RAJZOLATOK

A'

TÁRSASÉLET ÉS DIVATVILÁGBÓL

SZERKESZTI

's NEMZETI-KÉPTÁRRAL

KIADJA

MUNKÁCSY JÁNOS.

MAGYAR ORSZÁGOS TÖRTÉNETI KÖNYVTÁR

Negyedik év' Első fele.

PESTEN.

Nyomatott Füskúti Landerernél. Hatvani utcza Morváth ház.

1838.

304256

Szent a' Törvény! szent a' Bé ke,

Ez legyen Hazánknak éke.

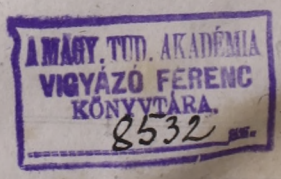

Pest **1838.**

Januar. 4kén

RAJZOLATOK

A'

TÁRSAS ÉLET

ÉS

DIVATVILÁGBÓL.

1sö szám.

Megjelen e' divatujság hetenkint 2szer. Helyben felévi dija 4 frt., egész évi 8 frt. Postán 5 fr. és 10 fr. pengö.

Előfizethetni uj-világ utczában Reisinger házban 554ik szám alatt. És minden cs. kir. posta hivatalnál.

Negyedik év'

Szent a' Törvény! szent a' Béke!
Ez legyen Hazánknak éke.

Első fele.

SÓSKÚT.

KARACS THERÉZTÖL

Die erste Liebe umschlang das Herz mit ihren festen Rosenschlingen; selten gelingt es selbst der Zeit, diese ganz zu zerreisen, und immer bleibt einem fühlenden Herzen seine erste Liebe theuer.

Délponton állt a' nap Körmöndre érkeztemkor; használva az itteni mulatásra szánt rövid időt mohón futám be a' herczegi-kastélyt és kertet. — Nem czélom ezek részenkinti rajzába ereszkedni, ezt látták sokan, kik nem látták egész fönségében, képzelhetik mi rejtezhetik ezen rövid csillogó szóban *herczegi* ebben egyesül *akarat*, *hatalom*. — Hol e' két erő kezetfogva áll, tudhatjuk mit alkathat. Az érintett kert és kastély, pompás művei e' szó mindenhatóságának.

Némagyönyörrel jártam be a' kertet, 's emelkedett érzettel álltam meg az obelisk mellet; a' rávésett ezernyi nevek közt ösmerőseimé édes éldelet volt lelkemnek, minő lehet távol mieinktől ösmerős lényt, vagy annak csak hideg kézvonását is láthatni. Legforróbb indulatimat ébreszté föl a' hideg-kő 's én ott képzelém magam' hol nem valék. Szinte elégedve a' tenger név olvasásával indulni akarék, midőn egy lengyel vers tünt szemembe, mint látszék leány kezektől irott; érdeke kettős lőn, mert igazat szólva: én nemembe szerelmes vagyok, e' versecskét is — mint nemem egyiketől irottat — lelkem egész átadásával olvasám, melly magyarul igy hangzik:

Ha az élet lepletlen áll,
Vágyunk, czélunk, szétdúlva,
A' fáradt szív nyugtot talál
Czélja tisztaságába'.

A' sorok alá ezen két betü és évszám volt vésve: P. M. 1834. többször elolvasám a' sorokat mindig érdekesbek lönnek. Elandalodva tárult ki karom ironéját — egész sorsát ezen rövid sorokban lehelni tudó ironéját — ölelni vágyva. Karom üresen maradt, ébredésemet uj látvány követé. A' lengyel sorok alatt magyarokat leltem; foglalatjából úgy látszék a' föntebbinek egész lelkét, titkát ertőtül, illy hangzatút:

Magas lelked oszlatja el
Komor jövőm' kétségét,
Tiszta lelked festi üdvel,
Multam kecses szép képét.

1837. H. K. vala alá jegyezve. Nem mint vers törvényét értő kritikus tagoltam ezen két összehangzó kebel szülöttit, ehhez nem tudok; hanem mint szivvirágokat, reményvesztett szivvirágokat, 's édes kinos illatjokban egész részvéttel, osztozám. Meg nem érthetém e' két lény sorsát, de annál többet hagya sejtenem a' két ségsötétje, és én sejték, és elhitetém magam mal: hogy képzelőerőm egész világossá fejté elébem e' rejtélyt, 's hogy rokonulhassak az érdekes lényekkel, ha csak hideg érzéketlen kövön is, ezt vésém soraik alá:

Vidd el kőszál e' sorokat
A' sötét jövendőbe,
'S hogy vésői mit érzettek
Sugd a' vándor fülebe.

(1838.)

M. T. AKADÉMIA KÖNYV-TÁRA

Alig végezhetém munkámat, midőn a' nyomasztó hő napot enyhitni tornyosuló föllegek, nagy csöppekben kezdének hullani. — Költői táplálékomat ódahagyva, futottam a' prózai ebéddel kinálkozó fogadóba.

A' dörgés és villám' sötét leplei, távolba vonulva, tiszta derűt hagytak vissza. Az egész természet új szint öltve kinálkozék gyönyör éldelettel, a' fák büszkén lengve hirdeték essőgyöngyeitől fénylyőn: hogy az ő ékességüknél nincs csillogóbb, 's az ezt osztó hatalmasságnál nincs föntebbi lény; és szerényen susogák: még sem kevélyek az utósó pórt is árnyékukkal födözni, gyümölcsükkel táplálni.

Fölséges táj változatok közt vezet az út Körmöndtül Németujvárig, mintegy készitve a' vándort a' meglepő jelenetre, melly elvarázslón ragadja meg lelkünket, honunk e' hajdankorát hirdető idő kormozta várorom láttára. A' táj koronájakint áll a' bércz mellyen Németujvár emelkedik, 's a' hajdan sokat szenvedett, omladozott falak, némán hirdetik minden emberi mű sorsát.

El a' komor falak alól, el a' csak bús multat tükrözőktől. Vídám jelent élni hí Sóskút' — Németujvárhoz közel rejtező ezer gyönyörrel kinálkozó — völgye. Öröm virít itt, csak szaggatni kell virágát; ifjú, öreg, nyájas vegyületben kevereg, mint minden olly forrásnál, melly minden hozzá érkezőnek, egy pohárból oszt egésségitalt.

Magasan állott a' telehold vándorságom czéljához érkeztemkor, mint egy a' búcsuzó nap éjleplébe burkoltát lesve, az olly alfényüekkint: kik körűlök világlók elsötétülése nélkül nem csilloghatnak. Várása gyorsan czélhoz ért. A' nap végsugarait is földszedé földünkről, homály állott be, 's a' hold kölcsönözött fényével uralkodni kezdett. Kétes fénye a' tájra készeres bájt ömleszte. Magam is minden prózaiságomat levetkezve, álfénye imádására ragadtatva, Endimionkint futottam a' fürdőház mögötti halomra, nem hogy ölelhessem őt, ez csak egy Endimionnak engedteték, csak hogy szabadban lélekzhessen mellem, melly minden földi terhét leöltve, hozzá hasonlón vágyott a' föld és föl legek közt könnyülve úszni.

A' halmon egy kis angol alakú kert terül el, csinos és czélirányos, fürdő vendégek számára, a' betegeknek egésséges légü; az egességesek 's fiataloknak, csinosságával gyönyört osztó; az olly szorult mellüeknek mint én valék tág léggel kinálkozó. Tágúlt kebellel járám be hol téresen, hol sötét lugasok közt kanyargó útait, egyedül, háborítatlanul; mert a' fürdő' csinosan rendezett udvarán zsibongó vendégek közül csak magam szorúlék önmagamra vissza. „Merő regényességből fáradságig futottam, midőn ülő helyet pillanték meg, mohón vetém egyik 'szögletébe magam' 's csak a' fölleg mögűl előtünt hold láttatá velem szomszédomat: Ez egy nő személy volt ki szorgalmatosan kötött. Ujságkivánón vizsgáltam; ő nem is figyelt rám, mintha az egész világ öt tüje közé volt volna szorulva 's csak azokon függött szeme. Iránta részvétlensége igen fájt, megláttam perczétől mint lelkem rokonát tekintém, mikép is tekinthetém azt, ki egyedül vált ki a' fürdői néptömegből, és egyedül osztozék velem a' csendes est gyönyöréből? — Ugy hittem — úgy akartam hinni — mert végetlen öröm a' hullámzó embertengerben rokont lelni — hogy ő nem csak most e' magány éldeletben, hanem mindenben rokonom. Ez édes gondolatnak egészen átadva magam' már beszédet akarék vele kezdeni, midőn tűje kiesett kötéséből, 's ő azt fölemelve — bizonyosan a' lelmult szemeket gyertyavilágnál fűlszedendő — eltávozék. Én mint szemérmes szerelmetvallani akaró, szoborkint merőn maradtam.

Napkeltét előzve sieték másnap a' vendégház előtti halomra Sóskútvölgyét először érintő sugarakat köszöntni. A' nap egy föllegfátyol mögül emelkedék a' távol kilátást elzáró hegyormok fölé, első fényes tekintete mintegy deritni vágyón Németujvár komor falaira esék. De ennek időbarázdálta sötét falai még sötétebben tüntek föl világánál.

A' nap magasra emelkedék mintegy az estholddal vetekedve. Sóskút bájos tájának minden völgyére, halmára, egész pompával terité fényét, dicsekedve, csillogtatva: hogy mit képes ő a' zordon földtömegből elehivni. Nehéz szemekkel terhelve hajlongott elébe az érett búza kalász; örömkönykint emelé hozzá áldozatul — harmatdús kelyhének egy csöppét — a' völgy virága; 's köszöntő zenére buzditá a' büszkén szemében tekintő bérczek magas fenyves koszorúja fészkesseit, hogy még ő tiszteletét levelei össze surlódásával elsuhogja, addig ezek hangosan üdvözöljék a' nagyhatalmú fényt, a' nekik eledel keresésre világitót.

Minden, minden köszöntésére sietett a' nagy lénynek, csak én, okossággal ruházott ember, álltam némán, tehetetlenül.

Néma volt ajkam, mert az üdv mellyben részesülék, nem szóba olvasztható.

Elmélyedve a' kelőnap 's az általa fénybe öltött táj' nézésébe, kezem összse kúcslódva éghez emelkedék, 's örömérzettel telt keblem e' sohajjal tört a' fényes test felé: „Ez mind a' te müved!“ E' perczben napimádó valék, de e' pillanatlan egy láthatatlan valóság sötét föllegeet vont elébe, 's én hozzá, a' fényes uralkodón is uralkodó nagysághoz, emelém fogúlt mellem reggeli hálaját.

E' perczben vállamat illetve érzém, fölrettenve nézék körül, egy asszonyi termetet láttam a' völgybe sietni, utána sietés helyett azt kezdém fejtegetni, ki lehet itt ösmerősöm, e' közben ujra egy halomra ért az alak, öröm nadva kezdék utána futni, mert a' tegnap esti leányt hittem benne lehetni. —

E' viszont találkozás, és figyelme nevelé érdekét, gyorsitám utána lépteimet, fáradásom hijába volt, fürgébb lábakkal birt, korábban a' fürdö-házhoz ért, 's eltünt: hogy mellyik szobába nem tudhatám.

(Folytatása következik.)

RAPSODIA,

VAGY:

SE FÜLE SE FARKA; KÉPEKBE.

DOMJÁNTÓL.

(Folytatás.)

VI. KÉP.

Az én képem mint új évi ajándék.

Ce portrait est fort ressemblant.
Cuvier.

No, csak gondolja el, kedves szép olvasóném, hiúságom 's nagyravágyásom annyira vitt, hogy magam lefestettem, és nem csak ugy közönségesen vizbe, mert ezt az eső is lemosná, hanem olajba, hogy századokig eltartson!!

De ugyan minek, és kinek?

Jaj, édes szépeim, kinek szeretője van, mit nem tenne annak kedviért! nem ragadná e le a' csillagokat az égről? nem forditaná e fel a' föld sarkát, csak hogy kedvit lelje az imádott szépnek? Luizám kedviért egyszer meg is tudnék halni, nem hogy le nem festetném magam. — A' festő igen hires művész, kereszteljük Raphaelnek, itt lakik a' házban, csak egy két ugrás, és nála vagyok a' második emeletben. Hanem most azon okoskodom, micsoda képet adjak ecsete alá? Miféle alakot vegyek magamra? méltóságost vagy haragost? vigat vagy szomorút? siránkozót vagy gúnyolót? sokat jelentőt vagy tudja az Isten mifélét, mert a' kép vonásbul magyarázzák az egészet. — Majd három napig törtem a' fejem — 's a' tükör elébe álltam hogy mi volna legszebb. Egy komoly kép, tudós homlokkal — nem tetszik. Egy vitézi, nem. Egy mosolygó vidám arcz, igy, igy jó lesz; brávo! Hát nyakkendőm? oh hányszor elbontottam, 's hány félekép kötöttem! No hajammal nem sok bajam volt, azt a' fodrász eszire 's ügyességire biztam. Lássa kincsem! milly nagy előkészület! 's mind egy leány kedviért. De még ez nem mind, az öltözet hátra van. Fekete frak megmarad, de a' sok mellény közül mellyiket válaszszam? Egy fekete selyem — arany lánczczal, persze tiszteletet gerjeszt, de talán gyászos, nem

kell. Egy fehér, ártatlanság jele, — nem én igen is ártalmas vagyok. Ez itt veres bársony, arany zsinorral, szerelem jele — ki látta fekete frak mellé! Egy kék — ez a' szin mennyei gondolat jele — ez jó lesz, ez az én bélyegem — kérem ki ne nevessenek, inkább ezt a' zöldet veszem, reményt jelent; — ah! de hiszen nékem nincs mit reményleni! Ez a' hatodik és utolsó sárga, magány szerelmet, 's bús időket jelent, ez tetszik legjobban, ezt veszem.

Már most nincs semmi hátra, megyek a' festőhöz. A' házi kisasszony éppen kin áll a' járkán köszönök néki.

Jó napot kivánok, szép kisasszony.

Alázatos szolgája.

Ugyan kérem itthon a' festész?

Eltévedt az ur, itt nem lakik semmi festész.

Hát mikor költözött el? hiszen az este még együtt voltunk.

Nem költözött innét senki, de itt festész nem lakik.

Ez különös. Nékem csak szólott volna ha...

Hát ott, hol az a' magány bejárás van, ki lakik ott?

Egy Pictor.

Puf Belegrád, ugyan megadta neki! Hiszen azt keresem, ahhoz jöttem. Magamat ajánlom.

Már csak az első lépés is olly különös volt, mindjárt gondoltam hogy még itt több is lesz, mert péntek van. — A' pictornál tehát, mig ő a' festéket keverte 's vagy husz ecsetet előszedett, addig én ismét a' tükörbe néztem, és szivem kimondhatatlanul dobogott, de olly erősen, hogy lélekzetet alig vehettem. Csendesség lőn köztünk, 's miután mind a' ketten leültünk ő elkezdé munkáját, én pedig szabadon eresztém gondolatim a' képzelődés szárnyain, vagy is ábrándoztam, 's igy telt el egy egész óra.

Pictor ur készen van e már? félbe szakasztám a' néma csendet, székemrül felállva.

Még egy oráig méltoztassék nyugodtan ülni.

Uram teremtőm! még egy oráig! már pedig meguntam az ülést.

Tehát abba hagyom, mondá egykedvüleg.

Nem, nem, csak siessen hát, 's mentül hamarább mázoljon be.

Mit? mázolni? Én mester vagyok 's Romában nem tanultam mázolni, nagysád egyszerre akarná felfúni mint a' dudát; persze hogy egy szobát hamaráb be lehet meszelni, de türelem. És elszánva magam, a' nagy penitentziára, ismét leültem, és ismét ábrándoztam hogy t. i. majd elküldöm az imádottnak újévi ajándékul, 's ő majd millyen csillogó, villogó aranyrámába téteti kedvese képmását.

No, mára elég lesz, monda a' pictor, négy nap mulva ismét lesz szerencsém, addig kiszárad, 's akkor egészen elkészitem.

Köszönöm szépen ha addig kiszáradok, megesnék belé.

A' négy nap milly hosszú volt, le nem irhatom minden órát megszámláltam, 's azért egy végtelen örökségnek tetszett. De hogy hosszas ne legyek, negyedik nap ismét hozzá mentem, ki már készen várt, 's előbbi helyem elfoglalám; pauza, pauza.

A' pictor figyelmesen dolgozott, 's nekem valami jutott eszembe.

No ugyan megadtuk a' képnek pictor ur!

Hát mi történt? mi baj?

Várakozzék egy kissé, három percz alatt visszajövök csak uj czipőt húzok a' lábomra.

Hm! minek az? hiszen csak derékig festem, hát mindegy ha rongyos van is a' lábán.

De én a' lábaim' is oda akarom festetni.

Nagysádnak különös gondolati vannak. Mellképbe lábakat is oda festeni, hm! mondhatom igen nevetséges dolog.

Annál inkább érdekesebb lesz a' nézőre.

Ah, de ki látta azt?

A' két talpamnak ott kell lenni, hadd lássa a' világ milly szép lábom van, — vagy én nem fizetek egy fillért sem. Vagy azt gondolja pictor ur hogy az semmi, ha az embernek szép kis lába van?

Hát a' nőnemnél nem nézzük a' lábakat?

Hiszen nagysád talán csak nem tartozik a' nőnemhez.

Jó van, jó, de hát kérdjük meg akár mellyik szépet: hogy egy jó nehéz mozsár lábú urambátyám, vagy szép takaros kis lábú urfi tetszik e inkább? Ugy, ugy pictor ur, ha mindjárt ollyan volna is a' lábom mint egy vasaló, megis oda kell festeni.

Ám teljék kedve, de én eltagadom, hogy ez a' kép az én munkám, mert szégyen és gyalázatomra valnék. — Én hallgattam, 's ő nevetve

dolgozott. — Az idő eltelt. — Egyszer valahára post tot tantasque ülések és várakozások után kezembe kapom a' rég ohajtott képet! De oh jaj! harag és méreg ne fojts meg! milly borzasztó látomány! szörnyüség! kimondhatatlan! iszonyú! rettenes!

No ezt ugyan arany rámába teheti kedves Luizám.

Csak képzelje olvasóném! 's bámuljon. Azaz átkozott Raphael ki Romából jött ide — az a' hires művész — egyik talpam egyik fülemhez a' másikat a' másikhoz festette, 's igy egy idealis szamár fej!!

O pictorok pictora!! mit cselekedtél?

Nagysád parancsolta, 's én engedelmeskedtem.

No semmi, csak hogy eltalált, hisz a' szamár nem olly megvetendő személy, bár milly nagy füle van is, hiszen hány szamár van, a' ki nagyobb istállóba lakik, mint egy becsületes ökör!

Egy hét mulva elmentem képemmel nénémhez hogy megmutassam, — mielőtt elküldeném a' kedvesnek.

Egy vendége is van, Viharyné asszonyság.

Örömöt akarok szerezni, édes nénémasszony! örömöt.

Rám néz amugy igazán, hm! mig gyermek volt addig asszony-néném voltam, 's most csak néném-asszony? — csak gondolja Viharyné lelkem!

Oui ma chère, ugyvan az a' mostani világban.

Talán megint pénz kell öcsém uram?

Csak nézze ezt a' képet. Nem de szép, finom munka?!

Az asszonyok elszörnyüködtek rajta, 's össze csapták kezüket.

Mon Dieu! kiált fel Viháryné, ez már csak nagy dehostestio.

Édes jó néném ha kegyes volna kifizetni, — csak hat arany kell érte .....

Néném többnyire függét szokott enni, most is természetesen Viharynéval, — ki most legjobb évibe mintegy kétszer huszanhat éves, leánya pedig ezelőtt hat évvel husz volt, jelenleg csak tizenhét; ő no no, hiszen három év nem nagy különbség. — Mondom tehát függét ettek, 's én midőn a' hat aranyat kértem függével fizetett ki! azért sem csókolok kezet, veszem kalapom képemmel együtt, 's tovább egy házzal.

A' festő megint a' nyakamon van. Hiába biztatom, 's kérem hogy legyen türelemmel.

Pictor ur! meddig kellett nékem várakozni mig a' kép elkészült, 's ön nem várakozhat?

Tehát adjon kötelező levelet a' hat aranyrul.

A' mért csúfot űzött képemből? azért a' szamár fejért?

Jól eltaláltam nagysádat, aztán a' munka, az olaj festék.

Már most mit tegyek?.....Kopogtatnak.

Szabad. — Egy inas kis levelkét hozott.

A' levelet hamar felbontom, 's kitől van mit gondol szép olvasóném? Viharynétől, 's a' mi több rózsa szinü papiroson irt, 's a' mi még több 30 pengő forintot küldött, hogy a' képet fizessem ki — oh szabaditó angyalom!

No pictor ur, itt pénze, a dieu, éljen boldogul.

De mit ir Viharyné? (majd később a' többi szerelmes levelekkel együtt közleni fogom) ő halálbul szerelmes belém! azért kacsingatott olly erősen rám. — Én pedig borzadok rézzel fedett orrától, de hogy is ne, kérem, mikor már messziről virit, mint a' pipacs az árok szélén, aztán ollyan piros mint a' miskolczy paradicsom-madár orra. — Ha megtudná mit mondtam! tudom tormát retket kiáltana rám, de a' „Rajzolatokat" ugy sem olvassa.

A' képet tehát elküldöm Luizámnak uj évi ajándékul, kinek is a' kedviért festettem le magam, olajba.

Kegyeteknek is küldenék új évi ajándékot kedves szépeim! nagyra becsült türelmes olvasoném! csak módom volna benne, de minthogy azt nem tehetem, küldöm mindegyiknek szivbül eredt új évi üdvözletem'.

(Folytatjuk.)

CSEMEGETÁR

UJ ESZTENDŐRE.

EGY KÓBORIFI UJ ESZTENDEI EBÉDJE.

Korhely leves, aprított ütlegekkel.
Fekete leves, reszelt illyenadta-teremtettével.
Barjufő, fodrosan.
Marhaszelet, panyókásan.
Paszuj Jankó, tejföllel.
Hajdukása, bunkósbottal.
Macskanadrág, szalonabőr talpallóval.
Pofoncsapott túros lepény.
Egy brüsseli csipke salátával kiczifrázott vén sültliba.
Egy sületlen malacz, bocskoros léhre.

HIR- 'S DIVATLAP.

HONI HIREK.

Gyöngyös dec. 27d. 1837.

Ki hitte volna Mátra vidékünkben csak két évvel is ez előtt Gyöngyösön egy csinos Casinó létesedését, 's most miután már egy éve városunkat hiresbité, annak másodszori ünnepélyes megnyitását népesebben?! Ugyan is december 26án tartá gyülését, 's a' tagok megválasztását, estve ezt koszoruzva teremében némelly casinói részvényes, és a' helyben tanyázó ns. Ferdinand huszár ezered hangász karából álló, 's Morelli Ferencz karmester által igazgatott hangversenynyel. — Morelli Pesten jelenlétemben nem a' legjobban felelt meg a' várakozásnak, annyival jobban nálunk. Ezt nem azért állitom, mintha városunkban akármi is jó volna, mert hiszen a' hangművekből mi is ugyan azt olvassuk a' mit a' pesti, bécsi 'sat. hanem a' jó előkészület, 's a' karmester különös szorgalma fűzött magának koszorut. Az együtt fáradozó részvényes műértő uraknak köszönettel, Morellinak repkénynyel, a' helybeli Ezeredes urnak 's a' Casinónak hálával tartozunk, minket egy tündérestével meglepésökért. Im! hogy halad városunk! haladnának bár azok is a' hangversenyből kifelé, kik lármaikkal zavarni nem kimélnek! Fő—.

LEVÉLTÖREDÉK.

H . . . . . M . . . kisasszonyhoz.

Gyöngyös, télelő' 26kán 1837.

A' casinói egyesület ma innepelte létesülése' első évét, melly alkalommal a' társaság' pompás teremében reunio tartatott. En idegen levén egy részvényes által vezettettem be, 's mondhatom: a' közönség nemes, a' készület nagyszerü, az éldelet nem mindennapi volt Már esti hat óra előtt a' terem telve vala. A' viasz gyertyák magasan lobogtak, 's a' tükrök' sima folyamában varázsfénnyel ragyogtatták vissza a' kárpitok' arany fodrait, 's a' hajtengerben elszórt drága gyöngyöket. En különösen kezdém magamat érezni. Kivül tél volt; benn minden egyéb csak ez nem. Ennyi rózsa az arczokon, nefelejts a' szemekben; ennyi liliom a' homlokon, lengenye a' melleken a' virágdus tavaszutóra emlékeztetett bennünket. De e' gyönyörü virágkoszorúban hiában kerestem egy legkedvesebb bimbót, te nem valál közöttünk. Edes barátném! ha te velünk vagy, ha oldalomnál ülsz, ha hozzám szólsz, lélekzeted az enyim közé vegyül, ha éjfélszemeid' egy pár csillagát felém sugároztatod, ha rokonlelked mind azt látja, hallja, érezi, a' mit én láttam, hallottam, éreztem: akkor egy napom leendett a' földön, mellyhez hasonló ez életben kevés várakozik reám Most az óra hatot vert 's egy emeltebb helyen csinos katona formaruhában, fekete kis bajszával, divatosan rendezett hajfürteivel, egy sugár termetü férfit lehete szemlélni. Ez Morelly volt, Ferdinand' huszárezredének karmestere. Orchestruma egy két műkedvelőn kivül ugyan ezen derék ezred' hangászkarából állott. Mély hallgatás uralkodott egyszerre. A' muzsikai academia elkezdetett. Morellyt nem elég hallani, őt látni kell inkább. Mindnyájan, kiket ő játszásával elragadott, meg fogták vallani, hogy annyi lelkesedéssel, olly könnyen, ugyan con amore játszani még nem láttanak senkit. Az ő muzsikája lélekhöz szól. Annyi érzés van kifejezve szemeiben, olly megmondhatatlan finomság minden mozdulatiban. En Morelly' hegedüjén megeresztem a' húrokat, hogy emberi kéz ne legyen képes azokból hangokat kicsalni; de én azért érteni es érzeni fogom az ő néma muzsikáját. 'S Morelly büszke lehet azon megkülönböztetésre, mellyel fogadtatott. Mindenik előadása megtapsoltatott. Őt mindnyájan megszerették; de legkivált a' hamiska leányok. En láttam őket üléseikről fölemelkedni, 's a' fiatal maestro felé epedő pillantásokat lövelleni, éreztem sziveiket sebesebben dobogni, hallottam titkos sohajtásaikat szerelemről beszélni. Igen, édes Marym! te is meg fogtad őt szeretni, ha jelen vagy, és én ezt benned nagyra becsülöm. Morelly erre meltó. En mindig csak őt bámultam, róla csak egyszer vontam el szemeimet, midőn az egésznek vége lőn, 's ekkor ugy történt, hogy akaratlanul egy ifju asszonyon nyugodott tekintetem, kit minden száj örömmel nevezett Morelly' szép hölgyének, 's alig vettem észre, hogy ezalatt kendőmmel egy nagy örömkönyüt törlék ki szemeimből . . . . . Földy

Figyelmeztetés.

Minthogy ujságlapi jelentéseinkkel elkéstünk, bizodalmasan szólitjuk-fel a' t. Közönséget, méltóztassanak lapjaink iránt rendeléseiket minél hamarább megtenni.

Kik minden héten rendesen képekkel óhajtják a' „*Rajzolatokat*“ járatni, félévi dijban méltoztassanak 6 pengő forintot fizetni postán, helyben pedig 5 forintot pengőben 's ez esetben hiány nélkül minden héten rendesen meg fogják a' képeket kapni.

Szerkeszti Munkácsy.

NYOMATIK LANDERER BETÜIVEL

Pest

Januar. 7kén

Megjelen e' divatujság hetenkint 2szer. Helyben felévi dija 4 frt., egész évi 8 frt. Postán 5 fr. és 10 fr. pengő.

RAJZOLATOK

A'

TÁRSAS ÉLET

ÉS

DIVATVILÁGBÓL.

1838.

2dik szám.

Előfizethetni uj-világ utczában Reisinger házbán 554ik szám-alatt. És minden cs. kir. postá hivatalnál.

Negyedik év'

Szent a' Törvény! szent a' Béke!
Ez legyen Hazánknak éke.

Első fele.

SÓSKÚT.

KARACS THERÉZTÖL.

(Folytatás.)

A' szép alkonyat, a' fürdőház mögötti halmokra csalt. Egyikről le, másikra föl tévelygék. Midőn a' nap mélyebben sülyedt, 's az ezer rejtekü halmokba homályt hagya, nem minden borzalom nélkül mászkáltam omladozó oldalait, mert: valamint egyedül az ember ki a' vidék pompáját kiegészitheti, ugy egyedűl az ember teheti vadmesterségével rémítővé, illy művészek' lakására pedig legalkalmasabb helyek egyike Sóskút' félvad vidéke, nem csuda tehát ha egy egyedűl bolygó leánynak e' félelmes alakok eszébe jutottak. Illy gondolatok közben ismét egy oromtetőre értem, midőn lábaimhoz a' szél egy fehér zsebkendőt lebbente, döbbenve áltam meg; kétkedve: fussak e vagy fölvegyem; az utólsót tettem, birtokossát keresve tekinték körül; milly öröm! egy női lény űlt a' fölöttemi oromcsucson. Őt, a' keresettet sejtém, gyorsan siettem hozzá 's mint ő napkeltével, illetém vállát. — Neki is véletlen jött az érintés, de nem rettent meg mint én, hanem magas nyugalommal emelé rám égi békét hordozó szép szemeit, én e' szép, nem vélt bájtól lepetve alig akadozhatám el e' pár szót: „Kegyed vagy igen szerencsés, hogy ön magának mindene, vagy igen szerencsétlen, hogy az emberektől elvonul.“ Egyik sem vagyok, — felele olly igéző hangon, minőt több mell nem reng mint az övé. Bűvölve, szótlan álltam előtte, lénye tiszteletet zsarlott 's én szivesen adám meg; és ő folytatá értéket lehelve egyszerű-szavaiba: „Lehet még harmadik eset is bennünket az emberektől elszigetelő.“ „'S az?“ kérdém tudni vágyón. „Midőn senkihez sem tartozunk.“ „Ez szinte lehetetlen — viszonzám — Az ember már születésével több élő lényekkel jő rokon-kapcsolatba.“ „Rokonim el vannak a' földön széledve — válaszlá tompán — a' nagy mindenségben egyedül állok, nemzetemen népek átka fekszik, egyeseit kerülik az emberek, hogy ne kénytessem e' rettentő sorsban részesülni, önként vonom vissza magamat.“ Mély sóhaj lebbent el melléből, rám mélyen ható. Kiskorig némán álltunk, én bontám meg a' hallgatást: „Félig értni hiszem sorsát, mert ösmerem jelenünk' történetét és azon szerencsétlen nemzet sorsát, melly tagjának hiszem önt.“ Szavaimra mohón ragadá meg kezemet, melléhez szoritá e' szavakkal: „Ne kárhoztass, hogy első látásunkkor illy rokonul bánok veled, ne taszíts vissza. Régen epedtem egy rokon, egy megértő kebel után.“ „Igazságtalan vagy az emberekhez felelém — sok ezeret lehet hozzám hasonlón érzőt lelni.“ „Ne mond, ne mond: Ösmerem én a' világot, 's ennek embereit csak elhagyatott állapotunkban lehet kimeritőleg megösmerni. — De most csitt róla. Az est ködözni kezdi a' tájt, ballagjunk haza. Karöltve folytatók utunkat. Kértemre: avasson sorsa tudásába, másnapra igére annak elbeszélését.

A' szép est egy részét a' kertben határoztuk tölteni. Sokáig egyedűl jártuk utait csupán a' vacsoráló-szobában zajgó vendégek hangja és muzsika zene hata hozzánk, végre ez is elcsöndesült. Éppen készülénk fekünni menni, midőn asszo-

nyi susogás üté meg fülünket, és kénytetve valánk egy fenyves lugasba vonulni, hogy háborítói ne legyünk az éji összejövetnek, 's akaratunk ellen titkuk avatotti lettünk. A' társaság gyorsan számosra nevekedék, minden utról, minden fa mellől, egy nő lény búkkant élé. Ugy látszék a' szám telve volt, mert a' lugas előtti téren, útunkat elzárón, körbe álltak. Egy a' középre lépett 's igy kezdé: „Fájdalom, nemtársnéim! hogy az éjet kell választnunk jogaink védése fölötti tanakodásra, fájdalom, hogy csak a' meglopott nőkebel szerelme nem kereshet visszapótlást, nem lelhet büntető bírót, nem úgy van-e bús sorsomban részes barátnéim?" Egy hanggal viszonzák: „Fájdalom ugy." Figyelmemet a' különös kezdet feszültté tevé: A' szónok nő így folytatá: „Férjeink egy idő óta hidegebbek hozzánk — " „Nem nem, azt nem teszik." hangzék az asszony körből. „Hogy jobban fejezzem ki magamat — viszonzá a' szónok — titkos utaikkal gyanussá tevék hüségüket." „Ugy van." bizonyitá a' kör. „Mi addig fürkésztük — felelé ismét a' nő — hogy világossá lön gyalázatos hűtlenségük; — a' nő körben sohajtások, — nyomára akadtunk a' csábitónak. Némák vagytok? nem ugy van mint mondom?" „Fájdalom ugy," lőn a' kör válassza. „Tudjátok tervemet — kezdé ismét — megegyeztek e közösen megbántott lelkek benne?" „Meg" hangzék általánosan. „Erősitsétek kézszoritással." A' nő kinyujtá kezét, egyenkint megszoriták azt. „Igy barátnéim, igy elég erős leend a' vádló rész, 's ha a' bíróságot is el nem csábítja vádlott tárgyunk, ugy nyerve ügyünk, legalább annyiban, hogy el leend távolitva gyűlöletünk tárgya. Jó éjet társnéim, igyekszem hogy a' jövő éjek nyugottabbak legyenek, mint ez, és ezt előző nehány volt. Jó éjet susogtak egymásnak a' nők, és eloszlottak.

Uj barátném igy fejté meg előttem a' különös éj ösezejövet' rejtélyét.

Egypár hónap óta egy nő tartozkodik e környékben, kit éppen csendes elvonultsága tett föltünővé, kis magános völgyiházat bérlett ki közel ide, életmódja mint beszélik egyszerü, a' vidékbe sokat jár, mindig egyedül, élelmi szükségeit soha sem szóval, — mindig mutogatás vagy igen rosz magyar-irással kéri, leplezetlen arczczal soha sem láthatni. Ez a' vidék ujság vágyát kivált az asszonyokét, főpontra emelte. Minden kivánta tudni mi? ki? honnan jött? mért nem beszél? mért fátyolozza el magát? De mind e kivánatok hijába: az idegen most is ugyan az mi ide jötte első napján volt. Most sem szól, most is sürüfátyollal födi magát, 's igy a' rejtélyes lényt, egyik némának; más igen rútnak vagy rendkivüli szépnek tartja, a' való kifürkészhetlen. Néhány tréfás asszonyok-ujságvágyuknak ellent nem állhatva, — addig unszolák férjeiket a' különcz nőhöz közeledésre, — még azt is megengedve hogy mint álhodolók jelenjenek meg nála, csakhogy a' fátyol titkába avatva lehessenek, — férjeik engedének, 's a' fátyolozott nő ösmeretségébe jutának. Azóta többen is csatlakoztak hozzájuk, mondhatni tódulva teszik titkos látogatásaikat a' környék férfiai e' különcz nőnél, de az asszonyoknak bár mennyi zsarlásaikra is mélyen hallgatnak a' rejtély megfejtésével, igy a' nők félig magokat okolhatják. „Láttad már ezen csuda lényt" — kérdém. „Többször távolról, — lön a' válasz — közeledésemmel soha sem akarám háborítni. Én inkább szerencsétlent mint csalót gyanitok fátyola alatt, 's titkát szentnek tartom. Azon férjeikben csalódott asszonyságok kiknek többnyire házi varrónéjuk vagyok, több izben unszoltak nagy summa igéretekkel — melly egész létem föltartására elég lenne — hogy furjam ösmeretségébe magamat, mellyet varrásom ajánlatával, vagy más fogással kivihetőnek látnak ők, én mindannyiszor visszautasitám ajánlatukat. Dúsan tudják ők csiklandós vágyaik hizelgő eszközeit ajándékozni, még a' szükséges munkás tagoktól fukaron kialkusszák munkáikat. De röviden: Az idegen nő hódolóinak szaporodása kifárasztá a' nők türelmét 's az imént hal-

lott összeesküvés lön szüleménye.“ „Tudod tervüket?“ — kérdém ujságkivánón. „Mint hallám a' kerület főbirájának panaszt szándékuk beadni az idegen nő ellen, 's azt itteni tartózkodása okáról számoltatni, és ha nem tud, a' megyéből kivezettetni. Hálá az égnek, hogy a' fölszólított biró tetteinek okos vezetője, és bizonyosan nem fogja elhamarkodni vizsgálatát.

* * *

A' nap fölvirradt melly uj barátném története tudásába vala avatandó, és Mária (igy nevezék őt) igyen beszéle.

Érzeményem' rejtekéből,
Ha hangokba kelne ki,
Hont dalolna, vagy szerelmet.
Egyik sem mosolyg neki.

Borkúti.

A' nemzet nevét mellynek tagja vagyok nem nevezhetem, mert többé nem nemzet, hogy mellyik ez, eltaláltad már bizonyosan. Atyám dús, 's a' főczimzetesek osztályához tartozék, három bátya közt magam valék nő. Anyámat korán elvesztém, ennél fogva egészen apám' gondja maradt neveltetésem. Ő minden női kézmunkát megvetve tekintett, azaz akkor ha ahhoz főrangu nő nyult, mondása ez volt: „A' közép osztály elteveszti léteirányát, ha a' házi foglatoságokat mellőzi, egy főrendű akkor ha abba tettleg is vegyül. Egy főrangú nőt magasabb irányra hiv jobbágyai boldogsága, minthogy picziny kézimunkákra maradna ideje, 's ha marad, nem tölté be önköre kötelességét. Ezen elvnél fogva apám semmi kézimunkára nem tanitatott, melly pedig nekünk főrendüeknek nagy részét teszi neveltetésünknek, legalább hazámban: Ott honi szülött ritkán fogadtatik nevelőnéül, többnyire franczia, 's a' szegény gyermek szívformállás helyet többnyire egy kis kézimunkát 's egy nyelvet kap, mellyen tanitónéjától, sokszor póralantiságából csak egy lépcsőnyi emelkedést sem tanul, hazája történetét, jobbágyai sorsát pedig soha sem; balgaság is volna kivánni azt egy élelme keresésére kivándorlottól, kinek uj választott honja alkotmányi és természeti állásáról többnyire igen csekély fogalma van, 's ha plántál is ezen tudományokból nevendéke keblébe, azok vagy fonákok, vagy félszegek 's a' nevendéket nem a' hiányokon igazithatásra magasitók. Apám az illy nevelőné tartó rangtársival örökké czivódott, az illy nevelőnéket magassá növendő fák törpe csemetékké idomitóinak tekinté, és meghatározá a' vele ellenkezők fölvilágitására, hogy a' honi nyelven bár melly szegény legyen annak literátori oldala, lehet egy nőnek magas szellemi müveltséget adni; jobbágyai, embertársai javát előmozditni vágyó jó szivet formálni: Ezt bebizonyitni az én nevelésemet választá, hogy mennyire érte el czélját azt mások itélhetik meg. Önkinomra ugy érzem, czélja el van érve: érzem emberfeleim szenvedését, de azon segithetni nincs többé hatalmamban. E' legszebb indulat, önkinzásomra plántáltaték keblembe.

De térjünk vissza neveltetésem folyamára: Vivás, lovaglás, hanga, olvasás volt gyermekkorom egyedüli foglalatossága. Serdült koromban jobbágyaink ügyeit — volt az panasz, vagy bár mi alaku — nekem kelle kihallgatnom apám jelenlétében, 's abban itéletet hoznom: ez ollykor helyes, sokszor helytelen lőn; apám fölvilágitásai gondolkodóbbá, ügyesebbé tettek, 's elhamarkodott egyoldalu itéleteimet többé nem az indulat, hanem a' szivvel egyesült agy létesité.

Tizenhatodik évemet töltém be, midőn elbeszélé apám rangtársnéimétól különböző neveltetésem okát, azon számos nőtársnéimétól, kik mást nem tudnak jószágaikról csupán: hogy ott van egy tiszt, ki parancsolatjára tartozik őt mindig pénzzel ellátni; jobbágyai viszonyiról azt: hogy azok tartoznak neki dolgozni; hazájáról pedig arra tanitá idegen honu nevelőnéje: hogy annak nyelve darabosabb mint uri ajkra illenék. Ezen rangtársnéim árvaságát érzékeny szinekkel festé apám, kiket az idegen nyelvnek hódolás, ujhonhoz kötés nélkül elszakaszta hon-

*

joktól, el annak ösmerésétől, el az ahhoz kötő édes kötelességek teljesitésétől, 's jelenté hogy elégedve van velem, mert ezeknek világos ellenképe vagyok. Elébem rajzolá a' kört, mellyben jövendőre munkálódnom kell, jobbágyaim sorsát, leendő férjem' szivét, tevé kezembe. Égi szinben festé elébem munkásságom elébe terülő tért. Röviden ezeket mondá: — én egész mérhetetlen terjedelmét fölfogom szavainak — „Embertársid sorsában résztvenni, érzéssel telve szived; azon segithetni itélettel bírsz; ugyan ezen két égi részével poralkatunknak uralkodhatol férjed' szivén: légy hatalmas abban a' honért magas lángokat éleszteni, 's nyereséged kettős leend: a' hon boldogsága és férjed nemes szive, mellyet nemesitni, vagy törpülni hagyni mindig a' nő' hatalmában van. Szólj leányom, nem szebb munkakör e ez minden selyemhimzésnél, 's gyöngy füzésnél mellyel szoktátok a' drága élet gyorsan repülő óráit vesztegetni? Forrón csókolám meg apám kezét, ő elégedve velem, én elégedve magammal éltem további napjaimat. Neveltetésem módját szükséges volt következéséért tudatnom.

Mint tudod (folytatá kis pihenés után) hazámban zendülés történt. Ezt nem czélom fejtegetni, igazságos vagy igaztalan volt, e' fölött itéltek már nemzetek és a' sors. — Apám 's két testvérem a' harcztéren maradt, egyik elfogatott. A' győzelem után — melly ellenünkké lőn — öreg szolgámmal, mi szerencsétlenek, földhöz ragadt szegénységben érkeztünk Magyarországba.

Ah, barátném! hidd el sokszor könyezve ettem a' kenyeret, mellyet öreg szolgám fáradsággal szerzett. Sokszor únszolám: tanitson, engedjen engem is dolgozni hogy segitője lehessek, szegény öregnek ez nem akart fejébe férni: nem feledheté ő eddigi fényes helyzetemet, és tudta, hogy minden női munkára tehetetlen vagyok. Az egyetlen zongora tanitás vala előttem ha hazám nyelvén kivül egyebet értettem volna. E' fölött tanakodtunk, 's elhatározók: hogy uj honom' nyelvét mentölelébb magamévá teendem, 's akkor zongora tanitás leend életmódom. De a' végzés kényszerite tervünk sükerülése előtt kenyérkeresésre. Könyezve jelenté egy napon öreg szolgám: hogy napról napra gyengébb 's kénytelen azon borzasztó tanácsot adni, hogy valamelly jó asszonyságnál fogadjak szolgálatot, hogy történhető halála előtt biztositva láthassa jövendőmet.

A' tanáts gyorsan teljesült. Azon falu birtokosnéja hol tartozkodtunk, báró Halomfiné özvegy asszonyság volt, ehhez ajánlott öreg szolgám, kit bujdosásunk óta apámnak neveztem, és nevét viselém személyem biztositása miatt.

Remegve léptem uj hivatalomba mert érzettem tehetetlenségemet. Semmi női munka nem állt kezemben, mindennap pirongatást kelle hallanom, és szegény fogadott apámnak ügyetlenségemért minden nap hallani, hogy: milly rosz apa, ki szegény létére dologra nem szoktatva hagyá gyermekét fölnőni. Az öreg siratta asszonya sorsát, nekem is fájt de türtem, mert igaza volt asszonyomnak. Szorgalmatosan tanultam mindent, a' panaszok rám kevesedtek, mert naponkint ügyesedtem, 's egy év alatt nem volt bárónémnak kedvesebb cselédje mint én.

Fogadott apám meghalt, én sirján egyedül maradásomat sirattam. Az egész földön egyedül álltam. Ah, barátném! ezen érzelem kimondhatatlan.

(Folytatása következik.)

H O Z Z Á.

Ha nem szeretsz leánykám!
Én meghalok;
Tudom, szeretni fognak
Az angyalok. —

De, oh! még sem halok-meg;
Bár mint leszen:
Mert ugy-e, nem léssz köztük
Te kedvesem?!

PÁJER ANTAL

UJ ÉVI ÓHAJTÁS.

A' SZÉPEKHEZ.

Édes szépeim! Boldog 's tartós életet óhajtok, mint az igaz szeretet; olly édest, mint a' lopva nyert csók! hiszem hogy ez idősor' uj szakán szép fejecskétekben is meg fordúl a' változás vas törvénye, melly csak maga változhatatlan. Oh boldog változás' áldott törvénye! sok, ki élni óhajt rettegve említi ezt, mint halálhozó vészt, 's kívánja az állandóságot; boldogtalan! halni készül, midőn élni akar; mert mi a' változás? élet, 's meg állapodás a' halál. Változás nélkül e' roppant mindenség, a' nagy világ sem fejlett volna ki a' végtelen chaos sötét éjjelébül; e' nélkül nincs élet, öröm, tökélletesedés és boldogság.

Változást nélkülezve ti sem birnátok a' varás erőt, kedvessé tenni életünket, mellynek legszebb pillanatait nektek köszönhetjük; melly erényeitekkel párosúltan édent teremt a' földön, körötöket vonzová, kellemessé teszi; mellynek megnyerhetése utáni vágy, magas tettek kivivására ébreszti, a' néha néha szunnyadozó férfi kebelt. — Ah! de csak még is létölő a' változás gondoljátok édes szépeim, példáúl: midőn az, ki iránt hő lángra gerjedt kebletek, 's viszont érzetét hűség esküjivel erősíté, ki játsza bizalmatokat; meg csalja reménnyeteket; hitetlenül elhágy. Rém alakokban tünik illyenkor fel a' vészhozó változás, 's ti veszteségtek' fájdalmába mélyen érzitek a' csapást, 's van mit hallani a' szegény változásnak. Oh, boldog változás! hígyétek el édes szépeim, hogy a' hűtlen nem volt méltó kegyelmetekre, keblét valódi szeretet' élesztő tüze nem lelkesité, melly idő 's tér szük körein túl hat. 'S bár a' szív, sir fenekén hamuhodjék is, de a' szikra melly benne a' szeretet szent tüzét gerjeszté végtelen, mint maga a' legfőbb szeretet. 'S ti boldogok megszabadúlátok a' szörnytül, kinek nemes indulat nem vala sajátja.

Változzatok ti is, kedves szépek, a' változékony idővel, élet bölcsesség nem más, mint hely idő 's körülményhez alkalmazni magunkat; tegyétek édéssé rövid létünk múlékony napjait; haladjatok ti, — kiknek fogékony kebletek csak szép, dicső 's felséges után dobog — nemzetiségünk őrangyalakint, mi követünk: mert ti nap vagytok, 's mi kisebb égi testek, körűltetek forgók.

VARGA S.

LITERATURA.

„MAJNAL.“

Hazai almanach 1838. Szerkeszti Garay. Második év. Pesten, Trattner-Károlyi sajátja. Öt aczélra metszett képpel, finom velinen, 12-rét 288 lap. Ára közönséges kötésben 2 ft. 24 kr., selyemben 2 ft. 50 kr. ezüst.

Nem véljük literaturai közleményinket jobban kezdhetni, mint ha először is azon becses olvasmánynyal ismertetjük meg olvasóinkat, melly az 1838-dik évre megjelent 's jelenendő könyveknek műpéldánykép szolgálhat, 's eddigi zsebkönyveink' méltán hajnálcsillaga, sőt napja gyanánt tekintendő; nem vévén ki a' Bajza keze alul került, 's fájdalom, ez évre már föl nem viradt pseudo-Aurora folyamatit is. Ha kik e' sorokban fölöslegeset vélnek mondva lenni: utasitjuk őket a' fön czimzett zsebbkönyv átolvasására, 's minden előbbi zsebkönyveinkkel részrehajlatlanul összehasonlitására.

A' zsebkönyv tartalmának egyik nem mindennapi jelessége a' sokféleség is, melly kitetszik abbul, hogy benne négy elbeszélés, két románcz, egy legenda, három epigramma és huszonhárom versezet foglaltatik. Az elbeszélések közül első Csató Pálé: „A' szerelemmel nem jó játszani.“ Ez mind kellemes előadása, mind egyszerű folyamata, különösen pedig lélektudományon épült következetessége, egyszersmind költői igazságszolgáltatásának élénk kitünése

által annyira mesteri, hogy bármelly angol zsebkönyvnek is drágagyöngy volna. Második elbeszélés, Vajdától „A' Máguszlány.“ Igen sok szépséggel bir mind az érzelemfestésben, mind az eszmék (ideák) fölvilágositó fejtegetése körül; nyelve azonban, mit ez iróban már annyian, 's annyiszor megróttak, folyvást simitatlan, göröngyös; azonban ugy látszik, hogy ez neki saját megkülönböztető bélyege, mit levetkezni nem tud, vagy talán — nem akar. A' harmadik elbeszélés, Nagy Ignáczé „A' Hölgyrabló.“ Egyszerű, 's épen ez által kellemesen mulattató darab, mellyen a' külföldieskedés, ügyetlen nagyravágyás, méltó kudarczot vall. *) A' negyedik elbeszélés végre Frankenbung Adolftól „A' kép.“ Ebben nem csak lelkületek 's életviszonyi helyzetek jólt talált festése, nem csak gyönyörű előadás, hanem érdekébresztőleg font 's meglepőleg föloldott bonyolódás foglaltatik, mellyet, igen sok elme-él 's találó fulánkosság bélyegez. — Átalában mind a' négy irórul, különösen pedig ez utolsórul és elsőrül, bizton elmondhatni, hogy egészen a' tisztult izlésü olvasó közönség szelleme szerint, a' legjobb német, franczia és angol elbeszélők modorjában irnak, 's dolgozataikban nem uralkodik a' régi egyoldaluság.

Az elbeszélések előtt 's között, helyes izlést bizonyitó szerkesztői ügyességgel vannak elhintve a' versnemü dolgozatok. Legelől, mintegy bezetés gyanánt áll Garaytól egy körének, mellyben a' Magyarhon leányit serkentőleg és hazaszeretet-lakta keblek dicsőitetnek, a' vétségbe 's honiránti hanyagságba sülyedtekre pedig szégyen 's a' megvetettség átka mondatik. Tömöttsége 's kerekdedsége által annyira szivhez szól, hogy lehetlen annak olvasása közben föl nem buzdulni. *Garay* egyéb költeményi közt különös szépségü az Örömhez; a' szerelem; a' szép reggel és Rozához. — A' kiadóház, kedélyessége által vonzó költemény. A' Fölhivásban hazafi érzés hullámzik. A' pataknál, — gyengéd, azonban nem eléggé simitott dalocska. — *Beöthy* Zsigmondnak A' sirásó alkonyadala sokkal hatékonyabb leendett az alapideának rövidebb kidolgozása által. *Erdélyi János* Ujévre czimzett dalában annyi szép, annyi velősség, annyi honfiérzet sugárzik, hogy bája, ereje és hősége a' téli szivek jegét is kisértetbe hozza. Az Egy nap csak visszatükrözés; a' Révben pedig nincs olly szoros egységben dolgozva, minőt a' dalok hatékonysága mulhatlanul megkiván, 's ez okozza, hogy elolvasása után nem hágy a' szivben olly mély nyomot, mint a' millyet, nagyobb folyamatosság után hagyott volna, vagy mint többszöri átolvasás utan jelenleg is hagy. *Akhilles* valódi görög szellemben irt epigramm. — *Fábián Imre* egyetlen darabja: A' honába térő, jövendőre minél több illy érzetü dalt ohajtat velünk tőle. — Kunoss' költeményei kimondhatlan bájjal birnak, szív 's lélekre egyiránt majd a' legédesben, majd a' legszaggatóbban hatnak. Igazolja szavainkat: „*Bocsánat*“ czimü kisded költeménye, melly a' lyrai költészetnek igazi remeke:

Hivéd, hogy bosszuláng
Gyulasztja keblemet;
Mert boldogitlanul
Hagyád szerelmemet;

Mert üdvös álmain'
Tündéri fátyolát
Előlem olly vadul,
Olly rögtön elvonád,

'S érzéstelen szived'
Bálványoltárinál
Egy ifju életet
Kinoknak áldozál. —

*) A' Honművész a' „hölgyrablót“ ez évi első száma ismertetésébül kifeledé; pedig vannak rablások, mellyeket a' Honművész szeret, mint p. o. Scribe elbeszélésébül, melly az Alpesekbe történik, szórul-szóra egy magyar elbeszélést régelni, melly a' Kárpátokban nyavalyog.

A' szerk'. jegy.

Oh lány! a' parducz is
Boszút tud állani,
Ha merted nyughelyét
Megháborítani;

Boszút tud állani
Ég, föld és tengerek;
De megbocsátni, lány —
Csak Isten, 's emberek.

Matics Imrétül: A' szegény lantos két első kellemes folyamu strophája után egész más fordulatot vár az olvasó 's így a' két utolsó stropha nem elégíthet ki egészen. A' hiú remete eredite gondolatokkal bővelkedő, azonban nem czélszerüen kidolgozott legenda, 's csak könnyü lejtésü utólja békélteti meg az olvasót az előbbek darabosságával. — *Papszt* Hunyad' álma mélyen lélekre ható, 's mesterleg dolgozott mű; hasonlókép a' lágy szerelemmel olvadozó Kérdés és Válasz is. — *Sujánszky.* Hit remény és szeretet epigrammája, e' tárgyak annyi oldalrul nyujtott képei mellett is kedves. Az Irányban kellemesen leplezi föl ama szentebb világsarkot, melly felé a' mélyebb lelkeket 's így a' valódi hivatásu dalnokokat is, ismeretlen hatalmas erő vonzja. A' kincs leggyengébb darabb az egész almanachban; rajta még a' nem egészen gyakorlott kéz hagyta rögök mutatkoznak. *Tóth Lőrincz* Lantos és kedvese czim alatt gyönyörű érzelmeket zeng, szép ihlettséggel; de kár hogy olly rokonan, Vörösmarty Hontalan-ához az 1836-iki Aurorában. A' Lantos bajnok jeles dolgozatu, de igen egyszerü tartalmu románcz, mellynek csupán az alatta álló név szerezhet érdeket, azoknak, kikre ennek befolyása van. Vágyaim szende pongyolasága által az elragadásig szép folyamatu, csak kár, hogy alapeszméje a' költő által már alig hatöbb izben is el nincs zengve.

Mi az almanach külső csinját illeti: ez tetemesen szebb a' tavalyinál. Ugyanis papirosa fehérebb, nyomtatása tisztább, képei müvésziebbek; csakhogy nem annyira változatosak, mert a' jelentős czimképen kivül a' többi négy csak arczkép, a' négy elbeszélésben főszerepvivő lányok arczképei. Azonban általányos véleményünk, mint előlegis kijelentők, oda járul, hogy almanach-literaturánk minden eddigi terméke közt, a' jelenévi Hajnal az, melly irójinak, szerkesztőjének és kiadójának egyiránt dicséretére, a' magyarságnak pedig idegen ajkuak előtt is dicsőségére válik.

BORSOS.

JUTALOM KÉRDÉSEK.

A' tudakozódó lap (Kundſchaftsblatt) utóján hol t. i. a' holtak' neve, betegségük 'stb. ki van téve, ez áll:

1.

NN. harmincz éves, kömüves felakasztotta magát, kérdés micsoda betegségbe halt meg? A' ki megfejti, jövő uj évre egy bilétet kap, 's nyomtatott verseket.

2.

Hogy hitták azt a' Sphynxet, mellynek hamvából 2 uj támadott?

D . . . n.

EGYVELEG.

Az angolok és amerikaiak azok, kik leginkább jeleskednek csengő-pengő, 's lármás hirdetésekkel jelentésekkel, felirásokkal 's a' t. Egy szabónak czimerén New-Yorkban nagy betűkkel következőt olvashatni: „Ide, ide: Jöjjetek hozzám mindnyájan, ti kik meztelenek vagytok, 's én ruházni foglak titeket.“ Egy kereskedő Misisippiben, ki vevőit fizetésre akará ösztönözni, az ujságokba következőt tétete: „Vér és menydörgés! Tüz és kényeső! fizessétek meg nekem a' mivel tartoztok.“ De legjelesb talán mindannyi között az, mellyet egy kuruzsló irt fel bódéjára, ki a' közönségnek tudtára akará adni, hogy a' legveszedelmesb szembetegséget is megtudja gyógyitni. Felirása ez volt: „Vajha egy vak se mulasztaná el ennek megtekintését!“

HIR- 'S DIVATLAP.

PESTI HIREK.

1.) A' Leopoldváros 's az ujépület közti téren, ez évben, nyilvános sétahely készül létesülni, ezen a' két fővárosra nézve olly szükséges vállolatot tekintetes Vagner Sándor ur, Tárnokszéki Jegyző hozá mozgásba, 's a' Leopoldvárosi házbirtokosok' adakozásiból e' czélra, eddig elő munkás közbenjárásával, közel 20,000 ftot gyüjtött össze. Ugyan e' vallolathoz, mint mondják, a' szépitési biztosság is nevezetes sommát fog adni.

2.) E' napokban az egyetem sajtója alól ismét kikerült nagy regalíven Lencsó János urnak közhasznu 's minden tanulónak ajánlható munkája: „Magyarország statistikai 's genealogiai tekintetben.“ Ajánlva van e' munka, a' tudománya, emberszeretete 's nyájas lereszkedéséről egyiránt köztiszteletü Főpap, méltóságos és főtisztelendő Dercsik Nep. János urnak, pristinei választott Püspöknek és Helytartósági Tanácsnoknak.

3.) Az uj esztendőre áradás. Dunánk a' két fővárosközti partokkal egy irányban áll. E' ho' 5dikének viradtára a' Duna hátát takaró jég megállott; de rajta itt ott egy embert, csak életveszély közt, csolnakokon huznak keresztül, 's ez operatio egy személyre, közönségesen 50 frtba kerül. — Az uj esztendőre a' hamuszedő Bajza Jósef urat a' pesti magyar szinpadon kiénekelte: „hogy az Isten éltesse, ki e' szinházat olly bölcsen igazgatja;“ és „vesszenek el, kik azt kritizálják!“ —

KÜLHIREK.

1.) Constantinei asszonyok hosszu rokolyát viselnek bő ujjakra, ezen felül egy világos kék ezüst kapocscsal szorított 's válra vetett köpönyeget; arczaikat lárva födi melly alól csak a' szemek csillognak ki. A' lányok arczaikat, melleik-, kezeiket 's ujjaikat közönségesen föstik és pedig sáfránynyal. Tehát a' féltékenység' szinével rutitják itt is a' lányok magukat! —

2.) Az omnibusok, mellyek mint tudjuk, egyidő óta Parisnak minden utczáit ellepték, 's mellyek' száma napról napra szaporodik, az utczán járást mindinkább veszedelmesbé teszik. 'S alig mulik el egy nap, mellyen vagy emberhalált vagy legalább tetemes sérülést ne okoznának. Rövid idő óta inditvány tétetek tehát, hogy legalább a' szükebb utczákban tiltassanak el.

DIVATKÉP 1.

NEMZETI ÖLTÖZET.

KLASZY VENCZELTÜL.

Klaszy Venczel urtól ezen kép minden tekintetben egészen eredeti; jelesen a' jobrul álló urnak öltözete uj találmány, melly himezve és sujtásozva levén, egyszer'smind olly öltözet, mellyet kamarási viseletül, egyébb ünnepélyes szertartásoknál pedig díszöltözetül használhatni. A' huszár öltözete kurta magyarruha, 's így huszárhoz, hogy ennek viselete ura' hosszu öltözetétül különbözzön, a' legjobban illő.

Figyelmeztetés.

Minthogy ujságlapi jelentéseinkkel elkéstünk, bizodalmasan szólítjuk-fel a' t. Közönséget, méltóztassék lapjaink iránt rendeléseit minél hamarább megtenni.

Kik minden héten rendesen képekkel óhajtják a' „*Rajzolatokat*“ járatni, félévi dijban méltoztassanak 6 pengő forintot fizetni postán, helyben pedig 5 forintot pengőben 's ez esetben hiány nélkül minden héten rendesen meg fogják a' képeket kapni.

Szerkeszti Munkácsy.

NYOMATIK LANDERER BETÜIVEL.

Schwindt raj. Perlaszka metz.

Klaſzÿ Venzel Magyar Szabotol a' Rajzolatokhoz.

Pest. 1838.

Pest 1838.

Januar. 11kén

RAJZOLATOK

A'

TÁRSAS ÉLET

ÉS

DIVATVILÁGBÓL.

3dik szám.

Megjelen e' divatujság hetenkint 2szer. Helyben felévi dija 4 frt., egész évi 8 frt. Postán 5 fr. és 10 fr. pengő.

Előfizethetni uj-világ utczában Reisinger házban 554ik szám alatt. És minden cs. kir. postá hivatalnál.

Negyedik év' | Szent a' Törvény! szent a' Béke! Ez legyen Hazánknak éke. | Első fele.

VÁNDORDALOK.

GARAY-TOL.

I.

Messze visznek,
Messze szép hazámtul:
Mérföldekre,
Mérföldek' honán tul.
Merre visznek, meddig érek,
Nem gondom nekem, —
Nyugtom' én a' távozásban,
Föl nem lelhetem!

A' szivemben,
Mint selyembogárnak,
Szálerestő
Tündérek tanyáznak:
'S menjek a' nap' bölcsejéig,
Túl a' föld' szinén, —
Mindenütt csak szent szerelmem'
Szálán csüggök én.

II.

Hozd el, édes esti szellő,
Hozd el álmomat,
Álmaimban elfeledni
Hosszu útamat:
Vígy szerelmem' bájhonába,
Róza lelkem' lágy karába,
Vígy el engemet!

Hozd elömbe szép szemének
Bájoló egét,
Angyallelke' 's szent szerelme'
Tiszta tükörét,
Hadd érezzem olvadását,
Olvadása' pillantását
Égni lelkemen.

Annyi boldog óra közzül
Egy órácska csak,
Hol sziv szivvel, ajk ajakkal
Összeforjanak,
Képzeletben is egy éden, —
És a' kínos messzeségben
Isten-éldelet!

SÓSKÚT.

KARACS THERÉZTÖL

(Folytatás.)

Asszonyom olly asszony volt, kit a' legjobbak közé szokás számolni. Ő részt vett fajdalmamban és vigasztalta a' vélt atyát sirató leányt. Ő nem értette mit vesztettem, és vigasztalása gyümölcstelen maradt: Öreg szolgámban élt, nagy vesztésem óta, nemzetem, apám, testvérim; az ő sirja temette el ezek utósó haldokló szikráját is. És nem volt ki értse, ki osztozzék enyhülésül kinomban.

„Nem tudatád a' bárónéval egész sorsodat?“ Kezdém kérdésül én.

Hagyd barátném — vága kérdésembe Mária — ki illy kérdést tehet, nem ösmer minket rangosokat, ne nézz bámulva ha azt mondom minket, magamat sem veszem ki: Mi csak kegyes jóltévői tudunk lenni a' szegény osztálybelieknek nem baráti. Most tudom barátném milly messze voltam — még grófi czimet viselék — hogy emberbarát lehessek, akkor ha jót tettem csak azon büszke érzelem csiklandá keblemet mit érezhet egy rangos, midőn milliójából egy falatot ad éhező ember felének. Azon isteni ér-

zelemről csak most lehet fogalmam mellyet az azt elfogadó érez, midőn kétségb'esett életére vidor színt festünk. Mi adók csak nehány darab pénzt adunk — melly nekünk benne úszóknak becstelen — 's ő egy életet vásárol rajta: itt könnyü az elitélés mellyik rész keble lángol magasb érzelmektől. Mi rangosok ha azon érzelmet ösmernők mellyet éleszt helyen adott adományunk, nem volnánk olly fukarok, adakoznánk hogy istenülve emelkedhessünk embertársunkkal égfelé, ha pénz ennyit tehet — pedig ennyit tehet hidd el, mert igen eleven még keblemben azon érzés, midőn bujdosásunkban szinte éhséggel küzdve nehány forintot adott egy nagy ur. Ő már régen elfeledé bizonyosan tettét, mert semmit sem érzett, mert semmit sem gondolt hogy érez az alfogadó, 's én még most is és mindig fogom érezni mit akkor érzettem. — Mondom ha nehány érez darab ennyit tehet, mennyivel boldogitóbb hatással munkálódhatik egy rangos kebléből áradozó baráti részvét. De hidd barátném, ez ritka, nem azért mintha nem birna a' magasan szülött keble ezen égi szikrával, hanem mivel tévelygő hite — mellyet nevelésével szitt be — nem engedi az alsóbb osztályt szellemi tekintetben magához hasonlitni. De hagyjuk e' félrecsapást, mellybe azt akarám megmutatni: hogy asszonyságom bár milly jó volt is, sorsomat vele nem közölhetém, ez benne hidegséget, nem részvétet szült volna irántam.

Ne tovább erről. Ő minden gyengeségei mellet is: — melly történétemből itt ott elétünendő — a' környék legnevesb dámája; leghiresb házrend tartó: és nagy jóltévő volt.

Ezekből láthatod milly egyedül maradtam, csak a' munkásság vala egyedüli barátom, ez csendesen és vidámon vezete elkopárult létemen, 's a' környékben, bár sehol sem jelentem meg, hiressé lőn szorgalmam: Ez uj virág volt bároném gazdasszonyi koszorújába, 's nem jöhete soha társaságba a' nélkül hogy el ne beszélje, milly munkás vagyok, de mindig utána tevé milly dologtalan voltam. Ez is rangi gyöngeség: mindenben emberfelünk fölött látni önünket.

Ott létem óta szinte két év forgott le már, midőn híre érkezék hogy asszonyom egyetlen fija, — ki Budán korát haladó hivatalban volt — nehány hónapra haza jő. Ismét egy szép anyai oldalát ösmerém meg asszonyomnak. Az öröm nem festhető mellyel várá a' kedves érkezőt, szüntelen róla beszélt, szüntelen azt dicséré. De melly fonákság! egy hanggal sem hallám szellemi magasságát vagy charakterét említni, csupán, ajánló külséjét, fényes helyzetét, mellyet olly ifjú korán vivni tuda magának. Mondhatom mentől többet dicséré az anya gyermekét, annál idegenebb lettem a' dicsérttől. Ő fijának csupán körülményébe volt szerelmes, 's az öröm melly szemeiben tündöklék: nem anyaiszeretet, anyaihiuság volt.

Az ifjú báró haza érkezék, anyja festései után már alakot képzék az érkező formájára, de a' megérkezettnek egy vonása sem hasonlita ehhez. Az udvari, mindennek hizelgő hellyet mint anyja festé — mindenben részvevőt, mindenhez nyájast leltem. Az anya tréfás rajza szerint szeles, egy tárgyon csak perczekig nyugvó csapongó hellyet, egy villám lelküre találtam, melly gyors röptében száz felé tud a' sötét föllegek közt széttekintve igazságot látni, 's örömet osztani. Igy festé több részletekben ferdén fiját, a' legszebb birtokát nem ösmerő anya: Ő gyermekében csak udvari hivatalost, könnyelmü világfit ösmert, és örült ezen két tökélynek — mellyet tökélynek nevezett — mert ugy hitte: csupán az ezekkel birók emelkedhetnek nagyra; neki mindegy volt az azt megnyerő mód, csak meg legyen nyerve.

Az ifju báró hon mulatása zajossá tette lakunkat. És nekem uj világ nyilt emberösmerésre: barátném! nincs jobb pont erre mint szobaleányi tiszt. Ez előtt álzatot vetve mutatják magokat az emberek, ezekről tisztán gondolkodni nevetségesnek hiszik az erszényüket földuralkodójának tekintő gyáva kevélyek. Illy emberi alakot viselő lényekkel ösmertete meg ifju uraságom hon mulatása. A' férfi látogatók közt, kik számosan jelentek meg, találkozék sok

kit nehéz vala elhatározni, a' báró vagy az én udvalásomra jártak e. Nekem gyáva hódolataik boszontásul szolgáltak, mint nekik nevetségül szerény visszatartozkodásom. Asszonyomnak panasz kép említém az alkalmatlan szemteleneket, ő könnyü mosolylyal felelé: „Te szép szobaleány vagy, ők meg urak, itt nincs mit csudálkozni; a' világ rendes folyama.“ Bámultam e' feleleten, vissza emlékeztem grófi helyzetemre, 's ugy találtam hazámban is gondolkodnak illy könnyelmün. Keserü önnyugtatás de legbiztosabb ír, 's elhatározám: az embereket ugy venni mint vannak, nem ugy mint fényes helyzetemben tükrözék elébem magukat, nem ugy mint álmodtam rólok, nem ugy mint kellene lenniök! — Ez használt.

Hidegen, nyugottan tekintem, hallgatám a' hozzám leereszkedő üres fejeket, 's ők megszokták fagynyugottságomat, én meg lepkeségüket és nem boszontának többé mert nem volt ujság tettük. De mi lőn visszataszító módom következése? A' csapongó kábákból gunyolók váltak. Az ifjú bárót — ezen baráti czimmel hozzá csatlottak — kétértelmü faggatásokkal kezdék ostromlani, 's a' szép szobaleány — mint czimzének engem — makacssága okának őt nevezék. A' báró illy tréfákat nem szerete hallani, és sértőn utasitá vissza őket, és hozzám jég hideg lőn, megvoná tőlem azon nyájasságot, mellyet az utolsó cselédnek is oszta, ez igen fájt, még is végetlen becsülnöm kelle a' velem igy bánót, mert tiszta, szent volt a' kútfő, mellyből ezt tevé.

Egykor magam valék tanuja, midőn egyik barátja tréfásan igy kötekedék vele: „Te szerencsés vagy, ha a' budapesti leánykoszorut oda hagyod, itt egy szép szobaleányban virit számodra az egész sereg bája.“ A' báró boszusan viszonzá: Ne bánts, tudod szerelmeskedő soha sem voltam, szerelmes pedig csak rangomhoz illőbe leendek.

Arczomat vérláng boritá e' beszéd alatt, keblem megvetést dobogott a' gyáva hízelgőnek, és végetlen becsülést az engem megvetőnek. De helyzetem egy hanggal is tiltá tudatnom indulatom állapotját. Nincs a' földön nagyobb rabság mint a' rang vonta fal mögötti. E' perctől kemény határzatom lőn ifju uraságom becsülését megvásárlani. Leányi büszkeségem ellenállhatlanul ösztönze az övéihez hasonló tiszta elveimmel őt megösmertetni. Ő volt az egyetlen lény a' kastélyba csoportozók közül, kit becsülheték, 's csak az ő félreértése vala kiálhatlan.

Határzatom teljesülhetése elől elzárultak az utak: Ifju uraságom még azon csekély szolgálatot sem engedé általam tétetni, melly ollykor közeledésbe hozott véle. 'S én egyfödél alatt egészen elszigetelve válék tőle.

Engem szomoritottak rendszabásai, asszonyságom mosolygott és tréfásan kérdé fiát; „talán csak ugyan nem bizol magadba, hogy olly nagyon zárkózol.“ Az ifju báró nem felelt anyjának, nem is vette vissza rendeléseit, de ezen időtől többször megtörte önszabta törvényét, bizott rám dolgokat. Bizonyosan hogy megczáfolhassa anyját, és megösmértesse tiszta elvével, melly távolitásomra izgatá. Anyja könnyen odavetett szavai mélyen munkálódtak büszke önérzetére, ennek szavaiban a' félvilág gondolkodását látá, 's annak igaztalansága bebizonyitásába a' félvilágot akará meghazudtolni. Hogy ezt sükerithesse hozzám ujra nyájas lőn, nem olly mint eddig, hanem tizszerezetten: tréfált, bohóskodott velem, virgoncz volt minőnek még nem láttam. Ez végetlen kellemel tünt föl komoly valóján. Én beláttam egész lelkébe, tudtam, gondolkodó lelkének mulékony szeszélye ez, 's csak az őt értni nemtudó 's nem akarókat magával megösmertetni törekvés.

Én ugy vettem visszatért nyájasságát mint adatott: Szorosan a' határok közt tartám magamat, hová cselédi tisztem parancsolt, elhatározva csendben használni ifju uraságom közeledését, azaz: lassan lassan önöm ösmerésébe vezetendem. Erre olly kimondhatatlan vágyom volt, mellyet meg nem tagadhattam magamtól. Vágyom haszonlesés nélküli, tiszta volt,

semmit sem kivántam, csak hogy ugy ösmerjen mint vagyok.

Czélomkoz kimért léptekkel közeledhettem. Beszédet soha sem kötött velem, 's ha ollykor nehány kérdést intézett hozzám, alig várt feleletemre; ez gyilokkint tépé szivemet, és mélyen érezteté elhagyott helyzetemet. Mit már szinte kivihetlennek láttam, a' sors kiszövé.

Az ifju báró megbetegedék, és anyjától kizárólag engem kére gondviselőül. A' terhes betegség küszöben álló fián aggódó anya, még ekkor sem hagyhatá e' kérést kétértelmü mosoly nélkül, melly arczomra akaratom ellen pirulást csalt.

Nehéz napokat állt ki a' forrólázzal küzdő beteg báró, én nyugtalanokat mellette. Valahányszor eszméletén volt, mindig szives édességgel kért: „rejtsem örök titokul keblembe, mit hagymázában beszél, mert csupán azért kért kizárólag engem magához hogy tudta, egyedül tudom őt a' háznál fölfogni, 's a' keblében mélyen rejtetteket — mellyeket a' hagymáz történhetőn elé csal — méltánylani, nem gunytárgyul tenni."

Barátném! midőn ezen önöm ösmerését hallám ajkáról, egy szép, csak eszmében élő világot nyertem. A' szeles lepkék okozta keserűségek, ezerszeresen jutalmaztattak e' megérteni tudó tiszta kebeltől.

De hadd legyek rövid: Ő meggyógyult 's én nem őrzém többé szobáját, társaságában — a' betegkorában is olly kellemteliben — ritkábban lehettem. Ezt azzal pótlám: midőn csak foglalatosságom engedé magányt kerestem, hogy ne zavarja semmi és senki róla, 's az engem üdvözítő mondásáról gondolkodást. A' kastély melletti, pompás kert elég csendet nyujtott számomra. Ide futottam, itt gondolkodtam róla végetlenül, mondhatom végetlenül; mert czél nélküli volt gondolkodásom: nem volt abban sem remény, sem jövő boldogság, sem multkedv, csupán jelen. 'S e' jelennek nem volt más világa mint az ő édes szép valója. Róla gondolkodásom nem hasonlítható semmihez jobban egy szép festvény bámulásánál, mellyre a' nélkül tapad egész lelkünk, hogy magunkévá akarnók tenni. Illy édes foglalatosságba merülve valék rejtély helyemen egykor, midőn ifju báróm ezen szavai ébresztének föl: „Régen látom Mária bujdoklásodat; tőlem rejtezésedet." Én fölrettent önmentésemmel akarám tévelygéséből kivenni, őt kit egyedül nem kerültem, bár nem is kerestem, mint cselédi tisztem vonta határ mögött maradó. „Ő nem hagya szólni, 's folytatá: „Tudom Mária előre válaszodat, mert ösmerem lelkedet, a' csak tiszta valót létesitőt. Te nem előlemi bujdoklásnak nevezed kerülésemet, hanem cselédi köteleségnek. Ah Mária! csak ezen előitélet szabta kötelességek ne nyügöznék az embereket, mennyivel boldogabbak volnánk."

Szemmeresztve bámulám a' szólót, és sejték, mit nem vala szabad szegény cselédnek sejtenem. Most először ohajtám vissza grófi czimemet, fényemet, hogy egyenlővé lehessek ranggal is, mint szívvel vele.

Fojtott hangját átváltoztatva folytatá uraságom: „De félre az okoskodással. A' millióktól jóvá hagyott világrendet ne mérészkedjék egyes fölforgatni, mert mennyit nyer mellette, annyit áldoznia kell. Hagyjuk ezt, csupán azt tudatni jöttem: hogy máskor ne kerestesd magadat olly soká, a' szives apolásodat jutalmazani vágyó által." Ekkor kezembe nyomva egy csomó pénzt, sebesen eltávozék. — Bámultam a' nagy adományon mellyet erszénye nyujtott, 's égbe ragadt lemondó szerelme. Én legalább a' kétségsötétjéből szerelmet olvastam; 's ha öncsalás volt is, üdvözített.

Róla gondolkodás ez időtől még végetlenebb, dúsabb lőn, magányom keresettebb: mert csak az volt számomra élet, mit itt tölthettem nyájas valójától körüllebegve. Történet e vagy akarat többször oda hozá bárómat, többé nem mint ur, mint barát szólt velem. Társalkodása régen nem izlelt boldogító életforrás volt számomra, az enyém is ugy látszék nem untatá őt. Beszéd folyamunkban nem jött többé csak érintve is

élő szivünk állapotja, azért érzém naponkint szorosban csatla nemes társalkodása hozzá. Egészen benne éltem, minden tettemen ő élt, minden mozdulatomat ő igazgatá, minden gondolatomnak ő ada létet, szívem minden dobbanását ő emelé. Rendkivüli gyorssá lettem köteleségem végzésében, hogy társaságát élhessem mellyet rejtély helyemen mindig fölleltem, 's ha szabad magamnak hizelegni, ugy látszék, ő is vágyva várt a' nap azon szakára, midőn munkámtól oldva voltam.

(Folytatása következik.)

UTI KALANDOK
'S ELMEFUTTATÁSOK.
KEMENCSITŐL.

(Folytatás.)

V.
Látogatás.

Mondhatatlan jól esik az embernek, ha hazulról indulta 's nehány napi utazása Után ismét haza ér; azaz, nyugalommal kináló hajlékot 's baráti szivességgel vagy rokonszeretettel dús kebleket talál. Mert mi teszi az emberek hazájává a' föld bizonyos részét, mint a' barátság és szeretet, melly nyelvrokonságot 's az elégségig vagyonos állapotot kiván. Ugy tartják: barátság és szeretet mindenha áldozatokkal jár; 's ha nincs mit áldoznunk; hányadik fog meggyőződni arrul, hogy neki barátai vagyunk, 's iránta szeretettel viseltetünk? Távol legyen azonban azt gondolni, mintha a' barátság kizárólag áldozatokon épülne, 's hogy ott, hol nincs mit áldozni, barátság sem létezhet. Az illy barátság szelemibb, 's annálfogva ritkább is az életben; a' másik jobban testiséghez van tapadva, 's mindennapi szükségeinkhez tartozik, mert ennek súlyát segíti gyakran könnyebbitni. Illy barátságrul én nem szólok. Én ez alatt olly összehangzását értem a' lelkeknek, mi szerint az, mi egyiknek örömet okoz, másikat is fölvidítja; mi egyiket álmélatra bir, a' másikát is csudálkozásra ösztönzi; 's mitől egyik idegenkedő, annak körében a' másik sem tud derült kedélylyel mulatni; Szóval, — jóban 's roszban egyiránti érzetosztályt.

Illy érzetosztályos rokonkeblek körében települtem meg Cs — on. A' szomszéd faluk egyikében egy istenanyai hölgy, másikában egy angyaljó, galambszelid leány, fönlelkü nénje gondviselése alatt; 's mind itt, mind különösen amott vendégszerető nyájas férj; az egész vidéken, fölvirágzott 's nyiladozó rózsaszálok és vigadni szerető fiatalság; mind ehhez a' teljes szabadság boldogitó érzete 's a' gyönyörü tájék festői változatossága! Képzelhetik kegyetek, mennyire mennyországomban valék! — Csak egy jelenetet e' boldogság örömvilágából.

Kellemes őszi reggel volt. Hasonlitott a' természet egy őszbe csavarult fürtü völegény által mennyasszonyi ágyba vezetendő lányhoz, kinek arczán öröm és bú, bátorság és csüggelem kétes viadalra szállottak. Még öltözetlenül 's csak pőreköntösbe ülék hegyi szobámban iróasztalommál, midőn ajtómon koczogtatva belép egy inas, jelentve, hogy a' szőlőhegybe társaság érkezett, kevés percz mulva látogatásomra leendő. Első kérdésem is a' galambszelid leányka volt, 's hallván, hogy ő is a' társaság közt van, lesieték a' szőlőaljba, üdvözlésemet 's hegyi hajlékomba meghivásomat tenni. A' hölgyeknek kedves volt először szabad égalatti reggelizést tartani puha kalácsból és szőlőbül. Én egy pillanatra visszakéredzém hegyi lakomba, 's villámsebességgel rángatám magamra ruházatomat. Soha illy hamar föl nem öltöztem, mint most, 's ismét a' hölgyeknél termettem. Ha tudta volna a' hegy, milly bájos vendégcsapat látogatá meg; sziklaszemeibül örömkönyüket fogott volna hullatni 's gyémántgerezdeket termeni savanyu szőlőfürtjei helyett. Valóban, midőn látám az ifju szépségben viruló hölgyeket a' még zöldlevelü bor-ágok között járdalni, 's izletesen reggelizve, érett fürtök után nézelődni: eszembe jutának gyermekségem kedves reg-

az aranyalmákrul és tünderleányokrul, 's ohajték vala kertészlegény lenni, ki a' tündérek legfiatalabbikát rabjául ejté, 's karjai közt olly mondhatatlan boldog lön.

Fejtsék meg kegyetek előttem: miért vonzóbb, miert kedveltetőbb a' hölgy szabad ég alatt a' nagy természetben, mint szűk falak között a' csarnokban? — Vagy nem tudják e azt kegyetek, hogy ez igy van? Istenemre, — ha valakiben szerelmet akarnak kegyetek gyujtani: ugy az édes anyatermészet ölén, egy folyamszegte völgyben, vagy messzekilátásu hegyormon nyujtsanak kegyetek neki alkalmat érzetekre hévülni; 's ha mégsem fog olvadozni, ha kegyetek előtt a' szerelemnek minden jelenségeit el nem árulandja; eresszék őt kegyetek utnak, mert nem tud érzeni; vagy már szive titkon másért ég.

Fölvezetém aztán a' hölgyeket a' hegytetőre. Utunk meredek volt és fáradságos; de mennyi gyönyör, mennyi éldelet a' följutás közben! Ezt csak azok tudhatják olvasóim közül, kik valaha testi és lelki szépségben egyirant dús hölgyeket valának szerensések hegyoromra vezetni; olvasóném közül pedig — — kiket illy esetben, nem puszta kénytelenségbül, nem hideg udvariságbul, hanem a' szív legbensejébül fakadt örömkészséggel kalauzolának szellembarátaik.

Kihez szegődköztem légyen én fölmenet közben: ha nem mondanám is el fognák találni kegyetek; 's midőn annyi enyelgés, annyi kéj után végre a' hegytetőre jutánk, elmutogatám neki az édenileg szép vidéket a' távolban fejérlő hegysorokkal 's miután mind ezt elmutogatám, ohajtottam volna őt megkisérteni, 's térdre omolva fohászkodni föl hozzá: Lányka! az én keblem szebb és gazdagabb e' vidéknél, és én, szivem egész országát teneked adom, ha egy csókoddal boldogítasz

A' hegyorom párkányat körülmenve, leiramlánk Cs — ra. Szentesitettnek tekintém hajlékomat, melly illy szép vendégsereget elfogadhatni szerencsés vala; azon örömöt, mellyet ekkor érezék, leirni nem tudom. Hatalmas ur szerettem volna lenni, őket a' hódolat legkitünőbb jeleivel fogadandó, 's a' természet ajándékozhatta legválogattottabb gyümölcsökkel megkinálandó; varázsnok szerettem volna lenni, 's a' hajlékot vendégeivel együtt öröktavaszu éghajlat alá bű völni, hol számukra csak öröm és boldogság virágai sarjadoznának; sőt több mint varázsnok: istenség, ki szívök legtitkosb vágyait is kiösmerhettem 's teljesithettem volna.

A' nap délre magasult, 's nekem, vendégeimmel, vendég gyanánt H — re kelle rándulnom. Ülésémet ő mellette mutaták ki. — Ah! mi boldog! fognak kegyetek közül némellyek fölfohászkodni. A'vagy nem szokott e az életben örömre bú, gyönyörre fájdalom következni? De minek olvasóim jó kedélyét elrontanom az utóbbiakkal. Elég, hogy én nem valék olly boldog, mint kegyetek hinni szívesek.

(Folytatjuk.)

RAPSODIA,

VAGY:

SE FÜLE SE FARKA; KÉPEKBE.

DOMJÁNTÓL.

(Folytatás.)

VII. KÉP.

Beati qui esuriunt
Boldog a' magyar Iro.

Én könyviró leszek már
Azt mondja a' szamár:

Túros lepény, tarhonya,
Jó volna a' kocsonya!

Ugyan, öcsém uram, az Istenért! mondja meg már egyszer, mi lesz magábul? a' sok iskolát kijárta, 's még sincs se kenyere, se pénze.

Gondolkozzék, mert bizon mahónap megöregszik 's aztán én sem élek mindig. De ugy van az, ki nem hallgatott az okosabb' szavára, lett volna katona, már eddig hadnagy is lehetne

Hagyjon békét jó néném, tudja hogy a' katonasághoz soh'se' volt kedvem, télen nyáron annyit szenvedni 's utoljára is, ha teszem háoruba kellene mennem, agyon lőnének.

Mért nem lett hát prókátor, most fiscalis volna.

Hogy eggyeznék meg a' perlekedés hidegvérüségemmel? aztán nem jó kenyér az, hiszen már annyi van, hogy sok —

Hát vármegye tiszt. —

Igen, ha nem félnék valamitül.

Mért nem lett hát doctor?

Oh, uram Istenem, hogy tudnám én elvágni valaki lábát? vele együtt jajgatnék; inkább sirásó.

No tegyen a' mit akar, de engem ne okozzon· — Ugyan mi is legyek én már? minden esetre urnak kell lennem ha mindjárt nem is annak születtem, 's e' mellett csupa desperatiobul iró is. És egész szorgalommal mindent össze visze firkáltam egész ötven ivig. De szerencsétlenségemre kezembe kapom egyszer a' kritikai lapokat, 's ugy megijedtem hogy minden csergedező pergedező verseim', elbeszéléseim', rejtett szavaim, novellaim, 's (egy drammát is) a' tűzbe vetettem, 's igy nap és éjjeli munkám a' láng áldozatja lett!! Különös is az a' mai litteralis világban, hogy minden fiatal ember nem elég hogy festeni, zongorázni, vagy több nyelveket tud, és sok könyveket olvasott, hanem egyenesen iró is akar lenni. Jó van az igen dicséretes dolog, de legalább ha fordít, ne adja ki mint eredeti munkáját (mint kettőt tudnék nevezni) mert nem hogy kinevetik, vagy szánakodnak szegénységén, hanem elveszti becsületét. — Uraim engedjenek szabadon beszélni. Ha egy rosz elbeszélést ir, azt akárná hogy mentül többen olvassák, és dicsérjék. Igen a' jót elolvassák, ha mellette mulattató, mert az unalmas portékát senki sem szereti olvasni, pedig hej mennyibe kerül egy becsületes gondolatot teremteni! jól tudom magamrul, mert az izlés különbféle, aztán az olvasott világ nagyon könnyen rá mondja: eh, ki tudja honnét lopta, valjon ő irta e?

De nem sokára ismét rám jött az az irói düh és irtam egy vastag könyvet e' czim alatt: „A' ki gazdagon születik az él, vagy az arany bölcső.“ És leirtam vagy husszor, csak hogy jó legyen, de mi haszna; egyik nyomtatótul a' másikhoz, eggyik könyvárostul, a' másikhoz vittem, 's egy garast sem igértek érte, de a' mi több még ingyen sem kelletett!! mert a' magyar könyvekkel meg könyvesedik a' kiadó szeme, a' vagyis megbukik. Oh, mért nem lettem hát inkább valami német Schreiber! talán aszalt gyomrom megengesztelém vala!

Van e' huszasod kántor?
Koplalás már ma a' tor.

Igy tehát üres zsebbel, és lapos hassal, vagy felforditva: üres hassal, és lapos zsebbel, ó! — se hitelem, se pénzem, oh jaj! már ez baj! Kéntelen vagyok a' „holdhoz“ betérni, hol minden embernek ingyen szolgál Hasonszenvy magyar szakács

levesekből:

Szegény leves, keserü könyhullatással.
Szégyen leves, nyomorusággal keverve.
Vizes leves, kórogó gyomornak.
Fekete leves, adóssággal füszerezve.
Elszánt leves, a' megbukásig sózva.
Zálog leves, dinóm dánommal felereszlve.
Rántott leves köpenyeg letartoztatással.
dtto fekete foltokkal.

husból:

Képzelt marha-hus, ideál mártással.
Toll szára, humorral.
Elefánt csont velő, piritott páva tojással; 'stb.

főzelékből:

Szegfü levél, baraczk maggal.
Tactusba szedett phantasia.
Mindenféle égből hullott manna; 'stb.

Az igaz, hogy nagyon is homeopaticus ebéd, de télen nem lehet a' váczi utczán sétálni, (delét elölteni,) 's aztán lehet e többet kivánni üres zsebbel? De hiába, ha a' könyvárus nem akarja megvenni, 's kinyomtatni munkám nincs egyébb hátra mint az irásban keresni vigasztálást:

„Beati qui esuriunt“
vagy is magyarul: „Boldogok a' kik éheznek.“

Miután a' mindennapi éhezést, vagyis a' gyomor háborút kiállottam, búsan, leverve átadom magam egy szelidebb lénynek, az álomnak.

Reggel pedig azon gondolkodom hol és hogy? és mikép kellene pénzt szerezni? mert:

Csak egy huszas kellene,
Sorsom mindjárt jobb lenne.

(Folytatjuk.)

HIR- 'S DIVATLAP.

PESTI HIREK.

1) A' januar' 5kén Bécsben huzott nagy lotteria' nyertes számai: frt. v. cz.

89,104d.	sz. nyerte a' Weinwartshofi urad. vagy		200,000
80,067d.	nyert.	. . .	100,000
136,546d.	„	. . . .	60,000
123,301d.	„	. . . .	30,000
40,425d.	„	. . . .	20,000
28,375d.	„	. . . .	15,000
110,073d.	„	. . . .	10,000
60,504d.	„	. . . .	10,000
179,325d.	„	. . . .	10,000
90,500d.	„	. . , .	6,000
117,421d.	„	. . . .	5,000
186,873d.	„	. . . .	5,000
6,504d.	„	. . . .	4,000
43,691d.	„	. . . .	3,000
19,038d.	„	. . . .	2,000

2) Az asszony egyesületi bál e' hó' 7ikén, a' vele összeszecsatolt sorsjátékkal, tartatott a' városi redout-teremben. A' fő rendüek közül, személyes jelenlétével, megtisztelé ez egyesületi tánczvigalmat, az Ország-Birája, gróf Cziráky ő exczellentiája. Néhány napóta a' szünetnélküli havazás igen magas hóval boritja a' kétfővárost. — A' Duna folyvást magas áradásban áll; a' jég hátán 7dikétől óta veszély nélkül járnak, de Buda vizi város részét a' viz annyira elöntötte, hogy csolnakokkal közlekednek, a' boltosok pedig földszinrül árúikkal együtt emeletekbe költöztek.

3) Landerernél megjelent: *„Honi Vezér“* 1838d. esztendőre gazdasági, házi 's tiszti kalendariom. E' közhasznu könyv ez évben is több ivvel bővítetett 's a' tiszt. Közönségnek a' legméltóbban ajánlható. Ára csinos kemény borítékban 1 frt. 36 kr. p. p.

4) Pesten a' városi redout-teremekben, Emmerling ur, azoknak bérlője, e' farsangon által vasárnaponkint fogja adni álarczás tánczmulatságait. Bemeneti díj bálnapokon délig előre váltva 48 kr. ezüstben, estve pedig a' pénztárnál 1 ezüst forint lesz.

5) A' hét választónál szerda napokon, u. m. jan. 17. 24. 31kén; febr. 7. 14. 21kén és farsanghétfőn febr. 26dikán adatnak a' társas mulatságok. — A' hangászkart Grünfeld Antal ur fogja igazgatni. Bemeneti díj előre váltva a' kávéházi pénztárnál 24 kr. estve 30 kr. pengőb.

6) A' pestbudai hangász-egyesület hasonlag az emlitett teremekben januar. 14kén, fogja adni idei első és pedig álarczás tánczmulatságát, melly alkalommal mind a' két tánczteremben lesz egy hangászkar, melly egymást váltva a' legujabb tánczzenékkel fogja mulattatni a' vendégeket.

7) Budán a' redout-teremben (mellynek bérlője Nötzl ur, a' színház igazgatója) e' farsangban minden csütörtökön lesz álarczás tánczmulatság; az utólsó febr. 22dikén tartatik. A' hangászkar igazgatását Zöhls ur vállalá magára. Bemeneti díj 48 kr. ezüstben, előre váltva nappal Nötzl urnál, vagy Pesten Cleymann műczukrász urnál.

Figyelmeztetés.

Minthogy ujságlapi jelentéseinkkel elkéstünk, bizodalmasan szólitjuk-fel a' t. Közönséget, méltóztassék lapjaink iránt rendeléseit minél hamarább megtenni.

☞ **Kik minden héten rendesen képekkel óhajtják a' *„Rajzolatokat“* járatni, félévi dijban méltoztassanak 6 pengő forintot fizetni postán, helyben pedig 5 forintot pengőben 's ez esetben hiány nélkül minden héten rendesen meg fogják a' képeket kapni.**

Szerkeszti Munkácsy.

NYOMATIK LANDERER BETŰIVEL.

Pest 1838.

Január. 14kén 4dik szám.

RAJZOLATOK
A'
TÁRSAS ÉLET
ÉS
DIVATVILÁGBÓL.

Megjelen e' divatujság hetenkint 2szer. Helyben felévi dija 4 frt., egész évi 8 frt. Postán 5 fr. és 10 fr. pengő.

Előfizethetni uj-világ utczaban Reisinger házbán 554ik szám alatt. És minden cs. kir. posta hivatalnál.

Negyedik év' Szent a' Törvény! szent a' Béke! Ez legyen Hazánknak éke. Első fele.

SÓSKÚT.

KARACS THERÉZTÖL

(Folytatás.)

Nevemet, a' báróval soha nem tudattam; ennek titkolását haldokló öreg szolgánk kezébe esküvéssel fogadám. Ő még ekkor is rettegett a' nyomozóktól. A' báró forró résztvevő szerencsétlen nemzetem sorsában, melynek nem csak történetét jól ösmeré, nyelvét is jól beszélé. Szolgám kimulta után ő volt az egyetlen kivel az édes honi nyelven szólhaték. Társalkodásunk váltva folyt az ő, és én hazám nyelvén, neki köszönhetem tiszta magyarságomat.

Ifju uraságom kimért ideje végéhez közeledék, hivatalába kelle sietnie. Erre én számoltam, és legkevésbé sem rettegtem a' napoktól, az ő látásától megfosztóktól. Nekem nem kelle egyéb mint becsülése, ez ugy hittem nyerve van, de honlétének épen végnapjai ingadoztaták e' boldogitó hitemet.

Hidegebb lőn irántam, magányomban többé nem kerese föl, (igaz a' környékiektől bucsuzás sok idejét elvevé) 's kitünőn kerülé a' velemlételt, szóval: legnagyobb figyelmetlenséget éreztete velem. Ezt mélyen érzém, mert nem láthatám okát. Kezdém őt nem érteni.

A' legutolsó napokon kitűnő nyugtalanság látszék az ifju báró' tetteiben, rám többször csöndite napjában, 's megjelentemkor parancsolat osztás nélkül igazíta el.

Utolsó ebédet végze hon, midőn egy pohár vizet rendele szobájába vinnem. Iró asztala mellet ült kezére támasztott fővel, kormo arczát mosolylyal forditá rám. A' mosoly, melly arczán olly nyájasan szokott lebegni, most vadsággal futott végig. A' vizet oda nyujtám, ő az azt tartó kezet ragadá meg 's égő ajka' csókival özönlé. A' viz rá ömlött, ő borzasztó mosolylyal nézé a' mellén végig csurgó vizet, tompán mondva: „Nem te nehány csep, de a' világ tengere sem képes az itt égő tüzet eloltani.“ Én mint lázas betegtől rémülve vonulék viszsza, reszketőn mondám a' magyarázhatatlan embernek: „Más vizet hozok.“ Ő olvadozva felelé: „Ah, Mária! nem vizre, látásodra szomjúztam, mellytől örökre meg kell válnom.“ Ismét mohón ajkához ragadá kezemet, de gyorsan érintetlen elbocsátá 's eltávozék. Másnap fölkeltem előtt elment, az óta nem láttam.

„Nem is hallottál róla?“ kérdém.

„Igen — lőn a' válasz — — ő azután egypár hónapra egy rangjához illő nő' férje lett.“

„Olly hamar — kérdém bámulva — hiszen utolsó napi veled bánása nem más mint szerelme néma kitörése volt.“

„Hogy mi volt, az fejthetetlen marad örökre, mint akkor érthetetlen vala. Nem is akartam titkába fürkészni: sorsunknak külön kelle válni, ha legégibb indulat fűzé is öszsze. Neki mint magas hivatalunak vigyázva kelle házassági léptét tennie.

Magyarázhatatlan viseletét, bár hiu nem vagyok, szerelemnek láttam; ez okból eltávozta utáni napok egyikén, tudatám bárónémmal házátoli elkivánkozásomat, hogy ne kelljen többé őt látnom. Öreg asszonyságom vidáman felelé. „Fölmondásodban soha nem egyezék meg szivesben mint most, sőt hozzád szeretetem el sem engedné fogadni, ha épen egy

eset nem nyitna számodra sokkal jobb helyet mint házamnál van. Ide kivánlak, édes gyermekem, ugy-e elmégysz?“

„Ha parancsolja nagysád igen — válaszlám — különben ugy tüztem ki hogy valamellyik nagy városban telepedem meg, minthogy értem uj hazám nyelvét, zongorából leczkéket adandó.“ Báróném elmosolyodva mondá: „Tévelygő gyermekem, zongorát magyarul tanitni hallatlan itt, ki csupán ezen nyelvet érti, kevés órára számolhat. (későbbi tapasztalásom joslatát igazlá.) De hagyd ezt, fogadd ajánlatomat. Fiam megházasodott — a' vér elakadt szivemben ennek hallására. — Asszonyom kétértelmün mosolygá döbbenésemet, és folytatá államat megfogva: „Láttam gyermekem, hogy fiam rajtad édes pillanatokkal nyugodott, rangosokban soha sem kárhoztatható ha meglátják az alrendüek érdemét is. Fiamat bizonyosan nem annyira szépséged mint szerény, csöndes viseleted bájolá meg. Én nejéhez szántalak társalkodónéul, itt könnyebb dolgod lesz mint nálam: fiam hajlandósága számodra boldog napokat igér.“

Ezen borzalmak hallattára mindig mélyebben mélyebben sülyedtek szemeim földre, 's a' kiállhatatlan asszony igy folytatá vállam veregetve: (és nekem hallgatnom kelle mert cselédje voltam:) „Ugy hiszem önszívednek sem sok rábeszélés kell, hogy megösmerje fiam érdemét. Légy okos leányom: nem az a' vétkező ki a' balga világtól bünnek bélyegzett tettet elköveti; hanem az; ki azt nem ügyes eléggé fátyolozni. Fiamat szánom, kinek ugy kelle házasodni, hogy hivatala fényét meg ne bántsa, jobban szánom őt mint többi sorsosit, nem azért hogy fiam, hanem hogy áldozatát nem akarja — ugy mint azok — lopott virágokkal ékitni. Menj gyermekem házába, és virits a' hozzád hasonlón viritni nem tudó nő mellett. Én fiamat nem csak fénypolczon akarom látni, boldognak is tudni.“

Barátném! asszonyomat ezen beszédje egészen föltárá előttem, jégdermedés hártyázá iránta szivemet. Harmadfél évi vele létem óta ekkor látám: hogy nem csak gyenge. De hiszen egy ingó charakterüből, nem minden telik e ki? Feleletem ajánlatának rövid, hideg visszautasitása lőn. Erőszakkal akart magánál tartani, én nem maradtam. Távol akartam tőle, és fiától lenni: tőle, mert gyülöltem utolsó beszéde után, fijától: mert szerettem. És Magyarhon fölső-vidékéről ide vándorkodtam, 's a' környék varrónéja, varrástanitónéja vagyok, és Körmend független lakosa.

„Körmendé“ kérdém mohón, a' kőszálon lelt vers villanék agyamba. „Igen.“ Válaszlá bámulva mohó elétörésemen. „'S a' kőszálra irt versek?“ kezdém én. „Sorsom diktálta sorok.“ „És az alá irt magyar versek?“ — „Erről nem tudok“ — felelé — bizonyosan eljöttöm óta irattak.“ Közlém foglalatját, ő is, én is Halomfitól irottaknak hittük, a' följegyzett név két kezdő betüjéről. Bizonyost tudni Mária még az nap Körmendre rándult. Drága volt neki az azt irta kéz, kedves az azt érzette kebel. Mint lehet a' hely szent: hol évek után is élve leljük elhaltnak hitt önünket.

Mária már három événél régebben hordá keblében édes kétségét, 's nem volt a' három évnek egy percze is mellyet nem a' kedves képe tölte be. Mindig ő lebege remény, öröm, vágy nélküli lelkében. Sokszor akará végetlen kétségében magát ámitni: hogy nem szerelem volt a' tűz, mellyel Halomfi ajka kezén égett, de hijába: ha nem szerelem volt is, Mária érzete, gondolata, végetlenül a' báró volt. De miért igyekszem a' szerelmet festeni?! Égi szülött rajzába kezdeni, égi ecset nélkül, kontárkodás.

Elkisérém Máriát a' kőszálhoz; ő ragadtatva csókolá a' megösmert vonásokat. Ne mosolyogd kedves olvasóm az érzelgőt: neki az egész földön nem volt mássa azon kétségredőjébe burkolt hitnél: hogy egy nemes kebel, szerelmét bírja. Neki ezen egyetlen kebel volt hazája, rokona, barátja, kedvese. Csuda e, ha olvadva borult a' három sötét év szülte csalékony fényszikrára, melly neki nem sugárzott mást mint azon

bizonyosságot, hogy az egyetlen szeretett és szerető kebel számára örökre nyerve, és elvesztve van.

Röppenjük át Körmend és Sóskút közti hegyeket, és nehány napot 's ismét a' fenyves lugasban lelnek Máriával olvasóim, újra meglepetve a' már föntebb érintet nőseregtől. Mi ismét csendesen vonultunk rejtekünkbe, a' nők ismét kört formáltak, és sok tanakodásból, panaszkodásból, az jött ki, hogy pörük nem legjobban foly, 's az egész beszédnek az kivonatja: hogy ügyük eligazitására fölszólított bíró az igazság szolgáltatástól elpártolva, az idegen bűvösné igájába hódolt, és egy napról a' másra halasztja ügyük eldöntését.

A' sok tanakodást — mellyet minden határzat nélkül akarának szétoszlásukkal félbeszakasztni — termete könnyüségéről itélve, egy ifju nő ezen szavakkal rekeszté be: „Bohók vagytok! vígasztalóul állok föl köztetek. A' megfoghatatlan lény gyanitásom szerint nem más, mint férjem egykori kedvellje, ki tudtomul ezen környékben tartózkodik, így én legvesztesb vagyok köztetek, mert férjemet még férjemmé léte előtt elrablá. Erről mondá napam, hogy megfoghatatlan hódító erővel bírt. De mit törődjem én ezzel, a' megtörténtet teheti e a' legfőbb biró is nem történtté? Ha a' legigazságosban itélne is fölszólított biránk megsemmitheti e férjeink hűtlenségét. Azért nyilt előttünk a' világ hogy zaján feledjük mit nem birunk, 's zavarjából halászszuk ki veszteségünk pótlékát."

„Könnyü neked beszélni" — felelé egy a' nőkörből: — „olly férj mint Halomfi csak az égből esik a' földiek szégyenitésére, ki ellene zúg az nem érdemli őt." „Mi ez?" — sugá Mária a' Halomfi név hallásakor — „Ez az ő neje? engem ért e a' bűvös hóditón? engem hisz rejtezni a' leplezet alakba?" Én csititám hogy hallhassam a' beszélőt.

„Ej ej, be heves pártfogó" — viszonzá könnyelmün Halomfiné — „Talán nem is tudod hogy a' leplezett alaknál napokat tölt?" „Napokat? Halomfi?!" kérdék bámulva a' nők. „Igen csudálkozó asszonyságim" — válaszlá tréfásan: — Hogy én nem verem az eget panaszimmal, nem Halomfi jósága, hanem időm nemléte oka, tudjátok egyik mulatságból a' másikba ragadtatva nem sok időm marad, férjem léptei latolgatására. De jobb is: engedjük őket módjuk szerint örülni, 's mi éljük kedveinket ön elveink szerint."

A' nők egy része kaczaga Halomfiné vidorságán; másik sohajtva mondá szerencsés szeszély, harmadik becsmérlé a' könnyelmüt és szétoszlának.

Mária állapotja nem festhető, mellybe helyezé az egyetlen kedvelt közelétének tudata, annak szerelméről — bár elferditett — bizonysága és nejének megösmerése: Látta a' könnyelmü nő nem boldogíthatja Halomfit, de azt is örömmel tapasztalá: csendes békéjét sem zavarja, a' világzajba vigszeszélylyel vegyülő.

Reszketett Mária, tanakodott mi tevő légyen a' Halomfival találkozás esetében. Édeni örömet igérő vala láthatása, határzata mégis Körmöndre viszszatérés lőn tanátsom ellenére is, melly arra biztatá, hogy ugy tekintse Halomfit mint tekinté, szerelméről bizonyosság tudata előtt. „Lehetetlen, — válaszlá — azt csak az teheti, ki viszont nem szeret. Halomfi iránti végetlen szeretetemet csak a' közelebbi napok tárák világossá előttem. Őt ösmertem óta nem vala lelkemnek gondolatja mint ő, de szerelme egy szikrában sem tünt bennem föl. Mióta a' könnyelmű nőt hallám, belsőm egész tüzével vágyok kopár mellére: éreztetni vele mi a' szerelem, és érezhetni mi szerettetni. De bocsás meg barátném untatásomért." Feleletül nyájasan fogám meg kezét, és láttam szenvedő, epedő szép arczán, milly jól esék, hogy tüze tisztának ösmertetett.

Mária kis podgyászát pakolgatá Sóskútat elhagyandó — hol leginkább a' fürdős gyermekei tanitása miatt tartozkodék, — midőn a' fürdői szobaleány belép, 's egy levelet nyujt át. A' sorok Halomfitól voltak. Mária egész rátapadással olvasá, és nem érte belőle egy szót is, mert

tüze csak a' kedvesen kalandozott, a' soroknak csak vonásait látá. Előtörő könyek közt nyujtá nekem: „Olvasd barátném, tehetetlen vagyok rá.“ Midőn csillapult elolvasám az illy hangzatut:

Dich musst' ich lieben, weil mit dich mein Leben
Zum Leben ward wie ich es nie gekannt.

Göthe.

„Éltem mindene! Három letengett év után lellek föl ismét, mégsem kivánok veled találkozni, bár örökké téged kereslelek: érzem gyenge volnék téged látva tőled megválni, pedig a' férjnek, a' férfinak, erősnek illik lenni. De hiszen nem mindegy e ha az egész föld, vagy csak egy lábnyi áll választóul köztünk, ha nem birhatlak?

Ah, Mária! az irántadi hidegség alatt, mellyet létem legszebb szakaiutolsó napjaiban mutattam, vulkán lappanga, melly téged megemésztni vagy léted végig üdvözitni elég vala. De nem akartam hinni szent tüzemnek, mellyet tiszta valód éleszte, nem: mert rabja voltam az előitéletnek, a' köztünki — vagy jobban mondva, rangunk közti különséget nagyitva mutatónak, én az égi szikrát keblem vadzudaltának nevezém, ez ujra és ujra daczolt. Hogy indulatom el ne áruljam 's előtted nemes, ne a' többi lepkék szinében állhassak, kerültelek, ah, de nem kerülhettem ki ön keblemet, hol éltél. Hagymáz betegségemben szent titkom miatt kérélek kizárólag magamhoz, hogy ezt ne hallhassák, a' legmagasb indulatszikrákat is, törpegondolkodásuk mérlegén latolók.

Helyzetem kényességét ösmered, nem szükség fejtegetnem. Egyfelől te általifju, élni, szerelemben olvadni vágyó keblemnek életüdvőt kinálva, más felől a' velem fölnőtt eszme: hazám java eszközévé lehetés. Egyiket föl kelle áldoznom, rólad mondtam le, mert nem hittem szerelmemnek. Hogy magamat azonnal biztositthassam rögtön megkértem az első utamban akadt rangomhoz illő leányt. Rajtad kivül mindegy volt. Midőn önkényt elzárám hozzád örökre az utat, érzém egész mélyében, milly drága, nélkülezhetetlen kincse vagy létemnek, és a' hozzád kötő érzet milly legyőzhetetlen uralkodó minden indulatim fölött.

Ne többet a' multról, mellyet csupán azért éleszték föl, hogy az órákat — mellyekben talán félre értél 's az érted élő szerelem kétes homályba burkódzék — fölvilágitsam.

Mária! nekem nincs több boldogságom mint ez egyetlen titka keblemnek; ennek megvallása olly édesen olvasztja rideg keblemet; mert tudom, egy rokon, engem végetlenül szerető mellet, örömmel áraszt. Ugy e, Mária, nem tévelygő e' hitem? ugy e érzesz irántam? ugy e boldogitóbban él képem szép kebledben, mint nőm karja közt magam? Nőm jó világasszony, ah de nem Mária! ő férjén kivül keresi boldogságát.

Talán bámulsz is keblem illy késői föltárultán, de nem, te megértesz, megérted, hogy a' hiu férfi ezen vallásból akar egész kopár jövőjére világot alkatni, világot azon éldelet osztó tudatból: hogy szerelmem magasan él egy szerető nő kebelben. Ugy e, lelkem kedvese, szent kincskint becsülended ezt, ah becsüld, hogy édes álmaim — önömet téged boldogitó alakban föltüntetők — dús képzelet virágokat teremhessenek. Ne többet: tudom szived, minden küzdésed ellenére is, azt teszi, mit kérek tőled: örök emlékezést.

Tollam még egy utolsó kéréssel szólit föl — egy jósérzelem azt sugja, köztünk nagy közföld terülendő — kérésem arra unszol: holnap reggel öt órakor jelenj meg a' kútnál. Teljesitsd Mária kérésemet, nem a' téged örökké látni vágyó szerelemmel telt kebel sürget erre, hanem a' téged boldognak ohajtó barát. Ezen kérésemet ujságvadászattól ment lelked szükségesiti, melly holnap öt órái csaportozásra gyüjtendő a' fürdői vendégeket. Kérlek jelenj meg.“

Olvasás végeztével kérdő pillanatot veték Máriára, ő válaszul kérdé: „El jösz velem?“ Igenlém.

(Vége következik.)

UTI KALANDOK
'S ELMEFUTTATÁSOK.
KEMENESITŐL.

(Folytatás.)

VI.

Szüreti rém. Féltékenység.

Nem irok valami ujat kegyeteknek, midőn azt mondom, hogy nálunk az évben igen rosszul érett meg a' szőlő; annyira, hogy leve egyáltalán megihatlan volt; azt azonban, reménylem, mégsem mindennapiságnak fogják kegyetek tekinteni, hogy a' savanyu szőlőnedv daczára is édes szüreti mulatságok voltak. Az igaz magyar vendégszeretet nem ismer szük vagy bő, édes vagy savanyú terméstt; az mindig ugyanazon nyájas vidám természetü marad; 's innen magyarázható, hogy S. hegyen most szintugy zengedezett a' hanga, szintugy vigadott és tánczolt az összesereglett szüreti vendégkoszorú fiatalsága, mint a' legédesebb zamatu 's legbővebb termésü szüretek éveiben.

Én, két helyre valék hivatalos. Egyébiránt nincs divatban a' rendes meghivás. Leginkább csak idegen, vagy különös baráti viszonyban álló tarthat számot meghivásra, vagy előleges lefoglalásra; közönbös személyek, jőnek és mennek, mindenütt szivesen fogadtatva, 's mindünnen kedvetlenül bocsáttatva.

Élénk volt a' szüret. Naponta víg dalok és taraczkok durrogásai harsogák keresztül a' hegyet. Este folytonos hanga, 's a' sötétségben magasra lobogó őrtüzek hirdeték a' távol elhaladónak, hogy ott élet és vigalom tanyáz. — Sajátnemü érdekes mulatság volt a' tüz közelében szabad ég alatt táncznak eredt szüreti népet szemlélni, különösen ha ez olly távolságbul történt, hol ennek magyar tánczához az uri vendégek keringőit hallá az ember játszani. Viszásabb dolgot életemben nem tapasztalék. — A' mulatság egész késő éjig, tulajdonkép hajnalig tartott, különféle társasági játékokkal vegyítve. Én unatkozám a' nem egészen izlésem szerinti társaság vigalmai közben, 's mintlhogy senki nem vala, kivel, a' mulatságbul kizárkozva, nyájasan cseveghettem, vagy barátilag értekezhettem volna: még éjfél tájon haza ballagék inasom fáklyavilágánál, melly lépteimet a' mélységbe rohanástul megőrzé.

Alig képzelhetni valami dicsőbbet, mint borongó éjszakán, mellynek koromfeketesége égtől földig terjed; — fáklyavilágnál virányos helyen, szőlőtők és gyümölcsösök között járni. Valami rendkivüli 's tündéries fekszik az illy jelenetben. Én legalább igy érzettem, 's mig lábaim mintegy műszerileg ballagtak a' fáklyavivő gyermek után: lelkem egy angyalnál mulatozott, ki e' szüreti vigalmakban nem részesülve, hon ártatlan álmát szendergé. — Abrándaimba sűlyedettet az iszonyat kiáltozásai ébresztének föl, 's mire körülnéztem, már két suhancz termett előttem, tövisen bokron keresztül törtetve, az ijedség legnagyobb jeleivel. Megkérdezém őket félelmük okárul, 's ők égre földre készek valának esküdni, hogy őket boszorkány futtatá meg, két águ fütő vasvillával mindenütt nyomukban szaladva, mignem őt fáklyavilágom elmaradásra kinszerité. A' suhanczok egy körömnyit sem akarának engedni, hogy valóságos boszorkány által vétettek üldözőbe; én pedig őket az ellenkezőrül meggyőzendő, visszamenni kinszeritém magammal arra, hol őket a' követelt boszorkány üldözőbe vette. 'S íme, kit találunk utközben? Egy asszonyalakot, egyik kezében vászonkorsót (cserépkorsót) viye, másik ban pedig kétágu vasvillával fegyverkezve. A' suhanczok el akarának iramlani, midőn először megpillántók; én azonban visszatartóztatám őket, 's szemközt menvén a' követelt boszorkánynyal, rádördültem: miért ijesztgeti illy éjszakai időn a' hegyben jövő menő embereket? — Az asszony megismert, 's egész alázattal viszonozá, hogy ő senkit nem ijesztget. Hát, mondám, mire való e' különös fegyverzet, a' kétágu vasvilla? Ezt, ugymond, mindig magammal szoktam hordozni, valahányszor éjeli időn a' hegyre borért eljövök, mert igazán megvallom, folytatá, én a' borocs-

kát, annyira szeretem, hogy ha éjszaka idején talál is kifogyni vászonkorsómbul, kész vagyok fölkelni, 's azt magamnak tele vinni a' pinczébül. Illyenkor pedig, bot gyanánt fütő villámat szoktam magammal hozni. — Hát miért nem megy az asszony (mert, nemes személy volt) békével a' maga utján, mondám neki dorgáló hangon; — mit ijesztgeti a' vele találkozókat. — Uram, válaszolt a' vasvillás asszony, én készakarva még senkit sem ijesztettem meg e' két gyerkőczén kivül; 's ezt is azért cselekedtem, hogy boszut álljak rajtok a' minap rajtam elkövetett gyalázatért, midőn a' hegyrül hazamentemben részegesnek kiáltoztak. Én megpirongatám a' két suhanczot, 's összebékéltetvén a' már bosszuját állott asszonnyal, nagyobb bátorság kedveért együttmenetelre birtam őket.

Mulatságosb volt e' jelenetnél a' másnap esteli. — A' szőlőbirtokos szüretelők egyikének vendégei közt egy iskolamester is volt; nem épen vastag fejü, 's nem is nyers társalkodásu de vagy igen nagy borkedvelő, vagy igen is mértékletes italu; különben fiatal házas, 's mint a' furcsa kifejlődés mutatá, igen féltékeny. — Ő csak egyedül volt a' szüreten, ámbár némelly középkoru vendégek inkább nejét szerették volna ott látni, mint őt magát. — Lehet hogy vig kedvében, lehet hogy mások unszoltára történt, — elég az, hogy ő estére kerülvén a' dolog, a' bor miatt alig tudá fiu e vagy lány. Képzelhetni mint bántak némellyek illy állapotjában a' szegény mesterrel, 's mint vittek véghez minden bohóságot, a' vendégsereg egy részének mulatságára, másikának pedig méltó nehezteléséré. — A' sokféle ingerlés közt azt találá egyik mondani, hogy feleségének az éjelre vendége ment. A' mester nagy szemeket mereszte a' beszélőre, 's mivel ez észrevevé hogy érzékeny hurt pendíte meg, tovább folytatá, 's esküvék, hogy ő nem merné magánosan hagyni feleségét ollyasféle vendéggel. A' mester nem válaszolt; egy ideig gondolkodni látszék, azután pedig kidülöngött, 's kit legelőszer talála a' pincze oldalánál volt kocsik körül, rárivalt, hogy neki tüstint befogjon. A' megtámodott legény, juhászbojtár vala, 's igy ellenemondott a' parancs teljesitésének. A' mester nyakonragadá; a' legény mentegetőzött, mondván, hogy neki nincsenek lovai, hanem juhai. Fogja be hát két harangos ürüt, kiálta a' mester, de azt megmondom, hogy ki nem szabadulsz kezem közül, mig nekem be nem fogsz. A' legény föltalálta magát. Uram, ugymond, ha el nem ereszt, ugy be nem foghatok; de tessék csak, üljön föl a' kocsira, 's én egy tojássülte alatt lovakat állitok a' kocsi elibe. A' mester egy kicsit botorkált, 's mintha átlátta volna a' juhászlegény állitása igazvoltát: megnyugvék benne 's csak arra unszolá, segítse föl hát őt a' kocsira. Megtörtént a' nagy munka. Mester ur kényelmesen elnyujtózott a' kocsin, a' juhász pedig semmit nem késett nála, 's tünődéseivel mitsem törődve magára hagyá, mig ezt végre lovak utáni várakozása közben az álom elnyomá.

Bizonyosan elmult már éjfél, 's a' vigadó társaság még folyvást álmatlan vala, tánczolt és poharazott, mint illyféle mulatságnál történni szokott. Egyszerre szélvész módjára kitárul az ajtó, és mester ur a' legnagyobb dühösséggel rohanik be, egyenesen a' kályha mögött Lanner keringőit nyekegtető barna csapathoz 's egy ütéssel összezuzza a' szerencsétlen bőgőt, 's egyetlen hangszer sem maradt volna épen, ha az elámult társaság közül némellyek hirtelen elő nem ugrálnak, 's a' boszulihegő mester kezeit meg nem ragadják, ki önmérséklet nélkül mindenkit feleletre akart vonni: ki engedte légyen meg, hogy az ő távolléte alatt házából bordélházat csináljanak? Nagy nehezen lehetett lecsillapitni, 's meggyőzni arrul, hogy ő szüreten, nem pedig tulajdon házánál van. Kétségkivül álmában hazaérkezettnek gondolá magát, 's a' vigadók zaja álomközben fülébe hatván, azt a' homályos hiedelmet ébreszté benne, hogy otthon hagyott neje, az ő távollétében, mulatságot szerze magának.

Lehetlen ábrázolni a' zavar és szégyenlet fokát, mellybe a' mester jött, midőn botlásárul

meggyőződék. Ezerzer engedelmet kért: mint mondá, durvaságaért, 's nem is volt azt nehéz megnyernie a' balságon jó izüt nevető vendégekült. Nem sokára ismét minden az előbbi renden 's jó kedvvel volt: csak a' kaland hőse nem tudott kiderülni. Egyszerre csak eltünt a' vendégkörbül, 's a' kapufától sem véve bucsu, — szégyenletbül e vagy féltékenységbül? — még azon éjjel haza szökött.

(Folytatjuk.)

NYALÁNKSÁGOK
A' SZESZELY' CSEMEGETÁRÁBÓL.

1.

Egy tolvaj alkalmat lele Párisnak egyik utczájában szabad mesterségét gyakorolni. Valamelly szép háznak első emeletében ablakot lát nyítva, mellyen, szerencsésen följutván az erkélyre, épen belépni készült, midőn egy férfi, kétség kivül a' szobák' tulajdonosa, pisztolyt szegeze mellének, ezen szavakkal:

„Önnek élete most kezemben van, azonban nemesebb boszút akarok állani sértett becsületemért. Megengedem, hogy közönséges úton 's minden figyelemgerjesztés nélkül hagyja ide házamat, de holnap *párviadalra* várom önt a' boulogniai erdőcskébe.'

A' tolvaj mindezt csudálkozva hallgatá, megérté, igenlé és — eltünt. Ellene másnap hiában várakozott reá.

2.

Brüsselben a' literatura igen furcsa lábon áll. Szolgaleányok és szakácsnék Goethe *Faust*-ját olvassák; tout comme chez nous! sőt nem régiben egy férfi, ezelőtt *borbély* Frankfurtban, felolvasást hirdetett Schiller' „németalföld' elpártolásá'-ról. A' hirdetés tele volt ugyan helyes irási hibákkal, 's mustrája a' rosz stilusnak; de az uracs magát *professornak* nevezé, 's a' csődülés rendkivüli volt. Brüsselben *professornak* kell lennie, ki hírnevet szerezzen magának 's a' közönséget ámitsa; nálunk *tudósnak*, hogy föl-hatalmazva gondolja magát minden világra jött műről föltételetlen, habár néha nagyon is *értetlen**) bírálatot hozhatni.

3.

Egy fiatal, hiu asszonyság, születése' napján meggyújtott viaszgyertyácskák által tudatá ismerőseivel évei' számát; azonban elérve 30dik évét, a' gyertyák vissza felé tevék útjokat olly formán, hogy 31dik születésenapján csak 30at, és 32dikén csak huszonkilenczet gyujta meg. „Ha ez így megy — mondá egy ismerőse — ugy nem sokára sötétben fogunk maradni."

4.

Az angolok a' csókot már régóta számüzék az udvariság' jegyzékéből; a' francziak csak korlátolva 's a' németek igen gyéren használják. Nyilvános helyeken már eldivatult, társaskörökben csak a' házasszonyt illeti. Minap egy szép dáma, kinek a' társalkodási csín teljesen hatalmában van, azt állitá, hogy ő képes a' férfi kézcsókolásából, annak charakterét megismerni. Egy futó csók, ugymond, akár kézre akár kesztyüre, *szeleburdit* jelent; a' lassu, meleg kézcsók, *ábrándozót;* egy tüzes, erős kézszorítással járuló csók, *eltökélett* férfiut; egy nedves kézcsók, *neveletlent.* Ha a' kézcsók hosszu, 's a' férfi magához vonja a' kezet, a' nélkül hogy a' dámán kivül valaki észrevenné, *bizonyos szerető*t; egy kézcsók szememelés nélkül, 's nem ügyelve akár a' jobbik akár a' bal kezét érje, *balgát.* — Egy csók a' kézcsuklóra, jele tartós szerelemnek. Méltoztassanak a' kegyes olvasónők ezen csókismertető jegyeket magoknak följegyezni azon esetre, ha imádóikat kézcsókhoz bocsátják.

5.

A' lipcsei lapok következő új könyveket hirdetnek: a) Az ökör a' lipcsei sokadalomban: igaz történet, nem költemény. b) Egy szamár' kérelemlevele a' lipcsei közönséghez. — Szerencsés olvasóközönsége Lipcsének! A' szerző urak nem nevezék meg magokat *közelebbről.*

*) Lásd a' kritikai lapokat, es dr. Schedel Ferencz' bíralatait, a' Figyelmezőben.'

HIR- 'S DIVATLAP.

PESTI HIREK.

1.) E' héten Pesten, két különös és szomoru eset történt. Egy belvárosi szabó mesternek neje meghalt. Eltakarítatása előtti napon koporsóba tételek 's hült tetemei mellett szokás szerint gyertyák égtek. Az éji virasztás e' meghalt asszony fölött nem a' leggondosabb lehete, mert akármi lett légyen oka, az asszony' fejénél egő gyertyák közül az egyik feldült; a' halott' ruhája tüzet fogott, melly tovább harapózván az egész koporsón, mikorra észrevették, a' szegény halott már jó formán össze volt égetve 's pörzselve.

2.) Egy másik szerencsétlen eset, melly ismét bizonyitja, milly üdvösök a' kisdedóvó intézetek, a' Jó'sefvárosban történt. Két napszámos, napi keresménye után látott, kisded lányukat a' nagyobbacska, mintegy 4—5 éves fiok' gondvisélese alatt hon hagyván. A' leányka hihetőleg csilapíthatatlanul sírni kezdett, mire a' fiu kisded testvérének torkát metszé, maga pedig szülei haragja elől a' kályhába bújt. A' szegény anya hazakerültével be sem tekintvén a' szobába, a' már előre a' kályhába készített fát meggyujtotta. A' fiucska még mindig szörnyü félelméből, nem mert mozogni, annál kevésbé a' kályhából előjőni, 's a' szegény anya életvesztett leánykája balesete után fiacskáját keresvén, erre is csak akkor akadt, midőn ez már a' kályhában fulva 's össze volt sülve.

3.) Jövő csütörtökön a' városi kisebb redout-teremben Lacombe Lajos, Felicia testvérével, nagy hangversenyt adand. Lacombe Lajos ur parisi fi, fiatalságát tekintve, igen kitünő zongora játszó 's müvészi utaiban magának mindenütt zajos köztetszést és köztiszteletet szerze. Lacombe ur hangműszerén tökélletesen uralkodik; játszása szilárd, érzés és izlés teli 's előadásán valódi művészi nyugalom ömlik-el. Felicia testvére kitüntetett énekesné.

4.) Élénken foglalatoskodtatja jelenleg városunk felebarátszerető polgárai figyelmét ama' per, mellyet E** izraëlita család, közelebb egy szinte izraëlita-orvos ellen inditott egy nyerősors iránt, 's mellynek története következő: Az orvos szerencsésén meggyógyitá E** izraëlita hitvesét, 's jutalmat sürgetvén, kicsikará attul, egyébiránt nagy szükölködésben élőtül, azon nyerősorsot, mellyen kivül, mint az asszony mondá, semmije sem volt, a' mivel megjutalmazhatta volna. Az orvos ezt önkénytes ajándéknak állitja. Történik a' novemberi huzás, 's íme a' sors 50,000 frt mennyiséget nyer. Időközben visszakará a' férj váltani az asszonytól kicsikart, vagy általa önkényt odaadott sorsot, készpénz-ajándékkal; de az orvos nem adá vissza; sőt nem részesité a' szükölködő családot a' bekövetkezett pénznyereségbül is. —

5.) Mult csütörtökön igen szép számu 's különösen válogatott közönségü tánczmulatság tartaték a' „Mátyás Király" czimü vendégfogadó teremében, némelly buzgó honfiak inditványa 's fáradozási következtében, kik e' mulatság jövedelmét a' nemzeti színház alaptőkéjének gyarapitására forditandónak rendelék. Szerénységük nem engedi őket néven nevezhetnünk; nyilványos hálánkat azonban kijelenteni el nem mulaszthatjuk, valamint nem hagyhatjuk dicséret nélkül a' nevezett vendégfogadó haszonbérlőjét, Pischinger Antalt is, ki a' mondott czél bizonyosb előmozdithatása tekintetébül, teremét ingyen vala szíves átengedni.

HONI HIR.

Sopron városában közadakozásból 's e' czélra adott tánczmulatság jövedelméből, a' jövő tavaszszal, egy kisdedóvó intézet fog létesülni. A' nemes városi tanács anyagokat ajánlott az intézet' épületéhez. Milly jótékonyak kézi munkások gyermekeire az illy intézetek, a' fenntebb emlitett pesti eset is tanuságaul szolgálhat.

DIVATKÉP II.

Párisi divatöltözet: krepruha csipke szegélyzettel.

Figyelmeztetés.

Minthogy ujságlapi jelentéseinkkel elkéstünk, bizodalmasan szólitjuk-fel a' t. Közönséget, méltóztassék lapjaink iránt rendeléseit minél hamarább megtenni.

Kik minden héten rendesen képekkel óhajtják a' „*Rajzolatokat*" járatni, félévi dijban méltoztassanak 6 pengő forintot fizetni postán, helyben pedig 5 forintot pengőben 's ez esetben hiány nélkül minden héten rendesen meg fogják a' képeket kapni.

Szerkeszti Munkácsy.

NYOMATIK LANDERER BETÜIVEL.

Pest
Január. 18kén
1838.
5dik szám.

RAJZOLATOK
A'
TÁRSAS ÉLET
ÉS
DIVATVILÁGBÓL.

Megjelen e' divatujság hetenkint 2szer. Helyben felévi dija 4 frt., egész évi 8 frt. Postán 5 fr. és 10 fr. pengő.

Előfizethetni uj-világ utczában Reisinger házban 554ik szám alatt. És minden cs. kir. posta hivatalnál.

Negyedik év'

Szent a' Törvény! szent a' Béke!
Ez legyen Hazánknak éke.

Első fele.

SÓSKÚT.

KARACS THERÉZTÖL.

(Vége.)

Pontban öt órakor indulánk, már ekkor, — a' különben hét órakor is üresen álló kútkör telve volt mind két nembeliekkel. A' csoportozás oka a' tömeghez érkeztünkkor fejtve lön. Minden a' fátyolozott alakot, 's annak késését emlegeté, és a' női összeesküvés tagjai büntetéseket szabtak rá, mellyet mint kivehettük: az ügyet fölvállalt biró a' vádlók ítéletére bizott.

A' várók mindig szaporodtak a' várt egyre nem érkezék. Én minden érkező férfit Halomfinak gondoltam. Mária mind annyiszor nemet inte kérdésemre.

Már zúgni kezdének a' várt késése miatt midőn egyszerre élénk moraj támada, a' titkos nő érkeztét sejtésem, számtalantól víg riadással kiáltott Halomfiné! Halomfiné! hang czáfolá meg. A' közkedveségü dáma lejte felénk két férfitól vezettetve. A' kedves lényt már maga előtt képzelő Mária rettenve tekinte föl, én mohón, kérdém: „Mellyik Halomfi?“ Mária komolyan felelé: „Egyik sem, vezetője két lepketiszt.“

Halomfiné csak hamar egy rakás csókot osztott és fogadott el a' nőkörben, kik körüle legnyájasb fogadással zsibongtak 's egy hanggal kérdék: „Hol hagytad Halomfit?“ „Nincs itt — kérdé szelesen — no ugy bizonyoson utósó istenhozzádat mondni ment a' volt kedveshez. Gondoljátok — folytatá vidoran — csak ugyan nyomára jöttem, hogy az elleptezett lény nem más mint Halomfi egykori kedves szobaleánya, legalább bizonyos ezen tájon tartozkodása. — Ha! ha! ha! milly hüség egy férfibe, három hoszú évi távol lét utáni illy ragaszkodás. Milly mulatság lész szembe láthatni e' csuda tevő lényt. — Nem dicsérhetem elégé ügyeteket — mellyben tréfából magam is részes vagyok — igy végző biró urat. Ha! ha! ha! lesz szegény bűnösnek mit kiállani, ennyi boszut lehellő nőbiró közt.“

Mária kucsolt kézzel, leveretve hallgatá a' tévedésből fejére mondott ítéletet.

„Milly büntetést szabnál te rá?“ Kérdezteték többektől Halomfiné.

„Ha! ha! ha! büntetést? — felelé könnyelmün a' kérdeztetett. — Hát büntetést érdemel egy még születése előtt szegénységre kárhoztatott leány, ha a' pénzétől nem férő ur erszényével megkínálja, 's az azt elfogadja?“

A' férfiak egy része kaczagva helyeslé Halomfiné vallását, a' nők félboszúsan mondák: „Szerencsés természet.“ Mária keblében szégyent, megvetést, haragot emele a' könnyelmü nő igaztalan ítélete.

A' völgyi út porzott, három lovag — két férfi egy fátyolozott nő alak — vágtatot a' forrás felé. Egész tömeg arcza kiváncsin fordult feléjük, ismét kérdém Máriát: mellyik Halomfi. Ő nem szólt, nem tudott elfogult melle hangot adni, egész valója a' jobról lovaglóra tapadt. Ez elég válasz volt. Ah kedves olvásó! mért nem vezethetem Mária ekkori kedves képét elébed, az indulatok egész világa vala rá föstve: szerelem, lemondás, viszonlátás 's örökválás öröme, kinja.

Lovagaink leszáltak; a' titkos nő kisérőitől — a' fölszóllitot birótól és Halomfitól vezettetve, lépett körünk közepére. A' biró igy kezdé:

„Némelly tisztelt asszonyságok — kiknek itt szerencsém van jó reggelt kivánni — ezen jobomon álló személy ellen vádlón nyilatkoztak. Birói köteleségemet megtettem, vizsgálatot tartottam, melly után pirulás nélkül vallom, hogy birói tisztem óta nem akadtam ugy meg itélethozásban mint most. Kegyetek vádja igazságos; ezen jobomon álló személy mindent büvös erővel tud magához csatlani, világos példány vagyok magam, minden szigorúságom mellet is hodolói közé tartozom.“ A' nők zúgának, a' férfiak diadallal mosolygának, a' biró folytatá: „Ebből láthatják kegyetek részrehajló vagyok, ez ügyben biró nem lehetek. (Ismét zúgás a' nők közt.) Csendesüljenek nagyságtok, békité a' szónok — egész birói hatalmamat kegyeteknre ruházom: itéljenek a' vádlott fölött, de eléb leplezetlen nézzék meg hóditó erejét, és ne kárhoztassanak bennünket. Ekkor Halomfi köpönyegét, a' biró arczaleplét vevé le az alaknak, és a' legszebb férfik egyike állt előttünk.

A' már itélni kész nőket bámulás dermeszté e' nem várt jelenetre, egy hang nem vala hallható, egy mozdulat nem látható.

A' vádlott önmentésül szakállas arczát mutatá körül, felénk fordulta bűvölőn illeté Máriát, kiterjesztett karral felérohanva kiáltá: „bátyám!“ 's a' férfi lábainál összerogyott. Uj jelenet, uj bámulat. Részvéttel sietének segedelemre a' körülállók.

Halomfi keseredést tükrözö szemeiben egypár örömkönyet elnyomva megfogá a' bámuló férfi kezét és szóla: „Higy, barátom, váló mit látsz. ő testvéred, én sejtém azért rendelém igy.“ Ezzel nője mellé vonult.

Mária sok apolói közt magához tért. A' testvérek viszonlátási öröme rövid, egyszerü, mégis leirhatatlan.

A' nemes lelkü biró örömtől súgárzó szemmel tekintve körül szóla tréfás gúnynyal: „Könyörgöm vadló rész itéletért. A' nők szégyenülve nyujták kezeiket megbántott férjeiknek engesztelésül. Asszonyságaim! az nem elég — folytatá a' biró — itt áll a' mélyen sértett fél elégtetélt várón.“ A' leleplezetre mutatva, ez akadozó magyarsággal szerényen mondá: „Bocsánat asszonyságtoktól, ezen pillanatban — midőn biróm már nemes férjeik eszközlése által útilevelemet, más földrészen hont nyitót; — kénytetve voltam üldöztetésem miatt nem csak személyemet, nememet is titkolni, és kénytetve férjeikben pártfogót keresni.“ „Szivünk bocsánata.“ Kiálták egyhanggal az édesen csalódott nők. Szives kézszoritásaikkal követék meg a' bántottat, és végetlen üdvözletekkel fogák közbe — a' birótól név és czim szerint bemutatott — gróf Putjowszky testvéreket.

A' grófi testvérek viszonti föllelések napja öröm ünneppé lön szentélve, azaz: a' fürge szakácsnéknak, asztalteritőknek, 's az ügyes körmendi czigányoknak hő nap tünt föl. Ez volt leghoszszabb napom Sóskúton, mert Máriát reggeli elváltunk óta nem láttam.

Midőn magányomban fölkerese a' várt kedves leány örömtől ragyogó szemmel kiáltá: „Milly boldogság egy elveszettnek hitt testvért föllelni.“ „És az emberek melegrészvétéről (mellyről olly tévelygőn gondolkodál) olly fényes példányt látni minőbe ma részesültél!“ — viszónzam én. „Hagyd ezt: Ők nem a' két testvér boldogságának ülték ünnepét, csak történet adta gyava czimünknek. Bámulva hallám Mária válaszát, 's a' pártolásom alá vett emberek védésére akarám számat nyitni, de ő gyorsan rátevé kezét 's mondá: „Ne szólj. Rövid volt múltunk, de rövidebb leend együttlehetésünkre szánt jövőnk, ne vesztegessük ezt a' hideg emberek melegségük fölötti vitatkozással. Mindent hiszek neked csupán azon állitásodat nem, hogy az emberek közt nem ritkaság lelni magunknak nem körülményinknek tömjénezőket; a' tapasztalás ellenkezőre tanitott. Azt hiszed; ha a' minket bemutató biró czimünket elhagyá, melegen fogadtatunk, ne hidd: történetünk elvesztette volna érdekét, 's olly magunkra hagyatnánk mint most milly nehezen bocsátnak körükből.

Ezután tudatá Mária bátyja történetét, melly röviden az: hogy a' foglyok közül útközben

szerencsésen elszökött, 's minekutána Moldvát, Erdélyt, és Magyarországot üldözni nem szűnő sorsa miatt bebujdoklá; föllelé véletlen Halomfit Sóskúton, kivel boldogab élteszakában a' bártfai fürdőbe barátságot kötött. Ez — hivatalánál fogva hatalmas — Amerikába utilevelet ezközle neki, és titkon Máriának is, kit barátja föllelte után azonnal testvérének gyanitott.

Der Erde letzter Band ist nun zerrissen;
Der Erde letztes Hoffen mir dahin!
Bulwer.

A' kocsi készen állt, a' hontalanokat uj honuk felé inditandó.

A' két szerető búcsúja néma volt, 's a' Halomfinétól vidorított kört csendes illetődésre gerjesztő. Itt ott egypár szép nőszemben köny rezge. Köszönetem érte: Mária legszebb útivigasztalói, mellyre midőn, búcsuzó barátnémat figyelmeztetém az emberekkel kibekülésre kérve; a' rámboruló ezt sugá: „Ezen tiszta részvét' könyei fogják hosszú homályutamat végig csillogni.“

Egyre néma és elfogódott Halomfink magát rendbeszedve megfogá Mária kezét és szóla: „Teljesitsd Mária utósó kérésemet, válasz férjet amaz előitélettől uj hazába, válasz, és tudasd velem, hadd boldogithasson azon képzelet, melly ezer képekbe festendő azon férj boldogságát elébem, kinek keblén virit létem legszebb virága.“

Az igenre erőltetett Mária egy nemhez hasonló igent intett; mint inthet ki ugy szeret, mikép ő, és válaszlá fojtott hangon: „Előitelet és ember, válhatatlan társak.“

A' kocsis megcsapkodá lovait; a' sóskuti szokás szerint egy szép lengyel marsot huztak bucsúul a' czigányok. A' hanga még zajosan szólt, az általa kelt érzelmek még magasan emelék a' melleket, 's gyorsan távozó utasainkat már a' hegyekben kanyargó völgyiút rejté előlünk.

Végetlen beszédtárgyul szolgált a' fürdővendégek közt a' távozók sorsa. Nekem Mária' távozta után nem vala senkim e' nálomnál némább de az emberekhez simulni tudó 's ezek közt élőlényé varázslott papirnál; erre sorozám Mária barátságával gazdagult sóskúti szép napjaimat: jövendőmre azon édes tudattal sugárzandókat, hogy Oczeánon túl egy csendes jó kebelben élek: Létünk legszebb találmánya illy kebelre lelni; létünk legnemesb tudománya, e' tudattal birni.

RAPSODIA,

VAGY:

SE FÜLE SE FARKA; KÉPEKBE.

DOMJÁNTÓL.

(Folytatás.)

VIII. KÉP.

Phantasia, ha sok pénzem volna.

Schrecklicher Anblick für ein Menschenherz!
Heymann.

Ha valahová megyek, többnyire gondolkodni szoktam egyrül másrul, 's ezt azért teszem, hogy megne unjam magam, 's az utam rövidebb legyen. Tudnivaló, hogy okosrúl nem gondolkodom — ez a' *Rapsodiával* meg nem egyez, — hanem mindenféle bolondságrul p. o.: Ha a' jó Isten egy csapást küldene rám, 's vagy háromszor megnyerném a' nagy lotteriát egymásután — mit csinálnék akkor? Talán nagy örömömben megőrülnék? Nem biz én. Hanem először is adósságaim — a' többes számban — háromszorosan kifizetném; szebbnél szebb ruhákat csináltatnék magamnak, — hogy egy kis tekintetem legyen; — de koránsem Pesten, hanem Londonban, Párisban. Kétféle inas forgolódnék körültem, t. i. franczia és magyar; az utóbbinak olly czifra magyar ruhába kellene járni, a' minőt *Kostyál* és *Klaszy* csak kigondolhat. Ha utazni mennék (mert Pest csak két hónapi tanyám volna) egy historicust ki egyszersmind poeta, és egy festőt vinnék magammal, talán hogy a' szép tajékokat leirják? — koránsem, hanem hogy az én cselekedetem fé-

nyesen magasztalva leirják, lefessék. Ha Pestre jönnék, elébb minden ujságban kihirdettetném, hogy tisztelettel 's nagy pompával fogadnának. Este elmennék a' szinházba, 's azt a' darabot adatnám, melly *nekem*, nem a' melly a' *publicumnak* tetszik, 's ott is locsognék, fecsegnék, hogy a' nép' figyelmét rám vonjam, 's kik a' darabot hallgatják botránkoztassam. Mindenféle madarakat tartanék szobámban, még *pipiskét* is, hogy legfurcsább furcsaságokat énekelne bús óráimban. Ujságokra is előfizetnék, de nem három hónapra, ez csekélység volna, hanem tiz évre; no a' képeket csak megnézném, ha küldenének, de nem is egyebet. Gyalog soha sem járnék. Isten ments meg, hanem vagy lóháton, vagy sallangos öt lovon, természetes hogy a' kocsis én volnék. — Reggel egész tiz óráig hevernék 's a' reggelit is csak ugy fekve végezném el, ezután felöltözködném a' tükör előtt, 's vagy félóráig hegyezgetném bajuszom, 's tanulnék ideálison nevetni. Legszebb tajték pipákat vennék össze 's egy *dohányzó egyesületet* alapítanék, kik dohányom magasztalnák. Máskor három tátost fogatnék be, 's vagy husz kopóval, vizslával 's agárral mennék vadászni (nem munkás élet?) Ollykor, ollykor kártyáznám is, de nem azért hogy nyerjek, hanem mulatságbul, azért is kicsibe menne az egész igy: egy pagát-ultimo csak száz arany volna. Délbe minden, minden utczát végig nyargalni — öt órakor az asztalhoz ülni lenne mindennapi foglalatosságom. A' többi időt is csak eltölteném valahogy, hiszen ezer mód van pénzt költeni, aztán pipa puska 'stb. mire való volna? Hogy megházasodnám e vagy nem? ezt nem tudom. Továbbá bálokat tartanék mellyre csak tudósok, litteratorok, művészek, és müvésznők lennének hivatalosok; a' poetáknak itt kötelességök volna szép versekkel tisztelkedni, a' dalszinészeknek pedig ugyan azokat elénekelni, ha épen nem is a' szinpadon. Cselédim nevezetesebb tagai ezek volnának: öt szakács, egy doctor, 's egy factotum — mindenes. A' Kemmi-ezer házat egészen kivenném, hanem még vagy husz billiárdot tétetnék belé, 's négy ebédlő teremet hozzá, hogy vendégeim (mind a' mellett, hogy szabad evés ivás volna) semmi hiányt ne szenvedjenek. — Ha az utczán mennék ki mondoná azt: hogy ez egy renyhe életü ember, hiszen pénzit legalább forgásba hozza, 's nem ül rajta mint a' fösvény, ki lenne ellenségem? ki haragudnék rám? ki beszélne, vagy ki iratna ellenem kritikát? — hányan nem dicsérnék 's magasztalnák minden jó, és rosz cselekedetem? hányan nem hagynák helybe ostobaságom? — Oh egek! de csak sok jó barátom is volna akkor!! — Ha pedig jömének hozzám kéregetni valami hasznos intézetre: dolgozó házra, vagy szegények felsegitésére, azt felelném: „hja, lelkem adta, szomoru világ van most, nincs pénz, én is össze huzom magam hogy becsületesen kijöhessek!!" — Ha pedig az a' sok arany (mert legalább is egy gyapjus zsákkal kell képzelni) végre kifogyna, 's én nyomoruságra és inségre jutnék, azon sok jó barátim közül, könyörülne e valaki rajtam? 's adna e csak egy harapás kenyeret? — Nem tudom... bizon nem tudom.

(Folytatjuk.)

UTI KALANDOK
'S ELMEFUTTATÁSOK
KEMENESITŐL.

(Folytatás.)

VII.

Bikfabillikom. Szinészet.

Közönséges állitás: legyen az ember az, a' minek született. Ebből én mindenekelőtt azt következtetem, legyen az ember először is *ember* a' szó nemesb értelmében, azaz — becsületes ember; másodszor pedig: — legyen az ember *magyar* ember, nálunk t. i., a' Karpathok és Száva közt. Nem czélom itt még tovább is folytatni az ember és emberközötti számtalan osztályok fölhordását, 's elbeszélni, hogy van nő-

telen és nős, házatlan és házas ember, nemes és nemtelen ember 's a' t. 's a' t.! — Hanem be akarom bizonyitni, hogy én ember akarék lenni mégpedig, mivel a' születés vak esete ugy akará, — nemes ember. Ezt pedig az által akarám eszközölni, hogy mind azon jogok gyakorlatába valék lépendő, mellyek egy nemes embert illetnek t. i. közgyülésre menni, ott minden süker nélkül *hallgatni*, közbenközben akár az alispányoknál, akár a' főjegyzőnél, akár más valamelly érdemes tisztviselőnél megvendégeltetni 's a' t. 's a' t. De ki tehet róla, ha a' sors ellenem szegődött 's én, foganatos *beszéd* után nem olly kapva kapott vendég valék a' fanyar képü *öreg* uraknál, mint az olly táblabiró, ki p. o. csak azért megy közgyülésre, hogy ujdon uj arany szelenczéjét, vagy — mint ő nevezni szokja — tobákos pikszisét — az egész megye közönségének bemutassa, belőle, az első alispánytul fogva egész a' tiszteletbeli vice aljegyzőig, (mondom — vice-aljegyzőig!) mindenkit megkinálván. — Azért nem is szólok a' végzésekrül, sem a' nálam nélkül elköltött lakomákrul, csak azok közül irom le egyiknek sajátnemü jelenetét, mellyben *ifju* barátunk meghivása tizenhármunkat részesíte. Ezt teljesitendőnek azonban mégis meg kell emlitnem, hogy többi közt a' közgyülésen az is végezteték, miszerint a' tisztviselők ezentul bükk-fa helyett cser-fát kapjanak. —

A' lakoma épen legélénkebb szakaszu volt, áldomás poharak ürültek a' legszebb, legszentebb tárgyak és érzemények élteért 's fönmaradásaért, midőn egy cseléd belép, a' vendégek egyikének szóló csomót hozván, mellyet ugymond idegen ember adott át olly meghagyással, hogy azt tüstint, még asztal fölött kézhez szolgáltassa. — Kettőnkön kivül, kik a' dologba avatottak valánk, mindnyájan kiváncsi szemmel vigyázák a' nyomon fölbontani javaslott küldemény tartalmát. 'S mi tünt elő a' vendégkoszoru álmélatára 's nevetségére? Egy csinosan esztergályozott bükkfabillikom, következő kétrendbeli fölirattal:

Lombjaim árnya alatt pihenés lágy karjai várnak;
A' tél zord viharát szétüzi enyhe tüzem;
Törzsököm a' paloták és kunyhók alkati része; —
Hogy rám ismerhess: billikomodra tekints.
'S engem, billikomot, méltánylat furcsa jeléül
Küldenek, a' kiktől szózatod eltagadott.

És:

Azt, a' mit elvitatál, neked adjuk billikomunkban;
Hogy ne felejthessed: millyen a' bükkfa-hasáb.

Némelly elmés ötletüek t. i. arra a' gondolatra jövének, hogy a' mondott határozat inditványozójának 's legtüzesb védőjének, emlékül bükkfa-billikom nyujtassék; mi az érintett módon meg is történt.

Az eset uj élénkséget hoza a' társaság közé; a' megtiszteltnek, billikomából kelle innia, 's a' köszöngetések minduntalan félbeszakaszták a' társasági érdekes közbeszélgetést.

E' lakomához szerettelek volna vezetni titeket, kiknek ajkai nem tudnak egyebet dicsérneteknél a' leves, a' középétek, a' főzelék 's a' t. 's a' t. fölött, ha az még olly kozmás, még ugy elsózott 's mégolly csömörítő kotyvadék is. — Szeretném elmondani a' beszéd folyamát nektek kik nem tudtok egyebet mint pipáitokrul, vadászebeitekrül, paripáitokrul, ökreitekrül 's önmagatokrul és asszonyokkali kalandjaitokrul hahotázni; de félek, hogy nevetésdühötökben még beszédünket is kikaczagnátok; mert ti ugyanazok közül valók vagytok, kik, midőn anyjok halálbeteges ágyon sulyos kinok között sohajtozék, elfordulának a' nyoszolyától, 's kimenvén, a' ház másik részében *tánczot jártanak*.

„Bizony bizony mondom néktek, hogy eljövend amaz idő, mellyben a' kölcsönt kölcsönnel fizetendik vissza, és lészen akkoron sirás, rivás és fogaknak csikorgatása.“ — De mit is beszélek nektek! hisz ti az irás szavainak sem adtok hitelt sziveitekben!

Még egyet! de csak tihozzátok, hazám szépei, kik annyira szerettek adandó alkalommal szinházba menni, hogy ha kivánságtoknak elég nem tétetik, egész este főfájástul kinoztattok, 's még másnap is gyomorgörcsben szenvedtek.

Mondom nektek: ne higyjetek a' tartománybeli színésztársaságok játékhirdetéseinek. Engem ugyan megkinoztak a' gyülés alkalmával! Lássák kegyetek, az ember, kivált vidéki ember, ösmeretlen kisvárosban, — elunja magát őszi estéken, aztán megy a' hová mehet. Igy történt, hogy az akkor Sz—en tengődött varasdi társaság' szinmutatványit meglátogatám. Néző közönség igen szép számmal gyülekezett. Hanga iszonyu rosz volt, ámbár a' helybeli, 's mi több székesegyházi legjobb müvészek recsegteték hangszereiket. Egyszer megkönyörültek rajtunk a' *győriek*, 's egy kis éleményt nyujtának játék előtt, mellyben játék alatt ugysem részesülheténk. — Fölgördült végre a' karpit; jött személy személy után, jelenet jelenetet válta, de én a' kontársságnak lehető legmeglepőbb jelenségeinél egyebet nem láttam; csudálkozám szinészen és közönségen, 's a' darab végét be sem várhatva távozám. — Igaz, hogy e' társaság igazgatója nem volt olly aesthetikus férfiu, ki képességet követelt volna leczkéket tarthatni még a' szinbirálóknak is, mint p. o. a' pesti szinházigazgató. De hisz nem is kellett volna ide több, csak természeti józan ész és szemérmesség.

Az ember nem örömest esik kétségbe társai iránt; innét van, hogy kétszeri sőt háromszori csalatkozás után is képesek vagyunk még reményleni; sőt biztatni merjük magunkat. Igy voltam én a' szinészekkel. Másodnap gondolám, talán kissé erkölcsiebb darabot adandnak, 's talán egyszersmind nagyobb szorgalommal. Eljött másod-, eljött harmad-, sőt eljött negyednap-este is, és az én jó szinészim egyik erkölcstelenebb darabot adák a' másik után, mégpedig „Mit obrigkeitlicher Bewilligung.“ — azaz felsőségi egedelemmel! — mint ezt a' czédula hirdeté. Valóban szeretném azt a' felsőséget ismerni, melly illy kontároknak az erkölcstelenség sikamlós pályája nyilván kitüntetését megengedni képes volna. Én tudakozódtam e' fölsőség iránt; 's kész valék fölszólitást intézni hozzá, az emberiség legszentebbje, az erény tekintetéből, hogy az illy förtelemtenyésztő csoportot, mellynek mutatványai mindenkor egyegy rozsdafoltott hagyának a' romlatlanság aczélvértjén, — minélelőbb utnak eressze; de senki sem tudá bizonyosan megmondani: kit illet tulajdonkép a' megye, a' mvárosi hatóság és az uraság közül a' czédulára nyomatott *fölsőségi* czimzet. Igy vagyunk mi jobbadán mindennel. Midőn valamelly bajt kellene orvosolni: akkor senki sem mutatja magát 's méltóságát; ellenben ha valamelly haszonban kell részesülni, akkor mindenik mohón kapkod a' koncz után.—

Oldozzanak föl kegyetek, mind azon boszontó jelenetek 's illetlen kifejezések és cselekedetek elszámlálásától, miket e' szinészcsoport az együgyüségig jó (nem akarnám hinni — illyeneket szerető) közönség előtt szinte a' csömörletig gyakorlott. Meg fognának kegyetek botránkozni az illetlenségeken; pedig én sokkal nagyobb tisztelettel viseltetem kegyetek iránt, hogysem gyengéd érzelmeiket csak távolrul is meg akarnám sérteni.

(Vége következik.)

KÖLTŐ PANASZA.

Én is szerettem,
'S zengtem lágy éneket,
'S közé a' lánykát
Szőttem 's szerelmeket.

'S mert hőn folyának
Ajkimról a' dalok:
Ti azt hivétek,
Hogy én boldog vagyok.

Oh lenne úgyan!
Akkor mosolyganék,
'S e' szív alatt is
Lakozna szende bék.

De, ah, nekem nincs
Daloltam kedvesem,
Egy üdvözitő
Édes szerelmesem.

BÉRCZHAVI.

HIR- 'S DIVATLAP.

PESTI HIREK.

1.) Mult hetfőn, (15dikén,) Pesten olly irtóztató hózivatar volt reggeltül mint egy esti hátodfélóráig, melly a' szükebb utczákat félölnyinél magasabb hóval boritva szánkával vagy kocsikkal járhatlanokká tette. Kisebb udvarokban a' hó, hogy a' földszinti lakókat el ne boritsa, másfél ölnyire is fölhányatik. A' házak mellől, hogy a' gyalogut járható legyen, a' havat mindenütt el kell hányni. A' postajárás még Bécsbül is két három nappal is késik. — Hetfőn délután a' nagyobb boltok, minthogy ember alig járhata az utczán., már korán becsukattak. Szóval a' jó Isten könyörült egyszer a' pesti ujságírókon is, hogy ne csak esőrül és sárrul irhassanak, mint a' mult pesti vásárkor, hanem egy fejérbe burkolt alakról is, mellyet egykor a' Jelenkor, a' budai hegyeken, hóliliomnak nevezett. —

2.) A' hangász egyesület mult vasárnap, (14kén,) megtartotta pénztára' gyarapitására adott tánczmulatságát. A' közönség válogatott vala, de nagyon csekély számu, annyira, hogy az egyesület itt veszteségével munkált.

HONI HIREK.

Gyöngyös, januar' 13kán 1838.

1.) A' folyó hónap' 11kére vala hirdetve az első casinóibál. En égtem kivánságtól Morellyt még egyszer hallhatni, minek előtte e' kedves vidéktől megválnék 's Puszta-Tasról, hol épen akkor egy szerettem család' körében mulattam, este felé hózivatar között a' városba szánoztunk vissza. — Megvallom őszintén én nem a' tánc miatt megyek a' bálba, hanem hogy a' leánykák' szépségét csudálhassam. Valahányszor egy kecses leányt megpillantok, mindannyiszor olly igen nagyon vallásosnak érzem magamat, egész buzgósággal imádkozom 's fönen magasztalom az Istent, kinek milliardnyi teremtményi között legremekebb müve a' némber. 'S láttam is egy csinos lánysereget, gyönyörüt mint az éjjeli hold, szendét mikint az angyal; láttam sok hamis szemet, bibor ajkakot, ragyogó márványhomlokot 's bennem édeskeserü érzetek kelének föl, keblemet öröm és fájdalom egyszerre szállotta meg. — A' báli öltözet nagyobbára a' legujabb divat szerint készüle. — A' hölgyek többnyire fehér szövetü felruhában jelentek meg tüllből — láttunk atlaczból is — halványpiros, vagy égkék szegélyü, több soros lebegénnyel, övszalaggal és a' nélkül. Az ujjak jobbára rövidek valának, a' hosszuk szükek. Nekem a' kurták inkább tetszenek nem csak azért, mert magyarosak; banem mivel ezenfelül a' gömbölyü karokból is hagynak egy keveset éldelni. Fejükön sokan rózsa- és emlényfüzért viseltek, mások hajaikba egy nagyobb virágot tüztek, például: ákáczot; nyakdiszül egy vagy több sor gyöngy 's aranyláncz használtatott. A' legegyszerübb nyakékesség, mellyet láttam, keskeny fekete szalagból állott, egy kis aranykereszttel, drága kövektől fénylővel. A' vállkendőket selyemből 's fodrokkal hordozák, mellyek hátul mélyen lógtak alá. — Az egész bálban minden jó vala: a' kivilágitás fényes, a' padolat tükörsima, a' rend zavartalan; de hogy a' nagyszerü hanga mellett a' helybeliek közül szebb számmal nem gyültek össze, az nem jól vala. En éjfel utáu hagytam el a' táncteremet, 's álmomban is a' szép leányok' arczai lengének lelkem elébe.

Földy.

2.) A' bajai asszonyegyesület, hasonlón a' pestihez, ez évben is, e' hó' 22dikén tánczmulatságot fog adni, melly lotteria játékkal van összecsatolva. A' mulatság' jövedelme a' kórházra fordítatik, mellynek gyarapítására ez idén Baja városa' szép közönsége az uj évi köszöntések megváltásával is 400 forintnál többet adakozott.

Szombathely, januar' 2kán 1838.

3.) A' divatbul tüneděző, azonban nem mindenkire nézve kárhoztatandó újesztendei kivánatokkal elkésvén, egy, nem csak a' helybeli lakosokra nézve, hanem általában hitelalapitási 's kereskedési szempontbul is szerfölött hasznos intézettel ohajtom kegyed lapjai által az olvasó közönséget megismertetni. Ez az értesitő-intézet, melly a' szükségeseknek könnyü megszerezhetését, a' feleslegeseknek szinte könnyebb eladhatását, az uzsora' eltávoztatását, és igy közvetőleg a' közönség' kényelmét, és a' közhitel' előmozditását, mint egyedüli czélját eszközölni szándékozik. Minthogy az ezt alapitó egyesület ideiglen 3 évre állott összve, az intézetet is csak ugyan azon időre mondhatni megalapitottnak; reménlhető azonban, hogy ez idő alatt annak hasznos voltárul teljes meggyőződés fog keletkezni, 's az intézet léte továbbra is állandóul biztositatni.

Az intézet' foglalatoskodási következök.

1) Az eladandók', vagy kibérlendők' béjegyeztetése. Minden kisebb javak természetben, nagyobb kiterjedésüek példányban az intézetbe bévétetnek, azon ingók pedig, mellyek se természetben, se mustrában bé nem mutathatnak, nem különben minden ingatlan eladandók vagy kibérlendők, csak megneveztetvén a' tulajdonos által meghatározott árukkal, ugyan annak lakhelyével, és minden eladási vagy bérleti feltételekkel, az intézeti jegyzőkönyvbe díjfizetés mellett béigtatnak. A' természetben beadott kissebb javaktul 1 p. kr. tüstént lefizettetvén, minekutána az 1 hónapig árultatván eladatott, az intézet' javára azon árnak 100ad része megtartatik. Ha az eladandó 2 hónapig árultatott a' 100ad rész kétszerezve, 3dik hónapban háromszorözva, és igy tovább vonatik le, a' kitüzött árnak 100ad része szinte mint fellyebb vonatik le, ha az el nem adathatván, az intézetből kivitetik. — Minden ingó javaktul, mellyek csak példányban vagynak az intézetnél, ugy minden ingó és ingatlan csak megnevezett eladandók vagy kibérlendőktül 400 p. frt. árig az 1só hétre 4 p. kr. az utóbbi hetekre ugyan az váltóban, azontúl pedig akármelly nagy sommáig szinte olly formán az kétszerezve, fizettetik. — Mindazok, kik a' kezelőtül a' fellyebbieket megtudni vágynak, tudósitást, 1 vagy 2 p. kr. lefizetése után, a' fenn kitett sómma mennyiségéhez alkalmazva, nyerhetnek.

2) Az intézet' közbenjárása általi zálogositás. Minden kisebb elzálogitandó ingó javak a' jegyzett feltételekkel béküldetvén, a' zálogos sómma' mennyisége által határozandó 1., 2 vagy 3 p. kr. lefizetése után az intézetben kitétetnek. Ha a' kitett zálogra kölcsönöző találkozik, és a' zálogadónak egyetértésével a' zálogot az magához veszi, a' kitett sómmának 100ad része tüstint midőn az az intézetből kivitetik, fizettetik; midőn pedig a' zálogadónak, és kölcsönözőnek ajánlatokra a' zálog az intézet' őrizetére bizatik, minden fel évre ugyan a' 100ad rész, gondviselési díj fizettetik. A' rendelt határnapon ki nem váltott zálog, harmad napra a' kormányzó' vagy helyettes' jelenlétekben, melly idő alatt az egy az intézetben felfüggesztett tábla által hirdettetik, árverés' után eladatik, a' zálogos sómma törvényes kamatjával, minden költségekkel, és az intézet' járandóságaival levonatik, a' fenn-maradott mennyiség pedig a' tulajdonosnak, ha az magát 3 holnapok' lefolyta alatt jelenti, visszaadatik; különben az intézet' pénzalapához esendő. A' zálog kiváltásnak határideje általirás által a' díj' ujabbi lefizetése mellett a' kölcsönöző megegyezésével elhalasztathatik. Minden az intézetbe természetben bé nem adott elzálagitandóktul a' kölcsönözendők' határozott bejegyeztetési díja fizettetik.

3) Az intézet' közbenjárása általi kölcsönözés. Azoknak neve, és lakása, kik az intézetnel magukat jelentik, hogy törvényes kamatra kiadni való tőkéik vagynak 1000 p. frtig 3 p. krt, azon fölül pedig 6 p. krt az első hétre, az utóbbiakra pedig ugyan azon mennyiséget váltóban lefizetvén, minden kölcsönzési feltételekkel bejegyeztetik. Ha pénzt kölcsön venni kivánóknak utasitás adathatik, hogy kinél, és melly feltételek alatt található a' kivánt sómma. 2000 p. frtig minden 100-tul 1 p. krt azon fölül pedig a' legnagyobb sommáig 24 p. kra tudakolási díjt fizetnek. De ezen pénzekért (minthogy a' tulajdonosnak mindenkor önkényétül függ az intézet által hozzá utasitottnak penzet kiadni, vagy nem) az intézet, mint közbenjáró nem kezeskedik.

4) Szolgálatot ajánlók', vagy szolgákat keresők' béjegyeztetése. Minden magát jelentő gazdasági tiszt, tanitó, vagy akárminő egyebb szolgálatot keresők, ha a' várandó fizetések 100 pfort. meghalad a' béjegyeztetési 1só hétre 8 pkrt. az utóbbi hetekre pedig ugyanazon mennyiségű díjt váltóban, kiknek pedig várandó fizetések 100 pfort. meg nem halad, a' határozott díjnak felet a' fellyebbi mód szerint fizetik. Szintugy azok is kik a' kezelőtül a' felyebbieket tudakolják, a' szolgák' minéműségéhez képest 1. vagy 2. pkrt. fizetnek.

E' belső rendezkedési pontokhoz járulnak még im e' —

Közszabályok: 1.) Tulajdonosnak mindenkor a' kiadott nyuglevel' előmutatója tekintetik. 2.) A' midőn a' nyuglevél' elvesztése miatt azaz intézetnel megsemmisitetett, tulajdonosnak a' bejegyzett tekintetik, és akkor a' nyuglevel birtokosa birtokát bebizonyitni tartozik. 3.) Hazai törvényekkel megütkező kamatu kölcsönözések, zálogitások, vagy akár minő egyebb feltételek a' jegyzőkönyvbe felnem vétetnek. 4.) Eladandók, vagy zálogitandók tanulóktul éppen nem, szolgáktul pedig portekáiknak kétszer 24 óráig történt kitétele után vetetnekbé. 5.) Az Intézet nyitva áll minden nap reggel 8—10 délután 2—4 óráig.

Ohajtható, hogy e' vázlat megismértetése után, mellyet a' közjóra czélzó tenveirül már tisztelve ismért b. Mikos készite: több nagyközségü mezőváros kövesse jótékony sükerü peldánkat.

Figyelmeztetés.

Minthogy ujságlapi jelentéseinkkel elkéstünk, bizodalmasan szólitjuk-fel a' t. Közönséget, méltóztassék lapjaink iránt rendeléseit minél hamarább megtenni.

☞ **Kik minden héten rendesen képekkel óhajtják a' „*Rajzolatokat*" járatni, félévi dijban méltoztassanak 6 pengő forintot fizetni postán, helyben pedig 5 forintot pengőben 's ez esetben hiány nélkül minden héten rendesen meg fogják a' képeket kapni.**

Szerkeszti Munkácsy.

NYOMATIK LANDERER BETÜIVEL.

Pest
Január. 21kén
1838.
6dik szám.

RAJZOLATOK
A'
TÁRSAS ÉLET
ÉS
DIVATVILÁGBÓL.

Megjelen e' divatujság hetenkint 2szer. Helyben félévi dija 4 frt., egész évi 8 frt. Postán 5 fr. és 10 fr. pengő.

Előfizethetni uj-világ uteczában Reisinger házban 554ik szám alatt. És minden cs. kir. posta hivatalnál.

Negyedik év'

Szent a' Törvény! szent a' Béke!
Ez legyen Hazánknak éke.

Első fele.

LENKA.

REGE

BÉRCZYTŐL.

I.

Hosszú hegyláncz nyúlik észak felé Nógrád megye' délrészén, lepve sűrü erdőséggel, mellyből csak itt ott merednek az ég felé nehány szikla ormok, ölyvektől, és vércséktől lakvák. Ezen jenői hegyek' közepe táján, 's Nógrád várától mintegy fél mérföldnyire, állt egykor Kamorvár; de melly már elbeszésünk' idejében is romokban feküdt, 's melly még negyedik Béla alatt nem annyira erősség, mint menedék gyanánt szolgált, 's nagyobb vészelykerülhetése végett egy földalatti kijárással is el volt látva. — Ezen titko sút beomladozott, de a' hadas idők kitörése alatt ismét kitágiták a' menekvők, még végre egy barlangformát ölte magára, — 's ide vezetjük most olvasóinkat.

A' barlang' egyik kijárása nagy kővel 's burjánnal fedezve Kamor' romjaiba nyilik, elején igen szük, 's alig enged helyet a' bejárásra, — tovább tágasbbá alakúl; — a' más nyilás a' jenői hegyekben van, de az erdőségtől, 's bokroktól ugy elfedve, — hogy azt csak figyelmes szemle után lehet észrevenni. — Ezen barlangban látunk nehány férjfiut, kik az üreg legtágasabb részén a' csepegő kövek alatt, 's a' nedves földön megállapodva, heves, és a' mint mozdulataikból látható érdekes beszédbe merültek; Két fáklya homályosan világitá ki a' föld-falakat, 's a' jelenésnek némi ünnepélyességet adott.

„Valóban nem lehet tovább tűrni, — szóla egy közülök, mi alatt szemei tüzesen villogának; a' sok zsarnok tett boszút, 's vért kiván.' —

„Vért! — kiáltának fel mindnyájan egy érzettel — haljon meg a' zsarnok!" — A' férjfiák' arczain komorság ült; — rövid kopott zeke, 's kucsma fedé testeiket, a' zeke' aranyozott zsinórai egykori gazdagságot mutatának; — egy volt közöttük, kinek ifju, 's erőteljes arczát szakál még nem diszesité, 's ki legnagyobb részvéttel látszott szólani.

„Bizonyos e, hogy ő Verőczére menend?' — kérdé egy.

„Tegnap voltam fen a' várban álruhába, — tulajdon szájából hallottam rendeléseit az útra" — felele egy közülök.

„Ő nagy kisérettel szokott járni, mi tulajdon éltünket koczkáztatjuk." —

„Hazámért édes a' halál" — mondá nemes tüzzel a' legifjabb, kit Zerédinek nevezünk. — „Részvétlenül, 's vas igában nyögve nézzük e társaink sanyargattatását? — Egy parancsa által falu lángol, 's az ártatlan lákos honjában hontalanúl szédeleg, vagy rablánczra fűzve setét tömlöczében várja a' halált. — Zorandi néked atyádat ölte; — Péterfinek testvére vérzett el átkos kezei alatt, — nekem nem volt szülőm, kit elöljön, de van honom, mellynek szomorú sorsát tovább látnom nem lehet, — véres boszú szálljon fejére!"

„Véres boszú!' riadtak ismét mindnyájan 's az elszánt szavak tompán terjedtek el az üres falak között.

„Holnap tehát látjuk egymást a' rendelt helyen pontban tizkor" — mondá Péterfi, — 's

ekkor kiindúltak az összeesküdtek a' barlangból, és egy követ félretolva, nem sokára az omlott vár romjai közt elszéledtek.

* * *

1663ban a' Török' 's Tatár' dühe és vérszomja ismét föléledett, 's Magyarhonra öntve vad seregeit, ezekkel árasztá el Magyarország' egy részét. Nagy darabot foglalt el már, Nógrád megyében is; a' divényi, hollóköi 's füleki vár 's több faluk a' félhold' hatalma alatt nyögtek, végre Nógrádót is várával egygyütt bevette hosszu ostrom után Ali-Mehmet, 's ide parancsnokát, Csonka Béget rendelé.

Csonka vad, 's szenvedélyein uralkodni nem tudó férjfiu volt; alacsony születésü ugyan, de a' természettül kapott éleselme neki nem sokára egy Bég tisztséget szerzett. Öröm csillogott vad szemeiből midőn parancsa alatt falukat lángolni 's a' foglyokat elvérzeni látta. Határozatát okvetetlenül végre hajtá, 's ezt benne szilárdságnak nevezhetnők, ha azt durván kitörő vad indulat nem bélyegzendé. Fülek' ostrománál, történetünk előtt nehány évvel, karját veszté, 's innen a' Magyaroktól Csonka Bég nek nevezteték. — Neve nem sokára közfélelem, 's rettenet' tárgya lön a' vidékben. Olthatlan kincsvágy, könnyen ingerelhető düh', 's határt nem ismerő buja indulat, voltak lelkületének mindenki által ösmert bélyegei.

Végre egy összeesküvés alakult, melly őt életétől vala megfosztandó. A' vidék' gazdagabb birtokosi, kiket Csonka' vad kénye mindenektől megfosztott, nem türhetve tovább a' hon sanyaruságit, eltökéllették ennek egy fő okát, a' nógrádi ozmán parancsnokot életből kivégezni. — Minden helyek szorgossan vigyáztattak a' vizsga Jancsároktól 's igy az összeesküvők gyülési pontúl választák a' kevéstől ismert, 's jenői hegyekben fekvő hamorvári barlangot, hol egy jelenetnek kevéssel ezelőtt tanui valánk. —

* * *

A' nap alkonyodott midőn Zerédi Gyula a' barlangi gyülésből visszatérve, 's komolyan, gondolkodva ment lakja felé. Egy tisztes ősz nyújtá kezét a' belépőnek, 's egy szöke leányka sietett elébe. —

„Ah édes Gyulám!" — szóla Lenka, ez volt a' leány neve — már ismét négy napja mult, hogy láttalak!" —

„Valóban fiam!" — igy nevezé őt az ősz — Lenka igen nyugtalan volt miattad, — minden perczet számlált, 's ez megengedhető —"

Gyula, a' leányt átkarolá, 's arczára szelid szerelemmel tekinte.

Képzeljen mágának az olvasó egy angyali karcsú termetet, 's a' hó vállakra omló szőke fürtöket, mellyek bájosan árnyékoztak egy emelkedő keblet, melly valaha férjfiút meghóditott; továbbá magos márvány homlokot, két égszinü szemet, rózsa arczokat, 's a' legszebb eperajkakat, — és Lenkáról némi képzete leend. Szelid volt Lenka, mikint az csak égnek angyala lehet, de vész alkalmával bátor, 's el nem csüggedő. Lelkülete egy volt azok közül, mellyeket ritkán csudálhatunk sok ezer között is. Ő Gyulával eggyütt nevelteték — a' gyermeki első érzések, 's a' gyengéd barátság egyé olvadott bennök, és később egy forróbb érzetté változott: Lenka szerelme tiszta volt, — hiszen ő bünt nem ösmere. Atyja Iványi, ki egykor várnagy vala a' nógrádi várban, — 's Gyuláé, lelki barátok voltak, de ez korán, még Gyula' gyermek idejében meghalván, fiát Iványi gondviselésére bizta, — a' gyermekből ifju lett, egy nemes érzetü ifju, — Iványi a' hon' szeretetét elég korán szivébe csepegteté.

Álmatlanúl tölté az éjt Zerédi, 's a' nap még alig hasadt, midőn jó készületü csövét magához véve, a' nagy vállalatra indúlt.

„Hová olly korán édes Gyulám?" — kérdé a' merengőt meglepve Lenka, 's hangjába némi szomorúság vegyült.

Zerédi e' jelenetre nem számolva, némán állott, 's végre forrón csókolá meg az angyalt.

„Mikor láthatlak ismét?" kérdé tovább.

„Talán soha" — felelé ez kitörő hévvel és sebes léptekkel eltávozott.

II.

Jenő' ormairól egy patak omlik le, 's a' hegyekből kicsavarodva, téres lapályon folyik el, később Verőcze felé kanyarodva. — Egy helyen a' patak mellett sürü, 's meszire kiterjedő füzes terül el, melly az utat némelly helyen majd nem elföldi, 's egy lovasnak alig enged helyet az ellovaglásra. Ezen helyen látunk a' sürü füzes között nehány férjfiut, kikkel már a' barlangban találkozánk, — szorgosan figyelve minden csörrenésre. A' férjfiuk' kezeikben puska, mellynek szerfelett nagy kakassa felhúzva.

„Sokáig késik Csonka!“ — szóla Zorándy, 's szemei a' láthatárba merültek.

„Reménylem, kiséretében nem lesz több húsznál, 's ennyivel hét Magyar mindig megvíhat.“ Most megszólalt Zerédy ki eddig gondolatiban merengé. „Egyet kérek társaim! — szóla nemes tüzzel, — a' zsarnok' halálát kezemre bizzátok!“ — Felelni akart, 's talán jóvá hagyólag, Zorándi; de ennek egy intésére a' hősek hirtelen a' távolba nézve, támadó állásba helyezék magukat. —

Egy magos domb megül éppen ekkor kanyarodott ki egy lovas csapat, melly mindinkább közelgete az uton a' füzes felé. A' csapat előtt lovaglott egy közép évü férfiu, alatta egy délczeg arabiai mén léptetett, a' kantár melly a' büszke állat' lépteit irányzá boglárokkal, 's gyöngyökkel megrakva, — a' férfiu' fejét egy drága szövetü föveg, testét aranynyal bőven átört kaftán fedé, melly alatt belső köntösét egy czifrán aranyzott, 's két pisztollyal ellátott öv szoritá, óldalárúl, a' bő, 's alúl összeszorított nadrágra damaszki aczél függött, 's néha néha a' sárga, vörös zsinórral összefüzött sarukat verdesé. Naptúl barna arczán kardvágás volt látható, szemeiből vad tüz csillámlott, mellyek alatt a' merészen hajlott orr lelógó bajuszt fede, — 's ezen férjfiuban olvasóim Csonkát, a' nógrádi parancsnokot ösmerék meg.

Mellette balrúl lovaglott a' hittelen Mehmet, ki elhagyva keresztény hitét; a' Bégnek tükönoka lett. Utánok, mintegy harmincz szolgából álló kiséret lovaglott, karddal, 's pisztolyokkal fegyverkezve.

A' két első, mély 's érdekes beszédbe látszott merülve lenni, mit Csonka' heves kézmozdulatai, 's kitörő szavai bizonyitának.

„'S a' hitetlenek még mozogni mernek?“ kiálta ez dühösen.

„Igen hatalmas uram! Zerédi, az ifju, kinek atyja ezelőtt mintegy húsz évvel egy kis Magyar csapat vezére volt, a' pártosok feje, 's még csak ennyit tudhatok, de elég korán midőn még elejét vehetjük“ — igy beszélt Mehmet.

Csonka szólani akart, de szavát fegyver ropogás szakasztá félbe, 's körüle hét szolga terült le lováról. Erre a' füzesből nehány Magyar tört elő, 's kivont karddal a' törökökre rohant.

„Hah! árulók!“ ordítá Csonka, 's az első ámulás útán pisztolyait a' támadokra sütè. Egyenetlen volt a' viadal a' két fél között, a' Török háromszor haladta felül ellenét, 's ámbár ez még hatot sujta le közülök, de végre győzve lőn, — közülök öt elesett, Zorándi megmenekvült.

Zerédit Nógrádra parancsolá vitetni a' felingerlett Bég, — 's utját Verőcze felé folytatá innen három nap mulva vissza kerülendő.

* * *

De térjünk Lenkához. — Gyulától utósó elválása után a' leányka' szivét sejtések háborgaták, mellyeket legyőzni hijában iparkodott. A' háznak, mellyben ősz atyjával lakott igen regényes fekvése volt, jobbra nógrádi vár, északra a' jenői hegyek környezék, maga a' lak, melly egykor fényes kastély volt, egy kis domb alatt feküdt, elválasztva 's mintegy ezer lépésnyi távolságra a' kis falutól, Diós Jenőtől; az egykori erős kőkerités leomladozott, 's csak itt ott heverének egy két beomlott kő-párkány; a' kastély rozzant állapotban volt, 's három lakható szobából 's egy tornáczból állott. A' lak előtt egy terepélyes hárs-fa terjeszté el ágait; mellyek közül egy kettő a' tört ablakon a' szobába nyultbe, 's ezen hárs alatt látjuk a' falóczán ülő, 's gondolatokba merült Lenkát, ősz atyjával.

*

‚Gyula nagyon késik‘ — mondá a’ szelid leányka akadozó hangon, — utólsó szavai kétségbe ejtenek.‘ —

„Gyula forrón szereti honát, ’s ez őt a’ mostani háborgó időkben veszélybe ejtheti“ vága közbe Iványi, magát elfeledve.

E’ pillanatban, egy sebesen érkezett lovag szállott le lováról, a’ beszélgetők felé közelgete; — ijedve ugrottak fel ezek. —

‚Isten hozott Zorándi,‘ — mondá a’ megismértnek Iványi — mi hirt hozasz a’ hon’ sorsáról?‘ Zorándi felelni akart, de Lenka, szavába esett. „Óh kérlek, szólj, mikor láttad Gyulát?“ Zorándi’ képe zavart lön.

„Ő veszedelemben van? szólj, én készülten hallgatom!“ folytatá Lenka remegve.

„Zerédi Gyula Csonka Bég’ fogságában van!“ mondá Zorándi tompa, ’s gyászhangon, mert Csonka’ tömlöczét Magyar fogoly még el nem hagyá.

Lenka ősz atyja’ karjai közé omolt, — Zorándi, még egy két szót váltva az őszszel, ’s ménjére fölugorva, sebesen elvágtatott, ’s nem sokára az érdő sürüjében eltünt.

(Vége következik.)

SIRI DAL.

Sir fölött zeng
Enekem,
Hol nyugoszik
Kedvesem;

’S én fölötte
Örködöm
A’ sötétes
Éjködön.

’S benne a’ szép
Hajadon,
Hamvadoz a’
Sir-padon.

És ha éji
Szellő leng
Lelkem földön
Tul mereng.

’S én — szivemre
Sohajtok:
Csak halottak
Boldogok!

TARNAVÖLGYI.

RAPSODIA,

VAGY:

SE FÜLE SE FARKA; KÉPEKBE.

DOMJÁNTÓL.

(Folytatás.)

IX. KÉP.

Jo éjszakát.

(Naplombul.)

Mit? hát kegyednek is van naplója?

Hogyne volna, pedig három! az elsőbe magam esetét, másikba külső tárgyakat, és a’ harmadikba csak szerelmes dolgokat jegyzek fel: uj ösmeretséget, kézszoritásokat, csókokat ’stb. ebbe legtöbbet szoktam irogatni. Aztán nem csak én tartok naplót hanem majd minden fiatal, kinek a’ világgal van dolga. A’ mit különféle naplókbul imitt amott lopva össze szedegettem ezek: „Eliz kisasszonynál voltam ’s jól mulattam. — A’ szép Luiza testvéremhez jött, de a’ præfectusom nem engedte hogy hozzájok menjek. — A’ jurista bálra még senki sem igért bilétet, istenem alig ha itthon nem ülök. — Tánczmulatságon levén a’ T. kisasszonyokat haza kisirtük egész a’ József városba, ah milly felséges a’ csillagos ég alatt, éjfélután, szép lányokkal kalandozni!! — Márma kiprovocáltak non sum paratus-szal feleltem“ ’stb. ’stb. — Illy különös ritka tüneményeket irogatnak belé. De én kedvesim, én mit szoktam feljegyezgetni? szeretnék tudni nagyra becsült olvasók? Ám teljék kedvük, de béketürést könyörgök. Hopp! a’ motto majd kimaradt.

Motto: Szomoru a’ lelkem egész halálig.

Péntek September °kán 18°°

Kedvetlen vagyok és szomoru. Ha valaki ösmerőseim közül meglátná komor arczomat, összecsapná kezét, ’s elcsudálkoznék. A’ sok baj, a’ mi rajtam már ma ismét történt; nem ez már valami különös. Két éve már, hogy naplót tartok, de valamennyi péntek van benne, mind tele szerencsétlenséggel. Istenem! csak azt

szeretném tudni, miért ez a' nap olly nagy ellenségem!! — Csak hogy itt vagyok már egyszer, fogadom erősen, hogy soha többé mig élek pénteken utra nem megyek..... Egész nap a' kocsin ültem, most lefeküdjem? nem. Egy kis sétát jó lesz tennem. A' város nem messze, mint egy hat ágyu lövésnyire van ide, az este tiszta és kellemes. Csak leporozom magam, 's bemegyek a' városba, még ugy sem késő nyolcz óra.

De hogy kedvesim megértsenek, én a' városstul nem messze, egy majorba vagyok szálva; (ha most poklot akarok képzelni, ide emlékezem vissza.) E' majornak neve is van, de ha kimondom, azt gondolja a' tisztelt olvasó hogy valami kis város, pedig ez az egész város egy pár istálló, egy korcsma, cselédek és uraság alacson régi kis házából áll. Ura ennek a' városnak egy felvilágosodott és mivelt magyar ember, ki egész olasz országot bejárta, 's az (I. kép) szerint mondva igen igen jó gazda, 's ez okbul senki nálla nem szolgálhat, ha csak legalább is két mesterséget nem tud, igy az inas: lovász, és posta mesteri hirnök, belső titkos tanácsos, adószedő, szakács és inas; — a' vinczellér: csősz szántóvető, csizsmadia, vadász, és trombitás; — a' gazda: ispán, számtartó, boglyatetőző, korcsmáros, szíjgyártó, és nyerges. Volt ott még egy fiatal uri ember is, kinek mindenféle tudományt, müvészséget, és mesterséget kellett tudni, 's igy a' major egész egy Polytechnicum. Innét indulok tehát most a' városba.

Il y a du plaisir a se promener au clair de la lune.

Voltair.

Utamban legelőbb is: egy regényes kastély, mondhatom Olympusba Jupiternek nincs felségesebb lakása, két sor háztul elkülönözve, egy domb tetején, fákkal körül ültetve; valóban költői! ezentul egy kis hid, mellyen már 120 napja dolgoznak a' molnárok, és még eltart 2 hónapig, pedig a' tyuk is átalrepülheti; a' hidat a' vmegye csináltatja!! de addig legalább nem romlik, a' kocsi keresztül mehet a' kis erecskén, a' gyalog pedig a' pallón, szerencse hogy a' hold sütött, különben oda vesztem volna. — Nagyon furcsán kezdtem gondolkodni, de ne szolj nyelvem, nem fáj fejem.“ — Egy zöld rét közti hosszu uton a' városba értem 's egész a' a' fő piaczig. Ugyan mit is tanultam én diák koromba az iskolában errül a' városrul? Bizon nem tudom, már elfelejtettem, pedig becsületemre mondom hogy az első eminensek közt voltam! de hijába, nem jut eszembe; no de most tapasztalásbul megtanulom.

Je n'ai trouvé a me qui vive.

Hugo

Itt állok a' főpiacz középén de egy lélek sem mozdul, egy lámpa sem ég, egy bolt sincs nyitva, egy gyertja se' világit, egyiptomi setétség. Oh nagy egek rátok apellálok és világitsatok! — Mind kihaltak e' városbul? vagy nincsenek itthon, hogy olly csendes mint a' temető, vagy már alusznak? No most megjártad a' várost mint Bolond Istok Debreczent; csak fordulj vissza, menj haza, hiába ide fáradtam, no de pénteki nap mit várhattam egyebet? — Haza érkeztembe kérdém magamtul mit láttál? mit tapasztaltál? *sötétséget* mert ha a' hold csillag gyermekeivel irgalombúl nem világit az utat is eltévesztem, és örökké setétség van!!

No jó éjszakát sötét város:

„Te hold komám csendes jó éjszakát.“ *Hollo.*

I can't but laugh at the Concéit.

Pope.

Szombat september 8kán 18^{00}

No ez derék; ha, ha, ha! mondhatom szép, akaratom ellen is nevetnem kell.

Ugyan mit látott olly nevetségest? ugyan mit?

Semmit se' láttam kedvesim, hanem halottam; de hadd beszéljen a' kocsmárosné maga:

Erzsa niném! hallja kiend csak, az éjszaka kiesiertet járt!

Mi az ördög! ah talán csak álmodta kiend azt.

Niem biz én, akár a' földre 's az iegre meg esküszöm hiétszer, egy talpon állva, hogy láttam.

Egészen fehér, csak a' nyaka volt veres.

'S megszólitotta kiend őtet?

Az isten mentsen meg, hiszen ugy reszkedtem mint a' nyárfa levél 'stb.

Az igaz hogy mikor 'a' városba mentem az este, fehér köpönyegem vállamra vetém 's ez a' szegény asszony a' setétbe nem tudta hogy garabonczás diák, vándorló lélek, hold kórságos vagy sirszellem, csak rá mondta hogy kisirtet. —

De hogy jutottam én mind ezekhez?

Csak ugy kedvesim, hogy a' kenderföldre szép paraszt menyecskék jártak, 's nekem hogy valami társaságom, és mulatságom legyen, eljárogattam hozzájok a' nép dallokat leirni és öszsze szedni, mert nékem egészen különös tervem van. Ezeket a' nép dallokat én később a' magam neve alatt mint tulajdon, saját eredeti munkáimat akarom kiadni, a' legujabb szokás szerint!! — — —

Délután ismét bementem a' városba, hogy valamit mégis csak lássak, nem is csalatkoztam, mert igen sok szép dámát és urat láték. Hm! ugyan mifélék ezek? jaj igaz, ma szombat van, sabesz, zsidok.....Egy kávéházat is találtam de ez inkább korcsma, széjel néztem benne, még csak egy ujságot se' láttam.

Holl lehet itt a' hirlapokat olvasni?

Ide átalellenben a' casinoban.

Mi a' tatár! hát itt casino is van? no ez derék, 's egészen megváltozva érzém magam, mit természetesen a' casino okozott.

Beléptem egy kis pitvarba, hol a' felvigyázó az ajtóhoz támaszkodva gondolatokba merült. Ez a' a' casino? kérdém tőle — Igen is ez méltoztassék, 's egy mellék ajtót nyitott ki.

My Hair stood an End.
Byron.

Egy kis szoba kerek asztallal, rajta ujságok össze vissza hányva, 's keresem, keresem, hányom, vetem, mindent lelek csak azt nem a' mit keresek t. i. a',,Rajzolatokat," még égyszer megnéztem de hiába nincs, a' hol nincs ott ne keress. De ugyan mit vétettek, hogy innét számüzték? vagy ezek a' többiek háborút inditottak ellene, 's kiverték a' casinobúl? Hej! atyafi! Hat a' Rajzolatokat nem tartják? De hogy nem ott van a' „Garasos Tárba." — Ne neked. Szégyen gyalázat! e' mégis csak szörnyüség, mintha bizon egy garasért adnák, mért nem inkább két krajczárért, mint egy sváb zsemlét. Uramfia! azt gondoltam hogy én itt majd társaságra akadok, 's egy lélek sincs benne, sőtt be van zárva! a' másik szobába (ez is a' casinohoz tartozik) kártyáztak és billiárdoztak!

Boszusan és mérgelődve, búsan és sajnálnálkozva ballagtam haza, 's kérdem magamban mit láttál? semmit, meghehet ugyan — nem is kételkedem — hogy máskor tele van olvasó urakkal, de most éppen szombaton semmi új sincs, azért nem találtam senkit is. — Istenem! csak egy nap, 's mégis mennyi tárgyrúl irhatnék! De most épen semmi kedvem sincs. — Jó éjszakát üres casino!

She's pretty, and a' perfect Beauthy.
She is prudent... discréet, meek, courteous, and skill'd in 'all sciences.
Shakespeare.

Vasárnap' september °kán 18°°

Reggel ki lovagoltam 'stb. 'stb.....

Délután felpiperéztem magam városi módon, mert tudtam hogy vasárnap kis asszonyokkal lesz dolgom, és ismét be mentem a' városba. Ezt a' napot életem legszebb napjai közé számitom. Véletlenül egy kék szemü szelid leánykával mègösmerkedtem, 's az első pillantatra belé is szerettem, de ugy, hogy soha senki nálam szerelmesebb nem volt; hogy ne kérem, mikor a' magyar litteraturában olly járatos, hogy csudáltam, az irókat ösmeri rendre, előadása szép, beszéde okos, szóval a' mellett hogy jó gazdasszony, igen olvasott leány.

De az 1837ki aurorát még sem ösmeri. És mért nem? Mert nincs, 's mért nincs? mert

nincs könyvárus a' ki árulgatná, a' gyapjus zsidók sem hoznak a' vásárra, sem ajándékba nem küldenek azok a' Pestiek, nem csuda hát ha a' kedves nem olvassa, és az egész városba, senkitül sem kaphatta meg. — Itt töltém az egész délutánt, a' legszebbet egész életembe.

Eljön kegyed szinházba, ? kérdé a' kedves, szelid hangon.

Mit? hát szinház is van itt?

Van. De ne képzeljen valami nagyot, mert ez csak kis városiaknak való, de mivel jobb nincs, meg kell vele elégednünk.

És mit adnak márma?

Miveltség és természet. Tudom kegyed látta ezt Pesten, és más kezekbe mint itt, de legyen béketürelemmel. Itt biráló nincs, a' színész maga becsületire van hagyva, ha akar tanul, vagy nem tanul, 's igy minden ösztön nélkül, — mert koszorut sem kapnak — nem is igen mivelhetik magukat, másokat sem látnak, hogy utánozhatnák. Pedig némellyek a' mint látandja kegyed szép tulajdonokkal birnak. E' közben a' szinházba értünk. Jaj de most hogy megértsen az olvasó: Képzeljen egy szobát a' korcsma egyik részében. A' kopott régi függöny előtt ég egy pár mécs, mellette mindjárt a' fő dámák hosszu lóczákon aztán, ki a' mint jő. Leghátrul egy pár czigány az ablakhoz támaszkodva szivet és fület emésztő notáikkal kedveskednek ha az orchestrum erősitve van egy trombitás járul hozzá. A' szinpad olly kicsi hogy két három embernek alig lehet fordulni, no de én ezzel nem akarom Thalia szegénységét kigunyolni, istenments meg — hanem hogy értse a' tisztelt olvasó, a' mit irok. — Tehát a' szinházba értünk, de a' mint beléptem az ajtón Sz. Isten! a' nagy gőz majd leütött a' lábomrúl! Uramfia! itt a' férfiak ki rövid ki hosszu szárú pipábul, ugy dohányoznak mint a' basák, sőtt a' ki miveltebbnek tartja magát még az is dohányzik, hanem czigárobúl, 's oda előre megy a' mécseseknél rá gyujtani. Nem csuda hát ha mind a' szinház, mind a' publicum, mind a' szinészek füstösek....

Ugyan hogy állhatják ki ezt a' rettenes nagy füstöt? mondja meg kedves hogy türhetik ezt a' gorombaságot?

De hát mit csináljunk?

A' czédulán megkell kérni egész illedelemmel a' férfiakat, hogy a' szépnem kedviért két oráig tartsák magukat vissza a' dohányzástul, ha be csület érzés van bennük és tisztelet a' nő nem irant, bizonyoson megteszik.

Jaj biz akkor inkább nem jőnek a' szinházba.

Vagy ugy! 's a' függöny valami nehezen fel hengergődzött.

A' darabot elkezdték, és elis végezték . . .

. . . . . .

Már most szinházban is voltam. Haza mentemben kérdém magamtul mit láttal? szinészeket, publiblicumot, 's szinházat... a' szinészeket (a' szó igaz értelmében csak három szinész és egy nő volt) a' szinészeket tehát három részre osztom. Az első rész dicséretet érdemel, a' második türedelmet, 's a' hármadik Thalia övibül font kötelet.

Láttam aztán egy publicumot, melly a' jobb jelenésre hallgatott, 's ha kijött a' pesti gavallér tapsolt kaczagott, dobogott. Ez volt ám a' gavallér, képit, a' természettül kapott becsületes képit, ezer apró fekete petyekkel betarkázta, 's én azt képzeljem hogy ragyás!! A' szinház homályos. . . . . .

Istenem! még csak egy két nap 's még is mennyi tárgy a' mirül irhatnék, de mivel egy átalában semmi kedvem sincs sem irni, sem dolgozni tehát:

Jo éjszakát világ!

Ne me l' imputez pas.

Lemaire.

(Folytatjuk.)

HIR- 'S DIVATLAP.

PESTI HIREK.

1) Mult szerdán (17d.) éjfélutáni három óra tájban, a' házakat fedő igen magas hó daczára is, Theresia külvárosban, az ősz utczában, ezelőtt Lichtel, most Liedeman és társai czukorgyárában tűz ütött ki, 's a' nélkül hogy e' gyárhoz a' nagy hó miatt hozzá lehetett volna férni, még kevésbé megmentésére vizet hordani, e' gyár egészen a' lángok prédája lön. Tetézte e' szerencsétlenséget, hogy másnap a' benne tartózkodók közül, egy embert az összedült falak romaik közé temettek.

2) Lacombe ur, a' jeles pianista, kirül mult lapjainkban emlékeztünk, az idő zordonsága miatt hangversenyét elhalasztá, 's ugyanazt ha az idő kedvezend, jövő csütörtökön szándéka adni.

Lacombe urról, hogy közelebbrül megismertessük közönségünkkel, a' lipcsei „Allgemeine Zeitung"nak egy bécsi levelezője ezeket irja:

„Kevéssel ezelőtt megkezdettek nálunk (Bécsben), a' téli hangversenyek, mellyeket a' 25 év óta fenálló hangászegyesület, több hangakedvelők gyakorlati hozzá járultokkal, évenkint adni szokott. Ezen hangversenyek egyikében, mellyben Bethovennek egy symphoniája 's Lindpaitnernek, jelenlétében, egy ouverturje mesterileg játszaték, az ifju pianista Lacombe is hallatá játékát. Le nem irhatom milly genialitással oldá fel e' gyakorlott virtuóz feladatát, melly annyival nehezebb volt, ha átaljan véve nagy hangversenyterem, zongorának sohasem kedvező. E' lángelméjü müvész, kit Thalberg melle méltán helyezhetni, ismételve hivatott elő, egy legalább 2000 személyből álló közönségtül.

KÜLHIREK.

1.) Egy nagy ur utaztában a' falusi kovácscsal megvisgáltatá kocsijait, mellyeken azonban legkissebb sérelem sem lévén, minthogy mind e' mellett a' kovácstul árjegyzék kéreték, a' kovács illy tartalmut ada elő:

Árjegyzéke három hintó megvisgálásának:

1.) A' kocsi alá buvásért	12	krajcz.
2.) Ugyanezért hatulról előre	24	—
3.) E' munka közben kétszeri fejkoppintásért	6	—
4.) Egy körömszakadásért	12	—
5.) E' mellett egy kézütésért	6	—
6.) Pálinkáért	12	—
7.) Áldomás egy személyre 24 krajczárral	48	—

Az ur, ki soha éltében illy különös árjegyzéket nem látott, bőáldomás mellett kifizetteté azt.

2.) Hasonló árjegyzéket küldött egy vőlegény jegyesének, midőn ennek szülei szavukat visszavevék; és fenyegeté a' szülöket, hogy nem fizetés esetében, törvény elébe idézteti.

Kiadásimjegyzéke a' kisasszony miatt:

1.) Négy utért forsponton	17	frt.
2.) Egy fekete süveg elvesztéséért .	2 — 55	krajcz.
3.) 18 napi kiadás a' vendégházban 5 frtjával	99	—
4.) Csizma tisztitónak	3	—
5.) Vágykeservekért a' kisasszony után	150	—
6.) Tizenöt látogatásért 5 frtjával . .	75	—
7.) Kárpótlás híremért	150	—

DIVATKÉP III.

Bécsi divatöltözet: fehéren himzett uszályos ruha.

Figyelmeztetés.

☞ **Kik minden héten rendesen képekkel óhajtják a' „*Rajzolatokat*" járatni, félévi dijban méltoztassanak 6 pengő forintot fizetni postán, helyben pedig 5 forintot pengőben 's ez esetben hiány nélkül minden héten rendesen meg fogják a' képeket kapni.**

Szerkeszti Munkácsy.

NYOMATIK LANDERER BETÜIVEL.

Pest
Január. 25kén
1838.
7dik szám.
Megjelen e' divatujság hetenkint 2szer. Helyben felévi dija 4 frt., egész évi 8 frt. Postán 5 fr. és 10 fr. pengő.
Előfizethetni uj-világ utczában Reisinger házában 554ik szám alatt. És minden cs. kir. posta hivatalnál.

RAJZOLATOK
A'
TÁRSAS ÉLET
ÉS
DIVATVILÁGBÓL.

Negyedik év'
Szent a' Törvény! szent a' Béke!
Ez legyen Hazánknak éke.
Első fele.

LENKA.

REGE

BÉRCZYTŐL.

(Vége.)

III.

Most olvasóinkat egy tág terembe vezetjük mellynek bútorozata még a' régi időkre emlékeztet. A' terem egy részét szőnyegek fedik, de ezek már az idő viszontagságaitól nagy részint megrongálvák, egy hosszú, 's czifrázott lábú tölgy asztal, és számos bőr karszékek szolgálnak bútorúl a' nógrádi várnak ezen legszebb termében, egy két falon függő, 's Magyar arczú, és öltönyü képek itt lakó Magyarokra gyanittatnának, ha az ellenközörül nem győzne meg egy széles bibor fedezet alatt ülő férjfiu, kiben az olvasók az első látásra Csonka Béget ösmerik meg. Előtte mellén keresztbe tett karokkal állt a' titoknok, a' hitetlen Mehmet.

‚És mikint viseli magát tömlöczében?' kérdé pár beszédét folytatva a' Bég.

„Csendes, és szótalan megveti a' nyujtott étket, mintha éhhel akarna meghalni" — felele Mehmet.

‚Ha! ha! azt ne tegye, inkább előbb zsinór keritse nyakát!'

„Hatalmas, és nagyságos ur! gontolatid mindig a' legbölcsebbek, de most talán igen könnyü halál lenne a' zsinór egy pártütőnek, — a' vér nagyobb hatást szülne — szolgám igen ügyes az effélékben, 's a' pallost jól tudja forgatni, — ő itt hasznos lehetne" — —

‚Meglássuk!' mondá a' Bég büszkén, 's olly hangon, melly eléggé kijelenté, hogy nincs tanácsra szüksége. — ‚Zerédit akarnám látni' — folytatá parancsolólag, — 's Mehmet egy ajtón kiintett, — és nem sokára Zerédi lánczokkal terhelten megjelent, — bátran megállva Csonka előtt. —

„Na keresztény eb! nem döfnéd kardod mellembe?" kezdé ez gúnyosan.

Zerédi hallgatott a' gúnyszavakra, 's megvető tekintettel elfordúlt.

„Te hatalmamban vagy! — egy szavam, egy intésem kell csak — 's fejed lábaim elé gördül!"

„Megvetném éltemet — igy szóla Zerédi bátor hangon, ha tudnám hogy te, kit a' Sátán helyetteseül használ, nem nyomorgatod többé vétkes kezeiddel társaimat!

„Hah! dühült eb! zsinórra vele — vagy nem — megálljatok, még nagyobb kinokat gondolok ki."

Zerédi elviteték. Agyában a' gondolatok' legtarkább tömege zajlott, honát, mellyért lángola, rabigában tudni, benne a' legkinosabb érzést szülé, ezenkivül gyámjától, 's a' szép Lenkától örökre megfosztva lenni, őt fél ámultá tevék, az ifju keblében érzelmek' vihara dühöngött. 'S erő nélkül dült a' tömlöcz' nedves földjére, ha elszenderülhete is, őt álmából felriaszták a' vércséknek a' magosságból leható sivitásai. —

Csonka pipáját elégülve szivá, mert ismét volt kin boszút állhatnia; — egyszerre a' kül csarnokban zaj támadott, melly közül az őrök káromkodó szavai valának kivehetők, 's az ajtón egy az őrök' tömegén keresztül tolakodott lovag lépett a' terembe. — Fején sisak volt,

mellyen egy hosszú fejér toll lebegett, testét vért, 's pánczél födé. —

„Hatalmas ur! szólt az ifju remegő, 's bátortalan hangon — barátom Zerédi Gyula fogságodban van' — 's tovább nem folytathatá.

„Igen! 's nem sokára láthatod fejét!" — felele ez. — „De ki vagy gyerkőcze, ki talán csak gúny okáért öltél magadra pánczélt?" — folytatatá gúnyosan, 's a' sisakot az ifju fején durván meglöké, hogy az csörömpölve a' földre hullott 's im a' sisak alól a' legszebb hajak ömlének el, az ifju — a' pánczélba öltözött, Lenka volt.

Ámulva állott egy ideig a' Bég, elmerülve a' leány' szépségén, mert ő benne is volt egy érzet, mit azonban szerelemnek neveznünk nem lehet. Ő Lenkát már több alkalommal látá, 's a' szelid leányt vágyainak áldozatául választá, de vagy szorgosabb foglalatosságai felejteték vele e' tárgyat, vagy az akkori időknek zajos, 's könnyen ingerelhető volta riasztá el őt a' nyilvános erőszaktól. — Ehhez járult: hogy az atyja, Iványfy, köztiszteletben állott a' vidékben, 's őt, vagy leányát megsérteni, annyi lett volna, mint a' környéket maga ellen lázzitani.

„Igy vagyunk!" — kiálta fel végre, midőn a' leányt hatalmában látá — „tehát a' vitéz, lovag leánnyá változott? ha, ha, annál jobb" — mondá, 's Lenka felé közeledett.

„Zerédi' élte kezedben van, mit kivánsz érte váltságúl?" — mondá ez röviden, 's bátorságot nyerve.

„Ő meg fog halni, — esküszöm a' szent Koránra!" — szólt a' Bég határozottan.

„Im vedd ezen karpereczeket, 's ezen arany nyaklánczot, — jó Anyámtól kaptam halálakor, kinek egykor azokat a' királyné ajándékozá, — becsök felér egy ember életével." —

„Nem kell kincsed, — egy pártos' vérét látni nagyobb gyönyör nékem." — Kis szünet lőn. — „Hanem megállj! még egy megválthatja őt" — mondá Csonka Bég, 's egy ördögi gondolat villant fel agyában.

„Szólj" — kiáltá Lenka, 's szemei az örömtől sugárzának.

„Ajándékozd szerelmedet, — 's ő szabad." Szólt a' Bég, ki inkább akará a' leányt, önkényéből, mint erőszakkal birni. — Ámultan állott ez a' szavak' hallására, a' jövő előtte mint egy setét köd borongott, — 's végre gyengén, de határozottan mondá a' Bégnek:

„Zerédi inkább meg fog halni, mint sem engem egy illy szörnyeteg' karjaiban tudjon!"

„Szavam másolhatlan, — add önkényes szerelmedet, vagy Zerédi hal meg!" — felelé Csonka, mind inkább nevekedő kitöréssel fenyegető indulattal.

„Tudd meg tehát hitetlen pogány! én Zerédi jegyese vagyok 's szivemet kivüle más, nem birándja!" mondá Lenka, bátran, a' vakmerőségig.

„Ha, ha, ha!" nevete feldühülve Csonka Bég, 's én egy alacsony leány' szerelméért esengjek ki hatalmamban van, kit erővel birhatok! 'S egy illy nyomorúlt, még megvetni merészli kedvezésemet, — halldd leány! — mondá szelidebben, — vagy még ma önkényesen karjaim közé omolsz, vagy holnap reggel Gyulád' fejét hozom ajandékúl!"

Lenka hijában iparkodék Csonkát könyörületre birni, — ez buja szerelmétől elragattatva vad határozatához állhatatos maradt, 's végre nyájasb szavakkal ohajta a' leánynál czélt érni. De a' szilárd, 's tiszta lelkü lény megveté ezt, 's az őt átölelni hajlott Csonkát kétségbeesetten taszitá el magától. — Dühössen ordita ez szolgák után. „Vigyétek ezen őrültet — parancsolá valamennyire csillapultan — 's zárjátok egy külön terembe." — Lenka eszmélet nélkül vezetteték el.

Kevés perczek után egy szoba pamlagán találá magát, 's innen hirtelen fölugorva az ajtóhoz szaladt, zárva volt ez, az ablakon erős rostély.

„Én tehát rab vagyok," — rebegé egészen felesmélve, — „'s Gyulám holnap veszti életét!" e' gondolat sujtó villámkint hatott reája, 's a'

történteket világosan terjeszté elébe. Körül néze szobájában, 's egy homályos emlékezet sötét ködkint terjengett előtte, még végre megösmeré, hogy e' szoba, midőn még a' várat Magyarok birták, atyjának, a' várnagynak lakja volt. —

„Szabadság, vagy halál!" kiálta fel, 's egy magas képet félre tolva, egy titkos rejtek ajtót nyita fel.

IV.

Éj terült el a' láthatáron, 's az ágyúk' dörgését siri csend váltá fel. Az Ozmánok tompító makonyt szörbölve, mélyen hortyogának, 's csak körül, a' hegyekben villogtak ki ébertüzek; áthasitva az éj' ködfátyolát. — A' nógrádi vár ra is csend szálla le; szomorúan tekintének le a' földre néhány homályos csillagok, de végre ezek is eltüntek, födve nehéz, 's vészt hintő fellegektől. —

A' vár terén látunk egy alakot sebes, de zajtalan lépésekkel előre haladni, — ez egy vastag boltozatú kapu alatt ellejtve, a' vár' lentebb fekvő részébe léptetett, — hol az őr egy hangulag le 's föl sétált, — erre felé irányzá lépteit az alak.

„Muzulman!" szóla ez bátran, — a' Magyar fogoly tömlöcze itt van?" — Tetőtül talpig méré meg az őr Lenkát, mert ez volt az alak, 's egy odavetett „igen"-nel felelt.

„Nézd ezen karpereczeket, 's ez arany nyakláncot, becsök fel-ér két száz aranynyal; — vedd, de a' tömlöcz kulcsait add birtokomba!" Az őr gondolkozni látszott, még végre némelly ellenvetések után, 's az arany fényétől elcsábitva megegyezett. Csikorogva nyitódott fel a' zár, a' tömlöcz' ajtaja felnyilt, 's a' pislogó mécs fényénél egy alak látszatott, szemeit a' belépőre merőn szögező, még végre egy kiáltó hang elárulá, hogy azt ösmeri. Munkás kezek által rövid idő alatt oldva lőnek a' lánczok Zerédi' lábairól, 's az ifjuk dobogó szívvel hagyák el a' bús helyet.

Egy harsány, 's dühös kebelből kitörő röhögés szakasztá félbe a' csendet, 's Csonka Bég több fáklyás szolgák által kisérve, a' szökevények előtt állott. —

„No 's mért nem folytatjátok az utat!" orditá gunyos dühvel a' Bég. Zerédi utólsó helyezetéből Csonkára akart rohanni, de izmos karok által megragadtatva, mintegy leszögezve állott.

„És te szép leány, semmit se félj! nem fosztlak meg kedvesedtől, fejét egy két percz mulva örökre birhatod!" — mondá Lenkához Csonka, ki a' szökés tervét történetesen kitudá, — 's parancsára, egy vörös szék hozatott ki a' vár terére.

Félájultan dőlt Lenka a' várfalához, 's mire föleszmélt szemei előtt egy borzasztó látvány terjedt el. Az éj' sötéte számtalan fáklyák által kivilágitva, a' vár terén homályos fényt terjeszte el. Az erősen rostélyzott kapu' bejárása szolgák által volt elállva: balrúl a' lőporos torony jobbra a' Bég' szobái emelkedtek fel, büszkén hordozva felettük a' félholdat. A' tér közepén egy vörös szék állott, 's ezen egy ifju ült, kiben olvasóim Zerédi Gyulát ösmerik meg, mellette egy zord ábrázatú, 's kezében pallost tartó férfiu', — az egész készület, rendítő behatással volt az elámult Lenkára. —

Ez alatt a' fellegek mind inkább tornyosultak az ég boltozatján, 's néha néha csavargó villámfény hasitá keresztül a' sürü barna fellegeket, 's erre egy egy dörgés következett, 's hangzott el az éji csendben. —

„Lásd leány!" — igy szólt Csonka Bég Lenkához, — „én a' közszokástól a' zsinórozástól eltérek, csak hogy néked Zerédi fejével kedveskedhessem. — Még van idő, — folytatá kis szünet után, válasz! karjaimot, mellyekbe utóbb is omlanod kell; vagy Gyulád' halálát!"

Lenka némán állott, indulatinak zavarja szavát, 's könyeit elfojtá.

„Te nem felelsz? — folytata ismét — rajtad áll Zerédi' szabadsága, vagy halála! — Vagy talán ezt akarod? rajta hát hóhér! végezd hamar!" — kiálta szolgájinak. Lenka Csonkának

lábai elébe borúlt, de már ekkor Zeredi' feje, véresen a' földre gördült.

Ezen pillanatban egy villám czikázott keresztül az égen 's kivilágitva az éj' fátyolát, a' vár azon részébe, hol a' lőporos torony állott, 's hol elbeszélésünk folyik, ütött le, — fellobbantá a' lőpor' nagy tömegét.

Rendítő durranás riásztá fel a' falubélieket almukból, 's kevés perczek után, Csonka testek, 's szétbomlott falrészek hullottak vissza a' magasból.

EGY PÁR SZÓ.

A' SZÍNÉSZETRÜL 'S SZÍNIGAZGATÁSRUL.

Tapasztalásbul tudván, hogy darázsfészekbe nyúl, ki a' színészetet, bár a' legjózanabb 's részrehajlatlanabb kritikával illeti, előre is kinyilatkoztatom, nem akarok kritikát irni; mert tán egész világon a' leghálátlanabb nyesés és tarlás színészetet birálni; annál hálátlanabb, mennél sülyedtebb müvészi állapotban van ez; pedig bár milly magasan lobogó hazafiságunk mellett is meg kell vallanunk, hogy nálunk a' szinész, főkép a' nem pesti, csak Isten irgalmábul tanul valamit. — Igaz, hogy Isten' irgalma véghetetlen, hanem igaz az is, hogy annál végesebb a' magyar szinész szorgalma, 's merem állítani, hogy mindaddig mig azon belénk rögzött ideát ki nem irtjuk, hogy a szinészetet *hazafiságbul* kell pártolni, soha a' magyar színészet, iskola nélkül mint ma, müvészi tökélyre nem fog fejlődhetni.

Mert mi történik közönségesen nálunk most? — Fellép nálunk valamelly vándortársaság a' haza' egyik vagy másik városában 's fölszólal: „Im itt vagyunk; érezzük ugyan hogy gyengék tehetségeink, hanem, óh hazafiság, a' te zsebeidre apellálunk!" — vagy: eléáll egy igazgató, miután látja, hogy a' szinház naponkint üresedik 's fölemeli szavát a' közönséghez: „Uraim, és assonyaim! én mindent elkövettem, de naponkint üresedik a' szinház; oh hazafiság, a' te zsebeidre appellálok! jövel és pártold e' szinházat, mert bizony elvész a' Nemzet! — 's ha illy szivrepesztő felszólitásokra megindul a' közönség szive 's oda ád 1 frtot, komolyabb megfontolás után ugy látja, hogy bizony nagyon rosz hazafiságra dobta-ki forintját; mert a' müvészetnek szoros föltétele: megérdemelni mit követel, 's nem követelni mire érdemtelen.

Igen is, a' müvészet akármelly nemében sokat igérő, fejledező elméket pártolni, ez a' szelid civilisatio nemes szelleme, de erre is mintegy erőtetni akarni a' közönséget, czéltévesztett irány. Kést adunk a' gyermek' kezébe, mellyel előbb utóbb nyakát szegi, ha a' müvészetet, legyen annak jó, vagy rosz iránya, legyen a' pártolás ránézve üdvös vagy káros, föltétel nélkül, csupa hazafiságbul pártoljuk. Pedig milly viszonyban állunk színészetünkkel most? Ha megtörtént egypárszor, vagy tán többször is, hogy valamellyik szinész tapsot aratott, mert hisz a' vaktyúk is találhat gyöngyszemet; — pedig iskola nélkül, örökké csak találunk, — ha mondom valamellyik szinészt e' szerencse megkisérte, túl esett ő ezen innen csaknem minden müvészi iparon; ő a' szinmüvészet legtökélletesb mintájának hiszi magát, 's jogosítottnak arra, hogy most már hazafiságbul tapsokkal is halmoztassék. A' közönség tehát hazafiságbul szinházba járjon, akár millyen idegenitő az igazgatás; hazafiságbul tapsoljon, de egyszer már valahára ugyan azon hazafiságbul ne kivánhassa, hogy az igazgatásnak legyen józanabb, legyen czélszerübb iránya. —

Menthető még e' hazafiság' követelése olly közönségnél, melly müvészi követelést nem ismer; de nem igy áll a' dolog Pesten: Itt a' közönség nemcsak müvészi követeléssel bír, hanem itt a' magyar színészet a' két fővárosban, concurrentiába áll két színészettel, melly a' közönség kivánatihoz simul, 's mellynek mind a' kettőnek igen ügyes practikai tapintata van, a' magyar színészet' fölibe kerülni, vagy azt sakba tartani 's magát a' hazafiságot is, minden boszorkányság nélkül, kisértetbe hozni; mert

teszem: ma adnak a' pesti német szinpadon, egy már tán százszor adott, de mindig szép operát, a' magyar szinházban pedig egy sánta-béna szinjátékot; holnap a' német szinházban egy csupa élettel tele parodia kerül szinpadra, a' magyarban ismét szinjáték; holnapután a' németben megint egy műéleménynyel tele opera, a' magyarban pedig ujból ismét szinjáték. Most már a' legjobb hazafi a' világon, mind a' három nap azon gondolattal ébred fel, hogy *ma magyar szinházba megy;* de megtekinti a' német czédulát is; megtekinti első nap, második nap, harmadik nap; hazafiságát a' műélemény mind a' háromnap kisértetbe hozza, 's ugyan kérdem: nem a' legjózanabbul viszi-e az illy hazafi, mind a' háromszor forintját a' német szinházba? — Ha abbul áll a' hazafiság, hogy minden roszra hazafiságot követeljünk, ugy valóban a' legértelmesebb, legjózanabb, legmiveltebb rész nem észen hazafi.

Ne hunyjuk be szemeinket az illy igazságokra, 's a' vakitó indulatoknak ne legyünk örökké rabjai; férfiakhoz, éppen erős akaratot 's szilárd elvet követelő férfiakhoz illik, a' hibát mindenütt átlátni', 's ha rosz uton tévelygünk, jobbra térni.

De mi tevők legyünk?! feljajdul a' magyar szinészet: „hiszen nem irattak magyarban tanuságos kritikák, mellyek képezhetnének, vagy mellyek, a' már müvészi haladással játszott szerepekben, tökélletesbé idomithatnának."

Nem akarok a' közelebb lefolyt egypár évrül szólani, mikor ezen állitást nagy fönnen a' publicumba dobta, a' nagy hirü *szerkesztő társ* (Nota bene: *nem az enyém*), Bajza József ur, 's mikor ez odadobott állitással, nagy hirét is, az azt környezte magas nimbusból, a' földre dobta.

Igen is, volt idő, mikor az akkorban bizony nem a' legroszabb kritikákrul, erővel a' publicumra akarák tolni azon hiedelmet, hogy azok a' magyar szinészeten rontattak; a' közönséget a' játékszinbül elidegenitették; magukat a' szinészeket elkeserité.

Az idők elmultak. — Herczeg Grassalkovich magtárábul egy szép búzaszem esett a' mellette tengett üres telekbe; kikelt belőle a' magyar szinház, 's most még is csak ott vagyunk, hogy elmondhatjuk, mit a' bő áldásra jött csapáskor szokunk mondani: „Adtál Uram esőt; nincs köszönet benne."

Csudálatos, hogy ezen szép reményekkel biztatató intézet, éppen olly férfiu igazgatására bizatott mint Bajza ur, kinek egész literatori pályája mindekkorig azt bizonyitá, hogy kezei közt mindig elveszett a' gyermek: igy járt az *„Aurora,"* igy jártak a' Nemesis sulyától méltán elnyomott *„kritikai lapok"* 's nagyon félő vagy inkább, igen nagy hihetőséggel gyanitható, hogy azon Bajza, ki egy ideig a' literatori dictatorságot bitorolta, ki a' *„külföldi játékszint"* megindította, de tönkre juttatá, hogy azon Bajza, mikép most a' magyar szinház' csillagzata mutatja, ugyan ezen ügyes mesterségét, a' *„belföldi játékszinen"* végzendi.

De valjon a' kritika lesz-e ennek oka? valjon a' kritika fogja-e e' szinházat nemcsak financialis, hanem szellemi tekintetben is tönkre juttatni? Valóban nem: mert hiszen a' kritikákat Bajza' ur két társa irja 's azok a' legalkalmasbak arra, hogy a' szinészek ugyan el ne keseritessenek, de más részrül e' kritikákbul tanulni is, talán elbizottságon kivül, semmit se tanulhassanak. Nem lehet ugyan a' pesti szinésznek, ha müveszetéhöz csak egy szikrányi hajlandósága van is, nem tanulni, mert mire a' kritika nem oktatja, van módja azt a' két német szinpadon gyakorlatbul látni, hallani, és gyakorlatilag sajátjává tenni. Bátran elmondhatni ezokbul, hogy azon idegenkedés, melly a' publicumban a' magyar szinház iránt naprul-napra tovább harapódzik, nem a' szinészek' vétsége, hanem az *igazgatóé.*

Ugyan vallja meg Bajza ur igaz lelki ösméretére gondolkodott-e e' magyar szinháznak minden tekintetben lélekbe járó hivatásárul, feladatárul? és ha igen, ugy bizonyitsa be azt haladék nélkül.

Két főfeladata van e' játékszinnek. Kérdem tehát Bajza urat:

„Miből áll e' két főfeladat? és mi módon akarja Bajza ur e' két főfeladat' sükerét eszközölni?“

Épen nem czélom itt aenigmába burkolni a' dolgot, mert azt hiszem, maga Bajza ur, meg fogja engedni, hogy azon ügyről, mellynek ő igazgatója, tökélletes ismeretének kell lenni.

Ne mulaszsza el tehát Bajza ur a' publicum előtt kifejteni e' dolgot, mert az, mit Bajza ur eddigelő a' szinház igazgatásra tett, csakugyan oda mutat, hogy sem ez intézet financialis érdekét, sem a' korkivanatot, sem e' játékszin hivatását, ugy mint tulajdon magáét is, nem értette. —

Azonban elvárván a' Bajza urhoz intézett kérdés' megfejtését, ez alkalommal arról akarok csak egy pár szót szólani, mit Bajza ur e' szinház szellemi gyarapitására tön, vagy tenni jónak látott.

Mult december hónapban e' következő *jelentést* bocsátá az igazgató ur Közönség elébe:

* * *

Jelentések a' pesti magyar szinház' igazgatóságától.

A' pesti magyar szinház' igazgatósága a' drámai literatura' 's a' magyar szinház' repertoriuma' gyarapitására következő határozatokat teve, mellyek ezennel a' két magyar haza' íróival közöltetnek.

1.) Minden új eredeti szindarab, melly a' pesti szinpadon leendő előadás végett nyujtatik be az igazgatóhoz, egy e' végre kinevezett választmány által szigorúan megvizsgáltatván, ha hatást igér, előadása meghátároztatik, 's akkor az iró az előadási tiszta haszonból egy egész bevételt nyer, illy felosztással: Az első előadástól $\frac{1}{5}$, a' másodikból $\frac{2}{5}$, a' harmadikból ismét $\frac{2}{5}$ része fizettetik ki a' tiszta haszonnak.

2) Bérszünettel adassék-e az elfogadott darab vagy ne, különösen fog elhatároztatni minden különös esetekben.

3.) Világszerte elismert remek müvek' (milyen péld. Lear, Romeo) classicai forditása fél bevétellel jutalmaztatik, azon renddel mint az eredetiek.

4.) Ha az előadott eredeti szinmü első előadáskor megbukik, az többé elő nem adathatván, az iró természetesen csak az $\frac{1}{5}$ nyeri: de ezt minden esetre.

5.) Új operák' muzsikája hasonló dijjal jutalmaztatik, mint az eredeti szinmüveké; textusának jutalma minden egyes esetben különösen fog elhatároztatni.

6.) Az úgy nevezett parodiák, énekes bohózatok' 'stb. irója szinte egy egész bevétellel fog megjutalmaztatni, azon rendben, mint az eredeti szinmüvek. A' muzsika-szerző jutalma illy müveknél minden egyes esetben különösen fog elhatároztatni.

7.) Az eljátszott szinmüvek' tulajdoni joga minden esetre az iróé marad, azaz: az iró kinyomathatja, vagy eladhatja szabadon mint neki tetszik: de csak miután a' jutalom-előadások' ideje eltelt. Ha előbb nyomatja ki, elveszti a' fennt kijelelt dijat; de más részről az igazgatóság is kötelezi magát, hogy a' három előadást egy éven túl nem fogja halasztani.

8.) A' fenn kitett minden megjutalmazott szinműnek előadhatási jogát veendi meg a' pesti magyar szinház' igazgatósága a' szerzőktől. Pest, decemberben 1837. *Bajza József m. k., igazgató*

* * *

Kérdem már most: fog-e gondolkodó, a' Közönségtül ismert, kedvelt iró tollat ragadni kezébe, hogy illy mystifikált jelentésre, akár szinművet, akár opera textust, akár pedig *ugynevezett* parodiákat, énekes bohózatokat — mert Bajza ur szerint vannak, *nem ugy nevezett* parodiák és *nem ugy nevezett* bohózatok is, — hogy mondom: mindezekből választva, valamit irjon?

A' gondolkodó iró legelőször is azt fogja tudni kivánni: kikből áll azon választmány, melly művét szigoruan visgálandja meg; Bajza urból és társaiból? akkor ha e' gondolkodó iró nem

socius sociorum, azaz maga is nem társa e' társaknak, bizonyosan nem fog irni, vagy irott munkáját nem fogja olly társak vizsgálata alá bocsátni, kiknek minden tetteiket pártoskodási üldözés bélyegzi. Példák vannak rá, mellyek minden jobbérzésü ember előtt idegenitők, hogy ne mondjam undorítók.

Szükséges volna tehát mindenekelőtt tudni, kik lesznek a' vizsgáló birák?

Azonban a' gondolkodó iró e' jelentések fonalán tovább megy. Müve ollyan, hogy a' legszigorubb vizsgálatot kiállhatja; a' választmány azt, mert hatást igér, el is fogadja; de a' *jelentések* 4d. pontjában ugy látja, hogy még ezután is az előadáskor megbukhatik szinmüve: valjon lesz-e ez irónak bizodalma az igazgatóhoz, ki mind a' mellett hogy müve hatást igérőnek találtatott, az előadást ugy intézé el, hogy a' szinmü megbukott: mert szinpadon megbuktatni a' legremekebb müvet is lehet, sőt tán mennél remekebb a' mü, kontár igazgatás mellett, annál hamarább buktathatni meg. Micsoda garantiája van tehát ez esetben az irónak, nemcsak eredeti munkája, hanem *világszerte elismert remek müvek* forditása után is? Nem fogja e az illy iró szemügyre venni, hogy az eddigi igazgatás ollyan volt, mint ha készakarva szándékozott volna a' legroszabb lenni. De fölteszem: biztosithatja magát az iró a' baligazgatás ellen és — conditio sine qua non, — szerepeit csak az általa kijelelt személyektől kivánja játszatni; a' gondolkodó iró még ezen felül egy kissé calculálni is fog.

Igen humanus gondolat, és valóban ideje is volna már egyszer, hogy necsak a' sinecuristák, vagy hogy világosabban fejezzem-ki magamat, necsak a' magyar tudós társaságnak semmit sem dolgozó tagjai fizettessenek munkátlanságukért, hanem a' munkás irónak is legyen díja, szorgalma után. De mikép áll e' jelentések szerint a' jutalom vagy munkadij?

Szinmüve után *„egy egész bevételt nyer“* az iró. Az első előadásbul ⅕, a' másodikbul ⅖, a' harmadikbul ismét ⅖ részt, és *kötelezi magát az igazgatóság*, „hogy a' három előadást egy *éven túl* nem fogja halasztani.“

Mit tesz ez más szavakkal? Ez más szavakkal ezt teszi: „Te iró, készits nekem egy darabot, melly képes a' színházat megtölteni; én elő fogom adatni. Darabod bizonyosan megtöltendé a' házat, hanem januar' 15dikén olly irtóztató hózivatar volt, hogy csak egypár ember jöhetett a' szinházba, itt van a' bevétel ⅕ része, nesze 5 garas. Már most, édes atyámfia, ez öt garasbul élj tisztesen december' 30dikáig és december' 31dikéig; akkor aztán, kétszer egymásután ismét elő fogom adatni darabod'? addig azonban *sem ki nem nyomathatod, sem e nem adhatod:* de december' két utósó napján, akármillyen rosz idő lesz, reménlheteted, hogy kapsz ismét legalább *„tiz garast.“* — „Köszönöm“: (mond az iró). De hátha igazgató ur december elteltével, mindjárt uj esztendő napján, müvemből 900 forint *tiszta hasznot* fog bevenni nem fog a' 15 garasra nekem *semmit se'* rá fizetni?“ — „Nem,“ felel az igazgató — „mert igy egyeztél.“ — „Igen de hiszem a' majusi, vagy őszi szép napokban is lehetett volna a' darabot ismételve adni.“ — „Hja!“ azt mondja válvonitva az igazgató, 's a' pörnek vége.

De tekintsük komolyabb oldalárul e' dolgot, mert meglehet, hogy Bajza ur és társai erre azt mondják: „már, minő nyomorult humor ez!“

Úgy látom én 's azt hiszem, ugy látják velem a' részrehajlatlan vizsgálók, hogy annak ki remek müvet ir, talentoma egy mérlegbe tétetik itt azéval, ki Galotti Emiliából és Ekebontó Borbála szoknyájából valamit összeférczelt; fölteszem, hogy a' nagy talentomu iró elég vigyázatlan lesz, azaz: nem fog tudni egyszer'smind calculálni is, és remek müvét oda adja Bajza urnak, hogy Bajza ur azt a' szinen megbuktassa: De fölteszem már most más részrül azt, hogy e' remek mü' irója calculálni is tud: oda fogja e ez adni az igazgató urnak szinmüvét? azt mondom, nem: mert mit reménlhet szinműve előadásábul, és pedig egy egész esztendő alatt, januar' 1-sőjétül december' utol-

jáig? 600—700 forintot; holott más részrül, — vegyük a' dolgot ugy a' mint áll, 8—9 hónap alatt, a' magyar tudós társaságtul, ugyan ezen remek müvért 100 arany jutalmat 's igy néhány száz forinttal többet várhat; mert jól megjegyezzük, fölteszem ezen irórul azt is, hogy egyszer'smind politicus, és hozzá simul Bajza urhoz, Schedel urhoz 's a' többihöz.

Visgáljuk a' dolgot egy kissé tovább: ugyan kérem nincs-e azon iró, ki olly darabot irt, melly háromszor, tán történetesen, megtölté a' szinházat, egyformán jutalmazva azzal, kinek munkája tizszer, tizenötször és mindig tele csődíti a' házat? — De netán szememre hányhassa az igazgató ur, hogy mindig csak a' meleg kása körül forgok, igen is, megvallom: én is részemrül irnék még egy *ugy nevezett* vagy egy *nem ugy nevezett* parodiát, (a' mint tetszik), de 15 garasért, mint a' mikép már tettem, nem teszem; hazafiságbul pedig, — éppenséges nem teszem; mert ez annyit tenne: mint a' szegény favágótul azt kivánni, hogy hazafiságbul fürészeljen nekünk három darabra egy öl fát, és csupa hazafiságbul még apritsa is fel. — Az illy hazafiságot követelje maga a' haza olly iróitól, kik sinecuráik után különben is ingyenélők.

És valjon ösztön-e az, hogy esztendeig az iró, míg a' jutalom-eléadások ideje eltelt, munkájával, sajátjával kénye, kedve szerint ne bánhossan, hanem egészen önkényére legyen hagyatva egy igazgatónak, és pedig olly igazgatónak, mint Bajza ur. — Lehet hogy e' jutalom jelentéseket, azok, kiknek képzeteik 's reményeik igen fölcsigázottak, máskép fogják látni; de hidegvérü megfontolás után, mindezekbül, nyereséget a' szinház részére 's illő jutalmat az irókéra, nem reméllhetni. Azonban fel van hiva Bajza ur egy olly kérdés megfejtésére, mellyből mint igazgató, e' tán hibás véleményt is felvilágositha tja.

MUNKÁCSY.

LEVÉL.

*E** januar' **838.*

Édes Szerkesztő ur! Kegyednek Garay ur nemde jó barátja? — Én legalább 's velem az egész világ ezt tartja; és igy egynek tartom, akár Kegyednek, akár csak ugyan Kegyednek, vagy — akarám mondani: neki mondjam meg a' mit most mondani akarok. De mivel Garayval még nem vala szerencsém beszélhetni, (ámbár gyakran látom) vaktából meg nem szólithatom az utczán; azért csak Kegyedet vagyok bátor felszólitani, bizodalmasan: —

Mondja meg, kérem! Garaynak, hogy többé ne merészelje az „Aurora“ nevet „Hajnalja“ mellett bitorolni; mert csuful jár ha tanácsomat nem követi. Magamról tudom, milly' roszul esnék az nekem, ha valaki — még holtom után is — ezen nevet venné föl: Tóni és Pista! oh! még siromból is fölkelnék én, azt megboszúlni, igen még siromból is! érti-e ezt? Tanácslom tehát barátjának hogy többé ezt ne tegye. Most az egyszer meg bocsátok neki; mert igen igen meglepett gyönyörű verseivel a' „Hajnal“-ban

Andornaky Antal.

Figyelmeztetés.

Mult divatlapunkon *„Divatkép III.“* a' 3-mos szám helyett hibásan volt vésve 2. — Azon tisztelt Előfizetőink, kik a' szétküldözésben akármi hiányt szenvednek, méltoztassanak, bérmentett leveleikkel azonnal tudósitani.

☞ Kénytelen vagyok ujból is kinyilatkoztatni, hogy ismeretlen kéztől irt, *bérmentetlen levelet el nem fogadok.*

Szerkeszti Munkácsy.

NYOMATIK LANDERER BETŰIVEL.

Pest
Január. 28kán
1838.
9dik szám.
Megjelen e' divatujság hetenkint 2szer. Helyben felévi dija 4 frt., egész évi 8 frt. Postán 5 fr. és 10 fr. pengő.
Előfizethetni uj-világ utczában Reisinger házában 554ik szám alatt. És minden cs. kir. posta hivatalnál.

RAJZOLATOK
A'
TÁRSAS ÉLET
ÉS
DIVATVILÁGBÓL.

Negyedik év'
Szent a' Törvény! szent a' Béke!
Ez legyen Hazánknak éke.
Első fele.

UTI KALANDOK
'S ELMEFUTTATÁSOK
KEMENESITÓL.

(Vége.)

VIII.
Váratlán vendég.

Kegyetek, szép olvasónék, már alig ha bele nem untak uti kalandaim 's elmefuttatásim olvasásába, holott én édesörömöst folytatnám azok elbeszélését tovább is, — noha irni csakugyan fáradságosb, mint az irottat olvasni; de nem akarom kegyeteket magamtul, vagyinkább czikkelyeimtől elriasztani ugy, hogy jövendőre mindent, mi alatt nevem áll, olvasatlanul hagyjanak. Tehát, hogy hosszas ne legyek: magamat ajánlom!

Nem! istenemre mondom, még nem válhatom meg kegyetektül. Ugy vagyok, mint kegyetek édes jó barátnéi, midőn látogatásukból haza akarnak menni. — Háromszor is elmondják: de édes lelkem, haza kell már mennem, 's mégis ülve maradnak a' pamlagon; végre fölkelnek, — a' beszéd mindegyre folyik, megfogják az ajtókilincset, de még egy kis rész hátra van; csokolódzanak; kimennek; de midőn az ajtóküszöböt átlépik, valami jut eszükbe, mirül még egy ideig a' folyosón beszélnek, 's még midőn elindultak is visszavissza néznek, 's ha mást nem, legalább istenhozzádot kiáltanak. — Igy vagyok, mondom, én is. Még annyi beszélni valóm van! Már ha megharagusznak is rám: nagyjából csak elmondom egyéb kalandaimat is.

Volt egy bál a' megyében, 's nekem, adott szavam szerint, meg kellett azon jelennem. — Szállásra egy barátomhoz valék hivatalos, kinek még élő tisztes öreg szülei 's virágzókorban diszlő lánytestvérei valának. A' meghivás annyival kedvesebb volt előttem, mert az egész mezővárosban csak három igen közönséges vendégfogadó van, mellyekben illy alkalommal minden szobát jóelőre lefoglalnak, 's a' véletlenül érkező utasok akár a' szabadég alatt sanyarogjanak. —

Vasárnap délutáni négy óra volt, midőn a' mezővárosba érkezém. Barátommal az utczán találkozám, ki tüstinti jövetelt igérve küldött házukhoz, mellyet egyébiránt csak bér szerint birtak. De hol is laktok? kérdezém a' már utnak eredtet, kinek válasza, „még mindig a' régi helyen“ volt.

Igaz, hogy már tizenöt esztendeje nem valék a' mezőváros azon részében, hol egykor barátom szülei laktak, mert magát a' mezővárost is csak vagy háromszor látogatám meg azóta, mindig ügyintézés miatt és rövid időre; biztam mindazáltal, hogy rá fogok találni kérdezés nélkül is, mit kisvárosban olly valami furcsának találnak az emberek, hogy szinte boszonkodnak érte, 's meg sem akarják az embernek mondani: azt gondolván, hogy az ember szintollyan jól tudja mint ők, — 's hogy csak tréfából tudakozódik.

A' ház, hová beváraték, egy emeletes, kissé ó izlésben épült. Udvarán még most is meg volt a' három szederj-fa, mellyről én és barátom, csupa mulatságbul 50—60ra alig ment számu selyembogarat tenyésztettünk; mellynek azon-

ban most, a' nyalánk udvargyermekeken és tyukokon kivül csak a' szolgáló veszi hasznát, egy pár lefürészelt ágaikba tejesfazékakat ültetve. —A' háznál lakott asztalosnak faragmánya most is épen olly kellemes rendetlenségben hevert szélyel, mint ezelőtt 15 évvel, 's a' becsületes varga mester ablakának két három fiókja most is épen ugy papirossal volt betapasztva, mint midőn én utolszor láttam; azt azonban nem merném állítani, ha időközben nem csináltatá e meg az akkoriakat, 's ez nem későbbi zuzás e. — Szóval minden a' régi állapotban levőnek látszék. — Annyival bátrabban ugrottam le tehát kocsimrul, barátom szüléinél üdvözlésemet teendő.

Benyitom az ajtót, 's íme! egy szoba egészen tele lánynyal. Beköszöntésem után, megtudandó, mellyek tulajdonkép a' házi kisasszonyok, — Sándor barátom utasításával mentegetém vakmerőségemet, hogy illy véletlenül leptem meg a' társaságot; egyszersmind megnevezém magamat, 's a' tens-asszony otthonléte iránt kérdezősködtem. — Nevem egészen ismeretlen volt a' lánysereg előtt; Pest említése azonban némi tiszteletet látszék szerezni náluk számomra. Némán hajtogaták meg magokat ellenemben, 's miután egy csinos termetü, anyja otthon nem létérül tudósitott: hely-foglalásra kért meg közöttük. Én, egészen otthonosnak tekintvén magamat, szivesen engedtem, 's miután letelepedtünk, következő bevezetéssel kezdé meg házi kisasszonyunk a' beszéd folyamát: No lám! az a' gonosz Sándor, nekünk csak egy szót sem szólt arrul, hogy illy kedves vendége érkezend. „Mindig is ugy tesz ám az" szóla közbe egy másik szöszke fejü durczás lányka; — „'s most is el megy innen hazul" — mintegy neheztelőleg mondván ezt, hogy elfogadtatásom illy egyoldalu. — Nem fog ő soká késni, válaszolt ismét az első; — majd megmossuk érte ha megjő.

Én átvivém beszédünket az esteli bálra; 's ekkor tágos mező nyilt valamennyi lánynak a' csevegésre, nekem pedig — szivök 's gondolkozásmódjok kitanulására; mert alig van tárgy, mellynek fejtegetése közben annyira kitüntethesse valamelly leány egész belsejét, mint épen a' tánczmulatság. Mondhatom azonban, a' hat leány közül (mert ennyin voltak, 's közülök kettő házi) csak kettőnél találtam fonák nézeteket, 's a' női szelidséggel 's háziassággal összve nem férő szenvedélyes örömhajhászást. Beszédünk rendkivül érdekes vala, mert alig néhány szó után egész bizodalmassággal viselteténk egymás iránt.

Időközben egy fiatal ember érkezék, kit — beszédünk melegsége miatt, vagy más okbul, — egy vendégkisszonyon kivül mindnyájan egykedvüleg fogadtak, 's igy természetesen — én is. A' fiu sem igen látszék senkivel is törődni; csupán egy hosszudad képü halvány kisasszony iránt árult el mélyebb figyelmet; sőt — ha lopva ejtett pillanatai nem csaltak, — szerelmet is.

Beszédünk félbenszakadatlanul folyt az ifju bejövete után is, ámbár a' másodszori letelepedésünkkor a' kisasszonyok közül egyike a' másikára nézett, 's mindnyáján némi bizonytalankodás mutatkozék, mit azonban én nem tudtam mire, vagy honnét magyarázni.

Végre egy kis rézst nyertem, 's jelentém nyugtalanságomat Sándor barátom hosszas elmaradása iránt; mert már szerettem volna holmimet bizonyos szobába hordatni, 's uti ruházátombul kivetközve, delibb külsővel jelenni meg a' kisasszonyok társaságában. Ezek mintegy elámulva fönebbi kijelentésemen, egymásra néztek, 's ha kémlelő tekintetem sorra nem járja őket, — talán hahotára is fakadnak. E' közben megszólalt az idősb házi kisasszony: „Minő Sándor barátját tetszik emlegetni?" — Én e' kérdésen egészen megütközve válaszolám. Kegyetek testvérét; a' Sándort. — A' lányok nagy szemet meresztének rám; az ifju pedig hol engem, hol a' lánysereget méregeté kérdező tekintetével. — „Hisz a' mi testvérünk, íme, — az ifjura mutatván, — régen itthon van," szólt az ifjabb házi kisasszony.

Igenis, mondá az ifju, én vagyok Sándor, e' két kisasszony testvére; de nekem nincs szerencsém esmerni uraságodat. Itt aligha tévedés nincs, vagy ármány. 'S ekkor féltékeny pillantást vete a' halvány kisasszonyra.

Valóban tévedés, mondám; én Hzg—y Sándort keresem, egykori tanulótársomat 's barátomat; hozzá vagyok meghíva szállásra.

Én Gy. Sándor vagyok válaszolt az ifju, nagy tisztelője uraságod barátjának, mint megyénk egyik nemesb keblü 's józan gondolkozásu szónokának.

Hát nem ebben a' házban laknak ők? kérdezém kis megütközéssel. Hisz ezelőtt tizenöt évvel. —

Igen, közbeszóla az ifju, még nyolcz esztendő előtt is itt laktak; de az óta a' k. utczába költöztek.

Ugy én ezerszer bocsánatot kérek, mondám; azonban egyszersmind örvendek, hogy illy jeles családdal jövék ismeretségbe véletlenül.

Gondold csak Sándor, szakaszta félben az idősb kisasszony, — ez az ur Pestrül való.

Szerencsésítsen nevével; szólt hozzám fordulva az ifju. Én hallatlanná vevém a' kérdést, 's távozni akarék, a' kisasszonyok mindegyikét egy egy tánczra előleg felkérve, mit ezek nyájasan megigértek. Azonközben az ifju ismétlé kérését, 's válaszom után egyáltalán nem akart elbocsátani H-g-yékhez. Szabadulhatásom végett, 's a' szivesség méltánylása tekintetébül kocsiszeremet csakugyan nálok kelle hagynom, 's csak holmimet vitetém el, felőlem töprenkedő barátomhoz, ki e' furcsa eseten, szüleivel 's testvéreivel együtt jó izüen mosolygott.

Hátra volna még, hogy elbeszéljem kegyeteknek, szép olvasóneim: mikép ment legyen végbe a' bál; de ez olly mindennapi dolog, kivált most farsangi időben, hogy kegyetek öntapasztalásukból is igen jól tudják. Beszélhetnék továbbá kegyeteknek, némelly más kalandokat is, ha poéta vagy meseiró volnék, — mellyek velem a' bálban történtek; p. o. hogy valakire a' kávét rádöntöttem, hogy sarkantyus csizmámal (pedig czipőben jelentem meg) egy kisasszonynak gyönyörü ujdon uj, isten tudja miféle drága szövetből készült ruháját elrepesztém; hogy egy éltes asszonyságnak a' tyukszemeit egyetlen egy hatalmas toppantásommal összezuztam; hogy tánczosnémnak ez vagy amaz ital helyett ezt vagy amazt a' kellemetlen higságot nyujtottam; hogy bálbul haza menetelem után Hangászy-éknél a' szobábul kifütöttek, 's hogy a' szobába visszatértemkor ágyam helyett a' dagasztó teknőbe feküdtem, 'sat. 'sat. Mondom illyes kalandot eleget beszélhetnék, de hisz illy együgyüséget ugyis eleget olvashatott kegyetek, 's olvashat, mig elbeszélőink az örökös egyoldaluság jármát le nem vetkezik; azért nem is untatom kegyeteket illy botorságokkal. Ha mások mind a' mellett is halhatatlanságot akarnak magoknak szerezni az által, hogy kegyeteket halálra untatják: ők feleljenek magukért.

CSENDES LAK.

A' ligetben egy lak
Fáknak árnyinál,
Elhagyatva, pusztán,
Néma csendben áll.

Nincs ki felváditná
A' lak' csarnokát, —
Ezt a' játszi szellő
Lengve futja-át.

Nem zeneg fölötte
Kis madár' dala,
Minden nesz körüle
Búsan elhala;

Minden siri néma,
A' karám fölött,
Ah! mert szép lakója
Égbe-költözött.

BÉRCZY.

---

*

RAPSODIA

VAGY:

SE FÜLE SE FARKA KÉPEKBE.

DOMJÁNTÓL.

(Folytatás.)

X. KÉP.

Egy Dramma.

Három jelenésbe; az igazi történet után forditva. Énekkel és kar-dalokkal. A' hangász kart 12 Kűrtölő az Irigy ezred 2ik számu spion gyalogságbúl lesz szives megerősiteni, az egész pedig egy Olympusbul jőtt Kapelmeister felügyelése alatt megy végbe. Apollo szinháza nappal lesz kivilágitva.

Személyek:

Savanyuvizes-bornemissza, egy falusi ur.
Bikficz Filkó de Igriczy, barátja.

Több Urak. Vendégek. Tátosok. Hallgatódzók. Kémlelők és Szemtelenek. Pártosok és Fülelők. A' dolog történik. Lakoniában Jelenkorunkban.

☞ *Heute ist ein masquirter Carneval im Abonama Süspandü.*

Elsö Jelenés.

Váczi-utcza ragyogó boltokkal a' mint van, kocsik lovak és emberek járnak fel 's alá.

*S** és B*** (össze találkozva.)

S. Servus, édes lelkem barátom! servus!

B. Ah! Isten hozott! Légy üdvöz! No hogy vagy? mikor érkeztél? hol vagy szálva? mi ujság a' faluban?

S. Ki tudna ennyi kérdésre egyszerre felelni?

B. Hogy vagy hát no! hogy vagy?

S. Csak igy la mint a' falusi ember szokott lenni.

B. Ugyan rég nem láttalak 's levelet sem irtál. Mikor érkeztél?

S. Tegnap délutan mint egy naplemenetkor.

B. Hát mi ujság a' faluban?

S. O igen rosz! furcsán beszélnek némellyek magam se' szeretem a' dolgot.

B. Hogy hogy? rosz hir és semmi jó!?

S. Azaz hogy tulajdonképpen jó is van, rosz is van.

B. No hát csak beszélj, hadd halljam.

S. Hát legelőször: is Érsi kisasszony férjhez fog menni.

B. Ne mond azt Érzsi kisasszony mert igen kellemetlenül hangzik, hanem Fräulein Eliz, mert ez mindjárt más, szebb és valamivel nagyobb. — Nálunk is más L. kisasszony és más Dlle. L — Tehát férjhez megy? (most az ideje), de hiszen még ez nem rosz hir örvendek rajta, tudom hogy lakodalomban én is ott leszek.

S. Hisz épen az a' baj, kereken megmondták hogy....

B. No, mit mit, — mit mondtak meg?

S. Hogy elne invitáljalak valahogy.

B. Mi a' tatár! ejnye sárkány hordta, igy hát nem eszem kását. — No de semmi. — Jere menjünk P. urhoz itt mindjárt közel van 's beszélj nekem mentűl több hireket.

S. Igen de én ott nem vagyok ismerős.

B. Hát tesz is az valamit, szivesen látják ott a' vendégeket, 's azonnal szolgálnak az inasok, csak parancsolni kell.

S. Ej biz az illy barátokra jó volna szert tenni.

B. No majd meglátod.

Második Jelénes.

Egy nagy terem három billiarddal, a' mellyeken játszanak. Különféle Vendégek és Urak. Művészek. Litteratorok. Olvasók. Szükségtelen mesterségek ‚mesterei' nagy naplopók. Éhezők. Adósok. Leskelődők. Kémek 'stb. 'stb. — Kavéznak, dohányoznak, olvasnak, ülnek, járkálnak, és beszélgetnek. A' terem szeszszel világítva. Az óra hatot üt, 's játszik.

Az előbbi személyek.

B. No itt vagyunk. Ládd milly szép, milly csinos itt minden!

S. Hiszen ez **kávéház!**

B. Nem édes lelkem, ez: menedékhely a' hideg ellen; hó és eső elleni biztositás; mulató, és vendég gyülekezet. Csak bátrabban, ne áruld el magad, hogy falusi vagy, csapd be azt az ajtót amugy igazán, 's menjünk oda előre.

S. Ejnye de szépen huzzák azt a' Rákoczy notáját, szinte a' lelkem is örül.

B. No csak üljünk le. Tudom pénzzel jöttél, hát most fizess lelkem egy findzsa fekete kávét. „Zweimahl Schwartz!“

Egy Véletlen jelenés.

Egy harmadik személy is akadt a' drámmába nomine: Hat szemű-kártyai de eadem Értékü. Figyelmesen olvas; homlokát ránczba szedi; szemöldökit összehúzza; ajkát kiforditja; az egész képén harag mutatkozik; olvasás közben felkiált:

H. Ez már csunyaság! szemtelenség, nagy gorombaság! hogy az a' Munkácsy soha sem lehet békével, mindig veszekszik; no csak nézze az ur! aztán ne haragudjon az ember?

B. Ne haragudjék, könyörgöm alássan, mert ikes ige.

H. Talán az ur is a' nyelv ujitók közt van, kik a' nyelvet csak rontják, bontják, csavarják? —

B. Kik a' nyelvet talán jobban is értik mint ön. De hogy el ne felejtse mi baja van?

H. Eh, goromba egy ember! valahányszor a' kezembe veszem ezt a' átkozott lapot, mindig veszekedés, czivódás. Egyszer dr. Schedel, máskor Bajza, egyszer Bajza, máskor Toth Lőrincz ellen; — de én volnék csak ezek közül egyik majd.....

B. Meglehet biz az, hogy ön nagy félelmet és rettegést okozna.

H. 'S hogy meri nekem azt mondani *hogy ön* bizony azt tanácsolom....

B. Csak ollyast ne, mint Garaynak az Auroráért tanácsoltak, mert én még siromnak sirjából is fölkelnék! érti ezt?

H. De ugyan mondja meg hát mi oka volt a' minap is *harcz és haborút* inditani.

B. Hja, ugyvan az a' ki a' Garabonczias diák ellen vét.

S. Bizon nálunk se' bántják azt; ha arra jő édes tejet adnak neki, hogy jég eső ne legyen.

H. Ez is boszantani akar nyomorult viczczével, vesszetek mindnyájan; ezutan politicus lapot olvasok.*) ('s elmegy.)

*) Legalább több lesz egy „politicus csiszmadiával.“

S. Jaj pajtás menjünk innét, mert még megvernek bennünket. Jó volna kivált neked bottal járni, mert nem tudja az ember hol és mikor támadják meg véletlenül valamellyik szegletbe. De hát kicsoda az a' Munkácsy?

B. Egy ujság iró, egy nyilvánosságot kedvelő, a' magyar humor éltetője és nevelője, 's egy jó ember.

(Mélyen tisztelt Szerkesztő ur! mint becsületes ember ne boszonkodjék meg e' szemtül szembeli hizelgésen; nem gúny, nem kijátszás, sem kinevetés, hanem a' legeslegujabb szokás!! vagyis literaturai divat! azért kérem ne vegye rosz neven és ne is törülje ki. Hiszen B. nem mondott egyebet, mint a' mit T. L. ur az idei Athenaeumban, és ha ott pirulás nélkül elfogadták, — mért ne kegyed is, „— Mutasson Horácz báj-lyrája Bajza Apotheos: hasonlót?“ Szegény Horácz még igy meg nem jártad, de téged dicső nem kell védni, ez szentségtörés volna. — Még egy nemzet fiainak se' jutott az eszökbe, hogy poetáikat Horáczczal nem hogy összehasonlitsák, hanem hogy még feljebb emeljék! pedig csak van az Angoloknak, Franczióknak, Németeknek, Olaszoknak is, de mondom egy nemzet sem gondolkodott arrul, hogy valjon: Mutathat e ehhez hasonlót Horácz báj-lyrája. De nálunk már meg van. Rajta hát üssük a' vasat: „Mutasson hát minden Humoristák Humoristája Munkácsy 5 forintos banknotájához hasonlót!! (Nem nevetnek ki?) Ezek mindössze, irtak csak egy mézes hetet, csak egy karczolatot, csak egy czirógatást?! — — No lám! milly hamar lehet hizelgést irni, — akár miféle okbul — csak czélját elérje az ember — ....)

Hármadik Jelénes.

Egy ebédlő szoba 's vendégek.

1. V. Mi a' legujabb divat?

2. V. A' csiszmadiák is kucsmát tesznek föl, mert juratus akarnak lenni, a' juratus pedig Fiscalis ur, ez meg még fellebb 'stb. egy szóval: többnek, nagyobbnak látszani, mint a' mi valósággal: Ha valaki egy hold alatti szerelmes összejövetelt lefirkál, tudja a' jó Isten minek képzeli magát, ha egy kis háborut elmesél: a' világ tőrténet buvára. — Vannak továbbá kik tiszteletbül is nagyobbnak teszik az embert; például:

egy hideglelőst egykor kigyogyitottam 's Doctornak nevezének el, pedig bizony bizony mondom néktek, hogy ehhez nem értek. Mások hizelgésből is a' hol t. i. valamit reményleni lehet, mint T. L. ur.

3. V. Pápa szemet is hordanak még mai napig.

2. V. Igen mert némellyik nem akarja tisztán látni a' világ bolondságát, másik hiuságbul, és a' müvészek muszájbul.

1. V. Ha tüszköl az ember már nem szokás köszönni.

2. V. Se' ha látogatóba megyünk kopogtatni.

3. V. De igen a' vendég asztalnál a' czukort a' zsebbe csusztatni!

(az asztaltul felkelnek)

H. Önnel egy kis beszédem.

B. Mi tetszik.

H. Ön engem az egész társaság előtt megszégyenített, elégtételt kérek.

B. Harczolni akar? a' gombos tütül kezdve az ágyuig válasszon fegyvert. Ha verekedni kedve, itt hátam töltse kedvét.

H. Verje magát mind a' három Isten. Hogy szép ruhája van, hát minden embert megsérthet? Ah menjen!

(szét oszlanak.)

(Folytatjuk.)

SCHEDEL FERENCZNEK.

FRANKENBURG ADOLF.

Ha biráló, kinek *két* negyede tudatlan, *egy* tudatlan és pártos, 's tudatlan, pártos és bosszúvágyas csak *egy*, mindig az úgynevezett tudós, utczán futkosó, közönséges recensensek közé számítható: ugy doctor Schedelt is, mint igen közönséges birálót és divatos' járdataposót mutathatjuk be a' közönségnek, ha találkozik még részrehajlatlan olvasó, ki *őt* nem ismeri.

Ládd, kedves doctorom! ha Te elbeszélésemnek csak legkisebb részletét is illően felfogtad volna, az iránt józan ész és érett itélettel véleményedet terjesztő, vagy legalább nevetséges boszúdat ellenem ügyesebben elrejteni tudó; ugy én is érdemesnek tartanálak, az 1838diki Figyelmező' 3d. számában megjelent Hajnal — bírálatodra, mellyet itt, olvasót és papirost sajnálva, egész terjedelmében nem közölhetünk, komolyabban felelni; mit azonban csak azért sem tehetek, mivel *az*, a' bírálat t. i. olly eléggé pórias, hogy megbántani nem tud, de dugatlan személygyűlölséget is árul el, melly vigyázóbb és szemesebb ellenzetet épen nem követel. — Nem, haragos' hiúzkám! ha még is per aversionem pisla szemü hiúzt lehet gondolni, ki olly botorúl választád leshelyedet, hogy a' megtámadt ellenség könnyü félre-ugrással nyakon ragadhat, épen nálad nem akarok viszontorlási joggal élni, mert akkor Téged is gyűlölnöm kellene; gyűlölni pedig csak *félt* elleninket szokjuk vagy ha kislelküek vagyunk, olly férfiakat, kik magosan állanak fölöttünk; midőn olly sz....elid és ártalmatlan állatokat, mint mellyek egyike *Te* vagy csak nevetve megvetünk; 's ugy bánunk véled mint önérdemeiben büszke nemesember, ki az őt párviadalra hivó nyavalgós nemtelennek egy könnyü orrfricskával szokott elégtételt nyújtani.

Mit bajlódol Te a' *humorral*, Te és czimboráid olly makacs elleni a' humornak, hogy azt még zsebszótártokból is kiküszöböltétek; Te, ki pipadalodtól kezdve e' jelen Hajnal-birálatig egy humoristicai czikket sem irtál, 's kinek elméssége olly fás, és üres mint az iskolapadok macrobioticai és diaeteticai felolvasásaid alatt. ‚Van, igen is, mondod, néha helye a' tárgy- és forma közötti contrastnak, magasabb müvészi czélok végett; 's ezt az aestheticusok *humor*nak nevezik;' milly félszeg definitio: nem mondhatnók-e inkább: ‚Van, igen is, néha helye az igaz tudomány- és józan ész közötti contrastnak, nagyobb feltünés végett; 's ezt az értelmes publicum *Schedel* Ferencznek nevezi, mert az annyira elhírhedt ujságiró-titoknok olly gyermekségekkel, mint például józan ész és tudomány, nem bibelődik. —

Többnyire esküdt ellenségei vagyunk annak, minek híjával vagyunk; így Te a' humort sila szemmel nézed, mert humorista nem vagy, noha állításod szerint Leare' bolondja is humorista volt; csakhogy ennek individualis modorja nem olly hasonló a' tiédhez, mint egy tojás a' másikhoz. —

Élet, — ember, társi viszonyok' ismeretét megtagadni tőlem, kissé merész fogás, pajtikám! Mindazáltal ha *életviszony* ismerettel bírni annyit tesz, mint Berlinbe utazni, a' kritikai egyesület' elnöknéje' ölebecskéjét kigyógyítani szemcsika-lázából, 's az által azon egyesület' levelező tagságát elnyerni; *emberismerettel*, a' vétkes sáfárkodás' kuczkójából világos napfényre hurczoltatva elegendőnek vélni, magát a' gyanu' piszka alól egy botor felelettel kimenteni; és *társiviszonyival*, csak azokhoz csatlani magunkat, kiknek irányok és törekvésök ugyan azonos a' miénkkel, de kiket, szerencsecsillagok' leáldoztával ismét odahagyunk, és gyáva, nemtelen félelem miatt kitagadunk körünkből: akkor örömest megvallom, hogy az élet, ember és társi viszonyokat épen nem ismerem.

Azután ki mondta néked, hogy Saint Hilaire Melania' *kijelentett* kedvese volt? Olvasd el csak egyszer, *szokásod ellen* elbeszélésemet, 's találni fogod, hogy hősöm ugyan szereti Melániát, de nem bizonyos ha viszonszeretetik é? 'S ez nagy különbség, édes doctorkám! a' beszély' catastrophája végett is. — Továbbá azt mondod: ‚*vétekbe* sűlyedhet valaki, de *aljasságig* soha;' ‚was hászt me das?' Jó lett volna, magad' értelmesebben kifejezni, mert nem minden állitás igazolja magát ugy, mint ez: Lehet valakinek *charaktere* mint titoknoknak, és *nem*, mint embernek. De Néked még bizonyosan fájós szemeid vannak, mert a' *homályt* szereted. Ömlesszen az örök bölcseség minél előbb világosságot fejedbe! — Azért, hogy hely — és időkivülieknek mondád tréfáimat, 's a' végett *roszszaknak*, kissé megharagudtam! Hiszen Te is megharagudnál ha valaki *rosznak* (az olvasó ne vegye német értelemben) mondana, mivel rend*kivüli* professor vagy. — Czélzásaim *gyermekesek?* gonosz fiú Te! Azon csekély publicum, melly halva született ujságodat hordatja, legyen biró köztünk, ki gyermekesebb, én-e, vagy *Te?* Te, ki a' Hajnal' minden irója' nevét, az enyémen és Nagy Ignáczén kivűl, gyérített betükkel nyomatád, és Maticsnak bizonyosan nem minden érdek nélküli legendáját csak azért sem említéd meg, uivel az, balga kivánataid' vonakodék teljesíteni, mire Te őt, mint subalternusodat önhatalomból nem kényszeríthetéd. Illy iskolagyermek - boszút csakugyan még senkin el nem követtem. Bizony mondom néked, Schedelkém! sokkal gyermekesebb vagy nálam, pedig a' *quae maribus*-sal vesződtem még, midőn Te már a' *haramiákon* irgalmatlankodál.

De elég erről. Műértő fogalmadról a' *képek* felől nem sokára fel fogom világosítani a' publicumot, egy levelet közölvén kivonatban, melyet Te és Bajza Karlsruheba irtatok Kreuczbauernek az 1835diki Bajza-Aurora képei iránt, 's melly ottani művészek' hiteles állítása szerint remeke a' német stylisticának 's minden e' nemben vett eddigi festői utasításoknak. Addig is isten veled!

NYILT LEVÉL.

Pesten januar' 26d. 1838.

Tisztelt szerkesztő ur! Részrehajlás nélküli örömmel olvastuk, legutóbbi labjaiban közlött, szigoru birálatot kiálló elvein épült, helyes értekezését, a' készittendő szindarabok ügyében a' szinház igazgatóságától nyilvánitott hirdetményrül, mellynek általunk való méltánylása, jóllehet parányi — de tán száz hasonérzelmüek kivánsága szerinti, mert: az igazán érző, őszinte emberre, csak a' nem illyenek néznek kancsalul, kiknek legnagyobb száma fájdalom! ott van, hol leggyérebben kellene lenni. — Vegye szives hódolásunkat, 's maradjon egyenesség, őszinteség, igazság ékesitette nyiltszivüsége mellett, mit noha némelly alacsonyok fondorkodónak lenni elég vakmerők állitni, — 's legyen számnélküli bérlett criticusok közt egy — igaz iró, kitül távol minden hizelgés, mellékremény, 's idétlen nyelvesség, csak a' valódi érdem kitüntetésén, és a' hiu 's elbizott butaság felvilágositásán, nyiltszivüségével törekedjék; minél becsesb, czélszerübb áldozatot nem is óhajtunk; mert criticusainkrul való ugy is silány hiedelmünket megsemsitti remek értekezése, 's elhiteté velünk, hogy nem mindig omne trinum perfectum.

Több rokon érzelüek.

HIR- 'S DIVATLAP.

PESTI HIREK.

1.) **Jurista bál.** A' pesti törvényhallgatók' bálja, mondhatni a' két főváros egész közönségétül, évrül évre mindinkább élénkebb részvéttel váratik 's maga e' tánczmulatság, mindig a' legszebb renddel 's a' legnagyobb csinnal tartatik. Az ifjuságnak ezen diszes mulatságában az egyetem Praesidense, az Ország-Birája Ő excellentiája is részt vön 's elmondhatni, hogy ez idén ez volt ismét a' legszebb bál, a' szépnem legszebbeivel 's az ifjuság legcsinosbaival díszeskedő. A' mulatságot megkezdé 10 ifjutól eljárt és Szőlősytül betanított magyartáncz. Az ifjak fekete zrinyibe 's topánkához szabott, magyar nadrágba voltak öltözve, aranyrojtos nyakravalóval 's fekete mellénynyel. A' városi két redout-terem tömve volt hivatalosokkal 's az egész mulatságban az élénk vigalom mellett a' legszebb rend, az ifjuságnak annyira diszére váló, uralkodott. —

2.) Az ifju Lacombe Lajos urat Thalberg mellé emeli egyik franczia napló, 's valóban méltán. E' zongorászt január' 25kén vala szerencsénk a' városi redout teremben hallani, 's mondhatjuk, nemcsak ritka könnyüséggel diadalmaskodik a' legnehezebb műdarabokon, hanem azoknak eszméjét, tisztaságát, ragyogványát, sőt jelentését is kétszeresen magasítja; innen az elragadtatás, elbájoltatás, mellyet meglepő, felséges játéka okoz. Már gyengéd korában kitüntek ez ifju mivész hangásztalentomi a' legkecsegtetőbb reményekkel biztatólag, 's tudjuk, hogy olly gyenge korában nyerte el a' párisi királyi hangaiskolában a' zongora' első jutalmat, millyenben még soha senki sem, mi csuda hát, ha most már elbájoló éldeletben részeltet! — A' szép 's dicső ouverture után melly önszerzeménye, 's általa Erkel urral együtt felségesen adaték, Herz' változatait a' „párviadal" trioja felett, hallók tőle. — Ezen, csaknem legyőzhetetlen nehézségü münek minden változatát, olly csudálatra méltó tökélylyel adá, hogy a' közönség' elragadtatása alig szünhető tapsban töre ki. Thalberg' nagy phantaziája hasonló tökélylyel adatott általa. Lacombe ur igazán felfogá e' müdarabok szellemét, 's a' leggyengédebb és leghatósb érzelmet egyesite a' legremekebb előadással.

Huga, Lacombe Feliczia kisasszony, először Donizetti' egyik zenéjében „il furioso" daljátékból, utóbb Belliniében hallattá énekét. Meglepett könnyüségével, de kivált teljes érzetével, mellyel e' két gyönyörü áriát éneklé. Mi jósolhatjuk a' kecses fiatal müvésznének, hogy ha szép hangját, mellyel bir, folytatva gyakorlandja, korunk' legkitünőbb dalnoknéi között nyerhetend helyet.

Wagner Jósef ur ritka ügyességgel 's izléssel adá Merknek szép változatait; a' hangverseny' hőse 's hősnéje megoszták vele a' babért, mellyet a', közönség méltán nekik szánt. —

Táborszky ur, Erkel ur, mint szinte néhány más művész, hasonlag nevelék a' szép concert' kellemeit. H.

KÜLHIREK.

1.) Francziaországban egy követet azért nem választottak ismét el, mert egy játékházban 200,000 frankot nyert; a' követ ezt nem tagadá, de állitása csak 100,000 frank nyereséget engede meg. — (Mint tudatik, ez uj évtül a' nyilvános játékházak, törvényszerint eltörlesztettek.)

2.) A' Mons-i szép templom, kevés időtül óta, légszeszszel világittatik, melly bámulatos hatással bir.

3.) Scotziaban Turiff mellett, kevés napokkal egy Gordon János nevü ember halt meg, ki 132 évü öregséget élt, egy unokája volt 72 és egy fia 93 éves, kik atyjok 's nagy atyjoknál öregebbeknek látszának. E' három személy élete majd három századot rekeszte magába.

DIVATKÉP IV.

Párisi divatöltözetek: fehérszövetü ruha szinesvirágokkal himezve; mantilla hattyuprémmel és csipkével körzött ruha.

Szerkeszti Munkácsy

NYOMATIK LANDERER BETÜIVEL

Pest

Februar. 1sőjén

1838.

9dik szám.

RAJZOLATOK

A'

TÁRSAS ÉLET

ÉS

DIVATVILÁGBÓL.

Megjelen e' divatujság hetenkint 2szer. Helyben felévi dija 4 frt., egész évi 8 frt. Postán 5 fr. és 10 fr. pengő.

Előfizethetni uj-világ utczában Reisinger házban 554ik szám alatt. És minden cs. kir. posta hivatalnál.

Negyedik év'

Szent a' Törvény! szent a' Béke!
Ez legyen Hazánknak éke.

Első fele.

EGY SZENT MIHÁL' LOVÁRA.

Üdvözlek tégedet,
Oh szent Mihál' lova!
Ha még is földinek
Elhat hozzád szava.

Sötét tekinteted
Nekem nyugalmat ad,
Mig ezrek, milliók
Félik hatalmadat.

Mert nincs bár ellened,
Hogy vad vagy semmi vád:
A' legmerészbek is
Rettegnek ülni rád.

Pedig minket te vissz
Egy jobb hazába el,
Hol Isten a' biró
Igazság' fényivel.

Hol nincs dus és szegény,
És nincsen szolgaság,
Hol mint tavasz virul
Egy szent köztársaság.

'S te nyitsz előmbe is
Egy boldogabb helyet,
Ha én is egykoron
Elköltözém veled.

FÖLDY.

A' KÉT IFJÚ.

FRANCZIÁBUL.

— — le bonheur n' est pas dans la vanité.

Az Auvergne-i kerületben fekvő Issoire nevü város iskolájában; azon városban melly az egész föld' kerekségén nem kevesebbé hires iskolájáról mint üstjeiről, tanúlt a' két ifjú. — János egy hires öszvérekkel kereskedőnek fia volt. Miklós egy vidéki derék földművestől nyert életet, ki négy öszvérrel mivelé földjét.

János és Miklós igen szépek voltak az Auvernyeieknek, — ők szerették is egymást, és mindig volt nekiek egymással valami bizodalmas és barátságos tenni valójok. Millyenre mindig gyönyörrel teljes a' visszaemlékezés, későbbi viszontlátáskor. —

Tanulások' ideje végéhez közelitett, midőn egy szabó Janosnak, három színű bársony öltönyt és hozzá uj divatú lyoni mellényt hozott, illy czímű levéllel: „Jánosy János urnak.“

Miklós irigylés nélkül bámulta az öltözetet, de János felsőbbségi tekintetet vett fel, és ez fájt Miklósnak. — Ez idő óta János felhagyott a' tanulással, gyönyörrel nézegélt tükörébe, 's megvetéssel a' világra. Nem sokára ezekután érkezik egy udvari legény, egy ifjabb marquis Jánosy J. urhoz intézett levéllel, — ez atyjának azon rendelését foglalá magában, hogy fia hozzá Párisba menne. János kocsiba ült, és felsőbbsége érzetében mosolyogva nyujtá kezét Miklósnak; — ez érezvén csekélységét sirt, János pedig dicsősége' egész fényében elutazott. —

A' tudni vágyó olvasók, jegyezzék meg, hogy az idősb Jánosy ur, kereskedése által csak hamar roppant vagyont szerzett. Azt kérdik kegyetek — mikint juthatni nagy vagyonhoz? — szerencse által. János ur szép termetü volt, 's nője is. Párisba utaztak bizonyos peres dolog miatt, melly őket mindenekből kivetkeztette. Ugyan ott a' szerencse, a' kénye szerint alázó és magasztaló, őket egy katonai kórház' ügyvivője' nőjéhez vezérelte, kinek nagy eszü férje dicsekedhetett volna, hogy évenkint több katonát végez ki mint az ágyú tiz év alatt.

János tetszett az asszonyságnak, nőjét pedig a' házi ur kedvellé meg. Igy János részes lett a' munkálatban, — és a' pénz szerzés más ágait is megkisértette. Midőn valaki a' folyam mentén van csak engedje át magát a' vizfolyásának, 's kis bajjal, nagy vagyont szerezhet. — Igy történt az idősb Jánossal is ki nem sokára, Jánosy János ur lett, és félév elteltével marquis-ságot vásárolván magának, fiát az ifjú marquist, kivette az iskolából, őt Párisba a' szép világba helyezendő.

A' mindig gyengéd Miklós tisztelkedő levelet irt régi barátjának, — mellyben őt örvendeztetni kivánta. Az ifjú marquis semmit sem felelt. Mi annak nagy fájdalmat okozott. —

Az atya és anya nevelőt fogadtak az ifjú marquis-nak. A' nevelő szép férjfiú volt, de semmit sem tudott — 's igy mire sem tanithatta nevendékét. —

Az atya kivánsága volt hogy fia latinul tanulna meg, az anya ellenkezőt akart. — Elitélőnek egy szerzőt kértek meg, ki akkor kellemetes munkái által hirt szerze magának. Ebédre kérték őt. Ekkor a' házi ur igy kezde szólani: Uram, mivel kegyed ért latinul, 's egyszer'smind udvari ember. — Én uram, én latinul! egy szót sem tudok, közbe szól a' szép lélek — és pedig szerencsémre. Világos, hogy jobban beszélli az anyanyelvét, ki annak használását nem osztja meg idegen nyelvekkel. Nézze Kegyed hölgyeinket, — ők kellemetesb szellemüek mint a' férfiak, leveleik százszorta több bájjal irvák, — 's ezen felsőbbségük csak a' latinul nem tudás következése. —

No, hát nem volt e igazom? szóla az asszonyság. Kivánságom az, hogy fiamból elmés ember válljon,—hogy tekintetet nyerjen a' nagy világban; és látja Kegyed ha ő latinul tudna, el lenne veszve. — Játszodnak e, ha szabad kérdeznem, Komédiát 's Operát latinul? Latinul mennek e' a' perfolyamatok? Latinul megy e a' szerelmeskedés? — Az ur elvakitva ezen okoskodások által, — engedett — és igy elhatároztatott, hogy a' kis marquis nem fogja idejét vesztegetni Cicero, Horatius és Virgilius tanulásával. —

Mit tanuland tehát? mert még is valamit csak tudnia kell. Nem lenne e czélszerü neki valamit a' földleirásból mutatni? Ugyan de miért? felele a' nevelő. Ha majd az urfi saját jószágába utazand, nem fogják e tudni utját a' kocsisok? Azok kétség kivül el nem fogják téveszteni. Elég a' kerület egy negyedét béutazni, — Párisból pedig Auvergne-be menni igen kényelmesen lehet, a' nélkül hogy szükség lenne tudni, a' szélesség' hányadik foka alatt fekszik az. —

Igaza van Kegyednek, mond az atya; de én hollottam egy szép tudományról beszélleni, — mellyet ugy tetszik csillagászat-nak neveznek. Nyomorult dolog! mond a' nevelő; Hát a' csillagok szerint viseli magát az ember e' földön? szükség e hogy az ifjú marquis egy fényfogyatkozás kiszámolásán ölje magát, midőn azt a' kalendariomba pontosan ki jelelve találja.

Az asszonyság egészen a' nevelő véleménynyén volt, a' kis marquis pedig a' boldogság' legfőbb pontján. Az atya el határozatlan marada. — Mire fog hát fiam tanittatni? kérdé ő. — Arra hogy szeretetre méltó legyen válaszolá a' tanácsadásra megkért házi barát: 's ha tudni fogja a' tetszés módjait mindent fog tudni; az pedig olly mesterség mellyet anyjától fog meg tanulhatni, a' nélkül hogy egyiknek is faradságába kerülne.

E' szavakra az anya megölelte a' kedves tudatlant; — látszik uram, igy szól, Kegyed legtudósabb ember a' világon, fiam kegyednek köszönendi egész nevelését; azonban, ugy vélem, nem leszen felesleges valamit a' történetekből tanulnia. Áhá! Mi hasznát venné? felele amaz; igazán véve, az egészben nincs semmi kellemetes, csak a' napi történet. — Minden mult kori történet, egy szellem dus irónk szavai szerint, nem egyéb mint, közönségesen elfogadott mese, — 's a' jelenre nézve olly homály mellyet senki sem képes eloszlatni. Mi köze azzal az urfinak, hogy Charles magne alapitá Frankhon 12 Pairejeit.

Valóban igen helyes, mond a' nevelő; mi elfojtjuk a' gyermek' elméjét hasztalan ismeretek tömegével — de még is, bár mint mondjunk is egyebekről véleményem szerint, nincs képtelenebb, és a' láng ész bár melly nemének elfojtására alkalmasabb, mint a' földméréstan. Ezen nevetséges tudománynak tárgya olly felület, hossz és pont, minő nem is létez a' természetben. — A' földmérés tan nem egyéb valóban mint hasztalan bohózat. Az ur és asszony nem igen értették ezen beszédet, — de még is egyezett veleményükkel. —

Olly előkelő uracs, mint a' marquis folytatá ő — soha se száraszsza velejét illy silány ismeretek' megszerzésével. Ha majd egykor földmérnökre leszen szüksége, földjei rajzát ki dolgozóra, — pénzeért többen lesznek szolgálatjára. Ha ki akarja fürkészni nemessége régiségét, mellyet az őskor homálya fedez, egy ügyészt fog hivatni. — Ugy van minden egyéb mesterségekkel is. — Egy szerencsésen született uracs, nem festész, nem hangász, nem épitő, sem szobrász, hanem ezen müvészeteknek — nagy lelkusége általi éltetője. Kétség kivül jobb azokat pártolni, mint gyakorolni. — Elég leszen a' marquisnak jó izléssel bírni; — dolgozni, a' művészek köréhez tartozik.

És ez minél fogva igen helyesen mondatik: az előkelők (gazdagokat értek) mindent értenek mindent tudnak, a' nélkül hogy valamit tanultak volna; mert ők mindenüt helyesen itélnek, mi kényektől függ, vagy mit fizetni képesek.

A' kedves tudatlan szólalt fel ekkor: igen helyesen jegyzé meg asszonyom, hogy az embernek főbb czélja, a' társaságban boldogulni. Már pedig lehet e' az tudományok által elérni? Kellett e' valaha jeles társaságban földmérésről beszéleni? Kérdezték e ott valaha, minő csillag fog ma feltünni a' nappal? Soha sem, szóla közbe a' méltoságos asszony, és fiam épen nem fogja illy semmiségek által kioltani lángeszét.

De — végre még is mit tanuland tehát? ugyan is jó hogy — mint férjem mondja — egy előkelő uracs némelly alkalmatossággal kitünjék. — Egy Abbé beszédjére emlékszem, ki olly tudományról tett említést, mellynek nevére nem emlékszem; de melly H. betün kezdődik. — H betün? nem Hydrographia, vagy Hydromantia? Épen nem, az H-val kezdődik mondom és *ká*-szótaggal végződik. —

Áh! értem asszonyom — a' Heraldica vagy is czímertan; hajdan az volt a' leghasznosabb tudomány egy jól el rendelt társaságban. Egyéb iránt ezen tudomány most kimerithetlenné lett, ugyanis nincs ma olly borbély, kinek ne volna saját czimere. — Végre miután a' tudományok minden nemeit meg visgáltuk — szükségesnek látom, hogy a' kis marquis megtanuljon tánczolni. —

(Vége következik.)

A' HALDOKLÓ.

Oh, mi csapong fagyos ajkaimon, 's mi gyulasztja tüzével,
Mint mikor a' kedves csókot özönle reám.
Ah, de nem ő az most, kinek ajkát érleli ajkam:
Angyalomat látom lengni szeliden elém.

LASZLAVIK KÁROLY

MINDEN UJJADRA EGY!

I.

A' mostani nagy hó.

Pünkösti Királyság! — —
Köz-mond.

∞ Sietek irni, mig még van miről, mert mindjárt el-olvad, el-vész a' tárgy, — a' gyenge, a' fejér szinü *„hó!“* — — De a' nyelv elakaszt már kezdetben-is, mert meg-kell előbb fejtenem, hogy micsoda *hó?* Az esztendő tizenkét részeinek egyike-e, vagy pedig, a' mellyel Martiusban a' leányok mosdani szoktak, hogy *„szeplőt“* ne kapjanak? — Mindegy! Mert én, igazán szólva, sem egyikről, sem másikról nem irok, hanem arról, hogy *„el-mulik“* mind a' kettő, a' tél havastól jegestől derestől, az év pedig mind a' tizenkét harminczadossával együtt! — — El-enyészik minden, — egyedül a' *„nem“* marad-fel, hogy szégyent tegyen a' csipős fagy erején, és az évnek valamennyi perczein! — —

Ide most dallos gurlik, érzékeny két-lábu tollatlan énekesek, kik ugy méritek a' verseket, és rimeket, mint a' nápolyi macaroni-csinálók azt a' csudálatos hosszu *„tészta szalagot“* (lám, hirtelen micsoda uj szóra akadtam!); — ide ti zsebkönyvesek, ti hizelgő udvarlók a' piros ajku, bogár-szemü, deli talpu asszonyoknál, 's ti, kik áldjátok a' *hó*-fejérségü karokat, vállakat 'sat. ide ti hires *tapasztalás* hősei, — — *tapintsátok-meg* a' *havat* hamar, mig el nem osan; és köttessétek-be az almanachok 's más effélék *lapjait* keményen, hogy *el ne kopjanak* azokkal együtt, kik irták, és a' mikről irtak! — —

A' kik illyesekről kivánnak irni, mint a' *hó*, ugyan, siessenek ám, hogy *el ne késsenek* vele; mert mi türés tagadás, a' hó mulandó, valamint minden, a' mi hozzá hasonló!

II.

A' mostani Carneval.

Ugri - boho!
Köz - mond.

Igaz, hogy a' szerint: „ha *ütnek* szaladj, ha *kínálnak* vedd-el? lejteni kell az embernek, ha ütik a' dobot, *verik* a' czimbalmot, 's a' trombitát meg-fujják, hegy a' kiben *élet* nincs, támadjon-fel, 's haljon meg azután ugy, hogy többé pásztori kürttel se lehessen fel-riasztani, 'sat. — de nem csak ez van igy, hanem igaz más részről még az is, hogy nevetségesebb nincs, mint mikor valaki a' *„bolondját“* járja! — — az az más szavakkal, ha az ember *„oktalanul“* iparkodik valamiben egész a' verejték szakadásáig! — —

Felséges valami a' *„lejtés“* kedves olvasó! — de *„rend“* kell ehhez-is mint mindenhez; az az oda kell vinni ezt is, hogy a' *„rend“* legyen a' czél, mellyet általa el-érni szándékozunk. Ez a' rend pedig nem valami ollyan sora tetteinknek, mint a' hangoké, mellyek el-*mulnak*, hanem maradandó — *„örök“!* — lelki *tulajdonokon* alapuló, mi által az ember azzal, a' kit tisztel, *lebegni* szeretne, mintegy követni törvén a' léleknek *szabad és könnyüded* száltát! — — 's közeledni egymáshoz ezen reppenésben testiképen-is —

A' hol ez nincs, és az emberek még-is jobbra balra ugrálnak, szökdösnek, szuszogtnak 'sat. ha én ezen őrjöngéseket látom, mellyek minden igaz ok nélkül történnek, mindannyiszor ama' magán kivül iramodó kuvasz jut eszembe, a' ki iszonyu módon rugaszkodott kerten berken egyiránt, az ember azt gondolta volna, hogy temérdek oka lesz az illyen szörnyü pályázásra, holott azonban semmi egyébb oka nem volt rá, mint az hogy *csörgő-hólyag* vólt a' farkán, ez muzsikált neki! — Másoknak meg más muzsikál igy!!! — —

MIVÉSZET.

GOETHE UTÁN.

II.

A' természet egyszerü utánzása.

Ha egy mivész, kinél természeti talentomot előre kell feltennünk a' legkorábbi időben, midőn még csak szemét 's kezét gyakorolhatá előképein, a' természet, tárgyaihoz fordúla, 's hűn és szorgalommal alakjait, 's szineit a' legszorosabban utánzá tőle lelkiismeretesen soha el nem távoznék minden képet, mellyet készitni akarna, az ő jelenlétében kezdené, 's végezné el, — egy illy mivész bizonyosan becsülésre érdemes lenne, mert minden esetre igen nagy mértékben volna *igaz* 's miveinek biztosaknak 's erőseknek 's gazdagoknak kellene lenni.

Ha ezen feltéteket szorosan megfontoljuk, könnyen átlátható lesz az, hogy egy bár lelkes, de kőrzött természet, e' módon kellemes, de körzött tárgyakat dolgozhatna.

Az illy tárgyaknak könnyen és mindig kaphatóknak kell lenni; kéjelmesen láthatók, 's nyugalommal utánozhatóknak, 's a' lélek, melly illy dolgozattal foglalatoskodik, csendes magába vonúlt, 's mértékles éldelettel elégűljön meg.

Ezt a' nemét az utánzásnak tehát az ugy nevezett *holt* vagy *nyugalomban fekvő tárgyakon* csendes, hív 's körzött embereknek kellene képezni. Természete magas tökélyt nem zár ki.

Modor.

De az illy mód a' művésznek közönségesen aggodalmas 's ki nem elégitő lesz. Sok tárgyaknak látja megegyezését, mellyeket egy képbe csak akkor hozhat, ha az egyeseket feláldozza; boszankodik, rajzolásában a' természetnek betüjit csak mint egy utána dadogja, maga lelfel magának egy *módot* maga csinál magának egy *beszédet*, hogy azt a' mit lelkében felfoga, módja szerint kifejezhesse, egy olly tárgynak, mellyet többször viszonza, tulajdon jelelő idomot adhasson, a' nélkül, hogy ha viszonozza, a' természetet maga előtt látná, vagy rá csak elénken is emlékeznek.

Most az egy beszéd lesz, melly a' beszélő szellemet közvetetlenül kifejezi 's meg jeleli. 'S a' mint erkölcsi tárgyak feletti vélemények, mindennek lelkében, ki maga gondolkozik, más rendezetet, 's alakzatot vesznek fel; ugy minden e' néműi mivész is máskép fogja a' világot látni, 's után képzeni, jeleneteit gondosabban vagy lassúbban fogja-fel, 's futékonyabb, vagy lassabban hozza elő.

Látjuk, hogy az utánzásnak ez a' neme, legügyesebben használtatik olly tárgyaknál, melylyek magokban egy nagy egészben több alárendezett tárgyakat foglalnak. Ez utolsóbbakat fel kell áldozni, ha a' nagy tárgy általányos kifejzését elakarjuk érni a' mint az p. o. a' táj rajzoknál történik, hol a' czél egészen el volna tévésztve, ha az egyeseknél szorongva akadnánk fel, 's nem inkább az egésznek fogalmát akarnók megtartani.

Styl.

Ha a' mivészet a' természet' utánzása, 's azon igyekezet, hogy egy általányos nyelvet magáéva tegyan, 's *magoknak ai tárgyaknak szorgos és mély studiuma* által végre oda-ér, hogy a' dolgok' tulajdonait, 's azon modót, *hogy*' állnak fel szorosabban, 's mindig szorosabban tanulja ismerni, a' tárgyak' sorát áltlátja, 's a' különböző formákat egy más mellé rakni, 's őket utánozni tudja; akkor a' *Styl* lesz a' leg magasabb polcz, mellyre léphet; azon polcz, mellyel a' legmagasabb emberi ügyekezetekkel mérközni merész lehet. —

A' mint alapúl az *egyszerü utánzás* a' nyugalmas léten 's szerelmel teljes jelenen, a' *modor* egy jelenetet könnyü és ügyes lélekkel felfog, ugy alapúl a' *Styl* a' megismérés' legmélylyebb alapzatain, a' dolgok' lényén, a' menyiben nékünk meg engedtetett, azt átlátható 's fogható tárgyakon megismérni.

* * *

Az itt mondottak' kivitele egész köteteket fogna el; 's holmit rólok már könyvekben lehet is lelni, de a' tiszta fogalmat egyedül a' természeten és műkön kell tanúlni. Még teszünk felettek néhány jegyzeteket. —

Könnyen átlátható, hogy ez a' három, itt elkülönzött mód, műk előhozására szorosan egy befügg, 's egy másba gyöngéden folyhat össze.

Könnyen felfogható tárgyak' egyszerü utánzását — itt p. o. virágokat, 's gyümölcsöket veszünk azoknak — már magát is magas polczra lehet vinni. Természetes, hogy az, a' ki rozsákat utánoz, csak hamar a' legszebb 's legfrissebb roszákat fogja ismérni, 's kiválasztani, 's ezer közül, mellyet neki a' nyár nyújt, kikeresendi. 'S így tehát már itt is a' *választás* lép-be, a' nélkül hogy a' mivész a' rózsa' szépségéről határzott, 's altalányos fogalmat vett volna. Néki megfogható alakokkal van ügye, minden a' felület' határzatától 's színétől függ. A' szőrös baraczkot, a' finom szinzetü körtét, a' sima almát, a' fénylő cseresznyét, a' ragyogó rozsát, a' tarka szekfüket, különbféle tulipánokat, mint ezeket kivánsága szerint tökélyök, 's virágzások, 's érettségök' legmagasabb polczán fogja csendes dolgozó szobájában maga előtt látni, ő nékik a' legalkalmasabb világzatot ád, szeme a' fénylő szinek' harmoniájára, mintegy játszva fog szokni; képes lessz évenkint ugyan azon tárgyakat megujitni, 's nyugalmas 's utánzó szemlélése által fáradságos abstractio nélkül fogja e' tárgyaknak egyszerü létét, 's tulajdonait felfogni, 's megismerni 's igy állándnak elő egy *Huysum'*, *Rahel' Ruyseh'* csudamivei, kik magokat mintegy a' lehetőségen emelék felül. Nyilvános, hogy egy illy mivésznek annál nagyobbnak, annál határzottabbnak kell lenni, ha hozzá még tudós fürész is, ha a' különböző részeknek, a' gyökértől kezdve, befolyását a' növény' növésére, 's termesztésére, az ő határzatait, 's kölcsönös hatásait ismerni; ha lassankénti kifejlését, a' levelekuek, virágzásoknak, gyümölcsöztetéseknek, 's gyümölcseiknek, 's az új csirának átlátja 's átgondolja. Úgy izlését nem csak a' jelenetek' választása által mutatandja-meg, de tulajdonainak pontos előadása által csudálatra ragadand. *Ez értelemben* lehetne mondani, hogy ő magának egy *Stylt* képzett, még más részről könnyü átlátni, hogy egy illy mester, ha a' dolgot nem venné oly szorosan, ha csupán csak a' felötlőt a' vakitót akarná könnyedén kifejezni, csak hamar a' *modorba* menne át.

Az egyszerü utánzás tehát mintegy előszobájában dolgozik a' stylnek. Mennél gondosabban, mennél tisztábban, 's hivebben dolgozik, mennél nagyobb nyugalommal érzi, a' mit meglát, mennél szendébben útánozza, a' mellett mennél inkább szoktatja magát *gondolkodni* az az, a' hasonlatost összevetni, a' hasonlatlant elválásztani, 's egyes tágyakat egy közfogalom alá vinni tanúl, annál érdemesebben fogja meg hatni a' szentség küszöbét. —

Ha már a' *modort* tovább szemléljük, látjuk, hogy a' szónak legmagasabb értelmében, 's leg tisztább jelentésében egy köz-út lehet, az egyszerü utánzás 's a' styl között. Mennél inkább közeledik könnyebb módszerénél a' hiv utánzáshoz, 's más oldalról mennél nagyobb hévvel kivánja a' tárgyak' charakteristikáját felfogni, 's megfoghatólag kifejezni, 's a' kettőt mennél jobban egyiti tiszta, élénk, 's működő individuálitás által, annál fentebb, nagyobb, 's tiszteletesebb leend. 'S ha az illy mivész elmulasztja, magát a' természethez tartani, 's reá gondolni, eltávozik a' mivészet alapzatától. — Modorja mindig üresebb, 's csekélyebb becsü lesz, mennél inkább távozik el, az egyszerü utánzástól, 's a' styltől. —

Nem kell itt viszonoznunk, hogy mi a' modor szót magas és tiszteletes értelemben vesszük, 's igy reánk azon mivészek, kiknek munkájik a' modor' körébe esnek, nem neheztelhetnek. Mi csak a' styl szót akarjuk a' legnagyobb fenségre emelni, hogy légyen egy kifejezésünk, jelelni véle a' legmagasabb polczot, mellyet a' a' mivészet valaha eléré, 's elérhetend.

SZERÉNYI GYULA.

LITERATURA.

Rövid czáfolat

a' Figyelmező 3-ik és 4-ik számában „Polgári Magánjog" czimü munkámrul megjelent alaptalan 's gonosz czélzalu bírálatra.

A' most nevezett kritikai folyóiratban megjelenni szokott birálatok ismert egyoldaluságát 's pártoskodásbul eredő szellemét eléggé tanusitja a' következő egyetlen adat is, mellyel fönebbi állittásom igaz voltát röviden bebizonyithatónak vélem. — Birálóm ugyan-is (ki elég ravasz volt magát meg nem nevezni) a' Figyelmező 4-dik számának 57-dik hasábjában ezeket mondja: „Nem sokkal jobb lábon áll a' jelen munkának eredetisége is; mert a' szerző e' kötetben előforduló csaknem minden tanitásait másoktul, jelesen Markovics és Kelemen uraktól kölcsönözte, (Mintha ezek is nem a' *törvényekbül* kölcsönözték volna azokat!!) és pedig *hiven megtartván* azoknak még *botlásaikat* is, millyenek például: 1) *Hogy Kálmán király a' törvénykezéseket királyi udvaron kivül rendelé tartatni.*" (Ez áll munkám 15-dik lapján.) 'sat. — Ugyan a' 4-dik szám 60 és 61-dik hasábjában pedig igy szól birálóm: „Az egész munkában egyetlen egy osztály, szakasz, fejezet, szegély vagy szelet sincsen, melly az abban czélul vett tárgyat kimeritőleg, habár csak fővonalaiban is előterjesztené, 's néhol annak lényeges részletei is érintés nélkül hagyva. Igy például, a' hazánk régi korában divatozott királyi személyes és megbizott birák által itélettételekről 'sat. azontul, hogy I. István a' nyomosabb ügyeket önmaga tanácsa és a' nádor elintézése alá föntartotta és *hogy Kálmán király a' törvénykezéseket királyi udvarán kivül rendelé tartatni, a' szerző említést sem teszen*" 'sat. Hogy ez utóbbi pontot előadom, azt a' biráló is elismeré fönebb midőn azt rosszalá; hogy pedig az I. Istvánrul mondottakat sem mellőztem el, — utasitom hazug birálómat, munkám 9-dik lapján a' 6—8 sorra, hol ez áll: „A' nyomosabb ügyeket önmaga és a' nádor elintézése alá bocsátandóknak hagyta fön." — Mikép adhatni hitelt ezek után a' biráló egyéb állitásainak is? — Illy önczáfoló kritikusnak én nevet sem tudok adni. Esze és szive egyenességét azonban méltán kétségbe hozhatom. Egyébiránt, itéljen elhatározólag az igazságszerető közönség.

KUNOSS

SATYRA.

Tavaszszal jött-el a' kakuk
Még máskoron;
De most egy télbe' szóla fel
Száraz galyon.

'S mert éltükről kérdezgeték
A' gyermekek;
Most józan férfiaknak is
Dőrén fecseg.

De jól vigyázz, hitvány kakuk!
Rosz galyadon;
Hátadnál a' vadász, ha kell,
Készen vagyon.

MAKLÁRY ANTAL.

EGYVELEG.

De l'Assomption nevü templom Párisban nem sokára által fog engedtetni a' protestansoknak, kik eddigelé e' roppant városban csak egyetlenegy templomot birtak, noha 20,000en élnek benne. Több művész vagyon megbizva e' templom ki-festésével.

David ismét egy új szobrot készitett el, melly a' tuilleriák kertében már föl is állittatott: Philopoemen, egy gesely által czombjában megsebesítve, azt jobbjával maga vonja ki, mig szemei még mindig kihivni látszanak ellenét. A' testi bátorság alig állitathatik elő jobban, mint Davidnak ezen új művében.

HIR- 'S DIVATLAP.

KÜLHIREK.

1) Scharp ur nem régiben Oxfordban egy olvasást tartott a' légszeszszeli főzésrül: a' közben hogy olvasását folytatá egy ürüczombot, néhány csirkét és sertésszeletet sütött meg, burgonyát, puddingot és almatortát készíte, mikkel olvasás után hallgatóit megvendégelé. Már igy csak a' magyar iró is bátorkodhatnék olvasást tartani, ha hallgatóit olvasás után magyarosan megvendégelné; mióta Magyarország áll, soha még egy szónoki teremben nagyobb csend és figyelem nem volt, mint itt volna. — —

2) Egy amerikai iró ezeket mondja: „mi hevenyében születünk; nyakrafőre fölneveltetünk; egy pillanat alatt meggazdagodunk, hogy egy fordulattal ismét mindent elveszitsünk; életünk hasonlít egy hulló csillaghoz 's a' halál villámsebességgel sujt ki ez életbül.

3) Palermo. Sicilia' fővárosa, a' tenger felől magas tömött középkori képet ábrázol. Annál meglepőbb a' város belsejének hatása a' tengeri kapu' bemenetelénél. Ott egy széles, sinóregyenes és végigláthatlan hoszú utcza nyilik kétfelől lapos fedelü, széles erkélyü, palotaszerű házakkal megrakva. Ezen pompás, mérföldhoszú utczának neve: Casserano, 's közepét egy nem kevésbbé szép utcza, Macqueda, hasítja, ugy hogy az által a' szép Palermo 160,000 lakosával négy csaknem hasonló negyedre osztatik. A' város magas hegyek' lábainál mérföldekre nyulik a' széles völgyben, 's fen végződik szent Rozália' klastromával. Ne felejtsük, hogy délre az ég olly gyönyörű tiszta, a' természet olly bájoló, a' levegő olly meleg, de a' tengeri szelektől hüsítve 's kedves illattal áthatva, hogy az ember büvészi erővel érzi magát a' szabadba huzatni. Már reggel 4 órakor, midőn a' templomok' számos kupjait 's a' sok torony' csucsait az első napsugár aranyozza, hallani mindenütt reggeli misére csengetni. Asszonyok egyenkint sietnek a' templomok felé. Minél alább hajlik a' nap, annál élénkebb lesz az élet. A' házak előtt egész társaságok ülnek, magokat beszélgetéssel, muzsikával v. énekkel mulatók. Most jönnek a' fényes, gyakran igen furcsán ékesített ódivatú kocsik mozgásba. A' dámák a' leggazdagabb gyémántékességekkel, tollakkal és fátyollal felpiperézve kocsiznak a' tengerkapu előtti térre, hol a' Passagiata — igen pompás sétahely — a' palermoi Corso-t képzi. Számos nyalka legényke, arany gyürűkkel, lánczokkal czifrázva, kezeikben selyem esernyőt tartva a' nap ellen, nyargal gyalog és lóháton adorata-ik' hintója mellett. A' pavillonban gyönyörü muzsika zeng; ott a' kocsik megállanak; amott suttognak, pillantgatnak, csevegnek 's egész szívökből nevetgélnek; de hirtelen a' város' ötven tornyából hallik az ünnepélyes Ave Maria, 's azon pillanatban a' muzsika megszünt; a' dámák fölemelkednek üléseikről, az urak leveszik kalapjokat; a' három Ave Maria' csendes morgása, mellyet mindenik imádkozik, terjed az egész mozdulatlan tömegen De az utólsó Amen megkezdi a' zajgó örömlármát, melylyel az estcsillag (a' szerelem' csillaga) üdvözöltetik, és lármázva, csevegve kivánják viszont: „Buona notte!“ (jó éjszakát.) Ekkor lassankint kihal a' nép' élete, csak imitt amott egy Máriakép (Madonna) előtt egy szelid négyes asszonyének, vagy egy magányos mandoline kiséri az éji csendet. P. E.

DIVATKÉP V.

Bécsi divatöltözet: csipke szövetü fehér ruhavirágfüzerre és rózsaszinü csipkegeze ruha.

Figyelmeztetés.

A' Rajzolatokbul néhány teljes számu példánynyal még szolgálhatunk. Kik hetenkint rendesen képekkel ohajtják lapjainkat járatni félévi ára postán 6 pengő for., helyben 5 for. pengő.

Szerkeszti Munkácsy.

NYOMATIK LANDERER BETÜIVEL

Pest
Februar. 4kén
1838.
10dik szám.
Megjelen e' divatujság hetenkint 2szer. Helyben felévi dija 4 frt., egész évi, 8 frt. Postán 5 fr. és 10 fr. pengő.
Előfizethetni uj-világ utczában Reisinger házában 554ik szám alatt. És minden cs. kir. posta hivatalnál.

RAJZOLATOK
A'
TÁRSAS ÉLET
ÉS
DIVATVILÁGBÓL.

Negyedik év'
Szent a' Törvény! szent a' Béke!
Ez legyen Hazánknak éke.
Első fele.

A' SZÉP CILI.

DOMJÁNTÓL.

Leben heisst nur holden Frauen
In das klare Antlitz schauen;
An den hellen, heitern Zügen
Unverloren sich vergnügen.

M. G. Saphir.

„No mi lesz ebből?“ kérdi az olvasó a' mint kezibe veszi e' lapot, felelet: Uj ösmeretség, valódi szerelem, és különös házasság. — Előre megmondom hogy a' ki illyes valamit nem szeret olvasni ne veszitse hiába idejét. — A' dolog éppen most történt nem régiben 's a' mi több ugy adom elő a' mint valósággal történt. Tehát nem költemény 's annál inkább érdekesebb az olvasóra, hogy még mai világban is történhetik illy regényes valami. „Igen de hát mindig csak szerelem, és szerelem a' mit kegyetek irnak? nem tudnak már egyszer valami más okosabbat is irni? Nincs egy darab hol valami szerelmes történet ne adná magát elő! aztán ha még mind igaz volna! de csupa költemény. Majd minden elbeszélés, rege, novella 'stb. effélében van egy leány, 's vagy férjhez megy, vagy meghal, vagy a' jó Isten tudja mi lesz belőle ha az iró el nem szökteti. Jobb volna bizony ha azt irnák már egyszer: hogy lehetne száz ezer forinthoz könnyü szerrel jutni?!! — Igy az olvasó. Én pedig válvonitva azt felelem: Van, igen is van elég tárgy a' mirül igen sokat lehetne irni, de vagy nem lehet, vagy nem tanácsos, vagy érdektelen az olvasóra nézve, vagy száraz és unalmas, — de a' szerelem olly tárgy a' természet széles ölében olly kimerithetlen forrás, hogy — noha már igen sokan fényes ajakkal énekelgettek róla — mégis a' legkésőbbi irónak is termékeny marad, sokoldalúsága miatt, 's mind a' mellett hogy már olly minden napi dolog, még is csak inkább többen elolvassák mint a' „kamcsatkai háborút“ vagy pedig a' „virtus győzedelmét.“ — 'S aztán ki tehet arrúl hogy nem lehetek olly szerencsés, kegyeteknek egy olly forrást felfedezni, miből ha valaki iszik, világ bölcse leend. — Vagy egy olly titkot mellyel minden fáradság nélkül temérdek gazdagsághoz juthatnának. — Vagy ezt magamnak tartanám? Istenemre mondom nem. Ó, milly örömest felfedezném! hadd gazdagodnék meg mindegyik, had lenne ur, de pénzes ur, — had járatná minden ujságok mellett a' Rajzolatokat is!! — Magamnak ugyan 's meg vagy három irónak reményem ha épen nem lesz is valami nagy gazdaságunk, de egy házunk lehet bár b....dok házának nevezzék is azt. De a' titokra. Majd el is felejtém, hogy a' mit irni akarok egy mély titok. Én azzal a' feltétellel tudtam meg hogy senkinek se mondom el. Hiszen Vidtovábi ur és Mondki asszony a' kiktől hallottam, nem tudják meg. Kérem tehát a' kegyes olvasót hogy a' világért se vigyék odább ezt a' legmélyebb titkot, inkább kiadom az ujságban.

Honunk egyik müveltebb városban egy nagy és pompás tánczmulatság volt hirdetve. Mindegygyik tehát, a' ki ebben részesülni akart uj öltözetet csináltatott 's nagy előkészületeket tett 's szívdobogva várta a' kijelelt estét, mellyben mulasson, vagy magát, és új ruháját az összesereglett vendégeknek fitogtatva bemutassa! — Nagy volt az előkészület, mert pompásan kellett

e' diszes helyen megjelenni, ha ki csak csúfságnak és a' közönség gúnyóló megszólásának nem akarta magát kitenni. Nagy volt az előkészület: mert tetszeni hóditani, és dicsértetni mindenki akart. Nagy volt az előkészület mert a' bál mint kirakóhely.....és házasodni akartak. — Elérkezék sok várakozás után a' határnap 's vele a' rég ohajtott tánczvigalom. Mind a' két nemből mint illy alkalomkor szokott, szép, és csinos, vidám és egykedvü arczczal gyültek össze a' vendégek. Barnafy is beszédem hőse, tiz mérföldrül — megjelent egészen a' legujabb divat szerint öltözködve, 's ammint tánczközbe a' terembe ide 's amoda járkál barátjával, szemibe tünt egy kellemes, de egészen ösmeretlen szép leány.

„Ugyan ki az a' gyönyörü szép teremtés? — kérdé barátját; ugyan ki lehet? Már sok leányt láttam életemben, de illy dicsőt soha.“ Öltözete egyszerü fehér ruha, mi kellemét még magasbra emeli, 's kis rózsa bimbó fején, ah, csak nézd barátom mi bájóló! milly szelidség ömlik el angyalarczán! milly nemes testállása! Ugyan ki lehet? — Mindegy. Ez, vagy soha senki! — Enyémnek kell lenni bár milly győzhetetlen gátokat vessen a' sors elébem! enyémnek kell lenni, bár mibe kerüljön is enyém lesz ő ha ég föld össze szakad is! enyémnek kell őt neveznem.

Igy habozott Barnafy ammint első pillantatra meglátta a' szépet. Első pillantatra mondom, hisz kell e több, hogy egy szép leány rajtunk győzedelmeskedjék? kell e több hogy fejünket elkábitsa? vagy még egy komoly férfit is ábrándozová tegyen? mert ez az első pillantat egy olly győzhetlen fegyver, melly a' szívig hat, mellynek ellentállani még az ész sem elég erős. Igy volt hősöm is. De ő nem elégedett meg a' puszta szemléléssel, ő többet akart: beszélni, társalkodni, sőt mint feljebb mondá ő magáénak akarta vallani. 'S az érzelmektül elragadtatva siet hozzá, hogy beszédbe eredjen véle, hiszen hányan röpkednek körülötte, nem veszi rosz neven, ha még egy imádót lát lábai előtt.

Megengedjen szép angyal hogy bátor vagyok magam rabjai közé számitani.

A' szép leány egy kis zavarba jött; 's nem tudta hamarjába mit feleljen. Egy kis gyenge pirulás után:

Illy nyilvános helyen a' nemes társalkodás nem tilos“ — szabad karom ajánlani?

A' leány néma meghajtással elfogadá 's a' terembe sétálgattak.

Kegyed társalkodása édes szépem az egekbe ragad, 's hozzámi leereszkedése; oh boldogitó angyalom! milly kimondhatatlan szerencséssé tesz!!

„;Igen lekötelez.“

Oh szeretetre méltó kedvesem! nem szoktam szemtelen hizelgéssel és betanult szép szavakkal leányi sziveket csábitani 's sziveket hóditani, de midőn kegyedet megpillantám egy olly különös érzés emelkedett bennem, mit öröktiszteletnek mondhatnék, ha elég volna kegyedet csak tisztelni vagy becsülni, oh, imádni imádni! — de nem — ez sem jelenti ki azt a' mit lelkemben érzek, 's nem fejti ki, mit bennem lángra gyulva érzek.

„Minden embert szeretni és becsülni kell, de megvallom — az ábrándozót éppen nem kedvellem.

„Szeretni!“ oh milly boldoggá tesz kegyed engem ha magamra is érthettem ez üdvözitő szót *szeretni.*

„Minden emberhez egy forma érzettel vagyok.“

De mégis tiszteletre méltó szépem, de mégis, nem mindegygyikhez vagyunk hasonló érzettel; egyik vagy másik jobban magára forditja figyelmünket, egyik vagy másikhoz akaratunk ellen is bizonyos vonzódással — szelidebbek nyájasabbak, és jobb szivüek vagyunk. Én magamrúl tudom egyik leány jobban tetszik mint a' másik, jobban kedvellem ezt, mint a' hármadikat 's magam sem tudom okát megfejteni. — Oh, ha kegyednél is ez igy, szóljon az egekre kérem szóljon! kit szenvedhet az összegyült férfiak közül leginkább mert ettül füg jövendő

elétem, és boldogságom, oh szóljon! hisz ki csak boldogságot áraszt, nem mondhat halálos ítélet!

„Kegyed igen messze megy bátorságával, mellyet talán szemtelenségnek is lehetne mondani. Hová megy gondolatival? mit beszél? különös kivánság! meg nem foghatom! csak most van először szerencsém kegyedet látni, és már .....de őrizkedni fogok kegyedtül mert vakmerősége igen messze terjed. De mit értsek különös beszédiből?“

Azt, hogy én kegyedet szeretem, kimondhatlanúl szeretem, még jobban mint enmagamat 's kész vagyok mindent elkövetni, ha kegyed csak legkissebb barátságát is megnyerhetem! oh szoljon! mit tegyek, hogy érdemes lehessek legkissebb barátságára?“

„Hagyjon fel illy nemtelen beszédivel 's többre fogom becsülni.....'s gondolja meg ha eddig nem jutott eszibe hogy nyilvános helyen vagyunk, a' hol ezer szem figyel ránk.“

Oh, ezer engedelmet, drága szépem! de beszélhet e máskép valaki, ha kegyedet csak egyszer látja? beszélhet e máskép kinek szive van? ki lát, hall, és érez? Bocsásson meg kedves angyal, hisz egy szerelmes szív nem tud más hangon beszélni!! — Igy csevegtek ők, míg a' többiek egész tüzzel és dühösséggel keringéltek. Noha a' szép leány egy kissé megbosszonkodott, és szégyelte is magát Barnafy nyilvános szerelmi vallásán; de még is érzett ő valamit, érzett, mi nem puszta felebaráti szeretet, nem hideg barátság, hanem valóságos szerelem. — Mert Barnafy is különös igéző szépséggel bir, ki most egész alázattal egy keringőre ajánlá magát 's a' szép leány örömest, és szivesen elfogadta 's átkarolván a' szerelem szárnyain elragadtatva (mert megszerették egymást) a' többi tánczosok közt elreppentek. — A' többi férfiak irigyszemmel néztek utána, a' boszonkodván megtiszteltetésén, szerencséjén, és boldogságán, 's csak ugy néztek elvesztett reményük után, mint egy számüzött hazája határinál? Egyik kitanult hizelgőnek mondá, másik szemtelen csapodárnak, harmadik vakmerő csábitónak, másik ismét: Nem rosz izlése van! ugyan szépen elcsipte orrunk elől 'stb. Szóval ki haragudott, ki nevetett, 's boszuságbul mindenki választa magának egy tánczosnőt, kinek karjai közt lecsillapitsák megcsalatott kivánságukat, 's elfelejtsék nagy veszteségüket.

Anyja a' szép leánynak mind jól látta a' mik eddig történtek, és szívből örült, hogy annyi bókolókra talált leánya, mert mi türés tagadás benne, ő egy kissé hiu, 's szerette hallgatni hogy leánya akármellyik társaságba megy is, mindig fődisze és királynéja!! De mellyik anya is az, ki boszonkodik ha leányát szépnek találják? mellyik anya neheztel a' dicséretekért? — Ő sem haragudott meg tehát, megelégedve, vagyis inkább magosabbra emelkedve, 's mintegy dicsőülve érzé magát, hogy kedves leányát ismét megkülönbözteték, kit szüntelen figyelmes szemmel őrzött, de hadd őrizze, 's a' szép leány hadd tánczoljon, és mulasson Barnafyval, hadd keringeljen, és izzadjon, én addig elmondom röviden hogy ki ő, ki után annyi férfi, sovárog! ki után annyi sok sziv sohajt és hasztalan eped, ki után annyian bolondulnak, és ábrándoznak.

* * *

A' szép leány, ki az egész gyülekezet szemét, 's figyelmét magára forditotta, kit minden férfi a' legszebbnek ítélt, kinek ritka kecsei, és magaviselete egész férfi csoportot meghodíta — Cili — egy igen gazdag 's előkelő asszonyság egyetlen leánya. A' szép Cili — szépnek nevezem mert illy remeket még nem mutatott a' természet — 15 éves volt midőn oda hagyta a' nevelőházat, ő ott nem csak zongorázni és tánczolni tanult, mint most szokás — hanem a' szükséges tudományokat mint földleirás, világ története, emberösméret, észtan 'stb. — Megnyerte a' nevelésben mind azt mi egy asszony boldogságára szükséges, 's ezenkivül egy nemes szivet. Későbbi idejét anya körében töltő,

* *

's ő vitte a' házi gazdaságot. Télen itt laktak a' fővárosban, nyáron pedig falusi joszágukon. Tudta azt az egész világ, hogy ő egy ritka szépség, de azért el nem bizta magát. Házi mulatságokba eljárt 's itt is elég hódolókra talált, később azaz 16 éves korában lépett fel először nyilvános tánczmulatságban, (nem ugy mint nálunk hogy hat—hét évü leányka már részt vesz benne, mint most is a' jurista bálban). — Cili apja taval meghalt 's azért nem is lehetett néki a' gyász miatt vigadni; meghuzva magát otthon ült az egész farsangon. De most a' gyászt letéve kettős örömmel jelent meg — 's igy látta meg őt Barnafy, ki iránt egészen különösen érzett, és gondolkodott, ösmeretlen vágy, valami nyughatatlanitá őt, mit máskor nem igen tapasztalt illy nagy mértékben. De ime! éppen most hagyták el a' tánczot.

* * *

Barnafy a' leány kedvét megnyerte, de hátra van még valami, mert ez nem elég a' győzelemre. Tudta ő azt mint tapasztalt vitéz a' szerelem csatáiban, hogy még valakit meg kell hóditani mert a' nélkül nincs haszon, 's ez a' harczos ellenfél a' Mama volt; tudta Barnafy mint szerelem hőse, hogy és hol kell megtámadni az ellent. Oda ment hát a' mamához 's igy kezdé beszédét. „Édes nagyságos asszonyom; nem tartanám magam méltónak hogy nagyságoddal beszélhessek, ha hizelkedni akarnék, de nagyságod egyetlen drága kincse, a' szép Cili kisasszony, csak jelenlétivel is boldogít, hát még egy anyának milly öröme lehet illy ritka szépségü leányban? milly érzés az! milly boldogság! ki azt mondhatja: *az enyém.* Édes nagyságos asszonyom bátor vagyok magam ajánlani, vagy szabad e' reménylenem hogy haza kisérhetem nagyságtokat?"

„Szerencsémnek tartom, ha olly kegyes lesz hozzánk!"

A' tánez, és vigalom közt eltelt az idő, ugy hogy már hajnal felé járt, a' vendégek kezdtek oszlani, Ciliék is Barnafy kiséretében huza mentek, 's kikérték maguknak a' látogatást. Barnafy legboldogabbnak érzette magát az egész világon, 's az öröm kettőztette lépteit szállására. hol barátja már régen elaludt. — 'S ez volt az uj ösmeretség.

(Folytatjuk.)

A' KÉT IFJÚ.

FRANCZIÁBÓL.

(Vége.)

A' természet, a' mindeneket kimüvelő, — neki olly észbeli tehetséget adott, melly csak hamar, csuda sükerrel fejlődött ki; és ez volt; a' népdalokat kellemesen tudta el énekelni. Az ifjuság varás bájai párulva ezen szép tehetséggel, őt ugy nézették, mint legfőbb reményü ifiat. Meg nyerte a' szép nem' hajlandóságát, és feje tele lévén damákkal nekiek illyes mivel gyakran kedveskedett. Igy egyik népdalába ezeket: *Bachus és Amor* a' másikba: *szerelem 's mámor* harmadikba, *zengeni és isteni* lopta öszve. De mivel ezen versekben, mindig volt nehány lábbal több vagy kevesb; egy egy ének ki jobbitását 20 lajos arannyal mindig ki tudta eszközölni; és kitétette valamelly folyó iratba, hogy az irigy idő vas fogai ellen örökre biztositaná.

A' méltságos asszony fia kedveért minden párisi szép szellemüeket megvendégelt. Az ifiu' feje nem sokára megzavarodott, és olly mesterséget nyert a' beszédben hogy végre magát sem érté, 's lassan lassan kimivelődött a' semmire valóságra. Atyja hallván illyen nemü ékesen szólását, sajnálta hogy latinul nem tanittatta; — mert ugy neki nagy hivatalt nyerhetett volna a' törvényszéknél. Az Anya, a' nemesebb izléssel biró, egy katonai ezredesség megszerzésében fáradott, az ifiu erre várva, szerelmes kalandokkal mulatá magát. A' szerelem ollykor kedvesebb mint az ezred. Ő soka t költött, — mig szülei a' fényes életmódda l mindeneket elfecsélték.

Egy előkelő özvegy de csekély vagyonnal biró szomszédné, örömest határozta volna el magát dús szomszédjai vagyonuknak bátorságba helyheztetésére, azokat az ifiu marquisval leendő egybekelés által eltulajdonitván. Magához édesgeté az ifiat, — 's iránta egykedvüségét el palástolva — lebilincselte őt könnyü szerrel. Majd dicsért — majd tanácsolt — 's igy legjobb barátnéja lett szüleinek is. Egy öreg szomszédné házassági ajánlatokat tett; és a' szülék szemfényvesztve illy fényes egybeköttetésre, örömmel fogadták az ajánlást. Az ifiu marquis készületeket tett az egybekelés ünnepére; — mellyen egyesülendő azon imádott nővel, kitől ő viszont szeretteték. A' házi barátok szerencsélteték őt, — 's a' menyegzői öltözetek és öröm versek készitésében töltek el már nehány napok.

Egykor reggel angyali nejének, — kit a' szerelem, tisztelet és barátság adának neki — térdeire omolva hódolt, egy kis jövendő bájos pillanatjának mámorától el telve; — midőn Anyjának legénnye rohan be hozzája. Ime ujra más ujság, monda ő, — a' poroszlók felduláták a' házat, a' hitelezők mindent elfoglalnak, és személyes letartóztatásról beszélnek, én is hát sietek a' törvényszék eleibe „hogy béremet kézhez kaphassam. Hadd lássam, mond a' marquis, minő történet ez. Igen igen mond az özvegy, siessen Kegyed megbüntetésére azon gazembereknek. — Futva, haza érkezik; atyja nincs ott többé tömlöczbe vitték őt, — a' cselédek mind elinaltak, czepelve mindenik mit lehetett. Anyja egyedül, segitség, vigasztalás nélkül, — könyei özönébe volt merülve, nem maradt neki egyebe, mint vagyonának, szépségének, és esztelen fecsérléseinek emlékezete.

Miután a' fiu sokáig sirt anyjával együtt, mondá végre: ne essünk kétségbe, azon ifiu özvegy halálból szerelmes belém, 's pedig ő még sokkal nagyobb lelkü mint gazdag; hozzá sietek, és azonnal ide vezetem. Vissza tér tehát ifiu szerelmesséhez, és őt egy ifiu ügyes kis tisztecskével találja szemtől szembe.

Mit! Jánosy ur, mit keres Kegyed itt? Igy kell el hagyni anyját? Menjen vissza szegényhez, vigasztalja segedelmem ajánlatával, nekem ugyan is szobaleányra van szükségem, 's erre az elsőséget neki adandom. Fiam, mond a tiszt, te ügyesnek látszol, — ha századomba szolgálatot akarnál vállalni, jó előbérre tarthatsz számot.

A' marquis igy lesujtva, szivében a' düh érzetével, ment felkeresni nevelőjét. Bizodalommal közlé vele fájdalmát, 's tanácsot kért tőle. Ez ajánlá lenne nevelő, mint ő is. Ah! én semmit sem tudok, Kegyed semmire sem tanitott engem. Kegyed balsorsomnak egyedüli oka, monda zokogva a' szerencsétlen. Irjon Kegyed regényeket, monda egy jelenlévő elméncz, az nem csekély kereseti forrás ma Párisban.

Mosolyogva 's gunynyal fogadták mindenütt az ifiu marquist egykor hizelgő barátai; 's egy fél nap most több világi ismerethez juttatá, — mint élete minden eddig mult napjai.

Midőn igy kétségbe-esés örvényébe sülyedve lenne, lát egy ódivatú szekeret, egy befedett porondhordó szekér nemét — elődöczögni, bőr függönyökkel ellátottat, és mellyet négy magasra málhált társzekér követe. Az ülésben egy durva öltözetű ifiut lehete látni, kerek és vidám ábrázatút, örömet és kedvességet lehellőt. Istenem! felkiált ugytetszik az ott Jánoska. E' nevezetre a' marquis felüti szemeit, a' szekér megáll, — ő, Jánoska, ez ő maga. Az ifiu felszökik, 's egy ugrással karjai közé szoritja hajdani barátját. János reá ismert a' hivre, és szégyen és könyek boriták el arczát. Te elhagyál engem mond Miklós; — de légy bármilly nagy ur én még is örökre szeretni foglak. János meg zavarodva, elérzékenyülve, és zokogva beszélte el történeteinek egy részét. — Ménjünk vendégházba szállásomra, szóla Miklos, 's ott beszéld el a' többit, — most oleld meg nőmet, és menjünk. Minő társzekerek ezek? sajátjaid e? Igen is enyéim. Faluról jövünk, én egy jó bádog- és bőr gyárnak vagyok előljárója. — Nőm egy gazdag butorárosnak leányja. Sokat

dolgoztunk, az Isten áldása követte munkánkat, élet modunkat nem változtattuk, igy boldogok vagyunk 's felsegitendjük János barátunkat is. A' világ minden nagysága sem ér fel egy jó baráttal. Te vissza jövendsz velünk falura, — én a' könnyü mesterségre megtanitlak, — részvényessé teszlek, és vidám örömben fogunk élni a' föld azon szegletében, mellyen születtünk. —

János megilletődve fájdalom és öröm, gyengédség és szemérem között habozott, és mondá magában; minden nyájas képü barátim megcsaltak, — és Miklós, kit én megvetettem, egyedül jó segitségemre. Minő tanuság! Miklós tiszta lelkülsége, kifejté a' János szivében rejtező jó indulatok csiráját, mellyet a' világ még nem fojtott el egészen. Érzé magában, hogy atyját és anyját illy inségben el nem hagyhatja. Gondunk leszen szüleidre, mond Miklós; és a' mi fogságban szenvedő jó atyádat illeti, — én értek valamennyire a' dologhoz; hitelezői látván hogy többé semmije sincsen — kevéssel meg elégesznek: én mindent magamra vállalok. Miklós addig járt, míg amazt fogságából kiszabaditá. Melly után János vissza tére szüleivel együtt hazájába. Nőül vette Miklós testvérét, ki bátyjához hasonló indulatu lévén, őt igen boldoggá tette. És igy mind az öreg János, mind nője, mind pedig fia tapasztalták hogy: *a' boldogság nem áll hiuságban.*

* * *

A' FÉRJ:

„Mig a' párta tövis koszorúkint homlokod' ülte,
Mennyet igért szemeid tiszta sugára nekem.
Hogy beszedém a' pártafüzért 's rá tüztem a' myrtust.
Zárva a' menny 's nyomorún földre taszítva vagyok."

SUJÁNSZKY.

UTASITÁS A' RAJZOLATOK' SZÁMÁRA:

Nem a' személy, hanem az ügy miatt néhány szót megfontolásúl:

Eddig a' magyar drámairók nem kaptak rendes díjt munkájokért a' színházi pénztárból 's kénytelenek voltak megelégedni; a' mostani igazgatóság díjt ajánl, ollyat, minőt körülményei közt okosan ajánlani lehet, 's ezen ajánlást némelly képzelgő mocskolódással fogadja. Valljon most volt-e ennek ideje, 's érdemel-e itt az igazgatóság szemrehányást? — — A' decemberben általam kiadott szinigazgatói jelentés a' Pest vármegyei játékszini biztosság' határozata, nem az enyém; én csak egyik javaslója voltam 's miután biztossági végzés lőn, csak közlője vagyok. — — Az előadás végett benyujtandó szindarabokat vizsgáló választmányt ezen vármegyei biztosság nevezte a' maga kebeléből 's nekem e' részben csak annyi befolyásom van, mennyi testületnél egyes szavazattal biró személynek lehet.

— — Hogy a' pesti magyar szini igazgatóságnak csak az fog merni szindarabokat adni, ki az igazgatónak (azaz nekem) barátja, az igen kis baj. Én minden okos embernek és minden talentumnak barátja vagyok és az voltam mindig, még ha ezen talentum ellenségem volt volna is, 's azt hiszem, hogy nekem is barátom minden okos ember — miért ne legyen az, nincs rá ok —; az az egy kettő, kik nem „socii sociorum", kik nekem nem barátim 's kiket én igen jól ismerek 's tudom felőlök, hogy alig fognak valaha lázadást csinálni drámai műveikkel a' szinpadon, nem érdemelnek sok figyelmet. Száz irónak lesz bizodalma bennem, mint igazgatóban, az alatt, mig egy két talentumnélküli drámaférczelőnek nem. Ez tehát igen kis szerencsétlenség a' magyar színészetre nézve. Hogy némelly ember parányi eszével is reformatiókat képzel kivihetni a' pesti magyar színészetben, az nem az én hibám.

Mit ezen kivül mondanom kell utasitásul, ebből áll: A' Rajzolatok' szerkesztője kérje meg valamellyik jó barátját (ha van ollyan), kinek tudománya és itélete lesz azon tárgyban, mellyről ő szólni akar, ki illőbb hangon tud beszélni 's világosan papirosra is tudja irni a' mit akar, kérje meg, hogy azon fonákságokat, mellyeket Rajzolatai' 7. számában össze-vissza beszél, adja elő jó rendben és ugy mint ahhoz illik, kinek tiszta szándékai 's nevelt férfiakhoz illőbb érzései is vannak, akkor szivesen fogok a' pesti színház' igazgatásáról magyarázatokat vagy talán számot is adni. A' Rajzolatok' szerkesztőjének ellenben, sem ezen mostani, sem egyéb (ugy is minden fontosságnélküli 's csak fülnek alkalmatlan) zsibongásaira nem tartom méltónak felelni. Én igen jól ismerem a' magam' ellenségeit 's tudom, ki mire érdemes. A' Rajzolatok tombolhatnak, őrjönghetnek, humorizálhatnak, pasquillusokat irhatnak, keresztül gázolhatnak mindenen a' mi tiszteletes, a' mi szent, az nekem mindegy; perczig sem veszi el nyugalmamat. A' Rajzolatok' szerkesztőjének és társainak nem tetszeni elejétől fogva kivánatos volt 's napról napra inkább az, 's velök szót váltani nem igen dicséretes dolog.

Pesten, jan. 27. 1838.

Bajza.

* * *

Felelet: A' most olvasott utasítást adá Bajza ur válaszul, a' Rajzolatokban közre bocsátott egypár szavamra *a' színészetről 's színigazgatásrul.* Méltán nevezi Bajza ur e' feleletét *utasitásnak*, mert az minden megfontolt és érett gondolkodásu olvasónak utasításul szolgál arra, mit tán ez utasítás nélkül is tudott már Bajza urról, hogy ő az ész' szava helyett, mindig és szünetnélkül, és annyiszor ismételve, csupáncsak a' gorombaság', — hogy ne mondjam *durvaság*' szavával akart mindenben győzni.

Ez ügyben is azt teszi Bajza ur, ha szabad hasonlatossággal élnem, hasonlólag egy olly szerecsenhöz, ki látván, hogy tiszta vízzel fehérre már semmikép sem moshatja magát, végre is desperatióbul, szünetnélkül és mindig csak — suviczkkal mosdott. —

Ez rövid feleletem Bajza ur utasitására; mert Bajza ur az ügyről egy szót sem szólt. Egyébiránt, hogy csekély személyemet sárral dobálja, nagyon természetesnek találom: mert ki nyakig merült sárba, az nem fogja ott a' bölcseség' követ megtalálhatni, hogy akármelly ellenét is azzal dobhassa meg.

Szóljon Bajza ur az ügyhöz; ha azt akarja hinni, 's duzzadozó fönnhangon másokkal is elhitetni, hogy neki minden okos ember barátja; minthogy — megengedjen Bajza ur nyiltságomért, — eddigelő, egyetlen egy okos ember sem nyilatkoztatá 's nehezen is fogja valaha nyilatkoztatni azt: hogy Bajza urnak barátja. Hogy társai vannak Bajza urnak, azt senki sem akarja tagadni; de éppen az okos ember az, ki nem minden társaknak akar társa lenni: — Qui non omnium sociorum, socius esse vult.

Szóljon Bajza ur az ügyhöz: mert az, hogy száz irónak lesz bizodalma Bajza urba, mint igazgatóba, még nem tartja fenn a' színházat, ha a' Közönségnek, melly fizet, nem lesz Bajza urban bizodalma, 's Bajza ur nem fogja a' színházat olly okosan igazgatni, hogy Közönséget csődíthessen bele.

Szóljon Bajza ur az ügyhöz, és mutassa meg, ha akarja hogy más józan emberek is higyék, hogy az, mit én mondtam: *„tudomány és itélet nélkül, homályosan van papirosra irva, neveletlen, illetlen hangon, 's hogy az minden fontosság nélküli 's csak fülnek alkalmatlan zsibongás.“* — Ezt kelle Bajza urnak bebizonyitani, mert pusztán elmondani illyesmit észszava' ellenében, nem egyéb mint *literatori betyárkodás.* Ha pedig olly ellenünknek mondatik illyesmi, ki parányi eszü, az illy hang, ismét csak *betyárkodás:* mert a' parányi eszüt, durvaság nélkül, egy piczi kis észszel is legyőzhetni.

Szóljon Bajza ur az ügyhöz, és éppen azért, mivel állitja: hogy keresztül gázoltam mindenen

„a' mi tiszteletes, a' mi szent" 's bizonyítsa be ezt, mert engem legalább erős orthodoxiámbul soha egy pusztában kiáltozó vagy ordítozó controversistának hangja sem fog kizavarni 's nekem legalább nem *mindegy*, mint Bajza urnak, ha valaki mindenen mi szent, keresztül gázol.

Szóljon Bajza ur az ügyhöz: mert egy érett megfontolással biró olvasó, sohasem fogja azt elismerhetni, hogy mit én a' színészétrül 's szinigazgatásrul irtam, az „tombolás, őrjöngés, humorizálás, pasquillus" volt. Literaturai pasquillusakkal csak a' „kritikai lapok" látták el a' magyar olvasó Közönséget mindaddig, míg e' lapok örökre lelapultak; az pedig, hogy az „*Aurora*" Bajza ur kezei közt, csak tünékeny *Aurora borealis* volt, ugy hiszem, ha százszor elmondom is, nem pasquillus.

Tanuljon végre Bajza ur ellenével, mennél parányibb eszü az, mivelt hangon beszélni, 's ha Bajza ur szereté hirdetni azt, hogy *ész az isten*, ne mocskolja be tulajdon *istenét*, kinek segedelmével ő ellenein győzedelmeskedni szeretne, 's csak ekkor foghat minden józan gondolkozásu ember becsülésére számot tarthatni; mert bizony higye el Bajza ur, letünt már a' literatori betyárkodás fényt osztó napja.

Munkácsy.

NYILT LEVÉL:

Tisztelt Szerkesztő Ur! Mivel azon czikkely mellyre ellen nyilatkozásomat adom, a' Rajzolatok' publicuma előtt beszélt, jogosítva érzem magamat Tisztelt Szerkesztő urtól azt kivánhatni, hogy *ellen nyilatkozásom* is ugyanazon publicum előtt történjék: melly kivánatom' teljesülését annál nagyobb bizodalommal várom, — minthogy ellen nyilatkozásom a' szent igazságon épül; Tisztelt Szerkesztő ur pedig még mindig az igazság' védőjének tekinttette magát. — Azonban, ha Tisztelt Szerkesztő ur, netalán rosz kedvéből *ellen nyilatkozásomat* elvetné ugy kénytelen lennék *azt*, ezen levelemmel együtt, a' többi folyóiratokban közölni.

Tisztelt Szerkesztő Urnak

kész szolgája
Matics m. p.
m. t academiai corrector.

Ellen nyilatkozás:

Minthogy Frankenburg Adolfnak a' Rajzolatok 8ik számában Dr. Schedel Ferencz ellen a' Hajnal birálatára irt anticriticája sértegetéseket halmozhatni alkalmat vett *csekélységem*re hivatkozás által is; 's minthogy ezen hivatkozása, a' m. t. academiánál előjárom iránti viszonyaimba és többek' böcsületébe vágván, különféle balvélekedést és félreértést támaszthat, különösen azt, mintha Dr. Schedel Ferencz titoknok a' m. t. academiát érdeklő némi illetlen tervének kivitelére engem használni akart volna: részint emberbaráti 's hazafiságos érzetem, részint a' szent igazság kényszerit kinyilatkoztatnom, — hogy *Dr. Schedel Ferencz m. t. academiai titoknok valamint maga is ezen országos intézet java és tekintete mellett, minden józan gondolkozásuaktól megismert dicséretes törekvéssel volt mindenkoron, ugy tőlem sem kivánt soha egyebet mint a' mikel intézetünk' javára hivatalom maga előmbe szab:* 's ezeknek végbevitelét és előjáróimnak minden illy megbizásait készséggel teljesiteni, irántok pedig tartozó tisztelettel 's engedelmességgel viseltetni, mindig szent kötelességemnek érzem.

Matics Imre,
m. t. academiai corrector.*)

*) Szükségesnek vélem itt megjegyezni, hogy épen nem fenyegető levelére adám ki Matics urnak ez *ellennyilatkozását*. Azonban mivel ezen ellennyilatkozás némi következetlenséget vonhatna tetteimre, mintha magam is elismerném, hogy: *„Dr. Schedel Ferencz m. t. academiai titoknok, ezen országos intézet' java és tekintete mellett, minden józan gondolkozásuaktól megismert dicséretes törekvéssel volt mindenkoron"* — ünnepélyesen kinyilatkoztatom, hogy én magamat ezen *józan gondolkozásuak közé* számitatni nem akarom, sőt azokat tartom *csak* józan gondolkozásuaknak, kik az oklevélszerüleg két esetben bebizonyított ellenkezőt hiszik.

Munkácsy.

Szerkeszti Munkácsy.

NYOMATIK LANDERER BETÜIVEL

M. T. AKADÉMIA KÖNYV-TÁRA

Pest

Februar. 8kán

Megjelen e' divatujság hetenkint 2szer. Helyben felévi dija 4 frt., egész évi 8 frt. Postán 5 fr. és 10 fr. pengő.

RAJZOLATOK

A'

TÁRSAS ÉLET

ÉS

DIVATVILÁGBÓL.

1838.

11dik szám.

Előfizethetni uj-világ utczában Reisinger házbán 554ik szám alatt. Es minden cs. kir. posta hivatalnál.

Negyedik év'

Szent a' Törvény! szent a' Béke!
Ez legyen Hazánknak éke.

Első fele.

JÚLIA FÁJDALMA.

Schódelné asszonyhoz.

(Febr. 3dik 1838.)

Mi bú' villáma sujta
Ott fönt oh angyalok?
Hogy illy kebelhatólag
Zeng istenajkatok.

Panasztok' égi hangja
Bájszárnyain lereng,
'S szivünk a' fájdalomban
Olly édesen mereng. —

Nem angyalbú' nyögése
E' szent melódia;
De dúlt mély szívtüzében
Panaszt zeng *Júlia.*

Csak a' gyönyörben úszó
Lélek kész hinni azt,
Hogy boldog ég' lakóji
Nyögelik e' panaszt.

Illy hangon, illyen arczczal
Kesergenének ők,
Ha kinos szerelemben
Fájhatna kebelök.

'S midőn illy búra, szembe
Hő részvét' könnye gyűl;
Tebenned, *Égi-hang* a'
Művészet istenűl.

SZABÓ DÁVID.

A' SZÉP CILI.

DOMJÁNTÓL.

(Folytatás.)

Barnafy miután a' haza kisirt kedveseknek jó éjt kivánt, 's egy forró kézcsókolással elbucsuzott, — házrúl házat elhagyva, a' külső tárgyakat megsem ismerve, hisz csak Cili szépe volt szemei előtt, észre vétlenűl haza érkezett. Nem tarthatta magában hogy örömét, és szerencséjét ne tudassa barátjával, ki a' mint mondám már rég az álom karjai közt nyugodott. — Gyertyát gyujtva nagy sietséggel az ágyhoz közelít, 's megrázza az aluvót, de olly erővel, mintha az egész ház lángba borúlna 's őt az utolsó vészbűl akarná kiszabaditani. Az első álmábul felzavarva hirtelen felugrik, meredt szemekkel néz, semmit se tudva magárúl és a' világrúl, képén előbb pirosság aztán halálszín 's némü zavarodás látszott.

„Megengedj barátom hogy édes álmodbul felvertelek, de örömöm határt nem ösmer, 's ezt tőled, ki minden legkissebb dolgom is tudod, el nem titkolhatom.“

Hát mi történt? szól az ébredező szemeit dörgölve midőn magához tért, 's Barnafyt megösmerte.

„Oh barátom! örvendj velem együtt. Megnyertem őt a' szépet, kit magad is láttál, barátságát vagy inkább viszon szerelmét kézszoritással, és látogatásom kikérésevel bizonyitá. — Irántami viselete mondhatom éppen nem volt egykedvü. Ő enyém lesz! csak ő lesz az enyém! oh boldogító érzés őt birhatni minden szépek leg-

szebbikét! milly büszkeség emelkedik keblemben a' legszebb teremtményt birni e' világon! nyugalmam, szerencsém, boldogságom, üdvöm, egy szóval mindenem ő benne egyesitve lelem fel! Eddigi magányos éltem megáldja a' szerelem — a' szerelem és kedvesem, mellynél nagyobb örömöt nem érezhet egy férfi kebel!! — És te hü barát egészen egykedvüleg mutatod magad? szerencsémben, és örömömben semmi részt sem akarsz venni?"

„Lelkem, — te ugy örülsz, mintha már meg volna, pedig még sok van hátra." Szólt a' jó barát az ágy szélire ülve.

Nincs, semmi legkissebb sincs hátra, mondá Barnafy elhatározva, a' dolgot nem huzom soká, rövid-idő mulva őt megkérem 's elveszem. Istenem mi boldogság vár reám a' szép angyal karjai közt!! Érzem: hogy csak őt szerethetem, érzem azt is hogy őt senki se szeretheti olly tüzzel, és lélekkel mint én. — És te mindig hallgatsz? oh szólj! mert kész vagyok hallgatásod irigységre magyarázni! — de nem nem — te álmos vagy feküdj le, 's nyugodjál csendesen. Barnafy a' gyertyát megragadva a' mellék szobába akara menni. Megállj! szól a' jó barát megállj! 's a' bémenőt visszatartóztatja. „Nem veszem sértőleg kimondott szavad, mert tudom hogy a' szerelem mámora megszéditett, de hányszor, és hányszor örültél igy mint most? már hánynak mondtad azt, hogy csak őt szereted, csak ő lesz a' tiéd? ugy-e?! 's mind elmult. Ládd, én félek, hogy most is csak ugy lesz, 's azért fel sem veszem.

„Oh ne félj attól! ő szeret engem, 's mi kell ennél több?"

De hát a' probát ki állja e'? az ám a' kérdés!

Ő szép 's rosz nem lehet monda Barnafy.

„Tudja az Isten nékem az egész dolog nem tetszik. — Hogy szép az bizonyos, de éppen az nyughatatlanit engem — mert hogy őrzöd meg? a' mai világban más is megnézi a' szépet.

„De ha ő csak engem szeret."

Ki tudja. Meglehet eleinte, de az első szerelem nem soká tart, az — barátsága válik ('s ha szépsegibe szerelmes az nem tart örökké, minden nap látván, nem is fogod olly igen szépnek találni) a' barátság később hidegebb lesz, innét idegenség, egy kis szemre hányás, — előbb csak játékbul, aztán igazán — innét harag, czivódás gyülölség, és végre megvetés, 's igy kész az előre nem látott szerencsétlenség. Ne vedd rosz neven de tapasztalásbul mondom, azért a' szépségre ne is támaszkodjál ha más tulajdonok le nem kötnek, 's gondold meg mit mivelsz, mert ez a' lépés nagy, melly az élet kertibe, vagy a' halál szomorú pusztaságába visz.....

Igy kellett néked szólni egy jó baráthoz? — monda Barnafy egészen elhülve — igy kell barátod egy szép jövőtül elijeszteni, nem — valójában ezt nem vártam baráti kebledbül, — de jól tudom mire czélzatz majd reggel bővebben. Megengedj hogy háborgattam utolsó éjed. 'S evvel szobájába ment az ajtót mérgesen becsapva, barátja pedig a' dolgot fel sem véve nyugodtan ismét lefeküdt. —

Barnafy félig levetkezve járt fel 's alá, 's lelkiben méreg és boszu támadott. — Ennyi ravaszságot mégsem hittem volna barátomban. Illy oláváló kétszinüséget csak a' pokol termeszt, szóla bosszusan, de nem ugy édes jó barátom, nem ugy. Ha jószágokat eltudsz vitázni, kedvesem meg nem nyered, bár millyen ékes szólással birjon is nyelved, mert holnap utoljára látod a' szép napot éltedre feltünni, utóljára látod Isten szép egét. Várj gonószok fajzata te! nem fogsz utamban álláni. De mit is epesztem magam szerelem féltéssel, és keserüséggel? — szerelmet tiszta forró szerelmet vetettem, 's én epét gyüjtsek? kint arassak? reményembe 's szép jövőmbe megcsaljam magam? Nem istenemre mondom nem. Kardom, 's férfi jobbom végezzen holnap ez ügyben. — Igy beszélt Barnafy magában 's homlokán némi ünnepiség és szilárd elhatározottság látszott. Most hirtelen még rajta levő ruháját leveté, — gyertyáját eloltva — lefeküdt.

— De álom nem jött szemire. Majd a' kedves, majd a' félre értett hü barát, majd a' holnapi

párviadal forgott tüzes agyában. Érted kedves Cilim nem illy nyomorult pokoli szolgával — ki jó barát képibe mutatja magát az emberek közt — de magával a' pokollal is megvívok! Fogadom és esküszöm hogy mig élek senki más kivülem nem birja szerelmed. Illy gondolatokkal küzködött a' szerelem féltő, mig a' nyugtató álom le nem csillapitá. —

Cili sem volt másképp. Mindig azon édes gondolat vala fejében, hogy ő egy valakinek megtetszett, ki őt boldoggá képes tenni. Jövendő napjai tüntek fel előtte, 's ő azokat olly szépeknek, olly gyönyörüeknek tudta képzelni, milylyeneket csak valaha, élhetett egy szerelmes boldog pár. Illy kellem teljes álmokbul, átszendergett az igazi álomba, 's igy mármost mindegyiket minden ringatás nélkül szépen elaltattam. — Háborithatlan csend van mindenütt, mintha az egész világ ki halt volna. Illy sötét, 's néma csendben szeretek én beszélni, mert senki sem vág szavamba, senki sem szakasztja félbe órám egy hangu petyegésén kivül, 's ebben a' csendben elmondom mentül rövidebben Barnafy életét:

* * *

Ő iskolába soha sem járt, — de ennét nem következik: hogy ő tudatlan, o nem! tud ő annyit mint egy mivelt és tudományos ifju ember ki 12 évet hiába elvesztett az iskola járással. Egy tapasztalt, 's nemes lelkű nevelő, több nyelvekben, 's a' tudományok szükséges ágaiban nem csak bévezette, de oktatta is, nem csak felületesen magyarázgatta — (hogy későbbre csak azok' czimei maradnak fejibe) hanem azokra rá is tanitotta, 's e' tudományokban eszét 's szivét tökélletesen kimivelte. Nincs tehát helye itt az előitéletnek: hogy a' ki iskolákban nem járt tudatlan és.... — Huszonhárom éves korában atyja meghalt de megmaradt a' temérdek jószág, hová igazgatónak nevelőjét kéré meg. — Igy tehát Barnafy igen gazdag volt, de ha nem tekintjük is e' jószágát, mégis sok kincsekkel birt, mit nevelőjének köszönhet. Ezenkivül van neki egy birodalma, mellyet semmi időszak sem rabolhat el tőle, sem tüz sem árvíz, vagy háboru, 's e' birodalom a' *vigság;* víg volt ő egész életibe, és derült. Most pedig mint szabad, független, 's egészen a' maga kénye szerinti földes ur, de fiatal, és tüzes ur házasságrul gondolkodott. Könnyü volt neki egy nőt kapni, hiszen egy szép, derék ifju, 's szép virágos jószág elég egy leány lekötésére. De hogy olly nőt kaphasson, ki nem csak jószágába, hanem személyibe is szeressen, e' próbát találta fel: t. i. jövendő kedvesének elmondja hogy ő olly kimondhatlan szegény, hogy ha csekély hivatalát elveszti, kenyere sincs. Ezzel a' próbakővel elment leányt nézni. Atyafiai majd ezt, majd azt javasolták, az öreg nagy bátya pedig hogy a' jószág együtt maradjon, a' familiábul nevezett egyet, ismerősei ismét mást ki által egy kissé közelebbi barátsághoz, 's a' gazdag atyafi némi jószivűségéhez juthatnának. De Barnafy mind ezekre rá sem ügyelt, mert tudta mit akarnak.

Elment tehát a' mint mondám a' próbakővel tűz helyet nézni, 's a' legelső leány — a' váradi fürdőkben, nem kis benyomást tett rá, de későbbi társalkodás után átlátta, hogy e' csak Barnafyné lesz, és nem hü feleség. Errül lemondott. Talált másikat az aradi szüreteken — és talált több helyeken is, de egy sem tetszett neki, mert ki hiu, ki büszke, ki nagyravágyó volt — ki pedig a' próbát ki nem állotta. — Nem keresett ő gazdagot mert egy nőt becsületesen kitarthatott, sem kicsapongót. Nem nézte ő tudós e vagy igen mivelt — ő egy szép, kellemes, e' mellett jó szivű, 's nemes lelkü hölgyet keresett. Ki volna olly gonosz és vakmerő kétségbe hozni, hogy a' ki szép (a' leányok közt) ritkán jó? Van elég szép és jó — de Barnafy szerencsétlen e' dologba, ő egyet sem talált ollyat, — hogy bővebbi ösmeretség után valami kivetni valót ne talált volna benne, hiába járt kelt, hiába fáradott, 's illy hasztalan keresésben, ki hinné el teljes öt év folyt el!! e' végbül — látta hasztalan fáradságát — 's a'

*

szerelmi kalandokat is megunva — ünepélyesen lemondott a' házasságrul. „Szabad éltem minek is kötném le, szóla lemondó hangon (mint mikor az ember valamit el nem érhet) nyűgöt a' nyakamra minek is vegyek hiába, ha boldog nem lehetek? minek is házasodjam meg, mikor annyi sok szomorú példábul megtanulhattam milly nagy kereszt a' házasság!! Illy gondok közt jószágán meghuzta magát, hogy egyedül a' gazdaságnak és tudományoknak éljen. — A' volt nevelő most jószág igazgató különösen örvendett, hogy az ifiu földes úrból — kivetkezve a' sok bolondságokbul — egy józanon gondolkodó férfi vált — Csendességben azaz szerelem fegyverszünetben élte öröm napjait, és barátságban szeretve jobbágyitól, 's tiszteltetve minden embertül, mert a' nagy vadászat, — mit kétszer adott egy évben — és más vendégségek alkalmával, tapasztalták emberszeretét, barátságát, és jószívűségét.

Egy téli napon levelet kap a' fővárosbul hol történetünk folyik a' fentebb emlitett barátjától hogy a' 17 éves pört — mellyel három falu, 's több puszták és szőlő hegyek vannak összekötve — részire megnyerte, 's igy a' jószág még nagyobbra nőtt. A' szerencsés ügyész megnyerte Barnafy barátságát, és fáradsága jutalmát, mert a' három közül egyik legszebb falut néki ajándékozta. Uj mező nyilt most a' két jó barátnak a' világhoz, 's együtt jártak keltek minden társaságban és mulatságban.

Már most mégis csak megházasodom szól. Barnafy az öröm hangján, 's ajkán egy mosoly vonult el, mert ennyi jószág nem eshet más kezire, mint fiaméra. —

Én nem akarom szerencséd' gátolni, de vigyázz ugy ne járj, mint én. Édes barátom hidd el nincs egy jó asszony a' világon.

Ha te szerencsétlen voltál, nem következik hogy én is az legyek, majd meg áld az Isten, vagy ha a' rózsa egyszer megszur soha se nyuljunk hozzá?

A' farsang elkezdődött 's vele a' tánczvigalmak, nevezetesen az is, a' mellyben már őt volt szereucsénk látni Cili társaságában. De ime megvirradt.

* * *

Reggel Barnafy felöltözködött, 's egész komolysággal és hidegséggel barátjához megy, hogy vele számoljon, vagy is párviadalra ki hija. Komolynak mutatá magát és csendesnek, pedig a' harag és boszu lángoltak keblibe.

(Folytatjuk.)

MUTATVÁNY.

PETRICHEVICH HORVÁTH LÁZAR

ILLY CZÍMŰ KÉZIRATÁBÓL:

BYRON LORD' ÉLETE ÉS MUNKÁI.

1816-ban tavaszszal hagyá oda Byron lord hazáját ... örökre. Gallián sietve átutazva Brüsselbe ment a' Waterlooi mezőt útjában megszemlélvén. Onnan Coblentzen keresztül fel a' Rhenuson Basel városáig. Nyarát a' genevai tó' partjain töltötte. Milly lelkesedéssel, 's minő szemléletek között éldelte légyen annak vidéki gyönyöreit, azt önköltészete a' világnak nem soká megmutatta. *Childe Harold*-jának III-dik éneke, *Manfred*, 's a' *Chilloni Fogoly* Genevától egy mérföldnyi távra fekvő, 's Champagno Diodati nevet viselő gyönyörű helyen irattak.

E' költemények világosan mutaták, miképen az őt önkénytes számüzésbe kényszerítő szomorú történetek habár keserítni tudák is érzéseit: költői hevét — múzsáknak örök hála érte! — nem 'olthaták.

Úti kisérete, különössége miatt érdemli az emlitést. Tették azt hét szolga, öt szekér, kilencz ló, egy majom, egy szelindek, lánczos kuvasz, pár macska, két kakaspáva néhány tyúkokkal együtt. Ezen kivül még sok kényelmi bútorok, 's egy a' legújabb 's válogatottabb munkákból összeállitott könyvtár.

Mintegy 1817-nek kezdetétől 1820-ig főlaka Velencze volt, hol mindig nevekedő lelkesség-

gel adta magát a' költészetnek. Miket itt írt, valának: *Tasso kèserve*, *Childe Harold*, IV-ik éneke, *Marino Faliero*, 's a' *két Foscari* (drámák) *Beppo'*, *Mazeppa'*, *Don Juan'* első énekei.

Manfred — igy szól egy angol bírálat — Byron lord' drámai munkáinak legelsője, 's mi azt hisszük, legszebbje is volt. A' lángész' szelleme látszik megküzdeni abban az iró' természetének szellemével, tusájok a' felségesség' palmájaért lévén. *Manfred* örökké ugy jelent meg előttünk, mint a' nemes költő' szelleme' legsajátabb teremtményeinek egyike. Abban szivérzettebb a' melancholia, 's nem a' költő látszik öszvehúzni szemöldeit, hanem saját gondolatinak súlya alatt rogynak azok öszve. Értelmessége is erős munkásságban van 'ott, 's a' fő charakter komoly fellengése tökéletes értelmi öntésü. E' charakter' kigondolása *Miltonos*. A' költő méltónak tette azt arra, hogy a' természet' csarnokai, ama' jégpaloták közé rejtőzzék, hol képződik és zuhog le a' torlatesés. *Manfred* fenn áll a' költemény' rettentőleg bámulandó vidékeinek ellenére is 's épen olly magas, fellengő, nagy mint a' havasok; — 's midőn őt képzetinkben lefestjük, bizonyos magasság', bizonyos független méltóságnak veszi ő fel alakját, amaz általa megmászatni szokott hótetők között saját fényében tündöklőt. A' szenvedély is indulatos, tüzes ezen alkotmányban, de egyszersmind mély és telljes, a' mi Byron' munkáiban nem mindig feltalálható; komoly pedig, és őszinte általában. A' nyelv' zenéje épen olly ünnepélyes, szívrázó, mint ama' fuvatagé, melly a' meglábolhatlan alpesi sivatagok' meredek bérczein keresztül ordít. Amaz irtóztatólag ásító zuhatagok, amaz örvényeken lehömpölgyő ködfellegek nem vadabbak, sem meglepőbbek tekinteteikben, mintsem a' természetfeletti teremtései a' költő' képzetének, mellynek bűverője noha igen nevezetes befolyású, mindazáltal mégis szünnélkül felülmúlva van *Manfred*-nek értelmi súlya, legyőzhetlen akaratja, 's rendíthetlen philosophiája által.

Byron lord' szomorújátékairól csak azt jegyezzük meg tragicai characterök' részletes természetére nézve: hogy hatásuk egyáltalában nagy, rémítő, 's félelmes inkább, hogysem lágyító, érzékenyítő, vagy pathostelljes. Mint drámai költemények, nagy szépségüek, sok eredetiséggel díszeskedők: *)

Don Juan czímű poëmájának stylje — mond továbbá az angol bírálat — 's természete különösen szerencsés vegyét teszi a' tréfa és pathosznak, a' szeszélyes vi'sgálódás' 's a' költészet' magasb elemeinek. Soha sem füzéreztettek az angol nyely' virágai bujább stanzákba, mint *Don Jaan*-ban. Honi habok között játszodozó delphinként, melly minden fordulatára — bármi furcsa is legyen az — egyegy új szint, új szépséget fedeztet fel: ugy a' jeles szerző is egy tehetségein uralni tudó korlátlan hatalmat mutat e' munkájában, 's annak minden bármelly szeszélyes ríme, vagy szórakasában újabb és varázslóbb észfogásokkal gyönyörködtet bennünket. Óhajtanók — szivünkből óhajtanók, hogy a' finom költés, mi ezen legeredetiebb 's legbámulandóbb munkának 16 énekei felett olly dúsan elhintve van, ne lett légyen öszvevegyítve sok ollyassal is, mi épen olly léhás, mint tréfás; őszintén sajnáljuk, hogy a' testiség' nemtelenítő salakja olly szabadon folydogál a' szerző' verseinek különben olly dúzs erein keresztül.

Dante' jóslata — mit Byron három évi velenczei mulatása után irt Ravennában, hová 1819-nek vége felé ment — új példáját adá ereje csudás különféleségének, 's gyakorlásbani tehetségei' kifeszülhetésének. A' tájt iratott *Sardanapal* szom. ját. *Cain* egy titok; 's *Menny és Föld* titok. 'S ámbátor (bizonyos szembetünő

*) Ezen ágára nézve Byron' biráltatásának merőn ellenkezik a' közvéleménnyel Bulwer, ki a' drámai költeményeket eleibe teszi Byron' minden más szerzéseinek; 's ezen a' tudományos világban egészen új vélemény' meglepő kimondását nehány szebb-szebb drámai helyek' lelkes kitüntetésével valóban be is bizonyitani igyekzik. Lásd: England and the English'. Book the fourth Chapter II.

okokból). *Sardanapal* britt szinpadon előadhatlan, az általában véve, mégis a' legfényesb példány, mellyet csak előmutathat nyelvünk a' tragoediának azon nemében, melly Byron lord' bámulásának kirekesztő tárgya volt. *Cain* azon munkák' egyike, melly jeles szerzőjét a' legszigorúbb megitéltetés alá vetette, ellene felhozott istentelenség' vétkére nézve; minthogy az isteni gondviselés' jóságos voltát kétség alá húzni akarni látszik. — Eddig honfitársa.

1821-ben ősszel Pisába ment Toscanában, lakásaúl a' *Lafranchi* palotát választván. Itt ismerkedett meg a' gyönyörű *Guiccioli* grófnéval is, ugyanazon nevű gróf' hitvesével. Ezen ismeretsége — szokott változékonysága' ellenére — három egész évig tarta; mi alatt a' grófné el volt férjétől különöztetve, ennek a' pápához történt folyamodása' következésében.

Illy tartós szerelme' tárgyáról Byronunknak valamivel többet tudni mint csak puszta nevét, talán nem lesz érdek nélkül, azoknak kivált, kik a' szépnek érzése és becsétől herűlve, annak néha költői szeszökkel is — ugy mint tett Byron — lelkesedetten adózni szoktak. Következő vázlata ama' szép bájolónak egy akkor tájt Pisában megfordult lelkes angol utazó' jegyzéseiből van kölcsönözve.

A' grófné huszonhárom esztendős, noha tizenhét, tizennyolcznál nem látszik idősbnek. Olasznők' nagyobb részének szokása ellen, bőre nagyon finom és szép. Nagy, fekete, anda szemeit a' világon leghosszabb pillák árnyazzák, 's haja, melly nincs felgyüjtve fején, a' legsötétebb barnaságú természetes fürtök' bujaságában leng szendén menedékes vállain. Termete egypiczinkét talán igen egészséges magasságához képest, de mellszobra tökéletes. Vonásiban kevés hibázik az arcz-él' görög tökélyéből, szája pedig 's foga a' leggyönyörüebb, mit csak képzelhetni. Látni őt bámulás — szólni hallani elbájoltatás nélkül telljes lehetlen. Szavának minden megszólalásával hangja' kelleme 's kedvessége mutatkozik, — melly — 's meg' aztán tökéletes olasz beszédének mu'sikája — minden dolognak, mit csak szája kimond, egy külön bűbájt kölcsönöz. Nemes csín és báj, ugy látszik, alkotó részei természetének. Csakugyan mind a' mellett is, hogy Byron lordot imádja, látszik mégis, miképen öreg atyjának számüzetése és szegénysége felhőzi néha kedélyét, képére a' melancholiának egy árnyát vetve, melly ama' szeretetre méltó asszony gerjesztette nagy részvétet még neveli. Társalkodása élénk tanúltság nélkül, saját és Gallia' nyelvének minden jobb iróit olvasta. Gyakran titkolja a' mit tud félve, nehogy igen sokat tudni gondoltassék, észrevévén hihetőleg, hogy Byron lord nem igen szerette a' tudákos asszonyokat. Byron őt bizonyára nagyon szereti, a' nélkül, hogy most még szerelmes volna belé. *Georgioni*-jának leirása a' velenczei *Manfrini* palotában a' grófnéra van irányozva. A' *Dante' jóslata'* elébe igtatott szép ajánló sonnet mint Ravennából Velenczére a' grófnévali találkozás végett történt indulásakor, irott stanzák is:

„River, that rollest by the ancient walls“ 's a' t. a' szép *Guiccioli* grófnéhoz intézvék. —

Miket e' lapjaim' hőse pisai lakása alatt még irt voltak: *Werner* szom. ját. *Az álváltozott rusnya.* (The Deformed Transformed) *Don Juan'* folytatása a' XVIik ének' végeig.

Szabad legyen nekem, az imént felhozott angol birálatnak Byron lord' munkáiról kimondott véleménye' nyomán, itt igen röviden a' britt nevezetesb birálatok' e' jeles poemaról (Don Juanról) egyezőleg kimondott itéleteimek velőjét előadnom, habár *Don Juan* még akkor is, ha ki e' nagy hírnevü furcsa hős' magyarosítására lelkesen elszánná is magát, körülményink között szembeötlő okoknál fogva bajosan mehetne sajtó alá; vagyis helyesebben, 's az *empirisien* alapúltabban mondva: bajosan jöhetne ki az alól. Azonban franczia kötetlen beszédben is — mert a' tortyos rímekbe öltöztetett német *Don Juant* (ki megfosztatva eredeti méltóságától, 's megnyisbálva csaknem ‚*Hanzwurst*' druszájává aláztatott) nem igen ajánlanám — hiven van lemásolva, 's ámbátor az csak árnyképe az ere-

deti silány koszorúnak, mégis gyönyörrel olvasható. —

Don Juan — tehát — mindennemű hibákkal teljes, mellyeknek számosbjai menthetlenek, némellyike botránkoztató; de a' mellett mégis költészeti érdemi majd minden nemeivel dicsekszik. A' legjelesb helyek vannak abban, miket Byron lord csak valaha írt; ott az emberi természet' csudára méltó ismérete, választékos szeszély; ott szabadság, pattanósság, 's a' képzés, elevensége lakozik; — egy bámulást gerjesztő nyelv, és érzés. Ott a' mély, magas, 's eredeti gondolatok' roppant termékenysége, de egyszer'smind egy sebes, dosztig megtömött emlékező-tehetség' eláradása mutatkozik. A' lelemény élénk, költői festések ragyogók, tüzesek, 's mégsem kelletén túl kidolgozottak, hanem inkább a' természetből elevenek, színezéseikhez hűk; 's az egésznek uralkodó character-bélyege — kivéve számos homálypontokat — nem lelketsújtó, noha busongó; nem embergyülölő, noha keserű; 's a' költői lelkesedés' visióit sem viszszataszító, noha durczás, berzenkedő is.

De Byron lord' költeményeinek mindegyike ha szép — *Childe Harold*ja több mint szép, fölséges az, 's utánozhatlan. — Soha szellemi teremtmény, szerzőjét halhatlanítni képesb nem volt mint ez. — 'S akár gondolatok' mélységét, akár a' formának sajátságát, akár pedig a' nyelv' gyönyöreit tekintsük: — mindenben egyiránt roppant; dicső. — Szívhez szól a' lelkes zarándok' minden szava, 's lelkeink' legtitkosb húrjait olly csiklándósan megpendítni tudja. — Emeli e' költemény' érdekét az is, hogy egy munkájában sem képzelhetjük magunknak annyira öszveolvadva a' költőt költeményével mint *Childe Harold*ban. Mert Harold csak képzelet' szülöttje, 's inkább puszta név mintsem hős. — Csupán vezérfonal gyanánt használá azt Byron, melly irót 's olvasót ama' különféle vidékeken átvezessen, miket bejárni kivánt a' zarándok; lelkéből meritett gondolatit 's érzeteit akarta ő csak ráruházni.

A' szerző maga megvallja, *Harold*nak önmagávali ugyanazonságát, habár azt elein tagadni szerette is. Ő maga igy szól negyedik énekének előszavában: „A' mi e' IVik éneket illeti, ebben a' zarándok *Harold* még ritkábban fog a' színpadra lépni mint az előbbiekben is, 's csaknem teljesen öszve lesz olvadva az önnevében beszélő szerzővel. — Mert restellem — ugymond — tovább is kijelelni ama' közöttem és *Harold* közötti elválasztó vonalt, mellyet ugy is senki sem akart észrevenni. Igy nem akarta senki *Goldsmith* chinaiját is valóságos Chinainak tartani. Hiában gondoltam hogy különséget állitottam légyen föl a' zarándok 's költő között; sőt e' különség fentartása iránti gond, 's meg' annak hasznos voltábani csalódásom annyira ártottak ihlésemnek, hogy meghatároztam fölhagyni vele, 's im azt tettem is: az e' tárgy körűlti véleményekkel ma már átalában mit sem gondolván. Hadd itéljék a' munkát nem az irót! Szerző, kinek számára nem tud mást nyujtani esze, mint azon mulékony, vagy maradandó hírnevet, mit neki legelső munkái szereztek, méltán megérdemli a' szerzők' sorsát.“ Eddig Byron.

(Folytatása következik.)

EGYVELEG.

Londonban az ajtón kopogatás mintegy előre hirűl adja azt, ki a' szobába akar lépni. Egyszeri kopogatás, a' tejes asszonyt, kocsist, házi inast jelenti be 's annyit tesz: „*Szeretnék bemenni.*“ Kétszeri kopogátás a' levél hordót 's átaljan véve azokat jelenti, kik valamelly dologban jőnek a' házhoz 's ez annyit tesz: „*Ereszszetek be.*“ Háromszori kopogatásra az ur vagy asszony jő, vagy azok kik gyakran szokták a' házat látogatni, 's ez annyit mond: „*Nyissátok fel!*“ Négyszeri kopogatás egy nemesi rang alatt álló jó tónusunak érkeztét jelenti 's azt teszi: „*Óhajtanék belépni.*“ Négyszeri erősen és dictatori modorban ismételt kopogatás, egy mylordot, myladit, egy minisztert vagy magas származásu férfiut hirdet 's ezzel az mondatik: „*Szerencséltetlek titeket egy látogatásommal.*“ — Olly inas ki csak egy kopogatással hibáznék, mellyet ura, rangja után kivánhat, azonnal el lenne szolgálatból bocsátva.

HIR- 'S DIVATLAP.

PESTI HIREK.

1.) Lacombe ur és huga, ismét egy hangversennyel szerencséltetének bennünket a' mult pénteken. Az együtt müködött Erkel és Arnstein urak, ama' zongorán, a' hangversenyadónak egy önszerzeményü ouverturejében, emez hegedűn, egy phantaziában, Tell Vilhelm' daljátékból, nem csak köz megelégedést, hanem valóban tapsos magasztalást érdemlettek. Különös dicséretre méltatható volt Arnstein urnak érzelemteljes, tisztajátéka, mellyel fület és szivet varázsolt. — Maga Lacombe ur elsőben az emlitett ouvertureben, Erkel urral, két zongorán, utóbb, József és bátyjai' daljátékból Herz' változataiban, egyedül, végre egy önszerzeményü Adagioban 's Rondóban, (F moll) szinte egyedül, bájolta hallgatóit. Ezen utólemlített szerzeményt, Seyfried, a' hangavilágban hódító mívnek nevezé, 's valóban olly tökélylyel is adá Lacombe ur, ki többi játékaiban is remekelt, hogy az elmét bámulatra, a' szivet kéjekre inditá.

Lacombe Feliczia kisasszony, kinek érzelmét 's báj hangját eléggé nem magasztalhatni, Continak egyik zenéjét nagyon szépen éneklé, de a' Meyerbeerével, mellyet minden dalnoki kecsekkel éneklett, a' legkellemesebben lepé meg hallgatóit, kik ezen elragadó dalt nem csak zajos tapssal fogadák, hanem ismételtetni is kivánák.

Halljuk, hogy Lacombe ur a' Közönség' ohajtását még egy hangversenyadásban teljesitendi, mit mi is valóban kivánunk, még farsangi mulatságaink közepette is.

H.

2.) Minapi számunkban (6 szám) két érdekes külhoni árjegyzékkel kedveskedénk, nem lesz tán érdekletlenebb ezen harmadik honi, melly a' testvérváros' tánczmulatságaiban résztvenni kivánóknak némi tanuságul is használhatand. Meg kell jegyeznünk hogy Fortunánál történt, hogy a' szobák csak este használtatván öltözkedésre, és reggel feléi hálásra, akkor is fölötte hidegeknek találtattak.

	fr.	kr.
Egy szoba pitvarral két éjre	8	—
Két viaszgyertya.	1	40
Négy faggyú gyertya	—	48
11 Fütés, egy fütés per 42 kr. (!!!) . . .	7	42
Négy kávé.	2	—
A' szolgának 2 (igen rossz) reggeli	3	20
Öszveség. . .	23	30

Buda, febr. 2ik 1838.

Tarault m. k.

Az egyesült statusok' vendégfogadói még eddig a' legdrágábbak valának tudomásunk szerint. A' budai istennő kitett rajtok; 8 forintot ró naponkint olly két lyukért mellyet New-Yorkban hihetőleg csibeketretznek is roszalnának.

Illy prózai árjegyzékek alatt hervadnak el végre az életörömek' legszebb virágai; illy nem várt csapások kiáltaták fel az egykori költővel ezen ismert latin verset:

Flos fueram factus, florem Fortuna fefellit! **

KÜLHIREK.

1.) A' külföldrül Schebestnek egy tisztelője azt irja, hogy játéka után kiordítatott.

2.) Az orleansi Herczeg-asszony' egy zsebkendőjének kivarrása, kendőn kívül, 1000 frankba került és augusztus' 5dikétől november 15dikéig öt legügyesebb varróné dolgozott rajta.

DIVATKÉP VI.

Párisi divatöltözetek zöldbársonybul 's tüllből.

Figyelmeztetés.

A' Rajzolatokbul néhány teljes számu példánynyal még szolgálhatunk. Kik hetenkint rendesen képekkel ohajtják lapjainkat járatni félévi ára postán 6 pengő for., helyben 5 for. pengő.

Szerkeszti Munkácsy

NYOMATIK LANDERER BETÜIVEL

Pest

1838.

Februar. 11kén

RAJZOLATOK

12dik szám.

A'

TÁRSAS ÉLET

ÉS

DIVATVILÁGBÓL.

Megjelen e' divatujság hetenkint 2szer. Helyben félévi dija 4 frt., egész évi 8 frt. Postán 5 fr. és 10 fr. pengő.

Előfizethetni uj-világ utczában Reisinger házban 554ik szám alatt. És minden cs. kir. posta hivatalnál.

Negyedik év'

Szent a' Törvény! szent a' Béke!
Ez legyen Hazánknak éke.

Első fele.

NYILATKOZÁS.

Értésemre esvén, hogy a' pesti magyar színházban, egy kéziratban levő helybeli bohózatomnak: („*Halley' üstököse*, vagy *Budapest jövő században*") előadására lépések tétetnek, a' nélkül hogy az nekem, mint írójának, csak tudtomra is adatott, 's egyezésem illy egy lépés iránt megkerestetett volna; ezennel irói jogaim iránti *kötelességemnek* látom kinyilatkoztatni, hogy ezen 's minden hasonló tetteknek nyilván ellenmondok; minthogy azt eddig semmi nemű szerződés szerint senkinek el nem adtam, sem e' mostani előadásra egyezésem akár az igazgatóság, akár egyes személy által ki nem kéretett.

Fájlalnám, ha e' nyilatkozásom okot adna valakinek elmondani vagy csak gondolni is, — hogy én a' pesti vagy akarmiféle magyar színháznak barátja nem vagyok; barátja vagyok én, de jogaimnak még inkább, 's ezeket illy nyilván megvettetni nem engedem. Hogy pedig a' magyar 's különösen a' pesti magyar színháznak is barátja vagyok 's annak előmenetén tehetségem szerint iparkodni *akartam*, tanusága: hogy ez előtt mintegy öt hónappal adattam által (magam távol levén) az igazgatónak két színdarabot, mellyeket azonban — fájdalom! — épen mai napon *kénytelen valék* visszakivánni, minthogy e' hosszu idő alatt sorsuk el nem döntetett; kinyilatkoztatván egyszer'smind, hogy — bárha az egyezségnek 's jó czél felé közösen munkálásnak szóval nem elégedő barátja vagyok, színi munkáimból (míg a' dolgok így állnak) a' pesti magyar szinháznak átengedni egyet sem fogok.

Pesten febr. 8kán 1838. **Hazucha** m. k.

MUTATVÁNY.

PETRICHEVICH HORVÁTH LÁZÁR

ILLY CZÍMŰ KÉZIRATÁBÓL:

BYRON LORD' ÉLETE ÉS MUNKÁI.

(Folytatás.)

Részemről ha angolul nem értenék, 's *Childe Harold*nak csak jócska fordítása kezembe vetődik, már elég inger lett volna minden mást félretéve magam' teljesen és kizárólag britt nyelv' tanulására szánni. Égess öszve minden roppant kineseket, minőkkel az annyira dús angol nyelv' kérkedik; csak Shakspearet 's Childe Haroldot mentsd ki a' lángok közül: — a' britt nyelv mentve, 's minden nyelvek fölött áll!

De fussuk át — ha ugy tetszik — e' remek költemény' énekeit, 's lássuk: minő a' tárgy, mellyet kijelelt számára a' halhatlan szerző.

Harold fiatal utazó, ki korán elfáradva az élet- 's gyönyőreitől, odahagyja hazáját Angliát 's öszvejárja a' világot, énekelve a' mit lát, gondol és érez. Szabadon járja öszve itt a' költő' szelleme az egész mindenséget, 's mint teremtő jelenve meg legbiztosb jelét adja ama' nagy igazságnak, miképen lelkeink alkató része az istenségnek. *Olvasd Childe Haroldot!* azt mondanám én annak, ki elég merész lenne lelkünk' halhatlanságán kétkedni; mint szokta tengerre küldeni egy latin közmondás az imádni nem tudót. Ugy van. A' halhatatlanság roppant tengere *Childe Harold*, mellynek minden külön hulláma — vészben ugy mint szélcsendkor — halhatlan lelkünk' ihléstele sejditseit tükrözi vissza. Egy bájolva moralis Odyssea, egy föl-

ségesb költészeti kicsapongás, mellynek nincs más sem egységi sem érdeki középpontja, mint a' vándor *Harold*' fesztelen költött személye.

Első énekében Portugall- és Spanyolországokban mulat; vidékeiket 's szokásukat írva le; 's ama' nagy, és rettentő jelenéseknek nehányát minőket ama' hősi föld a' francziák' legelső beütésük' alkalmával ajánlott.

Graeciát 's kis Ázsiát festi a' második ének, melly tartományokat Byron lord 1808ik évben útazott meg először. Rendre üdvözli ő azoknak tengereit, havasait, sírhalmait, romjait; 's e' vidékek' mindenike ama' halhatatlan viszemlékekhez telljesen méltó bényomásokat és verseket sugal teremtő lelkébe.

Harmadik énekében örök búcsut vesz Brittannia' kékes partjaitól, 's a' Waterlooi csatamezőt öszvejárva, Europa- 's amaz egyes corsikai között vívott végvitát írja le, a' tájt az egész világot annyira elfoglalót. Onnan neki eredve a' Rhenus' partjai mellett átröpül az Alp tetőken; kipihen kevéssé a' természet' csudái között, 's Helvecziát dicsőítve költői lelkét a' bájpart-körözött *Leman* tavának varázs-tükrében úsztatja. — Kimondhatlan bűbáj ömledez *Childe Harold*' ezen énekének első sorai fölött mellyek Addához — a' költő' szive' és házának egyetlen leányához" — intézvék. *) Azon szeretett gyermekhez kitől élte' viharai örökre távoztaták a' szenvedő atyát. Mert épen a' tájt mondatott ki ama' törvényes elválasztás, mellynek valóságos okait — mint láttuk föntebb — örök titok-fedé,

Hanem fölségesb kitételeket, erőtelljesb képeket, 's hogy ugy mondjam, érzettebb érzéseket soha újabbnemű költés nem testesitett mint Byron', *Childe Harold*jának IVik Énekében. Ez Velenczében találja a' költőt, 's miután a' Brenta' andalgó partjait lefesti, az *Arguai* sírhalomhoz megy, annak elporhadott nagy lakósa, — Petrarca fölött könyezendő. Majd Itálian siránkozik a' barbárok' mindenike által rendre megfertőztetten, 's egy anda tekintetet vetve a' kaczér Florencziára, Romában megtelepedik, músáját mindazon kénye szerinti sugalmaknak átengedve, mik ama' szent romok és emlékekből kipárlanak. Majd odahagyva egyszerre hősét, pompás üdvözléssel köszönti a' tengert, a' Nápoly felé utazónak Albano' kies tetőiről mutatkozót; 's elvégre búcsut véve az olvasótól, szerencsét kiván neki 's boldogságot, mit ő maga sehol és soha nem talált!

Istenem! miért semmisité meg örök végzésed az olvasónak azon édes reményét: hogy vele— a' most olly keservesen bucsúzóval — egykor megint, 's tán egy 5dik Énekben újra találkozandik? — — Miért halt meg' a' nagy varázsmester!?

A' mi a' költeménynek formáját illeti, *Childe Harold* hason mennyiségű versekből álló stanzákban van írva, mellyek római számokkal jegyezvék. Spencer' rím neme ez, mellyet Byron is fölvenni, 's újra életbe hozni jónak látott mint alkalmasbbat ollyféle munkák nemére, minőkben a' magát minden szeszélynek átengedő képzelődés nem szokta többé a' kötetlen beszédnek methodicai rendszabta lépteit követni, hanem keresztül tör, minden kimondott átmenés nélkül, egy eszméről a' másikra. Franczia költészetben nem találtam illyetén féle rythmusra. De igen Tasso' Jerusaleme', 's némelly német költeményekben. — Honi költészetünkben tán Himfy' szerelme emlékeztetne rá leginkább, pedig mind formája, mind egy keveset öntésében is. Mennyiben t. i. ott is mint itt az iró' valója a' költemény hősével öszve van olvadva. Ott is nem a' hős' életrajza, vagy történetei, hanem csak szívének mozgalmai levázolvák; gondolatok, miket az élet' philosophiájából a' lélek' ezüst serpenyője meritett; vázolatok, mellyekre mindenki ráismer mint saját magáéira. — 'S innet van, hogy Kisfaludynk' könyűd költészetét mindenki szereti a' nélkül, hogy azt a' szigorú józanság' mérlegébe tenné. Mi senkinek sem jut eszébe; 's ne is jusson. Mert hiában taglalják némellyek honi lantja' zengzetét; mi mégis szeretjük őt mindnyájan: az asszonyok, mert

*) E' versek hátrább felidéztetnek.

szerelmesen nyögdécselő; az ifjak, mert holdvilágnál ábrándozó; férfiak, mert honszerető, 's mindnyájan: mert miénk!

Költemények e' nemének nincs még neve újabb literaturában. ‚Didacticum' poëmának nem nevezhetni, mert nem tanít semmit is. Se ‚descriptivum'nak, mert nem csak leír, hanem előbeszél is. ‚Epicum'nak sem; mert sem hőse, sem characterei, sem nevezetessége, sem méltósága. E' három nemnek mindenikéből van ez öszvevegyítve; mert előbeszél is, fest, okoskodik, 's tanít is. A' hős benne maga a' költő, vagyis: az emberszív átalánosan, az ő legkülönbözőbb, és legmélyebb benyomásaival együtt; egy előhaladott műveltségnek poëmája ez, hol az ember érzi ugyan még a' természetet, a' magasztaltságnak amaz erejével, mellyet az soha el nem vesztend, de hol egyszer'smind saját érzéseit bonczolgatni, arról mit érez, önmagának számolni, 's a' mulékony benyomásokat kényére szürcsölgetni szereti; hol önszive ránézve érdekesb themává vált, mintsem a' regényes, vagy historiai hősök' egy kicsit már elkoptatott kalandjai. Az érdek egészen a' stylben lakik, 's az alig körülvázolt forma nem egyéb láttatlan szalagnál, melly az egymást követő eszmék, és érzeteket egy közcsokorral öszvekösse.

„E' költemény — így szól egy, Byron lord' irományival igen ismerős franczia literator, — e' költemény, mellyről a' classicai literatura nekünk semmi képzetet sem adhat Byronnak legkedvenczebb munkája volt. Im hogy fejezi ki magát róla a' költő; *Hobhouse* barátja, és útitársához intézett ajánlásában.

„A' költésről valóságra megyek én itt által. E' költemény minden munkáim között leghosszabb, 's legerősebben kigondolt. Együtt jártuk mi meg, különböző korszakokban a' lovagi kor, historia, vagy mesék által híresekké lett országokat: Hispaniát, Graeciát, Kis Ásiát, és Italiát. Mi volt Athene és Konstantinápoly ránk nézve nehány év előtt: azzá lőn Velencze 's Róma legujabb időkben. Költeményem is, avvagy zarándokom, vagy ha úgy tetszik: ez is, amaz is, mindenhová követett; 's tán menthetőnek fog hiuságom találtatni, melly olly szívesen térit vissza e' versekhez? — Avvagy lehetnenem ragaszkodnom egy olly költeményhez, melly mintegy hozzá köt az őt sugalta vidékekhez, mint ama' tárgyakhoz is miket leírni igyekeztem? „*Childe Harold*" irása nekem sok gyönyörök' forrása volt. 'S egy olly bánátvegyülte fájdalommal válok én meg tőle most is, minőt — hála légyen azon érzeménynek, mellyet érzettem — hogy képzeti tárgyakért érzeni képes lehetnék, soha sem hittem volna...."

„Az olvasó — így folytatja továbbá szavait a' franczia biráló — kétség kivül osztozandik a' költőnek ezen igazságos előszeretetében. *Childe Harold' zarándoksága* az, hol Byron lord egészen föltalálható; mert bőkezűleg, 's mint az olasz mondja ‚*con amore*' szórta ő rá fösték-táblájának kimeríthetlen gazdagságát, akár fesse a' holttermészetet mellyet azonban szelleme mindig meglelkesít; akár emelkedjék a' philosophia' és eszmélet' legmagasb tetőire, akar pedig vakon átengedje magát ábrándozásai' szeszély telljes folyamának, avvagy rezegtesse — míg elpattannak — önlelkének 's miéinknek is minden érzékenyebb húrjait. Gyakran előveszi e' költeményben Byron lord, strophájának végszavát, ősi balladáink' szokásakint; 's mintha azon egyetlenegy szó elég volna hatalmas képzőtehetségét fölébreszteni, azt több más stróphák' themájává teszi, 's neki rugaszkodva — minden más átmenés nélkül — az eszmék' vagy érzeményeknek egy egészen uj sphaerájába röpül. — Azonban mindent föl kellene hozni, ha valamit akarna az ember idézni e' csudás képzésből. Jobb' szeretjük magára a' munkára utalni az olvasót!"

A' mi már illeti Byron lord' munkáinak átalános szellemét: az meglepő, elragadtató inkább, hogysem követhető, vagy utánzásra méltó. Sajátság olly lényeges elv e' költő' munkáiban, hogy minden utánozás, melly nem ezen alapra volna fenekítve, csak fövényre épitett ház lenne még akkor is, ha márvány, mész és

minden más anyagok hasonló miséggel birnának is. Halljuk mit mond *Chateaubriand* azon tanról, mellyet a' világhires angol költő hagyott maga után.

„Byron lord — mond a' jeles franczia iró — egy siralmas iskolát hagya maga után, 's hiszem hogy ha most élne, épen olly vigasztalhatlan lenne mindazon Childe-Haroldokat látni, kiknek ő létet adott, mint én vagyok azon Renéhadért, melly köröttem ábrándozék. A' *nemes* érzemények, mellyek teszik az emberiség' alapját, az atyai 's anyai szeretet, gyermeki tisztelet 's a' szerelem kimeríthetlenek; ezek mindig új ihlést nyújtandanak az azokat kifejtni képes talentomnak; de az érezésnek *sajátságos* modorjai, az ész' 's lelkület' *individualitásai* nem terjeszthetik ki és sokszorozhatják magokat nagyobb és számos képekbe. Az emberszívnek fel nem talált kicsiny zugai felette keskeny mező; nem marad ott semmi tarlózni való ama' kéz után melly első aratott. A' léleknek egy *nyavalyája* nem állandó, nem természeti állapot; nem lehet azt ujolag felhozni, abból *literaturát* alkotni, 's azt újra meg' újra feldolgozni, mint valami szenvedélyt, mellyet szünnélkül módosíthatni azon különböző művészek' kényök szerint, kik azt felhasználni és mindig más-más formában előállítni tudják."

„Két különböző embert találunk Byronban — mond naplójában Chateaubriand — természet' emberét, 's a' *rendszer*' emberét. A' költő észrevevén a' szerepet, mit vele a' közönség játszottata, elfogadta azt 's átkozni kezdé a' világot, melly ellen előbb csak szeszélykedett. E' menet munkáinak chronologiai rendében érezhető. A' mi már *lángelmejének* miségét illeti, az távul azon terjedtségtől, mellyet annak tulajdonítnak, sőt elég korlátolt. Az ő szenvedélyes költői gondolata nem egyéb mint egy nyögés, egy panasz, egy átkozódás; 's mint illyen csudára méltó: nem kell kérdeni a' lanttól mit gondol, hanem hogy mit énekel.

„Byron lord sok *elmességgel* bír, 's pedig igen változatos elmességgel, de mellynek természete háborító 's befolyása gyászos *Voltaire*t sokat olvasta 's gyakran utánozza. Lépésről lépésre nyomozva a' nagy angol költőt, kénytelen az ember megvallani, hogy ő mindig hatásra czéloz, hogy magát ritkán veszti el szem elől, mad mindig attitüdben áll, 's elégedetten tekint maga körül; azonban szeszélyesség, különczség, eredetiség, affectalása rendszerint sajátja az angol lelkületnek. — De ha Byron lord lángelméjeért tán némi gyengeségekkel lakolt, az utókor keveset fog-gondolni nyomorúltságával, vagyis inkább mit sem fog tudni róla: a' költő elrejtendi az embert 's közébe 's a' jövő ivadékok közé teendi az elmetehetséget, ez isteni fátyolon át csak az Istent látandja az utókor." Eddig Chateaubriand.

(Vége következik.)

MARIA THEREZIA

ÉS A' THERESIANUM' NÖVENDÉKE.

Maria Therezia királyné valódi anyja volt népeinek. A' jótévő és a' tudományos Intézetek' egyike sem fosztaték meg az ő mindig éber, és szíves gondviselésétől. Többek közt több izben egy évben látogatá a' katonai academiát Bécsben, mellyben többnyire a' szegény, de érdem koszoruzta tiszteknek fiai a' királyné költségein neveltettek, 's példásan képeztettek. Gyöngéd részvéttel tudakoza untalan ezen Intézet' állapotja, növendékei' jólléte, 's viseletük felől. „Mellyik szeretett fiaim közül," — kérdé a' Theresianum' érdemes Előljáróját, „viseli magát legjobban?" — „Felséged" felele ez „mindnyájan derék ifiak, 's valamennyien Felséged magas pártfogására méltók, hanem még is az ifiu Kukassovich mindnyájok közt a' legderekabb." Úgy magasztalá az Előljáró egyéb tanitókkal a' jeles ifiút.

„Már gyakran hallottam ezen ifiút dicsérni," viszonza a' Fejdelem asszony, 's nyájas pillanatokkal nézé a' kis dalmatát, ki előtte elpi-

rulva, 's mély tisztelettel álla. „Kivánlak vivni látni; fogd a' szúrót.“

Eleinte vitéztelenül állá az ifiu a' Fejedelemnő előtt, de a' mint a' harczhoz készülni kezde, egész lénye fölségessé lőn, arcza földerült, csillogó szemei tüzesedtek, járása katonás, állása bátor, és büszke valának. Diadalma felől nem is kételkedett. Bajtársai, noha megeröltették magokat, figyessége által legyőzettetvén, szuróikat lebocsáták.

A' Fejdelemnő látszatólag gyönyörködék az ifiu' jártasságán, 's remek tartásán. „Nesze kis katona,“ beszéle a' Fejedelemnő neki 12 aranyat nyujtva, „ingyenzsold, szerez magadnak rajta olly heves harcz után valami örömet.“

Az ifiu lábaihoz borúla a' jó Fejedelemnőnek, ez pedig parancsolá a' fölkelést, kezét nyújtván csókolásra.

Egy hét multával ismét előtermett a' királyné, parancsolá az ifiu Vukassovich-ot eleibe vezetni, 's kérdé: „mi örömet szereztél magadnak a' kapott pénzen?“ Erre elcsüggedt, 's beszédében akadozott.

„Eljátzodtad a' pénzt, vagy valamire fordítád? szóla a' Felség gyorsan, és komolyan. — „Szegény atyámnak küldém,“ felele szerényen a' növendék. „Ki atyád?“ Hadnagy volt Felséged szolgálatjában, tisztéről lemondott, most Dalmatziában nyomorúltan él nyugpénz nélkül. Ugy tartom, nem lehetett Felséged' bölcs czéljának, melly szerint nekem ama kegyteli ajándék jutott czélszerübben megfelelem, 's Felséged kegyének nagyobb hasznát vennem, mint hogy azt szegény atyám gyámolitására fordítottam: mert ez vala legnagyobb örömöm, mellyet általa magamnak szerezheték.“

„Derék ifiu vagy“ mondá a' megilletődött Királyné. „Hol tinta, penna, papiros. Ülj le, 's irj.“ —

Reszketve, és dobogó szivvel teljesité Vukassovich, mit a' Fejedelemnő parancsola. A' kegyes Fejedelemnő imezt dictálá:

„Édes Atyám! Ezen levelet, mellyet itt irok, a' Királyné dictálja. Szorgalmam, viseletem, és főkép gyermeki szeretetem, és háladatom édes atyám iránt, annyira tetszettek a' Királynénak, hogy azért édes atyám ezen órától fogva 500 forintnyi nyugalompénzt nyerend, én pedig ujonta épen most 24 aranyat kapok ajándékúl.“

Képzeljük magunknak a' jó Vukassovich-nak örömit. Irása ezen örömlevelen bizonytalan, és olly rossz vala, millyet *valaha éltében* csak irhatott, a' papiros is egészen átázott öröm-hála-könyeitől.

Illyképen jutalmaztaték egyszerre a' háladás és a' gyermeki szeretet. De sokkal nagyobb volt azon jutalom, mellyet a' jövendő számára készitett. Vukassovich kilépvén a Theresianumból az ármadához jött mint tiszt, fokrul fokra emelteték, és a' különféle háborukban, mellyek Maria-Therezia és utóinak országlása alatt viseltettek, kitünőleg szolgálván, egész a' másod tábornokig fölvitte. Ez egyike a' legnagyobb méltóságoknak a' katonai rangnál.

Nagy az áldás, melly a' jámbor háladatos fiukon nyugszik!

Németből

Külkey Vilmos,
Syntaxista a' pesti ájtatos iskolákban.

SZOKRATES VÉG-SORSA.

Xenophon minden dicséretet el-mond ezen férfiuról; minden jót beszélnek róla mások-is, rosszat pedig senki. El-fogja az embert a' csudálkozás, ha mind e' mellett is a' leg-keserűbb végét látja életének; — mellyben őt azonban ugy találjuk, mint ugyan azon Szokratest, a' ki volt, a' rendíthetetlent, — a' változhatatlant! — — Ugyan-is. A' különben meleg-keblü hazafi Arisztophanes, a' ki élete koczkáztátásával (t.i. a' már tett határozás ellen!) kész volt békességet javaslani, — mert ezt hazájára nézve tanácsosnak tartotta, — egy illy ember, mondom, ellene vetette volt magát Szokratesnek, és hallatlan szokása szerint, a' még „*élő*“ embert egy

komediájában a' nép előtt ki-csúfolja. A' darab ezen volt alapítva: „Strepsziades nevezetű polgár, a' ki Athenásban elő-kelő ember volt, tékozló fia miatt, adósságba merűlvén, Szokrateshez megy, 's tanítványává lesz. Itt azután mindenféle okoskodásokat hall, az adósságok lerovásáról 's a' t. — de mig erre jönnének, addig Szokrates mutogatja neki, mint ugranak a' bolhák, mellyeknek e' végre viaszkokat raggatott lábaikra. A' becsületes polgár el-megy, és adósságait a' tanúlt módokon kivánja le-rónni. — Később pedig fiát- is hozzá adja tanitásba a' ki midőn haza kerűl, *szűleinek* engedelmeskedni nem akar, sőt utóljára *az apját-is meg-veri* mondván, hogy Szokrates elvei szerint ez-is szabad! — A' darab azzal végződik azután, hogy mind a' polgárnak mind Szokratesnek háza le-ég.

Nevezetes az, midőn a' vád Szokrates ellen a' nép elibe kerűlt. Az ügy két pontból állott, egyik az, hogy Szokrates *új* Istenséget hirdet, nem a' régit; másik pedig, hogy a' szülék és gyermekeik között egyenetlenséget gerjeszt; — mert Anytosz nevü ifiunak azt mondta, hogy jobb volna, *vargaság* helyett (mert az apja varga mesterséget üzött) tudományokra adná magát, mellyek egy *szabad emberhez* sokkal jobban illenek; — hogy ez által az ifiúnak eszét annyira el-csavarta; hogy most szülei semmi hasznát nem vehetik. Az *elsőre* azt felelte Szokrates, hogy ő az Isteneknek csak ugy áldozott mint a' többi; a' mit tanúk által elegendőképen be-is bizonyított. — A' *másodikra* azt mondta: az ifiu (Anytosz) ki-tünő elmével bir, és ha tanúlt mester gondviselése alá nem adatik, jövendőli, hogy garázda ember válik belőle.

(Ez be-is telt később; mert az ifiu italnak adta magát, és fertelmes bor-korcsolyává lett. Ugy van; 's nem is lehetett máskint; az elme *hatni* tör; ha meg-akasztják, másba vág; legyen az jó vagy rosz, mindegy! — Az utóbbit azonban bizonyosabban várhatni; mert a' miveletlen elmék vaktában dolgoznak; a' setétség pedig és homály, *tévedésre és a' jónak is el-vetésére* vezérli az embert.)

Szokrates *„bünősnek“* találtatott. De az Athenási törvény szerint (szabadokhoz illő leg) a' vádlottnak magának kellett választania büntetését hogy igy maga-is el-ösmérje egyszer'smind vétségét — választani pedig e' kettő között lehetett: „pénz-birság vagy számüzés.“ — A' ki egyikét sem választotta, — *halál* fia lett; minthogy igy a' nép itéletét meg-gyalázta. Szokrates egyiket sem választotta; mert nem akarta magát bünösnek elösmerni. E' nagy férfiu tehát *„a' siralom házba“* került! — — Holott-is, mint mondják a' lélek halhatatlanságáról fontosan és nyugodtan értekezvén, — midőn ki-jelentette, hogy méreg által akar ki-mulni, biztos kézzel nyúlt a' kehelyhez és ki-űrítette! — —

U. i. Akar ki mit mondjon-is Arisztophaneszről, de nekem annyi ugyan szabadnak látszik, ez *alkalommal* meg-érintni azt, a' mi miatt számtalan becsületes ember szenvedett már a' világon, — — t. i. az *„irigységet!“* — — Minden irónak kellene azt nagy betükkel feljegyezve dugaszba tartan, és valahányszor tollat ragad, mindannyiszor jól meg-gondolva végig olvasni: *„irj, — de irigy ne légy, — irigységből ne dolgozz' semmit leg-kissebbet-is!“* — — Lámmi történt Athenasban a' fedhetetlen életű Szokratessel, és mi ment végben Jeruzalemben a' leg-jobb akaratún, — a' ki ugy élt a' földön, mint Isten fiához illik, — *Istenért*, és testvériért — *az emberiségért* — — 's lám az irás-tudók, és a' sok dölyfös rabbi *meg-feszitették*! — — Irigység és dölyf el, ah el-messzire és örökre! — kivált irótól, a' ki tollával *látatlanul* kormányozza a' *láthatatlan* hatalmakat! — — Iróban *szeretet* és *igazság*; ez legyen az ő két szeme, mindene! — — Z.

LÁNYOK' RABJA.

Meg kötöztetek leányok,
Kötve zárva rab vagyok;
'S most fölöttem, oh leányok,
Törvényszéket tartsatok:
És itéljetek halálra,
Nem bánom! itéljetek;
De halálos bűntetésül —
Csóktengerbe vessetek.

PÁJER ANTAL.

VÉRCSE PÁL.

Palink korán árvaságra jutott, 's e' veszteséget nőtlen nagy bátyja csüggedhetlen szorgalma sem pótolhatá ki, nemzetsége e' reményteljes utósó sarjadékában; igy hősünk' nevelése kissé ferdén ütött ki, elősegíté ezt az is, hogy emlitett nagy bátyja, némi befolyással lévén az iskolai dolgok igazgatásába: Pali, némelly csinjai' elfedezésére azt okosan tudá használni.

Azonba ő végig hallgatá a' szó legszorosabb értelmében iskolai tudományait, 's kilépe a' nagy világba; hol jeles tulajdoni' kitüntetésére tágas mezőt nyert, ugyan is: ő buzgó hazafi volt valahányszor kártya asztal, 's teli poharak mellett kelle a' hon dolgairúl tanácskozni. Szónokságát,—midőn öcscsérűl vagy nagy báttyárúl beszélt — mi gyakori 's igen kedves szokása volt vagy pesgő poharak közt vitt, 's sokszor minden erejében kerűlt csatáit rajzólá, az irígység sem hozhatta kétségbe.

A' honi literaturában is gazdag ismereteket gyűjtött, mert Báró de Manxot nem csak könyv nélkül tudta: hanem híven is követte.

De oh csudák' csudája! hősünk egyszeribe elváltozott, mint a' Jelenkor idei papirosa, igen is egy nő, kiben a' test' vagy lélek szépségének hódolj e? bajos elhatározni, olly hatást tett hősünkre, mellyet kiállani a' tisztujjitásokkori veszedelmeknek bátran ellen szegűlt kebel képes nem vala, ő viszont szerelmet akart, 's midőn látá: hogy derült fő 's mivelt szív nyithatnak csak útat a' szép' bírásához: felébredt benne egy jobb élet utáni vágy, 's a' becsület' még egészen el nem hamuhodott szikrája lángra gyúlt világánál teménytelen akadályokon győzedelmeskedve, magát valódi férfiúvá képezte, igy két év múlva lakát díszesité a' hölgy, kit férje tiszta szerelme, érzetin kivűl azon bóldog ön tudat is szerencsesite: hogy egy embert mentett meg a' sülyedéstül ki mint derék polgár, hív férj, bóldog atya az élet sokszoros örömeiben reszesűlt.

SZOMORFY.

HIRDETÉS,

A' Lányokhoz.

Minapában minden gond nélkűl sétálgaték az utczán; — mondom gond nélkűl, — mert még azt sem tudtam, mire való a' sze...re...lem; vagy micsoda fán terem? de majd messze megyek sétányomtól. Tehát az utczán sétálék 's szerencsémre-e, vagy szerencsétlenségemre? utánam jött három leányka; bájló volt, mint a' pünkösti piros rózsa; szelid mint a' reggeli napsugár; csengő szavú, mint az angyalok orgonája; könnyű mint a' tavasz' szellője; szóval: mind a' három szellemi volt. Ennyi szép tulajdonok figyelmemet magukra vonták; 's lehetlen volt nehányszor vissza nem tekintenem. — Ah! de, bajomra; — midőn haza értem már nem vala szívem. Persze — tüstint eszembe jött, hogy abban a' sok sürgés, forgásban, — visszatekintgetésben veszthetém el gondtalan szivecskémet, 's nem is csalatkozám!

Most tehát egész alázatossággal szólitom föl a' kisasszonykákat egytől egyig, — egyszer-'smind kereszténi kötelességökre emlékeztetvén — hogy a' ki megtalálta — mert nem tudom, kik voltak — jelentse magát nálam. — Én, ki semmi fáradságot hiába nem veszek: egy pár csókkal ajándékozandom meg azt; 's olly szives leszek iránta, hogy, ha tán neki megtetszettem volna, — a' világért sem kérném tőle vissza szívemet; O! bizony nem: meg elégedném egy másikkal is, 's ha mindjárt magáét adná sem bánnám!!—

A' Köny.

(Gondolat.)

Tudjátok-e, emberek! mi a' köny? bizony nehezen; de én megmondom: A' köny, barátim! egy ollyan forrás' harmatcsöppe, mellyet akkor önte az Isten az ember' szívébe, midőn Ádám vétkezett; 's azért, hogy a' belőle kifolyó csöppek, lemossák idővel lelke' bűneit. De mivel a' szív, mellyben lakozik, sokszor kősziklakint áll folyása elébe, azért az Isten erről is gondoskodott, a' sorsnak egy vesszőt adván kezébe, mellyel ha ez megérinti, azonnal folyni kezd az üdvös forrás: mikint Mózesnek is adá a' csuda vesszőt.....

Tudván most már mi a' köny, azt is tudhatjátok, az e boldogabb, ki életében soha sem sírt, vagy a' kinek sírás mindennapi kenyere?

PÁJER ANTAL.

HIR- 'S DIVATLAP.

PESTI HIREK.

1.) Pesten a' nemzeti casino némelly részvényesei jan. 27kén adák az intézet szép teremében idei első tánczmulatságukat, mellyet az itt lakó uraságoknak és pesti szépeknek válogatott 's kitünő szine díszesíte. Tánczolt mintegy 60 pár. A' tánczosnék mind egyszerü köntösökben jelentek-meg, leginkább fehérben. Kitünők voltak az uj divatos fehér atlacz ruhák, körüskörül ránczba szedve; ugy a' kék 's rózsaszinű atlaczok, a' himzettek. Lábakon fehér atlacz czipők. A' tánczos ifjak fekete ruhával, fehér mellénynyel, fehér harisnyában 's czipőben jelentek-meg. Éjfél után nyolcz pár igen csinosan járta-el a' franczia ellentánczot. — A' 2dik tánczvigalmat az emlitett részvényes urak febr. 3kán adák, mellyre hasonlón válogatott mindkét nembeli vendégek jelentek-meg.

2.) A' városi redout-teremben jan. 28kán adatott álarczás tánczmulatságot igen csinos álarczások látogaták. — Febr. 4kén volt az idén a' legnépesebb redout.

3.) A' „hét választói" tánczmulatságok élénk részvétben kezdenek részesülni. A' haszonbérlő urnak szolgálati készsége méltán megérdemli a' köz figyelmet.

4.) Budán a' redout-teremben febr. 1jén tömve volt a' terem. Reggel 3 órakor még igen sürűen járták a' tánczot. E' szép mulatságot az ide gyülekezett számos pestieknek lehete köszönni.

KÜLHIREK.

1.) Párisban, egy hajdan ügyészkedő de most nevezetes vagyonából élt uri ember, szobájában fagyott meg; sokkal fösvényebb volt, semhogy fát vétetett volna magának!

2.) A' tartós havat és hideget a' párisiak igen használják a' náluk szokatlan mulatságra — szánkázásra; a' legközelebbi napokban igen fényes szánkázások tartattak.

3.) Ellenképét mutatá Párisban a' megfagyott gazdag fösvénynek egy fiatal dáma, ki egy igen szép bekesben a' tuilleriaknál kiszálla kocsijából, hogy a' fényüző világgal együtt sétálhasson. Kiszáltakor a' rivoli-ut szögletén egy szegény asszonyt pillanta meg három gyermekével dideregni, azonnal odaveté gyönyörü bekesét e' szavakkal: „Im, édes jóim, vegyétek, a' ti tekintetek jéghidegséggel tölt el." — Ezzel kocsijába visszalejtett 's eltünt; — de bizonyosan a' szenvedő szegények' áldása kisérte ez Ur' angyalát.

DIVATOK.

Az arany 's ezüstcsipkés turbánok ugy a' fehér atlacz ruhák, és pedig ezüst vagy arany rojtos körszegélylyel, mint mult divatképünk láttatá, igen divatosak.

Kisded, tollakkal körzött kalapok, különösen Sorel Agnes szerintiek (à l'Agnes Sorel) igen kitüntetők 's igen kecsesen állnak.

Hajékek, egyedül hajakbul, ismét divatba kezdenek jőni; azonban hogy kedvesen hassanak, magának az egészuek ízletesen elrendezettnek, a' hajéknek pedig igen gazdagnak kell lenni.

Igazitás: 11dik szám. 87dik lap. 1só sor. silány helyett olvasd: villany.

Figyelmeztetés.

A' Rajzolatokbul néhány teljes számu példánynyal még szolgálhatunk. Kik hetenkint rendesen képekkel ohajtják lapjainkat járatni félévi ára postán 6 pengő for., helyben 5 for. pengő.

☞ Ha kik t. Előfizetőink közül az illető postákon vagy helyben divatképeinkre a' járandó 1 frt díjt rá fizetik, az eddig kiadott divatképeket is megkaphatják.

Szerkeszti Munkácsy.

NYOMATIK LANDERER BETÜIVEL.

Pest
Februar. 15kén
1838.
13dik szám.
Megjelen e' divatujság hetenkint 2szer. Helyben felévi dija 4 frt., egész évi 8 frt. Postán 5 fr. és 10 fr. pengő.
Előfizethetni uj-világ utczában Reisinger házban 554ik szám alatt. És minden cs. kir. posta hivatalnál.

RAJZOLATOK
A'
TÁRSAS ÉLET
ÉS
DIVATVILÁGBÓL.

Negyedik év'
Szent a' Törvény! szent a' Béke!
Ez legyen Hazánknak éke.
Első fele.

A' SZÉP CILI.

DOMJÁNTÓL.

(Folytatás.)

A' mint Barnafy barátja szobájába lépett, — amaz szokott barátságos ódvözlettel fogadá, 's kezit nyujtva vidám tekintettel kérdezi: „hogy aludtál kedves barátom"? — Barnafy szemeit kicsinre összehuzta, 's gúnyra vont ajkai e' szavakra fakadtak: „Ugyan úgy? hehehe!! nevete gunyosan, 's egyszerre méltó tekintettel és állással folytatá beszedét: „kedvesemről volt szemtelen szándékod lebeszélni, csak hogy magad részire vonhasd, úgye? jövendőm olly ferde színekkel festéd, hogy az ember elijed, 's mégis „édes barátom" ugye? — Mi eddig köztünk volt, az elmult, — vége a' barátságnak, 's vége mindennek, illy két szinü ravasz barátra nincs szükségem. — Vess magaddal számot, 's végezd utolsó reggelid — én addig elkészitem a' pisztolokat, minthogy elég gyáva vagy kardot forgatni."

A' jó barát elcsudálkozék a' mondottakon, mert az egész dologból legkevesebbet sem értett. „Mit beszélsz? kérdé bámulva, hová gondolsz? hová ragad tüzes képzeted? vagy még most is álmodol? — párviadalra, én! legjobb barátod! 's miért? ah, ugyan nevetségessé teszed magad!"

„Nemtelen ember! felriad amaz lángra gyulva még tovább is álarczáskodol? Párküzdésre hivlak ki, mert lelked gonosz és fajtalan. — Hiába igyekszel terved elrejteni, ám jól értém esteli beszéded, hiába törekszel szived titkát magadba tartani, hiába szinezed alacson lelked, 's alávaló gondolkozásod, mert megkell lenni, élet, vagy halál!"

„Igen felelé a' jó barát, midőn a' dolgot világosabban kezdé átlátni, igen, én egész barátsággal figyelmessé tettelek mindazokra, a' mit még most át nem láthatsz — mert én is egykor csak kellemest, jót, és boldogságost ábrándoztam, 's nem volt egy okos emberem, ki az ellenkezőt csak némileg is érintette volna — én e' jót tettem veled, 's ezért párküzdésre hivsz? bizon bizon gyermekes vagy, 's aztán mintha kedvesed akarnám magam részire hóditani, avval vádolsz? hm hm hm! nevetnem kell pedig sajnállak, de hogy is jutott olly vad gondolat eszedbe? — Szegény beteg barátom! — Örülök hogy egytül szerencsésen megszabadultam, nem hogy megint egy keresztet vennék magamra, ha nem lennék is asszony gyülölő, mégsem tehetném azt: hogy legkedvesebb barátom és uramtól, kinek hálával is tartozom, elvegyem azt a' mi néki kedves, vagy akármi legkissebb dolgába is gáncsoskodnám; Isten ments meg. Hidd el édes, hogy a' mit mondtam, a' legszentebb érzésbül, és nem irigységbül, vagy más valami nemtelen czélokbul eredt. Hisz ki örülne jobban, ha szerencsésnek boldognak, és megelégedettnek nevezhetnéd magad, mint én! 's még is olly rosz gondolatokat tevél fel rólam, mintha leggyülöltebb ellenséged volnék."

Ha ez igy van szóla Barnafy elszégyenülve, légy ezentul is jó akaróm, légy tanácsadóm."

Megbékült a' két ellenfél, 's a' párküzdést egy erős kézszoritás váltá fel, 's igy ismét

minden a' maga jó rendibe volt. De Barnafy mégis mintha egy kissé kétkedett volna, 's nem tudta higyjen-e? vagy mit tartson barátja felől, és beszédiről? de egy kis gondolkozás után maga átlátta, hogy barátját — kiben legkissebb változást sem vett észre — félre értette, 's hogy e' bolondság a' szerelem féltés következése, (pedig még megsem házasodott, hát majd idővel ha házas leend, oh mennyivel, és hánnyal kell küzdeni!)

Vidám lett ő ismét, 's előbbi jó kedvét viszsza nyerte. Megint a' szép Cili képe tünt fel lelkibe, de még százszor szebben mint az este látta. A' tegnapi mulatság, 's a' mai teendő látogatás jutott eszében, és ismét a' kedvest látni, mentül hamarább látni, 's vele beszélni volt lelke tegforróbb ohajtása. Szivszakadva várta a' boldog délutánt, mellyben kivánsága teljesül. Oh, de milly kinos a' várakozás, ha valami kedves tárgyat ohajtunk!! Azonban ne epesszük mi magunkat a' hosszu várakozással, sietessük a' dolog folyamát, mert az olvasó türelme, azaz kedve, igen kényes portéka, finyásan kell vele bánni.

Barnafy első látogatását nagy örömmel megtette. A' mama igen szivesen, Cili pedig barátságos szeretettel fogadá a' kedves vendéget. Beszélgettek ők egyről másrul, mint az első látogatás alkalmakor szoktak, elébb ugyan némi feszességgel, de aztán egész bizodalommal, mi közben ama igen megkedvelte a' lányt, a' lány pedig még jobban megszerette Barnafyt. Ez boldognak érzé magát, mert minden az ő kivánsága szerint ment megtette ő aztán második látogatását, a' harmadikat, és a' többit mig végre mindennapos vendég, azaz *házibarát* lett. Együtt voltak ők aztán a' későbbi tánczvigalmakban, vendégségekben, 's más mulatságban mig a' farsang eltelt édes örömben, 's megelégedett jó mulatással. E' társalkodásban kiismerte a' mamát, hogy mindent kedvire tehessen, kiismerte leányat kiért lángolt 's a' ház minden legkissebb körülményét. Hősöm egészen otthon érzé magát, itt tölté legtöbb idejét, itt mulatott, és vigadott. A' megrakott asztalok, a' sok cseléd, szép szobák, 's gazdag butorozás figyelmessé tették őt, hogy Cili anjya nem rosz lábon áll, 's hogy leánya gazdag kérőkre méltán tarthat számot.

Cili annyja jól tudta azt hogy a' két fiatal szeretik egymást, de nem hogy gátolta volna, (hisz ő maga is ugy akarta) sőtt alkalmat adott arra hogy jobban megösmérkedjenek és szeressék egymást. Mindig megvolt a' többi vendégek közt különböztetve, mit sokan észrevettek, 's irigy szemmel néztek.

A' farsang utólsó napján egész szomorusággal és elkeseredett szivvel bucsuzott el Barnafy, hogy t. i. némelly szoros foglalatosságai haza hivják — azonban a' kastélyt ment jó rendbe szedni, hogy a' menyasszont diszesen és pompásan fogadhassa, mert nem is álmodott arrul, hogy valjon megkapja-e, vagy nem? — Istenem! az ember milly sokszor is épiti előre a' rózsa koszoruzta várakat! 's hová épiti? a' fellegekbe. Egy kis gyenge szél, mit az ember olly szépen kigondolt, és képzelt elfúja 's mint a' kártyaház összeomlik, rom és hamv nélkül örökre elenyészik! oh hányszor a' képzelt édes öröm véletlenül méreggé változik!!

Két hosszú, igen hosszú hónapig nem látta egymást a' két szerelmes, de a' levelezés, melly mind a' két részrül sokszor, szaporán és ismételve ment, némileg összekötötte őket. A' levelekben nem velt egyéb, mint szeretlek, a' kínos jelenidő, mellyben nem láthatják egymást a' jövő boldogság, forro ohajtás hogy ismét lássák egymást 'stb. 'stb. Ez idő közben a' jószágot igen szép rendbe hozta, a' kastélyt ujra kicsinositatta, — és Pestre jött fel hogy a' menyasszonyi ajándékot megvegye. Nem tudta mi lenne legnagyobb örömére a' kedvesnek, azért gondolkodott, — de az asszonyoknál a' mi fényes, az többnyire kedves is — tehát négy drága karpereczet, nehéz nyakláncot, és több fülékességet 's még több gyürüket, a' jó Isten tudja meg mindent mit vásárolt, ezeken kivül egy igen egyszerű kis virág-

füzért. Örömmel tért vissza jószágára, 's az ujonnan kibutorozott pompás kastély grófi diszben várta urát. Lerakva itt a' kincseket, siet a' fővárosba hol a' kedves magányosan búsúl — hogy egész életibe, a' legnagyobb de tán a' legkedvesebb munkát megtegye, vagyis Cilit megkérje, Majus 20kán a' fővárosban termett hősöm, 's Ciliéket véletlenül meglepte. Ah mint örült a' szép leány! milly angyali mosoly vonúlt el édes ajkain! milly sebesen vert szive! midőn a' rég nem látott kedvest egyszerre megjelenni látta!! szólni akart, de az öröm elfojtá hangjait, 's egy könyecskét nyomott szét piczi ujjával szemében.

„Isten hozta kedves Barnafy!" mond a' mama megörvendve.

„Milly rég vártuk! közbe vág leánya, szóval közös öröm tölté be mindnyájuk szivét. Délután volt, midőn t. i. a' nap legkellemetesebb pontján áll, 's olly dicső, olly szép volt az, a' minőt a' költők májusba csak leirhatnak. Barnafy sok kérdéseket tett, és sokakra felelt, de e' mind csak olly szinezés volt, hátra van a' fő mellyet nem kis küzdés után, — de „a' ki győzni akar veszteni ne remegjen" gondolta magában, 's egy kis bátorságot, 's egy nagy lélekzetet véve — igy adott elő: életem kedvese szép Cili! — 's lábai elébe borult — elértem már azt a' kort, mellyben a' szerelem lángja heviti a' férfi keblet, azért szétnéztem a' világba hogy..... 's ime a' jó Isten vezette utamat, ide, e' nemes házhoz vezérelt, hol égi boldogságom megnyerhetem. Kedves angyal! ha boldogitni jövél a' földre, ó boldogitsd úgy e' szegény szivet, 's légy királynéja, mert nálad nélkül semmivé leend, 's életem — mint egy elhervadt virág szál a' hőség áldozata — ugy szépséged.....

A' mama felemelé a' kérőt, 's leültette, Cili pedig irult pirult, ide amoda nézett, 's akadozva valami érthetetlen szavakat rebegett, szóval olly zavarodásba jött, mint mikor egy szemérmes leányt megkérnek.

„Ez volt az én ohajtott kivánságom! szólt a' mama mintegy megdicsőülve, ezt kivántam, ezt vártam már régtől fogva. Hogy szeretik egymást, nem kételkedem, 's hogy boldogok lesznek arrúl is megvagyok győződve, mert leányom ugy neveltem, hogy minden embert boldoggá tehessen. De a' közelebbi dologrul kedves fiam! ne vegye rosz nevem de én leányomtól el nem válhatok, csak a' halál szakaszt el tőle, 's azért fiam uram sem rabolhatja el, mert csak ő benne van minden földi örömöm, és életem. Együtt fogunk tehát mi lakni örökre együtt, télen e' városban, nyáron pedig vagy az én, vagy fiam uram jószágán."

Nagyságos asszonyom! felkiált hősöm, ennyi kegyesség, ennyi jóság egy asszonyi szivben! 's kezét forrón csókolá. Ne vegye rosz neven édes nagysád, ha én is őszinte szóllok. Nagysád jószágrul, 's még az én jószágomrul beszél, ó boldog Isten hogy valjam meg! megöl a' szégyen — de mi szivemen van ki kell mondanom. Édes jó asszonyom! szól könyörindító hangon: szüleim jókor elhaltak, 's rám semmi jószágot, de még csak egy nyomorult fillért sem hagytak — 's igy szegény, koldus maradtam, 's ha csekély hivatalom mi minden napi kenyerem adja — elvesztem — — akkor nem tudom mit csinálják.... Egyedűl állok e' széles világon elhagyatva mindenektől, 's küzködve inséggel és nyomorúsággal, ezt szégyennel vallom meg — de el nem tagadhatom, 's ez nem hibám, a' boldogság nem a' gazdagságban áll, ha szegény vagyok is, de szivem.....

Cili képén a' könyörületesség és sajnálkozás válták fel egy mást, de örömmel felkiált mamám édes! hiszen nekünk van elég jószágunk, 's becsületesen megélhetünk takarékosságban — ó de a' mama egészen máskép volt, elszörnyedve Barnafy beszédén — mert arany hegyeket képzelt — szörnyü haragra gyult, bosszusan kérdezé: Hát külsejét hol szedte össze a' koldus? — gyürüket, ruhát, bizonyosan költsön vevé csak hogy vakitsa a' világot, 's annál nagyobb gavallért játszhasson." — „Nagyságos asszonyom! szóla amaz elkeseredve, már mind-

egy tudjon meg mindent: Én szenvedélyes kártyás vagyok, 's megvallom a' szerencse nem ritkán mosolyog játékomra, 's onnét van a' mit rajtam lát nagysád.“

„Mit? hát még játékos is? hogy lehetett tehát olly szemtelen nemes házamhoz befurni magát? hogy képzeli azt, hogy egy koldus leányomat elvehesse? gyalázatos arczátlan ember! pfuj! pfuj! Hát egy éjjeli koborgó korhely játékosnak adjam leányom? vagy még társaságomban is szenvedjem? kitakarodjék házambul, és soha szemeim elébe ne jöjjön, — Cili felsikolt, és könyezve mondá, hogy ő elszoktatja attól, 's megjobbitja ha egybe kelnek.

„Mégis itt van? rá riad a' mama, e' pillanatban pusztuljon innét, vagy egybe a' szolgákkal löketem ki.“ —

Barnafy Cilit erősen átkarolva felkiált: „inkább itt halok meg — de a' kedvestől élve el nem válok.“

„Hej szolgák! cselédek! szaporán! segitség! segitség! És te leány! illy nemtelen dínom dánom részeges korhely emberhez alacsonyitod magad? igy mocskolod be házunkat? egyszeribe elhagyod — be, szobádba.“

„Mama kedvesem! mond sirva fakadva a' jó leány, légy irgalmas!“ még tovább szólott, de a' mama megfogá kezét 's a' mellék szobába taszitá.

A' szolgák mindenfelől bérohantak, 's a' mama még egyszer parancsolja, hogy kitakarodjék — Barnafy egész fejedelmi méltósággal, és tekintettel szét nézz: Istenemre mondom kinek élete kedves hozzám ne nyuljon, vagy a' holnapi napot nem látja többé. Nagyságos asszonyom csak egy szót engedjen még: Mélyen érzem meggyaláztatásom, mert méltatlanúl rám halmozott illetlen szavai a' lelkemig hatottak, de szivesen elszenvedem mert könnyü és édes az a' kedvesért. De eljő még az idő, mellyben ismét kedves vendég leszek, eljő az idő, és nagysád vissza huzza villám sujtó szavait, eljő az idő hogy szebben fog velem bánni, 's nagyobbra fog becsülni. Cili most hirtelen kinyitá az ajtót 's belépett. És te kedves jó lélek, esküszöm hogy méltó leszek rád, ne feledkezz' rólam. Isten hozzád szóla a' leány keservesen sirva, — élj boldogul.

Barnafy egyetemes fájdalmai forrását szabadon engedé folyni, 's keserves fájdalom és kétségbe esett szerelem hangján még egyszer hivta Cili nevét, midőn az ajtón megállva vissza tekintett: Cilim! édes Cilim! ne felejts.

E' közben kilépett a' szobából 's a' cselédeknek egy gazdagon megtöltött erszényt vete oda — 's busan eltávozott.

(Vége következik.)

FENYEGETÉS.

Érzelmem eddig érted
Leányka, nem hevűle,
Bár andalogtam ékidnek körüle.
Csudáltam a' magas bájt,
Melly él egész valódon,
'S bántatlan üt szivem, ha nem csalódom.

De nyugtomat kisérted,
Ha éjsötét szemednek
Sugári olvasztón rajtam lebegnek.
Most ajkid' hajnalán át
Fakadjon egy mosoly még,
Legottan keblem olthatatlanúl ég.

BORKÚTI.

MUTATVÁNY.

PETRICHEVICH HORVÁTH LÁZÁR

ILLY CZÍMŰ KÉZIRATÁBÓL:

BYRON LORD' ÉLETE ÉS MUNKÁI.

(Vége.)

Minthogy némellyek magyar olvasóink közül, de kivált irótársaim tán óhajtanák tudni, mi áron adta légyen el a' nemes, és főrangú iró, költészeti munkáit: ide melléklem azon lajstromot, melly Byron lord' tolla után jövedelmének egy részét kimutatandja. Itt csak azon munkák van-

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

nak feljegyezve, mellyeknek kéziratait *Murray* könyváros vásárolta meg.

Childe Harold I. II. Canto. .	600	font sterl.
„ „ „ III. „ . .	1575	„
„ „ „ IV. „ . .	2100	„
Giaour	525	„
Abydosi menyasszony . . .	525	„
Tengerrabló	525	„
Lara	700	„
Corinthi ostrom	525	„
Parisina	525	„
Tasso keserve	315	„
Manfred	315	„
Beppo	525	„
Don Juan I. II.	1525	„
„ „ III. IV. V. Canto .	1525	„
Vellenczei Doge	1050	„
Sardanapal, Cain, 's Foscari .	1100	„
Mazeppa	525	„
Chilloni Fogoly	525	„
Különfélék	450	„
Somma . .	15455	font sterl.

melly sommácska tesz ezüstpénzben mintegy 150,000 forintot. — Azonban ez munkáinak felét alig teszi. — Hunnia Istene! mikor fizettetendenek igy a' magyar lant' honi pengései?!!!

Mint sok gazdag ember, ugy Byron, lord is néha több mint nagylelkű volt, néha pedig csaknem fukarig fösvény. Ezer fontot ajándékozott egy *Yachtért* (csolnok neme) 's vonakodott kiadni a' hajóslegények' vászon mellényeit. Ötszáz fontot ajándékozott egy néhai ismerőse' özvegyének 's czudarkodott egyszer ebédje áráért: magát megcsalatva lenni állítván. Azonban meg kell jegyezni; hogy bőkezűség 's nagylelkűség tulajdona volt természetének, mig fösvénysége — ha ugy lehet azt nevezni — csupán perczszülte kény volt: felvett szerep, mit sókáig játszani nem tudott.

Most is első leányához*) vonzó rebegő atyai szeretete hasonlíthatlan szépséggel és pathosszal van rajzolva *Childe Harold'* IIIdik énekének első stanzájában. Atyai nemes érzeményeinek minden más körűlrajza helyett megpróbálom itt e' néhány rendet lemásolni. — Istenem! be kimondhatlan szépek azok *Albion'* félséges nyelvén! 'S beh szorongva kell szívednek a' hókebelben vernie szép asszony, midőn korán elvesztett édes-atyádnak illy utánad epedő versein andalognak szemeid!

„Hasonlit-e szép gyermekem anyádéhoz képed?
*Egyetlen lánya házam' és szivemnek ADA!**)*
Midőn utószor láttalak, mosolyga kék szemed,
'S ugy válánk el — de nem mint most válunk
— marada
Remény is akkor hátra még. — Röglön felébredt
Vizek' dagálya forr körültem; és dühödve
Zúgnak felettem a' szelek: 's én távozom, hová?
Azt nem tudom; de már elmúlt az az idő, érzem
Midőn Albion' eltünő partja busangóvá,
Avagy vidorrá tudta volna tenni két szemem'.“
's a' t.

Némellyek Byron' elleni közül ráakarták fogni a' nemes költőre az irótársak elleni agyarkodást. E' vádat eléggé czáfolja többi között a' *Waverley'* jeles szerzőjének novellái iránt kimutatott kedvelése. Sohasem utazott ő nélkülök. — „Azok magokban már könyvtár, egy tökéletes szépmüvészeti kincs. Minden évben újabb meg' újabb gyönyörről tudnám őket átalolvasni.“ — Ezt mondotta egyszer *Medwin* kapitánynak Byron lord.

Másutt meg igy fejezi ki magát irói féltékenységről a' nemes lord: „Nem végtelen-e a' lélek' országa? Versenypályán, melly kitüzött czélt nem ismer, mit aggóduuk rajta, ki van elől, ki hátul? A' dicsőség' temploma — mint persae' — a' mindenség, a' havasok' csúcsai teszik oltárainkat! Mi engem' illet, én egy névtelen tetővel, vagy p. o. a' Kaukázzal beérném, 's minden, kinek kedve tartja, megmászhatja felőlem a' Montblancot, vagy Chimborassót a' nélkül,

*) Ferjhez ment 1835ben.

**) Leányának neve, mellyet többen is viseltenek nemzetségében.

hogy magam' emelkedésének netán ellene szegezném."

Valamint a' német literatura' látköréről nem igen rég elenyészett fénycsillag iránti tisztelete is e' ferde vád' szégyenítője. — Midőn 1823ban egy *Sterling* nevű fiatal angol Genuából, Weimarra útazott, Byron egy tiszteletet ihlő levelkével ajánlotta őt a' jeles német költőnek. — *Goethe*, ki mindig különös vonzódással volt Byron lord iránt — noha csak irásaiból ismerte őt — most már többé el nem fojthatá azon vágyat, hogy iránta bámulását a' világ előtt is őszintén megvallja. — 'S midőn a' hír terjedett, mikép ‚*Childe Harold*' szerzője nevezetes értelmi súlyát, számos tehetségeit tengeren túl akarja dúsveszélyes tettekre fordítni, többé nem habozott; 's az itt következendő szíves sorokat írá, melyek Byront nem találták többé Genuában, hanem Livornóban, hol épen indulás előtt kapta kezéhez azokat. Nagy örömmel fogadta e' rendeket Byron, 's indulása' pillanatában — jul. 24kén 2823 — egy igen szépen irott levéllel viszánozta azon verseket, mellyek az eredeti nyelven ekkép hangzanak:

„Ein freundlich Wort kommt eines nach dem andern,
Von Süden her, und bringt uns frohe Kunden;
Es ruft uns auf zum Edelsten zu wandern
Nicht ist der Geist, doch ist der Fuss gebunden."

Wie soll ich dem, den ich so lang' begleitet,
Nun etwas Traulich's in die Ferne sagen?
Ihm, der sich selbst im Innersten bestreitet,
Stark angewohnt, das tiefste Weh zu tragen.

„Wohl sey ihm doch, wenn er sich selbst empfindet!
Er wage selbst sich hochbeglückt zu nennen,
Wenn Musenkraft die Schmerzen überwindet;
Und wie ich ihn erkannt, mög' er sich kennen."

Weimar, den 22. Juni 1823.

Mi valóban imádás vegyülte tisztelettel bámulta légyen Gallia' mézajakú költője — *Lamartine* is mogorva szellemű költőtársának rendkívüli lángeszét, azt Byronhoz intézett *L'Homme* (az ember) nevű költeményében világosan bebizonyitá. *)

Itt már bevégezném e' szakaszt, ha némi aggodalmaim' a' közönség' résztvevő kebelébe kiönteni nem szeretném. — Nem mulathatom el ugyanis itten, hogy keserves fájdalmam' ki ne nyilatkoztassan az iránt, mikép Byren lordnak önkezével irott Emlékei — (memoires) a' lángok' áldozatává tétettek. Olaszországból küldötte volt el azokat a' számüzött költő, barátja' *Moore*' kezébe, olly meghagyással: hogy azok csak holta után lássanak világot. *Moore* előre már eladta volt *Murray* könyvárosnak a' kéziratót 4000 darab aranyon, 's az árát Byronnak kezéhez szolgáltatá: azonban Byron' halála után — leginkább testvérhugának akaratjából — mi okokból? nem tudhatni, a' kézirat hamvvá égettetett; a' könyváros pedig *Moore* által kielégítetett. A' most is élő jeles költő ritka gyöngédséggel páros nagylelkűségből az özvegy által visszafordítatni szá dékzott sommát, nemes szivében gyökerezett okoknál fogva el nem fogadta ugyan: de bár mi körülmények is indíták *Mooret* e' tettre, alig lehet mégis megfogni: miképen számolhat maga magának a' nemes *Erini költő* egy olly tettéről, mi által költőtársának benne helyzett bizalmát csalta meg egyfelől, mig másfelől a' közönséget olly nagy kincstől fosztotta meg? — Egek! minő szép sugarakat lövelhettek volna azok Byron' éltének némelly sötétebb szakaira! —

Őszszel 1822ben Byron lord odahagyva Pisát, Genuába ment, hol a' telet tölté. Onnan következő évben Görögország felé indult, de szélvészektől tartóztatva, mint láttuk imént, Livornóban kötött ki; honnan *Scott* kapitány' kormánya alatti *Hercules* nevű angol hajón, julius 24kén 1822. mintegy hat, vagy hét cselédtől kisértetve, Cephalonia felé indult, hová — miután a' Stromboli szigetben létező tűzhegy' szemlélésére utját arrafelé vette volna — August' hónapjának elején szerencsésen meg is érkezett.

*) „*Mais silence ô ma lyre! et toi, qui dans tes mains*
Tiens le coeur palpitant des sensibles humains,
Byron, viens en tirer des torrens d'harmonie:
C'est pour la vérité que Dieu fit le génie.
Jette un eri vers le ciel, ô chantre des enfers!
Le ciel même ant damnés envira tes concerts!"

‚Meditations Poëtiques. ‚L'Homme.'

UJ-FOLYÓIRAT.

„TERMÉSZET.“

A' természet annyi szépet, fönségest és bámulatosat rejt ölében, hogy az emberiség folyvást finomuló izlése, gyarapuló értelmessége és tapasztalása mellett sem fogja azokat soha kimerithetni. Mégis e' gazdag kincstár, e' csudás müterem az, melly honunkban eddig legkevesebb figyelemre méltaték.

Folyóiratom egyik fő feladata azok megismertetése 's érdekességök iránti fogékonyság ébresztése leend olly változatosan iparkodván előadni a' természetből kiszemelendő tárgyakat mint ezt a' természetbuvárok által gyüjtött ismeretek terjedelme, 's magam és munkatársim tehetsége engedendik.

Ennélfogva nem csupán a' természet három főországárul t. i. az *állat-*, *növény-* és *ásványországrul* szóló tanitmányok lesznek kutfejei közleményinknek, hanem egyszer'smind azok, mellyek a' legtágasb értelemben vett *természettudománnyal* csak távolrul is kapcsolatban állanak. — Tárgyai lesznek tehát *ég- föld-* és *hatástudományi* ismeretek; következőleg: *csillagászat*, könnyü felfogáshoz alkalmazva; *légtünemények; természeti különösségek; ritkaságok; hely-, vidék- és népismertetések; szárazföldi, tengeri és levegői nevezetesb utazások, kalandok, balesetek.* Figyelmünk fő tárgya mindazáltal a' **természet remeke** az **ember** leend az ö *lelki és testi sajátságival, erényeivel és vélkeivel;* egyszer'smind pedig *lelki és testi ereje által alkotott vagy alkotható műveivel.* Amoda tartoznak a' lélektükrőző *életirások;* indulat és szenvedélyfestő *elbeszélések, vig, komoly* és *szomoru, szinművek, románczok, balladák,* 's az érzelmek szent rejtekéből, a' szivbül fakadó *költemények, dalok, odák, epigrammok* 's a' t. továbbá, a' külön megjelenendő tudományos és szépművészeti munkáknak, szóval *magyar elmevilág termékeinek alapos megismertetése* 's részrehajlatlan, okokkal támogatandó *birálata;* egyszer'smind pedig a' netalán *hibás birálat rövid és illedelmes czáfolata.* — Az ember testi erejének munkákörébül, különösen pedig honfiainkébul, mindent közlendünk, mit közfigyelemre méltónak találandunk. Különös gondunk azonban a' *gazdaság, szőlőmivelés, kertészkedés* (kiváltkép a' gyümölcstenyésztés és virágápolás), *vadászat, halászat;* végre a' szépmüvek körébül a' *hanga* (muzsika) *festés és szobrászat* titkaira 's nevezetességire leend fordítva.

Látható e' csekély vázlatbul, hogy folyóiratom, a' természet legkülönneműbb tárgyainak részletes megismertetésén kivül azokra is kiterjeszkedend, mellyek azok munkálatinak vagy működésinek következményei, 's igy mindenre, mi, közvetve vagy közvetlenül honfiaink 's leányink gyönyörködtetésire, 's testi és szellemi jólétük előmozditására befolyással lehet.

Folyóiratom az ébredő természet nyiló szakában, april elején lép világba, 's azután hetenkint kétszer, kedden és pénteken jelenend meg, egy egy iven, 4edrétben, finom velinen, esinos betükkel; *Hangmüvekkel- 's vidék- és növényrajzokkal, mellyek száma a' t. cz. előfizetők sokaságától függ.* Hogy pedig lapjaimat minél többen 's kevés költség mellett ismérhessék meg, — évnegyedre is elfogadom, 's elfogadják **Eggenberger** és **Heckenast** könyváros urak is, az előfizetést, Pest-Budán, házhoz küldve **2** fr. **30** krjával postán járatva **3** frtjával ezüstben. Egyébiránt félévi előfizetés, t. i. april elejétül september utójáig rajzokkal együtt Pest-Budán **5**, postai után **6** pengő frt. — Előfizethetni minden cs. kir. postahivatalnál 's a' **szerkesztő tulajdonosnál** (Semminariumpiacz, báró Wenkheim ház 1ső udvar 2ik emelet.) **Az itt előfizetők, a' következő munkák bármellyikét kedveskedésül kapják:** „Szerb népdalok és hősregék.“ Az eredetiből fordità Székács József. Kiadá Kunoss Endre, vagy: „Polgári magánjog. Az **1836**iki országos végzeménybeli változtatások szerint. Irta Kunoss Endre, kir. tábl. hit. ügyész 's a' t.“

Szándékom tisztaságával ellenkezik: más folyóiratok (méltó vagy méltatlan) ócsárlása, 's az általam meginditandónak szerénytelen magasztalása, vagy munkatársim hazaszerte ismért neveinek fölhordása által az olvasó közönséget tulfeszitett reményekkel csábitani; annyit azonban önérzettel mondhatok, hogy folyóiratom ügye, más részrül pedig az olvasó közönség megelégedése annyira szivemen fekszik, hogy annak szilárd megalapitása, ennek pedig minél nagyobb mértékben megnyerhetése végett semmi költséget, semmi fáradságot nagyolni nem fogok.

Pesten január 28ikán 1838. **Kunoss.**

HIR- 'S DIVATLAP.

PESTI HIREK.

1.) Holnap, a' pesti magyar színházban ***Lendvayné*** asszony jutalomjátékául először adatik „**Kean**“ színjáték 5 felvonásban; Dumas Sándor után. Ohajtjuk, hogy e' jeles színésznő' jutalmazásához a' t. Közönség élénk részvéttel járuljon.

2.) A' Kisfaludy-társaság első közülését Pesten a' m. tud. társaság teremében (uri-utcza, Károlyi könyvnyomtató ur házának 1ső emeletében) febr. 6kán dél előtti tizenegyedfél órakor kezdé-meg, 's tizenkettőre három fertálykor végződött. A' terem telve volt hallgatókkal, kik közül a' számosan megjelent szépnem félkört foglaltel a' terem déli részen. A' társaság tagjai: Fáy András igazgató, Schedel Ferencz, Vörösmarty Mihály, Bajza József, Szenvey József, Szalay László, Székács József urak a' zöld asztalnál foglaltak helyett; e' mellett állott a' szónoki csinos kis asztal. — Megtisztelék jelenlétökkel ez inneplést több uri rendü urakon kivül a' magy. tud. társaság tagjai közül még következők is, meunyire a' sokaságból láthatók voltak: mélt. gróf Széchenyi István, Szemere Pál, Döbrentei Gábor, Szilasy János, Sztrokay Antal, Gebhardt Fereucz, Tasner Antal, Helmeczy Mihály, Mátray Gábor. — A' közülés tárgyai következők voltak: I.) az igazgatónak megnyitó rövid beszéde: — II.) A' társaság keletkezésének rövid előadása; olvasá Schedel F. — III.) A' társaság első évi dolgairól jelentése az igazgatónak, mellyben emlitteték; hogy a' pénztár állapotja 1890 ezüst ftban állott, ennek 107 ft. 24 kr. kamatjából költség volt 103 ft. 20 kr. 's igy megmaradt 1839re még 4 ft. 4 kr. — A' tiz-tiz aranyos két rendbeli jutalommunkára őszvesen 13 pályairat érkezett. — IV.) Jelentés a' társaság által 1838ra kitett jutalmakról. — Erre nézve Szalay L. felolvasá, hogy e' jutalomkérdésre: „mi befolyása van a' dramai literaturának a' nemzet erkölcsi életére, 's miért nálunk magyaroknál olly kevés eddig az eredeti dramai munka“. — két felelet érkezék, mellyek közül tökéletesen ugyan egy sem felelî-meg a' társaság várakozásának, mindazáltal az illy jelmondatúnak: „itt igazság ül a' trónuson“ a' három biráló (Bártfay László, Fáy András, báró Józsika Miklós) egyet értöleg oda itélte a' jutalmat szerzőjének Tarczy Lájos urnak; a' pápai reform. collegiumban philosophia professorának. — E' poëtai feladásra: „készittessék balláda, mellynek tárgya a' számüzetett Béla herczegnek (utóbb I. Béla magy. kir.) párviadala a' pomerani herczeggel lengyel országban“ 's a' t. 11 pályamunka érkezett. A' jutalmat öt vizsgáló közül (Bajza J., gr. Dessewffy Aurél, Schedel F., Szenvey J. és Vörösmarty M,) négyen illy jelmondatú „a' tettet fel érni szavakkal“ szerzőjének, Pap Endre urnak, (Csekén, Szathmár vgyben) itélték oda. Ehhez legközelebb járt illy jelmondatu: „neked élni kell, o hon! — 's a' 8dik szám alatti, az Uhlandból vett igével. — (A' jutalmak 's palyairatok kéziratai az igazgatónak adattak által.) A' hallgatô közönség minden jutalmazott nevének emlitésekor „éljen“ szóval tisztelé őket. — V.) és VII.) Székács J. felolvasá elsőbben a' dicséretet nyert, azután a' jutalmazott balladát. E' kettő közben VI.) Szenvey J. a' megjutalmazott értekezésből két töredéket olvasa. — VIII.) Szalay L. felolvasá a' társaságnak jutalomkérdését 1839re következőleg:

„Készittessék egy szinészeti kézikönyv, melly „dramaturgia, poëtika, nyelv, szavalás, mimika, „costüm- és szinmesterség köréből minden. a' „színésznek szükséges ismeretet czélszerüen ki-„szemelve, állandó tekintettel a' magyar színész „állapotja és szükségeire, helyes rendbe, világos előadással, összefoglaljon.“

— A' jutalom 25 arany. — Beküldés határnapja 1838. nov. 20ka. — A' jutalom kiosztatik 1839. febr. 6án tartandó köz ülésben. — IX.) Az igazgatónak rövid beszéde berekeszté az inneplést.

Honművész.

Figyelmeztetés.

A' Rajzolatokbul néhány teljes számu példánynyal még szolgálhatunk. Kik hetenkint rendesen képekkel ohajtják lapjainkat járatni félévi ára postán 6 pengő for., helyben 5 for. pengő.

☞ Ha kik t. Előfizetőink közül az illető postákon vagy helyben divatképeinkre a' járandó 1 frt díjt rá fizetik, az eddig kiadott divatképeket is megkaphatják.

Szerkeszti Munkácsy.

NYOMATIK LANDERER BETŰIVEL.

Pest

Februar. 18kán

Megjelen e' divatujság hetenkint 2szer. Helyben felévi dija 4 frt., egész évi 8 frt. Postán 5 fr. és 10 fr. pengő.

RAJZOLATOK

A'

TÁRSAS ÉLET

ÉS

DIVATVILÁGBÓL.

1838.

14dik szám.

Előfizethetni uj-világ utczában Reisinger házban 554ik szám alatt. És minden cs. kir. posta hivatalnál.

Negyedik év'

Szent a' Törvény! szent a' Béke!
Ez legyen Hazánknak éke.

Első fele.

A' SZÉP CILI.

DOMJÁNTÓL.

(Vége.)

Szép Cili naprúl napra hervadozott, 's bánatos angyalarczán szomor, keserűség és szenvedés látszék. — A' mama ellenben rettenetesen boszonkodott hogy a' legszebb virágnak egy olly semmiháziért igy kell elhervadni. Hiába pirongatta keserű szavakkal, hiába nyugtatá szelid hangon — a' leány kimondhatlan bús lett, 's a' szép piros arcz halaványnyá sápadt. — „Oda tehát nyugalmam, — rebegé elfojtott hangon — oda szerencsém, életem, és mindenem! ó anyám, kedves anyám miért hagytál el engem?! — Grab, hülle mich in deine tiefsten Schatten! es ist zum leben nicht mehr Zeit! —

A' vendégek folyvást, mint az előtt, ugy most is jártak a' házhoz, 's nem kevéssé csudálkoztak el a' szép kisasszony rögtöni változásán. — E' közben gróf Jószági, házassági levelet kötött a' mamával 's hogy a' katonaságból tűstint kilép mihelyest a' leányt megkapja. Az egyezés meglőn, 's a' mama tudtára adá leányának hogy a' gróf megkérte, de Cili zokogva felelé hogy: csak Barnafyt szereti míg szíve dobog, 's más' nője — bár a' világ kincsivel birjon is az — soha nem lesz. Jöttek több kérők is, de mind hasztalan, és szerencsétlenül, mert Cili mindnyájokat megvetőleg utasitá el.

A' mama rettenetes haragra gyult e' makacságért, 's bár mint szerette is egyetlen egy lányát, midőn reményét, és tervét kijátszatva látta, átokra fakadt ajka: te háládatlan rosz leány te! soha nyugtod ne legyen a' földön, a' furiák sötét árnyékai kergessék álmodat — a' koldusnak pedig ki elcsábitott, a' bú és kétségbeesés férge szaggassa ki lelkét mig agya meg nem bódúl, a' mért elég istentelen volt egy anya örömét elrabolni. Klastromba mégy háládatlan ha.....

De térjünk Barnafyhoz. Ő megilletődve hagyá el a' házat, mert egész életibe illy mocskos szavakat mint a' mamától, nem kelletett elnyelni, de más részről mennyei örömmel telve, mert Cili jóságáról, szerelméről, és nemes szivéről tökélletesen meggyőződött, 's mielőtt hintajába veté magát hogy útnak induljon, e' levelet irta Cilinek:„Tiszteletre méltó szép kisasszony! Régóta járok a' világban, hogy hozzám egy méltó nőt kaphassak. A' szerencse megáldott, mert őt feleltem, a' kedves nőt, kinek képvonásában jeles érzés, maga nemes tartásában kedvesség, ugy hogy az első tekintetre győz, hódit. Gyönyörű képe feleleveníti a' képzelődést, ábrándozást. Kék szeme tele tűzzel, elevenséggel, tele szelidséggel és ártatlansággal; egy szeretetre méltó mennyei alak, melly a' legtisztább érzéseket fejezi ki, és ez a' szép lélek..'s ez...te vagy szerelmes Cilim, te egyedűl gróf Barnafyné, legnagyobb kincsem, nőm, és boldogságom!! Nem sokára látlak. Isten veled. Gróf Barnafy.“

E' levelét egy biztos emberének adá által, hogy titkon juttassa Cili kezibe. — Ki most, szegény! igen szomorú környülállásban van. Kedvetlen a' világhoz, és minden emberhez. Gyakran lemegy a' kastély melletti üvegházba, 's fájdalmi buvában legszebb virágait leszaggat-

ja, gondolván: „ne viruljon a' szép virág, mert ugyis elhervad" 's a' letépettekből kis füzérkét köt, mellyre fájdalma jeléül köny-cseppeket — égi harmat gyanánt — hullat.

Barnafy embere a' levelet a' kertésznek adá, ki is ügyesen játszá Cili kezibe; tudván azt, hogy naponkint az üvegházba jő, a' virágok közé tette ugy, hogy első pillantatra észre lehetett venni. Azonban a' mama kiváncsi lévén tudni leánya viseletét, az üvegház egyik szegletébe akará magát rejteni, 's a' mint a' virág állások közt megyen, észre vesz egy nefelejtsd bokron egy kis levelet, Cilinek szólot. Szembetünő volt a' mama megütközése, 's a' tudni vágyás tüze hirtelen fellobbantá. Nem is állhatta meg hogy fel ne bontsa, 's ne tudja mi benne van..... Reszketve ejté ki kezéből azt, midőn a' gróf nevet olvasta; „Ő tehát gróf? 's nem koldus,? nem játékos,? nem szegény,? hanem gazdag vagyonos ur, és Gróf? Istenem, mit cselekedtem?! — miért hagytam elvakítatni magam? — Nem nem, ő nem az kinek mondá magát szegénynek —, azt mindjárt láttam, hogy ő mivelt, ő gazdag és Gróf! Istenem milly szereecse!!"

Illy hevülésbe jött a' mama, 's szapora léptekkel sietett kifelé hogy megmutassa Cilinek, ki éppen akkor, földre szegzett szemmel lassan lépdelve jött elő, hogy ismét fris virágot tépjen füzérnek. „Leányom, kedves leányom! kiált fel a' mama, ne búsulj, ne szomorkodjál, hanem örülj vigadj, mert a' szerencse, ó nézd, olvasd e' levelet." A' leány sebesen átfutá, 's láthatólag változott, előbbi halál szine egyszerre lángra pirult, 's szemében öröm könyek csillogtak." „Ő tehát eljő,? mond a' leány újra születve, ő itt lesz nem sokára, nem sokára, még ma....." 's örömében magán kívül volt. — — — Megtették a' szükséges előkészületet, 's minden órán várták a' vőlegényt. De ez nem jött. Egy nap másik után, egy hét és négy nap telt már el — 's mégsem jött. — De ki láthatja a' jövendőt? hányszor nem siratjuk keserves könyhullatással parányi kis örömünket? édes álmainkat milly ritkán látjuk valosúlni? ellenben legszebb kinézéseink milly gyakran semmivé lesznek? 's szép tervünkkel milly sokszor történik ellenkező? — Épen igy történt a' mamával, midőn a' legboldogabbl jövővel kecsegteté magát — midőn a' leggyönyörübb helyhezetbe vélte magát lenni, és semmi viszontagságtul megnem háboritatni — a' csaló szerencse semmiségbe lezuzta, 's kijátszotta. „Megnem foghatom szólt a' mama, nem képzelhetem olly soká marádását, vagy — hát ha ő egy semmire való ember? 's a' grófi nevet csak azért vette magára, hogy annál jobban elámitson bennünket? Ugyvan, világos, igy akart megbosszúlni. — „Nem nem, közbe vág Cili, ő azt nem teheti, ő szavát tartja, ő még eljő."

Barnafy a' mint haza sietett a' jószágára hogy a' menyasszonyi ajándékot elhozza, egy levelet pillant meg az asztalon: mellynek értelme ez: Kedves öcsém! Érzem, hogy vég órám közelget, 's rövid idő mulva sirba kell szálnom, siess hozzám hogy végbúcsút vegyek tőled, csak siess, mert már igen gyenge vagyok tollam is alig vezethetem, nyugodtabban halok meg ha öcsém fogja be szemem:

szertő bátyád Sándor.

Istenem mennyi érzéssel kell az embernek küzködni! — Barnafynak szent volt haldokló bátya levele, 's azért nem szabad volt késni, vagy elmulasztani. — Hintajába veté magát 's úton volt. Öröm, és szomoruság váltva forogtak lelkibe, 's majd haldokló bátyja, majd a' siránkozó leány jutott eszébe. — Látta a' halavány arczot, a' holt testet kiteritve, a' temetést, — amott pedig a' busuló kedvest, 's a' felháborodott anyát. Illy képzelődés közt jutott bátyához, ki már utolsó vonaglásaiban lévén, nem szólhatott többé, hanem kezet nyujta öcsének 's örökre elszenderedett. — Szerette Barnafy az öreg grófot, 's azért fájdalmán uralkodni nem tudott, rá borult a' testre, 's fenhangon zokogott.

Harmad napra eltemették a' tiszteletre méltó öreget, 's búsan kisirték hideg földágyába elszomorodott atyafiai. — Vége levén a' halotti pompának minél hamarább iparkodott dolgát végzeni, hogy vissza térhessen. De hogy véget vessek a' dolognak Barnafy, kinek bús keblit a' kedves láthatása némileg csillapitá, bármilly csiga lépésnek vélte is haladását az uton, haza érkezett, 's nem gondolva a' gyászszal, magához véve a' menyasszonyi ajándékot a' kedveshez sietett. Egy uj batár, 's négy derék lóval — baráti pedig és ismerősei utána más hintókkal — vágtattak a' főváros felé. Éjjel nappal hajtatott Barnafy mig csak oda nem érkezett legnagyobb örömére....

Cili szokáskint a' virágos üvegházban töltè idejét. Csendes andalgásában, 's mintegy képzeti fentebb lengésében ült a' virágok közt, 's két kis keze egymásba kapcsolva nyugton pihent ölében. „Tehát a' klastromba, szólt némi keserüséggel, ó hiszen csak ott lesz nyugalmam! csak ott, meghuzva magam a' világ zajától békében töltöm el napjaim..... Épen ekkor lábhegyen hozzá simult Barnafy, 's letérdepelt előtte. — A' leány megijed, felugrik, elpirul, zavarba jő, öröm, szégyen. Ó Istenem, ki irhatná le azt a' mit Cili érzett!? A' szerelmes pár megölelte egymást, 's egy szerelmesebb csók egyesité őket. E' közben a' vendégek minden utczáról nagy robajjal vágtattak a' mama házához, 's szívből örvendettek, és szerencsét kivántak az uj párnak, egyszer'smind elmondván hogy gróf Barnafy csak próbára akarta tenni a' kisasszonyt azért élt egy kis csellel. A' mama csak most jött egészen tisztába, 's lesiete a' szokott helyre hol a' kedveseket megis találta. — „Hol van ő? kiált fel szive hangos dobogásában, hol van ő? Gróf ur! fiam! — hald a' szerelem hangját, 's tárt karokkal sietett elébe.

Még akkor este meglett a' kézfogás — nem sokára aztán az esküvés, melly mind a' fővárosban, mind pedig a' jószágon vendégségekre adott alkalmat. Most másfél éve hogy együtt a' legnagyobb boldogságba 's megelégedésbe élnek, 's ez ideig soha egy legkissebb szemre hányás, vagy kedvetlenség köztök nem történt, mert a' leány csak Barnafyt szerette, érte élt és halt; — ellenben:

A' melly leány sokat szeret,
Jámbor asszony ritkán lehet.

NEHÁNY HIRES IRÓ' ÉLETE.

FRANCZIA UTÁN:

B. BARKÓCZY FERENCZ.

I.

Dante.

Dante új Olaszhon' első hires költője volt a' tudatlanság, 's durvaság' századi után. 1265ik eszt. Florenczziában született. Már 9 éves korában ösmeré a' szerelem' hatalmát. Ezen álapotját, mellyet *ő új életének* nevezett, maga megéneklé. — „Ha kedvese rá pillantott" mondá ő lelke olly édes helyezetbe érzé magát álttéve, hogy leggyűlöltebb ellensége sem volt azon pillanatban nékie tetszetlen." — E' nagyon is koraszenvedély tárgya Portinazi Beatrix, 24ik évében meghalt. Dante kétségbeesésben volt, és soká nem válhatott meg a' kivánattol, őt a' sirba követni.

E' nagyon is magas ingerlékenysége az érzésnek, viharelt életet hirdete neki. És ez megtörtént, midőn a' politikai ügyekben munkás részt vett. A' Guelfok, 's Gibellinek hires pártjai eloszták Olaszhont. Dante hévvel ragaszkodék az utóbbiakhoz, de az ellenrész többsége kiüzé őt a' városból, 's tűzhalálra itélé. Boszú vagytól feltüzelve Dante a' számkivettettek' vezére lőn 's fegyveres kézzel próbált magának Florenczziába bémenetelt szerezni. De törekedése balul ütött ki, 's csak a' szökés menté őt meg ellenségeinek dühétől. E' pillanattól, élte csak koborgó, 's nyomorú volt. Egy Nagy, ki hajdan Veronát birá, menedékhelyet adott neki; de Dante e' védelmet nem sokáig használá. Mindazáltal jóltévőjét költeményinek több helyein di-

csőité. Meghalt Ravennában 1321dik eszt. 56ik éves korában, a' legnyomorúbb állapotban.

Midőn ő már többé nem volt, tudósok, 's még magok a' Herczegek is tartottak néki nyilvános dicsbeszédeket. Emlékoszlopok emelkedének e' szerencsétlen férfiúnak, ennek, kitől szomorú állapotja egyszernél többször kicsikará a' panaszt, hogy idegenek kenyerét könyezve evé.

Minden költői termék között, tán Dantenak *divina Comediája* az, mellyről legnehezebb volna értelmes fogalmat adni annak, ki azt, még nem ösmeri.

Megjelelve a' genialis eredetierő bélyegével, e' hasonlithatlan munka, majd legcsudálatra méltóbb, majd kellemetlen, 's gyakran fárasztó. — A' pokol, purgatorium 's paradicsom váltogatva látogatattnak a' költőtöl. Virgilius az ő vezetője, a' földalatti tájakban. Itt minden vétkek kinokkal büntetettnek mellyek' száma, 's különsége, a' képzelőtehetséget álmélkodásra inditják. Jelesen e' része a' költeménynek az, melly által Dante fönségessé lön. Egy nyelv sem ád nekünk magasbat, mint Ugolino, Francisca d'Arimini rettenetes episodjai, 's más némelly helyei pokoljának. Midőn a' költő a' fájdalom e' helyét elhagyá, eltávozik Virgilius, 's most Beatrix vezeti őt purgatoriumba 's mennybe.

E' lakhelyekben leirja az érdemeket, vétkeket, jutalmat, 's különkülön egyesek' büntetésit. Igy szerzett magának alkalmat — 's gyakran használá azt — barátit dicsérni, 's ellenségit gyalázni. Utóbbiak egyikét, jóllehet még valóban élt, a' pokolba taszitá.

Olaszhonban szószékeket állitottak Dante' magyarázására. Nem tekintvén költeményinek hibáit, mellyek reszint századjoknak tulajdonitandók, az olaszok őt, 's joggal nagy nemtőnek, 's nyelvök szépsége alkotójának tekintik, 's ő utána egy iró sem volt képes annak azon hathatóságot adni, mellyel azt ő felruházá.

Dante' csudálói között első helyet foglalt — Michael Angelo, ki a' pokolróli éneket, mindig magánál hordá. E' halhatlan mivész' utósó munkájában találtattnak több képcsoportok, vagy episodok, mellyek ha a' kitétel megengedhető nem mások, mint Dante eszméinek forditási — a' festő nyelvén.

II.

Petrarca.

Petrarca Ferencz, Pareaza Petrarca atyjától Arezzoban 1304ik eszt. született. Szülei 4 évvel az előtt a' Gibellinek pártja által kiüzettek Florenczióból. Midőn Olaszhont egészen elkellett hagyniok, Frankhonba Avignonba mentek, hol akkor a' Pápa lakott. —

Innen fiokat Carpentiásba küldék, első tanulmányit ott végzendő, onnét Montpellierbe ment, 's végre Bolognára törvényt tanulandó. Itt ösmerkedék meg Virgilius', Cicero', Titus Livius', szép munkáival, 's elidegenedék a' Törvénytanulástól. „Mit érdekelnek engem, irá barátinak mind ezen iskolaikérdesek? p. o. Van e' szükség a' végrendelésben 7 tanúra? ha valjon a' scláv' gyermeke az úré e? *'stb.* Mindez szükségtelennek, izetlennek, 's türhetlennek látszik nékem.“

Szüleinek halála után egészen elhagyá a' törvénytanúlást, 's Avignonba jött, de innét az uralkodó dögvész csakhamar elüzé. Innen Vamlüseba ment, közel a' várashoz, azon ingerlékeny magányba, melly költönk verseit, 's természetét olly hiressé tevé, 's hol némi birtoka volt.

Nagypénteken 1327ben sz. Klára templomában volt; — némi távolságra tőle imádkozék egy leány, termete, magatartása, alakja, minden a' legélénkebben hatott reá; érzé azon magasb, tisztább szenvedélyt, mellyet csak a' tüzesb, 's magasb lelkek ösmernek. — Kedvese Laura volt, Chabeau Henrik', Cabrieres urának leánya. A' leány akkor még csak 12 éves volt. — Petrarcának eleven képzelőtehetsége, lángoló kedélye, kellemes alakja, 's lélektelt arczában tüzes két szemei voltak. Ő messziről követé a' leányt, az atyjához ment vissza, 's mivel az út meglehetős hosszú, 's ő fáradt volt, fa alá ült, egy csermely partján. Itt éré őt utól Petrarca, itt szebb-

nek találta, mind az előtt, hozzá közeledék, beszélt vele, 's megkinálá karával haza vezetendő.

Petrarca szenvedélye tartós maradt, annak köszönjük a' szép költeményeket, izó érzésekkel tölteket, mellyek az olasz nyelvet hiressé kezdék tenni. E' szerelem nemsokára olly hires lön, hogy XXII. János Pápa, ki Petrarcában tetszést talált, közötte, 's Laura közti házaságot véghez akará vinni; de a' költő félt, hogy kedvese' birása gyengitendi heves szenvedélyét. Laura ugy szereti őt, a' mint ő azt kiváná, 's ő semmit mást csak ezen érzést kiváná tőle.

Később nyugodtabb lett Petrarca' szenvedélye. Mintegy varázsló ihlet volt, 's ösztőne, kedvesének figyelmét mindinkább megérdemelni. Most egészen a' szép tudományokra, főkép a' költés kecsére szentelé magát. A' pápai udvar első személyivel, föképp Colomással szoros barátsággal összekötve, velök több utazást tett, 's ismét visszajött a' Pápához, ki őt különféle meghagyásokkal tisztelé meg. — De a' falusi magány, kivált szép Vamlüseje, jobban ingerlé őt a' nagyravágyásnál, ő ott letelepedék, 's ezen időszakban irá legtöbb sonettjeit, 's nehány más költeményit.

Minden nappal nőtt hire, Europa' legfölvilágosultabb fiai ügyekezének megnyerni barátságát. — Egy nap két levelet kapott, egyet Fülöp királytól, annak Cancelariusáttól irottatt, másikát Róma Tanácsától' mellyekben őt, mint kora' első költőjét babérkoronával kinálák. Most Róma 's Paris között válaszhatott, de az elsőt fölebb becsülé, 's 1341dben, 37 éves korában oda ment. Nápolyban legnagyobb tisztelettel viseltettek iránta, 's Robert király, nagy barátja a' szép miveknek, mindent probált őt rábirni, hogy magát fővárosában koronáztassa. Petrarca e' kivánatot nagyon udvariasan elmelőzte, 's tovább folytatá utját.

Husvét vasárnapján megérkezék Rómába. — Reggel sz. Péter templomában misét hallgatott, melly az alkövettől mondatott, 's aztán egy Püspök a' római nemességtől követve Colona palótájába vezeté őt, hol pompás ebéd volt készitve. Délután az alceremonia mester olvastatott Petrarca' miveiből, 's dicsbeszédet tartott. Végre felölteztették a' költőt diadalmi ruhájába. Jobb lábára a' tragikai coturnukot, balra a' comikai harisnyát köték, testét aranynyalhimzett bársonyruha fedé, hosszú uszálylyal nyakakörül — lánczolva, 's azt gazdag gyémántos lakat tartá melléhez feszitve. — Arra még egy fejér ruha jött, minőt akkor a' királyok szoktak diadalmi pompájokban viselni. Fején aranynyal himzett sapkát, 's nyakán arany lánczot viselt, mellyen egy kis elefántcsont lant függött. Egy fiatal leányka medvebőrrel elleplezve, fáklyával egykezében vivé az uszályt.

Igy ment le a' költő az udvarba, hol diadalmi kocsit talált, melly repkényborostyánynyal, babérral, 's mirtussal volt egészen körűlfonva. — Mind két oldalon Parnassus, a' Musak, Apollo, Orpheus, Homerus, Virgilius, 's több más hires költők kihimezvék. Petrarca fellépett a' kocsiba 's ott egy fölemelt helyet foglala el, mellyet egy orozlány, grifek, elefántok, 's parduczok képlegei tartottak; melléje papiros, tinta 's könyvek tétetvék. Nagy számu gyermekek, mint Amorkák fölöltözve, Bachus, 's a' három grácia körülfogák a' kocsit. A' munka — durva gyapjúba öltözött asszony — vesszővel kergeté maga előtt a' restséget. A' szegénység, és guny, — vaddisznóbőrbe öltözve — követék. Az irigység sem felejtetett el, nagy talantumoknál az sohasem hibázik. Aztán jött két kar zene elegyitve satirákkal 's nimfákkal, kik a' költő dicséretét tánczolák, 's éneklék.

Igy vezetetett Petrarca a' Capitoliumba; minden utczák mellyeken áltment gazdagon ékesitvék, 's virágokkal meghintvék, a' templomok nyitvák, minden piacz emberekkel telt, minden asszonyságok legünepélyesebben fölékesítve az ablakokból, virágokat, 's illatokat hintének a' költőre. Csak egy foga illatüveg helyett választóvizet, 's a' költő fejére önté, ki attól egész éltében kopasz főt viselt.

Nem ügyelve a' kis bajra, a' sor tovább ment. Midőn a' Capitoliumnál voltak, Petrarca beszé-

det tartott, mellynek végével költőnek kijelentetett, 's azonnal három koronát, egyet repkényborostyánból, egyet babérból, és egyet mirtusból tettek fejére. Orzo, aguilaresi gróf, ki akkor római tanácsos volt, egy rubintot adott neki, melly 500 darab aranyat ért. Végre félrevezeték őt, — 's mi elég különös — küzdenie kellett. Arra ismét a' nép elébe vezeték, melly 500 aranypénzt ajándékozott neki jutalomul, hogy Rómát választa Paris előtt. Az elvégzett szertartások után ismét a' kocsiba lépett, 's a' Vaticanba ment, ott Istennek hálát adandó. Onnét Colonna Istvánhoz, hol fényes estebéddel megvendégelteték. — Az éj nagyobb része még vid mon töltetett, főkép a' bál, hol Petrarca a' legelőkelőbb asszonyságokkal tánczolt. —

.....Itt tudá meg Petrarca Laura halálát, ki még akkor nem volt 32 éves, 's a' bényomás tettenetes volt, 's bizonyosan eldölt volna annak terhe alatt, ha baráti nem keresék vala őt mindennemü vigalommal az élethez bilincselni. Csak ott hol Laura élt, hitt ő nyugalmat találhatni, vissza ment Vamlüsebe, 's itt irá második felét sonettjeinek, mellyekben Laura vesztét gyászolá. Minden énekinek csendes bánatos ingere van. Végre elhatározá magát utazni, 's 12 évig járt városról városra, udvarról udvarra, 's mindenütt tisztelettel fogadtatott. Viskonti Galeazzo, Mailand 's Padua ujra statustanácsnoki hivatalt adott neki, mellyet ő jelesen viselt. 65 éves korában szivesen tartozkodott falun Padua mellett, 's itt irt egy értekezést, mint kellessék a' szerencsét és szerencsétlenséget elviselni, de e' munka nem nagyobitá hirét.

A' florenczeiak, kik családját elüzék, vissza hivák most Petrarcát, oda adák ismét atyai birtokit, 's követséget küldöttek őt rábirni: hogy fenmaradt napjait eldődei honjában végezze. E' követség feje a' hires Boccaz volt. Petrarca megindittatott e' követség által, de gyenge kora hátrálá őt szerencsés magányát elhagyhatni, 's arra nem sokára meghalt 1374dik 70 éves korában.

Tudományok foglalák őt el egész éltében, 's halva is könyvtárában találák őt fejével egy kinyitott könyvre lesüppedve. A' legnagyobb tekintetü személyek kisérék testét (*tetemit*). Mausoleumot emeltek néki fejér márványból.

Petrarca hü barát, 's igaz szivü férfiu volt. Gazdagságot nem keresett, 's meg sem veté azt; a' hirnevet szerette a' nélkül hogy azt hajhászná. Voltak irigyei, de több csudálói. Ő szerette Laurát de nem kizárolag, hanem más kedvesétől is volt egy fia, 's egy leánya.

Ha meggondoljuk hogy Petrarca a' 14ik század ellein előkép nélkül irt nyelvén, elcsudálkozunk, mit vitt véghez csupán genieje segitségével. Az olasz költészséget ő mintegy teremté, 's a' mellett azt a' tökéletesség olly nagy fokára vivé, hogy még egy követője sem haladá felül.— Ámbár észrevehetni abban ez időkor nyomait. Több alegoriáji hidegvették, 's némelly metaphorai túlságosak, de azért senki sem bánt szebben, nemesebben, tüzesebben, 's szivesebben a' szenvedélyes szerelemmel.

(Folytatjuk)

MÜVÉSZET.

GOETHE UTÁN.

III.

Arabeszkek.

E' névvel mi a' legkülönfélébb tárgyak' önkényes, ízletes, és festői rakását jeleljük, egy épület bel-falainak csinositására.

Ha a' festésnek ezen nemét a' magasabb értelemben vett mivészettel összehasonlitjuk, ugy fog az ugyan nékünk feltünni, mint becsmelésre méltó: 's kisérdemü, de ha illő méltányosok vagyunk, szivesen mutatjuk ki helyét, 's engedjük — neki azt.

Hová illenek az arábeszkek, azt legjobban a' régiektől tanúlhatjuk meg, kik a' mivészetek' minden osztályiban mestereink 's azok maradnak. 'S hogy' használák, igyekezni fogunk olvasóink' elébe terjeszteni.

A' kiásott Pompéji' házainak szobái többnyire kicsinyek; de általában azt leljük, hogy azon emberek, kik lakták, magok körül mindent csinositni, 's felrakott alakzatok által nemesitve akartak látni. Minden falak simák, nagy gonddal bemázolva, 's mind befestve; egy mérsékes nagyságú 's szélességű falnak közepére van egy képecske rajzolva melly többnyire a' mythologiának adja elő egy tárgyát. Sokszor csak két és három lábnyi hosszú 's arányos magas, 's mint miveszi darab több vagy kisebb érdemü. A' falnak többi része egy szinre van mázolva, 's befoglalását az ugy nevezett Arabeszkek teszik. Palczácskák, czifrázatok, szalagok, mellyekből itt ott egy virág, vagy élő lény tekint ki, 's mind többnyire igen könnyedén kivive. — Ezen diszleteknek ugy látszik csak az egyszinű falat kelle barátsagosabbá tenni, 's még könnyeded vonaljai: a' középpontra hatnak, azt az egészszel hármoniába hozni.

Ha e' diszlet-nemnek eredetét közelebbről vizsgáljuk, azt igen okosnak leljük. Egy ház-birtokosnak nem vala modjában egész falait érdemes miveszi darabokkal boritni el, 's ha igen, nem is volt volna tanácsos, mert élet nagyságú képek az ő kis szobájában csak ijjesztették, vagy kicsinyeknek soksága mellett elszélesztették volna. Ő tehát falait erszényéhez arányozva, tetszős, 's mulattató modón ékiti fel; azoknak egy szinű alapja a' színes czifrázatokkal szemeiben mindig kedves benyomást tesz. Gondolatait nem szélesztik el, nem foglalatoskodtatják, 's még is kellemes tárgyaktól vétetik körül. Ha izlését a' mivészeten kielégitni, ha gondolkozni, vagy a' fentebb érzelemnek akar gyönyört szerezni, közép-képecskéit nézi, 's birásokon örül.

'S igy azon kor' arabeszkjei nem *pazarlás*, hanem a' *mivészetnek* voltak *megkimélései!* A' falnak nem kellett, 's nem lehete egy *egész* mivészi darabnak lenni, de még is ékesitve 's barátsagos tárgynak, 's közepében egy arányos, 's jó münek, melly a' szemeket magára vonja, 's a' lelket kielegitse.

A' daraboknak nagyobb része már kiszedetett falaiból 's Porticibe vitetett, a' falak a' magok szineikben 's diszleteikkel még többnyire a' szabad levegőnek vannak kitétetve, 's lassan, lassan el kell enyészniök.

Milly kivánatos volna, hogy csak néhányai ezen falaknak, összefüggésben, mint találtattak részben közöltettek volna, ugy az, a' mit én itt mondok, mindeniknek azonnal szemébe ötlenék.

SZERÉNYI GYULA.

(Vége következik.)

EGYVELEG.

Mult december' elején Angliának egyik nagyobb városában egy kereskedői család igen nagy félelembe esett; legifjabb leányuk hirtelen eltűnt. Csak hamar kitudák, hogy az ifju szép reggel barátnéit mene látogatni; melly alkalom mal vízbe esett. Egy hirlap nagyon körülményesen kifejti a' veszedelmes bukást, de ez nem tartozik annyira a' dologhoz, mint az, hogy egy ifju ur tüstint ott állott a' szép megmentésére minden eszközökkel, hogy az ifju a' ladyt kiszabadítá, azon vizesen kocsiba űlteté 's szüleihöz vivé. Este természetesen a' lady állapotja felől kerdezősködött. — Reggel a' szülők korán elmentek hazulról, 's midőn a' reggelihöz telepedének a' mi madárkánk már másodizben röpült ki 's másodizben ejté szüleit félelembe. Hat napig igy állt a' dolog, midőn a' szülők levelet kaptak azon hirrel, hogy az ifju lady, hálából, élte' szabadítójának adá kezét, ki egy igen jeles és gazdag fiatal ember.

Ez uj és gyors módja egy élettárs birtokába juthatásának, olly közérzelmet gerjeszte azon város szépeiben, hogy sokan kik régóta, de hasztalan sóvárognak férj után, eltökéllék, hogy a' nyarat bevárják a' fürdés sükerét megkisértendők. De mint mondatik, gondoskodnak egyszer'smind olly öltözetrül is, melly meggátolja a' viz alá merülhetést az esetben, ha sem szabaditó — sem férj nem érkeznék.

HIR- 'S DIVATLAP.

PESTI HIR.

Épületes szokás az anyaszentegyházban, hogy az összekelendő pár fölött, a' házassági szentséget nyujtó lelki atya beszédet tart. Illy épületes szokásnak volt tanuja nem rég Pest közönsége, midőn méltóságos és főtiszteledő, bezdédi és kis-bákai báró Bémer László, választott püspök és a' hétszemélyes-tábla közbirája, Bémer Emilia kisasszony ő nga, 's t. cz. nagy-szigeti Szily Barnabás ur' házassági összekelésükkor e' beszédet tartá:

„Ime a' nagy Isten' oltára előtt álltok, hogy a' melly rózsalánczot köztetek a' tiszta 's állhatatos szeretet füzött, azzal ma, e' jelen órában, holtiglani hív pároséletre, a' házassági szent szövetség által egybeköttessetek; az Istennek rendelése 's az Anyaszentegyház' szokása szerint.

Szent és istenes a' czél, mellyre törekedtek; miután a' házasság szerzője nem más, mint maga az Isten; miután a' Chánabeli menyegzőt Üdvözítőnk jelenlétével megtisztelte 's csudájával fényesité: 's mivel hogy az emberi társaságban semmi kötelezés, egyezés, vagy szükség, olly erősen és tartósan össze nem forraszthat két szivet, mint a' szent házasság.“ 'stb.

Esküvés után:

„Omolj hát te is már bizodalommal, választott édes jegyesed' karjai közé, szeretett Emilia kisasszony! 's követvén őt mindenütt hivséggel, ékeskedvén mellette kegyességgel, igaz, nem tettetett alázatossággal, minden viszontagságok közt tántoríthatlan állhatatossággal, légy férjednek dicsősége!

Emeld fejedet az egekre, hogy a' mindig fölöttünk álló, minden gondolatinkat, tettünket tudó 's látó Istennek félelmét, (melly nélkül minden szövetség, minden kötelezett hívség, azonnal összeomlik, szétszakadoz) semmi mérges csábítás, szivedből soha ki ne emelje; — légy Anyaszentegyházodnak ékessége, — légy édes szülőidnek 's uri vérségednek teljes öröme 's tisztessége!

Akár merre fordítod szemeidet, mindenek ezekre a' nagy szent kötelességidre intenek ma téged; de hassák meg leginkább szivedet — értted ugy szorgoskodó édes jó Szülőidnek könyei, — mellyeket most, hogy szárnyaidra bocsátnak, örömremény közt csordítanak utánad.“ 'stb.

KÜLHIREK.

1.) Liebe Miklós, a' leghiresebb életkép- és arczfestő, ki házánkból származott, de hosszasabb ideig Olasz- Franczia- 's Angolhonban tartózkodék 's művészetében magát a' legfőbb tetőre emelé, jelenleg Bécsben van. Azon művészhir, mellyet magának Párisban szerze mint litograph, őt Grevedon és Morin mellé helyzé; mint arczfestő pedig valódi europai hirre kapott. Liebe ur mint emlitettük született magyar 's most Pétervárba ügyekszik, hová ő egy igen kitüntető irattal hivaték meg.

2,) Egy ritka öregséget ért ló él mai napig is herczeg Schwarczenberg dzsidás ezredében. Ezen kisded szürke Ukrániából került az ezredhöz, Abraham nevet kapott és egy trombitásnak adaték. Az ulmi ütközetnél Abraham elveszté urát egy ágyu által és maga is kardvágást kapott orrlukain, de azonnal egy másik lovag ült rá. E' kis szürke sok tüzes csatát álla ki azon nagy napokban, mellyekben az ezred a' Dunánál és Franczia-országban küzdött, — és még most is, késő öregségében, Abraham a' leggyorsabb futó a' csapatnál.

DIVATKÉP VII.

Bécsi öltözetek bálra.

Figyelmeztetés.

A' Rajzolatokbul néhány teljes számu példánynyal még szolgálhatunk. Kik hetenkint rendesen képekkel ohajtják lapjainkat járatni félévi ára postán 6 pengő for., helyben 5 for. pengő.

Ha kik t. Előfizetőink közül az illető postákon vagy helyben divatképeinkre a' járandó 1 frt díjt rá fizetik, az eddig kiadott divatképeket is megkaphatják.

Szerkeszti Munkácsy.

NYOMATIK LANDERER BETŰIVEL.

Pest
Februar. 22kén
1838.
15dik szám.
Megjelen e' divatujság hetenkint 2szer. Helyben felévi dija 4 frt., egész évi 8 frt. Postán 5 fr. és 10 fr. pengő.
Előfizethetni uj-világ utczában Reisinger házában 554ik szám alatt. És minden cs. kir. posta hivatalnál.

RAJZOLATOK
A'
TÁRSAS ÉLET
ÉS
DIVATVILÁGBÓL.

Negyedik év'
Szent a' Törvény! szent a' Béke!
Ez legyen Hazánknak éke.
Első fele.

NEHÁNY HIRES IRÓ' ÉLETE.

FRANCZIA UTÁN:

B. BARKÓCZY FERENCZ.

III.

Ariost.

Ariost Lajos Reggioban 1474dikben született. Az olasz költészet néki köszöni hire egyik részét. Mivel igen jól tudott latinul, Bembo bibornok serkentgeté őt, *Roland*-ját e' nyelven irni. De Ariost jobban szereté anyanyelvét. „Inkább akarok" mondá ő „első olasz, mint második latin iró lenni." — Legjelesebb munkája, melly őt hallhatlanná tevé *Roland;* mellyben minden, a' fenségestől egészen az aljas comikáig egyesitve találtatik.

Ariostnak annyi vagyona volt, hogy szabadon 's gondnélkül szentelheté magát a' tudományokra. Ő Ferárában egy házat, 's melléje kertet épitett, mellyben ő szokáskint gondolkodott, vagy irt. — E' ház a' legphilosófiabb egyszerűséget lehelé. Midőn egykor őt valaki kérdezé „miért nem épité azt pompásabban, holott Rolandjában olly sok pompás palotát, oszlopsikátorokat 's vizi mesterségeket irt le" felelé „mert könnyebb szavakat, mint köveket összetenni."

Ariost több fontos ügyekre használtatott, viselete azok mellett mindig becsületes, 's igen értelmes volt. Egy ideig az Aveninakban egy tartományt kormányzott, melly föllázadott, 's rabloktól bizonyostalanná lőn. Ő mindeneket lecsendesitett, 's helyre álitotta a' nyugalmat. — Egynap gondolatiba merűlve kiment a' kis várból mellyben tartózkodék. A' nap szép volt; Ariost eszméibe elmerűlve észre nem vevé milly messze távozott már lakától, 's valóban nem sokára rablók támadák meg a' sétálót, 's ő gondolá, hogy elvész. Szerencsére egyike őt megösmeré. Ez a' kormányzó! kiáltá az, ez Ariost!! — E' névre melly akkor már nagyon hires volt, a' rablók mind lábaihoz borúltak, 's a' várba vezeték őt, e' jelentéssel: „ők nem azért tisztelik őt, hogy kormányzó, de mivel nagy költő."

De a' költő nagy mértékben is szereté munkáit, 's nem türheté, ha jelenlétében, azt valaki rosszúl adá elő. — Egykor, mint mondatik, hallott egy fazakast, ki Rolandjának egyik versszakát énekben elcsúfitá, tűsként boltjába ment Ariost, 's ott annak több fazakait ketté töré, a' kézmives méregre lobbant; de a' költő ezt mondá néki: „még nem elégé boszúlám meg magam, 's csak nehány fazakat törtem el, mellyek 20 krajczárt sem érnek, de te egy szobort csonkitál meg, melly sokkal többet ér."

Ariost nagyon becsületes férfiu volt, 's embersége olly ösmeretes, hogy egy öreg pap, ki több prebendákat (egyházi adományokat) birt, 's utódjaitól megmérgesitettni félt, költőnket minden baráti 's rokoni elébe tevé, 's rá bizá magát. — Anyját is, ki nagykort éle, nagyon gyöngéden szereté.

Élénk képzelő tehetsége a' szerelem ingerére fogékonynyá tevé őt. Ő több szépeket szeretett, 's birá a' titkot: hogy tessék. A' kedves, mellyhez leghűbb volt Alexandrinának hivatott, tőle két leány gyermeke volt, kik őt túlélék. — Egéssége gyengélkedő volt, és sok ápolást ki-

vánt, utolsó hosszú betegsége észrevétlenül vivé őt a' sirba. Ő érzé azt, 's mondá barátihoz: „Több barátim már elutaztak, ismét látni kivánom őket, 's végre tökéletes szerencsét éldelni velők. Meghalt 1536dikbn. 62 éveskorábn.

IV.

Camoens.

Camoens Lajos, régi spanyol családból Lisabonban 1517ik eszt. született. Ő Emanuel király országlásának első éviben, annak udvarába jött; tehát olly időben midőn Portugalia hire, 's virágzása, a' legmagasb fokon állott.

Camoens eleven, 's az asszonyokhoz hajlandó volt, nyájasságával nagy figyelmet vont magára, magát megboszulandó satyrákat irt, 's azokért Estramadurába Santaterenaba számkivettetett. Ő mint Ovidius megénekle számkivetetését, 's hibáit okolá. Midőn egy hajósereg ment Afrikába Ceutot segélendő, szabadságot kapott azon szolgálni. Miután hadban egyik szemét elveszté, vissza jött Portugaliába, de ujra Goaba hajóra szállott. Lelke, 's kellemes viselete ott nem sokára sok barátokat szerzettek néki, de satyrcus szeszélye által ismét sok ellenségeket ingerelt magára, 's Goabol is elüzetett; olly helyről, melly már magában is legrosszabb számkivettetésnek tekinthető. Egy ideig China határain epedett egy barbarus zugban, hol a' Portugaliaiknak kis gyarmatok volt, 's Macao városát kezdék épiteni. Itt irá *Lusiade* költeményét, melly India föltalálásáról szól.

Ő maga is Macaoban kis tisztséget kapott, innen később Goaba visszament, a' chinai parton hajótörést szenvedett 's megszabaditá magát, mint mondattik: egyik kezével úszva, másikával költeményét magasra föltartva. Vissza tértekor tömlöczbe tétetett, 's később egy büszke 's fösvény kormányzót kéntetett Afrikába követni. — Végre megérkezett költeményével Lisabonba, 's csekély nyugpénzt kapott, mintegy 400 forintból állott, de melly nékie nem sokáig fizettetett.

Költeménye midőn megjelent nagy figyelmet gerjeszte, de miallatt őt dicsbeszédekkel halmozák, mégis a' legnyomorubb állapotban sinlődött, 's a' hires költő, ki már mint katona honjának sok szolgálatot tett, alamisnából kéntetett élni. Végre a' szükség 's bosszúság betegséget vontak reá, melly ellen csak kórházban kereshetet menedéket, hol is 1579ik eszt. 62 éves korában meghalt. Egyetlen rabszolga volt hozzá hű, 's maradt haláláig nála.

Alig halt meg, midőn pompás sirverseket irtak reá, 's őt a' nagy férfiak' sorába iktatták. Sirjára ezt irák: Camoens Lajos korának, herczegköltője. — Több város veszekedett a' tiszteletért, hogy mellyikben született. — Camoens majd ugy járt mint Homer, mindketten bizonyitják, hogy az ember nem lészen genije által szerencsés.

(Folytatjuk.)

SZENVEDÉLYEK.

Az önszeretet szenvedélyeinknek forrása, minden egyebek' kútfeje, és elve; azon egyetlenegy, melly az emberrel születik, és őt soha el nem hagyja. Velünk született, 's minden egyebet megelőző összenvedély ez, mellynek bizonyos értelemben, a' többi szenvedélyek egyedül elágazatai.

Az emberi tudat sokat köszön a' szenvedélyeknek, melyek mint ki sem tagadhatja viszont az emberi tudatnak sokkal tantoznak; azok' munkasága által eszünk tökélyesül; mi egyedül azért vágyunk esméretek után, mivel éldelni kivánunk; és megnem lehetne fogni miért fárasztaná magát gondolkozással ki mit sem kíván, és mitől sem tart. Azonban szenvedélyeink szükségeinkből erednek és azok előlépte esméreteinkből; mivel mi csak ugy kivánhatunk némi dolgokat, vagy tarthatunk azoktól miként azokat felfogjuk, vagy miként a' természet által ösztönöztetünk.

Szabadokra és tilosokra osztályozni a' szenvedélyeket a' végett hogy magunkat egynek

egészen átengedjük, másokat pedig magunktól megtagadjunk, tévedés. Minden szenvedély jó ha urai vagyunk, megvetésre méltó ha rajtunk erőt vesznek.

Hajlandóságainkat erőnkön túl kiterjeszteni, a' természet által; akarni mit el nem érhetünk, eszünk által tiltatunk; megkisértésünket nem tiltja lelkiesméretünk; de nem is helyesli, ha a' kisérteteknek megdülünk. Birni vagy nem birni szenvedélyekkel nem tőlünk függ, de igen, azokon uralkodnunk.

Nagy, és elgőzölgött szenvedélyek, más szenvedélyek iránt undorodást szülnek. Az azokat követő lélek nyugalom amaz egyetlen, az éldelet által növekedő érzelem.

Heves szenvedelmi jelenetek' látása, legveszélyesebb a' gyermekeknek. A' szenvedelmek' túlságába gyermekekre nézve olly valami tetszésszerű létezik, mi őket mulatja csábitja, és szeretni tanitja azt, mitől tartaniok kellene. Azért kedveljük a' szinházat mindnyájan; kedvelik olly sokan a' románokat.

Minden nagy szenvedély magányban képződik a' nagy világban, hol egy tárgy sem képes mély benyomást tenni, és a' hol a' hajlandóságok' sokasága, az érzelem' erejét elgyöngiti korántsem birni nagy szenvedélyekkel.

Kisszerü szenvedélyek soha fölebb nem szökkennek, és mindég ugyan azon egy czél felé törekednek. De a' nagyszerüek ellenmérgöket gyakorta magokban viselik. Visszavonúltságban más módok szerint látunk, és érzünk. A' szenvedélyek különböző alakban, különböző kifejezéssel is birnak. A' képzelő erő ugyan azon tárgyakat tartván szeme előtt azokat élénkebben fogja fel. Ugyan azon képek térnek vissza mind untalan. Minden észfogással vegyületbe jőnek, és annak olly különös, 's mindég egyenlő fordulatot adnak, millyet mind azoknak, kik a' világtól visszavonultan élnek beszédében lenni tapasztalunk. Következik-e ebből hogy ezek teljesebb kifejezéssel beszélnek? Koránsem! beszédök egyedül különösebb. Kifejezéssel csak a' világban tanulunk beszélni: részént mivel mindég jobban, mindég másképen kénytetünk szólani másoknál; részint, minthogy minden pillanatban mindent, mit nem hiszünk is kénytelenek vagyunk igenelni tanusítni nem esmértetett érzelmeket, — és igy mindennek bizonyos rászedő, belső meggyőzödésünket kipótolandó hangot kölcsönözni. Az igazán szenvedélyes emberek, soha nem élnek azon élénk, erős 's képes (bilderreich) beszéddel, mellyet a' színjátékok, és románokban csudálunk. Az ön magától eltelt szenvedély magát inkább túl ömledezőleg mintsem erősen fejezi ki. Ő avval nem gondol hogy meggyőzzön, lehetségesnek sem gondolja, hogy ne hinnénk neki. Érzelmét nem azért nyilványitja hogy azokat mással közölje, hanem hogy maga magát megkönnyitse. A' szerelmet erősebb szinekkel festjük a' nagy városokban, de valljon mélyebben érezzük-é azt ott mint a' falun?

Olvassuk csak a' szerelmes levelet, mellyet az iró tanuja mellett vagy a' ragyogni vágyó szép elme irt. Ha a' levelet irt ember egyedül tudományos fejsorai, mint közönségesen mondjuk, égni fognak a' papiroson, de mellyeknek heve tovább nem terjedend. Elragadtatunk sőt megilletődünk, de csak futólag, és múlékonyan 's csak szavak lesznek mik megmaradnak emlékezetünkben. Ellenben a' levél mellyet a' szerelem betüszerint ira, a' szenvedélyes szerelmes' levele, félénk, zavart rendetlen merő hoszadalommal és ismétlettel telve lészen. A' túlömledő érzéssel telt szív szüntelen egyet, és soha eleget nem mondott mint a' bugyogó forrás, melly szakadatlanul foly, és soha el nem fogy. Abban semmi különös, semmi nevezetes nem találtatik. Abból sem szavakat, sem fordulatokat, sem tételeket meg nem tartunk. Mit sem csudálunk, és mitől sem vagyunk ellepetve. De némi megilletődést érezünk. Meg vagyunk indulva, és okát nem tudjuk. Bár nem tünik is szemünkbe, az érzésnek ereje, mindazonáltal megindítatunk, az igazság által, és igy a' szív szívhez szól! De azok kik mit sem éreznek, kik egyedül a' szenvedélyek' felpiperézett szó-

halmában gyönyörködnek nem esmerik ezen szépség' nemét, és megvetik azt.

Buzgalom (enthusiasmus) a' szenvedélynek legmagasabb foka, mihelyest végső pontját elérte, tárgyát tökéletesnek látja azt álistenévé teszi, és menybe tüzki neki helyet. Ha kedvesünknek irunk, többé nem levél az, hanem dícsének. (Hymen.)

Nagy szenvedélyek felette ritkán sarjadoznak gyarló embereknél.

Megnyilván a' szív a' szenvedelemnek; azonnal nyilik meg az életunalomnak is.

Miglen a' szenvedelmek uralkodnak, segitik a' kínszenvedéseket eltűrni mellyeket szültek. A' szenvedelmek reményt kapcsolnak a' kivánságok mellé. Csak addig nélkülözhetni a' szerencsét mig kivánunk. Nem jelenvén meg a' szerencse, fenmarad a' remény', és a' csalódás' ingere addig tart, mig az azt szülte reménység, igy elégiti-ki maga magát ez állapot, és a' nyugtalanság mellyet ád bizonyos neme az élemínynek, melly a' valóságért pótlékot nyújt.

A' nagy szenvedélyeket elfojtjuk de csak ritkán tisztitjuk meg.

Egyedül szenvedélyek által uralkodhatunk szenvedélyeken. Uraságuk által kell meggyőzni zsarnokságukat, és hogy azokat szabályozzuk magából a' természetből meritni eszközöket. —

Erős legyen a' test, hogy a' léleknek engedelmeskedjék. Szolga csak ugy lehet jó, ha erős. Módtalanság (Unmässigkeit) szenvedélyeket ébreszt, valamint a' tartékony szenvedély gyengiti a' testet. — Sanyargatás és bőjt gyakran ellenkező okokból hasonló hatást szülnek. — Mennél gyengébb a' test annál többet kiván, mennél erősebb annál inkább engedelmeskedik. Elaszonyodott testek sokkal inkább alá vannak vettetve az érzéki szenvedélyeknek. Annál inkább ingerelteiik a' test, mennél kevesbé elégitheti ki a' szenvedélyt.

Menynyire hiszékenyekké tesznek benünket a' szenvedelmek! magától az elismért hibától is mi nehezen szakúl el az élénken érző szív?

Kevés évek alatt sokat élhetünk, és saját költségünkre nagy tapasztalást szerezhetünk. — Ez esetben, a' szenvedelmek utja bölcselkedéshez vezet.

Másokkal közöltetett szenvedelmek elcsábitanak; mellyek hasznunkon keresztül vágnak felböszitnek benünket; és a' belőlök eredendő következetlenség, teszi azt hogy roszaljuk másoknál mit magunk utánoznánk.

Az érzelem' ébersége (Regbarkeit) forrása minden szenvedelemnek, mellyek' irányát a' képzelő erő határozza meg. Minden lény melly viszonyait érzi kénytelen felindúlni, mihelyest ezek változnak, vagy ha némellyeket maga elébe tükröz, mellyek természetéhez inkább valók vagy ahoz illetesbeknek véli. A' képzelő erőnek tévedései azok, mellyek minden korlátolt lénynek szenvedelmeit, sőt magokét az angyalokéit is, ha némellyekkel birnak bünre változtatják; mert arra hogy tudhassák, melly viszonyok egyeznek-meg természetökkel, minden lénynek természetét esmérne lenne főleg szükséges.

Az embernek minden tulajdon, és igazi viszonyait, valamint a' nemnél ugy az egyéneknél is érezni, 's ezen viszonyoknál fogva a' lélek minden gerjedelmeit, meghatározni: ebben fekszik a' szenvedelmekre nézve emberi tudatnak öszvesége.

Német után.

KAPY ISTVÁN.

GYÖNYÖRŰ REJTVÉNYEK!

1.) Micsoda *élőnek* vannak legszebb kérdő rejtvényei?

A' „Kegédőnek.„

2.) Mellyik *mezőbe* terem rágalomvirág?

A' „Figyelmezőbe.„

3.) Mellyik *kor* szeretné az egész világot elnyelni?

A' „Jelenkor.„

4.) Mellyik *toknak* szeretnék a' tudósok nyakát szegni.

A' „Rajzolatoknak.„

ÉSZREVÉTELEK *)

a' m. fé. Figyelmező 22., 23. és 24. számában Dr. Schedel Ferencz által, Jósika Miklós' „utolsó Bátori" czimű regényére irt bírálatra.

„Jederzeit können wir mit Sicherheit ler-
„nen, selbst von unseren Feinden; selten
„sind wir sicher, selbst wenn wir un-
„sere Freunde belehren."

V. Baco után Bulver' fordítója.

A' tudós hihet, taníthat, és irhat mindent, tetszése szerint, csak azt az ész' szigorú törvényszéke előtt is igazolhassa. E' szép szabadság egyedül azon tekintetben szenved némelly korlátozást, melly szerint a' legtudósb halandó sem írhat vagy tanithat semmi ollyast, mi azon statusnak, mellyben él, káros vagy veszélyes lehetne. De ezen korlátokat nem mint tudós, hanem mint polgára azon statusnak, mellynek jólétét neki felednie soha, semmi tekintetben sem szabad, tartozik tisztelni.

Az ész' most emlitett méltósága erősen kivánja, hogy az iró, pályájára hivatással birván, vállalatának mindenkor ne csak iparkodjék megfelelni, de valósággal is megfeleljen, azaz: hogy élethasznú igazságokat, alapos és értelmes előadással, mellyen kellem és báj ihletve lebeg, tanítson és írjon. Hogy pedig az megtörténjék: hogy az *ész, bírói hivatala' szentségét hiven, és kérlelhetlenül gyakorolja*, — fő gondját oda irányozván, hogy csak érdemes irók' művei méltassanak helybenhagyására; hogy azok, kik az ész' itéletének e' javallását vagy roszalását kiszolgáltatni magoknak tisztül vevék, magok is müvészek, még pedig *valódi* müvészek lévén, *elegendő tudománnyal, és tiszta lelkiismérettel* legyenek ellátva, a' bírálat alá vett munka' helyes megitélésére; mert ha e' szent tisztet *avatatlan toll* merészli magának tulajdonítani: ugy bírálata, az *írói respublicában*, csak közboszonkodást okozand, mellyet még baráti, álljanak bár, — — — müveltségök és sokoldalú tudományok (?) miatt, tiszteltetésben, mint *Bajza* vagy *Vörösmarty*, (a' literaturai világban közönségesen ismert részrehajlásokat levonván), sem fognak soha meggátolhatni.

A' figyelmeztető' szavait minden kétségen túl helyezik a' magyar literatura' utolsó öt évi történetei.

Kritika' kötelessége a' tévedéseket mindenkor egyenesen, hímezetlenül ugyan, de azért még sem *epét fakasztó kifejezésekben* megróni; vagy rövidebben: *kötelessége tanítani*, nem pedig boszontás' magvait hintegetni, mellyek mindenkor feszültséget, 's ingerültséget okoznak, még sértőbbet, 's idegenítőbbet, ha a' kritika' veszszejét elfogult, *részrehajló szív*, és nem elegendő tudománynyal bíró lélek vezeti. Literaturánkban pedig ezt történni a' magyar tudósok' nagyobb része, naponkint, fájdalommal kénytelen tapasztalni. Mert kritikánkkal épen az történt, — mitől *Justi* régen félté az írói respublicát mondván:

— „Die Gelehrten die man solchergestalt zu
„Richtern über Mitbrüder setzte, sind Men-
„schen, und folglich nicht ohne Leidenschaften.
„Sie würden demnach in den Schriften ihrer
„Anverwandten und guten Freunde, oder derer
„die sich durch Geschenke beliebt zu machen
„gewusst hätten, viele Vortrefflichkeiten wahr-
„nehmen, die ausser ihnen Niemand einsehen
„könnte; und die gelehrte Welt würde bald aber-
„mahls unter der Last der unnützen Schriften
„seufzen."

„Es würde vielleicht ein grosser Bewegungs-
„grund vor sie sein, die herrlichsten Schriften

*) ***Szerkesztő Ur!*** Legnagyobb szivességel kérem Kegyed', hogy ha ezen észrévételeimet folyóirasába felvenni méltoztatnék, leginkább azon oknál fogva, hogy lássa Schedel, Bajza és társaik, hogy az olvasó publicum, mellyre ők olly elbizottan szoktak feleleteikben hivatkozni, nincsen az ő részökön; legalább itt nálunk alsó vidékekben, literaturai pártoskodásukat épen nem szenvedheti. — Tisztelettel vagyok * *ban 1838iki febr. 1jén.

Kegyed'

szolgája

alföldi 24.

„des Drucks unwürdig zu erkennen, blos, wenn „sie etwan von ihren Feinden herrühren.“ —

Nálunk — bocsánat a' figyelmeztető őszinte nyilatkozásának—*minden roszallatik*, mire *Bajza Schedel*, és párthíveik — *nem* a' Magyar Akademia, — a' tudákosság' bélyegét nem nyomák: ellenben, minden *jónak, alaposnak*, 's *majd nem tökéletesnek* kürtöltetik, a' mi tőlök, vagy párthíveiktől származik.

Állítása' igazlásául, a' figyelmeztető sok közűl, csak egy példát hoz-fel:

Jelen volt mult nyáron Pesten, midőn august. 27kén *Csató Pál, Kotzebuet* majmoló, semmi kerekded öszvevágással nem bíró *vígjátéka:* „a' fiatal házasok“ szinpadra került. Tanuja volt azon szerencsétlen hatásnak, mellyet az, a' színészek' minden ipara mellett, a' közönségre okozott; még is e' szerencsétlen elme-szüleményt V. az Athenaeum 20 számában, következőleg bírálta: „*Csató*' vígjátéka igazán víg, élénk; „sebes, könnyü, elmés dialogussával, 's az élet' „meglepő való képeivel ajálkozó.“ — Irta volna csak e' műdarabot D., P.T., vagy M., láthattuk, vagy inkább szégyelve fájlalhattuk volna: millyen gúnykaczajt üt felőle kritikánk, vagy inkább a' felebb említett triumviratus' kritikája; vagy az, épen előadásra sem méltattatik.

E' részrehajlás okozza egyszer'smind, hogy a' figyelmeztető épen nem örvendhet az Athenaeum m. félévi 53. számában, valamint más lapokban is, a' pesti magyar színház' igazgatósága által közhírré tett jelentésnek is; nem mintha ő is drámákat szándékoznék irni, mert illyes mi neki eddig nem jutván eszébe, most fogta először tollát kezébe, azt ezentúl ismét nem egy hamar és könnyen teendő; de más jeles tudósok miatt. — Az okozá, hogy a' Magyarhonszerte tisztelt tudós *Horváth István*, kit utolsó országgyülésünk, az egész haza' nevében, jutalomra érdemesített, még ezelőtti években, — *Szeder Fábián* pedig a' m. t. társaság' utolsó nagy gyülésekor, az akademiától nyert okleveleiket, annak köszönettel visszaküldvén, megszüntek tagjai lenni.

Hasonló esetek méltán aggodalmat okoznak honi litetaturánk barátinál! Mert félhetni, hogy utoljára a' jelesb irók általában vonakodni fognak tagjaivá lenni a' m. akademiának!

Legyen ennyi általában elég kritikánk' jelenkori szomorú állapotjáról. Lássuk majd közelebbről „utolsó Bátori“ birálatát.

(Vége következik.)

A' FÖLD' SZERELME.

Telére a' nap,
Ha messze mén,
Mély bánatot visz'
Hő kebelén.

Kedvese — a' föld
Illykor magát
Fehér lepellel
Övedzi át.

'S a' csillagok, bár
Hizelgjenek,
Reá szerelmet
Löveljenek:

Ő hódolásuk'
Föl sem veszi;
Hideg kebellel
Csak megveti. —

De jő tavaszszal
A' nap megint,
'S szelid mosolylyal
Reá tekint:

Ah! most lehányja
Hó lepleit,
'S sűrűn hullatja
Öröm könyit.

PÁJER ANTAL

A' JÁTÉKSZINRŐL 'S SZINIGAZGATÁSRÓL.

Eleven emlékezetében van még tán a' t. közönségnek, a' játékszín 's színigazgatás ügyében kevéssel ezelőtt mondott ‚egy pár szavam.' A' közügyre 's közügyért mondott ezen egypár szót, az elfogultak, pártügynek hivék 's midőn a' „*Hirnök*" is elmondá azt, fönnhangon hirdeték, hogy kezet fogtunk a' magyar színház megbuktatására. A' „Jelenkor," a' dolgok illyetén állásában, miután ez ügyet a' színigazgató keresztül nem vághatá az elleneemelt irtóztató nagy bárddal, — szives vala mind a' „Hirnök" érdemes szerkesztője, mind parányi személyem ellen „Társalkodójában," az irói társalkodáshoz nagyon illetlen piszkokat kürtölni 's tulajdonkép kürtöltetni, még pedig ollyanki által, kinek ez ügyet józanul megfontolt férfiak csak azt mondhaták: ‚Ad Consilium ne accesseris, antequam voceris.'

Kivánatos vala tehát minden tekintetben, hogy ha már Bajza ur nem tette, szólana valaki a' dolog' érdeméhöz; mert csak igy lehete a' közügyért mondott szavakat igazolni. Azt hiszem mi a' „*Hirnök*" érdemes szerkesztőjét illeti, legkevésbé sem szorult másnak védelmére, mert ő volt az, ki élte fogytáig évenkint 100 pengő forintot ajánlott, ha a' magyar színház szellemi gyarapitására conservatorium alapittatik, 's ki illy szép ajánlatot tesz, arról csakugyan józanúl nem hihetni, hogy bárkivel is kezet fogna a' magyar színház megbuktatására. Mi engem illet állátasaim körülményes védelmére nincs szükségem: mert legnagyobb 's tán legmerészebb volt mit mondék, hogy Bajza ur, ez általa igazgatott játékszint tönkre teendi, 's ez állítást, ha egészen nem is igazolja, de igen nagyon támogatja azon tagadhatlan factum, hogy a' színház naprul-napra üresebb kezd lenni.

Az „Athenaeum" 14d. számában fölszólalt végre doctor Schedel Ferencz ur, és védi a' magyar színház', e' zsenge, ez improvisált intézet' igazgatási rendszerét, védi azt különösen ellenében a' pesti német színháznak, 's ki mélyebben nem tekint a' dologba, képes azt hinni, hogy csakugyan jobb volt a' magyar színház igazgatása, 's hogy végre is valamelly fatum annak oka, hogy közönsége amazénál még is hasonlíthatlanul csekélyebb számu.

Mind nem hozám én szóba, hogy zsenge intézettül azt követeljük, mit egy idő viszontagságitól megedzett, 's tapasztalási szilárd ügyességgel kormányzottul várhatni; de igen is lehete követelni azt, hogy éppen e' zsenge intézet igazgatása legyen elővigyázatu, legyen szemes. — Mert hogy hosszas ne legyek okoskodásimban, én, ki *Schódelné* asszonyság' érdeméből legkevesebbet sem akarok levonni, sőt ha akarnék is, azt már csak azon okbul sem tehetném, mert nyiltan és szabadon megvallva, a' muzsikában müvészi ismerettel nem birok 's e' részben füleimnek hiszek ott, hová muzsikai gyalultságom nem hat; de éppen ezen muzsikátlan együgyüségemben kérdem: tanácsos volt e illy zsenge intézetnek, olly müvésznét, 's tán nem csekély megerőltetésével financialis állapotjának, most mindjárt tagjáva tenni? — Apáink mondák — pedig apáinknak sokban, bizony sokkal érettebb eszük volt mint nekünk: „egy fa nem erdő:" „egy fecske nem csinál tavaszt." Nem lett volna e hát okosabb ezen dalnokné helyett, kinek mostani körülményink közt, mind éneke, mind játéka olly annyira elüt a' többi tagokéitól, azon nevesetes áron, — 15,000 forinton — mellyen a' színház részére nyeretett, tán más 3 vagy 4 tagot nyerni e' színházhoz, kikkel tán nagyobb hatásra lehete munkálni. De a' jövendőt tekintve, tanácsos volt e illy szerzeménynyel gazdagítni egyszerre egy improvisalt intézetet? mert ha Schódelnének müvészetéhöz vonzalma van 's majdan kénytetik puszta falak közt énekelni, meddig fogja ezt a' diadali tapsokhoz szokott müvésznő türhetni? legföllebb egy évig, aztán itt hagyja az intézetet 's ismét ott vagyunk hol voltunk; sőt ez esetben még nagyobb veszteség fenyegeti az intézetet; mert valjon azon csekély számu hallgatók is, kiket tán Schódelné' éneke csalogatott a' színházba, el fognak e még azután is jőni?

Állításaimat az idő mind igazolni fogja; de nem is lehet másképen: mert a' közönség müveltségében naprul-napra halad, mig a' magyar színészet csaknem ugyanazon egy kifejlődési ponton áll.

Most már rövíden a' színigazgatást tekintve, a' fennidézett helyen azt mondja dr. Schedel Ferencz ur: „augustus 22dikétől december' 15dikeig, a' magyar színházban 88 féle darab adatott, a' németben csak 73 féle; a' magyarban csak 14 darab ismételtetett 's összesen csak 21szer; a' németben 17 darab, összesen 32szer. Tehát több darab, kevesebb ismétlés nálunk:" ——tehát értetődik: okosabb a' magyar színház igazgatása.

Mind igen szépen 's a' magyar színház igaz-

gatása mellett igen védőleg hangzanék ez, ha azon 88 féle darab más volna, 's nem ugyanaz, melly a' német színpadon már annyiszor adatott 's mellynek nagyobb része onnan már ki is kopott. De hogy practice győződjünk meg a' dologrul, tegyünk e' részben mi is egy kis összehasonlítást.

A' vásáridő az, melly alatt minden színház igazgatósága különösen meg szokta erejét feszíteni, hogy a' sokadalmi nagy közönséget összecsődíthesse. Hiszem tehát, mit dr. Schedel Ferencz ur állit, hogy mult évi nem csak augustus, hanem september, sőt october hónapokban is, a' magyar színháznak ezer féle bajjal kelle küzdenie míg összevergődhete, míg díszítményei, ruhái elkészülhettek; — de novemberben e' tán ezerféle bajoknak egy nagy része már csakugyan legyőzetve lehetett és lássuk még is: mit tön november' 1sőjétől november' 20dikáig — melly idő közben a' sokadalmi nép a' fővárosban leginkább forrong, — a' magyar színház igazgatósága 's mit a' németé?

Mind a' két színen előadott darabok november 1sőjétől 20dikáig:

magyar előadás:		*német előadás:*
1. Párisi semmirekelló.	Vígjáték.	1. Der Verschwender.
		2. Norma.
2. Donna Dianna.	Vígjáték.	3. Die Puritaner. Oper.
4. Fiatal férj 's a' t.	Vígjáték.	4. Der Wagen des Emigranten.
5. Két alakn.	Vígjáték.	5. Nur Eine lös't den Zauberspruch.
6. Molnár és gyermeke.		6. Ein Uhr.
7. Huszárok és Dámák	Vígjáték.	7. Die Einfalt vom Lande.
8. Benjamin Lengyelországból.	Vígjáték.	8. Hutmacher und Strumpfwirker.
9. Norma.		9. Die Entführung vom Maskenball.
10. Csalódások.	Vígjáték.	10. Die Waise aus Genf.
11. Notre-dámai toronyőr.		11. Macbeth. Oper.
12. Sevillai borbély.		12. Der Verschwender.
13. Párisi naplopó.	Vígjáték.	13. Der Wagen des Emigranten.
14. Garabonczás diák.		14. Semiramide. Oper.
15. Zampa.		15. Dreissig Jahre aus dem Leben eines Spielers.
16. Angelo.		16. Die Schachmaschine.
		17. Die Belagerung von Corinth. Oper.
18. Vígjáték. Gyámság.	Két Vígjáték.	18. Zolky, der alte Student. — Der Pariser Taugenichts.
19. Lumpaci - vagabundus.		19. Eulenspiegel.
20. Párisi naplopó.	Vígjáték.	20. Der Barbier von Sevilla. (Herr Huber als Gast.)

Ezekután nem akarom a' közönség' ítéletét anticipálni, mennyiben vala vagy nem vala igazam Bajza urról azt állítanom: hogy sem a' magyar játékszín' financialis érdekét, sem tulajdon hivatását, mint igazgató, nem érti. Vagy tán az igazgatási rendszert azzal védhetni mit dr. Schedel Ferencz ur mond: hogy „midőn a' német szinen a' karzatra volt inkább tekintet, itt a' páholyok' és földszin' embereire volt.“ — De azt kérdem: ha a' magyar szinházat most is már jobbadán a' karzat tartja, 's az igazgató éppen e' karzatot igyekszik daczosan megvetni, mi lesz e' színházból? — vagy tán az igazgató 's társai volnának csak egyedűl azok, kik nem tudnák, hogy egész héten át a' karzat népességét azon ifjuság teszi, melly most szük financiája miatt a' karzatra megy ugyan, de mellynek idővel sorsa, állapotja változván, ha a' magyar előadásokat vele megkedveltettük, földszinre jőne 's ott fogná aztán a' tömétlen ürességet pótolni. Aztán ne higye azt olly kivétel nélkül az igazgató vagy védője, hogy mi a' karzatnak tetszik, az a' páholyok 's földszin embereire, olly visszaijesztő, olly iszonyító; mert jól emlékezem, midőn *Scholtz* Bécsből, az itteni német színpadon vendégkedett, azon darabban: Die Entführung vom Maskenball, mit a' magyarok is adtak m. é. sept. 17dik., három izben, 's kevéssel egymásután, a' német szinháznak nem csak karzata, hanem minden zögezuga színig tömve volt.

Ennyit most azokért, kik az általam szóba hozott ügy' igazságát átlátták; süketeknek pedig még tovább is prédikálni, egy csöpp kedvem sincsen.

Munkácsy.

Szerkeszti Munkácsy.

NYOMATIK LANDERER BETŰIVEL.

Pest

Februar. 25-én

Megjelen e' divatujság hetenkint 2szer. Helyben felévi dija 4 frt., egész évi 8 frt. Postán 5 fr. és 10 fr. pengő.

RAJZOLATOK

A'

TÁRSAS ÉLET

ÉS

DIVATVILÁGBÓL.

1838.

16dik szám.

Előfizethetni uj-világ utczaban Reisinger házbán 554ik szám alatt. Es minden cs. kir. posta hivatalnál.

Negyedik év'

Szent a' Törvény! szent a' Béke!
Ez legyen Hazánknak éke.

Első fele.

GUNDA.

ORSZÁGTÓL.

Koldusnő.

Hazánk egyik szegletében van egy megye, melly még ős apáink' szájában már ama rosz (marmaros) azaz terméketlen nevezet alatt ösösmertetett. Van ebben egy handal (igy nevez tettnek azon falvak, mellyekben sóbányák léteznek) „Szlatina.“ Ez a' Tisza túl-partján fekszik Szigettel által ellenben egy magas dombon. Elbeszélésünk' korában alig néhány ház állott benne hólyag ablakokkal, és deszka fedéllel, még akkor csak egy aknája volt, 's a' másik épülni kezdett.

Mi álláspontunkat oda visszük, hol az épülendő akna állt: a' dombnak egy szirtes meredek oldalára. Regényes volt a' félig elkészült épületet látni. A' folyosók már álltak az eresz alatt, a' fal is, de még csak gyéren bedeszkázva, és a' belrész egészen látható, u. m. a' halomra rakott vastag kötél, mellyen a' só húzatik fel, és a' bivalbőr, mellybe rakják mi előtt huzatnék, a' csigák, gerendák, állások, kerekek, az óriási orsó, mellyre a' kötél tekeredik, 's az irtott tér, a' gépelyt forgató lovak számára. Most is egy görhes kancza az ott fönnmaradt buriánon rágódott.

Kivül a' küszöbön egy fiatal férfiu ült, öltözete a' közép renden aluli, a' handal' mesterét láttatja benne, arczvonásaiból valami különös, de nem rossz mutatkozott. Örömmel telve nézett azon helyre, hol egy keresztbe tett fenyűszálon két gyönyörű gyermek hintázta magát, majd onnan leszállva a' takács macsonya' virágait pattogtatá egymás' homlokán, majd sárga virágból bilincset kötözgélt, és annak pelyhét fuvogatván jövendölgetett.

„Gyermekeim! mond megszólalva „anyátok mégse jő!, — jertek, lessük meg“ és az ártatlankák mintegy félbeszakadt örömmel sompolyodának atyjokhoz „Én nem tudom“ folytatá magában mi lelhette azt az asszonyt; este eltünik, és én még más nap vagyok kénytelen lesni őt.“ E' szavakkal a' vidékre veté szemeit. Gyönyörű kiáltás volt onnan: A' Tisza csörögve lejtett keskeny medriben, színe fölött tarka pillék szárnyaltak. Mind a' két parton vastag karó a' földbe verve; és a' tetejében fúrt lyukon keresztül nagy kötél nyúlik által, mellyen egy réz csigán forgó lánczra kötött durva komp lebeg a' habok közt. A' túl parton arany rozs tenger hullámzik, 's túl azon fekszik Szigeth hegyes barna tornyával, és jegenyék közül kiálló fejér kéményjeivel. A' város' végén van egy kovácsműhely az országút szélén, melly itt nyúlik ki a' koronavárosból. Közel áll egy vörös kereszt, tovább mintegy óranegyednyire egy domboru partra terjed az út, mellyről a' nap heve tövig perzselé le a' füvet. — Forró nyári dél volt; porosan és egy nagy kosár bal karján, hóna alatt görbe mankója lépegetett egy koldus asszonyka az úton, honnan kitérve a' komphoz tartani látszaték, mig csakugyan oda ért, és belépvén ollyan készséggel, a' minőt tőle alig ha várhatnánk evedzett keresztül, 's utját a' dombnak vevé. Kevés percz telt el midőn hősünknek, kinek figyelmét egészen nem kerülte ki, háta mögött termett, 's vállait tenye-

révei megilleté. Bámulva szökött ez ülhelyéből, 's a' koldusnőt hosszu tekintettel mérte, de ez azt kerülé.

„Ki vagy csúnya lidércz?“ kérdé rá riadva.

‚Béke, és sz. Flórián áldása az urfival, felelé a' váz, én az ifiasszony helyett jöttem — ide a' túrós metéltet elkésziteni.‘

„Ne tréfálj fertelmes banya,! mert körmömmel vakarom ki a' hitvány velőt kobakodból. Láttad e' feleségemet?“

‚Ő küldött — mond ez — szent Flórián áldása légyen az urfival, 's a' réz kígyó mellyet Mózes Izrael fiainak Chanaani boldogsága' keresésében, a' hitetleneknek, kik megbetegedtek és‘

„Ne papolj,! elég! csak mond, hogy ő küldött. De mikint? szólj és én megfizetem, csak utasíts hol, és mikor láttad? mit üzent? ha volt e oka házamat olly titkon, és hirem nélkül, elhagynia.“

‚Mindenre volt oka! Édes urfi, mindenre! nem hazudok. Sőt lovagi becsületemre ollyan nőt, ki a' szent barátság' szabályait ugy értené mint a' te feleséged, nem egy könnyen! — — — De mit is beszélek én! — szakasztá félbe önszavát az agg anyó meghökkenve azon a' mit kiejtett.‘

„Kisértet! harsogá szemmé válva a' férfi, 's az álnőnek fátyolát szét akará tépni, de markokra talált, mellyek őt vissza lökték, 's egy fejdelmi szó „Kondé megállj“ térdre sujtá..... „Kegyelem rebegé a' lealázott, de a' kitől kérte azt kegygyel emelé őt fel, 's e' biztatással, nőd biztos helyen van, te ne aggódjál, és engem, senkinek fől ne fedezz!, egy közel lakba tért mindkettő, honnan hosszas beszély vala hallható, többi közt gúnynevetés és ez: „No ne félj! hisz estére majd megválik, feleséged pedig veled együtt jóságom érezni fogjátok.“

Kondé és Gunda.

Hol most magyarok' sirjain nőtt bodzából sípot farag a' juhász Visegrád' romjain, hajdan hatalmas vár terjedett. Még akkor Visegrád' pompás termeiben nem lakott Mátyás, mert ő még Hunyadon volt vitéz apjával, a' Király pedig hazája anyavárosában tölté napjait. Kondé, Pilisi ispány volt akkoron ura e' várnak, 's Hunyady barátja. Az ősz magyarnak volt egy fürge fiacskája, kit Belának kereszteltek. Ezen gyermekkel nagy remények nőltek évenkint az agg' szivében, ki leginkább azon volt, hogy még zsenge korában megbarátkoztassa a' Korvin házzal, és Szilágyi családjával; azért megkérte Jánost adná Mátyás fiát nehány esztendőt tölteni nála, a' mit meg is nyert, és Szilágyit is megszólitá hogy Hildegund leánykájával tenné ő is azt, 's itt sem utasittatván el, — örömére a' gyermekeket legszendébb összehangzásban nevekedni szemlélte. E' két fiu legnagyobb vétekedésben volt egymással mindig, de melly abban állott csupán: „mellyikből lessz jobb katona.“ János bácsi a' vén apród kardokat faragott a' két hősnek, és örült neki, midőn látta őket csattogtatni egymás' zsindel fegyverét, 's ha ki győzött, az díjját a' piczike Gundához ment elfogadni, kinek alabastrom újjacskái, mig azok vívtak, rózsa koszorút fontak. — Az idő repült, a' gyermekekből ifjak váltak. Mátyás és Hildegund különösen látszaték kölcsönös szerelemre alkottottnak lenni, de annak hivatása nagy volt, mert az ellenfelek: János és Ulrich megbékültek, és magzatjaik összeköttetése sürgettetett, 's igy Béla nyerte el a' lányt; egy lányt, ki, hogy egy szenvedélyesben szerető szivet nem boldogíthatott, Bélával osztá meg, Mátyás iránt bonthatlan barátságot idézve lelkébe. A' természet megkivánta jogát, elvette a' hon' aggjait a' jó apákat, és Mátyás király lett.—Az uj kormánynyal uj változások jöttek az országba, mellyek uj boldogságot hoztak.

Visegrád most már a' király lakja lett, és Kondé Béla nejével Murány várába költözött. — Mátyásnak hő szenvedélyei közé tartozott a' titkon utazni szeretés, és utálása a' nála többet tudni akarásnak, ha az illyen többet tudni akarás nem csak nemzetének, de minden külföldi alatt valóinak is kárára lehetett. Illyenkor igaz-

ságának teljes érzetében a' tanácsadók közt különbséget nem ösmert, sőt még Szilágyit is apjának hős sógorát börtönbe vetteté. Ezen tette a' magát elszánásra ada Bélának alkalmat, Ipájáért törvényes urát egy országgyülésen zsarnok névvel illeté. Ez újra méregre lobbantá a' tüzes királyt, elfoglaltatta birtokát 2 évre, és annyi időre Mármarosba számüzte visszavonva tőle minden segedelmet mi eltartására elég lett volna. Magára hagyatva példás nejével, ki őt hiven követte minden vészek' ellenébe, járta össze a' zordon megyét, míg Szlatinán talált enyhelyet, becsületes magyar parasztok között hol egy ideig sóvágásból élt, de erre képtelen volt, mert a' salétromos lég mellének ártott.

Béla egy életmódot választa mint emberbarát, és a' szegény sóvágók' gyermekeit tanítá. Ő első lett a' handalban miről álmodozni nem mert a' nép: Mester, tanító. Hymen 2 ikermagzattal áldá meg, 's ő olly felette boldognak érzé magát kis hivatása' körében, hogy bár 5 évet töltene falvában, hol fél Zeüszkint tiszteltetett, a' nagy világba vissza nem kivánkozott, de a' királynak mégis tudtára adatá hoyg létét. Egy estén a' nő eltűnt, és Kondé, bár rosszat nem gyanított is egy olly angyalról; másodnap sem akadhatott nyomába. A' dél is előjött meleg lehelletével. Béla várt az akna' küszöbén, a' mint már láttuk, 's kalandja tudva általunk.

A' hóhér és bányaőr.

Szigethen egy ember tengett, lakja a' városon kivül volt, és első látásra is szembe tünt: vakolatlan homokszinű fallal; egy magas vasbádog kémény meredt a' fedél' füstös gerinczéből; udvarába lécz kapu nyilt, mellynek egyik végében állott a' faszín, benne elszórt hasábok között elkallott vágó tőke, és mellette rozsdás fejsze. Az udvar' közepén hordós szekér állott, mellynek rúdján egy csörgőt viselő varju ugrált. A' vörös ablaktáblák nyitvák, és mindegyiken hólyag függött, a' párkányon pedig nyirkos koponya darabok száradtak. A' ház körül álló sövényről sűrű komló folyt le, egyébiránt az egész mezőt, — mellyet ezen sövény egy kis kerttel a' háztól elválaszta — szemét és azon szerte heverő lovak' vázzai, — tehén és ökörszarvak, és körmök lepték el. A' kertben csak puszta bab karók nyúltak fel, rátekeredett száraz borsó szárakkal, szóval rá lehetett ösmerni a' hóhér' kastélyára.

Ezen ember két évvel ezelőtt vetődött Szigethre, nyelve hasonlitott az ottani oroszhoz. Egész alakján valami mutatkozott, mi őt elidegeníté a' nézőtől: igen kicsiny orr, vastag sárga száj mellynek széleit vékony barna szakál környezi mintegy ében percz, a' homlokán lemeredő kávészin szemöld, a' mogorva nézés, 's a' sápadt arcz némi konok boszúra mutattak benne. Midőn Szigethre ért, magát Szerb eredetinek vallá, 's a' vármegyénél hóhérságért esdett, mit megis nyervén abban gyönyört talált, 's midőn a' veres öltönyt magára vevé vigyorogva nézett a' népre.

Egy másik Szlatinán lakott, 's ezzel egy időben jött oda. A' hasonszenv, mi e' két durva lényben elömlött egy olly kis városban mint Szigeth, mindenkinek szemébe tünt. Ez nagy ügygyel bajjal őrré juthatott az ó aknánál, mert elődje meghalt, 's helyét ő nyerte el szerencséjére. Majdnem azon lelkület, azon tulajdonok barnúltak ki ebből is a' mi társából, 's azon viszony, melly őket egybekapcsolá emelte még annak vadságát.

— Zsiros kecskebőr ködmön, szintollyan bőrből szűk nadrág, és rövid bocskor fedék szálas termetét, annak borzasztó furcsaságát emelte egy lapos láncz derekán, 's az annak végeit össze foglaló sárga réz lakat, — a' zerge prémes kucsma, melly alól két apró macskaszem villoga ki, 's a' fejér darócz köpenyeg, mellyre durván vala a' hátközepénél felvarva egy fekete bagoly, őrre mutató, 's egy kürt a' palástón keresztül vállára akasztva. Ezen kürt egy izmos bika szaru volt a' hóhér mezejéből, és karimáján apró csengők valának feltűzve honnan, ha a' falu végén kullogott is, annak csengése majd a' középre hatott, 's ha

ki hallá, morgá magában: „Ez Fedor! ments meg uram minket.“

Fedor, és Aevon, illy név alatt ösmértetett a' két rosz ember valahol csak járt, mert ha csak idő, és munka engedheté, mindig összejöttek; sokszor éjjenkint láthatók voltak a' tamarika berekben, melly az elbeszélés' elején érintett sziklának tövében feküdt. Ritkán maradtak ki onnan és többnyire nyomosnak kellett szavoknak lenni, mert gyakorta heves szóharczra kerültek, 's a' szóvíta majd majd ökölvitává változott. —

Egy nagy veres lebet hordott Fedor mindig magával, és nem kissebb ezen kutya is említésre, semhogy őt is, egyik személynek ne tekinthetnők. Különösen föltünt még e' pára is a' lakók szemében, mert mind a' mellett, hogy fél nevetésre és fél rettenetre adott annak látása okot; valami lappangot benne, minek nevére egy képzetküli állatban nem akadhatunk. Ezen eb mindenkit került, melly indulat molly-ette szőrivel némi mogorva összeköttésben volt, 's őt a' babonás hitü köznép' előtt irtoztatóvá tette. Ha valaki étellel kinálta, szintolly változás borult vonásaira, mint azon embernek kit szerencsétlenségében valaki gúnyol, ha szokásakint szobájában a' patkán hevert, és ura magához csalogatá, farkát nem csóválta, az állat tőle elfordul, 's egy tompa sipítás szaladt ki torkán.

Egy este Gunda hárfájával — mert egy időbeli volt kalandja ezekével — a' szikla parton szenderitő bút pendített annak rezgő húrjain. A' Tisza hullám habjai tükörré simultak annak hallatára, 's ezüst halacskák szökeltek a' kavicsos fenékről. De a' berekből felható szavak elnémíták 's a' nő oda figyelt.

„Te, te!“ mond Aevon egy fűzbokorba vonúlva marczongó ábrázattal.

„Mi lelt?“ rivalta vad Fedor.

„Nem hallod, hogy sziszeg“ jegyzé az utóbbi mindig félős visszavonulatban?

„Nem hallod, nem látod?“ 's az utóhangot kitörő békétlenséggel ejté haragudván azon, hogy nem érti társa.

„Jaj ember! rebegé Fedor megrémülve. B—! Nini a' kígyó, mellyet Jankul kebelében hordott mikor körmünk közé esett, és Olexo bátyánkat levágta, a' bősz magyar kan. Nézd a' gyűrüt nyakában, ez a' jel, mellyről megösmerném millio közül a' dögöt. Tudod, mikor 3 aranyat adott csak hogy meg ne öljük.

„Ne csacsogj hiúz kiáltá a' hóhér fájdalom' hangján“ rántsd le derekamról, mert számon nyomja ki bélemet.

Fedor tette, de a' kígyó kezére tekeredett, 's a' vért körméből sajtolta ki.

A' kígyónak meglátására egy fojtott sikoltás röppent ki Gunda ajkiról, 's megösmerte Hunyady János' kedves állatját. Tudta hogy az Mátyásra maradt, és hogy urát soha sem szokta elhagyni. Erre összeszedé érzékeit. Sejtése nagy volt. Érzette szive, hogy Mátyás közel van. A' kigyó bizonnyal kilopódzott, 's eltévedvén rá nem akadt urára. A' szelid párának tettéből nem gondolhatott kellemest az emberekről. „Ők azok, súgta véd angyala néki, ők azok kik megtámadták bátyámat a' rigómezei harcz után, vagy ha nem ők, tehát azoknak gyermekei. Az oláh, meg a' rácz ha harmad-ízig terjed is bosszuálló. Hátha ők érezni fogják, vagy legalább gyanitani, hogy Mátyás közel van?“

És úgy volt. Azon két ember testvér vala, hazája Szerbia. Midőn Hunyady Rigómezőről haza tért, a' kik útjában megtámadtak, azoknak egyike: Aevon, és Fedor' apjának testvére — Olexo — volt, és önmagok is. Ők kalandoztak, 's Szigethre jutának, 's bár tervök nem volt a' Corvin családot megboszulni, mind a' mellett mégis, ha rá akadhatnának annak valamellyik tagjára, azt boszulatlanul nem hagynák.

„Aevon!“ mond Fedor, midőn nehezen lerázta, és széttiprotta a' hív kigyót, 's a' gyűrűt nyakáról lehúzta volna „a' kutyának átkozott fia, Szerb atyánkfiai' ostora aligha nem lézeng itt valahol, — a' mire a' kigyó mutat — szokásakint álruhába; tudod mit? szaladj a' városba, kérd el valamellyik koldusasszony szoknyáját, és lesd meg, ha megtaláltad, jer vissza, és tu-

dósítsd hol ránthatjuk ki a' gyéknyt lába alól, Érted? És elváltak.

Az előérzet nem csalta meg a' baráti kebelnek rokonhévvel verő dobbanásait. Repült Gunda, de fájt, hogy gondolatjával nem repűlhetett keresni barátját.

(Vége következik.)

ÉSZREVÉTELEK

a' m. fé. Figyelmező 22., 23. és 24. számában Dr. Schedel Ferencz által, Jósika Miklós' „utolsó Bátori" czimű regényére irt bírálatra.

(Vége.)

„Utolsó Bátori'" csudálatos bírálatát figyelmesben olvasó könnyen meggyőződhetik arról, hogy recensens (Dr. Schedel F.) ebben sem volt competens bíró, először: *hűségére;* másodszor: *tehetségére* nézve. *Hűségére* azért, mert általa semmit sem mond. — Mert a' mit bírálata' első, még pedig nagyobb felében mond, azok legtúlságosb magasztalások, dicséretek, millyenekre a' bírált mű épen nem szorult, maga magát is minden tekintetben eléggé ajálván. De nem is kötelessége a' kritikusnak a' munka' szépségeit kitűntetve dicsérni; mert a' „kritikának szoro„sabb kötelessége — mond Herder — a' mű' hi„báit, mint szépségeit felfedezni. Amaz az iró„kat inkább neveli és tanítja, mint ez. A' szé„pet a' genie természetes vonzódásainál fogva „is érzendi, azért a' műbíró, csak az igen finom, „'s elrejtett szépségeket jeleli-ki, mellyek talán „a' genie' figyelmét is elkerülhették volna; a' „hibáknak ellenben mindenikét *legsanyarúbb „módon* számítja fel." — Többek közt, miután a' román minden részeit dicsérve kiemelte, így hangoztatja 371 szeleten felőle általános itéletét: „érdekeltük, miképen a' történetek elrendelése „nem kevésbé figyelem-ingerlő mint *művészi„leg* intézett;" egyezőleg azzal, a' mit legott bírálata' első szeletén ekképen monda: „még min„dig képes a' puszta figyelem-csiklándást „úgy, mint a' magasb *psychologiai és művészi „érdeket ki elegíteni.*" — Már legyen szabad kérdezni a' recensenst, miképen egyeztethetők e' kifejezései azokkal, mellyekkel 373 szelettől kezdve, egészen végig, a' jeles művet terhelni iparkodik, hol felőle különösen ezeket mondja a' regény' hősére nézve: „mi három köteteken vé„gig, általa elgyötörve, elcsigázva (?), még min„dig nem látunk kezet melly a' zsarnokon bo„szút álland." Lehete az így megrótt műben a' történetek' elrendezését, „*művészileg intézettnek* — a' magasb *psychologiai és művészi érdeket kielégítőnek*" mondani? E' szembe szökő, marokkal fogható vastag *következetlenség* vagy azt jelenti, hogy a' recensens a' műről *semmit sem akart mondani*, 's azért intézte bírálata' folyamát ugy, hogy a' mi szépet, jót, mint positivumot; annak első részében felőle mondott, azt a' felebb idezett szavaival, a' következendőkben megsemmisíthesse, ment $+ a$ és $- a = o$; vagy pedig első részében kimondott itéletéről telteljesen megfeledkezvén, a' következendőkben más, még pedig egészen új, előbbi itéletével homlok-egyenest ellenkező recensiót írt.

Sőt a' haramiák' fordítója (vagy talán második fordítása jobb leend? — —), itt még többet akart tenni, (!) ő abban még román' theóriát is tanít, pedig igen csudálatosat, állítván, — mint az recensiójából kitünik, — hogy a' szerző, a' költemény' hatásának a' historiai valóságot tartozék feláldozni. Valóban különös, hisz ugy a' mű valódi becsét el vala vesztendő. Mert a' történet' valóságán alapuló román' czélja nem csupán gyönyörködtető, ez csak alárendelt, hanem történeti igazságokra tanító, legalább a' fő catastrophakban, például: a' politikai viszonyokra, a' hős' életére, halálára 's a' t.; leginkább a' szépnem — 's ollyan olvasók miatt, kiknek a' tudományos értekezések unalmat okozván, — helyettök inkább románokat szeretnek olvasgatni. —

Azt fogja talán a' recensens felelni, hogy a' románoknak egyszer'smind élethasznú erkölcsi elveket is kell tanítaniok, ezek pedig önként azt

hozzák magokkal, hogy a' vétkes gonosságáért lakoltassék, 's hogy itt is — mint mondja — „azt a' *Bátorit*, ki büntetlenül semmisíté meg „*Kornisné* boldogságát, 's garázdalkodott or„szága' jogain: vágytunk, égtünk végre a' Ne„mesis' kezére kerülve látni." — Hát nem került e' Bátori a' Nemesis' kezére akkor, midőn *Szilásy* és *Nadányitol* élethalálra megtámadtatott? A' recensensnek csak annyiból volt e' tetekintetben igaza, 's méltán kívánhatta, hogy a' szerzőnek *e' körállást* kitünőbben, erkölcsi visszahatással előbbi életére kellett volna rajzolnia de nem hogy másképen juttatta volna őt' halálra; nem a' történeti valóságot a' költemény' hatásainak feláldozta volna. Különösen igazolhatni azokat, miket a' recensens a' tanuk idezéséről a' románban, felhoz.

Ha a' recensens' e' csudálatos theoriája állana, ugy a' történeti adatokon alapuló legjelesb románok fölött, millyen például: hogy többet ne említsünk, — *Bulver'*: „*Cola Rienzije*," mellyben a' regény' hőse Rienzi, az emberiség' leghűbb barátja, mind végig szenved 's végre igazságszeretetének szerencsétlen áldozatja lesz elkellene törni a' kritika' vesszejét. De különben is e' theoriai leczkeztetés épen ollyan szellemünek látszik lenni, millyent *Victor Hugo*: „*egy elitéltnek utolsó napja*" — czimű darabját megelőző vígjátékban, a' költő' és philosophus' személyében fest.

Egyébiránt legyen itt szabad megjegyezni, hogy a' *genienek* semmi tekintetben theóriakat szabni nem lehet. A' genie maga magának teremt theoriát, 's épen az által tünik-ki valódi becse; sőt a' theoriákhoz, a' megalapított rendszerekhez való rabszolgai ragaszkodás, a' tudományokat egyetemleg hasonló veszéllyel látszik fenyegetni, mellybe azok a' *Scholastica Philosophia* által juttatván, üres formulákká, 's szójátékká aljasodtak. Azért jól mondja *Wieland* — új *Amadis*-sa' első énekében:

„Ergötzt dein Lied, so wird kein Kluger fragen,
„Ob Aristoteles ihm — mit allem Respect vor dem Haupt
„Der Kritiker sey es gesagt, — sich so zu ergötzen erlaubt.
„Die Grazie tanzt nach unstudirten Gesetzen,
„Mit ungelerntem Gesang entzückt Filomela die Flur;
„Bleib du dem Wahren getreu, und der ungeschminkten Natur;
„So kannst du, auf meine Gefahr die andere Regeln
„Verletzen."

Hasonlóan ítélt az ujabb tudósok közül e' tárgyban *Gutzkov* „Ueber die Philosophie der Ge„schichte czimű munkájában mondván: Jede „Literatur stockt, wenn das System über sie die Auctorität hat." — és továbbá: „Der Gedanke, „welcher aus dem System kömmt, ist todt, und „welkt wie die Blume des Herbariums. Styl, und Abwechselung geht beim Siege des Systems „verloren. Emancipation von System ist Fort„schritt!"

De a' recensens e' fölött a' szerzőt még magyarul is tanítja; holott igazat szólván azt nékie magának is még tanulnia kellene. Mert kinek stylusa olly rögös, 's nem csak syntaxisa, hanem grammatikája is ollyan hibás, mint a' recensensé; valóban nem láthatni-át, miképen vélheti magát jogosítva másnak tanítására, még pedig ollyannak, kinek nyelve az övénél sokkal simább, 's egyszerűbben kellemetesb, ha ollykor *vélettenül* kifejezéseiben hibázik is. — Erre még, ugy véljük, nem adhat jogot az, hogy a' recensens a' magyar akadémia' titoknoka (!).

Példa által világosb leend figyelmeztető állitása. Bírálata' 354 sz. ez all: „a' szerető leány„ka' pillanata nyugtalanul van a' távolba *függ„gesztve* a' várt Ecsedi *után*." Ki nem látja itt a' hibás szókötést? A' pillanat nem a' tárgy *után* hanem a' tárgyon szokott függeni, vagy függesztve lenni. — Illyen e' következő is: „Itt Serafim először jő Bátorival párhuzamba, 's nem tagadjuk, *már* saját hasznára" 's a' t. miért hehever itt az értelmet megakasztó *„már?"* nem hangzott volna-e e' kifejezés helyesben igy: nem tagadjuk saját hasznára. Kevésbé alább igy szól: „*letolja* keblébe a' hatalmasan emelkedő szerelmet," és 357 sz. „mind kettőt finomul 's „alkalmasan, nem mint szenvedelme *tolta*, ha-

„nem mint okosság kivánta.“ — 355 sz. pedig: „annál nagyobb önmegtagadással nyomja *le* (e' „helyett *el*) ő a' remény' derengő bíztatásit.“ Nem irtózik e' hasonló kifejezésektől a' magyar nyelv' természete és syntaxisa? — A' szerelmet nem *letolni* hanem elnyomni vagy elfojtani szokás; a' szenvedelem (talán szenvedély, mert szenvedelem az a' mit valaki szenved, quod quis patitur; szenvedély pedig passio, Leidenschaft) nem szokott valamit *tolni*, hanem sugallani, vagy valamire ingerleni. — Valóban szeretné tudni a' figyelmeztető, mi szépséget, mi stylistikai bájt talál a' recensens hasonló ormátlan 's aesthetikátlan kifejezésekben, hogy azokba annyira szerelmes? — Ugyan 355 sz. alább „'s az, mit végre elme, 's szív öntudatlan *(ul)* 's önkényt ada,“ másutt „állt“ e' helyett álott, holott a' magyar nyelv' természete a' mással-hangzók öszve halmozását nem tűri. Illyen kurtításokról igazán elmondhatni következő német epigrammát:

„Manch *a*, manch *o* manch *en* ersparst du dir zu schreiben:
„O Freund! dein ganzes Werk sollt' ungeschrieben bleiben!“

340 szeleten: „szerencsésen úszék a' szerző azon sziklákon keresztül 's a' t.“ — *Hát sziklákon is lehet úszni?* Vagy illyen kitételeket nem lehet, nem szabad nyelvsérelmeknek mondani, 's csak azért, mert azokat a' haramiák' fordítója, a' m. tudós társaság' titoknoka használja? — Illyenekre pedig recensiója minden szeletén bukkanhatni. A' ki, nem mondom így ir, de csak így beszél is magyarul, annak még magának is kell és szükség a' nyelv' természetét tanulnia, a' helyett hogy másokat tanítson.

Egyébiránt a' recensens' stylussa' rögösségét leginkább az okozza, hogy eszméit fogalmit röviden, kevés szóval, akarná kifejezni. Ez magában véve, szép és szükséges tulajdona ugyan a' stylusnak; mert lelkünk', minden munkálódásában, bizonyos sebes haladással bírván minden, mi abban nem segíti, gátolja azt; inkább kíván sok erőt, rövid, — mint kevés erőt hosszabb idő alatt. Azért is eszméi', fogalmai' kifejezésében inkább szereti az *értelmes rövidséget*, melly több fogalmakat egy vagy legalább kevés szóban *teljesen* központosít, mint a' hosszu terjedelmességet, melly a' lelket, eszméi' 's gondolati sebes reptében, szükségtelen szavak' unalmas sokaságával hatráltatja és késlelteti. — De e' rövidséget még sem szabad soha használni az értelmesség' és kellem' rovására, mellynek szigorú kötelessége: eszméinket és fogalminkat, másokkal, a' nyelvnek hűsége és természete szerint, hasonló könnyüséggel közleni.

Végezetül lehetetlen itt elhalgatni azon észrevételt: hogy a' recensens' csúdálatra méltó bírálata' homlokára ő-maga nyomá a' részrehajlás, 's így a' kárhozat' bélyegét e' szavaival: „jeles regény-költőnk — — — egyéb érdemeivel kéméletre tudá eddigi bírálóit e' részben birni.“ — Mióta lett kritikájok illy engedékeny? — Hiszen a' felebb idézett triumvirátus maga tanítá, hogy: „Kritika kell közöttünk, *meg nem kérlelhető és kemény kritika, de részrehajlatlan, de igazságos.*“ (Bajza Kr. Lapok I. k. 5 lapján); sőt e' most idézett füzet' 165 lapján maga a' recensens is azt kiáltja nagy irgalmatlanul, hogy kezdő Literaturánkban „*vesszö*“ kell, „*miért kimél-et?*“ 's most egyszerre ugyan ő, a' szerző' egyéb érdemei miatt, kíméletet hirdet? És miért? — mert érdekök kívánja a' szerző' barátságát. De mióta kezd divatozni a' tudományok' országában egyéb érdemek' tekintetbe-vétele, a' tudomány' alaposságán kívül? A' recensens' felebb említett, kíméletet hirdető sorait tudományos következetlensége' újabb jelének tekinthetni.

Mind ezek csak azt tanusítják, hogy a' recensens semmi tekintetben sem volt competens bírája a' derék Jósika' regényének, 's jobban vala teendő, ha azalatt míg következetlen sorait tudákos gőgjében irkálta, *Munkácsy*' azon kérdésére felel, mellyel ez őt a' m. e. *Rajzolatok*' 97 számában felhozott *Kisfaludy Károly*' levele után, ennek 42 drámái miatt kérdőre vonja; — mert soha se gondolja azt Dr. *Schedel* F. képzelt mágas egében, hogy a' magyar olvasó közönség e' fontos literaturai tárgyat, közfigyelemre nem méltatá! — —

Φεῦ φεῦ φροντὶς ὡς δεινὸν ἔυδα μὴ τέλη
λύσι φρουοῦντι . . . . . .

ΟΙΔ. ΥΨΡ.

irta *alföldi* 24.

HIR- 'S DIVATLAP.

HONI HIREK.

Posony, febr. 23kán.

1.) Városunk az országgyülés' megszünte óta igen sokat vesztett élénkségéből 's a' nagy hideg 's folyvást tartott hózivatar még pusztábbakká tevé utczáinkat, sétaterünket 's Virányunkat. A' városnak igen dicséretes rendelete, a' leeset havat azonnal összelapátolni 's az utczákból kihordani, ugyan sokat könnyitett a' járáskelésen, de a' hó' tömérdeksége ez idén mind a' publicumnak, mind a' haszonbérlőnek mégis elég kárt okozott. Ime, nálunk meg a' hó' kitakarítása is haszonbérbe adatik. Ha jól emlékezem, e', különben igen czélirányos 's a' városbelieknek nem kis kényelmére szolgáló, iparágot a' speculativus Pest még nem müveli. — Postáink a' lanyhuló idővel már rendesebben érkeznek 's igy legalább a' hirlapok, — ezen illy unalmas téli időkben csaknem egyetlenegy élete társasági köreinknek, — legalább a' hirlapok hoznak közénk némi életet. A' külhoniak ugyan kevesebbet, mert az örökidő óta tartó spanyol villongásról; a' pápa 's Poroszország közötti peres kérdésről; 's az Alsó-canadai lázadásról untig olvastunk már: de annál többet leltünk — nem furcsa 's egyszer'smind fontos körülmények? — honi hirlapjainkban, érdekest, újat, nevezetest. Nem új, érdekes 's fontos dolgok-e p. o. az ő Felsége által helybenhagyott nemzeti magyar bank' létesülésének hire? a' b. Sina által Győr, Soprony és Bécs között felállitandó vasút? ugyszinte a' Ferdinand-éjszaki 's Posony-Nagyszombati vasútak? a' Pestbudai állóhid' újra komoly szóbajötte 's a' t.? miket nagyobb részint ifju erejében szépen haladó „Hirnökünk" hozott közönségünk elébe; diák 's két német ujságink ennél sokkal alább állnak. — Színházunk, mellynek ügyes 's müértő igazgatója van, de nagyobb részint középszerü színészei, meglehetősen telve; még e' farsangi estvéken is; — igaz hogy e' (bár elég hosszú) farsangban nálunk az idén igen gyérek a' tánczmulatságok 's redoutjaink egészen elrontvák az ugynevezett conventbálok által, mellyek' száma 's publicuma meg van határozva. Casinoi bál csak egy volt, tegnapelőtt, elég számosan látogatva, de nem felette fényes, ugy a' törvényhallgató ifjuság által (jan. 17kén) adott sem hasonlitható az ország szerte elhiredt pesti „juristabálhoz" vagy pesti Farsang-Adoniszhoz mint azt tavaly a' Rajzolatok elnevezék. — Egyébiránt bizony elég csendesen 's szokott lábon vagyunk: a' részvényes casinojában a' részvénytelen kávéházában ásit; a' tudós otthon köhicsél; a' tudatlan úton útfélen zajong 's pöfteszkedik; a' kedves leánykák pedig a' bálról és tánczról a' tánczról és bálról csevegnek; szivöknek egyetlen vágya — a' keringő, a' tüzesebbeknél egysárkánysebességü vágtató..... „'s egy férj?" Ah menjen kegyed 's ne tréfáljon! ez a' másodrendü ohajtások közé tartozik keringő Szépeinknél.

Lóránd.

2.) A' parlagi musának egy édes báju czinczogását, melly varázs erejével egyik nem utolsó városunk Közönségét, egy dalszinesz iránt hőtiszteletre lobbantá, van szerencsénk ezennel bájzengedézésében olvasóinkhoz juttatni.

A dolog igen rövid, hanem nagyon szép: A—r—d városában, a' pesti német színháznak egyik dalszinésze, Beer ur, vendégképp Parisi János daljátékban, a' czimszerepben lépe föl. Beer ur, már mielőtt énekelt a' városban közfurorét gerjeszte 's ezen közfurore, este végre következő, nem nyomtatott, (örökös kár!) hanem irott 's a' játékszinben a' karzatrul szétszórt versekben önté-ki dühét:

Schon ist es die allgemeine Sage der Frauen,
Der Zeitlang hat, gehe den schönen *Bär* anzuschauen.

Nie sahen wir einen *Bär*,
Der so angenehm war, als der.
Kein *Bär* kommt mehr auf diese Welt,
Der unseren Beifall so erhält.
***Lewy* war ein braver Hornist,**
***Bär* ist aber ein desto besserer Tenorist.**

A' költő' nevét mindekkorig nem tapogathattuk ki, hanem hiszük, ha nem is het város, legalább hét falu nem sokára vetekedni fog születése fölött.

KÜLHIREK.

1.) Dreszda. A' Sász-weimari Nagy-herczeg, királyi szász tanácsnok, Winkler K. Th. urat, ki mint lelkes költő 's az „Abendzeitung" szerkesztője, „Hell Theodor" név alatt hazánkban is ismeretes, a' fehér sólyom renddel tisztelé meg.

2.) Londonban nem rég egy uti kocsi készült, melly az eddigieknél mind külső csinra, mind kényelemre sokkal szebb és alkalmasb. A' kocsi hossza 25 láb, széle 9. magassága szinte 9 láb. Két szobára van osztva, egy elő- 's egy ülő- vagy háloszobára. Az előszobában van egy asztal, két fiókláda házi eszközökkel. Az ülő szobában több pamlag, ágydiván, hat szék, egy asztal 's a' t. egy kályha tűzi szerek helyével. Az egész nem nehezebb mint 2½ mázsa.

DIVATKÉP VIII.

Bécsi divatöltözet.

Szerkeszti Munkácsy.

NYOMATIK LANDERER BETŰIVEL.

Pest
Martius 1jén
1838.
17dik szám.
Megjelen e' divatujság hetenkint 2szer. Helyben felévi dija 4 frt., egész évi 8 frt. Postán 5 fr. és 10 fr. pengő.
Előfizethetni uj-világ utczában Reisinger házban 554ik szám alatt. És minden cs. kir. posta hivatalnál.

RAJZOLATOK
A'
TÁRSAS ÉLET
ÉS
DIVATVILÁGBÓL.

Negyedik év'
Szent a' Törvény! szent a' Béke!
Ez legyen Hazánknak éke.
Első fele.

GUNDA.

ORSZÁGTÓL.

Úrcsapat.

(Vége.)

Aevon szert tőn egy agg koldusnőnek ruházatjára. Mankót, 's egy széles káka-kosarat vitt magával, mert mind a' mellett, hogy Mátyás' kisérőinél magát gyanússá ne tegye, félt is nehogy némelly elbujdosott oláh' kezébe kerüljön, kiknek ha egyszer markokban volna, szabadultát többé nem várhatná. A' terv tárva volt. Gunda mindenütt, hol csak némi tompa fény csillogott, már ott képzelé barátját álviseletben nagyjai között. — Fekszik Szigeth mellett egy oláh falu: Szarvaszó, hová nappal a' szlatinai szirtről bájos kilátás nyilik. Ez inkáb hitvány puszta, mint falu. Ezüst csermelyke folyja körül, 's a' góth templom mellett csörtet el. Silány karókból rakott híd vezet ezen árkon keresztül, 's az egyház' ajtajával szemközt egy száraz malom állott.

Itt vett észre a' vándornő egy bolygó éji fényt, erre vette lépteit, 's midőn oda ért megösmeré az öreg molnár' lakát, mellynek keskeny ablakaiból jazmin sugarak törtek ki. Az udvaron nagy vásznas szekerek állottak, mellyek körül paripák morzsolták zabjokat, és lánczra kötött agarak nyivogtak. A' kocsisok rendetlenül heverésztek a' szekereken. Innen gyanítá, hogy valami nagy ur kalandoz itt, „'s ha az ő.“ — A' szobából koboz' kiséretében zengő ösmert angyaldal hangza ki. Sötéten vala kivehető egy csoport ur, közöttök egy ifju szerelem dalos kinek éneke épen most szakadt el, 's e' szavalat válta azt föl.

„Barátim!“ mond a' Troubadur meddig kószálunk így? én eluntam már a' Jokulátordodást.“

‚Furcsa‘ mond egy ősz úr; a' pünkösdi király püffeszkedve fújja a' jólakás' terhét, mig az érdemek királya, hitvány koboz mellett, szívet eszik, és sóhajtást iszik.‘

Tompa bukás, és egy fojtott felkiáltás zengett a' lakon kivül: — A' baráti szivnek öröm lepte érzelme kitört, a' nő megösmérte Mátyást, és összerogyott.

A' csoport talpra szökött, és mindenki futott a' hang' helye fölé.

„Hátha kedves kígyóm akadt rám, mond a' dalnok — Mátyás. Mert tudjuk meg, hogy ő volt az. A' bék' angyala a' hármas hegy, és négy folyam' hazája felett leszált dicső egéből, 's olajfüzérét a' kettős ezüstkeresztre függeszté. A' királynak unalmas lett a' béke, Kondét fölkeresni határozá, 's midőn a' megyébe jött, meglepni akarván barátját, egész kiséretével mint földesuri család kalandozott szét, maga pedig mint Vidor' udvari bolondjának, mostani álurának, szerelem dalnoka.

A' király' véleményére épen felelni akart az előbbi vén ur, ki Vidor, bohócza volt, midőn az apródok Gundát hozták az aléltat, kinek láttára ifju korának boldog ébredésében felüdülve szoritá régi híve a' rokon nőbarátot: hogy az fölnyitá szemét. Pirulva fejlett ki az ölelőnek' karjaiból, a' kalandot elregélte, 's nem sokára az elszéledt cselédek kötözve hozták a' koldusnőt. Ez mindent kivallott, mert a' tudotta, nem tagadhatá. A' dalnok fölcserélte öltönyét

a' koldusasszonyéval, mi végre? azt eltitkolá; társainak meghagyá, hogy az ezüst síp' hallatára a' hang felé jöjjenek. Lefeküdtek, 's másnap délben a' dalnok utját Szlatina felé vette.

Kolomp.

De térjünk vissza Bélához. Miután fejedelmét a' koldusnőt megvendéglé, ez ekkint szólott Bélához: „Öcsém! az est közeledik, nékem nyomos tervem van ollyat véghez vinni, mit háladatosságnak hivunk. Azért ne tudakozd „mi az?" hanem szótalanul kövess."

És kimentek a' sziklára; egy ércz sipot vön ki kebeléből, és bele fújt. — Hallást metsző zenét adott az, 's nem sokára Szarvaszó felől, egy csapat szekér közeledett. A' kandiság meglepte Bélát, de kérdéseivel urának alkalmatlankodni nem akart. A' kocsik mindig közelebb, és közelebb jöttek, már a' törvényfa mellett voltak, kanyargó porfelleget hagyva hátra magok után, míg a' folyó széléhez értek, 's a' hidason áteveztek. — Festészi bájban tüntek azok elé. Végre fölértek, és rendetlen körben telepedtek le hőseink körül. Elhallgatjuk Gunda és férje összejöttét. —

„Nagyságos asszony!" mond Vidor, mit cselekedjünk „parancsolj valamit, ollyan evés formát, mert éhezem"

Szaváról megösmerte a' nagyságos asszony ki beszél? 's a' szeszélyt roszra nem magyarázta.

„Most ugymond ezen vitézt — a' hóhérra mutatván — öltöztessétek selyembe. De Vidor! vedd ki bútyorodból aranyos mellényemet hadd vegye magára, azután a' felső köntöst hagyjátok nyitva hahogy társa jelenetével vacsoránkat zavarni találná, ösmérje Mátyást czimborájában, a' mit hiszek, mert a' mellény arra fog mutatni. Vigyétek oda az épületbe nehogy meglássa valaki. A' hóhér csikorgatta agyarát, de izmos karok ragadták meg őt, és az aknába vivén felöltöztették.

„Ez is meg van" folytatá a' koldusnő, midőn egész fönséggel bemutattatnék a' szerb király. Most jerünk az aknába, rakjunk tüzet, és falatozzunk. E' szavaknál maga is szedegette az új épület körül heverő gerendák' forgácsait, 's nem sokára pattogó szikrákban égtek azok. A' tűz rózsaszivárvánnyal árnyékolta a' melegedők' arczait, míg a' többi része testüknek barna homályban feketült. A' láthatárra bömbelő fellegek vonultak, a' világ elsötétült, 's a' vándorok' mozdulatjai ecsetnek való tárgyra szolgálólag látszottak a' deszka falon keresztül.

Mig ezek történtek, Fedor haldokló parázsu mécs mellett ült szobájában, lombos kutyájának fejét térdjeire fektetvén. „Még sem jön!" rikácsolá fellángolt bősz békétlenséggel, és bocskoros lábával szörnyüt toppanta „vagy rá nem talált, de nem hiszem, ám nincs az a' vadászkutya, ki a' nyúl' nyomát ugy birná szagolni, mint az én elátkozott bátyám. Vagy a' tolvajok' kezébe került?, de az sem lehet, hogy ösmernének rá? mikor annyira elburkolja magát valaki, és kivált foltosasszonyi ruhába? Mégis réz szinü ördöge Szervia' minden gonosz emberének, hol, mond meg nékem, hol hordod a' gazkutyát?"

E' szavára egy tűzkigyó suhant be az ablakon, elolvasztá az ón karikákat a' patkába szaladt, és eltünt. A' hajlékot sűrű hamuszin füst borította el, 's a' mécs elaludt „Lám" röhögé Fedor, melly röhögésre a' kis ajtó fa sarkában kinyilt.

„Mondtam, hogy az Isten meghallgatja jámbor szolgájának kérését, 's elküldi azt, a' ki nélkül nem élhetett. Elküldé karmazsin ördögét, de az nékem kárt csinált, mert ki fogja most ablakom' üvegjeire az ólmot ujra felragasztani, pedig lelkemre itt nálunk az ércz drága „Jer kutya! mondá" széles lándzsáját, 's egy rozsdás nyilat a' szögről nyakára akaszta, még egyet röhögött, mellybe kutyájának vonitása vegyült, és rettentő zuhanással az ajtót maga után rántva — többé nem láttatott. — Utját egyenesen az új bányának vevé a' szirtről bátya jöttét ki fürkészni. Itt észrevevé kalandorinkat. Sok nézés neki nem kellett szemébe tünt az aranyos mellény, 's azon személy iránt

a' többiben létező tisztelet' jele, 's többszöri „uram király!“ hangzások.

„Aha! ő az! nem kellesz már bátyám, akár hol vagy magam is végzek“ momorgá összeszorított fogakkal, nyíltokjából hidegen rántott ki egy vesszőt, csövébe helyhezé, 's az egy percz alatt testvére szivében akadt föl.“

„Jer édes kutyám! orditá rémületesen, nézd a' dögnek vérét; de karjai körül motozó kezeket vett észre, 's mielőtt hátra kaphatna erős kötélhurok fűze össze azokat. Az apródok gondosok valának, és úgy tettek, mint érdemlé egy ollyan, a' ki királyát, kinek élete kezében van irtóztató halálnak ég kitenni. Elébe vitetett 's a' kutyának — melly Fedor mellől elszökvén Mátyáshoz futott, és nyívó hízelgéssel rája ugrosott nevét kérdezé.

‚Nálam lapal, régi uránál pedig kolomp a' neve' felel a' bűnös látva iszonyu tettét. „Hogy jutottál hozzá?“

‚Jankul apádé volt Tyrann! felelé visitó torokkal szemeit vadul forgatva a' tehetetlen „Mikor Radulznak dohos kastélyába vitte ezen testvér, kinek vérét nyilam ontotta ki, az ősz kutya, akkor házamnál maradt ‚Ember!' susogá zöld tajtékot rágva. Erre megindult a' hirtelen király, heves büntetését bánva, mert nem tudta, hogy testvére, azt eltagadta Aevon.

‚Most akaszszatok fel!' kiáltá.

„Nem mond Mátyás, de a' bünös egy szomszéd gerendához üté fejét, melly velejével nedvesen oda tapadt, és lenni megszünt.

A' nézők megindultak e' jeleneten 's miután a' bámulás elenyészett a' király kisérőihez ekkint szólt.

„Az aknát pedig ha majd sava kincstárunkba aranyat fog szerezni, mind a' mellett, hogy Kondét nejével előbbi sorsokba visszaállítván, boldogokká teszem, *Hildegundnak* fogja az utóvilág nevezni. A' többiről hallgatok, elég, hogy a' számüzött' neje menté meg itt a' király életét, 's az aknát maiglan is *Hildegundnak* hívják.

HAMVAZÓ SZERDA.

ELMÉLKEDÉS AZ ÜRES TÁL MELLETT.

Három különös nap van az esztendőben, — mellyeket ugy szeretek, mint galamb a' mézes buzát. E' szerelmes napjaim: „hamvazó szerda,“ „áldozó csütörtök“ és „nagy péntek.“ A' két utólsorúl majd annak idejében, de az elsőrül most van alkalmam egy tudós értekezést kegyeddel szép barna kisasszony közlenem....

Látja, ez az én szerelmes hamvazó szerda napom, ollyan ünnepi csendet hoz a' városba, a' sok csörgés, lárma, muzsika után, hogy egyszer nyugodtan alhatom; noha némellyeknek új lármát 's nyughatatlanságot hozott!

Ha azt mondom a' városban csend van, értem hogy a' nép is magához tért, 's a' farsangi zajongás után, ünnepi csend lepte meg. Mert ha lát az ember egy fiatal férfit, vagy leányt 's jól megvizsgálja, lehetlen hogy sajnálkozásra fakadván, szánakodva ne mondja: „no ez ugyan sok mulatságot kiállott!“ — Világos tanuja, a' bágyadt szem, halaványarcz, — és egész Istenfélő jámborsággal megy a' templomba, homlokát meghamvaztatni.

A' pazérlók, most sohajtoznak már az elpengett tallérokért, midőn a' sovány képü bőjt beköszöntött, mert eddig a' józan ész sugallása számüzve volt, csak most jőnek magukhoz, midőn birtokuk hamván állanak! Oh pazardiak! nézzetek a' tükörbe, a' sok átvirasztott éj milly hamu szinre festé előbbi piros arczatokat! — — — Nyúljatok zsebeitekbe, milly pusztitást vitt véghez ott a' farsang! Ó üres zsebek! ó átkozott farsang! ó áldott hamvazó szerda!

Sok hamupipőkék vissza térnek a' tűzhelyhez busan, és szomorún, nem egy könnyen reméllve azon édes gyönyört, hogy a' redoutban álarcz alatt dámákat játszhassanak, 's sziveket hódithassanak! — mert a' farsang ajtaja bevan zárva, a' száraz bőjt kulcsával: Oh farsang! de kár hogy olly hamar elmultál!! De mielőtt egészen eltűnnél, megsugom mit beszélnek rólad: Egyik magasztal, másik gyaláz, sokan áldanak,

*

sokan átkoznak, mert kinek szivébe, kinek zsebébe rontottál: némellyeknek házasságot szerzél, másoknak ismét elválást okoztál; a' zsebekben szinte olly változást tevél: egyiknek megtelt, száznak kiürült, 's ezt csak most veszik észre hamvazó szerdán! Áldanak téged farsang! mert némelly leányoknak férjet szereztél. Emminek is, az *eredeti* Emminek!! hoztál egy szerencsétlen flótást, de e' jeles nevű hős, csak most, hamvazó szerdán tudta meg, hogy már van ura, 's csak most bánja *rabló* tettét, midőn homlokára bélyegzik a' ..... keresztet!!! ó szánd meg bünödet, 's hamvaztasd be magad, hogy a' böjtben több csapás ne érjen!!! —

Reggel jókor kopognak ajtómon. Egy csinos öltözetü férfi jő hozzám. „Nem parancsol tobák pixist?" kérdé miután *jó reggelt* kivánt. „Van vagy három nálam, 's én igen olcsó leszek. — Ezen ezüstből készült — mond a' zsidó — egy doctoré, ki kénytelen eladni mivel a' kedves nőnek az utólsó redoutban új ruha kelletett, 's ezt megtagadni a' kedvestől vakmerőség lett volna, most otthon sohajtozik, mert a' ruha árát kérik, 's szomorún nyitogatja papiros pixisét, de a' szeretett nő egész bizonysággal állitja: hogy e' fekete szelencze sokkal könnyebb, és sokkal is takarosabb. —

„Ez a' másik, elefánt csontbul való, egy fiatal barna *alacsony* urfié, örökségbe kapta anyjától — az ezzel kapott tallérok részint a' farsang, részint egy ..... színésznő markába kerültek! a' sok jaquemari keztyű kenyszerité őt, a' kedves emlék eladására. —

„Ez a' harmadik egy pápaszemes őreg uré, de mivel egy szép leány igen igen elkinozta, sok viszontagságon átment szivét, 's hogy néki tessék, eladta szép aranyszelenczéjét 'sb." — — —

Dolgom után jártam, 's a' lövész utczában egy ösmerőssel találkozám, ki épen a' császári királyi zálogház ajtaján lépett ki, 's olly sebesen ment, hogy velem összeütközvén, majd eldöntött. Csikorgó hideg volt, 's az én hősöm csak egy vékony kis kaputba van. „Mi a' tatár! ön csak illy nyári ruhában?.. — „Nem fázom, felele fogait vaczogtatva, 's ha hideg is lesz, az egész böjtben kinem jövök szobámbúl." 'S ezzel tovább futott. A' ház, mellyből kijött, a' hijányzó köpenyeg..... Ó farsang! ó kaszinó bálok! ó lakirozott czipők és bakkancsok!!! —

Egy színház igazgató panaszkodik, hogy: egyik színésznőnek katarussa van, mit alkalmasint Mátyás királynál kapott, nem játszhatik, az az beteg, — a' másik szinte beteg ha ugy akarja: ha t. i. a' bálba szándékozik menni. A' komikus sok asztalhoz volt meghiva, gyomrát megrontotta, pedig a' dramma irók már kivánják darabukat jutalomul előadatni 'stb. A' daljátékkal sincs máskép: ma probának kellett volna lenni, 's az orchestrum fele elmaradt, a' megjelentek pedig még most is álmosak, és mégis, mond a' jó igazgató, az embert vádolják, ha a' színház üres!

Két ifju siet a' hatvani-utczán (könnyen rájok ismerhetni, mert képükön a' nem tanulás maniája látszik, 's mégis mivelteknek tartják ők magukat, persze tudósoknak is! minthogy iskola előtt, és után, minden nap a' kávéházba járnak olvasni, azaz jó nevelésüket, becsületüket mivelségükkel együtt a' legszemtelenebb módon megmutatni; ők akarnák a' közügyet támogatni vagy eldönteni, 's nézzük csak mit beszélnek): „Ma bizonyosan felelek, pedig egész farsangon könyvbe se' néztem!" — „No ha engem kihinak, mond a' másik bizonnyal oda vagyok." — Ezek aztán a' derék legények! mert télen is nyakkendő nélkül járnak! — Ó ti szegény tátosok! — menjetek a' templomba hamvaztassátok be magatokat, hogy a' szent kereszt, mit vastag homlokra jelelnek, némileg eloszlassa fejetekből a' sötetséget! Ó menjetek a' templomba, hallgassátok az Isten' igéjét, és bőjtöljetek!! Hamvazó szerda könyörülj rajtok!! — — — —

Egy uracs kisasszonyt vezetve karján, majd nem hangosan mondja: „Szégyen! miképen koketirozott kegyed a' bálban; de nem egy hamar felejtem el!"

Amott egy koros férfi vezeti nejét, 's leányát — „Már egyszer ideje, mond, hogy jókor lefeküdjünk."

Két vastag asszony döczög el a' kigyó utczában, az egyik gúny hangon mondja: „Ma adta el gyöngyeit, és gyürüit, de ugy kell, mert még mindig fiatal dámát akar játszani!“

Ó farsang, farsang! mennyi bajt okoztál! — mennyi kárhozatot teremtél! Ó szerelmes hamvazó szerdám jó hogy eljövél, mert nem győzném leirni mit láttam, hallottam, és tapasztaltam! És ime! kedves Mari kisasszony azért szeretem a' hamvazó szerdát, hogy legtöbb pénzéből kifogyván egy kissé magához tér, 's józanabbúl kezd gondolkodni, mert míg e' nap el nem jő, addig nem piheni, nem szedi magát összesze senki.

Ó áldott szerelmes hamvazó szerda!
Ó átkozott farsang, még a' faluban is!!

Castelli után.

—x—

A' JELENKORHOZ,

MEGFONTOLÁSUL.

Non tu hoc loco unum hominem, sed communem libertatis, et civitatis causam, in illum cruciatum, et crucem egisti.

Cic. In Verrem.

A' „Jelenkor Társalkodó-“jával együtt, egy igen nevezetes metamorphosison ment keresztül. — Miután tudni illik ez *iker*lap néhai czafrangos papirossa mocskából *kénytelenitteték* magát egy kissé kimosni, most már illetlenül, megfontolatlanul, 's tán ön stylusa szerint marczonakonokul, fekete betükkel, meglehetős fehér papirosra, világos mocskokat nyomat. —

Türhetők e' mocskok, ha egyes személyek ellen vannak intézve, de midőn egy szerkesztő nyilván és leplezetlenül egy *egész nemzetnek* azt vakmerősködik mondani, vagy mi ugyan annyit nyom: más által mondatni, hogy **„hitvány nép,“** — már akkor e' szerkesztő a' féktelenség' zabláját szabadon bocsátá 's lapja nem egyéb, mint a' minden renden keresztül gázolni törekvő bőszült indulatok' organuma. Ha *hitvány* nevet érdemle Helmeczy urtól az a' *nép* melly őt hét éviglen zsirjával hizlalta, ugy nagy bűne volt e' népnek, hogy nem tudá, milly kigyót táplál keblében. — — — De megjegyzi Helmeczy ur, hogy többé lapjaiba illyes mocskokat nem fog ugyan iktatni, hanem mellettük szivesen kiadni. — Valóban szép! — elhatározottán azt mondani egy egész nemzetnek, hogy *„hitvány nép, kinek ismert maniája ellenében nyelvet és nemzetiséget 's a' t. csak tengethetni,“* 's végre azzal akarni adni e' megsértett népnek elégtételt, hogy többé nem fog e' nép tulajdon költségén ellene lapjaiba illyeseket nyomatni. Valóban hallatlan! — Et hic tamen vivit: vivit, imo in Senatum venit. —

Ennyit Helmeczy urnak, habár későn, habár sikernélkül megfontolásul. — Azon urnak pedig kinek azt mondám: ad Consilium ne accesseris antequam voceris; ime megfejtem mit *elmésked-tem érteni* a' *vocatio* alatt:

Még eddig', minden föl nem forgatott köztársaságban megtartaték az üdvös rend, hogy a' bűnösnek nem volt szava a' tanácskozásban. Az irói köztársaságban is vannak bűnösök, kiket ha birói székbe akarnak kapaszkodni, onnan elutasítani, a' jó rend illőleg megkivánja. — Legnagyobb bűn az irói köztársaságban a' *„literariai orzás“* 's ki illy órzás' bűnébe keveredett, ne tolakodjék itélő bírónak olly férfiak közé, kik az irói 's polgári köztársaságban egyiránt megengedett, szabad és nyilvános fegyverrel vínak, 's kik igen méltán megkivánhatják, hogy az igaz ügy mellett nyilvános vivásuk közben, az órzók vonják vissza magukat 's ha ezt nem teszik, igazítassanak rendre. De rendhez illő még az is: hogy minden józan köztársaságban nyilvános órzó, nyilvános órgazdái ügyében ne biráskodjék. — 'S még is, illy órzó merészkedik a' nyilvánosság barátinak azt kiáltani: „Megvetés fejökre!“ És ez ordítozást hangosan harsogtatja el lapjaiban Helmeczy ur! 's ki által? — ollyanki által, kinek a' legvakmerőbb literariai órzás' bűnét homlokára süthetni 's ki mit *„Saphir Humoristájának“* mult első félévi 9d. 's a' t. számaiból nyilván elórzott, órgazdái' szárnyai alatt, az *Athenaeumban* mint sajátját, árulni merészkedék.

Im a' corpus delicti:

Sincera.

Eine Ballscene, v. Joh. Gab. Seidl.

Wir hatten im Städtchen Ball, oder vielmehr war das Städtchen ein Ball, nämlich ein Ball des Balles, der uns hatte. Alles hatte den Kopf verloren; die ganze Bildung war den Leuten in die Beine gefahren, man dachte an nichts, als an den Tanz; man sprach von nichts, als von Engagements, man sah nichts als Ballkleider! man stieß auf nichts, als Dienervolk, welches aus allen Ecken und Winkeln die Requisiten zusammen trug, aus denen die Mosaik der Saal-Dekorirung hergestellt werden sollte.

Endlich kam der Abend, der lang ersehnte, merkwürdige Abend, welchem die Herzchen aller Frauen und Mädchen in ungestümer Sehnsucht entgegenklopften; von welchem sich mancher Kurmacher neue Lorbeern für sein sieggewohntes Haupt, mancher Ehemann, zwar nicht Lorbeern, doch wenigstens etwas anderes auch für sein Haupt, versprechen konnte; der Abend, an dessen Nachgenüssen die ganze Bevölkerung durch Monate in wiederkauender Behaglichkeit zehren sollte; der Abend, der allen vernünftigen und gebildeten Menschen willkommen anbrach, — nur mir nicht, woraus ich, mit resignirender Bescheidenheit den unwiderlegbaren Schluß zog, daß ich allein nicht vernünftig und gebildet sei.

Da denn aber doch jeder Mensch für vernünftig und gebildet gelten will, so biß ich endlich doch in den sauren Apfel, das heißt: ich begab mich auf den Ball.

Verstimmt, mit finsteren Mienen trat ich ein. — „Nun das ist einmal gescheidt!" riefen mir sechs gemüthliche Frauenkehlchen auf einmal entgegen. — „Was, meine Damen?" fragte ich befremdet, und sah etwas verlegen umher, fast befürchtend, eine Dummheit begangen zu haben. — „Daß Sie auch einmal auf einen Ball kommen, — das ist gescheidt, das ist vernünftig, das ist brav!" wiederholten Alle mit einem Tone, welcher zu simpel klang, um eine Ironie vermuthen zu lassen.

Ein Stein fiel mir vom Herzen; das hatt' ich hier noch nicht gehört. Ich lebte in der ersteren Zeit zurückgezogen, ernsteren Studien zugewendet, im Freien die Natur allein aufsuchend, aber niemand sagte mir: „Das ist gescheidt!" — Späterhin mischte ich mich in Gesellschaft, sprach von Diesem und Jenem, von Jugenderziehung, von Häuslichkeit, von Treue, von Lieben, von Kunst, Literatur, Vaterlandssinn, Gemeingeist, — aber niemand sagte mir: „Das ist gescheidt!" — Ich schickte manches in die Welt hinaus, was Anwerth fand; was durch den Beifall der Besten sich einen Freipaß bei allen Guten errungen zu haben schien, — aber niemand sagte mir: „das ist gescheidt!"

E m m i*)

BÁLJELENET,

KAZINCZY GABORTÓL.

Városkánkban bál volt. Mindenki elveszté fejét; senkinek nem juta eszébe másról gondolkozni, mint tánczról, másról beszélni mint egyezkedésekről. Nem lehete mást látni, mint bálruhákat, 's futkosó cselédeket, kik a' város' minden szögéből hordogaták össze e' bálok' báljának requisitumait.

Végre elérkezék az est, a' régen szívszakadva várt, nevezetes est, melly elébe annyi nő- és lánykebel epedve doboga, mellytől annyi piperkőcz új borostyánokat vára diadalszokott fejére, annyi férj igérhete homlokának — ha nem épen borostyánfüzért, de más valami ékességet; azon est, mellynek emlékén, 's emléke' élvein az egész lakosság hónapokig kérőző kéjelemmel emészthetend; a' minden müvelt, 's jó tonú embernek becses est — csak nekem nem, miből resignáló szerénységgel húztam azon feldönthetlen végzetet: hogy én vagyok az egyetlen nemmüvelt.

De mivel mindenki miveltnek és a' jó tón' emberének akar tetszeni: végre magam is beleharaptam a' savanyú almába, azaz a' bálba mentem.

Rosz kedvvel 's sötét arczczal léptem be. — „Már ez egyszer helyes!" sipegé felém egyszerre féltuczet nőtorok. — Micsoda kérdém elidegenülve, 's zavartan nézdelék körül, félig meddig attól tartva, hogy valami bakot lövék. — „Hogy ön még is egyszer bálba jön —; ez derék, okos, helyes!" — viszonzák mindnyájan, olly hanggal, melly egyszerűbb volt, hogy sem alatta ironiát lehetett volna sejtenem.

Egy kő esék le szivemről; ezt itt még nem hallám soha. Először, visszavonúlva, komolyabb tanúlmányaimnak éltem, társaságomat a' nagy természet' szabad ölén keresve, de senki nem mondá: „okosan!" — Később társaságokba mentem, 's több tárgyakról szóltam: honszerelemről, egyetértésről, mivészetről, önkényről 'stb.; de senki nem mondá: „okosan!" — Néhány művet küldék a' nagy világba; kiküzdém a' legjobb fők' méltánylatát, de senki nem mondá: „okosan!" — Most hát végre kitudtam, miben áll az ész, okosság, lelkesség; 's örülve találmányomnak, lépdelém át a' teremet, a' hölgy-

*) Oh! ez igen nagyon szép! (Salamon) rettentő szép, irgalmatlan szép, ha elolvassa jutalmat kap 200 aranyat. . . . . n.

— Nun hatt' ich es heraus, worin die Gescheidtheit, die Vernünftigkeit, die Bravheit bestehe, und froh meines Fundes, schritt ich durch den Saal, in welchen mir aus den klaren Doppelspiegeln aller Damen Augen meine Gescheidtheit hell entgegen leuchtete.

Die Musik begann. Wie der Sturm die Blätter von Baume weht, so löste der Zauber des Walzers die blühenden Gestalten von den Wandsitzen los, und fegte sie im bunten Wirbel durcheinander. Nun wäre der günstige Augenblick gewesen, mit einem Male alles zu gewinnen! mich in der Meinung der Leute, die mir nun schon die Gescheidtheit einräumten, auch bis zur Genialität, bis zur Unsterblichkeit emporzuschwingen. Ich hätte nur auch eine Dame fassen, mich mit ihr in den rauschenden Reigen hineinstürzen, sie mit unermüdlicher Beharrlichkeit in den Grund tanzen, und ihr versichern dürfen, daß ich heute erst den Werth des Lebens erkannt habe. Sie würde mit keuchendem Athem mein Lob schnell ihrer Nachbarin ins Ohr geraunt haben, — und wie ein Eimer bei einer Feuersbrunst, wäre mein Name von Hand zu Hand geflogen, und ich hätte mirs an einem Abende erobert, wonach andere oft Jahrelang umsonst streben, das süße Glück: „Ein Ball-Abgott zu sein!" ꝛc.

Ich kann nicht läugnen, liebe Sincera, das es mir in die Seele schneidet, wenn ich Sie so reden höre. — Wie können Sie, ein Wesen, in dessen Auge eine ganze Welt der lieblichsten Gedanken liegt, ein gedankenloses Vergnügen lieben? — Wie kann es Sie freuen, so oft im Jahre an nichts zu denken, als an das Tanzen, das, was sie selbst sagen, keinen andern Reiz für Sie hat, als den des gedankenleeren Stundenmordes? — Gibt es kein edleres Mittel, nicht die Stunden zu morden, nein, sie zu pflücken, wie Blumen, die man, weil sie nicht ewig frisch bleiben können, getrocknet, als Erinnerungszeichen an schöne Gefühle, in sein Tage- oder Gebetbuch legt? — Das thut kein eingekerkerter, daß er, wiewohl ein trauriger Stunden-Millionär, seine Zeit gedankenlos verschwendete. Und Sie, ein freies Wesen, dem die Horen wetteifernd ihre Blüthenkränze reichen, Sie raffen diese kostbaren Spenden, wie Strohwische zusammen, und Sie werfen sie an einem einzigen Karnevalabende zu Duzenden in den bodenlosen Abgrund eines Ballwirbels! — Sie sagen selbst, daß Sie sich nach einem Balle nie befriedigt, nie begnügt fühlen; daß Sie immer eine gewisse, unerklärbare Leerheit mit nach Hause bringen; daß Sie oft Tage lang nach einer solchen Unterhaltung verstimmt sind! daß Sie, wenn Sie sich selbst nach der Ausbeute von einem solchen Feste fragen, über sich erröthen, und sich gestehen müssen, daß Sie nichts gewannen, daß Sie ausgaben, statt einzunehmen. Und ein Mädszemek' tükréből világos betükkel olvasva okosságom' igenlését. —

A' muzsika elkezdődött. Mint a' vihar lefosztja a' fák' leveleit, ugy ragadá föl a' keringő' varázsa székeikről e' viruló alakokat, 's tarka örvényben űzé egymás után. — Itt lett volna a' boldog percz, egyszerre mindent megnyerni, 's hontársim' véleményében, kik már okosságomban ugy sem kétkedének, a' genialitásig, sőt a' halhatlanságig is fölküzdeni; csak egy hölgyet kellett volna átkarolnom, vele a' keringő sorokba rohannom, fáradhatlanúl halálra tánczolnom, 's bizonyítnom, hogy az élet' becsét csak ma tanulám ismerni. 'S a' hölgy pihegve sugta volna magasztalásomat szomszédnéja' fülébe, 's nevem szájról szájra ment volna, 's *egy* este vívtam volna ki azt, miért más jámborok évekig küzdenek: a' *bálhős*' magas nevét 's a' t.

Nem tagadhatom, édes Emmi, fáj a' lelkem, ha igy hallom önt beszélni. Hogy szerethet ön, kinek szemében a' legszebb gondolatok' világa nyílik föl, gondolatnélküli örömet? — Micsoda örömet nyujthat önnek, egy évben annyiszor semmiről sem gondolkozni, mint a' tánczról, mellynek ön előtt, mint maga mondja, semmi egyéb ingere, mint gondolatnélküli óraölés? — Nincs más egyéb nemesb mód az órákat, nem ölni, de szakítni, mint virágokat, mellyeket, mivel frisek örökké nem maradhatnak, megszárasztva szép érzelmek' emlékjeleiül napló vagy könyörgéses könyveinkbe teszünk? Börtöneink' — szabadságunk' — rabjai sem, pedig szomorú óramilliósok — ölik el idejöket gondolat nélkül. És ön, szabad lény, kinek a' Horák versenyezve nyujtják koszorúikat, ön e' nagy becsü fűzéreket hitvány szalmaként hányja össze, 's egyetlen carneval-este tuczatonként löki feneketlen mélyébe a' bálmámornak. Ön maga mondja, hogy egy bál után sem érzi magát soha elégültnek, derültnek, hogy mindig bizonyos üres séget visz haza, hogy illy mulatság után néha napokig kedvetlen marad, 's ha önmaga kérdendi illy vigalom' nyereségét, pirúlva kénytelen megvallani, hogy semmit nem nyere, 's bevét' helyébe, kiadott. 'S nem puszta szójáték, hogy a' lány' szivének be kell venni; minden elmulasztott bevét: fogyasztás. Ön lelkesen játszik zongorán; szelid, szívhez szóló hangja van, — üljön, hogy a' sorstele bálórát elhalja, zongorához, énekelje el a' mi Erdélyink' egyik, olly kimondhatlanúl édes dalát, — 's az bevét lesz, fogékonyság' 's érzelem' növesztése. Vegye kezébe hazánk' nagy férfiai' egyikének szívvirá-

chenherz soll einnehmen, es ist mehr als bloßes Wortspiel; jede versäumte Einnahme ist eine Abnahme. Sie sind eine fertige, fündige Klavierspielerin, Sie haben ein sanftes, zum Herzen sprechendes Stimmchen: Setzen Sie sich, um die verhängnißvolle Ballstunde zu überhören, zum Klaviere; spielen und singen sie ein Lied von unserem guten Schubert, und es ist — eine Einnahme, ein Gewinn an Gefühl und Empfänglichkeit! Sie sind eine Freundin der Lektüre, Sie haben einen richtigen Takt, eine geschärfte Beurtheilungsgabe, ein tiefes Gemüth. Nehmen Sie einen Dichter zur Hand; blättern Sie, wenn Sie nichts Besseres finden, in meinen Gedichten und vergleichen Sie meine Gedichte mit meinem Ich, und es ist eine Einnahme, ein Gewinn an psichologorischer Kenntniß, an Phantasie. — Sie sind weiblicher Arbeiten kundig; setzen Sie sich zum Stickrahmen, und vergleichen Sie Ihre Zeichnung mit der Natur; verlieren Sie sich bis zum Strickstrumpfe, und stricken Sie in jede Masche einen jener schönen Gedanken ein, die zu hunderten über Ihre Stirne, wie flüchtige Blitze, dahinzucken, und es ist eine Einnahme. Aber sagen Sie mir nichts von einem Vergnügen, dessen unschuldigste Seite die Gedankenlosigkeit ist, mit der man es genießt. Entschlagen Sie sich einer Gewohnheit, gegen welche ich nichts einzuwenden hätte, wenn ich Sie für eines jener alltäglichen Wesen nähme, deren bester Zug es ist, daß Sie in gewissen Situationen nichts denken. Sie sollen denken, denn Sie können es, und jeder Gedanke, den Sie verlieren, gleicht einer abgestreiften Blüthe, mit welcher der Keim einer edleren Frucht abfällt. Und jede Stunde, wo Sie solche Blüthen vergeuden, gleicht einem verschwendeten Frühlinge, und mit Frühlingen sollen wir gut haushalten; sie blühen nicht wieder. Darum hasse ich diese Bälle, diese Begräbnißabende so vieler schöner Frühlinge, welche absterben an dem Reife der Gedankenlosigkeit.

Und das ist noch der unschuldigste Fehler, welchen ich den Bällen zu schulden rechne; der ärgere ist der Gedankenfrevel. — ɔc.

PESTI HIREK.

1,) Lacombe ur és testvére Lacombe Felicia kisasszony jövő szombaton (mart. 3d.) utolsó hangversenyüket adandják a' városi redout-teremben. Schódelné 's Lendvayné asszonyság, énekkel és declamatióval e' hangversenyben részt fognak venni.

2.) Mult kedden, farsang utolsó napján, a' nemzeti casinóban nagy álarczás uri bál volt, mellyben a' fényüzés az álarczos öltözetekben annyira ment, hogy néhány öltözet ezerekbe került.

DIVATKÉP IX.

Férfi divatöltözet: kurta kabát, bárson gallérral.

gait, hasonlítsa össze énjeikkel, 's az bevét lesz, gazdagodás psychologiai ismeretekben 's képzelemben. Ön bírja nemének tökélyeit; üljön zondájához (Stickrahmen), 's hasonlítsa össze rajzát a' természettel, hímezze belé egyikét azon szép gondolatoknak, mellyek futékony villámként röpkednek ön arczán 's homlókán — 's az bevét lesz.' — De ne szóljon nekem semmit olly vígalomról, mellynek legártatlanabb oldala azon gondolatnétküliség, mellyel elveztetik. Mondjon le azon szokásról, melly ellen semmit nem mondanék, ha önt azon mindennapi lények' egyikének venném, kiknek legjobb vonalok az, ha bizonyos helyzetekben semmit nem gondolnak. Önnek gondolkozni kell, mert ön tud gondolkozni, 's minden gondolat, mellyet elveszít, hasonló egy letarlott virághoz, mellyel egy nemesb gyümölcs' csirája vész. 'S minden óra, mellyben ön illy virágokat elpazarol, hasonló eltékozlott tavaszhoz; 's a' tavaszokkal jól kell gazdálkodnunk; nem virítnak többé. — Azért gyülölöm a' bálokat, e' temetkezési estéit annyi szép tavasznak, mit a' *gondolatnélküliség*' dere leforráz.

És ez még a' legártatlanabb rosz, mellyel a' bálokat vádlom; a' nagyobbik: *gondolati bűnhödés* 's a' t.

E' rövid összehasonlítás után legyen szabad ismét emlékezetbe hozni azon szavakat: „*rablónak* nemcsak azt nézem én, ki pisztolyt szögezve mellemnek, pénzemet kéri:" — hanem — —. Illessze már fölhozott szavait kénye, kedve szerint az, kinek mondaték ad Consilium ne accesseris. De jól megjegyezze, hogy azt a' ‚hanem'-et még arra vagy azokra is illesztheti, kik Kisfaludy Károly' halála után, annak munkáival gazdálkodtak; és sem az órzó, sem az órgazdák, ne követeljék a' dolgok' illyetén állásában olly fönnhangon, hogy a' becsületszeretőktől per fas et nefas becsültessenek. Ne is azt kürtölgesse végre a' „Jelenkor' hogy „szennyezze be magát az Akademia bizonyos urak' neveivel: 's csend lesz és béke," hanem — legyen szabad nekem is egy *hanem*-et mondanom — hanem tanácsolja inkább, hogy törülje ki az Akademia a' beszennyezett neveket lajstromából: és sokat fog a' közvéleményben nyerni.—

Munkácsy.

Pest
Martius 4kéa
1838.
18dik szàm.
Megjelen e' divatujság hetenkint 2szer. Helyben felévi dija 4 frt., egész évi 8 frt. Postán 5 fr. és 10 fr. pengő.
RAJZOLATOK
A'
TÁRSAS ÉLET
ÉS
DIVATVILÁGBÓL.
Előfizethetni uj-világ utczában Reisinger házban 554ik szám alatt. Es minden cs. kir. posta hivatalnál.
Negyedik év'
Szent a' Törvény! szent a' Béke!
Ez legyen Hazánknak éke.
Első fele.

AZ ELSŐ PÁRVIADAL.

FRANCZIA UTÁN:

B. BARKÓCZY FERENCZ.

— „Kedves Barátom ez kedvetlen egy ügy. — Fölötte kedvetlen! felelé Ferencz. — 'S még is, nem látok semmi más módot. — „Helyesen! felelé barátom elevenen, de hidd el, te a' dolgot most magadnak sokkal roszabbnak képzeled, mint kün a' mezőn, a' ficzko ellenében fogod találni. De most jó éjtszakát! Éjfél elmúlt, 's hat órakor ki kell mennünk. Hanem még egyet — — mit? — valóban nem túdom, folytatá Ferencz késedelmezve, meg érdemli e a' fáradságot, hogy téged arra emlekeztesselek; illy esetekben mint ez a' tiéd, már szokásban van, hogy az ember maga — — maga barátinak, rokoninak istenhozádat mond? gondolod? — Oh nem nem! 's reménylem istenben, illyesmi nem szükséges; meglátod minden kivánatunk szerint múl-el. — Nyomorú tréfa! mondám kissé keserűn, még is mit gondolsz? — Mit akarsz? — Semmit nem jelentő szertartás! felelé ő zavarottan; nem volna e' jó, — használnád az alkalmat, 's irásba tennéd, mint gondolkozol dolgaidról rendelkezni? — Valóban! felkiáltek, ez a' hegy 's egér története! dolgaimról rendelkezni? az tüstént megvan: neked hagyom adóságim', 's fölszabaditlak a' kamat fizetésétől; — még is köszönöm emlékeztetésed, 's most jó éjszakát! légy pontos holnap reggel. — Légy egészen nyugott, mondá Ferencz kimentében 's még az ajtoból bekiálta: Halld csak, jól tennéd ha egy pohár maderát innál, de egy csepp vörösbort, vagy éppen pályinkát ne! holnap fejednek szabadnak, 's karodnak erősnek kell lenni. —

Egyedűl valék. Szeretetre méltó történet gondolám magamban. Igen, ha szeretném a' leányt, tehát még is csak volna valamim abból, ha érette éltemet koczkáztatnám; de semmiért, 's ismét semmiért, hidegvérrel agyonlővetni magam egy boszorkányért, ki a' világon mit sem érdekel; csupán becsületérzésért verekedni, az valóban még is kedvetlen! Fájdalom most ez egyszer ugy van, 's barátomnak igaza van, tanácsa jó, tán éppen sejtő. — Utósó akaratom tehát: Fejérneműm, 's ruháim legyenek a' szegény Lizié; valóban keves hű szolgálatiért! de fájdalom tán semmi munkájá sem leend többé nálam! — A' könyvek? Csak félénkséggel emlitem legdrágább bibliámat, midőn készülőben vagyok embertársam vérét kiönteni. Ferencz! azt szeretet anyámnak kell általadnod. Mond meg neki, milly nagyon tisztelém mindig jó tanitásit, ha hibázott is lelkierőm azokat mindenütt, 's mindig követni. Megrepedne szive, ha megtudná, milly képtelenűl, 's istentelenül ölettem meg magam; kiméld őt e' mély siránkozástól, mond neki, hogy ez, vagy amaz betegségben haltam meg, mondj neki mit akarsz, de ne tudja meg soha a' rettenetes igazságot, mellytől szivem, 's eszem fölzudul. Az ő fia *párvivó!* — De félre illy gondolattal! Szokáshoz kell az embernek magát alkalmazni!! Anyámra nem szabad többé gondolnom. A' többi könyvek — legjobb barátomé legyenek azok. Emlékeztessenek azok téged kedves Ferenczem, azon vig orákra, melyeket azokkal, annak társaságában töltél, ki hü feláldozó barátságodat ezerszer köszöni. — —

Támom' kihuzó fiokjában, nehány levelet, 's egy arczképet találandasz; nevét nem szükség leirnom, mindjárt meg fogod őt a' képről ösmerni. — Kérlek barátom, kényszerítlek mindenre, mi ember előtt szent, ne hádd e' leveleket semmi más ember kezéhez jutni, — add által magad neki. Titkold előtte mennyire lehetséges, halálom' szomorú állapotját, igyekezz' a' tudósitást főkép olly kiméllőleg mint csak lehet előhozni, 's tedd bizonyossá, hogy én, bősz csinjaim ellenére, szüntelen szivből szerettem őt, hogy éltem' utósó pillanatiban, legbensőbb gyöngédséggel emlékszém reá; mond meg neki. —

.....Eddig valék, ekkor az ajtón egy koczogtatással félbeszakasztatám, és Ferencz belépett. „Ideje már?" kérdém. „Igen felelé ő, szép hogy már készen vagy, tüstent 6. óra." — „Nos, ugy az idő megfoghatlan sebesen múlt el; még is, én készen vagyok. — Tegnap utósó akaratomról beszéltél; az előre vigyázás nem árthat, 's köszönöm hogy arra emlékeztettél. Ép most irék le valamit, vedd e' papirt. Téged barátom bizlak meg annak végrehajtásában; tudom nem tagadod meg tőlem azt. — Tarts rám számot, mondá Ferencz, 's megszoritá kezem'; de félre e' komor gondolattal! bizonyosan tudom, hogy nem fog kelleni e' szomorú kötelességet teljesitnem. — Reménylem! válaszolám, de sejtésim még ritkán csaltak meg, 's nem lehetek ment a' gondolattól, hogy a' mái nap utósó napom. — Ne beszélj igy! fölkiálta Ferencz. Ha tudnám — de nagy Isten hogy kivánsz a' dologtól becsülettel megmenekedni? — — Hibázol; soha sem fogsz aljaságot, vagy gyávaságot tőlem érni! Önkénytelen gerjedelmünnek nem vagyok ura! de soha, 's lenne bár sirom már ásva, nem huzom vissza egyetlen szavamat is; jer! — Ezzel karjánál fogám, szótlan kimentünk a' házbol, 's nem sokára a' helyen voltunk.

Ellenem már várakozzék ránk. Soha sem láttam még őt nappal, 's külseje semmi kevesebb nem volt — mint vigasztaló; halvány, száraz, magas 's látszólag kitünő erős férfiú retteneties bajuszszal. — Hidegen köszöntők egymást, 's mindketten elfordúlánk mialatt a' bajsegédek egymással értekeztek. Az alkudozások ellenesemnek soká látszának tartani; nyugtalanúl előre lépett 's mondá: Bocsánat uraim hogy félbeszakasztom; de ugytartom, hogy a' dolog tüstint el van végezve. — Először tehát, igy fordúlt Ferenczhez elhatározott tekintettel 15—20 lépésnyire lövünk? Ferencz tüstint felelt, hogy 20 jónak látszik neki, 's szemeiből olvasám, hogy érettem való aggódása hagyá őt igy beszélni. „Jó" mondá a' bajuszos, csizmája' sarkát mélyen a' földbe nyomá, 's számlálá a' lépteket. — Megvallom, hosszú lábaira tekintve, csepet sem volt kedvem ellen, hogy magára vállalá e' dolgot, de nem sokára eltünt e' remény súgár, mert a' lator alig tevé egyik lábat másika elébe, 's tipegett mint egy asszony. —

Midőn ellenesem a' távolság fölmérésével készen volt, ismét Ferenczhez fordúlt, hideg 's nyugott hangon melly illyes esetekre megszokott férfiut árula el mondá: „Nos uraim hadd lássuk most mivel lövünk? Önök pisztolyai nagyon roszaknak látszanak, de az enyimek derekasan lőnek, egy hajszált fölhasithatni velök, ha meg kell lenni. Gondolom azokat vesszük, annál hamarább jövünk tisztába. — Kétségkivül, gondolám. — Mit mondasz ehhöz? kérde engem Ferencz. — „Tégy mit akarsz" felelém, 's részvétlen mosolyra erőködém; egészen reád hagyom magam'. Ferencz elfogadá az ellenes ajánlatát. — Jó „mondá az rendithetlen hidegvérüséggel, még csak arról van szó, kié az első lövés? — Van valakinek zsebében egy tallér? kérdé könyedén de egyszer'smind kivett erszényéből egyet, 's mondá: — „Itt van egy!" Oda adá bajsegédének, ez levegőbé veté azt, 's a' sors ellenem határozott. —

Ferencz hozzám lépett, megszoritá kezem, 's megindúlva mondá: Bátorság kedves barátom! jól látod a' gazember hetvenkedő lényével akar téged félénkké tenni; de csak bátorság, 's minden jól megy!! Jer, hadd állitsalak; te karcsú vagy, tedd magad' még véknyabbá; hidd el oldallal fordúlj hozzá. Sokat czivódnak a' felett,

ha jobb e' így, vagy egyenesen állani; de kövesd bátran tanácsomat! így, vékonynyá tedd magad, 's nem menne ugy a' dolog, mint kellenék, ha téged találna. Isten veled! mondá érzékenyen, még egyszer megszoritá kezemet, 's félre lépett. —

Elkészültünk, 's jel adatott. Áttekinték, 's látám ellenesemet, a' pisztolyt fölemelni, 's czélozni; szemmel tartott mint sólyom prédáját, 's a' mester tekintetével. Ez egy félmásod percz munkája volt, de tudám, hogy ő bizonyos dolgáról, 's egy pillanat múlva jobb könyökömen erős megrázást érzék, 's valami mint jég futott le karomon melly erőtlen leesék 's a' pisztolyt kiejtém. — Mint villám volt Ferencz oldalomon, 's beköté nyakkendőjével karomat. — „Gyengének érzed magad?" kérdé ő „nem" felelém „de csak sebesen! kell, kell, elégtételemnek lenni! — „Meg van az úr sebesitve?" kérdé ellenesem rosszul rejtett gúnynyal — „Alig súrolva" válaszolám, nem méltó fáradságra. — O erre udvariasan fejet hajtott nekem. — „Tudod e' valóban folytatni?" kérdé Ferencz szorongatva. — „Bizonyosan! felelém légy nyugott, add csak a' pisztolyt!" — Megfogám azt, de hiába iparkodám felemelni, karomnak roszabbúl kellett lenni mint gondolám. — „Probáld a' ballal" mondá Ferencz. — Azonnal követém tanácsát, de a' pisztolyt sokkal nehezebbnek találám mint hivém igen, sokkal nehezebbnek, mint egy pisztolynak általában lennie kell, balkézzel lehetlen volt azt kormányozni. Felpillanték, 's látám ellenesemet torzképeket csinálni mint Mefistophles; ekkor birhatlan dühösség lepett meg, — 's fölkiálték: „Ördög és pokol! ne tudjak e' ravasz gaznak testén egy golyót sem átbocsájthatni! — „Félek nincs erőd arra" mondá Ferencz aggódva; de, folytatá élénken, add ide! szives örömest összekapok bajsegédjével! — „Soha!" felelém; — „hadd még egyszer próbálnom." — Összeszedém minden erőmet a' pisztolyt fölemelni, de lehetlen volt, 's most meggyőződém, hogy nem ugy megy a' dolog, mint kellenék. — Vizsgálom a' fegyvert — semmi kétség, ólommal volt kiöntve. — A' csalás napvilágon, 's az egész összefüggés világos volt előttem. — Az első lövésért tallérral volt sorsozva, melly ellenesemé volt; bizonyára illyes esetekre készitve, 's mind két oldalán ugyanegy pénzkép volt. — Jobboldalom fele czélozott, balkézre e' pisztoly nagyon is nehéz. — Világos mint a' nap, gazság áldozata levék! — „Igy nem megy ez! felkiáltek most, visszalökém Ferenczet, ki előttem állott, 's a' gazemberre siettem elhatározva őt agyon lőni. Mellemre feszitém a' pisztolyt, 's egészen közel hozzá akarám azt kisütni; — ekkor Ferencz, ki gyanúmról mit sem tuda, karjaimba esett, el kapá tőlem a' pisztolyt, — 's mondá: „Gyilkot akarsz elkövetni?" — „Egy olly gazembernél valóban nem csinálok abból lelkiösmeretes dolgot" viszonzám sebessen; — de amaz; ki most magát biztoságban látta, ördögi mosolylyal néze rám, hogy a' dühösség elragadott, 's reája rohanék. — Egy ideig birakozánk, hanem a' vérvesztés fölötte elgyengitett; elvesztém eszméletem'. — De nem sokára erős kéztől fölrázattam.

.....Fölnyitám szemeimet, Ferencz előttem állott 's mondá: „Fel barátom! kelj fel! késő az idő" — „Felkelni?" 's mínek? — „a' te, 's magam becsületét megmenteni! ugy látszik, nem nagyon fekszik sziveden a' dolog, 's igy nekem kell arra gondolni. Három fertály hatra, 's te még is, — jól tudod hová kell mennünk. — „Mit jelenesen az? nem tudod már hogy sebem van?" — „Sebed? 's kitől a' világon, midőn ki sem voltál ágyadból? Fel! fel! rosz álmod volt." —

'S ugy is volt az; asztalomat ágyamhoz huzzám, utósó szándékomat leirandó; minekelőtte egy oldalt tele irnék, elalvám 's mindezt álmodám. — „Tehát mondám sohajtva ismét megkell lenni, 's most való lesz a' seb! — „Hála Istennek, az valóban nehezen, viszonzá Ferencz, éppen hallom: hogy ellenesed, kit merész tartásod elijeszte, tegnap este elszökött. — „Igazán? kérdem olly hidegen, mint csak tudám, 's szivemben hálát adék Istennek azért. — „Igen, folytatá Ferencz ugy van; de jer, ki kell mennünk, 's egy oráig várnunk a' gazemberre: igy

kivánja a' szokás. — „Szives örömest" — öt percz alatt készen valék, — 's bátrán lépdelék számban czigaróval a' helyre. — Megvallom 24 orától óta nem vert olly nyugottan szivem. —

Kint találtuk ellenesem bajsegédjét, egészen fölindúlva a' hir felett, mellyet ép most kapott. — Egy egész oráig váránk, — semmi ellenes nem mutatkozék, akkor a' bajsegédhez fordúlt Ferencz: mondá „ön hihetöleg bébizonyitja hogy barátom mint becsületes ember viselé magát? — „Tiszta szivvel!" válaszolá a' kapitány -s mind a' hárman jó reggeli után láttunk.

TÖREDÉK-JEGYZETEK
A' MAGYAR SZINÉSZETRŐL.
FOGARASITÓL.
I.

Mi haszna van a' közönségnek a' sok beszédbül 's tudósitásokbul a' szinészetről?

Sok ember ugy gondolkodhatik: annyit firkálnak mindenfelé a' szinészetről és szinjátszókrul hogy már meg is untuk, különben is semmiképen sem érdekelheti a' közönséget mit játszottak tegnap, 's hogyan játszottak, millyen volt a' darab 'stb. — Bocsanatot! ellen kell szólnom. A' közönség épen ugy tanulhat még magokbul a' birálatokbul is mint a' szinészek, a' nagy közönség a' szinészethöz, valamint semmihöz sem ért nagyon, innen a' szinészeket, 's mutatmányokat (nem: mutatványokat, melly „Probemuster"t jelent inkább) sokszor ottan tapsolja meg hol nincs helye, 's ott részvétlen, hol érdekeltetnie kellene. Igy van ez másutt és más müvészetekben ('s egyebekben) is, igy volt világ eleitől óta.

Állitásom bebizonyitására már többet nem kell mondanom, mint azt, hogy magam tanúja valék Bécsben, midőn Mayseder, Merk, Thalberg, nemökben a' legjelesebbek 's hiresebbek együtt adtak hangversenyt, és még sem mondhatám vala, hogy megtölt volna a' terem; későbben Thalberg művészi utazásra ment, és midőn Párisbul, Londonbul, nagy dicsőséggel térne vala Bécsbe vissza, többször adott és mindjárt egymásután 's fölemelt áron hangversenyeket, és mindig tömve volt hallgatókkal ugyanazon terem. Mit akarok ezzel mondani? Azt hogy mig Londonban, Párisban el nem hiresitették Thalberget, a' bécsi közönség sokkal kevesebb részvéttel viselteték iránta, vagy más szóval nincs önállósága, 's nem ért nagyon a' hang müvészethöz; pedig Bécsben azt tartják, hogy minden háznál van legalább egy virtuóz. —

Hogy visszatérjek a' magyar közönséghöz, ennek egyéb-iránt is nagy szüksége vagyon, hogy részvét gerjesztessék benne a' szinészet iránt, mert utoljára is csak a' nagy közönség részvéte vihet ki itt is, mint mindenben, nagy dolgokat. Igy p. o. csak ezer jobb módú ember akadna a' magyar hazában, pedig ezer jobb módú ember csak találtatik 5—6 millió magyar közt, a' ki általlátná, hogy egy jól elrendelt és jeles szinészet nagyon sokat tenne Pestnek magyarositására, 's a' magyar érdemnek a' hangmüvészetben is megismértetésére, 's ennek erőteljes előmozditásában kitüztetésére, csak mondom ezer emberben gyúladna fel ezen érzés, és mondaná fejenként: „imhol ezer váltó forint, (pedig nem rendkivül sok, ennyit csupán egyszer adni, annyi polgártársaink között, kik mentek más nagyobb terhek viselésétől), fordítsátok ezt a' magyar szimüvészet kimivelésére" — merem állitani, olly szinészetet lehetne Pesten alapitani, mellyel semmi idegen ajkú, még az olasz sem mérközhetnék (t. i. Budapesten), a' kamatnak egy része nagyszerü és czélirányos iskolára (millyenről már másszor irtam), más része jeles szinmüvészek és müvek gazdag jutalmazására fordittatván. Azért csak irkáljunk, világositsuk, nógassuk a' közönséget, vagy legalább azokat kik erre nagyobb befolyással vagynak.

Én már gyakran ismételtem ezeket, de még többször is fogom ismétleni. Csak irjanak mások is akár erről akár más jobbrul, egyszer majd csak átlátja és felbuzdul a' közönség, 's ekkor ne féljünk, czélt értünk.

II.

Mit kell egyéb-iránt a' magyar-szini birálatokrul tartani.

Ha a' szinbiráló nálunk illyes észrevételt teszen: a' szinész a' haragot, a' bánatot az irigységet nem jól nem elég erősen vagy nagyon erősen fejezte ki 's stb., ha ugyan észrevétele helyes — igen is — használna a' szinéznek, ha ez már előbb rendszeresen tanulja vala a' mimicát, vagy ha a' biráló azt mondja: a' szinész fölötte sebesen beszél, vagy húzza a' szókat, vagy nagyon kiabál, vagy nem jó helyen emeli föl hangját, vagy nem emeli ki azon szót 's mondatot, mellyben valami erő fekszik — igen is használna ha az előtt a' szinész már szavalást vagy helyes társalkodási beszédet rendszeresen tanúl vala. Mondhatnók ugyan — de a' mit birálóinktól még nem hallottam — hogy p. o. a' sebes beszéd ellen legkönnyebb mód, hogy a' szinész soha se tanulja, ne memorizálja szerepét másképen, hanem épen ugy, mint mikor a' szinpadon fogja előadni, a' ki szerepét otthon vagy a' szinfalak mögött hadarva olvassa 's tanulja, az soha meg nem tartóztathatja magát, akármint erőködik szinpadon a' hadarástól.

Mondhatnók, hogy énekeseinkről közönséges a' panasz, hogy hamar elrekednek. Fő oka az, hogy ha az énekesnek különben jó hangja van, a' mi bizony több szinészeinknek van, nem tud bánni a' hangjával, a' mit a' mieink nem igen tanultak, de nem is tanulhattak értő mestertől.

A' hang-organumnak sok ereje és kitartása kivántatik olly czimszerepekben, millyenek az operákban vagynak, de a' ki czélszerüen tudja gyakorolni és használni, azt a' csudálkozásig viheti, de ebben csak igen jó mesterek adhatnak, még pedig élőszóval 's példájokkal helyes oktatást. Illy oktatások lehetnek például ezek is, hogy az éneklést is ugy kell szobánkban tanulni vagy inkább az éneklendő darabot, mint a' szavalásrul mondók az imént, különben nem ugy üt ki a' szinpadon mint akarnók; hogy az emberi hangot a' szinpadon egész erejében fölötte ritkán kell használni, mind azért hogy kiméltessék, mind azért hogy aztán az erőteljes éneklés a' maga helyén, nagyobb hatást ezközöljön;— hogy a' ki nagy útra készül; lovait vagy saját lábát eleinte kiméljе, igy a' kinek nagy szerepet kell énekelni, mérséklettel kezdje, vagy ha szerepe mindjárt legelől erős kitörést kiván, tulajdon falai közt kezdje hangját azon erős fokra készíteni; hogy az emberi hangnak és toroknak igen sok ellenségei vagynak; a' falusi kántor jobban tud ordítani, azt mondja, ha bort iszik de a' szindalnoknak vége, ha ebben tartaná hangjának erősitését vagy helyrehozását; azt tartják a' tiszta és friss lúdzsirrul, hogy az csak-nem ollyan az emberi hangnak mint a' gyanta a' hegedűvonónak; hogy általános szabály a' müvészi és szép éneklésben: a' menynyire lehet nem kell szánkat énekléskor jobban kinyitni, mint beszédben szoktuk — igaz, hogy szinészeink közt némellyek beszédben is (a' szinpadon értem, mert én ezen kivül egyet sem hallottam beszélni) jól kinyitják szájokat 's még társalkodási darabokban is ugyan csak kiabálnak (mintha siket volna a' publicum vagy mintha az érthető beszélés a' kiabálásban állana), ezeknek az éneklésben azt tanácsolhatnók, — hogy gömbölyitsék meg egy kissé ajkaikat.

Mind ezt 's még többeket érinthetnének talán szini birálatinkban, de ezek mind csekélységek a' hangmivészetben, az elmondani való szabályok 's a' theoria a' gyakorló müvészetekben nem olly fölötte sokak, a' fő dolog a' gyakorlásban áll (és mennyi gyakorlásban! ezért mondják a' német philosophok: „aus dem blossen Wissen folgt noch kein können," azaz „keine Kunst," Krugs Geschmackslehre), még pedig egy tökéletesb müvész azaz példájával tanitó mester előtti gyakorlásban, Maysedertől magam hallottam, midőn beszélgetésünk közben arról vala szó, hogy bizonyos tanitó, zongora után tanítja az éneklést: az illyennek tanitványából soha sem lehet becsületes éneklő, hát a' melly tanuló csak magában gyötri magát, megtanulhatja magában könyvbül vagy akárhonnan a' müvészi

szabályokat, kinozhatja magát ezek után egész életében, még is alig fog valamire mehetni, mert ha kivált sok jó énekest hallott 's hivatása is vagyon (még pedig nem mindennapi), érezheti ugyan, hogy éneklése hibás vagy nem a' legjobb, de magától ki nem találhatja hol a' hiba, vagy hogyan tegye éneklését szebbé, jobbá, mert a' gyakorló művészetekben legtöbb függ a' módtól — methodustól, — azért mondják a' jó énekesről 's más hangművészről: jó methodusa van; igen gyakran pedig az esik meg, hogy az illy naturalista el sem akar magánál különbet ismerni, több illy félét beszéltek már némelly magyar színészeinkről.

A' dicsérő birálatok sem birnak valami különös hatással a' nem magyar közönségre, pedig ez volna a' fő dolog, mint máskor is mondottam és mondandom. Nem elég hogy csak magunk dicsérjünk, másoknak is kellene azt tudni, pedig ne higyük, hogy ne tudnák 's elne ismernék ha volna mit.

Némelly magasztalások mellett Schódelnének is meg lehetne mondani, hogy a' többek közt Bellini áriáit önkényesen ne változtassa, mert ezzel magának sok becsületet (az értők előtt, pedig ezek után hallgatnak a' nem értők) és szinházunknak sok hasznot nem szerez, csak akkor volna némileg menthető ha a' többiekhez alkalmazása miatt kénytelenittetnék azt tenni. A' mi ujabb bizonysága annak hogy még egy két jó individuummal nem alapithatni meg a' színészetet. —

A' hasznot mindazáltal nem lehet, a' jelesebb és őszinte birálatoktól, millyenek vagynak a' pestiek között, megtagadni mivel általok tudjuk, hogy a' némileg dicséretre méltó is nagyon gyéren mutatkozik, 's egy-két év alatt nagy haladást a' színészet nem tett, sőt némelly lapokban ellenkezőt is olvastunk; fog-e az elkezdett módon nem egy-két hanem tiz-husz év alatt is sokat haladni, kételkedem, azt pedig bátran állithatom hogy versenytársát — t. i. a' német színészetet, illy úton mint eddig gondolták és tették, soha meg nem győzhetendi.

(Folytatjuk.)

SIRBESZÉD,

NÉHAI PARÁZSÓNÉ ASSZONY' HAMVAI FELETT

FEBRUARIUS' 26dik 1838.

Megilletődött arczaitokról olvasom az aggodalmat, melly e' szomorú pillanatban setét szárnyon kelt lelkeitekben, 's kilátást, vigasztaló sugárt keres. — Barátim! — igen, e' minden világi külsőséget hidegen kizáró kertben, hol végre mindnyájunkat hasonló sors egyesit, ennél méltóbb megszólitást nem ismerek, — Barátim, mondom, halljatok türelemmel néhány szót, a' művészet' és ez itt nyugvó' művészetének tisztelőjétől: szenteljünk még egy pár perczet az elhúnytnak, megállapodva az őt mindjárt örökre ölelendő por felett. Tekintsük még szánat-könyüs szemekkel az arczot, mint a' költő mondja, — hogyan

„Halványodott el rózsahajnalából,
— a' legédesb szózat' ajkait,
És a' lezárt szem' párját, melly imént
Legszebb sugárból szőtte csillagát."
Tekintsük „ez összeomlott termetet,
Mind ez hogyan lett néma és setét.
És mozdúlatlan renyhe, mint a' föld,"

(Vörösmarty.)

melly őt a' művészet' és élet' szinpadjáról hideg karjába vevé.

Sok jelesség' gyöngyeivel ékes Színésznő, te szerepedet bevégezted, 's mögötted a' tarka élet' zajától, örömeitől elválasztó kárpit legördült! — Művészi pályád rövid volt; mert hiszen még egész földi létednek csak 25dik tele ez, melly neked örök téllé lőn, 's e' rövid életből is meleg és művészetszomjas lelked 8 évet szentele a' színészetnek. És mi 8 év illy nehéz pályán? Mi, főkép nálunk fájdalom! még mai napig is, hol a' színész minden külső, kifejlést segitő eszköz nélkül, mint selyembogár az őt szeliden beszövő selyemszálakat, önmagából, sok botorkázás, tévelygés és találgatás mellett kénytelen kifejteni a' kebelében szendergő művészi erőt, mellynek egykor a' tetszés' és tökély' füzérét megszerezze. Teneked pedig, nyugalomba dőlt kedves Szi-

nésznő, e' rövid idő nagyrészint koszorú-aratás' ideje vala; mert fáradhatlan iparod téged a' tökélyesülés' azon fokára emelt, hol működésedet kitörő helyeslés és gazdag dicsőség koronázá, — örömzajos kedvelést nyerél mindenütt a' hol megfordulál. Igen, a' hol megfordulál! Mert te is még, fájdalom! az ingatag sors' játéka, azon nyugalmas lak után sovárgó árva Múza' gyermeke valál, ki a' jégkeblü részvétlenség' görüngyein hontalanúl bujdosva, — a' gyenge virágnak, a' serdülő müvészetnek, ápoló melegágyat nem találhatott. Illy körülményben egy-egy ohajtás feszité kebledet: állandó helyen telepedhetni meg, hol szorgalmadat háborítatlan szentelnéd a' müvészetnek. És ezen ohajtásod teljesüléssel kecsegtetett, midőn a' dicső Pestmegye 's benne az erős férfiakarat itt állandó szini intézetet hoza létre. — Szívrebegve nézél mosolygó jövendőd' elébe, mint hosszu, sötét éjjelen keresztül veszélyek közt tévelygő néz a' derülő hajnal' első sugárira. Ide siettedben zajongó taps és elragadtatás üdvözle még egyszer Miskolcz' színpadján. Griseldis' szerepében öntagadó szerelmed' kijátszása miatt mondál le fényről, örömről és nagyvilágról — a' színpadon, — és ah! nem villant eszedbe, hogy akkor mondál le egyszer' smind az édes élet' színpadján éldelhető örömről és szemvidító napvilágról. Pedig ugy van; hosszú és terhesen sujtó napok után, reményteli virágzásnak indult színészetünk' kárára, végre itt nyugszol a' hideg ágyon.

De olly korán! — koszorús pályádnak még alig túl a' kezdetén! virító ifjuságodnak még el nem piroslott reggelén! — nem nyomhatja-e fájdalom sziveinket? — Egy hervadó fiatal fán, megtiprott féreg' vonaglásán bánatot éreznek kebleink: mennyivel méltóbb jogon érdekelhetnek bennünket ifju elszenderültünk hidegült tetemei! — Ugy van, mi vonzalmat érezünk sírjához is, érezzük a' hideg üresseget, mellyet az ő kedves alakja köztünk többé be nem tölt, és fájdalmas borzanat futja végig idegeinket az őt födendő porok látásán. Ha napok' leforogtával eljő az ősz 's andalító csörejjel hullongnak alá a' terméshozott fák' levelei; ha elernyedt öregeket látunk támogató botjaik mellől hanyatlani a' koporsóba: nyugalmas komolysággal nézzük ezekben a' természet' rendes folyamát. De ha zivatar' dühe tekeri ki tövéből a' virágzat pompájában álló fát; ha rózsaji' teljében álló ifjat tör le az enyészet' erőszakos karja, a' forrongó élet' mezejéről; ez fellázaszt, rettenet' kriptaszele csap kebleinkre, és szorongó aggodalommal tekintünk szét a' talán reánk is rohanásban levő eset elébe. — Hanem — szomorú tapasztalás! — ez a' földi dolgok; ez az ember' sorsa. Találó képmásai neki a' virágok, mellyek reggel illatozva virítnak, estére hervadva enyésznek az utasok' eltipró lábai alatt. — A' földi dolgok sorsa örök változás, hasonlóan ragadó folyam' színéhez, mellynek szünetlen hempelygenek egymást felváltó hullámai. — Ezer útakat váltunk az élet' ködhálóztá térén, izzadozva vásárlunk bajokat bajokért, küzdünk az ellenünk toruló akadályokkal sokszor semmiért, 's minden küzdelmeink végre e' csöndes kikötőbe, — ezen hamvadók' nem-virradandó alvótermébe vezetnek.

(Vége következik.)

ISMERTETÉS.

E' napokban Pesten, különösen az orvos urakat illetőleg egy igen érdekes röpiratka jelent meg e' czim alatt: *Bernsteiniana*, oder: Mosaik von Bernstein gefasst und geputzt v. *Dr. Saphir*. Bernstein t. i. pesti sebész, Lipcsében, Mosaik név alatt, az orvosi tudományrul egy Gallimathiast nyomatott össze, miért *doctor Saphir* ur, egy sokoldalu miveltséggel biró pesti orvos, a' kontárkodót szappan nélkül illőleg megmossa.

Igazitás: Petrarca' életében „Vaucluse" helyett hibásan csúszott be „Vamlüse," mire a' „Hirnök, 17d. számában szives vala figyelmeztetni. Viszonti szolgálatunk' fejében figyelmeztetjük mi is a' „Hirnököt," hogy ugyanazon számában „Somogy" vmegye helyett, hibásan áll: „Sümegh."

HIR- 'S DIVATLAP.

PESTI HIR.

Február 26dikán 1838dik gyászvonalakkal szegett levélkét lehetett itt ott látni, mellyre kereszttel és teher alatt inkább nevekedő pálmafával jegyzett sírdomb' képe vala nyomva; alatta pedig olvasható volt: Nádudvardy Krisztina, Parázsóné asszony, magyar színésznő, f. év' Febr. 24dikén, élte' 24dik évében, hosszas ideig tartott gégecső-vészben, meghalálozott.

Szánat' érzelmével boríták e' sorok olvasóji' lelkeit, kik a' korán kimult jeles színésznő' érdekes játékának, honunk' valamellyik színpadján -- mellyeken nyolcz évnyi színészi pályája alatt többnyire köztetszéssel jutalmazva megfordult — csak egy pár órányi éleményt is köszönhetének, ollyanok pedig sokan vagynak; és igy számosan lehettek, kiket a' részvét' bánatos érzelme a' délutáni 3 órakor tartandó temetésre vonzott. Elfoglalva vala a' kitűzött időpontban a' sípútcza egy része (a' boldogúlt' szállása' tája) a' sokszínű esernyőktől, honnan szini énekeseink' ünnepélyes gyászéneke 's egyik ref. pap' beszéde után, füstölgő és családi czímerekkel ékesített fáklyák' világa közben, megható szomoru hanga mellett indult meg a' népes és megilletődött halotti menet. Itt mindjárt elérzékenyítő jelenet volt a' végső tisztesség adók közt színészneinket látni, miként szemeikben a' legszebb könyek, a' részvét' és színletlen barátság' könyei ragyogának, a szép lélek' mint megannyi gyöngyei. Helyesen! ti színészet' sáfárai általában, élteiteket kölcsönösen keserítitek meg, viszálkodás, irigység 's több boldogtalan indulatok által; illő, hogy a' kiküzdött élet után ejtsetek könyet akármellyik pályatársatok' setét koporsójára.

— A' ref. egyházban, hol a' gyászmenet megállapodott, harmoniás ének után halotti beszéd tartatott; onnan pedig a' kedves játékait eljátszott színésznő' hideg tetemei a' váczi sírkertbe vitetének. A' holt testét, letévén a' sír' szélén, ünnepélyes beszéddel 's imadsággal megáldá az érdemes ifju lelkész; azután pedig kisded emlékbeszéd mondatott fölötte, Szabó Dávidtól, (lásd a' túl-lapon) igy a' jelenvoltak' komoly megindulása 's bûcsusohajtásai közben, hideg, örök lakocskájába bocsáttatott. Nyugalom ölelje hamvait!

Szinhy Ádám.

HONI HIR.

Bécsben ***Saphirnak*** a' köztiszteletben álló 's europai hirrel dicsekedhető hazánkfiának, ujabbkori munkái „**Humoristische Damenbibliothek.**“ ‚humoristikai hölgykönyvtár' czim alatt nem rég megjelentek.

Korszakunkban, bár milly haladást tön is literaturánk, három férfiuban, megannyi hazánkfiában, kiket a' külföld nyert és nevez magáénak, három nagy veszteséget szenvedtünk. E' három hazánkfia kiket a' roppant számu 's mivelt német nemzet magáévá tön; Pirker, Saphir és Lenau Miklós.

Ha valamelly irón, Saphiron tagadhatlanul beteljesedett a' mondás: „nemo Propheta in Patria.“ — Nincs még egészen két tizede, — igen elevenen emlékezem tanuló diák korombul, bátor akkor a' német nyelvet legkevésbé sem birtam, — midőn Saphirt, óriási eszének mintegy villámsugarakat lövelni indult korában, hazájában, közöttünk itt az ország' szivében, Saphirt, ezen önerejében 's föllengző röptében mindinkább emelkedő királyi sast, hitvány verebek törekedtek kicsirippolni. — Elszált közülünk a' királymadár, 's most már csak neve az, mivel dicsekedhetünk.

A' jobb szerencse e' hazánkfiát a' külföldre vetette, 's mit világ, ember, tudomány és müvészet ismeretben Saphir, munkás és gondos méhképpen gyüjte, azt most fenérintett munkájában színméz gyanánt nyujtja a' közönségnek.

Nevezetes Saphirban, 's őt mint lelkes irót, igen kitüntető az, hogy mig mások a' lyrai költészetben, ifju hévtől lelkesitve tüntétek ki magokat, Saphir, megletebb korában, most midőn rendkivüli talentumával már ugy is europai hirre jutott, „vad rózsáival“ (wilde Rosen) mint eddig igen sok költeményében senkitől felül nem haladott lyricus költő, maga 's érdemei iránt köztiszteletet és méltánylást gerjeszte a' közönségben:

Ergo magis, magisque viri nunc gloria claret.

Legyen szabad e' hazánkfiának igen is érdemlett, és legkisebb hizelgésre nem szorult dicsőitésére végzetül azt mondani, hogy Saphir, ha szabad őt munkáiból megitélni, akár mint iró, akár mint ember, a' legszebb fényözöntül körzött magasságban áll. Munkácsy.

Figyelmeztetés.

A' Rajzolatokbul néhány teljes számu példánynyal még szolgálhatunk. Kik hetenkint rendesen képekkel ohajtják lapjainkat járatni félévi ára postán 6 pengő for., helyben 5 for. pengő.

Ha kik t. Előfizetőink közül az illető postákon vagy helyben divatképeinkre a' járandó 1 frt díjt rá fizetik, az eddig kiadott divatképeket is megkaphatják.

Szerkeszti Munkácsy.

NYOMATIK LANDERER BETÜIVEL.

Pest
Martius 9kén
1838.
19dik szám.
Megjelen e' divatujság hetenkint 2szer. Helyben felévi dija 4 frt., egész évi 8 frt. Postán 5 fr. és 10 fr. pengő.
RAJZOLATOK
A'
TÁRSAS ÉLET
ÉS
DIVATVILÁGBÓL.
Előfizethetni uj-világ utczában Reisinger házban 554ik szám alatt. És minden cs. kir. posta hivatalnál.
Negyedik év'
Szent a' Törvény! szent a' Béke!
Ez legyen Hazánknak éke.
Első fele.

NÉHÁNY HIRES IRÓ' ÉLETE.

FRANCZIA UTÁN:

B. BARKÓCZY FERENCZ.

(Folytatás.)

V.

T a s s o.

Torquato Tasso, Bernando Tasso atyjától, közel Nápolyhoz Sorrentóban martz. 11dik. 1544ik eszt. született. — Már első évében adá jeleit a' gyermek, mi leend később; 6 hónapos korában már beszélt, 's 3 éves korában már a' grammatikát tanulá; 4ben iskolába küldék, 's 7ben már tökéletesen latinúl, 's meglehetősen értett görögül. —

9 éves korában atyjával Nápolyból szöknie kellett 's verseket irt szerencsétlenségére. — Atyja herczeg Salernot, kinek szolgálatjában élt kénytetett követni, 's fiát egy baratjának gondviselésére hagyá, ki a' gyermek ritka hajlomásit gondosan kimivelé. Salerno halála után Paduába küldé Bernando fiát, ott a' törvényt tanulandót. Az ifju Tasso haladott, de e' komoly tanulmányok közepette irá első költeményet, *Renaud*-ot. — A' hit, mellyet e' munka által nyert rábirá őt, magát egészen a' költészetre szentelni. — Atyja, ki maga is költő volt, 's tudá, hogy a' széptudományok nem legjobban jutalmaznak, leakará őt arról beszélni, de hasztalan. Az aetheriek academiája fölveve az ifju költőt, 's ez most adá magának a' *megbánó* nevet, mivel olly sok szép időt tékozlott el a' törvénytudománynyal. —

22 éves korában kezdé-el *megszabaditott Jerusalem*-jét, II. Alfonzo ferarai herczeg 's testvére Lajos Este bibornok igeretei által indittatva Ferárába ment, 's a' herczeg palotájában lakott, kinek is ajánlá költeményét. Kevés idővel ezután kiadá 4 első énekit *Gottfried* név alatt. Hire most már távolvidékekbe hatott, 's midőn Este bibornok kiséretében Franczhonba ment, IX. Károlytól, ki igen kedvellé a' széptudományokat, nagy megkülönböztetéssel fogadtatték. —

Azon 7 vagy 8 év alatt, — mellyeket Tasso *Jerusalemjé*-vel töltött, irt különbféle más munkákat, a' többek között *Amynta* pásztordalt, melly sok széppel bir.

Megszabaditott Jerusalem-je legosztatlanabb tetszést aratott, az latin, franczia' 's míg a' napkeleti nyelvekre is forditatott. — Tasso a' legterjedelmesebb, 's legfényesb hirt birá, mellyet valaha költő birt, 's még nem volt 30 éves. — Most szerelmes lön Leonorába, a' ferarai herczeg testvérébe, 's ő is viszonzá szenvedelmét. Tasso e' titokban egy ferarai nemest bizott meg ki azt nem elégvigyázólag örzé; a' költő őt azért kérdőre voná, 's a' szóváltás tüzében arczon csapá. Párviadal következék, de a' nemes 3 testvérei vele együtt reá rohantak, bátorsága, 's állhatatossága által mindnyájan meggyőzettek. — A' ferarai herczeg e' jelenésről tudósitatva Tassot tömlöczbe tétette, 's ez, már természettől komor, 's búra hajlandó, itt lélekzavarodás álapotjába esett, veszedelmet, halált, 's rémképeket látott magakörül. Végre talált módot az elszökésre, 's Turinba ment, hol álnév alatt biztoságba gondolá magát. Megösmerék őt, a' savoyeni herczeg tisztelettel fogadá, de Tasso ebben is csak szineskedést látott 's törekedést

II. Alfonso kezeibe szolgáltatni, ő tehát Turinból Romába szökött. Most egyátaljában Sorrentóba akart menni, habár azzal a' legnagyobb veszedelmek egybekötvék, miután ő, 's atyja ott, már a' salernoi herczeg szökése' idejében, számüzetteknek ösmertettek, 's ez itélet még fenállott. De Tasso még egyszer akará látni legidősb nénjét, ki Sorrentóban élt; ő gyalog ment oda, testvérétől legnagyobb örömmel fogadtatott, 's kellemes nyarat töltött ott.

...Leonorával mindig levelezésben volt, az, most irá neki, hogy jönne vissza Ferárába, és bizonyossá tevé, hogy mit sem kell többé testvérétől félnie, más levelében parancsolá azt. — „Megyek" mondá testvérének „önkényten lánczokba adni magam!...." Ferárában jól fogadtatott, de — Leonorát nem volt szabad látnia. Ez, 's mostani állapotjának hasonlitása ifjukora napjaival nehezen esett neki, elhagyá Ferárát, sokáig tévelygett, csupán szánakozásból élősködve várasról várasra, 's ismét visszajött Ferárába, hol Alfonzo parancsára, mint beteg bezáratott. Most baja magasb fokra hágott, tünetményeket, 's rettenetes alakokat látott. — Költői becsülete is minden részről megtámadtatott, 's ellenséginek száma behomályositá hirét. Már rosz költőnek neveztetett. Mind e' balesetekben nem hagyá el musához való szeretete. Versbe, 's prozába irt, 's munkái kritikussainak eszessen felelt. Végre 9 év után mellyet Tasso állandó gyöngelkedésben, 's 7 év után mellyet tömlöczben töltött, szabadságba tétettett. Akkor 42 évéb. Mantuaba herczeg Gonzaga Vinczéhez ment, onnét Nápolyba, anyai jószágit visszakérhetni. — Megkapá az engedelmet, visszatért 's egyideig lelkinyugalmat éldelt, melly 10 egész évig ösmeretlen volt előtte.

Az irigység elhallgatott, — hire ismét emelkedék. — Pénzt, 's tiszteletet adának neki. — VII. Clemens által Rómába hivatott, ki a' bibornokokkal tartott gyülésben elhatározá nékie babérkoronát, 's a' diadaltiszteletet megadni. Tasso Rómában két bibornoktól, nagy számu apátaraktól, 's több nagytekintetü férfiaktól fogadtatott. Audientiára a' pápához vezetének. — Aldobrandini cardinálok, a' pápa' unokaöccsei, kik Tassot szerették 's tisztelték, az ünephez való készületeket tevék, de az alatt Tasso megbetegedék, 's egy nappal a' pompa előtt meghalt 1595dik eszt.

Az idő, melly a' középszerü munkákat elrontja, Tasso költeményinek igazságot szolgáltatott. *A' megszabaditott Jerusalem* Olaszhon' több városiban énekeltetik, mint hajdan Homerus versei Görögh honban; 's a' pártalan utóvilág egy osztályba tevé a' költőt Virgiliussal.

IV.

Shakespeare.

Shakespeare Vilmos a' Varwiki grófságban, Stratfordban szül. 1546. Atyja helység birája volt, de kevés vagyonú, 's nagy számu családu, azért gyapjúkereskedést is üzött, fiát is kalmárságra nevelé, nyilvános oskolába küldé, hol olvasni, irni, számolni, 's tán egykevésé latinúl is tanúlt.

Shakespeare 16 éves volt, midőn egy falujabeli gazdag parasztnak leányát vevé nőül. — Ő most gazdagon élhetett, 's tán soha sem lett volna ösmeretes, de eltékozlá vagyonát 's most szükségtől kénszeritve Játékszini költővé lett.

Akkor nyomorú darabokat játszának, mellyek még csak középszerü darabok ideáit sem adhatták. Shakespeare lángesze oriási léptekkel haladott, végre ő is fölvétett színésznek, de ott nem sokra ment. — — Csak most lobbant fel benne lángeszének tüze, 's ő költővé lön. Munkái által minden rögtön meghomályosodott; neve szájrol szájra repült, minden a' színházba tódult, ő a' maga, 's színésztársai' szerencséjét megalapitá. — Érsébet királyné jótetéményekkel halmozá, ugyan azt tevé I. Jakab. Lord Southampton jótéteményivel serkenté őt 100 louisdort, 's barátságát ajándékozá neki.

Shakespeare önszerencséjét genieje, 's erkölcsi tulajdoni által érdemlé meg. Ő nemesszivü, 's jóltévő volt. Más irókat is becsült és szeretett.

Johnson Benjamin, ki az angol játékszinnek más alakot adott, egy kőmüves fia volt, szegény, 's ugyan azon kézmivet kellett üznie, de üres ideje alatt a' músáknak hódolt, 's miután egy darabot elkészitett, odá adá azt két szinésznek, kik azt megvetéssel elveték, — mivel nem volt elég lelkök, az övét felfogni — ámbár a' szegény iró kéré őket, hogy azt fogadják-el. — — Shakespeare még is akará a' darabot hallani, — 's elbámult. Sürgetésére játszatott, tetszett, 's az ifju iró nagy talentommak jelentetett ki.

Shakespeare jelesb darabjai ezek: Othello, Hamlet, Romeo és Julia, Makbeth, Lear, Julius Caesar, V. Henrik, III. Richárd, 's a' Windsori asszonyok.

E' hires költő 1610d. eszt. elhagyá a' játékszint, 's Stratfordba ment, hol nyugalomban éldelé vagyonát, 's honjának tiszteletét. Anglia leghatalmasabb személyei baráti voltak.—Meghalt 1616d. eszt. 52 éves korában, 's a' Stratfordi templomba temetetett el; 3 leánygyermeket, 's halhatlanbirt hagyott maga után. — 1740d. eszt. másfél századdal holta után, polgártársai a' Westmünsteri apátságban pompás emléket állitottak neki Királyok, 's nagyvezérek koporsói között. —

(Folytatjuk.)

BARÁTOM EMLÉKE.

Súgár termet, pírral vegyes hószin arcz, barna fürt 's szemöld, nefelejts szem; illyen volt nyájas olvasóné a' huszonkét éves kedves ifju, ki a' mohos sír' rideg ölében szunnyad, 's ki emlékének szentelvék e' sorok.

Ki a' gyász alak, ki sír' rémkint bolyong az enyészet' komor honában, ki hév könyekkel öntözi a' fagyos sírt, föfolvasztandó annak jégbilincseit, hogy új életet leheljen a' kedves szendergőbe?

Egy anya, a' bánat 's fájdalom' leánya. Kinek házassági bóldog szövetsége csak igen kevés ideig tartott, 's annak gyümölcse egy kedves gyermek.

A' nagy világ zajos lármaitól elvonultan, a' mult' édes emlékének 's egyetlen fija czélirányos nevelésének szentelte élte minden perczeit a' gondos anya. 'S mint fejledezének annak éveivel együtt lelki 's testi tulajdoni, ugy oszlott ennek sötét bánatja is. 'S egy édes jövő utáni remény, fiját az erény' utjain fölnevelkedni majd érdemteljes honfinak, 's öregsége gyámolának szemlélhetni: lassankint felejteté vele az élet' töviseit mellyek sebzék, 's szenvedéseit, mellyek epeszték.

A' gyermek ifjuvá lett, 's nem véte el szemei elől a' czélt, melly lépteinek ki vala tűzve, 's a' kedves ohajtás, jó anyja élte estvéjét borutlanná tenni: heves ösztöne volt, hogy az erény' 's tökélletesedés' ösvényén kettőzött léptekkel haladjom ő tanitóinak öröme, iskola-társainak disze, 's a' honnak reményteljes növendéke vala, gyöngéd szeretet éleszté keblét mindenki iránt, 's a' kellem, melly egész valóját vonzóvá tevé, kitkit rokon érzetre indíta. Itt tanultam én is megismerni a' jelest, itt szövődtek érzetink egymásba 's itt fogadtunk egymásnak örák hűséget. —

Haladt az idő, 's barátom kilépe az iskola' falai közül, a' nagy világba; fedhetlen élet, derült fő, mivelt kebel, olly körbe helyzék, melly nem vala ugyan csillogó, de elég alkalmat nyújta használni ember társainak, mellyre érző keble annyira vonatott; meleg kebellel ápolá a' szenvedőt, 's a' fájdalom' könyeit letörleni lelke legkedvesb éleménye vala. A' hála' meleg könyei, 's jó anyja öröme, ki felejtve sorsa sújtoló csapásait ifjodni érzé magát az erényes fiu' közelében, 's a' boldog önérzet, kedvessé tevék életét, 's az olly kellemes élet' becsét még egy kedves lyánka is nevelte, kiért égett az ifju, 's ki viszonzá ennek hő szerelmét.

Édes ámulatban merengett a' jó anya, a' szép jelen, boldog jövőt igért, de a' sors máskép akará!

Egy véletlen meghűlésből eredt betegség elragadá a' szép Luizát, barátom kedvesét, mélyen hatott e' veszteség érzékeny keblére, 's benső

bánat emészté, ő titkolá fájdalmát hogy jó anyját kimélje, de a' halvány arcz, borongó szemek, elárulák lelki szenvedéseit 's ágyba esett. Anyja reszkete eletéért, éjfeleket virasztott ágyánál, kért esedezett, rimánykodott, patakkint omlottak könyei, hasztalan, a' sors kérlelhetlen maradt! négy hét múlt el, 's az őszi szél busan lengett az ifiu sírja felett.

Mint sír réme, bolyong a' vigasztalhatlan anya vérző keble csalt reményeivel az enyészet' komor honában, hév könyekkel öntözi a' fagyos sírt — melly élte' örömit zárja — fölolvasztandó annak jégbilincseit, hogy uj éltet leheljen a' kedves szendergőbe.

VARGA S.

SIRBESZÉD,

NÉHAI PARÁZSÓNÉ ASSZONY' HAMVAI FELETT

FEBRUARIUS' 26dik 1838.

(Vége.)

Ez-e tehát czélunk? ez kimért pályája az egeket rendező embernek, hogy csekély ideig tartó hiú töprenkedései után, hajtsa le fejét a' lelketlen porra 's oszoljék fel szemgyönyörködtető tagaival a' setét föld' gyomrában? — Így mi botorság köt le bennünket, hogy egy hosszu élet' terhes békóit hordozzuk, hogy az elnyomó' gonoszságát, a' gőgös' megvetését, a' megvetett szerelem' gyötrelmeit, a' késedelmes igazságot (mint a' philosoph Hamlet gyönyörű monologjában elszámlálja) és más végtelen nyommasztó terheket békén emeljünk, utóljára is czél nélkül leteendők azokat az örök sir' szélén 's fejünket soha nem ébredő alvásra hajtandók. — Nem, nem, — ez nem czélja az embernek!

Mi lélek és erő vagyunk! örök, szellemi lények! Mi ennek egy földi élet? egy kisded tapasztalható tünemény a' szellemi nagy örök világban. Az ember elhúny, azaz leteszi hitvány hüvelyét, egy marok port, az erő pedig felszáll és él. Hová megy pedig az erő, azon ne aggódjunk — mond egy meglepő hasonképben Herder. A' nap, melly lépteinkre világot sugaraz, kiméri lakunkat és földi foglalatosságinkat nappal, elrejtve az alatt a' mennyei csillagokat. De mihelyt ő leszáll, előtünik a' világ nagyobb alakjában; a' szent éjszaka, mellybe takarva egykor mi is feküvénk és feküvendünk, homályba borítja szemeink elől földünket, és felnyitja a' helyett az eget és az égen a' halhatatlanság' ragyogó könyvét.

Mi szellem és erő vagyunk! ismétlem, — részei azon végtelen erőnek, melly az egész világegyetemben annyi alakba, annyi rendbe elszórva van, mellynek bujdosó csillagunk csak gyakorló helye. Földi létünket alig mondhatni életnek, ez inkább csak magva, előkészülete az életnek. Az ember tökéletesen csak akkor született ha meghalt.

Megnyugovás' balzama legyen tehát ez szíveinkre, midőn itt e' sirok közt, illetődött érzelemmel megállapodunk. Ne keseregjünk elhúnytán e' kedves halottnak, kit legitten nyugalomra bocsátunk, az ő halála által a' halhatatlanok közt egy uj gyermek született. A' nagy Franklinnal szólván: elhúnyt barátnénk és mi, útazunk egy nagy örömünnep felé, mellyre hivatalosok vagyunk; az ő kocsija előbb lett készen; mint a' mienk 's előbb utazott el. — De mi is egykor, reményljük, levetvén itt testünket, e' nyügét szellemünknek, követendjük őt oda 's megtalálandjuk ott; 's

„E' szép remény, mint zengő csalogány
Szól a' tavasznak bokrain felénk,
'S kies jövendőt hirdető dala."

(Vörösmarty.)

Téged pedig, levetkezett színi öltözete a' veled müvészkedett szellemnek, titeket elvirított kedves arczok, leteszünk a' hamvadás' porsátorába; édes nyugalom ünnepeljen itt fölöttetek, — míg egykor ismét fölkeres titeket tulajdonostok, 's ujolag fölékesítvén magát ujvirágzatot öltendett díszeitekkel, 's mi mindnyájan mondhatlan örömét éldeljük a' nagy viszonlátásnak!

ÉSZREVÉTELEK

a' Figyelmező 8ik számában Rädlinger magyarositott munkájának birálatára. *)

A' józan kritika jótékony világa oszlatta el az igazságokat körző sötétséget. Ez hozta világoságra az igazságoknak egész seregét, mellyek közül e' nélkül sokak felett még most is lebegne a' homályosság felhője. Ez választá el az igazat a' nem igaztól, a' világosságot a' sötétségtől, 's azt egész méltóságában tüntetvén elő velünk megszeretette, amannak pedig megmutatván valóságos képét, megbarátkozásától elundorított; de a' maga határiból kivágó, túlságos, egyoldalu, haraggal, párttal, rágalommal telt, szóval nemtelen kritika, pusztító tüzkint emészt meg minden szentet, sáskakint pusztitja az igazság mezejét, 's a' rosz következések számlálhatlan mennyiségét vonja maga után. Ki hinné pedig hogy az illy — nemes czélját vesztett kritika, a' felvilágosodással dicsekedők között is ápolgatókra talál? 's még is ugy van: sokan vannak most is kik azt önfonák fogalmaik terjesztése eszközeül alacsonyitják le, kiknek csak az jó, mi tulajdon rosz elveikkel egyeztethető; kiknek — ugy látszik kitüzött czéljok mindenkit ha csak lehet — gyalázni, hogy ők felül kerekedhetvén annál nagyobbaknak látszassanak, annál inkább tündölködhessenek. — Mióta t. i. megszületett a' *Figyelmező*, és kitüzte háromnak vezérlése alatt zászlóját: alá szegődtek a' ferde czélt elérni törekvők is; üzik mesterségüket már rég büntetlenül; alig van munka mellynek szerzőjét mérges fullánkjokkal ne szurnák; 's ámbár van e' kritikák tárában egy két világító lobogvány, hasonlók ezek is a' sürü felhők közül kitörő holdvilág egyes sugarihoz, mellyeken diadalmaskodik a' zomok éjszaki sötétség.

Im egy ujabb példája az illy nemtelen kritikának: Bizonyos 104 ur, Rädlinger munkáját egész neki feszültséggel, czikornyás kárhoztató szavakkal, 's mint látszik — lángoló kebellel az illy dolgozatokat gáncsolgatni — ócsárolja, de ócsárlásának okait felhozni elmulatja, 's már nem tudom azért rosz-e a' munka, hogy a' birálónak ugy tetszik; hogy a' Figyelmező szerkesztősége 104 birálatára nyomta megegyezése bélyegét; vagy pedig hogy *Dr. Schedel* a' munkára csapott dictatori pálczájával kinyilatkoztatá a' Figyelmező 8. sz. 124. lap. hogy: *az ugynevezett Maecenások is felette ritkák mai nap, 's kik egykor legtöbbet tevének a' tudományok mellett, most legfeljebb Richter és Raedlinger, Moore Tamás, és Cobbet-féle szülemények forditására nyujtanak eszközt és módot?* — Higye recensens ur, hogy valamint senki állitásainak, ugy Dr. Schedel, és rec. ur szavainak sem adunk hitelt, okok nélkül „nullam verba fidem, amota ratione, merentur;" már pedig hol vannak az okok állitásai bebizonyitására? Recensens ur is elismerheti — ha még látni tud, — hogy puszta állitások, erősségek nélkül, teszik egész birálatát. Igy birálni lehet a' nélkül, hogy a' birálandó könyvet olvasnók: csak meg kell nézni a' könyv' czimét, 's ha nem tetszik, fel kell

*) *Tekintetes szerkesztő ur.* A' Figyelmező 8. számában megjelent Raedlinger magyarositott munkájának félszeg birálata, szokott türelmemet megtörte, 's válaszolni kisztetett. Vallásos ugyan válaszom kivált ott, hol a' birálóval tudatom, hogy a' tekintethezi rágaszkodás nem *vak hit;* de a' vallás ellen elkövetett rágalmat lehet-e máskép' mint vallási elvekből megczáfolni? Hallgatni sem volt ez esetben tanácsos, mert igy könnyen gyanu kerekedhetnék, hogy magok a' katholikus hittudósok is elismerik e' vád igazságát. Ha a' biráló elég szemtelen volt nyilványosan vak hittel vádolni a' katholikusokat, hadd lássa a' publicum, hogy ezek az illy rágalomra tudnak felelni. Im tehát a' kész választ bátor vagyok tettes urnak küldeni a' Rajzolatokba. — Ugyan is kiuek küldhetném bátrabban válaszomat? A' tettes urhoz van legnagyobb bizodalmam, mert tudom, hogy az igazság valódi pártolója, 's lapja az igaznak kész elfogadója. Ki egyébiránt hazafiui szeretetébe ajánlott maradok. 's a' t. Pesten, martius' 4. 1838.

hiv tisztelője

*P * S * **

- NV** nevendékpap a' pesti egyetemben.

kiáltani: *borzalmas czim!* a' könyv tartalmát szükség azután elolvasni, 's ha előítéletünkkel ellenkezik, ha vallásunkróli balvéleményeinket zuzza szét, utána vetni: *de az a' foglalat is!* nem ritka tünemény mostanság, hogy sokan a' vallást tárgyazó, gyülőlségből is olvasatlan hagyott munkákra lövellik nyilaik' záporát. Illy birálat tehát válaszra sem méltó: mert hasonló a' gunár sziszegéséhez, melly a' mellette elmenő jót rosszat; ártani nem ártani kivánót, 's kivált fajához nem tartozót kisziszegi: de mivel 104 ur birálatában a' *tekintethez visszatérést vakhithezi visszatérésnek* állítja, 's igy e' tekintethez ragaszkodókat vakhitről vádolja, a' szóváltást el nem mulathattam; mert a' fonák fogalmak terjesztése által, természet törvénye ellen elkövetett vétket, köteleségünk megróni, és egy egész vallási gyülekezet ellen elkövetett rágalomért szükség számot kérni.

Felszólitanám e' szerint recensens urat állitásának igaz volta bebizonyitására; de mivel tökéletesen meg vagyok győződve, hogy többet mondott sem hogy megmutatni tudna, 's hogy azt sem rec. ur, sem osztályához tartozók közül akárki védokokkal — erősekkel, 's nem álokoskodásokkal — támogatni nem képes: a' Figyelmező szerkesztőségét vonom kérdőre: miért bocsátja sarlóját nem tulajdon rétjébe? vagy feltett czélja azokat, kik az uj hitnek nem felkentjei, hol csak lehet vagdalni? vigyázzon a' Figyelmező, nehogy a' másoknak készitett méreggel telt poharat, kénytelen legyen önmaga kiüriteni. —

Még csak röviden a' kérdésbe forgó tekintetről, mert 104 úrnak alig ha igaz fogalma van a' törvényes egyházi tekintetről, különben illy nyilatkozást nehezen teend vala: vak hit-e azt hinni recensens ur mit a' Megváltó tanított, mit az Apostolok hirdettek? 's mit tanit ezen tekintet? nem azt-e, mi mindenkor, mindenütt, mindenkitől Krisztus tanitásának ismertetett el? 's ezt hinni ha igazán tudjuk, hogy az Ő tanitása, vakság? — nem elegendő ok a' hivésre, az Ő isteni küldetése, mellyet számtalan csudákkal bizonyitott be? Lássa 104 ur, van törvényes világi tekintet, és határozatinak ki hitelt ád azért, mivel a' törvények vezérfonalán történtek, vak hitről nem vádoltatik; van törvényes egyházi tekintet is, 's kik e' tekintetet elfogadják, és tanitását meg nem vetik, mivel megvannak erős okokkal győződve, hogy ezt a' keresztény religio alapitója adá a' világnak, vak hitről vádoltassanak - e? Bizonnyára azon hiedelem vezette 104 urat ezen nyilatkozásra, hogy e' tekintetnek akármit tanitson, hinni kell; ugy van; szükség ennek kétségeskedés nélkül hitelt adni, de miért? mert terjedésének körét a' kinyilatkoztatott igazságok szábják ki, mást nem tanit, mint mit Krisztus urunktól hiven vett; itéletet csak akkor hoz a' vizsgálat alávetett hitágozatról, hogy igazán Megváltónk tanitása, ha egyetemes megegyezés van; már az igy hozott itéletnek hinni vakság-e? Továbbá a' hittudósok okok nélkül tanitják-e a' hittudományt? nem kinyilatkoztatás és észből meritett okokkal támogatják a' hitágozatokat? vakon hiszik tehát azt mit okokkal támogatnak? szóval a' tekintethez ragaszkodás nem *vak hit*, a' tekintethez csatlakozóknak soha sem volt, jelenleg sem az, nem is lesz elvük, az okok nélküli hivés, a' *sic volo, sic iubeo, stat pro ratione voluntas. De elég!* Az illy ivótól, ki szóval: *messze van attól, hogy a' hazánkban szerencsésen valahára elhangzott vallási vitatások zaját felköltse*, — de tettel épen ott, hol igy nyilatkozik, ellenkezőt bizonyit *én iszonyodom, és futok!*

SOMKUTI ZSIGMOND.

MŰVÉSZET.

GOETHE UTÁN.

III.

Arabeszkek.

(Vége.)

Hiszem, még tevék egy jegyzést, melly kimagyarázza, hogy' dolgoztak azon idő jobb művészei a' dilettantok' szükségeinek ellenében. A' falaknak köz képei, bár azok is csak márra

vannak festve, még sem azon helyen látszanak dolgoztatva lenni, hol most vannak; ugy látszik hogy csak azután hozattak ide, a' falra ragasztattak, 's oda mázolva festetett bé az egész térhely.

Igen könnyü mészből 's puzzolánból erős 's hordható táblákat készitni. Hihető hogy Nápolynak jobb, és sok mivészei tanitványjaikkal bőven festettek illy képeket: 's tőlök vitt egy mezővároskának — mint Pompéji vala, lakosa tehetsége szerint egy képet; 's mázlók, és alsóbb osztályu mivészek, kik arabeszkeket festeni tudtak hamarább találkoztak, 's igy minden házur' szüksége ki vala elégitve.

Pompéji' egy házának szobájában egy pár illy táblák elválva, 's falhoz támasztva találtattak; 's abból azt akarták kihúzni, hogy a' lakosoknak a' Vezúv kirontásakor idejök volt lefüreszelni, azokat megmenteni akarván. De előttem ez, több mint egy ok' miatt igen hihetlennek látszik, 's inkább azt hiszem, hogy ezek egy pár ollyan szerzett táblák voltak, 's mellyeket még egy épületben kellett volna használni.

Vidorság, könyelműség, 's fényvágy, ugy látszik, ezek voltak, mellyek az arabeszkeket feltalálták, 's elterjesztették, 's igy ez értelemben azok könnyen megengedhetők, kivált midőn mint itt a' jobb mivészetnek mintegy rámául szolgálnak, 's azt nem zavarják, nem szoritják el, sőt azt még közönségesebbé, 's jómivek birtokát még lehetőbbé teszik. 'S én azért ellenök pörölni soha nem fogok, de csak azt ohajtandom, hogy a' legfentebb mivek' becse elismértessék. Megtörténik ez, úgy minden alsóbb osztályu mivészet kézimesterséggé, 's helyére sülyed, 's a' világ olly nagy, 's a' léleknek nagy szüksége van éldeletét különbösitni, hogy a' legcsekélyebb mű is a' maga helyén mindig becses maradand.

* * *

Titus' fördőiben Romában még láthatni néhány maradványait a' mivészetnek. Hosszu ives boltozatokat, nagy szobákat ugyan csak kisimiratni, 's festetni kellene, 's a' lehetőségig kevés czifrázatokkal. Tudjuk, melly gonddal mázolák be a' régiek falaikat, 's mázoknak milly márvány simaságot tudtak adni. A' tiszta tért, via szfestékekkel festék be, 's mellyek szépségöket még mostanig is alig veszték el, 's első korokban mintegy fénylő mázzal vonattak-bé. 'S egy illy boltozatos csarnok a' szemet, mint már mondaték, simaság, fényszin, és tisztaságával is gyönyörködteté. A' könnyü diszlet, a' tetszős czifraság mintegy ellenkezék a' nagy, egyszerü architektoni tömegekkel, 's azt boltozatos ernyhelylyé, 's egy sötét teremet tarka világgá teve. Hol szolidul kellett, 's akartak díszesitni ott nem nélküleztek sem tehetséget sem lelket.

* * *

Azon hires arabeszkek, mellyekkel *Raphael* a' Vatikán' némelly helyeit diszesité, persze már más értelemben vannak; ollyanok azok mintha pazérolva akarta volna megmutatni, mit tud ő kitalálni, 's mit vihet ki száma azon ügyes mivészeknek kik vele voltak. Itt hát már nincs azon bölcs takarékossága a' régieknek, kik csak mintegy siettek egy ház bevégzésével, hogy azt hamarább élhessék: de itt egy mivész van, ki a' világ' urának dolgozik, 's annak mint magának egy emlékét akarja emelni a' teljnek, 's gazdagságnak. Itéletem szerint leginkább vannak a' régiek' lelkében azon Villa' egy szobácskájának arabeszkjei, hol Raphael kedvesével lakott. Egyik oldalán a' boltozatos fedelezetnek Nagy Sándor' menyegzője van Roxanéval, 's egy más titkos allegoriai kép, hihetőleg a' kiványok' hatalmát képező. A' falakat kisded géniek lepik el 's kinőtt férfi alakok, mellyek pálczákon, 's más czifrázatokon lebegnek, 's annál hevesebben 's vidorabban mozganak. Balancierozni 's egy czél felé láttatnak sietni, 's a' mennyi mozdulatokat tehet az életöröm. A' szép *Fornarina* mellképe négyszer van viszonozva, 's a' szobácska félig szeles, félig szolid diszletei, örömet, éltet 's szerelmet lehelnek. Igen hihető, hogy ő csak egyik részét festé maga, 's az annál kecsesebb, mert itt sokat tehetett volna, de kevesebbet, éppen mennyi elég vala, akart tenni.

SZERENYI GYULA

HIR- 'S DIVATLAP.

PESTI HIREK.

1.) Mult szombaton adá Lacombe ur és huga utolsó hangversenyét, nagy számu közönség gyülvén a' fiatal mivész és mivésznő remekletében élvezni. „Éjfél" nagy ouverture, Lacombe ur' szerzeménye, élénk gyönyört gerjeszte, egész hangakar által adatván. Nem dicsérhetjük eléggé a' szerző urat, hogy ezen magasb nemü szerzeményében, mint mellyet minap hallánk tőle, nagyobb iparral áldozott. Noha e' mü igen komoly, mind a' mellet nem gátlá Lacombe urat, hogy azt el ne öntse tüzzel, jelentőséggel 's elragadással, melly a' franczia hangászatot főleg charakterizálja. Azután Lacombe ur hallatta magát zongorán Hummelnak egy concertjében (A moll). Valóban csudálnunk kellett azon gyengédséget, kinyomást, hatóságot, tisztaságot, mellyel az ifju mivész e' darabot játszá. Hallottuk e' concertet Hummeltől magától is, de ha e' nagy hangász kijöhetne sírjából örvendeni fogna a' modoron, mellyben Lacombe ur szerzeményét játszá. Vajha hallotta volna ő Lacombe ur' hangjait mielőtt az örök nyugalomba szenderült. Schódelné asszony, noha nem a' legjobb egészségi állapotban, mint hangjáról sejditők, elbájolá a' közönséget mély érzetével, mellyel az erdei madárkát éneklé. Hatása tökélletes volt, a' honnan zajos tapsra ragadá a' közönséget. Szép rendeltetés és dicső, illy hatalmat gyakorolhatni a' sziveken! A' kedves Bacarole, mellyet Lacombe ur tökéllyel játszott, és az ördög táncz, melly noha igen eredeti, még sem eléggé alvilági, hogy rajta az ördög tánczolhatna, igen jól hangzottak. Némellyek helytelennek tarták keringők' adását hangversenyen, de megváltoztaták véleményöket mihelyt e' szerzeményét hallák a' játszónak. Lacombe Feliczia kisasszony, szinte bágyadt egészségben, csak egy románczot éneklett, de e' kis darabot olly izléssel 's érzettel, hogy hatása nagyobb lön, mint egy nagy dalé. Mindenki akará még egyszer hallani a' kedves dalnoknét, midőn ez hangzék el ajkain: ‚Qu' il est doux de se revoir, Lendvayné asszony a' Hüséget Hollótól szép csinnal szavalá, 's nagyon megérdemle a' tapsot, noha választását jelesebb darabra intézheté. Schódelné asszony másodikszor is olly nagy tetszést nyert, mint először, ámbár választása nem olly szerencsés volt. Wagner J. ur' kellemes játéka ismeretesb, mint sem magasztalnunk kellene. Thalberg' caprícioja, melly nehézségekkel tömött mü rendkivüli könnyüséggel játszaték Lacombe ur által. Ugy látszik, ő csak enyeleg a' szokatlan nehézségekkel, mellyek e' műben mindenütt halmozvák; azonban soha sem felejti el a' tiszta kinyomást melly a' mivész' játékának lelke. Azt hisszük Lacombe ur nagy zongorázsinknak is mintájok leend. Ő még csak 19 éves..... milly nagy jövendője!

Köszönettel tartozunk a' hangakar igazgató Grill urnak, 's a' több mivészeknek is, kik e' szép hangverseny' kellemeit nevelék, 's egy édes órában reszelteték a' közönséget. H.

2) Holnap, pénteken mártius' 9én, Ő cs. kir. Főherczegsége' a' Nádor' születése' ünnepére, a' magyar színházban **„NORMA"** opera fog előadatni 's a' színház először ***légszeszszel*** megvilágíttatni.

Figyelmeztetés.

A' Rajzolatokbul néhány teljes számu példánynyal még szolgálhatunk. Kik hetenkint rendesen képekkel ohajtják lapjainkat járatni félévi ára postán 6 pengő for., helyben 5 for. pengő.

☞ Ha kik t. Előfizetőink közül az illető postákon vagy helyben divatképeinkre a' járandó 1 frt díjt rá fizetik, az eddig kiadott divatképeket is megkaphatják.

Szerkeszti Munkácsy.

NYOMATIK LANDERER BETŰIVEL.

Pest
Martius 11kéa
1838.
20dik szám.
Megjelen e' divatujság hetenkint 2szer. Helyben felévi dija 4 frt., egész évi 8 frt. Postán 5 fr. és 10 fr. pengő.
RAJZOLATOK
A'
TÁRSAS ÉLET
ÉS
DIVATVILÁGBÓL.
Előfizethetni uj-világ utczában Reisinger házában 554ik szám alatt. És minden cs. kir. posta hivatalnál.
Negyedik év'
Szent a' Törvény! szent a' Béke!
Ez legyen Hazánknak éke.
Első fele.

TÉLSZAKI UTAZÁS
GALLICZIÁBAN.
TÁTRAY-TÓL.
I.
A' veres orr, és hideg könyű.

Fool. Can'st tell how an oyster makes his shell?
Lear. No.
Fool. Nor I neither.
Tom's a-cold.
Shakespeare.

Kényelmesen utazni nem utolsó dolog; — kivált ha langyos tavaszi napsugár, vagy a' sápadt holdvilág kiséri-át a' vándort, természetünk homályos ligetjein, — vizomlásos érdőkoszorúin, és virágokkal hímzett rétszőnyegein, saslakta sziklatetők 's aggszerű váromladványok között, hol a' regényes villikör ángoly phlegmával lejtiel szellemtánczait. Láttátok-e valaha a' schweiczi cantonok ezüstős jégcsúcsait, sötét keblü fenyveseit, 's szeliden mosolygó tóhullámait; a' Rajna- és Vágmellék hajdankort sugárzó várromjait; a' kelet' czedrus- és pálmalombokkal övedzett berkeit; a' világtenger nagyszerű háborgásait; láttátok-e az éjszakamerikai őserdők vadon-csudájit, és a' classikus görögföld idealis Tempevölgyét? — Mit? — Valóban nem láttátok! — Ah ugy minden jól van; mert Merkur varázspálczájára mondom, — bizony én sem láttam. — Na, csakhogy nem láttátok? — Milly boldog meg elégedéssel olvasandjátok mármost télszaki rideg utazásomat, mellyben sem idyllicus nympha, sem Flora, sem Pomona, sem rózsás labyrintkor, sem symphonia, — csak mindig december és december, meg egy darabka friss januarius!

Midőn utazási terveimről még az operenczián is túl álmadozva fölszított kandallóm mellett fütőztem, — akkor még azon erős hiedelem gyökeredzék meg bennem, hogy az egész világ kandalló; — (pedig higyétek-meg akkorában még nem is olvastam a' sz. pétervári Czárpalota, — a' londoni börse, — és a' párisi olasz dalszínház leégésének hosszadalmas históriáját) — sőt azt is hittem hogy a' hidegről képzelgés, kivált tüzes vérű fiatal emberben, nem egyéb, mint hagymázas agyrém. — Azonban poetai véleményimet csakhamar lekapanyelezte a' kritikus december.

Képzelj magadnak nyájas olvasó, egy öblös zöld szánkát, mellyben két ifiju ember űl, — eskimókkint szőrbe burkolva, szótalanúl és komolyan mint a' csuklyás trappista; — képzelj magadnak két császárkörtve nagyságu veres orrt, — 's gondolj még ehhöz — de csak ugy nyájas olvasóm, ha még nincs megerőltetve phantaziád egykét fagykicsikarta, 's dohányfüst nimbuszában ragyogó hideg könyűt, — mint p. o. a' vén férjét temető fiatal özvegyé szokott lenni, — 's egyelőre észre fogod venni, mikint már a' légmérő 18—19dik fokára hágott, 's a' két fiatal utazó a' miskolczi kocsonyát híven paródiázza.

Illy dermesztő állapotban utaztam én H*. barátom szives fölhivására Eperjes városától egész déli Galicziába. — Oh kegyelmes, irgalmas olvasó, — szándd meg a' két ifijú vándor' zordon sorsát, — 's ejts egy hő könyűt hideg utazásukra.

☞ Ezen számunkktól a' hiányzó félivet jövő lapjainkkal fogjuk kipótolni.

II.

Bártfa. — Román,

Voltam valaki valaha;
De az idő mostoha,
Megcsalt,
Megrongált,
'S az a' ki voltam
Nem leszek többé soha.

Egy penzionatus kapitány.

Néma borongással megy az őskor' lelke fölötted.

Vörösmarty.

Utitársam szerelmet hordott kebelében; — 's ez volt az oka, miért hogy ő nem panaszolkodék annyira a' kegyetlen hideg ellen, mint én, ki csak nem regiben végezém-be zálogos pörömet a' csélcsap Amorral. — Szegény Menyus! olly nagyokat sohajtott az előttünk álló hamvas Kapi-vár felé, hogy a' bajuszán csüngő vékony jégcsapok lassankint olvadásnak eredtek. — De hijában —

Erdő nincsen zöld ág nélkül,
Mező sincsen virág nélkül,
Az ő szíve sincs baj nélkül:
Mert távol van kedvesétül.

„Ah szelíd ég! — fölkiálta néha néha zuzmarázos leventém — csak az én kedves szép Bettikém űlne most mellettem, — bizonyára kiszoritnók magunk közűl a' hideget.“ — A' sok „ha“ és sok „volna“ egymást űzte, mig nem Bártfa városát elértük.

Bártfa városa még most is a' régikor' bélyegét viseli homlokán. — A' belváros nagyrészint vastag kőfallal övedzett, — mellynek következtében azon eredményre bukkantam, hogy Bártfa városát nem pusztító hadsereg, hanem az idő szokta volt ostromolni. A' belváros' főútczatérén régi idomú tarka barka házak emelkednek, roppant ereszekkel, és csatornákkal. — Nem tudom, ha pénzhiány, vagy az előiteletes regihöz-ragaszkodás szűli-e azt, hogy a' bártfai polgárok nem javítják, nem épitik kisvárosukat; elég az hozzá, én kész volnék elhinni, miképen Bártfa' épen ugy nézett-ki Róbert Károly' uralkodása alatt midőn fölszabadúlt, mint a' jelen időben. — Közepén a' városnak nagy tekintettel sötétlik az ó-szabású városház, — mellyben — a' többi közt — ritkaság gyanánt tartatik egy fából készített, 's vas-plehvel pánczélzott levente. — Oriási hősünk még nem régiben a' városház' erkélyén hetykélkedék; — 's a' bártfaiak őt Románnak nevezék. — Ó dicsőséges Román, ah nagyhirű vaskakas! — miért lövöldöztetett le téged magas állásodrúl a' szigorú tanács? — Uraim ez mély titok; — meglehet be van iktatva a' jegyzőkönyvbe; de mi arról mit sem tudunk. — Román, Román! — én gyanúskodom, — alkalmasint azért practizáltak-el téged magas állásodrúl a' senator urak, hogy fiatal fogékony, hajlékony, vékony leánykáikat valahogy kisértetbe ne hozhasd.

A' góth izlésben épűlt katholika szentegyház külseje, fölötte meglepő, belső elrendezése pedig a' legtudósabb műertőt is bámulatra gerjesztheti; a' góth falakon kigyódzó czifra alakzatok, szeszélyes csoportozatok, a' plastikai csint hordozó egyes szobrok, 's némelly művészi szentségek, élő tanúji a' középkori épitkezés és művészet' mekkora kifejlődésének.

Az is említést érdemel, hogy Bártfa egy ciscercita-kolostor romjain épült-föl 1320ban. — Tetőpontját a' reformatio idejében érte-el, midőn nevezetes iskola, könyvnyomó intézet, — 's több tudós férfiak köre, diszesité; — 's most a' nevezetes iskola volt helyén talán vásznat fehéritenek. — Ó Bártfa! Régi dicsőséged hol késik az éji homályban? —

III.

A' márványszobor és a' makoviczai vár.

A' vég, mellyet Szokrat ére,
Cátónak kihulló vére,
'S Zrinyi Miklós szent pora,
Egy bohóság' lánczsora! —

Kölcsey.

Hol van az egykori fény, hol van az egykori zaj? —

Kazinczy Ferencz.

Hosszúrét és Bártfa között, pusztán és figyelemre sem méltatva áll egy jelentékeny márványszobor, melly a' makoviczai vár hajdani birtokosát, a' gyászemlékezetű Szeredy Gáspárt képezi. — A' fölirás bizonyitja, hogy a' nevezett hős, mint fényes családjának utolsó ivadéka, e' helyen 1570ben hirtelen halálozott meg. — Az oszlop Susanna leányától osztrói János' herczeg hitvesétől emeltetett 1590ben.

Valóban magas érzetekre emelné a' honfikeblet ha honalapitó Arpadunkat, Caesarlelkü Nagy Lajosunkat, a' nemes és hősszellemü Hunyadyakat, — a' resignatio' remekpéldányát Zrinyi Miklóst, 's többeket, — kiknek nagy nevök csillagbötükkel jegyzette föl a' komoly Klio történeti évkönyv-

veink sorsfonta tömkelegébe, — ha mondom ezeket, nem épen müvészi emlék-szobrokban, — hanem legalább csak olly tökéletlen idomban is, mint Szeredy Gáspáré, birhatnók, — hogy nemzetünk hálás érzeteiről dicsérettel lehetne emlékeznünk! — 'S ki tudja, ha nem birtuk-e valaha az emlitettem hősök emlékszobrait? — Hisz' a' mi nemzeti kincsünk odaveszett, a' tatár- és törökpusztitáskor.

Menyus barátom többet gondolt, rózsaszinben ragyogó szerelmével, mint a' mohós régiségekkel. O nyilatkozása szerint, valahányszor régiséget lát, mindig a' hátramaradott vénkisasszonyok jutnak eszébe, kik iránt különös ellenszenvel viseltetik.

Alig hagyók abba polemikus értekezésünket a' vénkisasszonyokrul, 's már ismét ránczba vonúlt Menyus' homloka. „Megint régiség!" kiálta föl nagy boszúsan, 's egyet trüsszente. — Menyusnak pedig igaza vala; mert a' még meglehetős épségben álló makoviczai vár tünt előnkbe. — Nevezetessé tette ezen várat a' már feljebb megismertük Szeredy Gáspár szomorú története, mellyet Mednyánszky Alajos és Peregriny Elek szépen irtak-meg. Meglehet azonban, mikint olvasóim Gáspár bátyánkról mit sem hallottak; — vagy ha ha hallottak is valamit, már régen elfeledék. Ugyanezért nem lesz érdektelen a' különös történet' fővonatait, utazásom folyamatába szőni. —

A' XVIdik század végefelé ugyanis, egyike a' leghatalmasb magyar uraknak Szeredy Gáspár vala, az austriai ház híve, és kedveltje, seregeit gyakran vezetvén győzelmekre, erős gyámolra talált benne a' töröktül és Zápolyától veszélyesitett Ferdinand birtoka, a' miért fölötte becsülteték, 's gazdagon megajándékoztatott. — Végre sok harcznak utána nyugalomra vágyván az ősz bajnok, kényelmes lakhelyéül, széles birtoka' díszét, a' magas Makovicza várat választá Sáros megyében, — hol mindenkor leventei szíves vendegszeretet várta a' számos látogatót. —

Szeredy tőszomszédja 's gyakori társalkodója Rákóczy János volt, a' sárosi vár, 's a' hozzá tartozó város' birtokosa, ki nem csupán barátságos tarsalkodás vagy a' zajos mulatságok kedvéért látogatá meg olly sűrúen az ősz Szeredyt. Egy cselszövényes terv foglalatoskodtatá őt, 's indítá Szeredynek ismételt látogatására. — A' makoviczai dús birtokos ugyanis, nőjével Mérey Annával, csak két leány gyermeket nemze. — Makovicza csak fiágra szállhata, a' leányokat pénzzel kellett kielégíteni, kivevén ha a' birtokos különös kedvezése máskép' rendelkeznék. Ezt megakadályozni, 's a' jövedelmes birtokot magáévá tenni, volt Rákóczy szakadatlan szemügye. —

Egykor Szeredy' várában fényes lakomát űltek. A' billikom-üritgetés közt hízelgő szavakkal dicsértetvén a' makoviczai vár magas értéke, — a' többi közt Rákóczy János tizenhatezer darab aranyra böcsülte azt, — 's egyszer'smind megjegyzé, mikint a' mondott öszveget, akár mikor kész lefizetni a' várért.

„Jól van, legyen!" — felelé indulatosan a' bortúl hevült várur, de egy föltétel alatt: az arany mind ugyanazon esztendei verésű legyen; ha csak egy darab is fogna találkozni közte más évszámmal, és ha az öszveg egy év alatt elé nem leend kerítve, — oda a' fogadás!" — 'S Rákóczy azonnal megegyezett a' nagy fogadásban.

Egy év múlva ezután a' távol láthatáron porfelleg emelkedik, mellyből egy egész csapat levente, teherhordó állatokat vezető csatlósoktúl kisértetve, lépdes-elé. — E' pillanatban néz-ki Szeredy Gáspár kerekíves ablakából, 's a' villogó drága kövekről 's zekéje' fényéről megismeri Sáros' birtokosát a' menet' homlokán. — Szeredy bíbor mentéjét magára vetve, 's kardját oldalára övedzve, nyerítő ménjére pattan, 's egész udvarának kiséretében a' jövők eleibe vágtat, vidám tekintetbe rejtvén félelmét, és bánkódását, melly belsejét szakítá.

Hosszúrét és Bártfa között találkoztak a' bajnokok. A' lovakról leszállanak; barátságosan ölelik és üdvözlik egymást.

„Itt az arany!" mond Rákóczy a' teherhordó állatokra mutatva.

„Szorosan meg kell valamennyit vizsgálni — megjegyzé Makovicza' ura, — mert ha csak egy is találtatik köztük más évi számmal, megnyertem a' fogadást. Egy asztal hozaték-elé, 's a' rászóratott arany fejenkint átvizsgáltaték, miután már megszámították volna. —

„Nyertél!" kiálta Szeredy, 's még egy fájdalmas bucsúzó tekintetet vete a' magas falakra, és lelketlenül rogyott - le. — —

A' szomorú történetet, — mint már feljebb említők, — emlékezetessé teszi a' márvanyoszlop, melly Szeredy Gáspár öszveomlása gyászhelyén emelteték. — 'S most halott csend uralkodik az érdekes makoviczai vár fölött; — a' hajdan alatta zajgó diszmenetek fegyvercsöztetései pedig — bárkanagyságú furmányos szekerek csigorkásaival váltaték föl. —

(Folytatjuk.)

HIR- 'S DIVATLAP.

PESTI HIREK.

1.) Zerffi Sarolta kisasszony mart. 1jén délutáni 4—6 ora között a' városi kisebb redout-teremben nagy hangversenyt adott, — mellyre olly nagy számú közönség jelent-meg, millyet helybeli művészek itt még nem tapasztaltak; mert a' terem egészen tele volt hallgatókkal. — Részei voltak: 1) Mozárt ouverture-je. — 2) Moscheles 3dik concertjének első darabja; játszá hangászkar kiséretével a' versenyadó fiatal művészné.--3) Schiller „kezesség" czimű költeményét Hohlbrück Guszt. ur szavalá német nyelven. — 4) Keller K. változatait játszá fuvolán a' gyakran dicsért műkedvelő Scheibel Jós. ur. — 5) Beriot hegedű-concertjét játszá jeles művészünk Serwaczynski ur. — 6) „Norma" daljátékból Adalgisa és Szever pardalát éneklé Vietoris Jos. kisassz. és Jóob ur magyar nyelven. — 7) Döhler Th. változatait „báléj" daljátékból vett thema fölött játszá fortepianón a' versenylőné. — 8) Vörösmárty „szép asszony" költeményét szavalá magyar nyelven Hohlbrück G. ur. — 9) Moscheles G. min. concertjének adagio és rondeau-ját játszá fortepianón a' versenylőné, kinek valamint a' többi müködőnek is minden előadását élénk tapsok jutalmazák. Vietoris k. asszonyt, e' fiatal, még csak 14 éves, szép 's erős szavú énekesnét, Menner Laj. ur tanitványát, ma hallottuk nyilvános helyen illyes műben legelőször, 's mondhatjuk, valamint bátorsága 's elfogultlansága, ugy idejére nézve igen kedvező előadásmódja varakozásunkat felülhaladá. Illy kedvező tehetségek, minőket bebizonyita, művészi előmenetele felől szép reményt nyujtanak. A' közönség mind őt mind énekes társát zajos tapsokkal bátoritá, sőt a' párdalnak végső részét ismételteté. A' fiatal szavaló ur is szép tehetséget fejtett-ki, 's ha idővel szava erősbedik, és a' költőnek gondolatait pontosabban magáévá teendi, megkezdett pályáján ohajtott gyümölcsöket szedhet. Nem titkolhatjuk-el örömünket, hogy mind a' magyar éneklés, mind nemzeti költeményeink valahára nyilvános hangversenyeinkben divatosabbak kezdenek lenni, mit egy részről annak tulajdonithatunk, hogy nemzeti casinónk kezdé e' részben megtörni a' jeget, 's miveltebb közönségünket ezzel is törekvék megismertetni. — Mit nem várhatnánk meg e' részben, ha rendes hangászati, nevezetesen énekiskola alapittathatnék akár a' pestbudai hangász-egyesület, akár magyar színházunk részéről!?

2.) A' nemzeti casino teremében a' tavasz-szaki hangászati mulatság mart. 4kén déli órákban kezdeték-meg szép számú vendégek jelenlétében. Előadatott 1) Beethoven Laj. C-dur quintettje, mellyben a' szokott quartettista urakon kivül Kirchlehner Fülöp ur is (a' pesti magyar színházban daljátékok alatt hangászkar-igazgató 's első violinista) részt vett, a' 2dik hegedüt játszva. — 2) Kreutzer Konradin „jó pajtás" czimű dalját éneklé németül Stoll Károly dalszinész ur, a' szép tenor-hangú fiatal müvész, fortepiano (Adler ur), és violoncello (Wagner ur) kisérete mellett. — 3) Hummel N. János A-moll concertjének első darabját (ugyan azt, mellyet a' redout-teremben) játszá Lacombe ur fortepianón hatos kiséret mellett, mellyben jeles műkedvelőnk Scheibl ur is szíves volt részt venni.

3) A' pestbudai hangász egyesületnek második müelőadása, e' folyó 2dik hangászati évben, ma vasárnap, mart. 11kén lesz ötödfél órakor Pesten a' városi nagy redout-teremben. Előadatik: 1) Ries D-dur symphoniája. — 2) Haydn Jos. „vihar" czimü nagy kardala — köz kivánságra ismételve. — 3) Beethoven „művészet ajándékai" phantasia fortepianóra, karének és orchestrum kisérete mellett. — 4) Beethoven cantatéja „a' hangművészet dicsősége." — A' belépti jegyek szokás szerint osztatnak-ki. — Az évi részvény-fizetések, 3 ezüst ft. (egyes belépti jegyért) és 6 pgő ft. (3 jegyért) mindegyik előadásra, még most is elfogadtatnak. — Ezen egyesület pártfogói és a' zene kedvelők tisztelettel kérettetnek, hogy e' mérséklett segedelemmel ezen intézet további előmozditására járulni ne terheltessenek. Hnm.

DIVATKÉP X.

Bécsi divatöltözetek: Csipkealapu ruha, sinorral ékitve; rózsa atlacz öltözet, csipke körzettel. Barett krepbül, tollakkal.

Szerkeszti Munkácsy.

NYOMATIK LANDERER BETŰIVEL.

Pest

Martius
15én és 18án

Megjelen e' divatujság hetenkint 2szer. Helyben félévi dija 4 frt., egész evi 8 frt. Postán 5 fr. és 10 fr. pengő.

RAJZOLATOK
A'
TÁRSAS ÉLET
ÉS
DIVATVILÁGBÓL.

1838.

21dik és 22dik szám.

Előfizethetni uj-világ utczában Reisinger házában 554ik szám alatt. És minden cs. kir. posta hivatalnál.

Negyedik év'

Szent a' Törvény! szent a' Béke!
Ez legyen Hazánknak éke.

Első fele.

CSALÓDAS.

Lányka tünde bájaidnak
Olly sokáig hódolok,
Ennyi hűségért jutalmul
Nyerni tőled mit fogok.

Kedvedért a' tenger' árját
Rablanám meg gyöngyitül,
'S csillogó füzérbe kötném
Hónyakadnak ékszerül.

Ott ragyogna, mint virágon
A' lég harmat-gyöngyei
'S mint a' bánat angyalának
Sírra hulló könyei.

Kedvedért az éji égnek
Elragadnám csillagit
Hogy ruhád mezére szőve
Födje karcsu tagjaid'!

Kelni látok szép szemedben
Biztató reménysugárt,
Megnyerém tehát szivedtől
Hű szivem mit vágyva várt.

Néma volt a' csalfa lányka
És midőn kihallgatott,
Végjutalmul önkezével
Font csinos kosárt adott.

SUJÁNSZKY.

(1838.)

FUKARDY.

VIGJÁTÉK EGY FELVONÁSBAN.

Személyek:

Fukardy kereskedő.	Ecsety festő.
Dorottya hitvese.	Czérnásy szabó.
Luiza leányuk.	Orvosy doctor.
Bokrosy fiatal ur.	Miska inas Fukardynál.

Első Jelenés.

Fukardy aztán Miska.

Fuk. (legnagyobb sietséggel pecsételi a' leveleket, miután elvégzé:) Miska! Miska!

M. Parancsoljon.

F. Itt egy levél doctor urnak, a' határnap elmult, tovább nem várakozom. — Ugy tetszik mintha a' doctor hamarább kielégitené betegeit, mint hitelezőjét. — Vidd tiszteletem'.

M. Jó van uram! (menni akar.)

F. Megállj csak! itt egy másik levél a' festőnek. Nyolcz napot adtam neki, holnap már a' tizedik, tovább nem várakozom. Vidd tiszteletem'.

M. Jó van uram; (menni akar.)

F. Megállj, megállj, itt van egy Czérnásy urnak, ennek még tegnapelőtt kellett volna jőni; ha még márma sem jő 's nem hoz legalább is vagy 30 forintot, úgy holnap a' nyakára megyek 's mindenit eladatom. Vidd tiszteletem'.

M. Jó van uram; (menni akar.)

F. Megállj csak, még egy van itt Bokrosy urnak; sajnálom, de nem tehetek róla, mindenütt fizetni kell. Ő ugyan szereti a' leányomat, — de ha olly nagy házból való mint fe-

leségem, leányom, 's más emberek mondják, mért nem fizeti meg a' portékát a' mit vásárolt? — Tiszteletem'.

M. Uram! csak egy szót, lehetlen hogy tovább hallgassam.

F. No mit? mit?

M. Bokrosy ur egy igen derék becsületes ember, és bizonyosan gazdag is, most minden nap várja atyai megegyezését, hogy a' kisasszonyt elvehesse, de uram ha igy tesz vele, talán megharagszik, 's aztán gondolatját megváltoztatja. Akkor csak a' szegény kisasszonyt lehet majd sajnálni, mert illyen férjet tudom nem egy hamar kap.

F. Bolond beszéd az hogy ha Bokrosy gazdag, és szereti leányom e' levél miatt bizonyosan nem hagyja el. Ha pedig szegény akkor leányomnak nincs mit sopánkodni utána, ugy is csak a' ruhájába szerelmes, ha pedig nem fizet, azt is elveszem. Menj — de ne soká járj.

Második Jelenés.

Fukardy.

A' sok irásnak nincs hossza, vége! A' sok papiros, a' mit csupán csak levelekre elhasználok, többe jő mint a' háztartás. Még utoljára koldus botra juttat, de muszáj irnom, mert máskép meg nem kapom pénzemet. Már azt tapasztaltam hogy minden lótás futás, 's ékes szólásommal sem mehetek annyira, mintha egy pár sort irok. Ha barátságosan, 's illendő becsülettel szólitom az adósokat, azt gondolják hogy még tovább is elvárok. Szólitsam őket komolyan, holnap vagy holnaputánra igérik, de egyik sem tartja szavát. Ha erősen fartatom a' dolgot, kivételt tesznek, sőt szemrehányásokat, hogy én milly kiállhatatlan vagyok és szüntelen faggatom. Hogy hitelezek ugyan, de ha pontosan nem fizethetnek, akkor irgalmatlan vérszopó, meg tudná az Isten mit nem mondanak rólam. Nem nem, szóval semmit sem vivhatok ki, legjobb hát irni máskint nem boldogulok. Irással a' nélkül hogy tovább halaszgassam vagy szemrehányásokat türjem, pénzem megkapom. — Czérnásynak ugyan megmondtam az igazat, de mindegy, ha még ma nem fizet, holnap a' nyakán, — de ime épen itt jő, bizonyosan pénzt hozott, illendően fogadom.

Harmadik Jelenés.

Fukardy. Czérnásy.

F. Megkapta a' levelet Czérnásy ur?

Cz. Fizetni jöttem.

F. Ne vegye rosz néven kedves ur hogy —

Cz. Hogy adósságba vert, 's még házi eszközeimtől is meg akar fosztani ugye? de..... szóljon mennyivel tartozom.

F. Mind ki akarja fizetni?

Cz. Mind egy krajczárig

F. No látja kedves Czérnásy ur, itt a' számadás 110 forint volt a' portéka, ebbül 70et lefizetett, tehát még fenmaradt 40, a' többi pedig 17 frt. 36 kr. az egész adóssága tehát 57 frt. 36 kra megy.

Cz. Itt van hat Louisd'or — adjon nyugtatványt.

F. Alázatos szolgája kedves Czérnásy ur, már engedjen hogy most az egyszer olly nagyon rajta voltam, de higye el, akár megesküszöm, hogy egész házámban nincs 12 garas, pedig holnap ezer és ötven forintot kell kifizetnem. — Itt van 8 for. 24 kr. a' mi vissza jő, — 's itt a' nyugtatvány.

Cz. Jó van (elteszi a' zsebibe, az ablak felé fordul, letérdepel, 's összeteszi kezeit. Fukardy elbámul 's zavarba jő — Czérnásy később felkel meghajtja magát, 's menni akar.)

F. Czérnásy ur, illy hamar?... nem tudom.... mondja csak mit jelentsen ez.....?

Cz. Hálát adtam az Istennek hogy önnek nem tartozom többé.

F. Ugy! — az különös! Azt gondolják az emberek, hogy adósaimtól pénzem ne is kérjem?

Cz. Nem, azt nem gondolják az emberek, hanem azt jól tudják, hogy ön minden becsületes embert ha adósa, a' sok szaladgálás, irás, panasz, sirás és gorombaságival hajánál fogva hurczolná a' biró elébe, pedig tudja hogy ha

önnel ugy bánnának mindennap a' városházánál volna dolga. Éljen boldogul. (el)

Negyedik Jelenés.

Fukardy Miska.

F. Jó van jó. Ugyan éles nyelve van ennek a' bolondnak! — csak hogy kifizetett. Miska! hát a' doctort, a' festőt, az urfit otthon találtad? mit mondtak?

M. A' doctor azt üzenteti, hogy még ma beszélni fog.

F. Beszélni, beszélni! — pénzt hozzon nekem, mi hasznom az ő beszédiből?

M. A' festő még ebben az orában itt lesz, az is beszélni akar.

F. Az átkozott beszéddel, mit ér az nekem? beszéljen mint egy fiscalis, mégsem hallgatok rá, hacsak pénzit nem csörgeti. Hát az ifju Bokrosy mit mondott?

M. Jaj uram! nem merem kimondani.

F. No csak ki vele, képzelem hogy kármázott k...

M. Nem uram, nem találta el. Soha sem hittem volna, egész életemben hogy ő nem az, a' minek kiadta magát. Ma reggel jókor össze szedte holmiát, — 's elszökött.

F. (majd elájul) Mit? hogyan? elszökött? Oh én szerencsétlen halálfia!! oda vagyok! elvesztem! ó Istenem itt az utólsó itélet! asszony! jaj oda vagyok! jaj jaj!!!

Ötödik Jelenés.

Dorottya, Luiza, 's az előbbiek.

D. Mi történt? mi baj?

F. Oh — oh — oh!

D. No szólj mi lelt?

F. A' ti könyelmüségtek a' jégre vitt. Ha ti nem beszéltek olly szépen, olly édesen róla, egész gazdagságára egy garast nem hiteleztem volna. Oh, oh — oh!

L. Kedves atyám! kirül beszél?

F. Kirül? 's még te nem tudod? — Bokrosy megszökött, oda a' pénzem!

L. Oh, Istenem! (elájul)

F. No e' hol e!! Dejszen késő már! Első látásra kellett volna egy örök ájulásba esned, mint egy basiljszktől. Oh Istenem! mindenem oda van! De ime itt jő a' doctor, az ég küldte vigasztalásomra!

Hatodik Jelenés.

Orvosi doctor, 's az előbbiek.

F. Oh doctor! az Isten küldötte kegyedet hogy kétségbe esésemből kiszabaditson! az adosságot bizonyosan lerőja doctor úgy e?

Dorottya. Az Istenre kérem segitsen a' lányomon, nehéz ajulásba van.

Or. Honnan jöhet ez ájulás?

F. Hagyjon békit neki, majd magához jő megint, menjünk a' másik szobába, 's számoljunk.

D. Az egekre kérem Orvosy urat segitsen rajtunk!

Or. (Egy kis üveget vesz ki a' zsebéből.) No, mindjárt jó lesz.

F. Ah ugyan hagyja el, csak menjünk mi —

D. Nem, maradjon itt (kezét megfogja) kérem az Isten szerelmiért ne hagyjon egyedül, majd aztán is számolhatnak.

F. No csak jöjjön doctor, menjünk, menjünk, (másik kezét fogja 's magával huzza, az asszony nem ereszti.) Asszony! azt mondom hogy ne bosszants, ereszd el a' doctort, vagy.....

Or. Az Istenért! bocsássanak el, hiszen összeszaggatják a' ruhám (kirántja magát, — botot, kalapot kezibe véve el)

F. Doctor! doctor! az adóságot! no várj vén— — —!

Hetedik Jelenés.

Dorottya. Luiza. Miska.

M. Teens asszony! a' mit a teens ur Bokrosyrúl beszélt mind nem igaz, ő nem szökött el, nem, egyszeribe itt lesz!

L. (magához térve) Oh én szerencsétlen! Bokrosy hivtelen! lehetetlen!

M. Ne busuljon a' kisasszony mindjárt itt lesz hogy szivét és kezét..... ő maga beszélte....

D. Örvendj e' jó hiren kedves leányom, jöjj magadhoz.

L. A' hitszegő! megszökött!

D, Ah dehogy... nézd Luizám már itt van.

Nyolczadik Jelenés.

Bokrosy 's az előbbiek.

B. Beteg? az én kedvesem! Hogyan? mért olly kétkedve néz rám! (Miskához) előtte mondta el, a' mit parancsoltam?

M. Nem uram! de a' mint hallotta hogy az ur elment, mindjárt elájult.

Dor. 'S alig jött magához az uram elment, Miska mindjárt megmondta az igazságot, azonban nem akarta hinni.

B. Engedjen meg kedves Luizam, de nem gondoltam volna hogy a' papa olly hamar kibeszéli. — Egy igazi bizonyitvány tiszta erős szerelméről.

Dor. Egészen magán kivül van.

B. Majd magához tér megint, 's nem fogja szememre hányni, sőt reménylem, mindnyájan helybe hagyják cselekedetem', ha okát megmondom hogy miért tettem. Menjünk menjünk kedvesim, mert itt háborgatna valaki, nincs késni való időnk — jó hireket hoztam, menjünk kedves Luizám még ma beteljesedik kivánságunk. (Miskához) Egy szót se szólj uradnak hogy itt vagyok, érted? (elmennek.)

Kilenczedik Jelenés.

Miska aztán Fukardy.

M. Sajnálnám ha jó hireket kéne neki mondanom, de nem is érdemli, mert avval az örökké való lármájával egészen bolonddá teszi az embereket.

F. (beszalad) Miska! menj, szaladj, tüstint, szaporán, eredj Gőgösyhez, Pazardyhoz, Szurvágihoz, Potrohosyhoz, Gömböczhöz, Szélhátyhoz, Adósy urhoz, 's mond meg egyiknek ugy mint a' másiknak, hogy ha még ma pénzt nem hoznak, holnap minden kegyelem nélkül a' városházához idéztetem a' drabantok által. No ne tátsd a' szád', menj tedd a' mit mondtam. (Miska el) Ezentúl minden irgalom nélkül leszek, prókátorok, fiskálisok, ügyvédek mig élek csak nekem dolgozzanak, mert máskép nem boldogulok.

(Vége következik.)

MELLYIK AZ ÉN CSILLAGOM?

Kis koromba' dőredajkám
Erre oktata:
Mindeniknek a' nagy égen
Van egy csillaga.

Tudni vágyból este reggel
Egyre kémlelem,
Mellyik hát enyim közöttük?
Oh de nem lelem.

Mintha mégis ezt mosolygná
Csillagok' sora:
Lent keresd a' földön, — ott van,
Ott virad kora.

Csillagom tehát nekem van, —
Van, de földtekén,
Égi még is az, ki mellett
Idvet élek én.

Égi, a' kinek kecséhez
Semmi a' tavasz, —
Szép virága tüske: 's Emmim, —
Bájos Emmim az.

SÓSKÉVY.

EPIGRAMMA.

Nézd, e' levelke tüzes szivemet foglalja magában,
Vedd kegyesen, többet, lányka nem adhatok én.

SUJÁNSZKY.

TÉLSZAKI UTAZÁS

GALLICZIÁBAN.

TÁTRAY-TÓL.

(Folytatás.)

IV.

Napsorvadás. — A' lomniczi tető.

Ha te tudnád, a' mint én,
Jaj de beteg vagyok én...
Népdal.

Mi az mi engem hozzád vonz ragad;
Mit rejtegetsz, te ottan énnekem?
Szemere.

Gyorsan haladtunk-át Zoboró' vadrégenyes tájain.—Lassankint észre is vettük már,—hogy a' honunkat Gallicziától elválasztó határhegyekhöz közelgetünk. — Különös dolog, mikint csak akkor szálják-meg már az utazót, a' különféle tudott előérzetek, ha a' határszélek közelében érzi magát. — És ez velem is igy vala; — a' töméntelen előérzetek — sáskákkint leptek-meg engem, ezer alakban képzeltem magamnak Gallicziát. —Menyusban is hasonlólag igen nagy előérzetek támadtak; — mert keservesen panaszolkodék, hogy lábujjhegyeit erősen ostromolja a' hideg, — bár barna *botosok* (vagy szerinte szólva) *hajdúk* őrizék azokat.

A' halovány nap vékonyan sütött-le; — bádgyadt kinézése szárazkórságos sinlődést árulael.....De nem is csudálhatnók, ha Phoebus ő istenasszonysága valahára már szárazbetegségbe esnék. — Hiszen kedves atyámfiai, többször járta el ő már a' sebes *keringőt*, szárnyas angyalkáink mennyei harmóniájánál, — mint ti valamennyien egy csomóban, kik Lanner, Strauss Zöhls és az „O du lieber Augustin“ — vérbuzditó muzsikája mellett tánczoltátok el virágzó egészségteket. — Az is meglehet, hogy december néni, — Phoebus asszonyságot szíves vala tánczoltató mulatságaiban egykét findzsa *fagyalttal* megvendégelni 's nem állok jót, ha nem ez ártott-e meg a' tüzes vérü madame-nak. — Na, de semmi, majd helyre jő a' következő tavaszra, — kivált ha homoeopathiailag gyógyitatandja magát.

'S oh míg is mi bájosan ömlöttek-el a' halovány napsugarak a' szemünkbe ötlött százados Kárpáthegy fölött, melly a' messze távolbul emelé föl alabastrom-homlokát, 's az égboltozatot granit-oszlopkint látszék föltartani. — Tátránk büszke királyát a' 8000 lábnyi magas lomniczi tetőt, a' kriváni és n. szaloki hegycsúcsokat, mint három Grácziat, egymás karjain tartózkodva, szemlélhetni nagyszerü látvány. — Nem tudom miért? — de különös szenvedelemmel tudom szeretni a' rengeteg' rozzant kőszikláit, és hegyhöz tapadt erdeit, hol a' szellemi Robinson, a' hegyi Gnómákkal és Kobaldokkal titkos varázslatokban gyönyörködik; hol jégcsapok göröngyein üzi életveszélyes játékait a' megkeményedett zergevadász. — Oh Tátra, mély titkok nyugosznak kebled' mélyében, — titkok, mellyeket koronkint az enyészet mindent kipuhatoló szeme födözhet csak fel.

Még egy forró „istenhozzád“ — lebegett-el ajkainkon, —'s Magyarhonon túl valánk. — —

V.

Marhalak. — A' határvadász. — Janó és Peti.

Nem jó bánt'ni magyart. — —
Czuczor.

„Meg nem foghatom azt!“ — ez örök szavajárta Kabának
Nagy baj jó Kaba; de róla nem én tehetek.
Kazinczy Ferencz.

— Grabi helység mellett áll a' gallicziai harminczad. — — — Mivel nálunk semmiféle csempész (contrebande) portékát nem találtak a' harminczados tisztek, — csakhamar leereszteték a' gerendaretesz, 's mi egyenesen a' ronda vendégfogadóba tértünk-be. — A' szakálos gazda, a' mint leszálltunk szánkánkrul, — első és főfoglalatosságává tevé, a' dreykönigi, vagy török dohányt— melly mind e' mellett a' haimburgi gyárban főzeték, számunkra ajánlani. Ó gonosz sustorgó dohány, ó egy pipába való kis

nyaláb! — de mit tegyünk, — füstölés nélkül nem lehettünk-el, kénytelenek valánk tehát a' parányi nyalábokat jól megfizetni. — —

Különben a' lengyel zsidó önlaktanyája említést érdemel. — Szobájának, mondhatnám óljának, egyik oldalán marháji kérődzenek a' jászol mellett; — a' másikon patriarchalis családja' sarjadékai sírva, ríva csuszkálnak. — Ez pedig minden alsórendű szegényeknél így megy Gallicziában. — Honunkban ezen marhákkal való szoros összeköttetést és barátságos viszonyt, Sáros megye' felső kerületének orosz helységeiben találtam föl p. o. a' nyomorú Krivón, Livón, Lukón 'stb.

Jól kiéhezvén Dávid vendégszerető utódjánál már épen szánra akartunk ülni, midőn egy határvadász villogó szemekkel, 's szitkozódva támadt reánk, 's erősen állitá, mikint mi szökevény lengyelek vagyunk. — „Bursche! trinkst du?" — kérdém mérséklett hidegséggel, — ki azonnal hivé, hogy mi nem lengyelek, hanem eredeti magyarok vagyunk. — Rókaszívű vadászunk elégedve emelgeté szajához, szeszes harácsát, a' bádog *quartilert* (⅛ itcze), — 's mi tovább ballagtunk a' hegyes völgyes tájakon.

Gallicziában majd mindenütt jól készült utakon lehet járni; a' félrecsapó mellék utak pedig igen tekervényesek, — 's ez volt oka, hogy kocsisunk egészen megconfundálódott. — Szegény Janó, — ő schogy sem tudá' magát orientálni. Fűre-fára esküdött, hogy délnek tartunk, azaz: Bártfára szánkázunk vissza. — Menyus mindig jó kedvű inasa, a' bajuszos Peti, kinek nagy orra compaszként ragyogott, — mindenfélekép' ügyekezék Janót capacitálni, még a' hetedhét országos geográphiát emlegeté neki; — de Janó csak nem engedett, 's kizárólag avval biztatott bennünket „No majd meg lássák a' tensurak!" — Janó még nagyobb tádományt árúla-el nem sokára ezután. — Mi ugyanis, — partnak menvén, — jónak láttuk a' nagy hidegben az enyhítő gyalogkást megpróbálni, mialatt Menyus barátom egyik botosa a' hóréteghen szerencsésen elmaradt. Ezt észrevévén a' szemes Janó, tele torakból kiáltott utána: „Tensuram! A' hol a'! — elvesztette a' csizmáját, lefagy a' lába ha föl nem tetszik húzni." Janó azonban állitása' hamisságát mindjárt elismeré, a' mint Menyus megmutatá neki lábán ragyogó fekete csizmáját. — Peti erre egy hegyes fricskával köszönté a' tudós Janót, — 's János gazda fölötte meg haragudott a' szemtelenségen. —

(Folytatjuk.)

TÖREDÉK-JEGYZETEK
A' MAGYAR SZINÉSZETRŐL.
FOGARASITÓL.
III.

Magoknak a' színműveknek birálatáról.

A' színműveknek hatása igen sokat sőt leginkább az előadástól függ. — Mit mondanánk arrul, ki például Bethoven négyes hangműveit valamelly kontár czinczogó előadása után ítélné meg. Igy vagyunk a' szinművekkel is. Például hozok egy újabb és ismeretes darabot, melly Griseldis. Midőn Bécsben a' császárlak színházában először adaték (hol Percivalt Löwe játszotta) csak nem minden ember azt vitatta: kár, hogy kibéküléssel nem végződik a' darab, olly megvettetést nem érdemel Percival, sőt épen az ellenkezőt, hiszen a' legforróbban szereti Griseldist, érette még a' királynét sem kiméltе, és csak azért tette ki a' próbáknak mivel tökéletesen meg volt győződve Griseldis hasonlithatatlan szerelmérül, maga *Saphir* is kibékülést ohajtott birálatában, mellyet a' „Theaterzeitung"ban bocsáta közre. Ellenben egyebütt a' hol csak adatik, a' közönségre egészen ellenkező hatással van, mint láthatni a' birálatokbul, itt Pesten is, ha szóba jön, mindentől csak azt hallom: az egész darab semmit sem ér, csak azon egy jó van benne hogy utóljára eltaszítja Griseldis magától azt a' semmirevaló Percivalt, de hogyan is irhat valaki olly süketenséget, hogy valaki

szeretlessе azon férfit, a' ki szerető nejével olly durván bánik, 's ezt akár igazán, akár próbaképen, csupán szeszélyességből vagy makacsságból úgy elkinozza 'stb. Miért vannak ezen ellenkező hatások Bécsben és egyebütt? Mert Löwe olly annyira tudja ábrázolni a' csupán nőjét imádó férjet, ki egyedűl mintegy az elkerülhetetlen moralis szükségtől kinszerittetik szeretett és szerető nejét a' próbákra kitenni, 's házi csendes örömét feláldozni, 's mind ezt olly érzelemmel olly bánatos szívvel egy részről, más részről szilárd elszántsággal, vagy inkább némi átalkodottsággal (mert ezen gyengeség az épen, melly neki neje szerelmébe 's házi boldogságába kerül), de erős meggyőződéssel neje diadala iránt, hogy az egész darabon keresztül a' legnagyobb érdekkel viseltetik iránta a' közönség, nejének pedig eszébe sem juthat, hogy kevésbé szerettetik, mint ő szereti férjét, és épen azért, midőn meg tudja hogy férjének velebánása csak próba 's megátalkodottság volt, jogosittatik eltaszitni magától azt, ki őt ennyi szenvedésre tette ki, 's némi kis hiúságát nem áldozta fel annak zenvedéseért, kiről előre látte hogy férjéért, gyermekét magát, apját feláldozandja, úgy hogy a' bécsi közönség mind e' mellett kibékülést óhajt a' darabban, hát ha még a' megrázó jelenetek p. o. Griseldisnek atyjához térése, midőn férjétől eltaszittatik, nem volnának benne? 'stb. Más szinpadokon pedig Percival szerepe vivői, ugy látszik vagy nem értik ezen charaktert, vagy nem tudják jól előadni, mert a' közönség, durva, szeszélyes, hiú és makacs férjnél egyebet nem lát, 's ezért az egész darab elveszti egész czélzatát 's hatását. Kell-e ennél több följebbi állitásom, bebizonyitására. Próbálja most valaki ezt vagy más akármelly darabot a' magyar előadás után itélni, bírálni, kitagadhatja hogy a' bírálat helyes nem lehet. —

Tovább megyek. Mit mondánánk olly természetbuvárrul, ki a' sasról mint madarak királyárul mértéket venne, 's megállapitván hogy ez tökélletes madár, aztán a' mértéket a' verébre alkalmazná 's azt mondaná: a' mérték nem üti; tehát ez nem madár. Igy vagyunk sok szinmünek bírálásával is. Némelly ember szabályokat csinál magának a' legjobb drámairók vagy műphilosophok után egy tökéletes szinmüről, lát most valamelly bohózatot p. o. „Földszin és első emelet" Nestroytól, vagy „Garabonczás diák," rőfjét rá illeszti — 's mi az eredmeny? nem üti, szól, a' mértéket, 's a' mű semmit sem ér. — Non tulit omne punctum az igaz, de a' szerző semugy akarta azt tekintetni, a' neve is csak bohózat, mellyben a' szerző a' színházi közönségnek egy-két órára jó 's ártatlan mulatságot akart szerzeni, 's ezt el is érte, mert valahányszor müvét adják, sok ember tódul a' színházba 's jó kedvvel hagyja el azt. Hát nem érdemel az ollyan elmeműi is minden méltánylást, melly egész napi komoly vagy fárasztó munkánk 's talán némelly a' világban 's körünkben történt 's történendő borús eseményeknek mogorva érzete után, egy-két órára fel tudja elménket vidámitani 's deriteni? A' ki másképen vélekszik, annak kevés jó órája van az életben, melly sokakra nézve ugy sem fölötte irigylendő, és mostoha sorsa méltán érdemli részvételünket de minket, kik néha-néha egy-két órát derültebben is szeretünk leélni, ne ügyekezzék ezen pillanatoktól is megfosztani, 's adja meg annak is a' magáét, ki képes másoknak illy vidám pillanatokat szerezni. —

SZELLEMISÉGÜNKBŐL:

TAPSONYI BÉLA.

Bizonyos hogy minél egy kedvűbbek vagyunk a' külbenyomatok iránt, 's minél kevesebb éldeletet nyerünk tőlük, annák figyelőbbekké lettünk a' belvilágunkban támadókra.

Általánosan el lehet mondani: a' test lélekrei hatása hasonló a' legalsóbb hangfogathoz, melly a' legfelsőbbig emelkedik, hol elvész. — Míg fiatal az ember míg élet erőt bizonyit a' test: többnyire test hat a' lélekre, azután pedig lélek a' testre?

Minden érzékinkre ható benyomat valódi, — melly idegzetünkben mintegy lemintázva van; csak mivel ezer illy mint a' kép áll másolatban, történik: hogy ez, ezek egyikével foglalatoskodván, a' többiekre kevés vagy semmi ügyelettel nincs. Csudálatos a' lélek munkája; sokszor észrevétlenül simul el mellettünk egy tárgy, mint gondoljuk nyom nélkül, noha később feléled hamvaiból, kedvességeivel, borzadalmaival. Midőn benyomat történik idegzetünkre szükségkép ennek kültárgytól ingereltetnie kell: a' miért is bizonyos szenvedő állapotot nyer. — A' képzelődés kizárólag a' szellemé, mellyből ő tártós éldeletet nyer. 'S igy mind az, mi a' képzelődést elősegiti közvetve *szellemi éldelet;* bele számitom a' *szép literáturat.*

Legyen itt szabad tovább időznöm, 's rövid észrevételeimet közölnöm; fölöslegesek nem lesznek korunkban, mellyben a' szép literatura fogalma annyira elferdült.

* * *

Egy tavasza van éltünknek, mint napja az égnek; szép 's vidor mint az ég' kékje; bájos fejledező virágaival, vonzó illatárjaival. Barátim, ifjutársim, nefeledjük-el, ez legszebb szaka földi vándorlásunknak! Csuda e tehát ha azt gyakoroljuk azt szeretjük mi szép? Szépművészetek, széptudományok, mint hesperidák' gyümölcsei bűvös lánczokkal vonnak 's mi nem mondom sietünk izlelésükre, de torladozóárkint rohanunk. Keblünkben gyökerezik e' vonzalom — maga a' természet tevé-le első elemeit, ékesitvén vele a' fejledező ifjut; sőt hogy magát kijelenthesse, kellemekkel ruházá fel más szülöttjeit is. Lányka mosolygó pirját lehelé a' lelketlen virágszálba, tüzet rejtett a' szögszemekbe, mennyei dalt a' csalogány kis mellébe; — kedves szinekkel árasztá el az erényt, fajdalmatlan szúrású töviseket hintett a' honfiutára. A' rutat, a' bün pályát, pokol szinekkel szörnyité meg. Ennyit tett értünk a' természet, akarván hogy a' tiszta kebel sugallatát követve, a' valódi szépet felleljük. — De mivel ez ritkán történik, talán hibázott a' természet e' vonzalmat rejtve belénk? épen nem; szent ez, mint minden mi kezéből jő; ám viszás irányt adva kifejlődésének mi fertőztettük, szentségtelenitettük meg. — Nézze csak épszemű azon tárgyakat, mellyeket a' fajult szépeknek talál, nem kül máz az mellynek e' boldogtalan látásuak hódolnak? Igen természet! szent a' te műved, még mesterkéltség nem vegyül közéd! —

Igy vagyunk tudományosságunkkal is. — A' láng keblű ifju mohón nyúl elmeszülemények után, mellyeket a' korszellem szép névvel bélyégzett, nem gondolva, nem eszmélve arról, hogy helytelen fogalma a' szép literaturáról, eltéveszthető, álutakra csábithatá, olly műveket számitván illyeneknek, mellyek a' tisztitótüz után is halált lehelnének. Hogy a' szépet keressük, 's követjük igen helyes, csak tudjuk megkülönböztetni. Korunkban mindenki szépliteraturáról cseveg, annélkül, hogy tudnók mit értettek e' kifejezés alatt a' régiek, mit kell nekünk józanul értenünk.

Tudománynyosságunk Ádámjai, a' görögök 's rómaiak a' szép literaturát korántsem szigetelték el a' komolyabb tárgyú alapos, és szükséges dolgozatoktól; náluk e' különbség sőt mondhatni ellentét ösméretlen, hallatlan volt. És még is hányjuk fel bár történeti lapjainkat, vizsgáljuk a' nemzetek fel- 's el tünési, emelkedési, sülyedési korszakait; egyet sem mutathatunk, melly annyira kifejtette volna a' szépnek ideálját minden ágában a' tudománynak, mint e' kettő. Ők e' név alatt érték *mindazt mi embert, emberré tesz.* Fogalmuk után tehát mi bennünk az emberiséget nemesiti, ékesiti 's tökéletesiti; mi jó honfiakká, polgárokká, idvesekké az egészre, kedvesekké a' kis körökre nézve alakit. Az alapos, 's komoly tudományok sem zárattak ki innét, mi több még a' szabad művészetek is foglaltak magokban illyeket, bizonyitja e' verstöredék:

Gram loquitur Dia verbadocet Rhea verba ministrat,
Mus canit Ar numerat Ge ponderat Ast colit astra.

(Folytatjuk.)

Pest
Martius 22kén
1838.
23dik szám.

RAJZOLATOK
A'
TÁRSAS ÉLET
ÉS
DIVATVILÁGBÓL.

Megjelen e' divatujság hetenkint 2szer. Helyben félévi dija 4 frt., egész evi 8 frt. Postán 5 fr. és 10 fr. pengő.

Előfizethetni uj-világ utczában Reisinger házban 554ik szám alatt. Es minden cs. kir. posta hivatalnál.

Negyedik év'
Szent a' Törvény! szent a' Béke!
Ez legyen Hazánknak éke.
Első fele.

A' PESTI
NAGY ÁRVÍZ.

Mikor bűnár öntötte el a' népet, mikor bűnözönben uszik Jerikó; küld Isten, — az igazságosan büntető Isten, — özönvizet a' városok' városára, hogy mossa le a' nagy árban, az Istenétől elfajult nép, bűneinek árját.

Mikor eljött az idő, hogy a' kárhozatba rohanó nép az Isten szentegyházát búja kaczérkodás helyévé szentségtelenítette; küld Isten, — a' a' bűnárt boszuló igazságos Isten, — nagy csapást a' népre, hogy kétségbe-esetten, jajgatva fusson omladozó hajlékából, és kit elfeledett, jóságos Istenét, az Ő szentegyházában találja menedékét. —

Mikor eljött az idő, hogy szégyelt a' nép szent keresztet vetni magára, és ki azt tevé kigúnyoltaték, kicsúfoltaték értte; — íme küldött Isten nagy keresztet e' népre, hogy e' minden menynyei 's földi Hatalmat megvető, ki gúnyoló nép, a' veszedelem' napjaiban' térjen meg. —

* * *

Pusztulás, inség, nyomoruság, siralom városává lön az ország szive, a' még néhány nappal ezelőtt tündér szépségében büszkélkedő Pest!

Hol, vagy min kezdhetni e' pusztulás' leirását? avagy ez inség' és siralom' közepette lehete nyugalmas kebellel irni, mikor e' perczben nem tudhatja senki, valjon a' jövő pillanatban nem fogja-e tulajdon hajléka omladékai közé temetni?

* * *

Martius 7ikén Pozsonytul a' jég eltakarodott, 10dikén Bécstül 's 13dikáig naponkint jöttek hirek, hogy Pozsonyon innen majd minden vidékről elpusztult, mig a' két főváros közt csak egypár mozdulatot tön 's ismét megállott; igy méltán tarta tőle mindenki, hogy a' felső vidéki jég a' még álló alá torul 's nagy áradást fog okozni; de hogy ez áradás kivevén a' vásár- 's Jósef piaczot, a' szent Ferencz szerzetü szentegyház előtti, 's a' hatvani-utczában közel hozzá álló tért, a' gránátos-utczát és azon kisded fordutatot, hol a' Trattner-Károlyi-házban a' kir. posta hivatal van, hogy mondom, ez áradás a' város roppant kiterjedéséhez képpest, e' maroknyi helyen kivül, egész Pest városát el fogja öntení, azt valóban a' legnagyobb veszedelem jóslók sem merészelték hinni, míg a' vészt hirdető harangok 13diki éjjel, viradtig nem kongaták e' nagy pusztulást.

13dikán éjjel egészen kidagadt medréből a' Duna, 's elöntötte a' város' parti részét, 's éji 1 óra 20 minkor a' víz már 27 láb, 1 hüvelyk, 9 vonalnyi borzasztó magosságon állott, 's következő napokban 16dikáig este, a' vízár milly irtóztató magosságon állhata, képzelhetni, midőn minduntalan annyira dagadott, hogy a' most említett helyeken kivül az egész várost, valamennyi külvárosaival tengerár borította el.

14kén fölviradt a' siralomnap; e' naptól kezdve a' külvárosi, jobbadán vájugból épített házak, düledezni kezdettek, 's a' szerencsétlen lakosok vállaikra vagy kezökre nyalábolt 's meg-

menthetett vagyonaikkal, seregesen futottak a' veszedelem elől, a' templomokba, a' városban álló kaszárnyába, — a' nemes Megye házába — a' Ludoviceumba, az egyetem épületeibe, udvarokba 's utczára, mellyek víztől mentek valának.

Ő cs. kir. Főherczegsége, az országfővárosának védangyala, a' Nádor, azonnal rendeléseket tön 's mindazok, kik Budára akartak menekedni, gőzhajón, tutajon vagy ladikokon által szállíttattak, hol maga a' kir. lak, minden oda menekvőnek nyiltan állott. Ő cs. kir. Főherczegsége az inségtől sanyargatott népnek azonnal néhány hajó kenyeret küldött, maga István Főherczeg pedig, fenséges Nádorunk elsőszülött fia, a' veszedelem napjait megosztá velünk, 's a' szörnyü inség közepette szünetlen közöttünk szorgoskodott; majd az Ország-Birája Ő exczellentiájánál, majd a' megyeházban felállitott királyi biztoságnál, majd a' város minden részében megjelent, hogy a' fájdalmától lesujtott nép látná, mikép a' róla atyailag gondoskodó fejedelmi szeretet fölötte viraszt.

Örökké feledhetlenül nemesen viselte magát nemes Pest vármegye, 's mondhatni, főispáni helyettesén, mgos Prónay Alberten kezdve az utolsó tisztviselőig, sőt lovas katonáig, szünetnélkül talpon voltak minden emberei és a' szenvedő emberiségen segítettek mindenütt, hol segedelmért jajszó hallatott. — A' körül fekvő helységek tüstint mintegy rohantak segedelmére a' fővárosnak. Czinkota helysége volt az első, melly temérdek élelem és kenyér mennyiséget szállitott a' víztől elöntött város szélére, honnan az hajón behordatott, 's az inséget szenvedők közt elosztaték.

De egyeseknek kelle itt ön feláldozásukkal sokat merni, hogy ezerek' életét menthessék meg; és a' mágnási 's nemesi rendből néhány bátor és merész férfiak, olly fényes példáit adák önfelaldozásuknak, mellynek hasonmását, századok emlékét őrző évkönyveink, nem mutathatják. —

Tisztelettel legyen e' férfiak neve emlitve, kik az elrémült és élet-halál veszedelméből kiszabaditott nép szivében örökre élni fognak. E' férfiak: gróf **Szapáry Sándor**, gr. **Ráday Gedeon**, báró **Wesselényi Miklós**, **Ekstein Adolf** ügyv., füskuti **Landerer Lajos**. *Ezereken* köszönik e' férfiaknak életöket, 's mit hitelesen állithatok, maga Landerer, többnek 600 embernél menté meg életét; 's ezt tevé mindegyike e' nagylelkü férfiaknak, és koránsem könnyü munkával, hanem a' már félig összeomlott házak' padlásaira kapaszkodtak, onnan gyermekeket, asszonyokat, magukkal tehetetlen 's a' remüléstől mintegy összedermedt embereket, köteleken bocsátották hajóikba, — vagy nyakig vízben gázolva, vállaikon hordák ki a' házakból. — De, utálattal legyen említve a' szörnyü erkölcstelenség! voltak urfiak, — sátánkölköknek lehetne őket nevezni, — kik e' borzasztó veszedelem közepette mulatságból hajókáztak, 's a' segedelmért siránkozó szerencsétlenek' jajgatásaikat föl sem vevék! — István Főherczeg egy illy istentelen urfit kiparancsolt hajójából, 's azt azoknak adatá, kik a' veszélyben embertársaikon segítettek.

De ki tudná e' hihetetlenséggel páros inséget egész kiterjedésében leirni? ezen kisded vázlatát sem adhattuk e' perczig, mert lapjaink nyomatója, a' nemeslelkü Landerer, kinyitá roppant nagyságu könyvnyomtató intézetét a' szenvedő emberiségnek, és a' veszedelem' napjaiban többet száz embernél tartott kenyérrel, hussal és élelemmel.

Köszenet — Isten, Király 's a' Haza' nevében, fenséges áldott Nádorunkon 's István Főherczegen kezdve, mindazon nagylelkü férfiaknak, kik a' szenvedő emberiségnek a' nagy Istenhez áldásért kiáltozó siralmát enyhitették, könyeit letörlék!

* * *

E' pillanatban, midőn lapjainkat sajtó alá bocsátjuk, hitelesen halljuk, hogy Ő cs. kir. Felsége Urunk, Királyunk, inségben sinlő városunk

legelső szükségei' födözésére legkegyelmesebben 20,000 pengő frtot küldött, ezenfelül legkegyelmesebb kéziratával Ő cs. kir. Főherczegségét, országunk áldott Nádorát, mind a' netalán közmunkákra alkalmazandó katonaság, mind a' magyar kir. udvari kincstár fölött szabad rendelkezhetéssel legkegyelmesben fölhatalmazta. Pozsonybul tegnap előtt (20dikán) egy mindenféle élelemmel megrakott nagy hajó érkezett fővárosunk' segedelmére; báró Sina pedig Bécsbül 40,000 pengő frtot külde első szükségeire a' fővárosnak.

A' PESTI ÁR.

Perdendum est mortale genus! —

Martius 13a és 14ke 1838! — — Ennyi, ugy tartom, bévezetésül elég! — — Látogatóban voltam 13án délután. Épen elmenni készültem, midőn az ablakon kinéző kisasszonyok egyike azt mondja, hogy igen futkosnak az emberek. Kitekintünk, 's látjuk, hogy csakugyan ugy van. Sietek a' merre az emberek szaladnak; mire a' víz közelébe érek, iszonyú jégtorlásokat látok, mellyek előtt számtalan munkások sürgölődnek nagy sietve gátot vetni a' nagy „*árnak*," melly kihágott a' kis új tőtésnél. — Még most is undorodom tőle, ha eszembe jut! — —

Innen a' polgári casinóba ügyekeztem. Hol az ablakok mind nyitva voltak, tömve emberekkel a' kik feltett süvegekkel jártak keltek, 's a' „*nagy árt*" bámulták! — Alig vártam, hogy mozduljon valaki. Meglett csakhamar; — kidülők az ablakon, végig nézek a' dunasoron: hát látom, hogy az egész part, még az ut is, mellyen a' szekerek jártak, el van borítva vizzel, sőt a' házok is csak egy vékony, uj töltéskével vannak biztosítva. — Átpillantok Budára, itt pedig két ház már csaknem a' viz alatt van; csupán a' fedelét látom mind a' kettőnek! — — a' többi pedig hasonló veszélyben forog! —

Másnap reggel, a' mint kimegyek, a' börze vizben áll, a' német színház hasonlóul, a' leggazdagabb utczákkal egyetemben! — — A' Gellérthegyén embereket látok, mint darúk, sorosan! — — Nézik a' szomszédban a' veszedelmet a' hol minden kincs és erő mellett is, kénycre pusztít a' zajló Duna széltiben, 's nem tehetnek neki semmit! — — Mert „*késő*" — — Most ő nem kérdi többé, „*szabott ár,*" „*nem szabott ár,*" hanem beront mindenhová. Iszonyu az „*ár,*" és a' „*kár,*" — — Reményleni lehet, ugy hiszem, hogy ezentúl megmutatják neki, milly hatalom az „*ész?*" és jövőre ez „*oktalan*" elemnek az okos elme parancsoland!!! — — megmutatván, hogy az, a' ki a' villám erejét meghiusítja, — 's egész *természeten* uralkodni képes, a' „*Duna-ártis*" megszabandja!!! —

* * *

U. I. Estve tizennegyedikén egy lelkiatya, kivel rokon érzet köt öszve, nagy reménykedéssel járúl hozzám, hogy kiszorult atyafiait venném gondviselésem alá; mert csak ugy mentettem meg őket, mond, a' mint most itt vannak; a' többi mind oda veszett az árba! — Ezért is negyven forintot kellett megigérnem a' hajósoknak, ugymond; különben el nem hozták volna. — Ez egy földes asszony két gyermekével, egyik leány, másik fiú, 's egy tanuló chirurgus. Ezek beszélik, mint látták, hogy egy háznak ablakain valami tiz gyermek állott, mint az orgonasipok, és jajgattak szülőikkel eggyütt mentésért! — — De az épület már igen szétázott, egyszerre rájok szakadt, 's eltemette őket; — a' hangok elnémúltak, mintha sohasem lettek volna; menedékért többé nem kiáltva! — — Ez a' Jó'sefvárosban történt, hol az itélet igen igen nagy volt! —

Hollandia a' *tenger alatt* fekszik, és parancsolt neki! — Fogunk-e mi a' Dunának?! — — pedig lehetetlennek nem látszik!!! — — 16kán még mindig tart az árviz! A' Jó'sefhóstyán, mondják, alig maradt ezer házból tiz, — húsz! — — Éppen ma beszélek egy úrral, a' ki itt mintegy két nap dolgozott a' hajón, 's százan felül szabaditott meg a' szerencsétlen emberek

közül. Ez egy fiatal lelkiatya, neve M...! Egy ház mellett, ugymond, a' mint eveztek, gyenge beteges hangot hallanak a' roskadozó falak közt, szemügyre veszik a' házat, de olly karban állott, hogy a' hajó érintésére is rájok szakadhatott volna: mert már egészen dülő és szakadó félben volt. Fájt a' szivök a' szenvedő betegért, de — — megmenteni nem lehetett. Alig jutnak tovább, látják, hogy egy már omladozó házon fent a' gerendák közt egy fiúcska áll; 's a' szomszéd ház kőorma ráhajolva fenyegeti. Ezt, ugymond, meg nem menthettük, férni sem lehetett hozzá. E' kettőért a' lelkem fáj igazán, mig élek, mond.

16dikán déltéjban a' Duna visszékezdte üzni a' habokat a' partok közé, és estve felé már az alacsonyabb helyek is szabadulni kezdtek, ugy hogy a' Dunaparton is volt már egykét lépésnyi hely, a' hol víz nélkül megállani lehetett.

Szép napfény vidított meg bennünket 17kén — és az ártól annyira megmenekedtünk, hogy a' további vízár veszedelemtől már többé senki sem remeg! — Z.

A' VILÁG.

∞ Mindent meg-fordítva vesz az ember, ha *végig* nem vizsgál mindent. A' *havat fejérnek* fogja mondani, mert annak *látszik*! — holott végig gondolkodván róla, azt találja, hogy *fekete!* Igy van a' világon minden! — Nem mind az, a' minek *látszik*; csak szembe *„kötősdit“* játszik! — —

A' világ e' szerint igazán csak vil-*„ág;“* a' millyen előttünk *„ága“* ollyannak vagyunk hajlandók tartani a' *„vil“-elemet-is!* — Pedig a' növényeken látjuk, hogy az *„ág“* nem a' növény maga, hanem annak csak *„ága, — része!“* — — Igy ez a' világ-is, melly előttünk mutatkozik, még nem a' *vil-elem*, hanem annak csak *ága, „része!“*

De az *„ág“* is azonban, két-féle. — Egyik a' *-„föl“-*, másik az *„al“-*világ. Lássuk mind a' kettőt előbb külön, — azután pedig egyeztetve egymással.

a) Föl-világ.

A' föl-világ ide-lent van az emberek közt, csak ugy mint az al-világ is. De a' különbség köztök nagy! — — A' föl-világ t. i. boldogító; azaz: a' *„benső állapotját“* az embernek ollyanná teszi, hogy *mentve* van örökre minden lelki gyötrelmektől; és *„el-rabolhatatlan“* örömben részesül általa; ollyanban, mellyel nem enyészik soha, de megmarad mindig!!! —

A' föl-világ *„józanságot“* követel; 's ez által üdveziti hiveit; eszköze a' köz-törvény; biztosítékja az *„éngedelem!“* — — Neve ezen föl-világnak *„ész!“* — — Melly ki-van véve minden testi fenyítések alól; mellyhez dorongokkal, tüzzel, vassal, 's más effélékkel nem férhetni: mellyet látni nem lehet! — — Azért a' jót általjában *akarhatja*; mert *erő* neki nem tehet semmit! — Ő elmélkedni 's itélni tud a' józanságról! — Eredete *istení*. Az ugy nevezett *„értelemtől“* végtelenül különbözik; — mert ennek egyedűl arra van gondja csak, a' mi az *érzékekre* tartozik; azzal, ha valjon *jó*-e a' léleknek? nem törődvén! —

Az *„ész“* az, a' mi által az emberek egymásnak *„hihetnek;“* mert az ész nem akarhat mást, mint a' *józanságot*, — t. i. azt, a' mi közösen, és *örökre* jó! — — A' föl-világnak ösmertető jele a' *jó-kedv;* de a' *„bennső,“* nem pedig a' *„szinlett!“* — — Mód reá a' gondolkodás, tanulás, és tanácskozás, vagy; *„értekezés!“* —

Szerkesztí Munkácsy.

NYOMATIK LANDERER BETŰIVEL.

tünk a' vendégszobába, mellynek egész bútorozása két barna nyoszolyából, öt szalmaszékből, 's egy négyszegü asztalból állott. — Az egyik nyoszolyán végig nyújtózkodva feküvék az ezredes, eleven kinézésü, piros, pozsgás ezredes, melly helyezetéből beléptünkre fölemelkedvén, szivesen üdvözle bemünket, mintegy 17 éves leánykájával együtt, ki épen gyertyát koppantott, hogy szívveszélyeztető bájait annál kitűnőbbekké varázsolja. — Soha érdekesebb arczot nem láttam mint Oliviáé: gyöngén ragyogó halványság ömlött-el azon, melly nagy barna szemei, és hóllófürtjei közül igézőleg világita-ki, mint a' felhőtömegből elé mosolygó holdtelj; — ártatlan tekintetéből a' szelid kedély, és mennyei jóság harmoniája lövelt-ki; arczvonatain egy olly lélekképező bizonyos kifejezés ült, melly egyelőre képes meghóditani még a' legelzártabb szíveket is. — Ő nem mondá, — hanem eldalolá üdvözletét; 's egy bizonytalan mosoly — minő az idegenek látására szokott az ajkakon támodni — vonúlt el Olivia' eperajkai körül is. — Óh seraph-mosolygás, — melly szellemi lebbenéseddel a' picziny fogak gyöngysorát födözéd-föl, — még most is lelkem előtt villogsz!

Azonban minek cziczomázzam-ki virágos mondatokkal az egyszerü dolgot? — Röviden szólva mi hamar barátságot kötöttünk a' derék ezredessel, és leányával. — Beszédjükből kitanúltuk ugyanis, hogy lembergiek, 's jelen utazásuk főczélja Budapest, hová — leginkább — ugyanott katonáskodó rokonaik meglátogatása végett, indultak-el. — Mi is elejökbe terjesztettük, hogy Cieklinbe báró S—hez, 's innét Lembergbe igyekezünk. —

„Mit? — báró S—hez is betérnek az urak, — hisz ő nekem igen jó barátom!" — szóla a' derült lelkü ezredes. — Örömmel beszéltük el ezután a' kiváncsiak tudakozódásaira, országunk jelen állapotját, politicai, tudományos 's egyéb tekintetben; különösen pedig Pest városát emeltük-ki értekezésünk főtárgyául, 's arról, a' mi szép és jó juta eszünkbe, mind elé számláltuk. — Erre az ezredes Gallicziát sötét, és Lemberget annal vidámabb szinekkel festé-le, igéré egyszer'smind. hogy ajánló levelekkel lát el bennünket, ha csakugyan, szandékunk Lembergbe utazni. Beszéde' fonalát ketté vágá néha néha a' bájóló Olivia, csengő hangmelodiájával; lengyeles kiejtése egészen meglágyitá a' németek' kemény nyelvét, — és ha francziául szólt fülemilecsattogást véltem egymásba fűződni.

„De már mi magunkat ajánljuk nagyságtoknak!" — megszólala Menyus barátom, magyar bundájához nyúlva.

„Hová, hová?" — hangzott egyszerre az ezredes és Olivia' ajkairól.

„Bizony már mennünk kell! — szóla Menyus vállvonitva — hogy a' legközelebbi faluban nyugalmasan aludhassuk-át a' hosszú éjszakát." — (nota bene: én meg sem mozdultam.)

„Mon dieu!" — kiáltá-föl gordon hangjával az ezredes — „mit gondol ön, ebben a' rettentő viharban; — hiszen oda vesznének! — Nem nem! ma sehova sem szabad menniök; — itt maradunk mindnyájan egy födél alatt; — kártya 's barátságos beszélgetés közt majd csak elűzzük a' hoszú éjet." —

„Oh ne menjenek-el önök!" — variálta Olivia az előbbi textust magas applicaturában. —

„Eh bien! — parancsolatjukra nagyságtoknak itt maradunk!" — nyilatkozám magam; — 's hálánk' jeléül Olivia' gömbölyü 's hófehér kacsóján egy hosszu csókot csattantottam-el. — Olivia mintha forró ajkam perkelte volna meg, azonnal elkapá puhakezét, kilebbent a' szobából, 's hangosan kiabált kocsisunkra, hogy fogjon-ki, és a' fakókat jóltartsa, — hozzá adá, mikint az abrak árrát majd kifizetendik a' *nyalka* magyar urak. — Erre a' sudártermetü szép tündérkint suhant-be, — 's tüzes szemeket hányva, lágy-enyelgően emlité, hogy lovainkat Lembergbe küldte, 's igy velök kell visszatérnünk Magyarhonba. — Óh a' kis hamis! — csengő szavainál olly gyönyerüen rázogatá parányi fejét, — hogy szivem is megrázkódék belé. — Jó éjszakát hideg világ; — aludd-ki bohóságaidat, — és sződdd be álmaidba a' mi éjelünket is. —

VII.

Egy szeszélyes regényke éjfél után. — Vilibald, — és a' menyasszony,

Pista, szívem, — de alhatnám
Ott a' szűröd teritsd alám! —

Népdal.

Mit teszesz? — —
Mert ha szeret is bár;
De sors tőle elzár,
'S messze földre ragadja.

Kisfaludy Károly.

A' lembergi tribunal által kimondott *elmarasztalásnak* jobban örültem, mint a' veszekedő világ akármellyik *alperese*. — Menyus barátom, mint fölperes, azon, reá nézve igen kemény sententiával, hogy t. i. az éjet álmatlanul töltsel, eleinte sehogy sem tudott megbarátkozni; — de később a' nyájas idegenek társalkodási kelleme, melly kötetlen sztylben ragyogott, a' nélkül hogy a' nagyvilági *boutón* magas choturnusából kilépne, — egészen megnyugtatá őt.

„Ezer mennykő!" — pattana-föl a' kedves agg ezredes bizodalmas beszélgetésünket megszakítva — „majd el is feledém, hogy pinczetokunkban még néhány üveg rajnai nedv-maradt hátra. — Hiszen, ez a' legkedvezőbb idő, elfogyasztásukra." — 'S egy két percz múlva nagy barna palaczkok fogák föl a' gyertya' — és kereken kimondva — önszemünk' sugárait. — A' bájoló Olivia, lúven személyesité ganymedesi szerepét. —

A' jovialis ezredes a' „fölviruló magyar haza' jó polgárjaiért!" — Menyus „Galliczia ért, — köszönté-el poharát; — Tátray a' lengyel szépek egészségére — 's elvégre Olivia: „mindenkiért kit szeretünk" — emelte föl jobját, 's a' toast-quartett barátságos kézszoritással végződék. — Lássák kegyetek nyájas olvasók, — utazásomban *humor* is jő-elé! — mellyre csakugyan nem lehet mondani, hogy *vizenyös humor*.

Tizenegy óra tájban — az ezredes bőlcs indítványa' következtében, — whistezni kezdtünk, — 's egész éjfelutánig folytatók a' csendet kivánó játékot, a' nélkül hogy az ángol szabályt megtartva, — hallgattunk volna. —

De az öreg ezredest, — ki a' játék alatt valóban eredeti elmésségeket 's több furcsa ötleteket hozott a' szőnyegre, — elvégre még is csak elfárasztá a' rajnai nectár. — „Ej, hagyjuk abba! — szólalt-meg az agg dalia. — Menjünk aludni." — 'S ez csakugyan meg is történt, mert nem sokára édes hortyogást hallottam egyik nyoszolya felől.

A' gyönge idegzetű Olivia' sem villogtatá már szemeit olly tüzesen, mint megismerkedésünk órájában. — E' mellett fölötte fáradt; — ugyanazért bundámat adám a' szép álmosnak, — ki azonnal lehajtá kis fejét a' föl nem ágyazott nyoszolyára. — Menyus barátom, karjaiból párnát csinált, 's kényelmesen borítá le arra homlokát. — Minden aludt már, csak én és a' gyertya nem. —

Nyugtalanúl jártam föl 's alá a' rövid szobában, 's csak néha néha álltam meg a' nyoszolya mellett, mellyen az alvó Olivia — űzé álomjátékait. Az alvó Olivia pedig igen szép és bájoló vala, — 's ez volt az ok, miérthogy nyoszolyája szélére halkal és vigyázva űltem le, — túlvilági kecseit elmélyedve csudálandó. — Mindig közelebbre vont magához a' varázs-arcz 's lehetetlen vala azt meg nem csókolnom. — Olivia mosolygott álmában; de egyszerre hirtelen mint a' nap midőn felhőkbe vonúl, — öszvehúzza barna szemöldjeit, — ijjedten pattan föl ágyáról, 's így rebeg: „Oh Vilibald! — kedves vőlegényem te vagy az? — — Vagy ugy! — gondolám magamban, hát teneked már Vilibaldod is van! — — „Olivia Olivia!" — susogám a' keblemre tapadott leánykának, — „oh te már nem szeretsz engem;" — 's Vilibald' contójára csóközön áraszta el tettetett kételkedésemért. — Azonban Oliviát a' csókcsattogás fölébreszté félálmából; — 's kitudná leirni az ijedséget, melly Olivián mutatkozék, midőn észre vevé, hogy vőlegénye a' jó Vilibald helyett, engem ölelget. — Olivia' sikoltására, az ezredes, és Menyus fölébredett.

Pest
Martius 25tén
1838.
24dik szám.
Megjelen e' divatujság hetenkint 2szer. Helyben félévi dija 4 frt., egész évi 8 frt. Postán 5 fr. és 10 fr. pengő.
Előfizethetni uj-világ utczában Reisinger házában 554ik szám alatt. És minden cs. kir. posta hivatalnál.
Negyedik év'
Szent a' Törvény! szent a' Béke! Ez legyen Hazánknak éke.
Első fele.

RAJZOLATOK
A'
TÁRSAS ÉLET
ÉS
DIVATVILÁGBÓL.

FUKARDY.
VIGJÁTÉK EGY FELVONÁSBAN.
(Vége.)

Tizedik Jelenés.
Fukardy. Ecsety.

F. Legalázatosabb szolgája festő urnak, éppen e' pillantatban gondoltam kegyedre. Látja kedves ur olly nyomoruságra jutottam, hogy alig segithetek magamon, valóban igen igen nagy szolgálatot tenne ha adóságát leróná.

E. Hát mennyivel tartozom?

F. Tán csak emlékezik még rá, itt a' számadás,... épen három Louisd'or.

E. Nékem meg egy más számadásom van.

F. Mi-mi-mit, micsoda? hogyan?

E. Hiszen tán csak emlékezik még rá, a' szép Borbálára, midőn halálig volt belé szerelmes, hozzám vezette hogy levegyem ugy-e? 's alig várhatta hogy elkészitsem képet.

F. (fejét vakarja)' Jaj lelkem, hiszen már ez régi historia.

E. De munkám még sincs kifizetve, és pedig tudom jó volt, mert hány ezerszer csókolta szemem előtt!! —

F. Nem kellett volna az urnak lefesteni.

E. Azt csak most mondja, de nem ugy volt akkor. Ha én le nem festem, kétség kivül máshoz vitte volna, de ez még nem elég Fukardy uram. A' mint tudom Borbála kisasszony elpártolt 's egy költőbe lett szerelmes, de ez alatt Fukardy ur uj ösmeretséget kötött egy bizonyos Agnes kisasszonnyal, ki még szebb volt az előbbinél; szőke haja, tele melle, ezt is természetesen levétette, 's munkám bére még mai napig.....

F. Oh, hagyjon fel az effélékkel, hisz egészen megbódulok!

E. Csak emlékeztetni akarom Fukardy urat. Miután elkészült a' kép, azonnal kegyed becsületes képét is le kellett vennem 's a' kedvesnek adta örökemlékül — De, mint a' lányok többnyire szoktak, ez is hivtelen lett kegyedhez, mert egy vasas németbe szeretett, ki midőn a' kegyed képit meglátta aranyos rámába, felkiálta: Ejnye ugyan miféle nyomorult kép lehet ez?! de ostoba egy kép! egy borjufő! egy..... pedig jól el volt találva.

F. Ej, ej! ugyan mi szükség ezt nékem tudni.

E. Csak azt akartam megmutatni, hogy igen természetesen vettem le, és sem ezért, sem a' másik kettőért még meg nem fizetett, azért nékem is jól esnék most ha...

F. Nagy Isten hogy bánnak ezek az emberek velem! Festő ur ellenem esküdött csak hogy megbukjam. De jól van, minden gonosz ellenségim daczára is, kik vesztemet ohajtják, megmutatom hogy becsületes ember vagyok, 's az adóságbul valamit elengedek.

E. A' három képért nem kivánok többet mint három Luisd'ort, és igy adóságom le van róva.

F. Mit? három Luisd'ort? hát erővel a' sirba akar dönteni? ki fog azért az élhetetlen képekért annyi temérdek pénzt adni?

E. Mit? élhetetlen képek? hát nem maga mondá-e kegyed hogy Borbála egy angyal, Agnes pedig maga Venus.

F. No, csak ne lármázzon kérem, hogy még

Reggelizés közben, tréfálva beszéltem-el az ezredesnek és Menyusnak különös éjeli kalandomat, — A' gyönyörü Olivia elpirúlt, 's még beszédem' elején kisuttyant a' szobából. — Hallgatóim pedig jó izüt nevettek a' szerelmi tévedésen. —

Később szorongó érzetek között vettünk búcsút a' kedves lembergiektől; — azonban a' derék ezredes megigérvén, mikint Pestről visszatértekor minden esetre meglátogatand bennünket Eperjesen, — némileg enyhité fájdalmunkat.

(Folytatjuk.)

SZELLEMISÉGÜNKBŐL:

TAPSONYI BÉLA.

(Folytatás.)

Korunkban a' szép 's könnyü egy jelentésüek és felváltva használtatnak. Szép ifjainknál a' mi könnyü; nehezet, 's dolog kivánót kerülve és kiüzve fogalma köréből, — szép náluk egy túl feszitett, 's csak légvárakat rakó poeta' agyában kerekedhetett, szivet nem képező, de mételyező román. Kapva kapnak az ezerszer eldúdolt rímre szoritott verseken, minden szóban a' nagy költőt, egeket csapkodó fellengéseit, dúsképeit csudálják — mért?... megsugom.... mert ezek átolvasása megeshetik előkészület, 's nagy figyelem nélkül. Ellenben — hogy messze ne távozzunk — lelkes müvei az ó és uj kornak, örök becsü költeményei, 's prózái, poros könyvtárakban megetve hevernek; minthogy mély studiumot követelnek. Emberek vagyunk, kötelesek erőnk pazarlása nélkül mindenütt könnyüséget keresni; de igy eltunyulni bűn! Ti kikre az élet' tavasza most derül! — higyetek e' régi görög közmondásnak. „A' mi szép nehéz.“*) Higyetek Konstantin jelmondatának: „Laus est vel-

*) Κα λε πα' πα' Καια Szerzője mint mondják Solon, akkor élvén vele, midőn Pittacusnak ki magát a' közügyektől azon ürügy alatt: hogy fejedelem jó nem lehet, elvonni szándékoznék, gyávaságát szemére lobbantaná.

le quod non possis“ azaz törekedjel nehézségéket akadályokat győzni — a' jóban, — mert Ciceró szerint: nagy tettekhez vezető ösvényeken maga a' természet rakott gátot. 'S mint Aristoteles mondja művészség, 's az erény pályajukon küzdőké a' babér.**)

Mit értsünk tehát mi a' szép literatura alatt? olly tudományt-e melly velünk a' szépet meg ösmerteti? úgy de ezt szabályozott előadás — tárgy — 's példa nélkül nem tehetni. Elmekinzót-e? ez nem érdemli e' nevet, valamint az sem melly szavakat gondolat — állitásokat fény nélkül közöl; melly egy lélek erőt sem idomit. — Minden szépnek való az alapja: minden szép valóhoz, 's jóhoz vezet; hol szépség van, ott a' való, 's erény testvér karokon méláznak; hol e' három egyesült ott találjuk a' szép literaturát.

Előadásom után az olvasó szét rombolva látja a' választó falat tudományos világunkban némelly párolgó főtől rakottat. Minden tudomány jól előadva szép, legtöbb függ pedig az iró nyelvétől — styl. — Még is a' két testvér honban hány bitorolja az irói czimet, nyelve szabályait tudatlan gőggel lenézve! Ez bűn, rovást érdemel. Hiszen beszéd megkülönböztető bélyeg köztünk 's a' szótlan állat közt; nélküle eszünk használata lehetlenné válik; heverő kincs mindaddig míg szó nem hangzik ajkainkon. Es azért hálakebellel kell vennünk, mi rajta ha bár vonásnyit csinosít. Nem tudok nagyobb jó tettet gondolni annál; mint melly minket érzékenyen, értelmesen, könnyü perdülettel szólni — szivhatólag beszélni tanit: mert ez emberiségünket, legnemesb érzelmünket alakitja.

Tudták ezt a' görögök 's rómaiak, miért annyira kimívelék nyelvüket, 's ezzel izlésüket, a' mennyire még egy nemzet sem. — Ők erre mintegy kénytetve valának. Mert bizonyára a' mint fényes hivatás volt rostrumokból a' nép

**) Curae laboriosae efficiunt, ut ad pulcra et honesta facinora perveniatur: quis enim secundum poetam magna coronari contendat olympia dulcis sine pulvere palmae?

Xenophon.

tömegre hatni; ugy terhes feladat is melly nagy nyelv jártasságot követelt. Mi magunk szóljunk 's valljuk meg: hogy mióta nemzeti nyelvünkön vitatkozunk zöld asztalainknál, 's hogy mióta át kezdjük látni: hogy nyelv nélkül nincs nemzeti lét, több bájt 's erőt adónk ennek, mint 8 századon át tudtak adni.

Továbbá a' görög 's római tudós mű szülemenyét — bár melly mezején a' tudásnak — számos illető birák előtt, közhelyen, nyilvános nép csődületek alkalmával olvasá fel. Hol a' köztetszést nyert pályadíjt vívott szerzőjének. Ember szólt itt emberhez: kit oktatni, meggyőzni, indítani, tárgyhoz édesiteni kellett. E' czélok elérésére bizonyosan mindazok mozgalomba hozattak: mik a' füleket kellemteli hanglejtettel elbájolni; a' sziveket érzékeny kifejezésekkel részvétre birni; a' képzelődést felizgatni; 's az értelmet állitások' valódiságáról meggyőzni tudhaták.

Zsenge korát illyes gyakorlatoknak szentelé Róma magzata, mind addig mig iparja' dúsan kamatozó következményét: a' rögtön, erővel, pontossággal, ömledező ajakkal szólhatást tulajdonának nem tekintheté. Csak hasonló gyakorlatok' következtében mondhatá — Cicero *Roscius* értti 's *Philippi* beszédeit olly rögtön egymás után; — csak igy irhata kevés hónapok alatt 3 könyvet „az istenek' természetéről" „2 a' joslatokról" — de divinatione. — Csudáljuk Sophoklest mikép ő 80 szinmüvéből sokat rövid idő alatt elkészithete: de ha meggondoljuk mennyire tartá birtokában nyelvét — megelőző gyakorlati után — dús phantasiaja kifejtésére, álmélkodni szününk. — Mindezt pedig csak figyelem gerjesztésül hoztam fel.

Azonban nem elég virágokkal halmozott beszéddel éln. Ez csak külbecs, csak öltöny, szép, 's rút testre egyiránt vonható; — szükséges beszédünk belbecséről is gondolkoznunk.

(Folytatjuk.)

FÖLD-INDULÁS.

Nagyobb a' hire mint valósága.
Közmond.

∞ Közel egy hetig nem olvasott az ember ujságot; a' *pesti* „*ár*" zavarba hozta ezt is, mint mindent! — De mire kellett volna ez nekünk? Mikor untig jött a' hir hol egyről hol másról, még pedig szomorúnál szomorúbb! — — — Nem jöhettünk össze több napokig, el lévén különözve, egymástól zárképen. Annál édesebb volt a' viszonlátás. Én — is kiszabadultam a' szobából végre és több ösmerőseimmel találkozván, egyike - is másika is azt állitotta hogy még örülnünk nem szabad; mert a' viz eltakarodtával vége a' bajnak épen nincs; hátra lévén a' fekete leves, ugymond, t. i. a' *földindulás!*" — — — mellyről azt vittatták, hogy már eddig is érzették több helyeken, 's a' házak nagyobb részint e' miatt dültek össze! — — — javalván, hogy Pestről mennél elébb pusztulni kell; mert a' földindulástól minden perczenetben retteghetünk! — — —

Ezen „*rémitésre*" azonban közülünk a' legidősebb ezen kérdést tette azonnal: „valjon honnan tudhatják azt az emberek, hogy valósággal földindulás volt a' mit éreztek?"

Én azt feleltem, hogy Sz — — báróné mondta, ki maga tapasztalta, mert előre hátra ódult — egész testével!

„Jaj," mond a' legidősbik, „elhiszem, de még az a' kérdés, millyen állapotban van az a' ház, mellyben a' báróné szállva volt?"

Kiköltözött belőle, válaszoltam; mert repedezni kezdett mindenütt! — — —

„Mondám!" szól a' legidősbik, „rosz karban volt az épület, és megzökkent; innen azon aszszonyságnak tántorgása is!" — — —

Többeket — is hoztunk-fel neki; de ő mindenre azt felelte, hogy az csak „*következtetés*," — de nem bizonyos. „Mert," ugy mond, „erre ugyan kell vigyázni, hogy meg ne csalódjunk! — — — A' *következtetés* pedig igen könnyen rá szedheti az embert. Én teszem azt, itt ülök,

a' szemem be van hunyva; valaki rám néz, azt gondolja, hogy *alszom*, pedig nem igaz, mert gondolkodom és a' legnagyobb mértékben ébren vagyok. Vagy mást: teszem azt elsütik az ágyút tőlem nem messze, 's én meg nem rettenek; valaki azt mondja rá, hogy *süket* vagyok, pedig nincs igaza mert *bátor ember* lévén, meg nem ijedtem! — — — Ugy merevítő görcsökben láthatunk valakit, 's azt mondjuk, hogy *meghalt*, holott csak görcsökben van. Igen ha rothadni kezd és férgesedni 's a' t. akkor már lehet következtetni, hogy vége van! — De illy bizonyos következtetést igen kevés esetben tehet az ember. Én, teszem azt, ha valakinek ostobául felelek szántszándékkal, 's ő engem azért ostobának tart, nagyon hibázik, mert én azért igen okos ember lehetek. Igy ha a' leány valakit megölelni nem akar, még *meg nem veti* azért rosszul következtetné, hogy *nőjévé* nem lehet! — — — A' különbség, a' következtetés és *valóság* közt igen nagy! — — — Igy van a' földindulással is. És csak következtetés; *valóságáról* csak ugy lehetne meggyőződnünk, ha a' pinczék az épületek alatt vizzel tele és számtalan épületek gondatlanul (vájugból vagy homokon) rakva nem lettek volna!" — — —

Igy végezte a' legidősbik. Én pedig észrevettem magamat csak hamar, hogy a' beszéd nem ok nélkül volt illy gonddal intézve és kimeritve. Mert ezen *közrémülésben*, bolondjában még földindulásról is hirt *költeni*, annyit tesz, mint kárhozni!!!" — — —

A' VILÁG.

b) Al-világ.

A' föl-világ és al-világ ugy különbözik egymástól, mint: ég föld! — — Melly utóbbi süljedő termesztü és sötét, amaz előbbi pedig fényes és „*napja*" van, melly világit! —

Az alvilág, mint *homályos*, a' tévedéstől, és igy mindennemü „*elvétésétől*" a' boldogság utjának, meg nem óvhatja az embert! — — Itt az oktalanság, hitetlenség, törvénytelenség, boldogtalanság, haszontalankodás, szóval: „*esztelenség*" divatozik! — — Itt „*ész*" nincs! A' „*testi*" érdekek foglalnak-el itten mindent; azért az *észnek* idő sem jut a' gondolkodásra, meszszebbi számolásra, annál kevésbé „*öröklő*" tervek készitésére!!! — — Innen nem csuda, ha egyik csalódás a' másikat éri nálok. Mi csuda? ha előbb utóbb rabság és nyomorúság környez őket! — Mi csuda?, ha azok, kik időt engednek az *észnek*, — — az érzékiség *foglyjait* legyőzik, és igába szorítják? — —

Az al-világ emberei soha sincsenek *bizonyosságban*; egyre rettegnek, kétkednek, gyanakosznak! Innen: a' fondorkodás, agyarkodás, soha ki nem fogy közülök! A' jó kedv el van üzve tőlök messzire; 's a' mi kedvet mutatnak, az nem „*jó*" kedv, hanem csak vad örjöngések faja! — —

A' fölvilág a' jámboroknak boldog honja és maradandó egyesülete, igazi bölcsesség intézete hol szeretet és igazság „*életben*" van; az alvilág ellenben a' bőszültek országa, azoké, kik, maguk alatt rontják a' partot, kik szabaditójokat üldözik, és halálra keresik; ezek a' valóságos bolondok; kiknek száma véghetetlen!!!

Jegyzéke.

A' 13—16d. nagy vízár után Pesten álló, omladozó vagy bedült házaknak

Külvárosok,

	Belváros.	Leopold.	Therezia.	Jó'sef.	Ferencz.	össz.
Álló házak	456	256	166	249	19	1146
Erősen megrongált v. támasztott házak	169	67	404	115	72	827
Össszeomlott —	70	71	811	891	438	2281

DIVATKÉP XI.

Bécsi divatöltözet: tavaszi felköntös selyemszövetből zsinorra.

Figyelmeztetés.

Kiknek szándékuk a' „Rajzolatokat" évnegyedre hordatni, az előfizetés elfogadtatik minden cs. kir. posta-hivatalnál, hol ára képekkel 3 frt. p., helyben pedig 2 frt. 30 krjczr. pengőben.

Szerkeszti Munkácsy.

NYOMATIK LANDERER BETŰIVEL.

Pest
Martius 29kén
1838.
25dik szám.
Megjelen e' divatujság hetenkint 2szer. Helyben félévi dija 4 frt., egész evi 8 frt. Postán 5 fr. és 10 fr. pengő.
Előfizethetni uj-világ utczában Reisinger házában 554ik szám alatt. Ks minden cs. kir. posta hivatalnál.

RAJZOLATOK
A'
TÁRSAS ÉLET
ÉS
DIVATVILÁGBÓL.

Negyedik év'
Szent a' Törvény! szent a' Béke!
Ez legyen Hazánknak éke.
Első fele.

LEVELEZÉS
A' HALÁLLAL.
ÜDVÖZLET MUNKÁCSYNAK!

I.

Kedves öcsém uram! Bocsásson meg, hogy ujesztendei köszöntésére illy későn felelek. Levele mindnyájunkat fris egésségben talált. Feleségem, a' *Cholera*, éppen most öltözködik leányával az *Ájulással*, mind a' ketten kikocsikázni készülnek. Jó asszony szegényke, de mi tagadás benne, szeretné már leányát férjhez adni; hej, pedig édes öcsém uram, keserves időkre jutottunk; mióta a' franczia háborunak vége, alig van az embernek annyi keresete, hogy egy naprul másikra becsületesen élhessen, az a' csekély fizetés pedig mit az orvosi kartul huz az ember, fölmegy szemfödélre és koporsóra; hiszen képzelheti öcsém uram mi fizetése van egy orvosi segédnek. Higye el öcsém uram, én már meguntam életemet; éjjel, nappal szaladgálok, hóba, vizbe 's hol becsületesen megszolgált volna az ember egypár forintot, ott is csak a' doctort fizetik és hogy segédének is kellene valamit adni, senkinek sem jut eszébe.

Éljen egésségben, édes öcsém uram, míg láthatni szerencsém lesz. Komámasszonynak, a' *Köszvénynek*, e' napokban irtam, hogy látogassa meg öcsém uramat. — Komámasszony fia az *Aranyér* derék fiatal ember; ismerkedjék meg vele öcsém uram 's mivel hallom, hogy most különben sincs segéde, hasznát veheti az ujságirásnál. — Isten velünk, édes öcsém uram! vagyok:

Spanyolországban
Espartero' hadi szállásán,

jó akarója
A' halál m. k. *)

II.

Kedves uram öcsém! Mi a' manót csinált, hogy utolsó lapjai olly átkozott soványul jutottak kezemhöz? Kifáradt már uram öcsém a' munkából? El ne csüggedjen uram öcsém, mert ellenei majd azt kiábálják, hogy nemcsak a' trifolium' levelei, de uram öcsém' lapjai is ugyancsak soványkoznak: különben is régóta hallom már kürtölgetni, hogy öcsém uram' lapjai meghalnak; csak nem remélleném, — — hisz a' patvarban nekem is tudnom kellene róla valamit! —

Harcz és háboru! — Manó vigye uram öcsém phlegmáját. Már én csak sok harcz és háboruban megedzett rideg legény vagyok, de keresztcsontomra mondom, azt el nem türtem volna! — A' minap öcsém uraiméknál a' Rochus ispotályban sok dolgom volt, szerencsémre dolgaimat hamar végzém 's betekinték néhány kávéházba: előveszem a' „*Rajzolatokat*" 's csak képzelje uram öcsém, hová szokott jegye nyomatik:

Szerkeszti Munkácsy

utána irónnal ez állott: „*marha, banquerott, szamár, stockfisch 's a' t.*"

*) Ha e' levelemet ki találná adni öcsém uram a' „Rajzolatok"ban, figyelmeztesse olvasóit, hogy itt az **m. k.** nem annyit tesz mint: **maga kezével**; hanem: **maga kaszájával.**

A' halál' jegyz.

feleségem is meghallja. Oh én szerencsétlen! béketürő Jób, — itt a' nyugtatvány. (festő el) Egész testem ugy reszked mint a' kocsonya. Jaj uram Istenem! ez a' mai nap husz esztendőt vesz el életemből — jaj! —

Tizenegyedik Jelenés.

Fukardy 's az Orvos.

Orv. Mégegyszer eljöttem hogy leszámoljuk az adóságot, de reménylem tán csak nem czibálnak meg ismét.

F. Ezer engedelmet kérek doctor ur, a' feleségem volt olly goromba...

Orv. Ha jól emlékezem, hat Luisd'orral tartozom az urnak?

F. Igen is doctor ur, épen annyi van felirva.

Orv. Épen annyi van énnálam is felirva, a' mit az ur részire kiadtam a' patikából. Minden nap két üvegecske rózsa olajat, egész három hónapig.

F. Oda vagyok, elvesztem! a' legmélyebb titkok jőnek elő hogy eláruljanak, oh, oh, oh!

Orv. Ezenkivül félfont mercurius dulcis

F. Mit? mit? félfont,.. jaj oda vagyok! vég órám elközelgetett, még a' kövek is ellenem vannak, 's a' feledékenység mint egy kisértet, sirjából vissza jött, hogy halálra kinozzon.

Orv. Ezeken kivül még nyolcz száz pilula. Tehát ha mind összeveszem ezeket, a' legcsekélyebb is felrug hat Luisd'orra, 's igy adóságomtól ment vagyok.

F. Fosszon meg mindenemtől, rabolja el minden kötelező leveleim', vetkeztessen meztelenre, és akkor kiáltson fel, hogy: „egyszer megnézte üterem 's ez mind, mind az enyém!“ Oh irgalmas Istenem! (két öklit homlokára üti) hogy tesz vélem a' világ! hogy juttat szegénységre!

Orv. Furcsa biz az! hogy tesz a' világ vele! mintha a' világ nem tudná hogy kegyed adósait halálra sarkantyuzza még meg nem fizetnek, 's én ha régi adóságára emlékeztetem milly bőszült indulatra gerjed.

F. No jól van, nem akarom tovább hallgatni, itt a' nyugtatvány, igy jutok én az inségre; most hat Luisd'ort ismét elveszteni! ennyire megy a' világ szemtelensége!

Orv. Mit? szemtelenség? — én 180 üvegecske rózsa olajat félfont mer. dulcist, és nyolcz száz pilulát csak az ablakon nem hajthatok ki, de az ur, az ur egy bol... (el)

F. Cholera, és döghalál! hát én a' világ gúnya, és csufság tárgya lettem? minden vagyonom a' ragadozó madarak martaléka? Uram Istenem mivé lettem!! harag és méreg még a' csontom is megrázza, hogy a' lelkem szinte reszked belé! hideg borzadás fut keresztül, jaj oda vagyok (leül egy székre, 's töredezve beszél) Szegény fejem — hogy jutott a' nyomorúságra! milly rosszul vagyok! lélekzetem eláll, erőm fogy — végórám — elközelgett — holnapig nem — elég — már, beteg — igen — beteg — vagyok — még — ma — meghalok — (Miska belép) — hol van — feleségem — leányom — hidd be őket — mert — meghalok, vigyetek — az — ágyba.

Miska. No, most jólesz egy kis sziverősitő. — (el)

F. A' gonosz világ — milly egyszerre rohan — rám — mint — tapos össze — hogy-buk-tatnak-meg! jaj irgalmas — Istenem légy — velem, mindjárt — odavagyok.

M. (beszalad) Teensuram! teensuram! Bokrosy megérkezett ötven ezer forinttal, és atyja megegyezésével.

F. (felugrik a' székről) Mit? Bokrosy? megjött? oh szerencse, és szerencse! hát holvan? hol van?

M. E' pillanatban ment Luiza kisasszonyhoz

F. Oh én legszerencsésebb apa! ötven ezer forint! ez a' legszerencsésebb napom egész életemben.

Tizenkettedik Jelenés.

Bokrosy. Dorottya. Luiza és Fukardy.

F. Legalázatosabb szolgája! mint örülök e' szerencsén, hogy láthatom kedves Bokrosy urat!

B. Képzelem hogy örül, mert tudom, azt gondolta, hogy csakugyan megszöktem.

F. Oh, épen nem kedves uram, mindjárt gondoltam, hogy a' rágalmozó nyelvek csak azért beszélnek olly gonoszat róla, hogy próbára tegyenek, valjon elhiszem-e azt, a' mi épen lehetetlen, mert ki kételkednék kegyed becsületibe?

B. No hiszen már megesett, de megvallom levele a' mellyben pénzit kéri egykissé megsértett, 's nem gondoltam volna hogy üzenetem olly zavarba hozza kegyedet, csak azt sajnálom hogy a' kedves kisasszony —

F. Oh, szavába kell vágnom uram, leányom halálig szerelmes kegyedbe, mondhatom egész éjszakákon által ugy sirt mint egy kis gyermek és búsult erősen, hogy nem lehet a' kegyedé, és hányezerszer mondta nekem: hogy kegyeddel inkább egy kis kunyhóba, mint mással egy fejedelmi kastélyba laknék — 's midőn tréfából mondtam hogy kegyed elment, mintha villám sujtotta volna meg, egyszerre összerogyott, 's elájult, hogy sok fáradságunkba került az életre visszahozni, még a' doctor sem segithetett rajta! Aztán mindenfelé küldöttem embereket, hogy kegyedről hoznának hirt, mert igy gondolkodtam: hogy ha kegyednek egy fillére sincs, még is odaadom leányomat, mert kétségbesésbe még meghalt volna, de térden állva is kértem volna, hogy csak vegye el, mert leányom élete kedvesebb előttem mint a' világ kincse.

B. E' szerint nem sokat kell kérnem kegyed megegyezését?

F. A' legnagyobb örömmel édes uram (megfogja leánya kezit 's Bokrosynak adja) Itt uram! szivesen teszem, mert tudom hogy illyen asszonyt nem kapott volna széles e' világon, azt is tudom, hogy leányom csak egyedül kegyeddel lehet boldog.

B. Most enyém vagy kedves Luizám!?

L. Örökre (ölelkezés) Kedves atyám most egy kérésem van. Adósainak kik márma nem fizethetnek adjon még vagy tiz napot.

F. Legyen kedves leányom mert ma minden embert, az egész világot boldogitni akarom. Miska eredj az adósokhoz mond hogy én még tiz napot, huszat, egy hónapot adok nekik, — Látja kedves Bokrosy ur, milly jó szivü leány ez! nem, nem mondhatom, leirhatatlan egy jó leány, aranynyal sem lehet fizetni! azért megérdemli hogy pompás lakodalmat üljünk, 's aztán Isten áldásával éljetek boldogul!!

(a' kárpit legördül.)

R*** után D—mj—n.

TÉLSZAKI UTAZÁS
GALLICZIÁBAN.
TÁTRAY-TÓL.

(Folytatás.)

VI.

Véletlen találkozás. — A' lembergi hölgy.

Asszony nem szülhete illyent,
Téj nem táplálá; hanem élt fenn illatözönnel.
Elkerülék őt a' szelek, és harmatba fürészté
Arczait a' hajnal, — — — — — — — —
Nézzed bár szemeit: mi van ottan földi? Az éjfél
Legfeketébb foltját napnak közepébe ha teszed,
Még az lenne talán szeme nyilt fényére hasonló.

Vörösmarty.

Ach der Liebe süsses Elend,
Und der Liebe bitt're Lust,
Schleicht sich wieder himmlisch quälend
In die kaum genes'ne Brust!

Heine.

A' hószikrákkal hímezett nappalt alkonyati szürkület borítá már-el, midőn a' konti helység közelében lévő fogadóba szálltunk-be. — Az előnkbe sompolygó izraelita korcsmáros szomoru arczvonatokat vágva, panaszos hangon hirlelé, mikint vendégszobáját már elfoglalá egy lembergi ezredes szép leánykájával. — „Zsidó! igazat szolasz-e, valóban szép a' leány?“ — „Becsületemre mondom, édes ur, igen szép.“ — — E' párbeszéd következtében kissé rendbe szedve magunkat, egy két köhintés után belép

A' mély sánczokban most szép kertek diszlenek. Történetünk korában még három kapuja volt, de kevéssel ezután az alsó lerontatott. A' piaczot kivévén mi sincs, mivel dicsekedhetnék a' város. Most a' piaczon szép házak emelkednek, közepét foglalja el az evangelikusok temploma, a' városház, a' katholikusok szentegyháza, a' városi iskolák és a' katonák kórháza főőrhelylyel egy épületben; ezen utolsót 3 oldalról környezi most csinos sétahely. Nagy jótétemény ez betegekre, mert a' mulató sokaság elfelejteti velek a' fájdalmakat, de más részről a' bekötött fővel, halaványarczczal, szürke köpönyegbe burkolt szenvedők szomorú tekintése, emberszeretetre, részvétre gerjesztik a' mulatókat és a' mulandóságra emlékeztetik. Még egy nevezetessége van a' városnak t. i. az óra. Hajdankor pompás torony emelkedett a' goth templom mellett, mellyen órák szerint jelentek meg az apostolok, ugy hogy 12kor mind a' tizenkettő vala látható az erkélyen, de a' nagy tűz melly az egész várost pusztítá, a' toronynak sem kegyelmezett, leégett halomra dűlt a' hajdannak dicső emléke. Hogy a' város óra nélkül ne maradjon, a' városház mellett egy ideigleni torony épitetett, mellyen maiglan a' *lőcsei óra lakik*. Ezen óra arról nevezetes, hogy se nem mutat, se nem ketyeg, csak szól, továbbá, hogy azt soha sem szokták felhuzni, igazítani, de ha megáll, vagy roszúl jár akkor *lehuzzák*: történetünk korában menyegzőt tartott.

A' város bővebb leirásába és nevezetességei elszámlálásába nem bocsátkozom, azért induljunk tovább és pedig jobra a' vármegyeháztól. Ez itt, drága vendégeim, a' kávéház, csinos épület, néhány évvel ezelőtt sárga szinnel be volt mázolva. Mondatik, hogy legujabb időkben, midőn a' pattantyúság keresztül utazott, a' városiak a' parancsnoknál esedeztek: süttessen el legalább egy ágyút, mivel még nem volt szerencséjök hallani annak dörgését. A' parancsnok engedett kérésöknek, de jaj! a' kávéház ablakai apró darabokra törettek, bátor a' lövés városon kivül történt és az erdőnek vala irányozva. Ez a' plébania, ez alispányunk háza, ezen magas sárga ház a' kaszárnya.

Végén vagyunk a' piacznak, forduljunk jobra. Azonnal szemünkbe szökik egy kék ház, egyemeletü de igen magas, földszinen vasrostély van az ablakon. A' szomszédház az én lakásom. Földszinen lakik azon köszörüs, kivel a' kávéháznál találkozunk, kit az őt gúnyolva utánzó pajkos fiuk után haragjának hevében rohanni látunk. Három év előtt vetődött ide és naponkint a' kávéház előtt üzi mesterségét. Az első és legfelsőbb emeleten egy fiatal özvegy kecsteli asszonyka két serdülő leánykájával, és ez az én házi asszonyom. Szemközt lakásommal egy szelid galambka kötöget az ablakban, minden lépésemet vizsga szemmel kisérve; szelidnek nevezém, mert a' kalitkához annyira szokott, hogy nyári napokban, kisvárosi szokáskint szabadon a' ház előtt is ült, de tová nem repült; gyakran mosolyogva fenyegete, midőn lángba borult képpel haza siettem, mert mit tagadjam a' valót, ő jól tudta, hogy harmincz váltó garas hónapi bérért, két órát mindennap bizony nem járna az első eminens szomszédhoz. És igaza volt, mert az idomtalan ház rejté magában Málit, egy tiszteletes polgár leányát, és a' lőcsei szűzek' leg szebbikét, kiről a' jó és rosz világ sokat be szélt, ki keveset látott, 's kit én mindennap szinről szinre láthattam, angyali szavát hallhattam, éltető körében órákig mulathattam.

Szép örömmel teljes napok
Ah hová lehettetek?!

Karcsú termet, szőke haj, magas redőtlen márványhomlok, mellyen a' vidámság és jó kedv tanyáztak, két égszinű szem, mellyektől a' nap lopta világát, liliom arcz, mellyen a' hajnali rózsa virágzott, csókra termett eperajk, gyöngyfogak, csengő hang, miveltség, 's még ezer meg ezer illy tulajdonok annyira elvarázsoltak, hony sokszor ezen angyali alak — mikép is nevezhettem volna másképen? nézésébe elmerülve, nem hallottam, mit beszélt tanitványom, Lajos, Mali' öccse, ki illy pillanatokat nagyon jól használa maga részére.

Elmellőzöm itt szerelmi mámorom hosszú és unalmas leirását, csak azt említem, hogy örömest láttak a' háznál, gyakran ebédre hittak, és különösen Máli kereste mulatásomat. Ezzel én elégedtem, bírni akartam azt, ki szívemet rég birja, legalább annak birásáról bizonyos lenni; ez okból az alkalmon kapva irtam egy félívre ismeretes szerelmi dalokat, és Máli olvasó könyvébe tettem, gondolván, hogy ő most atyja és anyja távoltében a' dolgot jól megfontolván, egy örvendetes nyilatkozással szétoszlatandja kétségemet. Az első így kezdődött: Blaue Augen ect. Nb. imádottam magyarúl nem tudott.

* * *

Kellemes tavaszi nap volt, az ég tiszta mint a' jó keresztény lelkiismerete, csak éjszakon, messze egy fekete foltocska vala látható, szép és bájoló volt a' föléledt természet uj köntösében, mint a' rózsa-ünnep' királynéja, kellemit a' nap melegítő sugari és a' langyos szellők emelék, ollyan volt a' külvilág, mint az azt nem ismerő kisded kebele, mellyben a' szenvedélyek nemes vágyokkal keserű harczot nem küzdenek, csak a' szülők iránti szeretet és engedelmesség első levelei fejlenek. — Tizenkettőt üte az óra, és a' három torony érczнyelvü lakosai megszólaltak, mikor életem legszebb reményével útra indultam. Kies völgyeken keresztül a' rosz uton, mellyet korántsem lehet spatiosának nevezni sietve és izzadva haladtam Pokol felé. Bájvidék a' Pokol vidéke, mellyet a' mulató ház disztelenít. A' fördőház magában foglal egynehány piszkos és nedves fördőszobát és vendégteremet, a' tánczterem egészen attól elválasztva szabadon áll, fából épitve, mellybe mind a' vendégeknek mind a' szélnek 's egyébnek szabad bejárása vagyon. A' vendégek számára vannak még a' völgynek jobb oldalán fából épitett kis szobák. — Ez volt képe a' Pokolnak, mikor benne mennyet kerestem.

Ide érkeztemkor pezsgett a' tánczterem, az apró angyalkák egymással, a' nagyobbak poeta urakkal 's a' t. forgó szélkint körben forogtak. A' tánczterem egyik szögletében ült Makróczy bedellusunk foltozott bőgőjével, mellette három lőcsei hangász, az asztalon elhányva feküdtek a' kóták, támaszul szolgáltak a' borpalaczkok és sörpoharak. A' flótás közép magasságu tömött, piros orrú hőske, majd megszakadt fuvásában; a' két hegedűs mérgesen néze kótába, jobra balra fejet rántogatva irgalmatlanul huzá vonóját a' rezgő hurokon, mint a' kenyeres művész szokott; Makróczy ur keztyűs kézben szorítgatta kedvesét, és a' mulató sokaságon legelteté szemeit. „Ergo etiam D. László huc venit?“ ‚Igen, szemlét akarok tartani a' lőcsei szépeken.‘ „Ej, ej, de ha azt az Eximius D. Professor megtudja?“ — Dehogy tudja meg, én magam megnem mondom, 's ugy tartom, D. Makróczy, mint jó szomszédom, sem mondja meg.‘ — „Az én kötelességem...“ ‚De még is. Kellner üresek a' palaczkok.‘ „Nó csak mulassa magát jól, aztán későn menjen haza, hogy valamellyik professor meg ne lássa.“

Képzelt mulatásom füstbe ment. Asszonyom rosszúl lévén leányi — 's testvéreivel együtt már rég haza ment. Igy valóban szemlét tartottam. A' szépek szépeinek udvaroltam, az ismeretleneknek iskolatársim által bemutattattam magamat, 's igy tovább, hogy más kedvtelésében hiányt nem érzett volna, de én nyugtot nem lelhettem. Hamar beesteledett, az ég beborult, terhes fekete felhők tornyosultak, az eső apró gyér csöppekben jelenté magát. Vendégek oszlottak, a' hatalmas düczögés jelenté távozásukat. Nem véltem tanácsosnak az éjt bevárni, utnak indultam, de alig haladtam száz lépést sürü zápor kezde omlani, az ég szörnyűn menydörgött és a' száz völgy százszorozva visszaadta dörgését, hosszú villámok czikáztak fejem fölött, mellyeket éj-sötét követe; igy két óráig elemekkel daczolva értem ki a' völgyből. Akkor elálla az eső, a' felhők oszlának 's mikorra a' városba értem szépen mosolyogtak az éj őrei lefelé a' magas égből. Ollyannak képzelem magamnak a' magyar irót, ki mennyköveket választván jelszaváúl csattog, pattog egészen vég-

ig, és tollát letevén, mintegy könnyebbülve mondja: no megadtam néki a' magaét.

Ez vala bajom' eleje. Hazaérkezvén, a' kis Beti, ki gyertyával jöve előmbe, a' lépcsőkön mondá: „László! csak most távozzék, Látvay Professor, nagyon haragudott, mamám nem tudta lecsillapítani.“ „Hány az óra?“ „Féltiz.“ — Tudom, mig él, el nem felejti a' lőcsei majalest — szóla asszonyom, szobába léptemkor — — no egy szót sem, itt a' száraz ruha, hamar öltözködjék át.“

Lankadtság, harag, félelem egyszerre szálltak meg. Sokáig nem vesződtem az oldalszobában, egy pillanatban ültem asszonyomnál a' pamlagon. Legelőször hogylétéről kérdeztem, 's megtudtam, hogy az idősjós, lába, fájni kezde. Átmentünk Látvayra; — itt szörnyűket kelle hallanom, asszonyom egész délutáni csedezésére nem lágyult, példás büntetést igért, és mi több publice Director által, szombaton consessust fog tartatni 's a t. „De ne busuljon urficskám, vigasztalja magát, hogy számolásában nem csalódott — itt egy arany szegélyü rózsapapirost kihuza mellébül — azt még sem hittem volna, hogy a' csendes Máli illyenekhez értene, lám, lám! lassú viz partot mos, rózsaszin, remegő kéz, olly szívből eredő, olly szívhez szóló szavak: Wer kann denken wie mich schmerzet, wenn die Lini mit dir scherzet — — „mama! nézd csak László roszul lett — szólt síró hangon a' kis Klárcsi — képe egészen veres, szemeit fölemelé és becsuká, ajkai mozognak, karjait kiterjeszté, és mindig előre hajol, jaj! lesik!“ „Ne félj kis bohóm, nincs semmi baja, átfázott, most megmelegedett, lásd, ismét beszél, mond el neki, hol találtad e' papirost. Felhevülésemben fölemelém az örömkövetet, keblemhez szorítám, csókokkal özönlém, sikoltásira mit sem ügyelve. Attól értettem, hogy délkörül játszván az udvarban látta azt felőlről a' földre szállani — mohón kaptam az átnyujtott papiros után, de mint hűltem, mikor saját kézirásomat kezemben láttam hol ha ha ha-val, hol pfuj-jal megtoldva. „Tehát őt, kiben éltem, elvesztettem!“ ezen szavaknál magamon kivül maradtam a' pamlagon.

Pirkadni kezde a' nap, mikor hakálos álmomból felébredtem, mellettem ápoló asszonyom ült, ki nagy ügygyel bajjal ágyba fektetett 's attól nem távozott. Szenvedéseimen megindúlt 's belnyugalmam' helyreállítására ügyes nyelvét mindenképen használta; főleg sürgette: mennék iskolába, mert elmaradásom csak nevelni fogná bajomat, czélja pedig volt kedvelt ideálomat gyülöletéssé tenni előttem. El is mentem iskolába, hasonló egy jégeső után fölemelkedett fühöz, iskola társim meg nem foghatták változásomat, szembe tűnt az Látvaynak is, 's továbbra halasztá ítéletét.

Ezen szerencsés eset felbátorított 's erőt adott, hogy szomszédhoz mehettem. Beléptemkor egy leány-koszorú ült az ablak mellett, a' libák fölemelték fejeiket, de hamar összedugták, susogtak, nevettek sat., végre dalaimból egyes szavakat, verseket, strófában énekeltek 's rajta kaczagtak. Én hallgattam, csak órám elteltével mondám Lajosnak: „Máli viselete tilt hozzád járnom.“ — Sírva szalad ez anyához, én pedig László Imre bátyámhoz, búmat temetn siettem.

* * *

Az újútcza jobb aldalán áll egy veres ház, hasonló egy az évek súlya alatt lehajolt őszhez. Izmos tagjai mutatják, hogy nem az új elromlott kor gyermeke, görbedt háta, roncsolt teste, kicsiny beesett szemei, arczán 's homlokán mély redők mutatják az idő viszontagságait, kalapfödi fejét, de izlésre nem mutat. Ott ül elhagyatva az út mellett, szomorún tekintve az elmenőkre, és nincs, a' ki könyörülne rajta, ki utolsó napjaiban ápolná, példáján tanulna, és élve jelennek kurta jövendőjét ne rövidítené. — Kaczag és gunyol az ifju, megveti a' férfi, és ő ott ül keserűségében. Ezen ház néhány még lakható szobáiban lakik nagybátyám. Az nap ebédre megtartottak. A' három testvér hamar megmelegite, tréfák és elmés ötletek egymást

üzék, vérem keringésbe jött, kedvem pillanatra kiderült, szóval vigan voltunk. A' csintalan testvérek nagyon csipdeztek a' tegnapi mulatással. „Szép gazdasszonya jól ismeré a' világot, hogy még dél előtt haza indúlt.“ „Jani! hiszen Máli, Lini sem voltak ott.“ Én. Ez leginkább boszontott. Hogy nem volt kivel mulatnom. „Értjük mi a' boszontást — szól Mathilde — de mondja meg bátyám, sokféle virágból füzött-e magának tegnap bokrétát, vagy csak egy rózsát, liliomot szakitott le?“ „Czélba lőttek a' vigadók, és az egyik csak eltalálta, most is látszik bátyánkon, hogy sok vért veszített tegnap“ 'sat. Végre komolyan felszólalt néném: „Öcsém ne haragudjék, ha hibáira figyelmeztetem; ha akar házasodni, még annak van ideje, válaszszon magának leányt és becsületes leányt, ne pedig azt a' Tárkapusdyt, kinek se kora, se becsülete, se pénze nincsen, hijába teteti magát, az egész város tudja mit irt *Aller* Luizának.“ „Én senkinek egy betűt nem irtam.“ „Ugyan mért mentegeti magát (Lizi) magam láttam a' gyürüket és az irást kevés hanem fontos szó: „Szerelmem zálogaúl.“ „Bizonyosan valami csel lesz. Én tegnap legelőször láttam a' lányt, Csáby figyelmezett reá, ki tudván több lószőrből készült czifra gyürüket birtokomban lenni a' leány előtt egynéhányat megigértettett velem másnap átküldendőket, mit nem tevék, hanem Csábynak adtam, és meglehet, ez írt valamit. „Leányoknak tetszett a' tréfa, nénémnek nem igen, ki becsülemet veszélyeztetve látta.

* * *

„De mi lesz a' vége ezen zürzavarnak?“ — kérdi türedelmes olvasóm. Az hogy Látvay délután meglátogatott, szokása szerint megszamározott, fenyegetett, végre asszonyom kérésére, ki neki egyszer'smind a' többi furcsaságokat is elbeszélte, még egyszer amúgy szárazon megmosva megkegyelmezett.

„És tovább?“ — Kalandaim hirre kaptak, az egész város rólam beszélt. — Én mit tehettem volna? hallgattam, türtem, mint a' megtámadott bíráló, ki hallgatásával akar győzni, mig végre bátyám nem segített rajtam, igy okoskodván: „Öcsém, ha nincs erőd a' közvéleménynyel szembe szállani, és becsületed kedves, innen távoznod kell, irni, számítni tudsz, diákúl értesz, lehet belőled ember, ha mindjárt hat iskolát sem végeztél, majd csinálok én helyet.“

* * *

Junius' 6án kaptam egy hosszú levelet Mindszentről, és másnap búcsút vevék Lőcsétől.

LÁSZLÓ FERENCZ.

A' VILÁG.

c) Köz-világ.

A' testi érdekeket bizonyos *czél* szerint, csupa eszköz gyanánt tudni venni, azaz: nemes és szép czélt tudni ki-tüzni, és ez által kellő „*rendet*“ hozni mindenekbe, — ugy, hogy a' ,észt, mint *eszköz*, a' czéllal soha föl ne cseréltessék, hanem az *ész* kormánya és törvénye talatt tartassék, annyit tesz: mint a' föl- és alvilágot egymással meg-egyeztetni, ki-egyenlitni, ki-békitni! — — — És ez azután a' köz-világ vagy a' „*rend*“ világa!!! — —

EGYVELEG.

1.) Egy berkshiri lap imezt irja: az utólsó kemény hideg' alkalmával egy téjáruló, ki lekötelezve volt valakinek bizonyos mennyiségü tejet átszolgáltatni, azt egy ujságba takart darabban küldé el. A' téj t. i. meg volt fagyva, 's midőn a' téjdarabot tüzközelébe tevék, tüstint elolvadott, az illő pintet megüté, 's igen jónak találtaték.

2.) Bizonyos Örtel professor ur, kinek a' hideg víz ugyancsak felforgatá eszét, a' nélkül hogy dr. Schedel kritikáit olvasta volna, imigy ir a' góthai ujságban annak használása mellett: — ‚Csak friss víz segíthet, és menthet meg minden nyavalyától. Ki ezt nem hiszi, és nem próbálja, az maradjon sorsára hagyatva — haljon meg — boldogabb föltámadásig! Amen!“ — Nem emlékeztet-e ezen nevetséges fölszólítás némileg Bajza' játékszin ügyében kiadott jelentésére?

HIR- 'S DIVATLAP.

PESTI HIREK.

Ha mind le akarnók, vagy mind le birhatnók írni pusztulásra jutott fővárosunk' hireit, a' borzasztókat, keserveseket, szomoruakat, ugy hónapokig 's tán évekig kellene irnunk, hogy ez elpusztult Trója', ez árvíz öntötte Pompeji' bús képét lerajzolhassuk! —

És mennyi inség dulna itt e' szörnyü pusztulás közepette, ha Szentséges Apostoli Királyunk, ha a' Dicsőségesen Urakodó-Ház, fejedelmi kegyelemmel 's valódi atyai szeretettel, gondoskodással, tüstint a' legkegyelmesben nem szorgoskodtak volna, az éhezőket táplálni, a' mezteleneket ruházni, a' siránkozókat vigasztalni. És ki ne tudná közülünk, hogy fenséges áldott Nádorunk, ujult erővel, 's minden bölcs munkásságát olly dicsőségen kitüntető fáradhatlan gondoskodással, a' veszedelem órájától kezdve, éjjel nappal dolgozik, hogy e' pusztulásra jutott város, egy másod phönixkint, hamvaiból ismét virágzó szárnyaira kelhessen.

Regis adexemplum totus componitur orbis: mondják hogy Bécsben herczeg Metternich Ő magassága, herczegi lakában, fővárosunk segedelmezésére, nagy hangverseny vala, mellyre egy belépti jegy 100 pengő frtért adatott.

A' fejedelmi főváros Bécs, inségünk' enyhitésére igen nagy 's nemes részvéttel viseli magát, szini mutatványok, esti gyülekezetek, hangversenyek, adakozási felszólítások és gyüjtegetések tartatnak mindenfelől, hogy a' mindezekből összefolyt pénzmennyiség fővárosunk segedelmére fordittassék. A' Wieden melletti nagy játékszínen e' czélra egy mutatvány adatott. Hazánkfia, az emberszerető 's hőkebli Saphir ugyan e' szent czélra, a' napokban nagy hangverseny- és humoristikai szavaló-Academiát fog tartani. A' „Theater-Zeitung," szerkesztője, Bäuerle ur, aláirást nyitott, 's maga menvén jó példával elő, 50 pengő frtot adakozott. — Magyar, nagy közönségü lapjaink közül, eddig csak a' „Hirnök" szólitotta fel a' közönséget adakozásra; — hát a' ‚Jelenkor' hol maradt?! —

Mult lapjainkban közöltük a' Pesten elpusztult 's pusztuló félben lévő házak számát; azóta a' kereskedőség is számba vette kárát, melly mindössze tesz: négy millió pengő frtot.

KÜLHIREK.

1.) Mennyire túlságoskodnak a' párisi hajfodrászok jelentéseikben: szolgáljon például egy önlapjaikba iktatott jelentés, mi szerint egy ifju embert, ki a' mathematica és földmérés tudományában jártas, tanuló inasnak keresnek.

2.) Corsica fölötte enyhe téllel dicsekedheték. Egy ajacciói levél' következtében januarius 7dikétől, a' mondolafák virágzottak, 's a' növényélet mindenütt bimbásodni kezdett. Az éghajlat a' nápolyinál kevéssel volt zordonabb, 's minden külföldi növények kivánság szerint diszlettek, ugy hogy az ajaccioi botanikuskertben azokkal a' legszerencsésebb próbák sikerültek.

3.) Dumas Sándor azon színészeknek, kik ‚Caligula' czimü darabjában foglatoskodnak; igen szép és becses gyürüket ajándékozott, — mellyeket olaszhóni utazásából hoza magával.

Figyelmeztetés.

Kiknek szándékuk a' „Rajzolatokat" évnegyedre hordatni, az előfizetés elfogadtatik minden cs. kir. posta-hivatalnál, hol ára képekkel 3 frt. p., helyben pedig 2 frt. 30 krjczr. pengőben.

Szerkeszti Munkácsy.

NYOMATTK LANDERER BÉTA-VEL.

Pest
Április 1sőjén

RAJZOLATOK
A'
TÁRSAS ÉLET
ÉS
DIVATVILÁGBÓL.

1838.
26dik szám.

Megjelen e' divatujság hetenkint 2szer. Helyben félévi dija 4 frt., egész evi 8 frt. Postán 5 fr. és 10 fr. pengő.

Előfizethetni uj-világ utczában Reisinger házban 554ik szám alatt. És minden cs. kir. posta hivatalnál.

Negyedik év'

Szent a' Törvény! szent a' Béke!
Ez legyen Hazánknak éke.

Első fele.

KŐZLEMÉNYEK

PÉCZELY JÓ' SEF'

[MAGYAROK TÖRTÉNETEIBŐL.

Ez érdemes történetirónk' tudós munkája, nehezen fog szép olvasóinknak kezei közt forogni, de ha szinte olvasnák is azt egy gyüjteményben, megbocsátják, hogy szebb helyeit, mellyeket ismételve is édes lelki éldelettel olvashatni, itt külön szemelve, ujra olvasmányul adjuk.

* * *

HUNYADI JÁNOSRÓL.

A' Győri országgyűlésen (máj. 1455) utólsó próbát tett Hunyadi, hogy a' rendeket egyességre, a' török ellen egész erővel fölkelésre bírhassa. Előadta, mint növekszik naponkint a' veszedelem: Brankovics' hiteles tudósítása szerint, Mohammed újra Serviában, 's igy a' tűz már Magyarország' szomszédságában lévén. Azután, hogy a' szóval buzgólkodó, tettel se maradjon hátra, késznek nyilatkozott — bár vagyona sok másokéval hasonlításba sem jöhetett — 10,000 jól felfegyverzett embert maga költségén állítni, és tartani egész háború alatt. mellyhez Brankovics, ha országát védni sietnek a' magyarok, ugyan annyit, a' király 20 ezeret, hasonlóul magok' költségére, igérvén: Hunyadi azt az ajánlást tette közönségesen, hogy, ha az ekkint gyülendő 40,000 főnyi sereg 100,000-re akár honfiakból, akár idegenekből kipótoltatik, 's tartásuk nem tovább csak 3 hónapra biztosíttatik: ő ezen hadi néppel, a' mondott 3 hónap alatt mindenestül, kiveri Európából a' törököt, sőt nagy reménysége van hogy Jéru'salemet is visszaveheti; 's ha a' háború ezzel 3 hónapon túl terjed, az ország' legkissebb terheltetése nélkül egészen az ellenség' költségén fogja azt folytatni. De ajánlata ellen irigység, áldozattételtől-idegenkedés, sokakkal illy merész gondolatnak föl nem foghatása, annyi kifogásokat, nehézségeket tétetnek, hogy utóbb is, mint kivihetetlen, el nem fogadtatott, 's az annyi ütközeteket nyert férfinak szavai, mint akármely harczban forgatlan emberéi, sikeretlenül elhangzottak.

Mohammed előtt nem maradt titok ellenségeinek egyet-nem-értése, 's a' sok beszéd, örökös készület mellett, utóbb is készületlen lett maradása. Nem csuda azért, ha büszke ön hittségében előre meghatározá seregeinek, 's a' világnak fennen hirdeté a' napot, mellyen Budán, mellyen Bécsben, mellyen Párisban fogna lenni, 's lábaihoz borulva látni egész nyugatot, mint keletet. Már Prisrent, Bichort, a' Sitnicza melléki majd minden városokat, köztök Novobordót, évenkint 120,000 arany tiszta jövedelmet adó, gazdag ezüst bányáival, elfoglalá; Brankovics, 's maga a' közeledő veszedelem, sürgetve kivánák a' segedelemre, fegyverre kelést: a' magyar rendek még is mind csak tanácskoztak, vagy idegeneket, császárt, pápát szólítgattak a' segitségért, a' nélkül hogy magok mozdultak volna. Hunyadit 's néhány barátait, névszerint Szilágyit, sógorát, Országot, Rozgonyit, Korogit a' macsoi bánt kivéve, kik magok költségén fogadott néhány ezer embert harczra készen tartának. Azonban érkezik

a' rettenetes hir: hogy Mohammed 160,000 emberrel a' szárazon, 's nagy hajó haddal a' Dunán, utban Magyarország' előbástyája, Belgrád ellen. Közönséges lett most az ijedség; minden kiáltott, hogy szabadítni kell a' házat, de a' szabaditást minden mástól várta. Nem igy Hunyadi. Mert miután közakarattal — Budán épen gyűlés, 's azon a' király maga is személyesen jelen volt — a' hazának oltalma, a' hadaknak, mellyek nagy részint még csak a' papiroson valának, vezérlése reá bizatott: sietségtől várva egyedül idvességet, mig mások tanakodnak, vagy épen futásról gondolkoznak, repül a' veszedelem' helyére. Kevés nap alatt ellátva volt a' vár eleséggel, puskaporral, 's annyi őrsereggel, mennyit további segitség' érkeztéig elégnek itélt. Mindent jó karban-, 's parancsnoknak maga helyett Szilágyi Mihályt hagyván, siet vissza Magyarországra szorgoztatni az országosan megrendelt hadak' kiállását. Alig érkezett meg a' szegedi táborba, hová az alatt igen kevesen gyülekeztek, jön mind hozzá, mind Budára a' királyhoz a' tudósítás Szilágyitól: hogy Mohammed a' vár alatt roppant táborával. Leírhatatlan a' zavarodás, melly e' hirre mindeneket elfogott. Rémülve, 's népe' lázadásától féltiben, szökve, mintha csak vadászni menne, hagyja oda Budát, Cilleyi' társaságában a' király, távolabb, bátorságosabb helyet keresve mind ketten magoknak Austria' fővárosában, 's majd — ha az ellenség közelednék — gondolatjok' 's a' félelem' szárnyán messzebb. Futásával még nagyobb, közönségesebb lett az ijedség. Budán, Pesten, 's azon egész vidéken egy pár nap alatt nem volt egy valamire való ember látható. Mint egykor a' tatár' berohanásakor, 's épen mintha már a' kapu előtt állana az ellenség, erdők, hegyek, barlangok, messze tájak fogák fel, a' hazát, vallást, kötelességet, becsületet felejtve futók' sokaságát. Hunyadi' ellenségeiben küzdött a' boszú-, vágy a' haza' 's ön-magok' féltésével; utóbb is az első győzött; szántszándékkal késleltetek zászlóaljaik' kiállását; másokat is, a' mennyire lehetett, akadályoztattak. Most először történt, hogy a' Garák, Ujlakiak, Cilleyiek nem irigylék a' megtiszteltetést Hunyadinak, mert bizonyosnak tarták megszégyenülését, 's csak Hunyadi szégyent valljon, mit olly rég óhajtottak, mint most előre tomboltak, ők az ország' 's magok' romlásával, bőszült indulatjokban keveset gondoltak. De nem ezeknek haza- 's emberiségszentségtelenitő ohajtásai, hanem mind kettőnek javára, a' magyarnév' örök dicsőségére, az igaznak fohászai hallgattattak meg ott fenn, 's nyertek teljesülést.

Mintegy 15,000 jól felkészült vitéz gyült Szegedhez; a' többi keresztes sokaság, kiket a' Sz. Ferenczi, olly buzgó, mint ékesen szóló Capistrán János mindenféle nemzetü, sorsu, koru emberekből, mester-legényekből, oskolai tanulókból, öszvegyüjtött, nem csak gyakorlatlan, dekrésszerint fegyvertelen is, vagy legfeljebb balta, kasza, ásó, bot, parittya fegyverrel volt ellátva. Ezekkel indult meg Hunyadi — miután nagyobb fiját Lászlót, az ijjedt nép' megnyugtatására Budán hagyta, másikat, a' bizodalom' mutatásul királyától most visszaeresztett Mátyást, magához vette volna — Belgrádot, melly ha elesik, nincsen erő, melly az ellenséget feltartóztassa, az ostrom alól felszabaditni; a' királyától vesztiben hagyott, legtehetősebb fiaitól, a' legnagyobb birtoku uraktúl istentelenül elárult magyar hazát, 's a' mint a' körülmények voltak, bátran mondhatni, az egész kereszténységet a' Konstanezinápoly' 's Görög császárság' sorsára jutástól megmenteni. E' volt az ő dicsősége' tetőpontja, élete' legfényesb, 's harcza' végével, legboldogitóbb pillanatja.

Julius' 4-kén kezdte el, 's tiz nap, tiz éjjel soha meg nem szünt, Orbán csinálta, 27 lábnyi hosszú, Szegedig — 20 mérföldnyire — dörgő, rettenetes ágyúival lövetvi Belgrádot Mohammed, megesküdvén, 's ezt táborában is közönségessé tétetvén, hogy a' vár, mellyet atyja egykor hét hónapig hiában vitt, legfeljebb 14-ed napra övé-, Magyarország két hónap alatt meghódoltatva-, 's a' Budai vár' falain török lobogó lesz. A'

csatáiban majdnem elhullandó, vagy elevenen kezébe esendő keresztények' felfalására már előre mindenfelől öszveszedte, 's táborába hordatta a' dög-emésztő nagy kutyákat. Terítve volt hajóival a' Duna'- Száva'-öszvefolyása; a' vár hozzájárulhatatlan miattok. Ezeken kellett, ha Belgrádba akart jutni, elébb keresztül törni Hunyadinak. Ezt midőn hajókra szállitott kisded hadával próbálná először, olly vakmerőnek tetszett próbája, szándéka a' hasonlithatatlanul nagyobb erővel csatába ereszkedni olly hihetetlennek, hogy gúnynyal, megvetéssel fogadá, 's szinte szégyenelt vele viadalt kezdeni a' büszke ellenség. De szinte akkor Szilágyinak 40, a' várbeliekkel megrakott hajóinak hátulról reájok rohanása csakhamar meggyőzé őket, hogy Hunyadi igen is jól meggondolva 's az ostromlottakkal egyetértésben tette lépéseit. Nagy volt mind két részről az erőlködés. Végre 5 órai véres harcz után csakugyan Hunyadié lett a' győzedelem, melly Mohammed' egész hajóseregét teljesen semmivé, a' várat a' víz felől szabaddá tette, Hunyadinak pedig módot szolgáltatott, hogy hadai' egy részét kivül, a' Száva' bal partján, Zemlin alatt erős állásban hagyván: a' többekkel maga, öröm-zaj 's hálaadó énekek közt, mint szabaditó, fogadtatva, a' szorongatott városba bémehetett.

A' hajói' vesztegésén csak jobban felingerült, 's már már, a' tiz napi sikeretlen ostrom után, jóslása' bé nem teljesedésétől is tartani kezdő Mohammed még nagyobb tűzzel, mint elébb, ujra elkezdi a' várvívást, 's hét nap és éjjel szakadatlanul folytatja. Miután az első falat egy nagy omladékká lövette, Jul. 21-kén estvefelé utolsó, elválasztó próbát, általános rohanást parancsol. Jutalom-igérés, fenyegetés, semmi, a' mi ösztönt adhat, próbálatlan nem marad. Maga, rettentő vas buzgánynyal kezében, sarkában a' viaskodóknak, fenyítni nyomban a' restelkedőt, vagy hátrálni készülőt. Kétszer foglalták el a' külső várat a' vitéz várvívók, kétszer verettek vissza a' még vitézebb várőrzőktől képzelhetetlen vérontások-, fegyver-'s a' férjeik' veszedelmében osztozó, vitéz várbeli asszonyoktól szórt, égő, szurkos tekercsek', vagy felülről alá öntözött forró olaj', ón', szurok'- pusztítás között. Egész más nap délig tartott a' legmegátalkodtabb harcz. Melly közben szüntelen pihentek váltá fel az ostromlók' fáradt csapatait. Ezt a' várbeliek, magok' részéről, kevés számuk miatt, nem tehetvén, egyszer már ugy megszorultak, hogy a' belső várat is elhagyni, 's mindenestül, a' Sáván tul, Zimonba költözködni készülének. Már lobogott a' vár' falán, egy erős török' kezében Mohammed' zászlója. Ellene kél egy bátor magyar, *Dugovics Titus*; próbálja a' zászlót kitekerni kezéből, próbálja magát a' vitézt levetni; látva hogy győzhetetlen, átöleli hirtelen erős karokkal, 's a' kőfalról le, a' feneketlen mélységbe zászlót, zászlótartót egy pillanatban maga után ránt a' lelkes, 's csak maradjon a' hon, maga veszni kész honfi. Utoljára egy a' várba vivő hídhoz tolul minden harcz; közeledni látszott a' határozó szempillantás. Mindegyik fél öszveszedi minden erejét. Hunyadi 's Capistrán, egyik olly elszánt, mint a' másik, 's mindenütt hol legsűrübb az ellenség, ott jelen, amaz karddal, ez feszülettel kezében, csakugyan addig biztatják övéiket, hogy ezek nyakrafőre visszatolják az osmánokat. Ezen neki bátorodván a' keresztesek, Hunyadi' világos parancsolatja' ellen ki a' várból, nyomába a' futóknak, a' török sánczokra rohannak. Hunyadi, látva veszedelmöket, mielőtt az ellenség, zavarodásából magához jönne, maga is utánok vitézeivel; még egyszer öldöklő csata keletkezik, kivül a' váron, az ellenséges táborban. A' melly arányban növekszik előmentükkel a' magyarok' bátorsága, bátorságukkal erejök, szint abban sülyed veszteségökkel az osmanoké. Mig vert hadát öszveszedni, a' futókat megállítni törekszik Mohammed, maga is a' tolongásban jobb szemén, bal csípején sebet kap, 's végre is kéntelen a' legközelebbi éj' oltalma alatt, több mint 40,000 ember'- 's majd 200 hajó' vesztesége után, minden tábori készületei', 300 ágyúja' és

27 hajója' hátrahagyásával, futva távozni a' vár alól, magán kivül nem annyira a' vallott kár, mint szégyen miatt, 's népének tapasztalt nagy leverettetése után még csak azon reménységétől is fosztva, hogy valaha győzőjén boszút állni, vagy annak életében, Magyarországot, mire olly igen vágyott, meghódoltatni módja lehessen.

Ez volt utolsó tette Hunyadi Jánosnak. Melly fontosnak tartatott az nem csak Magyarországra, hanem közönségesen az egész keresztény világra nezve is, abból megitélhetni, hogy a' pápa a' kereszténységnek a' belgrádi győzedelem által a' gyötrő rettegéstől lett megszabadulása' emlékezetére rendelte az anyaszentegyházban máig is fennlévő *Úr színe' változása' innepét.* A' győző maga nem soká éldelé a' haza' és hit' általa lett megmentetése' örömét. Alig hogy az ostrom' végződésével Zimonba ért, a' sok munka, virasztás leverék az erőst, 's többé lábra állhatás' reménye nélkül. Bátor, mondhatni vidám lélekkel fogadá, a' harczok' viharjai közt ezer irtózatos formában látott, de soha nem rettegett, 's most hozzá barát- inkább, mint ellenségkint, csendesen közelítő halált. Minden rendeléseket, mellyek halála' esetére szükségesek voltak, maga megtett; öregebb fiát Lászlót, a' király' további rendeletéig, maga helyett Belgrádi kapitánynyá nevezte; földi maradványait Gyula — mai nevén — Károly-Fehérvárra rendelte takaríttatni. Azután fiait, barátit, a' hazát megáldva; az előtte álló hosszu utra, a' szokott módon, szokott helyen, a' templomban, hová egykori hű viadaltársai' karjain viteté magát, a' végső szentségekkel felkészülve: Augustus' 11-kén (1456) a' boldog örökkévalóságra csendesen átszenderült a' — nehéz volna meghatározni — mint ember-é vagy mint hazafi, tiszteletre 's követésre inkább méltó férfiu. Halálát nem csak minden jó hazafiak, hanem minden nyugati udvarok is fájlalák és megyászolák; megkönyezé azt maga a' magyar- és keresztény név gyűlölő ellenség is, Mohammed; ki őt Europa' legnagyobb hadi-vezérének, 's mi, ítéletünk' szerint, több, olly kormányférfinak vallá, kihez hasonlóval, miólta a' világ fennáll, nemzet, a' magyaron kivül, nem dicsekedhetik. Tizenkét nagy csatái közül a' törökökkel, tízben győzedelmes, (a' Várnait, Rigómezeit, nem maga hibájival, 's nem boszszulatlanul, veszté el) III. Calixt pápától, midőn telve hálával, 's fájdalommal halálán, Péter' templomában, minden kárdinálok' jelenlétében, fényes halott pompát tartana, utolsó tisztességére, *hitvédő* névvel tiszteltetetett közönségesen meg: de Hunyadi több volt mint hitvédő; mi hajdan a' Cimberek' meggyőzője Marius a' régi, az volt ő az ujabb világnak, a' miveltség és századok alatt előbbre haladt szelid emberiség megmentője, gát a' mindent dúlással fenyegető durva erő' és vadság' rohanó árja ellen. És még is — nincs emlék, nem mondom melly a' megvédett hit' 's emberiség' szabadítója' emlékezetét külföldön, de csak az sincs, melly, benn a' házában, a' honnak nagy fija iránti figyelmét, vagy a' szent hamvak' nyugvó helyét mutatná!

Két hónappal később, Oct. 23-kán kimult a' 71 esztendős Capistran is, Hunyadi' hív barátja, 's a' megtartott Belgrád' dicsőségében társa.

NÉPDAL.

Hullámzik a' szőke Tisza,
Sajkás legény fordulj vissza:
Akkor is olly zivatar volt,
Mikor szivem feléd hajolt.

Estét hirdet a' kápolna'
Tompa hangu kis harangja:
Én is illyen tompán nyögtem,
Midőn boldogtalan lettem.

Villám csapdos, az ég dörög,
Bő záportól ázik a' rög:
Arczomat is midőn sirok,
Igy áztatják a' záporok.

S.

BÁNSÁGI SZÓZATOK.

„Ki igazat mond, elszánva legyen fejének betöréséhez.“
Közmondás.

Megjelent a' Jelenkor' folyó évi 23dik számában Társalkodójában, és az Athenaeum' 20dik számában Kazinczy Gábornak nyilatkozása, melly ime' kimondás szándéklatában központosúl: „*az illy becsületgázló malitia ellen nem lévén fegyverem (?!) átadom azt a' Közönség* **megvetésének.**“ — Nem kivánok — köröm' 's belsugallatomon kivül lévén illyetén ronda személyeskedés — a' fenforgó tárgy' taglalásába ereszkedni; de lehetlen ünnepélyesen ki nem nyilatkoztatnom: miképen a' Jelenkor-Társalkodó' tud. szerkesztője, vidékünkön minden eddigi hitelét eljátszotta, miután előbbi nyilvánitása ellenére, eme' Kazinczy Gáborféle, ismét csak személyeskedő, piszkolódó, és Csatóra a' szinlést, 's alacsonykodást magas miveltsége miatt nem ösmerő Csatóra nézve hizelgő, szószátyárlatnak lapjaiba részrehajló iktatása által, önmagát, országvilág előtt meghazudtolá. —

Kazinczynak pedig mondanom kell: *lasabban az agarakkal!* Ne legyen hiú, 's olly botor elbizottságban: mi szerint nemzetünk olvasó részét mindegyre olly szükelműnek, elég vétkesen, képzeli, melly mindent ugy fogad, mint neki oda vetteték; mert valóban visszaható, pöffeszkedő, és sértő: valakinek „*megvetését*“ azért hogy őt moresre tanitani akará, egy, de számtalan Kaz. Gábornál is több, értelmesebb, józanabb, 's miveltebb Közönségnek csak amugy hű-bele Balázs módjára elébe tálalni: 's e' parancsolt „*megvetés*“ teljesitését ugyan azon Közönségtől világosan igényzeni! — Okosabb, és szerényebb leende azon állitolag, de minden lelkendezéssel is be nem bizonyított malitiat, a' Közönség *itéletének*, (igy) 's nem megvetésének adni által.

De lehet, hogy Kazinczy Gábornak, mint látszólag bábeszköznek, kénylelői ismét szó- vagy tolltévedéssel — mint minap — állnak-elő; mit azonban illy kiösmért ármányoskodásoknál fogva el nem fogadunk, sőt Kazinczy Gábornak vakmerő bizakodását, 's a' követelt *megvetést*, szerénység'- illedelem'- és a' hirlapszerkesztőket 's irókat közvetve, vagy közvetlen tápláló Közönség megbecsülése' ajánlása mellett, minthogy kedvelője a' latin mondatoknak, ezen vigasztalással: Leniter, ex merito quidquid patiare, ferendum est; mert csak: quae venit indigne poena, dolenda venit — visszautasitjuk.

Szelestye, mart. 24kén 1838.

Bocsáracz Károly m. k.
a' temesbánsági közvélemény e' részbeni tolmácsa.

CSÜGGEDÉS.

Árván bolyongtam én,
Sötétes utakon;
És nem tünt-föl sehol
Vezérlő csillagom.

Küzdék az életnek
Ezer veszélyivel,
'S felém öröm sehol
Ah! nem mosolyga-fel.

Zajongó kebelem'
Szent érzeményivel,
Hiún vártam jövőm
Szebb szebb reményivel.

Küzdök még az élet'
Ezer veszélyivel,
'S hajh! öröm felém
Sehol se' mosolyg-fel;

Árván bolyongok még
Sötétes utakon,
'S ki tudja tün-e fel
Vezérlő csillagom?!

ROMVAY.

SZELLEMISÉGÜNKBŐL:

TAPSONYI BÉLA.

(Folytatás.)

A' közép korban élő 's iró szerzetesek bizonynyára ha mi czikornya, dagály, 's merész kitétel találkozik, szenvedélyesen rakták egyházi szónoklataikba, költeményeikbe; philosophiai, — 's más tárgyú értekezéseikbe — 's természetesen századunk itélete után, műveik nem tetszhetnek: műveik holt vázak, klastromi bűzt lehelők; hiányzik belőlök az előadási, 's értelem épség, arányoság, pontosság, igazság. Barát szemmel pillantottak ki szük czelláikból; barát szemmel láttak mindent, polgárokat, status személyeket, hősöket, klastromi látkörükre szoritottak; irásaikban a' jó atya, hon-harczfi csuklyásan jelenik meg; száraz verseket kórnyikál hol tettet kivánt az emberiség.

Sok függ tehát a' tárgy választástól, rendszer- 's előadástól: p. o. egy elbeszélés szép 's érdekes lesz oda irányzott törekvésünk után: hogy mind az észt, mind a' szivet kielégítse, a' lélekerőket pedig munkásságba hozza.

* * *

Vessünk még egy pár tekintetet a' költészetre, mint korunk szerinti szép literaturára.

A' jól rendezett költői dolgozatban a' lángkint lobogó, csalt — néha czélt ért, szenvedélyig hágható érzelmek, annyi simultsággal, 's változatos fordulattal adatnak elő: hogy belvilágunk' legtitkosb húrjai feszülni kezdenek, 's feszülve idegzetünkre hatnak. Ugyan azért nemes legyen a' költött mű iránya, mert szenvedélyeink fő organuma, a' kül 's belvilággal szoros kapcsolatban álló idegzet. Ez pedig soha nem marad munkátlan nyugalomban: cselekvöségre tör. Minden esetre félhetni: nehogy a' cselekvőségi állapotba helyezett idegzet, a' lelket erkölcsileg elsűlyessze.

Halljátok hát ti költők! ti koboz lelkűek! — kik elő csaljátok az édesen ömledező, Síren csábokkal rakott dalt kebleitekből; 's kik legkevesbé érzitek a' tűzecsettel festett szenvedélyt; ti mondom halljátok a' természet szent szavát: fessétek az egyszerűt, nagyot, 's a' szépet, a' hont, a' valódi szabadságot, 's ha dalotok annyi honfi közt egy viszhangra talált: íme költők itt a' pályabér! — —

Mondják nyomor az ember élete, kín és szenvedés; de épen olly joggal mondhatja bár ki az ellenkezőt. Éden és pokol van a' földön; éden és pokol belvilágunkban is, egyrészt tőlünk függ ez vagy amaz alkotása, — igen is alkotása: mert az idomítandó anyag' (ha szabad igy neveznem) első elemeit mindenki birja. 'S jaj annak, kit sorsa átka, ön pokla szövésére kárhoztat. — Szent ihlet lakik a' költő keblében, melly kitörve zárhelyéből: mint fényfolyam az üvegrostozatin, rést keres a' kősziveken — hol a' mélyen rejtett boldogság húrjait illetve, öröm hangokat varázsol elő. Nem lehet egészen boldogtalan, kit a' költői gratiák melegnek találnak. — Egy kincset rejt belvilága' homályában csak tőle tudottat, és mellynek birtoka őt boldogitja. Nagy befolyású földi boldogságunkra a' költészet. Isten a' boldogság' első hangjai költő ajkakon pendülhettek meg. — És mi nem földi kéj egy Klopstock ragadó phantasiajával egész az istenség zsámolyáig szárnyalni — ott szeretetünket hódolatunkat Szeraph hangokban elzenghetni! Schillerrel vizsgálni a' szenvedélyek' keletkezéseit, forradalmait, 's küzdéseit! — Kissel bölcselkedni — a' szivek redőibe látni! — A' szélid lelkű Virágtól türni tanulni, 's a' hont és szentségeit tisztelni! Oh ember illykor érzelmi elfogultságodban isten vagy!

(Folytatjuk.)

NYILT LEVÉL:

Szerkesztő Ur! A' közhiedelem abban látszott megállapodni (legalább tudtomra), mint ha Pestet minden emlékezeten tul eső idők óta, nem érte volna olly veszélyes vizáradás mint a' mellynek keserveit mi nyögjük. Ezt hittem má-

sokkal én is. Tegnap azonban kezemhez került egy könyv: „Addressbuch der Stadt Pest auf das Jahr 1803. Ofen gedruckt bei Anna Landerin;“ mellynek 33dik lapján ime szavak állanak:

„Die Ueberschwemmung, welche Anno 1741 „die Stadt litt, war die grösste deren sich die „ältesten Inwohner erinnern. Das Hochaltar der „Franziskaner-Kirche stand, der Sage nach, „tief im Wasser.“

Örülni fogok ha tettes Uraságodnak ezen történeti adattal szolgálhatok, a' közvélemény megigazitására.

Többnyire 's a' t. maradok.

Pesten martius' 28kán 1838.

szolgája
*Cs**y S**.*

KÖLTŐ' PANASZA.

Én is szerettem
'S zengtem lágy éneket,
'S közé a' lánykát
Szőttem 's szerelmeket.

'S mert hőn folyának
Ajkimról a' dalok:
Ti azt hivétek,
Hogy én boldog vagyok.

Oh lenne úgyan!
Akkor mosolyganék,
'S e' szív alatt is
Lakozna szend' béke.

De, ah, nekem nincs
Daloltam kedvesem,
Egy üdvözítő
Édes szerelmesem.

BÉRCZHAVI.

PEST

MÉG SZEBB LESZ MINT VOLT.

Alig 14 napja, hogy a' rémitő veszély és inség közepett, saját eltünkről, 's kedveseinkről, és vagyonkáinkról kétségbe esetten nehány gondolatot a' köz-ügyre is vetének 's azt kérdezők egymástól: mi lessz Pestből? Es ime ezen kevés idő lefolyta alatt is bejárta a' részvét a' fejedelmi lakot, a' szomszéd tartományokat és egész birodalmat, 's tettel nem csak szóval vigasztalólag tért hozzánk vissza! Minden okunk vagyon hinni, hogy honosaink is, kivált fővárosunknak disze- 's virágzásáért annyiszor buzgólkodó megyéink, nem maradandanak semmiben hátra, az ország szivének uj létre hozásában.

De lebeg különösen egy őr-angyal felettünk, kinek érdemeit e' lapok és semmi lapok nem emelhetik többé, mert azok minden lapok és minden betük felett vagynak, de hálakint, méltó hogy minden lapok hirdessék, minden nyelv emlegesse, minden szív imádja. Fenséges Nádorunk, azon magas lény, ki annyi évek óta géniusként őrködik felettünk, kinek lángelmejével párosult munkásságát mindenki csudálja, ki csak kevéssel ez előtt teremtette ujra nemzetiségünket, kinek köszönhette fővárosunk eddigi emelkedését is leginkább, többi gondjait 's munkálodásait elhallgatván, most csak-nem egy lehellettel alkotja ujra és szebbre a' fővárost.

Némellyek ugy vélik, a' várost, még szebbé tehetni, hogy ha a' csaknem egészen összeomlott külvárosok lakosinak, és házhely birtokosinak, emelkedettebb helyeken osztatnának telkek, az elpusztult házak' helyein pedig nagyszerü, részint privát, részint közkertek alakíttatnának. Mások azt hiszik, hogy ez a' kereskedésre nézve káros volna, mert ennek minél kisebb pontba kelletik összehuzva lenni. — Üres szók! mert mit árt Bécs kereskedésének, hogy a' belváros a' külvárosoktól bástyák és széles térhelyek, ugynevezett vármezők (Glacis) által választatik el; pedig ezen vármezőknél nem sokkal nagyobb téreken fekszenek elrombolt külvárosaink.

Azonban akármi történjék ez elpusztult külvárosainkkal, annyi bizonyos, hogy Fenséges Nádorunk, fővárosunkat ujra 's szebbre fogja alkotni. Adjon az ég, a' minden dicsőitésen fölül álló Főherczeg Nádorunknak, e' nagy munkához, hosszú kort és ifju erőt! —a— —o—

DIVATKÉP XII.

Bécsi tavaszi divatviselet.

Kérelem. Kiknek pótlólag képekkel tartozunk, méltoztassanak türelemmel lenni, mert réznyomónk műhelyére omlott a' ház, 's ha az omladványok közül előkeresendő rézlapok haszonvehetők lesznek, az utánynomást és színezést azonnal el fogjuk intézni; ellenkező esetben a' hiányt, a' bennünket ért siralmas csapásnak kérjük tulajdonitatni.

Igazitás: A' Rajzolatok 25. számában, „A' világ“ czimü czikkelyben, ezen szavak: „hogy az ész, mint eszköz,“ helyett olvastassék: „hogy a' test, mint eszköz“ 's a' t.

Figyelmeztetés.

Kiknek szándékuk a' „Rajzolatokat“ évnegyedre hordatni, az előfizetés elfogadtatik minden cs. kir. posta-hivatalnál, hol ára képekkel 3 frt. p., helyben pedig 2 frt. 30 krjczr. pengőben.

HIR- 'S DIVATLAP.

PESTI HIREK.

Bécs, martius' 25kén 1838.

Kedves Munkácsy! Tegnap, azaz e' hó 24kén a' wiedeni színházban valék, hová e' czímü darab hivott meg: — Freie Einnahme zur Unterstützung der durch die Ueberschwemmung in Pest verunglückten Armen. Zum ersten Male: „Jeder thut sein Möglichstes.“ Komisches Quodlibet, mit Gesang: in 2 Abtheilungen. — Az egész, hét ismért jelenetből van alkotva. Mint valék a' jelenetekkel megelégedve érdektelen tudnod, de hogy csak nehezen hatolhaték be az ajtón a' tömérdek sokaság miatt, ez érdekel. — Szigorubb véleményem a' színészetről hogy: az nem fő dolog, nem czél, hanem az emberiség dicső czéljához vezető nagy országut mellett álló árnyas fa, melly alatt a' pályázó, néha kipiheni magát, — szinte feledém. — A' kárpit felvonatik 's megjelenik Carl, az igazgató, ki sok év óta nem lépe színpadra. Sokszor sajnálkodtam, a' közönség' helytelen tapsait hallván, hogy olly semmiségeknek annyira tud örülni, de a' tegnapi taps egész jobb valómnak minden idegeit rezgésbe hozá. Volt néha alkalmam hallhatni hangművészeket, szívet olvasztó hangu nőket énekelni, 's mindannyiszor valamelly szebb világban képzelém magam lenni, de a' tegnapi első taps alatt, midőn az igazgató föllépett, még szebbet éreztem; mert azt vevém észre, hogy nem azért tapsolnak neki annyira, mivel olly sok idő mulva ismét színpadon látják, hanem azért, hogy ez úton a' szenvedő emberiség' egy részének némü enyhitésére, illy tetemes segedelmet tuda kigondolni 's vala kesz eszközölni. — Köszönetemet mondanám neki érte a' pesti szerencsétlenek nevében, de az illy jótevő, önkeblében lel föl mindent, nem vágyik köszönetre. —

A' két szakasz közt Schlesinger Károly ur violoncellon magyar varatiokat játszott. Tudod barátom a' magyar hangok' nagy részén valamelly titkos bú ömlik el, ezek is ollyak; 's gondolhatod milly benyomást tönnek rám, midőn egész lelkemet csak az tölté be, hogy a' szerencsétlen nemzet hoszu soru bajai közt, századok mulva, a' virágzásba indulni kezdő Pesten középesülve emelkedik, 's a' ki nem fáradó sorstul ismét viszszalöketik.

Még a' végéről egykét szót a' mult esti színmulatságnak. Carl az igazgató átvarázsolá a' színházba ama' hires neves Elisiumot. Ebbeni mulatságok kedvenczei a' bécsi népnek, én azonban mint nem bécsi nem részesültem benne. Az evés ivás után fő szerepét teszi az Elisiumnak a' benne ábrázolt négy világrész. A' mulattatók egyike egy improvisator, kinek itteni themájául az adatik föl, hogy improvisáljon a' négy világrészről, 's arról, mi „legszebb.“: Carl ezt ada szájába: „a' négy világrészen legszebb, szenvedő embertársait segiteni.“ 'Ez kimondhatlan zajos tapssal jutalmaztaték, 's méltán. — Igy lelkesitetnek a' bécsiek szerencsétlen pestieinken segíteni.

Némelly ujságlapokban olvastam már azok névsorát, kik a' károsak számára adakoztak. — Szabadon kell a' jótétemínynek a' szív' mély rejtekéből fakadoznia minden külső érdek és indok nélkül, hogy mind két részrül üdvös legyen. Istenem, milly könnyü a' vagyonosnak boldogságot osztani 's magának teremteni, de milly szomoru, hogy ezen könnyü módot sem érti! Mindent tanul az ember, csak azt nem, mit leginkább kellene: csak boldog lenni nem! —

Azt hittem barátom, hogy e' szörnyü csapás, a' budapesti vizözön, titeket irókat egymás iránt megengesztel, öszszebékeltet, de egy szikráját ismét látom a' visszavonásnak. Bár csak az egyenetlenség' magvait 's csiráit tudta volna ama' pusztító vizár az emberek szivéből kimosni. — Mindenkinek megvan a' maga véleménye — akarom mondani minden gondolkodónak, mert a' sokaságnak tulajdonképpen semmi véleménye sincs, hanem vakon hódol egynéhány véleményének — és mindenik a' magáét tartja legolaposabbnak. 'S ez természetes, szabad akaratunk' következete; de a' vélemény mellett makacsul megmaradni, még akkor is midőn többet ártunk az ügynek mint használunk, nem természetes, sőt kárhozatos. Nekem is van vélemenyem, 's azt semmi erő tőlem el nem ragadhatja, de hatalmamban van annak nyilvánításában magamat fékezni, ha látom hogy a' nagy folyam ellenében sükeretlenül erőködöm. Eltagadni véleményünket, midőn azt megvallani szükséges, alacsonság, ellenben nyilvánitani, midőn az ügy ügy kivánja, -- ha bár a' belőle ránk következő veszedelmet előre látjuk is, — fenség' tulajdona; de van egy közép ut, a' mérsékleté az, 's ezen járni a' józanész tánácsolja. Te az akademicusokkal, vagy inkább az akademia némelly tagjaival ellenkező viszonyban állasz, 's valahányszor mint iró felszólalok, én is, de az erő 's mód kezükben, ennél fogva győznek. Milly szép, milly diadalmas volna részükről a' hiuságon csak egy kissé is győzedelmeskedni 's azt vallani meg: irótársak. mi egy kissé hibáztunk, a' jutalmaztatásokkor egy kis gyarlóság fészkelte magát, de hiszen mi is emberek vagyunk. Milly kevés szó, és mégis milly nagyság lenne ezt vallani meg. De ők szerencsétlenségökre azon hiedelemben élnek, hogy mindig csak azok a' hibások, kik akármiképpen, akármi tárgyban, csak kissé is ellenkezőleg szólalnak föl. — Az ollyat az akademia ellenségének, hazaárulonak 's más egyébnek hiszik, sőt némüleg ki is mondják. — Némellyek azon nyomoru gondolatra is jőnek, hogy ez vagy amaz nem leven tagja az akademiának azért szól ellene. De hiszen nem lehet mindenki tagja, ki valamit irt, különben csökkenne tekintete; 's aztán bárcsak különbséget tennének; hogy az nincs mindjárt az akademia ellen, ki némelly individuum munkásságárá észrevételt tesz. De, ládd bajtárs, mire tértem a' színészetről. Hoszu levelemet azon ohajtással rekesztem be, hogy a' magyarok Istene boldogítást árasszon Budapest lakóira a' pusztító vizár után.

Stancsics.

Szerkeszti Munkácsy.

NYOMATIK LANDERER BETŰIVEL

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

Pest
Április 5kén
1838.
27dik szám.
Megjelen e' divatujság hetenkint 2szer. Helyben félévi dija 4 frt., egész evi 8 frt. Postán 5 fr. és 10 fr. pengő.
Előfizethetni uj-világ utczában Reisinger házban 554ik szám alatt. Es minden cs. kir. posta hivatalnál.

RAJZOLATOK
A'
TÁRSAS ÉLET
ÉS
DIVATVILÁGBÓL.

Negyedik év'
Szent a' Törvény! szent a' Béke!
Ez legyen Hazánknak éke.
Első fele.

A' GYUJTOGATÓK.

(A' RÉGI IDŐKBŐL.)

SOSRÉVY-TŐL.

Sajnos hogy megtörtént, de ugy van az esetek' könyvében föl irva, mellynek szavai igazak.

Vajda.

I.

Azt gondoljuk mi emberek, hogy az Isten, midőn e' mindenséget teremté — csak azt az egyetlen egy szemmel látható fényes napot szánta a' sötétség' elűzhetésére 's szemeink fölvilágitására; — óh! pedig ezt gondolva szörnyen csalatkozunk! Hisz' az ember testből 's lélekből áll; 's már ki lenne közűlünk olly merész, ki a' legbölcsebb atyárol azt gondolná, hogy ő, az okossággal teljes, e' világot 's különös kegyéből benne az embert, teremtve, — ennek egyedűl testi, anyagi szemét akarta a' világosság' gyönyörű éldeletével meg ajándékozni? és a' lelket, valónk' legnemesb részét, minden gyönyör nélkül, éji homályban hagyni? — Nem! — ezt tudom senki sem meri közűlünk állítani, ki erről figyelmesen elmélkedett valaha. — Mert, mikint egy kifogyhatatlan fényü nap ragyog kék egünkön, honnét ez a' mindenség' számtalan részeire teljes pompával lövelli báj 's hatós sugarait: ugy a' lelkek tündér országában egy isteni erővel biró sugarú nap tündöklik, melly a' sötétségtől elválasztja a' fényt, melly lámpaúl szolgál göröngyös éjünkön át, a' vakoskodni nem akaróknak, és ez a' nap: — az erény! Amaz gyakran lehúny; ez — soha sem. — De fájdalom! hányszor nem látjuk, hogy a' szerencse' fia, kit a' sors magas polczra emelt, rettentő szirti 's szellemi várakot épitvén, mindkettőnek sugarait kicsukja magától. Egyik ellen márvány kövekből, másik ellen vétekből húz falat! Éjt nappá, napot éjjé tesz 's a' szegény lelket megfosztja táplálékától. Nem elégszik meg az isteni rendelésekkel, 's innét van aztán, hogy testi, lelki kórságban sínlődik; mig a' szegény kitárván szalmafödett házikóját a' nap sugarinak, keblét a' szent erénynek — boldogúl 's megelégedetten futja le rövid napját. Innét ismét az is, hogy, mivel őt elhagyta a' nyúgalom' angyala, gyakorta lecsap bűnterhelte várából — mikint a' föllegi sas az ártatlan galambok közé — 's szennyes kezekkel dúlja fel a' kunyhói szent csöndet! — Ennyit bévezetésül. —

* * *

Nem messze E* városától — ennek éjszaki részén — fekszik egy falucska, mellynek nevét bizonyos, oknál jobbnak látom elhallgatni; de még is, hogy az olvasó képzelhesse magának az alattomban értetendő helységet; első betüjét — az S* — et ki irom; csak azért is, mert a' helység magában véve épen egy S, és nem más. Mellette e' falunak büszkén nyulik fel egy roppant kőszirt; rajta kormos falak, az idő vas fogainak sötét jeleit magukon hordók — csüggnek le felé; mintha az iszonyú mélységbe akarnának zuhanni. Ki ezt látta, képzelheti magának az elkárhozott embernek bűnöktől terhelt fekete lelkét, midőn már a' kétségbeeséshez közel van. — Eme falak a' S*—i várat sejtetik

velünk. A' várat körül csörgő patakcsának partján áll egy malom, mellyen, ugy látszik, több búbánatot örlött a' falu' szegény népe, mint kalácsnak való búzát. —

Egykor keresztül vitt útam az emlitettem falun. Társam egy tisztes, agg férfiu vala, ki mint ezüst habú szakálláról, az idő 's gond' mostohaságaitól egybe szőtt, tiszteletre buzdító redős arczáról ismérhető vala, sok idők óta hordhatta már korsóját az élet' búforrására. — Mind addig, mig ide nem értünk — igen keveset beszélt; mindig mélyen gondolkozott 's hallgatott; és már únni kezdém magam'.....

„Nem hallott öcsém uram valaha e' várról, vagy inkább uráról valami rettenetest beszélni?" — — szólita most meg, miután a' várat tova hagytuk. — Én „nem"-mel felelék; 's ő mély sohajt bocsátván ki aggott ajkain, tovább folytatá: „Haj! pedig tanúságos volna önnek ezt tudni; mert általa utálná meg a' mocskos, a' büszke lelkek szennyes charakterét; mig ellenben tanulná az igaz erényt becsülni, látná a' virtuszt a' maga fényében, mikint azt Istenünk szivünkbe öntötte, dicsőn tündökleni. — Oh! az én Endre fiam! — kedves magzat! hányszor nem aggódom rajtad öreg napjaimban?! — Remegve halok meg miattad, ha vissza gondolok, hogy nem vagy még azon korban, mellyben a' jó nevelés' szent gyökei csak az élet' megsemmisítésével veszhetnek ki keblünk kertéből. — De jó az ég! 's reméllek. — Igen! kedves öcsém! egy még iskolába járó fiam van; 's az gyötri szivemet, hogy ha egyszer én nem leszek, én — mondom — az atya! ki fogja akkor az árvát mostani elfajult ifjainktól 's ezek' rosz társaságától őrzeni; — ki fogja üdvös szavakkal, bölcs intésekkel öntözni az általam gyönge keblébe ültetett erény - magvakat??!" — A' tisztes uti társ, még tovább is folytatta volna keserves előérzéseit, ha hagyám; de én a' tudvágytól el valék részegedve 's kértem beszélné el a' történetet. Ki, is mig a' holdvilágos estvén tovább haladtunk, szivre hatólag imigy beszélt.....

II.

M* — yt ismére hajdan urának e' rettenetes bérczi vár; őt imádta reszkedve e' vidék' népe, mint engedelmes jobbágya; előtte hajtott fejet a' pórnép; előtte — mondom — a' zsarnoknak, az imádtatni akarónak, mint fél istennek! Híre volt neki messze tájakon 's mindenütt borzadva csusztaták ki ajkaikon az orozlány-szívű ember nevét, ha ollykor közbeszédben eléjött. Örömest ment dolgozni a' jobbágy földes urának, bár minő munkát, bár minő időben, ha mindjárt az elemek legrémítőbb játékukat űzték is; csak a' földesurnak ezt kelle kiáltani: „Menj paraszt! mert ha nem mégysz, bennem látandod a' kemény szivű M* — yt!".... Ritkán és erősen kapott udvarába cselédeket, 's azok is, kiket meg fogadott, csekély időig maradtak nála; kivevén egy tigris fajt, ki, mint vörös haja 's beesett sárga szemei mutaták — a' pokol' lángteljes katlanából szabadult ki. Ezzel, ugy látszék, jól érték egymást; rajtok teljesült ama közmondás mi szerint az illyeket egy húron pendülteknek nevezik. Együtt tartottak mindig tanácsot, minekelőtte valami fekete terv' kivitelére készültek volna. Az illyekben sebes eszü vala a' plútó maradék, hamar feltalálta magát 's azonnal közlötte ötletét urával; innen eredt aztán az, hogy köztük megszünt később azon viszony, melly közönségesen az ur és szolga közt uralkodik, 's csak nem baráti viszonynyá vált.

'S durva vasbóli láncz szem nem is egyez meg aczélból csinálttal; de hasonló durva vaslánczszemet kell hozzá tennünk, mert különben akkor szakad el vagy egyik, vagy másik, midőn a' tehernek, mellyet tartaniok kell, legveszedelmesebb az elszakadás.

* * *

Egy hatalmas érzemény-király uralkodik a' szivek országában; meghódol ennek idejében mindenki; kalapot emelt előtte az országokat rémítő Napóleon; imádta ezt a' régiek' nagy Názója 's hóditni 's imádtatni fog mindaddig,

mig emberek lesznek. És ezen hatalmas király — a' szerelem. Igen! győz a' szerelem a' népek-csudálta Nagyon ugy, mint a' magányba zárkózott, ismeretlen kicsinyen; győz a' tiszta erkölcsűn ugy, mint az Istentmegvető gonosz szivűn. De vagyon azért különbség e' két utósóni diadala közt a' szerelemnek. — Szerényen engedelmeskedik amaz a' szerelem által elébe szabott törvényeknek 's ha harczra kell szállnia hiven küzd egy szent czélért, 's mindenütt csak az igaz uton törekszik azt elérni, és elérve azt megelégszik birni, mit a' szerénység' és kötés' törvénye megenged, nem teszi, mit tilt. Emez ellenben fondor tettekkel halad e' pályán; sem szerénység, sem tisztelet nem képes őt' igaz úton vezérleni: Ne csudálja tehát az olvasó, ha hősünket is mint szerelmest állitjuk elő.....

* * *

Dühösen vágtatott egykor M* a' szomszéd faluból haza meghitt cselédével. Szikráztak szemei; boszu égett azokban, kimondhatlan boszu, melly nagy áldozatot húzhatott maga után. — Lovaikat mindketten csak el csapták a' várudvaron, 's mentek egy félre fekvő szobába, és hogy ne zavartassanak másoktúl — a' kulcsot kétszer fordíták rá 's azonnal elkezdének tanácskozni.....

Meg kell jegyeznünk, hogy a' szomszéd faluban egy jó magát biró molnárnak lányát (neve: Ilka) iparkodott magáévá tenni, 's a' mint láttuk dühösen jött onnét egykor haza; mi arra mutatott, hogy a' kérő, ha igy lehet nevezni, kosarat kapott.... Ilka nem volt szép, mert azok közé sehogy sem tartozhatott, kiket ezen nevezettel *szép*, ékitnek-föl. Fölül multa ő a' világ' minden szépeit annyival, mennyivel a' jövendő tavasz mogorva telünket. Szelid volt, mint a' bárányka. Szülei egyetlenegy gyönyörű magzatuk és örömük; jó nevelése sem hiányzott; — most — évének tizenhetedikén — hozatták haza szülei a' legközelebbi város' nevelő házából, 's már is egy gyanus ölyv akarja a' kedvest körükből ki ragadni!!!—

„No Gáspár! most mutasd mit tudsz, feszitsd meg eszedet 's gondolj megboszulására a' leggyalázatosabb módot; megszégyenitem a' semmi embert, ki tőlem meg merte lánya' kezét tagadni, tőlem! kit imádni fog nem sokára. Jaj neki, mert orozláni mérgem ki kell rajta öntenem. Várj! hitvány teremtés véreddel mosom le a' szennyet, mellyel be mocskolál.

Szólj kedves Gáspárom! hogyan hozzunk szégyent e' házra; mikint lophatjuk el a' büszke lányt?“

A' vörös szolga mig ura e' szerint, dühödött, már addig is fekete tervek' koholásával foglalatoskodék 's csak utósó kérdésére ébrede föl mély gondolkozásából.

„'S a' leány szereti e nagyságdat?“ szóla most föl tribunusi hangon.

„Azt nem tudom. Egészen ki nem vehettem belőle, — mert atyja szüntelen mellettünk vala; egy lépést sem távozék tőlünk, 's azt is hogy a' lány hidegséget mutatott irántam — egyedül ennek tulajdonitom.“

„Tehát hidegséget mutatott?“

„Igen — de, a' mint mondám, atyja mellettünki lételének tulajdonitom.“

„Már ez baj.“

„Legkevésbé sem baj mert vagy akarja vagy nem — engem szeretnie kell, csak egyszer —“

„Nemde az akarta nagyságd mondani: csak egyszer hatalmunkban legyen? Ugy de épen ez nagy kérdés. Hogy fog ez megtörténni, ha a leány — — —“

„Hát nincs mód a' világon, melly kezembe játsza?! vagy kifogyott már agyadból a' velő! és épen most, hogy legnagyobb szorultságomban ne vehessem hasznát? — De nem hiszem; tudsz még te most is egy cselt ki gondolni, te! ki annyiszor kisegítél óriási veszélyemből. Most magadra hagylak, hogy gondolkozhassál; mert eszemen sem vagyok a' szörnyű méregtől.“ — Ekkor kinyitá az ajtót 's a' harmadik szobába ment, hol néhány óra után, midőn dúló haragja szünni kezdett, elaludt. — Társa pedig újra be csuká utána szobáját 's benne fel-alá sétálva törte fejét, új meg új cselek' koholásával. — 'S ez húzamos ideig tartott.

(Vége következik.)

MIK TETSZENEK NEKEM LEGINKÁBB?

Trahit sua quemque voluptas
Virg.

Még az én korom ollyan, hogy a' vig vagy bánatos hangok sorain mind lélekben lebegni, mind szép szemekbe nézve lejteni kész vagyok. De már napról napra inkább kezdem érzeni, hogy minden kornak meg vannak maga *sajátságai!* — Azért nékem már mások kellenek most mint ezelőtt; mert én ezelőtt az ifjak sorába tartoztam, most pedig férj vagyok, és apa!!! — Nem rég ugyan, de már is eleget mosolygtam rajta, ha eszembe jutott néha, a' miket a' „*szín*“ - padokan láttam, hallottam, vagy egyebütt olvastam „*akármiről!*“ — Királyról, polgárról, szeretetről, müvészetről, tudományról, törvényről, iparról, mindegy; az most a' maga *valóságában* áll előttem, és ugy találom, egészen más mint ezelőtt tartottam. 'S miért? Igen rövidke rá a' válasz: mert „*élem!*“ — Ugy van. „*Élem*“ most mindazokat, a' miket eddig csupán képzeltem, helyesebben: *csak messziről sejdítettem!*

I.

I f j ú.

Mi a' tavasz? Mi a' fiatalok élete? — A' tavasznál maradni nem lehet, — 's az ifjú kornál megállani nem lehet. *Halad* a' világon minden! és a' nagy mindenségben egyszerre megváltozik, a' mi csak van, minden perczenetben!!! — És ez igy foly minduntalan; igy megyen-át *más formába*, egen földön, 's mindenütt minden.

Emlékezem róla, milly buzgón olvastam valaha e' szavakat: „*a' szerelem gyömölcse, — a' gyermek!*“ — — Ah, de a' Fejedelem és hon, Isten és ember fogalmai ösméretlenek voltak előttem!!! — — A' szegény gyáva költővel azonban amúgy irgalmas-kegyelmes sohajtással fohászkodtam-fel magamban (magam sem tudván miért?) a' *szerelem gyümölcse, — a' gyermek!*“ — — Mire el-lágyultam, de távolról sem tudtam hogy „*miért?*“ — (Hihető a' költő sem tudta. — — De ez csak köztünk legyen mondva; mert az ember sohasem tudja, kit sérthet-meg általa a' mostaniak közül-is, pedig akkor volna azután ne mulass!!!) — Elég az ahhoz, hogy én azután megkisirtettem utóbb a' papirost magam is, t. i. *irni* kezdtem! De korántsem ugy a' *világ elibe*, hanem egyedül idő (vagy tán igazabban nemi kedv) töltésül! Halljuk, mit irtam? ne féljen az olvasó, nem mondom-el egészen! Csupán azt, a' mit a' *gyermekről* irtam; nagy felfedezést tettem! Ugyan-is. Nem mondtam többé, hogy: a' szerelem „*gyümölcse*,“ hanem a' szerelem láncza — — a' gyermek!“ — — Illy nagy változást szenvedett az említett mondás!!! — Hátha még ki-találtam volna adni valami zsebkönyvecskében! Mennyit nem szült volna még! egyik barátom, vagy ifju iró-társam tette volna: a' szerelem „*bilincse*“ — a' másik; „*békója*,“ harmadik: „nyüge;“ negyedik „igája, járma, vasa, ércze, kötele, pórázza, gúzsa 's a' t. — — De még akkor az ifjak nem voltak olly *érettek*, mint most! — nem dolgoztak hon-társaik „*épületére*“ olly vitézi bátorsággal, mint a' mai időkben, hanem csak *gyakorlás* kedvéért; t. i. ők magok tanultak előbb, mielőtt másokat *tanítottak* volna! —

Igaz, a' mi időnkben még nem is volt annyi *uj szó!* — innen, mi csuda, ha nem volt annyi „*szó-szaporitás*,“ mint most? Most már sokkal könnyebb ám irni! vannak *szavaink*, és ez vajmi *bő forrás*, egek! A' *hang* a' muzsikában, lám csak *hét*; 's mégis, ha valamelly müvészke neki bőszül, annyit össze-penderit belőle, hogy szörnyü! — Ugy a' *szinekkel is!* — — Annyit összefest egy némelly, jó kedvében hogy iszonyú! — — De a' szókkal van még egyszer a' hadd-el-hadd! — — Mert ezek már *készen* állanak! — csak *szedegetni* kell őket! A' kinek magának nincs meg a' *kútfő*, az *ó és uj szavak' tára*, kaphat *egy-két* esztendőre *költsön*, papirost *ingyen;* tintát maga csinál magának, vala-

mint tollat is; — ha ez megvan, bezzeg vége akkor a' „*világnak!*“ Mert ő annyit be ir azutan (két év nagy idő) hogy utoljára *ablakát-is* eltakarják csomói, mellyeken ugy mereszkedik-ki, mint sajtból a' kukacz! — — Már most csak kiadni! — yannak benne nem csak valamennyi szavak, hanem a' szebbek, mint teszem azt: virány, korány, tusa, sajka 's a' t. — százszor, vagy tán ezerszer is *ismételve!!!* — — valjon ki az ördög ne kapna rajta? ki az ördög ne venné-meg? — — „*Gondolat*“ a' szótárban nincs; de minek is az a' *gondolat?* — Más kell az irónak! — ez egyszer meg nem mondom ugyan, hanem majd kisül idővel, fogadom! Mert az ifju iró *cziſra* lesz, és az *ifjú iróból öreg iró* nem lesz; mert többé ez életben irni nem fog; — minthogy van már neki mit *enni inni* 's a' t. — — Ő nem fog „*munka közben*“ a' földi tünemények közűl kimulni, — mint némelly nemesebb irókról beszélik! Mert ő dolgozni többé nem fog. A' miért tolhoz fogott megnyerte; érve a' czél, már nyughatik; irjon más, a' ki még harczolni kénytelen ugy, mint ő kűzdött hajdan, tarkázva betükkel a' papirost! — —

Ugy ám! Mint ifju, én nem mertem *irni*, 's mint iró fel-lépni honomban. — 'S valjon nem jól tettem-e? De igen-is. Mert ki az ördög ne borzadna meg, mikor teszem azt, illyen szabásu verseket olvas, a' millyeneket én most hamarjában zengek:

A' halász.

Vihar kerül,
Ég nem derül:
Villám czikáz,
Elem csatáz!
Róka buvik,
És a' kuvik;
Ember fülel,
Madár ül-el;
Nincsen korány,
Zuzva virány! 's a' t. 's a' t. —

Én e' verseket ide irtam. Kinek hogy tetszik, azzal nem gondolok. Én illyeneket olvastam igen sokat! ujabb verseink közt! — — Azért csuda hamarsággal le-is firkantottam ugy, hogy tollam alig győzte követni ömledezését a' bájszavaknak! — De már most szabad legyen ezen *dal* után egy-két helyet ki-emelni belőle! Gyönyörü p. o. *villám czikáz!* — Millyen ez!? — de millyen! Ugy a' többi is! —

No, hanem hová ragadsz szent hév? Merre visztek mennyei ihletesü muzsák? A' koboz és lant hogyan repítettek-el annyira? Alig tudom magamat összeszedni! — — Hol is kezdtük csak? Igen, azon: hogy „*mik tetszenek nekem leginkább?*“ Azután át-mentünk a' bévezetésre, t. i. arra, a' mi bennünket az I. pontig vitt, mellynek czime: „Ifju.“ — Igen az ifju *természetesen a' tavaszra* vonta a' képzeletet 's innen a' *természetre* és annak folyamatjára, változására; miről ismét a' *fiatal kor* változandóságára, a' leány fejlődésére, a' — a' szerelemre 's a' t. egész a' halász legénynek horgonakadtáig!!! —

Most pedig már azon a' sor, hogy megmondjam, *mik tetszenek nekem leginkább?* És az I. pontra (t. i. az ifju) azt felelem: ugy tetszik, mint „*ifju!*“ — — az az: ha lejt, danol, vigad, *tanul* és *dolgozik!* — — a' szerint; „sokat türt 's munkált a' fiu, izzadt és didergett!“ — —

II.

Férj és apa.

Mai világban *megházasodni* nem mernek, némellyek pedig nem akarnak. Miért? — Rövidke rá a' *jel-szó*, t. i. „*ház!*“ a' többi magától is értetődik. — — Az embernek p. o. *házat* kell tartania, ehhez pedig *ház* kell; igaz, hogy a' *ház* által nem mindig a' *hajlékot*, hanem ollykor *háznépünket* is szoktuk érteni; de ez mindegy! mert a' csomó öldása még mindig hátra van! — — t. i. tartani házunkat, vagy ház-népünket, uri familiánkat!

Igen, de a' házasságban nem csak az a' kérdés, hogyan tartod ház-népedet? hanem szinte hátad megett a' kérdés, hogy *hová teszed gyermekeidet?* Mert a' nevelésben számot kell vetni

jó előre, hogy el ne késsen az ember! Mert itt az a' törvény ijeszti-el a' szülőt: *„az idő nem tér vissza!“* azért üresen ne bocsássuk, hanem *töltsük-be*! — —

Férj és apa tehát nekem ugy tetszik leginkább, ha meg-tudja különböztetni, mit tész: időt *„üzni* és *tölteni?“* — — és a' nevelésben az időt *tölteni*, nem pedig üzni törekszik. —

(Vége következik.)

SZELLEMISÉGÜNKBŐL.

TAPSONYI BÉLA.

(Folytatás és Vége.)

Sok báj, gyöngédség, vonzóerő lévén sajátja a' költészségnek, elszigetelt magányukban élhetnek emberek, kik a' költői müvészséget, egyenesen ördög által kikoholt eseleknek, nemünk veszedelmére szőtteknek tartják. — De embercsék esmerlek benneteket felvont szemöldeikről. Láttalak sikátorok' kormában lesütött pillákkal bolyongni — szívjég tükrözte magát felgerezdelt homloktokon. — Görnyedt várakat láttam a' természet' nagy templomában, a' kies mezőkön gondtalan lábakkal tapodni a' mosolygó virágot ti voltatok; kár örömre huzódott mérges ajkatok. És embercsék kedves áldozat ez Isteneteknek! Gépelyes mozgásu, nyelveket órákig láttam az oltár előtt szörnyü könyvekből darálni — egy érzelme sem volt a' szívnek. — Néztem szenvedélyeitek' ezer szinü változatit: irigység tányázott szemetekben, agyatokat fondorkodás övedzé, boszú vágy, embervér örök kivánástok embercsék, kedves áldozat ez Isteneteknek?! O ne olvassatok költeményeket; mert — 's jaj nektek ekkor — mint éjfőr' harsánytorka, a' rettentő csendet felriasztja, ugy ezek kongása üres kebletekben, felkölti a' titeket elátkozó lélek esméret' szavát — embercsék ne olvassatok költőket.

Gyávak ti, azt hissztek: hogy a' költészet kicsapongó kéjelgések lánya — pedig bizony bizony mondom nektek, igaztalanok vagytok: mert hol találtok valódibb éket, bölcseséget, ti ferde philosophi systemák alkotói? hol közérdeküebb történeti adatokat, ti elmult századok' tetteinek pápaszemes buvári? hol nemesb érzelmeket, Istenhez, kit ti gyenge látók phariseusi arczczal imádhatni gondoltok, illőbbeket?

Illy hűtelenfiait maga az anya természet megbélyegzé — gyermekségük játsziság nélküli rajta mutatkozik a'későbben gyülöletté változandó önmegtagadás. Midőn gyermek társuk mulat Catói homlokkal olvasnak vagy morognak értetlen latin szavakat. Már az illy tudós gyerkőczekből mit várasz?

Odi puerulos praecoci sapientia,
Astus pueri, praepropere explicata virtus:
Segnem aut fatuum, aut terribilem indicat senectam.

Scaliger.

Még egy tekintetet honi költészetünkre.

Legközelebb lefolyt évtized alatt, iróink, leginkább a' tettekben dús előkort választák figyelmök' tárgyaul: de izletes szemelés nélkül. Csalhatatlan igazság ugyan hogy a' nemzet hagyományaiban él, sőt hozzá teszem hogy az apák' korszelleme öröklött gyakorlatokban 's játékokban marad az unokákra. Igy Róma fiai hajdani dicsőségekből alá szállottan, midőn a' testiség rabjaivá levének; midőn az egykor olly rettentő 's ember által tisztelet vagy félelem nélkül nem mondott római név korcsunokák ajkain közönbösen kezdett hangzani — még akkor is a' circusban, amphitheatrumban, 's gladiatorok közt, ősi helyegét: nemes szilárdságot, harczi keménységet lelkületén láttatá. De valljon épen az olly hagyományok emeltessenek ki a' feledékenység leple alól, mellyeket jobb ha sötétség fedez? Igaz ugyan hogy az erkölcsi hatás elérethetik igy is: ha t. i. idomitott alakzatot mester kéztől kapnak — mégis a' jeles, az el nem fogult csak utálattal fog tekinthetni ősei tetteire; azon erkölcsi hatás pedig, melly utálattal eszközöltetik ott, hol hason czélra sükeresben lehetne működni jeles tettek kijegyzésével: igy a' széphez, jóhoz közvetlen édesgetés által kárhozatos. Nem azt kivánom ezáltal: hogy

előidő vétkestettei' elhallgatásával csonkuljon a' történet tudomány — nem, azt nem — hanem maradjon ezek' nagyobb része historiai alakjában, 's a' költő gyéren vagy soha se fordítsa teremtő tollát lelkesítésére.

Apáink elég erővel vad bátorsággal birtak, kültartományokat hódítani 's kobozni, ki rablák kifoszták Austriát, feldulták Olaszhont, tengertől tengerig reptették saskeselyűs lobogóikat — a' nélkül: hogy elég belátással birtak volna, innét hasznot hajtani. Erőpezsget ez oktalan gyermek-nemzet tagjaiban, 's a' bosszúló szellem kardot adott markába, és a' nemzet sebet vésett a' föld népein, mellyek ő rajta sajognak. Elhagyták parlagulni, sőt elősegiték a' művészség bölcsőjét, nem véve a' buján virágzó tudományok, — 's mesterségekből legkisebb használatot sem, mi több, e' vad dulók a' legyőzött népek' babonáinak 's előítéleteinek adtak helyet. És mi unokák lássuk, mint törekszenek íróink naponkint e' megcsalt állapotot festeni, kikoholt fertelmekkel borzasztóbbá tenni? Ez egy fő oka: hogy művelt ajkú idegen olly kevés gyönyört, olly kevés vonzót talál a' magyar elme szüleményekben. Voltak idők, mikor illyesek tetszhettek, mi több szükségesek lehettek; most pedig feleslegességük mellett sértők is. Szép haladni tudni a' józan korszellemmel: mert ő szabályokat osztogató kényúr ízlésben, megfelelve kivánatinak eleget tettünk.

Szeretném ha a' szellemi műveltség 's éldelet, honi tárgyu, és nyelvű dolgozatokkal mozdittatnék elő. Ezt kivánja a' hon, ezt a' józan ész, polgári jóllét, 's a' közérdek. Nem bánom hol cosmopolitismusról — világszerűségről — lehet 's van szó, ha általánosodunk is, de itt nemzetiségről e' nagy, e' szent feladatról beszélek.

Hazánkfiai kénytelenek, idegen nyelvű, 's charakterű művek által képezni szellemiségüket: mert noha ez ágában a' literaturának épen elhagyatva nem — de jelesb dolgozatok' szükében vagyunk. Pedig higyétek, honosim! még külföld ad éldeletet széllemünknek, a' való hazafiság fejér holló! Mit mondjak a' rendszeres elvekre épült tudományokról?

Egy nemzeti kincs maradt örökkép' munkás Kisfaludynktól reánk, melly már kitépeték szép literaturánk füzéréből, nem vádlom itt nemzetemet, oh ez soha nem volt hideg az elhúnythoz; azt, ki hogy magának tulajdoníthassa a' kiadási jogot, kész volt Horváth Istvánt, a' nagy tudóst, Szemerét 's társait az általa kitalált kapanyeles styllel sértegetni, gyalázni! Ne gondolja pedig ezen ur hogy személyesség vezérli tollam vagy hogy szándékom sérteni vágyás. Higye inkább, hogy szavaim a' mélyen megbántott közönség' érzelme, melly magát sértve látja azáltal — hogy egy nemzeti kincsnek (az Aurorát értem) az lön sirásója, ki ápolatát erőnek erejével gondosabb kezekből kicsikará; és melly e' sirásónak megbocsátani soha nem fog csak azért is, mivel halottját ugy tevé sirba, mintha ez a' nemzetet nem is érdeklené.

VIGASZTALÓM.

Éji föllegek borongnak,
És az égre vész tolul,
A' tüzes villám öléből
Kárhozólag földre hull.

Néma csendiből ijedten
Fölriadt a' tenger-ár.
'S a' szelektől háborítva
Mennyet ér a' habsugár.

Im, a' förgeteg kifáradt
Vissza tért a' nyugalom,
'S bántalom nélkül virányán
Rezg a' szende liliom:

Dúlt a' sors-vihar fölöttem
Árja mindent elragadt,
'S szüntiben vigasztalómul
Egyetlen virág maradt.

Olly virító, olly szelided
Mint a' tiszta liliom.
Lotti az, kinek gyönyörrel
Hü ölében nyughatom.

S.

HIR- 'S DIVATLAP.

PESTI HIREK.

1.) Mult hónap' 31kén, alkonyati 6—7 óra közt, a' két fővárost összekapcsoló hajóhíd elkészülvén, részint a' közlekedésre váró sokaság, részint számtalan kiváncsiak lepték a' két partot, különösen a' Pestit. A' hid a' fenjelelt idő tájban megnyittatott 's legelőszer István Főherczeg udvari kiséretével Budaról Pestre indult. A' nagylelkü Főherczeg már a' budai parton harsány „éljen!" kiáltással fogadtaték; de alig juta István Főherczeg közel Pest partjaihoz, az a' nép, — az a' szinlést nem ismerő, háladatos és szerető nép 's annak minden osztálya, melly a' pesti partokat ellepé, István Főherczeget, a' Dicsőségesen Uralkodó-Háznak e' Dicső Sarjadékát, ki a' veszedelem napjaiban valódi vigasztaló angyala volt e' népnek, a' legszivesebb, hosszas és harsány „éljen!" kiáltásokkal üdvözlé. —

2.) Bécs fejedelmi fővárosban, a' mindenféle adakozások és segedelem gyüjtések, testvér két városaink gyámolitására, nem csak hogy szünnének, hanem Ő cs. 's apostoli kir. Felsége szüntelen maga menvén elől felséges példájával, naponkint szaporodnak 's a' jótékonyság' minden kigondolható képében sokasodnak. Mult hónap 21dikén ismét egy nevezetes felszólítás jelent-meg, Schottenfeld, Neubau, Sz. Ulrich és Breitenfeld bécsi külvárosok' lakóihoz, melly imigy szól:

Ő Felsége a' Császár, legfelsőbb kéziratával a' tegnapi napról, hováhamarábbi enyhitésére azon határtalan szerencsétlenségnek, melly szomszéd Buda 's Pest városát a' legujabbi Duna áradás által érte, egy közönséges jótékony adakozási gyüjtést méltoztatott legkegyelmesben rendelni. — Bécs külvárosaira nézve az uradalmi Schott kerületben csak felsőbb engedelem hiányzott, hogy mindjárt első pillanatban, haladéknélküli gyámolitásra, jótékony gyüjtések kezdessenek. E' külvárosok' lakói különösen azok, kik a' szerencsétlen Buda 's Pest városával szorosabb kereskedői-atyafiságban állván, sajnosan érintettek; ők azok, kiknek gyáraik és műhelyeikből számtalan fényüzési 's első szükségáruk, selyemből és gyapotból, fából és bőrből aczélból 's csontból Magyarország kereskedéhez szálítattak; ők azok kiknek egy század-negyedi kölcsönös közlekedés óta, a' még néhány nappal ezelőtt olly igazdagon virágzott Buda 's Pest kereskedő városok, éltük támaszai voltak; ők azok kiknek szebb napjaikra; jövendő jólétükre, a' csapástól most annyira sanyargatott két testvérváros isméti felélédése kezességül szolgáland; ők ez okból tehát azok is, kiknek legelső hivatásuk, egész erejökből segitő kezet nyujtani itt, hol az forog fenn, hogy az elemek kiszámithatlan hatalmától, a' magas jólétből legmélyebb nyomorba sujtott embertársaikat, ismét azon állapotba helyezzék, hogy régi kereskedői viszonyaikat, mellyek eddig Bécs Schott uraldalmi kerület szorgalmas lakóira olly jótékonyul hatottak, ismét helyre állithassák. Lakói a' Schott uradalmi külvárosoknak! kiknek magas keblü érzelmeik minden alkalommal jótékonysággal bélyegzettek, kik csak szózatra várnak, hogy a' szerencsétlenség' könyeit szivekbe, oltván szenvedő társaik arczáról letörülhessek, felszólítatnak Kegyetek, kettőztetett buzgósággal, érdemtelenül szenvedő kereskedő-társaikat az első nyomorbul kisegiteni és erőteljesen arra munkálni, hogy haladék nélkül ismét olly állapotba helyeztessenek, melly Kegyetekre nézve, egy soha szét nem bomlandó kereskedői összeköttetés által, a' kölcsönös jólétet sebes folyamatba hozza. Adják Kegyetek a' legcsekélyebb adományt is készpénszben, áruban, vagy ruhadarabokban; a' nyilvános lapok ez adakozás lélekszerinti czélraforditásáról számot adandnak, és a' mennyei gazdag áldás, ez uj tetteit Kegyetek' jótékonyságának, további kereskedésök' ingadozhatlan virágzásával fogja koronázni.

Bécs martius' 21dik 1838.

Modloch Xav. Fer.

Figyelmeztetés.

Kiknek szándékuk a' „Rajzolatokat" évnegyedre hordatni, az előfizetés elfogadtatik minden cs. kir. posta-hivatalnál, hol ára képekkel 3 frt. p., helyben pedig 2 frt. 30 krjczr. pengőben.

Szerkeszti Munkácsy.

NYOMATIK LANDERER BETŰIVEL.

Pest
Aprilis 8kán

RAJZOLATOK
A'
TÁRSAS ÉLET
ÉS
DIVATVILÁGBÓL.

1838.
28dik szám.

Megjelen e' divatujság hetenkint 2szer. Helyben félévi dija 4 frt., egész évi 8 frt. Postán 5 fr. és 10 fr. pengő.

Előfizethetni uj-világ utczában Reisinger házban 554ik szám alatt. És minden cs. kir. posta hivatalnál.

Negyedik év' | Szent a' Törvény! szent a' Béke! Ez legyen Hazánknak éke. | Első fele.

A' GYUJTOGATÓK.

(A' RÉGI IDŐKBŐL.)

SÓSRÉVY-TŐL.

(Vége.)

III.

Éj volt. — Gyászba öltözött már a' föld 's síri csend lebegett bú-teljes keblében. Ő az eltávozott, az elhúnyt napot gyászolá, 's mégis azt lehete sejteni: hogy az életre méltatlan, rosz emberek miatt szomorkodik, fájlalván ezeknek terhét viselni. 'S ezt ki tudja nekem megmondani, ha nem azért szomorkodott e? Mély álomba' szendergett a' világ; minden ember' szemét álom fogta bé, csak két szivtelenét nem, 's ez M* és szolgája Gáspár vala...

„Keljen föl uram! és menjünk.“ — Szóla a' szolga urához most, minekutánna szobájából át ment emezébe, és felkölté.

„Hová illy hamar, hisz' még azt sem tudom, hogy állunk?“

„Minden jól van, csak menjünk, ne várjuk mig a' hold feljő.“

'S most nyilék a' várkapu; két lovag sebesen vágtatott ki rajta egyenesen a' szomszéd falunak tartva — hol a' molnár lakott — hamar eltüntek szem elől.

Iszonyu hegyek között visz ezen faluba az út, 's talán útnak sem lehet nevezni; mert a' két oldalon eget hasító szirtek csak annyi hézagot hagynak, mellyen egy keskeny patakcsa lecsörgedezhet. A' patakcsában pedig minden tíz lépésnyire egy-egy kőhalom mosatja magát a' tiszta viztől; 's ha kocsi megy erre, csak igen keservesen közölheti a' kő-halmokat. Én már kétszer kegyeskedtem megátkozni ezen nevezetes utat, gondolom! e' szivességet másoktól is szerencsés volt megnyerhetni. — Ezen lehetne segíteni; de — — —

Jó darabig szótalanul haladtak az égi baglyok, de itt nem álhatván egyiksem a' dicsőséget, morogni kezdtek az út ellen. Lovaik orra buktak 's csak hajszálon függött mindkettőnek élete...

Épen akkor jött fel a' szelíd hold, midőn sok csavargás után végre kiértek a' legroszabb útból, 's azonnal az illető falu' szélén voltak.

„Meg mondám, s'essünk, mig a' hold fel nem jő.“ — — Szakasztá félbe Gáspár a' hosszu csándet.

„És mit akarsz te azzal a' holddal, ki téged nem bánt?“

„De hogy nem bánt! Hanem mindjárt jól lesz most; hosszú fekete felhőbe fog bukkanni, addig is álljunk meg, hogy elmondhassam mit teendők vagyunk.“

M* mind eddig mit sem tudott Gáspár' terveiről; de azonban nyugodtan követte őt e' részből, mert tudta, kire bizá dolgát; nyugodtan — mondom — de nem mintha semmivel nem gondoló ember lett volna, hanem mivel Gáspárt illy dolgokban mindenkor élesebb eszünek ismerte; 's ez őt soha sem csalta meg; sőt mindég az ellenkezőt tapasztalá.

„Tudja e uram! hogy a' molnár' majorsága egy puskalövésnyire van a' házától?“ — Kezdé Gáspár a' tanácskozást. — —

„Tudom.... 's mit akarsz vele?“

„Nem mást, hanem nálam van csaholó szerszám.... Én ha majd a' hold borúba menend, a' majorsághoz közeledem — mi most telve van mindenféle kazalokkal — 's ezt azonnal láng boritja el. Nagysád be fog menni a' faluba, ott midőn már a' majorság pompásan lángol: tüzet kiáltand; 's igy az egész falut rémüléssel szalasztja ide. Természetes hogy a' molnár' házához is eljut a' lárma, zaj; 's ön javok' védelmére bizonyosan sietnek. Mindnyájan oda hagyják az udvart, kivévén a' gyönge szép Ilkát. — A' többit ha már nem mondanám is tudhatná. Ekkor, midőn már mindnyájan a' tüzet oltják, mi ketten betörünk a' házba, 's lóra kapva futunk el kedves zsákmányunkkal.“ —

Mig ezt beszélé a' gonosz tanácsló urának — ismét sötétség takarta a' hegyes vidéket. Vastag felhő födé el szánakodólag a' mindig szomoru holdat. 'S e' vastag felhő szánni látszott őtet, mert olly arczot mutatott, mintha mindjárt könyeivel akarná elboritani a' holdhoz hűtelen földet. De ez még sem történt.

Vagy három lépésnyire azon helytől — hol hőseink borzasztó tanácsokat tarták — volt néhány tövisbokor; közöttük feküvék a' molnár' ökrésze, ki, minekutánna ökreit távolabb a' völgyben, jó mezőn hagyta legelni, kevéssel előbb, hogy ezek ide jöttek alunni, de még nem aludt; 's ezek' minden szavait jól értette, a' nélkül, hogy ezektől észrevétetett volna.

Tüstént mihelyest a' rosz szándékuak eltávoztak helyükről: felszökött a' hív ökrész fekvéséből 's egy rövid, gyalog-úton villámsebességgel szaladt haza; a' hallottakat gazdájával közlendő. — Egyenesen a' molnár' hálószobájának ablakához sietett, 's oda érvén, azt lassudan megzörgeté: „Keljen föl uram! veszedelemben forgunk.“

„Ki vagy? mit akarsz illy késő éjszakán?“ — kiálta fel álmából a' bent nyugvó.

„Uram! veszedelemben vagyunk, mondom keljen föl 's ereszszen be engem.“

Most megismeré ökrészének szavát, és szaladt e' rémitő szavak' hallatára az ajtót nyitandó. Az ökrész is röviden, egy két szóval monda el a' hallottakat 's azonnal urával együtt — ki tüstint M* cseleire 's boszuja' szomjára emlékezett — minden udvari cselédet fölkeltének. — Ezek közül ki lóra ült, ki gyalog, vasvillát ragadva ügetett a' kijelelt helyre. Mi e' szerint ment végbe. Fele a' fegyverzett cselédeknek a' faluban maradt, mert az ökrész' szava szerint egyik a' gyujtogatók közül ott fogott tüzet kiáltani. Másik felével pedig a' molnár maga vágtatott a' majorhoz. Itt figyelmesen azon kazalnak siettek, mellynek vége kihajlott a' garádra. A' sötétség miatt ugyan semmit sem láthattak: 's már csak az ökrész' álmának tulajdoniták némellyek a' történetet. De még is elhitték azután, midőn nagy robajjal kezde a' kazaltól vágtatni egy lovag, ki nem sejtvén semmit: épen egy, őt lesőnek irányzott. Ez, midőn mellette el akart suhanni — neki sujtott minden erejéből dorongjával; 's a' gyujtogató egyszerre a' földre zuhant lováról — — — lova pedig elhorkantva magát szaladt el a' sötét éjbe.

„Megvan“ kiálta a' győztes cseléd, 's erre mind ott termett nagy dühhel, mintha le akarták volna nyelni; 's egyébről most senkinek sem jutott eszébe gondolni, azonban mikor szét néztek, már láng borítá a' kazalokat.

Hasztalan volt minden védelem; szárazok voltak a' kazalok és igen sürüen rakvák, 's igy egyikről a' másikra két percz alatt átszaladt a' láng. Tüzben állott az egész vidék.

A' leütöttet fölfogta két elkeseredett szolga 's a' legnagyobb tüzbe vetették félholtan.

A' molnár látván, hogy nincs ótalom e' nagy tűz ellen, elfojtott kebellel tért házához vissza: nőét 's leányát vigasztalandó, ha tán valamikép fel találtak ébredni a' zajra — mert nem akarta tudtokra adni a' dolgot következett reggelig; gondolván hogy minden el leszen háritva. — De mint ijedt meg, midőn leányát az erkélyen vérében halva, nőjét pedig tovább aléltan találta! 'S mind ezt M* tette, ki a' falu' éjszaki részén egy sikátorba húzta el magát, bevárandó, mig tüzet kiálthatand....

„Tűz van“ hangzék egyszer ajkairól, kiugratva előbbi helyéből. — De alig mondhatá ki, azonnal nyomába termett három fegyverzett lovag 's paripája egy hatalmas ütést kapott, melly nem a' szegény párának, de gonosz urának vala szánva.

Látta M* hogy el volt árulva, látta hogy életébe kerül, ha késik; azért neki sarkantyúzta paripáját 's egyenesen a' molnár' házának tartva lelhete menedéket. Midőn itt elvágtatott, két nő személyt pillanta meg az erkélyen, kik gyertyát tartva kezökben jajgattak a' nagy gyuladás felé fordultan; 's M* a' kegyetlen! mivel már mást nem tehetett: a' gyertya' világának irányzólag dühösen süté ki pisztolyát, melly lövés a' szép Ilkát rögtön élet nélkül terité a' földre! — Anyja ugyan semmi lövést nem kapott; de még is a' pisztoly' durranása 's kedves lánya' elvérzése annyira megterhelék már is bútól-leverett lelkét, hogy neki is alélnia és rogynia kelle!

'S ezen siralmas helyzetben találá őket a' leverett férj, a' gyermek-fosztott, gondos atya.

S e m m i.

Az egész világ azt állitja, hogy semmiből semmi sem lesz; de én megkövetem az egész világot ez esetben és azt mondom: soha én ez életben nagyobb, szebb ajándékot nem kívánok N. N. Tens asszonytól semmijénél. Majd én az *s* — et, melly sál gyanánt lebeg fején, lecsókolom — mivel mindenkinek szemébe szeretek nézni — 's így a' kedves, az elbájló Emmit födetlen arczczal birva nevetem a' világot, melly azt állitja, hogy semmiből, semmi sem lesz!

EPIGRAMMA.

C s a l a t á s.

Sok jó látását titkolni kivánja előttünk,
És hiszi czélt ér, ha homloka ráncaba vonúl:
Am de mi jól látunk, és sajnálkozva sohajtunk:
A' sok botlástól ég' ura ovjad őket.

ROMVAY.

MIK TETSZENEK NEKEM LEGINKÁBB?

(Vége.)

III.

P o l g á r.

Legyen hű a' fejedelmi Fölséghez; tudja-meg, mi legyen a' *„Fölség?“* a' nép' *java*, szine? — és *alja?* — — Találja-el *„hivatását,“* és teljesítse azt! —

Mert a' ki ezt el nem találta, az *kedvetlen, nyughatatlan* és *kicsapongó* fog lenni holtig.

El-találja pedig *„hivatását“* akkor, ha érzi és tapasztalja, hogy *kedve* jó, nyugta van, és *rendjén* megy mindene! — — A' mihez *kedve*, utána pedig lelki nyugodalma van, és a' mit egyszersmind *rendben* visz, ez legyen neki a' *jel*, hogy erre van meghiva, ez az *ő hivatala*; ennél maradjon. És nagy sikere lesz munkájának végtelen! —

IV.

T u d ó s.

Ösmérje azon nemben, mellyet *kiváltképen* mivel, attól kezdve, a' ki e' részben legelőször dolgozott, egész a' mi időnkig egytől egyig mind! — legalább a' *jelesebbek* közül ne haggyon ki egyet se!!! — — Ha ezt megtette, lássa azután, hogy min kellessen elméjét leginkább jártatnia? Hogy ne untasson másokat holmi régiségekkel, mellyekről elődjei talán többet, és jobbat irhattak nálánál, csak hogy ez ő előtte tudva nincs! — —

Jelesen mint *„költő,“* olvassa és *tanulja-át* a' világnak valamennyi poetáit, egyet sem véve ki! — a' jobbak közül t. i.! — — Mert máskint, hogyan fog tudni *mérni*? *„Mihez?“* Ha p. o. valaki szebb templomot akar épitni Sz. Péterénél Romában, látnia kell neki előbb ezt; — ugy foghat azután hozzá óriási terveihez.

Ha ezt nem teszed, akkor ugy jársz, mint Fáy András' ürgéje, a' ki egy *zsombékon* állva, azt mondta: *egek, milly magosság!!!* — — Tö-

mérdek bércznek nézte a' hantocskát, mert üregénél tovább nem ment!!!

E' szerint a' költő-forma emberek azután iszonyu csúfságnak teszik-ki magokat természetesen! — — midőn *mérőjök* nem lévén, nagy peczkesen *dünnyögnek* holmi balgatagságokat! — azt vélvén, hogy e' szerint elég nekik p. o. az Epicumra nézve azt tudni, hogy abban felsőbb *hatalmak* jőnek-elő; alakjára nézve pedig annyit, hogy *hexameter* kell rá! — Igy a' többiben is.—

Minthogy én már végtelen sok rosz verseket olvastam hexameterekben, azért bár igen elfogis a' félelem miatta, merészen neki állok, és amugy hirtelenében, mint a' mesés, bájos, csudás hevülés parancsolja, ezennel irok, és zengek ugy, mint következik. Még magam sem tudom mi lesz belőle? hanem a' czim legyen:

A n d a.

Óra ütött; szivem megdöbbent, mint a' doboknak
Hártyáját ha ütik, 's keblem zavarogva csikorgott.
A' mint e' szörnyű hang most elkonga az ürben,
És többé soha sem hozhatják létre belőle!
A' nagy egek, de örökre fog az maradozni-meg ottan!
Úgy fognak gyönyörű éltemnek perczei szintén
A' riadó vak mélységnek torkába zuhanni!
Oh lánykám, halld ezt, és vedd szép éveid észbe;
Bár a' piros hajnal biborát most rózsa-szineddel
Meghaladod, 's haj-fürtöd, mint a' selyem' puhasága.
Ollyan; két pihegő melled pedig a' csuda halmok'
Nagy csuda-képénél tündéresb, és csupa kellem,
Báj és bű, mint Istennő ollyan vagy egészen! —
Oh rezkedj még-is, mert néked-is, egykor az óra
Hogyha ütend, igy kell el-tünnöd a' földről! —
'S keblemben bús csend, komor érzés kelt-ki tusára,
Csak maga mély hangon huhogott a' bagoly, 's én
Hallgattam szomorún, 's elmém a' mélyen enyésző
Fényben járt egyedül, feketében látva a' hét szint!

Még itt lehetne azután egy kis *Epikurosz-féle* fordulattal vigasztalni a' költőt; de ezt ez egyszer nem tesszük; ha azonban valaki megkivánná, szivesen lennénk teendők; mert erre nem kell *semmi*, — hanem csak leülni, és irni! Mert ez nem kerül semmibe! — És nem is ér semmit!!! — — Illyen kincsekkel ajándékoztak-meg bennünket ujabb időkben némelly honfi-társak!!! — — Örülj haza, *ébredj Árpád fogaid' vigyorítva örömből!!!*

V.

Eszes-ember.

Azon tehetsége a' léleknek, melly szerint az ember fölfogja, és átlátja, hogy egyedül ugy lehet a' világ megmentve csak, ha „*jót*“ ügyekszünk követni mindenben, — „*észnek*“ neveztetik! Ha illyen ésszel minden ember birna a' földön, akkor a' bajok számüzve volnának közülünk örökre! — — De a' mai napokban már oda süljedtünk, hogy *közelre* törekszünk számolni csak, a' „*továbbival*“ nem gondolván semmit. Innen az örökös csalódás, bánat, és emésztődések! —

Eszes-ember nekem leginkább tetszik, az kétséget nem szenved. Bár oda érne mennél előbb az emberi nemnek azon része, mellytől legtöbbet várhatni, — mert legnagyobb hatalma van!

Én már a' „*fő-valónak*“ *dicséretét* számos iratokban olvastam, gyakorta ugyan sok jót, de honi nyelvünkön közelébb annyi rosszat, hogy akar mindjárt biggyeszthetek is össze egyet ad imitationem! — — „*Gondolat*“ nem lesz benne; de az semmit sem tesz; mert ezzel mai időkben kevesen törődnek; most csak „*irni*“ kell, 's ez elég! Tehát legyen p. o. az, hogy a' pogányszivü-lelkü megtér. Czime akármi, mindegy! Hamarjában legyen:

T u s a.

Ember zabál,
Mint a' halál!
Lelket tépdel,
Másét éldel!
„Nincs Isten,“ — mond;
'S él, mint bolond! — —
Mindent csepül,
Ha fel-hevül!

Mig ég zörög,
'S lemenydörög.
Isten' hangja
És haragja! — —
'S megféleml,
Míg feléleml
Benne szent hit,
Mellyet nem hitt.
Bú mardozza,
Harapdozza;
És bánkódik;
És hánykódik! —
Szörnyű tusa
Marczangolja! —
Mig jót igér,
Szent hitre tér! — —

Még lehetne több illyeket akar ezret meg ezret irni! Mert semmi munkába nem kerül. Igy költenek nálunk — is igen sokan. De közel az idő, hogy az *örök igazság* kivivja magát a' literatura' világában is; és meg fog adatni kinekkinek a' *magáé!* — — Mert igy a' butaság győzne az „*ész*" ellen; a' mi csupa mező képtelenség.

A' KÉT KERESZT.

(TÖRTÉNET.)

Havre-be érkeztem, és, minthogy semmi elhatározott szándékom nem volt, a' kikötőnek irányzám menetem'. Közel egy óráig mentem gépelyként, midőn a' hüvös szél, melly szemközt erősen süvölteni kezde, figyelmessé tön, hogy a' tengerparthoz közelgek. Kissé megállapodám, hogy ezen felséges végetlenségnek látásában elmerüljek, azután folytatám a' part mellett utamat. Igy vetődtem egy kunyhóhoz, fából készülthez, szalmával fedetthez, melly előtt nyomorult alaku sajka állott, nedves kötéllel egy karóhoz kötve. Itt bizonnyal halász lakik, gondolám, 's betolám a' düleszkedő ajtót.

Egy ősz, kinek agyán csak kevés haj fehérlett még, ült a' kunyhó' egyik szegletében, 's szennyes hálót javitgatott. Ő ugy el volt merülve munkájában, hogy én tetszésemre szemlélhetém a' csendes és szép ősz alakot. Tisztelettel eltelve érzettem magamat az öreg iránt, 's mi alatt kalapomat levettem, nyájasan kérdém tőle, ha a' kün kötve álló sajka övé volna-e?

Az ősz halkan fölemelé fejét.

— Igen uram! válaszolt.

— Nem akarna-e kegyelmed engem' egy kissé a' tengerre vinni?

Ő igenle, 's fölkelt, az alatt hálóját félre tévén.

Figyelmesen tekinte-ki az ablakon, 's e' szavakkal fordult felém: látja ön uram! ott azon szürke felleget? én nem javallom önnek ma tengerre menni, mert nem sokára zivatar lephet meg bennünket.

De az ég olly kék, és a' tenger olly csendes mint egy siktó.

Ha ön parancsolja, én mindenre kész vagyok.

A' megjegyzés, mellyet ezen ember mondott, szándékomat megváltoztatta, 's mondám neki; hogy ha ő csak ugyan nem bizik az időben, tehát a' sajkasétát halasszuk más napra.

— Az jobb is lesz, gondolom én, mondá az öreg, és azonnal ismét hálójához fogott, én pedig nézője levék.

— Kegyelmed már bizony nagyon öreg lehet jó ember? szóllék hozzá, és valóban sajnos, hogy még illy öregségében is kénytelen dolgozni.

— Munka a' mi életünk uram! felelé, és mi avval csak akkor hagyunk föl, mikor emez is megszünik.

— Kegyelmed illy egyedül, 's magánosan él?

— Igen, ugy van.....

A' kiejtés, mellyel ezen szavakat mondá nekem fájdalmat okozott.

— Tehát nincs senkije kegyelmednek, ki gondját viselné?

— Nincs szükségem semmi idegen segélyre, munkám eltáplál engem.

— Kegyelmednek nincsenek gyermekei?

— Volt egy.

— És talán megholt? kérdém lassu hangon, 's egyszer'smind érzettem, milly mélyen kell ezen kérdésnek az öreg' szivébe hatnia.

— Igen, uram!.....

Ekkor mind a' ketten elhallgattunk, utóbb ő félig fölállott, 's mondá, — mi alatt egy padot tolt közelebb felém, — nem akarna-e az ur leülni?

Én kinálását elfogadám, és a' beszéd folytattatott.

— Mennyi idős kegyelmed, jó öreg?

— Hetvenkét éves multam.

— Kegyelmedé ezen kunyhó?

— Én ezt magam készitettem.

— És miért épen ezen sivatag helyre?

— Egy okból uram! mellyet más valaki alig ha kitalál.

— 'S kérdezhetem-e én azon okot?

— Ő a' nyilt ajtón kimutatott, 's mondá: az ok azon kereszt ott, a' bokor által környezett.

Én fölkelék, hogy azt közelebbről tekintsem meg.

— Az egy sír?

Tompán ismétlé ő: egy sír!

— Hanem én nem látok fölirást.

Ő szivére mutatva mondá: a' fölirás itten vagyon.

Két nagy köny gördült alá lassan az ősz' arczáján, én, az ő fájdalmán megindulva, keze után nyultam.

— Kegyelmed sir? szegény öreg!

Ő fejét lecsüggesztve mormogá a' könnyek alól „az fiamnak sirja, az én szegény fiamé, az én egyetlen gyermekemé, kit én magam előtt láttam meghalni. Szegény gyermekem! itt vetette reám utolsó pillantását, és én egész szeretetemmel sem segíthettem rajta. Én ki már öreg voltam, élve maradtam, és ő, az olly fiatal és erős, kénytelen volt meghalni. Nem ugy látszik e ez önnek uram! mint egy undok igaztalansága a' sorsnak?"

Én mind a' két kezemmel megfogtam az ősz' ránczos kezeit, és érzettem miként az öreg könnyei meleg csöppökben hultak alá. Utóbb ismét fölemelé fejét, 's nyugalommal folytatá: „és a' másik napon én gyermek nélkül valék egyedül, és elhagyottan egy sír és kereszt mellett, és az én gyermekem koporsóban feküdt, meghidegülve és élettelen, egyedül és elhagyottan, miként az ő atyja. Hanem a' tenger előttem volt, a' kegyetlen tenger, melly minden hullámával, melly magát a' sziklához csapta, ezt látszott zajongva hozzám kiáltozni: atya! én a' te gyermekedet megöltem ugyan, de te nekem köszönheted életedet."

Kevés idő mulva ismét folytatá „nincs deszka, nincs kő e' kunyhó körül, mellyet könyeimmel meg nem nedvesitettem volna."

Ő elhallgatott, 's mintegy kifáradva az ajtófélhez támaszkodott. Én, a' mennyire tudtam, igyekeztem őt' vigasztalni. Ő kezemet szoritá meg. A' komor csend' néhány pillanata után levék csak bátor a' beszédet folyamatba hozni.

— Kegyelmed fia hajótörést szenvedett?

— Igen hajótörést szenvedett azon a' sajkán, mellyet ön kün látott.

Kezét szemein vonta keresztül, 's meglehetős elmecsenddel beszélte el: „Henrik 16 éves volt, 's példámra hajós akart lenni, hogy engem, mint ő mondá, elhagyni soha se legyen kénytelen, 's hogy öregségemben azon gyámolást viszonozhassa, mellyben általam részesült ő ifju éveiben, halászatból éltünk, és ezen a' sajkán, mellyet ön itten lát, merészkedtünk gyakran két órányira is a' tengerre kievezni. Közönségesen estve sajkáztunk ki. Egy éjjel olly hirtelen lepett meg bennünket a' zivatar, hogy minden erőlködésünk mellett sem vergődhettünk ki a' partra. A' hullámok által annyira hányatott ide 's tova a' töredékeny sajka, hogy a' tengert, most először, kezdtem rettegni. Láték egy iszonyu hullámot felénk rohanni, 's intém Henriket, hogy magát igen erősen tartsa, mert előre láttam, hogy azon hullám sajkánkat fölforditandja, és az valóban meg is történt. Érzettem a' viztömeget villám-sebességgel reám berohanni, azután a' sajka ismét fölemelkedett, és első gondom volt, mihelyt ismét föleszméltem, fiam

után tekinteni. Én nem találtam őt többé az ő helyén, hanem egy átható kiáltást hallék, és láttam az én szegény Henrikemet a' zajgó tengerrel küzdeni, erőlködtem a' sajkát hozzá hajtani, egy kötelet vetettem feléje, de mind hiában. Majd egy villám' sugaránál láttam gyermekemet eltünni, utóbb ismét előbukott, két karját csak alig mozogtatva. Egy szörnyű ordítással rohantam ekkor ki a' sajkából a' habok közé. Még csak egy puskalövésnyire valánk a' parttól, én el-elmerültem, és fiam után kiáltoztam, mire egyedül a' dörgés és a' szél' orditása válaszolt. Erőm elhagyott, 's hálát sohajték Istenemhez hogy fiammal együtt halni engedend. Hanem sorsom még sem az lehetett. Eszmélet nélkül partra vettettem."

Itt az öreg elhallgatott, verítékét, melly homlokán alá folyt, leszáritandó, azután szilárdon pillanta reám és folytatá „midőn szemeimet fölnyitám, fiam mellettem feküdt, hanem halványon, 's hunyt szemekkel, mert ő megholt volt. Érti ön jól szavamat? hanem én élek."

Ekkor kétségbe esetten ütött homlokára.

Ezen elbeszélés jobban megrázott, sem hogy az őszhöz csak egy szót is szólhattam volna, mind-ketten fejünket a' kunyhó' ablakához támasztva, némán álltunk egymás mellett. E' közt a' szél egy harangnak gyenge hangját hozta-át hozzánk. Az ősz, fölemelve halvány fejét, hallgatódzott, 's azután hozzám fordult „megengedjen uram! ez azon óra, mellyben fiam' sírján imádkoznom kell."

En láttam, miként térdelt ő a' kereszthez, 's csendesen oda hagyám a' kunyhót.

Öt holnap mulva Havrebe ismét vissza tértem, hol ámbár csak egy pár órát lehete késnem, még sem állhattam ellen vágyomnak az én szegény halászomat láthatni. Azonnal siettem a' tengerparthoz, de nem találtam egyebet, mint néhány elszórt követ 's égymás mellett álló két fakeresztet.

V—m—i.

PILULÁK A' LÁZHÉV ELLEN.

A' nyilvánosság egy *előlépés*, melly *visszalépést* meg nem enged.

A' nemesség keselyűhöz hasonlítson, melly a' világosság' ösvényén naphoz emelkedik; de nem a' sashoz, melly zsákmányát a' magos sziklafészekbe hordja.

Ne higgyük, hogy bizonyos párt olly átalános ellensége a' *reformátióknak*. Sőt inkább — mert szerintök *reformare* annyit tesz, mint: — *visszaképezni*.

Kik mindig *időhiány*ról panaszkodnak, olly ritkán ismerik az *idő' hiányait*.

„Az igazság' szeretete abban *mutatkozik*, hogy a' jót mindenütt megtalálni és megbecsülni tudjuk," mond Goethe. Ha azonban az igazságszeretet' fogalmát kimeritve hisszük lenni ezen *mutatkozásban*, mint ezt a' tétel állítni látszik, magát az igazságot megsértenők.

Béke az első polgári kötelesség, mivel azonban csak sírban van béke, tehát a' *halál* az első polgári kötelesség.

Börne épen olly igazán mint elmésen mondja, „*hol a' pénz megszünik, ott a' philosophia kezdődik.*" A' tétel azonban megfordítva is helyes: hol a' philosophia megszünik, ott a' pénz kezdődik.

Csak két tulajdona van az embernek, melly őt az állatok fölött helyezi; t. i. az ember nevethet — 's öngyilkosa lehet. Ha nem tudná, hogy öngyilkosává lehet, nem tudna őrjöngeni, 's nem lehetne öngyilkosává, ha bizonyos dolgokon nevetni, nem volna elég ereje.

A' halál legundokabb gazsága az életnek. A' halál leghalhatatlanabb az életben.

Hirlapi Furcsaságok.

A' Honművész' 18dik száma egy históriai nevezetes *adatot* közöl a' magyar színvilág' egyik zugából, melly a' mindig és mindenütt tüzesen védett és ajánlott nyilvánosság' jóltevő hatását már a' legkedvezőbb fényben mutatja, 's Thalia' vándorpapjai' fogékonyságát szellemi müveltségök iránt olly magos fokra emeli, hogy méltán kételkedünk, mit kelljen inkább csudálnunk, ama finom és hálás elösmerést-e, mellyel e' jámborok tökélletesedésök' eszközeit elfogadák, vagy ama magos igazságszeretette, mellynek vérte alatt az előhaladás' tetőpontját leghamarébb megvenni reménylik? Azonban tán nem csak a' *szini* intézetről lehetne következtetést vonni honi miveltségünk' kiterjedésére.

HIR- 'S DIVATLAP.

PESTI HIREK.

Bécs aprilis 1sőjén 1838.

Másik levelemben irám, hogy a' Vieden külvárosi színigazgató Carl ur a' budapesti szerencsétlenek részére adatott egy darabot, mellynek jövedelme lelküldezendő.

Az óta a' József- és Leopold-külvárosi színházokban is hasonló történt. — Ma a' redouteteremben hangverseny, az egyetem' nagy teremében hangászati és szavalati akademia adatik; — a' hirneves Eliseumban — melly különben ujonnan fölépitetés végett lerontandó volt még a' mult héten, — még utoljára mulatság leend; a' szerencsétlenek' fölfegélésére. — E' hó 3kán délután a' hangászat' barátai teremében szellemi hangverseny — concert spiritual — fog tartatni. — A' „bécsi divat ujság" barátai 's kiadói egy munkát szándékoznak kiadni, melly 12—15 ívből álland a jobb irók válogatott munkáiból szerkesztve. Strauss a' nyomtató költségeket, a' „Bécsi ujság" szerkesztője pedig az egyéb költségeket áldozza, hogy a' 2 pengő forintjával számitott ezer példánynak, ára tisztán és csorbitatlanul forditathassék a' szent czélra. — Reichert a' vésznapokban természet után rajzolá 's kőre edzeté Budapestet, 's a' belőle jövő haszon a' szenvedők' enyhítésére van ajánlva. — Némelly főasszonyságok u. m. Bretzenheim herczegné, Eszterházy hné, Metternich hné, Pálfy hné, Hunyady gné 's a' t. 's a' t. sorsjátékot alakitnak, a' huzás e' folyó hó 22kén leend. — A' conservatoriumi terembe szinte hangverseny van hirdetve. — Saphir, a' „Humorist" szerkesztő kiadója hasonlag szavalati társaságot alkot, melly 8kán a' József-városi színházban tartatandik. — A' városnak minden részeiben osztályok szerint gyüjtők vagynak rendelve, kik házról házra járnak, 's minden lakost felszólitanak adakozásra. — Az egyetemi tanítók magok körében tanitványaikat buzditják, példával menve elő. — Minden czéhek és különös testületek vetélkednek kebelükben kitkit felszólitani segedelemre. — — Ő Felsége az özvegy Császár- 's Királyné különös persölt tart emlékeztetve a' hozzá udvarlásra jövő dámákat, 's maga köszöni meg a' szenvedők' számára nála adandott segélyt.

S *

HONI HIREK.

Kalocsa, mart. 25kén 1838.

1.) Barátom Károly! A' pusztulás' rettenségéből — a' pusztitás' utálatosságából irok: — Az egyre áradó Duna egész vidékünket siktengerré tevén, nehéz aggodalomban voltunk; de rémületes következményektől éppen nem tartottunk, reménylvén a' dunai jég-pánczél' felcsattantával 's elindultával elmenend vizünk, 's határunk termékeny legelővé leend.

Böjtmáshava' 16dikán fájdalommal hallottuk Budapest, honunk fővárosa' pusztulását, 's aggodalmunk erős félelemmé vált, tudván, el nem kerülend a' Pestet elöntő viz.

Előre, hirül adatott lakosainknak, hogy alacsonyabb helyeikből magasabbra költöznének; butoraikat 's barmaikat biztositanák; de nem várván illy különös áradást a' külvárosiak — lakaikban maradtak.

Már 18dikán egyforma volt a' vízállás az 1830dikival 19dikén pedig a' külvárosokat, kiskalocsát, kigyóst, fekete várost és eperjföldi telepitvényt elboritá a' viz, 's alig volt ház mellybe bé nem ment.

A' kétségbeesésig ment most a' lakosok' sorsa, 's mindenki szabadulni akart, de a' víznek sebte 's mélysége gátlá utjokat. Nagyobbitá az inséget az, hogy kevés szálitó eszközink levén a' szánandókon azonnal segitni nem lehetett. —

19től—22ig egyre tartott a' hurczolkodás; de még is mindig volt mit hordani, — mindig lehetett a' félig vizbe volt könyűs szemű rimánkodók' segitségért rivalgó jajjait hallani.

Ház — az emlitett részekben alig maradt ép, jobbára összeomlott. A' fokaljai utczákat töltésekkel akarák a' víztül megóvni, de hasztalan — quis contra torrentem!

Hogy a' viz' nagyságát képzelhesd, mindenek előtt szükséges tudnod, hogy az érseki kertben — mire én nem emlékszem — egy lábnál magasabb viz volt. Az éjszaki rész' lakosait szobáikból kivette, 's némelly sikátorokon a' dunai komp kényelmesen végig evezhetett. Csekély része a' belső városnak maradhatott csak száraz állásban.

22dikén estve örömünkre esni kezdett, azóta folyvást apad 's már eddig fel ölnel alább szált; de mikor lesznek ismét lakhatóvá a' vízjárta házak? vagy mikor épitheti fel ismét összedült viskóját a' szegény pór? a' jó ég tudja!

A' város körüli 's dunamelléki helységekben és szállásokban még nagyobb volt a' pusztulás, az inség — a' víznek ereje arra menvén; Kalocsának egy szem őszi vetése sem lesz. Hajost egészen kiöntötte, 's a' német ajkú lakosokat a' hildi dombtetőkre kénszerité. E' városkában nem volt ház, melly szomszédjától elszigetelve nem lett volna. Bátyán (helység) csak a' templom' környéke volt száraz. Vagy 50 ház rommá dült, 's egy sincs talán, melly tetemesen meg nem sérült. Úszód (helység) felette sokat szenvedett. Benedeken (helység) a' rémült lakosok padlásra vonták magukat.

Városunkat mondják még legszerencsésebbnek a' pusztult helyek közt. Ez rövid leirása a' nálunk dühödt vizáradásnak. Hollósy.

2.) Tudtokra esvén az eperjesieknek ama rettentő csapás, melly csak nem régiben érte honunk' két fővárosát, elővettek minden kigondolható eszközöket, hogy a' szerencsétleneken mentül hamarabb segithessenek. Ugyanis martiushó 25kén az iparegyesület tagjai 500 's néhány pengő forintnyi öszveget küldtek Ő Felsége a' Nádor kezeibe, — hogy avval az inségben sinlődők' egy részét némileg megvigasztalhassa. Ugyan e' hó 29kén hason czélból egy kerekded hangverseny adaték az iparegyesület' teremében, — 's az ebből bevett jövedelem többre megy 100 pengő forintnál, — melly öszveg' szaporitására egy szindarabot akarnak némelly műbarátok eljátszani. — Valóban az emberbaráti eperjesi iparegyesület e' jeles gondoskodását, és jótéteményet, minden honi városunk utánozhatná. V.

DIVATKÉP XIII.

Bársonykalap arany csipkékkel ékesitve, damasknemü himzett ruha, tull anglaise-vel körülszegve.

. Szerkeszti Munkácsy.

NYOMATIK LANDERER BET. .VEL.

Pest 1838.

Aprilis 12dén

RAJZOLATOK

A'

TÁRSAS ÉLET

ÉS

DIVATVILÁGBÓL.

29dik szám.

Megjelen e' divatujság hetenkint 2szer. Helyben félévi dija 4 frt., egész évi 8 frt. Postán 5 fr. és 10 fr. pengő.

Előfizethetni uj-világ utczaban Reisinger házban 554ik szám alatt. Es minden cs. kir. posta divatalnál.

Negyedik év' Szent a' Törvény! szent a' Béke! Ez legyen Hazánknak éke. Első fele.

TÉLSZAKI UTAZÁS GALLICZIÁBAN.

TÁTRAY-TÓL.

(Folytatás.)

VIII.

Lengyel zsidók. — Pórnép.

Az éji kaland' regényes színe, — és a' hirtelen elválás' fájdalmai, kettős küzdéssel ostromlák keblemet. — Azonban lassanként fölüdülvén a' csalékony elmélyedés' kábító mámorából — ugy kezdtem venni az egész dolgot, mint egy gyéren föltünő tündérálmat. — Menyus barátom nedves kaczagással akará eloltani fenlebegő érzelgéseim' izzó lángzatát; — 's el fogjátok hinni, mikint az emlékezetes csapszéktől egész Zsmigrod városáig, szakadatlanul folytattuk a' beszédet, kedves tárgyam, — az éji kaland' álomképei fölött.

Zsmigrod városa inkább rendetlen szétszórt faluhoz, mint becsületes városhoz, hasonló; — mert kivéve a' dohányraktár' épületét 's a' vendégfogadót, nincs benne semmi ollyas, mi a figyelmet magára fordíthatná. — Épen heti-vásárkor hajtottunk be az izetlen fészekbe, mellynek szemétdombjain a' hosszú kabátos ronda zsidók, az aljas kereskedés és közlekedés' élő gépelyei, tyúkokként szemelték és kaparták-ki a' haszonleséssel párosult csalás' nemtelen gyöngyeit.

Egy országot sem lehetne talán elémutatnunk hol a' zsidónépet elannyira bélyegezné a' nyomor, 's elaljasodás, mint Gallicziában. Vannak ugyan köztök életre való, sürgő forgó, mindenre alkalmas faktotumok, azaz faktorok, kik némi jólléttel dicsekedhetnek, 's a' folytonos közlekedés, uri házakkal való egybeköttetés által, annyira mennyire már csak a' polgáriasodáshoz is simulnak; de általán véve különösen az alsóbb rendüek, vagy szegényebbek, classicus példányai a' szutykos tisztátalanságnak, a' kóbor élet' aljas nyomorának; 's én e' részben — valóban többre becsülöm a' honunkban barangoló feketesereg' tagjait, mivel minden bűneik és aljasságuk mellett is, legalább nevetésre kisztető elménczséget, 's ötletszikrákot találok föl bennök.

A' lengyel zsidó, a' már szájában megromlott német nyelvet lengyellel bimezi, — 's ennél valami czifrább bohóság alig képzelhető. Fölötte gyülöli az ugynevezett mandatarust — uradalmi és magistratualis ügyvédet, minthogy ezek fölhatalmazvák az ujonczválasztási joggal, mellynek gyakorlását leginkább a' zsidónép' elszaporodott családjaival éreztetik: 's innét következtethetni, miért hogy a' lengyelzsidó' legnagyobb szitkozódása, imigy hangzik-le köpködő ajkairól: *„Dü mandater!“* — — du mandatar, azaz te gonosz lelkü gazember, akasztófa, vagy mi más. —

Beljebb hatván az utazó a' megjárandó ország' keblébe, mindinkább alapos ismereteket kezd szerezni a' nép' állapotáról, nyelvéről, szokásairól, lelkületéről 'stb.; — mert a' határszéleknél még mindenkor észrevehető azon egyvelített 's viszonyosan kölcsönözött szín, melly a' szomszédországokkali közel- 's gyakor-érint-

kezésből származik. — Kis idő alatt, mi is elértük azon helyeket, hol a' lágyhangzatú lengyelszó már saját tisztaságában tünik föl, bárha nem is azon erőteljes harmoniában, mint a' feneredeti lengyel, melly csak Varsó körül ömleng a' bánatos nép' ajkain. — A' ruhaviselet mint mindenütt, úgy itt is különböző idomú; — van azonban minden nemzetnek egy főbélyegü viselete, mellyhez a' nagyobb rész szorosan ragaszkodik. — A' lengyel köznép barna szűrt, vagy bokáig érő vászon kabátot, télnek idején ködmönt hord, — nadrágja szinte vászonból van készítve, mellyen fölül az idomtalan nagy tűsző (övszíj) sötétlik; posztó mellényét csak félig szokta legombolni, hogy gégéje alatt a' fehér, veres szalaggal öszvefüzött ümeg kilátszassék; fejét magas és hegyes szőr, — vagy bárányból kucsma födözi; lábán pedig többnyire szép varrásu szük csizmát visel. — A' fehérnép különösen a' férjhöz menendő, leginkább fehér, vagy czifra kártony-rokolyát, kis köténykével övedzettet hord; veres mellénye ugy megfeszül mellén, mintha szivét a' megszökéstől őrizné; redőkbe szedett ingén fölötte sok veres szalag függ-le; fejcsúcsa közepén csomóba szedi haját, 's abból vállára két hosszúkás hajfonatot bocsát. — Illyen a' köznépi viselet Gallicziában, melly még vasárnapon, s' cziczomás pipere' virágnapján sem nyerhette meg tetszésemet. Mert vessetek bár királyi bibort, a' gallicziai pór nyakába, ő mindig csak rút gallicziai marad. Alig lehet egykét egészséges arczot láthatni; — sárga, halálszinü halványság, beesett veressötét szemek (mintha mindig gyász sorsán siránkoznék) minden kifejezés nélküli buta ábrázat, és súlytalan gyönge testalkat, mind az mi rúttá 's egyszersmind borzasztóvá teszi a' szerencsétlen gallicziai pórt. De nem is kívánhatjuk, hogy ezen nép, melly önálló energiával sohasem bírt, most már olly sok vész után, midőn a' sanyarú élet 's nyomor miatt csak hálni jár bele a' lélek.

A' gallicziai paraszt müveletlen, babonás, tunya, egy testileg lelkileg hitvány elaljasodott népcsoport; minden boldogságát a' pálinkaitalban helyezi, mellyel mértéktelenül él, hogy vagyonát egészségét tönkre juttatván, annál ridegebbé vadabbá és tompábbá tegye magát. Valóban annyira kiszáradt és semmivé lett ezen boldogtalan nép, hogy még csak remélleni sem mernénk, miként csak azon állapotra juthatnának valaha, mellyben most némelly magyar pórjaink.

IX.

Megérkezés Cieklinbe. — Farkasvadászat.

A' gyönge fényben úszó napsugarak már már leáldozandottak, midőn Cieklin falujába mint másfélhéti ottmulatásunk' helyére, sok baj és türelem után elérkeztünk. Legelőször is, a' mint belépénk az izletesen épült csarnok' egyik teremébe, szemembe ötlött a' csinos báróné, ki művészi ecsetét — mint később kivehettem — egy regényes táj' lemásolásán próbálgatá. Ez engemet mondhatom kedves érzetre gerjesztett, tudván, mikép az illyetén foglalatoskodások nem mindennapi lélekre mutatnak. Épen tisztelkedésem' befejezésén törtem nyelvemet, a' mint a' házi gazda S.. báró betoppant a' terembe, bennünket nyájasan üdvözlendő. 'S mi derék egypárt vala szerencsém megösmerni a' báróban és nejében! — A' férj ugyanis mingyárt találkozásunk' első órájában kimutatá széles tapasztalását, 's mély tudományát, a' nő pedig erőnyös tulajdonit, mellyek szelid kedélyéből olly bájolólag tündöklettek át.

Még oda érkezésünk' estéjén egy számos földes urakból, polgári és katona-tisztekből álló vendégsereg szánkáza-be a' báró udvarába, minthogy a' jövő nap farkasvadászatra volt szánva. Az esteli víg beszélgetések közt folyt el, 's ekkor ösmerhetém meg közelebbről a' gallicziai uraságokat.

Más nap korán reggel a' zajos kürtharsogást vonítva kezdék utánozni az ordas kopók. — A' lármás refrain fölvervén édes álmomból, egyenesen az ablak felé siettem, megtekintendő a'

vadászati készületeket; de az ablak' jégvirágain nem láthattam keresztül, 's igy fülemet vevém segédül. Hallottam is azonnal hahotát, élénk beszélgetést, 's kiáltozásokat, 's mindjárt gyanítám, hogy a' hajtók már megjelentek. — „Talpra legény!“ — szólítám meg az ásitozó Menyust — „nem hallod-e Diana' fölhivását?“ — Menyus pedig, miután még egy darabig a' mythologián gondolkozék, nagy nehezen fölkapaszkodék pelyhes boldogságából.

Körül belül kilencz óra lehetett már, midőn vadászcsapatunk egészen fölkészülve az ostromra, indulásnak eredt. A' báró szeszélyes vadászlegénye, egy katonaviselt rőthaju ficzkó, rendbe állítván a' hajtókat, nagy mulattatásunkra exercieroztatá a' pimasz sereget. — „Marsch“ kiálta föl teli torokbul a' comicus arczu vadászlegény, — 's a' pórhad mozgásba jött; mi pedig a' puskások paraszt szánokra ülvén követtük a' hullámzó menetet. Soha ennél hősiesebb hadszállításban még nem vettem részt; puskások vagy hatvanan, és hajtók 400-on felül valának. Én ugyan a' vérengző vadászatnak nem a' legnagyobb kedvelője vagyok, de most örömmel fogtam fegyvert, tudván, hogy a' kártékony farkasokat veendjük üzőbe.

Félóráig ballagtunk a' kijelölt hegylánczok' tövéhöz; — 's miután a' hajtók elfoglalák a' hegysor' egyik oldalát, mi is megkezdtük a' veszélyes kapaszkodást. Oh szörnyü mászás és csúszás! minő még tudtomra életembe soha b e nem csúszott! még most is hidegverejték borogatja hátamat, ha visszaemlékezem a' roppant meredekre, mellyen olly sok fáradalom és küzdés közt dolgoztam. — Az izzadtságot facsarni lehetett volna ingemből, a' mint már a' kitüzött helyet — számtalan fölbukások után — elértük. — Erőtlenül 's mintegy öszveroskadva dültem a' hó' hideg karjaiba, magamat kipihenendő. Az erős természetü Menyus megtörölvén alig izzadt homlokát azonnal mellém telepedék, 's mosolygva emlité, mikint a' mászásnál nincs jobb commotio; de észrevételére nem voltam képes felelni, — 's csak szakadatlanul lihegtem.

— — Egykét percz mulva a' báró, mint a' vadászat' igazgató elnöke, kártyát huzatott a' puskásokkal, minek következtében mindenki sorsadta állására vonult.

„Haj haj! — haj haj!“ rivallott egyszerre a' hegysorok' tekervényes derekán, 's az üvöltés zordon-rekedt disharmoniában viszhangozék. A' növekedő zaj mindinkább közeledvén, felvont puskával és figyelemmel vártam a' jó szerencsét. Uram pillants! — elmondám magamban százszor is; — 's elvégre csakugyan négy farkas jelenék meg különféle irányzatban az előttünk álló puszta harcztéren. Villámsebességgel ügettek az agyaras vitézek; de mind hijában! a' kettős csővek durrogni kezdtek, — 's a' négy bundás közül három veszté-el páráját.

Hozzá fogtunk ezután még egy másik hajtáshoz is; de az sikernélküli vala. — Azonban már estére hajlott a' nap, 's mi volt egyéb hátra, minthogy a' fáradalmak után, roppant tüzhalmok mellett, jóizü falatozás és ivás közt, befejezzük a' rideg vadászatot. — Derült kedv szállott mindenki' homlokára: egyik vadászati csinyokat, szóval hazugságokat, másik elmés ötleteket tréfákat hozott szönyegre, 's mulattatá a' társaságot, a' mint lehetett. —

Késő estve vala vége a' derék mulatságnak, melly mind igen jó, mind fölötte rosz oldalai miatt örökre emlékezetemben maradand.

(Vége következik.)

LYÁNY-SZEMÉREM.

Lyánka' szemérme virág, melly míg áll illatot áraszt,
Ám de letörve ha van, fonnyadoz 's illata múl.

Szerelem.

Lyánkám csókot adott, mellyet szerelem tüze sajtott:
A' csók elröppent, ugy röppen-e lyánka szerelme?

ROMVAY.

---

*

NÉHÁNY HIRES IRÓ' ÉLETE.

FRANCZIA UTÁN:

B. BARKOCZY FERENCZ.

(Folytatás.)

VII.

Cervantes.

Don Miguel Cervantes de Saavedra, kinek irómányi Spanyolhonnak annyi tiszteletet, Európának annyi mulatságot, 's korának olly sok hasznot szereztek, szegényül és szerencsétlenül élt, 's majdnem felejtve halt. — Cervantes, mint Homerus, Camoens, 's más nagy férfiak, csak holtok után találtak némi honi, mialatt éltökben nyomorogtak.

Cervantes Alkala Henaresben, új Castilia egyik városában 1547d. eszt. szül. Atyja egy nemes, jó nevelést hagyott neki, de semmi vagyont. — Orvost, vagy papot akarának belőle formálni, de ő rokoninak ellenökre költő lett. — Első probái nem voltak szerencsések, — 's minden segélytől megfosztva, végre Aquaviva kardinalishoz állott szolgálatba mint komornok. — Később a' katonaságnál kapott veszedelmesb, 's nemesebb helyet, a' Levantói hires hadban 1571d. eszt. balkeze megsebesitetett, 's arra egész éltében is béna maradt. Messinában, egy korházban gyógyittatta magát, 's aztán Nápolyba ment, hol ujra a' váras' garnisonjánál kapott szolgálatot. — Három évvel ezután, midőn hajón Spanyolhonba ment vissza, Arnanti Mami, korának hires tengeri rablójától elfogatott 's Algirba vitetett.

Egész keménységét rajta gyakorló sors, nem csügeszté el bátorságát. — Mint kegyetlen ur' rabszolgája, 's kinhalálról bizonyos ha legkisebb probát tenne az elszökésre, ő még is 14 spanyol fogolylyal tervet csinált megszabadulásokra. — Egyet magok közül ki akartak váltani, kinek honjába kellenék visszatérni, 's onnan bárkahajót hozni, mellyen a' többiek elszökhessenek. E' terv' kivitele nem volt könnyű: — először egy fogolyért váltságpénzt kellett összeszedni, aztán a' fogolyoknak külömbkülömb uraiktól elszökni, 's látatlanúl egybegyülekezhetni, a' szemlantást mellyben hajó jövend megvárni.

A' *szabadsághoz* való szeretet meggyőzé ez áltháthatlanoknak tetsző akadályokat. Egy navarai fogoly, ki a' tenger mellett fekvő egyik nagy kert' felvigyazója volt, magára vállalá rejtett helyen vermet ásni, mellyben a' 14 spanyol elrejtekezhessék. A' navarai e' munkával 2 évet töltött. Ez idő alatt alamisna, vagy munka által összeszedetett a' váltságpénz. Vione nevü fogolyért, kiben bizhattak, 's ki Barbaria' partjait pontosan ösmeré. Vione tehát kiváltá magát, 's eltávozott, miután megigéré hogy visszatérend.

Cervantes volt a' merény' lelke; ő volt az is, ki, midőn a' 14 spanyol a' verembe összegyűlt, minden éjjel élelemért kiment, 's napkeltével ismét visszatért az eleséggel. — A' kertész, kinek nem volt szüksége magát elrejteni, mindig a' tengerre függeszté szemeit, ha nem látszik e már a' hajó.

Vione szavát tartá, egy holnappal elutazta után visszajött sebes kishajóval. Már megilleté a' partot, hol őt olly nyugtalanul várák. Éj volt, a' spanyol hivá 13 társait. — Megölelkeztek — örömkönyekkel nézék a' hajót — feléje szaladnak — — Akkor jönnek Maurok, megösmerik a' kereszténeket 's „fegyverre! fegyverre!!“ kiáltának. — Vione megijedt 's eltünt. — A' szerencsétlen foglyok minden reménytől megfosztva, ismét vermökbe kénytettek rejtőzni.

....Cervantes volt az, ki őket vigasztalá, 's reményt nyujta nekik, hogy Vione visszajövend, de — őt többé nem látták. A' bú, szük 's egészségtelen lakjok' nedvessége a' szerencsétlenek közül többeket nagy betegségekbe ejtett. Cervantes nem győzé már, egyiket táplálni, másikról gondoskodni, 's mindnyájokat bátoritni, ő tehát egyik társát segitségül vevé. — De az áruló volt; az algiri királyhoz ment, 's ozmanná lett, és mi több, még maga vezeté a' katonaságot azon helyre, hol a' spanyolok tartozkodtak. — Ők a' király elébe vitettek, ki őket éltökkel megajándékozni igéré, ha a' szövetség' szerzőjét feladnák. — „Én vagyok!“ mondá Cervantes

„kiméld testvérimet, 's öless meg engem.“ — A' király becsülé rettenthetetlenségét, 's vissza adá őt urának; de a' szerencsétlen kertész lábánál fogva felakasztatott.

A' sors által ismét rablánczokba vetve Cervantes, még hevesebben gondolt arra, azokat széttörni. 4szer szenvedett hajótörést terve, 's ugyanannyiszor volt a' ponton felnyársoltatni. Utósó probája volt mind a' rabszolgákat föllázasztani, és azokkal Algirt elfoglalni. Terve fölfedezteték, 's bátorsága annyi figyelmet gerjeszte a' Barbárokban, hogy nem ítélék őt halálra. Mi több a' király felszólitá Spanyolhont e' fogoly' kiváltására.

Cervantes' édes anyja, Cortinas Leonora, egy szegény özvegy, mindenét eladá, 's Madritba ment a' Sz. háromság' istenfélő atyáinak, kik a' foglyok' kiváltásáról gondoskodtak, 300 aranyait áltadni. De e' pénz korán sem volt elegendő, az algiri király 500at kért. A' papok könyörböl egésszé tevék a' summát, 's Cervantes 1580. eszt. 19d. sept. 5 évi fogsága után kiváltatott.

Spanyolhonba visszatértekor, jóllakott a' katonai élettel, és elhatározá egészen a' tudományokra szentelni magát; azért is anyjához ment, kit munkája által kivánt táplálni. Akkor 33 éves volt. Itt irá *Galathea*' első hat kötetét. Ugyan azon évben vett nőül egy nemes leányt, kivel mit sem kapott. Igy tehát családját eltarthatni kénytelen volt rosz szindarabokat irni; nagyon is nyomorún élt, mig Sevillában csekély szolgálatot kapott.

Igy lett 50 éves, a' nélkül, hogy irt volna valamit, mi megérdemlené az utóvilégra áltvitetni. Végre megjelent *Don Quijote*-jának első része, de e' jeles mű, melly később annyi tisztelőkre talált, először hidegen fogadtatott. Cervantes megbosszankodva, arra egy kis Satyrát irt, ez olvastatott, 's általa *Don Quijote* is megösmertetett. Most fölébredtek ellenségi, irigyei és kritikusai. Ő hosszú ideig hallgatott, 's csak 9—10 év múlva adá ki *Don Quijote*' második részét.

Nyomorú állapotja korlátlan lett volna, ha gr. Lemos és Toledó kardinalis, csekély segélylyel az éhenhaláltól meg nem menték vala. — Négy nappal halála előtt ajánlá gróf Lemosnak — *Persiles és Sigismunda* regéjét, mellyet éppen akkor végzett el. — Végre csendben meghalt 1616. eszt. 69 éves korában.

Cervantes' mestermüve marad *Don Quijote*. — Ész derültség, szeszély, 's a' legfinomabb irónia e' műben mindenütt elszorvák, a' pompásan talált képek, tiszta 's természetes stil azt, halhatlanná tevék. — Mindenki ösmeri 's gyakrabban olvasá azt: a' hőst szönyegeinken, legyezőinken látjuk 's magok a' kis gyermekek is nevetnek, ha Sancho Pansát megösmerik.

Cervantes' mivei nagyon jelesek, még is érdekesek. — De Persiles nem más, mint egy rendje a' hihetlen, 's érdeketlen eseteknek.

(Folytatjuk.)

HIRLAPI FURCSASÁGOK.

1.) A' ‚Jelenkor' a' nélkül hogy kutfőét, a' *budapesti* németujságot megnevezné, kölcsönzött elősködéssel 's egy legio újszóval igazítja meg az ‚*Allgemeine Zeitung*' néhány hibás közleményit a' pesti árvizről; fölszólítván ez úttal, ismét a' budapesti németujság' fölszólítása szerint, minden magyar lapok' szerkesztőjit a' mondott hazugságok' visszatorlására. — Azonban nem csak a' korholt ‚*Allgemeine*,' hanem más kül- és belföldi ujságok sem szükölködnek illynemü tulságoskodó, hibás, sőt néha egészen hamis adatok 's kézzel fogható helytelen leirásokban, fővárosaink' rémnapjaiból. — A' ‚Spiegel' — belletriai *németlapunk* Magyarországban —szorgalmasan jegyzé ki, egy második *Schedel*, az errátákat, előképénél azonban íz és büztelibb észrevételekkel, 's mi sietünk azokat annál hamarébb tudatni tisztelt olvasóközönségünkkel, minél inkább tarthatunk attól, hogy *Helmeczy* ur megelőzvén bennünket gyors*fordítási* tollával, még plágiumról vádolhatná *minorum gentium* irószemélyünket. —

‚Azon tragicai nagy dráma, mond a' Spiegel,' melly a' kérlelhetlen végzet által mult hónapban szőnyegre hozatott városunkban, annyi különnemü 's nevezetes adatok és jelenetekben bővelkedik, hogy érdekteli tárgyu köteteket lehetne azokkal megtölteni, a' nélkül hogy az igazságot legkevesbé megsértenők; 's még sem óvakodnak a' külhoni lapok' levelezői a' tett dolgokat undokúl elrutítani, 's olly híradásokat közölni, mellyek egyenesen a' légből vétettek; 's a' t. — Egy bécsi levelező, folytatja pár sorral alább, azt mondja az ‚*Allgemeine*'-ban, hogy a' vásárpiacz árumegállitó (Stappelplatz, l. Zsebszótár, kiadja a' m. t. t.) helye volt a' nagy tárhajóknak!! (Mint tudva van, a' vásárpiacz és környéke ment volt a' víztől, 's nyomát sem láttuk e' hajóknak). — Ugyanazon ujság' másik referense, tavaszelő' 30dikáról, tudni akarja, hogy több bécsi gyárnok vízbe fult légyen, 's néhány személy rablás és lopás végett rögtöntörvényileg kivégeztetett. (Mind a' kettő költött hír!) A' ‚*Dorfzeitung*' martius' 28káról, azt állitja, hogy a' tolvajokat az új vásárpiaczon kelle kivégeztetni. (Bizonyossá tehetünk mindenkit a' felől, hogy a' rögtöntörvény kihirdettetett ugyan de egyetlen egy személyen sem gyakoroltatott.) — A' *nürnbergi* correspondens szerint olly nagy drágaság volt, hogy egy zsemlye 30 krajczár, 's egy katonakenyér 2 peng. forintért árultaték!! Továbbá, hogy *sok ezer* ember veszté életét.— (Az elveszett emberek' eddigi hivatalosan tudott száma nem tesz 127nél (??) többet, mit bizonyosan állithatunk.) Ugyanaz mondja: ‚hogy a' rabok közül csaknem valamennyi a' vízbe fúlt, (!!!) 's hogy a' protestans-templom' leroskadása, sok száz, oda menekvőknek közös temetője lön.'!! — (Ebből csak az igaz, hogy az említett templom darab ideig sok száznak ada biztos hajlékot, 's még most is épen áll.) — A' *porosz kormányújság* martius' 28ról azt mondja olvasóinak, hogy a' víz' berohanásakor épen a' színházban levő személyeknek 36 óráig kelle ott veszteglenök, mig megszabadittattak.'!!— Azonban egy *bécsi* lap' levelezője méltányosabb e' dologban, miután csak néhány személyt hágy egy estén át a' páholyokban mulatni. (Itt csak az való, hogy martius 13kán „Semiramis" daljáték' első felvonása félbenszakasztaték, 's hogy az egész néző közönség jóval azelőtt, mig a' víz a' német színháznál mutatá magát, legszebb rendben távozék.) — Ugyanaz sok nevezetesen kivül, igen kalandos történeteket is mesél ezen rémidőbül, mellyek azonban olly ártalmatlan szerüek, hogy komolyabb igazitást nem követelhetnek. Többi közt körülményesen ad elő valamelly esetet, mellynek a' Ferencz külváros' egyik *kétemeletü* házában kellett vala történnie, mi ellen csak azon kifogásunk, hogy az egész Ferencz külvárosban egyetlen egy kétemeletü ház sincsen. — De több megróni valónk volna azon tudósításában, hogy Kecskemét, N.-Körös és Czegléd, *hajókat* küldtek élelemszerekkel, mert a' legujabb találmányok' története még semmit sem tud a' kecskeméti pusztákbani hajózásról. — Egy más' bécsi ujság' levelezője közleményeit mindjárt avval kezdi, hogy az irtóztató jégtorlat már *november' közepén müvelé* és fejté ki magát. (Szerinte igen korán látogatá meg a' jégtorlat, *kimüvelődése*' oskoláját, mert csak december 14dikén szedék ki a' hidat.) Továbbá azt mondja: ‚a' városi tanács, *valamennyi* választott polgár, a' pattantyus-őrcsapat 's a' társzekerezők, (sic) tisztjeikkel együtt, mint köz napi-béresek dolgoztak.' (Nem igen nemes együhasonlitása a' nemes tettnek.) Ezenkivül említi, hogy köteleket és kendőket aggattak *három* és *négyemeletü* házak' ablakrámáira, mellyeken egy arra menő hajóba leereszkedének.' (Ennyire még sem jöttünk.) Közleménye' további folyamában igy szól: ‚A' Ludoviceum- és Theresiatemplomban kitett halottak' száma 586ra terjed.' (Ezen hazugságban legalább pontosságot találhatni.) 'S azután: ‚a' *szomszéd* Pozsony és Fehérvármegyék testvérileg viselik magokat." — (Isten nem nézi a' geographiát, hanem a' szivet.) Elvégre néhány bécsi kereskedő, örmény, halász és zsidó' (elmés összeolvasztása a' mesterségek és nemzeteknek!) nemes tetteik' pontos előadását igéri. De elég egyszerre!

2.) Csató Pál a' *Hirnök*' 27dik száma' ‚magyar hirlapok' heti szemléjében' épen olly *elmésen* mint *igazán* charakterizálja dr. *Schedelt*, mint irót; 's mi ezen *ad vivum* talált mellképben nem csak az *iró* Schedelt szeretnők megismerni.

„....Én Schedel urat, ugymond, a' magyar literatura' legügyesebb 's legjelesebb *protocollistájának* tartom. — Az a' biztos, fürge kéz, mellyel ő a' legkülönbnemű elmetermékeket, bármilly számosan gyüljenek is össze, mindeniket a' maga helyére beirja és besorozza; azon biztos, éles szem, mellynek figyelmét a' magyar literatura' akarmelly ágában a' legkisebb termék is alig kerüli ki; és ama' hideg érzéketlen sziv, mellyel ő sokszor egy vastag és sok fáradságba került kötetnek velejét egy pár sorba szorítja össze, 's ha a' dictáló *ész* ugy akarja, néha egy zsendülő literatori pályát elkeserít, kérlelhetlenül keresztülmetsz, vagy egy már jobbára megfutottat néhány sorral egészen e'temet: mindezek neki, mint *protocollistának*, dicséretére és ajánlatára válnak; de ennél többet és jobbat tőle ne is várjunk. Ő müvész nem, ehhez nincs génieje, szaktudós nem, ehhez nincs mélysége; műbiró n e m, ehhez nincs részrehajlatlansága. Legfölebb egy igen használható *magyar literaria historiát* fogunk idővel tőle kaphatni; 's ez sok és jó, de minden is. Szándékkal mondom: *magyar* historia literariát, mert Sch. ur' minden említett tehetségei csak ennek, vagy ennél még kisebbnek köréhez látszanak mérve lenni. A' *német* literatura' áttekintésében, például, sokkal erősebb és szellemibb nála dr. *Balogh* Pál; az angol, franczia 's a' régi classica literaturában Sch. ur még gyengébb. Egyébiránt nagy szerencsétlensége még Sch. urnak *mint irónak* az, hogy tonusában bizonyos, kiállhatatlan önteltség (suffisance) és egy visszatoló szeretetlenség uralkodik, mellyek miatt őt iró és olvasó nem könnyen kedveli. — Mindezekből a' *Figyelmezőre*, melly jobbára az ő tollából vagy kezéből veszi czikkelyit, azt tartom, könnyü lesz következtetést még pedig nagy részben *kedvezőt*, huzni; azért most még csak azon alázatos kérésem van, ('s ez a' mi kérésünk is, mellynek tartalmát csak azért sem akarjuk t. olvasó közönségünknek eltitkolni, miután előtte már ugy is jobbadán tudva vannak *ez* urnak *csinnyai* és *iröi ármányai*; 's hisszük is, midőn ezen adatot uj pótlékul adjuk az előbbiekhez, hogy ez által értelmesebb közönséget nem kelle még inkább ezen *Aesculap* iránti kedvezőtlen véleményében megerősitni, ki mesterségét még a' literáriai világba is átvivé, csakhogy ebben botor hibáit a' föld a' holttal együtt *el nem temeti!*) méltóztatnék Sch. ur szót kott őszintesége és részrehajlatlansága szerint megmondani: miért nincs a' Figyelmező' utolsó számaiban *Kunoss* ur' „Természet" czimü folyóirata, melly egy hét mulva már meg fogott indulni, csak egy szóval 's említve, holott ugyanazon számokban megemlíttetett Kazinczy Gábornak szörnyeteges Malvinája, melly napvilágot hihetőleg sohasem fog egészen látni; egy *franczia* hirlap, mellyről Pesten még csak álmadoztak? Véli e Sch. ur, hogy e' kis és ártatlan *gonoszság* és szándékos reticentia jó vért fog némelly fiatal literatorokban csinálni? vagy azt várta talán, hogy Kunoss ur, mutatványivével kezében *személyesen jelenjen* meg nála 's igy Sch. ur *hitelesen* tudja meg, mit különben nem tudhatott, e' hirlap' megjelenendését? — Én azt hiszem, kinek *hirlap* van kezében, csak legalább bizonyos *nyilványos lélekisméretességgel* kell azt kezelnie, különben közönsége' bizodalmát előbutóbb visszaidézhetlenül elveszti.

*X.**

3.) A' Figyelmező, melly, mint iránya mutatja, általányos irói naplóvá (diariummá) kezd elfajulni, 14ik számában első literaturai mozgalom gyanánt ezt irja: „Vachott Sándor, kitől az Athenaeum *néhány figyelemre* méltó költői darabot közlött, 's fog még többeket, Imre király czimü öt felvonásos drámája' harmadik felvonását befejezé." Kár hogy a' paránysiságokkal bibelődése közben nagyobbakat felejteni szokó Figyelmező azt is tudtunkra nem adja: ki a' jelenetnek a' harmadik felvonásban utóljáu föllépő szemé'ye 's minő szóval fejezi bé a' fölvonást! Lehetnek, kiket még ez is érdekelne!! Jaj azonban szegény olvasó közönségünknek, ha a' Figyelmező mind azon *kezdő irók*' munkálatirul naplót vezetend, kik egyik vagy másik folyóiratba *néhány figyelemre* méltó munkát nyujtottak. — Vagy e' kedvezés, *a' körülgelésnek ezen uj neme*, csak az Athanaeumba dolgozgató intiansok' számára van e kizárólag föntartva? — 'S mit nyer illy nyomorú adatokkal a' *historia literaria?* Nem puszta nevetségül szolgáland e ezen irói brillirozás az utókor előtt, különösen ha nagy zajnak, mint ez többnyire lenni szokott, vagy sülány, vagy épen semmi következése nem leend. —

*Y.**

HIR- 'S DIVATLAP.

PESTI HIREK.

1.) Neefe Hermann ur mult napokban egy érzelemmel teljes rövid költeményt illy czim alatt: „Empfindungen beim Anblicke Pesth's — zum Besten der Armen," adott ki, melly a' multkori vizáradásra hivatkozván érdekes rimekben terjeszti elő a' veszélyt és a' nagy lelkűek' segedelmét. Figyelmeztetjük erre a' közönséget, leginkább azon tekintetből, mivel a' nemes keblü szerző azt, a' pesti könyvárusoknál árultatja a' víz által károsult Budapestiek' hasznára. Szivből ohajtjuk hogy mennél több vevőjök találkozzék. (Hnmvsz.)

2.) Schodelné asszony, mint halljuk, Majna-Frankfurtba váratik vendég-szerepekre; ugyanott Löwe és Luczer kisasszonyok is fognak énekelni.

HONI HIR.

Csókán, tavaszutó' 5dik. — A' Tisza' víze tavali magosságát már is jóval felülhaladta, 's naponként még most is egyre árad; félhetni, kivált szeles időkben, hogy a' bánsági oldalon, ns. Torontál megyében a' Tisza' hosszában nagy fáradsággal készült roppant töltéseket vagy gátokat elöblitendi, vagy legalább nagyobb részben megszaggatandja. Különben a' töltések alatt átszivárgott víz már is sok vetést elborított. — Az őszi és korábbi tavaszi vetések a' vízmentes magosabb helyeken szépen kezdenek ugyan mutatkozni, de azokat is a' mostani tavaszi szárazság 's éjelenként beálló durva fagyok szembetünőleg megsanyargatták. — A' gabona' ára e' tájékon, ugy szinte a' szarvasmarháé is növekedésben van.

Demény István.

KÜLHIR.

Verviers-ben egy oriási nagyságu ember lakik, ki miután utazásaiban sok pénzt szerze magának, jónak találta hazájában letelepedni és nomadiai élete' bajától kipihenni. — Ezen colossus, arányos idorau, nem egy ugynevezett komlókaró, hanem inkább Apollő egy kettős hágcsón; arczána': hossza egy láb; czombjai olly vastagok mint egy közönséges ember' teste, és hüvelye béfödi egy tizéves gyermek' kezét; nem tudatlan 's igen értelmesen beszél. Azonban mind ezen jelességei mellett, elvonultságában sokkal szerencsétlenebb, mint utazásaiban volt: mert előbb egy különösen készített szekérbe csukva, számos látogatói voltak; az emberekkeli társalkodás' kellemeit éldelhette, mellyek élete' egyformaságát némileg felváltják. De ez most máskép van: a' szerencsétlen kéntelenitetik remete lenni! Valahányszor kedve jön, nappal kisétálni, egy sereg gyermek és szájtátók követi, 's még nagyobb szerencsétlenségére azon gúnyénekeket is érti, mellyek rovására gyáratnak. Estve ismét éjirémnek tartatik, 's nem egyszer volt azon veszedelemben, hogy megkövezteссék. Mest egy távollevő utczába költözött, hol embert nem kell látnia. De egy ház sem találkozék, melly ugy lenne épitve vagy butorozva, hogy használ vehetné. Ő tehát vett magának egyet, az ajtókat kitágíttatta, a' szobapadozatot fölemeltette, a' lépcsőket erősbekké 's a' butorokat szükségeihez alkalmazva csináltatta. Karszéke olly magas, mint egy asztal, asztala pedig olly magas mint egy almáriom, 's ágya egy egész szobát foglal el. Csizmái 80 frankba kerülnek, kalapja 60-ba. Tányérokká a' tálokat használja, 's a' levest egy szedőkanállal eszi. Egy köpönyeghez 30 röf posztóra van szüksége. Naponkint jobban 's érzékenyebben veszi ezen ember nagysága' szerencsétlenségét. Mint egy rab az egész napot olvasással tölti. Senki sem mer hozzá közeledni, csak egy férfin olly merész őt néha meglátogatni, 's emek köszönhetni az itt emlitett tudósításokat.

Figyelmeztetés.

Kiknek szándékuk a' „Rajzolatokat" évnegyedre hordatni, az előfizetés elfogadtatik minden cs. kir. posta-hivatalnál, hol ára képekkel 3 frt. p., helyben pedig 2 frt. 30 krjczr. pengőben.

Szerkeszti Munkácsy.

NYOMATIK LANDERER BETŰIVEL.

Pest

Apr[illegible]lis 15 én

Megjelen e' divatujság hetenkint 2szer. Helyben félévi dija 4 frt., egész évi 8 frt. Postán 5 fr. és 10 fr. pengő.

RAJZOLATOK

A'

TÁRSAS ÉLET

ÉS

DIVATVILÁGBÓL.

1838.

30lik szám.

Előfizethetni uj-világ utczában Reisinger házban 554ik szám alatt. És minden cs. kir. posta hivatalnál.

Negyedik év'

Szent a' Törvény! szent a' Béke!
Ez legyen Hazánknak éke.

Első fele.

EGY ŐRÜLT' NÁSZÜNNEPE.

(IGAZ TÖRTÉNET.)

Ihres Lebens Keime starben
Eines bessern Lenzes werth.
Bürger.

Néhány év előtt meglátogata egy barátom, ki épen mezei kirándulásrul jött vissza.

„Ismeri kegyed a' p—i lelkész' fiatal özvegyét?“ kérdezé olly hevülten, melly mélyen föllázadt érzelmet árula el.

‚Ha ismerem-e? viszonzám élénk részvéttel. Istenem! a' szerencsétlen! függesztém hozzá panaszhangon. Ő, hölgyem' legjobb barátnéja volt; 's férje, a' vidám, lelkes ember, az ihletett, szívreható beszédü hitszónok; a' nemes, a' dicső férfiu, — ő barátom vala lefosztott életemnek szerencsés rózsanapjaiban. Illyen volt férje. Én meghalni láttam őt virágzó korában. Meleg kezeimben hidegültek meg az övéi. Egy hónappal utóbb atyai örömöket fogott volna érezni. Szerelmük' első gyümölcsével ajándékozta volna meg őt Naczája. O! szerettem volna ezt a' szerencsét, ezt az örömet látni. De ezt nem érheté. Nyugalmas, szende ön-odadással mult ki. Utolsó kérelme, Naczát tárgyazá. Az édes gyermekcsének — szólt gyengéden — nem lesz senkije, mint ti. Viseljétek gondját, ne küldjétek el tüstint — nagyszüleihez; megárthatna még neki az utazás. — A' fiatal özvegy családunk' körében hozá világra árva gyermekét.‘

„Ő szelid teremtés,“ szólt amaz közbe, minthogy én néhány pillanatig fájdalomba elmélyedve hallgaték.

‚Szelid, módfölött szelid, viszonzám én; hisz csaknem gyermek volt még, midőn férjhez ment, vagy inkább még most is az, mert az érzelmek' e' gyermekdedsége, ez ifjui szereleminger, a' legártatlanabb leányiság, még nő-korában is megmaradt egész lényében.‘

„Soha nem vett kegyed rajt' észre semmit,— semmi előjeleket?“

‚Tudom, hova czéloz kegyed. Igen ingerlékeny idegzetü volt ő mindig, e' mellett szórakodott, sőt mondhatná az ember — iramló, ha lényét a' legártatlanabb 's legtermészetiesb gyermekdedséggel párosulva képzeli. Ez némelly bántalmatlan jelenetekre adott okot. „Naczám!“ „Fiacskám!“ fenyegeté őt illyenkor ujjával, mosolyogva a' férj. Ő atyailag nyájas, egyszersmind barátilag szerelmes férj vala. Ollyan utóbb, özvegy korában is a' hölgy, midőn az első fájdalom enyhülni kezde. Midőn angyalfiacskáját, a' viaszalakut ápolá, ugy volt, mint ha bábjával játszadozott volna a' lánygyermek. E' gyermek volt vigasztalása, játékszere, istene, mindene!‘

„Mondják, rosszul nevelé a' reményteljes ifjat.“

‚Lehet; nála egyáltalán hiányzott a' belső érettség, világ- és ember-ismeret.‘

„Egy előkelő rokona elveteté tőle e' miatt a' gyermeket, hogy illő nevelésben részesüljön.“

‚Ugy hallám, — 's féltem —‘

„Ez volna mostani állapotjának oka?“

‚Itt egy szellemileg elhatárzó csapás volt; vagy a' gyermeknek kellett elvesznie, vagy az anyának. Szegény Nacza! Én igen átlátom, mennyire

megrázkodtathatá ez az ő gyermeki lényét. — Egyedül álla, lelkének teljes gyengédségével. E' fájdalomnak, ezen elválásnak, e' belső ürességnek, vagy test vagy lélek kénytelen volt áldozatul esni.'

„Megátalkodott" — mondák az érzéstelen emberek.

‚Könnyü volt őt elbódítni, mert nem ismeré a' világot, jó lelkü és bizodalmas vala. Kedves dala volt:

Bármin, a' szívnek csüggni kell,
Máskép magában sorvad el.

E' gyengéd érzetü szivnek, szükségkép föl kelle ismét a' szerelem előtt tárulnia; mert mindentül meg vala fosztva, mit szeretett.'

„A' világ mindent máskép vön."

‚Látta kegyed a' szerencsétlent? kérdezém, hogy hamarább túlessem olly fejtegetésen, melly nekem, ki e' teremtményt igazán tisztelém, — igen kellemetlen volt.'

„Igen, — ma;" szólt ő komolyan. — „Egy tapasztalással gazdagabb levék; de borzadva tekintettem egy elsülyedt lélekbe, egyszersmind egy vétek' sötét örvényébe, mellyet még semmi biró, semmiféle teremtmény meg nem büntetett."

‚Mint volt, mint érzé magát a' szenvedő?'

„Még mindig gyermekded, valamennyire derült, tébolygásában; de mégsem minden nyoma nélkül a' lelki zavarodottságnak, melly e' gyengéd lénynél, — ezen ártatlanul vétekbe sülyesztett — —"

‚Mikép volt ez?'

„Hallja kegyed tovább. — Látogatóban valék S. ügyvéd' családjánál R-ben. — Ma délben — szólt a' házi asszony — különös de igen érdekes ismeretségbe jutand kegyed. Ez, testvéremnek a' lelkésznek lakónéja, — egy őrült. Meg ne ijedjen kegyed. Ha boldogtalan eszméihez akar kegyed simulni, — nevezze őt: orvosné asszonyságnak. Az iszonyu eset megtörtént; már nem lehet változtatni. — Adja Isten, hogy valaha föl ne nyiljanak szemei. Ép elmével szerencsétlenebb leendne, mint most tébolygása közben.

„Kegyed, mondom, kiváncsivá tesz engem."

‚Csitt! jönnek már.'

„Valóban megjelent a' lelkész' családja. A' belépők közt nyomon észrevettem egy rendkivül gyengéd ifju hölgyet, mintegy husz évest, — szép finom arczvonalai szerint itélve azonban gyermekded-szűz leánykának lehete tartani. Halvány vala és sorvadozó." —

‚Istenem! ez ő volt, — a' szegény Nacza!' szakasztám félben a' beszélőt.

„Igen; Nacza; ő igy nevezé magát."

‚Hát mégis volt olly állapotban, hogy beszélgetésbe ereszkedheték?'

„Ő nem vön részt a' beszédben; ő csak azon egy tárgy iránt látszék érzeni, melly egész lelkét foglalatoskodtatá. — De még közelebbrül meg kell ismertetnem egész lényét. Pillantásaiban valami ide-oda szökkenő, zavart, néha merev állapot föstekezék. Észre lehete venni, hogy ő minden tárgyat megtekinte és megismert; de a' külsőnek egyetlen képe sem látszék behatni lelkére. Kissé távolacska is ült az asztaltul. Minden mozdulata rángásos volt, és hirtelenkedő; majd néhány kanálnyi levest evett, majd gyorsalkodva kötött, majd kiszede hajából fésüt és tűt, 's a' gazdag szőke fürtök szétbomladozának; majd egész fejét körülhullámzá e' selyempamat. Időnkint megdöbbentő vala tekintete, 's csak ekkor hasonlita őrülthez. De még is angyalszép vala. Vonalai szenvedők valának, mosolygása pedig mondhatlanul fájdalmas. Érzeni vagy legalább tompa álmadozásokban merengeni látszék. Néha mozgatá ajkait. Olly valami csudás megdicsőülés volt e' szerencsétlennek arczán, minőt soha nem láttam azelőtt nő személyen.

„Néhányszor orvosné asszonyságnak czímezém, hogy szólásra birjam. De csak magában mosolygott. Más beszédemet nem látszék hallani; csak e' czímmel foglalatoskodott szivesen elméje.

Házi asszonyunk jobban ismeré gondolatirányát. „Nacza! — szólt ő — ez az ur nem rég P—ben volt.“

„„P—ben?““ — kérdezé az élénken.

„Igen, orvosné asszonyság, tegnap utaztam rajta keresztül.“

„„Ismeri kegyed férjemet? — Látta kegyed őt 's gyermekemet; kedves gyermekemet? Látta kegyed a' mi fiunkat? — A' jó orvos, a' jó férj — — de György királyra nagyon haragszom, hogy engem az orvosnak meglátogatnia nem szabad, hogy férjemtül el kelle távoznom, — de ők holnap el fognak jönni, — bizonyosan el, — Anglia' királya — — —“

‚Tovább nem érthetém; mindig gyorsabban 's érthetlenebben beszélt, néha tördelt, badar szavakkal, azután még csak ajkait mozgatá 's igen gyorsan evett.‘

‚Most már tudtam, hogy ki volt; 's állapotja annyival inkább meghatott. O P-ben egy orvosnak lelki 's testi gyógyitási gondja alá volt adva, kit én ismertem. Lassu híre szárnyalt, hogy ezen ember elég alávaló volt, a' szerencsétlennek tébolyodott állapotját használni, — de az illyest mindennapi kofaságnak szokván tartani, nem tartám igaznak. — Mint mondatik, elsimították a' dolgot. Én azonban most sem akarám hinni. Igaz, hogy a' tébolyodott egy akaratnélküli teremtmény; a' megátalkodott gonoszság könnyü játékot üzhet belőle. De itt, e' szép szerencsétlenre nem lehete pillantania, a' nélkül hogy erőt ne vegyen lelkünkön a' gondolat: mikép e' gyermeki természettel a' legtisztább erkölcsösség annyira párosult, hogy lelke még tébolyodottságában, öntudatlan 's világos akarat nélkül is megtudá őrzeni asszonyisága' szeplőtelen virágát.

‚'S valóban igy volt; de máskép mégis, mint én eleinte hivém, mivel én az egészet csak tébolyodottsága' képzeletjátékának tartám. Azon eszme, hogy ő házas életü és anya lön, igen közel feküdt ama' képzeletek' fonadékához, mellyek őt tébolyodottságra juttaták; közelebb, mintsem valószinütlen lett volna, hogy ott kezdje téboly-életét, hol a' világos öntudat megszakadt. Egy férjet veszte, egy magzatot vettek el tőle; az öntudat' minden érző idegei el valának szaggatva ezen — az ő testalkatára nézve iszonyu — fájdalmak által; — itt az őrültségnek a' valósághoz kelle csatlakoznia.

(Vége következik.)

AZ UJSÁGSZERKESZTŐ ÉS A' PUBLICUM.

*) Ú G Y N E V E Z E T T

PARODIA.

FRANKENBURG ADOLFTOL.

Előszó, mellyet el kell olvasni.

Ismerek egy ujságszerkesztőt Pesten, 's ha nem mondom is hogy talpig becsületes ember, mi által a' kevés ujságszerkesztő között legkönnyebben ráismerhetni, még is szükségtelennek tartom őt megnevezni, annál inkább mivel új elvemben —‚minden személyességet kerülni‘—következetes akarok lenni; annyit azonban mondhatok, hogy a' megyeház napestig szemmel tartja, 's így ha nem volna is azon talpig becsületes ember, mint kinek ismerem és mondám: illy tisztes ellenőrség alatt önkénytelenül annak kellene lennie. — Napjában többször megfordulok nála 's azon pár negyedet, mellyet bizodalmas beszélgetések között eltöltünk, időmnek szebb részéhez szoktam számítani.

Ha ugy összeülünk a' zöld, kissé kopott de még is rugékony pamlagra, 's parányi eszünkkel, mint minap egy még parányibb eszü mondá, reformátiót akarunk indítani a' literatúrai világban, 's szinte elcsüggedünk, látván, hogy angiászi munkánkat a' szíjjas könyvü iskolagyermekek-

*) Bizonyos igazgató ur gyártá ezen újdonúj nevezetet egyik hires jelentésében a' magyar játékszín' ügyében de dato decembris a. l. — Önkénytelenül ötlik itt eszembe egy német irónak Magyarországról tett észrevételei között, imez is: ‚Magyarországban nem élnek mindenütt marhahússal hanem úgynevezett vadhússal.‘ F.

nél kell kezdenünk, 's egy egész vásznasboltot kiürítenünk orrtörülőkhöz, mielőtt azon üstökös csillagokhoz jutandunk, mellyek vészt hirdetnek fejünkre 's kiátkoznak gyülekezetekből, mert mint *úgynevezett* helyettesei a' nyilvánosságnak, semmi veszedelmesbet nem ismernek, mint azt másoktól *gyakorolva* látni: de ha ismét az utókor' méltánylásával bíztatjuk egymást, 's a' jelenkor' rágalmát 's szennyes haszonlesését megvetvén, néhány mogyoró nagyságu könyet szétzuzunk arczánkon, mivel tudós társasági tagok nem lehetünk; ekkor iszonyú könnyebbedést érezünk, 's azon pillanatban semmit inkább nem ohajtanánk, mint két palaczk valódi champagniai termést, melly pezseg, de mellynek *ereje* is van, és óriási terveink' kiviteléhez legillőbb fölmelegülést tud nyújtani.

Sokszor azután jókedvünkből, melly akkor szokott legszilajabb lenni, ha erszényünk egy *úgynevezett* hazafi' szivénél üresebb, jutalomkérdéseket is tűzünk ki a' rendszeres tudományok' minden osztályából, például; *a' nyelvtudományi osztályból:* ‚Készítessék olly műszótár, melly a' magyarirók' polemiai munkáiban előforduló, egymást sértegető gúnynevek 's czímzetek' historiai nevezetes sorát foglalja magában, hogy az utókornak némi fogalma legyen jelen literaturánk' kamasz éveiről.' Jutalma a' ‚Társalkodó' és ‚Figyelmező' félévi folyama. — — *A' philosophiai osztályból:* ‚Mennyire kell, philosophiai és lélektani elvek szerint, némelly ingyenélők' becsületérzésének sülyednie, midőn azt büntetlen hagyák megtámadni 's porba ejteni?' Jutalma egy attestatum, mellyet a' lesújtottak' bajsegéde ád a' közönségnek, azoknak becsületéről, rekesz közé szorított kérdőjellel. — Az értekezőnek ez alkalommal egy könyvecskét is ajánlhatunk kútfőül, e' czím alatt: ‚a' literariai autocraták.' — Czímképét bizonyos szürke állat, *úgynevezett* erdei muza, ékesíti, melly négykézláb terül el a' kövér legelőn; jelmondattal: ‚nem igen mozdul, bár mi keményen is dongáljad hátát.' — *A' történetirási osztályból:* ‚Minő fokon állott Németország' nemzeti jóléte, midőn Sonntag kisasszony' lábainál feküdt, 's mi befolyással volt ezen közönséges országy-ügy honunk' mostani dicsőségére?' Jutalma egy mesterséges *trilla* Romeoból, Schódelné asszonytól. A' jutalmazottnak azonban arany szelenczében kell ezen trillát őriznie, hogy a' zordon lég' érintése által idő előtt rekedt ne legyen. — *A' mathematicai osztályból:* ‚Mikép lehet valamelly háromszögnek *félszögösségét* megmutatni?' Kútfő: az Athenaeum. Jutalma egy megsárgult lóherlevél rothadt száron. — *A' törvénytudományi osztályból:* ‚Ha valamelly egyesület attól, ki körébe bévezéttetni akar, azt követeli, hogy abban tiszta képpel és kikefélt köntösben jelenjék meg: lehet-e ugyanazon egyesülettől viszont követelni, hogy tagjai hasonló tisztaság és csin által tüntessék ki magokat?' Jutalma egy *megmosdott* képü és *kiporozott* köntösü egyesületi tag' kéziratbani replicája számkivetése ellen, mellyből a' jutalmazott sok szép tanulságost vonhat azon esetre, ha kedve van azon *úgynevezett* szennyezetlen egyesület' tagjává lenni.— *A' természettudományi osztályból:* ‚Mi az oka, hogy bizonyos ujságiró' szája mindinkább czápanagyságuvá látszik repedni, melly valamennyi collegáit egyszeri elnyeléssel fenyegeti, 's milly orvosi szer által lehetne őt jelen kórjából kigyógyítani?' Jutalma egy értekezés a' *közönösségről*, vagy mikép lehet háromezer előfizetőt gyűjteni? *Motto:* ‚Közönösségnek neveztetik, midőn egy harmadik nyúgodt kéjelemmel néz kettőt veszekedni, 's látván hogy egyike közülök tántorogni kezd, az erősbikhez csatolja magát nagylelküen, 's teljesen levervén a' gyöngébbiket, avval az elfoglalt zsákmányban osztozik.' (1831diki *Komet.*) — A' kisebb jutalomkérdések' díját, melly a' legjobb epigrammok, humoristicai elmevágtatók, *úgynevezett* és nem úgynevezett parodiák, idvezletek 's a' t. jelesebb iróit illetik, huszonöt darab aranyban (4 ft. 30 kral pengőben számítván egy darabot) állapítók meg, azonban a' feleletek' beküldésének határidejét meg nem határozhatjuk, mig azok hozzánk be nem érkezendnek,

addig is kérjük a' tisztelt fizető hazafiakat, mivel most épen e' sommácska' birtokában nem vagyunk, azt a' szerkesztőséghez bíztos alkalom által minél előbb beküldeni, hogy azután pénzökből tetszésünk szerint rendelkezhessünk. —

Tegnap 21 foknyi hideg volt — oroszlevegő, siberiai éghajlat — púh! nem szeretnék olly fagyos országban lakni meleg véremmel és ingerlékeny idegalkatommal; szakállomon *à la liberté* hosszu jégcsapok csüngtek 's a' köpönyegzsebemben tengő Athenaeum befagyott iszaphoz hasonlíta, mellynek dermedő időprófétái hiában erőködének rekedt torkukkal hangos szóhoz juthatni. — Szerkesztő barátom épen egy tollba mondott ‚servum pecus' nyilatkozás' nyomtatási hibáit javítgatá, midőn hozzá beléptem, 's mephistophelesi gúnyarczczal egy halom kéziratra mutatván, azok közt, mint hivé, elég időtöltési tárgyra fogok lelhetni, míg maga zsellérdolgát végzendi. — És nem csalatkozott. Átaljában igen kevés kivántatik ahhoz, hogy jó kedvünk föl-ébresztessék, főkép ha az irót rövid időre lesúroljuk magunkról és olvasóvá leszünk.

Első, mi kezembe akadt, egy szerencsétlen szerelmes' versei valának; az ember azonban nem tudta bizonyosan, kit sajnáljon inkább: a' szerelmest-e? verseit-e? vagy a' hősnét, kit megénekelt? — A' szerző, elsőszülöttit, aranyszélü és illatos ajánlólevélbe takará, mellyet jónak talált néhány jegyzetekkel ellátni a' szerkesztő, 's így miután ez által már titkon nyilvánosságra is készítettek, az olvasónak nem fogok kedvetlen időtöltést és mulatságot szerezni, midőn a' verseket 's a' levelet, cum notis et variantibus lectionibus, véle közölvén, őt nem csak tanujává, de részesévé is akarom tenni jókedvemnek.

Ím a' levél: ‚Tekintetes *tudós* (engedelmet kérek, a' magyar *tudós* czím engem nem illet; 's mint hiszem, ma holnap ugy is csak azt fogják kérdezni, hány *nemtudós* van?) szerkesztő ur, hites ügyvéd és *táblabiró* ur!' (Ismét protestálnom kell; mert még egy megye sem vetekedék azon becsületért' engem táblabirái közé sorozhatni, noha.. 's a' t.) Az embernek legközönségesebb de egyszersmind leghasznosabb szenvedélye az *önzés*, mondja egy köztiszteletü irónk, jól-e, vagy rosszúl? (ha így, minden esetre igen rosszúl) arról nekünk *minorum gentium* isteneknek (milly rendkivüli szerénység! ma holnap tudós taggá teszik öcsém uramat) nem illik, vagy tán nem is *szabad* vitatkoznunk. (Mért nem? a' viták most napi renden vannak.) Ezen önzés, mit tagadjam, bennem is megvan, (senki sem irigyli) 's nélkülözheti-e azt a' *költő* (a' rímgyártó is költőnek tartja magát), kinek művei mindig és mindenütt szorosan egyékötve legyenek individualis helyzetével? (világos de még is homályos!) — Az ide mellékelt versek, tökéletlenek ugyan még és szigoru birálatot rettegők, (mért akarja tehát azokat kinyomatni, kis isten uram?) néhány édes magánóráim' bimbói, ültetve szívem' heves égöve alatt, (szép!) öntözve könyüimtől, (még szebb!) 's körüllengve szerelmes sohajim' hüsítő fuvalmától (igen nagyon szép! nem kaphatnók-e meg a' receptet hozzá?) Ah! kedves szerkesztő ur! én *szeretek!* (Mindjárt gondoltam.) Tudja-e kegyed, mit tesz az '*szeretni*? — (Nem biz én, öcsém, hiszen házas ember vagyok) 's milly fönséges érzet *Herminát* szeretni; Herminát, azon mennyei seraphot, azon túlvilági lényt, mellynek párját hiában keresném e' nyomorúlt földtekén, mert az ég csak rövid időre bocsátá le fényes lakjaiból ezen angyalt, hogy engem szegény halandót boldogítson! — (Lassan urfi, nem illik mások' rovására igazságtalanoknak lennünk; minden szerelmes, angyalnak hiszi kedvesét — a' házasság előtt, haj, de uram öcsém, *megesett* angyalok is vannak ám!) Ő hinté létem' kopár földjébe túlhoni kellemei' magvait, a' remény napvilágot gyújta növésének, hónapok érlelék, áh! de most miután már már ki akar dagadni keblemből a' hőn ápoltszerelem, legszebb gyümölcsöket igérő, ugyanazon istennő mély barázdákat szánt ismét szívem' vérföldjébe 's kegyetlenül elfojtja a' gazdag aratást igérő érzettermést.

Hermina olly fölötte bögyös, (leánytermészet, uram öcsém, más semmi. A' leányok márti-

rok által akarnak megdicsőítetni) legkisebb kedvezetében sem részesít, nem gondol kínaimmal, 's még is áldanom kell szívgyilkolónémat, áldanom, bár ifju éltem' eltemeti. (Már ez igen is sok volna; próbálja csak az urfi szerencséjét ha a' mama nincs a' szobában, a' bögyös leányok néha igen engedékenyek szoktak lenni négy szem között.) E' verseket minél előbb méltóztassék becses és *mindenütt közkedvességet nyert lapjaiban* (korántsem; vannak emberek, *úgynevezett* publicisták, kik azokat csupa hazafiságból palaczkba fojtanák, ha olly angolnasimák 's szélen szikkadtak volnának mint szabadelműségök —) közölni, hogy Hermina lássa, miként szenvedek?

Ha azután égszín szemei' nyájas pillantatja a' boldogtalan költő' halovány és epekedő személyén fog nyúgodni, 's az isteni arczot, szerelme' előjeléül, a' könyörület' dicsőítése fogja körüllengeni, akkor felavatottnak érzendem magamat a' halhatatlanság' tetőjét megmászni, (mi által? a' *pillantat* vagy a' *versek* által-e? illy lélekben járó dologban világosabban kell vala magát kifejeznie,) 's ennek következtében lapjait több eredeti műveimmel *gazdagítani.* (Igen szépen köszönöm; azonban kérem uram öcsémet, hogy netalán gyakori közleményeit *bérmentes* levelekben méltóztassék kezemhöz juttatni, mivel, magyar közmondás szerint, a' rókának sem szokták kétszer lehúzni bőrét, 's uram öcsém sem kívánhatja, hogy drága *időmön* kivül, mellyet eredeti művei' átolvasására kell fordítanom, még *pénzemet* is elveszítsem. — *Sapienti pauca!*) Ki egyébiránt 's a' t.'

Az említett versek, mindössze 22½ lat, *úgynevezett* téli-dalok voltak, lyrai jégcsapok és kisatult czitromlé: egy megkocsonyásult magyar *ragout*, panaszok, sóhajok, könnyűk, szállongó vágyak, telje-*sületlen* remények, 's a' szerelem' bimbóéveinek egyéb édességeiből összeaprítva és összefőzve. — Mutatványul a' többek közül álljon itt e' tizenkét sor, melly akármelyik győri, debreczeni vagy lőcsei kalendáriom' pipadalával vetekedhetik, 's a' szerző' érzetmélységét 's képzeletbőségét legelégbé nyilvánítja:

Mint a' tél a' virányoknak
Zöldjét elrablá,
Mint a' hópihék szállongnak
Az égből alá:
Ugy elrablá szép reményim'
Az imádott lány,
Ugy csordúlnak könnyűim le
A' sápadt arczán.
Szívem lángol, de az övé
Egy nagy jégdarab,
Melly könnyűim' záporától
Ah! föl nem olvad.

Nem tartózhatám magamat a' szerencsétlen Seladon' sorai alá, szíves tanácsomúl, imezt rögtönözni:

Tedd kegyetlen szívrögére
Ezen verseket;
Olvadásra bírja v í z a'
Legnagyobb jeget.

Az alatt szerkesztő barátom végezvén munkáját, 's két csipet burnótot tömvén arányos orrába, fölemelkedék üléséről, 's szilajon nekiindult jókedvemben osztozni készült, mennyire azt t. i. mostani szeszélye tennie engedé. Mondom, mostani szeszélye; mert barátom komoly és szinte mogorva arczot csinált, mi nála annál feltünőbb, minél ritkább és szokása ellenibb eset volt, egyszersmind jobban követelé figyelmemet, hogysem rögtön változása' okát tüstint ne tudakoznám. — Erre ő egy nyilt levelet adott kezembe, 's mintegy kedvetlen elősejtések' valósulásától tartván, annak átolvasását 's aziránti tanácsomat kéré. A' levél' tartalmát egy igen kényes, de *k o r s z e r i n t i* tárgy, az irói aristocratia' és *ugynevezett* szabadelműség' ismertetése, tevé. Nemes, bár néhol kisség tulcsapongó tüzzel, 's olly, ha mondani szabad, *elszánt* bátorsággal, minő a' szent igazságot és hona' fölemelkedését önmegtagadással előmozditni buzgó, retteghetlen léleké szokott lenni, volt irva ezen értekezés:

„Az idők elmultak — mondaték a' többek között — hol az olvasótömegnek, melly juhsereg

gyanánt ujjongva indult a' kolompos után 's első irói requisitumnak a' legnagyobb szájat hivé, stentori szócsőn lehete álszabadság 's csalhatatlan hatalomgyakorlatról leorditozni, 's *irányt*, egy hosszu, nádmézzel kent háromszinü szálfával mutatni; az idők elmultak, hol a' tehetségesb irónagyok bérlett *arlequinek* által isteni-*tett* müveknek kürtölteték lázhéves *vállalatuk' álmait;* hol undok szemtelenség pótlá az észnek koldusságát, a' poronty áruk' semmiségét, 's tarka szépszó-czafatok födék el a' szennyes dicsvágy' halomíveit. — Voltak emberkék, kik *fél* és *egyenesen* haladó elleneik vesztésére titkos szuglyokban koholták az ármány' és rágalom' terveit, valamint a' hideg békák rejtett odukban költik ki a' vészes baszilisz-k' tojásait 's mint a' mesés vampyr kiszívja az egészséges erekben szabadon keringő vért: — emberkék, kik literariai *szabadelmüség* alatt a' leggazabb önkény' gyakorlását érték, 's hatalomra jutván, vakdühökben mindent lerontanának, mi nem enged féktelen indulatiknak, 's egy második Nero, sátáni örömmel néznék toronymagosságról a' feldult város' végpusztulását. De előgondos és jóltevő az anyatermészet; mértföldnyi távolságra hallatja a' csörgőkigyó' közelítését, 's elárulja a' baszilisztojás' oduját dögleletes szaga által; és a' gyáva orgyilkos' sziszegése még elég korán talál hő bátorsággal edzett férfikebelre, mellyről a' halálosnak szánt döfés visszapattanik. — — Literaturánkat meleg napsugár költé fel százados alvásából, a' sötétség' péphősei eloszlának, az irigység' hemzsegő hangyafészke feldulatott, 's azon árnyjátéki bábok, mellyek estve olajba mártott papiroson keresztül a' gyermekeket mulattatva ijeszték, kijátszották szerepöket, 's hajdani dicsőségök' zsibkamrájába hányattak. Az éji ködrémek, üres gőg, bőszpárt és hiuság, hála a' józan fölserkenés' reggelének! mindinkább közelednek a' literariai légmérő' fagypontjához, 's csak akkor, ha azon *alul* esnek, érzend a' föld könnyü megrendülést; a' hitvány, homokba vájt elmeviskók össze fognak dülni, de halmazatukból uj izlésü, roppant épületek támadni, mellyek a' müveiben hallhatatlan mester' nevét késő századok' hálás emlékének átadandják. — Szolgáljon ez mindazoknak, kik a' nagyszerü épületek' alkotmányához már is teljes erejöket és feszített szorgalmukat fordítják, némi vigasztalásul a' porban csuszó iróférgek' és nyomorult élősdik' (Krippenreiter) utolsó vonaglások ellen, mit *elnyomó üldözésnek* szeretnének nevezni, 's legyen legfőbb rugóeszköze annak, hogy kezdett munkásságokban rendíthetlen szilárdsággal haladjanak; a' tunyaság és renyhe élet által hirnévre erőködőknek morális *ostorai*, 's néhány a' posványban rekegő sima állu legényke' *vesszeji!* 's a' t. 's a' t. —

‚Ezen értekezést minél előbb kell közölni,' mondám, az olvasást végezvén, a' szerkesztőnek.

„Épen ez iránt kétségeskedem még" — jegyzé meg ez.

‚Kétségeskedni? kérdém csudálkozva, lehet-e perczig is el nem tökéltnek lennie?'

„Oh; igen is, volt a' felelet, mert nem tartom tanácsosnak a' nimbus-környezte bálványról egyszerre lerántani a' fátyolt, 's a' közönség' nagyobb része előtt annak födetlen, rút arczát mutatni, mellynek vakbuzgósággal áldoz."

‚A' bátor lélek nem tart nemes merénylete' következményitől, 's nincs-e a' közvélemény' méltánylásában sokkal könnyebbítve a' tervnek kivivása?'

„Egyesek' sőt századok' véleményét még nem lehet *köz*véleménynek mondani."

‚Elég, ha a' közönség' *értelmesebb* részét győzhetjük meg tiszta szándékunkról' —

„Mit nevez kegyed *értelmesbik* résznek? azon csekély józanész-pártot, melly a' *physicai* hatalmasbiktól még mindig és mindenütt elnyomatott, 's bár tiszteletesb is, de sokkal szükebb körre szoritott, hogysem jelen literaturánk' kényurasága' zsoldosait egyszeri neki-iramodással lerántathatná magosabb talapjokról?"

‚Az okos tábornagy csapat-tüzzel kezdi a' csatát.'

„Szabad mezőn, igen, és szemközt álló ellenével, de nem a' besánczolt, 's eleséggel évekre ellátott árokhősökkel.“

‚Tehát rést töret a' mellvédfalon, mellyen berohanván kardra hányja a' gyáva őrsereget.‘

„Az mind igen szép, csakhogy hamarább van mondva, mint végre hajtva!“ felele hosszu, izetlen arczczal a' szerkesztő, 's szinte kiállhatatlan lön már előttem kétkedő gondossága, mellyel a' tőle is titkon elismert igaz ügynek gyakorlását olly makacsul, mondhatnám csüggetegesen, eltagadá.

‚Kegyednek ezen, olly igaz mint korszerü értekezést minden esetre kell lapjaiban közölni, mondám kissé fölhevülve, mint mindig, ha komolyabb tárgyakról vitatkozom. — Az iró a' közönség' embere, 's ennek benne helyzett bizodalmát meg kell hálálnia, nem avval ugyan, hogy védenczei' hibás nézeteit pártolva vagy fogalmait önkényes homályban meghagyva, azok' szellemi müveltségét, elmeerejöket elfojtsa, 's midőn egy részről szigoru birákat vagy a' nézősorompon átszökő, literariai harczjáték' jutalmaért együtt-vivó társakat retteg jövendőben közöttük; más részről *hitvány* népnek nevezze ugyanazon közönséget, melly elég engedékeny 's készakarva rövidlátó volt az eddigi fenhéjazó üresség 's irói ármányok iránt; hanem hogy a' bizalommal megtiszteltnek a' józan előhaladás' utján *cselekvőség*, szilárd, megállapodott, *erőteljes* cselekvőség legyen bélyege, melly ha kalauzul szegődék nemes irányának, a' hátrálást többé meg nem engedi.

Ezzel a' még mindig zsebemben dermedő Athenaeum' lapjait — ezen *hasonszenvi* elvek szerint készült lapdacstárt, melly az egészséges embert eszétől megfosztja 's a' betegnek visszaadja — az asztalra vetém, 's kalampomhoz nyulván, menni készültem. A' szerkesztő azonban visszatartóztatván, az értekezés' nyilványitását legközelebbi lapjaiban megigérte, de csak azon kikötéssel, ha a' következmények' fele sulyát magamra engedném háríttatni; mire szívesen ráállván, ismét mint jó barátok váltunk el egymástól. —

(Vége következik.)

HONI HIR.

Bécs, april 9kén 1838.

E' folyó hó 5ikén az udvari színházban tartaték szavalat-hangászati akademia a' szerencsétlen pestiek' részére. . . .

E' szellemi mulatságbai bemenetdij 40 p. kr. — 10 p. forintig vala; mennyit hozott be, nem tudom, de szép segedelmet teszen mert a' ház tömve volt, ugy hogy soknak vissza kellett mennie nem térhetvén be.

Az udvari színháznak legjelesebb tagjai vettek benne részt, mint: La Roche Károly, Haitzinger, Anschütz, Löwe; Rettich és Schröder asszonyságok 's a' t. Hogy illy alkalommal csak szebb darabok választatnak, azt mindenki tudhatja; tehát nem tartom szükségesnek elmondani, de nem hagyhatom emlitetlenül, hogy Schröder, Bürgernek „Das Lied vom braven Mann,“ czimü munkáját legczélszerübben tudá választani. Schröder asszonyság már a' hatvant meghaladta, 's illy korosnő-létére is ez alkalmi szavalatában teljes erőt fejtett ki, 's egy nagy nemes lelket élénken tuda előnkbe varázsolni. Egész szavalata alatt ugy tetszett, mintha e' mostani pesti vész' alkalmával olly nagygyá lett izmos polgárunkat láttam volna magam előtt, mint öleli óriási erejü karjai közé a' hullámokbul kiragadott emberlényeket, 's mint küzd az elemekkel az emberiségnek minden veszélyben forgó tagjaiért. — Schrödert látni és hallani kellett volna; ő azon mennyei üdvöt, melly a' nagy jótéteményt követi, teljes mértékben érezte.

A' dús természet számtalan gyönyörökkel kinálja a' halandó emberlényeket, de a' szellemi gyönyörök sokkal felül mulják az érzékieket. — Az érzékiek tünékenyek és hamar enyészők 's mindenkor valamelly üreget hagynak maguk után, sőt ha hoszas évek' folytában gyakran izlelgetjük, elvesztik ingerüket, 's a' késő korra jutottak meg is utálják: ellenben a' szellemi gyönyör' üdve kifogyhatlan mindig új meg új ingerrel kinálkozik. — Ha mérlegbe tétetnének az élet' rövid vagy hoszu úta körül dúsan elhintett mind két rendbeli gyönyörök, a' szellemi gyönyörök, mellyek egy emelkedett lélekbül fakadoznak, amazt nem csak felülmulnák, hanem egészen megsemmisítenék. — Midőn az idegek tágulnak, a' testi kapcsok erőtlenedni kezdenek: akkor a' lélek meg mindig ifju a' szellemi gyönyör' izlelésére.

Bécs' lakosai most egy szebb szakát ünneplik az erénynek, mert a' jótevőség napi renddé lett, ugy szolva. Mindenki leteszi fillérjét a' szenvedő emberiség' oltárára.

Held József müvészi és kereskedési kertész ritka növényekkel és virágokkal gazdag kertét nyitá kinézésül 10 pengő krajczár bemenettel, mellyeket a' budapesti és estergami szerencsétlenek' részére szánt.

Stancsics.

DIVATKÉP XIV.

Tull-fejkötő, chinai előkötő, kalap Pou de soie-ból csipkékkel körülszegve, 's virágokkal ékesítve.

Figyelmeztetés.

Kiknek szándékuk a' „Rajzolatokat“ évnegyedre hordatni, az előfizetés elfogadtatik minden cs. kir. posta-hivatalnál, hol ára képekkel 3 frt. p., helyben pedig 2 frt. 30 krjczr. pengőben.

Szerkeszti Munkácsy.

NYOMATIK LANDERER BETŰIVEL.

Pest

Aprilis 19kén

RAJZOLATOK

A'

TÁRSAS ÉLET

ÉS

DIVATVILÁGBÓL.

1838.

31dik szám.

Megjelen e' divatujság hetenkint 2szer. Helyben félévi dija 4 frt., egész évi 8 frt. Postán 5 fr. és 10 fr. pengő.

Előfizethetni uj-világ utczaban Reisinger házban 554ik szám alatt. Es minden cs. kir. posta hivatalnál.

Negyedik év'

Szent a' Törvény! szent a' Béke!
Ez legyen Hazánknak éke.

Első fele.

Jelentés.

„Az ujságszerkesztő és a' publicum' czímű parodia, mellynek *elöszava* mult számunkban megjelent, bizonyos okoknál fogva nem közöltethetik.

A' szerkesztőség.

EGY ŐRÜLT' NÁSZÜNNEPE.

(IGAZ TÖRTÉNET.)

(Vége.)

„Figyelmét ujra föl akarván ébreszteni, sok jót mondottam — — — orvosrul. Valóban ugy látszék, mintha neve' emlitésekor némi öntudat támadt volna lelkében. Arczvonalai élénkebbek, nyájasabbak lőnek. Föl hagyá ismét tüzetni leomlott hajfűrteit, 's a' legcsekélyebb körülményrül is tudakozódott férje és gyermeke iránt, egész anyai gyengédséggel 's szeretettel, miből megismerhető vala, hogy e' lélekben minden elsűlyedett, lepusztult, — csak az asszonyiság nem.“

„Kérdései által nem kis zavarba jöttem. Olly viszonyokrul tudakozódott, mellyekrül épen semmit nem tudtam. Ha el nem akarám szomorítni, — képzeletemmel valék kénytelen kipótolni a' tudást. Ha e' pillanatban lépett volna bé egy idegen: semmit nem fogott volna észrevenni a' hölgy' elméjének roncsolt állapotjárul. Olly kiderülés' időszaka volt ez, minőkben az illy szerencsétlenek néha magokhoz jőnek, okosan beszélgetnek, de ennek' folytában ismét gyökeszméjekhez csatlakoznak, valamelly rokonképzelet által tébolygásokozó viszonyaikra emlékeztetvén. Hirtelen félben szakasztá a' beszéd' tárgyát. — Arczái, mellyeket gyenge pirosság boritott, ismét elhalaványultak. szemeit mereven, de bizonytalankodva k[illegible]ón függeszté rám. Egyszerre megragadá kezemet. Ujaiban idegrángásokat érezék, 's görcsös vonaglásokat tapasztalék kezemen nyugvó kezének ereiben. Egy pillanati hallgatás következék, melly aggodalommal tölte el. Azután hamarkodva 's mintegy szakadozottan kérdezé:

„„Mit tart kegyed a' polgári házasságkötésekrül?““

„A' franczia törvénykönyv szerínt, — mondám, — nem vala szükség papi áldásra, ha azok polgári hatóság előtt tétetnek.“

„„Azt tudom — válaszolt ő csendesen mosolyogva, 's leányi zavarodással tépdezé keblérül lecsüggött szalagja' végét; — ezt nekem elégszer mondá boldogult férjem, 's faggatott, ha engem csupán azon gondolat is sérteni látszék, hogy papi áldás nélkül is házasságra léphetni, — illy fonák illy botor az ember, — 's ime magamnak is ez állapotra kelle jutnom.““

„Ez nekem ismét ujabb talány volt. Azt ugyan tudtam, hogy boldogult férje lelkész 's polgári hivatallal is fölruházott személy volt a' westphaliai időszakaszban; de a' franczia törvénykönyv' ereje már régen megszünt, 's igy a'

polgári házasságok iránti rendelet is megsemmisült.“

„Hogy megtudjam, — mire czéloznak tulajdonkép előbbi szavai, kérdezém: valljon — — — orvossali házassága is illy polgári kötésü-e?“ „Néhányszor bicczente, 's lesütött fővel elpirulni látám. Ugy tetszék, mintha szigoru erkölcsiségének érzete, elméje' zavarodottságát sejtené 's rosszalná.“

„Ugy hát — folytatám — kétségkivül 1814-iki martius 1-je előtt léptek kegyetek e' polgári házasságkötésre; mert csak eddig tartott a' franczia törvény' rendelésének ereje.“

„„Nem, nem! — kiálta ő indulatosan — csak két évvel előbb; de ismeri e kegyed e' tárgyban az ujabb törvényeket?““

„Én nem vagyok törvénytudó; — válaszolék tétovázva.“

„„Gondolám, ugymond; — igy hát vegyen oktatást törvényeiről egy asszonytul. Azt csak tudja kegyed, hogy minden fejdelemnek, 's igy György királynak is van joga, legfelsőbb hatalommal házasságot fölbontani.““

„Ugy van!“

„„Már pedig az ki fölbonthat, köthet is; ez olly világos, hogy a' gyermek is megérti.““

„Én értem; — de szabad kérdenem, honnét van e' tudománya kegyednek?“

„„Férjemtül, a' jó orvostul. — Oh! e' nászünnepre örökké fogok emlékezni. Hisz' kegyed tudja, hogy engem e' jó ember szeretett; én jó lettem iránta, — mert: ha semmin nem csügg a' kebel, önnönmagában sorvad el. De e' férfiu, — lehet hogy a' férfiak indulatos szenvedélyüek, — mindig zajongóbb lön, sőt mondhatnám — folytatá mindig halkabb szózattal, — néha illetlenkedő is. Ha haragudtam, ismét kezemért esdeklett, olly barátságosan, olly bensőleg és szeliden, hogy képtelen valék *nem*-et mondani. Következék eljegyeztetésünk; mi gyürüt váltánk, 's ő jegyese gyanánt mutatott be engem a' jó embereknek, kiknél laktunk. Ők mosolygának, mintha nem akarták volna igaznak hinni a' dolgot; de miután az orvos velök magánosan beszélgetett: ugy bántak következve vélem, mint akkori viszonyaimhoz illett. — Midőn azonban összekelésre jött volna a' dolog: ezer nehézségeket talált a' lelkész, mint az orvos mondá; 's mivel én a' polgári házasság' körülményit már ismerém, könnyü volt neki engem arra birni, hogy házasságunk György király' rendelése által valósittassék. Meg valék elégedve ezzel, mert ha az ember szeret, nincs az erkölcsiségen kivül más ellentálló ereje.““

„„Négy héttel utóbb, örömteljesen érkezék haza, egy irást magasan tartva kezében, melly a' királyi nagy pecséttel vala lepecsételve. „Ime, itt van házasságlevelünk édes Naczám!“ kiálta örvendezve — „ma estére intézd el a' menyekzőt. Majd mindketten aláirjuk, 's aztán férj és feleség leendünk.“ — De Isten előtt nem leszünk párosítva — mondám én aggódva. „Egy buzgó imádság kipótolja ezt“ válaszolt ő. Én hittem neki; 's miért is ne hittem volna, hisz boldogult férjem is számtalanszor bizonyitá, hogy az egyházi áldás fölösleges. Elég az, én az egész napot imádságban töltém, istenemet engesztelőleg, ha talán vétkezném ellene. Aztán menyasszonyilag felöltözém; magam tüztem hajamba a' myrtuskoszorut 's fölékesitém nyoszolyáinkat virágfüzérekkel. Ő tortát 's bort külde. Én, hogy képzelődésemnek eleget tegyek, kis házi oltárkát készitettem; rajta gyertyák égtek 's a' szent könyv feküdt. Igy vártam, egész önodaadással, 's az isteni rendelésbe illeszkedéssel vőlegényemet. Alkonyat tájon csakugyan eljött, ünnepélyesen feketébe öltözködve. Első ölelkezésünk után kivoná zsebéből a' királyi levelet. Együtt vágtuk fel. Ezen ünnepélyes szavakkal kezdődék: Mi György király 's a' t. 's tulajdon kezével volt aláirva 's Münster gróf által ellenjegyezve. Benne megtörténtnek 's helyesnek nyilatkoztaték. Sirva rogytam karjai közé. Ő az asztalhoz vezetett aláirás végett; én azonban azt kivánám, ő irja előbb alá mint férfi. Ekkor észrevevém, hogy kezében remegett a' toll; e' pillanatban iszonyu sejtés lepett meg, 's mondhatlan aggodalom. —

Ember, kiáltám kezét megragadva, tudsz-e imádkozni? — O igenlé. Hát térdepelj le, folytatám, 's mondd el a' miatyánk-at. Én már imádkoztam. — Ő vonakodott, 's kitéréseket kerese. — Nem tudsz imádkozni? riadtam indulatosan; ugy hát a' gonosz vagy, a' kisértet; — takarodj sátán! — ezzel megragadám a' királyi levelet 's szét akarám tépni. De neki sükerült engem ismét megnyugtathatni. Megvallá előttem zavarodtsága' okát, hogy az ur imádságát elfelejté. — Gonosz jel, kedves ur! — Azonban ő letérdepelt, összekúcsolá kezeit; én elmondtam előtte az imádságot, 's ő — utánam rebegé. Igy ismét hittem neki, mert most az isten tanuja volt szövetségünknek; aláirtuk a' levelet, 's férj és feleség valánk.'"

„„O istenem! az illy polgári házasságokban még sincs boldogság. Én az egyházi áldást is ohajtám; de ez nem akart teljesittetni. Én mindig nyugtalanabb levék. Midőn lebetegülésem' ideje közelgett: nem lakhaték többé nálam a' férjem; látogatási mindig ritkábbak lőnek. Isten tudja mikép történt; én egyszerre más helyen leltem magamat; gyermekemet, kedves gyermekemet elvevék, el férjemet; én szerencsétlen anya, elhagyatott nő vagyok. Istenem, — magam sem tudom mi vagyok; szerencsétlen nem; mert valóban eljövend férjem holnap, kedves ur, — el az én orvosom, elhozandja fiunkat, 's nem fog engem ismét elhagyni.'"

„Valami leirhatlan megindító feküdt e' bizalomban, melly őt százszor megcsalta már, 's mellyen ő ismét százszoros an csüggött. Naponkint fölékesité szobáit virágokkal, férjének ünnepélyes elfogadására. Ágya mellett egy bölcső áll, mellybe a' vánkusokat rendezi 's melegitgeti kedvelt kisdede' számára, kit azonban idegenek nevelnek, 's ki soha nem fogja ismerni szerencsétlen anyját.

A' gonoszlelkü pedig, ki őt elámitá, 's hamis oklevéllel megcsalá, — azóta megházasodott."

BELANI után SZILÁGY.

OH ÁLDOLT CHOLERA!

(FRESCO - RAJZ.)

Hét éve már, hogy boldogult feleségem' boldogító kimultával boldogitott, 's barátim, rokonim, minduntalan ösztönöznek az ujjolagi házasságra. Ugy látom nem lesz jobb szer őket elhallgattatni, mint ha volt házasságom' képét néhány érdekesb vonásokkal elibük rajzolom.

Szerelmem, mint minden a' féléknél, még diák koromban kezdődék, 's pedig bizonyos nyavalyával. Minő nyavalya volt az, meg nem mondhatom; elég az, egy bizonyos személynek tekintete engem a' legnagyobb zavarba hozott; pihegtem, sohajtottam, nem volt többé kedvem a' tanuláshoz, 's egyéb oskolai dolgokhoz, csak halálról, holdról, 's feláldozásokról beszéltem; barátim sajnálkozással emlegeték, hogy tán megkábultam: de én arra nem sokat ügyelvén, minden gondolatom csak kedvesem körül repkedett, kit imádtam, mint egy archangyalt, ki sokszor álmaimban is megjelent, — mint egy intő szellem.

De — jaj! — csak rövid ideig tartott boldogságom; mert ő ennek nem sokára véget vetett azzal, hogy — kezet adott, 's én férje lettem. Eltünték a' képek! oda lett az angyal! 's nékem e' helyett feleségem maradt!! — Ki uralkodását *szép szavakkal* és *hizelgéssel* kezdé; majd fontos beszédekre, 's *intésekre* ment által; végre *igy akarom*, 's *parancsolom*-mal hatalmát legfensőbb lépcsőre emelte: 's én mi tévő valék? hallgattam, és szót fogadtam.

Csudálom hölgyem' mély belátását, midőn meggondolom, minő fontos okokkal tudta ő felforgatni azoknak véleményét, kik azt állíták, hogy a' férfi ur a' háznál. Azonban hogy még is volt néminémü figyelemmel irántam, kitetszik onnan, hogy ő azon kezeket, mellyeket én egykor — mint szokás mondogatni — csókokkal halmozék, házi dolgokkal bészennyezni nem tartotta illendőnek; 's az egész gazdasszonyságot cselédeire bizván, legfőbb czélja' elérésén dolgozott, melly abban állott, hogy természeti

*

szépségét divatos, 's drága ruhák által emelje. Nem tagadhatom, hogy e' czél miatt nem egyszer kénytelenítettem egy fej-ékért majd egész évi jövedelmemet is feláldozni. Tán azt vélné valaki t. olvasóim közül, hogy ő aztán a' nagy piperézéssel nekem — férjének akart tetszeni? — Korántsem! — azzal ő nem törődött; csak azt kivánta, hogy az egész város meglegyen győződve szépsége- 's pompája felől.

Mennél nagyobb volt azonban a' költség ruhákra, annál inkább tudta ő azt egyéb részben megkisebbíteni. Soha se' láttam nálánál nagyobb *despotát* cselédei iránt, midőn ezek fizetésöket kérték; bezzeg elő tudott ő ekkor minden tört poharat, 's tányért számlálni, csakhogy egy pár garast huzhasson-le fizetésökbül.

Midőn kérdeztem: mi okért szokott templomban isteni tisztelet alkalmával ide 's tova nézegetni? — „igen örvendek, midőn egyszerre annyi sok lelkesedett keresztyént átnézhetek" — volt felelete: pedig kereken kimondva, azt akarta biz ő tudni: valljon mellyik dáma' kalapja mérközhetik az övével?!

Azon városban, mellyben laktunk — kis város volt—a' jó tón azt kivánta hogy asszonyaink vasárnap délután egy vagy más szomszédnénál öszvegyülekezzenek. — Kinek még szerencséje nem vala illyen gyülésben jelen lenni, könnyen azt vélhetné: hogy ez időt a' kávézás mellett holmi aprólékos hirek' számlálgatásával töltik szépeink: pedig be szörnyen csalatkoznék! Én illyen társaságnak szemes tanúja, nem kis gyönyörüséggel vettem észre, hogy ők illyenkor politikáról, 's az újliteratura' jelesebb fordításairól*) beszélgettek, 's uramfia az én nőm volt a' legszigorubb bíráló, a' legötletesb gúnyoló.

Én mind ezeket némán türtem; mert szólani nem merék: bezárkóztam szobámba, 's keserves sohajtásokkal riasztám-fel a' négy falnak viszhangját; — mig végre nekem is megjött *borúra derü.*

*) Bizonyosan azokról, mellyeknél az átkozott betüszedő kihagyá a' „német vagy angol után"-t.

D.

Hét évvel ezelőtt, épen junius' 28kán, 's ha nem csalatkozom, három óra tájban délután, bérohan szolgám szobámba azt jelentvén, hogy hölgyem cholerába esett: „óh áldott cholera!" kiáltám tele torokkal, 's lélekszakadva rohantam szobájába, mellyben őt félholtan találtam; szegényt igen megsajnáltam, de az nem használt. Mihelyt beléptem, tükröt kért, mellyben sápadt képét megtekintvén egy nagyot sohajtott, — ez nyilván utolsó sohaja lett volna, ha még valami nem nyomja szívét: Igy tehát *drága* hitvesem — — drága! — nem azért ugyan hogy kinzott, vagy parancsolgatott, óh nem! — hanem azért, mert *sokba került* — tehát mondom drága *feleségem* — ki szinte *egészségemet* is magával ragadja, ha még soká élt volna — magához jövén ekkép' szóllott még utoljára: „csak arra kérlek édes férjem, hogy a' legújabb divat szerént temettess el." — — *Oh igen szivesen* — felelém nyugosztalásaul; 's ő elhunyt! örökre elhunyt!! az isten nyugossza! —

Miután tehát illy nőtül megszabadultam, — ugyan mondják meg t. olvasóim, ki merné a' *da Capót* megpróbálni?

SZ. ENDRE.

TEMETÉS.

Bús néma sír lőn
E' hő kebel,
Hol most gyász pompa
'S csend ünnepel.

E' sirba' fekszik
A' holt remény
Mit évekiglen
Neveltem én.

'S a' sírkeresztet
Kérded talán
Ki szurta rája? —
A' büszke lány.

SÓSRÉVY.

NYILT LEVÉL.

ÜDVÖZLETEM'

A' SZERKESZTŐSÉGNEK!

Tegnap (12dikén) mult egy hete, hogy Pestet odahagyám 's vágytam ki belőle, de nem azért, hogy a' már kiállott 's szünő veszedelmet kerüljem, hanem hogy mintegy tanuja lehessek azon részvétnek vagy rokonérzetnek, melly az általam beutazandott megyékben fővárosink iránt mutatkozandik. Megvallom, a' legmélyebb tisztelet' érzetét hozám mellemben a' fejedelmi főváros lakosi iránt, kik szerencsétlen Buda-Pestünkhöz olly nemes rokonilag viselik magukat 's azt hivém, hogy mindenütt, merre kelendek és járandok, tulajdon atyánkfiai, ennél még nagyobb buzgóságot fognak mutatni, 's tán egyébről nem is gondoskodni, mint arról; „mikép lehessen rögtöni adakozás, jótétek 's a' t. által, az ország' szivén, az olly nagy csapás érte fővárosinkon segiteni, hogy kára anyagi szinte mint szellemi tekintetben igen érezhető, sulyos és hosszas ne légyen?" Mi magyarok szeretünk tanácskozni, *hosszasan tanácskozni*, — akár kell akár nem, akár jó akár nem, — az mindegy, 's mikor cselekvésre kerül a' dolog, ha magam volnék első, én tán a' dolgot szomszédomra, szomszédom komájára, a' koma pedig sógorára 's igy mind tovább tovább tolnók az egészet; de ha fellegvárokat kell épitenünk, előlép a' legéretlenebb ficzkó, hoz egy darabka követ 's fölkiált: „im itt a' bölcseség' köve, rakjátok az épületbe!": mi hosszas „éljen"-t! kiáltunk neki 's többé aztán senki sem fogja vele elhitethetni, hogy „egy bolond néha olly követ dobhat a' kutba, mellyet tíz okos sem képes onnan kivenni." — Mi magyarok mindig szeretünk hosszasan tanácskozni, de ha arra kerül a' dolog, — engedelmetekből Barátim, magam példájával fogok itt élni, — hogy valakit a' sárból kihúzzunk; az alkalmasint miattunk sárba fog veszhetni. — Nem akarom hosszasan elkeseregni, elég az hozzá, Barátim, hogy egy vidéki fővárosba vezető 's már messze nyult jó uton egyszerre az ut' közepén irgalmatlan mély 's leirhatlan ragadós sárba süljedtünk; pusztaságon vala, messze az elhagyott helység, messze a' beérendő város, messziek a' körülfekvő tanyák. A' szegény vontató földmüves annyira erőteté lovait, hogy hámai összeszakadoztak, a' kocsi' hámfái eltörtek 's végre is a' tanyákról kelle népet csődítenie menekvésünkre. — Jött azonban egy mezei, mint látszott jó birtoku gazda, jó három lova volt, de megállitá távol tőlünk 's maga közeledék hozzánk, azonban szót sem ejte hogy kihúzna a' sárból, a' sülyedett kocsi körül csak nézegetett, amugy tudós módon csóválta fejét 's mikor már kitudá merre kerülheti ki a' szántóföldeken ez utat, mintegy megelégedetten szóla: „de, csak nagy sárba süppedt az ur' hintaja," — „abba bíz az, mondám magam is, de ugy hiszem, ha árósvajba süppedt volna, kigyelmed is, meg az is kinek utat kellene itt csinálni, hozzá nyulnának. — — — Összegyültek innen onnan végre a' tanyai emberek; együtt valánk mi okos állatok 's mindnyájan azt hittük, hogy ökröknek kell rajtunk segiteni; ezt már csak szégyeltem volna, szerencsémre eszembe jutott, hogy a' kocsi mellől mennyire lehet a' sarat el kellene hányatni, megtörtént, 's kiszabadultunk. Im Barátim, egy kis példája, hogy néha egy szerencsés ötlet többet ér hat ökörnél: de ha hosszas tanácskozásra került volna a' dolog, fogadom, most is sárban ülnénk. Cselekedni, nem lármázni 's idétlenül csevegni, a' legjobb vontató. Probatum est.

Ime Barátim, magam nyomoru példája milly tanuságul szolgál, hogy valósággal cselekednünk kellene addig, mig mi egykedvüleg veszszük a' dolgot 's mig csak nem oda jutottunk, hogy a' sok szószaporitástól alig van időnk valamit tennünk.

De azt kérditek, Barátim, — mit akarok én mindezekből kihozni? azt édes Barátim, hogy rajtunk Pestieken többet 's nagyobb mértékben fognak austriai rokonink 's polgártársaink segiteni, mint tulajdon vérséges atyánkfiai a' hazában 's ez nem hirtelenkedő, nem éretlen itélet,

mert fájdalom, ugy hiszem, tanui leendünk. — Azok szerint, miket eddig egykét megyében meg fordulván láttam, hallottam, hévmérőbe téve a' rokonszeretet 's adakozási buzgalmat, nehezen fogunk megyéinkből egypár százezer forintnál több segedelmet nyerhetni! — Adja Isten hogy csalatkozzam. — — — Nálunk barátim tánczolni kell, hogy irgalomra buzditsuk atyánkfiait, különben az adakozásra buzdító ívek leiratlan maradnak, mert egyik azt mondja: irja alá magát előbb az, aztán én is aláirok 's ez egyiktől másikig, másiktól harmadikig, negyedikig 's a' t. mind igy megy. — —

Távol legyen azonban, Barátim, hogy panaszkép irjam nektek e' sorokat, mert ha kiadjátok is a' „*Rajzolatokban*," e' sorok fölött fog állni örökké azon erkölcsi kötelesség, hogy a' jótétet, bár milly csekély légyen is az, mindig hálásan 's köszönettel tartozunk fogadni.

Munkácsy.

ROZÁHOZ.

Róza ne kárhoztass ha az egy boldog szerelemnek,
Melly keblembe' feselt, szent örömét siratom.
Gyöngén keltek azok, mikénten Flóra' virági,
Ha tűn, 's fölmosolyog kéjiben a' kikelet:

Ah! de hamar hervadtak azok, mint őszi virágok,
Mellyeket a' zivatar' dölyfe letör, letipor!
'S a' te hideg szíved szét dúlta egét örömimnek,
Hogy megvetni tudád e' kebel' égi hevét. —

Hidd: te valál egyedül, te, kiért hőn lángola szívem,
'S téged bírva hivém: Szebb egem' üdve derül.
Ah de letünt sebesen veled édesem, üdve egemnek
'S most nagy kín, és bú árva szivembe' csatáz:

És hív emlékén a' fönmaradott szerelemnek,
Mérges féreg emészt; — és lehanyatlik a' lét:
'S mérges féreg emészt bár, és lehanyatlik a' lét tudd:
Kit megvetni tudál, hordoz örökre szivén.

ROMVAY.

EMLÉKBESZÉD

KARACS FERENCZ'

HAMVAI FÖLÖTT

KUNOSS-TUL.

Baráti az elhunytnak!

Előttetek, ím, egy hazapolgár' tetemei feküsznek; egy hazapolgáré, ki nemzetünk' müvészi előhaladásán önfeláldozással munkálkodék, 's a' majd egészen parlagon feküdt pálya göröngyeit fáradatlan szorgalommal törte meg.

Köszönet a' rokonérzetért, melly benneteket illy számosan gyüjte koporsajához. Köszönet, mondom; nem mintha ez által rendkivülit tettetek volna, hanem, mert szokatlan részvétnek adátok tanujelét.

Ha születés által még bölcsejében fénypolczra szánt gyermeket ragad el a' halál, szüléi karjaibul; — ha álérdem' csalékony ragyogása miatt nagynak híresztelt, vagy halomra gyüjtött kincseirül ismert emberkét irt ki családja köréből: összetódul a' félvilág; mert — nagyszerü pompával takaríttatnak el; de ha erényekben gazdag férfiu vetközi le a' halandóság' porhüvelyét; ha felebarátinak 's honának szentelt munkásságu hazapolgár' tetemei némán, hallgatag fájdalommal kisértetnek az enyészet' hajlokába: — alig szokott megjelenni egy pár méltatója, néhány elismerője a' csüggedetlen szorgalomnak 's hazaszerte eláradt gyümölcsü érdemnek.

Annyival kitűnőbb a' részvét, mellyet megjelenéstek által bizonyittotok, a' szerény elvonultságban müvészetének 's általa honának élt férfiu' temetési gyászünnepén. — Bár átültethetném e' nemes tulajdont hazánk minden müveltségre számoló fiának szivébe. Bár fölmelegithetném az önzés' jégöve alatt érzéketlenné fagyott kebleket, hogy a' növekedendő müvészi csemetéket gondosan ápolnák szivök melegével, 's termékenyítenék a' hazára és emberiségre

nézve. Mert csak igy támadhatnak az elhunytak nyomán előbbre haladó mű-avatottak; csak igy pályázhatand nemzetünk a' tökély' pontját megközelitett külföldiekkel.

Szeretném előtökbe rajzolni az életpályát, mellyet az elszenderült, számtalan küzdés közt megfuta, hogy megmutathatnám, — minő a' valódi hazapolgár. — De hisz' mindnyájan ismeritek őt; tudjátok, hogy ifjusága' legszebb örömeit, férfi korának legerőteljesb napjait 's hanyatló éveinek minden pillanatát müvészetének, 's általa honának áldozá, annyira, hogy roskatag egészsége' daczára, még az alig mult, — szivszaggató emlékü vizözön' veszélyei sem vonhaták el munka-asztalától.

'S ha kérdenétek: megjutalmazá-e munkában töltött napjait, éjeit — a' hon: pirulattal kellene tagadó választ adnom; — 's ha érinteni akarnám mind azon bal viszonyokat, mellyeket müvészetében elmerültsége által vont ön magára 's kedvesire: panaszhangokban volnék kénytelen kifakadni.

Azonban ez csak ujabb érdem az elhunytra nézve, 's egy okkal több, hogy emléke nálunk 's a' nemzetnél hervadatlan fönmaradjon; — mert a' nemesb férfiu' egyik főbb ismertető bélyege az, hogy méltánytalanság, sőt félreismertetés által sem engedi magát ösvényérül visszariasztatni, hanem elszántsággal folytatja kitüzött irányat. Puszta zsoldért 's haszonlesésbül munkálkodni, csak szolgalelkek' tulajdona.

Igen, mi legbensőbb megindulással ismerjük el a' te érdemeidet, hidegült tetem égi lakosa; 's ha van némi becse a' részvevő kebel gyászos érzelminek: ugy mi engesztelő áldozatul öntjük ki koporsódnál elhunytod fölötti fájdalmunkat, 's mélyen illetődött szivvel kisérjük földi maradványodat a' háborithatlan nyugalom' ölébe.

EGYKOR, ÉS MOST.

Éretted mindenem:
Éretted lelkemet
Hiven feláldozám
Legdrágább kincsemet. —

Egykor, ha bús szemem
Csak megpillanthatott,
Keblem hőn érezett
Keblem fön dobogott.

Most százszor lássalak,
Most százszor légy jelen,
E' szív nem doboghat
E' szív érzéstelen.

BÉRCZHAVI.

EGYVELEG.

Minap egy ujságszerkesztői hivatalhoz egy *font* költemény küldeték. 30 lat vers, 's pedig mind sonett, harmincz, harmincz egy latra; tesz 900 sonettet!! Ez már tropusi termékenység, milly hajborzasztó rímgyakorlottság!

A' köves Arábián keresztül vonuló betlehemi sivatagokban, mellyek csaknem minden növényben szükölködnek, bizonyos rózsanemü virág terem, mellyet a' minden vallásbeli zarándokok 's a' beduinok *jerikói rózsának* neveznek. Ez mindenütt kifakad azon pusztában, mellyen a' szűz anya, istengyermekével Herodes elől megszökésében tévelge Jerikóban; mint mondják, ezen már karácson' táján, az évnek ottani nedves szakában, száraz rózsák ismét kinyilnak és becsukódnak. Ugyanez mondatik azon példányokról is, mellyek ezelőtt 700 esztendővel a' keresztes háboruk' alkalmával Europába hozattak 's mint ereklyék őriztettek, ha vizbe tétetnek.

HIR- 'S DIVATLAP.

PESTI HIREK.

1.) Karacs Ferencz, honunk' legjelesb 's legszorgalmatosabb rézmetszője, nincs többé! Hosszú sorvasztó betegség után hagyá el honát, melly művészi érdemei iránt olly hideg, olly részvétlen volt, 's letevé az élet' határszélénél vándorbotját, mellyel lankadhatlan erővel törekvék meredek ösvényeken és zordon útakon a' művészet' tökélyfokához, 's belépe azon örökviruló, napfény-melegített sugárországba, melly a' művész' földi éjét és földi nyomoruságát, reményvalósulva, dicső szabadságra költi. — Az igazi szabadságot az élet' vesztesége adja, mert a' sírverem körül a' föltámadás' szellője leng.

Született a' művész 1770d. év martius' 16kán, Szabolcs megye' Püspök-Ladány helységében, nemes szüléktől. — Mint 11 évű jött a' debreczeni reform. collegiumba, hol 6 esztendőt töltött. Nagy hajlandóságot érze a' szépművészetek iránt; de mivel akkor még hazánkban nem voltak oktató rézmetszők, önszorgalma által annyira tökéletesíté magát, hogy még Debreczenben Pannonia és Gallia' mappáját metszé. — Később földmérőséget tanult, mellyből dicséretes próbatételeket adott. — Bécsben Cetter és Junker rézmetszők után tökélesíté magát, honnét 1797b. Pestre jövén, már itt szakadatlanul folytatá kedvelt művészetét. — Nevezetesb munkái: Magyarország, Vályi' földleirásához; — Magyarország, Lipszky ezredes' számára 13 táblában, ennek irásán öt évig dolgozott; — Magyarország 4 táblában; — Varasd, Somogy; a' kalocsai, szombathelyi, fejérvári, váczi, esztergami és zágrábi püspöki megyék. Az utólsó hét év alatt szüntelen Europa' átlásán dolgozott, súlyos betegségében még az abban foglalt Belgium, az Orosz birodalom' 's Magyarország' földképének egy részét készíté el. Minden vagyonát az Átlás' elkészítésére, 's így hazája' dicsőítésére szentelé, 's fog-e idegenkedni a' haza, illy jeles fija' áldozatát meg nem jutalmazni? — Az oskolák' számára kis átlást adott ki hat táblában. Nemzete' előhaladásán olly véghetetlen iparral és kedvvel munkálódott, hogy sem betegsége, sem honfiai' csekély részvéte, sem az iménti iszonyu árvíz, mellynek veszély-közepette, az omladozó falak között szüntelen dolgozott, nem tartózhaták munkásságától, nem vonhatták el művészetétől. Halála előtt egy órával nejét (az író Takács Évát) arra kérte, hogy az Átlás' nyomtatását szépen és csinosan folytassa, hogy becsületére válljon nemzetének; ‚mert, ugymond, minden embernek kötelessége nemzete' javán és dicsőségén munkálódni, akár van reá figyelem, akár nincs?'

Elhunytát, tavaszutó 14dikén reggeli 10 órakor, mélyen keseredett özvegyén kivül, még 6 gyermekei, u. m. Ferencz és Árpád fijai, és Mária, Theréz (az író), 'Sófia, Rozália leányai siratják. — Temetésén, husvétnapján, számos barátai és tisztelői jelentek meg az elhunytnak Koporsája fölött Kunoss Endre egy rövid de lelkes emlékbeszédet tartott, mellyet e' lapok mostani számában közölni, szent kötelességünknek tartjuk, annál is inkább mert a' művész' legszebb 's legbecsesb ajándéka, társa' valódi érdemei' becsülése és méltánylása, mellyel az élőnek ugy, mint a' holtnak áldozni tartozik.

Frankenburg.

2.) Saphir lelkes hazánkfia 2756 ft. 52 krt pengő pénzben és 2 aranyat, mint tiszta hasznát april' 7ikén a' Józsefvárosi bécsi szinházban tartott felolvasásának, szolgáltata ő excja gróf Pálffy, magyar udvarí cancellár' kezeihez, a' szerencsétlen, árvíz károsodott pestiek' számára. Köszönet a' derék emberbarátnak.

3.) Liszt, az europai hirre jutott zongora-játszó, hasonlókép hazánkfia, e' napokban Bécsbe érkezett, hol a' budapestiek' részére nagy hangversenyt szándékozik adni.

4.) Husvéthétfőn kezdődtek ismét a' mutatványok mind két színházunkban. A' magyarban Csató Pál vígjátékát: ‚a' fiatal házasok;' a' németben ‚Tell' daljátékot, egy ezt megelőző prologussal adák.

5.) A' gellérthegyi számos látogatók, husvéthétfőn, a' hirtelen beálló eső végett csak hamar kéntelenek voltak haza térni.

6.) Ugyan husvéthétfőn egy borral és gubacscsal terhelt hajó lesülyedt, és a' hidat a' budai részen tetemesen megrongálá. A' városok közti közlekedés még ma is (aprilis 17d.) csónakokon történik.

7.) Aprilis' 18dikán reggeli 5 ½ órakor ismét egy hajó süllyede el, 's az alig helyreállított hidat újolag szétbontá. A' hajóbirtokos' kárát 50,000 forintra becsülik.

Szerkeszti Munkácsy.

NYOMATIK LANDERER BETŰIVEL.

Pest 1838.

Aprilis 22kén 32dik szám.

RAJZOLATOK

A'

TÁRSAS ÉLET

ÉS

DIVATVILÁGBÓL.

Megjelen e' divatujság hetenkint 2szer. Helyben félévi dija 4 frt., egész évi 8 frt. Postán 5 fr. és 10 fr. pengő.

Előfizethetni uj-világ utczában Reisinger házban 554ik szám alatt. Es minden cs. kir. posta hivatalnál.

Negyedik év' Elsö fele.

Szent a' Törvény! szent a' Béke! Ez legyen Hazánknak éke.

TÉLSZAKI UTAZÁS GALLICZIÁBAN.

TÁTRAY-TÓL.

(Vége.)

X.

Néhány gallicziai szokás.

A' gallicziai előkelő házaknál csak ugy meghonosúltak a' müvelt polgáriasodás', a' szoros etiquette', 's az ezekkel karöltve járó fényüzés' szabályai, mint akármellyik europai polgárzatban (Staat). — Ha pedig némelly szokások közt a' szükséges jó' t. i. az evésrend' gallicziai titkait, kiváncsiak volnátok megtudni, — azt következőleg adhatom-elé. Délben másodfél órakor kezdődik az első reggeli, a' második pedig délutáni két orakor; de ezt már inkább *délutáninak*, mint *reggelinek* nevezhetni; az estebédhöz hetedfélkor ülnek, mellynek lefolytával tizenkét óráig, 's kivált ha vendég van a' háznál éjfélutáni 1—2 óráig is felmulatnak. — Az ételnemek közt az úgynevezett *rázi* vonta magára figyelmemet; ezen étek ugyanis hasonló a' magyar gulyáshúshoz, azonban sokkal izletesebb ennél. Vendégi lakomákon különös móddal isznak egymás' egészségiért; — a' szónok ugyanis kézről kézre bocsátván az öblös poharat, szól „*Panye wrencze!*“ (kézről kézre) — 's ezután beszédet tart, 's a' tábla' tagjai poharaikat öszvekoczczantva, — kölcsönösen mondják egymásnak: „*kohaj me sa.*“ (szeressük egymást.)

Különösnek látszék előttem, a' cieklini parasztok' azon szokása, mikint a' nyerget nélkülözve, akármellyik lovára felül, 's ügetve vontatja szekerét, vagy idomtalan szánját. — Egy vasárnapi délután gyönyörrel nézém a' cieklini pórok' közvigalmait. Főmulatságuk a' pálinkaital után a' táncz; 's ha nyikorgó hangszereik mellett jó kedvet kapnak némi lelkesedéssel, de fölötte ügyetlenül járják az általuk irtóztatóan megrongált mazurt, mellyhöz visitó népdalokat ragasztanak.

Szemtanúja valék még Cieklinben egy igen sajátságos ünnepi szertartásnak. János martyr' napján, reggeli 8 óra tájban, nagyszámú pórfiatalság zabbal tömött zsákokkal tolakodott-be az uraság' udvarába. Még ágyban hevertünk, midőn három siheder betoppan szobánkba, 's a' földre borúlva elmormogja szokott „padam do nok-ját“ (lábához esem). — Alig nyitom föl szemeimet, — 's im a' három legényke föloldja zsákját, 's rám és Menyusra irgalmatlanúl kezdi hányni a' nagy mennyiségű zabot. Mi a' manó ez? — fölkiálték ijedten; — 's nem tudván mi történendik még velem, fejemre vontam a' takarót. — Csak ekkor hagyák aztán el a' szörnyü ostromot; — Menyus pedig nadrágzsebéhöz nyult, hogy a' tisztelkedőket meg jutalmazza; 's a' példát én is követém. A' suhanczok' eltávoztával tudtomra adá Menyus, mikint ezen népszokás János martyr' megköveztetésére emlékeztet. Hála istennek — gondolám magamban, — csak hogy nem in natura, azaz kövekkel, emlékeztettek bennünket a' szentatya' dicsőségére. Később a' báró' fölhivásának engedve, a' templomba mentünk, a' zabszórást egész nagyszerüségében megtekintendők. — A' mint a' szentség fölemelteték az oltárt környező áhitatos nép az áldozó lelki atyát kezdé do-

bálni zabjával, — 's a' hajigálás valóban jó darab ideig tartott. A' szétszórt zab nagy mennyiségben terűle el a' négyszegü köveken, — 's az isteni tisztelet után az egyházfi által mind egy halomra söpörteték. Miután az egyházból kiléptünk, kérdém a' lelkészt, — miért engedi meg hiveinek, hogy ezen szent szokással annyira visszaéljenek. „Gyakran megtiltám már nekiek — felelt ő — de mentűl többet tiltom, annál erősebben fognának a' zabszóráshoz." Igy gyökeredzik meg a' népszokás, kivált ha vallásosság' tárgya az, mellynek tökéletes kiirtásáról, még csak álmodni sem lehet. —

XI.

Sylvester' estéje. — Hölgyideál.

A' karácsoni ünnepekre egy szép vendégkoszorút várt barátságos házához a' báró és neje; de a' viharos időjárás miatt kevesen jelenhettek meg. — Sylvester' estéjén azonban, mind megérkezvén a' várva várt urak és hölgyek, egy nagy tánczmulatság kerekedett, melly minden tekintetben fényes vala. A' megnyitó lengyel-táncz után, többek' felhivására nemzetünk' komoly magánytáncát lejtém el, Menyus' lelkesitő zongorázása mellett; sőt később szünóra közben nyelvünk' megismertetése végett szavalnunk is kellett. — Én ugyanis Szemerénk' Petrarca' szellemét lehelő „*A' boldog pár*" czimű sonettjét adám elé 's Menyus Vörösmartynk' „Szózat-ját szavalta, 's örülve hallám, mikint az elsőben nyelvünk' szende olvadékony-lágy, és melódia-teljes természetét, a' másodikban pedig férfias és hathatós erejét — egy szívvel egy lélekkel mindnyájan megismerék, 's az egekig magasztalták.

Sokat tudnék irni ezen dicső tánczvigalom' folyamatáról; de a' helyett hogy mindennapi 's talán már igen is megszokott dolgokkal úntatnálak téged nyájas olvasóm, bemutatom inkább az érdekes lengyel hölgyeket, mikint azok lelkem előtt megjelentek. — Kerekded apró de igen szabályos termet, mély kifejézésű halovány ábrázat, sötét hollóhaj, villámló nagy szempár, — mind az, mi a' lengyel hölgy' külsejét teljes sajátsággal határozza meg; — beljegyének fővonatai pedig a' szellemerő magas kifejlődésében, őszinte nyilt szívben, szende nyájasságban, és a' kedély' derült, de mindazáltal inkább komoly mint fölötte víg valójában helyezem. — 'S mondhatom, hogy e' müvelt társaságban a' szépnem' legszebb gyöngyfüzérét találám föl. — Azonban e' diszkör' tündöklő csillagának háziasszonyunk egyik közel rokonát, a' varsói Vilmát, nevezhetem, kihöz további ösmeretségem következtében, mindenkor buzgó tisztelettel és mély megilletődéssel közeledtem. 'S ha bár gyönge ecsettel festendem is le őt, még is el fogjátok hinni, mikint csak ő egyedül a' lengyel' 's talán majd minden hölgy' tökéletes ideálja. — Vilma külsejére nézve inkább valamelly túlvilági szellemhöz, vagy álomszülte tündérképhöz, mint mindennapi lényhöz hasonló. Hajának felhője alúl holdvilágként süt ki a' kedves halovány ábrázat, mellyen a' csendes epedés szívreszkettető világa bájlólag ömlik át. — Az ő szeme nem kéjtlángoló nap, vagy nyil, mint azt a' fellengző költész' ihlete szokta dalolni — nem! — az ő szemeiből komoly méltóság 's magas önérzés sugárzik ki, és még ollyas valami kimondhatlan, mi a' jelen rózsáit elmellőzve, csak a' mult 's a' jövendő' édes álmain mereng; Vilma' eredeti mosolygása nem erőltetett, negédes, vagy gyakori lelketlen szájmozgás, de felhők közt úszó nap az, melly csak néha néha ragyog elé, hogy jótévő melegével, és hirtelen lehunyásával, majd örömre, majd ismét megszomorodásra kisztesse az utána sovárgókat; kellemes hangja koránsem ezüstcsengés, vagy fülsértő fennhang, hanem mélyen panaszló fülemüle zengzet, melly bánatának éjjelén hármóniadúsan, 's olvadozva ömlengszét rózsaajkirúl. — Szabályos sudár és gömbölyded termetében, a' sylphi finom gyöngédséget, kéjre gyúlva csudálom; classikus mozdulatit pedig Phidiason kivül nehezen tudná valaki utánozni: mert ha Vilma mozog, hajlong, enyelegve jár-kel, vagy

festői helyzetében ül' fenn Olymp cziranyain, tapsokra kelnének a' grátiák, 's mindenek fölött neki nyujtják az örökzöld babért. Oh látnátok őt lengyel tánczban, midőn a' nemzetiség' fenlebegő érzelme kiszállván homlokára, jelentékeny szemeit olly édes epedve, 's ihletett lelkesüléssel legelteti párján, 's picziny lábai olly könnyen lebegnek, mint a' légi zephyrszárnyak, — 's hiszem hogy föntebbi állításom igazolva lenne. De mindezek nagyobbára csak külszépséget árúltak-el; — 's azért szükséges hogy Vilmában a' belélet' nagyszerüségét is megismerjétek. Vilmáról ugyanis mind elmondhatni azt, mi fölebb a' lengyel hölgyekben dicsérettel említeték; azonban müveltsége, fényes tulajdonainak sokoldalúsága, 's minden egyéb erénye, jóval kitünőbb az ezekéinél. — A' ki Vilmával csak egy izben is beszélt, — nyájas őszinteségét, elmés ötleteit, feszetlen magaviseletét, minden piquante sértegetésektől ment társalkodási monorját, 's több jeles erényeit — dicséret nélkül nem hagyandja. — Ő igaz szivű, nemzetét forrón szerető 's így valódi honleány, de nem tudálékos álszinű politikus, mint némelly szájaskodó, 's mindenhöz érteni akaró nember szokott lenni; tudományos ismeretei 's széles olvasottsága a' gyakorlati életből meritvék 's mindent megválasztó jó izletre mutatnak, következőleg philosophiája a' bölcs életphilósophia' humanus elvein, nem pedig a' metaphysica' ábrándos álmain alapszik. — 'S hogy mindezen erényöket és felséges női tulajdonokat érdem szerint tudjátok méltányolni, meg kell értenetek, mikint Vilma hőkeblü barátnéja szelid múzáknak, — 's hogy a' költői lánglelkesedés, költői magasztaltság 's nagyszerü érzet' fényes glóriája övedzi körül az ő szép szellemét, mellyet a' való szép és jó repkényként karolja át; — kell tudnotok, hogy ő szeret, — 's lángszerelme tiszta mint az őszi lég, nemes, és végtelen mint a' nagy örökkévalóság, — 's egy ifju' hü és rokon érzetü keblét határtalanúl boldogitó. — — Illyennek ösmertem meg a' derék Vilmát, illyennek az elfelejthetetlen kedves hölgyideált.

* * *

Az ünnepek után Lembergbe vágytunk utazni, de a' viharos szélfuvatok, a' veszélylyel fenyegető hótömegek, és a' kemény fagy czélunk' kivitelében gátot vete. — 'S miután a' Cieklinhöz közel eső városokat bebarangolánk — törött szívvel tértünk vissza édes szülőföldünkre. —

ORVOSI JAVALLAT.

Pénzt pénzt, nem vagyok méreg keverő.

Kedves Barátom! Lehetlen többé ellenállani ohajtásomnak. Irnom kell! — Tudod hüségem' pókszövetébe fogám fel a' bánatot 's ezzel táplálám irántadi szeretetem. Ha néha üldözőid ellen használt gyáva tetteid' emléke — pihegő szüz kebelre szálló légyként — vegyült tarka képzelődéseim közé, nem indultam fel, gondolám, — a' harcz' nemességét a' küzdő erénye határozza meg.

Nem de derék barát vagyok? hibáid fölfedem 's jobbulásra serkentelek! Azonban jó tetteid is megszoktam ismerni; például *ha elesel*, első gondod a' *fölkelés*. Lehetlen meg nem vallani lelki éberséged' nagyságát. Ha szerencsédben előlépteket téssz, víg vagyok. Igy mostani *megkoszorúztatásod' hire* igen meglepőn hata rám. Melly dicsőség!! képzetemben lebeg a' bájkép, mint ragadtatol rézszárnyu madár seregtől át Ganimedként Aesculáp' tronjához, 's pohárnokká kenetel! Nevetnem kell; fejeden ugy képzelem az orvosi koszorut, mint tüskén lengő emlényvirág füzért. Veszed észre? itt tréfásan emlékeztetni akarlak — de el ne hidd — milly elmés vagy. Szerencsét barátom a' nagy pályán; — miért is ne? — a' tudomány nem kisértet, 's ha az is volna, te bátor vagy, szembe szállsz 's legyőzöd. Mit nem tehetsz te, ki Brutusként hajnali mosolynál vidámabb arczczal adád halálnak két szülöttidet: az elménczkedés 's szerénységet. Bizom hát; de bár gondoljam, milly erős vagy magadra is, nem mulaszthatom, meg-

engedsz a' baráti tanácsnak — igaz iránt a' jó, fogékony, gazdag földben tenyész a' gomba — egynéhány javallatomat elődbe terjeszteni, mellynek az uj pályán hasznát veheted. Fogadd érzékenyen, háladatosság szép tulajdon. A' csiga, ha énekelni tudna, megköszönné a' füveknek, hogy táplálják. De ím' a' javallatok:

Egy ifju orvosnak magát kedveltetőnek kell tenni; erre a' szépség nem kis tulajdon, mellyel te, ön vallomásod szerint — ha nem is — de még is birsz. Ezt én is ugy találom, tudod, midőn patak mellett járánk, milly szelid könyörrel járulék hozzád: oh ne nézz a' folyamba, lelkemben ugy rémlék, mintha e' csintalan folyam el akarná orozni tőlem képedet. Igen igen te szép vagy; fejeden a' szőke haj - ritkázat ékes, mint szirton a' fü - pehely; arczodnak a' remekül kitünő haldokló nyájasság érdekes halvány színt szerez, 's te szép vagy. Ezt meg is őrizd; sokat ne kaczagj, örömed néma légyen, mint koporsó, melly halottat zár; mosdó szerek, fördő, naponkint tegyék meg hatásukat. De megállj barátom! el ne bízd magad': kedveltetésre ez még nem elég — legfeljebb a' szép nemnél — magadviseletére sokat kell ügyelned, járj mindennek kedvében, sírj, énekelj, fuvolázz, ha tudsz, kinek kinek hajloma szerint. Ha többek előtt kell föllépned, mondj nékik valami bolondot' például hogy te a' hold férje vagy-'s nevess reá, de egész erődből: szóval légy tréfatárgy, az semmit se tesz, *finis coronat opus*, pénz gyül az erszénybe. Történetesen ha előkelők közé jutsz, hol komoly tárgyakról lesz szó, vagy hallgass, vagy ha ezt meg nem tudnád állani, kérlek nyomd el magadban azon édes büszkeséget, hogy hazugsággali elménczkedés fő tulajdonod, 's legyen igaz mit szóllsz, lehetőségig lelkiesméreted szerint; ez ellen különben is csak akkor tehetsz, ha recepteket irsz. —

Légy *ámító*. Az orvosnak utazás szükséges, erre tehát nagy hajlomot kell mutatnia. Többféle nyelvekbeni jártosság sok hasznosra vezető tulajdon, ezzel ha nem is birsz, másokkal legalább gondoltasd. Magad 's más beszéde közzé vagy keverj *idegen* szókat, vagy egész *kitételeket;* ezeket otthon előre jól bétanuld 's ha társaságba mégy, inkább magad beszélj olly tárgyakról, hol a' szép szavakat elő sorolhatod. Néha magaddal vihetsz egy zsidó, vagy török grammatikát. Jelenj meg avval közönös helyeken, vendéglőben, kávéházban, tekints néha bele; mereszd figyelemmel szemed, mig zöldet verest lát. Kevés idő mulva lopva kacsingass körül, valjon néznek e rád, ekkor fordits más lapra, ajkaid huzódjanak nyulszájra, 's földre tekints. Majd vedd elő tárczádat, jegyezz belé valamit, legyen az bár egy 7es szám, csak egy kevéssé hosszudan 's dugva, mert látd más kivánczsi ohajtná tudni: mi lehet a' hirtelen lángész' szüleménye, 's bezzeg nagy lenne a' kudarcz. Ha már illy kinos foglalatosságodban hozzád járulna valaki 's kérdené: ugyan miért tanul törökül? Jaj uram — felelj — az orvosnak nyelveket kell tudnia, hogy utazást tehessen; mi szörnyü hasznos hogy ezen tudományban fölfedezéseket tehessünk; különböző világrészek' bekóborlásával szerzünk ismereteket az állat 's növény nemekről, hogy a' természetet, mintegy a' maga egészségében foghassuk fel, tisztelhessük, bámulhassuk 's azoknak tulajdonit kikutatva az emberiség' hasznára mentül többet tehessünk, szentelhessünk, áldozhassunk. Ime én is azért tanulok most törökül, hogy Konstantinápolyba mehessek, rég vágyom megismerni népe' lelkületét, szokásait, rég látni regényes fekvését. (Ah kérlek ezt ne mond; mert kinevetnek.) De mit is beszélek? e' csak töredék, mellyet képzelődő tehetséged szépit ki 's dicső fényben ád elő. —

Még egy kevéssé tovább haladok javallatomban. Kérlek orvosi tudományról ne beszélj — ez gyengeséged árulná el 's különben is csak ugynevezett mellékes dolog-, kül 's belföldi szinmü, regényirók' müveit, vagy az azokra irt birálatokat olvasgasd, 's mind csak őket itélgesd, de vigyázva még is; vess kevés homályt a' költészetre 's tagadd keményen hogy neked nincs reá hajlomod, mondd' még a' versnemeket

se tudod, költői munkát unsz végig olvasni, 's csak egy két lyricai darabot ismersz, különösen Schakespeare epigrammáit 's Bajza József' árva dalait. Meglásd igy nem sokára mondani fogják — „már ez a' derék orvos, látszik hogy izlése van, nem olly pedánt mint az a' V —, ki a' gyógytanon kivül semmihez se tud szóllani.“

Hogy egy keveset az orvoslás' módjáról is szoljak; itt meggondolva tégy minden lépést. Ha lesz mivel, tarts fényes házat, hogy a' szegény polgár ha belép, szörnyedjék a' nagy fénytől, 's kevéssel előállani ne bátorkodjék. Légy érzékeny, leereszkedő, a' szegény tudatlan előtt nyiljék csendesen fel szád, e' pletyka barlang, 's zengj mint Mackbethnek boszorkányai, ékesen összefont, 's mesterségesen valót rejtő jövendőt, hogy senki se gyaníttsa: a' vége csak ugyan pusztulás. Egykét szegénynek, — „hol nincs, Isten se vesz“ — mond előre, te az árvákat ingyen gyógyítod, de ezt csak akkor tedd, ha más is hallja, hogy messze zengje hiredet. Ha előkelő házhoz hivatnak, előre igyál egy pár hig tojást — ettől vékony lesz hangod. A' szenvedő ágya mellett, pittyezd le ajkod, homlok, ráncz, hajborz szolgálatra készek legyenek, komoly arczodon csak szemed — mintha minden tudomány lakát itt tartaná — sugározzék ollykor ollykor, mint sötét szilfán a' macskaméz. Ha veszed észre, hogy a' betegség ellen csakhamar nem javasolhatsz, előbb csak olly szert rendelj, mi se nem árt se nem használ. Ennekutánna térj haza, a' receptkönyvet, e' jó iskolamestert, nyisd fel, ne szégyeld magad; a' tanitványi hűség szép, becsülendő erény; látd az egér is, ha bajba jön, nem repül égre, hanem hajlékul csinosított lyukába szalad. Már ha egy kevéssé kikutattad, mi a' betegség, keress reá szert, nem árt az sokat ha csak közelítőleg is eltaláltad a' választást, szarvas hibát tán csak nem ejtesz, például: hogy hójagos szemünek pézsmát rendelj, osztán bíztathatod magad, segít a' természet. Igy felkészülve hozzá kezdhetsz az orvosláshoz. Ha szerencsésen küzdel az egészség ellen, ne felejtkezz Aesculapnak áldozni. Erre ugyan kérlek, igy tán könyörülni fog rajtad 's meggátlandja legalább azon nyomort, hogy ne légy kéntelen baglyak' sánta Mercurjaként elé 's hátra vándorolni, mert látd ez sok magány szemlélődésekre adna alkalmat 's utoljára veres nadrágu Timonná átkozna a' sors.

N—ből.

BARITZ EDUARD.

LITERATURAI MOZGALMAK.

1. *Bajza József*, kit olvasóink bizonyosan ismerni fognak csínos fordításaiból, épen most végezte el az, *ugynevezett*, ujmagyarok' historiája' harmadik kötetét, mellynek utolsó szavai ezek: „és mi mindnyájan ugyanazon nagy testület' tagjai vagyunk!“ Mondják hogy e' munka a' nagy angol *Gibbon*' „közönséges világtörténetét“ jóval fölülmulandja, annál inkább, mert a' tisztelt szerző *eredeti* kutfők után dolgozott, 's több évig forgott azon jeles néptörzsök között, hogy annak nyelvével, szokásaival, *kereskedési* viszonyaival 's a' t. teljesen megbarátkozván, csalhatatlan adatokat gyüjthessen e' maga nemében egyetlen remek müvéhez. A' derék szerzőnek e' nehéz és óriási munkájához állhatatosságot és béketürést kivánunk, 's minél több dologüres órát egyéb foglalatosságaitól, hogy e' ritka keleti gyönggyel minél hamarább gazdaguljon nemzeti literaturánk' kincstára. —

2. *Frankenburg Adolf*, ifjabb iróinknak egyike, még ezen évben, mint bizonyosan állíthatjuk, Trattner-Károlyinál egy kötet *ugynevezett parodiákat* fog közre bocsátani. Leginkább sikerültnek mondhatjuk „*a' háromlevelü lóherét*“ Vörösmarty' „*ősz bajnok*“-ára, mellynek fölolvasásával a' szerző bennünk' szerencséltetett, 's mi nem tartóztathatjuk magunkat abból e' következő két versszakot próba mutatványul közölni tisztelt olvasóinkkal:

II.

Fülét eleresztve,
Busan, egyedül,
Rejtek szobájában
A' vén Toldi ül.
Mint rókának verme
Lakja olly sötét,
Hogy napfény ne bántsa
Pislogó szemét.

Csak boszong, csak köpköd
Vég- 's határtalan;
Mert hajh! kedve nincsen
Élni bajtalan.
Tintatartójának
Nedve elfogyott,
Tollhegyének éle
Tompa 's elkopott.

Baráti üdvözletünket a' megjelenendő munkához!

3. Dr. Schedel Ferencz, a' *„haramiák"* érdemes kiadója, azokat tizennégy év mulva ismét lefordítá, tetemes javításokkal ugyan és szerencsésebb sikerrel, mint társai mondják, de mint mi hisszük, nem kevesebb időveszteséssel. Első kézből kaphatók a' magyar színházi cassánál, az előadás' napján, harmincz pengő krajczárért. Szíves tanácsunk az, hogy a' publicum venné meg a' könyvet és mulassza el az előadást, mert harmincz pengő krajczárért nem menekedhetik meg illőbben és olcsóbban három kínos órától, meddig az előadás tart. —

Frankenburg.

(Folytatjuk.)

EPIGRAMMA.

Hő szived az, mi szeret hódolni a' férfi kebelnek;
'S hő szived az, mi szeret győzni a' férfiakon.

BÉRBCZHAVI.

PILULÁK A' LÁZHÉV ELLEN.

A' könyv- és iróvilág egy véghetlen mélységü tenger, mellynek fenekén gyöngyök, fölszinén csillámló puhángok uszkálnak. 'S még sem akarunk leszállani a' mélységbe, 's szüntelen a' fölszinén halásszuk a' napi literaturát, a' csillámló puhángokat, mellyek csak hamar elvesztik fényöket.

Ideálitás a' költő' csendes ábránya. *Igazság* az élet; a' többi *holt*. Minden élet a' természetteli 's természetbeni öszhangzás után törekszik. Magosabb szövetséget kiván a' lét 's a' cselekvés. A' tévedés csak túlut a' czélhoz. A' *rossz* a' *jobb* utáni nagy, gyakran *nehéz* küzdés miatt van a' világon, 's hogy — erény lehessen.

Győz, a' ki hisz. A' kétség meghal a' vivóhelyen; ezer halott között él a' bátorság.

Ki mindjárt akar valami lenni, ritkán vagy soha sem lesz valami. A' szempillantásnyi kötelességeket tüstint kell teljesítnünk, — 's ki ezeket mind teljesíti, az élete' valamennyi kötelességének eleget teendett.

A' sír nem födi be a' szellemet, mond *Haller*, de igen is az emberek' vak tévelygése és hálátlansága.

KÖNYEIM.

Hiába zengem gyászdalom'
Szivem' keservivel;
Ő égbe méne 's földi hang
Nem hat hozzája fel.

Csönd- lepte sirjához megyek,
Mig menni birhatok,
'S reája hiv szerelmemül
Könyüket hullatok.

Ah! igy, hogy érte sírok én,
A' kedves elhiszi;
Ha majd a' napsugár könyim'
Elébe fölviszi.

SÓSREVY.

JUTALOMHIRDETÉS.

A' „*RAJZOLATOK*“ ez évi 29ik számában a' szerkesztő Munkácsy ur ezeket mondá: „A' Jelenkor a' nélkül hogy kutfőjét a' *budapesti* német ujságot megnevezné kölcsönzött elősködéssel 's egy legio ujszóval igazitja meg az ‚Allgemeine Zeitung' néhány hibás közleményit a' pesti árvízről; 's a' t.“ Alulirt, hitelesen tudván, miszerint a' Jelenkor 's budapesti német ujság az érintett igazitást (l. Értesítő 26 sz.) *ugyanazon forrásbul ugyanegy* időben meriték 's *egyszerre* adák, mint hő *tisztelője* az *igazságnak* Munkácsy ur állitása első részét, kimélettel, roszakaratu ráfogásnak, e' szavait pedig „egy legio ujszóval“ alaptalannak nyilványitom, 's minden, az érintett Igazitásban felfödözendő, uj szóért *három aranyat* adandok jutalmul; a' jutalomért vivók közt Munkácsy uré leend az elsőség.

Nagy Ignácz.

Nagy Ignácz úr, kivel ez alkalommal nem örömest találkozom, az *Értesítő* 31d. számában bocsátá közre e' jutalomkérdést, 's az abban foglalt bántalmakkal bizonyosan méltatlanabbúl érinté *Munkácsyt*, mint ez eddigelé a' Jelenkor' szerkesztőjét illetheté, vagy illeté. — A' ‚*Rajzolatok*' 29dik számában közlött két első hírlapi furcsaság alatt X* jegy áll, *Nagy* urnak tehát előbb kellett vala tudnia, hogy a' korholt czikknek irója nem Munkácsy, kinek illy jegyekre nincs szüksége; mintsem a' ‚*Rajzolatok*'-nak, hogy az ‚*Allgemeine*' igazitásai alatt álló: „*a' Jelenkor és Társalkodó szerkesztősége*,“ nem Helmeczy, hanem *Nagy Ignácz* ur: 's igy bizonyosan nem a' ‚*Rajzolatok*' vétke, hogy a' Helmeczynek szánt nyillövésnek szükségképen *Nagy Ignácz* urra kelle visszapattannia. — A' ‚Rajzolatok'-tól valamint más szerkesztőségtől is, azt követelni, hogy minden *beküldött* czikknek, mielőtt közrebocsátaná, szigoru helyes- vagy helytelenségéről meggyőződjék, halmozott foglalatosságai' közepette épen olly méltánytalan, mint kivihetetlen kivánat volna; sőt azon esetben, ha a' szerkesztő a' beküldő valódi nevét tudja, vagy őt személyesen ismeri 's annak eddigi közleményiben sem durva izetlenségeket, annál kevesbé hazugságokat nem tapasztalt, egészen *szükségtelen* is. — Ugyan hányszor esett Nagy urnak érdemes (?) principálisa ezen hibába? Vagy nem volt-e nagyobb hibája a' Jelenkornak, mellynek, mint politicai lapnak, *biztos* levelezőkre szükség szert tennie, midőn ezelőtt két évvel a' szántszándékos gonosz, *ismeretlen* kéztől beküldött, otromba *hazugságoknak* Somogy-megyéről, adott helyet lapjaiban; mint ha a' ‚Rajzolatok,' bizonyosan most először a' *szigoru* igazság' rovására, egyik ismerősöknek nem egészen alaptalan észrevételeit, a' rubrica' czimének megfelelő elmésségekbe szőve, adják a' nevetni szerető közönségnek, melly jövő pillanatban tán már el is felejté nevetése' indító okát!—Azonban hiszem, hogy *Nagy* ur teljesen meg van győződve arról, mikép ezen csekély méltatlanság a' ‚Rajzolatok' részéről csak porszem azon nagyszerű 's *becsületjáró* dolgokbani ármánykodásokhoz képest, — minőkkel a' ‚Jelenkor' szerkesztősége a' „Rajzolatok“ szerkesztőjét mindeddig illeté, vagy illetni hagyá. — A' három-arany jutalmat elnyerni a' ‚*hirlapi furcsaságok*' irójának legkevesebb kedve sincs, ki, állitása szerint, a' legio *újszóval* a' kissé erőtetett 's néhol elszórt stilust akarja értetni, 's szivesen venné ha *Nagy* urnak kedve volna *ennek* bebizonyitására három aranyat ajánlani. —

Ennyit Munkácsy' nevében, ki elutazván lapjai' szerkesztésével engem' szíveskedett megbízni.

Frankenburg.

EPIGRAMMA.

Mai vitézség.

Táltosi nagy szájjal kürtölgeti bajnoki tettit,
Nemtelen átkot hány ellene' sergeire. —
Hir van, az ellenség jő, — Táltosi hősi hevében
Kardját hátra hagyá, 's hirnökül elszalada.

ZENEI.

HIR- 'S DIVATLAP.

PESTI HIREK.

1.) Hazánk' lelkesebb iróí közül Kunoss az első, ki ritka és szép elmetehetségeit, a' már eléggé köztudomásitott dunaáradás által károsultak' egyik osztályának, a' földnép' gyámolitására 's fölsegéllésére ajánlja. — — Ugyan is ő, azon valódi részvét' nemes érzetében, mellyel valamint egyes honfiaink, ugy a' szomszéd tartományok polgári 's emberszerető készséggel járulnak e' nagy csapás' enyhitéséhez, tehetsége szerint segedelmezéssel kiván lenni azok iránt, kiknek erre legnagyobb szükségök van; 's ‚Természet' czimü folyóiratában, melly tartalombősége 's érdekessége által már is túlhaladja minden e' nembeni magyar lapjainkat, egy elbeszélések 's költeményekbül álló munka' közrebocsátását hirdeti, e' czim alatt: ‚A' részvét' gyöngyei,' mellynek egész jövedelmét kizárólag a' megkárosult földnép' hasznára forditandja. E' szép és nemes lelkü vállalat' előmozdításához Kunoss ur legjelesb iróink dolgozataikkali hozzájárulását igéri, miután ő, iróí együttmunkálkodásán kivül, a' gyüjtemény' megjelenésére szükséges kiadásokat saját költségével kész födözni, hogy igy a' bejövendő pénzsegély tisztán a' fön kijelelt czélra fordittathassék.

Örömest hisszük, hogy e' nemes és jótékony czélu vállalat az egész hazában rokonlelkekre találand, kik valamint a' hőkeblü vállalkozó' fölszólitását az emberiség' ügyében, méltányolni, ugy ennek előmozditásán tehetségök szerint munkálódni fognak. A' körülményesb tudósitásokat lapjaink azonnal közlendik a' t. közönséggel.

2.) A' pesti angol-kisasszonyok nevelő intézete azon szülék megnyugtatására, kik a' közelébb Pesten dult árviz miatt ez intézetben lévő gyermekeik iránt netalán aggodalomban voltak, tisztelettel jelenti: hogy erős alkatu háza, melly sérelem nélkül maradt a' pusztító veszélyben, nem csak az intézethez tartozókat minden bajtól megóvá, hanem másoknak is biztos menedékül szolgálhatott. — Az élelmi szerekben sem szenvede az intézet szükséget, mert részint ön előre látása, részént ő cs. kir. Fölsége kegyelmes Nádorunk atyáskodó gondoskodása, 's több emberbarát' segélye jóeleve elháritá azt. — A' nyilvános vizsgálat, melly épen mart. 14re vala kitüzve, ekkor ugyan meggátoltatott, de a' veszély után azonnal folytathatván minden tanulmányok, a' köz vizsgálat is folyó april hó 10én már megtartatott. Midőn tehát az intézet az illető szüléket ezekről tudósitaná, magát további bizodalmokba ajánlja.

3.) Pesten a' nemzeti casino' termében ma, déli órákban, kezdetnek ismét a' hangászati mulatságok.

4.) Aprilis' 19kén, Ő császári kir. felsége', uralkodó királyunk' születése' napjának ünnepére, a' magyar színházban kettős világositással adaték: „Dominique az ördög' czimborája.“

5.) A' pestbudai hangász-egyesület által a' „teremtés“ czimü oratoriumnak apr. 22re hirdetett előadatása rögtön támadott akadályok miatt rövid időre elhalasztatik. (Hnmsz.)

6.) Bécsbe Liszt J. művész hazánkfija e' f. h. 18kán megérkezvén külföldről, a' viz által károsult magyar országiak javára hangversenyt adott — Reméljük, hogy ő' jeles hazánkfija, miután gyermekségétől fogva külföldön tartózkodott, honját és igy talán Pestet is meglátogatja. (Hnmsz.)

DIVATKÉP XV.

Dáma, vadászöltönyben.

Figyelmeztetés.

Kiknek szándékuk a' „Rajzolatokat“ évnegyedre hordatni, az előfizetés elfogadtatik minden cs. kir. posta-hivatalnál, hol ára képekkel 3 frt. p., helyben pedig 2 frt. 30 krjczr. pengőben.

Szerkeszti Munkácsy.

NYOMATIK LANDERER ÉS TSUPEL.

Pest
Aprilis 26kán
1838.
33dik szám.
RAJZOLATOK
A'
TÁRSAS ÉLET
ÉS
DIVATVILÁGBÓL.
Megjelen e' divatujság hetenkint 2szer. Helyben félévi dija 4 frt., egész évi 8 frt. Postán 5 fr. és 10 fr. pengő.
Előfizethetni uj-világ utczában Reisinger házban 554ik szám alatt. És minden cs. kir. posta hivatalnál.
Negyedik év'
Szent a' Törvény! szent a' Béke!
Ez legyen Hazánknak éke.
Elsö fele.

EGY SZERELMES' KÍNORÁI.

NÉMET ÉTEL, MAGYAR PAPRIKÁVAL.

FÖLTÁLALVA FRANKENBURG-TÓL.

I.

Télhó' 24dikén 1838.

Soha sem akarok többé szerelmes lenni! — Soha sem? Lassan, barátom, nem kell hirtelenkedni! Mért soha sem? Tán azért, mert nevetség' tárgyává lettél; oh, sokkal híresebb emberek, mint Te vagy, lettek már nevetség' tárgyává: ne mondd, hogy azoknak joguk volt nevetségessé lenni, miután valamelly hetiegyesület' tagjai voltak, 's így a' nevetségesség' átkát már bölcsőjöknél nyerék el; mert ezek nem tudnak olly *jóizűn* nevetni nevetségességökön, mint Te, szerelmeden! — Nem, nem, én semmit nem akarok elesküdni, ellenben sorsom' daczára ismét olly szerelmes lenni, minő szerelmes csak egy fiatal iró lehet verseibe, vagy egy buzgó hazafi, az ugynevezett kakasülőn, ez vagy amaz színésznőbe 's a' t., 's a' t. — Hála a' mulandóságnak! én azon szerencsétlen estét vitézül kiállottam, 's midőn most annak emlékét gondolatimban ujolag fölébresztem, előre tudom, hogy e' mulatságból csekélyebb hasznom leend, mint Schedel doctornak egy tuczat meggyógyított háramiából.

A' te kedvedért áldozom föl magam, olvasni és gondolkodni szerető ifju! csudáljad önmegtagadásom, melly semmit nem titkol el előtted, 's vedd szivedre keserű tapasztalásait egy huszonhat éves öregembernek, 's fordítsd azokat hasznodra, hogy ugy ne járj mint ő; mert nem minden ember bír azon tehetséggel, olly jóizűn nevetni balesetén, mint — én nevettem.

Mikép szoktam szerelmes lenni, azt szükségtelen mondanom, az olvasó untig tudhatja beszélyeimből. Igy történt tehát, hogy a' mult évi nyárban egy fiatal lánykába szerettem, kit *esthajnalkor* láttam először életemben.

Néked, kedves olvasó! mint reménylem, elég poetai gondolkozásmódod van, melly nem hagy azon közmondásra emlékezni, hogy ‚este minden macska szürke,' azaz: hogy este minden leány elég szép arra hogy belé szerethessünk. Ezen közmondás itt csak azért jutott eszembe, mivel féltem hogy neked juthatna eszödbe. — Azonban a' magam poetai gondolkozásmódomról nem tudlak hívebben értesíteni, mintha azon gyönyörű dalokra utallak, mellyeket akkori szerelmem' napjaiban csináltam, *à la Heine* p. o.:

Die Narr'n sie sehn, wie meine Lieb
Die Wangen mir gebleicht,
Und wie der Frohsinn und die Lust
Aus meiner Seele weicht.

Nun glauben sie recht superklug,
Ich hätte wohl den Spleen;
Und die gerade Schuld daran,
Die will mich nicht verstehn.

Und mag es sagen alle Welt
Dass ich ein Narre bin,
Oh wär sie eine Närrin nur,
Ich schlüg sie aus den Sinn.

Szívesen lefordítanám néked ezen verseket, jánoshegyi szülöttimet, ha szerencsésebb magyar

költő volnék, mint nem vagyok, 's már ki is nyomattam volna, ha azokat eddig akármellyike pesti könyvárusainknak, saját költségén, világba ereszteni szándékolná. Oh a' könyvárusok különös emberek, nem gondolnak ők a' szív' ömledezésivel, nem a' faggató reményekʼ halomíveivel. 24 sonettet, 12 románczot, 6 balládát, 32 nyári dalt 's egy három íves Fantáziát négy kézre és négy lábra, utasítottak vissza; uram! bocsáss meg nékik, mert nem tudták, mit cselekesznek!

Toggenburg vitézʼ hüsége az enyémhez képest olly parányi volt, mint egy laplandiai és magyar paraszt' míveltsége, egybehasonlítva; azonfelül ő minden reggel és este láthatta imádottját, tiszta alszoknyában, csipkés hálófejkötőben, hímzett papucsokban, 's a' mellett más leánynyal nem volt ismeretsége; — *god dam!* — a' fiunak átkozott kevés munkába került hüsége!

De kinek van fogalma a' magam helyzetéről? Julius' 20dikától télhó 24dikeig egy szemmel sem láttam istennőmet, de igen is sok más aszszony- és leányszépséget, minőt Pesten minden zúgban, a' nagyok' szalonjaiban ugy mint a' legutósó kontárszabó' műhelyében, a' pipereasztalnál ugy mint a' mosóteknőnél, találhatni, 's mellyek egészen más főket bolondítottak már el, mint az enyémet. Ki nem ismeri a' szeretetre méltó D. bárónőt, ezen dicsőült Caeciliát a' zongoránál, és az x— kávéházi pénzszedőnét? ki mulatott S. dalnoknéval, a' nélkül hogy egy fölhabzsolt trillával nem futotta volna be Pestbuda' virányait, 's csak harmadik nap juthata ismét eszéhöz? Ki varratott már L. szabónál, és nem érezé, miként szíve egyszerre szükebb lön köntösénél, midőn az üvegajtón keresztül megpillanthatá a' szép *Ninát?* 'S ki nem mosatott még a' halványpiros Juliskánál, ha a' *bon ton*hoz akart tartozni, és nem volt egy negyedre fülig szerelmes? Ki látta *Ágnest* — háh! Ágnest! ki az egész fő és alrendű férfivilágot maga után húzta, mint vesszejét az üstökös csillag? valóban még most sem foghatom meg, hogy ezen százezerek' birtokosnőjébe nem lettem szerelmes. Azonban rendkivüli volt ismeretlen urném iránti hüségem, melly nem engede, Israel' fiai gyanánt a' pusztában, — arany borjúnak áldoznom.

Ma estve, télhó' 24dikén meglátogatám Lajos barátomat; (nb. nékem nincs barátom, kit Lajosnak hínak, valódi nevét azonban két egyszerű okból nem merem ide tenni; először: mert nem akarom; másodszor: mert találdki szomszédaimnak különféle mendemondáit kikerülni szeretném). Az idő sok beszéd között hamar múlt, 's én tőle estvélyire marasztaltattam. — Lementünk az étszobába, az ajtó megnyilik és — imádottam az első, kit megpillanték, midőn egy el nem sült főhajtással belépénk.

Mari, ugy híták kedvesemet, Lajosnak húga volt, ki félévi távolléte után tegnap jött vissza övéihez, 's kinek látásával barátom véletlen akart meglepni.

Lajos barátom, hugát korántsem tartá olly szépnek, mint én; ezen hibában a' világ, minden bátyaival osztozik: 's meglepetésemből származott zavarultságomat egy megcsalatott várakozás' következményének tulajdonítván, sátáni örömmel nézett rám; mire én még zavarodottabb levék.

Most ennem kellett! Irgalmas egek! ehettem-e csak egy becsületes falatot is? — Lajos anyja szüntelen kinálgatott — vérkönnyeket sírhattam volna kedvencz-ételem, a' tejes riskása, után, mellyet érintetlen kelle hagynom; mert a' kása mint egy pép, számhoz ragadt, ugy hogy mindig borral kellett lelocsolnom. A' patvarban is! Nem volt az soha igazán szerelmes, ki kedvese' átellenében ugy tud enni, mint K. sörházában egy megvendégelt éhes iró, kinek farkasétvágyáról az udvarló pinczérek nem tudnak elegendő csudálkozással emlékezni.

(Vége következik.)

LYÁNKÁM' SÍRJA.

Kérded vándor bús szememben
Egy titkos könny mért rezeg,
'S szívem a' hevessen érző
Mért sóvárg, mért érzeleg?
Kérded e' kebelnek titkát
E' kebelnek érzetét,
Ajkaim szomor panaszát
Arczomon a' bú' jelét?

Nézz a' kéklő hegy' tövébe
Hol olly derült tiszta ég,
'S hüs szellő mosolyg a' rétre,
'S zúgnak a' kis csermelyék!
Édes évet éltem én ott
Lyánkámnak hó kebelén,
És szívemnek érzetében
Boldog! boldog! voltam én.

Haj! de eltűnt már e' szép kor
Helyébe bú 's gyász vonúlt,
Mosolygó derült egemre
Barna felleg tornyosúlt;
Elvesztettem a' leánykát
Véle véle mindenem, —
És azóta csak komor bú
Zajong e' kidúlt szíven! —

Ott hol egy szirt nyúl az égre
'S olly borzasztó a' magány,
Ott hol a' fenyő sem zöldül
Dalt nem zeng a' csalogány —
'S hol csak a' sas' víjjogása
Hallatszik mint bús panasz:
Egy magányos sir van ottan:
A' leányka' sirja az.

'S már ne kérdd óh vándor tőlem
E' kebelnek érzetét,
Ajkaim' szomor panasszát
'S arczomon a' bú' jelét.
Óh inkább azt mondjad nékem
Meddig érez e' kebel,
Meddig fogja kínos harczát
Vívni gyász érzelmivel?

BÉRCZI

SZERENCSE KIVÁNAT A' TÜSZENTÉSHÖZ.

Azon szokást, a' tüszentőt szerencse-kivánattal köszönteni, már az elővilágban találjuk, aztán a' régi és uj idő majd minden nemzetinél. — A' rabinusok azt beszélik, hogy Jákob patriarcha előtt, minden ember egész életében csak egyszer tüszentett t. i. utolsó pillanatában, ugy, hogy tüszenteni, 's halni, egy, 's ugyan az vala. — E' szerint Jákob lett volna első ki tüszentés nélkül halt meg; de a' többiek mind tüszentve adák ki lelköket.

A' görögök a' tüszentőnek e' mondatot „Zeus tartson meg" mint minden szerencsétlenséget elforditandót szokták kiáltani.

A' vélemény, mellyen e' szokás alapul, többféle. — Némellyek szerint a' tüszentés közelbetegség' előjeléül tartaték; mások szerint, hogy a' tüszentés a' testnek rosz anyagát üzi ki, tehát betegségháritó: még mások, az azzal összekötött görcsös állapot miatt, bizonyos epylepticus, vagy átalában életveszélyes állapotnak tarták.

A' romaiknál a' tüszentés majd szerencsét, majd szerencsétlenséget jelentett, 's pedig: *szerencsét*, ha valaki jobb oldalra, 's ha kétszer, vagy négyszer tüszentett; — *szerencsétlenséget*, ha a' tüszentésnél balra fordult; ha egyszer, vagy háromszor 's ha az asztalnál tüszentett, midőn az éppen elhordatott.

Midőn *Themistocles* elébe három ellenséges fogoly királyi ruhában vezettetett, 's közülök egy jobbfelé tüszentett, közel győzelem' előjeléül jelentetett ki, mellyet Themistocles kivivandó leend.

Midőn *Xenophon* a' néphez szólt, egy hallgató jobbra tüszentett, 's következése lön, hogy Xenophon hadvezérnek neveztetett.

Általában a' régiek a' tüszentést éjféltől délig ártalmasnak, de déltől éjfélig hasznosnak tarták. — Több mint négyszeres tüszentés mit sem jelentett.

Mi több *Aristoteles* a' tüszentésnek egy istenéről is beszél, 's azt véli, hogy a' szerencse

kivánat a' tüszentésnél, különös tisztelet, melylyel a' fő, mint a' lélek' lakhelyek eránt olly kilökésnél viseltetünk.

Plutarchus, Socrates' nemtőjéről értekezvén, mondja: „Egy érverés, egy hólyagocska, vajmi csekély magában, még is nehéz betegségeket jelentenek. A' kormányosnak egy madár' kiáltása, vagy egy felhőcske szélvészt, 's fergeteget hirdet. — Épen igy a' tüszentés, magában csekély, valami fontos esetnek lehet előjele."

A' szerelmesek' ravaszsága, a' tüszentésnek, bár melly oldalra forduljon is a' tüszentő, kedvező fordulatot tud adni. — E' nemből ád *Catulus* egy példát, Akme, és Septimius' szerelmekről való tréfás énekében, mellyen Ámor' tüszentése a' szeretőknek szerencsejelül tünik föl.

Morin beszéli *), hogy a' szokás a' tüszentőt köszönteni, Monomotapa' és Florida' lakosinál azon időben, midőn a' spanyolok e' tartományokba jöttek, sőt a' hinduknál is létezék. Monomotapában mi több, szokásban volt, hogy a' királynak ha tüszentett, a' jelenlévők szerencsét fennszóval kiáltsanak, hogy az udvarnokok az előszobákban meghallják. 'S olly fennszóval utánzották, hogy a' város' minden utczáiban hallatszék, 's minden lakos egyhangulag viszonzá; 's igy egy királyi tüszentés, az egész fővárost lázongásba hozá. — Ha a' *Senaari* király tüszent, tüsténi minden udvarnok hátat fordít neki, 's mind két kézzel czombjaira üt.

Minden esetre a' tüszentés, mint természeti szükség' foganata, bizonyságul nézethetik az ember' szabad akarata ellen, minthogy nem áll kényünkben, akarunk-e tüszenteni, vagy sem; mihelyest orrgörcsünk' crisisét eléri, kéntelenitettünk tüszenteni, akarhatunk vagy nem. — Tegyünk kifogást, hogy még is hatalmunkban áll, a' tüszentési explosiót egy szippantás burnót, vagy más tüszentőpor által elősegitni; ez csak azt bizonyitja, hogy a' szabályokat kivételek erősitik.

A' nevetés legtöbbnyire elrútitja az arczot, csak keveseknél látni, ha nevetnek, kellemes vonást, legtöbbeknél az izmaknak kedvetlen fintorgatása jelenik meg. — — Még rosszabb a' tüszentés, melly által maga a' legszebb arcz is egy pillanatra az utálatosság állapotjába vegyül; mert az elhuzgált redős orr, kifordult vagy pislogó szemek, fintorgatott arcz, nyitott száj, 's maga az explosio — a' nézőkre 's halgatókra, kellemetlen bényomást okoz. Ahhoz járul még, hogy a' tüszentés gyakran, a' legroszabb időben lep meg, p. o. ha egy Candidatus patronusától hivatalt eseng, 's kérését — tüszentéssel kezdi meg: vagy: ha két szerelmes végre szerelemvallomásig jött, de azon pillanatban, midőn a' szerelem' első csokját akarja egymás' ajkira nyomni; egyik a' másikának elébe — kiáltva tüszent; — vagy ha a' *tragoedia' hőse*, egy nagy *halálos jelenés után*, repkény koszorúk, 's a' győzelem' zászlóinak menyezete alatt, némán 's mozdulatlan fekszik, de akkor aztán a' körülállók' csudálkozásának ünnepélyes, és fájdalmas csendjét, lármás — *tüszenéssel* félbeszakitja, 's egyszersmind önmaga kiált vivátot halálának.

Mondják, ha valaki beszél, vagy erősen állít valamit, 's egy másik tüsszentve accompagnirozik, ez a' mondottaknak igazságát erősiti. — Ha most egyik olvasóm e' czikkelyt dicséri; de egy másik gyalázza, az fog dönteni, hol, 's mikor 's melly oldalra tüszentett. B. F.

*) Memoriers de l'academie des inscriptions 4d. kötet.

NÉHÁNY HIRES IRÓ' ÉLETE.

FRANCZIA UTÁN:

B. BARKÓCZY FERENCZ.

(Folytatás.)

VIII.

Corneille Péter.

Corneille Péter Rouenban 1606d. eszt. született, szülei őt a' jogtudományokra szentelék, de ő abban kevés előmenetelt tett, 's tehát költészségre adá magát, a' nélkül, hogy eléggé becsülné idomait, mellyeket csak szerencsés eset által tanult ösmerni. — Egykor egy ifju bému-

tatá őt kedvesének, ki Corneillebe szeretett, 's ő érette első kedvesét elhagyá. Szerencsés szerelmét le akarván rajzolni *Mellitét* irá; e' darab nagy tetszéssel fogadtaték, Corneille most egészen ez' osztályra adá magát, 's több darabokat irt, mig végre *Medea* és *Cid*, lángesze' nagyságát jelelé. — E' darab 1636d. évben játszatott. Richelieu, Corneille hirére féltékeny volt, 's a' kritikusok, 's ocsárlók' vezére lön. Corneille csendesen maradt, a' közönség csudálá, 's tisztelé őt. E' darab, ujsága által olly mély bényomást tett, hogy, még soká közmondás maradt: *szép mint Cid.* Ezután 3 évvel a' *Horatiusok* és *Cinna* jelentek a' világ elébe; később *Polykrates* és *Pompejus*, 's végre a' *Hazug* spanyol után, egy olly darab, melly a' vígjáték' első ideáját adá. Költőnk' utolsó mestermüve volt *Rodogune*, még *Heraklius*-ban, és *Sertorius*' egy jelenésében megösmertetett ő, de utóbbi darabjai érdemetlenek a' nagy költőre.

Corneillenek szerencsés testalkata volt, ő nagy, teljes, alakja kellemes, szája szép, élénk, szemei tüzzel teltek, orra nagy, arcza nyilt, 's vonásai jelentők voltak; de mind e' jelességek majd nem elvesztvék, viseletének egyszerüsége, vagy is inkább aljassága által; ő szokásszerint olly restül volt öltözve, hogy egy spanyol, ki Corneillet kivánesi volt láthatni, öt durva normand szatócsnak tartá; ő keveset, 's rosszul beszélt, kiejtése hibás volt, senki sem olvasá rosszabbul verseit, mint ő maga. — Ám de azért jeles characterü volt.

Egy testvére volt, ki is nagy érdemekkel birt, csak hogy Péter által meghomályosult; de azért Corneille Tamásnak is szolgáltatott igazság, 's becsültettek érdemei. E' két testvér kimenté mind azt, mit testvéri szeretet tehet, ők két testvért vettek nőül, 's legszorosabb összeköttetésben éltek. Mindkettőnek több gyermeki voltak, 's ugyan egy házban laktak, 's a' mi fölötte ritka, mindketten költők, 's jó barátok voltak; 25 évi házasságok után, még soha sem gondoltak nejek' jószágának felosztására, 's az csak a' nagy Corneille' halála után történt meg. — Mindketten egyébiránt geniere nem egyenlők, hason könnyüséggel irák verseiket. — .... Tamás *Ariana* czimü legszebb drámáját 17 nap alatt készité.

Mondják, hogy Corneille Péter öregségében sok tiszteletet éldelt, 's hogy a' szinházban (valamint a' herczegek' beléptekor) mindenki felállott ha ő oda belépett. — Ellenben az is igaz, hogy utolsó darabjait idegen szinházaknak kénytetett eladni, mert az, mellyet még is ő maga alapitott, nem akará azokat többé elfogadni.

Corneille meghalt mint legidősb tagja a' franczia akademiának 1684d. eszt. 78 éves korában. — Ő egyenes, 's igazságos férfiu volt, *független*, sem nagyon gazdag, sem pedig szegény, 's tehát legjobban rajzolhatá a' *romai rényt.* — Testvére Corneille Tamás, követé őt a' franczia akademiában, 's még 25 évig élt.

IX.

Moliere.

Poguelin János, 1620d. eszt. született. Atya udvari kárpitos volt, 's a' gyermek 14 éves koráig annak boltjában dolgozott, 's alig tanult valami kevesét olvasni. De János később meggyőzhetlen idegenséget érzett atyjának kézmive iránt, 's végre sok fáradsággal kivivá, hogy Jezsuita collegiumba küldetett, hol öt oskolaéven át követé herczeg Contit, ki később barátja, 's a' mivészetek' pártfogója lön.

Poguelin, Gassendi alatt, mindinkább mivelé magát, — de mivel atyja beteges lön annak szolgálatát el kellett a' királynál látnia, ő XIII. Lajost Párisba követé, 's a' játékszinhez való vonzalma ujra fölébredt. — Vándor társaságokból Corneille Péter egy rendes szinházat alapitott, több apró társaságok követék e' példát, Poguelin is nem sokára több ifjakkal egy társaság' alapitására egyesült, melly a' „*hires*“ tiszteletnevet nyeré. Csak most határozá el magát Poguelin minden tehetségét 's iparját szinjátékokra forditani. De a' kor' előitéleteit kimélendő

Moliere nevet vön fel. — Moliere most több apró darabokat készitett, minekelőtte az első szabályos vígjátékkal (l'etourdi, a' feslett ember) föllépett. Lyonból, hol e' darab először adatott Languedokba ment, hol herczeg Conti ki egykor tanuló társa volt, őt titoknokává akará tenni „Én" mondá Moliere „meglehetős jó színész vagyok, 's rosz titoknok leendnék. Miután ugy egy ideig a' tartományokat áltjárá, 1658d. viszszatért Párisba. Herczeg Conti most béjárást szerzett neki a' Monsieurnél XIV. Lajos' egyetlen testvérénél. Végre rábeszélék Molieret társaságával Párisban letelepedni, 's a' király' testvére pártfogolá őket: két évvel ez után, a' royal palota' tereme üriteték ki nékik. Moliere 1658d. évtől 1673d. eszt. játszatá darabjait.

Azok, nem mind egyforma becsüek; de a' gondosabban kidolgozottak mestermivek, — p. o. *Tartüffe* az embergyülölő, 's mások. A' tragikaiban nem volt nagyon erős, szomorú darabjai gyengék, 's hidegvették, de azért ő a' legjelesb comicus, legfinomabb szemlélő, 's legelménczebb, ki valaha vigdarabokban a' szinre dolgozott.

Moliere mint színész is jeles comicus volt, de itt sem sikerültek kezében a' komoly szerepek. Ő nem volt sem száraz, sem kövér, meglehetős magas, jó magatartása, és szép lába volt. Lépése figyelmes, kinézése nagyon komoly, orra nagy, épen ugy a' szája ajkai szélesek, arczszine barna, szemöldöki feketék, 's vastagok, 's az azokkal való mozgási sok comicai hatást szereztek neki. Egyébiránt szelid, szives, 's nagylelkü volt, 's nagyon örömest beszélt; ha darabjait felolvasá, azt akará, hogy a' szinészek oda vezessék gyermekeiket, 's azoknak természetes gerjedelmit megtanulják.

Moliere okosan, 's nemesen használá vagyonát; ő mindig egybehivá a' lelkes férfiakat. — Antevilban volt egy falusi háza, hol magát mivészete terheitől kinyugvá. A' nagy Conde nem csak kellemesnek találá Moliere társaságát, de tanulságosnak is. Ő ifju talentomokat gyámolitott, a' többek között Racinet is, kinek első darabjáért ámbár azt nem játszották, Moliere 100 Lajos-aranyat ajándékozott neki. — Mindazonáltal idővel soha sem lehettek Moliere és Racine barátok.

Egykor Moliere egy szegénynek alamisnát adott, — egy pillanat múlva vissza jött az: uram, mondá ő, önnek nem volt tán szándéka nekem egy Lajos-aranyat adni, én vissza hoztam azt. Tartsd meg barátom, monda Moliere, 's itt még egy. Aztán fölkiálta: „Hová fog még a' rény rejtözni.?"

Házitartásában Moliere nem volt szerencsés. Ő 1661dik. eszt. egy fiatal leányt vett nőül, az évek' egyenetlensége, 's az elcsábitás' kecsei sok gondot okoztak neki. Utósó darabjában, *a' képzelt beteg*, ő kinek melle már az előtt vérhányás által elgyengült, vonaglástól meglepetett, 's haldokolva vitetett haza, hol 1674b. vérében, melly száján folyt ki, megfuladott 53 éves korában. Egy lelkes leányt hagyott maga után.

Molierenek csak némi szabadkozások után engedtetett becsületes temetés, de azért a' franczia akademia mellszobrát az Akademicusok képei között felállitották. Hamvai összeszedettek, 's a' museumban Boileau, Lafontain, 's Racine' hamvai mellett megtartattak.

(Folytatjuk.)

HIRLAPI FURCSASÁGOK.

1.) A' Honművész' 22dik. számában valami Klestinszky László — ezt irja Kassáról: ‚Április 1sö napján .... váratlanul a' „garabonczás diák" vig (,) tüneményes *dalos*játék (!) 3 szakaszban (irta Munkácsy János, muzsikáját Pály Elek) adatott. Hubenay a' czim-szerepben *tetszést* nyert, 's játék végén előhivatott. *Komárom*y (Harsánytorki) a' karzatnak *tetszését nagy mértékben* nyeré meg; ugy látszik, e' szerepben egészen elemében volt. A' többi személyről, minthogy a' darab *legkisebb tetszést* sem nyert, ... említést tenni nem méltó.'

Kiemeljem-e még néked, türelmes olvasó! e' közleménynek remek *sületlenségét?* Egy szót sem ezen *laczi*-konyháshoz (Krippenreiter), hanem *Mátray* urat kérjük, ne gyanusitsa tőlünk szivesen elismert szerkesztői tapintatát illy józanész elleni mázolások' fölvételével.

2.) Annyi nálunk a' korholás, értelmetlenség 's mély belátás hiánya miatt, hogy alig van vége hossza. Azt gondolná az ember, nálunk mély

belátásu férfiak nincsenek is. Az Athenaeum 32dik számából azonban ellenkezőt olvashatni Bajzának im e' soraiban: „A' néző *megáll* a' szinházban (De hátha leül?) 's egy sereg kifogást teszen, a' nélkül, hogy a' machinának (Ugyan mellyiknek?) belsejébe tekint*h e t*vén, *látná*, hogy a' miket ő kigondolt és mond, az a' színház kormányzóinak fe*j e i k*ben is *megfordult*, 's *végtére* sem tehették azt, mit ohajtottak hanem csak a' mit tenni lehetett.“ — A' néző tehát nem bir belátással a' színház' kormányzóinak fejébe; de annyival inkább bir Bajza az övébe, mert lám egész biztossággal állitja, hogy a' miket a' néző mond, sőt a' miket csak *kigondolt*, már az a' színház' kormányzóinak fe*j e i k*ben *megfordult*. Hogy Bajza' fejében megfordult valami: azt fönebb idézett soraibul látjuk; csak sajnálkozunk, hogy *jobbra* nem fordult, 's méltán aggódunk, hogy még roszabbra is fordulhatand. — —

NYILT LEVÉL

GRAESSMANN URHOZ.

Pesten, Lépoldutcza, aprilis' 25dikén.

Kedves Graessmann ur! Lélekszakadva rohan bé hozzám kegyed' embere, 's kéziratot kér az utólsó előtti lapra: valóban a' legkínosabb zavarban vagyok kivánata végett; azt gondolja-e kegyed, hogy a' kéziratokat ruhaujjaimból rázhatom ki, vagy tenyeremen teremthetem elő:

‚Wachst mir ein Manuscript auf flacher Hand?‘

mondja *Schiller* vagy Bajza, nem tudom bizonyosan; de az kegyednek mindegy lesz, ki kéziratra ¦vár, hogy a' szedésben meg ne akadjon. Kegyed, édes Graessmann ur! patvart sem törődik egy keziratszegény *vice*szerkesztő' bajaival, mert azt hiszi, hogy a' dolgot, mint minden *Vicék*, csak könyebb oldalánál *markolom*, vagy tán épen nem is markolom meg, 's kegyedet néhány iskolafirkával elégitendem ki, vagy legrosszabb esetben pár mázolattal magam gyárából, mellyet kegyed' véleménye szerint, két negyed — a' határozott idő alatt — összeférczelhetek. — De kegyed felejté, hogy egy magyar irónak 's ujságszerkesztőnek, ha mindjárt *Vice* is, van becsületérzése; (ezt ugyan kegyedtől nem vehetem rosz néven, mert mit az ember ritkán lát, azt el is szokta felejteni); ki a' fizető publicumnak nem akarja, mint egy kalácssütőné, friss árut gyanánt árulni avas süteményét. — Im egy pár apró czikkely. Eredetiségekről nem állok jót; mert nálunk az *eredetiség* nem olly olcsó áru, mellyet néhány napi órával lehetne megvennünk; oh nem; esztendők kellenek egy beszélyhez, 's negyedszázadok két kötet eredeti színműhez. Jó napot, édes Graessmann ur! máskor ne számolja ki hibásan a' hasábokat, 's ne hozzon ismét illy menkő zavarba. — *Frankenburg*.

Anekdoták.

1. ‚Mit evett és ivott ma kegyed?‘ kérdé egy uracs iró-ismerősét. ‚Öntestem, 's véremet!‘ — felele ez. ‚Kegyed tréfál!‘ monda az. ‚Nem biz én!‘ felele ez. ‚Dehogy nem!‘ monda az. ‚De igen is, nem!‘ felele ez. ‚'S mikép lehetett ez?‘ monda az. ‚Ugy hogy — *könyvkiadóm* ebédre hitt,‘ felele ez.

2. ‚Doctor! mért vesztettem el fogaimat?‘ — kérdé egy dáma X. doctort. ‚Mert nyelvével koptatta le azokat nagysád!‘ — volt a' kritikus doctor válasza.

Mese.

Egy vidám esíz, melly az időt dalolás 's ide tova röpködés közt tölté el, a' közellévő torony' hasadékiban megpillanta egy mély gondolatokba merült baglyat. — ‚Szomszéd asszony!‘ kiált a' vidám madárka, ‚ezekre a' fákra napmeleg és napvilág süt, jöjjön ide kegyed; ne álmodozzék ott mogorván; ha mindjárt szúr is a' nap, de melegit is, és vidám életre költ!‘ A' bagoly ezeket válaszolá komoly méltósággal: ‚Hallgass csevegő! nem adok hitelt szavaidnak; nékem csak a' *sötétség* tetszik, *ez* táplál engem 's szerez *jólétet*: védelme alatt leginkább tenyésznek és díszelgnek *műveim*. A' *tiszta napfény* halálos ellenségem, nem akarlak sem tégedet, sem a' napfényt látni. — Tanuság: *fiat applicatio!*

Jeles mondások.

A' kiváncsiság ellentétben áll a' tudásvággyal 's azért többnyire üres fők' vagy henyék' tulajdona.

Kézirat után közli B. F. D. K. L. M. N. 's a' t.

Az igazság ágyuhoz hasonlit, azt elsütni igen könnyü, de ha az ellenünk szegültnek dörgését hallani akarjuk, nagy bátorságot kiván.

Eredeti gondolat. Fordítá M. O. X.

HIR- 'S DIVATLAP.

PESTI HIREK.

1.) A' test és lélek szilárdulását egyiránt eszközlő mozgások közt, mind hasznára mind müvészi becsére nézve első helyen áll a' vivás mestersége, mellynek szükségét az ujabb időkben csak pulya-lelküek nem érzik, Annyival örvendetesb tudnunk, hogy literaturánk e' nemben is gazdagult. Domján ur t. i. a' nemzeti vivó intézet egyik tanitója, 's legügyesb vivóinknak egyike, bevégzé a' vivásrul irt munkáját, 's szándéka azt 26 ábrázolattal fölvilágositva kiadni. Maga nemében egyetlen egy munka leendvén e' tárgyban, honi nyelvünkön: előre jósolhatunk neki szapora kelendőséget; mi a' szép tehetségü 's fáradatlan munkálkodásu müvészt és irót egyiránt buzdithatja szándékának minélelőbbi valósitására. Természet.

2.) Folyó hó' 28d. Egressy Gábor' jutalmaul, a' magyar szinpadon ‚Lear' szomorujáték fog adatni; Shakspeare Vilmos után Jakab Istvántól fordítva. A' szorgalmas szinésznek, ki a' darab' választásával jó izlését bebizonyitá, számos nézőket kivánunk.

3.) Rózsavölgyi Márk' legujabb ‚Postasip' czimü magyarja zongorára, Kunoss' ‚Természet' czimü ujságához mellékelve, jelenend-meg.

4.) A' vasárnapon, április' 22dikén tartatott casinói hangversenyre igen csekély számu hallgató jelent meg. A' játszott darabok közül a' boleronak, zongora és violoncellóra, Baldieri kisasszony és Vagner urtól remekül eléadva, illett az elsőség.

KÜLHIREK.

1.) Azon sok és nemes jótétigyekezetek közül, mellyek a' pestbudai szerencsétlenek' fölsegéllését tárgyazzák, különös emlitést érdemel a' Bécsben Diabelli Antal ur és társainál megjelent balláda: ‚a' mentő,' Vogeltól; muzsikára téve, énekhangra zongora kisérettel Müller Adolftól. A' balláda' tartalmát egyike azon sok szivemelő jelenetnek teszi, melly ezen szerencsétlen időszakban történt, 's a' tisztelt költő' érzékeny egyszerü monorjában van irva. A' hangszerzemény egészen megfelel a' textus' szépségének, 's igen énekelhető, valamint a' kiadás igen tetsző 's czimképe fölötte megható. Kétszáz példány' jövedelmét a' derék kiadók a' fönemlitett szerencsétleneknek ajánlják.

2.) Azon nagy szerencsétlenség, melly országunk' fővárosait érte, a' külföldön is előhivá nemes szivek' részvétét. A' ‚Humorist' 63d. számában néhány lelkes emberbarátot hoz föl Dunaeschingenben, kik fölhivást bocsátottak a' két dunapart' lakosihoz, mi szerint ezeket adakozásra szólitják a' fennebb nevezett szerencsétlenek' fölsegéllésére. Forró köszönetünk idegen nyelvü testvéreinknek a' távolban!

3.) Brüsselből irják, hogy az alsó néposztály' lármás dúrvaságáról csak annak lehet fogalma, ki már az ottani szabad ég alatti szinházban jelen volt. Ugyanis a' földszin szüntelen zsarnokolja, a' páholyokat. Mihelyt egy dáma csak megmozdul páholyjában, vagy hátát a' publicumnak forditja, tüstint kezdődnek gúny és orditozások, olyannyira, hogy valamelly finomabb társaság igen ritkán láttathatja magát e' szinházban.

4.) A' párisi tolvajok most már hajfürtöket is lopnak, ha alkalmok nincs más prédához juthatni. Egy leánykának nem régiben lemetszették hajfonadékait, a' nélkül hogy ez észrevenné.

5.) Az orleans-i herczeg 500 frankkal járult Molière, emlékszobra' fölállitásához.

6.) Bizonyos Isoard Mailandban ujnemü hegedűt készite, melly két fujtató' segedelmével ad hangot, A' hangszer olly formán tartatik mint a' gordony-hegedü, 's a' fujtatók a' lábakkal mozditatnak. Müértők állitják, hogy egy húros hangszer sem bir azon gyönge és kellemes hanggal, minővel Isoard úrnak ezen uj ta'álmánya.

Figyelmeztetés.

Kiknek szándékuk a' „Rajzolatokat" évnegyedre hordatni, az előfizetés elfogadtatik minden cs. kir. posta-hivatalnál, hol ára képekkel 3 frt. p., helyben pedig 2 frt. 30 krjczr. pengőben.

Szerkeszti Munkácsy.

NYOMATIK LANDERERBESTÜIVEL.

Pest, Aprilis 29kén 1838. 34dik szám.

RAJZOLATOK
A'
TÁRSAS ÉLET
ÉS
DIVATVILÁGBÓL.

Megjelen e' divatujság hetenkint 2szer. Helyben félévi dija 4 frt., egész évi 8 frt. Postán 5 fr. és 10 fr. pengő.

Előfizethetni Sebestyén utczában Sebástiany házban 390ik szám alatt. Ka minden cs. kir. posta hivatalnál.

Negyedik év' — Szent a' Törvény! szent a' Béke! Ez legyen Hazánknak éke. — Első fele.

EGY SZERELMES' KÍNÓRÁI.

NÉMET ÉTEL, MAGYAR PAPRIKÁVAL.

FÖLTÁLALVA FRANKENBURG-TÓL.

(Vége.)

II.

! ! !

Ezen három fölkiáltó jel nem áll itt hiában, valóban nem; az olvasó mindjárt meg fogja tudni, mért nem?

Boszonkodásból t. i. hogy a' riskásáról le kelle mondanom, a' borhoz tartám magamat, 's nem bántam nagyobb kimélettel az előttem álló valódi champagnerrel, mint valamelly színigazgató a' fordított darabokkal, mellyektől ő ugy, mint én a' champagnertől, nem tudtunk megválni. Mi irók, azaz: mi egyesület nélkül *egyesült* irók, kik t. i. nem vagyunk *egyesült* irók közül, kik a' honnak pazaron hintett adományaiban részesülnek, nem igen férünk mérsékelt életmódunk mellett valódi champagnerhez, 's azért nem annyira a' mi, mint életmódunk' hibája, ha egyszer túlcsapunk a' mértéken, 's imádottunk' jelenleté által még inkább fölbúzdítva, *egy* huzomra üritjük ki mindig poharunkat, ugy hogy két negyed alatt, 1—2—3! az isteni ital fejünkbe szállandott.

'S hogy még egészen elveszítsem nyugalmamat, Mari a' klavírhoz ült, 's hófehér kezeit a' billentyüzetre tevén, *Chopin' mazurját* — uram teremtőm! ha *Landerer*nek volnának kótajelei, mindjárt ide szedetném azon gyönyörű művet — kezdé játszani. Ki nem hallotta még *Chopin' mazur*jait; ég és föld! ki nem hallotta azon túlisteni hangokat, mellyek *józan* fejemet is mindig olly tüzbe hozák, mintha az ördöngös franczitalt akószámra öntöttem volna gégémbe. — Brávo, Chopin! éljen a' lengyeltáncz!

Félőrülten tomboltam a' padozaton, mintha divatos galopptánczoló volnék, a' tactust mindkét lábammal vertem, 's mellettem álló Lajos barátomnak szőke hajaiban menkő revolutiót készülök tenni, ha ez rohamásom egészleni kitörése előtt, még elég jókor, a' szoba' másik oldalára nem menekszik.

Végre elhagyá Mari a' játékot, 's én lassanként magamhoz kezdék jönni. Elég bátorságot nyerhettem utóbb, kedvesemmel néhány okos szót is válthatni. Kérdezém, miként mulatott távolléte alatt, nem kivánkozott-e ismét vissza Pestre, meglátogatandja-e a' jövő casinói bált, mikép tetszett néki a' tegnapi színjáték, látta-e *Bertoletti*' bolháit, olvasta-e *Saphirnak* tegnapi Humoristáját, hallotta-e már, hogy Bajzánknak verseit, Europa' minden míveltebb nyelvére áttenni szándékoznak? 's a' t., t. i. több illy féle kérdést, melly a' nagyvilági divathoz tartozik, 's időpótlékul szolgál, ha épen nem tudunk, vagy nincs alkalmunk másról szólani. —

Beszéd közben észrevettem ugyan, hogy a' szobafalak mintegy keringőst jártak velem, de ki hiheté, hogy a' gonosz lélek, salva venia: a' sátán, három pohár champagnerrel engem végkép meg fog rontani? — 'S fájdalom, ugy lön! Veszedelmem olly közel volt, mint akármellyik kritikus' bonczoló kése műveinktől személyünkhez, 's olly történeti tanuságos, mint egy színésznő' *estéi*. Azon három fölkiáltó jel a' II.

után utmutatásul szolgáljon kegyes olvasómnak, mikép éljen kedvese' jelenlétében a' champagnerrel, ha még is átkozott józanságában illőleg meggyőződhetik egy három pohár champagnert leöntött szerelmes kínóráiról.

Haza akartam menni; de Lajos barátom, ki hugával egy ennek holnap reggel a' *gőzössel* elutazandó barátnőét szándékozék meglátogatni, azt akarta, hogy vélök menjek, miután utam a' nélkül is arra vezet. Mindkét kézzel ragadám meg az alkalmat, Marival néhány perczig tovább együtt lehetni; de ki kételkedik, hogy másképen tehettem vala? — Bár csak haza mentem volna!

Mari a' mellékszobába lenge, hogy kalapját föltegye 's köpönyegét magára vegye, 's *két percz* mulva visszajött. Látni, hogy Mari nem volt közönséges leány! Én is kalapomért akarok szaladni 's midőn az ajtónál álló pohárszékhez közeledem, szemeim mindig Marin függesztve, Lajosba ütközöm 's fejeink kegyetlenül összekoczczannak. ‚*Pardon!*' kiálték 's egy hirtelen fordulattal Mari' anyját szinte fellökém; — ‚ezerszer engedelmet kérek,' mondám akadozva, 's egy lépéssel visszatántorgok: ekkor csizmasarkammal kedvesemnek másfél ujnyi hosszu, ékes lábára tapodtam. Millio menkő! ez több volt, hogysem kétségbe ne essem; de még nem elég, hogy egészen meg ne őrüljek.

Mari, a' szelid, égi teremtés nagylelküen elnyomá fájdalmát, 's mi mentünk.

Annyi belátásom még is volt, hogy kedvesemet meg nem kínálám karommal, mély sohajjal engedvén át e' szerencsét Lajosnak. 'S igy minden különös baj nélkül érkeztünk el lakásom' kapujáig.

‚Hála istennek!' gondolám magamban, 's lelkem újongott örömében, ‚hála istennek, hogy idáig eljutottam. A' lábtapodást gyöngédségem' bizonyos jeléül vehette kedvesem, bár az, a' lábtapodás t. i. az illy alkalommal használt szerelem meggyőződéseknél, kelletinél erősebb is volt; 's zavarodásomban sem ütközhete meg, miután csak hamar észrevevé, hogy annak egyedülies oka senki más, mint ő; illyesmiért pedig a' leányok soha sem szoktak megharagudni; sőt erősen hiszem, hogy a' legelmésb leánynak is fog tetszhetni a' balga férfi, ha tudja, hogy kellembája okozá ennek finomtalan, nagyvilágtapintat nélküli, dőre magaviseletét!'

Igy okoskodva válék el Lajostól, 's leránt-ván kalapomat, azt udvariasan Mari felé forgatám, melly alkalommal egy *graciös* oldalugrással próbáltam belebegni a' nyilt kapuajtón — de, oh ezer menykő! sarkom a' sikos küszöbön elcsúszot, a' kalap kezemből egyenesen Mari fejére repült, 's én magam olly átkozott czudarul csókoltam meg a' fagyos kövezetet, mintha ezen pillanatban a' Parnassus' magosságáról egy békatóba pottyantam volna. Mint a' villám, szöktem ismét föl, 's percz mulva szobámban valék, azonban, Isten bocsásson meg! a' fél éjen át mindig káromkodtam.

* * *

Itt ülök most, april' 23dikán iróasztalomnál olly józan 's egyszersmind olly izetlen fővel, mintha egy eredeti színműt kellett volna végig hallgatnom, 's átolvasván e' jelen beszélyt, ha valljon méltó-e hogy a' ‚*Rajzolatok*'-ba fölvétessék, abban két nevezetes gáncsot találok. Az *elsőt*, legnagyobb *bak*nak is lehet elnevezni, 's csak akkori ittasságommal kimenteni: mert egy budai *úgynevezett Landkutscher*-t, kivel Mari' barátnője *januarius' 25dikén* elutazandott, *gőzös*nek mondani, csakugyan vastag hiba; 's pedig nem csak az előtt, kinek már szerencséje volt egy *úgynevezett* Landkutscher-rel utazhatni, 's igy csalhatlan adatokat is gyűjthete arra, mikép egy budai Landkutschert nem lehet egy gőzössel egybehasonlítani; hanem azok előtt is, kik nem annyira barátai az anomáliáknak, hogy X. urat, Y. színésznőbe, ennek magos erényei végett higyék szerelmesnek lenni; — vagy hogy egy embertől ki pusztai szokásit, mint a' nordernei asszonyok a' halszagot, végkép le

nem vetheti, egy nemzet' mivelődését várják. — A' másik kifogás az, hogy ezen beszélyt már valahol olvastam: bár más alakban 's egyűgyübb formában is, de azt senkitől sem hagyom magamnak elperelni hogy már nem olvastam. — Azonban legyen a' mint van; méltánytalan volna az olvasótól tőlem azt kivánni, hogy magam magamat plágiumról vádoljam előtte. Ezt csak tudós barátimtól várom, kiknek kirekesztő szabadalmukat ez úttal bitorolni merészelém; de vigyázzon rá kegyes olvasóm, milly finomul fogom magamat mindkét hibámból kimenteni. Az *elsőt ironiá*nak mondom, a' *másodikát* — nem mondom meg, hiszen tudják tudós barátim, (én uri szokás szerint a' *barát* nevezetet nem szoktam valódi értelmében venni) — gyakori v. szonyaiknál fogva a' gyermekekkel, hogy — az *oskolából* semmit sem szabad kifecsegni.*)

*) Ez ugyan germanismus, de mit nem követ el az ember egy elmésség végett.

A' KÖZÉP.

(TÖREDÉK.)

Nincs jobb a' *középszernél!* pedig az emberek' nagyobb része gyakran annyira erőlködik magát ritkává puffasztani, hogy ha a' nagy kaczaj középszerü maximámmal összeférhetne, tán agyon nevetném rajta magamat. Egyik igen hires; másik igen gazdag; harmadik finom, azaz, testesült Journal; negyedik heves patriota, az agg ősinek, t. i. ha mindjárt medve-bőr is, buzgó imádója akar lenni. — De ki győzné a' külön szenvedélyü emberek külön vágyait előszámlálni, elég az jobbadán *nagyot* erölködnek játszani, *középszerünek* igen ritkán készül valaki.

Azonban itt azt kérdhetné a' böles: ‚*hogy érnek czélt ezen nagyra törekvők, hisz' ahhoz tehetségök 's érdemök nem mindig van?*' Az igaz; de a' miveltség, sok természeti hiányt kipótol. Már ma annak is tudják szerét, mint viselje magát a' legüresb fejü felüleges, hogy tömött ősmeretünek láttassék. Aztán az igen érdekes önhaszon' parancsára, az emberekből, kiket kis világoknak nem hijában neveztek, kitelik a' többek közt a' kaleidoskopium is mellynek öszvehangzólag munkás ereje, a' legfélszegebbet is képes symmetricus egészé képezni; 's a' tudatlant megcsalja.

A' czél el van érve. De milly nagy baj ezeket a' müszeres erőket helyes irányzatban tartani, nehogy valamellyik elfirtulván, az eredetit kivillantsa: annyi erővel az ember alkalmasint lehetne az, a' minek különben csak látszik.

Már én közép utamról csak azért sem térnék el, mert itt ment vagyok minden nyugtalanságoktól, nem lévén szükség az erőfeletti fényre. Azonban még egy más fontos okom is van: én igen nagy kedvelője 's tisztelője vagyok a' szépnek; már pedig a' *szép* maga nem egyéb, mint — egy tudósunkkint szólván — hármoniás közép lét. Csakhogy, itt is épen ezen hármoniás közeplét' értelmében is a' középszert kell követni.

Egyszer egy mulató kert' lugásában, hév beszédbe merülve maradék-el a' szép Idával. A' bőr' hófehére, 's a' vér biborszine, hármoniás középbe olvadva pirultak a' nyájas arczon, melly a' bájos tekintettel mindig vonzóbb lön; az édes szavak sietteték hóditását, 's kevés idő mulva elragadtatásom csókot csattantott reá. Mámoromban semmit sem tudék, mig csak meghitt barátom, — találkozván velem a' már elért társaságban — félre nem rántott „mi lelte — ugymond — orrod' 's ajkad'" — zsebtükrömhöz kapok, 's nézem; hát látom hogy ugy jártam, mint mikor a' méhecske legszebb liliomból akar mézet szívni, 's orrát elföstékeli. Egy kis gunynyal folytatá barátom szavait „tán azért tetszik Ida, mert arczán a' mesterkélt, 's természetes szin' hármoniás középléte játszadozik: de én jó szerrel rá sem ügyeltem beszédére, hanem a' lyánkám' arczán maradt kis foltocskán mosolyogtam; — mindjárt eszembe jutott azon anekdota mikor egy fösvény szolgáját a' pinczébe küldé borért, 's bekrétázta száját; hogy ne ihasson, tán az én szépem' mamája is, azért festé

*

be angyalkámat, hogy megösmerje ha megcsókolták. No, de ez mind nem semmisíti-meg a' középszer' becsét; én különben sem akarom az igen is harmoniás *középet* dicsérni; mert az igen is szép, az igen szép pedig: tulság. Csak azt állítom egyszerün, legjobb a' *közép*.

Van-e e' nyomorultabb, a' magával, vagy helyzetével elégedetlennél? Én részemről nem tudok: már pedig, mig az *innenség*, 's *tulság* közt él az ember, körét betöltheti, következőleg megelégedést nyerhet: de ha a' *középlét*' határain kivül csapong, megmérhetlen tér nyilik elébe, mellyen magát még csak föl sem találhatja; 's igy az elégedetlenség' örök rabigájában nyög. Pedig mi boldog a' megelégedés! csak hogy ez se legyen szerfeletti, mert ki nagyon meg van becses személyével, 's körülményivel elégedve, — nálunk büszkének, önhittnek, 's kevélynek szokták nevezni: pedig, gondolom, ezen czimekért senki sem eped. *)

Semmi se' kell hát szernélkül, azaz minden középszerüleg.

Én attól is irtózom ha valaki szóval emlegeti a' tulságokat. A' minapában a' temető' emlékkövei közt andalgván, szót hallék. Közeledém a' hang fölé; 's mikor már érthetém, csak annyira állottam meg, mig megösmerhetném, nem valamellyik barátom' szava-e? de szerencsétlenségemre csak ezt hallhatám — gyöngéd hangon „*a' siron túl is.*" Oh — mondám magamban — már ez nagyon is tulságokon jár, 's távozám. Alig lépek egy néhányat, jön egész hevülten — mintha valahonnan megugrasztották volna — egy barátom, 's dicsekedve emlité kedvese' nem rég történt üdvös szerelem-vallomását: ‚hogy a' siron tul is hű lesz!' „no pajtás! — felelém neki — azért a' te angyalodért nem egy könnyen háborodnám-meg; mert aligha nem azt tartja; ‚majd lesz elég ideje a' hűségnek, *túl a' siron.*' — Csak arra kérlek, vigyázz, 's te ne tégy hozzám való hűségednek olly hosszu terminust; lásd maga ez élet is egy középlet a' bölcső és sir között; miért nem követi hát mindenki a' középszert?" — Mosolyogva válaszolá: ‚hisz' ez az átalkodott középszerüség már magában túlság.' — „Nem barátom — mondám neki — középen nem lehet tulság! a' férfias föltétel valamelly maxima' megtartásában, nem tartozik — a' végletekhez." — Azonban én is teszek kivételt: hölgyekre nézve egyik véglet, *egyet*, másik, *sokat* szeretni; — mert a' *senki* még a' végleten is tul van — közép volna *egynehányat*: de ha itt is a' középet állitanám jónak, tudom sokan t. olvasóim közül ellent kiáltanának, 's magam is azt tenném egy két év mulva; inkább tehát jó előre dispensálok itt mindenkit a' *középtől*: de másra nézve soha sem; sőt szüntelen ezt kiáltom ‚legjobb a' *közép ut*:" de nem az *ut közepe*; mert az, kivált honunkban, igen is barátságos a' kocsi' marasztásban. De hisz' a' magyar maga is vendég-szertő, mért tiltanók-el attól jó földjét, kivált most, midőn mindenben nemzeti szellemet akarunk lehelleni, mint én a' *középszert* védeni.

KEREPESI.

*) Dehogy nem!

A' rongyok' jegyzéke, mellyekből a' papirost csinálják.

NÉHÁNY HIRES IRÓ' ÉLETE.

FRANCZIA UTÁN:

B. BARKÓCZY FERENCZ.

(Folytatás és Vége.)

X.

Racine.

Racine János Ferte-Miloneban 1639d. eszt. nemes családból szül. 's Post-Royalban tanult. Előljárója Claude Lancellot, olly szerencsés tehetséget vett észre az ifjuban, 's annyit fáradozott véle, hogy már egy év mulva érté a' görög irókat. Izlése a' tragicai osztályra határozott, Euripides volt előképe. Legnagyobb gyönyöre volt, magányosan erdőben ide 's tova járkálva a' görög tragikusok' mestermiveinek ismételt olvasása. — Theagenes, és Chariklea görög regény sok gyönyört szerze neki, de Lancelot, vakbuzgalomból elégettette azt. Racine más pél-

dányt vett, mellynek ugyan az volt sorsa, a' harmadikból végre, könyvnélkül megtanulá az egész regényt; aztán maga vivé azt mesteréhöz, 's mondá: most már e' példányt is elégetheti, mint a' másikettőt.

Első probái a' görög 's latin költészetben nem valának szerencsések. De első darabja, mellyet 1660d. év király lakodalma' alkalmára irt, legjelesb volt minden eddig megjelent munkái között. — Chapelain a' Parnassus akkori főbirája, annyira dicséré az ifju költőt, hogy a' kormány tanácsnok 100 louisd'ort mint a' királytól adottakat küldött 's nem sokára arra, 600 lira nyug pénzt szerzett neki.

E' szerencsés kezdet serkenté a' költőt, kit nagy bátya, Kanonok, 's Ufezi fővicarius, hasztalan kinált meg gazdag egyházi adománynyal. E' nagybátya' kedveért tanulá a' hittudományt, de azért görög classikusait, főkép Plutarchust, és Platót egész iparral tanulá. — Midőn 1664d. eszt. Párisba visszajött, megösmerkedett Molierrel 's átadott neki egy tragediát, mellyért tőle 100 louisd'ort kapott, ámbár az elő nem adathatott. — De idővel szétbomlott köztök a' barátság, 's mindig hidegen viseltettek egymás iránt, habár kölcsönösen becsülék is egymást. Ellenben Racine Boileauban őszinte, 's állandó barátra talált.

1665d. eszt. jelent meg *Alexander;* Corneille ocsárolta e' darabot, 's Racinenek mondá: hogy nékie nagy talentoma van ugyan a' költészetre, — de nem dramára. — Csak két évvel később jelent meg *Andromache*, melly köz - elragadtatással fogadtatott.

Andromachet, Brittanicus követé, ez nem tetszett olly nagyon, és szépségei csak lassankint ösmertettek meg. Igy folytatá ő hires pályáját;—1677d. *Phädra*-jával bevégzé drámai munkáit. — Ellenségi megtudták, hogy Phädrán két év óta dolgozik, ők tehát megvesztegettek egy *Prado* nevü rosz költőt, ki 6 hét alatt egy *Phädrát* összeirt, 's Racine darabja előtt két nappal szinre hozta. E' munka eleinte valóban jobban fogadtaték Racine mestermivénél, mert irójának sok pártfogói voltak. — Racine méreg, 's boszuságból *kolostorba* akart, de jóbaráti javaslák, hogy inkább *házasodnék* meg; ő követé e' tanácsot, lemondott a' játékszinről, 's boldogul élt. De a' világ, 's utóvilág elveszté munkáit, ő akkor 36 éves volt. 1673ban, az akademiába fölvétetett. — Ő fulánkos, 's ingerlékeny volt. „Racine mondá Despreaux" még nálamnál is gonoszabb." Az, önszeretetéből származék, melly őt az ocsárlás, 's dicséretre érzékenynyé tevé; de hol ő megható, 's gyöngéd megfejtetlenné lészen egy olly költő gonoszsága, ha mindjárt lágyabb értelemben is veszük e' szót. — A' vig darabokban sem volt szerencsétlen.

Lemondott tehát a' játékszinről, 's most az udvarit játszá. Mit sem vártak már többé tőle, midőn Maintenon asszonyság egy lelkes darab készitésére, melly Saint-Cyrben játszhattassék felkéré őt. A' költő *Esther* szomorudarabot irá, melly a' versek' szépsége, 's jól sikerült czélzások által, a' legnagyobb tetszést aratá, 's a' Párisi szinen adatott. Alig jelent meg nyomtatásban e' darab 's az, gyengének 's hidegvettének találtatott. 1000 louisd'or vigasztalá a' költőt darabjának kritikusain; parancsot kapott illy módon új darabot irni, 's ő *Athaliat* választá. Ez egy mestermü volt, de a' közönség akkor nem ösmeré meg annak nagy becsét.

Élte most nagyon kellemes volt, a' király megkülönbözteté, szerette, 's szivesen hallá őt azon magatartással, és tüzzel beszélni, melly tulajdona volt. Rendszerinti nemeseinek számába iktatá őt, 's betegsége alatt szobájában háltatta. — Racine hiusága e' tiszteletet, legnagyobb szerencséjének becsülé, de az nem soká tartott. Maintenon asszonyság egy értekezést kivánt tőle a' nép' nyomoruságáról, mellyet ő észrevett. — A' király midőn ez irományt látta, méregre lobbant, 's eltiltá szeme elől. „A' költő" mondá ő haragosan „minister is akar lenni?" — Racine ez által ugy megrendült hogy lázba esett, 's 1699d. eszt. 60dik évében meghalt. —.. Ő fölötte ügyes, finom, és módos volt; 's tudta

megválogatni embereit. „Ne hidd“ mondá fiának „hogy darabjaim szerezték nékem mind e' megkülönböztetéseket. Corneille szászorta szebb verseket ir nálamnál még is egészen észrevétetlen, csak a' színészek szájában szeretik őt; én ellenben nem untatom a' közönséget munkáim felolvasásával, de mulatom őket azzal, mi nékik kellemes, és érdekes. Mivészetem nem az, nékik megmutatni, hogy van lelkem, de őket meggyőzni a' felől, hogy ők birnak azzal. — Egyébiránt Racine becsületes férfiu, igaz barát, jó férj és atya, csak mint sok nagy költő hiu volt ő is.

XI.

Young.

Young Eduárd Uphamban, a' Hampti grófságban hol atyja lelkész volt 1684d. eszt. született. Ő a' törvényt tanulá, de nem talált abban tetszést, aztán hittudományra, 's morálra adá magát. Fölkenetett, 's királyi káplány, végre Herfordshiri lelkész lett. 47 éves korában gróf Lichtfeld leányával, Lee ezredes' özvegyével egybekelt; tőle egy fia volt, ez némileg vigasztalá őt nejének halála felett, kit 10 év mulva elvesztett. Mély fájdalma ösztönözé őt, gyászát a' szép „Éjigondolatok“-ban megénekelni.

Sokkal ezelőtt irt több más költeményeket, 's 3 szindarabot: Bufitis, Boszu 's a' Testvéreket, vén korát magányosan tölté plébániájában.

A' világ, mellytől magát visszahuzá, nagyon hamar elfelejté őt, 's midőn 1765d. eszt. meghalt, senki sem adta tudtára a' közönségnek halálát, egy költő sem irt rá dicsverseket, plébániájában is csak akkor tudák meg elhunytát, midőn már hideg földben nyugvék. Ő kedves nejével oltár alatt egyesült. Geniejét sokan, éltét kevesen ösmerék, de mind azok, kik véle társalkodtak, bizonyiták, hogy ő mind azon rényekkel birt, mellyek az emberiséget becsülik. Vagyonából plébániájában irgalomházat alapitott 's végrendelésében meghagyá, hogy minden kéziratai égettessenek el, mi által a' költészet, és morál tetemes kárt szenvedett.

XII.

Metastasio.

Metastasio Péter Bonaventura, kinek igaz neve Trapassi, Assisban 1698d. eszt. szegény szülőktől származott. Ő Tassot olvasá, 's ez alkalommal kifejté költői talentomát. A' hires Gravina, ki az arkadiak, academiaját alapitá, barátja, 's tanitója lön. E' tudos' borbélyja nagy fecsegő 's anekdotákkal telt volt. Egyszer beszélé neki, hogy azon utczában, hol lakott, naponkint egy gyermek jön boltja elébe, 's verseket hevenyéz, mellyek olly szépek 's lelkesek lennének, hogy az el menők megállnak hallgatni. E' hirre hallotta egyszer Gravina is az ifju költőt, 's a' versek egy 10—11 éves gyermektől olly jóknak látszottak, hogy tüstént elhatározá a' gyermeket felfogadni. Ő tehát az ifju Trapassit oskolába küldé, de mivel félt, hogy a' közönséges studiumok a' gyermek' rendkivüli hajlamit elfojthatják, azért egészen magához vévé, Metastasio nevet adott neki, 's gondos ne nevelése által képessé tevé őt, a' nagy hirnevet mellyet nekie gyakran igért elnyerhetni.

A' jó Gravina eléré a' gyönyört nevendékinek előmenetelét láthatni. 14 éves korában irá az első szomorúdarabot, melly nagy talentom' jeleit adá. 19d. évében elveszté jóltévőjét, ki őt örökösének tevé, „mint legnagyobb reménységű ifjut.“

Metastasio most biztositva volt a' szükség ellen, melly gyakran észteljes férfiak' nyugalmát nehezíti, 's egészen költészeti vonzalmára adá magát. — Az elhagyatott *Dido*-val nyitá meg drámai utját, mellyet olly tisztelettel hagyott hátra. Hire nevekedék. 1792d. e. VI. Károly, mint tulajdon költőjét 4000 frt. fizetéssel Bécsbe hivá. A' Madridi udvar is halmozá őt jótetemenyekkel, VI. Ferdinand Spanyol király, aranynyal kirakott iskátulyát küldött neki ellátva mindennel, mi iráshoz szükséges. — Maria Theresia gyémánttal foglalt burnót szelenczét, 's tárczát és más hasonló drágaságokat adott neki szent István kis keresztével is megkinálta őt, de ő csak egy költő hirére törekedék, 's korával mentekezek, melly őt akadályozná a' rendünepein megjelenni. A' grófi 's bárói czimet sem fogadá el, mellyekkel VI. Károly megkinálá.

Senki sem oszthatá fel rendesebben napját, mint e' költő, bizonysága: hogy a' genie is dolgozhat rendesen; ő a' legpontosabban tartá meg oráit, az evés', fölkelés, lefekvés, olvasás, 's még magára a' versirásra is; mind majdnem aggodalmasan volt elhatározva, 's ő attól fölötte kedvetlenül állott el. Ez' életrenddel, és szelid-

vidámsággal 84 évig élt, és — 'ritka sorsa egy költőnek — *boldog volt.* — Mintegy 150,000 frt: hagyott maga után.

Sok tragikai operáink, 's több apró darabjaink, mellyek muzsikára attéttetvék vannak tőle. Legtöbbeknek van a' halhatlanságra igények. A' költő természetes, egyszerű, stylusa tiszta, szép, gyakran megható és magas, darabjainak terve nemes, érdekes, 'és teatralis; képei természetből kölcsönözvék, személyinek érdekes helyezeti gyakran könyekre inditnak Csak nagy tetteket, fönséges és békés charaktereket, okos, 's véghezvitt összeszövéseket, 's szerencsés kifejlődéseket találni munkáiban. Igy lehet Metastasio' operáit — nagyon ritka illy nemű költészetnél — zene nélkül is sok gyönyörrel olvasni.

IRÓINK' ÁLNEVÜSÉG- ÉS NÉVTELENSÉGÖKRŐL.

Vannak olly hirtelenkedő és meggondolatlan emberek, kik keményen harczolnak a' könyvirók' álnevüség- és névtelenségök ellen, és senkinek nem jut eszébe, ezen épen olly dicséretes mint hasznos szokást védeni.

Álnevüség csak *szerény* irók' tulajdona. — A' nagy urak többnyire álnév alatt teszik kéj — fürdő — 's egyéb utazásaikat; mért? mert nem akarnak emelkedettebbeknek látszatni a' többi idegen néptömeg között. Vagy nem a' legnagyobb szerénység és alázatosság jele-e, midőn ők megtagadván valódi neveket, az avval járó czím és rang iranti tiszteletet is megvetik? — Ennélfogva senki nem fogja vétkeül tálajdonítni az irónak, ha vonakodik *hires* és mindedütt *féltett* nevével a' jámbor olvasót elriasztani, 's mintsem ennek nyugalmát legkevesbé fölháborítaná, kész lemondani *hirnevéről*, 's irói *fénypontjáról* alászállani. — Ki nem méltányolja e' példás szerénységet? — Bizonyos irók — a' *kritikusokat* értem — még többet tesznek. Ezek többnyire a' legszelidebb 's legérzékenyebb állatok szoktak lenni a' világon; olly gyönge szivüek hogy egy csirke' megöletésén könyeznek ha számokra nem sütik; humanusok mint egy vásárbiró; simák mint egy udvarnok: senkit sem akarnak szántszándékosan megbántani barátaik közül, 's bizonyosan nehéz szívvel törik el a' pálczát a' szegény delinquens fölött. —

Ismerek egy kritikust, Menzel hozzá képest csak oskolagyermek, ki három nap és éjjel szüntelen *sír*, ha tollát a' kritika' kesersavába kell mártania; de mit tegyen? — Az Isten irgalmas lehet de ő nem; miként irigyli ő az istennek ezen szép tulajdonát. (?) — Előtte fekszik a' szerző' nyomtatott szörnyetege, mellyben *ez*, kiméletlen szemtelenséggel dühöng olly intézetek ellen, mellyek az ország diszét, a' nemzeti előhaladás' reményét teendik, és czél- és iránytévesztettnek meri azokat elnevezni. Illy nyomorult ember, illy literatori *sansculot* azután az intézetek' egyes tagjait is megtámadja, 's őket *megmosni*, *megfésülni* 's *megberetválni* akarja; 's a' botor ördög elfelejté, kivel van dolga? — Az iró' rinocerusbőre ugyan eltűri a' vakarást, 's bármilly nedvességet; de nem azon emlitett tagoké, kiknek fődolguk, a' kegyes természettől nyert igen finom bőröket, minél tovább eltartani igyekezni, hogy tekintetben és köztiszteletben maradjanak; hiszen az ajtónálló is tudja azon intézetekben, hogy urai' bőrét igen enyhén és észrevétlenül kell dörgölgetni 's érinteni, hogy fénymázát és rugalmasságát el ne veszítse: a' goromba szivacs, 's közönséges viz nagyon ártalmas! —

Mint mondám, a' fájdalom' kisotult könyei csordulnak a' kritikus' arczáról, ha a' mérges 's dögvészes plántát kell kiirtania, a' növényről azután átmegy a' kertészre, hasonlóan könyezve ugyan, de nemes maga-megadással. — Ő igen jól tudja, hogy ruha teszi az embert valamint a' könyv czíme, ennek hirét; 's az okért lélekismeretes becsületességgel akarván eljárni dolgában, átmegy a' könyvről annak szerzőjére, 's addig nyesi, metszi, fürészeli őt, míg, valódi örömére, hinnie szabad, hogy a' szegény bűnösön semmi más nem maradt, mint egy kevés hulladék, melly már senkinek sem kell. — Igy tehát valahára végrehajtatott az itélet; a' kritikus engedvén a' vas szükségnek, szomorúan küldi azt sajtó alá, 's minden, mit tehet, egyedül az, — hogy nevét, *kiméletül*, a' keresztényi szeretet', vagyis: az *anonimitás*' palástje 's védköpönyege alá rejti. —

Azért tehát, boszonkodó olvasó, ne haragudjál ezután a' kritikusok és szerzők' névligetiben uralkodó homályra; hiszen tudod, hogy az erény mint a' szerény viola, vagy az igénytelen aranyvirág, árnyékban is zöldül és virít, 's hogy e' végett az irók is, mint a' virágok, esti csendben 's esthomályban legkellemetesben illatoznak — felebarátaik' örömére.

Kutfő Komet.

FRANKENBURG.

HIR- 'S DIVATLAP.

PESTI HIREK.

1.) A' veszedelem napjai még nem lebegének el egészen Pest városa fölött. Mindenütt hallani dülő félbeni vagy leroskadt házakról beszélni, mellyek eddig erős alkotmányoknál fogva minden veszélynek daczolni látszának. Ugyan is april' 24dikén, épen déltajban, az ujvilág-utczai sasvendégfogadó' egyik része leomlott, a' másik tetemesen megrongáltatott. Ugyan ez nap egy másik ház is összeroskadt a' belvárosban, mellynek pinczejéből a' vizet már egészen kiszivattyuzák. Méltó aggodalom foglalja el szivét sok házbirtokosnak, ki eddig támaszokkal hivé védhetni házát az álnok elem' ereje ellen.

2.) Tóth Lőrincz, egyike hőbb keblű iróinknak, az ‚Atok,' ‚Vata' 's a' t. szerzője, jövő juniusi pesti vásárra ismét egy új könyvet: ‚Szívhangok' czím alatt szándékozik kiadni előfizetés utján. Előfizetési ára 1 pengő forint. Előfizethetni a' hiteles könyvárusokon kivül, Pesten Lukács Lajos, Vajda Péter és Szekrényesy József uraknál. — Minden hat előfizetési példányra egy hetedik járand kedveskedésül. A' vidéken előfizetést beszedő urak kérettetnek a' pénzgyüjteményt biztos alkalommal, vagy postán Lukács Lajos urhoz, a' Jelenkor szerkesztőségénél, jövő junius' elejeig beküldeni.

3.) Pár nap előtt egy 26 éves török dervis érkezék fővárasunkba; neve Hadzsi Mehemed, születés helye Yemen tartományi Derfonli helység Arábiában. Kilencz hónapig küzde a' hosszas ut veszélyivel e' jámbor zarándok, 's csupán azért, hogy Budán még a' török birtok alatt elhunyt 's a' törökség által szentnek tartott Tyul Baba dervis sirján ajtatosságát végezhesse. Jlkr.

4.) A' mult vasárnap elmaradt pestbudai hangászegyesület által hirdetett ‚teremtés' czímű oratorium Haydentül ma (aprilis 29d.) fog eléadatni. Belépti jegyeket már péntektől kezdve lehete az egyesületi irószobában (Parkfrieder ház, nagyhíd-utcza, a' szini gyógyszertár ellenében) váltani, hol egyszersmind az idegenek, kik netalán mulatságban részesülni óhajtanának, szükséges utasítást nyerhetnek. —

5.) T. Gasparich Kilit sz. Ferencz rendi szerzetes 's egyházi szónok Pesten, tehetségét a' kesergő pesti károsultak' enyhére szentelni kivánván, e' nemes és jótékony czélra azon beszédének, mellyet a' leirhatlan vízvész elmultával f. h. 1én, szerzete templomában mondott 's mellyet hallgatói közkivánata örökemlékül nyilványossá tétetni ohajt, egész jövedelmét ajánlja. — Ezen két iven tul terjedő beszéd a' sajtó alul kijött, 's megszerezhető Pesten Eggenberger urnál 20 peng. kron. — A' t. szerző szivesen reményli, hogy a' nyomoruk és szerencsétlenek iránti könyörület és szeretetnél fogva a' n. érd. közönség előtt részvétre találand, annál inkább, minthogy több, a' szomoru vízár-történethez tartozó 's még eddig részletesen nem közlött, adatot is tudat, beszéde csillag jegyei alatt.

6.) Ma a' nemzeti casinoban e' következő darabok adatnak: 1. Onslov György' Quintettje. 2. Concert, Fuvolára.

7.) A' szombat aprilis' 28dikára hirdetett Egressy Gábor' jutalomjátéka: ‚Lear,' némelly tagok betegsége miatt elhalasztatott.

DIVATKÉP XIV.

Párisi tavaszi öltözetek, a' hölgy kalapja rizsszalma.

☞ **8) A' Rajzolatok szerkesztősége aprilis 24ikétől Sebástiány házba, Sebestyén-utczába, 390dik szám alatt tétetik át.**

Figyelmeztetés.

Kiknek szándékuk a' „Rajzolatokat" évnegyedre hordatni, az előfizetés elfogadtatik minden cs. kir. posta-hivatalnál, hol ára képekkel 3 frt. p., helyben pedig 2 frt. 30 krjczr. pengőben.

Szerkeszti Munkácsy.

NYOMATIK LANDERER BETŰIVEL.

Pest
Majus 3kán
1838.
35dik szám.
RAJZOLATOK
A'
TÁRSAS ÉLET
ÉS
DIVATVILÁGBÓL.
Megjelen e' divatujság hetenkint 2szer. Helyben félévi dija 4 frt., egész évi 8 frt. Postán 5 fr. és 10 fr. pengő.
Előfizethetni Sebestyén utczában Sebástiany házban 390ik szám alatt. Ks minden cs. kir. posta hivatalnál.
Negyedik év'
Szent a' Törvény! szent a' Béke!
Ez legyen Hazánknak éke.
Elsö fele.

ARVEL.

LYSER KAROL. LEONH. UTÁN *)

T. Z. L. által.

ELÖZMÉNY.

„*Arvel*“ elvált hitvesétől,
(Neve Karolina volt)
Kit ugy kedvelt, tisztelt régtől,
Hogy érette majd megholt! — —

De egy kigyó csúszott közé
Éden boldog bokrának;
Addig furt, mig szét kötözé,
Mit az égben fonának! — — —

Klotild volt ez, — a' negédes,
Ki szeretni nem tudott;
Kinek győzni volt csak édes;
'S ezért mindent hazudott! — —

A' két hitves gyermekével
Egyenlőn megosztozott;
Kiki a' másik' nemével,
mindegyiknek egy jutott.

„*Emilia*“ élt apjánál,
Szülejétől eltépve,
A' kis „*Ozvald*“ volt anyjánál,
Nemzejétől elvéve! — — —

Sokat sírtak a' megoszlott
Szeretők, és kisdedek;
A' szövetség széljel foszlott,
És ők elszéledtenek! — — —

De nem szünt meg vágyódása
Egymás után sziveknek;
Mert ki nem halt vonzódása
Egymáshoz a' lelkeknek.

'S az illyenek ha elválnak,
Ők csak helyet cserélnek;
De egymástól el nem állnak,
Külön azért nem élnek! — —

I.

Kézfogás.

Arvel elment most Klotildhoz,
Unalmától üzetve;
De alig jött volt magához,
Olly bőven volt fizetve!

Mert Klotild nem sokat várta,
Mit mond Arvel nékie? —
A' mit forralt, mind ki tárta; —
De igy kellett lennie! — — —

Arvel elhült a' leánynak
Illy fonák viseletén!
Engedt bár, 's kezet fogának, —
De nem a' sziv' érzetén! — — —

Bosszusan tért haza Arvel,
Hol leánya? orditja,
Kit egy asszony karjain lel,
Hogy szemét rá forditja.

Öreg Teréz asszony volt ez,
Nálok gyermekápoló! — —
Most meg ő is bús, és könnyez,
Egyre mondja: ah és oh! — —

*) Jegyzés. Meg kell emliteni, hogy ez, Luther követői közt történt.

Arvel magát székbe vágta,
És magában küzködött;
Hol kezét hol ajkát rágta,
Mig ültéből felszökött.

Emiliát ölbe kapja,
Kedve hagyott gyermekét;
Jól tudva, hogy nincsen napja,
Melly vidítsa kis szivét! — —

Elborítja csókjaival,
A' gyermeknek bus képét;
A' multaknak álmaival
Nézvén a' szépek szépét; —

Karolina volt előtte
Lelke pillanatjának!
'S Terézhez e' kérdést tette:
Hogy van dolga fiának?

Teréz felelt: „Semmi baja,
Csak néha sivalkodik,
Emiliáért van zaja,
'S apja után bánkodik!" — —

Terézt Karolina küldte
Egy kéréssel hozzája,
'S a' vén szipa imigy kezdte,
Ujját tévén orrára:

„Asszonyomnak itt maradt még
Kedves varró asztala;
Kivánsága e' csekélység,
Utam most ezért vala. —

Éjfélekig dolgozott ő
Annál, mond Teréz tovább, —
Szivesen volt görnyedező
Férjeért a' legdrágább! — —

Szinte látom, — ugy előttem
Férje a' sugár fiu,
A' ki annyit kérde engem,
Hogy majd megett a' boszu! —

Kilencz éve, jött szaladva
Arvel urfi egy közön,
'S tudakozta szivszakadva,
'S ugy állva, mint a' tüzön:

Otthon van-e *Karolina?*
Mondja-meg csak Terézem!
'S egy arany lett egy szó dija,
Most pedig — — — oh Istenem!" —

Teréz asszony elhallgatott,
Össze tette kezeit;
Arvel pedig hozzá fogott,
'S szólt, leütve szemeit:

„A' kis asztalt oda adnám,
De hajlékom üres lesz!"
„Oh én ezt meg nem tagadnám!"
Teréz illyen jegyzést tesz.

„Kedves néki a' kis asztal,
Mellynél annyit himezett,
Varrt és kötött szép ujjával
Annak, kiért lélegzett!" — —

Arvel itt mélyen sohajtott,
És a' rózsák felé ment;
Két kis bimbót leszakasztott
'S csendes könyek közt pihent.

Visszatért majd, és kihuzta
Az asztal fiókjait,
'S titkon (mintha vizsgálgatná)
Bele rejti rózsait! — — — ,

És Teréznek most meghagyja,
A' bútort hogy vigye el,
Köszöntését hozzá adja,
De Teréz nem megyen el;

Hanem fogva Emilia'
Kezecskéjét, le hajlik;
És fülébe e' szót sugja:
„Mamához" — — 's ő kéredzik! —

Édes apja elereszti,
Kivánván kis Ozvaldját,
Egy apródját becsengeti,
Hogy kisérje magzatját;

Fiát pedig haza hozza
Édes apja ölébe,
Egy két perczig hogy birhassa,
'S nézzen bogár-szemébe! —

Meg lön a' mi után égtek
A' négy boldogtalanok!
'S könyözön lett, hogy szét mentek
A' nem soká boldogok! —

Arvel' égi lángja felgyúl,
'S maga viszi gyermekét —
Anyjához, 's már csengőhöz nyul, —
De megsejti uj jegyét,

Mellyet Klotilddal váltottak;
A' kis fiut leteszi,
És mint a' kit karddal vágnak
Útját hozzá ugy veszi.

Azt reméllte hogy Klotildnál
Nyugtot talál kebele;
Megcsalódott! — — — mátkájánál
Ő még több sebet lele! — —

Klotild napot mond Arvelnek,
Zajos öröm' haugjával,
Mellyen végkép egybekelnek
Egy leány, már apával! — —

Arvel nem szólt ellenére,
Bánatját eltitkolta,
'S bár mindent tön is kedvére,
Magát jól meggondolta.

Az uj frigyet már hirdették
Az Istennek házában,
'S mindenütt csak ezt beszélték,
Ez volt minden szájában! — —

Arvel ékességért jár, kél,
Menyasszonya számára!
Mig szent esti árut szemlél
'S elborzad kalandjára.

Hamar viszi ajándékát
Klotild' épületibe;
Azzal megtér, vásár-fiát
Halmoz öszve kezibe! — —

'S küldi tüstént leányával
Együtt ama' fészekbe,
Hol versenyt sir Ozvaldjával
Busult fele, — — — volt neje! —

II.

A' hársfa.

Arvel nyilként siklik arra,
Hol kedvesi rejteznek,
Fel-néz a' ház ablakára,
Az üvegek fénylenek.

Senki sincs már a' szabadban,
Csak ő, 's kínzó keserve! — —
Felkiváukozik, 's hiában;
Minden kedve leverve! — — —

Fel 's alá fut, vizsgálódik,
És tünődik módtalan;
Öveihez felvágyódik,
Hogy lássa, de hasztalan! —

Messze megy-el, 's leskelődik
Most már nagyon távolról,
'S egy hárs miatt emésztődik,
Mert nem lát sok bogától! —

Mintha angyal súgta volna,
Egy jó gondolatja jő;
Fel a' hársra! igy magába;
'S mint a' szél ott terem ő! —

*

Nézi végre szivdobogva
A' rég lesett tüneményt!
Szeme, arcza ég lobogva,
Ugy, hogy nem lát mást, mint fényt! —

De parancsol nagy hevének,
'S megjő a' várt nyúgalom;
Alig hiszen két szemének
Ollyan nagy a' jutalom! — —

Látta, miként áll a' szent fa *) ;
A' nagy asztal közepén;
'S körülette széljel rakva,
Mind, a' mit vett az estvén!

Mint gyujtja a' szent fán neje
A' kis soukoly gyertyákat;
'S mint van összedugva feje,
Látta a' kis babákat! — — —

Kikre anyjok rárá pillan,
És egy rövid fohászt tész;
Arvel előtt is fölvillan
Most a' jobb mult, — — 's majd elvész! —

Most kiosztja magzatinak
Ajándékit a' volt nő! — —
Arvel keblében mardosnak
Az érzések, — — — a' baj nő! —

Alig ül már a' galyakon,
Sírna, de csak fuldoklik
A' szél fujja hatalmasan
De tüze csak fojtódik! — —

Özvegye zongorához ült,
'S énekli a' kedves dalt,
Mellynél Arvel annyit hevült,
Annyit igért, annyit vallt.

Hathatósan volt most verve
A' hang, — — győztek bájai!
A' nőt elgátlá keserve,
Könybe fultak szavai! — —

*) Christbaum.

Pusztul Arvel le a' hársról,
Mert a' tüneménytől fél,
Hol az anya magzatjától
Válik és búcsura kél! — —

Össze vissza volt gyötörve
Arvel minden oldalról;
A' rosz meg lön benne törve,
'S nem tudott csak bánatról!

Hó csapkodja a' mint szalad,
'S a' zivatar kergeti;
Most hintója ép elhalad
Mellette, 's ő megsejti.

De fel nem ül, hanem tovább
Pályázik a' nagy vészben! —
Lángjában hol volt jó inkább
Néki, mint a' hidegben? —

Mig haza ér, — Emiliát
Az éj szendében leli;
Képmássában Karolinát
Felveszi, 's átöleli.

Karjai közé szoritja,
'S ugy jár fel, 's alá vele,
Könyeivel elboritja,
'S könnyebbülten fekszik le.

A' milly csendes Emilia'
Nyugvása 's lehellete,
Olly háborgva alszik apja,
Olly nehéz lélekzete! — —

Karolina sziv szorulva
Viv, sohajt és könyezik;
Álom helyett váltogatva
Kín és bánat környezik! — —

(Folytatjuk.)

ÁMOR' PANORÁMÁJA.

ÖRÖMÜNNEPI HUMORISTIKA.

WACHOTTFALVI IMRÉTŐL.

Kisded koromban a' mézes kalácsból készült A—B—Cz-ét, egyenkint igen szeretém lenyelegetni. Ennek következésében a' falu' kántorja azt jövendölé szölőimnek: hogy idővel a' világ bennem valami iszonyu-eszű tudóst látand. „Aztán — szóla — a' kis urfi az orozlányjegy alatt született, 's a' bölcs Csizió szerint az ezen jegy alatt szülöttek többnyire poéták lesznek. Azt is javasla anyámnak: hogy öletne le vagy kilencz kotlós tyúkot, 's velőjöket tölcsér által öntené vagy fejembe, vagy fülembe, vagy számba; — „mivel — szóla — a' múzsák száma is 9, és a' tyúk költ: tehát ezen hathatós operátio által a' kisded is ha felnő, rettentően kőlthet, azaz: kőltö, (vagy poëta) válhatik belőle.

Isten jóvóltából — mint a' Jupiter' fejéből kinőtt második Minerva — fölnövekedtem, 's a' kántor' meg nem szünő jóslását mindig eszembe tartám. A' mi több Ámor, Psyche kedvéért, mint minden évben, ugy az idén is világszerte hajtó-vadászatot adott; 's ki hinné? önszivembe is behatott mellrázó nyila! — 's oh uramfia! ezen metamorphosis engem valóban kőltővé alkotott! — mindenek előtt is (mit tudtam csinálni?!) — fölmásztam Helikon hegyére — notandum először a' castáliai forrásbúl egy pohár limonádét hajtván-föl — hogy annál hidegebb vérrel kezdhessek munkámhoz, — fölmásztam, mondom, 's azon tiszta czélból: hogy a' 9 múzsa-kisasszony' kegyes pártfogásába ajánljam erotikus személyemet. Zeüsz' leányait a' hegytetőn föl is találám. — A' mennyire észrevehettem. *Thália* — a' színjáték istenasszonya szerepeket osztott-ki egynéhány szerelmes világ' fiai közt 's arra inté őket, hogy mentül hamarább lépjenek már-föl a' világ' fényes színpadjára — termeszetes!! — a' bolondot jatszani. — 's ki gondolná? azon boszankodék hogy a' Magyarországiak megvetik a' magyar színjátékot — 's mindig csak az idegenbe tolakodnak. — *Terpsychore*, — a' táncz istenasszonya — egy phlegmaticus szerelmes-pár szíveit fris-magyarra tanitá; de ők csak mindig azt hajtották: *Ugy* tánczol a' szív, a' hogy az érzemény muzsikál. — De rám pillantván *Erato*, ki Ámorral egy *Panoráma* építésén munkálódék — egy varázs-vesszőt vesz markába — 's engem — kegyetlenül kezd simogatni. Erre a' sok Madame mind-föl indult, 's ki gereblyével, ki pemetével, ki szénvonóval iramlik utánam, *A* mollból ezt csiripelvén: „Üsdd a' *kontár költőt!*“ — 's már a' revolutio áldozatjává leszek, ha a' közeliben legelő Pegazusra föl nem kapok. — Ezt tüstént meg is sarkantyúzám — mire ő — nyájason elnyeríté magát — gondolván magában: valami incognito Schiller űl hátán, — 's az ég felé kezde röpülni — óh! már már a' tiszta légben vagyunk! — Ah de egyszerre irgalmatlanúl megrázkódék Pegazusom, 's *én* lepottyanok a' sárosi vár' egy omladék bástyájára. — Szárnyam nem volt mint Dedalusnak, még is röpültem.— 'S ki tudja? talán örökre is ott maradok, ha Ámor meg nem érkezik, 's ha diaconum tapasz' és visum-repertumot nem rakosgat sebeimre, 's ha — szívemből ki nem huzza igen, de igen marczongló nyilacskáját. —

„Kelj-föl, szóla elvégre hozzám, — vedd tőlem e' *panorámát*, 's járj — vele világszerte, ezt mindenkinek mutogatandó. — De poëta sohse légy!“ — Továbbá a' szerelemről, mint pragmatikus tudományról sokat papolván, eltűnt.

Én mindjárt útnak eredtem, 's föltettem magamban hogy *panoramámát* legelőször is nyelvmivi Társaságunk örömünnepén nyitandom-föl. Jelszavam a': *Szerelem;* és én azért mutatok mindent nagyító-üvegen — mert kivált a' szerelmet kiki ezen ohajtja látni.

Jöjj tehát segédtársúl pártfogóm Ámor! Te! kinek dictatori hatalmad mind az istenek, mind az emberek közt határtalan. Te legrégibb, legelokpottabb álarczás, ki a' világ' teremtése előtt éltél, 's először mozdítottad-meg a' termé-

ketlen chaost. Te, ki az egész világ' színén fölállított, — belülről szurkos-piros csizmáidban ezer meg ezer lelkes majmokat szoktál fogdosni! Üdvöz légy te világszédítő — bolondító hősgyermek! hogy nyiladat kihúzád szivemből, 's most a' szerelmetlen szerelmesekhöz könnyü szivvel szólhatok.

Szeretni vagy *nemszeretni* ez a' kérdések' kérdése?!" — igy kezd okoskodni egy énjében élő melancholicus. — „A' józan ész nem sokáig játszhatja a' szív szerepét. — És a' mai világban hűséget, állandóságot hijában keresesz. A' leány csak teher, szíve ollyan mint a' rejtettszó, ha egyszer eltaláltuk nincs semmi érdeme." — Továbbá igy kezd szeretett Shakespearéjével mormogni: „mi a' szerelem? okos bolondság, undorító méreg, és holmi egyveleg fűszer!" —

Én mivel Ámor' prókatora 's védencze vagyok, kötelességemnek tartom az illy szerelemgyülölők' ellenszegülésit ledönteni. Én ugyanis Ámor' collégiumában azt tanúlám: hogy a' szerelem egy tökéletes azaz: szellemileg — testi egyesülés' elérése után való tökéletes, emberi ügyekezet. De ha már a' szerelem *tökéletes*, tehát kizárólag szükséges is, és a' szív' szilárd' érdekén alapúl. Jól mondák azt a' régiek: hogy *a' világ szerelem, és gyülölség által kormányoztatik.*

A' szerelem egy örökké szivárgó forrása az ifiju kornak, a' minek virága is, és a' miveltség gyümöcsfája. — Azonban a' szerelem maga is gyümölcsfa, kár! hogy Éva maradéki lopják-le róla a' piros almákat!! —

Nem jól gondolkoznak azok, kik a' szerelmet vaknak állitják mert a' szerelem, a' genie, a' lélekösméret, a' legsötétebb éjben is világosan 's tisztán lát.

Szegény férjfiak, ti ha vagy igen szépek, vagy igen gazdagok nem vagytok ritkán nyeritek-el a' szerelmi borostyánt. Azonban a' nőnemnél egy Orion-ragyogású kék vagy kökényszem, egy mézes rózsaajak, egy hókebel, egy hóditó pillanat vagy mosoly, egy sudártermet 's a' t. ezek egyenkint véve is elandalítják az ifjak lángoló phantáziájit, egy ideálhonba vezérlik-át; pedig rózsaszárnyakon! — Oh pedig mi hasznuk aztán az illy szépség által elbájolt szerelmeseknek?! Gondoskodniok kell a' hűségrül, álandóságrúl, éji muzsikárúl, levelezésrül, piperézésrül, versezésrül, hóldrúl — oh pedig ennél nem tanácsos szerelmet eskünni, mert vándorló! — továbbá gondoskodniok kell a' körmöczi sárgaságrúl, mellyel ha tömve erszényök Don Juánként, ha némák is, szerelmet vásárolhatnak.

Valóban a' szépségnek magok az ideálok' isteni sem állhattak ellent; és nem lehet csudálni ha ama dicső Sokrates vétekül tulajdonitá Crotibulusnak hogy Alczibiád szép fiát megcsókolá; ő mindenkép azt tanácsolja tanitványinak: hogy tartóztassák magokat vissza a' mennyire csak lehet — a' szépektűl, mert a' ki egyszer hozzájuk adja magát, nehéz annak józan okosságát megtartani.

Láttam én egy zsebórát a' szerelem-világban. Itt a' *képmutatás* és a' *hütelenség* volt a' negyed — 's az óra-mutató, mert ezek többnyire elakadnak, 's hol korán, hol későn járnak, 's ha az órakulcs melly többnyire egy rút, de igen gazdag, vagy egy szegény, de igen szép leányka szokott lenni, — ha mondom ez az órakulcs nem ingerlené vagy üres erszényöket, vagy viszketeg érzeményüket, 's gyönyörüket, valóban elállnának. A' petyegő kalapács a' kezdő szerelmesek szíve, és ha a' kaczér lányka, a' többnyire hátráló, bátortalan férjfit, a' igéző kacsintással, vagy mézes szavaival megbátorítja ez annyit jelent mint: *avandsz!* — Oh pedig aztán — nem sokára csókok is csattognak ajkaikon. — Tisztelt olvasók! nemde ez a' valódi repetiér-óra. Nekem is volt egy idomtalan zsebórám 's ez nem csak az órát, de a' napszámot is megmutatta kalendáriomként, — de csak mindig aprilisben, egyébkor nem. 'S már kétkedni kezdtem ha valljon nem valami érczczé vált leányka-e napmutatom 's panorámámért Ámornak ajándékozám.

Azt meséli a' tradítio: hogy az Öröm egy szép nyári napon nyugodni terült a' pázsitra. A' Bú az asszonyok közt a' legszebb mellé ült, és sokat beszélgettek együtt a' szerelemrül, 's a' megszánásrúl; — ez az Örömnek azonban egy magzatot szült, 's gyöngéden *Remény urfinak*, nevezék-el. Ez a' kis különcz a' szerelem országában milly nagy szerepet jatszik, azt talán nem is szükség' említenem.

Szívéröl ki ki azt meri mondani hogy *jó;* de eszérül senki. — És valljon mért vannak a' szerelmesek közt azok a' gyakori viszályok, fonákságok, elválások? — mert egy hölgy'' belsejét ugyan kitudná kilátni arczán?! —

Sokan azt mondják: hogy a' *csók* a' szerelem', és a' hűség' pecsétje, óh ti állhatatlan szépek! — be hamar feltöritek azt a' mit önmagatok pecsételtetek-le!!

Mivel egy költönk allítása szerint a' fehérszemélyek tolvajok t. i. benyúlnak a' feketeszemélyek, — vagy akáram mondani — a' férjfiak kebelébe, 's szívüket erőszakosan elragadják; a' sok panaszosok' kérése' ellenére is a' minap midőn Ámor Csimborasszó' tetején országgyülést tart vala — az határoztaték-meg: mivel már az illyetén orvok annyira elhatalmaztak; — hogy kiirtásokban nincs mód: legyenek tehát kármentesitve, 's ha ugy akarják a' kegytelenek lopjanak ezentúl is annyit, a' mennyi csak nekiek tetszik.

A' IIdik Decretum e' következendő: „Ha az anyák, fiatal, fogékony, hajlékony, változékony leányaikat jól akarják növelni: ne adjanak nekik illyen szerelmes könyveket olvasni; mint példáúl: *Szakács-könyv, Utazás Franczia-országban, Közönséges Historia, Erkölcsi oktatások* 's a' t.; de az ollyatén erkölcsi könyveket mint: Lafontaine minden Regényi, — bátran nyujthatják leányaiknak.

Egy Tudós Társaság Ámor' előlülése alatt, mathematikai jutalom-kérdést hirdet ki; az ezt megfejtőre 100 arany vár; ha pedig szerelmes felel meg a' kérdésre, tehát kap 5 font hüséget — oh sok ám ez a' mai világban — továbba in specie: két süveg csók-czukrot, 's ha ezt megemészti csalfa imádottjától egy üveg választó vizzel locsoltatik-le szíve.

De hogy ne legyen panasz ellenem hogy még eddig egy város sem fordúlt vala elé panorámámban: megmutatom Eperjest, később az egész Magyar-hazát.

Ime! itt Eperjes! ez egy gyönge lányszív, melly már nincs környezve védfalakkal. Hajdan még a' szerelem nem ostromlotta erős védsánczokkal 's bástyákkal volt ellátva. — De mármost szegény gyönge szív tátva-nyitva áll a' sok ifju előtt!!

Végtére nézzétek a' Magyar-hazát, ez egy diszes hölgy, szögfürtjeit fénylő korona övedzi — ez a' kárpáth-hegy; arczát egész derekáig sűrű gyászfátyol boritja — ez felső Magyarország nagyobb részét képezi; addig leplezendi őt ezen fátyol, mig a' kárpáth-alji lakók magyar hangokat nem röpitnek ki ajkaikon, és a' legnagyobb tűzzel bele nem szeretnek. Ő nem hűtelen mint más hölgyek, az ő beleszerelmesek iránt, viszontszeretettel viseltetik. Oh be szeretném ha ezt a' szép hölgyet, még egy szebb férfinak nevezhetném, tudom hogy hamarább bele szeretnének ekkor a' felföldi szépek. De fogadjátok-el barátnétoknak.

Most már fölszedem sátorfamát, mert eltökéllett szándékom, a' Zenithtűl egész a' Nadirig vándorlani, 's elvégre is valahol a' szenegáli szigetben telepedni-le panorámámmal. Mindenütt más mutatványokkal mulattatom a' közönséget. Ha az alföldre érek e' panorámámmal, olly képet mutatok Hazámfiainak, mellyben a' hajdani hyperboräi szerelmes szüzek Apollonak ajándékot nyujtanak. Az elsőbbieket azt mondom hogy az eperjesi szépek, a' másik pedig Magyar-honunk, és ha füllentek is vigasztalásukra még is ezt kiáltom: *Tüzvan, Tüz! Eperjes héven magyarosodik!!!* —

HIR- 'S DIVATLAP.

HONI HIR.

Mohácsi selyemtenyésztő társaság. A' selyemtenyésztő-társaság Mohácson, mellyet Herrmann János, második megye-orvos, több más tekintetesb férjfiak' egyetértésével rendkivüli buzgalommal életre hozott, a' legjobb előmenettel dicsekszik. Baranya vármegyétől hatalmasan pártfogoltatván, Somogy vármegye' első alispányától, Czindery László urtól, hathatósan segíttetvén, és Csapó Dániel Tolna megyei volt alispány urtól eredeti olasz szederjfákkal gazdagittatván, jelenleg 10,000 illyes fával bir. Szd.

KÜLHIREK.

1.) Bécsben a' budapesti kárvallottak javára husvét vasárnapján a' karitkapui dalszinházban nagy hangverseny adatott, mellyben az olasz dalszinészek is részt venni szíveskedtek. Megtisztelék azt jelenlétökkel ő cs. kir. felségök, 's a' f. anya-császárné, fens. Ferencz Károly főherczeg f. hitesével együtt. Előadás napján már nem lehete páholyt 's zárthelyet kapni. A' szinház tömve volt hallgatóval, 's nem ok nélkül, mert annyi jeles művet, annyi remek művészt központositva hallani, a' legnagyobb ritkaságok közé tartozik. Igy az olasz dalszinészek közül Donizetti „Belisario" Mercadante „Elisa e Claudio" és „Andronico" — Bellini „Puritani" és „i Montechi ed i Capuletti" — Rossini „Mosè" daljátékából a' legszebb hangműveket éneklék és pedig Schoberlechnerné assz., Bambilla k. a., Poggi, Pedrazzi, Manfredi, Cartagenova, Marini, Benciolini urak. Név szerint Schoberl. assz. „Belisarióból" Antonina első ariáját, azután „Andronicóból" Brambilla k. a.-nyal a' duettot éneklé, végre részt vett „Mosè" preghierájában is. — Brambilla k. a. Cartagenova urral „Belizarióból" Belizár és Irene párdalát a' 2-dik felv. végéről, és ugyan ezen daljátekból a' terzettet, Pedrazzi ur ehhez járulván éneklé. Az utóbbi később Marini urral „Elise és Claudio" daljátékból ama szép párdalt éneklé. Marini ur azután a' „Mosè"-preghierában is részt vett, és Cartagenova urral a' Puritánok párdalját éneklé. — Manfredi ur (tenorista) „Trema Bisanzio" ariát adá elő. Poggi ur Tebaldónak „l' amo, ah l' amo, e mi è più cara" ariáját mesterileg éneklé, melly után négyszer hivatott elő. Ezeken kivül „Stranierából" egy karének, Tell ouverture-je, és Kreutzer urnak (e' mai concert directorának) egyik ouvertureje adatott elő. Schoberlechner ur felvonás-közben ön szerzeményeiből jeles és nehéz fortepiano-változatokat játszék.

2.) Frankfurtban (Majna mellett) a' viz által károsult Budapestiek javára husvét-vasárnapon estve, sz. katalin templomában, Haydn „teremtés" czimü oratoriuma adatott elő, mellyre olly nagy mennyiségü nép tódult össze, hogy az életveszély elháritása végett katonai őrizetet kelle hozatni. Mondják, hogy mintegy négy ezer bemeneti jegy osztatott-el 1 ft. 45 kr.-jával. Az előadás kivánni valót nem hagyott maga után. A' magány-dalszorepekben Schodelné assz., Rossi grófné, született Sonntag, Schöler kisassz., báró Rothschild Károlyné, és Löwe Zsófia k. a. müködtek. A' tiszta jövedelem mennyisége még nem tudatik. Hmsz.

3.) Victoria angol királyné szembetünőleg kicsiny, 's azon számos arczképek közül, mellyeket most mindenütt olly pazarul kitéve láthatni, egyhez sem hasonlit tökélletesen. Orra finomul görbült, szemei nyiltak, kékellők, haja szőke, melly a' magasztalt gesztenyebarna szinbe — az angol szépség' elemébe — átsötétülni mintegy igérkezik, 's a' szépen domborodott, kissé magas homlokon kis füléig a' legegyszerübb simaságban vonul alá. Ajkai élettől dagadnak és eleven pirosságban égnek; nem ugy teljes arczai, mellyeken bágyadt, de nem beteges halványság ömlik el. Szája mindig zárva, 's ez némi eltérés az angol szépségtől, melly a' fejér fogak' sorait láttatni szereti. Victoria igen hajlandó a' testességre, mint atyja volt, minélfogva neki a' mindennapi lovaglás mint legjobb óvószer tanácsoltatott. Észrevehetni magatartásán, hogy királyi méltóságát teljesen érezi.

4.) Münchenben az idei lábmosásnál (nagy csütörtökön) 12 öreg ember közül a' legidősb 94, a' legfiatalabb 80 éves, összesen 1052 évesek voltak.

Szerkeszti Munkácsy.

NYOMATIK LANDERER BETÜIVEL.

Pest
Május 6kán
1838.
36dik szám.
Megjelen e' divatujság hetenkint 2szer. Helyben félévi dija 4 frt., egész évi 8 frt. Postán 5 fr. és 10 fr. pengő.
Előfizethetni Sebestyén utczában Sebástiany házban 390ik szám alatt. És minden cs. kir. posta hivatalnál.

RAJZOLATOK
A'
TÁRSAS ÉLET
ÉS
DIVATVILÁGBÓL.

Negyedik év'
Szent a' Törvény! szent a' Béke!
Ez legyen Hazánknak éke.
Első fele.

ARVEL.

LYSER KAROL. LEONH. UTÁN

T. Z. L. által.

III.

Esketés.

Már az idő elközelgett,
Hol Arvel Klotildjával,
Oltár előtt kössön frigyet,
'S fel-hagyjon volt társával! —

Három ember élt akkorta,
Kit ez nagyon érdeklett;
Klotild, Arvel 's Karolina;
Egész dolog imigy lett.

Gaultier egy gazdag urfi,
Ki Parisban hires volt;
Müvelt lévén és szép férfi,
Bájának minden hódolt.

E' gyönyörü pillangó most
Klotild körül lebegett;
Arvelből ez tett kalandost.
Mert hiu volt, 's remegett.

Akará a' francziának
Megmutatni, hogy ki ő?
És hizelkedett magának,
Hogy ő leend a' győző.

Klotild is most Arvel előtt
Sokkal fenntebb ragyogott!
Gyülölte a' vetélkedőt,
Féltvén tőle Klotildot.

Nem annyira Klotildot tán,
Mint ama' fenn érzetét:
Hogy ő másnál több; igazán — —
Ez tüzelte képzetét;

Tudatni, hogy tehetetlen
Gaultier, hol Arvel áll,
Hagyni harczát lehetetlen!,
'S azért folyvást szembe száll.

Mert Klotild olly hasznát vette
Gaultier kalandjának,
Véle Arvelt gerjesztette,
'S ösvényt csinált magának.

Arvel lett a' diadalmas
És Gaultier kiesett! — —
Klotild' férje, a' hatalmas
Arvel lész, oh baleset! — —

Kik igazán nem szeretnek,
A' mit tesznek, — oktalan;
Mert ők mindent könnyen vesznek;
Szivök üres, hasztalan! — — —

Klotildon is megtetszett ez,
Mert bár keble nem lángolt,
De látva, hogy Arvel kedvez,
Késedelmes ő sem volt.

Egy tárczácskát himeztetett,
Munkabérért valahol;
'S megkapván, belé sem nézett,
A' miért meg is lakol.

Mert Arvelnek oda nyujtja,
Mondván „ím kedveskedem!“ —
'S ára benne, — — de nem tudja
Klotild illy könnyü elem! — — —

Arvel a' mint kinyitotta,
Lél egy kis tisztelkedést;
Klotild keze, azt jól látta,
'S köszönte a' kedvezést;

De a' tárcza rejtekiben
Más papirost is talált,
Hol a' bér annak rendiben
Irva, 's feljegyezve állt.

„Szakmány! — — idegen kezeknek
Munkája!“ — — igy magában.
'S Karolinának föltünnek
Himzeti most agyában!!! — — —

Fölgerjed 's játékot kezdnek
Érzeti, de vidámot,
Mint hullámi a' tengernek,
Ha rajta nap csillámlott! — —

Klotild azonban lerontja
Beszédjével ezeket! — — —
Hathatós volt gondolatja,
Mondván ime illyeket:

„Itt az idő, már csak egy éj
Közte boldogságunknak!“
'S fejér mellei, mint a' téj,
Gyorsan fel feltolódnak! —

„Tudom, minden én miattam
Történt, a' mi végbe ment;
Azért szavam mellyet adtam,
Megtartom, az örök, szent!“ — —

Azzal félre nézve állott,
Mint a' ki elmélkedik,
Hogy ő mindentől megválott,
'S egy emberhez füződik.

Mig Arvelnek nyujtja kezét,
És mondja egy fohásszal:
„Klotild rá teszi erejét,
Hogy jól éljünk egymással!“ — —

'S az utolsó estve itt volt,
Beszakadt már az éj is!
A' *szív* három mellben tombolt,
Nem volt nyugodt egyé is! — —

Felvirradtak mind a' hárman,
Mindegyik más érzettel;
Karolina sír magában,
Vív a' gyászos képzettel! — — —

Telik a' nap 's egy sem tudja
Közülök, hogy miképen?
Széllel, melly a' fákat dulja?
Borulva-e, vagy szépen?

Megkondulnak a' harangok,
Im, az óra már ütött! — — —
Isszonyúak most e' hangok! — —
Karolina felszökött.

Fátyolába beburkozik,
'S egyenesen arra tart,
Hol Arvel mindjárt esküszik,
'S végzi, mit Klotild akart! — —

Már a' templom ajtajánál
Piheg a' megfáradt nő;
'S egy őr illy szókkal ellent áll;
„Ide senki bé nem jő! — —

Karolina kérdi, miért?
Felelik: „megtiltották!“
A' nő kincset nyujtott, 's igért,
És legott kinyitották! — —

Egy vasrács megé vezették,
Hol remegve megvonult;
Ah, itt minden gyászos emlék!
Föltün előtte a' mult! — —

De örül hogy helyet kapott,
'S nézi elszánt lélekkel,
Az egyházfit, ki a' papot
Várva járkált alá 's fel.

Ez is megjő; Karolina
Szive most nagyot döbben!
Majd szekér zörg, és utána
Klotild 's Arvel belebben.

De a' baj, ha benne vagyunk,
Enyhesebb, mint képzeltük;
(Véle hogyha nem gondoltunk,
A' szörnyet csak neveltük)

Karolina az egyházban
Megszokta volt ugy lenni,
Mint egy fennsöbb társaságban,
Hol jót kell reményleni.

Karolina elmélkedni
Szokott az ur házában!
Hol megszünvén kételkedni,
Megpihent jószántában! — —

Veszteg nézte, mint áll Arvel
Klotilddal az oltárnál;
Nem sikoltott, nem szédült el,
Ügyelt minden szavánál.

Jól megnézte mind a' kettőt,
Arvel szép volt, de sápadt;
Klotild ékes, de zavart, sőt
Boszúságba is lábadt! — —

Arvel szinte minden szóra
Egyiránt figyelmezett;
Jól vevén mind gondolóra,
A' mit a' pap kérdezett! — —

Már az ige közelitett
Urunknak szent válasza:
„A' mit Isten egyesitett,
Ember el ne válassza.“

A' mint inti Arvelt a' pap
Hü 's erös szeretetre!
Karolina 's a' kedves nap
Jut eszébe ezekre! — —

Midőn egykor e' helyen állt
Boldog érzéssel vele,
Ez intés önszivéből szállt,
És rá *„igent“* felele! — —

Kitör hangja fájdalmának:
„Hogy ő róla nem tehet,
Arvel semmi más asszonynak
Férje többé nem lehet!“ — —

És az oltárt odahagyja
Klotilddal és mindennel,
Emiliát küldi 's adja
Anyjának, ugy megyen el.

Hová? arról semmit sem szól,
Ügyvivőre biz mindent;
A' nő hallja, Olaszhonból
Néha ennek írt 's üzent! —

IV.

Szomorú időköz.

Karolina haza térvén,
Leányát ott találja;
Kis kezében levél lévén,
Anyjának ezt átadja.

Ölbe fogja kis magzatját,
Át fut Arvel' sorain;
És csudálva foglalatját,
Daczczal fordit bajain.

Azt hitte, hogy férje üzend
Szerelmes kalandokat,
Semmi nemesb czélt nem tüzend,
Ugy hajtja a' napokat!

*

Leveléből csak annyit lát,
Hogy hibásnak őt veszi;
Hogy ügyvivőnek adott át
Mindent; 's hozzá ezt teszi:

„Én szerettem Karolinám',
'S az elválást ő kezdte;
A' *„váljunk"* szót nem az én szám, —
De az övé ejtette!

A' leányt vedd ótalmadba,
Helyettem fiam' szeresd;
Én bujdosok a' világba,
Arvelt többé ne keresd!

E' vidéktől bucsut veszek,
És az atyafiaktól,
Én e' métben *) soh' sem leszek
Irtódzom árnyékától."

Igy irt Arvel, és az asszony
Gondolkodott: mit tegyen?
Ő is élni fog szabadon! — —
Azt gondolta igy legyen.

Duval ennek hirét veszi,
Elmegy Karolinához;
És figyelmetessé teszi
A' multra, mellyet felhoz.

Duval egykor Arvel nejét,
Fürge leány korában,
Vigyázta mint saját szemét;
Szerette, de hijában.

Karolina most ezt tudta,
'S Duval még sem nyer semmit;
Mert a' nő elhárította
Szépen minden kérelmit;

Sőt a' dolgot oda vitte,
Hogy még házához sem járt; —
Duval szinte alig hitte,
Bámulta a' szűk határt,

Klotild volt az, kivel a' nő
Most legelőbb lenni vágy;
Véle vigadni kiván ő,
E' szándékkal föl nem hágy.

'S ime, meg is ismérkednek
Egymással a' bántódtak;
Mindig együtt járnak kelnek,
Lejtős vigalmat adnak.

Karolinát sokan hitték
Vig életü asszonynak,
Messziről sem sejditették,
Hogy keblében mik dulnak?!

Ezer kínnal emésztette
Őtet a' nagy búbánat;
A' vigyázó észre vette,
'S mélyen jött rá a' szánat.

Otthon ollyan hű anya volt
Karolina, mint kellett;
Csendes, szenvedt bár, de nem szólt,
Csak fogyott és enyészett! — —

Mindeneket rendben tarta,
És valaki oda ment,
Az asszonyról mind jót monda
'S háztartasán megpihent.

A' gyermekek nevelése
Volt előtte a' fő gond;
Ezeket féltvén érzése, —
Az életről le nem mond.

Erőt vesz a' gyötrelmeken,
Egésségére vigyáz;
(Az ember győz mindeneken,
Ha hisz, és nem tétováz!) —

(Vége következik.)

*) Város. (Mint Kecske-mét Aegopolis.)

HIT, REMÉNY, SZERETET.

(LEGENDA.)

PAJER ANTAL-TUL.

Képzelj magadnak, csöndes keblü olvasóm, egy keskeny terjedelmü völgyet, mellyen nem nagy távolságra egymáshoz két kigyódzó patakcsa csörgedèz a' végetlen messzeségbe. — Nevezzük-el őket: az öröm' és bú' csörgetegeinek! Amannak egész fenekéig lelátni, mert igen kevés benne a' víz; — itt-ott rezeg még szegleteiben néhány csöpp, de azt is inkább zavaros, mint kristálytisztának mondhatnók 's ugy látszik, csak annak jeléül maradt meg az is benne, hogy lássa az útas, milly förgetegdúlta időnek hátrahagyott szomorú tanúja. Eme' színig van vizzel 's duzzadt árjai dagályly al zuhannak örvényes medrökben, mint a' büszke mén-ügyes vitéze alatt; habjai barnások, mint az oláh-czigány, melly az elhagyott falu' kopár határain ütött sátort kormos családjával.

Mind a' két patakcsa' partjain virágok és zöldellő fák diszlenek. Amazéin hervadásnak indultak ugyan már, mert nincs senki ez életben, ki őket megöntözze; de emezéin a' legkellemesb virágzásban vannak, mert szűntelenül körülöttök foglalatoskodik egy, korom-fekete palástba burkolt alak, reájok bőven öntező az életadó nedveket. Nevezzük ezen alakot a' bu' angyalának, az általa ápolt virágokat: a' bú' virágainak; amaz elhagyott-lekonyultakat pedig: az eltűnt öröm' árva virágainak.

Az ifju, ki élte gyönyörű tavaszát már elérte 's egy boldog jövendőnek nevelte nyugodt keblében öröm-virágait, de azokat a' mostoha sors rémes viharai durván lezúzák: e' felirásban ön gyászlepte keblére ismer.

Néma csönd lebeg e' völgy' minden zugában, minő a' sirok fenekén; nem zengenek ligeteikben kedvre buzditó melódiát a' kis madárkák; meg szűnt a' szerelem tündér-világának hív fülmiléje szivolvasztó zenéket csattogni; nem adják többé vissza báj-dalának kellemes visszhangját sem a' multkor', sem a' jelen' 's ah! sem a' jövendő' aranyöblü hegyei.

Kihaltnak látszanék itt az élet is, ha két némán ide 's tova járdaló gyászba öltözött, bús alak, magára nem vonná figyelmünket. Keresztelјük el őket a' rokon lelkek érzéstemplomának szent vízével: Remény- és Szeret-nek. — Ama' gyönge alkatú 's egyszersmind bágyadt, beteges; arczai haloványak mint a' halálé s rajtok az enyészet' szelleme űl. — Ez erősebb amánnal; tüzes szemei fénylenek mint azt estcsillag; arczán azonban az epedés' férge dúlni látszik, melly őt nem hogy lankasztaná, sőt inkább hevíti. —

A' mint így össze vissza bolyongnak, megcsengűl búsan közelökben a' lélek'-harang, 's rögtön mind a' kettő térdre hull a' tul világba költözendő lélekért imádkozó. Elvégezvén tiszta fohászú könyörgesöket — gyorsan ismét fölkelnek és lakjoknak tartanak, hogy egyetlen kedves testvéröket, kit mi ugyan azon szent vízzel Hit-nek keresztelünk 's kinek ők épen most gyógyszerü orvosló füveket keresgéltenek; még eletben találhassák; hogy még egyszer hidegülendő ajkára nyomhassák forró, testvéri csókukat.....

Elérik a' tündér szellemü lakot, melly az érző embereknél „szív" — nevezettel ösmeretes, és jaj-szóra fakadnak, midőn átlépik a' szent küszöböt: mert halva találják a' szeretett, az egyetlen testvért! 's verejtéktől boritott hideg testére borulnak, de hasztalan minden sírás. — Forró könyeikkel nem képesek felöntözni — ő nincs többé!

A' lak belseje egyszerü és varázsló. Nincs benne nagy pompaüzés; de még is százszorta vonzóbb, százszorta meglepőbb, mint akármellyik, a' világ legdrágabb gyöngye — 's kellemeivel fölékített királyi terem. Egy kimondhatatlan ihlet lepi meg a' bemenő vendéget.

Alig lebben át az enyészet' vasrácsán egy két percz: már kiderítve fekszik gyászpadán a' sápadt halott. Körötte magasan lobogó siri gyertyák — az Érzestemplomból hozottak —

szomorú pompával égnek. Fölötte egy angyalszép, de büszke mosolygásu leány' képe van az Emlékezet' falán felfüggesztve, olly helyzetben: mintha a' lábaihoz boruló imádókat gúnymosolylyal vetné meg, vagy mintha az előtte kiteritett áldozatnak szomorú elhúnytán nagyravágyó lelkéből örűlne. A' kép alsó részen eme' vérrel festett sorok olvashatók:

Miként a' háromságban
Egy fő uralkodik
Ugy három hódolód
Egy szívvel oh leány!
Te néked áldozik
De ím! te megveted a' híveket,
Kiket fönbüszkeséged eltemet!

A' holt' két oldalánál az Érzés-világ' elszomorodott ártatlan gyermekei imádkozva siratják az elhúnytat; testvérei pedig a' Remény és Szeretet sírját ássák a' Hűség' zöldellő fája alatt, hol ez kínos élete' utósó perczeig többnyire betegen feküdt.

Üt az óra — és indúl a' halotti kiséret, melly két gyászló testvérből áll; 's rövid bucsuztatás után, hosszú fájdalommal leeresztvén mély gödrébe a' kedves testvér hidegült porlandó tetemét, könyes szemekkel, szívrázó jaj között távoznak el a' felejthetlen sírhalomtól.

De nincs nap, vagy tán óra sem, mellyben a' hű testvérek meg ne jelennének sírjánál. Ott imádkoznak ők most is; de alig végzik forró imádságokat, azonnal rémitő borúk dörögnek felettök, a' sors villámos borúi, mellyekből rettenetes zúgással száll alá a' leánygőg' lenéző postaangyala 's gúnynyal nyujtját a' leveretteknek egy levélkét, mellyből kétségbeesetten, — miután a' posta ismét eltűnt — ezt olvasák:

Hasztalan vártok
Hasztalan sovárgtok;
Miként egy porszemet —
Lenézlek titeket.

Míg a' levél rövid tartalmát fontolgatják, a' veszélyborúk mindinkább harczra kelnek; az egész vidék reng a' villámok harsogó morajától. Mi több a' lakban felfüggesztett leánykép lehúll faláról; az éltemetett halott, mintha utósó itélet' napja volna, felkél sírjából, melly borzasztó jelenetre holtan rogynak le amazok 's ez ismét utánok. — — —

Tart még a' förgeteg; de' a' völgy' lakói Hit, Remény, Szeretet nincsenek többé. Szellemeik mint annyi szent galamb-szárnyakon röpültek az égbe, megnyilván nekik a' menny' kapuja 's ők már ég' és nem föld' lakói. — Hamvadó tetemeik pedig egy sírban nyugszanak a' hűség' örökké zöldellő fája alatt. —

* * *

Szerettelek oh! leány, mint mennyei üdvemet; reméltem, hogy felém hajlik egykor viszonszerelmed, — mint csermely habjai felé a' parti szomorúfűz' lombjai; 's szerelmem 's reményem hinni kisztetett, hogy egykor boldogitani fogsz, mint az első hölgy boldog férjét; de ah szíved jég 's kő volt, nem olvaszták azt fel keserveimnek könyűi; ki zártad onnan szivemet mint édenéből Isten az elsőpárt; meg, megvetettél! 's hitem reményem elhalt; szerelmemet elnyomta a' bú' ónterhe; — 's keblem örökre fosztva lön legparányibb táplálékától. — Most benne kimondhatatlan sorvasztó vihar dúl!

KÖLTŐI KÉPEK.

1.

Közelmével az iroi pályán indulni, annyi: mint Dedal szárnnyal a' naphoz közeledni, 's szédülten a' földre rogyni.

2.

Évezredek óta tagolgaták a' valódi költő, és szónok közti különbséget; 's felejték a' szük és bő viganó közti viszonyokat megtekinteni, mint ugyan azon egy kelméből készülteket, bár külön idomra szabottakat.

3.

Egy két komoly sor, mellyben néhány jó őtletek csillognak, nem következteti az iroi hivatást. —

MISZLAY MÁTÉ.

PEST HÓSTYÁI LEMOSVA.

Humentia siccis!

Ovid.

∞ Szép nap volt; egy ösmerősömmel kimentünk egyet kerülni a' méten (Stadt πολις)! — — A' Dera-féle omladéknál álltunk-meg legelőször. E' körül már dolgozgattak. Szinte képzeltük a' még szebb és erősebb épületet, melly majd e' kemény leczke után támadand. Tovább ballagtunk 's egy két szót ejtettünk arról-is, hogy a' Dera-féle ház valaha több esztendőkig *per* alatt volt; de mig a' per folyt és folydogált, mindig épülő-félben vésztegelve! — — — „*Értem;*" mond uti-társom; és sohajtott olly hangon, mint mikor valami után titkon-vágyódik az ember! — — A' Therézia-városba értünk.

Fáj szívem, fáj, ha ezt látom.

Kisfaludy Károly.

A' Therézia-hóstyát láttam, és borzadok; bánatos érzésekkel ülök soraimnál, valójában alig tudván, hol irjam-le inkább és hol ne is irjam le inkább?! — — A' szép sorházak ugy megritkultak, 's olly vissza tetszenek a' szemnek, mint midőn egy szép leánynak, ha mosolyog, hézagos fogait látjuk-meg! — — De Pest fiatal, hasonló a' hét éves leánykához, a' kinek hézagai még be-telendnek. Pest viritó korában van, hol könnyebben veszi-fel magát minden, akármi baj érje is! — —

Egy föld-szinti házat pillantok-meg, szét nézek rajta, csóvát veszek észre kapuján 's mellette a' „*fejér-kutya*" czim-festvényt. Itt a' padlásra *szorultak* volt szánandó atyánkfiai szinte, mint több más helyeken. Igen, de itt ismét *megszorultak!* — — — Mert az *omladástól* rettegtek minden perczenetben! — — — kivált mikor köröskörül egymásután zuhantak le a' házak! — — — A' padláslyukak keskenyek lévén, azokon nem szabadulhattak. — Azért ott látszik a' „*nyilás*" mellyet ott a' remegő kezek törtek-ki, hogy rést nyissanak az „*élet*" megmentésére! — — — Oh ti, kik szerte-szét eveztetek illyenkor, és a' remülteket bátorságba helyheztettétek, légyen áldás véletek mindenütt! — — — Ti kikben az elme ébren volt, és a' szánakozás érzése szelid hévvel gerjedt-fel, hogy mentséget csüggedező feleiteknek gondolni és nyújtani *tudtatok!*; — — — légyetek ti *valósággal* „*emberséges*" emberek! — — — minden jókkal tetézve, valamerre csak fordultok! — — — Más háznál is láttam illyen réstörést; fölgyulladt képzeletemben szinte előttem állottak a' megrémült alakok; mint nyujtják-ki karjaikat; mint dugják össze fejeiket, 's lesik a' véd-lelket! — — szinte megcsendült fülemben a' sok jajvész, rimánkodások, csengések! — — — Ah, szinte magamnak-is jól esett, ha meggondoltam hogy akadt egy szálfa, és egy lábtó, melly szabadítót hozott nékiek! — — — A' jámborok áldása veletek ti ember-mentő bajnokok! — — —

I.

Egy lépés a' ház-fedélre.

Titkon veszni borzadok.

Bélafutás.

Szeme szájá el-áll az embernek, mikor látja, hogy a' miket hallott, azok csak-ugyan ugy vannak igazán, minden nagyitás nélkül! — — — Egész házak „*csupa romladékok!*" — — — mintegy „*régi idők*" maradványai! — — — Egy kis fiut láttam az utczán a' ki csak ugy könnyedén hágott a' *ház-tetőre* mintegy kisszékre! — — — Megnéztem a' romot, 's iszonyodva mentem-el mellette! — — — szét-zúzott embereket gyanitottam súlya alatt! — — — Oh hányan vesztek igy-el. — És ez a' kár legnagyobb, leg-sajnosabb!!! — — — Hanem Pest még fiatal; neki viritnia kell! — — — még pedig annál inkább, mennél többet „*tanult*" veszteségén! — — —

(Vége következik.)

HIR- 'S DIVATLAP.

HONI HIR.

1.) Tek. ns. Pozsony vármegye' külön kinevezett küldöttségének felügyelése alatt, Pozsonyban előfizetés' utján egy munka jelen meg, magyar és német nyelven, külön kötetekben, következő czim alatt: „A' Duna pusztitásai Magyarországban 1838dik évben," a' Hirnök' és Századunk' szerkesztő személyzete által kidolgozva: melly munkának egész jövedelme, a' készitésére megkivánható anyagi költségek' levonása után, a' vizpusztitás miatt szerencsétlenségre jutottaknak van szánva.

E' munka' tartalmát teszik: 1.) Az áradásnak historiai leirása, hiteles, részint hivatalos kútfőkből merítve, különös tekintettel Pest városára. 2.) Emberszeretet' és önfeláldozás' kitünő példái a' szerencsétlen vészidőben, népcharactert és erkölcsöket festő, vagy más tekintetben érdekes részletekkel. 3.) Körülményes és hü följegyzése mindennemü gyámolitásoknak, kegyes adakozásoknak és segedelmeknek közelben és távolból. 4.) Tudományos vizsgálata e' példátlan esemény' okainak; felvilágositása azon földtudományi 's épitészeti hiányoknak, mellyek a' házaknak illy rendkivüli összedölését megfejthetővé teszik.

Förster Lajos ur, bécsi épitész 's az „Allgemeine Bauzeitung"" kiadója, nagylelkűen ajánlkozott e' munka' elősegitésére, mind a' hely szinén szerzett tapasztalatinak közlése, mind pedig az által, hogy az ahhoz melléklendő kőnyomatokat, a' készitési áron, tulajdon kőnyomtató-intézetéből adandja. Hasonló emberbaráti czélból és módon ifj. Schmid Antal ur, pozsonyi könyvnyomtató, vállalta magára valamennyi példánynak minden typographiai haszon nélküli nyomatását.

A' szenvedő emberiség' javára nyujtott ezen áldozatok lehetővé teszik, hogy a' magában körülbelől 12 sürűen nyomtatott median-ivet foglalandó kötetnek egy ezüst forintra határozott előfizetési árából, két harmadrész tisztán a' szerencsétlenültek' számára meg fog maradni.

A' munka f. é. augustus' végén jelenend meg: az előfizetések pedig arra minden t. cz. hatóságoknál Magyarországban 's a' hozzá kapcsolt részekben, Erdélyben 's a' német ausztriai örökös tartományokban legfelebb f. esst. julius' 15ik napjáig fogadtatnak el; a' külföldről pedig azon könyvárulások' utján, mellyek az előfizetési dijak' beszedését könyvárusi kamat nélkül vállalják el.

Mind a' hatóságnál (különkülön mindeniknél) előfizetett példányok' száma, mind azon nemesek nevei, kik e' munkát akár miképen elősegitik, ugyanabban, valamint a' Hirnök és más ujságok által is köztudomásra fognak juttatni. Pozsonyban, aprilis 16kán 1838.

Előfizetni lehet Pesten, Landerer' könyvnyomtató műhelyében.

Balásfalvi Orosz József. m. k.
A' Hirnök és Századunk' kiadója.

KÜLHIREK.

1.) Döhler Tivador, kit olvasóink bizonyosan ismerni fognak lapjainkból, mellyek a' Pesten tőle adatott hangversenyeket megbirálák, Párisban a' Ventadour teremben hangversenyt adott, mellyben Thalberg is részt vön. Nem szükség emlitenünk, milly éldelet lehete a' párisiakra nézve, illy jeles zongorajátszókat együtt hallani remekelni.

2.) Londonban átalánosan 30,000 tolvaj, 20,000 koldus, 's mintegy 10,000 játékos tartózkodik, ki csupán játék után él.

3.) A' jersei itélőszék megengedé egy hitelezőnek, hogy adósát lassankint kiéheztesse; azaz, hogy tartását addig kisebitse mindig, míg ez az éhség kínjai által kényszerítve, jószágait önként átengedendi.

4.) Különös alku köttetett minap egy pástétomsütő 's egy kávés között St. Foyban. Ez utólsó az elsőnek egy útikocsit adott el azon kikötéssel, hogy ez neki 12,000 tortácskát, darabját 5 centimmel, szolgáltasson érte.

DIVATKÉP XVII.

Felruha selyemszövetből; rojtokkal körzött habossál. Bastkalap virágokkal ékitve.

Szerkeszti Munkácsy.

NYOMATIK LANDERER BETÜIVEL.

Pest
Május 9kén
1838.
37dik szám.

RAJZOLATOK
A'
TÁRSAS ÉLET
ÉS
DIVATVILÁGBÓL.

Megjelen e' divatujság hetenkint 2szer. Helyben félévi dija 4 frt., egész évi 8 frt. Postán 5 fr. és 10 fr. pengő.

Előfizethetni Sebestyén utczában Sebástiany házban 390ik szám alatt. És minden cs. kir. posta hivatalnál.

Negyedik év'

Szent a' Törvény! szent a' Béke!
Ez legyen Hazánknak éke.

Első fele.

ARVEL.

LYSER KAROL. LEONH. UTÁN

T. Z. L. által.

(Vége.)

Karolina reggel estve,
Baját jól meggondolta;
Rosszabbak is vannak festve
A' multból, azt mondotta.

Csillapodott indulatja;
Enyhitette a' remény;
A' tűrőknek ez az utja,
Ha helyzetök bal 's kemény.

Hogy Arvel él, irásából
Látta az ügyvivőnél;
'S ez sokat vett el' bajából,
Ez többet tett mindennél!

V.

Viszonlátás.

Közel egy év telik el már,
'S Klotild férjhez is megyen;
Elszökik és bujdosva jár,
Csak hogy kényére tegyen.

Gaultier most könnyen szedte
Bilincsekre a' leányt;
Mindenekre reá vette,
A' mit csak szive kivánt.

(1838.)

Messze földön kalandoztak,
A' hold sokszor fogyott 's telt,
Mig együtt kijózanodtak;
Hogy az első hév elkelt.

Vissza tértek; és mint eddig,
Klotild Karolinával
Társalkodott és estvékig
Beszélgettek egymással.

A' lejtők most nem olly gyakran
Kerültek, mint ezelőtt;
Karolina vigalomban
Egyszer látta az új nőt.

Ősszel volt ez, napján annak,
Midőn Arvel szent tűzzel
Először nyilatkozának
A' viritó szép szűzzel.

Ennek emlékezetére
Karolina Klotildot
'S másokat meghitt estvére,
'S nagy mulatságot adott.

Arvel tovább nem álhatta,
Visszarepült fészkébe;
Kedveseit szomjúhozta,
'S élni vágyott békébe! — —

Ügyvivője által jó hirt
Kapott Karolináról;
A' tisztes ősz kedvezőn irt
A' nőről és anyáról.

Duval pedig látva régi
Hűségét az asszonynak,
Karolinát tartja égi
Nemű fennsőbb valónak! — —

Arvelnek egy szivreható
Levelet ir, és kéri,
Térne meg, mert csak igy lesz jó;
Arvel ezt megösméri.

A' levélnek több sorában
Emlitve még az is lön,
Arvel illyen nőt hiában
Keres többet a' földön;

'S hogy szerencséjét Arvelnek
A' legdicsőbb hatalmak
Adták, midőn nevetének,
'S legjobb kedvökben voltak.

E' mondások megigézték
Arvelt hiuságában;
'S örömét előidézték
Keserű bánatában! — —

Mint a' kit már költögettek,
'S ébredni kezd álmából,
Csak egy hang kell, 's fölütődnek
Szemei zárt héjából;

A' léleknek igy támadoz
Arvelben is élete:
Már nem kellett a' munkához
Csak Duval igézete! — — —

'S Arvel szál a' szerelemnek
Gyors szárnyain haladva,
Mig ott van két gyermekének
Ajkaihoz forradva! — — —

Hol anyátok? kérdi Arvel,
„A' teremben vigadnak"
Mond leánya, 's mintegy tőrrel,
E' szók reá ugy hatnak.

A' gondolat ütötte meg:
Karolina már nem az,
A' ki volt; — hogy' változott meg?
Ez az uj baj, uj panasz! — —

Nem tudta, hogy Karolina
Az ő szeretetére
Igen méltó, — méltóbb dalra,
'S a' dal' dicséretére! — —

Gyermekeit jött most nézni
Karolina, 's elpirul
Mint a' hajnal, és intézni
Egy szót sem tud, elnémul.

Örült, és félt, hevült, bágyadt
Mint a' fejér liliom! — —
Arvelt látta, a' most lágyat,
'S keblébe mindent elnyom;

'S igy szól: „Arvel végre megjött?
Az időt jól találta;
Klotild a' vendégek között! —
Kérem tessék sorába." — —

Arvel alig hal minden szót,
A' kis Ozvald ugy ordit;
A' nem ismérttől fél, — sikolt,
Nem néz rá, — — — hátat fordit! —

Arvel fogná de ő szinte
Elkékül, — ugy elriad! — —
A' gonosz illy konkolyt hinte,
Apa nem ösmér fiad! — —

„Köszönöm, — — — én nem lehetek
Részes a' mulatságba:
Utról jövök, nem mehetek
Illy mezben társaságba. —

De reggel majd inkább lehet
Jönnöm, most eltávozom;
Különben a' vendégeket
Fő diszöktől megfosztom!" —

Igy szólt Arvel a' legmélyebb
Illetődés' hangjával,
És elment a' legkevélyebb
Ember mozdulatjával! — — —

A' földi igy erőködik
Gyakran, hogy másnak lássák!
De a' leplen átütődik
A' mi benn van, 's kitudják!

Mint mutatta magát Arvel
'S Karolina egymásnak! —
Pedig sirva töltötték-el
Hosszát az éjszakának! —

Másnap megegyeztek ugyan,
(Mi is volt ennél könnyebb?)
De a' boldogság oda van! —
Mindkettő idegenebb. — —

A' szerencsés egybekelés'
Kútja, a' *bizodalom*
Megfogyott, az öröm kevés,
Több a' titkos fájdalom.

Arvel, bánja hiuságát,
És magában gyötrődik;
Karolina pirosságát
Szinte veszti, — tünődik.

Ő feledte, hogy asszonyhoz
Nem való olly büszkeség,
Millyen illik hajadonhoz, —
Hogy itt nagy a' különbség!

A' nő akként, mint a' leány,
Nem paczkázhat a' férfin;
Szeretet 's *türés* a' bálvány,
Mellyel ő győz a' férjin.

Egy is más is érzette volt
Azt, hogy felét szereti;
'S a' ki látta őket igy szólt:
„Oh szerencsés felek ti!"

De ők boldogok nem voltak;
Ha egymással beszéltek,
Érdekesekről nem szóltak,
Tartózkodtak, és féltek.

Az elválást föl nem hozta
Nagy vigyázva egyik se,
'S a' bajt épen ez okozta,
Mert rejtve volt a' mese.

Egymást meg nem nyugtathatták
(E' nélkül nem lehetett!)
Föl nem világosithatták
Egymásnak: *ki mit vétett?*

Nem kérhettek bocsánatot
Egymástól a' hibákért,
Nem üzhették a' bánatot
A' keserves multakért! —

Mig Arvel megbetegeszik,
'S Karolina ápolja
Mindaddig, mig megkönnyebszik,
És a' bajt meglábolja.

Arvel a' láz' álmaiban
Szinte mindent kibeszélt,
Mi által Karolinában
Hozzá *bizodalom* kélt.

Hogy Arvel föllábadozott,
Karolina nékie
Sok szép munkákat olvasott;
'S im igy kellett lennie! —

A' szükség' olvasztó lángja
Egyé tette a' két félt,
Győzve a' kigyó' fulánkja, —
'S a' két fél boldogul élt! — — —

---

*

BOSZÚ.

Fél éve múlt el pesti lakásomnak, 's minthogy ha állítanám sem hinné el nyájas olvasóném hogy szerelmes nem vagyok: öszinte meg vallom hogy voltam, — és vagyok is. A' szép Luiza volt, kiért keblem lángra gyúladt, szerettem 's boldog valék, ah mert mi az élet szerelem nélkül?! a' szép jelen örömdús ölén reményteljes jövő mosolyga felém; 's csöndes mosoly vonúla ajkimon, ha jó anyámra gondolék, mikép fogmeg lepetni kedves-menyét karjai közé zárandó. Azonban egy véletlen kis eset földi bóldogságom izletét némüleg hátráltatá. Épen imádottamhoz indúlam, föltárandó édes titkomat; versben, prozában, kész vala esdeklésem, mellynek kelle őt hő érzetim' viszonzására gyúlasztni; ajtaja előtt dobogó kebellel állék meg, hajam 's eszem rendbe szedhetni, végig futám betanúlt szerelmi vallomásomat, 's beléptem. Isten hozott lelkem-barátom! kiált az ölelésemre rohant Rényi Gyula — hajdani iskola pajtásom, izmos karjai alatt csaknem öszve roskadék; épen jókor jössz, ugy is vőfélre van szükségünk, nem de édes Luizám? reménylem nem tagadod meg barátságos kérésemet, 's tanúja leendesz boldogságomnak, — melly szeretett Luizám karjai között rám várakozik.

A' lyánka, arczain szűz szemérem pirjával illant el, én pedig kőszoborkint állék, mi a' patvar lelt? szól végre Gyula barátom! viszonzám midőn kissé rendbe szedhetém magam, véletlen örömöm láthatásodon, 's szerencséden, annyira meghatott, hogy szinte öntudatomat vesztém. Maga mellé vonszolt 's olaszországi útját beszélé, mellyből csak annyit érték, — 's fájdalom elég sokat is — hogy most viszszajött, 's Luizának, kit régóta szeret, jegyese. Beszédjét végzé, 's megújítva vőfélségem iránti kérelmét, különböző érzetek közt válánk el egymástól. Szállásomra érve bóldogtalan szerelmem fajdalmával zokogva, hosszú monologot tarték, mint illyenkor szokás, mostoha sorsom ellen; örökös gyűlőlséget fogadtam a' szépnem ellen. Bocsánat édes szépem a' szerencsétlen szenvedőnek, ha kínja tengerében feledé, mi szeretetre méltó! óhajtásaim, sohajjaim, panaszszaim, jajjaim egy keserves sonettbe foglalám, 's patakkint omlottak könyeim, midőn elolvasám. Aléltan bánatom terhétől nyugágyamra dőltem, így talált laktársam midőn hazatért. Oszlik a' bú, gondolám, ha biztos kebelbe zokoghatjuk ki fájdalmát szívűnknek, 's élénken rajzoltam barátomnak, mi bántja keblemet. 'S te elég kis lelkű vagy felel ő kifakadva gyáva panaszszal tőlteni be körűled mindent, 's hanyagságban vesztegleni midőn tettre van szükség.

Boszú, véres boszú a' hőlgy rablónak! ki elorzá mennyedet, 's feldulta kebled' nyugalmát. Vagy ő, 's ha igen, szép leány a' pályabér; — vagy te, 's mi szebb mint becsülettel válni meg az élettől, hol öröm ránk többé nem derül. Eliszonyodtam e' veszélyes javallattól, mert hogy egyebet ne emlitsek: ha Gyula általam esnék el, szerethetne-e Luiza olly szörnyet, ki gyilkos kezekkel tépte le öröme virágait? ha pedig csupa becsületből nekem kellene meghalnom, ki vinné a' vőféli tisztet? ezeken kívűl, a' pisztolyoktól, bár mindig katonaságra szándékoztam, igen borzadok, a' puskapor' szagát pedig ki nem állhatom. Nem, ebből ugyan semmi sem lessz, de boszúmnak is elmaradnia lehetetlen. Helyes kiálték némi küzdés után, boszúm él, kissé ugyan különös, de nem példa nélküli! 's a' kellemes Sz** Ninához, kit szüléi halála óta, nagy nénje ugyan, de nem csupa kegyelemből tart, rohantam inkább, mint mentem, őt az ártatlant választandó boszúm eszközéül, 's olly szívre hatólag esdeklék, olly fájdalmasan rajzolám keblem kínjait, hogy tehetetlen volt a' kedves leánykának megtagadnia mit nem alaptalan reménylék, irántami vonzalmát. 'S a' bóldog „igent" követett bájmosoly, mint hajnali fény éj borúit, űzé el bánatom fellegét. — De, ne hogy szerelmi első kalandom Ninámnak evődésre adjon alkalmat; szépen kérem szép olvasónémat; hogy mig nyoszolyó lánynak hívnám meg, az egész, csak köztünk maradjon.

VARGA S.

PEST HÓSTYÁI LEMOSVA.

(Vége.)

II.

A' Kertész.

Kertem nárczisokkal végig ültetéd.
Cs. V. M.

A' virágos Bene-intézet most iszap-fészek! — — — Jó hogy előbb halt meg alapitója, ki tudja, mennyi kinos érzésektől menekedett-meg általa! — — — Néki az ár-víz többé nem ártott; leg-fölebb koporsóját forgatta-ki a' temetőben; (hová zajos habjai szinte el jutottak) de ezzel neki nem tett semmit! — — — hanem annyival többet ám a' boldogúlt özvegyének! A' kin azonban reménylhetni, hogy az adakozók dieső serege szintén könnyitend, mint ezer meg ezer másokon! — — — A' *„könyörűlőkön“* légyen a' boldogságos élet kelleme, és édessége mindenkor!!! — — —

Több száz házak közt bámultuk még a' veszedelemnek mindenféle nemeit! — — Mellyek olly kimeritők itt, hogy kemény érczből legyen szíve annak, kit lágy részvétre, 's gyengédebb érzésekre ne olvasszon vagy egyik! — — — De a' *reménység* vele az emberrel mindenütt, és a' derűlt nap, melly felette tündöklik bátoritja mintegy mondván; lám a' borúk, mellyek voltak, nincsenek! — — — Ha az öreget éri baj nehezebb állapot; de a' fiatalnak ugy szólván semmi sem árt, Pest pedig most serdült fel csak! — — — 's ahhoz még Bécsben Budán vannak gondos gyámjai! — — — és vagynak csaknem *mindenféle* keresztény-testvérei! — — —

A' mint vége körül jártunk a' boldogtalan hóstyának, nem kevéssé álmélkodunk-el rajta, midőn egy kertész meleg-ágyaiban *zöld-veteményt* sejtünk meg! — — — A' zöld levelü olajfa-ág képzett-meg előttem mintegy a' vizözön után. Szóba ereszkedtem egy emberrel, ki a' meleg ágyakat öntözte, „volt-e itt víz?“ — kérdem. Én, ugymond, mellettese vagyok a' kertésznek; ő nem volt ide-kint, hanem mink itt voltunk két háznép! Azt gondolják az Urak, hogy ez felemeltebb helyen fekvén megmenekedtünk rajta az árvíztől? Mind a' *huszonnyolczan* szepegtünk ott a' ház tetején! — — — még pedig három nap, három éjszaka! — — — A' kutyám velünk volt, az mindig vonitott; mert megéhezett; valamint mi is; mert nem kaptunk enni sehonnan; a' háznak egyik része összedült mellettünk, de mi szerencsénkre a' másik részén voltunk; mellynek semmi baja nem lett; és szerencsésen megmaradtunk; hanem éhséget szenvedtünk eleget; szomjúságot nem, vizünk volt, de rosz; az a' sáros szemetes árvíz; a' hidácsok (pantoniers) jöttek azután dereglyéken utánunk, és bevittek bennünket a' belsőmétbe. Munkájában nem akartam tartóztatni az embert tovább ballagtunk.

III.

Öreg-asszony és Magyar-nyelv.

Nem messze zöldbundában egy öreg-asszony ült szalmaszéken a' tűznél, ugy szólván az utcza közepén, elég nyugodt hangon beszélt! — — A' szavak, mellyekkel élt, miveltebb németre mutattak. Két sváb asszony sütkölődzött guggon a' tűz körül, ő pedig előttök, mint otthon, ugy látszott ülni a' font-széken (alkalmasint háza romjai előtt) 's németül ezeket mondta nékik: „én már hotlig való koldús vagyok,“ ugymond, „szolgálni nem mehetek, mert öreg vagyok, ha még is *magyarul* tudnék, vagy leány volnék, ugy csak kapnék szolgálatot.“ — — Mi ezután így haladtunk egész a' váczi-töltésig! — —

IV.

A' Váczi töltés.

Et tu fili mi Brute? — — —

Megszakitotta az ár ereje a' váczi gátat is! — — — És innen azután oldalt is meg támadta a' várost, és hátba is; szóval *„körülvette“* mint valamelly számolni tudó ellenség! — — azután dolgozta össze vissza mindenütt, még csak a' föld alatt-is! — — — Most már huzogatják be

a' rést, mellyet nyitott, 's ugy mondván, egészen be is húzták.

A' hajókon menekedő rémült emberek, Duna áradásból most mondják, hogy egyszer a' nevetést nem tudták megállani! — — Az ár-víz t. i egy szemét dombot emelt fel valahol, és a' városba hozta: a' tetején egy „*kakas*“ volt, 's mint valamelly tutajon haladt; emelgette szárnyait, de repülni nem mert; különös hangon kokokált magának mindig, mintha vissza tetszett volna neki az utazás! —

Maradjon magának! —

Köz m.

Én még a' Leopold-templomig jöttem úti-társammal. 'S itt a' templommal által ellenben egy újdonnan új (két emeletes) házat látok romjaiban! — A' tetején a' még függő ormoknak egy legényt láttam állani nagy póznával! Le akarta dönteni a' veszedelemmel fenyegető darabokat, de vasfoglárok látszottak akadályára lenni munkájának, mert sikerét nem láthattuk. — — Oda hagytam nézőivel együtt, 's úti társammal a' Derra-romokig jöttem. És ő e' ponton el vált, mi előtt már mondta „ut eo revertamur, unde digressa est oratio.“ — Én pedig szinte azzal végzem a' min kezdtem: Láttam Therézia-várost, és borzadok!!! —

KIVÁNAT.

Egyért könyörgök untalan
Ha kél a' nap;
'S ha bucsu csokitól lángol
A' szikla-lap:

Hogy mig nap kél 's lenyugoszik
A' föld felett:
Hazánk ne lásson értte hullt
Gyász-könyeket.

ROMVAY.

AZ ÉRZELEM.

Érzékeny szívben érzéssé válik minden. — Az egész világegyetem illeti hálaadását és megindúlását. A' gondviselés' jótékony kezét látja mindenütt: Adományait a' föld' szüleményeiben gyüjti: A' gondviselés az, mellynek gondjai által asztala megáldatik; a' gondviselés oltalma alatt szunnyad-el; ennek köszönheti nyugalmas fölébredését; balszerencsében érzi tanításait, örömeiben kedvezetét; a' jónak, és mind annak mi neki kedves éldelete, szinte anynyi ok a' megujítatott hódolásra. Ha közben közben gyarló bélátásának, a' mindenség' Istene elérhetetlen-is, mind e' mellett látja még is mindenütt az emberek' közatyját. A' legfensőbb jótévőt illy módon tisztelni nem de annyi-e mint a' végtelen lénynek, tehetségünkhez képest szolgálni? —

Oh! érzelem! te édes eledel a' élőknek, hol azaz aczél szív, mellyet soha meg nem indítottál? Hol az a' boldogtalan halandó kinek szeméből soha könyűt ki nem csaltál? az öröm, és gyönyör' jelenései, mellyeket az érzelem élénksége támaszt, csak egy perczenetre merítik-ki a' természetet, hogy azt ujabb erővel élénkitsék. E' jelenések nem veszélyesek.

Korunk' haladtával érzéseink is mindinkább össze vonúlnak. Azokból miket kedvelünk minden nap veszéjtünk valamit; mi többé meg nem téritteik. Igy halunk-el fokonként, mig végre egyedül magunkat szeretvén, érezni 's élni meg szűnünk, mi előtt lenni meg szünnénk. Azonban az érzékeny szív borzad ez' előhaláltúl. — Meghülvén a' végpontok, maga körébe szorít minden természeti meleget; mennél többet veszéjt; annál szorosabban ragaszkodik ahhoz, mi neki fenmarad; 's e' neki fenmaradott tárgyat ugy szólván minden egyéb tárgyak' kötelékeivel öleli-át. —

Német után.

KAPY ISTVÁN.

BARÁT, BARÁTSÁG.

1.

Pénzért barátot venni nem lehet.

2.

Kinek még egy igazi barátja van nem vesztett mindent-el e' világon.

3.

Emberséges embernek, feleségénel jobb barátja, nem lehet.

4.

Az áradékony érzelmü szív ömledezni szeret. 'S a' ki szeret, barátra szüksége van.

5.

Puszta vonzalom viszonzás nélkül is, meg állhat: barátság soha. A' barátság szint' olly csere, olly szerződés mint más akármellyik, de minden szerződések' legszentebbike. E' szóhoz b a r á t hason jelentésü szó nincs. Ki barátjának nem barátja, bizonynyal alávaló ember; mert a' barátság csak akkor állhat fenn, ha viszonozzuk, vagy viszonozni szineljük.

6.

Mi sem hat hatalmasabban az emberi szívre, mint a' barátságnak igazán elesmért szava: mert tudjuk hogy az, egyedül javunkra szólamlik-meg. Hihetjük hogy a' barát csalódik, de soha sem, hogy benünket csalni akar. Sokszor nem követjük: de soha nem vetjük-meg tanácsát.

7.

Közönbös emberek gondolhatnak felőlünk, — mit akarnak. Azonban vétek lenne türni, hogy a' barát ollyasmit tulajdonitson érdemünkül, mit nem érette tevénk.

8.

Nem jól van, hogy az ember magányosan legyen. Az emberi szívek, hogy teljes becsök legyen, egyesülni akarnak; 's a' barátok' egyesült ereje, magnes által megerősittetett pengekint, hasonlatlanúl szilárdabbak azok' elválasztott egyes erejének öszvegénél. Isteni barátság! ez a' te legszebb diadalmad!

KAPI ISTVÁN.

KÖLTŐI KÉPEK.

1.

A' jó gondolatok, 's költői képek villám-sebesen tünnek fel agyunkban; de mikint vihar térsikon: ugy osonnak ők is, mint ezen alakban örökre elszünendők, ha anyaginkʼ kihatolására kedvezéseiket rögtön méltánylani nem serénykedünk.

2.

Mennyivel nagyobb nap a' földnél; az állatszörny a' legparányibb athomnál; tenger a' csermelynél 's a' t.: annyival több és föntebb lény a' költő, a' köz és szerte hullámzó, sötét világ ember-csoportnál.

3.

Alkalom; vázló 's vázlandó anyagok hiánya a' lélek' bajtoli ocsudásakor, sok szép ész-fogatokat — mellyek mint harmat gyöngyök növény kehelyben csillogtak — röpitetnek el velünk; a' vágytölt lélek' 's érdem világnak legsajátszerübb kárával.

4.

Sok szép elme, és langész tesped a' vastag éj' leplétől fedetten, a' kenyér keresés ügye miatt; melly egykor tudományos sajátságot, édelgő eszmét fejtve ki, mint avatott lény, nevének csillogó pályát fogott vala kivivni.

5.

Saját teremtményinket létezve látni: gyönyör éldelet; 's szilárd ösztöne a' szívnek, a' kezdett pályán alkotólag merészen előhaladni.

6.

A' komoly ész mindent fontolva tesz, a' lángész bevárja a' kedvező alkalmat; 's csak akkor hat, midőn hatékony szellemének biztos rugerőt képes kölcsönözni: igy van a' tudós iróval is.

7.

Elébb tanulni, aztán tanitva irni: ez a' bölcseség szabálya! Gyakran évek kivántatnak egy pár sornak kellő alakban leendő kifejtésére, hogy a' világ ezt tőlünk meltánylatul vehesse.

MISZLAY MÁTÉ.

HIR- 'S DIVATLAP.

PESTI HIREK.

1.) A' pesti magyar szinház' igazgatására öszveállt Részvénytársaságnak, folyó évi martius 18kára rendelt közgyülése, az a'koron dühöngött árvíz miatt, nem tartathatván meg; — a' részvényes választmány annak a' megye-háza' nagyobb teremében leendő tartását jövő junius hó 6kán délutáni négy órára határozta. Mire a' részvényesek tisztelettel meghivatnak. Költ Pesten a' részvényes választmánynak 1838ki május 6án tartatott üléséből.

Balla Endre,
részv. vál. Jegyző.

2.) A' május 5dikén huzott bécsi nagy lotéria nyertes számai:

141,996	nyerte Brodersdorfot vagy . . .	200,000 frt.
23,511	nyert	40,000 „
132,577	„	12,500 „
78,594	„	10,000 „
28,692	„	5,000 „
73,004	„	2,500 „
98,804	„	2,000 „
166,021	„	1,500 „

Ingyen és szabadsorsok.

163,452	nyert	3200	sorsot	és	frtot.	10,000 — 50,000
23,719	„	1600	„	„	„	5,000 — 25,000
7,818	„	400	„	„	„	2,500 — 7,500
63,390	„	400	„	„	„	1,600 — 6,500
39,221	„	400	„	„	„	1,000 — 6,000

3.) Jövő szombaton Fánczy ur jutalomjátékára a' magyar szinpadon b. Jósika Miklós' eredeti szomorujátéka: „Adorjánok és Jenők“ fog adatni, egy előjátékkal 's a' darabhoz Szerdahelyi urtól készitett muzsikával.

KÜLHIREK.

I Párisban most egy igen elmés szamarat mutatnak. Ő tactusra megy, lépésekkel jeleli meg az órák számát; a' körében jelenlévő legszebb némber előtt letérdepel 's udvariasan felé nyujtja orrát; 's ha a' körülállók, magas értelmessége rendkivüli mutatmányai végett, hangosan nyilatkoztatják tetszésüket, lehajtja fejét mint egy kitapsolt szinész. Mondják, hogy ezen nyáron még vendégszerepeket fog adni az elűzioni mezők' olimpiai circusában. — Egy tudós szamár nem nagy ujság ugyan, de egy tudós szamár, ki egyszersmind finom müveltségü és szerény is, ritka tünemény.

2.) Saphir, a' ‚Humorist' melléklapja' 18d. számában a' ‚Századunk' után közli azon vastag forditói botlást, melly a' minapi pesti magyar színczédulán vala olvasható, mi szerint ‚Dominique' franczia dráma személyei közt bizonyos La Haumerie gróf találkozott, ki Richelieu által a' martius' ötödiki lázadás után üldöztetett. Cinqmars t. i. ki Richelieu alatt lázadást támaszta, martius' ötödikére volt forditva.

3.) A' czimboráskodások legszemtelenebbül mutatkoznak párisi ujságlapokban. A' ‚Journal des Débats' első rangot foglal el azok közt; de a' többi ujságok 's repkeiratok 's füzetkék sem maradnak vissza. — Ugy a' többi közt a' ‚Revue du Nord' ezeket közli: ‚Lamartine az első vala, ki olly poezist talált föl, mellyről még a' régiek sem sejtének valamit. — De Vigny Albert a' skócziai romániró' monorját sajátává tette 's olly művet készíte, mellynek tökélyét előképe soha el nem érte. Kevés év mulva Sand György uj revolutiót okoza, mert Indiana, Valentine és Lelia olly remek termesztmények, hogy hibáik ugy, mint tökélyeik sokáig maradandnak viták tárgyai a' tudósok között!' — Mit mond ezekhez az olvasó? — Ez csakugyan annyit tesz, mint a' divat' aranyborjának a' czimboraság' egész szemtelenségével áldozni!

4.) Berlinben a' lakók száma 1645d. év óta 9,000 lélekről 275,600-ig szaporodott, ugy szinte a' házak is azon idő alatt 1226-tól 18,052-vel többesültek. Ezek közül 18,173 privát épület 83 millióval van mentesítve a' tüzkár ellen.

5.) Konstantinápolyban a' nagyúr répacukor-gyárt állítat fel.

Szerkeszti Munkácsy.

NYOMATIK LANDERER BÉTÓLVEL.

Pest
Majus 12kén

RAJZOLATOK
A'
TÁRSAS ÉLET
ÉS
DIVATVILÁGBÓL.

1838.
38dik szám.

Megjelen e' divatujság hetenkint 2szer. Helyben félévi dija 4 frt., egész évi 8 frt. Postán 5 fr. és 10 fr. pengő.

Előfizethetni Sebestyén utczában Sebástiany házban 390ik szám alatt. Ks minden cs. kir. posta hivatalnál.

Negyedik év'

Szent a' Törvény! szent a' Béke!
Ez legyen Hazánknak éke.

Elsö fele.

ELŐFIZETÉSI FELHIVÁS.

Ime negyedik évfordulaton kinálom-meg ismét a' Hazát „**Rajzolatimban**“ olly szív 's lélekre ható éleménynyel, mellyet soha sem vala czélom a' mélyen tisztelt Közönségnek másképen nyujtani, mint üdvös szellemi táplálékot. — Midőn először hittam fel az érdemes Közönséget lapjaim gyámolítására, nyilván kimondám, hogy czélom: „a' két Hazának gyönyörködtető olvasást nyujtani, 's gyönyörködtetéssel elhintegetni az erkölcsi 's értelmi miveltségnek azon tiszta magvait, melly az idő' józanabb lelkéhöz simulni tanít.“ Nem tágított e' tiszta czélon idő forgása, sőt azt évről évre mindinkább kifejteni, legfőbb törekvésem vala.

Igaz ugyan hogy keletkezése' idejétől, tán egy magyar ujságlap sem álla ki annyi küzdést, mint szegény „**Rajzolatim**;“ mert folyamata korától nem napok, hanem lapok keletkeztek lapokra; hasztalan vala minden ügyekezet, a' Közönség mindannyiszor az ujságon kapott 's a' korosabb lapok e' válogatás' sulyát mindannyiszor sinlették; érdem szerint e? a' t. Közönség fogja már most, tapasztalásai után, legméltányabbul elitélhetni.

Illy küzdések között, igen lekötelezettnek érzem magamat mélyen tisztelt Közönségem iránt, melly mondhatom, ez évfordulatán, — csaknem az utólsó pillanatig elkésvén előfizetési felhívásommal, — szíves, lelkes és valóban kegyes volt, lapjaimat tántoríthatlanul pártfogolni: Miért is itt nyilván minden t. cz. Előfizetőmnek különösen, egyetemleg pedig mindnyájoknak a' legőszintébb hálámat mondom, 's e' szép bizodalmát mélyen tisztelt Közönségemnek továbbá is is megérdemelni, legfőbb kötelességemnek tartandom. —

A' kor' szükségéhöz simulva, szellemi bélyege lapjaimnak a' józan, az érett, a' mérsékelt 's időnöz szabható haladás volt. E' szellemi bélyeg lesz ezentul is lapjaim' vezércsillaga: Tettet üres hangok, és lelket a' csillogni szerető 's csábító külfénymáz helyett.

Lapjaim, mit az érdemes Közönség' részvevő pártfogásából tehetni reméllek, jövő félévvel sokkal szebb 's csinosabb alakban fognak megjelenni.

Kétségen kivül igen fogja a' tisztelt Közönséget érdekelni, a' most romaiban sinlő fővárosunk emelkedése, épülése, csinosulása, mikről koronkint, sőt minden e' részben a' fővárost illetendő viszonyokról hetenkint, a' tisztelt Közönséget gyorsan, hiven 's pontosan tudósítani lesz lapjaimnak egyik *ujabb* kitüzött czélja, melly már magában is elég ajánlatos, hogy a' tisztelt Közönség e' lapokat minél számosabb pártfogásra méltassa.

A' „**Rajzolatok**“ főiránya, az e' lapokat eddig is a' többiektől megkülönböztetett eredetiség lesz; mert bár mit mondjanak is elleneink, a' nemzeti szellemet vagyunk kötelesek mindnyájan emelni, annak józan irányt adni; 's e' czélt hihető biztosabban érhetjük el, a' néha

tán töredékeny, hibás és gyönge, de nemzeti lelkületet lehelő eredeti elmeszüleménynyel, mint az idegen lelkületet gyakran félszegül terjesztő, 's mi legkártékonyabb, tulságokon csapongó, szívet, lelket egyiránt csábító fordításokkal.

Lapjaim' tartalmát teendik: *elbeszélések, regék, novellák, költemények, életirások,* különös tekintettel nemzetünk fiaira 's lányaira; *ország-, nép-, tájismertetés,* főfigyelemmel, mint eddig is, a' két hazára; *természeti történet, tudomány, szorgalom, a' szép művészet' minden ága,* **játékszín,** *literatura; a' fővárosi élet mozgalmai, müipara;* végre — *humoristica,* 's aztán — egy kis **harcz és háboru!** vérontás és kard nélkül, csupán a' gágogó gúnárok tollára. — Und darum keine Feindschaft nicht. — Nagyobb literaturai vitákat azonban, ha csakugyan keletkezendnének, jövendőre nem lapjaimba, hanem *külön nyomatva* fogom a' tiszt. Közönség elébe juttatni.

Mi a' **„Rajzolatok"** képeit illeti, szűken jutván ki e' félév folytában Előfizetőim' száma, a' *„nemzeti-képtárból"* mindekkorig példánynyal nem szolgálhaték, készülő félben van azonban, **„Szentpétery"** ezüstmüvesünknek, a' maga nemében **hazánk 's korunk legnagyobb művészének** jól eltalált arczképe, mellyel, valamint a' pesti *várospiacz' térképével* a' vizárból, mélyen tiszt. Előfizetőimnek még e' félévben szolgálni fogok, 's ha a' részvét lapjaim iránt kedvezőbben fog mutatkozni, ugy a' jövő félévben a' *„nemzeti-képtárból"* több arczképpel szolgálandok.

A' **„Rajzolatok"** divatképeit illetőleg: azok, kik e' félévben e' képeket rendesen járaták, meggyőződhetének szünteleni törekvésemről, mellyel a' divatképeket mindig a' legcsinosb alakban iparkodtam adni. Mivel pedig azt tapasztalám, hogy legnagyobb része tisztelt Előfizetőmnek a' **„Rajzolatokat"** csakugyan képekkel óhajtá járatni, ennél fogva hogy a' t. Közönség ez óhajtásában részesülhessen, lapjaim árát a' képekhöz szabva, jövendőre félévi díja, finom velinen, *hetenkint egy divatképpel, nemzeti-képtárral,* postán küldve **6** frt. pengő, helyben pedig **5** pengő frt.

Azonban hogy a' literariai tán óhajtott éldelet minél kiterjedtebb lehessen, kész vagyok a' t. Közönségnek lapjaimmal jövendőre egy csekélyebb költségbe kerülendő kiadással, eddigi jutalmas és olcsó árán szolgálni. Ehhezképest, a' „Rajzolatokra" *képek nélkül, csinos nyomtató papiroson* is előfizethetni postán **5** frttal pengőben, helyben pedig **4** pengő frttal; mert illy jutalmas ár mellett, finom velin kiadással 's bár legcsekélyebb számu, de még is igen költséges képekkel szolgálni, teljes lehetetlen. Ehhezképest kérem a' beküldendő czimen világosan megjegyeztetni, ha *képekkel* vagy *képek nélkül* óhajtja e' a' t. cz. Előfizető a' **„Rajzolatokat"** járatni; képekkel t. i. postán **6** p. frt., képek nélkül pedig **5** p. frt. előfizetési díj mellet.

Felhivom tehát a' t. Közönséget, méltóztassék lapjaimat részvevő pártfogásával kegyelni 's szíves tekintetbe venni, hogy a' **„Rajzolatoknak"** tán minden más magyar lapok felett, mindig volt azon, ha még olly kis becsök is: ifjabb iróinkban az eredetiség' szellemét ébreszteni; melly kivánt törekvést a' haladásra kétségkivül a' t. Közönség' eddigi lelkes gyámolitásának köszönhetni 's erősen hiszem, hogy a' mélyen tisztelt Közönség e' részben ügyekezetünket, a' jövő julius' elejével kezdendő uj félévben is pártfogolni kegyes lesz.

A' **„Rajzolatokért"** járandó előfizetési díjt az ország minden részeiből országos vásári, hetenkint 's csaknem naponkint jövő-menő kereskedési 's gyorsutazási alkalmakkal, legbiztosban küldhetni a' szerkesztőséghöz, *Sebestyén-* vagy a' *Kigyó-utczába is egyiránt átjáró'* **Sebastiány házba,** 390d. sz. alatt. Egyebütt előfizethetni minden cs. kir. Posta-hivatalnál.

☞ **Uj Előfizetőimnek, a' „nemzeti-képtárból" *Szentpétery'* finom rézmetszetü 's a' pesti várospiacz' térképével a' vizárból, ingyen szolgálandok.**

Pest, majus' hónapban 1838.

Munkácsy János,
a' „Rajzolatok" szerkesztője.

GHIGI FESTŐ.

(RÓMAI TÖRTÉNET.)

Boldog azon ember, kit lelkiismerete bűnről nem vádol, fekvő helyét csendes nyugalom öleli körül; rémalakok nem háborítják álmait; föl nem rezzen hirtelen, hideg veriték nem borítja el homlokát 's nem mereszti körül szemeit. Csüggesztő gondolatok, borzasztó torzképek nem követik lépteit; ábrándja nem mutat neki egy marczona rémet, melly kiállhatlan pillanatokat vet reá, 's a' feléje emelt vádló ujjat soha nem bocsátja le. Ő nem felel indulatos hangon fiatal nője' hizelgő szavaira, nem löki mély búval vissza gyermekei édelgéseit, nem boszankodik lármás játékukon; — nem érzi lelkiismerete' furdalásait! —

Irigylik tőlem híremet, 's nem tudják, hogy vaskorona ez, melly homlokomat elégeti 's mellyet még is el nem dobhatok.

Irigylik tőlem kincseim', palotám', jószágaim' 's azon fényt és pompát, melly engem környez. Ah! vegyetek el mindent, de szabadítsatok meg lélekmardosásimtól.

De ki teheti azt? —

A' gyóntató székben térdeltem; véres könyüket sírtam, mellemet összezúztam, 's kétségbeesésem mélyen meghatá az Isten' emberét. „Nyugodjál meg fiam!, monda ő, égi könyörület hangjával; nincs bün, melly *illy* megbánás által el nem engedtetik.“ —

Ő kihallgata engem, 's iszonyodva távozék tőlem.

A' fiatal művészeket követém tévelygésükben. Azt mondák, hogy Bacchus és Ámor el fogják felejtetni fájdalmimat. De a' bor meg nem részegíte engem 's szerelmes gyönyöreik még inkább sulyosíták kínaimat.

Egykor egy remetét láttam, ki távol élt az emberektől. Ő eldicsére nékem azon nyugalmat mellyet a' magányban talált; 's én egy pusztába menekvém. — De hiában imádkoztam, hiában gyötrém testemet böjtöléssel 's vesszőcsapásokkal, elerőtlenedém 's elsorvadtam, de emlékezetem' szörnyü képei nem szüntek meg engem kínzova körüllebegni.

Mondák, hogy az asszonyok csudás titkokkal bírnak az elvesztett béke' visszaállításában; hogy a' világon senki nem tudja jobban elaltatni a' fájdalmat, 's enyhíteni a' kétségbeesést; — mondák, hogy karjaik ringatásában, 's keblök' halmain, lelki csendet 's vigalmat találandok; hogy ők az emlékezetet megtisztítják 's velünk mindent felejtetnek.

Mariannát vevém nőmül, szépsége, szelidsége 's szeretetére nézve egy angyalt; a' legmennyeibb lény ő, melly valaha ezer kéjörömmel boldogíta egy férjfit; de ah! édelgései ellenemre vannak, megölnek engem; kemény szavakkal, részvétlen beszédekkel 's elhárító mozdulatokkal tudom csak viszonozni azokat; 's miért? — mert *Ghigi*-nek nevez!

Igen, ez a' *Ghigi* név — milly rettenetes szó! — szüntelen üldöz engem. A' velenczeiek, az idegenek, nőm, gyermekeim, mindnyájan összeesküvének, hogy fülembe azon hangon hangoztassák, a' „*Ghigi*“ nevet melly kétségbe, a' legnagyobb legszörnyübb kétségbe ejt engemet.

Ha tudnák, milly fájdalmat okoznak ők nékem; ha tudnák milly gyilkot vernek szivembe, milly hörgést hallatnak vélem!

Mert én nem Ghigi; hanem *Antonio Ferragio* vagyok.

Ghigi egy név, mellyet én loptam; egy név, melly valamennyi büntétimet egyszerre hívja issza: hálátlanságot, árulást, erőszakot, házasságtörést, rablást és gyilkosságot!

Oh mint sietnék meghalni, ha pokol nem volna; ha a' halál semmiség volna! De egy élet vég nélkül — szerencsétlen! — egy élet örök kínok közt, egy élet, hol mindig azon rettentő nevet kellene hallanom: *Ghigi! Ghigi!*

*

Nem tudok semmire gondolni, hogy gondolataim közé ezen név ne vegyülne. Természetemnek egy része lőn az, halálbüntetésem, eltávoztathatlan sorsom!

'S ezen pillanatban is, hol magam vagyok, éj és csendességtől körülvéve, mint lehet az, hogy rettentő gyönyört, — pokolkint érzek, olly gondolatok' följegyzésében, mellyek kétségbeesésemet okozzák! —

Mondjátok meg, milly ellentállhatlan erő lánczol ezen asztalhoz engem, tollamat mozgatván 's kényszerítvén a' titkok' legszörnyűbbikét papirosra irni, —

Ah! bár soha ne érezzétek a' lélekismeret' mardosásait! —

Volt idő, midőn én is nyugodt valék; de akkor bűnmentes voltam! Karcsu ifju voltam, fekete haj- 's piros arczczal, egy ifju, ki örömmel éldelé a' szabálytalan 's gondnélküli életet. A' gyönyör egyetlen foglalatosságom volt; a' jelen pillanatot használtam, 's soha nem aggódtam a' jövő negyedről, annál kevesbé a' jövő napról.

Egy éj, *egyetlen egy* éj változtatá meg sorsomat, 's a' legalábbvaló, legmegvetendőbb emberré tett. — Vad tobzódásban töltém el azon éjet. Borittas fővel kalandoztam társaimmal Palermo utczáin föl és alá, midőn egy dámával találkoztunk két lovag' kiséretében.

‚Ezer aranyba fogadok — kiálték, hogy ezen szép ismeretlennő" fátyolát föllebentem.'

‚Én segítek!' kiált esztelen társaim' egyike.

Ez két ember' életébe került; az egyik lovag 's barátom elesett. Azalatt a' dámáról letépém a' fátyolt: — a' gubernátor' anyja volt! —

‚*Antonio Ferragio!*' monda ő, ‚fejed bűnhődjék bátyám' halálaért!'

Hová menekedjem? rendőrök sietének elő a' dáma' segitség kiáltására, ki szünteleu Antonio Ferragiot nevezte.

Futottam a' nélkül hogy tudnám merre; napszürkületkor a' tengerpartnál lelém magamat, Palermótól több mérföldnyi távolságban.

Erőtlen 's kétségbe esve, a' fövényre vetém magamat. Itt akartam elvárni, sorsomat mellyet többé ki nem kerülheték, mert lehetetlen volt, büntettemet tagadni, miután egyike azon áldozatok közül reám ismert; egy fillér' birtokában sem voltam, nem tudtam hol keressek menedéket, mert annak is, ki engem befogadna, velem kellett volna elvesznie.

(Vége következik.)

EGY SZERELMES KIN ÓRÁI:

CONFECT

FRANKENBURG EBÉDJÉHEZ.

FELTÁLALTA BAUMHOLTZER.

Izetlen fővel a' mint mondám ülék iró asztalomnál sokáig, egyszer csak ábrándozásaimból felijeszt naponkint nálam megforduló tejes aszszonyom, kitől nagy fájdalmamra kelle hallnom: hogy Mari, kihez ma korábban kelle vinni tejet elutazott; de oh fajdalom! majd a' guta meg ütőtt midőn azt mondá a' boszorkány hogy N. mező városba tánczmulatságra hivatalos, mellyet egy ifju földes ur neve napján adni szándékozott aprilis 24én. — Oh átkozott bába! miért kereszteltetted éppen Györgyre hogy kinaimat egész árőrültségig nevelje; igaz ugyan hogy nem utolsó helyet foglalok Mari szivében; de ha a' zártszéket valaki elfoglalja előbb nálamnál? — Ezen gondolat egész hatalmát eszemnek fogva tartja; 'hát ha még meg is történne, kétségkivül podagrát kapnék szomorúságomban. Oh átkozott bál! szörnyü tánczmulatság!! —

A' tegnapi champagner nem forr ugy fejemben mint mostan öszve foltozott terveim, mellyek mind oda czéloztak, hogy' lehetnék én Marinál? hogy' leshetném meg őt? eggyet elfogadék, 's ismét félre vetém, denique nem voltam képes csak egy krajczárnyi nyugodalmat is szerezni. Mint eszeveszett felugrék, vevém kalapom, 's botom; egyik kávéházból a' másikba futottam; ha valaki látott kényszeritett azon itéletet hozni

felőlem hogy: bizonyosan pesti lóversenyre készülök 's addig lábaimat a' futásba gyakorlom, hogy a' legjobb angol ménnel versenytfuthassak. Elérek egy kávéházba, parancsolok egy portio fekete kávét, mert azt a' tegnapi vacsora csakugyan szükségessé tevé; parancsomat röviden végzém 's im a' pinczér csak áll 's ugy tátotta reám száját, mint doctor Faust midőn a' szénás kocsit elnyelte, mit tátogatsz miért nem mégy? kiálték reá stentori hanggal; ekkor feleszmélődött álmélkodásából nagy hahotára fakadva elszaladt: — Meg hallván nevetését, melly akkora volt, mint Munkácsy garabonczás diákjának „sárkány" kiáltása, a' többi vendégek, a' mint reám néztek elkezdettek hasonlólag nevetni; „ez már több mint sok, mondám haraggal eltelve" itt mindenki megbolondult, pedig nagyon is okosak voltak, vagy talán tegnapi kalandomat tudják gondolám ismét, erre megfordultam 's tovább futottam: — De oh kin! oh gyötrelem! nem vettem észre hogy egy szám ‚Allgemeine Zeitungot' vittem el magammal, — mellyet ott olvasni akartam, nagy zavarodásomban nem is jutott eszembe, de a' pinczér figyelmessé teve reá, midőn egyszer csak érzém, hogy frakkom egyik szárnyát ránczigálja, — mellyet a' levegő sebes futtomba utánam lebegtetett, 's lármáz hogy a' kávéárát fizessem meg neki, és az Allgemeine Zeitungot adjam vissza, esküdött hogy előbb el nem ereszt még a' kávé árát ki nem fizetem, mert ugymond: 20 krt. nem lehetne kidobni a' mostani időben; én is ugyan ezen fontos, okot hoztam fel néki de hiába, kezében voltam, beakarok nyulni zsebembe pénzért, és ime reggeli nadrágomba jöttem ki, mellyet csak kimenet előtt használók otthon reggeli dohányzásom ideje alatt; egy zsebje volt, abban is selyemmel himzett háló sapkám zsebkendő helyett dugva; most már mit voltam teendő, a' pinczér lármázott, mintegy kofa kinek almáját egy virgoncz inas kedvtöltésből széthányja, az emberek öszvefutottak, azt gondolták, hogy ismét kiöntött a' Duna, én reggeli nadrágomban, melly, ellehet gondolni millyen volt, egyik kezemben sapka, mellyet zsebemből kiszedtem, másikban botom pénz nélkül ugy álltam ott, mint egy hitszegő, kit kedvese más karjai közt talál miután örök hűséget esküdött néki. Szerencsémre eszembe ötlött a' sapka mellyet még kezembe tartottam, ezt fejembe nyomtam kalapom helyett, mellyet a' kölöknek oda dobtam, hogy elégedjen meg vele még pénzt hozok, és hordottam magamat hazafelé. Hogy a' kalapomat inkább oda adtam mint a' sapkát természetes oka volt, t. i. a' sapkát nem rég egy sonettért kaptam, igy tehát szégyeneltem azt elzálogositani. — De a' sors máskép akarta!

Sebes léptekkel haladok lakom felé, egyszer csak utamat állja a' pinczér: uram, ugy mond, vigye az ördög kalapját hisz nem ér két krajczárt mert egészen rongyos. Mintha guta ütött volna meg, midőn reá ösmertem kalapomra, mert először azt gondoltam hogy elcserélték, azonban csakugyan az enyém volt, mellybe pipám hamvát szoktam verni miután kiégett, a' dohány hamuval azonban egy két szikra is esett bele néha és igy öt helyen kiégett; ez már nagy baj volt! Oh Mari ha most látnál, halálig szeretnél, midőn miattad ennyit szenvedek. — No iparkodjék az ur, igy ébresztett fel a' pinczér nincs időm soká várni. Sapkám lekaptam fejemről, nem is mertem reá nézni, a' vérszopó executornak oda nyujtottam, és sebes léptekkel haza siettem. A' mint haza értem egy perczre utánam jön lihegve egy czigánygyermek hozza átkozott rongyos kalapomat, (ha jó lett volna, bizonyosan el vitte volna) és kér egy garast holott egy fillért sem ért az egész kalap, mert ugy segéljen, ugymond, futottam hogy lelkem is majd kidült. Botot a' gazembernek nem garast kiálték és keresem botomat, azonban a' czigány jó szerencsével elment. No alig vártam az urat haza, szól dictátori hangon szolgállóm, tegnap egy parasztól vettem egy nyelet kerti kapácskámba, 's ma reggel csak akkor láttam hogy viszi, midőn már a' harmadik szomszédnál volt, eleget kiabáltam, de ugy futott

mintha a' sátán volna utána. Már gondoltam hogy pokolba jutottam, midőn ez sátánt emlegetett, mert valóban nem is lehetett más mint Lucifer, a' ki midőn már szabadon vagyok, háborgatni kezd, mert csak ugyan elvittem botom helyett egy kapa nyelet, 's csak most tudám okát adni miért nézett olly meresztett szemmel reám a' pinczér. Hát ha Mari mástól megtudja mi lesz akkor? bizonyosan többet adnak hozzá mint igaz, pro secundo nem lessz ki védjen és igy majd nem merek szemébe nézni, de hiában illyen a' szerelem, jobban elkábította fejemet mint 3 palaczk champagni. — Előszedtem már most régen faragott verseimet és búfelejtésül azokat olvasám, midőn Lajos inasa egy levelet hoz hozzám 's általaadja; mohón törtem fel, hogy majd félig elszakadt 's olvastam:

Barátom!

„Hugom itt a' majorba igen megunta magát 's kért engem, hogy hivnálak meg uzsonyára."

Lajos m. k.

Többet nem birtam olvasni mérgemben, hát a' majorban van a' kisasszony kérdém a' majd nem halálig ijedt inastól, ki nem birta felgondolni miért mérgelődöm. Igen is ott van, volt a' felelet. Oh tejes asszony! oh boszorkány! jer csak holnap, a' hol csak egy fazakad van mindöszvetöröm átkozott banya! Nem vártam én meg az uzsonyát hanem mindjárt az öltözéshez fogtam, levetém csizmámat 's keresem a' papucsot de nem volt. Hol a' papucs Trézsi kiáltám szolgálómnak. Hiszen azon czigány purdé vitte el, ki előbb itt volt. Miért nem vetted el tőle? kérdém ismét; én azt gondoltam hogy a' suszterhez viszi viszonza ő, 's eltávozott; most ne egye az embert a' méreg, — pedig nevem is rajta volt, bizonyosan még a' botot kerestem, kinjába elvitte. Végre csak még is elkészültem felfogadék egy bérkocsit és sebessen Lajos majorja felé kocsiztam, el is értem oda minden más veszedelem nélkül, csak hogy egyszer eldültünk de ez semmi, beértem tehát uzsonna helyett ebédre, éppen végzék Frankenburg' ebédjét. No mit hozott kedves ur? kiált felugorva Mari. Confectet az ebédhez édes kisasszony, felelék, 's feltalalám nékik történetemet.

NEFELEJTSEK.

ROMVAITÓL.

I.

Könnyüim özöne
Keblemre hull,
Mig lelkemen keserv
'S buk árja dul.

Nincs tiszta nap a' melly
Időkön át,
Leszikkaszná könyim'
Duló árját:

'S keblem' körül folyó
Köny' partinál,
Hervadtalan csak egy
Virágesa áll.

Melly csüggedett szümön
Keletkezett;
'S ez, a' szelid és hiv.
Emlekezet.

II.

Szent érzelmeim szivcsatáimon kelnek
Fájdalom mély tengerére e' kebelnek;
'S bár ezer sohajátok' szellői hajtják,
Sziv-partodtul végzet és sors messze tartják.

Szümbe' bár él szent sugára még a' hitnek,
Ah! de most is, bánat föllegek köritnek:
'S félve nézem a' kelet' láthatarát,
Föllegeken tul ha rejt-e rózsa pályát.

III.

Petronella! hà hited' reményivel,
Mellyek, boldogitják még kebledet,
Megcsalatva állasz a' föld felett
Árván! lelked' fájdalom keservivel.

És kit messze földek zárnak tőled el;
Szíved' édes ohajtási mellett,
Nem birod többé már a' hű keblet,
Boldogabb honába szenderültével:

El ne csüggedj! 's nézd a' csillagos eget,
Tiszta fényök ha üzik a' fölleget.
És ha rajta tisztuló csillag fut,
Engedd földi szép világnak a' hit.
Hisz' a' fájdalmak bus hona megett
Uj szerelmünknek nyil meg a' szép ut.

BARÁT, BARÁTSÁG.

1.

A' barátság' ömledezései tanút nem kivánnak. Ezer titok van mit három barátnak tudni kell; de azt csak ketten közölhetik egymással.

2.

A' szív-közlekedés a' búnak olly szelid, olly megindító valamit nyújt; mi az elégültségnek nem tulajdona; 's a' barátság főképen szerencsétlenek' számára, fajdalmaiknak enyhitésül, 's szenvedéseiknek vigaszul adatott.

3.

Menyyire eleveníti egy baráthang, a' bölcsnek ész-okait!

4.

Igen bizalmas társalkodásban a' lelkület, és kifejezés közelít egymáshoz. A' barátok összevegyitik egyszersmind azon módjaikat is, — mellyek szerint éreznek, gondolnak és szólanak.

5.

Szerénytelen vigasztalás többíti a' gyászt. — Részvétlenség és hidegség könnyen találnak szavakat, de a' bús-hallgatás a' barátságnak legszózatosabb beszéde.

6.

Ellenségeink' megtámadásának ellentállhatunk; — de ha gyilkosaink között tőrfegyveres kézzel barátunkat pillantjuk-meg, ekkor nem marad egyéb hátra mint képünket eltakarnunk.

7.

Vannak szemes barátságok, mellyek attól tartván ne hogy magoknak ártsanak, fontos pillanatokban a' tanácsot megtagadják, — 's mellyek visszatartóztatása, annál inkább növekedik, mennél veszélyesebb az ellenség. Azonban az igazi barátság illy féltő szemességet nem ismér.

8.

A' dúzsnak; és előkelőnek az egyedül igazi barátja, ki nem csalódik álfény által, 's ki nem tekintvén szerencséjére, inkább sajnálja őt, hogy sem reá irigykednék.

9.

Mi teszi az asszonyok közt, még azok közt is kik szeretni képesek, a' barátságot, olly hanyag, és hamar mulandóvá? A' szépség' hatalma, — a' féltékenység kölcsönös hóditások fölött. —

KAPY ISTVÁN.

KÖLTŐI KÉP.

Egy nehéz föladat megfejtése, és ragyogó vázlata, eleggé kitünteti a' remekművész gyakorlott ecsetét. Ellenben, sirik agytól még keskenyebb észtől, mindig silány szülemény várható, melly a' teremtés' perczében magával hozza, elhalásának gyász óráját.

MISZLAY MÁTK.

HIR- 'S DIVATLAP.

PESTI HIR.

Pest és Arad közti gyorskocsizás. A' gyorskocsi Pestről Arad felé megy hetenkint egyszer, hétfőn reggeli 4 órakor, 30 fontnyi teherrel szabadon. Aradról Pest felé csütörtökön reggeli 4 órakor. Az utasok' felvételi helye van Pesten van Koszgleba László és tlánál a' váczi utczában, a' hét választóval általlenben, Aradon Schwefer Józsefnél.

KÜLHIR.

Liszt Ferencz Bécsben. Legcsudálatosabb csudakürt a' zene. A' tiszteletnek örök virányu repkénye ragyogja azok nevét körül, kik a' zene titkos bájait napfényre hozzák; édes elragadtatással hallgatta 's hallgatja a' világ ezeknek égi hangjait. Nagy ezeknek száma, de még nagyobb teremtményeiké. A' hangok országa azonban kimerithetlen. Hunnia áldott térein egy ifju születik, magát a' müvészet istennőjének szenteli, 's ez által olly örömekkel ismerteti-meg a' világot, minőket még egy szív sem érzett, egy lélek sem sejtett. — Végetlen a' hangok országa. Tündöklő királyszékek ragyognak ennek térein. A' trónokon nagy, hatalmas lelkek ültek, alkotók, 's a' világot boldogitók. De a' mindenségben még sok üres 's elfoglalandó üresség van. Hunnia áldott térein egy ifju születik, magasztos erővel uj hirtemplomot emel magának, azt korának minden dicsőségével körülövedzi, 's ifju erőben álló hangországát az ősz daliák között ön erejéből feuntartja, annak dicsőségét elérhetlen, egyetlenné teszi. — Ez ifju hős dalia' neve Liszt Ferencz, olly név, mellyet müvészeti évrajzainkba arany betükkel kell irnunk, hogy az utókor azt tisztelettel emlitse, és tudja-meg, hogy ez azon kiválasztottak közé tartozott, kik a' müvészet égi bájával korukat dicsőiték. — Minden, ki a' müvészetnek él, ismerte nevét és hirét e' zongoravirtuóznak tiszta és szeplőtelen értelmében; most láttuk 's játékát hallottuk. — Játékát?! — Milly nyomoru, milly kifejezés nélküli e' szó, midőn az ártatlanság enyelgő időtöltéseit, a' szenvedélyek alávaló vágyát, 's a' müvészeti erőnek ég felé szárnyalását is ugyan azon egy névvel kell kifejeznie, vagy kifejezni bátorkodik! Liszt játszik; — illyen a' gerlepár játéka, midőn szerelemben elolvadva nyög; illyen az Oczeán gyomrát felkeverő zajos viharé; a' korány biborfényével igy játszik a' hajnali csillag; igy a' czikázó villám a' robajos menydörgéssel! Liszt játszik! Milly szép, dicső, magasztos játék az. — Egy erő- és életteljes világot lehel ő játékával a' holt hangszerbe; gyönyörrel 's elragadtatással telt világot csal ki játékával abból. Majd földalatti mélységekbe merül lelke, 's mi tisztán halljuk Styx habjainak locsanását, a' gonosz lelkek lárma-zaját; majd az égnek fény-tengerébe reppen-fel, 's lelkeinket édes angyalharmonia folyja körül. — Liszt a' hangelemtől elválasztja a' háborgó zivatart, hogy rajta hatalommal uralkodjék; nehézségeket halmoz egymásra, mosolygva legyőzendőket; a' legtarkább ellentéteket hányja össze, hogy őket harmoniákká olvassza. Viharzugást, szerelmi dalokat, lelkesedés hymnuszait, enyelgéseket, csatazajt, fohászokat, örömriadást 's panaszhangokat hány össze vissza korlátlan szabadsággal, merész kezekkel chaosszá gyurja őket, 's e' vegyületből végre teremtő lélekkel a' tiszta világos, önbiztosságu gondolatnak égi hangjat fejti-ki. Az érzelmek folyamába veti magát, irtózatos habokká, borzasztó harsogással rohanó zuhatagokká engedi azt dagadni, 's egyszerre egy sebes megállj-t harsog elébe, és ámulatos hatalommal ismét lassu csörgeteg patakká simitja a' redős hullámokat. Játéka a' vihar- 's örömteljes életnek hangrajza. Most elaltatja a' lelket édes, szivhez szóló, hizelgő gyöngédségével, majd pedig felrázza a' szunyadó erőket lelkesitő csatadalával. Játéka élő 's éltető, mert az leghőbb, legmélyebb életének szüleménye. — Némellyek, kik száraz józanságban tespednek, talán lelkesedetteknek is találandják e' szavakat. Bátran tehetik. Lelkesedés az életnek virága. Mit adhatunk mi a' müvésznek becsülhetlen működeseért tapsnál, jeles! kiáltásnál 's nyomoru dicséretnél egyebet? Hát ezekkel is fukarkodjunk ott, hol az ég legnemesebb ajándékának bőségszaruja özönlik ránk? Ha a' teremtés nagy gondolatjával birnék, nem tudnám azon lelkesedést eléggé rajzolni, mellyet Liszt hallgatóinak lelkében felköltött. A' müvészet égi tüze által felgerjesztett lelkesedés nemcsak az emberi müveket magasztalja; hanem imádva ama megfoghatlan lényt is dicsőiti, ki képmását illy csuda tehetségekkel ruházza fel, ki az embert isteni munkálatra alkalmassá, isteni eleményck iránt fogékonnyá teremté. Hnmvsz.

☞ Mai lapjainkhoz tartozó divatképet jövő csütörtöki számunkkal fogjuk adni.

Szerkeszti Munkácsy.

NYOMATIK LANDERER BETÜIVEL.

Pest

Majus 17kén

RAJZOLATOK

A'

TÁRSAS ÉLET

ÉS

DIVATVILÁGBÓL.

1838.

39dik szám.

Megjelen e' divatujság hetenkint 2szer. Helyben félévi dija 4 frt., egész évi 8 frt. Postán 5 fr. és 10 fr. pengő.

Előfizethetni Sebestyén utczában Sebástiany házban 390ik szám alatt. És minden cs. kir. posta hivatalnál.

Negyedik év'

Szent a' Törvény! szent a' Béke!
Ez legyen Hazánknak éke.

Elsö fele.

GHIGI FESTŐ.

(RÓMAI TÖRTÉNET.)

(Vége.)

Egy fiatal férfi lovagolt el mellettem. Szerencsétlen pillanat! — Midőn halványan 's mozdúlatlanúl látott engem a' földön fekünni, azt gondolá hogy zsiványok raboltak ki, vagy megölettem. — Mért nem volt ugy! — Nyomoruságomtól meghatva, felém közeledék, hogy segítsen. Kérdései 's könyörülete ellenemre voltak.

‚Hagyjon ön,' mondám, ‚én a' gubernator' nagybátyját öltem meg.'

‚Üljön fel ön hátam mögé a' lóra, én bíztos menedéket adandok, hol a' gubernator bizonyosan nem fogja önt megtalálni.'

Már elvesztettnek gondolám magamat, jövendőmben csak a' vesztőpadot látám! Képzeljétek, minő érzés lepett meg ezen szavaknál, mellyek ismét visszaadák reményemet.

Lóra ültem, 's három órányi lovaglás után egy tetszetlen házacskához értünk. Belseje megfelelt külsejének, a' falaknak egy része képekkel födve, mellyek méltók valának a' legnagyobb mester műveire.

Miután letelepedénk, így kezde nemeslelkű mentőm: ‚Én tudom önnek titkát, egy titkot, élet és halálról; 's hogy önt hüségemről bíztosítsam, megmondom az enyémet is: Ön bizonyosan hallott *Ghigi*ről, a' nápolyi festőrül, beszélni; kit már tiz év óta vagy megholtnak, vagy Mexicoba utazottnak hisznek. — Én vagyok azon Ghigi. Miután művészetemet sokáig tanultam idegen országokban, visszajövék Nápolyba, hol senki sem ismert reám, mert árya valék, 's tizenöt év sokat változtatott személyemen. — Szándékom vala ezen fővárosban letelepedni 's egészen művészetemnek élni; ekkor gróf *Rienzi* leányát látám meg, 's szerencsés voltam *Paola* szerelmét megnyerhetni.'

‚Felhagyék minden egyéb tervemmel, vagyonomat pénzzé tevém, Paolával elszőktem, 's egy nagy tekintetü, hatalmas család boszuját kikerülvén, Palermoban kerestünk idegen név alatt menedéket. Ezen mezei lakot vettem, hol Paolámmal kimondhatatlan boldogúl élek.'

‚Igen, azon titok, melly bennünket környez, azon öntudat, hogy egyik a' másiknak élvén, soha nem kell megválnunk; 's azon szabadság, művészetemet, ismeretlenül ugyan de az irigységtől nem háborgatva, gyakorolhatni: mind ez fölötte békés, leirhatatlan kellemet áraszt létünkre. A' hírt a' szerencsével cseréltem föl, 's az emberek csalfa barátságukat Paolám szerelmével, 's nem múlik el nap, mellyben az égnek nem köszönöm ezen szerencsés cserét. Most kinyilatkozám magamat önnek, 's azt nyilatkoztatám ki, mit senki sem tudott kivülem 's Paolám kivül a' világon. Ön tehát látja, hogy nálam bíztos menedéke van.' —

Én nyomorult elrontám ezen szerencsét, örökre megsemmisítém. Ah! Ghigi, mikép háláltam meg jóteteményidet!?

A' henyeség; a' magánosság ezen különvált helyen, egy imádásra méltó hölgy mindenkori látása fellángíták siciliai véremet.

Egy délután, ezer lángtól felgyulasztva, magamon kivül, tüzemet lecsillapítani nem tudó;

Paolát alva találom, hirtelen karjaim közé szorítom, — 's leroskadok gonosz szenvedélyem alatt. —

A' szegény hölgy lármájára ide siet Ghigi, nejét megboszulandó .... egy tőrszurás lábamhoz ejté.

De milly rémítő pillanat! a' pokol kaczaját véltem hallani, 's egy szózatot fülembe sivítni; melly azt javallá: utazz Romába, vidd magaddal ezen képeket, mond: hogy Ghigi festő vagy és Mexicobul jöttél vissza.

Igen, ördög volt, kit ezen tanácsot adá, mert ember nem tudna illy ocsmány tettet kigondolni; igen a' pokol ura volt, mert égető lehelletét érzém fülemen.

De ezen hölgy!... de ezen holt test!... Ghigi ismét föléledhetne... nyelve tud beszélni, keze írni. —

Őrült dühösség, izzó szédelgés jöve rám, 's midőn ismét föleszméltem, tiz nap mult el, egy hajón voltam, melly dörögve köszönté a' nattunói kikötőt, 's egy szekrényen ültem, melly jóltevőm' képeit rejté magában, kit én dühömnek feláldoztam.

Rómába érvén; kiállíték néhány képet, magam azok festőének nevezém, 's nem sokára a' *Ghigi* név mindenütt lelkesedéssel ismételtetett. Vetekedtek ezen képekért; hírt és kincset gyüjték, 's a' hírnek 's aranynak mámora elkábítá büntetteim emlékezetét, melly ugyan időről időre üldözőbe vett, de hamar ismét elfojtatott hangos örömök árjától, 's egy nagy hírnek bájitól.

Igy néhány évig igen szerencsésnek látszék. Képeimet eladám, csupán egyet birtam még, melly a' legszebbik volt valamennyi között; — Mária, ki az Istengyermeket szoptatá.

Borgia herczeg meglátá, iszonyu sommát adott érte, 's födetlenül viteté mindjárt képtárába.

Csudálkozva vevé körül a' sokaság ezen remekművet, 's a' herczeg' palotájaig kiséré *Ghigi* hírteljes nevét hangoztatván mindenfelől. Annyira fölbuzdult a' nép, hogy akaratom ellen a' herczeg hintajába kelle ülnöm 's örömujongások között a' képet hasonlóan elkisérnem.

Annyi ember volt, hogy egy szerencsétlennek, kit épen kivégezni vittek, szekerét föltartóztatá. — Egek, milly összetalálkozás!

Egy néma koldus volt, ki az inségtől kényszerítve, darab kenyeret lopott. Midőn meglátott, 's a' *Ghigi* nevet hallá körülötte zengeni, fölemelkedék, két béna kezet nyujta felém, nyelvével néhány hangot próbált kimondani, 's kétségbe esve rogyott vissza. — *Ghigi volt!* —

Ah, bár soha ne érezzétek a' lelkiismeret mardosásait.

Franczia után szabadon.

FRANKENBURG.

A' DOHÁNYRÓL.

ORVOSI ÉRTEKEZÉS

JELENFFYTŐL.

E' kisded, kiterjedt olvasással és nagy szorgalommal irt orvosi értekezés, megjelent nem rég, az Egyetem' betűivel.

Az erények egyik legszebbike, 's az ember egész valóját olly nemesül bélyegző lelkület: a' *háladatosság;* illy lelkes ösztönnel elárasztva ajánlá *Jelenffy* ur ez értekezését szilasi 's pilisi tek. *Szilassy László* urnak. *Jelenffy* ur értekezése hazánkra nézve, mellynek a' dohánytermesztés nem kis kereset ága, igen érdekes 's ez okból ez értekezésből, mint kevés kezeken forgóból t. Olvasóinkkal némi töredékeket közölni el nem mulaszthatjuk:

* * *

Történetirás.

A' dohányt legelsőben *Pane Román,* spanyol barát, ösmerte meg St. Domingónak Tabaca tartományában dél-Amerikában, 1496-dik táján, 's ő hozta Europába *Lisabonba.* Mások szerint 1559-ben *Hermandez Toledo* által került éjszak-Amerikának *Florida* tartományából, Portugalliába. *Zincken* ugyan ezt emliti mint a' dohánymag' behozóját, de az időt 1520-ra teszi.

— Annyi bizonyos tehát, hogy ezen amerikai növény, legelőször Portugalliában honosodott meg, innen majd mindenfelé elterjedendő. — *Nicot János* a' portugalliai királynál *Sebastiánnál* 1559—61 volt franczia követ, e' tájon vitte által hazájába, 's az akkori királynénak, *Medicis Katalinnak*, *I. Ferencz*' özvegyének, mint csudafüvet bényujtotta. A' vendégnövényt itt a' füvészkertben, mindjárt tenyésztetni kezdették, 's béhozója tiszteletére *Herba Nicotiana* nevet kapott, de *királynő' füvének* is neveztetett. — Angliában egy *Raphalengi* nevü ember által — ki a' dohányzást *Virginiában* a' vadaktól tanulta, 's reá honfitársait is hazatértekor megtanitotta — 1585ben lön ösmeretessé. — Törökországban 1605ben kezdettek elsőben dohányozni. — Németországba *V. Károly* Császár alatt, a' spanyol katonák hozták azt bé, és 1659-től fogva, itt több helyeken termesztették is a' dohányt.

A' két testvér Magyarhonba — nagyon gyanithatólag — török és német szomszédink hozták azt bé, még pedig ugyanazon időtájban, de mikor? bizonyos adataink nincsenek. — Erdélybe *Báthori Kristófnak* 1576ban vitte a' legelső dohányt 's pipát, egy török követség ajándékul, bár ha *Bethlen Gábor* Fejedelem, az 1614b. Bizantzból kapott dohányprésentet nem tudá is még használni.

A' legrégibb irott adat — *Schwartner* szerint, az első pipát édes hazánkban, 1663ban, az érsekujvári török táborban emliti, hol *Apafi Mihály* — Erdélyből a' kevély Vezir elébe idéztetvén, pipázott *). De igen hihetőleg már ez előtt is divatos volt a' dohányzás nálunk, mert azt *Gömör* vármegye 1667-ben, *Zemplén* pedig 1675-ben tiltotta meg tüzveszély miatt, melly körülmény népszerü szokást tesz fel, mellynek elterjedésére három, négy év alkalmasint kevés. De mikor? és hol kezdették hazánkban a' dohányt legelőször termeszteni? nem tudhatni bizonyosan; ötven vagy hatvan esztendővel később az emlitett adatnál, nem csekély mennyiségben kellett neki termeni, mert 1728-ban, minden császári gyárokban a' dohány megvizsgáltatván, közötte magyar 408, 604 font találtatott, 's mázsája akkor 6 frt. 12 krra jött. —

A' legjobb dohány Amerikában terem. Az itteniek között legjelesebb a' *Varinas*, ezután jön a' *virginiai*, sőt ez lágy füstje miatt, amannál talán kellemetesebb is, kivált a' melly *Jork*, és *James folyók*' mellékén terem, hol a' dohánytermesztés a' lakosoknak fő foglalatossága; ezt követik a' szomszéd *marylandi*, és a' *havannai*, végre a' *portoricoi*, és *st. domingoi* jőnek. — A' levéldohánynak minden fajai között legdrágább a' *Havanna-dohány*, mellyből a' *kanaster*, és a' *spanyol portobák* készül. Legjobb fajták a' *Varinas-kanaster* nevüek, mellyek egymástól G. B. A. és V. betükkel különböztetnek meg. Kanasternek azért neveztetnek, mivel hasogatott nádból (canastra) készült kosarakban hozatnak Europába. — A' sárgás-barna szinü, kedves izü, kellemes szagu brasiliai dohány *Legitimo* — és *Curassaora* különöztetik, mellyből *Lipcsében* sok porrá őröltetik. A' Brasiliaiak a' magok dohányukat, minekelőtte összefonnák, tenger vízzel, asszu szilva — 's kisajtolt dohány-léhvel berzsenfa' (haematoxylon Campechianum) gyümölcsének, 's leveleinek, fattyu fahéjnak (Cassia cinnamo-

*) Ezen fejedelmi utazásnak — mellyet alkalmasint az udvari káplán irt meg — e' volt czimje: „Az Erdélyi méltóságos Fejedelemnek Apafi Mihálynak, a' fő vezér Köpöli Ahmet Passa, néhai Érsekujvár alá szállott táborában való hivattatásának, ott léttének, és visszajövetelinek rövid leirása, melly lött 1663 esztendőben," 's ebben emlittetik az is, hogy a' Fejedelem october 20dikán rosszul leve, 's a' Vezir saját sebészét küldé hozzá „de a' Doctor praescriptioján meg nem állhatván, a' maga doctora tisztitá ki a' gyomrában lévő fekete sárt, melly után meg is könnyebedék. Ekkor a' Fejedelem nagyot monda róla, hogy a' tobákfüst szivást ezután eltávoztatná, mellyel ez előtt élt vala — tehát a' Fejedelem minek előtte Érsekujvár alá jött már pipázott — de itt ártalmas voltát tapasztalván, megutálta, 's másoknak is tiltá."

mea) feher gumminak (myrrha) és egyéb jó izü, 's szagu szereknek, hig méz sürüségig főzött levével, vagy fekete szörppel béfecskendezik, igy nedvesen egy ujjnyi vastag kötelekre sodorják, 100 's több fontnyi csomókba összetekervén, nyers marhabőrbe, vagy suronsba szorosan bévarják, 's ugy küldik Lisabonba, a' honnan más nagy kereskedő városokba vitetik.

Asiában is — kivált Chinában — sok dohány terem, 's ugy látszik, hogy már Amerika' felfödöztetése előtt, Chinában ösmeretes volt. — Europában Törökországban, és nálunk terem legtöbb dohány. A' török dohánynak, melly leginkább Macedoniában tenyész, a' *Petrich*, *Jenidgen*, *és Karadágh*, a' legjelesebb fajai, barna, sötét- vagy világos-sárga szinüek, és jószaguak. — A' franciadohány *Flandriában és Elsassban*, részint tekercsekbe (carotte) fonatik, részint megőröltetik, és *Rappé* lesz belőle. Hollandban is szorgalmasan miveltetik. A' *Schneebergi* portobák *Bockauban*, *Sosában*, *és Schönheydeben*, a' szász nagy hegyekben illatos füvekből, leginkább angyalfűből (angelica archangelica) készül, de már ma nem kapós. A' tót országi (Sclavonia) dohány hasonlit a' törökhöz, legbővebben terem *Pozsega* vármegyében. —

A' dohány' nemesitésére — melly egy szép ágát tehetné a' mezei gazdaságnak — nálunk még nagyon kevés szorgalom fordittatott; mind e' mellett is, a' magyar dohány a' dünnkircheni (Hollandban) gyárnokoktól jóságára nézve, a' virginiaihoz hasonlónak találtatott, csak vékony levelei nem tetszettek nékiek. — A' mint éjszak Amerika Angliától elvált, a' magyar dohányt keresték minden europai kereskedésekben virginiai helyett; csak Triesten át 1779-b. 100,759 font portobák, leveles nohány 3,273,136 font ment ki, Fiumén és Bukaresten át pedig 24,905 mázsa. — *II. Jo'sef* Császár 1784-ben *Pesten Tabakapaltót* alapita, *Debreczenben*, *Szegeden és Tolnán* kisseb dohánytárakat állittatván fel, 's az egész országbeli termesztményt megvette, még pedig mint egyedüláros ugy, a' mint neki tetszett, melly kivitetvén részint a' német gyárokban különbféle czélokra fordittatott, részint eladatott, vagy nemesebb dohányfajokért — Canasterért — kicseréltetett. — Egy fiumei hires kereskedő *Nais*, ki szintén a' *II. József'* Császár' parancsára, a' magyar termesztmények' jóságát vizsgálta, 's osztályozta, *a' tolnai*, *pécsi*, *muraközi* dohányfajtákat tette elsőknek, ezek után jöttek a' *szegedi*, *aradi*, *rakomazi* (*Zabolch* vármegyében), *a' debrői*, *debreczeni*, *szeremi*. Ma mint jelesebbek emlittethetnek: a' *csetneki*, *jánosházi*, *fűzesgyarmati*, *kospallagi*, *hidasi*, *szendrői*, *vitnyédi*, *verpeléti*, *rátkai*, *szent-andrási* (*Abaujban*) *véki*, *malomsoki*, *pereszlényi*, *rofi*. —

A' dohány különbféle czélokra használtatik, de az orvost csak az éptaniak érdekelvén inkább, értekezésemet ezekre szoritom, 's ezeknek történetét emlitem meg.

(Vége következik.)

HALOTTI HARANGSZÓ.

Tompán zúg a' harangszó
Távol határokig;
A' szende lég utána
Komarrá változik. —

„Kit gyászoltok ti hangok,
Olly mély-siralmasan?
Embert talán, ki dús volt,
Ki fényle magasan?

Ki kincseért e' földön
Kéjt 's üdveket talált;
De nem vakíthatá meg —
Az egy, szilárd halált?"

'S tompán zúg a' harangszó
Távol határokig;
'S lélek-riasztva hat be
Zugása szivemig.

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KÖNYVTÁRA

És percznyi nyúyalmából
Föl-kelti lelkemet,
Melly megborzadva érez
Hideg sejtéseket: —

E' hangba' sejti lenni
A' zord halál' szavát
'S enyésztő szellemének
Bús postai dalát. —

Oh! majd ha nékem is zúgsz,
Ha éltem is kihal:
Hová — hová vezérlesz,
Te lelki postadal?!

PÁJER ANTAL.

FRANCZIA KÉPEK.

I.

Robespierre.

Egy becsületes embert, annál inkább egy erényes, jó Királyt az Isten remekművéhez kell számitani. — Csak tisztelettel lehet XVI. Lajosra visszaemlékezni, uralkodása mégis igen szerencsétlen volt. Francziahon koronás feje elesett, 's annak uralkodó székébe Robespierre ült. —

Ezen szörnyeteg Amiensben született. Eredetét *Damiens* *), királygyilkos fajából vevé. Miután néhány jó ember' segedelme által annyira ment, hogy a' latin nyelvet tulajdonává tette, a' törvénytanúlására adta magát, 's igy később ügyvéd, vagy ő, világcsaló lett. De mit csalással szerzett, azt feslett élettel csak hamar elfecsérlé. Az akkori szabadkőművesek szövetsége oltalmába vevé őt, minthogy a' *kormány, papirend* és *vallás* elleni káromlásai rágalmai és csufolódásai elég érdemek voltak arra. Robespierre hamar emelkedett, e' rend hivatalában, mig végre istentelensége miatt a' *párisi szövetség* fejévé, és a' nálánál kevesbé gonoszabb pártosai által, a' párisi *nemzeti gyülekezet* elnökévé lön. Azon borzasztó hóhérlásokat, mellyek csak Parisban (melly város, mint a' *szabadság, felvilágosodás*, 's *egyenlőség* közép-pontja tiszteltetett) Robespierre parancsára vitettek véghez, megszámitani alig lehet. — Némellyek szerint azon szerencsétlenek száma, kik részint a' *guilottine* által, részint agyon-*lövetés*, vagy vízbe-*fullasztás* (t. i. egy nagy hajóra kelletett ülni 's azt elsülyjesztették) részint Robespierre egy évi uralkodása alatt *börtönökben*, a' legnagyobb nyomorusággal veszték éltüket, legalább négy-százezerre (400,000) megy.

Igy állottak a' dolgok. A' *nemzeti gyülekezet* több tagjai részint a' vérszopó iránti megutálásból, részint hogy ez irtoztató szörnynek áldozatjaikká ne legyenek, titkon összeesküdtek, hogy e' vérszomjas hydrát lerázzák nyakokrul. Mert ez az emberiségbül kivetkezett gonosz, sem embert, sem Istent nem ösmert, a' legfelsőbb valóságnak magát képzelvén. A' ki pedig utjában volt, vagy ránézve veszedelmes lehete, gyanuba hozta, és csak egy percz munkájába került a' világbul kitakaritani.

Julius 25kén Jakobinusok küldöttsége jelent meg a' nemz. gyülekezetben, összeesküvésrül szólott, 's ajánlá segitségét a' haza árulók megbüntetésére. Utána *Barrere* lépett fel (később Robespierre ellensége lett), magasztalá a' köztársaság jelen állapotját, hogy milly jó karban van, mindazáltal vigyázatot ajánlott. 27kén *Sz. Just* Robespierre pártjának feje, némellye-

*) Tolvajságrul, házasságbontás, és más gyalázatos tettekrül ismeretes gonosz; XV. Lajost 1757. januar 5én midőn a' királyi örökössel az isteni szolgálatra menne, 's a' kocsiba akarna fellépni, Damiens, a' testőrök közé egyeledvén, a' király joboldalát egy két-élű gyilokkal ugy megdöfte, hogy csak az isteni gondviselésnek köszönheté élte megmaradását. — Az itélet martius 8kán mondatott ki fejére: jobkezét t. i. izzó tűz felett kinyujtva kelletett tartania, mialatt többi tagjai tüzes fogókkal rongyoltattak össze, azután hat ló szaggatta szét. Vég szavai ezek voltak: Oh Istenem, könyörülj rajtam! Oh Jézusom, légy irgalmas! Haláláig erősité, hogy gyilkos szándékában senki sem volt részes, minthogy előkelő ferfiakra is gyanakodtak. —

ket elfogatni javaslott (minthogy utjokban állottak), de ezt lelkesen ellenzé *Tallier*, *Billand* és *Barennes*. Utóbbi felkiálta nagy tűzzel: Polgártársaim! ti jól tudjátok, 's meg vagytok győződve, hogy Robespierre egy istentelen gonosz, vérszopó zsarnok 's mégis tovább türitek kegyetlenségét? — Ő aranyidőt igér 's a' hazát vadonná teszi; ő szabadságot ohajt, 's a' börtönök telvék; ő egyformaságot hirdet 's azt szeretné, hogy minden jó polgárnak csak egy nyaka volna, hogy egy csapással elvághatná, 's ti még tovább is akarjátok ezt látni? Nem! nem! hangzott mindenfelől. Le vele, le! vesszen a' zsarnok! — Robespierre felszaladt a' szónokszékre, de beszélni nem engedék. Sok lárma után Tallien igy kezdé: Polgár társaim! Robespierre egy Catilina, őt semmivé kell tennünk, ha boldogságunkat akarjuk. Felszólitom az egész nemzeti gyülekezetet, felszólitok minden becsületes embert, ezen zsarnok elleni egyesülésre 'stb. Szava nem maradt hatás nélkül Henriot azonnal egész tiszti karával, valamint Robespierre és öccse, 'stb. elfogattak. De alig hogy beesteledett Henriot valahogy kiszabadult 's egész egy sereget gyüjtött maga mellé, a' városi előjáróság szinte részire állott. A' gyalázatos *Sijas* (Robespierre első tanácsosa) pedig azon volt hogy a' Jakobinusokat felingerelje a' nemz. gyülés ellen. A' város előljárói a' harangokat félreverették, hogy a' polgárokat összegyüjtsék. Most Robespierre a' többiekkel együtt Henriot által kiszabadultak 's a' város házába huzódtak. Az alatt Barras a' hadcsoport vezérségét magára válalta 's a' várasházát körülvette. A' harczolás rettenetes volt, azonban Henriot katonai elpártoltak 's a' nagy szörnyeteg, Robespierre, most kétségbe esett, látta meg nem szabadulhat, miután erősen küzdött 's több sebeket is kapott, egy pisztoly lövéssel akart ön gyilkosa lenni, de csak egy részét állának lövé el, magát megadni kéntelenitetett. Öccse félelmében az ablakon ugrott ki, 's lábát töré; *Couthon* erős vágásokat kapott; *Lebas* öngyilkosa lett; a' többit pedig mind elfogták (a' város előljárokkal együtt). Henriot egy véres vagdalkozás után egy árnyékszékbe vonta magát, honnan kihuzatva fogságba esett.

Julius 28kán este 7 órakor elnyeré Robespierre valahára méltó büntetését. A' nép zajos lármája közt a' vesztőhelyre vitetett, lelke küzdésének csalhatlan jele volt: kétségben esett képe, mellyet, fején egy vérrel mocskolt sapka még borzasztobbá tett. Egy ember se nézhetett rá iszonyodás nélkül. Midőn a' hóhér észrevevé hogy ő szüntelenül a' földre szegzi merő tekintetét, gunyolva mondá neki: Szultán Maximilián (ez volt keresztneve): Nézd csak alattvalóid hogy' bámulnak téged! — A' számithatlan nép tömeg ezer meg ezer átkokkal halmozá őt, és káromlásokkal, midőn a' hóhér levágott fejét megmutatá. Még egyszer! kiáltának hangosan, még egyszer! 's az elkeseredett nép a' poklokra kárhoztatá. Utolsó szavai ezek voltak, „Fejét vehetitek, ugymond Nerónak is, a' hydrának, de száz nő helyébe.“ De semmivé lett az, ki millio embereket elcsábitott, 's a' szerencsétlenségbe döntött. Igy kellene veszni minden népzsarnoknak! Pártossai közül részint még azon este, részint más nap 152en vesztek el a' guilotine által.

Ezen alig öt lábnyi magosságú szörnyeteg alkotása eléggé elárulá lelke vadságát, minthogy gyermekségétül fogva vétekbe nevekedett, 's egyik bűnből másikba, egyik gonoszságból másikba, a' véghetetlenig rohant, mellyből ismét csak ujabb vétkes tettek által szabadult ki, senki szemébe bátran nézni nem mert, minthogy szive tele volt gonoszsággal, 's mocskos tervekkel, hegyes orrán, kurta látása miatt, pápa szemet viselt. A' korhelyokat, naplopókat, zsiványokat, gonosztevőket, 's a' nőnem söpredékit oltalmába vevé, 's pártosait szaporitá. A' természet nem adott néki szónoki tehetséget sem ékes szoló nyelvet, hanem szorgalma által nyeré azt meg. Emberélet csekélység volt előtte. Esze és tudománya nem igen nagy volt, csak azt vitte végbe mit Sijas első tanácsadója javallott, ki azonban mindig rejtekében maradt

Kevélysége határtalan, innét, még ifjuságában feltevé magában, hogy valamelly tett által örökítse nevét, bár melly istentelen is lenne az. — Kegyetlensége felülmult minden eddig élt zsarnokét, minden franczián élete hatalmában volt, 's a' legrettenesebb kegyetlenséget hideg vérrel tudta végbehajtani. Vérszomja dühösebb volt mint Neroé. — A' legszebb asszonyokat és leányokat bezáratá, 's csak ugy szabadultak ki, ha kényének, 's baromi ösztönének áldozatjai lettek. Orditva mint egy marha halt meg, hogy még a' pokol is borzadt magához venni.

Különféle sír verseket is irtak rá, a' többi között ezt is:

Ne könnyez érettem
Te derék polgár
Mert ha még megvolnék
Te nem élnél már. 'stb.

Robespierre halálának jó következései voltak a' hóhéroknak kevesebb dolguk volt, a' tömlöczök megürültek, 's a' halálnak szánt áldozatok megszabadultak. Isten! ments meg minden hazát illy népzsarnokoktul!! H-u-n.

(Folytatjuk.)

MILLYENEK AZ EMBEREK?

∞ Ha az olvasó azt várja ezen kérdésre válaszúl, mintha itt a' gazdag, vagy szegény; a' deli termetü, vagy csonka; a' szép testü, vagy rút; a' merész, vagy félénk 's más *efféle* emberekről volna szó, ugy felette megcsalatkozik! — — Mert ezek is emberek ugyan, de itt az a' kérdés, hogy „*millyenek* az emberek?“ Mert a' *természet* igen dus; még is mit ér ez? — A' *természet* gyönyörü, de ez magában semmi! — A' *természet* tele van áldással; hanem ez magában nem elég! — —

A' természet illyen! — — Az emberek pedig *kétfélék*. És ettől függ a' csillagos és borulatos ég alatt minden! — A' historiát e' szerint fejthetni meg! Innen lehet megmondani, mint emelkedtek-fel egész nemzetek, és egyes emberek? 's mint fordulttak-fel fenekestől a' csuda nagy birodalmak? mint hervadtak-el a' legviritóbb városok, mint Türusz, ez a' világnak tündérkertje, 's fejedelmi udvara; Jeruzalem, ez a' szemfényvesztő szép vidék; Palmira, — Szirakuza! — — Mint bukott-meg Napoleon, a' világ csudálta hős? Mint vivódott mind halálig Biron? — a' kinek élete, minden kincse, születése, és tanultsága mellett, nem volt egyéb, mint egy keservekkel teljes hánykódás, zajos tünődés, földön-futás, bujdosás! — —

Nagy Alexander napkelettől napnyugotig parancsol! Diogenesz dongák közt huzza meg magát! Az emberi nem tör, mióta a' világ, mindig! De minden történetek a' földön e' *kettő* által mérődnek-meg, hogy az ember mindöszve *kétféle!* — — Egyik *tudja*, hogy *mit csinál*, a' másik *nem!!!* — Ez igy volt, igy van és hihető, igy lesz még száz meg száz évezredekig!! — — A' mi pedig *tud*, az nem a' *test*, de az *ész!!!* — Hanem ehhez gondolkodás kell, és philosophia! — A' többi megjő magától! — — Tudni akarni gondolkodás nélkül annyi, mint járni akarni, és nem mozdulni!!! — —

KÖLTŐI KÉPEK.

Elébb az elméleti, később a' gyakorlati rész következend, minden tudományos pálya kezdetinél: igy van az irói hivatással is.

Jaj a' miveszetnek ott, hol az mint kenyérkeresési ügy üzetik; fájdalom! pedig koszorus íróink sorsa még is többnyire ez.

A' jó költő hasonlít a' szesztől repülő léghajóhoz. Ha szeszélye bő és szilajkodó megvervén az akarat zsarnok kényét, fellegeken csapong eszméjével, ennek hiányával közemberré és minden napi lénnyé kénytelen törpülni“

HIR- 'S DIVATLAP.

PESTI HIREK.

1.) Josika Miklós szomorujátéka „Adorianok és Jenők“ mult szombaton (12dik) nagy számu közönség előtt adatott; mint halljuk, a' szerző ur, másodszori előadásra e' darabon czélszerű javitásokat teend. Szerdahelyi urtól e' szomorujátékhoz készített muzsika tetszést nyert. — Tegnap a' magyar színpadra ismét egy uj szindarab került: „szerelem és champagnei“ vígjáték 5 felvonásban; irta Gaal.

2.) A' pesti német színház haszonbérlője, Schmid ur, szorgalmasan dolgoztat a' város erdőcskében a' játékszin kedvelők' számára egy arenán, melly kevés napok mulva meg fog nyittatni. Schmid urnak e' vállalata jól van számolva, főkép vasárnap 's ünnepnapokra, mikor minden balesetink daczára is, a' város erdőcskében a' mulató nép, nagy tömegben hullámzik.

3.) E' hó 14dikén a' pesti szépitő biztosság által közhirré tétetek, hogy az épitési tilalom megszüntetett; — azonban minden épitni akaró házbirtokos, köteles fölépitendő háza tervét a' szépitő biztosságnál bemutatni, melly uj tervszerint az utcza 's piacz szabályozások alá eső házak iránt, különösen fog rendelkezni.

KÜLHIREK.

1.) Károlyfürdőben, Csehországban, Pest, Buda és Esztergam városok 's más helységek fölötte szomoru állapotja közönséges és buzgó részvétet gerjeszte. Az itteni lakosok önkint adakozának össze 's a' felsőbbségi engedelem által elintézett aláirási úton nem sokára háromszázharmincz forint és harmincz krajczár gyült bé, melly további elküldés végett april 11dikén az itteni városi hatóságnak átadatott.

2.) Néhány nap előtt egy hentest az orleansi fenyitő törvényszék elibe idéztek, mivel szamárhust árult beef-steaks 's tehénhus gyanánt. Mint kiviláglék, az idézett hentes, fiatal és gyönge szamarakat szokott volt levágni; de az utólsó esetnél, midőn azon czélra egy ismeretes, vén szamarat választott, csalárdsága kitudaték. Az itélőszék sok furcsa tanubizonyságok után, őt négy hónapi tömlőczre, 50 fr. fizetésre 's a' perköltség' viselésére itélé.

3.) A' hires drámairó, Nota ügyvéd Turinban, a' sardiniai királytól bárói rangra emeltetett.

DIVATKÉP XVIII.

Divatviselet uracsok számára, séta 's lovag öltözetek.

Figyelmeztetés.

A' n. é. Közönséget **„Rajzolatink“** iránt előfizetési félhivásunkra utalva, bátorkodunk itt kérelmesen figyelmeztetni, hogy lapjainkért, a' jövő juliustól kezdendő uj félévre az előfizetési díjt, illető czimmel együtt, országos sokadalmi 's egyéb alkalmakkal legbiztosban küldhetni a' szerkesztőséghöz, Sebestyén- vagy a' kigyó-utczába is egyiránt átjáró Sebástiány-házba 390d. szám alatt.

A' **„Rajzolatok“** félévi ára divátképekkel 's nemzeti-képtárral postán **6** pengő frt., helyben **5** frt. pengő; képeknélkül **1** peng. forinttal jutalmasb.

Uj előfizetőinknek, korunk' legnagyobb művésze, Szentpétery ezüstművesünk' finom rézmetszetü 's a' vízárból a' pesti várospiacz térképével, ingyen szolgálandunk.

Szerkeszti Munkácsy.

NYOMATIK LANDERER BETŰIVEL.

Pest

Majus 20kán

1838.

40lik szám.

RAJZLOATOK

A'

TÁRSAS ÉLET

ÉS

DIVATVILÁGBÓL.

Megjelen e' divatnjság hetenkint 2szer. Helyben félévi dija 4 frt., egész évi 8 frt. Postán 5 fr. és 10 fr. pengő.

Előfizethetni Sebestyén utczában Sebástiany házban 390ik szám alatt. És minden cs. kir. posta hivatalnál.

Negyedik év'

Szent a' Törvény! szent a' Béke!
Ez legyen Hazánknak éke.

Elsö fele.

A' JÖVEVÉNYEK.

BÉRCZYTŐL.

Kellemetes térség terjed el Patvarczon alul, a' mint az utas kiérve a' homok tengerből, egy kis falut lát meg, a' melly mellett vigan hömpölyög el egy fekete viznek elnevezett patak, itt ott sürü, 's benyuló füzek takarják el az utas kiváncsi szemei elöl a' patak sima habjait, mellyekrül gyakran kis zörej által felriasztott vad kácsák röppenek fel, 's a' majd szélesebb, majd karcsúbb dereku patak végre a' hegy oldalában a' füzes árnyi közt tünik el. A' kisded kőhidon által érvén a' lapály mindinkább domborulni kezd, 's a' sárga homoku út egy ideig mély vízmosások közt, 's kellemesen viruló szőlőhegyek mellett vezet, — 's a' hegy' tetejére felnyulva az erdő felé kanyarodik. — Gyönyörkedtető látvány nyilik meg ekkor az utas' szemei előtt; — lábainál látja a' kis falut, 's a' patakot ennek tő szomszédságában, jobra szőlőhegyeket, balra ritkán elterjedő cserjét, a' távolabb láthatáron Balassa-Gyarmath' tornyai tünnek elő, az út továbbá az erdő bokrai között nyulik elő, hol itt-ott tűztől barnult, 's kormos fatörzsökök látszatnak, — még mindinkább meredekebb lesz, 's végre az árkok' csipke bokrai mellett Sőbe, egy kis falucskába vezet, de mellyett kicsinysége miatt, inkább pusztának lehetne nevezni. — Most már több zsendely fedelü uraság lak nyulik ki a' paraszt házak közül, de elbeszélésünk' idejében még csak két csinosabb lakot lehete megkülönböztetni a' viskók között, uradalmi tisztek lakása volt mindkettő, — az első ugyan majdnem egészen üres, mert a' tiszt nem rég költözvén át egy jobb hazába, — a' házban csak egy öreg szakácsné, hűséges házi macskájával maradt. — A' másik nyulánk, és karcsu nyárfák között fekvő kastélyban, melly az uraságnak itt mulatása idejében lakásúl szolgált, élt boldog családjával Csarnoky, a' számtartó. — Negyven évig lakta már e' vidéket 's fürtei a' jó öregnek, az övéi körében őszültek meg, de szivét ő még ifjúnak, 's boldognak érzé, — ő egy derék ifju, 's egy kellemes leányka' atyja volt, 's midőn a' becsületes ősz, dolgait most is ifju ügyességgel végzé, kedves öreg neje mellett, 's szeretett gyermekei között, boldognak érzé magát.

Ödön a' fia oskoláit végzé, 's most atyjánál volt, idővel ennek tisztségét átveendő, — a' szorgalmas ifju atyjának főöröme vala. — Még egy van, ki ha nem is vérségre, de tiszta barátságra nézve a' háziakhoz tartozott, az öreg Brúnó, a' szomszéd Marczal' helység' lelkipásztora, ki elvégezve egyházi szertartását, gyakran egész napokat töltött barátjánál az öreg Csarnokynál, kinek valaha iskolatársa volt, — lelkes beszédekbe merülve tölté el a' két öreg az estvéket, 's a' jó lelkész az egész családtól tiszteltetett és szeretteték. Igy multak a' napok a' csendes és magát boldognak érző családnál, 's mindenki vig, és megelégedett volt.

* * *

A' természet ismét változott, az őszi szellőket csipősebbek válták fel, — az észak szele

lehullott faleveleken csörömpölt el az erdő puszta galyai közt, hó pelyhek szállongottak a' hideg légkörben, 's csóka csapatok telepedtek á' fáknak kopasz ágaira, szóval: a' rideg tél beállott, 's fejér lepelbe burkolá a' föld teke nágy részét. A' számtartó családja négy fal közé zárva tölté el a' rövid napok utáni estéket, 's ezek majd regéléssel, majd más mulatsággal füszerezve észrevétlenül tüntek el. — Illyen zord téli est volt, midőn a' kis család, még a' szél künn sivítva szórá a' sürü hópelykehet, figyelmesen vigyáza a' regélő ősz Csarnokyra, míg az itt tartoztatott házi barát, a' lelkész a' rege csudálatos folyamán mosolyga; de ez egyszerre zörej által lön félbeszakasztva, a' kapun heves kopogatás lön hallható mire a' házi eb ugatni kezde.

„Mennj ki Ödön" — mondá a' számtartó, — nyittasd fel a' kaput, talán — de már ekkor Ödön künn volt; 's mindnyájok' szemei az ajtóra lőnek szögezve. Ödön kiséretében egy fiatal férfiu lépett be, ki karján egy téli köntösökbe burkolt asszonyi alakot vezete.

„Az idő rideg keménysége, — mondá szelid 's kellemes hangon a' belépő, — 's ezenkivül egy kis szerencsétlenség kénytet bennünket, jó szivüségeket 's ez éjre szállást kérni, kocsink fordult fel, 's testvérem megsérté magát, igy tehát." — Nem hagyák a' beszédet végezni, mert Tincsi, 's a' számtartóné mellékszobába vezetve a' hidegtől remegő leányt, ezt ápolásuk alá vették.

Ez alatt a' másik rész annyira, a' mennyire megösmerkedett egymással, az idegen levetve a' téli öltönyeket, a' vigan lobogó kandalló mellett foglalt helyet, 's ez és a' kellemes izü ó bor őt felmelegíték. Néhány viszonyos kérdés és felelet után az idegen magát megösmerteté.

„Én külföldről jövök, kezdé beszédét 's ámbár Magyarhonban neveltettem, két évet Varsóban töltöttem, nevem Szendery. — Jól esik az elhagyottnak, ha részvevő keblekre talál, 's illy szives, illy barátságos házi körben sorsom' nem fogom hideg keblekre tüzni. — Atyám gazdag volt, de talán nagyobb kört, 's fényt tartott, mintsem javai engedék, 's ez volt oka hogy halála után a' hitelezők kevesebbet hagytak, mintsem abból testvéremmel elélhetnénk, ezért távozánk el Varsóból, 's minden bizonyos czél nélkül utazunk; s' ándékom, valamelly kis hivatalt vállalni, — de még — —"

„Elég," — vága közbe a' számtartó, 's barátságos részvéttel szorítá meg az ifju' kezét. —

Tovább folyt a' beszéd, és Csarnoky sok szép tulajdonokat fejtett ki az ifju Szendery tüz lelkéből, — említést tett a' megboldogult tiszt felől, 's négy szem közt reménysugárt is gyujtott Szendery szivében a' megüresült tisztség elnyerhetése végett.

Később a' beszélgetők az álom' karjaiba dőltek.

* * *

A' hajnal még alig szürkült, midőn a' számtartó' udvaráról egy szán csuszott ki, orvossal a' közel lévő városból visszatérendő. Luiza Szendery ifju testvére volt beteg, a' meghülés lázba ejté őt; — Tincsi, 's a' számtartóné szorgos ápolói voltak a' betegnek. Orvos érkezék, 's gyógyszert rendelvén, megnyugtatva hagyá el a' családot, a' Luiza' sorsán igen aggódót, igy Szendery is maradni kényteték. —

Csendes álom fogá be a' szép beteg' máskor tüzesen villogó szemeit, midőn a' szoba ajtaja nyilt, 's ezen, a' Tincsit vagy talán anyját kereső Ödön lépett be; hökkenve állott meg azonban, midőn a' fekvőt meglátá, gyöngédségből azonnal távozni akart, de mintegy lekötve érzé magát, 's szemei merőn az ágyra tapadtak.

Délfelé lehete ekkor, 's a' nap téli sugara gyöngén hatottak be az ablak' üveg tábláit takaró függönyön, 's a' szobát némileg megvilágiták. A- falon festett óra petyegett egy hangulag, mellynek lefüggő húzó zsinorjai majdnem a' földet érték, — egy székre asszonyi ruhák halmozvák, még két más az ágy mellett állt. Különös, 's szokatlan érzet fogá el a' belépő Ödönt, midőn a' mint említők, meglátá Luizát,

's ámbár az arczok kevéssé halványak, 's a' dús gazdagságu hajak felbomolva rendetlenül terültek el a' hóvállakon, 's ámbár Luiza talán a' láz által vesztett kelleméből, még is Ödön, az eddig érintetlen szivü, most varázsolva érzé magát, néhány pillanatig merőn, 's szoborkint álla az ajtó kilincsét még mindig kezében tartva, végre, talán öntudatlanul lépéseket tett az ágy felé, 's félig e' felett lehajolva, elbájolva állott meg a' leány' kellemétől, és semmit sem gondola, semmit sem éreze, csak szive' forró dobogását; ekkor a' gyengéd, gömbölyü karok mozdultak, 's Ödön felriasztva álmodozásaiból, öntudat nélkül ért ki a' szobából. —

Luiza felgyógyult. — Ez alatt Szendery, kit az öreg számtartó igen megkedvelt, mindinkább reménylé a' tisztségi megüresült' hely' elnyerherhetését, 's ezt végre, leginkább Csarnoky közbenjárása által, kit az uraság igen kedvele, megnyeré. Megelégedve mosolyga a' derék ősz, mert boldogithatott, örült Szendery is tisztségének, de Ödön lelkében a' legboldogabb érzetek derültek, ő Luizája elvesztését félté, 's most annál inkább meglepőbb volt reá nézve ennek itt maradása 's a' reménység őt egykor mint nejét birhatni. — Szendery is uj lakába költözött meghagyva az öreg szakácsnét hű macskájával, — a' házi társaság is megtöbbesült, mert a' számtartó családnál az öreg Brunón a' marczali lelkészen kivül, már most Szendery is, testvérével mindennapos volt, — szoros barátság kötődött a' tizenhat évü Tímei, 's a' négy évvel idősb Luiza között ki most teljes virágában állott, 's nem minden részvét és hasonszenv nélkül látszott viszonozni Ödön' sovár, 's merengő tekinteteit.

Az ifju' keblében Luiza' első meglátásával egy heves érzelem támadott, mellyet ő maga sem tudott magának megmagyarázni, ő ki ezelőtt a' szépnemet minden érzetnélkül nézé, 's ennek társaságában hidegen forgott, most érzé magát először lekötve egy leány kellemeihez; a' többszöri látás 's társalkodás mindinkább nagyobbitá ezen szenvedelmet, mig az leghevesebb szerelemmé alakult; égő szivvel nézé ő gyakran a' varázs szépségü Luizát, ki előtt a' máskép mivelt ifju elnémulva állott.

(Vége következik.)

AZ EMBER.

PÁJER ANTAL-TÓL.

Életemben egy munkától rettegtem leginkább az embert — az ő létét meg határozni (definialni), 's ime! most elkeltem magam' e' rettegtem munka elkezdésére. Midőn ezt teszem valósulni látszik rajtam ama' közmonda 's igazság, — hogy az ember többnyire ahhoz kezd, mihez legkevésbé ért, mint például: hajdú a' harang öntéshez, vagy — a' magyar fiatal iró a' biráláshoz.

A' szegény hajdúnak ugyan, ha rajtam állna meg bocsátanék; mert ő szent dologban, szent czél elérése végett adja magát e' nagy mesterségre. Igen! látván a' jámbor, hogy urának udvaráról igen kevesen járnak a' templomba: harangöntéshez kezd hamarjában; az udvar hiveit ismét és ismét figyelmeztetendő a' harangszóval, hogy a' mise már áll, menjenek, legalább vasárnap' ájtatosságra; — 's mivel a' hajdú valamennyire járatos az ó testamentom' történetiben keservesen fölsohajt: Istenem! Te meg szüntél hetedik napon a' teremtéstől, egyszersmind parancsolván, hogy mi is szünjünk meg a' hetediken faradozni és ajtatoskodjunk, 's ládd Teremtőm! megtartják parancsodat a' te fiaid kelletén fölül is, mert nem csak hogy a' hetedik napon nem fáradoznak, hanem még az előtti haton sem! — De fájdalom ellenben nem csak hogy a' hat nap' befolyása alatt eszökbe nem jutsz, hanem még a' hetediken sem! Én — mondom — megbocsátanék nekí a' harangöntésért; de már ha kolompot öntene, se-hogyan sem; mert ugy is igen sok kolompos van a' már a' világon, a' literatura' mezején; ugy annyira, hogy azt sem tudják a' szegény nem kolomposok, — mellyik után legeljenek, mellyik nem vezeti őket

kopár, tövises rétre, vagy mellyik vezeti egy kis forrásra szomjuk elolthatandása végett. — Széllel pedig csak nem élhetnek, — mi ugyan nálunk bőségben van, mert ugy látszik — Boreas-t hozzánk kergeték tanyát ütni, vagy is: azt mondják némellyek, hogy itt veszi eredetét!!! — Használ azonban el nem tagadhatjuk; mert valamint minden szél, ugy ez is esőt hoz; csak hogy, ha nézni akarjuk esés után az esőt, szemünkben találunk rá 's könyűnkkel azonos!!

De visszatérek az emberhez; nehogy fölvett czélomat elveszitsem, kikerülve azt más, nem ehhez tartozókkal, mikint a' mai tollhősök szokják az igazságot kikerülni! Szegény Igazság! beh sajnállak, hogy illyen emberek' kezeibe jutottál! Mennyei gyermek valál 's lekivánkoztál jóni lakóul a' földre emberek közé; de tudom, nem is sejtéd, hogy illy tökélyre vivék már itt a' művészetet; hogy olly szép változatos szinű palástot tudhassanak készíteni részedre, mellybe irgalmatlanúl bele cziczomáztak-bele mindenestűl, még csak a' szemed' sem hagyák ki. hogy ne láthasd tetteiket. — Ártatlan gyermek valál, midőn ide jöttél; de mivel nyiltszivű is — mivel mindenkinek szemére lobbantád a' valót; sokan föllázzadtak ellened 's titkon megfosztának mennyei ruhádtól 's uj szövetű, tarka palástba burkoltak, hogy rád ne ismérjen többé a' nagy világ!!! — És ezt mind az ember tevé veled. Te szelid Igazság! az ember, kiről jelennen szólani akarok:

Mi tehát az ember? Erre a' Közönséges felelet ez: az ember eszes állat! (animal rationale.)

Ha gyakran nem szoknám sétálni egy kis, csörgő patak mellett, akkor én is megelégednem e' felelettel; de igy kereken ellene mondok, 's azt állitom: Az ember nem más, mint egy — vízcsöpp. —

De talán ezt nem is hiszik némellyek, pedig igazán mondom, igy van és nem máskép'. —

Jőjetek ti hitetlenek! e' csörge patakcsának virággal himzett partjára; hogy meg győzhesselek benneteket állitásomról. Jőjetek és nézzétek, hogy az, mit ti embernek, eszes állatnak hittok, koránsem ember, vagy eszes állat, hanem egy rettentő folyamnak vízcsöppecskéje. Hogy az, mit ti emberiségnek neveztek, koránsem emberiség, hanem egy rettentő folyam, — mellynek folyását az emberek, vagy helyesebben az embervízcsöppek teszik. Hogy az, mit ti életnek hittok, nem élet, hanem egy szörnyü árok, melly közt az embervízcsöppek összesen véve, sebes árvízkint zuhannak le, a' mindent elnyelő tengerbe, vagy helyesebben a' temetőbe!

Jőjetek e' patakcsa' partjára és nézzétek figyelmesen vizét, mint tör, mint ügyekszik mindencsöpp előre. Egyik a' másikat erőnek-erejével akarja meghaladni. Mindenik siet egy ismeretlen czélfelé; 's mind a' mellett, hogy sietsége közben gyakran szirtbe üti magát — még pedig annál gyakrabban, minél inkább törekszik előre — egy váratlan, egy reménttelen czélra bukik: a' tenger nyeli el...

Valjon nem képe-e ez, az általatok ugy nevezett élet-, ember-, emberiség- 's temetőnek?!

Nézzétek, némelly vízcsöppek, mint vonják félre magukat; csöndes nyugalmat keresők — a' folyam' zajtalan széleire, 's milly játszilag, megelégedetten enyelgenek a' part' ártatlan virágival; mig a' többiek büszkén akarván a' sokaságban kitűnni, számtalan szirt csapásokat kapnak és korán a' tenger prédáiva lesznek!

Valjon nem képe-e ez, az általatok ugy nevezett élet, ember, emberiség, megelégedés, életgyönyörök, — nagyravágyódás 's a' temetőnek?! —

Nézzétek, végre, az esőcsöppek égből szállnak alá 's itt egyesülvén, lefolynak a' tengerbe hol ismit fölpárolganak, föl szállnak, honnét jöttek — az égbe.

Valjon nem képe-e ez, az ember lelkének és mindennek?!! Valóban az! és, ha még most sem hiszitek nekem; akkor Tamásnak nevezlek mindnyájatokat!

De ti nem akarjátok hinni, a' mint én látom 's mint nem hivőktől még egyszer azt kérdem: tudjátok-e, mi a' szivárvány 's az ő különböző szinei? A' szivárvány, valamint tudva van —

esővíz' harmatcsöppeiből áll össze, mellyeknek az embereket nevezém; a' különböző szinek pedig az esőcsöppek', vagy helyesebben: az ember' epithetona!!!

Oh! ember, hová nézed a' napot, ki illy czifra színnel ékített - öltönyü epithetonnal fölruháztatni érdemes vagy?! Oh! te hizelgő; te színes kinek a' szivárvány jelszava! — a' szivárvány, mondom, melly koránsem azt jelenti, a' mint dőrén véled: „hogy soha többé a' világ el nem vesz vízözön által.“ Ámbar igaz ugyan, hogy többé — vízözön által el nem veszhet; mert bűnözön öntötte most el a' világot; és ha jőne is a' vízözön, elébe állván a' már szokottabb bűnözön: egymást elidálnák, (mert: duo opposita, contraria semet elidunt) 's igy még is minden esetre meg maradna a' világ, a' világban pedig ti emberetek! — vagy — az én vízcsöppem!!!

A' DOHÁNYRÓL.

ORVOSI ÉRTEKEZÉS

JELENFFYTŐL.

(Vége.)

A' Dohányzás.

Sokkal az előtt, mintsem Europában ösmeretes lett vólna, divatozott több Nyugot-Indiai szigeteken, imitt amott Amerika' tájékain — és a' mint nagy lehetősséggel gyanitható — sokkal régebben már némelly ázsiai tartományokban. *A' pipázás' eredetét* a' világ' új részében, az *indus papok'* népámitásának tulajdonitják. Azt mondják ugyanis, hogy midőn ezek — a' vallásos szokás szerint — a' legfontosabb tárgyakról, leginkább a' háborúk' kimeneteléről, megkérdeztettek, ezen nővényt szárazon, 's aprózottan, arra készült eszközökben meggyújtották, 's bálványaik előtt, kelet felé forditott arczczal, egy nádszálon füstjét mind addig szivták magokba, mig megkábulva eldőltek; magokhoz jővén aztán azt hazudták, hogy ők a' bódultság' ideje alatt, a' fő valóval értekeztek, 's ekkor igen homályos, és kétértelmü feleleteket adtak, mint az istenségtől jövőket, 's illy nyomorult módon ámitották el miveletlen, saját szemeikkel látni nem tudó honfitársaikat. Később az avatlanok is kezdettek pipázni, hasonló kábultságot eszközlendők, és a' megjelent álmokból, saját dolgaik' kimenetelét magyarázandók. — Bár melly nevetségesek ezen inditó okok; de még is nem ellenkezők az igazsággal, mert ha a' dohányzásnak helyesebb czélja lett volna, az első tengeri kalandorok, kik elsők kötöttek ott ki Europából, megtanulták vólna azt, midőn igy szinte egy század folyt el, mig e' szokás tovább terjede.

Azok az okok, mellyek a' mi eleinknek adák szájokba a' pipát, az emberi lélekhez illendőbbek valának ugyan, de szinte nem méltányolhatók. Hajdan *panaceákat* (mindent gyógyitó orvosszereket) és csudafüveket hittek, melly hit a' természetnek, 's az életmüves élet' föltételeinek nem ösmerésén alapult, és azon homálynak volt bélyege, melly még akkor az ösméret' világa fölött sürüebben borongott. Ekkor a' dohány is szerencsés lön, ezen csudafüvek' sorában helyt nyerni. Mert alig terjedett el *Nicot János'* *) csudagyógyitásainak hire, a' dohányt mindjárt olly növénynek tartották, melly minden jelenkórokat meggyógyit, a' következhetők ellen megvéd, 's igy az életet hosszitja. Gyanithatólag ez a' hit lön oka annak, hogy az emberek a' dohány' csudaerejét a' pipázás által akarták sajátjokká tenni. Legközelebbi czélja tehát a' dohányzásnak, a' jelen-betegségek'

*) Midőn mint franczia követ Lisabonban volt, meglátogatta a' portugali ritkaságtárt, hol neki a' fölügyelő — egy nemes — ezen növényt mint Floridából jött idegent, bemutatta, 's vele őt megajándékozta. Ő még ott létében a' dohányt saját kertjében mivelte, hol az nagyon buján nőtt, 's elszaporodott. Egyik szolgája' atyjafiának fenés orrfekélyét, melly már a' sövény' porczrészét pusztitani kezdette, vele meggyógyitotta. A' szakácsa, egy nagy konyhakéssel, balkarján az üterét majd nem kettőmetszvén, sebét reárakott dohánypéppel, mellyet az udvarmester készitgete, behegeztette.

Az utolsó O' Connor.

(Vége.)

William levelének tartalma ez:

„Van szerencsém Borosházy urat üdvözleni, és kérdezni, hogy tegnapi szavai sértő szándékkal voltak-e elmondva; mert ez esetben nem hagyja abban a' dolgot.“

William O' Connor.

„Ezt kár volt neki irni, — mondám — mért ő igen ügyes a' lövésben, 's éppen olly jártas a' küzdés' bár mi nemében is. Büszke ő erre, 's azért minden legkisebb alkalmat megragad, hogy a' dicsőséget fentarthassa, 's ujakkal erősitse.“ Később lépteket hallánk közeledni 's egy inas e' levelkét adta át:

„Igen sajnálom hogy szavaim O' Connor lordot megsérték, mit én éppen nem akartam, de ha ő annak veszi úgy sietek kivánságának eleget tenni 's felhivom a' fegyver választásra.“

Borosházy.

„De ugyan mond meg barátom tulajdonkép mi igazi oka ezen párküzdésnek?“ kérdém a' lordot.

„Az, hogy tegnap egy nevezetes summát elvesztettem, 's én nem tisztának véltem a' játékot, 's Borosházy ezen kétkedést, nagy megsértésnek vette, 's im ez a' következése, már most pénzem, becsületem, nem, egész életem kétes,“ — felel a' lord bizonytalan hangon, melly a' kétségbeséshez hasonlit.

„Bátorság lord, majd megválik mi lesz a' vége!“ —

A' párküzdésre pisztolyt választa William akaratom ellen is; a' hely pedig William vára 's Borosházy lakása közti erdőcske. Ezek határozatával elakarám hagyni a' várat; de William reszketett a' gondolatra hogy anyjával, és menyasszonyával egyedül kell lennie, viszszatartoztatott. A' társasági terembe mentünk, hol lady O' Connor és Anna egymásmellett ülve hallgatták O' Gradi' felolvasását. Lady O' Connor mosolygott midőn fiát Williamot megpillantá, maga mellé hivta 's kéré ülne le, 's mondaná meg okát zavarodásának. Én féltem hogy titkát elárulja, de ő még is elég okos volt a' beszédnek más fordulatot adni, nyugtalanságát elpalástolni, és a' mamát megnyugtatni, de azért a' legügyetlenebb szem is láthatta a' változást, mert William égett mint tüz 's szemeiből szokatlan fény sugárzott. —

Midőn a' dámák elmentek William sogorának O' Grady urnak elmondá a' dolgot 's szobájokba mentek; én is a' magaméba tértem, ablakom elébe állva nyugtalanúl vártam az idő folyását, mert álmot hiába kerestem; de a' hüvös est, nem hogy csillapitá zavart gondolatim, sőt még jobban fellázitá, mig Williamhoz menék.

Őt alva találtam, fejét tenyerébe lehajtva. Két gyertya égett asztalán 's rajta papiros, levelek 's iró eszközök hevertek. Bár milly lassen lépdeltem is hozzá ő felébredt, kezét nyujtá és megköszöné azon szivességet, hogy a' párlövésnél segédje leszek. Ő mindenkép szerette volna e' veszedelmet elháritani, de Borosházy mindenütt gyávának fogja hirészteli, 's e' szégyent inkább halállal cseréli fel.

„Itt van két levél“ mond a' lord elszántan, az esetben ha meggyőzetném, egyiket add az anyámnak, másikat nőmnek, 's mond: hogy a' világon mindenek felett őket szeretém, —“ hangját a' fájdalom elnyomá 's egy erős kézszoritással akarta tudtomra adni milly nagy lelki háborodásban küzködik.

E' pillanatban valami gyenge sirás hallatszott az ajtón; — mi hallgatóztunk, és csendesen megint kezdtünk beszélni, most ujra sirás és zokogás ébreszté figyelmünket. Én az ajtóhoz futok, kinyitám 's uram istenem mit látok? Anna William jegyese a' küszöbön térdelve halaványképét kezével takará, 's fájdalmát könyűkben önté ki.

Ő tudta a' borzasztó titkot, szerelme sejteté vele.

William ölébe fogadta kedvesét, 's erősen melléhez szoritá erősen, mintha egybe akarnának olvadni.

E' szivreható jelenést soha sem felejtem el.

„William, maradj, maradj!"

‚Becsületem kivánja, mennem kell. Nem nézhetnélek édesem, meghalnék szégyenembe, ha kérésednek elég gyenge volnék engedni! — Nyugtasd meg magad, félelmed lever, pedig erőre van szükségem!'

Anna karjaibúl iparkodott kiszabadulni, de a' szép hölgy egyszerre elsikolta magát, ajkain elhalaványultak, és egész teste reszkedni kezde, t. i. O' Grady lépett be, egy pár pisztolyt tartva kezében, 's búsan jelenté a' határ időt. A' szép hölgy öntudatlanúl rogyott össze kit egy cseléd oltalmára biztunk, 's távozánk.

Egymás mellett lovagolva némán haladtunk a' kitűzött hely felé, 's midőn fele utját hátra hagytuk, egy gyalogúton csaptunk be hamarábbi oda juthatás végett. Itt ismét új jelenések! Ezen párküzdést mi titokban akartuk végezni, és ime mindenik tudta mert felfegyverkezve láttuk az egész falut, kik szinte a' párlövési helyhez tartottak.

A' kitűzött helyen nagy csapat parasztok és asszonyok üdvözlék O' Connort, 's örömriadva kiálták: „éljen O' Connor!" — E' pillanatban érkezék meg Borosházy segédével.

A' falusi nép körül vette O' Connort, — 's átkokat hányt az ellenfélre. O' Connor lecsendesité híveit e' szavakra nyiltak ajkai:

„Édes, embereim, szivből köszönöm néktek ezen részvételt, mellyen a' veszedelemben vagytok irántam, de az ellenség itt úgy kivánja, hogy véle megvivjak, — bár mi vége legyen is, kiméljétek őt."

‚Átok száljon lelkére!' kiálták a' parasztok ‚vesszen a' gyalázatos, mert a' gyilkos még a' mi nagyságos urankat is megöli!'

A' két ellenfél helyet foglalt.

Borosházy 9 lépésre határozta a' távolságot, 's azt kimérve, mindegyiknek kezébe adtuk a' töltött pisztolyokat, 's a' két ellenfél némán állott helyére. Az egész teren pedig neszt nem lehete hallani, mindegyik csak nézett, figyelt 's e' dolog kimenetelét várta.

„Készen van O' Connor ur?" kérdé Borosházy segéde.

‚Készen van.' feleltem én.

„Tehát:"

'S e' pillanatban O' Connor, a' nemes lelkűségtül ébresztve a' levegőbe lőtt. Borosházy segéde azt tanácslá urának e' nemes peldát követné, de ő nem majom, szól egykedvüen jogát fentartani kivánja.

Ujra csendesség.

„Borosházy készen van-e?" kérdezém én.

‚Készen.' felelt segéde.

'S a' mint e' szót elmondá, William véritől elboritva rogyott a' földre, a' golyó éppen szivénél találta.

„Barátom, édes barátom!" szól fájdalmas hangon, „vidd haza e' szomorú hirt anyámnak, 's kedvesemnek, mond, milly nagyon szeretném még egyszer látni, mond — hogy — ah — — — csókolom" — 's lenni megszünt.

* * *

E' volt szomorú vége az O' Connorok utósó tagjának; menyasszonya Anna a' mint e' hirt meghallá szörnyűt halt, Williám anyja pedig gyászba öltözve siratta egyetlen fiát. Borosházy mint eddig — ugy most is hamis játékával keresi kenyerét, az az nyilvános tolvajságot űz, 's ki hamis játékát helybe nem hagyja, becsület-sértés alatt párviadalra hijja ki, 's minthogy ezekben igen gyakorlott, mindig szerencsésen menekszik meg.

Chaosz 's a' nap.

„Légyen monda az Úr, és a' zavarék Chaosz eltünt.
'S lett ég, föld, viz, tűz, csillagok árja, 's a' nap
Mint Chaosz érzelmim, hajdanta zavarva valának;
Eltünt ez, 's már most van napom: a' szerelem!

Csóka.

HIR- 'S DIVATLAP.

KÜLHIREK.

1.) Hook Tódor egy jeles katonatisztről tesz említést, kinek neje egyik angol gyarmatban halt meg, 's kívánsága szerint, hogy Angliában temetessék el, egy nádmézszeszes hordóba tétetett, abban, a' rothadástól menten, honába szállítatandó. De a' holt test sokáig fekvék a' londoni vámház pinczéiben, sőt még akkor is midőn a' tiszt másodszori házasságra lépett, miután mint nyilatkozá, várni szándékozik, mig a' nádmézszeszi adó néhány év alatt vagy leszállíttatik, vagy egészen eltöröltetik. Bár különösnek tessék, de még is igaz.

2.) Stamfordban (Angliában) minap egy kereskedő rendkivüli eszköz által hivé lassu adósai' tartozásit bészedhetni. Ő t. i. azok névjegyzékét rámába foglalá 's boltja' ablakára függeszté. Egy nap alatt valamennyi megfizetett.

3.) Egy berlini dáma Mitscherlich' felolvasásaiban helyet akart váltani. Hiában mondták néki, hogy ez a' szük tér végett teljesen lehetetlen; a' dáma nem akart eltávozni. Némi megnyugtatásul a' professor' neje azt adá tudtára, hogy férje a' jövő évben ismét szándékozik felolvasást tartani, 's az esetben néki, a' dámának, az első helyet igérte oda. ‚De jövő évben divat lesz-e még ezen dolog?' kérdé e' tudnivágyó.

4.) Massachuset-ben 900 asszony inneplé a' hölgyinnepet. A' toastokhoz e' következők iz tartoztak: ‚Az agglegényeknek. Aludjanak egyedül csallánágyon, üljenek mindig fasátorban, menjenek egyedül az asztalhoz és gondoskodjanak magok konyhájukról.' — ‚A' házassági rendnek! melly az élet igazsága! Szerelem otthon, hasznosság házon kivül, álhatatosság minden időben és minden alkalommal.' — Legyen az aggfi hasonló a' tövishez, melly sem virág, sem gyümölcs által nem használ, minden élő lénytől elkerülendő bajnak és vesszőnek tekintessék.

5.) Mit nem tesz a' szerelem! Egy usingai leány a' rajnavidéken, ki Amerikába költözött, 's ott többb év alatt némi vagyont szerze magának, nem régiben csak azon szándékból jött vissza Europába, hogy kedvesét a' katonaságtól kiváltsa, és szerencséjét véle az egyesült tartományokban megoszthassa.

DIVATKÉP XIX.

Bécsi 's parisi hölgyek' divatöltözete selyemszövetekből.

Azon tisztelt Előfizetőinknek kik képek nélkül járatják lapjainkat, mai postával kedveskedünk mult számunk divatképeivel.

JELENTÉS.

Miután a' pesti nagy árvíz eltakarodott, 's a' szabó legénységnek nagyobb része szinte a' vízet követvén elutazott, még pedig olly nagy részben, hogy a' mesterek felette szükiben vannak a' legényeknek, 's a' többek között alól irott is, — vidéki kegyes Pártfogóit illendően ki nem elégithetvén — felszolittatnak ezennel Hazánknak minden várossaiban létező Asszonyszabó legények, kik magokat munkáikban tökélletesnek érezik, és kedvek volna nálam munkát vállalni, minden halasztás nélkül Pestre jőni ne késedelmezzenek. 18at elfogadhatok.

Jegyzés. Vándor könyveikben mindjárt helyben beiktattassák, hogy egyenesen hozzám indultak. — Lakásom a' váczi-utczában „a' három Gracziákról" ösméretes Motsonyi-házban, 412 szám alatt, az első emeletben.

Pesten majus' 19dikén 1838.

Keresztessy Sámuel,
Polgári Asszonyszabó-mester Pesten.

Szerkeszti Munkácsy.

NYOMATIK LANDERER BETŰIVEL.

Pest
Május 24kén
1838.
41dik szám.
RAJZOLATOK
A'
TÁRSAS ÉLET
ÉS
DIVATVILÁGBÓL.
Megjelen e' divatujság hetenkint 2szer. Helyben félévi dija 4 frt., egész évi 8 frt. Postán 5 fr. és 10 fr. pengő.
Előfizethetni Sebestyén utczában Sebástiany házban 390ik szám alatt. És minden cs. kir. posta hivatalnál.
Negyedik év'
Szent a' Törvény! szent a' Béke!
Ez legyen Hazánknak éke.
Elsö fele.

A' JÖVEVÉNYEK.

BÉRCZYTŐL.

(Vége.)

Napok, hetek, hónapok multak, 's a' természet ismét kivetközve régi alakjából, mintegy újjá változott, a' napnak már meleg sugarai eloszlaták a' hegyek csúcsairól is a' havat, 's a' zöldbársonyba öltözött mezők, a' tavasz érkeztét jelenték.

Az út, melly a' kis falun vezet keresztül hol elbeszélésünk folyik, későbbMarczal felé kanyarodik, 's egy darabig magos, erdőlepte hegység mellett nyúlik el. A' legmagosabb csúcsú hegynek egy oldala ritka mogyoróssal van ellepve, ez alatt, még elbeszélésünk' idejében egy tó volt, melly a' nyár legforróbb napjaiban sem száradt ki, ezen egy evedzővel, 's kormány ruddal ellátott csónak szolgált a' mulatni akaróknak. — A' hegy' más oldalán sűrü bükkes terjedett el, fellebb mind inkább ritkúló, még végre, a' tetőn a' búján növő füvet csak egy két bükk' és hárs árnyéka takarta; — 's itt egy kiterjedett lombozatú hárs alá kőpad volt készítve, ez kedvencz helye vala Luizának, guitar-jával szokott ide járni Tincsi kiséretében, — a' hegy végre Csitár felé konyult le, 's a' kopasz meredekség szédelgést is okozhata a' hirteten letekintőnek.

A' nap nyúgodóban volt, 's a' hold halvány pályáját kezdé az itt ott csillagos ég' mennyezetén, a' lenge szellő susogva futa át az erdő ágain, 's végre elcsendesült. A' hárs alatti kőpadon Luiza ült guitarjával kezében, 's Tincsit várá, ki negyed óra után eljövetelét igéré. — Reszketve zengtek a' hangszer hurjai, 's egy két accord után e' dal simult ki a' legkellemesb ajkak közül:

Rét virányin lenge forrás
Szerte csörgedez,
'S a' hüs szellőtől követve
Messze tévedez;
'S végre még is czélt talál
A' folyamnak árjinál.

Életem a' lét' patakja
Búsan habzik el,
Nincs ki csendesitse, nincsen
Részvevő kebel.
'S hogy ha még is czélhoz ér
Lesz e' hű szerelmi bér?

Lomb csörrenés következék erre, 's az erdő bokrai közül egy férfiui alak vált ki, a' felnagrott Luiza felé közelgető, Ödön volt ez. „Szabad kérnem a' vidék csalogányát, — mondá ez nyájas hangon, hogy dalát folytassa?!“ —

Némán, de küzdő érzelmekkel tekinte az énekét végző Luizára, 's magánkivül szoritá ennek kezét szivéhez, Ödön szerelmét vallá meg — — 's ő — boldog lett. —

* * *

Ödön vadászatról tért vissza, hü vizslájától követve, — utja a' faluban Szenderyék' laka' mellett vezeté el, — 's az ifju félig akaratlanul néze az ablakra, hol Luiza szokott ülni, munkájával kezében, de most az ablaknál senki sem volt, 's csak egy tarka kandúr néze ki a' széles és porzóútra. — Ödön vissza fordúlt 's a' kapun bemene.

„Itthon asszonyod?“ — kérdé az elébe jött szobalányt.

„Igen“ — felele ez valamennyire zavaradottan, — ma egy komor ur érkezett, ki — —“

Az ifju nem várá a' beszéd' végét, 's a' szoba ajtaját kinyitá. Luiza ült itt, ki a' belépőt észre nem venni látszatott, — arcza halványabb volt a' szokottnál, 's a' kisirt szemek semmi jót nem gyanitattak.

„Isten hozza kegyedet jó Ödön!“ — mondá Luiza remegő hangon, mialatt fölkele, 's Ödön elébe siete, — „az elhagyottnak égi angyal a' résztvevő!“ —

Döbbenve állott meg Ödön e' nem várt elfogadásra, 's Luiza' kezét gyöngéden fogá meg azt szivéhez vezetve.

„Keblem édes Luizám! biztosan őrzeni fogja fájdalmát, 's ha egy halandó abban résztvenni képes, — én leszek az!“ —

Szólni akart Luiza, de talán fájdalma nyomá el szavát, 's ő azt szerette' jelenlétében még inkább nagyobbodni érezé, 's mintegy elnémúlni látszatott, 's csak Ödön több kérelmeire szólt:

„Atyám jó birtokú volt, mint ezt már bátyámtól hallhatta ön, — 's testvérem, fájdalom! — szenvedélyes játékos, és szerencsétlen többnyire; illy esetben egykor a' fölhevült ifju, egy uzsorástól nagy mennyiségü pénzt kölcsönzött, határnapot tüzve ki, mellyen a' felvett pénzt visszatéritendi; atyánk ezen eset után halt meg 's mi javainktól fosztva költözénk ki a' városból a' szomorú viszonyok közt nem is emlékezve bátyám' adóságára, mellynek aligha eleget tehettünk volna, 's most a' keményszivü hitelező“ — itt szava akadt-el — — „ah! boldogságunk igen hamar mult el.“ —

„Értelek jó angyal! — vága közbe a' Luiza zavarodását eltakarni kivánó Ödön, mi alatt egy sohajt akara elfojtani, melly még is mintegy kicsikarva szállt fel kedléből, mert átlátá, hogy nem segithet.

Hosszu csend következék, 's Ödön fájdalmasan néze Luizára, kinek szemeiben egy pár köny ragyogott, jele feldúlt eddigi boldogságának. Ödön' agyában a' gondolatok' milliárdja fordúlt meg, de mindannyi megsemmisitve hullott vissza résztvevő 's szerette' sorsát hőn érező szivébe. — Végre villámkint tünt elő egy eszme de e' pillanat szülte gondolat küszködni látszott, a' bölcsebb megfontolással. — „Hiszen — gondolá ő magában, — azt ők visszatéritendik rövid idő teltével, akkor majd régi helyére tehetem, a' pénztárnak csorbulása nem lesz, 's igy bajukon segitve van“ — — — győzött a' szív az észen, a' szerelem egy nemesebb érzeten a' becsületen, mit azonban ő tette által megsértve lenni nem gondola, — 's homlokán elhatározottság ült. — Közelebb vonúlt ekkor székével Luizához, 's a' rövid párbeszédben megtudá a' kivántató pénz mennyiséget, és rögtön eltávozott. —

Az udvaron egy kéz érinté őt, 's Ödön viszszafordúlt, — a' szobalányt látá maga előtt. — „Megengedjen bátorságomért, — szólt ez—én gyanitok valamit, 's ezt közleni.“ —

„Most nincs időm jó leány!“ — vága közbe ez — majd holnap“ — 's ezzel tovább sietett.

* * *

Az idő meghaladá már az éj' középpontját, 's a' magányos faluban az ebek csiholása is hallgatott. — A' kastélynak, mellyben a' számtartó lakott, 's hol egyszersmind a' gróf is ott mulatása idejében tartózkodni szokott, egy része felé, hol akkor a' pénztár volt, sietett egy alak kis lámpával kezében, 's egynéhány kulcs menetele czéljához segité őt.

Kevéssel ezután a' Szenderyék ablakán, hol még egy mécs világolt hevesen kopogtatott az alak a' kapú felnyittatását sürgetve, — bebocsáttaték, — 's egy negyed óra után a' Csarnoky ház felé sietve, lassan 's láb új hegyen ment egy szobába; hol a' kerevetre dőlve, az álmot akará talán szemeire csalni.

* * *

Halványan jelent meg másnap reggel Ödön, 's az udvaron Tinesivel találkozott.

„Hol atyánk?“ — kérdé az ifju tompa hangon 's szemlesütve, mintegy félve más tekintetétől.

„A' gróf' megbizottja van itt“ — felelé Tincsi a' jövedelem' egy részét jött felvenni, a' pénztárba mentek.

„A' pénztárba!“ — kiáltá Ödön 's egy perczig mozdulat nélkül a' földhöz szegezve állott; de ezután sebes léptekkel futott a' pénztár felé maga után hagyva a' testvére' különös viseletén bámuló Tincsit. — Az ajtónál végre megállapodott, hallgatva a' benn számolókat.

Hosszabb mind két részről számadás után, a' grófi megbizott erős hangon kérdé: Mi ez? innen öt ezer hibázik!“ —

Többet Ödön nem hallhatott, mert mint egy tébolyodott rohant a' Szenderyház felé. — Üres volt ez egészen, de a' mit ő csak a' szobák' többszöri átfutása után vett észre. Egy asztalon félig kitárt 's beirott lap volt látható, mohón kapta fel ezt, és sebesen átfutá e' sorokat:

„Régen volt szükségünk illy jószivüre mint ön, kedves Csarnoky ur! — kit igy hálónkba foghatánk; mi megfogunk emlékezni kegyedről, 's reménlljük' kegyed is örökre fog minket emlegetni, 's eszében fogja tartani, milly jól tudta vinni szerepét

Paolo Avelini és neje,
máskint *Szendery Lajos és Luiza*.“

Hideg borzadás futotta át Ödön' idegeit, a' csalás egyszerre világosan állott szemei előtt, átlátta, hogy a' becsületesség, Luiza' szerelme, tettetett 's az egész történet költött, 's a' csalásra készitett volt; — — elhagyá eszmélete. — Ámulatából csak azért ébredt fel ismét, hogy állapotja szörnyüségét még inkább lássa. A' kedves jó atya általa tönkre téve, ő maga becsületétől fosztva, attól, kit legforóbban szeretett megcsalatva, állott ő, — 's megzavart képzete a' történteket felfogni már nem tudá, minden homályos álomkint lebegett előtte. Ekkor szemei ismét a' levélre estek; — 's ezt markába szoritva ment ki a' házból melly, éltének ezelőtt mennyét, most poklát, rejté.

Öntudat nélkül ért ki a' falúból, 's keresztül törve a' hegyi erdő lombjain, a' fejszéditő meredekhez jutott.

„Ödön! Ödön!“ — kiálta egy hang a' távolból, az öreg Brúnóé volt az; ki sejtve a' történteket az ifju után sietett; — de Ödön már ekkor a' mélységbe rohanva, egy szirt csúcsán zúzta szét agyát. —

SZERELMES LEVELEK.

DOMJANTOL.

I.

Istenem! ha meggondolom, de csak sok szerelmes levelet is irtam már életemben! de hogy éppen annyi sokat kaptam volna? nem igen dicsekedhetem vele; mert csak egyetlen egynél se kaptam többet. Pedig elég szép vagyok, ha nem csalatkozom, és mégis! — no, de hijába, a' szépek nem igen szokták le is irni, azt, a' mit éreznek, nehogy később megbánják. Elég ha külső jelekkel tudtunkra adják hogy szeretnek, de ha még azt ki is mondják!? már a' jó nagy szerelem lehet. Szabad e tehát kételkednünk állhatatosságukon? hogy kivánhatjuk? vagy illik e sürgetni hogy irásba tegyék azt, mit szóval is nehezen mondanak ki?!!

Szeretni! van e könnyebb dolog a' világon mint szeretni? Az ember meglát egy szép leányt, képe, termete, járása, vagy beszéde megtetszik, 's kész a' szerelem — vagy az ember az ablak alatt lóháton elugrat, a' leány az ablakhoz szalad, az ember táncoltatja lovát — a' leány' szive dobog, — az ember aztán nyilsebesen elvágtat — 's a' leány érez valamit, a' mi nem több a' szerelemnél. — Később összejönnek valahol, néznek egymásra, elpirulnak kész a' szerelem, innét aztán a' számtalan sok szerelmes levelek. Én már kis diák koromban....

Ejnye átkozott kis diákja! hát már akkor is a' leányok után volt esze?

Ugy van, már akkor is azokkal bajlódtam, vesződtem, kinlódtam, gyötrődtem! 's talán azt

gondolja kegyed, hogy a' kis urfi, a' kis leányokkal játszott? Nem biz az, mert mindig a' nagyok közt forgolódott a' kis szemtelen. — A' legelső levél a' mit ez időben kaptam, ugyan kitől lehetett, még csak álmodni sem szabad. Ki is lehetett volna belém még akkor szerelmes? Nem ugy szépeim, itt szerelemrül szó sincs, mert még akkor nem ismertem az asszonyi nagy sziveket, a' szépek büvös kellemeit, sem a' kinos szerelmet. Hát kitől a' szerelmes levél? — Egyenesen apámtól; igen még akkor volt apám: „Itt küldök fiam, ugymond *egy forintos banknotát*, minden krjrol számot kérek, becsületesen viseld magad 'stb. Istenem hogy örültem én annak! mi boldog, megelégedett és szerelmes voltam!! 's talán a' levélbe? nem édes szépeim hanem az egyfrtos banknotába! mert ez volt az első szerelmes levél, banknota. Hiszen mondják meg kérem nem a' banknoták az igazi szerelmes levelek? Ugyan mondják meg, a' mai pomádés világban, nem az efféle levelek szerzik a' szerelmet? tiszteletet és becsületet? nem ezek adnak e' hirt nevet? barátságot, és tekintetet? tudományt és bölcsességet,? O, valják meg nem ugy van e? 's ha nem igazat szólok, soha se lássak illy szerelmes levelet!!

Által megyek egy más időszakra, mellyben az égi szerelem kezdett csirázni keblemben 's olly valami szokatlan vágy feszitette szivemet. t. i. N. N. városban minden reggel az apáczákhoz jártam ministrálni, és csak képzeljék kegyetek, — bizony ha most meggondolom, mégis csak szörnyüség és szemtelenség volt egy kis lányka kedvéért ki misére járt, minthogy eszem és szemem mindig rajta volt, a' ministratiot gyakran eltévesztettem..... No kérem, nem szép dolog, hogy én már kiskoromban practizáltam azt, mit most nagy kamaszok practizálnak.

Jött ismét egy más időszak, mellyben a' nagy kamasz diák haját felfigurázta, 's a' könyv helyett mindig a' tükörbe nézett 's a' tánulás semmiképen sem tetszett, kivált az Algebra mert egy csöpp román sincs benne; de én mégis számoltam t. i. ha még hat nap mulva sem szeret Kunigundám, akkor! akkor egyenesen meghalok, mert a' szerelem és a' sok bolond, haszontalan könyvek, fejem egészen elkábiták. Egy szigetbe szerettem volna lakni kedvesemmel és egyedül, hol boldog napjainkat háborittlanul éltük volna!! Szegény bolond fejem! Hanem aztán igy is okoskodtam: a' leány nem haragszik rám, ha nam haragszik tehát szeret, ha pedig szeret, mi kell ennél több? boldog vagyok. 'S örömömben minden iskolai könyveim félre dobtam, 's csak szerelmes kalandokat olvastam, és verseket irtam, verseket tele panaszszal, és érzelemmel, hogy még a' sirok is megnyilnának jaj szavaimra, és szánakodnának rajtam! Tudja az Isten! ha az ember szerelmes, olly könnyen ír verseket, mintha csak vele születettek volna, olly könnyen ment az nekem; most pedig a' világ szerelmiért sem tudnék egy pár rímet összeférczelni.

Végre eljött egy okosabb időszak, mellyben mindezen bolondságot magam kinevettem és szégyeltem a' történteket, hogy is tudtam én olly bolond lenni? Egész éjjel nappal csak ábrándozni, sohajtozni, meghalni, ah! gyülölöm a' szerelmeseket, 's kigúnyolom a' furcsa nyögdécselő szelid madarakat. Okosabban kezdtem gondolkodni, minden fehér kalap, vagy rózsaszinű ruha nem bolondit el, ha esze és lelke nincs, mert most a' házi gondok, gyermekeim, a' világ és az emberek elfoglalják elmémet. —

Össze véve már most mind ez időszakokat a' mellyben szerelmes leveleket irtam, két felé osztom: t. i. *valódi* és *világi* szerelmes levelekre.

* * *

Valódi szerelmes levelek.

I.

Édes Bertám! utolsó együtt létünk olta, nem mondhatom milly gyötrelem kinoz! nem lelem helyem', — nincs nyugtom, csak képed van előttem, csak képeddel tünődöm. Elhagyott a' vidámság, bú és keserv jöttek helyébe. Édes

szerelmem! ha soká nem látlak még, megöl a' fájdalom. Emlékezzél rólam a' távolban is, emlékezzél kedvesedre, ki csak érted eped, érted sohajtozik. Unalmas a' világ előttem nálad nélkül! unalmas és kelletlen. Hijába ülök zongorához, hijába veszek könyvet kezembe, hijába megyek társaságba, semmi sem tetszik, 's ez igy tart, mig téged nem látlak ismét, vagy a' halál nem szánakodik rajtam. Élj boldogul mindenem e' világon, 's ne felejtsd hű barátodat: Louist. (NB. Ez egész levélből egy szó sem igaz.)

II.

Édes bujdosó csillagom! Szivem mit érez kegyed iránt, lehetlen szavakat találni annak kifejezésére. Megengedjen kegyed, hogy olly bátor vagyok, és szerelmem világosan kimondom, de ezt ne tessék keckheitnek venni, vagy szemtelenségnek, mert ez a' legtisztább szerelem, mi egész éjjeleken át mardossa lángjával szivemet. Kegyed sokat bujdosott a' csillagos égen, sokat tapasztalt, okos és tanult, a' társaságban vidám és elragadó, hogy minden sziveket megbájol; ah ezt ki kellett mondanom, már most tudja miért voltam egész hónapig olly beteg, olly gyenge. Oh, ha kegyed szerencséltetne látogatásával, mi boldog volnék! mi elfelejthetlen nap volna az egész életemben. Magamat kegyességébe ajánlom egész udvarommal maradok örök tisztelője

a' Hold.

III.

Édes Hold asszonyom! Bár százszor kigyógyultam szerelmem kinjaibul, száz egyedikszer ismét visszaestem előbbi betegségemben, pedig hányszor feltettem magamban, hogy többé soha sem leszek szerelmes; de a' kegyed levele egész szivemig hatott. — Jól tudom, hogy kegyednek ura is van a' *nap* 's bajos kegyeddel csak szólanom is, de kegyed okos asszony intézze el a' dolgot. Azt is tudom hogy kegyed egész istenadta nap oda jár vizitekre *Venus* csillagnéval, és csak este láthatjuk. Akkor is ollyan sárga mintha a' szerelem hidege lelné, és sápadt, hogy az egész föld csudálja! Megengedjen ha öszinte beszélek. Kegyed nem jobb egy színésznőnél, kegyed körül az egész csillagzat forgolódik, 's én aztán epeszszem magam kegyedért? De mind ezt elfelejtem, mert kegyed jó, és szép, hogy mikor a' természet valami szépet akar alkotni, előbb kegyedre néz. Kegyed áldott egy jó asszony többeket is boldogit, mert okos, tudja a' világ sorát! Tehát ha teljes épségbe jő a' jövő hónap 7ik vagy 8án nappal, mikor a' földiek nem látják, ura sem lesz otthon, udvarlására leszek.....! addig is maradok jó barátja

a' bujdosó csillag.

* * *

Világi szerelmes levelek.

I.

Édes jó Apám! Ha nem látja is, de tudhatja, milly gonosz állapotba vagyok, 's mégsem akar rajtam segiteni! oh ugy inkább hagyott volna a' sötétségben! Ugyan kérem ne sajnáljon már vagy 500 frtot küldeni, legalább csak kölcsön, inkább vissza fizetem, ha boldog napjaim feltünnek. Adóságom annyi, hogy utoljára is megszököm, akkor aztán kereshet uram atyám! Higye el hogy életem nem igen gyönyörü. Lássa uram atyám, ha az embernek mindene volna is Pesten, teszem egy háza, egy felesége, mégis szükséges a' pénz, olly szükséges mint a' nap az égen a' nélkül szomoru e' világ, bus és kedvetlen 'stb. —

Ide tartoznak a' kötelező levelek, de csak ha más irja azokat.

Deli szép Asszonyi! és bájos Kisassyonyi karok!! Szegény az, a' ki az asszonyi szivekkel nem tud bánni! igen de hol tanuljuk azt meg? a' világ iskolájában; igen mi itt azt tapasztaltuk hogy a' *szép nem* a' szerelmes leveleket igen nagyon szereti olvasni, ime itt küldünk egyet, különösen figyelmükbe ajánljuk. Kedves szépeink! Mi az egész világ előtt bátran kinyi-

latkoztatjuk hogy mi kegyeteket igen igen nagyon, rendkivűl, és mindenek felett szeretjük, és csak nem leborulva imádjuk. De ha puszta szavunknak hitelt nem adnak, hizelgésnek vagy pedig csupa udvariságnak gondolván, megczáfolására ime itt küldjük e' bizonyitó levelet, mellynek ereje, és tartalmánál fogva soha szavunkat vissza nem húzhatjuk, meg nem másolhatjuk.

De ki ne is szeretné a' magyar Asszonyokat?! ki ne epedne a' magyar Kisasszonyok után?! azt csak egy szivtelen, egy érzéstelen tehetné. De mi szivesek, oh mi egész érzéssel fejet térdet hajtunk, és készek vagyunk mindent elkövetni, hogy viszon szerelmüket megnyerhessük, vagy ha ezt nem, legalább egy kis barátságot mutassanak iránt̃unk, mert mi csak kegyetekért élünk és fáradozunk, csak szépeinkért vagyunk a' világon, hogy nékik szolgáljunk és kedveskedjünk!! Nem kivánjuk mi azt hogy csupán csak minket szeressenek, és mindig szakadatlanul szeressenek; nem. Csak legalább kétszer egy évben julius felé tudniillik, és ujesztendő tájban. De minthogy most szemtül szembe nem tisztelhetjük, kezeikre forró csókunkat nem adhatjuk; azért kérnők ha kegyesek volnának megirni, hogy mit éreznek iránt̃unk? Oh, irják meg nekünk, 's ne hagyjanak olly habzó indulatba, olly kinos helyheztetésbe! — vagy talán kegyetek nem tanultak szerelmes levelet irni? vagy félnek hogy az irással nem leszünk megelégedve? Oh, ne tartsanak semmitől, mi felmentjük, az irástul. Küldjenek amollyan szerelmes levelet mit Bécsben készitenek. Oh, higyék el szépeink, értjük mi annak tartalmát világosan kitudjuk mi onnét venni azt, hogy szépeink minket nem hagynak el, hogy szépeink szeretnek!! Csak az legyen rá irva *Zehn Gulden C. M.* aztán tudjuk a' többit. Az illy szerelmes levelet mi nagyon szivesen fogadjuk, sőt 4 pengő forintot adunk vissza belőle 's egész félévig mindig szerelmeket irunk értte, még pedig szép papirosra, és nyomtatva, és postán küldve, sőt még képeket is adunk hozzá. No lám ez mind azért az egy szerelmes levélért?! Mit nem tesszünk mi szépeink kedvükért csak hogy szeressenek!! Kegyetek is küldhetnek egy szerelmes levelet, 's mi erősen is hisszük, mert kegyetek jobbak az angyaloknál! A' válasz̃t szivszakadva ohajtjuk és mentül hamarább elvárjuk a' Rajzolatok hivatalához, akár postán, de jobb biztos alkalom által 'stb.

Maradunk szépeink holtig szerelmes szolgáji.

A' NŐNEM.

Hidd el édes barátom a' nőnem sokkal erősebb mint a' ferfinem. Tapasztalhatod ezt egy társaságban a' hol ők szabadon, minden tartozkodásnál nélkül beszélhetnek, — illyenkor halhatod őket, különbféle tárgyakról, egészen kimeritőleg szóllani, bámulhatod szerencsés elveiket, csudalhatod lelki tehetségüket. — Testi erejök sokszor a' legnagyobb mértékben mutatkozik, mert nincs olly kemény *tél* mellynek hidege kényőken győzni tudna; nincs olly égető *hévség* melly feltett utjokbul hátráltatni képes volna. —

Délelőtt látogatni megy — már delután a' város erdőben mulatoz a' jégen, — este pedig a' tánczteremben vágtat, 's egész éjszaka keringel, vagy nyargal, a' mint muzsikálnak, — és másnap reggel a' 6 órai misén buzgón és álmatlanul imádkozik, — sőt ugyan e' nap képes volna az öldöklő harcz robajába rohanni, 's védeni a' sánczokat, ha valaki elhiteti vele, hogy az néki *igen jol áll* 's hogy őt minden ellenséges p. o. *Huszár tiszt* szemügyre veszi, bamulja, dicséri, és hódolni fog...., 'stb. 'stb.

N. GYULA.

GONDOLAT-FÜZÉR.

Két fél sem többet ér, mint akár mi is, ha fél az; mert, ha két fél-semmit össze teszek egy becsületes egész lesz belőle; de ha egy fél tudóst, 's egy félig becsületes embert össze teszek is, ketten sem tesznek egy egész tudóst, vagy becsületes embert.

VASÁRNAP DÉLUTÁN.

Mi lehet egy szerelmes ifjunak legnagyobb baj, midőn szíve imádottjához röpülendő, egész éjszaka gondolt őltözködési tervét, divatlapok, ügyes szabó 's haj fodrász hatós segedelmökkel létesítve tükör előtt áll, 's maga is kénytelen szerénysége daczára megvallani, hogy szív ugyan előtte hódíthatlan nem maradhat? sokat mernék föl tenni hogy szép olvasóném bár mint töri is kis fejecskéjét ki nem találja, pedig a' szép nemnek mint föntebbi lénynek hódolunk, 's ollykor ollykor mindenhatónak is mondjuk, ah mert sorsunk hószin kacsócskái közt lebeg, 's 's földi létünk' bóldogítni csak ő hatalmas, nagy igazán mondani! ha szívtelen, ah mert azt kedvesinél hagyta! de báj képzetek tündér sergeitől kísértetve kapuján ki lép, 's eső kezd esni. Illy rettenetes játékát űzé velem ádáz sorsom egy vasárnap délután. — Esernyőt ugyan nem azért tartok, hogy molynak szolgáljon martalékúl, az igaz, de e' csak fél védszer, 's alatta hajfodraim a' szél durva hatalmának is kitétetvék, bérkocsit, bár fővárosunk nevezetes utczáján szállásolok, rendes állási helyén nem láték; 's inasom kimaradása gátla távolabbiért küldenem. Keserű érzetek, millyeket csak véletlen csalatás szül, tölték keblemet, 's ön tudat nélkül vánszorgék föl szobámba.

Milly nyomorú teremtés az ember gondolám, láng elméje minden dicső szüleményeivel együtt! daczol ugyan a' háborgó hullámokkal, 's e' mit használ nekem? de egy kis esőt, melly földi boldogságom üdvteljes perczeit orzá el, meg szüntetni oriási erejét haladó munka. Olvasáshoz kezdtem, de lelkem, Ninám körül lebege, iróasztalomhoz űltem, fél ívet be is írék, 's mind ezt az ő szép nevénel. Végre ablakot nyiték, vad gyönyörrel legeltetém szemeimet a' kellemetlen természeten, melly belsőmet ábrázolá, majd az átelleni ablakra vetém szemeimet, 's egy kellemes nő alakot láték. Az eső azonban csöndesedett, szél megszünt, 's szép általellenim is ablakot nyita 's kidugá gyönyörű fejecskéjét, én üdvözlém ő nem viszonzá, én sohajtottam ő ásíta, hevesen szoritám kezem keblemre 's olly szívrehatólag nézék föl, hogy epedő tekintetem szikladarabokat olvaszthata, viszsza vonúlt.

E' néma mulatság, szép olvasónémban talán gyanút is gerjeszthet kedvesem iránti hűségem 's állhatatosságom felől, de a' gyanú legkisebb árnya is elenyészik, ha meg emlitem: hogy én szerelmes, és pedig először 's igy határtalanúl lévén, mindig Ninám bájalakja lengett körülem; 's mindenben igy szép átelellenimben is kellemes lényét látám; 's e' heves képzet ragada el annyira, hogy üdvözöljem, együtt nem lehetésünköni fájdalmamat bús sohajtásba nyögjem ki, 's hívségem igazolásául örökké csak érte dobogó keblemre hívatkozzam. De a' részvétlenség, mellyet tapasztalni valék kénytelen, bájos álmaimból rideg valóra serkente 's vissza húzódtam. Azonban rosz nemtőm itt is csalárdúl meg játszódtatott, mert külablakom szárnyát, mellyet nagyobb kényelem okáért levettem fölteendő, ugy ejtem ki azt kezeimbül, — hogy az ablakom alatt állott ember kezét lehetősen, egy tiz forintos banknottát pedig, mellyet az, épen e' szerencsétlen perczben vala társának adandó, halálosan meg sebesített, 's igy az okozott sérelem 's károk' megtérítése, érszényemnek sem legkellemesebb vasárnapi mulatságot szerze.

Vg.

EPIGRAMMÁK.

A' fösvény.

Mint mondják: „fösvény;" ha az ember kincsek et el tesz
Siron túl pedig oh, drága kenyér lehet ám.

Kárt kár követ.

Engemet árva fiút Nellim kebelébe fogadt-be;
'S nem vagyok ím' most már árva; de nem szabad is.

S.

HIR- 'S DIVATLAP.

PESTI HIREK.

1.) ***Jelentés.*** Alulirt f. é. junius' 3dikán Pesten, a' megye teremében, egy humoristicai felolvasást — hangászat és szavalással — fog tartani, mellynek egész jövedelmét az árvíz által károsult pestmegyei adózónép' fölsegéllésére szenteli. — Több igen jeles hangművész és műkedvelő szíves együtt-munkálását igéré a' vállalat' elémozdítására, miről azonban körülményesb tudósítások a' n. é. közönséggel a' felolvasás előtti napokban fognak közöltetni. — Pest, május' 23dikán 1838.

Frankenburg Adolf.

Frankenburg urnak ez emberszeretettel teljes vállalatára figyelmeztetjük mi is a' t. Közönséget. Mi kik a' veszedelem' napjait láttuk fölöttünk elviharzani, mi kiket Urunk, Királyunkon kezdve az utósó kézművesig, mindenki a' jótékonyság özönével árasztott el, mi bizonnyára leginkább megtanulhattuk, segédkezeket nyujtani mindazok' gyámolitására, kiket emberi erővel le nem vihatott csapás, inség' és nyomoruság' örvényébe sujtott. Ne mulasszuk el tehát a' jótékonyság gyakorolhatására a' legkisebb alkalmat is mi, kiket az emberszeretet' bámulatos nagy és nemes példái jótékonyságra, a' legszívrehatóbban buzdítottak.

2.) Folyó hónap 21dikén gyászos, de igen ünnepélyes szertartással kiséré 's vivé az egyetembeli orvosi kar tanuló ifjusága, néhai tanitójok, doctor Schuster János vegytani kir. Oktató hült tetemeit örök nyugalmára. — Számszerint nyolczvanan voltak az ifjak közül magyarruhába öltözve, kik egész a' váczi út melletti temetőig váltogatva vivék a' boldogultat. — A' gyászmenet tenger sokaságtól hullámzott, mellynek eleje a' hatvani 's uri utczán keresztül már a' vaczi-utcza fokon állt, mig vége, e' szertartásra megjelent tömérdek kocsi, a' hatvani-utcza végén, helyéből alig mozdulhatott. A' boldogult kedvelt tanitója volt az ifjuságnak 's Folinus János ur halálát versekkel gyászolá:

Elhangzának ugyan Ten bölcs szavaid'
Letűnt a' nap, melly hallatá hangjaid'
És elragada körünkből a' végzet:
Mert körülted ünnepies csend ural
Az éjnek beburkozott fátyolával;
De Neved él, 's rá hálánk áldást hinteget.

HONI HIR.

Zsebóra és Szív. Egy dolog kerülő kiszámitá, hogy 17,060 ketyegést tesz a' zsebóra egy órában, tehát 411,840 egy napban; 150,424,560 egy évben: tart, ha jó, 100 esztendeig, ketyeg tehát az óra: 15,642,456,000szer. — A' szív ellenben egy órában 500szor dobog, 121,000szer egy napban, 43,830,000szer egy évben, Közönségesen nem tart 100 esztend., és akkor dobogna már 4,383,000,000szor, 's el nem kopik!

JELENTÉS.

Miután a' pesti nagy árviz eltakarodott, 's a' szabó legénységnek nagyobb része szinte a' vizet követvén elutazott, még pedig olly nagy részben, hogy a' mesterek felette szükiben vannak a' legényeknek, 's a' többek között alól irott is, — vidéki kegyes Pártfogóit illendően ki nem elégithetvén — felszólittatnak ezennel Hazánknak minden várossaiban létező Asszonyszabó legények, kik magokat munkáikban tökélletesnek érezik, és kedvek volna nálam munkát vállalni, minden halasztás nélkül Pestre jőni ne késedelmezzenek. 18at elfogadhatok.

Jegyzés. Vándor könyveikben mindjárt helyben beiktattassák, hogy egyenesen hozzám indultak. — Lakásom a' váczi-utczában „a' három Gracziákról" ösméretes Motsonyi-házban, 412 szám alatt, az első emeletben.

Pesten majus' 19dikén 1838.

Keresztessy Sámuel,
Polgári Asszonyszabó-mester Pesten.

(2)

Szerkeszti Munkácsy.

NYOMATIK LANDERER BETÜIVEL.

Pest
Május 27kén
1838.
42dik szám.
RAJZOLATOK
A'
TÁRSAS ÉLET
ÉS
DIVATVILÁGBÓL.
Megjelen e' divatujság hetenkint 2szer. Helyben félévi dija 4 frt., egész évi 8 frt. Postán 5 fr. és 10 fr. pengő.
Előfizethetni Sebestyén utczában Sebastiany házban 390ik szám alatt. És minden cs. kir. posta hivatalnál.
Negyedik év'
Szent a' Törvény! szent a' Béke!
Ez legyen Hazánknak éke.
Első fele.

KRIX KRÁX.

LÁSZLÓ FERENCZTŐL.

I.

Bevezetés.

L'exactitude est le genie des sots.

Ha a' kakasok gyakran kukurikolnak, a' baglyok elhallgatnak, a' csillagok homályosodnak és keleten pir ömlik el, tudjuk, hogy közel van a' nap' felkelése; ha ereje elhagyta az embert, csak másnak terhére válva mozoghat, és másodszor gyermek lett: tudjuk hogy közel van annak halála; mi másnak jele az, hogy a' Rajzolatok syntaxystából normalistáva leszáltak. Hogy lapjaik teljenek szakadatlanul veszekednek, sértegetve, izetlenül humorisálgatnak, és annak fölötte a' halállal is leveleznek; mi másnak jele az: mint a' közel halálnak? — Igy némellyek e' czímet olvasván, mások mást mondanak, én pedig azt, hogy e' czím választása nem kis fejtörésbe került. Nem akartam ollyat választani, melly dolgozataim tartalmát magában foglalja, nehogy valaki csupán ebből itélje meg czikkelyeimet; ollyat akartam én, melly minden kritikától megment és az olvasás vágyát felébreszti az olvasóban, mert látván hogy a' kérlelhetetlen *Logica mindenütt, csak maga körében nem* biráskodik; rendet követel, hogy az irók egymásnak a' gondolkodás elveit magyarázgatva, azoknak megtanulására egymást a' bolondok házába küldögetik, 's valóban sajnálnunk kell, hogy a' nemes czélu intézet még el nem készült, legalább jó Logikusokkal birnánk; mert ezeket látván féltem a' nagy igazgató szigoru törvényszéke előtt megjelenni; — mert tapasztalván, hogy a' jámbor irók feledésre kárhoztatvák, hogy még a' magyar hírlapok heti szemlejének irója is csak azokkal bibelődik, — mit én igen természtesnek tartok, mert a' jót elég egyszerűn említeni, a' roszat meg kell czáfolni, tévelygőt utba igazítani; hogy első czikkelyem, bár azt magam háromszor, négyszer is elolvastam, más a' czimet megnézvén félretette, mig társát, a' halált, kitől mindenki irtózik, nem győzték eleget dícsérni, minden jövőnek ajánlani; hogy jelenkorban inkább az emeli fel az irót, ha furcsákat, mint ha jókat ír: én is, kiben, mióta boldogult atyám irásomért e' szavakkal megdícsért: „csak ugy, tovább is édes fiam, ajánlandlak Sáry urnak a' fák összeirására, nagyon szép fenyűket tudsz festeni.“ — az irási düh megfészkelt, hogy hires ember lehessek pénz és nemesség nélkül, irói pályára léptem, és czélom könnyebb 's bizonyosb elérhetésére furcsákat irni magamban elhatároztam; furcsákat annál is inkább, minthogy, miben Ön, drága szerkesztő ur, szükölködik nekem megvagyon, t. i. pipiske. És ez segitett rajtam, mert két napig hevert tiszta papiros asztalomon a' nélkül, hogy a' czimet feltehettem volna, mig harmadik napon tanulttalan vendégem kalitkájából kiszabadulván csínos lábaival Krix Kráx-ot festett a' velinpapirosra.

Ennyi elég lesz bevezetésül.

* * *

II.

Mi kell Munkácsynak.

Nyilt levél.

„Ez a' Munkácsy még is csak furcsa Szerkesztő. Hirnök után legtöbb levelezői vannak, még Spanyolországban is a' bájoló Csontvázi Halál asszony, kinek szerelemteli leveleiből kitetszik, hogy nem sokára *örökké* mondhatja *magáénak a' kedvest.* No ismét egy nyilt levél, alföld szózata; költött Pesten 's a' t.

Ferkó tudod-e mi kell Munkácsynak?

Azt már régen ő maga megmondotta, nagy lotteriából az első nyertes szám 200,000 ftal.

Akkor talán novellámért is kapnám a' megigért négy aranyat: szólt egy kicsiny iróhőske, ki életében csak egy nyomorúlt humoristikai czikkelyt irt.

Na, na! én okosat szólok. — Munkácsynak, mint irónak több ész kellene, hogy tehetségeit ne ollyan czivakodásokra paźarolná. Sok mulattató, kedvderítő van az ő irataiban; de mindig egy tárgyról szólani, Schedel haramjaival, Bajza logikájával bibelődni, triumviratust csipkedni, még is sok, és kifárasztja az olvasót, nemes czélú lapjait untató tollcsaták mezejévé alácsonyítani nem illik.

A' jó és igaz ügyért semmi áldozatot nem kell kimélni.

Most egy komor tekintetű, magas, szikár tudóska megszólalt: Munkácsynak, mint Rajzolatok szerkesztőjének egy tuczat oklevél kellene, hogy mindegyikkel kudarczot vallhasson; egynéhány száz tettdolog, mellyek az ő boszút forraló agyában lettenek; több tized corpus delicti, hogy lássuk bűne nagyságát; egy törvényszék, melly előtt indított pereit folytathassa és ujakat indithasson, egy rakás nyilt, talált levél, mellyekkel lapjait tölthesse, meg egy pár Schedel és Bajza: mert mint látni, ezekkel már messzire nem viszi; ugyan is ha Schedel és Bajza kimaradnak, még az alföldön jól meghizott betűk sem tölik a' lapokat. — — —

Már elég! ezen rágalomért elégtételt kivánok. Ki lesz a' biró?

Kard vagy pisztoly.

Holnap korán reggel, négykor-elvárom az Auban, rozsdás kardjaink kitisztítására.

„Szent a' törvény, szent a' béke.
Ez legyen hazánknak éke!"
Béke! béke! béke! mindnyáján.

Nekem ugy látszik, hogy mindezen bajokon segithetne 200,000 forint. Munkácsy is literaturánk többi bujdosóival békével járhatná pályáját. —

Ennyit elég lesz egy társasági beszélgetésből Önnek tudni, mert félek ha többet mondok, rendőrséghez idéztetnek. Ezeket azért irtam, hogy lássa mikép a' legnagyobb képtelenség is védőkre talál. Éljen boldogul.

(Folytatjuk.)

REJTETT DICSÉRET.

PÁJER-TÓL.

I.

Rózám nem szép leány, —
Én nem magasztalom;
Bár mindig őt 's csak őt
Üdvözli hő dalom.

De mért is volna mind
E' nagy magasztalás:
Az angyalok diszét —
Dicsérni nem szokás.

II.

A' HOLT KEDVES FÖLÖTT.

Fáradt agyamban egykoron
Ál bölcseség honolt;
'S tagadni mertem a' menyet,
Tagadtam a' pokolt.

De hogy szentnek mutassa be
Hitének szent szavát:
Az ég' hatalmas Istene —
Leküldé angyalát.

És én, ki eddig nem hivém,
Hogy üdv, hogy menny lehet,
Most bírva őt' az ideált, —
Elhittem a' menyet.

De áh! üdvöm rövid vala,
Kevés volt még hitem:
Magához vette ismét őt,
Hogy poklot is higyem!!

A' SZERELEM.

A' szerelem érzeteiben az erkölcsit, a' testitől megválaszthatni. A' testi, azon általános kivánat, mellynél fogva egyik nem, a' másikkali összekelés végett, vonzódik. Az erkölcsi az, melly ezen érzetet, határozottan, és kizárólag egy tárgyra függeszti, vagy legalább ezen mindenek felett becses tárgynak magasabb foku lelkesedést kölcsönöz. Láthatjuk tehát, hogy az erkölcsi szerelem némi alakult érzemény, melly a' társaság' szokásaiból eredett, és az asszonyok által nagy gonddal, és ügyességgel dicsőítetett a' végett, hogy országukat megállapitsák, 's engedelmeskedni kellő nemöknek uralkodásra helyt készitsenek.

Inkább szeretjük az ideált, mellyet magunknak alkotunk, mint a' lényt, mellyre az ideált alkalmazzuk. Ha a' szeretjük tárgyat maga valóságában szemlélnénk, nem volna többé szerelem e' világon. Ha megszününk szeretni, kedvesünk ugyan az marad, mi ezelőtt volt, de többé nem ollyannak látjuk őt: a' báják elpártolnak; a' szerelem elenyészik.

Az első kedvezetek mindig titoktelvék; a' szemérmesség fűszerezi, és rejtegeti azokat. Az első szeretö bátortalanokká, nem vidámokká teszen bennünket. A' fiatal ember ki ezen uj állapotnak mindenestül oda adja magát, visszavonul magába, hogy azt egészen éldelje, 's reszket hogy el ne veszitse. Ha lármás: sem kéjelgő sem gyöngéd nem: ha dicsekszik: miben sem volt nyertes.

Minden viszonyoknak legtisztábbikka a' valódi szerelem. Szent tüze megtisztitja minden természeti hajlandóságunkat, azokat egy tárgyban pontositván. Elvon bennünket minden kisértettül, és ez egyetlen tárgyat kivévén, az egyik nemet másikra nézve megsemmisiti.

A' közönséges asszony előtt minden férfi marad; de arra nézve kinek szive szeret, nincs férfi kedvesén kivül. Azonban mit mondok? Hát csak ember a' kedves? Oh! mi sokkal magasabb lény ő! Nincs többé ember a' szerelmesre nézve kedvese mindenkinél több; minden más kevesebb kedvesénél. Mindketten nömökben egyetlenek. Semmi más vágyat nem ösmérve: szeretnek.

A' szüntelen szerény szeretet, semmi kedvezetet nem viv-ki erővel; egyedül bátortalansággal cseni el azt. Titok, csend, szemérmes csüggedezés emelik, és titkolják édes gyönyörét.— Lángja tisztit és méltat minden éldelgést. Illendőség és tisztesség kisérik őt magához a' kéjnek teljes éldeletéhez is; egyedül ő tud kivánatainknak mindenben engedni, a' nélkül hogy a' szemérmet legkevésbé is megsértse.

A' gyönyörűségnek legmagasabb dija, a kész indulatu szivben fekszik. Csak bút, aggodalmat kétségbe esést találna a' valódi szerelmes még kedvesének birtokában is; ha nem hihetné hogy: szerettetik.

Maga a' távol-lét nélkülözés, aggodalom és kétségbe-esés daczára is, némi titkos, nyugott lelkeknek ösmeretlen kéj, a' két szivnek egy más iránti kölcsönös vágyódása. Gyönyört lelni a' szenvedésben egyike a' szerelem' csudáinak, és az igazi szerelmesek az egykedvüség és feledség állapotját, melly szenvedéseik' érzetét eltörlesztené a' legnagyobb szerencsétlenségnek tekintenék.

A' mindent tápláló szerelem nem a' személyt emeli hanem az érzéseket.

Általában a' férfiak állhatlanabbak az asszonyoknál, és elébb únják meg a' boldogitó szerelmet. Az asszony némi nyugtalanitó előérzettel viseltetik ezen állhatlanság iránt. Ez teszi őt

a' féltékenységre is hajlandóbbá. Ha a' férfi hidegedni kezd az asszony gondjait mellyeket neki egyébkint a' férfi áldozott, a' férfinak megtartására kettöztetni kéntelen lévén, rimánkodik 's megalázza magát, de majd mindig siker nélkül.

Ragaszkodás, és gond, kivivják a' szivet; de az elvesztettet ritkán nyerik vissza.

De valóban felette esztelenek az asszonyok, midőn egy olly dévaj és mulékony érzetnek, minő a' szerelem, szilárdságot és állandóságot tulajdonitani akarnak. Minden változik a' természetben, szüntelen apad, és áradoz minden, és ti hamvadatlan tüzet akartok gerjeszteni? Micsoda joggal kivánhattok ma szerettetni mivel tegnap szerettetve valátok? — Tartsátok meg ugyan azon vonalokat, azon kort, azon szeszélyt; legyetek szakadatlanúl ugyanazok, és szüntelen fogunk szeretni benneteket — ha fog lehetni. De mindig változni és még is szerettetni akarni annyit tesz, mint akarni hogy szünjünk meg titeket szeretni minden pillanatban; — teszen nem állhatatos, hanem olly változékony szivet keresni, mint magatok vagytok.

A' boldogság' képe nem hizeleg többé a' férfiaknak; erkölcsök' romlotsága által, mind izlésök mind szivök elfajult. Nem érzik többé a' meginditót; nem látják a' szeretetre méltót. — Ti, kik a' kéjt festeni akarván, egyedűl szerencsés élvezetben tobzodó szerelmeseket, rajzoltok, mennyire tökéletlen még himzésetek! Ti csak a' gyöngébb felet fogtátok fel; a' szelidebb kéj vonalainak hiányával vagytok. A' menyegző után ki nem látott egy szerencsés fiatal párt? epedő tiszta tekintetökben olvashatjuk az éldeltetett örömök' boldog mámorát, az ártatlanságnak szeretetre méltó bátorságát, és a' még most ollyannyira ingerteljes biztosságot, hogy hátra lévő napjaikat mind inkább boldogabban élhetendik. Ez az, az isteni kép, mellyet az emberi szivnek nyújthatunk. Ez a' kéjnek valodi rajza. Ti emberek hányszor látjátok ezt a' nélkül, hogy elösmernétek. Szikla sziveitek nem fogékonyok többé arra: hogy azt szeressétek.

Meg nem foghatom melly csekély tisztelettel viseltetnek az asszonyok iránt, midőn nékik olly izetlen édeskés dolgokat, olly gúnyoló, sértő udvariasságokat mondanak még fáradságra méltónak sem tartván azokat, az őszinteségnek némi szinébe öltöztetni; őket illy nyilvános hazugsággal megbántani, annyit tészen, mint körülbelül leplezetlenül azt nyilatkoztatni, hogy nekik semmi lekötelezett igazságot mondani nem tudnak. Hogy a' szerelem a' kedvesnek tulajdonaiban csalatkozik igen is gyakran megesik, azonban illy nyomorúságos locs fecs (Schnick schnack) mellett hol lehet szó a' szerelemről? Kik azzal élnek, nem de használják azok azt minden asszonynál, és nem eshetnének e kétségbe, ha őket valami asszonyba igazán szerelmeseknek lenni tartanánk? Ez iránt egészen megnyughatnak. Saját észfogásunknak kellene lenni a' szerelemről: hogy őket szeretetre képeseknek tarthassuk, és hangukra nézve nincs külön nemübb mint a' modosságé. Azon mód szerint, miként én ezen rettentő szenvedélyt, eltévedéseit, nyugtalanságait, kitöréseit, gerjedelmeit, tüzes kifejezéseit, szózatos hallgatásait, kifejezhetlen tekinteteit, mellyek bátortalanságát, vakmerővé teszik, 's mellyeknek kivánata maga a' félénkségen is átcsillog, a' szerint mikép' mindezeket felfogom ugy tetszik hogy ezen indulatos beszéd után a' szeretőnek, ki csak egyszer mondotta: Szeretlek! a' felbőszült kedves hölgynek ezt kellene rá válaszolni: Már nem kivánom szeremedet — Isten véled — többé ne lássuk egymást!

(Vége következik.)

HIT, REMÉNY, SZERETET.

DOMJÁNTOL.

Hit.

Az időben mikor még taplóval sütötték el a' puskát, hittek egymásnak az emberek, de most! hinni annyit tesz e' gyönyörü világban, mint: három darokkal pagát-ultimót csinálni! — Ne

higyj! legjobb barátodnak se higyj, mert megcsalatkozol. —

Egy derék szép asszony azt hiszi, hogy ura csak érte él, (nem tudja, hogy más szépet is megnéz) 's azt hiszi, hogy boldog: mert szép, vagyonos, mert szerettetik pedig..! oh ne hidd, mert csalatkozol!

Egy öreg ur azt hiszi, hogy a' fiatal menyecske őt szereti, és szentül viseli magát és erősen hiszi hogy szereti, pedig.... oh ne hidd: mert megcsalatkozol! Te hires iró! azt gondolod, hogy neved vagy hat vármegyében elhangzott, hogy akármi zagyvalékot, vagy helyes gondolkozás elleni sületlenséget irsz, hogy már azt dicsőnek fogják hirdetni? 's azt senki megnem itéli? ó ne hidd, mert bizony csalatkozol!

Kisasszonykám! ha most e' pillantatban szerelmet, és hüséget esküszöm, azt hiszi, hogy holnap el nem felejtem azt más karjában? ó ne higye, mert bizony megcsalatkozik!

Hát te jó barátom! most barátság poharat ittam veled, 's azt hiszed hogy holtig hív barátod leszek? semmi veszélybe elnem hagylak? ó ne hidd! ha üres lesz erszényed magad maradsz, 's én is elfordulok tőled, míg ismét jobbra nem fordul szerencséd, azért ne higyj, mert bizony megcsalódol!

Ida szentem! most csak látni ohajtlak, aztán beszélni, 's én rabodnak vallom magam', 's te jó leány! gondolod hogy igazán rabod vagyok? — Ó ne hidd, lelkem! ne hidd, mert csalatkozol! —

Én hittem egykor még a' fűszálnak is, de megcsalatkoztam, 's most még árnyékomnak sem hiszek. A' nap elhunyt 's az árnyék, a' hű árnyék! eltünt, elhagyott. Azért ne higyjetek még az árnyéknak sem, mert azt is a' nap forgatja, ó ne higyjetek neki, mert bizony megcsalatkoztok!

Remény.

Remény! Ugyan mit remélhet az ember e' kis életben? Bút, bánatot, szomorúságot: és megint bubánatot. Egy boldog óráért, ha boldognak szabad azt nevezni, száz keserves napokon kell átküzdenünk! Egy örömöt százszor kell megsiratnunk! Az ember a' jövőbe helyhezteti reményét, a' fellegekben épit, 's álma csak álom marad; mert az ritkán valósul, többnyire elenyészik; azért ne bizzál a' jövőbe, — mert a' *remény* kihalt!

Reményled hogy résztvevő emberekre találsz, kik sorsodon talán szánakodnak? és segédkart nyujtanak? ó ne reméld, hisz a' *remény* kihalt. Még fiatal vagy, boldog időt várhatsz, egy szép fiatal 's gazdag nővel áld meg a' sors; remélled ezt? ó ne reméld, mert a' remény kihalt. — Éveid már számosak, 's napjaid mégis szomoruk és terhesek, remélled hogy az idő segit rajtad? 's tiszta eged kiderül? ó ne reméld, a' remény kihalt! — Fejed hófehérségű hajakkal van fedve, egész mostanáig uldözött a' szerencse; remélled hogy holtod után nyugtod lesz? ó ne reméld, a' remény kihalt! Becsületes ember voltál, 's mégis a' rágalom járt utánad; — erényes voltál, és fáradoztál a' közjóért, 's az emberiség javáért; hivatásodnak megfeleltél; mi volt mindezekért jutalmad? nyomoruság! — A' szegénységen szánakoztál; vagyonod' elloptak! Vitézül harczoltál; kigúnyoltak! Sok jót tettél; jutalmad a' háladatlanság! — Mármost azt remélled, hogy mind ezekért becsülnek? vagy holtod után nagy neved emlékezetben marad? — ó ne reméld! hisz a' remény kihalt! —

Te a' viszontagság' tárgya, 's ott egy falka gonosz ember, bőség és gyönyör ölében vidám 's boldog napokat él; remélled hogy ők segitenek rajtad? Te szenvedésre vagy kárhoztatva, amaz örömre: remélled hogy ő részt vesz fájdalmadban 's vigasztal? ó ne reméld, mert a' remény kihalt!

Mondj igazat, tanits mindenfelé, terjeszd a' joság magvát és a' világosságot, szolgálj mindenkinek, légy áldozatja az embereknek 's azt remélled, hogy sírodra követ emelnek? ó ne reméld, mert a' remény kihalt!

Szeretet.

Szeretet. Szeresd felebarátodat mint önmagadat, hogy lábát elődbe tegye, 's keresztül buktasson! Szeresd őt, szeresd, hiszen megérdemli! Ha nyomoruságba vagy, 's egy száraz zsemlét kaptál valahol, ki ütötte-ki kezedből? a' kit szeretsz. Szeresd őt mint önmagad'! Adj neki szállást, 's házad' felgyujtja. Adj neki életet, a' tiédet elveszi. Ah szeresd őt, hiszen ő gyülöl téged 's irigy; szeresd őt, mert rágalmaz és gyaláz; ah szeresd, mert sirodat ássa, meggyilkol!!

Szeresd a' leányt, mert holnap férjhez megy. Szeresd hitvesed', holnap ugyis elvál. Szeresd gyermekid', majd nevetnek haláłodon!!

Raboljatok, öljetek, gyilkoljatok, és szeressétek egymást!

Hm! szép biz ez! ha mind igaz volna!!

Hát nem hiszitek hogy kétségbe estem! ó ne is higyjétek, mert ez csak álom, képzelődés, tettetés; ó ne higyjétek, mert megcsalatkoztok!

Reméllitek hogy máskor vig leszek, ó ne reméljétek, a' vidámság a' reménynyel együtt kihalt lelkemből, mert ti nem szerettek!!

Hit, Remény, Szeretet! – Bizony szép három testvér!

* * *

Higyjetek a' jó embereknek, ők tisztelni és méltánylani tudják a' bizodalmat; ők nem élnek azzal vissza. *Reméljetek* minden jót; a' jövő megadja azt néktek, és vigasztaljátok magatokat. *Szeressétek* egymást, mert csak a' szeretet köt össze bennünket; szeressük egymást barátim minden különbség nélkül, 's ne irigykedjünk egymásra; ó szeressük egymást, mert szeretet nelkül pokol a' föld, felbomlik a' világ; szeretet nélkül vége mindennek!! Azért: szeressük egymást!!

SZERELMEM.

A' gondolat, a' hit,
Hogy birlak tégedet;
Már itt megüdvözit
Vég nélkül engemet.
Lelkem csak érted ég,
Szivem feléd hevül;
Keblemre istenég'
Legtisztább élve ül.

'S ha hinnem kell, hogy az
Arcz', szem' virágai —
Ezen dicső tavasz,
El fognak nyilani;
'S hogy szüd nem boldogit —
Ha kell gondolnom azt,
E' gondolat e' hit
Erembe vért fagyaszt.

BÉRCZHAVI.

KILENCZ BOLDOGSÁG.

1.) Boldogok az *Aluvók*, mert ők nem érzik a' földi nyomoruságot.
2.) Boldogok a' *Részegek*, mert ők elfelejtik a' búbánatot.
3.) Boldogok a' *Tolvajok*, mert ők jövő napjaikra is gondoskodnak: (t. i. hogy fölfüggesztessenek.)
4.) Boldogok a' *Hizelkedők*, mert ők mindenhová befurhatják magukat.
5.) Boldogok a' *Renyhék*, mert ők semmiben sem fáradnak.
6.) Boldogok a' *Hidegvérűk*, mert ők nem boszankodnak.
7.) Boldogok a' *Szamarak*, mert ők tanulás nélkül is tudósok.
8.) Boldogok a' *Magyar Irók*, mert ők meg nem csömörlenek.
9.) Boldogok a' *Színésznők*, mert őket az egész világ szereti.

—*n*—

DIVATKÉP XX.

Párisi divatviseletek: ruha selyem szövetekből; az álló hölgy kalapja kerepből, az ülőé pöttyegetett tüllből, mindkettő virágokkal ékitve.

Szerkeszti Munkácsy.

NYOMATIK LANDERER BETŰIVEL.

ELŐFIZETÉSI

FELHIVÁS.

Ime negyedik évfordulaton kinálom-meg ismét a' Hazát „**Rajzolatimban**“ olly szív 's lélekre ható eleménynyel, mellyet soha sem vala czélom a' mélyen tisztelt Közönségnek máskép nyujtani, mint üdvös szellemi táplálékot. — Midőn először hittam fel az érdemes Közönséget lapjaim gyámolítására, nyilván kimondám, hogy czélom: „a' két Hazának gyönyörködtető olvasást nyujtani, 's gyönyörködtetéssel elhintegetni az erkölcsi 's értelmi miveltségnek azon tiszta magvait, melly az idő' józanabb lelkéhez simulni tanít.“ Nem tágított e' tiszta czélon idő forgása, sőt azt évről évre mindinkább kifejteni, legfőbb törekvésem vala.

Igaz ugyan hogy keletkezése' idejétől, tán egy magyar ujságlap sem álla ki annyi küzdést mint szegény „**Rajzolatim**;“ mert folyamata korától nem napok, hanem lapok keletkeztek lapokra; hasztalan vala minden ügyekezet, a' Közönség mindannyiszor az ujságon kapott 's a' korosabb lapok e' válogatás' sulyát mindannyiszor sinlették; érdem szerint e? a' t. Közönség fogja már most, tapasztalásai után, legméltányabbul elitélhetni.

Illy küzdések között, igen lekötelezettnek érzem magamat mélyen tisztelt Közönségem iránt, melly mondhatom, ez évfordulatán, — csaknem az utolsó pillanatig elkésvén előfizetési felhívásommal, — szíves, lelkes és valóban kegyes volt, lapjaimat tántoríthatlanul pártfogolni: Miért is itt nyilván minden t. cz. Előfizetőmnek különösen, egyetemleg pedig mindnyájoknak a' legőszintébb hálámat mondom, 's e' szép bizodalmát mélyen tisztelt Közönségemnek továbbá is megérdemelni, legfőbb kötelességemnek tartandom.

A' kor' szükségéhez simulva, szellemi bélyege lapjaimnak a' józan, az érett, a' mérsékelt 's időhöz szabható haladás volt. E' szellemi bélyeg lesz ezentul is lapjaim' vezércsillaga: Tettet üres hangok, és lelket a' csillogni szerető 's csábító külfénymáz helyett.

Lapjaim, mit az érdemes Közönség' részvevő pártfogásából tehetni reméllek, jövő félévvel sokkal szebb 's csinosabb ablakban fognak megjelenni.

Kétségen kivül igen fogja a' tisztelt Közönséget érdekelni, a' most romaiban sinlő fővárosunk emelkedése, épülése, csinosulása, mikről koronkint, sőt minden e' részben a' fővárost illetendő viszonyokról hetenkint, a' tisztelt Közönséget gyorsan, hiven 's pontosan tudósítani lesz lapjaimnak egyik *ujabb* kitüzött czélja, melly már magában is elég ajánlatos, hogy a' tisztelt Közönség e' lapokat minél számosabb pártfogásra méltassa.

A' „**Rajzolatok**“ főiránya, az e' lapokat eddig is a' többiektől megkülönböztetett eredetiség lesz; mert bár mit mondjanak is elleneink, a' nemzeti szellemet vagyunk kötelesek mindnyájan emelni, annak józan irányt adni; 's e' czélt hihető biztosabban érhetjük el, a' néha tán töredékeny, hibás és gyönge, de nemzeti lelkületet lehelő eredeti elmeszüleménynyel, mint az idegen lelkületet gyakran félszegül terjesztő, 's mi legkártékonyabb, tulságokban csapongó, szivet, lelket egyiránt csábító fordításokkal.

Lapjaim' tartalmát teendik: *elbeszélések*, *regék*, *novellák*, *köllemények*, *életirások*, különös tekintettel nemzetünk fiaira 's lányaira; *ország-*,

nép-, tájismertetés, főfigyelemmel, mint eddig is, a' két hazára; *természeti történet, tudomány, szorgalom, a' szép művészet' minden ága*, **játékszín**, *literatura; a' fővárosi élet mozgalmai, műipara;* végre — *humoristica*, 's aztán — egy kis **harcz és háboru!** vérontás és kard nélkül, csupán a' gágogó gúnárok tollára. — Und darum keine Feindschaft nicht. — Nagyobb literaturai vitákat azonban, ha csakugyan keletkezendnének, jövendőre nem lapjaimba, hanem *külön nyomatva* fogom a' tiszt. Közönség elébe juttatni.

Mi a' **„Rajzolatok"** képeit illeti, szűken jutván ki e' félév folytában Előfizetőim' száma, a' *„nemzeti-képtárból"* mindekkorig példánynyal nem szolgálhaték, készülő félben van azonban, **„Szentpétery"** ezüstmüvesünknek, a' maga nemében **hazánk 's korunk legnagyobb müvészének** jól eltalált arczképe, mellyel, valamint a' pesti *várospiacz' térképével* a' vízárból, mélyen tiszt. Előfizetőimnek még e' félévben szolgálni fogok, 's ha a' részvét lapjaim iránt kedvezőbben fog mutatkozni, ugy a' jövő félévben a' *„nemzeti-képtárból"* több arczképpel szolgálandok.

A' **„Rajzolatok"** divatképeit illetőleg: azok, kik e' félévben e' képeket rendesen járaták, meggyőződhetének szünteleni törekvésemről, mellyel a' divatképeket mindig a' legcsinosb alakban iparkodtam adni. Mivel pedig azt tapasztalám, hogy legnagyobb része tisztelt Előfizetőmnek a' **„Rajzolatokat"** csakugyan képekkel óhajtá járatni, ennél fogva hogy a' t. Közönség ez óhajtásában részesülhessen, lapjaim árát a' képekhöz szabva, jövendőre félévi díja, finom velinen, *hetenkint egy divatképpel, nemzeti-képtárral*, postán küldve **6** frt. pengő, helyben pedig **5** pengő frt.

Azonban hogy a' literariai tán óhajtott éldelet minél kiterjedtebb lehessen, kész vagyok a' t. Közönségnek lapjaimmal jövendőre egy csekélyebb költségbe kerülendő kiadással, eddigi jutalmas és olcsó árán szolgálni. Ehhezképest, a' **„Rajzolatokra"** *képek nélkül, csinos nyomtató papiroson* is előfizethetni postán **5** fttal pengőben, helyben pedig **4** p. frttal; mert illy jutalmas ár mellett, finom velin kiadással 's bár legcsekélyebb számu, de még is igen költséges képekkel szolgálni, teljes lehetetlen. Ennélfogva kérem a' beküldendő czimen világosan megjegyeztetni, ha *képekkel* vagy *képek nélkül* óhajtja e' a' t. cz. Előfizető a' **„Rajzolatokat"** járatni; képekkel t. i. postán **6** p. frt., képek nélkül pedig **5** pengő frt. előfizetési díj mellett.

Felhivom tehát a' t. Közönséget, méltóztassék lapjaimat részvevő pártfogásával kegyelni 's szives tekintetbe venni, hogy a' **„Rajzolatoknak"** tán minden más magyar lapok felett, mindig volt azon, ha még olly kis becsök is: ifjabb iróinkban az eredetiség' szellemét ébreszteni; melly kivánt törekvést a' haladásra kétségkivül a' t. Közönség' eddigi lelkes gyámolitásának köszönhetni 's erősen hiszem, hogy a' mélyen tisztelt Közönség e' részben ügyekezetünket, a' jövő julius' elejével kezdendő uj félévben is pártfogolni kegyes lesz.

A' **„Rajzolatokért"** járandó előfizetési díjt az ország minden részeiből országos vásári, hetenkint 's csaknem naponkint jövő-menő kereskedési 's gyorsutazási alkalmakkal, legbiztosban küldhetni a' szerkesztőséghöz, *Sebestyén-* vagy a' *Kigyó-utczába is egyiránt átjáró'* **Sebastiány házba**, 390d. sz. alatt. Egyebütt előfizethetni minden cs. kir. Posta-hivatalnál.

☞ **Uj Előfizetőimnek, a' „nemzeti-képtárból" *Szentpétery'* finom rézmetszetü 's a' pesti várospiacz' térképével a' vízárból, ingyen szolgálandok.**

Pest, majus hónapban 1838.

Munkácsy János,

a' „Rajzolatok" szerkesztője.

Pest
Majus 31kén
1838.
48dik szám.

RAJZOLATOK
A'
TÁRSAS ÉLET
ÉS
DIVATVILÁGBÓL.

Megjelen e' divatujság hetenkint 2szer. Helyben félévi dija 4 frt., egész évi 8 frt. Postán 5 fr. és 10 fr. pengő.

Előfizethetni Sebestyén utczábau Sebastiány házban 390ik szám alatt. És minden cs. kir. posta hivatalnál.

Negyedik év'

Szent a' Törvény! szent a' Béke!
Ez legyen Hazánknak éke.

Első fele.

ELŐFIZETÉSI ELŐBESZÉD,
VAGY:
HAT FORINTOS BOLDOGSÁG
FÉLÉVI RAJZOLATOKBAN.
MUNKÁCSYTÓL.

Motto: Kis-Komárom, Nagy-Komárom!
Be szép leány ez a' három!
De még szebb ha télen nyáron,
Ujságunkra olcsó áron
Előfizet mind a' három.

Éreztétek e valaha a' legédesb földi boldogságnak leirhatlan mennyei örömét, 6 pengő forintot nyujtani — az e' hat pengő forintért epedő ujságirónak? — Ah, ha nem éreztétek, jertek, fizessetek elő hat pengő forintot, aztán — legyetek boldogok!

Ennyit előbeszédül.

Bevezetés.

Motto: Hűs szobája' rejtekében,
Egy nyugtatvány a' kezében,
Ül 's reméll a' szerkesztő.
Ujságnyelő lángszemekkel
Egy utas jő gyors léptekkel
Hat forintot fizető.

Te kedves utas, jőj bár a' Tiszahátról, hol nekem is sütöttek boldogabb gyermekkoromban, ha apánknak pénze volt, husvéti kalácsot; vagy jőj a' haragos Duna vidékiről, mellynek árját annyi szerencsétlen dagasztá könyeivel; jer, kedves utas, jer és ha keresztül sétálsz a' parisi-utczán 's utad a' kigyó-utczába vezet, jer az egyetlen átházba, melly a' kigyó-utczában van; emelkedjél fel hozzánk a' második emeletbe, fizess hat pengő forintot, aztán — szerencsés utat, légy boldog, a' mikép boldoggá tettél minket.

Tartalom.

Variatio
super eo:
Fizessetek elő
's legyetek boldogok!

A' boldogság az élet kertjében a' legszebb hervadatlan virág; magas csúcsokon keresi azt sok, hová csak a' királyi sas' föllengő szárnyain juthatni, 's ha erőtelen madárka vergődheték oda, nem virít az ő boldogsága e' magasban.

Miért röpülni sasszárnyakon magasba, hisz a' boldogság szende, nyájas, elvonult virága, az élet' minden ösvényén nyiladoz.

Mennyi századokat átélt, átküzdött, átharczolt az ember, hogy boldog lehessen és nem lehete; 's miért? mert boldog akart lenni mielőtt ember volt. Tanuljatok előbb emberek lenni, 's aztán boldogók lesztek.

Az ember valóban igen szép állat, két lábot kivéve, mellyet a' természet tőle megtagadott, igen sokban hasonlit a' négylábu állatokhoz, mint: rókához, farkashoz, medvéhöz, borjuhoz, szamárhoz.

Ha embernek nem születtem volna, megvallom, legörömestebb szeretnék szamár lenni; — mert mi egy szamárnak egész philosophiája, melly kölcsönös a' bölcsével, 's melly őt boldoggá teszi? az: hogy mindennel megelégszik.

Sorsom irigylé hogy illy bölcs szamár lehessek, ujságiróva tön, 's most már kétszer egy évben mindig elégedetlennek kell lennem; — kétszer egy évben mindig rimánkodnom kell: oh szerelmetes Olvasóim! adjatok hat pengő forintot: milly boldogság hat pengő forintért egész féléven át mindig zúgolódhatni a' szerkesztőre, hogy ujsága nem ér egy fapótrát!

Csak ezer praenumerans kellene
'S én — nem zúgolódom ellene.

Berekesztés.

Motto: Adjatok, adjatok
A' szegény sirónak
Hat pengő forintot,
— Az ujságirónak.

Oh Előfizetők! merre van a' ti hazátok? Tán van nektek is egy rongyos banknotátok?

Nincs nekem se rongyos
Sem ujdon banknotám,
Küldjetek, oh kérlek,
Egy rakást én hozzám.

ROSZ TANÁCS.

Nap- 's éjhosszanta egyiránt
Irásim közt ülék,
'S ámbár arczom komorra vált;
De volt szivembe' bék.

'S barátim azt tanácsolák:
Keressek lányokat
Kiknek körében ollykoron
'Elűzném gondomat.

Azóta a' lányok között
Gyakran megfordulék,
'S arczom még is csak olly komor
És — nincs szivembe' bék.

BERCZHAVI.

A' SZERELEM.

(Vége.)

Az igazi szerelem, emésztő tűz, melly hevét más érzetekre ruházza-át, és azokat uj erővel élteti. Innét mondják: Bajnokokat szül a' szerelem!

A' birtok' pillanata crisis a' szerelemre nézve.

A' szerelem tartósságával nem ellenkezik semmi akadály hathatósabban, mint midőn a' szerelem nem lévén többé győzni való akadálya, önmagától emésztődni kéntelen. A' világ soha sem látott szenvedélyt, melly ezen próbát kiállotta volna.

Hason kedvezettel bir a' szerelem az erénynyel, kipótolván minden áldozatot és némiképen éldeletet öntvén azon nélkülezetekbe, mellyeket az azokkal felérő érzet által feladunk önmagunknak 's mellyeket a' bennünket rábiró inditóok ad fel nékünk.

Ha a' szerencsét kölcsönösön elérni lehetetlen, nem marad egyéb hátra a' reménytelen szerelemnek annál, mint hogy azt szerelme tárgyában keresse.

Legszebb ingerétől fosztatik meg a' szerelem: midőn igaz lelküség' hiányával van. Hogy ennek egész becsét érezzük, kénytelen abban a' sziv kellemét találni, és felemelvén a' szerelem tárgyat, bennünket is felemelni. A' tökély ideájának enyésztével elpárolg a' buzgalom, eltünvén a' tisztelet, megszünik a' szerelém egészen. Hogyan becsülhetné az asszony azon férfit, ki önmagát megbecsteleniti? Hogyan imádhatna férfi olly asszonyi lényt, melly magát elcsábitatni nem átallá? Csakhamar kölcsönösön megvetendik egymást. Elvesztették a' becsületet, a' nélkül, hogy a' szerencsét feltalálták volna.

Midőn még szeretünk, nem vagyunk egészen öröm nélkül. Az elhervadt szerelem képe jobban megrettenti a' gyöngéd szivet, mint a' szerencsétlené, és a' birtok' megunatása sokkal

gyötrelmesebb állapot az elvesztett birtok utáni fájdalomnál.

Kölcsönös szerelem nélkül nem szeretünk, legalább nem soká. A' viszonzatlan szenvedélyek, mellyek a' mint mondják olly sokakat szerencsétlenekké tesznek, közönségesen érzékszerüek. Ha lélekig hatnak is némellyek, ez csak csalódásból történik, melly azonnal elenyészik. Az érzéki szerelem nem nélkölözheti a' birtokot 's abban sirját találja. Igazi szerelem sziv nélkül nem szükölködhetik, és addig tart a' szerelem mig az azt szülte csalódás.

Nincs szenvedély melly annyi csalódással járna mint a' szerelem; nevét tartósság' jelének veszik; az olly boldogitó érzelmekkel tul terheltetett sziv kiterjeszti azokat, ugy szólván, tul a' jövendőre, és meddig csak ez a' szerelem tart, azt véljük: hogy soha meg nem fog szünhetni. Ellenben saját tüze emészti meg; az ifjusággal elhasználódik; elhamvad a' szépség enyésztével, és az előközelgető korral; mióta a' világ áll, senki sem látott még két szerelmes őszt egymásért sohajtozni. Bizvást hihetjük, hogy az imádás elébb utóbb megszünik; eltombolódik a' bálvány, mellynek szolgáltunk es ollyanoknak látandjuk egymást, millyek vagyunk. Csudálva látjuk a' szeretjük tárgyat, 's nem lelvén azt, boszankodunk a' fenmaradottra, és a' képzelő tehetség gyakran annyira kiveszi azt formájából, mennyire egykor felpiperézte. Kevesen vannak az emberek közt, kik megszünvén egymást szeretni, nem szégyenlenék, hogy szerelmesek voltak.

Midőn az elhamvadt szerelem a' lelket kimerülés' állapotjába helyhezteti, akkor e' legyőzetett szerelem bizonyos fölemelkedést, minden nagy és szép iránt némi élénkebb ingert kölcsönöz, ezen helyezetnek, legyőzetése' érzetében.

N—ből

KAPY ISTVÁN.

STRAUSS JÁNOS,

ÉS

LANNER JÓSEF

TÁNCZHANGJASZERZŐK BÉCSBEN.

„Strauss János és Lanner József!“ Ki ne ösmérné ezen két bécsit, kiknek mindenike fél Orpheus, mindenike egész virtuós, ki ne ösmerné őket, a' fényesen világitó Dioscurokat, a' Castor Strausst, a' Polux Lannert, ezt a' tánczköltők' Plautusát, és Terenczét; ezen Kolumbus Kristófot és Cook Jánost, kik a' hangok' mérhetetlen Oceánján majd minden nap uj meg uj tánczvilágot födöznek-fel; ezt a' violinjátszók' Philadelphiáját és Pinettijét, kiknek hegedüje talisman, nyirettyüje varázsvessző, mellyekkel minden fület elbájolnak, minden szivet megbüvölnek, minden lábat megigéznek! — Ki nem ösméri gyorslábu kerengőiknek bachant seregét, szárnyas galoppádáik, 's könynyü köténves cotillonaikat, mellyek zengve és danoltatva egész világon vándorolnak, 's mellyek' melodiája Bécsben és Berlinben, Párisban és Londonban, Péterváratt, Madridban és Moszkában, Lissabonban, mint Varsóban viszhangzik, 's mindenütt valóságos tánczdühet, valsomaniát és őrültséget lehel; melly a' Carmagnol' énekeként, mindent megihlet, mindent elmámoroz, 's erővel ragadja magával mi hozzá önkint nem csatlakozik?! Ki nem ösméri ezen Straussnak és Lannernek tánczait, ezen gyémántos, és aranyos melodiák' Tombuktuját, és Golcondáját; ezen tánczokat, mellyeknek nyolcz, vagy hét tactusában gyakran több kedély, és ábránd létezik, mint némelly potrohos partiturában; e' tánczokat, mellyeket minden életvidám osztriai ugy tud könyvnélkül, mint a' politikabús franczia az ő ugynevezett Charte véritéjét: ezen keringőket, mellyekben minden egyes hangjel megannyi tánczösztön, 's mellyek' hizelgő édesgetésének, maga a' táncz' legátalkodottabb ellensége sem állhat ellent?

*

Ezen kérdéses figurával kezdi Straussról és Lannerről egy igenis elragadtatott enthusiasta vig elbeszélését. Ollyan emberekben, kik már az elhíresedésnek bizonyos fokára jutottak, a' költők, novellisták, 's az irók általában nem ritkán meglehetősen jutalmazó tárgyakra találnak; ezen emberek egyszersmind historiai hátfelekül is használtatnak, melyeken némi érdekeset épithetni. Minden ember saját korában él, 's midőn benne él, azt a' kortársak lebilincselni ügyekeznek, főleg ha az egyed valami rendmulóval bir. Ki nem emlékezik a' sok zaj, a' sok abrándkép, — a' sok beszélyekre Paganini felől, mellyekben a' „Paganini" névnél alig találni egyéb valóságot? Legközelebb Ottinger ur is hasonló czélokra használta Strauss és Lanner urakat ábránddarabjaiban. Straussról egy tragicus történetet: 'Sófiakeringőinek eredetét; Lanner és Straussról együtt, egy valóságos bohózatot ád elő. E' két historia felől a' bécsiek mitsem tudnak, egyébiránt mindketteje ártatlan, 's méltó olvasásra.

Való, hogy Lanner és Strauss messzeföldön hiresek, és ösméretesek; ez utóbbinak kerengőit Haslinger' hangműkereskedése egész Philadelphiába szálitgatja. De mennyire is hat e' két hangszerző tánczhangája az emberek' lábaira! A' lábak tekergő örvényben ragadtatnak tova, 's fiatal és öreg, mint a' tánczlejtőben, ugrál mindenfelé, mintha az örök békének elnyeretése forogna kérdésben. Strauss és Lanner kétségkivül nevezetes érdemekkel birnak. Örömre van szükség az emberek közt; ők azt melódia' köntösében nyujtják; gyönyört nyujt a' változtatás: ezek minden pillanatban ujak; ők hangjaik által rózsákat hintenek a' táncz' padlatra, mi életfonala a' tánczolónak; ők az embert munkásságra, és mozgásra birják, mik csak ugyan ősforrásai a' jóllétnek. Ők azokat a' legszilárdabb, leghumanusabb zártkörökre birják. Ezenfelül hatással birnak embertársaik javára is. Hiszen a' szabó, hajfodrász, pipereárusok, és vargák általok gazdagulnak-meg. Bizonyos személyek azon megjegyzést teszik ugyan, hogy ezen tánczbümesterekkel mit sem lehet kezdeni, minthogy tánczhangjaik által elcsábitatva virágzó leánykák, 's reményteljes ifjak magokat sírbatánczolják; és sok háziur családostul együtt tánczadóságokkal mellyeket, fájdalom! eltáncoltatni nem lehet, fülig terheltetve, végre saját lakából az utczára kiköltöztető polonaist tánczolni kénytelenitetik: — azonban erre én teljes nyugalommal, 's a' lehetőségig halkkal ezt felelem: „hogy az illyesmit korunkban *apróságnak* nevezik" — 's ezen elhasznált tárgytól odább térek.

Bajos dolog, az illyetén tünemények érdeme, vagy értéktelensége' ügyében szavunkat eldöntőleg felemelni. Én soha tudva félre nem ösmérem a' dolog' jó, de el sem nézem annak rosz oldalát: azonban Lannerről és Straussról kénytelen vagyok megvallani, hogy az egészben visszaélés divatozik. Hangszerzeményeik csak annyiban birnak érdemmel, hogy tetszenek: belbecsök hijányzik. Mig a' gyönyör gyönyörnek, a' felvidámodás felvidámodásnak nézetett (mellyek a' komoly életbe változó jelenetekkint, 's mintegy vig bevezetésül csusztattak be az élet' komolyszinjátékába) az illyes jeleneteket magunk is tudtuk méltányolni: most azonban midőn mint látszik a' gyönyört kenyérkeresetté változtatták, alig győzzük mind azt, mi kéjünket neveli, táplálja és gerjeszti, a' magasztaló hálá, 's hálálkodó magasztás' folyamából öntözgetni. Strauss és Lanner rendesen úsznak minden nemzetek' kedvezeteiben: nem kivánnám, hogy azokba befuljanak. Igenis szomoru dolog, midőn lángelméket, koronáit minden hangászatnak sanyarogni, éhezni, 's elsápadni látunk az alatt, mig itt nehány nyirettyűhős mindenfelé kormánykodik, és szemlátomást derekasan hízik!

Hagyján, ez izlés' dolga! Nem akarok világosabban nyilatkozni. Az előre ment sorokban is szántszándékkal felhordék csupán tarkát, csupán tépeléket. Véleményem szerint azokban

már mindent elmondottam 's hiszem, hogy hidegvérü olvasóim azt igenis átallátták.

Ha Strauss és Lanner hangszerzők' egyike' részére, kellene magamat elhatároznom: én minden további fontolgatás nélkül Lannert választanám. Lanner, sok kedélységet, 's eredeti melódiát fejtett-ki keringőiben. Tételét (Satz) — és instrumentátióját jobbnak tartom Straussénál.

Strauss 1804ben mart. 14kén, Lanner 1801ben születtek. Lanner hangászati tudományát, elégséges oktatás nélkül csaknem egészen maga magából meritette. Elejénte korlátozott körökben hatván, már zsenge szerzeményei, és sükeres előadása által annyira megtudta a' köztetszést nyerni, hogy együtthatását csakhamar minden nyilvános helyen, kertben, és teremben szintén vetélkedve keresték és kivánták.

Utóbb egy jeles hangászkart képezett magának, tánczhangszerzői pályáját mindig fáradatlanabbul, 's mindig nagyobb szerencsével üzé, majd kizárólag kedvencze lőn a' bécsi közönségnek, melly kegymutatásban később, csak az ezelőtt kevés ideig vezérlete alatt állott Strauss, osztozott. Strauss hangfőnök az első, Lanner pedig a' második bécsi polgárezrednél.

Játszásukra nézve az egyesek' tekintetében mindketten egyenlő praecisióval, és energiával birnak, 's csak igen nehezen állhatni ellent tánczaiknak. Strauss 90 szerzeménynél többet nyujtott, mellyek többnyire Haslinger Tobiásnál igen szép kiadásokban jelentek-meg, 's majd összeskiadásban, mint „minden munkái tétettek közönségesekké (áruk 36 pengő forint) Lanner még 1835ben végzé századik hangművét, darabjait a' jeles Mechetti hangműkereskedése adá ki. Lanner és Strauss, szüleményeiket keresztéléskor igen alkalmas nevekkel látták el: czélzok például *„szer az álom ellen“ „édesgetőkeringők“ „a' humoristicusok“* az *„ellenállhatlanok“ „képrirágok“* — 's egyebekre.

Mindkét hangszerző, császároknak, királyoknak, herczegeknek, 's egyéb nagy uraknak ajánlotta szerzeményit, 's lehet hogy már is a' legnagyobb kezekből kapott gyémántos gyürüknek nem megvetendő gyüjteményével birnak. Ha műutazásaikat elő akarnám adni, felhoznám hogy Strauss hangászkarával Berlint, Stuttgardot, Münchent, Párist és Londont meglátogatta, 's mint hallani, átalában mindenütt nagy tetszést aratott; 's személye és hangmüvei, sok de iszonyu sok költészi módokon 's igenis dieséretes elmés versecskékben énekeltettek-meg. Lanner gyakran kirándul Pestre hol talentumát fölötte tudják becsülni.

E' két urnak állandó lakhelye Bécs: nyilvános kertekből, jelesebb tánczvigalmak, — és redoutokból nem hiányzanak.

Vannak még Bécsnek nehány tánczszerzői, kik talán később a' reserv-sarjadékot képezendik. Ide tartozik főleg Morelly, kinek szintén meg van saját közönsége.

N—ből.

KAPY.

VÁD ÉS MENTSÉG.

Hogy a' lány többet is szeret
Ma ez már közpanasz,
'S eztet tagadni nem lehet;
Mert ez való igaz.

De azt is kérdem töletek,
Ti furcsa vádolók:
A' földön szép csak egy van-e,
'S nem többek-e a' jók?

'S nem a' természet adta-e
Azt kincs gyanánt nekünk,
Hogy minden szép és jó iránt
Szerelmet érezünk.

BÉRCZHAVI.

A' KOLIBRI.

Egyike madaraink legszebbikének, mellyeket a' természet alkota, egyszersmind pedig legkisebbike. Testének tollacskái, aranyzöld szinüek, fejét hosszacska narancspiros búb diszesíti; nyaka két oldalán hófehér 's csillogó aranyzölddel szegett csomócska van, bögyén egy kis fehér holdacska, szárnyainak széle narancssárga nem különben farka vége is. Az egész madárka a' legtisztább arany fényével tündöklik. Nagysága nem sokkal haladja fölül a' méhekét, 's olly gyenge alkotásu, hogy a' madárpóknak, melly az emberen kivül egyetlen üldözője 's pusztitója a' kolibrinak, igen sokszor martaléka lesz. Ezen pók mintegy vadászatot tart a' kolibri fészkekre, mellyekben tojásocskák vagy madárfiak vannak; de sokszor csak nagy küzdés után szerezhet magának illyféle vendégséget; mert nem csak az orozlán védi az ő kölkeit, nem csak a' tigris, a' parducz vagy az óriás keselyü szaggatja széljel azon élő állatot, melly kicsineihez nyulni merészkedik, hanem e' legparányibb madár a' kolibri is élet- és halál harczra kél a' förtelmes pók ellen. Fegyverül orra 's szárnyacskái szolgálnak, 's részint csipdezi, részint csapkodja ellenségét, mellyen néha erőt is tud venni, 's elüzi fészke közelérül; legtöbbnyire azonban a' pók diadalmas, hatalmába keritvén hosszu lábaival a' gyenge madárkát, melly csak hamar kimulik ennek gyöngédtelen ölelései közt. A' pók azután kiszíja vérét, sőt ha igen éhes: egészen is fölfalja; azután pedig az oltalmatlan fészket dulja föl, megemésztvén annak gyengéd lakosit vagy kiszopván a' tojásocskákat. — A' kolibrifészek egyike a' legmesterségesebben készítetteknek, 's a' legfinomabb pamutszálokbul és pókselyembül áll, (melly tavasszal és őszön a' levegőben uszkál 's a' rét füveit bevonja), valamelly virág vagy csemete lengő ágaira illesztve. — Hazája: Amerikának 's a' szigetvilágnak déli része. Némelly faja a' mérsékelt égöv tájait is meglátogatja; télre azonban visszavándorol a' melegebb tartományokba. Röptének gyorsaságával minden más madarat fölülmul, 's többet lakik a' levegőben, mint a' földön, mellynek bokrain csak tollai tisztogatása, táplálkozás, fészekcsinálás vagy igazitás végett szok megtelepedni. Eledelük fő része csupán virágnedv, mellyet hosszu vékony orrukkal a' kehely mélyéből szivogatnak; de megemésztik az oda csoportozó férgecskéket is. A' vad népek ékszer gyanánt hordozzák füleikben az élettelen kolibrikat, mellyek a' nap sugarain, drágakövekbül mesterséggel készitett műdarabhoz hasonlítanak.

Trm.

SZIKRÁK AZ ÉLETBŐL.

1.

A' munkásság tanit bennünket az idő' becsét méltanylani.

2.

Eszme, gondolat, képzemény, 's több egyenkénes oldalusága a' lélek külvilágba eredő működésinek: szellemi dolgok, és olly lényegek, mellyek érzékink alá nem esve, szabadon szárnyalnak, a' nagy világürt áthasító légtünö röptivel. —

3.

Henye élet, konok elfogultság: minden rosz tettek' vezér elvei.

4.

Botor lélek a' vegyes tárgyak' igazolhatásában tanukra szorul. A' lángész ezt megvetve, a' dolgok' lelkéből emeli ki, igazságának merész lobogóját.

5.

Ha szilárd eltökéléseink ügyetlenek, czélzásaink tántorgók leendnek: ugyazon remek tervek mellyeket tárgyul tűzénk rommá sülyednek. Helyes nézet, finom tapintat itt az óvszer, hogy a' jövő lét kecsesb napjaiban, könyhulva ne bánkódjunk irányunk' eltévesztésén.

6.

Az elfogult félszeg lelkületü embert, minden legkissebb tárgy, melly tettével öszhangban áll — legyen az irott-beszély vagy szavalt monda— kis hitéből képes kivenni; 's az eset' perczében arczaira boszuvegyes halott sápadságot festeni.

7.

A' puffaszkodó oknélküli haragost, kinek boszudagálya az ellen' érczmellén habgolyókint roskad össze: szeretném a' vízbe mártandó égő fáklyához hasonlitáni.

MISZLAY MÁTÉ.

KÖLTŐI KÉPEK.

1.

Azt mondod: ha sors üldöz, ha nyomatol, 's kizárólag elmédtől várandod éleményedet, ekkor vagy képes: nagyot a' nagyba teremteni. Én erre tagadólag válaszlok. A' valódi iró' eleme: nyugalom csend és létel' biztositás; ennek hiányával, ha bár itt ott jó elménczségek csillognak is soraidban, annak általános tartalmát tagolva, hidd, belőle kirí elméd' erőszakkal kicsikart fanyar, és izetlen ömledése.

2.

Gondolat-dus iró, képekben hasonlít a' csillag-tengerhez. Azonban, ha ezeket irói szabály szerint rendezni, osztályozni nem képes: gondolatjai hasonlók a' viziszomjban szenvedőhez, kit égő vágy epeszt szomjat oltani, de a' teljesülést erőhijány gátolja.

Figyelmeztetés.

A' n. é. Közönséget **„Rajzolatink“** iránt előfizetési félhivásunkra utalva, bátorkodunk itt kérelmesen figyelmeztetni, hogy lapjainkért, a' jövő juliustól kezdendő uj félévre az előfizetési díjt, illető czimmel együtt, országos sokadalmi 's egyéb alkalmakkal legbiztosban küldhetni a' szerkesztőséghöz, Sebestyén- vagy a' kigyó-utczába is egyiránt átjáró Sebástiány-házba 390d. szám alatt.

A' **„Rajzolatok“** félévi ára divátképekkel 's nemzeti-képtárral postán **6** pengő frt, helyben **5** frt. pengő; képeknélkül **1** peng. forinttal jutalmasb

Uj előfizetőinknek, korunk' legnagyobb művésze, Szentpétery ezüstművesünk' finom rézmetszetü 's a' vizárból a' pesti várospiacz térképével, ingyen szolgálandunk.

HIR- 'S DIVATLAP.

PESTI HIREK.

1.) **Saphir**, kiről e' lapokban már gyakrabban szólottunk mint szellemdús írórul, mint nemes, hőkeblü férfiuról, néhány napja Pesten van 's most ugy lép fel közöttünk, mint lelkes hazafi, ki édes anyját, a' hazát, a' távolban sem feledé el; ki édes anyjának, a' hazának szivén, a' virágzó Pesten ejtett szörnyü csapásra, haza siet, hogy a' szenvedő emberiségért necsak a' távolban gyüjtögesse a' jótékonyság' gyümölcsét, hanem hon is megtegyen érte mindent, mit hazafinak tenni dicső, mit nemes lelkü férfiunak tenni, legszebb hivatás.

Illy nemes czélból van most közöttünk egy időre **Saphir**, ki a' Duna vízártól károsultak számára, jövő pünkösd vasárnap junius' 3dikán, a' városi nagyobb redout-teremben, **humoristikai felolvasást** tartand. Nem szükség említenünk, hogy **Saphir**' humoristikai felolvasásai, a' birodalom' fővárosában mindenkor a' legélénkebb részvétet gerjesztik; mert lehet e nekünk a' közös részvétre nagyobb ingerünk, mint azon szent, azon szép czél' előmozdítása, mellyből **Saphir** felolvasását teszi. Mutassuk meg, hogy becsülni tudjuk, egy honunk határin tul lakó lelkes hazánkfiának, a' szenvedő emberiség javára teendő buzgó törekvését; legyünk buzgók mi is a' jótétnek jobbvalónkat boldogító oltárára letenni azon kisded adót, melly ezer áldással gyümölcsözik.

2.) **Frankenburg Adolf**, kinek nemes czélu vállalatáról már szólottunk, **humoristikai felolvasását**, a' nemes megye' teremében jövő szombaton, junius' 2dikán tartandja. Ujból figyelmeztetjük olvasóinkat ezen hazafi szeretettel teljes, nemes czélu vállalkozásra, ugy is, mint maga nemében, az első magyar humoristikai felolvasásra.

3.) Mult hetfőn, (28kán) a' magyar szinpadon ‚Beatrice' nagy daljátékban először lépe föl **Fellbér** kisasszony, 's mind játéka, mind tiszta, csengő, szabályos, gyönyörü hangja 's hibátlan énekével, igen nagy lelkesedést gerjeszte a' szokatlan számmal összegyült nagy közönségben. — A' taps közös volt és méltán érdemlett.

4.) A' **budai vároldali sétahelynek** ünnepélyes felavatása kedden, majus 29kén, estve 6 órakor, mint ő cs. kir. Felségének, legkegyelmesebb Királyunknak névnapja előestvéjen, tartatott. Ez alkalommal a' várhegy keleti (Pest felé szolgáló) oldalán készült uj utnak csak e' napokban elkészült csúcskörén legelőször adatott katonai hangászat; névszerint pedig gróf Rothkirch és gróf Ceccopieri gyalog, 's az 5dik pattantyús ezredi, és igy három hangászkar által egymást váltva. Hangművek: 1) Ouverture „Emma d'Antiochia" daljátékból. — 2) Aria à la Polonaise „Puritani" daljátékból. — 3) Morelly áldomás-keringői. — 4) Kardal il guiramento daljátékból. — 5) Párdal „Puritani"-ból. — 6) Morelly „asszonyi-harczjáték"-keringői. — 7) Cachucha. — 8) Aria kardallal „Lucia di Lammermoor daljátékból. — 9) Tarantel-vágtató. — 10) Nagy elléptető.

KÜLHIREK.

1.) **Saphir**hoz a' szileziai határörző csapat legénységétől, a' vízártól károsult budapestiek' és esztergomiak' számára 80 frt. 35 krajczár küldetett pengőben, mellyet a' nemes emberbarát, még Bécsben létekor, a' kezénél lévő nyugtatvány szerint, a' nagyméltóságu magyar udvari Cancellariának átadott.

2.) **Döhler**, a' zongorász, kit olvasóink lapjainkból ösmernek, Londonban is játszásával nagy lelkesedést gerjeszt. —

3.) Azon bálban, mellyet az angol királyné adott, **Strauss** hangászival és **Weippert** ur' (ki szinte német) zenekarával, mint egy londoni journal mondja, csudaszépen játszott.

4.) Egy parisban lakó száz esztendős aggastyán, azok számára, kik szinte 100 évig akarnak élni, hasonló **receptet** tön közzé.

Első ét: egy pohár víz 9 órakor. Második ét: leves, sült, compotte és egy pohár jó bor délután 2 órakor. — Harmadik ét: egy nem igen erőtető séta 4 órakor. — Negyedik ét: egy pohár czukorvíz 9 órai lefekvéskor.

5.) A' könyvárusok száma, kik a' lipcsei sokadalmamokon megjelennek 265.

6.) Egy tánczmester nem rég törvényelébe idézteték 's kerdeztetvén: **Mi** a' **neved**? felelé: Nevem Ugri, különben mestere vagyok a' mozgalomnak 's előlépésnek.

Szerkeszti Munkácsy.

NYOMATIK LANDERER BETUIVEL.

Pest 1838.

Junius 3kán

RAJZOLATOK

A'

TÁRSAS ÉLET

ÉS

DIVATVILÁGBÓL.

44dik szám.

Megjelen e' divatujság hetenkint 2szer. Helyben félévi dija 4 frt., egész évi 8 frt. Postán 5 fr. és 10 fr. pengő.

Előfizethetni Sebestyén utczában Sebastiány házban 390ik szám alatt. És minden cs. kir. posta hivatalnál.

Negyedik év'

Szent a' Törvény! szent a' Béke!
Ez legyen Hazánknak éke.

Első felez

FIELD JÁNOS,

ZONGORAVIRTUOS ÉS HANGSZERZŐ.

„Kiki saját szerencséjének kovácsa.“ Régi, de igaz közmondás. Fájdalmas dolog, hogy jelenleg, saját szerencséjök' megállapitása, 's kivitele nagy válalatára sokan helyetteseket rendelnek, nem eredvén egész erővela' munkának, mellynek kezdete és vetése gyakran tövises és nyomasztó, véghezvitele azonban, és aratása, rendmuló örömet nyujt. Mondva készült munka, 's bér-, és díjszolgálat nem mindenkor biztos. Innen ered, hogy sokan, kiknek számára ifjuságukban, minden előkészületek megtétettek, magok, saját magokért mit sem tettek — végtére ingadozva a' mindennapiság' ösvényére lépnek, 's az élet' szinjátékából ép' olly észrevétlenül enyésznek el, mint a' lelketlen lény, melly vámul egyedül leplét adja vissza a' földnek, mivel csupán testi anyagból állt. „Állandoság, önmunkásság“ a' jelszavak, mellyeket keresztéskor, balga ajándékok helyett, ha lehetséges volna pólyájához kellene kötnünk a' csecsemőnek. Ha beólthatnók ezen jelszavakat a' gyermekbe — 's ez által elejét vehetnők azon sokféle kórságnak mellyek ezen életszerekkel nemélésnél fogva támadnak: valóban különb fiatal művészeink volhatnának. Azonban a' művilágban rendkivüli jelenetek is léteznek, kik önállólag lépve, nem ballagnak kényelmesen elődeik nyomán; — hanem, nehogy a' mindennapiság' kerékvágásán pályázzanak, utaikat rögöknek, és töviseknek intézik.

Fieldnek származata, 's ifju koráról keveset tudhatni. — Röviden érinti őt dr. Müller „bevezetés a' hangművészet' tárába“ czimü munkájában, hol csak ennyi mondatik: „az ángolországi Field, Clementi tanitványává lőn; utazott Európában, 's 1802ben Pétervárott marada.

Field' genialitása, 's mint szerző, — és virtuósnak érdeme már egy uj franczia lapnak egyik czikkéből körülbelől előtünik, melly ekképen szól: „A' műbarátok Párisban mintegy két esztendővel ez előtt, Hummel zongoraművészt, nehány hangverseny, — és magántársaságban hallották; mi ezen müvészben nem annyira a' mechanismust, mint megmérhetetlen rögtönözési talentumát, 's jeles hangszerzői érdemét kénytettünk csudálni. Jelenleg Field vagyon Párizsban, 's szándékozik magát megösmértetni a' franczia közönséggel. Valóban fontos merénylet: de nem veszélyes az igazi talentumra nézve, melly közöttünk jóakarat, — 's megkülönböztetésre mindenkor számolhat. Field, mintegy ötvenhét éves férfiu, játéka' könnyüségében rendkivüli. Hangszerének gépelysége, ujjai alatt soha nem érezhető. Mint hangszerző kiváltképen caprice-i-, 's rondoiban tündöklik. Leginkább bámulhatni müvészi remekségét, midőn saját szerzeményeit adja elő. A' punschot, és dohányt felette kedveli. Hogy házat ne kelljen tartani, szokás szerint egy hôtel garni-ban lakik. A' városban oktatást adni nem akar: tanitványait, még a' fiatal orosz herczegeket is magához jártatja, hogy hálóöltönyét letenni, 's a' pipát nélkülözni ne kénytessék. Field felette sok természetes észszel bír, melly mindazáltal

igen egyszerü külső alatt rejtezik. Sajátja némü hebegés és akadozás, mi ezen egyszerű tekintetét igen emeli. A' tökélynek nagy fokára jutva, még is magát naponkint két, három óráig pontosan gyakorolja. Ebben tehát Moscheleshez talpig hasonló. Tanulásának módja sajátságos. Hangszerére egy száz számlapénzes (Zahlpfennig) medenczét tesz. Bizonyos nehéz felhuzott helyet próbálgat, mire egy más medenczébe egy számlapénzt vet, 's mig az egyik medencze ki nem ürül, szünetlenül ugyanazon felhozott helyet ismétli. Ha még ez sem elég arra, hogy önmagával megelégedhessék, az üres medenczét ujra megtölti mindaddig, mig ugyanazon két három százszor is el nem játszá. 'S ekkint érte-el hangszerén a' tökélynek legmagasabb fokát.

1823ban Hummel Pétervárra érkezett, hol őt már hire megelőzte, 's több hangversenyt adott, mellyek igen látogatottak valának. Hangászati estvéin felszólita nehány művészt, hogy neki tárgyat adnának. Többek adattak elébe, mellyeket ő olly lánggal, és könnyüséggel változtatott, hogy a' hallgatókban közbuzgalmat gerjeszte. Innen Moszkába ment, hol akkor Field lakott. A' két virtuos egymást soha sem látta, habár kölcsönösen ösmérte is hir- és névszerint.

Egy reggel Hummel, esetlen képével, 's hanyag kültartásával Fieldhez ment, ki egy szerény hôtel garni-ban szállásolt. A' müvészt egy tanitvánnyal foglalkozva hálóköntösben, és pipával találta.

„Field urat ohajtanám látni" mondá Hummel.

„Field, én vagyok. Mit akar az ur?"

„Megösmerkedni kivánnék önnel. Én hangakedvelő vagyok, — de látom hogy ön foglalkozik — csak tessék folytatni — én várni fogok." Field leülteté őt minden cerimonia nélkül, a' kérdéssel: nem lenne-e terhére a' dohányfüst?

„Oh!" épen nem mondá Hummel, én is dohányzom." —

Az idegennek jelenléte annyira elbátortalanitá a' tanitványt, hogy az néhány perez után eltávozott. Azalatt Field, vendégét figyelmes szemekkel méregette, arcza' kifejezését igen különösnek találván. Majd illy beszélgetésre fakadtak:

„Mi járatban van ön Moszkában?" kérdezé Field.

Hummel válaszolá: hogy őt ide kereskedési viszonyai hozták: azonban mint szenvedélyes tisztelője a' hangászatnak, el nem akarná a' várost hagyni, mielőtt a' talentumáról közönségesen kedvező hirben álló Fieldet hallaná.

Field elég szives vala teljesiteni vendége' kivánságát. És jóllehet hallgatóját midásul tekinté, mégis eljátszá Caprice-inek egyikét, mellynek kivitele minden esetre igen érdekes. Hummel sokszorosan köszöné Fieldnek iránta mutatott szivességét, biztossá tévén őt az iránt, hogy olly könnyüséggel, és praecisióval soha nem hallott zongorán játszani.

Field mintegy gunyolólag válaszolá: „Minthogy ön a' hangászatot olly szenvedélyesen kedveli, lehetetlen hiunem, hogy valamit maga is ne játszanék."

Hummel egy kissé vonogatta magát, mondván: hogy honában játszott ugyan néha orgonát, „azonban Field után hangszerhez nyulnia lehetetlen."

„Mindegy" felelé ez, „a' kedvelő mindig tud valamit" 's mintegy nevetve örült annak, mit hallani fog.

Igy Hummel minden előjátékot mellőzve, ugyanazon thémát fogta fel, mellyet előtte Field játszott — és azt lángeszének megfelelő ihletéssel olly lelkesen, olly meglepőleg változtatta, hogy Field csak nem kővé vált. Majd pipáját a' földre ejté — aztán könyeit törölgette, — mig végtére egészen elragadtatva Hummelt hátról fejénél megragadván kiáltá: „Ön Hummel! Illy ihletés csak Hummel' eszének felelhet meg e' világon!"

Hummel csak nagy nehezen szabadulhatott ki csudálója keze közül, hogy annak, annál szivesebben vesse magát kebelére.

Igy ösmérkedett meg e' két ritka ember egymással. Néhány nap mulva Hummel hangversenyt szándékozott adni. Field szavát adá, hogy két zongorára egy uj darabot fog készíteni, mellyet minő sükerrel adtak legyen előgondolni könnyebb, mint leirni.

Itt vége a' franczia czikkelynek.

Field kétségkivül csudálatos lángész. Olly ember, ki korunkban önállásu ösvényt tört magának, kire a' jelen czikk bévezetésének végszavai tökéletesen illenek, 's mint dr. Müller mondja: „különös egy lángész, egész az illedelemig feszetlen.“ 'A' hangszerzőt és virtuost illeti-e ezen itélet, vagy az embert? meg nem határozhatjuk.

Field számos hangszerzeményei felette eredetiek 's ezen eredetisége ismét elannyira jótékony és meglepő, szóval szüleményei olly sajátmodorúak, hogy azokat más hangmüvészek' müveihez párhúzamosan hasonlitani csak nem lehetetlen. Variatioi, sonátái, rondói, és caprice-i, ha szabad volna mondanunk görögrómai stilusuak, telve érdem-, és beltartalommal, sulyosak, és nagyszerűek inkább, mint jelenleg tetszők, jutalmazók és kapósak. Hogy csak némi sükerrel is adathassanak, tökéletes játszókat, és hosszú ujjakat kivánnak. Field' szerzeményei egy kezet, egy ujjat sem hagynak henyén, merész, 's nem könnyen kivihető feszülésben mozognak; figurái, 's accordjai olly teljes hanguak és összhangdusak, hogy csaknem inkább nyujtanak érdeket a' szellemdus olvasónak, mint a' játszónak. Müvelt hangmüvészeknek zongorára Field' müveinél ajánlhatóbbakat valóban nem ösmérünk. Azonban ezen dicső, és ábrándteljes szerzemények nálunk nem igen ösméretesek, 's korántsem emlékezünk, hogy nyilvános hangversenyben ezeknek akár mellyikét is hallottuk volna. Field és Chopin, a' párisi academiának egyik professora, valóban inkább érdemelnék hogy cultiváltassanak, mint Czerni, Herz és mások, ha valahára csakugyan valamit remekelni akarunk. Ezek korunkban a' zongorára annyit tettek, mennyit Spohr a' hegedű, Lindpaintner a' fuvolya, — Dotzauer és Merk a' violoncello' számára teremtettek. Jelenne-meg csak egyszer Field köztünk személyesen, hallanánk csak őt saját szerzeményeit előadni, hallanánk gyöngéd, és szellemdus játékát, hallanánk csak őt ábrándozni; hiszem, soha el nem enyészne teremtő ereje emlékezetünkből.

Ezen helyzettel ugy vagyunk épen, mint a' természet' szépségének külföldi tájképével: nem ragadtatunk el általa, mert annak minden egyes rajza csak árnyéklat a' természethez képest; nem lebegnek ezek élénken, 's a' szépségnek legdicsőbb fényében szemünk előtt, mert a' távol édent soha nem szemléltük.

N—ből

KAPY ISTVÁN.

RIPS RAPS,

VAGY:

MÁGOS GONDOLATOK A' MÁSODIK EMELETBEN

DOMJÁNTÓL.

La vita è seminata di spine più, che
di fiori!
Non ha il dolce a caro, chi provato
non ha l'amaro!

Én szerelmes vagyok!! — 'S ki hinné hogy Szerkesztő urba vagyok szerelmes? És mégis ugyvan. De szavam kevés, ha tettel ellenkezőt mutatok, ugy e? jól van, tehát megmutatom. Lássa jó uram, én már minden voltam a' világon, azaz: ezer-mester és a' szerencse sehol sem szolgált. — Most feltettem magamban hogy iró leszek, akár van erőm hozzá akár nincs, de én erőnek erejivel iró leszek; mert e' pályán hirt, nevet, — mire olly nagyon ásitozom, — legkönnyebben nyerhetni. Legelőször is a' rejtvényeken kezdem, 's ha ezt elfogadja Szerkesztő ur, majd irok mást is, ha pedig a' nagy ládába, az asztal alá dobja az örök sötétségbe:—ugy egy hatalmas ellenségre talált. De nem, megis nem

*

haragszom meg, hiszen első munkám, nem kívánom hogy mindjárt nyomtatás ala jöjjön, mi azért jó barátok maradunk, nem ugy mint némellyek, ha munkajokat félre teszi, aztán ellenségek lesznek. Ha ez nem tetszik irok mást, harmadikat mig csak jó nem lesz. — De ime itt vannak a' legszebb rejtvények rejtvényi, milyeneket még semmiféle iró nem mutathat széles e' világon. Azonban megvallom, hogy lopott jószág:

* * *

Mellyik *lapot* kefélnek leginkább? A' ka*lapot.*
Mellyik *vaj* fekete? A' bi*vaj.*
Mellyik *helységben* van legtöbb részeg? A' kor*helységben.*
Mellyik *ló* repül a' levegőben? A' hol*ló*,
Fábul *ki* csinált legelőbb üveget? Sen*ki.*
Mellyik *rókát* hagyjuk a' fejünkre mászni? A' pa*rókát.*

A' ki kitalálja ezen rejtvényeket, lakadalmára egy epigrammát irok.

* * *

No lássa jó uram, ebbül kitetszik, hogy lelemenyes eszem van, 's hogy lesz belőlem valami. De talán Szerkesztő ur azt mondja, hogy ez csak semmi: müveltebb lapokbul ki vannak zárva a' rejtett szavak! Nem uram, nem! ezek adják meg a' velejét, 's mégis, és mégis! és csakugyan az asztal alá hányja a' többihez? de legyen egy kis békével, hadd beszéljek valamit a' semmirül.

Semmirül valamit irni több a' semminél, én tudok erről legjobban, és igazabban irni, mert én mindig és szüntelenül vele társalkodom. — Nincs semmije, azt mondják, t. i. nekem: jövedelme semmi, neve semmi, ő maga semmi, pénzének kerekszáma semmi, no 's hát aztán mellyik leány jönne hozzám nőül?! Vagy ha azt mondja oda fent az ur, hogy ebben vagy a' másik ujságban semmi sincs, kinek volna aztán kedve olvasni? Innét látni, hogy a' semmi átkozott rosz portéka; 's az emberek nem igen szeretik.

Pedig a' semmi egy igen kedves valami és sok jó oldala van. — A' minap vizi betegségbe esett a' Duna 's a' mint lecsapolták természetesen a' sok víz mindenünktől megfosztott (ha semmink sem volt is) de mi azt mondjuk: semmi csak hogy életünk megmaradt. —

A' kisasszony selyem ruháját az asztalnál le öntöm, 's ő a' szép! olly kegyes, pedig méltó oka volna haragudni, azt mondja: semmi, 's a' pirulástól megment; vagy egy ur lábára hágok, 's ő a' helyett hogy kardra kihivna, vagy rám riadna, azt mondja: Semmi, 's én akkor okos embernek tartom. Vagy ha most átkozott rosz kedvemben, átkozott roszat irók, 's az olvasó azt mondja: no semmi, — ez rám nézve megint nyerességg.

Az iró dicsősége nagy, de kamatja: Semmi. Mi ez a' fájdalommal terhelt élet? Semmi. Mi az ember ha szeme nem látja az igazságot, füle nem hallja a' könyörgő' esedezését, szive nem érez? Semmi. Mi a' becsületes ember ha pénze nincs? Semmi.

Semmi és mindig csak semmi!

Tudjátok e miből lett a' világ? semmiből, — 's millyen nagy lett!

De tudjátok e' hát mi a' semmi? nem? Nyuljátok zsebembe, 's ott találjátok! Nézzetek egy üres erszénybe 's ott találjátok; keressetek ki minden üres helyet, 's ott találjátok! A' semmi mindenütt jelen van, némellyiknek fejében, másiknak szivében. — Már majd husz esztendős voltam mikor legelőször volt egy ezüst huszasom, (addig volt semmim) 's megint eltelhetik ugyan annyi idő, még ismét lesz valamim. Ha egy iró azt mondja semmim sincs, ne gondolja az olvasó, hogy az tettetés, vagy csupa affectatio, mert csak akkor mond igazat, mint én most. Hogy semmim sincs fő oka a' halál, 's most megirom neki:

Nságos Halál Uram!
Mindenhol borzasztó Rémalak!

Jól tudom hogy Nságod az élet elnőke; 's a' halottak királyja, 's igy rettentő nagy ur, min

den urak felett a' földön, és a' sirban, de azért bátran szemébe megmondom, hogy Nságod igen igazságtalan egy csontváz? Ollyanokat hágy itt a' földön élni, kiket már rég kiszólithatott volna. Mit válogat, mért nem tartja meg a' rendet? A' rosszakat itt hagyja, a' jókat elviszi. A' szegény nyomorultakat itt hagyja, a' kinek volna miből élni, elviszi.— Ebből kitetszik hogy Nságod szemtelen letire is ugyan csak kitudja válogatni a' javát. Én azt gondoltam hogy Nságod nem válogat, hogy igazságos pedig! — no de nem csuda a' földön mást nem tanulhat! — Sokan zúgolodnak Nságod ellen, különösen a' boldogtalan szerelmesek, 's megmás nyomorultak: azért jó volna, ha meglátogatná, 's ki hallgatná őket. Halgassa meg hát az én könyörgésem' is, rövid de velős. Kereszt-csontjára kérem, legyen olly barátsággal irántam, 's vegyen magához orvosi segédnek, a' hol tudni illik elfárad, vagy sok a' munka, 's nem győzi. De ha egyáltalán nincs rám szüksége, ugy tegye meg azt a' barátságot 's üsse oldalba azt a' vén Fukardyt hogy ládája megnyiljék, 's kiszellőztessük! És végre küldjeel fekete kocsiját, de jól megjegyezze: a' négy lóval együtt, mert én gyalog járni szégyenlek. Nekem kedvem volna kocsizásra, de tudja mi hibázik? pénz! mi egész életemben soha sem lesz, azért jó ha elküldi fekete kocsiját. Ha pedig eltévesztené az utat, 's nem tudna meglelni: szállásom' ide irom: Lakom a' *Lakatos*-utczában, *Molnár*-háznál, *Szabó* urnál, fent a' 7dik emletben, *Mészárosné* szomszédságában, hatrúl, jobra.

Látja kedves Szerkesztő ur, innét megint kiveheti, hogy bár rejtett szavakon kezdtem, még sokra vihetem. Mert az ember szép állat, 's ez a' szörnyü szép állatt hijába nem született a' világra, hanem hogy dolgozzék; mert minden ok nélkül megszületni, 's megint meghalni nem képzelheti egy gondolkodó sem. Én ugy hiszem, az ember több életen megy keresztül, azaz három életen vánszorog által, 's a' negyedikben megállapodik. — Béke kegyeddel.

I.

Első élet a' paradicsomban!

Volt egy idő, fájdalom hogy csak volt 's most nincs! mellyben mi egykor e' gyönyörü helyen voltunk! Itt éltünk mi egykor minden gond nélkül, itt nem volt fájdalom, itt nem volt bú, sem szomoruság. Boldog idők hová lettetek! Emlékezem midőn egy kis barna angyalkával a' paradicsom kert árkában szedret ettünk, és játszottunk! Boldog idők! Arra is jól emlékezem, mikor e' nagy földre kinéztem: Istenem! az emberek, hogy küzdenek egymás ellen, hogy ölnek, hogy hevernek! de ez engem akkor nem érdekelt, nem borzasztott, mert itt csak boldogság, öröm, és mindig csak öröm uralkodott.— Oh boldog idők! E' szent hely, ez volt az emberi élet' gyermek kora!

II.

Második élet a' földön!

Igen! ez a' második élet itt van a' földön. — Az ember a' paradicsombul kijő a' földre, e' gonosz világra. Itt él az ember e' tövises, poros, sáros földön, bú, gond, szomoruság, és ezer bajok között. Ez az élet már nem mindenkinek gyönyörű, itt minden máskép van. Már gyermek korában hányszor nem sir a' kisded? mint ifju hányszor nem busul? mint férfi hányszor nem töri fejét? 's mint öreg hányszor nem aggódik? Innét látjátok hogy ez az élet nem igen gyönyörü. Nem hiszem hogy egyetlen egy boldog ember volna a' földön, t. i. kinek minden kivánata valósul, mert boldogságrul itt szó sincs, csak a' költők' álma. Ez az élet kis életnek is neveztetik, mert csak rövid ideig tart, ez egyszer's-mind az *élet iskolája*, a' hol az ember mindenfélét tanul, először is a' kereskedést: mert itt minden ember magának keres. (Van ollyan jó szamár is, hogy egész életiben másnak fárad). Az út, mód, mi által a' kereskedéshez juthatni ezek: hazugság, csalás, hizelgés, arulás, tettetés, kétszinüség, lopás, gyilkolás. Mikor aztán az ember nagy exament tesz a' halál előtt, átmegy

a' harmadik életbe. — Ez volt az emberi élet ifiu vagy is tanuló kora?

III.

Harmadik élet a' sirban!

Az ember a' kis életen keresztül vánszorgott valami nagy ügygyel bajjal, ide jő e' (csendes) de (hosszu) életbe. Itt nem bántja, nem háborgatja egymást senki, mert nincs irigység, nincs harag, nincs nagyravagyás, nincs bün, nincs vétek: — mert itt a' mennyország határszéle. Békében élünk itt mindnyájan, mert egyenlők vagyunk. Megelégedve élűnk itt ezredeken át egész a' feltámadásig. Ez a' csendes hosszu élet a' bölcsesség helye, hol háboritlanul gondolkodunk a' jövőrül, 's azért e' hely az emberi élet férfi kora. —

IV.

Negyedik élet a' mennyben!

A' feltámadás után Istennel együtt vagyunk, 's vele örömben, 's minden égi boldogságban mint mennyei polgárok részesek, örökké élünk. — És ime ezért született és halt meg az ember, hogy ide juthasson. Ezért kellett a' három életen keresztül törni, hogy itt kipihenvén magunkat, örökké élhessünk!

No, lássa szerelmes Szerkesztő ur, lássa! rejtvényeken kezdtem 's a' philosophián végzem; ezt csak nem hitte volna ugy e? De ki is irtam magam egészen, már most nem leszek többé iró! — Eddig legnagyobb dicsőség volt irónak lenni, most már minden csacsi iró lehet, akár van hivatása rá, akár nincs.

Nem leszek én többet iró
Inkább jávitó, és biró
'S ma holnap ha jól itélek,
Ujságot is majd szerkesztek.

Igen én Szerkesztő leszek, ha mindjárt kalendariom szerkesztő is, ha pedig itt sem szolgál a' szerencse eljárom a' Cholera tánczot 's átmegyek a' hosszu életbe okoskodni!!

AZ ÉN IMÁDSÁGOM.

Én látom, ha ébred
A' nap' lángsugára,
És látom, ha készül
Hunyni éjszakára.

'S olly terhelvé érzem
Keblem' gondolattal,
A' mellyet kitenni
Nem tudok szavakkal.

Ámde lelkem annál
Lángolóbban érez,
'S tisztán — mint egy angyal
Száll föl Istenéhez.

BERCZHAVI.

KRIX KRÁX.

LÁSZLÓ FERENCZTŐL.

(Folytatás.)

III.

Első Május.

Soha életemben nem jártam ugy mint ma, pedig tanuja voltam nem egyszer milly nagy bolondságokra vetemedik az ember, hogy magának percznyi örömet szerezzen. Aprilis elsője bolondok napjának neveztetik. Azon jó öreg szolgámmal lőcsei champegneit (akkor még Lőcsén laktam), négy gyertyát egy rosz pénzért kerestettem, őt közel falukra nehéz teherrel holmi képtelenségekért küldöttem 's fáradt viszszajöttén kaczagtam. De bocsánatot őszinteségemért, aprilisban a' szolgák, májusban az urak járnak bolondot, 's ha már egész nap bohóságikkal az ártatlan és józan világot mulatták azon megelégüléssel és öntudattal haza jőnek, hogy jól mulattak, kötelességüknek eleget tettek.

Két hete már hogy üres hasamat nyomtam, semmi mulatságot nem látogattam, károsult hon-

fiaink felsegéllésére nem adakoztam, sőt a' szenvedélyemmé vált sörivás- és dohányzásról is lemondottam, csak mai napon fényt üzhessek a' Praterban. Uj ruha, teli zseb, ezek nélkülezhetetlenek.

Reggel nyolczkor keltem. Szolgálóm jelenté, hogy a' szabó épen most hozta uj ruhámat, de a' csizmadia késik. Tizenkettőkor kész voltam piperézésemmel, mert valljuk meg mi férfiiak, hogy az általunk hiuságról annyiszor vádolt nőnemnél nem sokkal jobbak vagyunk.

Boszankodtam, hogy kedvesem olly sokáig késett. „Az este sietve közelg, legfőbb mulatási reményem füstbe megy. No már kettőt üt, biz én a' hűtlent nem várom.“ Akkor kopog valaki az ajtón. „Szabad.“ „Édesem már kész vagy! Mosóném, a' gonosz lélek, csak két órával ez előtt hozta ruhámat.“

Haragomat szétoszlatá igéző tekintete. „Még soha olly szépnek nem láttalak, menjünk, most az este hamar itt lesz.“

Van-e már kocsid?

Minek? jobb lesz gyalog menni.

Gyalog! az Istenért mit gondolsz? ez nagy megbántás!

Tetszésed szerint, hanem én jobbnak tartom gyalogolni, mert akkor hova akarunk megyünk, és mint fog tetszeni mulatunk.

De gondold meg, ma mindenki, kinek kocsija van, bár százados legyen az, vagy kinek csak mód ja van fiakert fogad és kocsizik.

Meg lesz minden, hanem éjfél előtt nem leszünk a' Praterban.

Nem bánom, hanem azt nem szenvedem, hogy mosóném kocsizzék én pedig gyalogoljak.

Sokáig vitatkoztunk, mig végre abban megnyugodtunk, hogy először kurta sétát teszünk a' Jägerczeilon, azután kocsizunk a' Praterba. Azt látni kell, mert leirni lehetetlen, képzelni merészség. Tenger-nép hullámzott fel 's alá az utczán, a' kocsik két sorban 's legszebb rendben ki és be jártak, ma egy szegényt sem láttam, új, tiszta, csinos ruhája volt mindenkinek; az alakok szép idomzatúak, mert kinek teste hibázott azt a' mesterkéz kipótolta; kellemetlen arczokat csaló fátyol szepíte, édes ömlengések hallattak mindenki szájából, megelégültség 's belnyugalom üle kiki homlokán. — A' viruló rózsak 's liliomok között, hervadt 's száraz sárga virágszálak a' májusi széltől leagtek.

Visszatértünk Sz. István piáczára, hol egy csinos külsejű fiaker üresen állott. Sorba állottunk. Előttünk hat lovas aranyos hintó, utánunk egy százados bárka. Lassan mozogtunk, ugy hogy nyolczkor a' Jägerczeilba értünk. „Nyolcz óra, kedvesem, térjünk vissza, mert kilenczkor otthon kell lennem. „Jól van.“ — Nagy volt vesztességem, mert egyetlenegy kivánatom nem mene teljesülésbe, de azt kipótolta a' forró, hosszú első szerelmi csók. Most hiszem, most tudom, most érzem, hogy itt a' földön csak egy jó hölgy karjaiban lehető a' boldogság.

(Folytatjuk.)

GONDOLATOK.

1.

Felduzzadt *haragunkban* semmit se tegyünk: dühös szélvészben bajos a' hajózás.

2.

A' *bűnt* kezdetben kerüld: mert nem tudhatod mire vezet. Ki erénytől eltávozik, egyik bünből másikba rohan.

3.

Rosz szokás, ha reánk tapad, igen nehéz tőle menekedni. — Ha a' roszat megszokjuk, könnyen rabjává leszünk, 's uralkodand rajtunk. Részegség, szenvedélyes játék, testi gyönyörüség, tékozlás: 's ezekhöz rokon roszak ha szokássá válnak élet-oltó örvénybe taszitnak.

4.

Inség és veszedelem, bár milly legyen-is, az ember soha se essék kétségbe. — Mert sokszor ott mutatkozik segedelem, hol az emberi csüggedt ész azt végkép elvesztettnek véli.

SZAVITS.

HIR- 'S DIVATLAP.

PESTI HIREK.

1.) Tomala Ferdinand pesti műáros boltja, melly a' borzasztó árvíz okozta károk miatt folyó évi martius 13-tól zárva volt, mult május 24-kén ismét megnyittatván, azt a' t. közönség pártfogásába tulajdonosának e' nyomasztó állapotjában annál inkább ajánljuk, mivel Tomala ur már 13 év óta ismeretes azon fáradhatlan szorgalomról, áldozatokról, mellyekkel a' serdülő szépmüvészetek 's honi vállalkozatok kivitelében magának némi érdemet szerzett, e' mostani gyász-körülményekben pedig, fájdalom! szinte egész vagyonát elveszté. Mind e' mellett is t. pártfogóinak kegyében és sorsosai segedelmében bizakodva, korábbról ismert munkássággal kezdi pályáját, és valamint becses, ugy a' hazai történetre nézve is érdekes 's mindenkitől méltánylást érdemlő műtárgyakkal ellátva nyitá-meg boltját. Illyenek ő cs. kir. fönségének József Főherczeg 's országunk szeretve tisztelt Nádorának igen jól eltalált arczrajza, Mahlknecht rézmetsző által ő fönségének, Maria Dorothea Főherczeg-asszony 's hazánk kegyes Nádornéjának mély tisztelettel ajánlva. — A' 32 hűvelyknyi magos 's 17. hüv. széles igen szépen metszett 's franczia velinre nyomott képnek ára csak 3 frt. p. p. Ugyan a' kép olajba festve 's arany rámába foglalva is megszerezhető Tomala urnál 50 frt. gengő pénzért. Továbbá rajzcsoportozatok mint emléklapjai az 1838-ki mart. 13. 14. 15. és 16-ki borzasztó vizáradásnak, melly a' két honi fő testvérvárost pusztitá. Természet után rajzolva, a' kiadónak baráti adónl és segedelmül ajánlák Clette ur, főherczegi udvari képiró Budán és Ranftl ur akademikus képiró Bécsben. E' kőre edzett 's franczia velinre nyomott szép rajz 12 lapból áll, 20 hüv. széles 's 15 hüv. magas. A' lapok ára egyenkint 1 frt. p. Egész rajzra, mellyhez igen osinos boriték, 's az áradásnak csupán e' czélra készült körülményes leirása is járul, 8 p. forinton fizethetni elő. Egyes lapokban már készen vannak 's megkaphatók ezek: Pesten a' király és soroksári utczák az árvíz után. Ó-Budán a' pásztor utczának vizáradás alatt 's Pesten a' leomlott Derra-háznak tekinteteik. Sajtó alatt vannak: fönséges cs. k. István Főherczegnek széplelkü tettei az áradás alatt: — a' rakpiacz a' kereskedőség épületével, Pesten az áradás alatt; — a' német utcza az áradás után; — a' budai sárosfürdői barlangtól a' Neustiftig nyuló város a' jéggel boritott Dunának egy részével az áradás alatt; — a' váczi gát melletti 's viz által feldult czinterem és végre Buda Pest lakóinak hálája az ausztriai birodalom 's más segedelmező tartományok nagylelkü lakói iránt allegoriailag képezve. Később még nagyobb alaku csinos kőmetszvényben fog megjelenni két kép, Ranftl M. bécsi akad. festőnek olaj festvényeiről másolva, ki nemes keble ösztönéit követvén a' rajzokat hasonlag a' kiadónak, Tomala urnak adja által, mellyeknek megjelenése felől annak idejében értesitni fogjuk a' t. közönséget. — Minthogy egészben csak azon tekintetből is megérdemli a' minden könyvtárba megszerzést, mivel történéti igazságkint ama borzasztó catastrophat folytonosan előnkbe tünteti, ugy hisszük, további dicséretre 's magasztalásra szükségtelen; jelességéről a' két müvésznek neve már eléggé kezeskedik. Vegyék a' kiadó nevében minden nemeslelkü ember köszönetét Clette és Ranftl urak, kik e' szép rajznak díj nélküli átengedésével a' krónikákba is egy történeti müvet adtak.

2.) Hétfőn, junius 4én egy érdekes ujság fog szinpadunkra hozatni „az arany király, madarász és uszkárnyiró" tüneményes vigjáték énekkel 2 fvsban. Hopp után fordítá Fáncsy Lajos. Az uj 's igen pompás diszitményeket festé Engert ur. — Bizton hisszük, hogy a' közönség igazgatóságunknak buzgóságát, melly e' darabot tömérdek költséggel készitteté, figyelembe veendi, és e' ritka fénynyel adandó darabot többszörözve is számosan látogatandja.

Honmüvész.

3.) Landerer' könyvnyomtató intézetében most hagyá el a' sajtót 's Heckenast Gusztáv 's a' többi könyvárusoknál megszerezhetők: „Lajos bajor Király, ő Felségének költészetei" németből magyarra fordítva. A' forditó mind versnem, mind mértékben, az eredetihez hiven ragaszkodó szorgalommal dolgozá ki e' munkát, közérdekűvé teszi kétségkivül az, hogy benne egy Király-dalnok' költői érzeményeit olvashatjuk.

DIVATKÉP XXI.

Bécsi divatviseletek nyári szövetekből.

Szerkeszti Munkácsy.

NYOMATIK LANDERER BETŰIVEL.

Pest
Junius 6kán
1838.
45dik szám.
Megjelen e' divatujság hetenkint 2szer. Helyben félévi dija 4 frt., egész évi 8 frt. Postán 5 fr. és 10 fr. pengő.
Előfizethetni Sebestyén utczábau Sebastiany házban 390ik szám alatt. És minden cs. kir. posta hivatalnál.

RAJZOLATOK
A'
TÁRSAS ÉLET
ÉS
DIVATVILÁGBÓL.

Negyedik év'
Szent a' Törvény! szent a' Béke!
Ez legyen Hazánknak éke.
Első fele.

LEVELEZÉS A' HALÁLLAL.

II.

ÜDVÖZLET MUNKÁCSYNAK!

Kedves öcsém uram! Itt küldöm öcsém uramnak a' jövő félévi előfizetési díjt, 6., azaz: *hat pengő forintot;* feleségemért meg' lányomért csak képekkel járatom uram öcsém „Rajzolatait". Czimem csak az marad, melly a' mult félévben volt, a' lakhelyet azonban változtassa öcsém uram:

A' városon át

A' sirkertbe.

Édes uram öcsém! ugyan vallja meg nekem igaz lelkére: mi a' mennydörgős-mennyköben ujságiróskodik? — Halhatatlan buzog lenni? — mea pace, de ki áll jót érte, hogy egyszer majd valamelly szédelgő guta ugy szeli oldalt uram öcsémet, hogy minden atyafiságos szeretetem mellett sem leszek képes uram öcsémen segíthetni. Hej, édes öcsém uram, búbánattal öntözött virág az a' halhatatlanság, babérleveleire az élet keserveinek harmatgyöngyei hullanak; és ki éldelte még istenítő örömeit, mielőtt sírkerti nyugalmas lakába jutott? És a' sírkerten túl, a' fényözönben uszó angyalkartól körül-övedzett mindenható Isten' királyi trónja előtt, nem elég-e a' halhatatlanságra azon legszebb diplomát bemutatni, hogy az élet' minden keservei, viszontagságai, üldözései között, szivünk nemesül 's mocsoktalan dobogott!

Ha elég erős, ezt a' halhatatlanságot víjja ki magának uram öcsém a' földön; ez az egyedüli váltó levél, mellyet e' nyomoru világból az örök Isten' birodalmába magunkkal vihetünk, 's melly ott *a vista* fizettetik. De, uram öcsém, ujságíró szeret lenni 's nem gondolja meg, hogy bennünket a' hold minden hónapban ellát ujsággal, 's hogy illykor kiflit is kapunk vele; pedig a' patvarban, egy illy tejes kifli csak többet ér ám egy sovány divatképnél.

„Emlékszel-e midőn a' hold
Olly gyönge vajas kifli volt?"
„Emlékszen ah! kávé helyett
Akkor ittunk árpalevet." —

Az idők, édes öcsém uram, elmultak, mikor a' paradicsomban minden levél ujság volt; akkor lehetett volna sikerrel *rajzolni;* most — lássa öcsém uram mint fog boldogulhatni. Uram öcsém a' „*Rajzolatokkal*" szinte négy év óta kártyázik; a' kártyához, édes uram öcsém, nem ész hanem szerencse kell. Azt mondom, uram öcsém, ugyancsak jó trompf legyen kezében ha nyerni akar. — „Farkasnak nem kell berket mutatni," azt feleli uram öcsém: Nem ám, — de micsoda farkas uram öcsém a' többi farkasokhoz képpest?! Három — négy farkas, teszem, mindig felér egyel; aztán — uram öcsém, a' farkasok' szépmüvészeti a-b-cz-jét sem tudja, *tudniillik: vizet zavarni.* De azt mondja ismét rá öcsém uram: „az illyet *tudni* nem is igen *illik.*" — Persze, — mert uram öcsém fog majd bennünket philosophiára tanítani! — Philosophia, meg' öcsém uram! — ugyan hol a' patvarba' szedték volna össze magokat?! — A' philosophia, ha neki indul, nem olly görbén tartja fejét mint öcsém uram, meg' nem is olly csámpásul döczög mint öcsém uram; hisz addig mig

öcsém uram átkozott phlegmájával egyet lép, a' philosophia már harmat is ugrott.

Na, de jól tudom én hogy „falra borsót hányok.“

Á propos: Leányom egy levélkét irt öcsém uramnak, ide rekesztve küldöm 's vagyok:

Szt-Mihály-lován, marcziális hóban,
esőutó 13dikán és jégelő 31dikén

hű előfizetője
a' Halál.

A' Halál kisasszony

Munkácsyhoz.

Kedves Bácsikám! Atyus mai postával küldötte bácsikának az előfizetési dijt. Mamám egy kissé neheztel bácsikára, mert mikor a' nagy árvíz után bácsika kiadta atyus' leveleit, ha már atyus mamám' nevét szinte ugy irta is: *Cholera*, bácsikának mamám igazi nevét legalább ki kellett volna javitania: mert azt jól tudta, hogy mamámnak szebb neve nem *Cholera*, hanem: „*Cholerina*;“ 's lássa édes bácsi az én nevem sem *Ájulás*, hanem „*Ajulina*.“ Én ugyan, édes bácsika, igazán megvallva, nem igen haragudtam, de tudja édes bácsika, hogy koromban a' lánykának vannak imádói 's ezek közül ‚*Láz*‘ urfi, kit csak azért sem szenvedhetek mert szünetlen nyomomban jár, mikor olvasá, hogy bácsika *Ajulina* helyett nevem' *Ajulás*nak irta, boszút esküdött bácsika ellen, 's fölfogadta, ha hogy bácsikát valahol előfoghatja, con amore megrázza. Mamámat pedig csak képzelje édes bácsi, szomszéd asszonyunk, az a' szikár, sárga, rút *Hektika*, egyre gúnyolta, hogy nevét szépíteni akará, 's utoljára is kijött az ujságban, hogy nem *Cholerina*.

A' napokban, édes bácsi, egész egy hétig *Luna* asszony' udvarában mulattunk 's minthogy most ő asszonysága uralkodó égi test, nem képzelheti édes bácsika, mint forgolódnak körülette azok a' többi vén potrohos vagy czingár égi testek és jegyek. Az öreg szerelmes *Jupiter* adá az udvarlási tónt; *Neptum* irtoztató szelet csapott 's csak képzelje bácsika 's nevessen, a' tenyeres talpas ügyetlen *medve* is ugyancsak forgolódott ő asszonysága körül; jó mulatságom volt vele, mert valahányszor módosan akarta magát Luna asszony előtt meghajtani, mindannyiszor orrára bukott; bezzeg volt dolguk az inasoknak, mig medve urfit ismét talpára állithaták az üvegsima viaszos padlaton. Csak furcsa a' világ édes bácsi, az égi asszonyságok mint *Juno, Vesta, Venus* 's a' t. mindig mosolygó képpel hallgaták Luna asszony' magasztalásait, pedig majd megpukkadtak mérgökben: mikép dicsérhetik az égi urak, az olly fekete foltokkal tölt arczu rút asszonyságot, mint Luna asszony, égi szépség gyanánt.

Atyus *Mars*sal jobbadán kártyázott 's ugyan csak nyert tőle. Fényes esti körök tartattak tánczvigalmakkal 's tán nem is hiszi bácsika, hogy e' körökbül a' nemzeti táncz sem maradt ki; a' *kettős* t. i. hármasmagyart járt a' *szűzzel*. Legszebb volt ha a' *rák* menuettet tánczolt; minden lépten lábára hágott valakinek a' társaságból. — Az *orozlán* az esti hangversenyekben énekelt; *Orion* pedig a' szinpadon nagy vadászmutatmányokat ada, mellyekben igen sok bakot lőttek. Adieu, édes bácsi, vagyok:

szerető huga
Ajulina.

TRÉFA-FÜZÉR.

Egy paraszt ember X° faluban nagy pénteken meghuzta a' harangot; a' biró reá támad: Te boalgatag! miet mieveltél? Haat csak azt akartam tudni, fele!é, hogy valjon mieg niemult é?

Hol a' téns ur? kérdem egy kis városban egyik cselédtül:

„A' kasznyiban van.“

Hát ki zárta oda?

„Senki.“

'S mit csinál most a' sötétbe?

„Ujságot olvas.“

Hm! talán a' casinóban van?

„Igen igen! ott a' casinóban.“

A' FÁRADT TÁNCZOSNŐ.

TÖREDÉK NAPLOMBUL.

FERENCZHALMITÓL.

Vigan folyt már a' casino teremben a' mulatság, csak én jártam — le 's fel néha alkalmatlankodva is a' párok közt. Az első keringőnek finaleját játszák már, 's az esdeklett még sincs itt. A' kétség' borúja azonban nem szállt keblembe, mert szavát szentnek hinni parancsolta, azon gyöngédség, melly azt bélyegzé. Kár is lett volna aggódni, mert nem sokára a' tekintetes asszony, 's Mari körében leltem magamat; mint mondták a' rendelték bérkocsi' késedelme vala fő oka későn jöttüknek. Marit a' jövő 's a' nyugóra előttire kértem fel.

„Kegyed nem de a' multkor megharagudott reám?“ kérdé midőn egyszer megállanánk.

‚En kisasszony?‘

„Hisz méltó oka volt haragra!“

‚Értésítve voltam;‘ — viszonozám, 's annyához vezettem őt, hol már készen várta tánczosa. Hirtelen átfutotta agyamat az anyák' azon panasza, hogy a' mostani ifjak egyet keringenek leányaikkal, 's azután többet rájok sem néznek; az előtt pedig az egész éjt fel-áldozták azoknak kik olly kegyesek voltak velök tánczolni. Hogy e' balvéleményt legalább a' tekintetes asszony' részéről elhárítsam, mellette foglaltam helyet. A' beszédgondolhatja a' nyájas olvasó, a' nyugóráig sok oldalú volt: csak azokat hordom fel, mellyek a' régi kor' néhány vidám jeleneteit fogják felébreszteni. Átaljában mondják: kedves a' multakra vissza emlékezni! 's ha nem is kedvet — leg-alább időtöltést okoz.

‚De hogyan! minő furcsán lejtenek ezek a' mostani ifjak; az valami szörnyűség!‘ — Monda midőn a' párok mellettünk új divatos ugrásbán ellejtenének.

„Ha a' hanga sebes, a' tánczuak is sebesen kell menni.“

‚Csak azt ne mondaná! vigyáznak is most a' tactusra; hűbele-balázs ugranak, mint a' ..... kecskék!‘

‚Mikor én leány voltam, akkor másképp tánczoltak. Az eins-zwei-drei-lassan ment. Egy órai tánczolás után sem izzadt az ember; most egy pár ugrás után már csurog az izzadság. — Mikor én leány voltam, a' mérsékelt tánczmiatt egy sem halt el, most meg, nem mulik el farsang, melly vagy ötven fiatal' életébe ne kerülne; ez az oka, hogy most az idősebb asszonyok nem is mernek tánczolni mert tudják hogy .... Azok voltak a' boldog idők, mikor az öreg házi ur, az öreg házi asszonnyal kezdette meg a' tánczot; most szegényeknek ülniök kell, 's a' házi kisasszony, vagy a' szeles urfi nyitja, meg az ünnepet, csak gondolja el! nem nagy megvetés?! világromlás! 's ennek mindennek mi az oka? az a' mennykőadta zweyschritt! a' zweyschritt!‘

Én a' beszédnek szabad folyamot adtam, mert tudva előttem azon öröm, mellyet az öregek éreznek, ha az ifjuságra panaszolkodhatnak, 's a' régi szép időket magasztalhatják. Tanúja voltam többször azon kellemetlen külsőnek, — melly képükön elömlik, ha a' fiatal belé szól tapasztaláson épült tanakodásaikba. Azért még a' „mennykőadta zweyschritt“ ismételése után sem mertem szólni, tartva ne kit meg bántani nem akarok, akaratom ellen valahogy megbántsam.

„Igaza van tekintetes asszony! — válaszoltam, midőn észrevettem, hogy igazolásomra vár; — jobb minden esetre a' lassu tánczolni. De ha tánczol, tánczolni legyen! Járni, forogni mindenhol lehet, a' ki járni, forogni akar, azt otthon magában is megteheti. De a' ki tánczolni jő, az igazán tánczoljon; a' ki pedig egy — — —“ még többet is mondok, ha Marit elő nem vezeti tánczosa, 's így egyéb mulatásra kellett átvinnem a' beszédet, de László, barátom, közben jöttével ismét megzavartatott.

„Gyuri! te nem tánczolsz? vagy tán már kifáradtál?“ szóle ez meg nem gondolván azon

czélt, mellyből magam' az ülve maradásra eltökéllém.

‚Igaz bizon — mond mama — még ma este maga ugy szólván nem is tánczolt!' — Mari is ugyan ezt mondta egyszerre azon különbséggel, hogy a' *maga* helyett *kegyeddel* élt.

„Hja tekintetes asszony! — feleltem — én is egyike vagyok azoknak, kik egy Mátyás ugrással tovább akarnak élni." Ez alatt László vitte Marit tánczra, — 's mi ismét folytatók a' „jobb élet volt hajdan" — thema feletti beszédet.

‚Nemde volt maga a' multkori redoutban?'

„Voltam!"

‚Én azt hallottam, hogy igen kevés ember volt ott?'

„Ó! felette kevés!"

‚Egek! már a' redouttok sem ollyanok, mint hajdan voltak.'

„Azt tekintetes asszony á' hófuvatag okozta, nem a' korszellem."

‚Akár mit beszéljen maga, soha sem lesznek többé ollyan bálok, mint mikor én leány voltam, — ismét mély csendbe szedtem magamat, mert tudtam a' kiözönlő szóárt. — Akkorban leghiresebbek voltak; a' *schwarze Redouttok!* — A' terem, hol adattak, már nem létez, hogy képzelhesse magának valamivel innen a' Therezia-város templomán; de hogy annál nagyobb fogalma legyen, akkor a' király-utczának *L* betű formája volt, és nem is volt kirakva négyszegű kövekkel, mint most; teli volt gödrökkel. Már csak gondolhatja az odamenetel is millyen mulatságos vala, egyik felborúlt Nóë bárkájával, a' másik..... — De maga nem is hallgat beszédemre? az még is csak ungalánt!'

„De hogy nem? — Inkább nagyon is akarom apáim' korát ismerni!"

‚Tehát — nemde ezt maga is megvallja — nagyon mulatságos lehetett?'

„Életben járó mulatság volt biz az, én az illyet nem igen köszönném meg."

‚Hát még az ott létel! Az ember ugy volt mint otthon: a' beszédre nézve, hanem öltözetre is: az ember ugy jelent meg, mint most varrni, vagy tollat fosztani mennek. Most csak abba az öltözködésbe belé kerül az egész délután, aztán a' ruha, czipő, virág, haj, 's tudja Isten még mi, tömérdek pénzbe kerül. Étvágyuk sincs a' mostani lányoknak, egy héttel az előtt mit sem esznek, ha tudják, hogy a' bálba mennek; — akkor az asszony 's a' férfi jollakott, hogy ott ne kellessen költeni. Most azokra a' hijábavaló maszkokra, mellyeket legfeljebb egyszer lehet felvenni, annyi rettenetes sokat költenek; egy grófnéé hallom harmincz ezerbe került. Ez rettenetes! akkor legfeljebb négy forintba került, 's már az is sok volt. — Nem tudom mi lesz a' világbul.'

„Hja, tekintetes asszony, a' kinek van miből!"

‚Van nemesebb czél is mire költhetné, ha épen költeni akar. De minek ez a' kicsapongás? — Egyszer — még most is nevetnem kell ha eszembe jő, szépen járt egy muszka a' *fekete redoutban.* Képzeljen magának egy testes embert, 's azon testénél négyszerte is bövebb ruhát, fején kerek kalap: a' czinkotai notáriust személyesitette, kinek kedvéért Maria Therezia a' czinkotai itczét nagyobbitotta.'

„Furcsa egy alak lehetett!"

‚Különb mulatságok is voltak, mint az a' mostani feszesség; tetőtől talpigi fixirozás.'

„Már e' pontban, engedjen meg a' tekintetes asszony meg nem tudok barátkozni. A' feszességet épen nem helyeslem, de azért csak a' mostani redouttok, kifognak azokon, mellyeket „*schwarze Redouttok*nak nevez;" többet nem szólhattam, mert már sorban állogattak a' tánczos párok, nekem is kellett mennem Marival, a' gyönyörben másod részt vevő a' nyugóra előtti keringőn. Midőn ellejtenénk, mintegy szomorkodva ejté utánam a' tekintetes asszony:

„Hijában beszéllek — — — Hej! hej! csak nem lesz többé ollyan bál, mint a' *fekete redouttok* voltak! !"

(Vége következik.

AZ ÁLKIRÁLY.

BALLADA.

BÉRCZY TŐL.

I.

Szép had terül a' magas ormokon el
Sátort leszögezte vitézeivel
'S míg elterül a' hegyek' árva terén
Már had jön elébe a' völgyek ölén.
Víg kedv' zaja hangzik a' sziklafokon
Míg lenn nyugalom, siri csendü vagyon,
Buzditja csatára kicsinke hadát
Hős serge' vezére oláh Bazarád;
'S lelkesen elöntve merész szavakot
Két részre elosztja a' hős csapatot
'S míg egye az ellen elébe tolúl
Más része a' nagy havasokba vonúl,
Hogy majd ha futásra kerül Bazarád
Ez ujra hevitse csapatát.

Kard, dárda, feszül az orom' tetején,
Harcz' vágya hevül a' vitéz kebelén,
'S mint förgeteg a' hegyek' ormairul
A' hős magyar a' kicsi völgybe zudul.
Mint légben a' sas, szabadulva repül
A' nyíl, 's a' vitézi kebelbe merül.
Kard érczi sisakra
Csattogva szakad le,
A' dárda behatva
Sok hősi kebelbe
Tágul a' hely,
Vérébe leomla sok árva kebel. —
'S már már szalad a' kicsi sergü oláh
A' nagy havasokba, 's a' bérczek alá, — —
Mint bús vihar a' hegyek' ormaiban
Károly seregével utána rohan; — —
'S im más csapat érkezik olly sebesen
Mint felleg a' vészbe borult nagy egen,
„S csellel bekeritve Robert csapatát
Uj tűzre hevülve csatáz Bazarád.

II.

Lefolyt a' harcz; 's vert
Busan fut a' Király
Fejét vész' árja környezi
A' hon határinál. —
'S a' kis csapattá olvadott
Kevély és büszke had,
Kerülve bőszült ellenét
Bujdosva fut, 's szalad.

Keblében elhunyt a' remény
Legyőzni népeket,
Óhajtná messze hagyni a'
Veszélyes földeket.

És a' mint fut, — majd völgyeket
Majd hágva ormokat,
Oláh seregre bukkana
Egy szikla bércz alatt.

Elszántság futja ekkor át
A' búsult kebleket,
Mert győzni itten nincs remény
Hátrálni nem lehet.

Elszántan áll igy a' csapat
'S közöttük a' Király,
Fejét vész' árja környezi
A' hon' határinál.

„Oh halld Királyom! a' haza
Kivánja létedet,
Palástod add, 's vedd köntösöm
Oh! mentsd meg éltedet.

'S ha bennem majd a' vélt királyt
Az ellen feldulá,
Mond hogy honáért ön magát
Dezső feláldozá.“ —

Igy szólt, és tett vitéz Dezső
'S az ellen felriadt,
Elkezdve a' magyarra mért
Kétségtelen vész hadat.

'S mig a' Király sebes lován
Elérte a' határt,
Ezer nyil furta addig át
Dezsőt az álkirályt. —

KRIX KRÁX.

LÁSZLÓ FERENCZTŐL.

(Folytatás és Vége.)

Tekintetes birtokosi Lármás Elek a' Parnasuson.

Első kötet 300 l. ára 1 frt. p. p. legfinomabb velinpapiroson, az első bécsi nyomtató-műhelyben. Jelszava az egésznek: *„Ha találtatnak is jó gondolatok, ezek a' tömérdek vizben olly ritkán találtathatnak, mint a' gyöngyök a' tengerben.“* Literaturai nefelejtskék. (Nb. így áll az eredetiben.) — Tartalom három részre oszlik. Az első: *„A' magyar irói világ.“* Jelszava: *„A' literaturából, egy tizennégy millióból álló 's könyvfaló nemzetnél, egy ember sem él. Ez megmegbocsátható lenne, ha nem találkoznék literator talentum, avagy ha egy könyv sem volna mélló az olvasásra.“* Literaturai lapok. — Második rész: *„A' magyar Literaturai világ.“* Jelszava: *„1830tól sokan sokat irtak, a' mit hogy ne irtak volna 1840ben ohajtani fogják.“* Nefelejtskék a' literatura mezejéről. — Harmadik rész: *„A' magyar kritikai világ.“* Jelszava: *„Az ó iskola most elmellőzvén a' tárgyat, a' személyre ront, a' személységeket boncolja.“* Literaturai lapok. — Egyes czikkelyek felhordásával nem akarom hosszabítni e' rövid ismertetést, a' mondottakból is elég világosan látni, hogy az én Elekem korszerű és eredeti iró. Figyelmeztetni akartam t. olvasóimat a' jeles könyvre, mellyet meglehet hogy a' külföldi lapok már rég hirdetek, annál is inkább minthogy a' nemeslelkű szerző a' tiszta jövedelmet a' magyar humoristák felsegéllésére szánta. A' második és harmadik kötet az első után megjelennek.

Mutatványok

e' czimű munkából: Tekintetes birtokosi Lármás Elek a' Parnasuson. Első kötet. 24 lap.

A' Hirvadász mint iró.

Na, na roszból is lehet jót várni. Könyvem már kész, csak kinyomatni kell. Napjainkban a' nemzetiség, hazafiság, magyarosodásról annyit beszélnek, irnak: az irók csekély száma és eredetietlensége, a' könyvek drága ára, a' kiadás tisztátalansága ellen annyi sok panasz hallatik, hogy gondolnunk kellene, minden eredeti munkára ezrenkint fizetnek elő: 's még sincs ugy! Egy esztendeje már, hogy munkám megjelenését minden lapban hirdettem 's hány előfizetőm van? Összesen tizenhárom! E' részvétlenségnek oka lehet, hogy első munkámmal megbuktam. Velinpapirost igértem, és a' nyomtató távollétemben kétféle itatót adott; csinos hibátlan nyomatást igértem, és a' nyomtató másutt már nem használható betűket vett; a' biráló lap munkámat „Egyveleg“ czim alatt, mint semmi más czím alá nem sorozhatót ismerteté, 's örök feledésre kárhoztatta; a' többi lapok hallgattak, 's mind ez azért, mert a' Senatusban barátom nincsen. — Könyvárusokhoz fordultam, milly sikerrel? mindenütt kérdezték, tudományos-e vagy szépliteraturai munka? Ha az elsőt mondám második kellett és megfordítva. Végre még is egyre akadtam, ki az ajánlást elfogadta, következő feltételek alatt. a) Hogy a' munka az ő tulajdona legyen, b) hogy nem egy, hanem két kötetben adassék ki; c) hogy szükségeseknek talált javításokat szabadon tehessen, d) hogy X. Y. Z. tudósok által megbecsülteti és azután a' jutalomról alkudozik. „Csak ezt ne, csengtem, mert halálos ellenim még élve eltemetnek.“ De a' kiadó kérlelhetlen maradt. — Két hét mulva ebédre hivatott 's jól megvendégelt. — Ebéd után megmutatá a' birálatokat, mellyeknek rövid tartalma az volt: a) a' czim roszúl van választva, megcsalja az olvasót, sokat igér, keveset nyujt, minden izlés ellen; a' könyv foglalatjával ellenkezik, nevetséges, sértő, b) az elosztás hibás minden Logika ellen; a' czikkelyek nincsenek kimerítve; a' fogalmak hiányosak az okok nem eldöntők a' X. XIX. és XXX. czikkelyek egészen kimaradthatnak; c) a' nyelv nem virágzó, több grammatikai, szókötési és stilistikai botlások vannak. Az uj szavak minden lapon hemzsegnek, származtatások a' nyelv

természete elleniek. Általjában a' tárgy nem korszerű, kivitele csonka, nyelve darabos 's homályos. Azután következtek a' javitási ajánlatok, legszembetünőbb volt a' czim változtatása. Az elhatározó itélet így hangzott: a' munka sajtóra nem érdemes, még az ajánlott javításokkal sem nyeri meg a' közönség tetszését. „Lássa kedves szerző ur, én a' dolgot nem másíthatom. Azonban—azonban ha tetszik én a' munkát kinyomatom, hanem minden dij nélkül, mert bizonyos vagyok a' megbukásról; mit teszek csupán hazafiságból teszem, ötven példányt adok ingyen.“ Sokáig tünődtem mit tévő legyek, mig végre a' hírvágy érzete győzött 's én munkámat egy ebédért és ötven példányért oda adtam, még megjelenése előtt dicsérték a' hirlapok, mutatványokat közlöttek. A' kiadó háromszor egymás után adta ki munkámat, pompás házat építetett magának 's én a' kötött szerződéssel kénytelen voltam megelégedni.

SZERELMES LEVÉL.

Motto: Mennj levél! adj enyhet
Az ujságirónak,
Száríts le könnyiből
A' szegény sirónak.

Tisztelt szerkesztő ur! Ha levelet kapunk, arra illik felelnünk; hátha az a' kapott levél szerelmes? Oh! már ki volna az érzéketlen ki ekkor ne felelne? Ki volna kő-szívű, ki ne sietne könnyiteni a' szerelmes' kétes sorsán? Ki az, ki ne sietne kimenteni őt a' kétség elnyelő örvényéből? Nincs is kétségünk! mert ki tehetné fel azt Szépeinkről, ama gyöngéd, 's csak boldogitani született teremtésekről, hogy ők valakit kínozni szeretnének, 's hogy kegyednek a' „Rajz.“ 41. számában Domjántól irt Szerelmes levelekre“ választ, óhajtott választ ne adnának. — De ha mégis (mi nem igaz) az ellenkező történnék? arra az esetre mi, a' kegyed lapjaiba fülig szerelmesek, elhatárzók, hogy (bár a' szerelmes levelek hozzánk nem szólottak is, 's azok tartalmához csak accidentaliter jutánk) elhatárzók mondottuk, — hogy kegyedet vigasztalni fogjuk: mert vajmi édes, ha a' bús szerelmes résztvevő keblekre talál. Oh Istenem! de mi tevők legyünk? Hogy vihessük mi ezt végbe? — Hogy tegyünk eleget annak kit annyira tisztelünk? Hiszem ollyan „*Zehn Gulden C. M.* szerelmes levelet magunknak irni nem szabad; levéltárunkba pedig ezer forintért sem találnánk egyet is? Mit tegyünk tehát? Az igaz! Hiszük, hogy kegyed lesz olly jó, hogy nyilt szívvel fogja venni, ha mi levelünk helyett, csak Körmöczön készült ezüst pecsét nyomoinkat fogjuk is érzetünk jeléül küldeni: a' mit annál örömestebb hiszünk, minthogy gondoljuk, hogy kegyed lapjait lepecsételve is fogják hordatni, 's igy arra szüsége lehet kegyednek. — De jó is lesz azokat lenyomatni: mert ne talán rosz kezekbe jutván könnyen elolvastathatnak, a' mi néha történik is, 's e' mellett, még lapjaiba kegyed a' szépekkel levelezhet is, 's azok bizony nem szeretnék, ha mások is olvasnák a' csak nekiek szóló szerelmes levelkéket, 's még könnyen megharagudhatnának; és azután elő nem fizetnének. De hogy ezt most nem teszik azt erősen hiszük mert nem képzelhetjük, hogy ők olly szerelem iránt hidegek maradjanak, melly egész évi lángjáért csak kétszer kiván viszonoztatni, uj évkor t. i. és Julius elején. — De még egyszer megsugjuk kegyednek, hanem most már csak ugy hogy senki se hallja, hogy lapjaiba, kegyed nyilt szivüségeért, fülig szerelmesek vagyunk. 's hogy iránta szerelmünk csak az ő halála által szakaztathatik el. De hogy még ez soká elmaradjon hányszor kell az Égihez rimánkodnunk, hányszor szepegnünk; midőn okos (?) ellenségei „Halált“ ordítanak az ő fejére. — Illyenkor csak az a' hit táplál, 's ad enyhet, hogy ordítás mennybe nem hallik. — Végre még azt akarjuk mondani, hogy ha agyunkból valaha egy okos gondolat czikázna papirosra, azt kegyeddel, ha megengedi, közleni el nem mulasztjuk. Ezekután az egész világ olvasó közönséget kegyednek előfizetőül kivánván, maradunk:

Kegyednek

Néhány holtig tisztelői
X. Y. Z.

HIR- 'S DIVATLAP.

PESTI HIREK.

1.) Frankenburg Adolf az árvíz által károsult pestmegyei adozónép javára junius' 2kán a' nemes megye' teremében tartá humoristikai felolvasását, Ő császári kir. Főherczegsége országunknak dicső 's nagylelkü tettekkel babérzott Nádora, e' felolvasás jövedelmét 100 pengő forinttal gazdagitá.

A' szavaló-hangverseny részei:

Előzene, mellyben több műkedvelő igen jó hatással működött.

Magánydal, Kreutzer Konrádintól. Éneklé, hangászkar-kisérettel, ***Gyöngyösi Karolina*** kisassz.

Hunyad kardja, Balláda Garaytól. Szavalta: ***Kunoss*** úr.

A' havasi kürt, Proch Henriktől, zongora és gordonkisérettel. Éneklé: ***Tomasini Antonia*** kisassz.

A' kereszt, Románcza Kunosstul. — Szavalta: ***Schweitzer*** ur.

Előzene.

Párdal, Donizetti, „Őrjöngő" czimü daljátékából; zongora-kisérettel. Énekelék: ***Tomasini Antonia*** kisasszony és ***Schweitzer*** ur.

Változatok, zongorára „Montechi és Capuletti" daljátékból, Thalbergtől. Játszá ***Fáy Gusztl.*** urfi.

Humoristicai felolvasás Frankenburgtól. Felolvasá ***a' szerzö.***

Erkel Ferencz ur pesti magyarszinházi hangászkar igazgató, a' hangászi darabok elintézését vala szives magára vállalni.

A' vállalat az azt elősegéllő közönség' tetszésére sikerült, melly tetszésében mindnyájokat részesité. Garay ur' balládája igen szép 's tán egy a' legszebb magyar balládák közül. E' nemes vállalathoz Füskúti Landerer Lajos ur, mind a' jegyeket, mind az igen szép congrev nyomtatásu czédulákat ingyen nyomatá. Köszönet e' nemes tettért, a' nemes emberbarátnék és emberbarátoknak!

2.) ***Saphir***nak nemes ember baráti 's hazafiu szeretettel teljes vállolata, a' vízártól kárositott Buda-pestiek részére szánni humoristikai felolvasásának egész jövedelmét, a' legkivánatosban sikerült, és gazdagon aratá Saphir mind ez academiára a' rendkivüli nagy számmal összegyült közönség tetszését, mind pedig e' nemes czél előmozdítására a' hasonlithatlanul buzgó nagy részvétet, olly annyira, hogy Saphir nemeslelkü ügyekezetének gyümölcse 1800 pengő forint és hét vert arany vala, melly jövedelmes bevételt a' nemes emberbarát, azonnal jótékony rendeltetéséhöz juttatott, 's szerencséje vala azt, Nádor Ő császári kir. Főherczegségének átadni.

Saphirnak e' muzsikai-szavaló academiájában a' pesti legjelesebb müvésznők és müvészek vönnek részt. Megnyitá az egészet: „Die Sühnung des Donaustromes" Saphirtól; lelkesen szavalá Dessoir ur a' pesti német színház tagja; zongorán játszottak Winkler és Bräuer urak. Carl Henriette kisasszony egy ariát 's egy változatot énekelt; Kalis-Padjera 's Grill asszonyságok és Müller kisasszony Saphirnak e' czélra készült költeményeit szavalák. Berekeszté mind ezt Saphir felolvasása, mellyet sajnálható, a' közönség nagy részint nem éldelhete; oka volt csalhatlanul a' nagy redoutteremnek hangél — acusticai tekintetben nem a' legkedveszőbb állása, mellyben a' hangok érthetlenül nyeletnek el. Sajnálni lehet mindenesetre e' kedvetlen behatást Saphir humoristikai felolvasására, melly tele kedélyesség, lélek deritő 's vidámitó gondolatokkal, mellyet mi tisztelt közönségünkkel legközelebbi lapjainkban közölni fogunk.

HONI HIR.

A' parisi „Petit Courier des Dames" emliti, hogy nem sokkal ezelőtt herczeg Eszterházynak két hirnöke érkezett Londonba, kik a' herczegnek a' koronazásra felveendő ruháját vivék, mellyen egyedül a' gyémánt becse 1,300,000, mond: egy millió háromszáz ezer pengő forintot ér.

Szerkeszti Munkácsy.

NYOMATIK LANDERER BETÜIVEL.

Pest
Junius 9kén

RAJZOLATOK
A'
TÁRSAS ÉLET
ÉS
DIVATVILÁGBÓL.

1838.
46dik szám.

Megjelen e' divatujság hetenkint 2szer. Helyben félévi dija 4 frt., egész évi 8 frt. Postán 5 fr. és 10 fr. pengő.

Előfizethetni Sebestyén utczában Sebastiány házban 390ik szám alatt. És minden cs. kir. posta hivatalnál.

Negyedik év'

Szent a' Törvény! szent a' Béke!
Ez legyen Hazánknak éke.

Elsö fele.

SAPHIR'
HUMORISTIKAI FELOLVASÁSA
MAGYARRA FORDITVA.

Sympathia, antipathia, allopathia, homocopathia, hydropathia
vagy:
Hányféleképp mondhatni az emberhez:
Adsza pénzt!

Szeretetre méltó engedelmökbül, mélyen tisztelt hallgatóim és hallgatónőim, igyekezni fogok, e' felolvasásommal egészen azon szerencsétlenség' helyzetébe tenni kegyeteket, mellyért kegyetek most irántam nemes és baráti részvétüket mutatják. Felolvasásom ugyanis kegyetek' netaláni várakozását először is — *jégre* viendi, hol várakozásuk egy hatalmas *torlást* fog szenvedni 's e' *jég-torlás* után jő azonnal a' szörnyü viz! Azonban igen nagy különbség van amaz és eme' víz közt; ama viz ezreket ragadott el, e' viz egyetlen egyet *sem fog elragadni;* ott az ömledezés miatt igen sok omlott össze, itt az ömledezés miatt senki sem fog összeomlani. De a' világon semmi magában nem káros, és semmi magában nem hasznos. Vegyük a' vizet próbául: Egészen más érzet az, ha valakinek a' víz szájába omlik, egészen más, ha hasonló nedvesség szemeit boritja el, 's ismét egészen más, ha az ember fejében érzi a' vizet. Négy elem van: lég, tűz, víz, föld. Az ember mind a' négyből van összetéve; de e' részben különösen mennek dolgai: mit a' levegőbül előhajházott, tüzzel ragadja meg; földi érdekeit azonban vizzé válni hagyja.

A' föld a' viz szülötte, az ember a' föld gyermeke, következőleg az ember unokája a' viznek; de milly hálátlanul bánik az ember viznagytátijával! valóban csak két hálás viz-unoka van az emberek közt: a' borárusok és az írók.

Minden viznél a' szeszesség a' szesz, fölfelé tart, csupán az irói viznél sülyed alá a' szesz, kivevén azon irókat, kiknél a' lesülyedésre alap sincs. E' felolvasásom' vize legalább bir alapossággal, mert szerencsétlen emberek' hasznára van, 's ez alaposság illy nemes és nagylelkü hallgatók' szivében elég alapot nyujt, hogy kegyes elnézésökre bizodalommal épithessek.

Két okbul olvasok örömmel mások' javára kegyetek előtt. Először: mert soha jobbat nem olvashatni, mint midőn legjobb czélra a' legjobb hallgatók előtt olvasunk 's másodszor: mert ekkor a' felolvasórul nem mondhatni: *bolondjában olvas!*

Mindenki kapkod most az alkalman mindenkinek bolondjában hasznát venni, 's minden müvészet, tudomány és rendszer nem egyéb, mint jó, jobb és legjobb változatok e' thema felett: „Édes emberiség, adsza pénzedet!“

Nem csak ezen, fájdalom, nagyon is szomoru alkalomkor, hanem máskép is az életben p. o. minden hangverseny-hirdetés nem egyéb mint egy lenyomatott pisztoly e' felirattal: „Édes emberiség, adsza pénzt!“ Az embernek vaktöltéssel minden oldalról szemeit, füleit töltik meg 's aztán mégis erszényéből kell valaminek ki-

sülni. Az annyira elterjedő „hangászati és szavalási hangversenyek“ kétcsövü pisztolyok, mellyek kétfelé hordanak, végre a' közönség is elhordja magát, 's ez a' harmadik hordás.

Ötven év mulva, tisztelt hallgatók és hallgatónők, haramják többé már nem is lesznek; ha valamelly utas egy erdőn fog keresztül menni, előálland hat haramja egy hangverseny-hirdetéssel, 's meghivandják őt egy hangászati és szavalási academiára, valamelly szerencsétlen haramjacsalád' javára, következő programmal:

1-ször: Aria „Ördög Robertből:„ Oh, a' pénz csak képzeletrém!“ előadva egy hároméves haramjácskától, ki öt év óta müvészi utazáson van. —

2szor. Nagy magánybeszéd Hamletből: „Fog e ezen pénz övé lenni vagy nem lenni, ez a' kérdés!“ előadva egy gyilkosművésztől.

3szor. Humoristikai felolvasása egy töltött puskának azon üresitő thema felett: „Üritsd előmbe pénzedet!“ Valamennyi működő haramja a' vállalkozó iránti különös részvétből vette át maga részét. Az utazó egészen magánkivül van, kézzel lábbal tapsol 's mondja: „A' milly örömmel élek, olly szivesen adom oda pénzemet!“

Általában tisztelt hallgatóim, minden uj rendszerek és tünemények, müvészetben és tudományban nem egyébek, mint megannyi hangoztatási e' felkiáltásnak: „Adsza pénzedet!“

Sympathia, allopathia, homoeopathia, hydropathia csupán uj kérdésjelek aziránt: „Hogyan adja ide pénzét ez ember?“ Mai felolvasásom vagyis próbatétem: vizet vizzel orvosolni, hasonlókép e' rendszerek közé sorozandó. A' víz tisztelt hallgatóim, némileg az észhez hasonlit. Szokás mondani: hadszükség, azaz: bőség a' hadban; tűzszükség, azaz: bőség a' tűzben, éhszükség, azaz: bőség az éhségben; de vízszükség szintugy jelenti a' vizbeni *szüköllködést* mint *bőséget*, épen ugy mint az észnél; az észbőség épen olly szerencsétlenség, mint az észhiány, és sokszor volna alkalom hangversenyeket adni az *ész-bőség* miatt szerencsétlenné lettekért. Különös, tisztelt hallgatóim, irgalmas intézeteket épitnek azok' számára, kik *észhiányban* szenvednek, mire nagy épületek kivántatnak; mért nem épitenek irgalmas intézeteket azok' számára, kik *észbőségben* sinlenek, ehhez csak igen kis épület kivántatnék! — De tisztelt hallgatóim nem épen ugy van e a' szerencsével a' dolog? Nem épen olly szerencsétlenség e a' szerencsebőség, mint a' szerencse hiány? A' szerencséhez és aranyhoz valamelly kemény ásvány pótléknak kell járulni, hogy erős és tartós legyen! Állandó szerencsétlenség ollyan mint álló mocsár, mellyben az emberi szív elposhad; szüntelen omló szerencse ollyan mint vizomlás, melly az emberi szivet kővé mossa. Az emberi élet egy fa, mellynek levele más időt kiván, virága más időt, 's gyümölcse ismét más időt. Szomoru tapasztalás, tisztelt hallgatóim — a' *szerencse* mint egy — *vándor* egyedül és magányosan megy az életen keresztül 's csak egyes ajtókon kopogat be; a' szerencsétlenség pedig mint egy *karaván*, mint egy *hollósereg* vonul keresztül a' világon. A' földön is magányosan és messze egymástól állnak a' szerencsillagok, a' szerencsétlen csillagzatok ellenben sokan és nagy tömegben vannak egymás' közelében, valamint az égen is egyedül vándorolnak a' fénylő regg- és est-csillagok, az esőcsillagok pedig és a' köd csillagzatok tömegben állanak egymás mellett. Egyetlen ember nyeri milliók közül a' nagy sorsszámot; egyetlen örököl milliók közül egy keletindiai nagybátyát; egyetlen tesz milliók közül egy gazdag házosságot; de a' pestis milliókat elsodor, tűz, víz, 's elemdulások ezrek' szerencséjét rontják szét. 'S még is évekig nem felejtjük el ha embertársaink szerencséhez jutottak, egy idegen pedig és egy szerencsétlenség csak az első három napban érdekes előttünk. — Csak *egy* szerencsétlenség van, tisztelt hallgatóim, melly *minden* embert kivétel nélkül tetőtül talpig *megráz* ez — — a' *földingás*.

Minden uj rendszer uj szerencsétlenség. Mi a' rendszer? Több hassonnemü fogalmak egy összefüggésbe hozatva, vagy világosabban: több *egyes töredezett* székek, mellyeken *egye-*

dül senki sem ülhet, *egy hosszu roncsolt paddá összesegezve*, mellyen *mindnyájan összevevé nem ülhetnek.* A' homoeopathia egy uj rendszer. Az allopathia igy szól betegéhez: „Adsza pénzt dézsával!“ a' homoeopathia igy: „adsza pénzt kanállal!“ a' hydropathia igy: „adsza pénzt cseberrel!“ Legjobb felvilágositást ad az állopathia és homoeopathia felől Brochhaus' conversations-lexiconának negyedik kiadása. Az Allopathia szónál ez áll: keresd — Homoeopathia, 's a' Homoeopathia-nál: keresd — Allopathia. Mind kettőt joggal kereshetni, mind a' homeopathiát mind az allopathiát, bárha az életben nem küldözzük is, mint a' conversations-lexiconban, egymáshoz az őket keresőt.

A' *philosophia, jus* és *medica* három telke az emberi léleknek. A' philosophia olly erdő, melly, minél mélyebben belehatunk, annál sötétebb és bizonytalanabb lesz; a' *jus* olly gyümölcskert, mellyben a' legtöbb gyümölcsöt *ingani és függeni* látjuk; 's a' *medica* egy burgonyaföld, *legtöbb gyümölcsei — a' földben feküsznck.* Az allopatha igy szól betegéhez: *„Egyél jó madár vagy — halj meg!“* A' homoeopatha igy: *„Semmit se egyél jó madár, vagy — halj meg!“* A' hydropatha pedig: *„Igyál jó madár vagy — halj meg!“* Az allopothiában ugy vannak a' betegek mint a' rosszul kezelt játékszini pénztárok, *sokat vesznek* be, *de kevés jó néz ki a' dologbul;* a' homoeopathiában ollyanok a' betegek mint az utazó kereskedőlegények, keveset vesznek be, de hasznát veszik a' *diaetának;* 's a' hydropathiában ugy vannak a' betegek, mint a' sárgarépamag, először vízbe kell jutniok, azután a' földbe. Az allopathia orvosságot ad, a' homoeopothia biztatásokat; az allopathiának tehát *apothecákra*, a' homoeopathiának *hypothecákra* van szüksége. Iróink, tisztelt hallgatóim, majd mindnyájan homoeopathák; gyógyitni akarják a' beteg időt, 's olly szereket adnak neki, melylyektől az egésséges időnek beteggé kell válnia. Nagyobb száma iróinknak mindazáltal nem csak homoeopatha, hanem hydropatha is. Minden könyvkereskedés egy *Gräffenberg* 's minden könyvárus egy *Prieszniłz.* Allopathia, homoeopathia és hydropathia az orvostudomány' három örlőmalmai; allopathia a' *szélmalom;* homoeopathia a' *lőpormalom;* hydropathia a' *vizmalom.*

A' *hydropathia*' nemében, nyájas hallgatóim' egy literariai Gräffenberg, jótékony intézet volna irkóros irókra nézve. Olly irót, ki az irkórban szenved, következőleg kellene gyógyitni. Reggel egy nőkezekből kikerült 's jól megüllepedett romant kell fejére önteni, rá tüstint tizenkét meszely fris journált vegyen be; aztán novellákból készitett nedves maculatur-derékaljba takartatik 's derekasan megforgattatik; utóbb egy megholtak' és élők' leveleiből csinált fagyos fürdőbe viszik őt; ezt követi egy uj fürdő almanachokbul és albumokbul; aztán a' drámai zuhatag alá jő, 's lefekvés előtt tiz pohár mostani humoristicát iszik. Ha a' beteg e' gyógymódot hat hétig kiállja, megvan gyógyulva 's életében többé soha sem fog irni. De honnan ered, kedves hallgatóim, hogy most olly sok allopathai, homoeopathai és hydropathai 's olly kevés sympathiai cura történik? Onnan, mivel most férfiak és nők minden sympathia nélkül csinálják a' court egymásnak. A' hölgyeknél, tisztelt hallgatóim, a' homoeopathia a' legtöbb tetszést nyeri, mert ez, bármit mondjon is tréfa és valóság ellene, mégis egy lelkes tünemény, 's a' hölgyek általában gyorsabban és élénkebben fognak fel mindent, mint a' férfiak. A' homoeopothákat ezokbul, mint az eszes férfiakat, sokan szerethetik, de hihetőleg tán mint azok még sem igen kapnak feleséget, mert *mind kelten — kevés felett rendelkeznek.* A' szerelem, nyájas hallgatóim, *allopathiai* betegség, mellyet a' házosság *homoeopathailag* orvosol. — Mit tesz: *„házosságra lépni szerelemből;“* annyit, mint: *kilépni a' szerelemből — 's belépni a' házasságba.* Szerelmes férfiaink igy szólnak gazdag szülők' lányaihoz: „Lányka, fogadd el szivemet!“ ez ismét egy változat e' thema felett: *Atya, adsza pénzedet!“* — Plato azt mondja, ha két szív szereti egymást, akkor ők már egyszer egy másik világban is szeretkőztek, 's itt csak viszon-

találkoztak. Ez olly találás, melly mellett a' jámbor találó nem mindig jutalmaztatik meg; de honnan ered, hogy egy másik világban bizonyosan csak *egy* szívet szeretett az ember, 's itt mégis többekkel viszontalálkozik?

Az ember, nyájas hallgatóim, a' legmakacsabb teremtés a' természetben, nem szégyeli, a' legnemtelenebb ingereket; száját és gyomrát nyilván táplálja és éteti; szivét azonban, szerelmét, sovárgását táplálni, ezt szégyeli 's titkolózást keres, egészen ellenkezőleg a' valóban gyöngéd virágvilággal; a' liliom szabadon tárja fehér ölét 's a' rózsa égő kebelét a' szerelem' leheltének; gyökereit azonban, mellyel eszik és iszik, szemérmesen a' föld' éjébe temeti. Igy különböznek a' szerelemben is a' férfiak a' nőktül. A' nők, e' phantazia-virágai a' czifrálkodó természetnek, szerencsés szerelmöket csöndes ábrándozásba, 's szerencsétlen szerelmöket átlátható busongásba rejtik; a' férfiak ellenben szerencsés szerelmöket áthathatlan önzésbe, 's szerencsétlen szerelmöket áthathatlan — dohánygőzbe burkolják.

(Vége következik.)

GONDOLAT-FÜZÉR.

Harangoznak; és há kérdem kinek? a' halottnak, felelik rá; pedig koránsem a' halottnak, hanem nekünk; csak hogy rá fogjuk. — Igy vagyunk mi mindennel!!!

Nézz a' tükörbe; de ne csuszszék el szemed önképmásod mellett — a' hátadnál állókra; hanem nézd magad', mint leg közelebbit.

Alig fagy meg, már jég patkót veretünk czizmánkra, hogy el ne essünk; sikamlósb pályánkon pedig még fényesbitjük talpunkat. — Innét van aztán olly sok 's rettentő bukás!!!

P.

A' FÁRADT TÁNCZOSNŐ.

TÖREDÉK NAPLOMBUL.

FERENCZHALMITÓL.

(Vége.)

Taval Bécsben a' négy levelű here, a' szerencselével maszkák adták meg a' redouttoknak érdekét; — idén meg Pesten az Adalgizákkal karon fogva járó Normák. — Furcsa választás az igaz. Ugyan egy épületben a' legnagyobb ellenségek, és legnagyobb barátnők. A' Színházban óvja egy a' férjét a' másiktól, 's a' színház' hátulján az ugyan egy telekre épitett' redoutban együtt ingerlik, ámitják a' férfiakat. A' mai redoutnak is két illy megtestesült pár adott a' többiek felett kicsillámló érdeket. Olly nevetésre termett Normát még nehezen látott valaki, mint a' mai volt. Magos mint a' kapúajtó, vastag mint a' hat akós hordó és lábai nem kisebbek egy mozsárnál. A' mellette lépdelő Adalgiza ellenben olly szabályzott, hogy a' maga nemében remeknek méltán lehet mondani. — Ezen gyöngédségnek a' testességgeli ellentéte — igazi carneval jelenet volt. — Reájok tekintvén a' tegnap estén elbeszélt *schwarze redouttok* jöttek eszembe, hogy tán azokat is dicsőitheti vala talányos öltönyével; egyszer'smind a' tekintetet zsaroló külsőrül nem kissé kezdtem azok' elbeszélőnéjére gyanakodni.

Ezen redouttot én sem eresztettem, legalább nem akartam át ereszteni szárazon. László barátom mint fekete domino, én mint matróz akartuk a' ki nem maradó Marit harczba venni. — Együtt léptünk be a' terembe, László tüstint a' dallos párhoz futott, 's mint látszott nem annyira a' maszka jog szavaival élt, mint inkább fontos közleményekkel jelelte többször is az én keringésimet. Kettős árulást gyanitottam; mert ezzel nem csak engem árult-el hiveinek, de azokat is megismértette. Bánni kezdtem, hogy öltönyömet László barátommal közlöttem, de nem akartam hinni: hogy nem maradhat az titokban, mit már más férfiu tud; a' sikertől elmozditva le-

vetettem az álruhát, 's így tértem vissza a' terembe. —

Mint, kit a' villám lesújt, ugy állott László barátomon a' domino. Eldöntve terve, hogy engem dallos compagniájával jól kijátszat, le 's fel futotta a' teremet, mint a' filius hominis, qui non habet ubi caput reclinet. *)

„Féltékeny feleség! — szólítám meg az est' hősnét — hol hagytad gyermekeidet?"

„— Én az enyiméit otthon!" — mondá Adalgiza. Meg esnék belé; gondolám magamban, ha igaz volna.

„Menj te különös férfi vagy te multkor rosz neven vetted, hogy azt a' leányt magában láttad az uteán menni, ki a' mult bálban olly hamar elfáradván nem tánczolhatott."

Itt kibontakozott Norma karjaiból, 's a' kis terembe mentünk. „Van e' kalapod!" kérdé, midőn a' tömegből a' tükör szegletbe értünk.

Én előmutatással feleltem.

Ládd te elfogult vagy, te nőtelen létedre azt hiszed, hogy — itt egy vörös czukorcsigát vetett kalapomba, — *pedig* — itt egy hamuszinűt ejtett le — *te is szerelmes vagy, de* — 's itt egy kék hullott le kacsóiból süvegembe — *mert* — erre egy sárgát, — *azért* — itt zöld csörrent kalapomba — *tudd meg* — most fekete bontakozott kis újjai közűl, 's ezzel eltünt magamra hagyott az ámulásban.

Nem tudám mire magyarázni a' kétes, minden jelentés nélkűl kiejtett szavakat; haraguván magamra, hogy a' virágnyelvvel nem vagyok barátkozva. Majd csak puszta ámitásnak vettem, 's csemegekint akartam a' művészileg elkészitett csigákkal bánni, de a' *feketét* felbontván, ez irat volt benne:

Csak boldog szerelem
Lehetne én velem!

Rá akadván a' kulcsra a' többit is felbontám *a' kék* ezt foglalta magában:

Közlöm busongó szivedde!
Hogy tőle nem szerettetel.

a' hamúszinű:

Nincs zajosabb
Rosszabb kormány;
Mint, ha nő űl
Hajó' orrmán.

a' sárga:

Egy feleség két urat
Egyszerre nem szolgálhat.

a' vörös:

Zsuzsi már elfelejtett
Ah! hisz nem is szeretett.

a' zöld:

Eszmélj kérlek, ne csalódjál,
A' csalódás beh roszúl áll!

Rendbe szedvén a' mondottakat, világos lőn beszélye előttem. — Hozzá akartam menni, kerestem őt, de már nem találhattam. László barátom már le álarczázottan tünt szemembe, kérdém tőle, mi végre beszélte réa Marit, hogy illy iratokat hullasson nekem? — Ő — kinek természete volt az ámultat még nagyobb ámulatba hozni, közlé, hogy Mari eltévesztette a' kalandot csigáival, 's engem egy ismérősének vélt, kiről tudta, hogy szerelmes.

Másnap, azaz: hétfőn házi mulatságba voltam hivatalos. — Nagy volt a' küzdés a' menjek ne menjek közt; csak midőn László barátom nyilatkoztatná, hogy ő is ott leend, határoztam az elmenetelt. László felette víg volt, szüntelen, még most is a' Mari névben vélte a' fortélyt, melly engem is fel viditana. Igaza volt, mert miután tudtomra adá, hogy Mari is — de csak talán, — ott leend, nyugodtam meg egészen a' meghivatáson. — Mondhatom kevés est volt a' farsangban, mellyet olly esengve vártam mint a' mait. —

László megigérte, hogy nyolcz órakor lakásom felé jő érttem bérkocsin, de — fél tizig várakoztatott. — A' mint a' bálvány uteán hajtatnánk, szembetüntek a', kivilágitott ablakok. — A' terembe léptemkor első, kit meg ismertem, Mari volt.

*) Mint ember fia, kinek nincs hová lehajtsa fejét.

„Minő szerencse szép kisasszony hogy az estét ismét kedves körében tölthetem, ó!...néhány körülálló elnevette magát. Én a' házi asszony után tudakoltam, 's egy oldal szobába igazíttattam. A' pamlagon két asszonyság ült; az egyikkel nagyon is sokszor volt szerencsém találkozni, a' másik a' házi asszony. Elvégezven a' megkülönböztetésem miatt, köszönetemet, a' Normák' Normája szólított meg: „Ferenczhalmi ur? behatott már a' csigák titkába?"

„Érteni értem már, de még nem tudom, kire, és mire magyarázni.'

„Mondom néked! mi előtt megszünnek az ég csillagi, feltárva a' titok' könyve." A' jós mondat után vigan elegyedtem a' tánczosok közé. Mari — ugy latszott reám várt, mert a' tánczra kérőket — „én már tegnap est olta vagyok fel kérve" szókkal igazította el. ‚Igy tehát én sem számolhatok?'—„Sőt inkább csak épen kegyed!" — A' tánczot nekünk kelle megkezdeni, László fülembe sugta: hogy Marinak nagy jelentésű személynek kell lenni. Néhány percz mulva két kis gyermek járult tánczosnémhoz „Mama!" mondá az egyik, hisz ez: „Néníke mond a' másik."

„Alkalmasint László tanitványa!" gondoltam, 's a' tánczot folytatók.

* * *

Midőn a' hideg estvélihez leültünk, a' házi-asszony vonakodott az első széket elfoglalni: „Kedves Marim! — igy szólott — már nagyon soká viszem az álszerepet, válts fel kérlek, mert elégtelen vagyok annak megfelelni" nevetés, hahota mindenütt, csak magam voltam, ki hamarjában nem tudtam a' szavak' igazi értelmét felfogni. — László karon fogva vezette Marit a' házi asszony székbe: „Barátom Gyuri! — igy szólita „van szerencsém veled megismertetni az asszonyságot! Javaslom, hogy máskor a' hol nincs, ott ne keress!" Majd előlépett a' férj, ki őszinte vallá meg, hogy félteni kezdette tőlem fiatal nejét, 's a' két kicsinded is kik öröm zaj közt csókolták meg anyjukat. A' tekintetes asszony is értésemre adá, hogy ő anyja Marinak, 's büszke annak lehetni. — Mindnyája szemei reám szegezvék, én mintegy vétkesnek érezvén magamat a' házi-asszonyhoz mentem, kézcsók között esdeklő engedelmet:

„Tán csak nem fog haragudni a' ténsasszony?"

‚Asszony? no már ugy jól van. Azt csak jegyezze meg magának, ha tánczosnét tánczra kér fel, 's az magát *fáradtnak* mondja, vegye ismertető jelül, hogy *férjnél* van.'

Majd az egész társaság a' legnagyobb vigalomba vegyült. — Nékem Mari jobjánál kelle helyet foglalnom, 's a' beszélgetésben azon miveltséget, mellynek már többször vettem jeleit, egészen kifejtette. Azon tiszteletet, melly hozzá eddig mint szép nőhöz, jó tánczosnéhoz, mivelt alakhoz vonzott, egy házi-asszony, derék feleség, és gondos anya iránti hódolásba kelle átruháznom. — A' becses háznál mint házibarátot mindenkor szivesen látnak.

FRANCZIA KÉPEK.

II.

Carrière.

Ifjuságától kezdve kicsapongó, és pazar volt. Igaz ugyan, szüleitől egy kis vagyont csak kapott, de annak hamar végire járt; mindig divatosan a' legszebb ruhákba lehetett látni, mi által természetesen nagy tekintetet, jó barátokat, és sok szép barátnékat szerzett. Mindennapi foglalatossága, csak a' mulatság, tobzódás, éjjelezés, korhelység, és bujaság volt. Illy gyönyörü életet vitt ez a' vénusrabja, de meddig? a' pénz elfogyott 's ő szabadkőmüves jakobinus lett.

A' legnagyobb istentelenségben, mit ezek elkövettek ő volt első, ő, az emberi nemzet söpredéke; legnagyobb pártfogója a' gonoszságnak és véteknek.

A' nemzeti gyülekezet némelly tagjai róla, és czimborái felől ezt mondák hangosan a' gyülés-

ben: „Mikor ütött ki a' zsarnokság? (A' jakobinusok alatt!) Francziaországot kik juttaták nyomorúságra? egy egész nemzetet, 25 millio lelket inségre? (A' jakobinusok!) Annyi ezer családot kik tettek szabadság csalogatással rabszolgává? (A' jakobinusok!) Kik a' hazának vérszopói? (A' jakobinusok!) 'st.b. Mind ezek között Carriere első volt. Vétkei rettenesek, borzasztók, és számlálhatlanok: mint Robespierre jobkeze dult és dühöngött mindenfelé, valamit rabolhatott, jószág és nőnembül. Kegyetlensége felülmulja minden zsarnok képzetét, és cselekedetét, mert valamennyi Nero, Domitián, Caligula, hogy ugymondjam csak galambok voltak hozzá képest. Robespierre maga megvallotta, 's elösmerte elsőségét. Csak *Nantes* körül hol polgármester volt több 30 ezer embernél lett dühének áldozatja; nem kimélt sem papot, sem polgárt, sem öreget, sem fiatalt, sem aszszonyt, sem leányt; *) de ördögi lelke mégsem elégedett meg, hanem a' melly polgárnak még volt valamije azt tőle elrabolta, 's rabszolgává tette, ha legkevesebbé is ellenkezett fejét veszté vagy tömlöczbe esett, hol éhen veszett el.

Vérszomja dühében, az illy szerencsétlen polgárokkal megrakott tömlöczökbe rohant le, 's jobra, balra, ütött, vágott, agyba, főbe mig csak el nem fáradt; ekkor pihentében legkedvesebben hallgatta a' haldoklók hörgéseit; a' jajgatásokat és nyögéseket!! A' ki jól tudott rabolni és gyilkolni gazdadon ajándékozta meg, 's illy gazember haramiákkal, zsiványokkal egész kerületet megtöltött, hol mesterségüket szabadon gyakorolták. Az illyenekért aztán a' megsértett nép, valamint Párisban is minden becsületes ember ellene esküdtek, hogy megboszszulják.

November 9kén (1794) több nagy csoportok gyültek össze a' szabad helyeken, 's fenhangon kiálták; Eljen a' nemz. gyülekezet, veszszenek a' jakobinusok! Ugyan azon este gyültek össze a' jakobinusok is hogy továbbra rendelkezzenek és Robespierre jobkezét t. i. Carriere-t megszabaditsák. A' felbőszült nép a' gyülésházhoz futott fegyverekkel és kövekkel. A' jakobinusuk erre kirohantak, a' néppel harczoltak.

A' csata véres volt, de a' népre nézve üdvös. A' jakobinusokat szétverték, sokat elöltek, sokat erősen megsebesitettek, a' többieket megszalasztották. Carriere kézbe került, 's a' m hallatlan!! nem hogy mindjárt lenyakazták volna, hanem felszóliták a' mentségre, mit béketüréssel végig hallgattak, noha az nem egyéb volt ravaszságnál és hazugságnál. Egy hónapig folyt pöre 's december 16án halálra itéltetett egy lélekkel, 's akarattal; másnap a' nép ujjongó örömére kivitték, 's ezer átkot hánytak elesett fejére.

Ezen embertigris termete különös volt: egész testalkata erős, izmos, köpczös, feje igen kicsi, szemei aprók véresek 's mélyen beesvék, nagy szemöldökit és homlokát összehuzta, tekintete: vad, kegyetlen, dühös, ijesztő, hogy ki rá nézett, már borzadt; orra hosszú és hegyes, ajkai kifordultak, álla kicsi, egész képe hosszukás, nyaka vastag, háta egy kissé görbe, melle széles, karja és czombjai szerfelett izmosak voltak; hangja erős, durva, 's ha tüzbe jött ordított mint egy fenevad; az r betüt különös erővel tudta kimondani, mi beszédébe legtöbbet előfordult, mondják hogy hasbul is tudott beszélni.

Lelki éleménye méreg, düh, és boszu, ezek után a' förtelmes bujaság volt. Örömét csak a' kegyetlenségben lelé. Nantesban sokan inkább vizbe ugrottak hogy sem kezébe jussanak, midőn ezt megtudta: „Heh! ugymond, ezek megszöktek!“ —

Midőn a' hóhérok nyakaztak megparancsolá hogy vigyázzanak arra, ki csak legkissebb sohajt lebbent ki ajkán, legyen az atyafi, résztvevő vagy szánakodó; vagy ha a' nézők közül valakinek könyektül nedves szeme, azokat jelentsék be néki, 's — ezek természetesen szinte áldozatjai lettek.

Ha e' fenevad' fejét felhevité kedves itala a' burgundiai bor, rettenetesen őrjöngött és mérgelődött, hogy nem tud uj meg uj kinzásokat feltalálni, mert a' nyaktiló és sülyesztő semmi sem volt előtte. És, a' mi már legszebb, e' gyalázatos fenevad, szabadság emberének hivé magát, mindig a' szabadságról, és egyenlőségről beszélt. Igen: ő egyenlőséget akart, t. i. hogy egész Francziaországnak lakossai egyenlő koldusok, ő pedig czimboráival együtt az elrablott jószágok és kincsek birtokossai, egyenlő gazdagok legyenek!!! — Istent nem hitt, sem lelket. Világ teremtője nincs mondá, a' világ magától 's történetből lett; a' lélek a' testtel megszünik. De mit szóljunk még e' veszett tigrisről, kit első pillantatra kárhoztatni kell. Örök gyalázat átkos nevére!!

*) Bolieu Blankát is ő fejeztette-le.

HIR- 'S DIVATLAP.

PESTI HIREK.

I.) A' pesti magyar szinházon az árvíz okozta károk' kiigazgatására fölment költségek' födözésére táblabiró Kovách Zsigmond ur 100 frt. — Gr. Ráday Gedeon 50 frt. Orvos tanár Pólya Józsefné született Banó Krisztina asszonyság 5 frt. táblabiró Lónyay László ur 50 frt. — táblabiró Nyáry László ur 10, — ügyvéd Hegedüs Lajos ur 2 frt. Vinkler Imre ur 2 frt. A' t. n. Fejér megyében keblezett baracskai ns. Közbirtokosság 50 frt. — Összesen 269 pengő forintot szíveskedtek ajándékozni, — miért is az illető Igazgatóság által nyilvános köszönet mondatik. Költ Pest 1838ik Junius 7én.

Balla Endre
részv. vál. Jegyző.

2.) Folyó hónap 6dikán, Bajza József ur, a' m. tud. társaság rendes tagja, a' pesti magyar szinház' igazgatásáról lemondott. — Ugyan az nap magyarszinház Igazgatónak választaték tekintetes Szentkirályi Móricz ur, melly választásnál szerencsésebbet óhajtani nem lehete, 's mi teljesen megvagyunk győződve, hogy miután Szentkirályi Móricz ur e' terhes hivatalt magára vállalni szíveskedék, annak lelkessége egész erejével meg fog felelni.

3.) Lóverseny. Az idei 1sö lóverseny a' pesti gyepen majus 31dikén délután 4 órakor kezdetett. — 1) Az ivadékversenyre kitett 100 aranyért egyedül járá-meg a' pályát Festetics Miklós grófnak Somnambulája. — 2) A' Batthyán-Hunyady dijért (100 arany) hasonlag csak egyedül járt körül Liechtenstein Alajos herczeg Furiosissimája. — 3) A' nemzeti dijt (250 arany egy 30 aranyat érő és magyar ország czimerével ékesitett serlegben: az első lóé; 50 arany a' másodiké; tétel 16 arany felebánat: tét-összeség fele az első, fele a' 2dik lóé) kivivták Hunyady József gr. Sir William-je (1) és Liechtenstein Al. hg. Peep-je (2) ugyan Hunyady gróf barna kanczája és Festetics Mikl. gr. Somnambulája ellen. A' serlegen e' fölirás látszott: „A' kétes pályán nemesen megvivni dicsőség" Kisfaludy Károly. — 4) A' Batthyány Gusztáv gr. által adatott 50 aranyért egyedül járta-meg a' pályái Trauttmansdorf hg. Miss Craigie-je — ugy hasonlag 5) a' tiz esztendei dijért is (104 arany) Festetics Mikl. gr. Miss Fanny-ja — 6) a' Batthyány-Kazimir-dijért (100 ar.) Pejassevich Péter gr. Weightonja. 7) A' parasztok próbafutásában indult 4 ló. Az idő elején szép volt; későbben az égiháboru sietteté haza az ugy is mérséklett számu nézőket, kik között fens. István cs. kir. Főherczeg is jelen volt.

DIVATKÉP XXII.

Párisi divatöltözetek tüllruhák.

Igazitás. Az „álkirály" balládában: ujra hevitse csapatát helyett, olvasd: futó csapatát. Lefolyt a' harcz; 's vert, — helyett, olvasd: vert népivel.

Figyelmeztetés.

A' n. é. Közönséget **„Rajzolatink"** iránt előfizetési félhivásunkra utalva, bátorkodunk itt kérelmesen figyelmeztetni, hogy lapjainkért, a' jövő juliustól kezdendő uj félévre az előfizetési díjt, illető czimmel együtt, országos sokadalmi 's egyéb alkalmakkal legbiztosban küldhetni a' szerkesztőséghöz, Sebestyén- vagy a' kigyó-utczába is egyiránt átjáró Sebástiány-házba 390d. szám alatt

A' **„Rajzolatok"** félévi ára divátképekkel 's nemzeti-képtárral postán **6** pengő frt., helyben **5** frt. pengő; képek nélkül **1** peng. forinttal jutalmasb

Uj előfizetőinknek, korunk' legnagyobb művésze, Szentpétery ezüstművesünk' finom rézmetszetü 's a' vízárból a' pesti várospiacz térképével, ingyen szolgálandunk.

Szerkeszti Munkácsy.

NYOMATIK LANDERER BETÜIVEL.

Pest
Junius 14kén
1838.
47dik szám.

RAJZOLATOK
A'
TÁRSAS ÉLET
ÉS
DIVATVILÁGBÓL.

Megjelen e' divatujság hetenkint 2szer. Helyben félévi dija 4 frt., egész évi 8 frt. Postán 5 fr. és 10 fr. pengő.

Előfizethetni Kigyó-utczában Sebastiany házban 390ik szám alatt. És minden cs. kir. posta hivatalnál.

Negyedik év'
Szent a' Törvény! szent a' Béke!
Ez legyen Hazánknak éke.
Első fele.

SAPHIR'
HUMORISTIKAI FELOLVASÁSA
MAGYARRA FORDITVA.

Sympathia, antipathia, allopathia, homoeopathia, hydropathia
vagy:
Hányfélekép mondhatni az emberhez:
Adsza pénzt!

(Vége.)

A' férfiak a' hölgyeket „bálvány"uknak nevezik; de az áldozatokat ők kivánják meg, 's az áldozatokra néz e az asszonyok megforditott *Izsákok*; *Izsák* áldozatát egy — juhval váltotta meg, sok hölgynek még juhát is — áldozattal kell megváltania. A' férfiak közt több *álszerető* 's *barát* van; a' hölgyek közt csupán több *ál-könyü* és *ál-ájulás*. Az álszeretők, nyájas hallgatóim, ollyanok mint a' rosz időmérők, *változóra* állanak, *állandóra* — mutatnak, *vérmelegségre* emelkednek 's a' *zerus* alá szállnak. Az álbarátok hasonlitnak a' távcsövekhez, egy oldalról *közel* nagyobbitják tárgyaikat, 's más oldalról *messze* haladnak a' kisebbitésben. A' hölgyek' álájulásai sem egyebek, mint könyörgő levelek becsukott szemmel, 's valójában ismét nem mondanak egyebet, mint: „Édes férj, adsza pénzt!" Az ál női könyek azonban könnyen kiösmerhetők; ha a' hölgyek *sirnak* és *hallgatnak:* akkor e' könyek *csöndes és lassu vizhez* hasonlók, mélyek t. i. 's szivből eredők; de ha a' hölgyek *sirnak* és *beszélnek*, akkor nem kell vele gondolni, mert asszonyi könyek hosszu beszédekkel 's kölni víz hosszu ajánlatokkal soha sem valódiak. Olly asszonyok, kik egyszerre *sirnak* és *beszélnek*, azon felhőkhöz hasonlitnak, mellyek *eső közben mennydörögnek*, mindkettő semmit sem árt. Általában az emberi életben a' nők a' fellegek, 's a' férfiak e' fellegek után rohanó szél.

Minden egyes nő, valamint minden egyes felleg, csak arra szolgál, hogy életegünke ékesitse, egyformaságát félbeszakassza 's érdekét emelje; de ha sok asszony és sok felleg összejő, ha viszonyos érintkezésekbe ereszkednek, ekkor kész — az égi 's földi háboru. Az asszonyok és felhők közül a' *feketék* és *barnák* a' *villám* és *tüzteljesek;* a' *sárgák* és *szökék* a' *háborgók* és *duzzadók*, szép csöndesen elmorognak, mig — fejünket megmosták; a' *rőtök*, ezek a' villámfelhők; a' nemes, a' tiszta, a' felséges asszonyok pedig, ezek a' fennen lebegő felhők, az éghez legközelebb járnak, általok holdvilág és csillagfény szelidebben esik a'földre, csupán rajtok keresztül tekinthet a'szem a' napba, 's ha e' fennen járó fellegek esnek, ezek áldás teljes könyhullatások. E' fellegek a' nap' lányai, 's ki a' lányokat birni akarja, az nyiltan tudjon az anya' szemébe nézni. Igy, nyájas hallgatóim, legszebb és legderekabb asszony az életben: a' *jólevőség*, a' szerencsétlenség' leánya, 's leánya miatt a' szerencsétlenséggel is meg kell barátkoznunk. 'S nem nöl e' az egész életben minden szerencse a' szerencsétlenség' határán, minden öröm a' szomo-

ruság szélein, minden virág egy mélység' tetőjén, 's maga az élet a' halál' közelében?

A' valódi emberiség' vonásai ki nem ösmerhetők a' szerencséből, nyájas olvasóim, mert a' szerencse *arczképfestő*, és hízeleg; a' valódi emberiség' arczvonásait csak a' szerencsétlenségből ösmerni ki, mert a' szerencsétlenség olly *nyomozólevél*, melly az embereket üldözi; 's a' nyomozólevél szigorun rajzol, de helyesen. Az öröm ugy néz ki az emberi arczon, mint egy *világi ének*, a' fájdalom pedig mint egy — *imádság*; az örömkönyüben csupán *a' föld* tükröződik, de a' fájdalom *könyüjében* a' menny.

A' világ' egész szerencsétlensége, tisztelt hallgatóim, a' világ' három rosz intézményeiből ered. Először: hogy a' házakat alólrul — fölfelé épitik 's nem fölülről — lefelé; másodszor: hogy az emberek mint fiatalok jőnek világra 's öregek lesznek, nem pedig mint öregek jőnek, hogy fiatalok legyenek; 's harmadszor: hogy az emberek csak haláluk *után* kapják sirkövüket és sirbeszédüket 's nem azonnal, mihelyt megszületnek.

Gondolják meg nyájas hallgatóim, ha házuraink elkezdenék házaikat felülről lefelé épitni, azonnal meglátnák, hogy az épitéssel igen *magosan járnak*. Ha a' háziur, mielőtt háza felépittetett, már annak tetején állna, átnézést kapna az egészre, 's általában már épités előtt a' házon kell állniok, mert mielőtt épitnek, már szednek föl pénzt a' házra, 's mig a' ház' épitésének végére járnak, addig erszényöknek is végére jártak. — Minden háziur négyszer évenkint variatiója azon megszokott és és meglakott themának: „Édes *felem*, adsza *egészen* pénzedet!" vagy: „*az embernek egyre felebb kell iparkodni!*" 's minden lakos az éven át nem egyéb, mint egy szüntelen *csigázott várakozás*. *Másodszor:* milly egészen másképen állna a' világ, ha az emberek öregen jőnének világra 's mindig fiatalbak lennének. Akkor az asszonyok egyre öregebbek iparkodnának lenni 's nem fiatalabbak, 's különösen a' legszerencsésebb befolyással volna ez intézmény a' szinész világra; gondolják meg kegyetek, milly éldelet volna, ha szinésznőink untalan ifjodnának; mennyivel örömestebb mennének által szinésznőink az anyai szerepekből a' szerelmesekébe, mint a' szerelmesek' szerepéből az anyákéba. Illy szinésznő először öreg anyákat játszanék, aztán hősnőket, aztán illedelmi szerepeket, utóbb fiatal szeretőket, 's élete' fogytán a' gyermekballetban tánczolna. Leggonoszabb azonban, nyájas hallgatóim, a' harmadik, hogy az emberek sirkövüket és sirbeszédüket csak haláluk *után*, 's nem születésük *után* kapják.

Minden embernek, mihelyt születik, azonnal ajtaja elébe kellene sirkövét tenni, egészen azon felirattal, mellyet halála után nyerne. Egy város illy sirkövekből nagy iskolája volna a' morálnak melly az életet nem *sirkertté*, hanem *erénykertté* 's minden szivet *czimterem* helyett *béketeremmé* tenné; e' sirköveken kellene a' gyermekeket olvasni tanitani, akkor megszoknák az emberek *azok* lenni életökben, a' miknek haláluk után mondatnak. Minden férfi minden nap olvasná maga felől: Itt nyugszik a' nemes, igazságos, jótékony N. N. ur, szive tiszta volt, élet pályája egyenes, méltó vala a' földre és égre — béke hamvaival! — Minden asszony ezt olvasná magáról. Itt nyugszik (itt mégis csak volna aztán egy kis nyugodalom) — ezt olvasná: *Itt nyugszik* a' hölgyek' virága, a' legnemesebb szív, a' leghivebb szerető, a' legkedvesebb nő, a' leggyöngédebb anya 's a' t. — Igy minden *élő* szégyelné magát önmaga mint *megholt* előtt. — Általában minden férfinak egy sirkövet kellene adni menyegzőnapján, e' fölirattal:

„Itt e' sirkő alatt
E' férj próbára haladt,
Várakozik az örök békére,
Homály jövén előbb egy — aztán mindkét
szemére!"

Eddig nyájas hallgatóim sympathiából házasodtak, most homoeopathiailag és sympatiailag *antipathiából* házasodnak. A' homoeopathia azon szereket adja a' betegnek, melly egészséges

embereknél ugyan azon betegséget okozza; ha tehát két ember antipathiát érez egymás ellen, ez antipathiát az által kell meggyógyitni, hogy összeházasodnak, mert a' házasság közönbös emberek közt antipathiát szül. A' szívhomoeopathia' törvénye tehát igy hangzik: „szerelem sympathiából és házasság antipathiából.“

Hufeland ezt mondja: „A' *sympathia* két dolog' vagy lény' viszonyos egymásrahatásában áll, 's az *antipathia* azon atmosphaerában, melly egy bizonyos lény körül képződik, 's mellyet mi nem türhetünk.“ — Leggyöngédebb sympathia uralkodik tehát az *adós* és *hitelező* közt, mert ezek folytonos egymásra hatásban vannak; de mikor a' kötelezvénynek ideje telik, a' hitelező körül olly atmosphaera képződik, mellyet az adós el nem türhet. A' hitelező' sympathiája tehát csak változat azon thema felett: „adsza pénzemet!“ 's az adós' antipathiája változat azon thema felett: „haddsza még nálam pénzedet!“

Az emberek, nyájas hallgatóim, gyakran mondják: nem tudom miért, de ez ember ellen antipathiám van; azonban ritkán mondja valaki: nem tudom miért, de ez ember iránt sympathiám van. Az antipathiára nézve van az embernek szemmértéke; de nem a' sympathiára nézve; igy sok ember, fájdalom, csak törvényhozó hatalmat enged szivében a' szerelemnek, a' gyülölségnek ellenben végrehajtó hatalmat. Általában a' szenvedelmek közt a' szivkamarákban az alsóház vagy az alsóbb érzelmek' háza gyakran hatalmasabb, mint a' felsőbbeké. Szivünkben, a' szenvedelmek' e' hangversenyi termében, mindenkor három nagy színésznő szaval egyszerre. Az emlékezet a' multnak *epilogját* szavalja; a' csalódás s' jelen' *monologját*, 's a' remény a' jövendő' *prologját*. De mult, jelen és jövendő csupán három szótagai e' nagy rejtvénynek: *Idő*, melly nekünk e' világon feladatik 's mellynek feloldása egy másik világon következik. Az ember, nyájas hallgatóim, mint az égnek egy cabineti-kurírja megy által az életen, a' rábizott küldeményt bepecsételten viszi magával, 's tartalmát nem ösmeri; csupán azon nemes ember, kinek szive már a' földön magneticus-éber lön, az fekteti e' küldeményt hivőleg szivére 's tartalmát zárt szemmel elolvassa. A' boldogulás' mestersége, nyájas hallgatóim, azon sympathiai módban áll, melly szerint az élethez mondjuk: „Lét, adsza aranyodat!“ A' lét' aranyja pedig, nyájas hallgatóim, abban áll, a' multnak fényét, a' jövőnek illatját, 's a' jelennek ízletét megnyerni. Minden jelen óra az életben csupán elbeszélése a' mult órának és programmja a' jövőnek, az elbeszélés és programm közt foly az élet, mint az álom a' tünedező éj és érkező reggpir közt, 's mint a' méh, alkonyatkor szedi a' legédesb mézet szivczelláiba. Az élet édes, tisztelt hallgatóim, de van még valami, a' mi még édesebb; az a' — szerelem. A' szerelem édes, de van még valami, a' mi még édesebb; ez a' — kibékülés. A' kibékülés édes, de van még valami, a' mi még édesebb, ez az öntudat; az öntudat édes, de van még valami, a' mi még édesebb és a' legédesebb, ez a' háladás' mosolya a' megvigasztalt szerencsétlenség' könyei közt.

Csak a' látó foghatja föl a' vakot, csak a' hivő sajnálkozhatik a' hitlenen, 's csak a' szerencsés örvendezhet a' megvigasztalt szerencsétlenség' hálás mosolya felett. 'S igy kisérje ma kegyeteket, nyájas hallgatóim és hallgatónőim, e' mosoly, és sugározzék vissza egy szeretetett barát' mosolyából, egy drága férj' mosolyából, egy szelid gyermek' mosolyából, vagy saját mosolyukból, ha estve vánkosaikon e' minden álmok' és légvárak' földszinén—egy nemes tett' öntudatában szenderedtek el.

TRÉFA.

Mit nevezne most csudának? kérdé egy kisasszony régi ösmerösét, kit az imádók sorából egy katona tiszt miatt kitörült: A' mai világban csudának mondhatnám, ha a' leány csak egyet kedvelne, 's a' katona tiszt szerelmi búvába főbe lőné magát!

BÖLCSŐ-DAL

BÉRCZY-TÓL.

Nyugodj', nyugodj'! jó gyermekem
Bölcsődnek lágy ölén,
Aludj', aludj' szép csöndesen
Im egy dalt zengek én!

'S ha szenderűlve képzeted
Lát édes álmokat,
Oh kedves, szende kisdedem
Élvezzed bájokat.

Mert jö még olly idő, mikor
Valót lát csak szemed,
'S a' bú komor hullámain
Nem győzhet képzeted.

'S akkor majd e' sohaj feszűl
Keblednek rejtekén;
„Mért nem maradtam kisded, ah
Én elhagyott szegény!"

SZERELMES LEVELEK.

II.

A' bujdosó csillag'

Panasz levele

A' holdhoz

DOMJÁNTÓL.

Szerelmes Holdvilág! Kapott e' kegyed valaha levelet nyomtatva? és ujságba nyomtatva? Nehezen hiszem, pedig az üstökös csillag eleget bókolt, eleget összefirkált kegyednek. — — —

A' hű *bak* ismét elhozta levelét, jó is teszi hogy ő általa küldi, mert lássa a' *Rák* aligha vissza nem vinné; az átkozott *Merkur* tolvaj pedig a' titkokat mind kilopná belőle. — — Fájdalommal olvastam levelében, milly rettenetes nagy traktát csapott a' napokban, hol annyi sok égi testek gyültek össze! 's én nem jelenhettem meg! ó átkozott sors, ó szörnyű csapás! Esküszöm a' szelekre, hogy nagyobb fájdalom nem ért, mióta a' nagy eget kerülgetem!

Semmi módon nem mehettem: *Gönczöl szekerünk* eltört, a' *medvék* pedig előre elszaladtak a' vendégségre, 's nekem itthon kellett maradnom; ó jaj! persze gyalog csak nem mehettem, hogy a' sok *isten asszony* és csillagok kinevessenek! igy hát kénytelen voltam egy felhő mögé meghuzni magam' az éjszaki sarkon, 's szomoruságom nagy voltában e' levelet irni; de ha utam arra lesz a' nyugoti sark felé, el nem mulasztom látogatásomat 's kettős örömünkben kétszerte boldogabbak leszünk mint most, e' szerencsétlen állapotban! Majd kikocsikázunk aztán, hanem különös tiszteletbül az *orozlánokat* fogatom be, majd meglássa milly méltósággal viszik ujdonan készült Gönczöl szekeremet!.. —

Hanem szomorú világ van most az égen és a' földön? Ezelőtt tudja kedves meghuztuk magunkat valamellyik erdő szélin, 's egész reggelig mulattunk; de most! a' sok felhő elhomályosit bennünket. Ezek a' buta felhők, én nem is tudom mit képzelhetnek olly nagyott magok felől?! Csak a' nap egy kicsit kisüssön, 's vége a' nagy hatalomnak, 's mégis azt gondolják hogy az egész ég az övék!! — De ezektől nem kell megijedni, ha mindjárt megáztatnak is bennünket, nem kell megijedni, mert ők csak felhők. Csókolom a' vesztákat és szüzeket maradok 'stb. 'stb. *Bujdosó Csillaga.*

LISZT FERENCZ.

ÉLETRAJZI VÁZOLAT.

Liszt Ferencz Réking magyar faluban jött világra, és pedig az 1811ki esztendőnek, mellyben a' híres üstökös megjelent, october hónapjában, mellyet a' szülők kedvező csillagzatul vevének fiuk' lelki kifejlésére nézve. Atyja *Liszt Adám Eszterházy* herczeg' jószágigazgatóságánál volt tisztségben, 's mint jeles hangász majd minden hangszeren kitünő tökélyt ére el. Ifjusága mosolygó reményképekkel volt tele, mellyek neki fényes művészi pályát igértek, de az álmo-

dott valóságtól minduntalan eltávoztak. Barátságos közlekedésben levén *Haydn* Józseffel, a' jeles hangszerzővel, talált mégis némi pótlékot megcsalt reményiért, 's élete ismét tavaszhoz hasonló vidámságra derült, midőn fiában a' félre nem ösmerhető hangászi lángelmének első csillámai mutatkoztak. Csak fiában fog, igy gondolá atyja, azon talentum kifejleni, melly benne bimbókint szunnyadozott, csak fiában fog élő alakban előlépni azon ideál, melly előtte mindig ingerkedő csalkép gyanánt lebegett. Ez üdvözitő hitben eltökélte, hogy fiánál már a' leggyöngédebb korban egész buzgósággal folytatandja a' hangászati oktatást, hogy előtte a' dicsőség' templomához a' pályát egyenítse, melly tulajdon vágyakodása előtt eddig zárva maradt. Hogy a' gyönge hangásztanitvány' elmefejléséről és előhaladásáról lépcsőnkinti áttekintéshez juthasson, egy saját naplót vitt atyja a' legnagyobb pontossággal, 's ebben a' legkitünőbb észrevételeket halálaig följegyezgette. E' lapok a' többi közt igy szólnak: „Ifjuságától fogva egy természeti ösztön' következtében az ájtatossághoz hajlott *Ferencz*, 's már egy élénk müvészi önérzet párosult az ájtatosság' érzeteivel, melly korának egész nyiltságát viselé" utóbb: „Hatodik évében egy concertet hallott tőlem játszani *Ries*-től *Cis-moll*ból. A' zongorához támaszkodott, hallgatózék, egészen fül volt. — Estve visszajött a' kertből, hol sétálni jára 's a' concert' themáját éneklé. Ismételtettük vele; ő nem tudá, mit énekelt. Ez lángesze' első jelensége volt. Minduntalan könyörgött, tanittassuk őt zongorára. Három hónapi oktatás után hideglelést kapott 's ez okból szünetet kelle tartani. A' tetszés, mellyet a' tanulásban talált, nem fosztá meg azon kedvtől, hogy korabeli gyermekekkel játszék, bárha mostantól fogva inkább csak magáért iparkodott élni." Kedvencz olvasásához tartozott *Chateaubriand*' „*René*"je, melly könyvet gyakran könyes szemmel olvasá 's e' szavakat: „egy titkos ösztön kinoz engemet" ezen időben, mind saját érzetének viszhangját, minden könyveire fölirá. Iparkodásai és előhaladása, minden ingadozás mellett, általában csudálatos volt, 's engedékenysége és szülői iránti szeretete mintakint állittathaték fel. — Kilencz éves korában először hallatá magát Liszt a' zongorán nyilványosan Jobronyban; 's a' kedvező süker saját várakozásit is meghaladta, mi által benne az önállóságnak bizonyos érzete fakadt fel. Mielőtt zongorához ült, hideglelés jött rá; de a' vágy, hogy tehetségeit egy nagyobb gyülekezet előtt kitüntethesse, bátorságot ada lelkének 's az atya' minden aggodalmait legyőzé. Ries' *Es-dur* concertjét játszotta 's egy önmagától rögtönzött fantáziát. Bámulat és csudálkozás fogta el a' nézőket a' fiatal zongorajátszónak kitünő jelessége fölett. — Midőn Pozsonyba egy müvészi utat tett, *Amade* grófnak annyira megnyeré kegyét, hogy további kimüvelésére hat évig 600 forint ajánltatott neki. Az atya most feltünni látá a' szerencse' napját 's a' jövendő' óráit arany fénynyel világítni. —

(Vége következik.)

GYÁSZVITÉZEK

EREDETI DRÁMA 4 FELVONÁSBAN

SZIGLIGETITŐL.

E' szinmü adatott elő a' pesti szinpadon jun. 8. *Bartha János*' jutalmául. A' darab' rövid tartalma két testvér, *Ákos*' és *Csanád*', történetét adja elő, kik atyjok *Rád* gyászvitéz által kisded korukban kitétetvén 's *Jávor*, marosi vezér, által megtaláltatván, fényhez és gazdagsághoz jutottak; most előttök ösmeretlen atyjokkal együtt saját testvérökbe szerettek, ez pedig *Rózsa* volt, ki anyja' karai közül néhány éves korában görög rabságba jutott. Rózsa három imádója, t. i. atyja és két testvére, közül szivét Csanádnak, a' derék embernek, ajándékozá; minthogy azonban Ákos ez időben átkapta atyjától a' vezéri széket, ugy tudta gonoszságában dolgát intézni, hogy a' mármár Rózsa' birtokába jutandó Csanádot ráfogott gonosz-

tettek' következtében nem csak jegyesétől megfosztá, ezt maga' birtokába keritvén; hanem őt megyéje' határaiból is kiüzé, melly megyét, mihelyt atyjától a' vezéri pálczát átvevé, szabad országnak nyilatkoztata ki. *Ilon*, Ráb' elfelejtett hitvese 's e' három testvér' anyja, mind erről eddig semmit sem tudott; mihelyt azonban megtalált férje által fiai' sorsa felől tudósittatott, kinek ő részéről leánya' feltalálhatására adott némi utmutatást, azonnal atya és anya gyermekeik' fölkeresésére indultak, 's Ilon Csanádot a' pártütő Ákos ellen hadat vezérlő király mellett azonnal meg is lelé, nem különben Ráb is Rózsa leányát, Ákosra azonban mindketten csak akkor akadtak, midőn az a' győzedelmes királyi sereg által törvény szerint már halálra vitetendő vala; 's ez az egésznek kifejlése, hozzátevén a' gyászvitézi gunynév' eltörültetését 's azt, hogy az egymásba nagy mértékben szerelmes Rózsa és Csanád nem nagy örömmel látták a' testvéri név által semmivé tétetni egybekelendésöket.

E' szinmü, mint látszik, nem oda van számolva, hogy általa valamelly mélyebb, való és philosophiai vagy aestheticai érdekből fontos eszme, lélek elébe állittassék, sem mély charakteristikával nem dicsekedhetik; de szövedéke, jó hatásu kivitele 's érdeket gerjesztő situatiói által nem csak azon tekintetből, hogy általa szinpadunk egy uj eredeti 's magát bizonyosan rajta sokáig fentartandó darabbal gazdagodott, érdemes a' dicsértetésre; hanem általában nyereségnek mondhatni azt litteraturánkban, mellynek termékei, mint közösen tudva van, eddig a' szinpadon — egy pár müvét az ujabb irói nemzedéknek kivéve — alig éldelhetők. Mig vannak köztünk emberek, kik minden hivatás nélkül a' drámai munkálkodásra a' müvészet' e' nemében kontárkodnak 's ollykor napi életü lepke módjára szinpadra kerülő müveikkel a' különben is idegenhez szokott közönséget az eredeti magyar játékszintől elelrezzentgetik: hálás szót kell Szigligetihez emelnünk, ki a' magyar játékszin körül nem csekély érdemet szerez az által magának, hogy azt olly szorgalommal ajándékozgatja meg ujabb és ujabb és olly szinmüvekkel, mellyeket a' közönség örömmel fogad 's mellyek annak az eredetihez szoktatásában szépen munkálkodnak. Midőn azt mondjuk, hogy jelen szinmü főirányzatában és charakteristikájában mélység nincs, fentartjuk azon reményt a' jó tehetséggel felruházott szerző felől, hogy mindig tanulván, mindig tapasztalván, idővel e' részben is éldeletet szerzendő müvekkel álland elő. Jelen műnek szinpadoni éldelhetése iránt pedig csak azon egy megjegyzésünket közöljük még, hogy a' szerző annak huzámos és hosszadalmas kifejlésén javitani 's azt jóval röviditni iparkodjék; nem ugy áll meg e' mü, mint egy erős karokkal épen a' czélnál fenntartott paripa; hanem mint egy pár roszul dresziroz tt ló, mellynek jó darabig kell: ho! ho! kiabálni, mig menésében egyre lassulván végre csakugyan megszünik mozogni; ugy látszik mintha az előlepel nem azért bocsáttatnék le, mivel a' darabnak vége *van;* hanem lebocsáttatik, hogy a' darabnak vége *legyen.* — Az előadás dicséretet érdemel; *Rózsa* szerepét a' hirtelen megbetegült *Lendvayné* asszony helyett *Èder Luiza* vivé 's közelégedésre. Dicséretet érdemel *Laborfalvi Róza* nem nagy szerepében, valamint *Fáncsy, Bartha* és *Szentpétery* urak. *Megyeri* urtól azon egyet kivántuk volna, hogy szerepvitelében a' szerfeletti tüzet mérsékelje; a' tűz, vagy érzéssel játszás, vagy szüntelen kiabálás inkább elragadja ugyan a' nézőt; de nem szükség mindig elragadni, elég néha kielégiteni is. — Eddig sok iró elidegeniteték a' játékszintől, de teljes okunk van reményleni, hogy az uj Igazgató ur czélszerü bánásmódja mindeneket egyesitend, pesti magyar szinpadunk' minél virágzóbbá tételére; minek a' minél többször szinpadra kerülendő *eredeti* és *uj* darabok kedves tanusági lesznek.

* * *

MESE,
De igazi.

„Pagát ultimo!“ kiáltja egy mamlasz játékhős ki a' kártyát is alig tudta összekeverni. — *„Pagát ultimo!“* kiáltja még egyszer felfuvalkodtan — és — *„toletroa angesagt!“*

Jól van, jól mond az ellenfél, látva hogy nincs ütődarokja a' hősnek; majd meglássuk, azonban: *„contra;* halálig *contra!“* mert itt a' sok ütődarok.

Elkezdenek játszani.

A' nézők figyeltek, 's azt gondolák hogy a' játékhős csakugyan megnyeri a' játékot, mert nem ismerték. De a' játéknak vége sem lett, a' *pagátot elfogták,* 's igy vége a' *toletroának.* A' játék hőse most összecsapja a' kártyát hogy ő többet nem játszik, mert a' pagátot elfogták! — Ha, ha, ha! *„vége a' Toletroának!!“* —

Egy Nézö.

NÉMELLY LÁNGESZEK' SORSA.

Plautus malomkereket hágott. *Terentius* rabszolga volt. *Borghese* Pál tizenöt kézmüvet üze egymásután és koldus maradt. *Tasso* gyakran volt kevesebb mint egy tallér miatt zavarban. *Bentivoglio*tól *megtagadtatott* a' fölvétel azon kórházba, mellyet maga *alapita. Allan* azon szegényházban halt meg, mellyet ő hoza létre. *Corneille'* szegénysége közmondássá vált. *Racine'* családja, halála után, baráti által tartatott ki. *Otway* éhhel halt. *Camoens* a' kórházban mult ki. *Vaughan* a' sebészeknek adá el testét, hogy némelly adósságit kifizethesse. *Cervantes* a' legnagyobb szegénységben halt meg. *Sterne* egy fillért sem hagyott hátra családjának. — Azon nagylelkekről, kik barátaiktól és gazdagoktul fogadának el segedelmet, vagy nagymennyiségü adósságot hagytak hátra, mint igen is mindennapi tüneményekről, említést sem teszünk.

SZINÉSZETI HIRDETÉS KASSÁRÓL.

Tekintetes nemes *Abaúj* vármegye 's nemes szabad királyi *Kassa* város részvényes társasága által, a' nemzeti ügy tekintetébül pártfogolt szinésztársaság körül tetemesb változások történvén, mellyek maguk után újitásokat vonnak, azért ezennel közhirré tétetik:

Hogy a' folyó 1838ki novemb. 1sö napjától 1839ki maj. 1sö napjáig a' helybeli szinház akár egyes igazgatóknak, akár pedig egész nemzeti társaságoknak következő feltételek alatt kiadatik:

1ször. A' pártfogó test a' társaság törekvéseit osztályonként fizetendő 3000, azaz: három ezer, váltó forinttal mozditandja elő.

2szor. A' társaság használatára engedtetik az egész ruhatár, diszletek és bútorok.

3szor: Szintén használhatja az egész megyei szinészi könyvtárt, minden hozzá tartozandókkal.

E' segedelemért ellenben megkivánja a' részvény-társaság:

1ször. Hogy a' társaság a' szinjátékokban annyira jártos legyen, hogy a' helybeli közönség izlésének megfeleljen.

2szor. Hogy minden héten legalább egy daljátékot előadhasson.

3szor. Ámbár a' részvényes társaság választmánya az igazgatóságnak sem benső sem künső kormányába nem avatandja magát, a' fő felügyelést azonban és fontosabb intézkedést, minden előforduló esetben magának tartjafel, szintén a' szinészek erkölcsi maguk viseletére a' felvigyázást.

A' vállalkozni kivánkozók ezennel figyelmeztetnek, hogy szándékjokat folyó évi jul. hónapja 15ig a' helybeli szinészeti részvényes tásaság választmányának, az alkotandó társaság tagjainak névsorával, beküldeni ne terheltessenek.

Költ Kassán maj. 4kén 1838.

a' kassai részvényes társaság nevében
KOVACSÓCZY.

HIR- 'S DIVATLAP.

PESTI HIREK.

1.) Folyó hónap 11dikén estve a' német szinház' dal 's hangászkara Saphirnak, a' másnap elutazandónak, bucsuéji zenét tartott.

2.) 12dikén délelőtt 10 órakor a' Thereziavárosi templomban egy elhunyt pesti kereskedő' gyászmiséje tartatott, melly alkalommal a' budapesti hangászegyesület, mellynek az elhunyt tagja volt, Mozart' requiemét adta elő.

3.) Pesten a' 2dik lóverseny jun. 4ki délután 4—8 óra közt szép számu nézők jelenlétében ment végbe, kiket futás-szünet alatt, valamint az első versenynél történt, katona-hangászkar zenéje mulattatott. — 1) A' hazafi-dij (100 ar.) nyertese ismételt futásban lön Trautmannsdorf herczeg Miss Craigie-je, Liechtenstein Al. hg. Furiosissimája ellen. (Második futáskor ez utóbbi visszahúzatott.) — 2) A' pest-városi díjt (100 ar.) egy ezüst serlegben kivivá Liechtenstein Fer. hg. Terno secó-ja, Hunyady J. gr. Figarója ellen. — 3) Az asszonyságok pályadiját (150 aranyat érő billikom az első lóé; a' dijból fenmaradt aranyok 50ig másodiké; azon felül ismét az elsőé,) nyeré Liechtenstein Al. herczeg Pat-je Trautmansdorf hg. Miss Craigieje ellen. — A' billikomon részint domboru részint vésett felirások voltak: Asszonyságok billikoma. Pest 1838. — Érdem nyerhet-el és nem más; érdemre születtem. Kotsi György. — Készitette Mayerhofer István, bécsi polgár és aranyműves, „székesfehérvári születés." — E' billikom gyönyörü munkával készült. — 4) Károlyi-tétverseny (ezer arany ezüst serlegben 's minden lótul 30 arany tétel: a' 2dik lóé 100 ar.) győztese lön Pejacsevich P. gr. Weigthon-ja Liechtenstein Al. hg. Ticketje (3) és Hunyady J. gr. Wrestler-je (2) ellen. A' serlegen e' felirás olvasható: „Károlyi tétverseny. Pest 1838. — Hir terem a' pályán, a' hir fia mér, halad, és győz. Vörösmarty." — 5) Az erdélyi dij ismét elhalasztatott. — 6) Az első parasztfutásban (75 ezüst frt. az első lóé és t Szalbeck Jakab ur által adatott egy ar. — 25 p. frt. a' 2dik lóé) indult 9 ló. — 7) A' második parasztfutásban (30 p. frt. az első, 20 p. frt. a' második lóé) indult 4 ló.

4.) A' pesti magyar szinház' uj igazgatósága juniustól fogva a' Regélő és Rajzolatok szerkesztőségeit szabad beléptijegyekkel látá el.

☞ *Mai számunkhoz van csatolva a' pesti várospiacz részmetszetü térképe az árvízből.*

Figyelmeztetés.

A' n. é. Közönséget **„Rajzolatink"** iránt előfizetési félhivásunkra utalva, bátorkodunk itt kérelmesen figyelmeztetni, hogy lapjainkért, a' jövő juliustól kezdendő uj félévre az előfizetési díjt, illető czimmel együtt, országos sokadalmi 's egyéb alkalmakkal legbiztosban küldhetni a' szerkesztőséghöz, Sebestyén- vagy a' kigyó-utczába is egyiránt átjáró Sebástiány-házba 390d. szám alatt.

A' **„Rajzolatok"** félévi ára divatképekkel 's nemzeti-képtárral postán **6** pengő frt., helyben **5** frt. pengő; képeknélkül **1** peng. forinttal jutalmasb.

Uj előfizetőinknek, korunk' legnagyobb művésze, Szentpétery ezüstművesünk' finom rézmetszetü 's a' vízárból a' pesti várospiacz térképével, ingyen szolgálandunk.

Szerkeszti Munkácsy.

NYOMATIK LANDERER BETUIVEL.

Pest 1838.

Junius 17kén

RAJZOLATOK

A'

TÁRSAS ÉLET

ÉS

DIVATVILÁGBÓL.

48dik szám.

Megjelen e' divatujság hetenkint 2szer. Helyben félévi dija 4 frt., egész évi 8 frt. Postán 5 fr. és 10 fr. pengő.

Előfizethetni Kigyó-utczában Sebastiány házban 390ik szám alatt. És minden cs. kir. posta hivatalnál.

Negyedik év'

Szent a' Törvény! szent a' Béke!
Ez legyen Hazánknak éke.

Első fele.

SZERELEMBOSZU.

NOVELLA.

BÈRCZY TÓL.

I.

Budapest egy népesebb utczáján sürü néptömeg zajongott, a' hüsebb est' kellemét éldelő, — a' nézni, 's nézetni kivánók serege tolonga itt; ez, boldognak érzé magát, ha egy két ablakból letekintő ösmert szőke, vagy barna főtől észrevétetett; amaz a' többnyire nem hiu rész mosolygva szemlélé a' minden alakban máskint feltünő életképet. Egy szöglet ház ablaka mellett egy ifju pár ült, melly nem az elhullámzó néppel, hanem egyedül érzelmével látszék elfoglalkozottnak; az ifju Somlay volt, 's a' vele szemközt ülő leányalak Ida. — Szereté Somlay Idát, mikint egy boldogult menynyei üdvét szeretheti, 's forró érzelme viszonozva lőn; és ezen gondolat, melly őt a' földi léten túl emelé, elfelejteté véle azt, hogy ő most bucsuzni jött ahhoz, kitől egy napi távollét nyugtalanságot szülhetett keblében.

Somlay nemes, de szegényebb birtoku szülők' fia volt, 's ezek a' tüzlelkü gyermek' neveltetésének olly irányt adának, melly csak egyedül alkothata Somlayból olly derék, 's mindenben kitünő ifjut mint ő valóban volt, — megösmerteték a' bölcs szülők a' serdülni kezdővei minden oldaláról a' nagy világot, 's olly elvet igyekeztek ennek szivébe alapitani, melly utóbb meggyökerezvén, őt a' világ' minden cselein fedhetetlenül átvigye. De volt lelkében mind e' mellett egy véle született hevesség, mellyet, a' határokon gyakran kitörőt, ő mindig fékezni nem tuda. Azon nyájasság melly Somlay homlokáról soha le nem tünt, még oskola éveiben barátjává szerzé a' gazdag M. bárót, 's ez midőn az oskola szükebb ösvényéről a' tágasb világba kilépett, barátjának tartá a' szegényebb sorsu ifjut. Most a' külföldöt szándékozott beutazni a' báró, 's utitársául Somlayt választá, és ezen időpont az, mellyben Somlay Idától, talán hosszabb időre is jő venni bucsut.

Ida anyjával a' falusi kis jószágról városba költözék, 's a' birtok évi jövedelméből elégedetten élhete. Somlay, és Ida egymást gyermekéveik óta ösmerék, a' gyermeki barátság később szerelemmé vált.

„Szerelem!“ — mondá Somlay a' szép leány remegő kezét kezébe zárva, — szerelem! mi csekély szó ez, kifejezni azon érzelmet, melly keblemben forrong, midőn ámbra lehelletedből édes Idám! édes bájaid vélem szivni; midőn szemed' villám sugarai olly édesen hatják át érted élő valómat! Ida' arczait pir futá el, keze gyönge szoritásra hajolt az ifju kezében, 's a' tiszta érzelmüek' ajkaikról az első aetheri lángu csók szállt fel.

Somlay fájdalmas érzetekkel bucsuzott el a' kis családtól; — holnap korán a' gőzösön elindulandó, — magára hagyva azt kit látni holnapokig, sőt tán évekig sem fogott.

Ida szép volt, de nem volt alapitva lelkében olly bizonyos elv, melly minden tetteit kormányozza, 's ezeknek birája legyen, és ez volt oka, hogy ő könnyen változó, 's feledni tudó vala. Az idő, 's a' környülállások ezt gyakran

könnyelműséggé változtaták, 's a' magát nem ösmerő leánynak nem volt hatalmában ezen lelki hibáját megjobbitani. — Ida ezen kedélyéből lesz megfejthető azon eset, melly történetünknek fordulatot adand.

Néhány nappal Somlay elmente után Ida szokott helyén ült az ablaknál, kezében himvarrással, szemei az utczán elmenőkre voltak függesztve, még képzete talán, a' távollévő kedvest követé. Az elzajgó nép között egy fiatal tiszt, ki derék angol lován sok nézőt szerze, Ida ablakja alatt akará lova' egy ugrásával csudálóit meglepni, de ez egy elrobogó hintótól felriasztva urát a' kövezetre teritė; ezt egy ijedésből kicsikart sikoltás követé, Ida ablakából jövő, de itt már senki sem volt látható. A' tiszt esésében karját töré ki, 's tetemesen meg volt sebesitve homlokán; 's igy eszméletlenül feküdt a' kövezeten, körülálva az illy esetben hamar összegyülni szokott bámulók csoportjától. Egy két percz mulva két cseléd jött ki egy házból, 's a' sebesültet bevivé, még egy más seborvosért szalada. — A' fiatal tisztet Ida annyja' egyetértésével viteté egy szobájába, 's a' lehető gyöngédséggel ápolá az orvos érkezteig.

Idát szemérme a' betegtől távol lenni tiltá, de még is gyakran megtekinté a' most halvány arczu, de mint önmagának megvallni kényteték, szép, 's ifju hadnagyot. Illyenkor történt, hogy ez kinyujtva egészséges karját gyöngén szoritá meg ápolónéja kezét, 's hálaját édes szavakkal jelenté ki. Ida dobogó szivvel hagyá el a' betegszobáját, — ő ezen pillanatban Somlayt elfeledni, 's egyedül a' szép hadnagygyal elfoglalkozottnak látszék.

A' fiatal Jorry, igy nevezé magát a' tiszt, tudva hogy szives ápolás alatt van, 's ezenkivül testének minden mozdulata fájdalmas lévén; Ida' anyjánál maradt karja javulásáig.

Elhallgatom a' hosszas napokat, mellyek vicomte Jorry gógyulása alatt lefolytak, csak azt emlitve, hogy Ida napról napra szivesebb lön a' hadnagyhoz, a' beteg beszédét, 's enyelgéseit örömmel hallgatá, 's kivánni kezdé, hogy bár még tovább is lehetne ápolása alatt a' szép tiszt. Illyenkor mint egy villám tünt fel eszébe Somlay a' távollévő, — de ő elég könnyelmű volt magával elhitetni, hogy ő csak Somlayt szereti, 's a' fiatal tiszt ápolását puszta felebaráti kötelességből teszi.

Végre felépült Jorry, de karja sérelme végett a' katonai pályáról lelépni, 's honába Olaszországba visszamenni szándékozott. Gyakori látogató volt Idáéknál, mig végre látogatásai szokottan mindennapiak lettek.

Ida már önmagának sem tagadá, hogy Jorryt szereti, és Somlaytól magát menteni mindenkép igyekezett. „Ki tudja — gondola magában, — a' külföldön más sziv is leköteté őt eddig, 's talán már ohajtja is, hogy ment lehetne a' nekem esküdött hűségtől, — osztán én őt soha sem szerettem, az csak futó szeszély volt 's a' t.“

Egy vallomás után Jorry kezét, 's szerelmét ajánlá a' leánynak, — 's Ida mint vicomte Jorry neje, Somlayt, szerelmet, hűséget, mindent feledve, Olaszhon egy nevezetes városában, egymást felváltó vigalmak közt élte napjait. —

II.

Somlay a' báróval Franczia- 's Németország nevezetesebb tartományit beutazva Olaszhon felé irányzá utát, — 's ekkor hallá azon hirt, melly őt sujtó villamkint érte, hogy Csellei Ida vicomte Jorry' neje. — Van egy érzet az emberi kebelben, melly a' megcsalt reményét követi, 's ezen érzet annál sujtóbb, annál keserübb, mennél inkább ohajtók azon tárgyat, mellynek vesztését sinlenünk kell. Somlay' keblében is támadt egy illy érezet, rettentőbb volt ez a' boszúnál, mert a' bosszuló végbe vitt ohajtott tette után szinte boldognak, 's nyugodtnak érzi magát, ő sirjáig nyomorúlttá lett. Egyszer tudott csak Somlay érzékeny, de intulatos szive szeretni, de azt olly forrón, olly szenvedélyesen, mint csak ritkán lehet tapasztalnunk. A' szerelem volt az, miben minden vágyainak czélja mint egy pontban egyesült, 's ennek vesztésével mindenét elvesztve látá, le volt döntve azon

elv, melly őt eddig vezérlé, le a' szelidség és nyájasság, lelkületének ezen fővonása; arczát bú komolyság ülte, mi közé némi elszántság vegyült. Csak egy vágy égett Aetna tüzkint lelkében, látni még egyszer éltének poklát, 's ezen élte' feldulásáért boszut venni. Más talán ezen esetben, ha bár évek után is elfelejtette volna boldogtalanságát, vagy megtudta volna vetni a' hütlent, de Somlay, kinek minden érzelme legforróbb szenvedély, 's a' határokon majdnem túlcsapongó volt, nem igy érezett.

Olaszhon' virányos térei, édenbe varázsolák az ifju M. bárót, de Somlay bús, komoly, 's elszánt kedélye előtt minden gyász szinben lebegett, agyában csak egy képzet rajzott, melly óriási hatalmával egész valóját eltölté; a' boszú.

Nápolyba érkeztek, de a' vidám, és fényes társaságok, hol barátjával a' gazdag, 's mindenütt jól ismert báróval megfordult, sem oszlathatták el csak egy pillanatra is arczáról a' bú' komor szinét. Még ezen komolyság is kedvessé tevé őt a' szépnem előtt, melly örömest társalkodék a' nem élénk ugyan, — de mivelt ifjuval.

Egy este villámzó tekintettel rohant Somlay szóbájába, 's fáradtan a' kerevetre dőlt. Egy marquisnál tartatott fényes estélyből érkezék.

„Tehát végre feltaláltam őt! — kiáltá inkább mint mondá — feltaláltam őt! — óh, 's milly édesen függött az olasz karjain, milly gyönyörrel szivá pillanatait, — — de meg — meg boszúlom őt! — 's ő még is milly szép, milly hódító, talán — de félre gyáva gondolat, egy éve hordozom már keblemben boszúmat, kis növény volt az csak először, de, érzem, elég erős gyökereket vert már, kiszakasztom azt, ha mindjárt véle szivem is ki fog szakadni!“ — Eszméletlenül dűlt le ekkor a' kerevetre, 's az álom nemtője szánva őt, édes karjaiba vevé.

Ida, nevezzük őt igy, változékony lelkülete megunta férjét, 's meg kell vallanunk, gyakran óhajtá gondolatában honát, és Somlayt látni; 's ámbar könnyelmü volt, még is furdalá őt azon gondolat, hogy hűtlen vala; de ő már megrögzöttebb volt, mint sem ezen gondolat további megfontolást szülhetett volna. Tegnap látá az elhagyott Somlayt, látá arczain a' halvány szint, látá a' megváltozott ifjút, de ő mind ezt észrevenni nem akará, a' találkozást kerülé, 's mintegy könnyültnek érzé magát, midőn Somlayt a' társaságból eltünni látá, és ismét a' mulatás széditő örvényébe merült.

Ezen estély utáni nap a' szép vicomtesse a' rúgó pamlagon ült, fejét, melly méltó lett volna Ráfael' ecsetének tárgyúl szolgálni, kezén nyugasztva, 's gondolati Somlay körül forogtak. — Visszatűntek ekkor képzetébe az elmult boldog órák, mellyeket Somlay mellett éldelt; visszatűntek egyes pillanatok; visszatünt azon egyetlen csók, mellyben ajkai az ifjuéval összefortak, 's a' könnyelmü asszony ezen perczben talán kész lett volna férje elhagyására.

Egy inas jött ekkor, 's egy idegent akara bejelenteni, de ez nem várva az inas' visszajöttét belépett. Remegve ugrott fel a' vicomtesse pamlagáról, mert a' belépőben Somlayt ösmeré meg.

„Asszony! — mondá ez, az inas' eltávozta után, — Ida, még egyszer nevezlek igy, te ösmersz engem! Én téged egykor szerettelek, mikint egy angyal szeretheti aetheri valóú urát, 's én boldog voltam, boldog! mint egy halandó lehet. Nézz reám! én most egy elaszott, szerencsétlen, üdvömtől fosztott, nyomorúlt vagyok; 's ez a' te munkád! mi óh! mi fogja ezt helyre pótolni?“

„Szerelmem!“ — mondá a' csapodár 's könnyelmü asszony, mi alatt karjait Somlay után terjeszté ki; vélve, hogy meginditandja, 's megfogja őt engesztelni.

„Félre tölem alávaló! — riadt fel Somlay' 's visszataszitá őt — érzem már bennem dúlni a' semmi mesterséggel nem gyógyítható mérget, érzem hogy néhány percz mulva megszünök lenni, de boszulatlanúl nem válok el a' világtól. — Nézd e' gyilkot! — 's egy tőrt vont ki köntöséből — keblednek szántam ezt. Arczod első rózsáit más szedte le, más merengett gyönyöreid-

ben, de én is részt fogok ebben venni, forrongó boszúmat kebled' vérével csillapitom le!"

Mélyen döfé ekkor Somlay a' remegő 's halványult asszony keblébe tőrét; — e' pillanatban végzé a' bevett méreg is munkáját, 's a' boszuló ifju holtan rogyott a' véres tetemre.

KÉREM ALÁZATOSAN

EZ NEM BOLONDSÁG,

VAGY:

EGY SZÉP SZÓ A' TÉNSURHOZ.

DOMJÁNTÓL.

Nem hallotta ténsur igen messze ejterjedt hirem', 's nagy nevem'? nem hallott semmit is határtalan dicsőségemről? nem olvasta szörnyü merész tettem', és vakmerőségem' a' szerelem csatáiban? nem olvasta? hiszen minden europai hirlap csak ezekkel tele! csak ezeket magasztalja! aminden nemzet csak engem bámul! minden kisasszony csak engem emleget, dicsér! és csak hogy az égbe nem ragad! és a' ténsur még sem tud felőlem semmit is? nem?! —De annál többet tudok én szép leányárul 's gyönyörü vagyonárul!! Lássa ténsur 16 évü leánya (a' világért sem tenném ki az igazi számot) mondom a' szép kisasszony most mr abban az időben van, hogy a' férfiakat megnézi, 's ha azok rá pillantanak nem szalad el, nem süti le szemét, sem el nem pirúl, sem képit el nem takarja, hanem bátran szemükbe néz, 's ha szólnak hozzá örömmel ád választ, szivesen felel 'stb. Tudja a' ténsur minek jele ez? és tudja mi következik ebbül? Én megmondom csak jól vigyázzon.

A' mondottakbul az következik ténsuram hogy a' kedves kisasszony szerelmes (akár kibe az mindegy) és—és férjhez is mehetne! Igen, igen ő férjhez akarna, férjhez szeretne menni! Már most, minthogy a' dolog igy áll, én is arra határoztam magam hogy — hogy — még egyszer megházasodom. — És, és, minthogy a' ténsur szép leányának és gyönyörü vagyonának hire egész hozzám eljutott, tehát — tehát már csak rá adom fejemet, isten neki, én ténsur leányát elveszem!! No itt a' nagy titok, melly szivemen feküdt szinte könnyebben érzem magam', már régota furta oldalom'. —

Nyugtatványt adok a' téns urnak hogy boldogabb napokat egy asszony sem élt a' földön, mint a' kisasszony fog élni melettem! mert mindent a' mit csak kiván, megteszek; ah! hisz majd tapasztalni fogja. — Boldogult feleségem megtudná mondani, milly jó dolga volt szegénynek! Fogadom ténsur hogy kedves leánya soha sem fog panaszkodni a' világ vagy az emberek ellen, és ötven év mulva sem fog haza kivánkozni; ah, már előre képzelem milly kimondhatlan boldogok leszünk!!

A' ténsurnak itt Pesten egy szép háza is van, 's mi az első emeletben ötszáz ezer forinttal (!) menyasszonyi ajándék a' ténsurtól — majd csak valahogy meghuzzuk magunkat, a' mint lehet; mert hijába szük idők járnak 's nem igen lehet a' vizet felzavarni!

A' mi pedig engem illett ténsur én megteszem a' magamét. En majd a' készpénzbül veszek egy szép hintót 's négy lovat 's majd csak ugy kocsikázunk szanaszét a' városban, mezőben! — Bezzeg, ez lesz ám az élet! Ezen kivül veszek a' pénzből mindent, a' mi nékünk tetszik! Tréfán kivül gondolja meg ténsur ha szereti leányát hogy ez nem bolondság. Higyje el ténsur hogy a' kisasszony is meglesz velem elégedve, mert akár haláláig mindig mézes kalácscsal tartsam! Minden nap más meg más selyem ruhába kell neki öltözködni, minden nap más mulatságra menni, 's más látogatokat elfogadni! Bizon ténsur egyezzünk meg, tudom hogy meg nem bánja! Mert adja bár valami gazdag urnak fogadom nem lesz ollyan boldog mintha nekem adja, akkor engem aztán ne okozzon mert én jót akartam. —

Ah, kedves kisasszony! ha az édes papa csak bolondságnak gondolja az egész dolgot szóljon helyettem, mert kérem alázatosan ez nem bolondság! hiszen kegyed sorsa 's jövendő

élete forog a' dologban. — Én nem bánom de ha valami durva férje kerül kegyednek 's ajkai panaszra fakadnak, emlékezzék rám, sohajtson egyet 's mondja: hogy velem szerencsésebb, boldogabb lett volna! De félre a' bús képekkel! hiszen a' tensur kivánatom teljesiti, hanem addig is kedves ipám uram mig a' dolgot egészen elvégeznők abból a' öt száz ezer forintból méltoztassék vagy 6 azaz hat pengő forintot fel küldeni valamint a' kisasszony nevét lakhelyét, és az utolsó postát, hogy a' *Rajzolatokat* nemzeti és divat képekkel együtt elküldhessem a' kisasszonynak, mert ez nem bolondság, — hijában, no csak kedvit kell keresni a' szép kisasszonynak! mert máskép mindennek vége.

Ha tehát édes ipam uram elküldi a' pénzt lakásom a' kigyó-utczában 390 sz. — Az utczára ugyan csak földszinti ház, de ha benéz az ember az udvarra, akkor látja hogy hátrúl 2 emeletes; — mi pedig ott várjuk a' második emeletbe a' házra is nagyon könnyü rá akadni, mert a' kapun egy nagy tábla van kiszegezve ezen felirással „*Bor méres*“ Weinschank zum Weinstock. Persze innét ered aztán a' humor, mert van a' háznál jó bor. Ez a' mi bélyegünk; egy másik szerkesztőségnél pedig egy *farkas* a' czimer, éppen az ártatlan bárányt hurczolja a' ragadozó szép állat 's ezt az egész világ tudja, mért ne tudja azt is hogy házunkban borméres van. 'S ezt csak azért tettem, hogy a' ki keres ránk akadhasson mert vagy ötszáz előfizetőt elbocsátani nem bolondság.

LISZT FERENCZ.

ÉLETRAJZI VÁZOLAT.

(Vége.)

Liszt' atyja letevé szolgálatát, hogy akadéktalanul szentelhesse magát a' sokat igérő virtuóz' művelésének. E' tekintetben Bécset, a' hangászati főmesterek' középpontját, választá egész családjával tartozkodása' helyéül. *Czerny Károly*, a' jeles hangszerző és zongorajátszó lön a' nagy tehetségü *Liszt*' szorgalmas vezetője, 's erős alapot iparkodék dicsőségének épületéhez vetni. *Salieri* adott oktatást neki a' partitura olvasásban és a' templomi muzsikában. A' fiatal művész' genieje egyre jobban kifejté sasszárnyait; minden szerzemények a' hangászati boltokban kevés nehézséggel birtak az ő ügyességéhez képest, 's ez időben *Hummel*nek épen akkor megjelent *H-moll* concertjét *prima vista* játszotta több jelenlévő virtuóz' bámulatára. Már 18 hónapja volt Bécsben 's privát társaságokbani játéka által kitünő nevet szerzett magának. Első hangversenye e' székes városban valóban egy fényes diadalhoz hasonlita. A' bécsi hangász világ' minden nevezetességei összegyültek 's magát *Beethovent* testi roszullét zárta el, hogy a' fiatal czédrus iránt jelenléte által figyelmet tüntessen ki. Barátságosak és biztatók valának a' hanghős' szavai, 's kezét szoritva e' szóval „*müvész*“ fogadá az avatottak' szövetségébe.

Az atya a' kimüvelés' lehető legnagyobb fokát viselé szeme előtt fiára nézve, 's ez okbul 1823ban Párisba vitte őt, hogy az ottani conservatoriumban a' nagynevü *Cherubini*' felügyelése alatt a' contrapunctot és compositiót tanulhassa. E' kivánat' végrehajtása mindazáltal Lisztre, a' külföldire, nézve nehézségekkel volt összekötve. De a' magyar virtuóz' hire egész a' palais royalig elterjedt, hová *Metternich* herczeg által ajánltatott, 's uj évkor a' tizenkét éves csudafinak az udvar előtt kellett ügyessége' próbáit adni. Most már a' lángeszü gyermek egy egész évig bábja lön a' párisi világnak, 's tréfái és csínai, szeszélyei és ötletei a' napi beszélgetésnek épen annyi tárgyat nyujtottak, mint müiparának kitünő fejledezése és szorgalmának eredményei. Az olasz szinházbani előadás' alkalmával egykor *Talma* megölelte a' közkedvezés tárgyát, mig a' páholyokbul minden szem a' kedveltre volt szegezve. Mint illy hódolások' szüleménye bizonyos komolyság volt nála latható, melly őt a' gyermekévekből már idő előtt átvivé az ifjukorba. Az

atya meg nem szünő studiumhoz iparkodott szoktatni őt. A' fiatal Lisztnek mindennap ebéd után tizenkét fugát kellett előtte *Bach*tól eljátszania 's azokat más hangnemekbe is áttennie, mi azonban mesterisége előtt csak játék volt. Az 1824diki nyáron atyjával Londonba rándult és IV. *György'* udvaránál a' legfényesebb sükerrel játszott. A' hires koponyavizsgálók, dr. *Gall* és *Deville*, feje megvizsgálása után, született hangmüvésznek nevezék őt. Azon évi septemberben ismét visszatért Párisba 's ezután nagy buzgósággal szentelte magát a' hangszerzés studiumának. Második utazást tett Angolországba aprilisban 1825ben 's a' sz. Pál templomban egy 8000 iskolás gyermektől előadott karéneket hallott, melly nagyszerü benyomást hagyott hátra emlékezetében. A' Szajnai városban forró lelkesüléssel szerzett sonátákat, fantaziákat zongorára 's egy daljátékot: „Don Sancho vagy a' szerelem' vára," melly a' kir. hangászati academiában négyszer adatott elő köztetszés közt 's hirének elterjesztésére Franciaországban tetemesen munkált. Az 1826diki első hónapokban concerteket adott *Liszt* Bordeaux-, Toulouse-, Montpellier-, Names-, Marseille- és Lyonban, mellyek neki kitünő elösmerést szerzettek. Párisban, e' diadalutról megtérve *Reicha*nál oktatást vön a' contrapunctban. 1827ben egy müutazást tön Genfen, Lausannon keresztül Bernig, 's innen Londonba ment, hol a' drurylane-színházban ismételve nagy lelkesedést gerjeszte. Változó egészségének helyreállitása végett atyja a' boulognei fürdőkbe kísérte őt. Liszt itt gyógyulást nyert, de atyja halálát. E' váratlan csapás jó ideig a' busongás sürü fátyolával boritá be lelkét. Barátját, vezetőjét és tanácsadóját veszté el, 's a' világ tág pusztaságnak látszott előtte, mellyben ő most egyedül vándorolni lön kénytelen. Párist választá lakhelyéül, 's miután fájdalma szelidebb lett, tanitás által iparkodott lételét biztositni. A' lebilincselt lélek most ismét sasszárnyakra kapott; litterariai fürkészetekbe ereszkedett és különféle operata textusokat szemelt ki hangszerzés' tárgyaiul. A' romantika melly a' franczia müvészetben és litteraturában uralkodott, őt is titkos karral voná a' viránvos térségre. Jöttek ugyan elő benne a' lethargia' némelly pillanatai; mellyekből azonban csakhamar egész erővel kivergődött. *„Paganinivá* kell lennem!" kiálta fel erőteljesen, 's e' szók jelszavai voltak jövendőmüiparában. — Ez időszak' szerzeményi közé számitandók: *Apparitions, Harmonies et religieuses, grand Fantasie de Bravura sur la Clochette de Paganini 'stb.*, mellyek a' zongorajátszókra nézve a' legnagyobb nehézségekkel birnak 's csak egy Liszt' mügyakorlott kezeitől legyözhetők. Lelke az életben is iparkodott, a' sympathia' bámulatos erejénél fogva, mindennel megbarátkozni, mit a' társas kötelék nagyot és kitünőt nyujthat. Utóbbi időkben kizárólag a' müvészetnek élt. Előadása szellemi tehetsége által nem mechanicai gyakorlás, hanem műalkotmány, költemény a' szó' legsajátabb értelmében. További szerzeményei egy *Duo* két zongorára *Mendelssohn*tul vett thema fellett, egy *Fantaise symphonique* zongorára és orchestrumra *Berlicz*tül vett két thema felett 's egy nagy *symphonie fantastique*. A' legnagyobb hatásokat nyujtják ezek az áttételekben, 's a' merész uj kapcsolatok a' harmonia' mély ösmerését mutatják. — Játéka mindig szenvedélyességgel és belső felindultsággal van összekötve ez okbul minden hangversenye a' felindult érzés' tartós ráforditása által lecsigázott fáradottságot von következésül maga után. Hozzá értő birák' itélete szerint játszás módja által azon erőteljes ipart tünteti ki, melly szerint művészetét lassankint kiküzdeni akarja azon formás és nyugtalanitó bilincsek' hatalmából, mellyekben a' hangászat még nagyon elfogulva nyög. Jelszava: *„Paganinivá* kell lennem!" már beteljesült, mert messzeható lelki tehetségének kimerithetlensége Párisban, Londonban és Bécsben már koszoruvá füzte számára a' hir' zöld borostyánát.

MAGYAR SZINHÁZ.

Az Athaeneum junius 10d., a' magyar *játékszini Kronikát* folytatva, éppen 10. nappal később emliti „*Normának*“ május 30dikán, a' magyar szinházban történt előadását. Lehet hogy a' darab maga igen gyakran adatván már, igen gyakran meg is biráltatott, és ezért nincsen róla művészeti tekintetben legkissebb emlités, — de meg kell vallanunk, meglepetve tapasztaltuk, hogy egy olly folyóiratba, melly a' magyar szinház volt igazgatója által szerkesztetik, olly időről, mellyben még mint igazgató munkálkodott, a' recensens — nem mondom kiméletlenül biráló, mert nem az, — hanem az előadó müvészeknek személyes viszonyaiba avatkozó, midőn az egyiket pártolni akarná, mindkettőt személyében megsértő czikkelyt iktathatott. És ha a' *birálat*, és *pasquil* között különbség vagyon, ugy e' czikkelyt, melly a' müvészt, nem mint müvészt, hanem mint személyt érdekli, minek mondhassuk? Szerkeztő 's volt igazgató ur, ki a' birálatot néhai „Kritikai lapjaiban“ elég sokáig gyakorlotta maga legjobban itélendi-meg.

Ugy látszik sem szerkeztő, sem recensens ur, Normának hogy a' hasonlatosság mellet maradjunk, nemes gondolkodását közelebbről nem ösmerik, különben őt a' *féltékenység' dühével* nem vádolnák, és el nem felejtették volna hogy ő magát adja oda Hazája Isteneinek áldozatúl, továbbá hogy éppen ez az áldozat volt, melly nélkül, *az erős* ellennel megvíhatni még csak remény sem lehete.

Üldözést emleget recensens ur és azt kérdi: „volt e' joga Normának Felbér Marit üldözni, a' Közönség rovására?“ — Különös! először mivel nem mondja mi módon, másodszor mivel Normának, mint Normának, Felbér Marival, mint Felbér Marival, éppen semmi köze; Adalgizát pedig ha figyelmezett recensens ur, tapasztalhatta, hogy Norma által üldöztetni, soha a' költőnek, legkissebbé sem volt gondolatjában.

Hanem a' szinházat a' való élettel mesterségesen összekeverve recensens ur, Normát mint Normát, Felbér Marival hozza viszonyok ba nem mervén egyenesen megnevezni Schodelnét, őt mint Normát, két értelmü hasonlatosságokba burkolva, személyében sértegetni elég, és talán még recensiokban is alig található boszuságból szándékozik, egyetlen egy kétséges kifejezéssel utalván, mind azon talán szántszándékkal elterjesztett valótlan mondákra, mellyek volt director ur szerkeszte folyóiratába ha bár kétségesen is érdekelve, a' megtámadhatlan nevü müvésznő személyes charakterét, és jó hirét könnyen homályba borithatnák, ha a' közönség az Athaeneum redactiójának szavára mindent elhinni szíveskednék, és nem kárhoztatná inkább, hogy redactora mint a' szinháznak volt igazgatója, és most is azon választmányban melly a' szinház' dolgaival foglalatoskodik ugyanazon választmány kérésére résztvevő tag, *először* olly valamit tesz, vagy tenni enged, mi a' magyar különben is még olly kevés számu müvészek között, a' visszavonás magvait elhinteni, és igy magát az ügyet buktatni képes, *másodszor* megfelejtkezik róla, hogy egy igazgatónak (mert május 30án még Bajza ur volt igazgató) legszentebb kötelessége, az igazgatása alatt egyesült müvészek jó hirét, minden erejéből védeni. *Harmadszor* hogy mint volt igazgató folyóiratát használtatni engedi olly mondáknak, bár homályos hitelesitésére: mellyek valótlanok is, de egyszersmind perfidia (hála hogy nincs rea magyar szavunk) nélkül a' recensio' körébe nem vonathatnak.

Végezetre meg jegyezzük hogy a' közönség, — ha csak az Athenaeum redactioja magát az egész közönségnek venni nem méltoztatik, — az emlegetett üldözgetésekből ugyan semmit nem vett észre, következőleg nem is neheztelhetvén, valamint méltó tapssal fogadta a' legszebb reményekre jogosító már is szépen előhaladott kezdőt, ugy valójában nem létező üldözésektől védeni nem, hanem a' kissé elfogúltnak tetszőt biztatni, 's ez által azon ohajtást hogy serdülő intézetünknek, a' müvészet e' szépen feselő bimbóját minél elébb megnyerjük, kinyilatkoztatni czélzá a' nélkül, hogy europai nevü Schodelnénk hervadatlan müvészi koszorújából, csak egy levelkét leszakasztani kivánt volna.

Y. Z.

HIR- 'S DIVATLAP.

PESTI HIREK.

I.) Játékszin. — Junius' 10dikén adatott a' pesti magyar szinpadon: Francziaországi tündér vagy a' rózsaszínű lélek. Meisl munkája. Jun. 11. Az arany király, a' madarász és az uszkárnyiró. Hopp F. E.' munkája. Jun. 12. Montecchi és Capuletti párt, nagy opera 4 felvonásban. Muzsikáját szerzette Bellini. Forditotta Szerdahelyi (de hogy ki irta, ki szerzette, erről ugy-e szólni sem érdemes?) Schodelné assz. — „mint vendég" — lépett föl Romeo' szerepében. A' szinház nem volt ugyan olly tömve, mint a' közösen tisztelt és kedvelt müvésznő' előadásain szokott; de a' jelenvoltaktól most is csak azt lehete hallani, mit eddig Schodelné assz. felől minden hirlapok hireszteltek, hogy őt elegendőkép csudálni nem lehet. A' játék' 3dik felvonásában előforduló violoncello-solot Erkel Ferencz első karigazgató ur hosszabbitá meg, 's ezt a' közönség tapsokkal fogadta. Jun. 13. Királyi parancs, vígjáték 4 fölvonásban. Jun. 14 ünnep miatt a' szinház zárva volt. Jun. 15. Burgundi gróf, szinjáték 4 felvonásban adatott Kotzebuetól.

2.) Frankenburg A. humoristicai felolvasása nyomtatásban megjelent; ára fűzve 24 kr. pengő. Megszerezhető a' szerzőnél, Leopold-utczában, Rottenbiller-házban 181dik szám alatt, és Heckenast G. könyvárusnál.

3.) Weil Fülöp ur által, hirdetett munkának: „Denkbuch der Überschwemmung in Pesth und Ofen im Jahre 1838." első szakasza megjelent. E' szakasz költői müveket foglal magában az árvíz' idejéből. Mind nyomtatása (Landerer Lajos' betüivel), mind bekötése csinos 's ohajtjuk, hogy a' szép czélu munka minél több vevőre akadjon.

KÜLHIREK.

1.) A' nagy Úr értesittetvén törvényhatóságainak megvesztegethetéséről, nem rég a' nagyobb tisztviselők' fizetéseit megkettőzteté vagy háromszoroztatá; de egyszersmind azokra elbocsáttatást vagy számüzetést hirdetett, kik megvesztegetés' bünébe fognak esni.

2.) Scribe a' hires franczia szinjátékiró, legujabban egy románt ad ki „Tonadillas" czim alatt, melly tele drámai helyzetekkel. Kétséges, valljon ez uj merénye emelendi e őt vagy alább szállitandja népszerüségében.

DIVATKÉP XXIII.

Bécsi divatöltözet nyári szövetből; mantilla rojtos szegélyzettel.

Figyelmeztetés.

A' n. é. Közönséget **„Rajzolatink"** iránt előfizetési félhivásunkra utalva, bátorkodunk itt kérelmesen figyelmeztetni, hogy lapjainkért, a' jövő juliustól kezdendő uj félévre az előfizetési díjt, illető czimmel együtt, országos sokadalmi 's egyéb alkalmakkal legbiztosban küldhetni a' szerkesztőséghöz, Sebestyén- vagy a' kigyó-utczába is egyiránt átjáró Sebástiány-házba 390d. szám alatt.

A' **„Rajzolatok"** félévi ára divatképekkel 's nemzeti-képtárral postán **6** pengő frt., helyben **5** frt. pengő; képeknélkül **1** peng. forinttal jutalmasb.

Uj előfizetőinknek, korunk' legnagyobb művésze, Szentpétery ezüstművesünk' finom rézmetszetü 's a' vízárból a' pesti várospiacz térképével, ingyen szolgálandunk.

Szerkeszti Munkácsy.

NYOMATIK LANDERER BETÜIVEL.

Pest
Junius 21kén
1838.
49dik szám.

RAJZOLATOK
A'
TÁRSAS ÉLET
ÉS
DIVATVILÁGBÓL.

Megjelen e' divatujság hetenkint 2szer. Helyben félévi dija 4 frt., egész évi 8 frt. Postán 5 fr. és 10 fr. pengő.

Előfizethetni Kigyó-utczában Sebastiány házban 390ik szám alatt. És minden cs. kir. posta hivatalnál.

Negyedik év'

Szent a' Törvény! szent a' Béke!
Ez legyen Hazánknak éke.

Elsö fele.

A' JAKABHEGYI RABLÓK.

Mitakarsz nyomorúlt gyilkos?

B. Josika.

I.

Szomorún, és borult homlokkal hallá Völgyi egy gazdag földesur milly nagy előmenetelt tett a' török a' magyar hazát elrontó föltételeiben. Belgrád és több várak elesése mélyen megható keblét, 's aggodalmát a' legfőbb pontra emelé azon hir: hogy a' török a' Dráván lassankint általköltözik kedves hazaját rabigába zárandó; előre látta ezt a' jó hazafi midőn sem a' Király, sem az ország' Nagyai e' r sznak ellenállni nem igyekeztek. Völgyi nőjét régen elvesztette, ki két gyermekében hagyá vissza hű emlékezetét, Bélában t. i. és Ilonkában. — Az első a' pécsi academiában tudományokkal foglalatoskodott; ez pedig atyjának a' házi dolgokban nyujtott segédkezeket. Sokszor együtt űlve beszélgetett Völgyi eggyetlen leányával elhunyt jó nejéről, még szomorúságában elmerülve Ilonkát melléhez szoritá e' szavakkal: „Elhagyott ő a' boldog, de titeket hagyott itt vigasztalásomra, nélkületek életem halál volna.“ 'S nem hiába mondotta azt, mert Ilonka jó, szelid, és az ártatlanság' tükre, anyjának valódi képe volt; most hagyá el tizenhetedik évét, 's mint egy bájos virág nyilt atyjának ápolása alatt, ennek magányos lakában; arczát hófehérrel kevert pirosság melly a' felkelő nap sugárival vetélkedett, boritá, ajkai nyiltak mint a' bimbózó tavaszi rózsa, és életadó kék szemei győzten teritették le előtte a harczban rémülhetetlen hőst is.

Lenge pongyolában megy egykor' szokott reggeli köszöntését megtenni atyjának, midőn ez mély buba merűlten tart egy levelet kezében, mellyet neki egy alattvalója a' pécsi academiából Béla fiától hozott. Megdöbbenve közelit hozzá és varázs banásmodjával gondolá atyját földeriteni, nyakát általkulcsolja, egy heves csókot nyom ajkára: Jó reggelt atyus, ugymond ugyan ne légy mindig olly szomorú. Fájdalmas tekintetet vetett réa Völgyi és oda nyújtja Béla levelét: Olvasd, igy szól hozzá, kedves leányom hazánk szomorú sorsát, és én ne szomorkodjam?!— könyes szemmel, adá oda a' levelet Ilonkának. Ez elolvassa azt:

'S már hazánkban a' török? kérdé mélyen gondolkozó atyját, Béla pénzt vagy fegyvert kér, hogy mint többi társai Lajos királyt követhesse? — ugyan ne bocsásd őt a' bizonyos veszélybe.

Csak hadd menjen, szivesen adnám neki egész jószágomat, ha hazám' sorsát jobbá tehetné, hiszen te ugyis nálam maradsz. Mindjárt parancsolj kocsit, mondá Lőrincz szolgájának, mert még ma Pécsre kell mennem, Lőrincz eltávozott és Ilonka sírva kérte atyját, hogy ne menne ma, mert bizonyosan nem érhet oda:

„Nem tudod e atyám hogy a' Jakabhegyi kegyetlen rablók minden utast megfosztanak, pedig épen be fog setétedni mikorra oda érsz.“

„Ne félj kedves leányom, hű puskám és kardom velem lesz. Lőrincz pedig el nem hágy.“

„Hagyj tehát véled mennem, mert hidd meg kinosb a' halálnál azon óra, mellyben nem látlak.“ —

„Azt nem tehetem; ifjuságodat olly veszedelemnek tegyem e ki?“

„Atyám, kéré össze kulcsolt kezekkel tovább Ilonka, tehát Bélát ne lássam többé? a' sors ugy akarhatja, hogy egy golyó éltét vegye és én ne is lássam, kit olly hévvel szerettem?“

Ellenvetett a' szorgos atya még keveset, de végre még is menni engedte őt, midőn Lőrincz megjött jelentvén, hogy tüstint minden kész lessz az utra. Völgyi több puskát készitett. — Ilonka pedig, uti ruhájába öltözött, és anyja' drága arczképét mellére akasztá; megáldák házukat, és szomoru tekintettel mentek a' helyre, hol a' kocsi várakozott.

Éj volt, 's néma csend uralkodott Pécs környékén, mellyet csak néha a' szikrázó villám' ropogása szakasztott félbe, borzasztó fellegekkel befedve terült el az ég a' mérhetlen láthatáron, czikázva szaggaták a' levegőt a' rémitő csattanást megelőző mennykövek, és a' századoknak daczosan ellenálló oriási cser földre teritve mutatá mindent meggyőző hatalmukat. Az együgyü mezei lakos szobájába vonta magát és kis ablakából messze nézte az iszonyú elemek' bőszült háboruit; a' különben rettenhetlen, 's minden veszedelemmel megvivó halandót egy szentebb érzés fogta el, 's visszavonulva vallá meg parányi hatalmát. Lőrincz mély csöndességben ült a' kocsis mellett, és csak néha kérte ezt: hajtana jobban hogy minnél előbb Pécsre érnének. Hallgatott szavára a' kocsis 's meg vagdalván lovait sebesen halladtak előre. — Beértek a' Sz. Jakab és Mecsek hegyek közti utra, csak néha hatott egy villám által felijesztett bagoly félelmes vijjogása üleikbe. Ilonka remegve ült atyja mellett, ki minden vészre elkészülve fegyverét tartá kezében. „Megállj“ kiált vastag erős hangon a' kocsisnak egy fölfegyverzett férfiu, és a' lovakat zabolájoknál fogva megállitotta, sipjába fujt, 's a' villám tűzénél több fegyveres embert láttak a' sürü fák közül előbujni. Nem kétlé Völgyi, hogy rablók közt van, felugrik és puskajával az elsőt, ki hozzája közelitett, földre teritette. Ilonka ezt látván a' kocsiban elájult, oda szalad egy másik és az ismét készitett puskát Völgyi kezéből kiragadja, 's Ilonkát a' kocsiból kiemelni igyekszik, de életével fizetett érette, mert Lőrincz előfogta pisztolyát 's a' rabló fejét szét hasitá az abban lévő golyó. Tehát még ellent is mernek állani, szól egy szó a' kocsi' hátulja megül 's egy dörgő puskalövés Lőrinczet a' kocsiból kitaszitá, elrabolták Ilonkát, bár atyja oroszlán módra védelmezte is őt; most ellőáll az is, ki eddig a' zabolát tartotta és Völgyit kirabolni készül, de a' már ijedt lovak szabadon érezvén magokat futni kezdettek, felugrik Völgyi a' kocsiból, és másik puskáját előveszi, de mielőtt végbe vitte szándékat, egy csákány ütés vissza döntötte; lőleszmélődött az alatt a' kocsis is, ki ijedtében egészen magán kivül volt, megfogta a' kantárszijat és e' vészes helyből megszabadulni ügyekezett.

Másnap reggel ébredt föl Völgyi kábultságából fiának szorgos ápolása által. Hol van Ilonka? volt első kérdése. Atyám, ugymond Béla, ki már mindent tudott, elragadták őt azon tolvajok, de már küldöttem embereket, kik ha lehetséges, felkeresendik. Hadd menjek el magam, kiálta kétségbeeséshez közel a' megszomorodott atya, fel akart kelni ágyából; de bágyadt volta nem engedé. Látom hogy meg kell halnom, sohajt, de néked hagyom utolsó parancsom: őt ha életedbe kerül is, szabadítsd meg: ellankadt végre és szó nélkül esett vissza ágyára. De szorgos orvosi felügyelés alatt csakhamar felgyógyult betegségéből, melly ha szomoruságát elvesszük, épen nem volt veszedelmes. — Megérkezett azalatt a' felszólitás Pécsre is: hogy minden jó hazafi fegyvert ragadván a' török eleibe siessen. Magához szólitá Völgyi is fiát: „A' haza hiv téged fiam, ugymond, és kötelesség néki mint fia engedelmeskedni: te látod, én meggyógyultam, és elég erőm lesz egy pár alattvalómmal azon gyilkosokat fölkeresni, kik akkor támadják meg az embert, midőn védelem nélkül, a' sötét és borzasztó éjtől el van boritva. De a'

töröknek ellentállani nem tudok; néked még megvan ifiui erőd, a' kardot vitézen forgathatod, 's hazád szabadulásán emberül munkálkodhatsz, téged hivnak a' haza és hazánk' minden frigyesi, engem pedig atyai vonzódás és Ilonkám, te szolgálj azoknak, én pedig ezeket szándékozom követni, mint magyar állj a' csata téren, ha a' halált közeledni látod, ne fuss vissza előle; de kerüld, mert sejtem hogy minden halálfa' magyar táborban ösmérhetőleg fogja annak erejét meggyöngiteni, életedet add vezéredért és zászlódért, mert inkább szeretlek látni pajzsodon holtan, mint élve pajzs nélkül. Itt van fegyvered, vedd el, jól ösméred ezt, ha más nem, ez fog szükséges és kitelhető munkát tőled kivánni, mert őseink viselték ezt, kik az ellenséget gyáván nem kerülték.“ Béla elvevé az oda nyujtott fegyvert, mellyel ős apja a' nagy Hunyadyt Belgrádhoz kisérte, felkötötte és készen állt a' harczra termett; letérdelt atyja előtt, ki utoljára megáldotta, és atyai szives megölelése után elbocsátotta.

Visszament Völgyi is, miután kiküldött emberei azon szomorú hírrel tértek meg: hogy a' rablóknak még nyomukat sem lehet találni. Szivszakadva nézett ezen vidékre, mellyben talán fiát és leányát elvesztette. Mihelyt megérkezett jószágán, jobbágyinak értésökre adta fájdalmas esetét, és egyszersmind felhivá őket: hogy őt Ilonka' keresésében kövessék. Másnap egy kis hadi sereg jelent meg ajtaja előtt, fegyverök kasza és más e' féle földi munkára használható eszközök voltak. Szomorún mentek haza azok, kiket sok létük végett elküldött Völgyi, mert mindegyik kész lett volna uráért mindenét feláldozni. Jól fölfegyverkezve elmentek azon erős föltétellel, hogy a' Jakabhegynek minden legkisebb rejtekeit is fölkeresendik, és életökkel, ha másképen nem lehet, fogják Ilonkát visszavenni. De fájdalom három napi kereséés után sem birták a' zsiványokat megtalálni, fájdalmas lélekkel tért vissza Völgyi leánya halálát siratván. — Előbb kevéssel mint ő érkezett meg házához azon szivepesztő hir: hogy épen tegnap történt a' véres mohácsi csata, mellyről ő a' hegyek és erdők között lévén mit sem hallott. Elvesztek a' király és hazája jelesb férfiai. Elesett fia is Béla. Nem sokára azután a' törökök az egész környeket elfoglalván Völgyit is jószága' elhagyására kényszeriték. Igy tehát gyermekeitől, alattvalóitól, és jószágától megfosztva, megroncsolt szivvel hagyá el kedvelt tájékát. Kiért szerencsétlen jobbágyitól kisérve falujából, visszatekintett még egyszer 's megáldá őket. Pécs vidékére vetette könyes szemeit, miután mindenét a' töröknek prédául hagyá.

II.

Jön a' tatár.

Kisfaludy S.

Nem czélom az olvasó közönséget a' különben is igen jól ösmért mohácsi vész' gyászos következéseivel elfoglalni, elhagyom tehát Völgyit felső magyarországi utján, és visszatérek szt. Jakab hegyére. Elragadták Ilonkát, mint már tudjuk, és miután atyja kocsijával eltünt, ájultan vitték a' már rendelt helyre. Elhoztátok? kérdé a' rablókat egy ifju, kit csak ruhája mutatott magyarnak. Igen is megvagyon, viszonza a' haramiák' ura, de ugyancsak drágán vettük, mert két legbátrabb emberünkbe került. Ne aggódjál, biztatá az ifiu, gazdag jutalmad, mellyet nyersz, el fogja felejtetni véled társaidat. — Leeresztek a' bájos leányt egy falevélből összerakott ágyra és a' csapat' orvosa előszedte szereit, mellyek viszont életre hozták, Hol vagyok? volt első kérdése. Bátorságban kedves Ilonkám! válaszolt néki egy épen nem ösméretlen szó, föltekint és meglátja a' felelőt: Parlagi volt ez kinek nem rég kezét megtagadta, 's ki most rablók által kivánta magáévá tenni. Nagyobb ájulásba esett vissza és csak szorgos gondviselés vala képes fölébreszteni. Egy hathatós álom azonban visszaadta erejét, de nyugalmát nem. Bémegy másnap reggel Parlagi és engedelemért esedezett, hogy hő szerelme e' tettre vezette. „Hol atyám?“ kérdé fájdalmasan Ilonka. Za-

varodtan állott előtte most Parlagi és nem volt képes felelni.

„Tehát elraboltatok tőle szörnyek! és téged szeresselek, ki talán atyámat is megölted, távozzál! soha sem szerethetlek.“

„Angyali leány, hallgass meg, esdeklett a' bűnös, midőn kezedet kértem, elidegenitettél, elhagytalak ugyan testtel, de szivem nálad maradt, megesküdtem hogy akármelly módon magaméva teszlek, és micsoda eszközt vet meg a' szerelem, hogy czélját érhesse? Meghallottam azon parasztól ki atyádnak Pécsről a' levelet vitte, hogy Béla szeretné ha Pécsre bemenne atyja, használtam tehát az alkalmat, minthogy gondoltam a' te eljöttödet is, és ezen erőszakos eszközhöz nyultam. Im elmondottam mindent, csak engedj meg, egy alázatosan kérőnek.“

„Megengedek igen, felelt könyes szemekkel Ilonka, csak adj vissza atyámnak, ha még életben hagytátok.“

„Él még és vissza is foglak neki adni, de kötessük előbb össze kezünket az oltárnál, akkor menjünk hozzá és kérjük atyai áldását, meg fog engedni ha látja, hogy Ilonkája szerencsés.

„És azt gondolod, atyám elhinné, hogy szerencsés vagyok egy rabló' kezében, készebb vagyok meghalni, mint neked utonálló kezemet adjam.

„Kelj fel Ilonka, nem illik, hogy rabod előtt térdelj, mindent megadok, csak kövess engem. Ura lész alattvalóimnak, az egész vidék hódolni fog néked, csak kezemet ne vesd meg, látod hogy ég érted keblem, inkább mindenemet feláldozom mint téged.“

„Halld meg tehát, mond fölkelve Ilonka, én néked kezemet nem adandom, 's készebb vagyok mindeneket eltürni, mintsem téged az oltárhoz kisérni, ne pazarold tehát kéréseidet, ugy is kőszivet érnek. Engem ugyan elraboltál, atyámat szerencsétlenné tetted, de kezemet el nem rabolhatod, van még annyi erőm, mellyel néked gonosz! ellen álhassak.“

Rémitő nevetésre fakadt most Parlagi midőn látta hogy minden kérése süker nélküli. Majd meglássuk szelid galambocska ha nem változik e szándékod. Ki szól a' gunyhóból 's szolgájának megparancsolta készitse el kocsiját, mert azonnal menni fognak. Elkészült a' kocsi, erővel belé emelték Ilonkát, Parlagi is miután a' rablóknak azon igéretet tette: hogy egynehány nap mulva jöjjenek várába, az érdemlett jutalmat elveendők. Fölveté magát a' kocsiba és ragadmányával vissza ment. Elérkeztek a' várba, egy magányos szobába tevé Ilonkát, hová senki mint ő 's legmegbizottabb inasa eresztetett. Ott ismét kérte, fenyegette a' szomorú leányt, de nem használt, eltökéllé tehát, őt boszújának feláldozni, vagy kezét elnyerni. Elzáratta e' végre legborzasztóbb börtönébe 's legkinosabb kéréseivel ostromlá naponkint, de nem fogtak Ilonkán. —

„Jön a' Török“ harsogá egy szó áz udvarba és leszalad az egész haramjanép a' hirhozóhoz, Parlagi egy alattvalóját ösmérte benne és szorgosan kérdezőskedett, miért háborgatná az egész házat ezen balga hirrel? uram mond ijedve a' paraszt már Pécs a' hitetlenek kezében vagyon, a' körül lévő falukat már lángok boritják, a' mi falunk is már kiköltözött, mindenki elvitte a' mit lehetett, én pedig kötelességemnek tartám ezt uramnak megjelenteni hogy ne talán készületlenül elnyomassanak. Csak jöjjenek fenyegeté a' kevély földes ur, kardját megütvén majd megfelelünk nekik, ha Pécset nem tudták védelmezni, majd megtesszük azt mi illőképen. Megparancsolta hogy a' kapuk zárassanak bé, a' vár pedig erősitessék meg mint lehet, és katonáit a' falakra elrendelte, azután a' Jakabhegyiektől kisérve vissza ment a' terembe. Elkészült minden a' védelemre, és már nyugtalan lélekkel várák a' közelítő förgeteget. Mit csináljunk most Ilonkával kérdé aggódtan Andor szolga. Majd ha ezen csendrontó kutyákat elkergettük, akkor minden meg lesz most pedig ne háborgass. Ezzel elhagyá a' termet és még egyszer Ilonkához ment, esenkedett ismét, kérte, fenyegette, de a' válasz csak mindig az volt: menj, nem szerethetek gyilkost.

BAUMHOLCZER.

(Vége következik.)

NÉGY ERŐSSÉG.

A' MAI VILÁGBÚL.

* * *

Munkácsy urnál egy rosz értekezés teszi tiszteletét.

M. Mit tetszik parancsolni?

E. Nékem tulajdonkép semmi parancsolni valóm sincs, hanem csak eljöttem, ha ugy tetszik látogatni, és ha valamiben szolgálhatok, vagy hasznomat tudná venni, szivesen ajánlanám magam', és a' mint szokták mondani: szerencsémnek is tartanám.

M. Hát ki küldötte ide hozzám?

E. Engem gazdám küldött. A' minap meglátott valahol a' világban 's mindjárt a' fejibe vett, aztán egy kis papirosra karczolt, aztán még-egyszer megnézett, aztán igen sok idegen tulajdonokat rakott rám, aztán megint lekarczolt 's aztán végre azt mondta: „No, eredj, probáld meg te is a' világot."

M. De hát ki a' gazdája:

E. Az én gazdam *Domján.*

M. Na jól van, csak tessék addig is ott a' többiekkel várakozni mig ráérek megnézni, majd előveszem aztán, csak....

E. De kérem mondja meg hát, mi lesz velem?

M. Majd megnézem tetőtől talpig, 's megkérdezem mit tud? Ha görbén beszél nem használhatom, mert rosz beszédekre nincs szükségem — ha pedig jól beszél megmenekszik a' veres krétá vonásoktúl, akkor egy szörnyű nagy literatornak adom a' kezibe, majd az teszi meg! minden porczikáját kiszedi' 's ugyan csak megnézi. Hanem igen jó ember az a' nagy literator hozzá szokott a' béketüréshez, mert egész életibe mindig a' literákkal bajlódott, már igen sok rosz beszédet 's verseket olvasott 's azért itélete nem is igen kemény. Miután végig szemelte akkor beteszi a' présbe.

E. Jobb volna tán gazdámnak oda beülni!

M. A' présbe jól megnyomgatják 's — igy jő ki a' világra! A' világban majd lesz mit hallgatni! mert mindenütt megitélik, 's nem olly barátságos, hanem megvető szemmel nézik meg, hogy azt sem tudja mellyik lábára álljon? — Meglehet azonban az is, hogy senki sem néz rá!

E. Ah Istenem!

M. Némellyektül meg ezerféle gúnyt, szidalmat, csufot, rágalmazást kell elnyelni!

E. Rettenetes! oh ugy inkább ide sem jöttem volna!

M. Ne féljen semmit, csak tisztán, világosan és becsületesen beszéljen.

E. Becsületesen? — hiszen nem szoktam én magam' felpálinkázni! ha pedig történetbül leinnám is magam', akkor nem beszélek, mert részeg fővel valamit elmondani rosz szokás. — De szenvedek.

M. Ha már arra van kárhoztatva csak türje békével, vagy fel se vegye, hanem nevessen. máskép nem boldogúl; — persze ha valami nagy tekintetű ur volna gazdája csak jobb sorsa volna.

E. Hát még arra is van tekintet?

M. Ó, ugy nem ismeri a' világot! Sok féle az ember, 's az itélet. Egyiknél igazságos, a' másiknál megfordított. — De hagyjuk abba, majd lesz ennek is ideje, most a' dologra. Mondja meg hát, mit tud barátom?

E. Négy rozsáról könyvnélkül tudok beszélni, ha méltoztatik figyelemmel lenni mindjárt elmondom:

M. Csak tessék beszélni hanem röviden, és egyenesen, mert nem szeretem a' sok szószaporitást, sem pedig ha nagy feneket kerit a' dolognak.

E. No azt tudom hogy el nem alszik mellettem ha — nem álmos.

M. Igen sokat igér és beszél, félek hogy....

E. Ha nincs jó kedve inkább elhallgatok, — mert tudom akár millyen szépet beszéljek is, nem fog tetszeni.

M. Ugyan kezdje már a' dolgot, mert lássa, nekem is dolgom van. Össze kell szednem töredezett eszemet, hogy valamit kisüssek, máskép.....

E. Mit tetszik parancsolni?

M. Csak ugy fennszóval gondolkoztam.

E. No, én hát folyvást és szakadatlanúl beszélek, mig el nem végzem.

* * *

Volt egykor egy nagy *erősség*, mellyet semmi ékes szavakkal, vagy hazugsággal, sem pénzzel, sem erővel megvenni nem lehetett. Ez erősségnek azonban most csak romjai vannak! — Nevét szépen ki tudják az emberek mondani, sőt mindegyik magáénak vallja és esküvel bizonyitja. — E' hamuvá lett *erősségnek* neve *becsület* volt!!

A' mai becsület igen gyenge virágszál, az élet kertiben ugyan megterem, felnő, sőt ki is nyilik, de az idő viszontagsága mindjárt semmivé teszi. A' *nap* elhervasztja leveleit, elfonnyad, kiszárad. A' *hideg* megveszi; a' *dér* megcsipi; az *eső* leveri; a' *szél* kitöri 's elenyészik!

A' becsület mai világban igen sokat szenved. Mézes szavakkal gyakran el lehet rontani; aranynyal ezüsttel pedig vagy más valami ajándékkal bizony nagyon sokszor, ha szabad mondanom legtöbbnyire szét lehet roncsolni! Ne vegyétek rosz neven, ha egy két példát hozok fel a' mai világból:

Egy szinbiráló, ha valamellyik szép szinésznő kezit megcsókolhatja, az egekig magasztalja, és szegénynek vallja magát annak méltó dicséretére; nincs szép szó, nincs ékes beszéd, sem nyelv, melly kifejezze lelke érzetét! Ellenben egy másikát, ha tán külső kecsei el nem bájolták — bár dicséretre méltó — megszólja, hibát lel 's megpiszkolja!!

Némellyek keresztül kasúl járnak minden illedelmen és becsületen, letaposnak minden szentebb érzeményt, csak egy kis hervadó koszorút, csak egy kis hirt kapjanak, vagy egy kis dicsőségben reszesülhessenek!

Egy korhely legjobb barátját megutálja, — ha magát megjobbitni akarván — vele nem tart, nem iszik, nem tivornyáz!

Egy asszony megveti urát, mert talán nem olly szép, mint a' ki a' minap megcsókolta kezét!.....

Egy kisasszony lusta a' munkára 's minthogy urnének született, a' dologhoz nem szokott, miből élni pedig nincs, hát mit csinál? külseje szép!.....

Ez haragbul gyülöli hitvesét, mert nem képes kézi munkájával annyit keresni, mennyit korhely ura reggeltül estig, estétől reggelig, eljátszik, elkölt! Amaz irigységbül üldözi kenyeres társát, mert telhetlen lelke nem elégszik meg azzal, a' mije van, az egész mindenséget magaénák akarná!

Ez bosszúból felebarátjára tör, jó hirében gázol, személyét sérti, vagyonát rabolja, életét cselbe csalja!

Amaz szerelembül e vagy nyereségböl, feledve a' szemérmet, a' becsület határán áthág..... 's az örvénybe sülyedni nem borzad?!

Ez szükségbül hazudik, lop, szóval: egy eszköz, mellyet mindenre lehet használni, mindent vele kivihetni!!

Amaz bőségbül garázda 's e' tetteit a' legrutabban tetőzi szaporitja!

És uram ezek mégis mind becsületes emberek, maga a' becsület! Ki merne csak kételkedni is? oh, igen is ők becsületes emberek!

Ellenben ha egy gonosz embernek, (ki lelkét eladta) vélekedésén, gondolkodásán nincs a' másik: ugy nem becsületes, ha nem teszi azt, mit ő — nem becsületes! nem fog vele kezet: nem becsületes!

Egy szegény árva leány — a' természet igen bőven ajándékozá testi, lelki szépséggel, de a' sors annál fösvényebb volt világi gazdaság kiosztásában, azért a' jó lélek, kézi munkájával keresi kenyerét, 's minthogy tele erszénynyel sem lehet a' jó utról elcsábitani, mit kiáltnak utána? hogy: „*nem becsületes*“ 'stb. 'stb.

E' példákat a' társas élet köreből hoztam fel, hogy lássátok, milly állapotban van most a' becsület? — Egy általában mai világ a' külsővel sokkal jobban el van foglalva, mint a' belső vagy is lelki müveltséggel; látjuk, hogy haladunk mindennap előbbre, a' *szív* azonban, fáj-

dalom, hátra marad. Sok külsőleg mivelt ember van, de szive annál gonoszabb.

A' vad rózsa nem olly diszes ugyan, nem olly gazdag és pompás mint a' kerti, de szine erősebb 's megelégszik a' természet ápolásával.

(Vége következik.)

KÜLÖNÖS HAZASSÁG.

A' legrendkivülibb házasság, „*Halifax Guardian*“ hirlap szerint nem rég Huddersfieldben ment véghez egy *huszonégy évü* ifju 's egy özvegy közt, ki *ötvenötödik* évét már túlhaladta. A' szerencsés vőlegény, ki nem rég egyik lábát eltöré, még kötelékekkel terhelve jelent meg mankóin 's a' rózsaarczu menyasszony, ki öt hónap óta vigasztalhatlan özvegygyé lön, csupán *tizennégy évvel idősebb, mint a' vőlegény' anyja.*

TŰKÖR.

Miről ösmerni meg az özvegyasszonyt? E' kérdést következőleg fejti meg egy külföldi lap: 1ször az özvegy sápadt; 2szor egy kis kutyája van, mellyet sétálni hordoz; 3szor e' kis kutyát mindig elveszti; 's 4szer megannyiszor kihirdetteti, hogy kis kutyáját elvesztette; — e' mód igen czélszerü levén a' visszahozóval, ha ez egy galánt azaz házasulandó férfi, érdekes ösmeretséget kötni.

MERENGÉS.

BÉRCZY-TÓL.

Ha esti szél zokog
'S a' nap leszáll
Magas hegyek' kevély
Szirtorminál;

Ha csillagezredek
Sugárzanak,
'S közöttük föltün egy
Halvány alak;

Akkor derül nekem
Fel szép napom,
Midőn bum' árjait
Zokoghatom.

Nem hallva senkitől,
Olly egy magán,
A' siri csendü, zord
Mély éjszakán;

'S a' csillagezredek
Ugy fénylenek,
Mikint halotti bús
Szövétnekek;

A' föld egy puszta sir
Ekkor nekem, —
Hajh! mert benn nyugoszik
Szép hűtlenem!

Figyelmeztetés.

A' n. é. Közönséget **„Rajzolatink“** iránt előfizetési félhivásunkra utalva, bátorkodunk itt kérelmesen figyelmeztetni, hogy lapjainkért, a' jövő juliustól kezdendő uj félévre az előfizetési díjt, illető czimmel együtt, országos sokadalmi 's egyéb alkalmakkal legbiztosban küldhetni a' szerkesztőséghöz, Sebestyén- vagy a' kigyó-utczába is egyiránt átjáró Sebástiány-házba 390d. szám alatt.

A' **„Rajzolatok“** félévi ára divatképekkel 's nemzeti-képtárral postán **6** pengő frt., helyben **5** frt. pengő; képeknélkül **1** peng. forinttal jutalmasb

Uj előfizetőinknek, korunk' legnagyobb művésze, Szentpétery ezüstművesünk' finom rézmetszetü 's a' vizárból a' pesti várospiacz térképével, ingyen szolgálandunk.

HIR- 'S DIVATLAP.

PESTI HIREK.

1.) Játékszin. A' magyar szinpadon Junius' 16ikán Schodelné assz. jutalmául Beatrice di Tenda vagy az ursinoi kastély, nagy opera 2 felvonásban, muzsikája Bellinitől. A' szinház tömve volt, mit a' jutalmazott olly bizton vára, hogy e' végből magát a' közönségnek nem ajánlá. A' daljáték kerekded összevágással ment, 's minden kitünőbb helyei, valamint az egész, köztetszéssel fogadtatott. A' jutalmazott többször kihivaték, valamint az uj szerződött tagok Conti ur és Felbér Mária kisasszony, ugy Joob és Frikk urak is. A' jutalmazott két koszoruval tiszteltetek meg 's első föllépteokor következő verseket kapott:

Szent czél felé törekszik a' müvész,
Nem egy kis tér, nem egy ország hazája,
Számára nincs kimérve földi pálya,
Keblére őt minden fogadni kész.

Ezer karok nyilonganak feléje,
Szeretni őt, mint égnek angyalát;
Csudálni müvét, hallni szép dalát
Ezren sietnek mindenütt eléje.

'S van mégis egy hely a' müvész' számára,
Mellynek leginkább vágyik tetszeni;
Ez, a' müvésznek kedves szép hazája,
Ez képes őt legjobban érteni.

Junius 17d. „Ismeretség a' város erdőcskében; szöktetés a' svábhegyről; eljegyzés a' ligetkertben: énekes bohózat 3 felvonásban, Hopp Fridriktől; a' forditó nevét elhallgatá. E' bohózat valóságos mása a' „siketnémának," mit még gyermekéveinkben olvastunk és Hopp ur, (tagja a' bécsi wiedeni szinháznak), kétségen kivül e' darab' eredetiségét abból meritette. Junius 18d. először: „veszedelmes nagynéne" vigjáték 4 felvonásb. egy előjátékkal. Albini után, forditá Szigligeti. Az uj Igazgató ur' vezérlete óta, lehetetlen mindenben azon szabatosságot észre nem venni, melly az előadásokat bélyegzi 's melly kétségkivül, ismét szinházba fogja édesgetni mindazokat, kik eddig, részint a' darabok czéliránytalan 's a' közönség' kivánata elleni választása, részint az előadásokban uralkodott mindenféle rendetlenségek miatt, a' szinházból kimaradoztak: mert ki türhette volna békén, hogy gyakran a' felhőkbül ajtók, ajtódarabok hulladoztak a' szinpadra; a' szolgák a' jelenet változásoknál, az eszközök' ki 's behordásában rákmódjára másztak 's a' t., mi a' nézőre nézve mind sértő volt. Most rend váltotta fel az illy botránkoztatásokat 's lehetetlen a' szinházból nagyobb elégültséggel haza térni, mint példakép a' mai előadásból, mellyből kitetszett, hogy ha szinészeinket ahhoz értő 's erős kar vezérlei, ők sokat, hihetetlenül sokat képesek tenni: A' veszedelmes nagynéne előadása, a' legkritikusabb nézőt is örömmel lepé meg. Dicsérettel emlegeték már e' darabot a' külföldi lapok, 's előadása természetesen annál nehezebb vala, mennél szabatosabb az egésznek fonadéka. Lendvayné assz. (Müller Adele szinesznő) 's Szentpéteri uran (báró Emerling) fordul meg az egész darab' sulya; mindkettőnek játékát a' közönség a' legméltóbb zajos tetszéssel fogadá; még inkább emelendi Lendvayné assz. játékát, ha főkép az első összejövetnél báró Emmerlinggel, benső erénye 's bár szinészné, de magas születése' erzetében, minden az öreg báróhoz simuló viselete mellett, nagyobb méltóságot fog szerepéből kifejteni; meglehet azonban, hogy ez nekünk csak individualis — egyénes nézetünk, mellyel Lendvayné assz. müvészi előadásán, legkisebb csorbát sem akarunk ejteni. Szilágyi ur, (Emerling titoknoka), nagyon a' maga helyén volt és tetszett. Átalján véve az egészet igen ajánlhatjuk a' közönség' figyelmébe. — Jun. 19d. másodszor: „Gyászvitézek." 20d. Norma.

2.) Városunk a' munkásság' szinhelye. Az épitő katonaság valóban köztiszteletre méltó munkásságot fejt ki; az általok épülő nagy mennyiségü ház, jobbadán már fedél alá jő; a' házak' ablakai csaknem olly magasra emelvék milly magas külön helyeken a' viz volt 's e' szerint a' telkek is feltöltetnek. Az utczák magasbra emelésével is számos kéz foglalatos; az országút, egész hosszában majd félölnyire tölteték fel. Bécsből néhány szobaszárító került városunkba, kik a' szobában vaslemezeken széntüzet élesztenek, 's naphoszanta égésben tartják.

3,) Pesten Trattner-Károlyi könyvnyomtató intézetében, az árvíz által károsultak javára, Főtisztelendő Szaniszló Ferencz ur, nagy-váradi kanonok 's a' magyar kir. Egyetemnél Hittudomány tanitó 's egyházi Szónok, a' jótékonyságban dús és nemes lelkétől ösztönöztetve, kiadá azon classikai simasággal irt egyházi beszédét, mellyet a' pesti árvíz után a' magyar királyi Egyetem templomában tartott. E' beszednek magyar forditása szinte olly sima 's remek, mint az eredeti diák.

4.) Jövő szombaton f. h. 23d. Udvarhelyi Miklós ur' jutalomjátékára adatik: „Vesta szüze" nagy daljáték Spontinitól 3 felvonásban; a' jutalmazandó iránt részvétre a' t. közönséget ezennel felszólítjuk.

Szerkeszti Munkácsy.

NYOMATIK LANDERER BÉTOLVEL.

Pest 1838.

Junius 24kén

RAJZOLATOK

50dik szám.

A'

TÁRSAS ÉLET

ÉS

DIVATVILÁGBÓL.

Megjelen e' divatujság hetenkint 2szer. Helyben félévi dija 4 frt., egész évi 8 frt. Postán 5 fr. és 10 fr. pengő.

Előfizethetni Kigyó-utczában Sebastiány házban 390ik szám alatt. És minden cs. kir. posta hivatalnál.

Negyedik év'

Szent a' Törvény! szent a' Béke! Ez legyen Hazánknak éke.

Első fele.

A' JAKABHEGYI RABLÓK.

(Vége.)

— — lobogós kopják és kardok' aczéli.
Szegdelik a' levegőt: villog, dörög a' hadi környék.

Vörösmarti.

III.

Örömkiáltásuk nem sokára hallatszott a' törököknek, kik mint a' sáskák boriták el az egész vidéket, észrevették a' várt, és gazdag zsákmányt reménylve megtámadták; Parlagi körülvéve a' Jakabhegyi rablóktól a' várfalon várta az ellenséget, olly vitézül védték magokat, hogy több izben visszaverettek a' törökök, sok embert vesztettek el, mert nem is voltak az ostromra elkészülve, követeket küldöttek tehát a' legközelebbi basához, hogy minél előbb jőne katonáival és ostromló szereivel, mert különben lehetetlen volna ezen várat bevenni. Elküldé azután katonáit a' basa és ostromló eszközöket is adott. Most elkezdődött a' csata, orozlánkint védelmezték magokat a' várbeliek, majd ezek majd a' törökök valának nyertesek, a' vár' falai össze voltak már rontva, 's katonáit is többnyire elvesztette Parlagi, a Jakabhegyiek férfiasan hadakoztak a' szövetségesek mellett, de végre elveszett minden remény a' szabadulásra. Elhagyá tehát Parlagi a' vár' falait Andorral, és két megmaradt rablóival, 's Ilonkához ment. Látván a' várbeli katonák urok viszszavonultát, ők is lassabban kezdettek harczolni, mig végre a' törökök a' várt bévették. Az ostrom alatt egy hadakozó török közelebb érvén a' falhoz egy arczképre akadt, mellyet azonnal felvett. Hah! mi ez? kérdé és szorosabban megvizsgálván, eltette. Ilonka' anyjának képe volt, mellyet mindig nyakán hordozott, 's midőn Parlagi őt elragadta, valamikép elvesztette; mintha uj erőt öntött volna karjaiba azon kép, ugy hadakozott most a' török, és első volt ki a' félholdas zászlót a' falra feltüzte, bevették a' várt, és többektől kisérve berohan a' kastélyba, minden szobát szorgosan kikerestek; egyszer fülébe hat néki egy segitségért kiáltó asszonyi szó, kiséri a' hangot, melly őt egy bezárt vas ajtóhoz vezette, betöré ezt, és mit látott? épen fölemelte tőrét Parlagi, azt Ilonka szivébe verendő; de már későn, még mielőtt e' halálos ütést megtette volna, egy sulyos vágás két felé hasitá fejét, és igy elkövetett gonoszságinak méltó jutalmát elnyeré. A' padlaton egy rejtek ajtót találtak, mellyen el akarta Ilonkát vinni, és mellyen többi czimborái megszabadultak. Ilonka látván hogy el akarja őt hurczolni Parlagi, minden erejét összeszedte az ellenállásra, mert inkább a' török' hatalmában, mint Parlagiéban akart lenni: „halj meg tehát“ igy szól a' gyilkos és tőrét fölemelé, midőn a' berohanó törökök fekete lelkét méltó helyére küldék. Kikeresték minden rejtekeit a' várnak, és ki mihez jutott, elvitte. Ilonka' szabaditója karjába vevé a' megijedt leányt és a' táborba vitte. Jutalmul hogy első volt a' falakon, néki adta a' basa és gazdagon megjutalmazva sátorába vezette.

Lehanyatlott a' nap, és gyászos sötétség boritá el a' vidéket. Csak itt ott szakasztotta félbe

a' csendet egy török csapatnak kiáltása, pirult a' levegő az égő faluk' lángaitól, szóval az egész környék egy borzasztó jelenetet mutatott. Elértek most ketten a' török sátorba, kérte Ilonka, hogy eresztené vissza atyjához. „Ne félj jó leány semmi bajod sem lesz.“ felelt a' török és általadá neki az arczképet, ösméred e ezt? Örömmel telve vevé ki a' török' kezéből és ajkaihoz szoritván sirva fakadt.

„Megenged-e nékem, mond földre terülve a' török, hogy eddig is olly kínos helyezetéből ki nem ragadtam.“ Csudálkozva néz reá Ilonka 's egy szives érzés ébredt föl benne ezen török iránt:

„Ugyan mit engedjek meg néked, holott én várom tőled szabadulásomat?“

„Olly hamar elfelejté tehát Lőrinczét,“ itt nem birt tovább szólni és zokogva csókolta meg hófejér kezét. Ki volna képes Ilonka örömét leirni, melly meghatá, nyakába borult hiv szolgájának, végre kérdezte, hogy jutott legyen ide, a' törökök közé, és hogyan szabaditá meg őt. Lőrincz elkezdé történetét: Midőn azon puskalövés a' földre teritett volna, öntudatomat elvesztettem, fölébredtem nem sokára, az esső szakadt, de a' rémitő dörgés és villámlás már megszünt; fölkeltem nagy nehezen és sebemet tapogattam, mellyet bal arczámon ejtettek, azt, hogy több vér ki ne foljon, kendőmmel bekötöttem, sokáig bolyongtam az erdőben, keresztül ázva, de végre megszünt az esső, és én egy száraz helyre lefeküdtem. Álmamból felvert egy kocsi zörgése, melly egy kis távolságra tőlem elnyargalt, föltekintek és Parlagit láttam meg 's egy magátvédő és mindig a' kocsibul kiugrani akaró leányt, kit azonnal ruhájáról sejditettem hogy ki lehet, de ez mégis bizonytalan, az egészről többet szándékoztam megtudni. Egy két nap mulva már sebem is gyógyulni kezdett, életemet pedig gyümölcsökkel, mellyeket a' pécsi szőlőhegyekben szedtem, tartám meg. Legnagyobb örömömre töltött pisztolyomat nálam találtam. Pécs felé mentem azon reménynyel, hogy ott majd talán uramat megtalálandom, kivel Parlagi várába szándékoztam menni. De már késő volt, uram szomorultan elment haza, Béla Mohácsra, én pedig egy két nap ott maradtam, de sokáig nem volt maradásom, mert két nap mulva már jött a' török, és mindenki hová tudott elszaladt, én is összeszedém magamat és elindultam. A' mecseki hegyek közt tartózkodva akartam vizsgálni Pécsnek leendő ostromát, de fájdalom ostrom nélkül foglaltaték el, elszélyedtek a' törökök mindenfelé prédára, én épen ebédemet ettem egy szőlőben, midőn fölemelt karddal jön egyik felém, kétség kivül hogy véget vessen életemnek, de töltött pisztolyom kisegite a' veszedelemből, és vérétől elboritva rogyott össze. Egészen bekeritve láttam magam a' töröktől, életemet máskép védeni nem tudtam, elvittem a' meghalt törököt egy bokorba, levontam ruháit és felöltöttem, hajamat mennyire lehetett eltitkoltam, beszélni törökül még katona koromban megtanultam, 's igy mint valóságos török a' többi közé eljutottam. Elszéledt rabolni az egész tábor, 's én reménytől táplálva Parlagi vára felé vezettem egy csapatot. Ostromlottuk a' várt erősen, de eleinte lehetetlen volt bevenni, midőn a' basa katonái elérkeztek, akkor dühösebben folytatók a' csatát, megösmértem én azonnal a' zsiványoktól körülvetetett Parlagit (mert bárha sötét volt, de mégis igen jól megnéztem az egyiket a' zsiványok közül az erdőben, ki a' lovakat tartotta, és itt hamar rá ösmértem) 's erőmhöz képest haladék előre. A' basa azon igéretet tette a' katonáknak: hogy ki a' legelső zászlót tüzi fel a' vár falaira, a' prédában válogathat, én anyja mellképét megtaláltam, és semmi kétségem sem volt, hogy itt mint rab fogva van Ilonka, életemet veszélyeztettem, csak hogy első legyek a' falon, és sikerült akaratom. Iparkodtam hogy minél előbb megszabadithassam, minden szobát kifürkésztem', mig végre segedelemérti kiáltása azon helyre vezetett. Jókor jöttem még és e' vén karom megtevé utolsó e'féle vágását.“ Itt elhagyta sorsának leirását Lőrincz, mindkettőn

azon tanácskoztak most, hogyan szabadulhatnának meg ezen veszélyből. Lőrincz elhagyta Ilonkát sátorában, és elment. — Éjfél táján lassan belép, a' még is ébren lévő fogolyhoz, és mind a' ketten az éjtől védve hagyák el a' török tábort. Kiértek egy erdőcskébe, hová már Lőrincz két lovat rendelt, felültek és sebesen elnyargaltak. Szürkülni kezdett a' hajnal, midőn már lovaik is elfárodtak, 's egy faluhoz értek, itt ruhát váltottak, még egy keveset magok pihentek, lovaikat jól tartották és folytaták további utjokat. Elértek Völgyi jószágába, fájdalom! itt minden fel volt dulva, egy erre menő csapat töröktől. Atyjának házát fájdalmasan nézte Ilonka hamujában, mig Lőrincz a' kertbe ment, honnan vigabban jött elő, mintsem bément, mert sok esztendőkig gyüjtött pénzét ott elásta, mellyet ismét megtalált. Volt tehát uti költségök, mellyel életöket fentarthassák. Jól megjegyzék a' tájt, merre Völgyi ment, és mellyet egy visszamaradt alattvalójától meg tudtak, másnap reggel tehát utnak indultak. Eljöttek Balaton tájára, bémentek egy ligetbe, és ott leterültek, minekelőtte utjokat folytatnák „Ilonka, szolitá meg egy kis hallgatás után Lőrincz, innen nem messze van uram barátjának egy vára, jó lesz oda menni még a' nap el nem hagy bennünket.

„De elérünk e oda az éj előtt?

„Reménylem, ha sietünk.

„Tehát iparkodjunk, mond Ilonka. Felültek lovaikra és tovább utaztak, estve felé visszatekint Lőrincz és megszólitja Ilonkát: Nem látja e azon három embert, kik olly sebesen jőnek, mintha bennünket elérni akarnának.“ Várjuk meg őket, talán a' sötétség előtt még elakarnak érni, hogy abban aztán többen legyünk,“ felelt Ilonka, de Lőrincz: Nem kell megvárni, mondá, ki tudja milly szőrű emberek, ugy is eleget sznvedtünk. Gyorsan mentek mindig előre, de fáradt lovaik olly sebesen nem futhatták, hogy a' három emlitetett ember el ne érje őket. Nem mondám meg hogy az, szól már közel érve az első, észrevette Lőrincz, hogy itt alig-ha nem kardjára lesz szükség, leszállott azonnal ő és Ilonka, 's a' földön várták a' jó utitársokat. A' jöttek látták hogy Lőrincz a' harra elkészülve ott áll, mellyért is hogy még könnyebb legyen szándékuk végbevitele, reá lőtt egyik de egy ügyes ugrás által megszabadult, Ilonka mihelyt meglátta az egyik gyilkost azonnal ájultan esett a' fűbe. Lőrincz ügyes lövő csakhamar ledönté egyiket a' lováról, most kardot rántottak, heves volt a vita. Már már fogyott ereje Lőrincznek, midőn két fegyveres ember a' lövésre előbukant a' sürűbül, kettő egy ellen, szól az egyik és holtan terült le mind a' két rabló a' földre. Ilonka magát megszabaditva látván, ismét az öröm erejét visszaadta. A' szabaditók közelebb jöttek és kit látott a' bus leány?! régen keresett atyja volt, ki barátjával a' szőlőből jövén a' két lövés által figyelmesekké tétettek. Ezen találkozási jelenést mindenki képzelő ereje élénkségének hagyom festeni, én ezt nem tehetem. Lőrinczet is megösmérte ura, ki valódi védangyala volt Ilonkának. Béesteledett lassankint és elhagyák a' majd nem szerencsétlen helyet, de előbb megvizsgáltak az utonállókat, kikben a' Jakabhegyi kapitányra, egy társával és Andorra, Parlagának uranál szörnyebb inasára, ösmértek.

BAUMHOLCZER S.

NEGY ERŐSSÉG.

A' MAI VILÁGBÚL.

(Vége.)

II.

Háladatosság.

A' becsületről szóltam a' mult számban, t. i. hogy igen sokat szenved mai világban 's igen elvan hagyatva, de van a' becsületnek mégis egy öröme, melly a' többit felülmulja., 's az? az öntudat. Ő tudja 's érzi magában, hogy ő ki és mi? ösmeri önmagát, 's felleli magában mind azt, mit a' világban hasztalan keres! —

A' becsület' testvére a' *háladatosság*.

„Uram! igy szól egy szegény ember hozzám," hallgasd meg egy szerencsétlen esedező könyörgését, egy olly szegénynek, ki a' sorstul üldöztetve ide oda bolyong. Elhagyatva mindenektül állok a' világban, mint egy magányos csajka a' széles tengeren, a' legkisebb szél ide oda hányja 's felforgatja! Nincs ember, kinek segedelmét várhatnám; nincs ember, ki kezét nyujtaná a' szerencsétlennek, 's megmentene a' kétségbeeséstől, oh uram, légy jó szivü, tekints a' porba fetrengő szegényre, 's nyujts néki alamizsnát. Vagy ha nincs terhedre, végy szolgálatodba, hogy megmenekedjem üldözőimtől; egy szorgalmas, derék, és háladatos emberre számolhatsz! Végy magadhoz nemeslelkü ur, adj szállást, adj enyhet, az Istenre kérlek, tégy velem jót, nem leszek háladatlan! Csak egy falat kenyeret, csak egy rongy ruhát; oh kérlek könyörülj rajtam! szánakozzál a' szegényen, Isten látja nemes tetted, 's ezer áldással jutalmazza!"

Hát ki vagy te jó ember?

„Egy szerencsétlen árva! Szüleim kitagadtak, testvérim gyaláznak; rokonim feledtek, barátim rágalmaznak; ösmerősim utálnak; nemzetem gyülöl, oh Istenem, 's az egész világ megvet! Légy irgalmas! könyörülj rajtam, szánd meg a' szegényt, oh kérlek, hallgasd meg könyörgésem'!

Ki állana ellent e' könyörgésnek? kinek szivét nem inditná meg a' szegény állapotja? ki ne segitne rajta? oh, ki volna olly embertelen, elhagyni őt, a' szegényt?! —

„Ezer köszönet! ezer hála rebegi a' szerencsétlen, ezer hálát mond még egyszer 's kezét összetéve, könyüs szemeit az égre feszíti, 's kebliből egy szent hála emelkedik az ég urához!

Az idő mulik. Egy év elforog, 's a' megmentett egészen boldognak érzi magát. Kötelességét hiven teljesiti.

De egyszerre valami *vágy* támad lelkiben, szüntelen ingerli, feszíti, ostromolja, küzd önmagával, végre kivánságán uralkodni nem tud, vágya — melly most sokkal hatalmasabb — győz, 's ő feledi jóltevőjét, engem meglop, kirabol, 's a' szellők szárnyain útnak indul! ez t. i. a' *háladatosság!!!*

Oh, hány szomorú példát tudnék felhozni, de ti nem igen örömest hallgatjátok ezt, azért legyen elég ez az egy példa, a' háladatosság kitüntésére! Nincs hála, nincs köszönet, vagy mint mondják „jó tettedért jót ne várj." De mi ne azért tegyünk jót, hogy köszönetre várjunk, hanem mivel ez legszebb, legszentebb kötelességünk, melly fizetetlenül nem marad! — Hideg borzalom fut végig testemen, ha vissza gondolok mind azon szomorú tapasztalásokra, mellyeken keresztül mentem, vagy mit láttam és hallottam! De ne éljetek vissza jóltevőtök szivességével, hanem legyetek háladatosak!

III.

Szerelem.

Akár merre megyek, rózsát mindenütt látok, (ha mindjárt festve is). Nincs kert, mellyben rózsa nincs, a' rózsa pedig a' szerelem képe; látni tehát, hogy most legtöbb a' szerelem. — Tehát rózsa a' szerelem jele, de a' rózsa igen hamar kinyil 's lehúl levele. Később egy más bimbó van helyiben 's ezt ismét egy más követi. Igy van a' szerelemmel, ma nékem virit bimbó, holnap másnak!

A' szerelem ollyan mint egy tavali kalendariom, mindent máskép mutat, de mindent hibásan és felforditva: egyszer angyalnak mondja a' leányt, máskor Vénusnak vagy gyöngyvirágnak, pedig egy szó sem igaz belőle.

Csak az kár, hogy a' szerelem igen változó, majd *szeles*, majd igen nagyon is *tüzes*, majd *hideg* a' mint t. i. az idő magával hozza. Szerencse mégis hogy a' szerelem nem *elem* mint a' *tüz*, hanem csak *szer* ez *elem* ellen!!

A' szerelem egy *háló*, mellybe ha bele bonyolódik az ember, soha sem vergődnetik ki. Egy *divatlap*, mig uj, olvassuk, aztán nincs többé érdeke, rá sem nézünk. Egy *halál? harang*, ma nékem harangoznak, 's holnap talán néked.

Azt is mondják hogy a' szerelem *vak*, halálig tagadom: a' szerelem jól lát, mert hogy tudná meg, kinek van több zsebében!!

Nincs könnyebb dolog a' szerelemnél: „ah, csak láthatnam, milly boldog volnék!“ mondám egykor — és láttam: „Ah, csak beszélhetnék vele, milly boldog volnék!“ —'s szólottam vele: „Ah, csak kezét megcsókolhatnám, milly boldog volnék!“ 's meglett; de ez nem elég a' férfi korlátlan kívánságának ki tudna gátot vetni? ah, csak egy csókot kaphatnék, milly boldog volnék! — 's kettőt is kaptam. Jaj ha ez igy megy első nap, más is ezen az uton járhat, nem lányka, te nem kellesz nékem! én futok, mert talán, oh, engedj meg, — csapodár vagy —

Ha pedig mindenkép szolgálatodra vagyok, kedvedet keresem, 's ezer szép szókkal ostromollak 's még sem méltatsz egy pillanatra, még csak rám sem mosolyogsz, 's minden iránt hideg vagy, semmi sem illet meg, akkor azt mondom: „lányka nem ösmered a' szerelmet, mert lelked miveletlen.“

Igy hát mindenkép rosz egy leánynak; ha könnyen csókol azt mondják, csapodár; ha ezer hizelgésekre sem csókol, azt mondják, nem ösmeri a' szent érzést, a' szerelmet. Jól mondá ez értelemben egy ösmeretlen költő e' szavakat:

Csókolsz? nem csókolsz? nem kellesz lányka te nékem;
Mert nem kedvelsz igy — mert csapodár vagy amugy.

Persze hogy ez csupa rágalom! e' költő alkalmasint megunta kedvesét, hogy illy vagdalkozást mondott ellene, vagy is inkább két águ horgot vetett elébe; ha egyikből kiszabadul, a' másikán felakad. Én pedig, mert kegyeteket, szép kis és nagy asszonyaim, védni mindig a' legszebb cselekedet, megfordítom a' dolgot 's azt mondom: csókolsz lányka? igen? ugy téged imádlak, mert szeretsz, nem csókolsz? (legalább mások előtt,) ugy is csak téged imádlak, mert szemérmes vagy.

Igen sokféle most a' szerelem, ki tudná azt mind előszámlálni? Leginkább hármat jegyeztem meg t. i. az *első* ifiu szerelmet; melly mint a' rohanó sebes ár, mindent magával vinne, és tüzes mint Aethna keble. Második szerelem, mikor megházasodik az ember, ez is igen jeles! — A' harmadik pedig a' *tiltott* szerelem, melly csábító, és az embert a' jó ösvényrül édességivel eltántoritja!

IV.

Barátság.

Hajdan jobb kezét nyujtá az ember barátjának, mi annyit tett: „semmi veszélyben sem hagylak el.“ Az igaz hogy most is igen sokan nyujtják kezüket 's azt mondják *‚édes barátom‘*, azonban mégis szépen a' sárban hagyják! akkor senki sincs, ki kezét nyujtaná!

A' barátság nem egyéb mint egy *tárcza*, sohasem nézik azt milly ócska, kopott, rongyos, régi vagy formátlan, mig van benne pénz, olly kedves az, hogy magában nem hagyjuk a' világért sem. Örizzük, oltaltalmazzuk a' legkisebb szél ellen is. Mindig magunkkal hordjuk. Ha pedig *üres*, jaj biz akkor elmaradhat, rá sem nézünk!

Hasonlit egy dalszinészhez, mig jól, tisztán, énekel, tapsolunk, verseket, koszorukát hányunk neki, ha pedig hangját elveszti, vagy megöregszik, fel sem vesszük!!!

Egy téli vas kályhához is szeretném hasonlitani, mig meleg csak hozzá simulunk, bár milly fekete is, nyárban pedig — a' szobában sem szenvedjük.

Minthogy most a' barátság is olly sokféle, könnyen lehet rá szert tenni; de igazi barátságra szert tenni, igazira? ez még nagyobb feladat mint egy jó feleséget találni! mert az igazi barátság most olly ritka mint a' *fekete rózsa!* 's honnét lehet ezt megfejteni? — nem egyeznek meg a' gondolkozásban, érzésben, és magaviseletben 'stb. De nincs kedvem illy szomorú dolgokrúl beszélni mert — — — ti nem szeretitek azt hallgatni.

* * *

No, ez volt a' négy *erösség*, miről azt mondám, hogy hajdanában sem pénzzel sem szép szavakkal, sem erővel megvenni nem lehetett, mellyeknek most fájdalom, csak romjai vannak!

Én elmondám a' magamét, mit itél uram?
Egy kis igaz van benne.

Van? én pedig ezt kerültem, mert azt mondják, „*szólj igazat betörik a' fejed*" én eleget töröm fejem, azért nem igen szeretném ha más is törögetné, 's épen ez az oka, hogy példákban és csupa hasonlatosságokban beszéltem, ne hogy valaki jó akaróim közül magára vegye, vagy ösmerősim magukra értsék! DOMJÁN.

FURCSASÁGOK.

I.

Szerződés koszt felett.

* * *

A' szerződés' külsején:

Contractus
Cum Dno X* X* super victu
ddo 12ae Decembris 1821 usque
Decembris 12am Anno 1822 initus.

* * *

A' szerződés' tartalma:

Alább irtt per Praesentes bizonyitom, és elesmerem, hogy én nemzetes X* X* mgos K-házi uradalom pustai Ispányával (Feleségem egygyet értése mellett) megegyeztem mai alább meg irtt napon az Koszta felől e' képpen:

1ször Tekéntvén az eő fiatalságát, és most kezdendő gazdálkodását, mint szegény legénynek; fel fogadtam őtet kérésére minden hónapra 10 azaz: Tiz forintokér V. Cz. melly esztendeig tészen 120 forintokat, olly megegyezésel, hogy bort nem adok sem délbe, sem estve vatsorához, sem pedig regvel egyebet a' mint magam eszem, azzal ő is meg elégedni tartozik.

2szor Az fellebb ki tett Summához nem értetődik az mosás, melly külön van felvéve 's egyezve 20 frt. V. Cz. és egy ölfa esztendőre.

3szor A' Kosztosoknál szokásba lévő háromszori egy hétbe adandó pecsenye itt cessál, 's elmarad, hanem a' mi az asztalra adatik, azzal megelégedve légyen feljebb emlitett ur, mind az által a' marhahús-leves mikor csak lehetséges lehet, és telik el nem fog mulni, de ha az nem, legalább másféle *melegitő-leves* étel fog lenni helyette. Sign. K-háza die 12a Decembris 1821. N. N.

Ispány.

II.

Egy kőműves levele a' mérnökhöz:

* * *

A' levél tartalma:

Én P-r Ferencz.

V. Cz. Földmérőre T. B—a urnak kezire irom; mivel hogy én nem Földmérő vagyok! hanem Ahidekturás, tehát arra instalom az B—a urat, hogy méltoztasson vélem az lap mértékre vagy pedig az quadrat ölre mélsége vagy pedik magasága vagy elterjeztet ölre számot venni, nem ugy mint maga számitása hanem $^{6}/_{216}$ hanem kubik. Tehát ara istrálom az Tekintetes Fölt-mérő urat, hogy az Ahidekturába ne méltoztasson keveredni: a' mit az ember nem tanult abba ne avassa magát.

Signatum S—r—s 3 augustus anno 1837

P—r Ferenz
ahidecturás.

NÉPDAL.

Vedd-el én istenem
Rózám' zsémbes anyját;
Hogy ne üzze vélem
Kényelmi játékát. —

Most meg már midőn nagy
És szerelmes vagyok,
Midőn egy kis csókért
Majd hogy meg nem halok.

Mikor kicsin voltam
Azért haragvék rám:
Ha önparancsára
Lányát nem csókolám.

Azért haragszik rám:
Mert ön tilalmára,
Ezer csókot hintek
Szép lánya' ajkára.

Vedd-el vedd istenem!
Rózám' zsémbes anyját;
Hogy ne üzze vélem
Kényelmi játékát.

SRJ.

ALÁIRÁSI FELSZÓLITÁS

A' MAGYAR SZINÉSZET' BARÁTIHOZ.

Miután fővárosunk közepett a' magyar színház megnyittatott, a' legélénkebb részvéttel kisérte a' helybeli és vidéki közönség annak további előlhaladását, 's minden hazafit örömre buzditó vonzalommal vett állapotja felől minden tudositást, mellyhez juthata. Még ama' nagy csapás mellett is, melly a' legközelebbi vizáradás által Budpestet érte, több felől hallatszék szó és kérdés: mi lön 's mi lesz már most a' magyar színház' állapotja? 'S ha, midőn egy közveszély az elméket egészen elfoglalja, még akkor is figyelmet látni a' nemzetnél a' sok felé megoszlott érdekek' özönében ez egyes tárgy iránt: akkor biztosan elmondhatni 's hihetni, hogy a' nemzetben a' részvét 's vonzalom a' középponti jétékszín iránt csakugyan nagy, 's hogy azt diszleni és virágozni látni csakugyan mindennek szivén fekszik.

Köz tudomásra esett *Bajza József* volt színigazgató urnak az Athenaeumban közlött hivatalos jelentéséből, hogy „az árvíz a' pesti magyar színházban is nem csekély kárt okozott;" melly károk' pótlására minden távol hazafinak sietni annál inkább kötelessége, minthogy pesti hirlapjaink az árvíz óta a' látogatók' számának tetemes csökkenéséről panaszkodnak. 'S kinek ne fekünnék mélyen szivén, hogy hazánkban, de kivált annak középponti városában, a' színészet virágoztassék, virágzó állapotja minél erősebb lábra helyeztessék?

E' szembontbul indulván ki, szerencsés valék a' drámai litteraturában elsőrendű néhány iróinkat egy játékszini Almanach' létre hozására megnyerni, melly

BUDA

játékszini zsebkönyv

1839re.

czím alatt folyó évi novemberi pesti vásárra fog megjelenni, 12edrétben, finom velin papiroson egy arczképpel; 's 12—14 ívnyi terjedtségben legalább négy eredeti 's egészen új szinművet foglaland magában. 'S hogy e' kitüzött czél előmozditására minél többen járulhassanak, az igy előállitandó zsebkönyv' ára *két ezüst forintra* határoztatik.

A' vállalathoz járulandó munkatársak:

Horváth Cyrill, magyar tudós társ. rendes tag,
Csató Pál, m. t. t. levelező tag,
Gaal József, m. t. t. levelező tag,
és ***glulirt*** lesznek.

E' zsebkönyv' minden tiszta jövedelme az előállitási költségek' levonása után a' pesti magyar színház' vizár okozta károinak födözésére van szentelve. — Teljes okom van reményleni, hogy e' vállalat czélszerűsége' következtében buzgó pártoltatást nyerend; minthogy azonban az ügy maga olly gazdaságos velebánást kiván, miszerint a' felesleges példányok' nyomtatása csak károkozó lehetne, hogy e' részben némi határozott számot előlegesen tudhassak, ezennel *aláirásra* hivom meg mind azon pártolóit a' magyar színészetnek, kik iránttai segélynyujtásukat ez után megtenni czélszerünek lelendik. Minthogy pedig magyar színészetünknek sőt középponti színházunknak is a' t. t. megyék és más törvényhatóságok voltak eddig is legfőbb pártolói 's előmozditói, az *aláirási ivek'* megnyitására és buzgó kezelésére bátor vagyok a' két hazában lévő megyei, széki 's egyéb törvényhatósági *jegyzői hivatalokat,* egyszersmind, tizedik példány jutalom-ajánlás mellett, minden hiteles könyvkereskedőt, felszólitni.

Ez aláirási ivek' beküldése folyó évi auguszt. utolsó napjáig váratik; mellyeket *Pesten a' Rajzolatok', Regélő-Honmüvész'* és *Természet' szerkesztőségei* fogadandnak el.

A' t. cz. aláirok' nevei nyomtatásban fognak a' nagy érdemü közönségnek számon adatni. — E' felszólitásnak, bővebb köztudomásra juttatása végett, lapjaikba iktatására bizodalmasan kérem a' t. t. szerkesztőségeket.

Pesten, juniusban 1838.

Hazucha Ferencz.

DIVATKÉP XXIV.

Párisi divatviseletek, az ülő hölgyé himzett foulard, az állóé chinai selyemszövetbül; rizsszalma kalapok.

HIR- 'S DIVATLAP.

PESTI HIREK.

1.) Azon jelentés mellett mutatván bé ez alkalommal tiszteletbeli Fő-jegyző Nyáry Pál 251 frt. 38 kr. hogy azok a' folyó hónap 2án a' megyeház nagyobb termében Frankenburg Adolf által tartatott humoristikai felolvasás' tiszta jövedelméből maradtak fenn, 's minthogy czélul a' Pest vármegyei viz által károsult lakosok felsegítése volt kitűzve, Nádor Ispán Ő császári királyi Fő Herczegsége, ezen megye' örökös Fő-Ispánja, kinek mindenre kiható gondoskodása már eddig is annyiakat ragada ki a' kétségbeesés örvényéből, 's jóltevő keze a' megnyugvás reményteljes partjára vezetett, itt is első lévén az ügy pártolásában fenséges személye részéről 100 pengő forintot méltóztatott e' czélra Dubraviczky Simon első Al-Ispányhoz kegyelmesen küldeni; a' bemutatott summa gyűlésen jelen volt Ketse Péter levéltárnoknak, mint a' víz által károsultak részére összegyült adakozások gondviselőjének átadatott, egyébiránt teljes mértékben méltányolván az egybegyült Rendek Frankenburg Adolf dicséretes tettét, mi szerint semmi más, mint egyedül a' nyomorultak segitésére keblében égő nemes vágy' kielégítése ösztönétől lelkesitve, semmit el nem mulasztott, mi a' fentebb érintett előadást érdekessé teheté, ebbeli emberbaráti törekvése jegyző-könyvbe iktattatni, 's a' rendek avvali megelégedése a' jegyző-könyvi kivonat közlése mellett véle tudatni rendeltetett.

Kiadta Nyáry Pál,
főjegyző.

2.) Magyar színház. Mult lapunkban emlitett „Normát" — hihető Schodelné asszonyságot gyöngélgekedő egéssége gátolván, Déryné asz. adá. Az elet' majd minden, de főkép a' szinnüvészet' pályáján, vannak nevezetességek, mellyek bizonyos korszakig fényben tartják 's tarthatják magokat; de mikor a' művész e' diadal korszakát már túl élni látszatik, az élet practikai tapintatához tartozik, a' szerény visszavonultságban éldelni a' már szerzett érdemnek nem örömtelen öntudatát, 's tán mondhatni, e' nagy világ' nagy játékasztalán ezentul nem koczkáztatni a' már kivívott nevet vagy érdemet. Déryné assz.-nak megvannak érdemei; ő volt az első magyar dalszinészsné, ő törte meg e' szép de rögös pályát 's ez olly érdem, mellyet kétségen kivül az egész nemzet elismer 's mindnyájan méltányolunk: de a' magyar dalszinészetnek szebb korszaka kezd feltünni, 's most már mi megnyugodva szerzett érdemeinken hagyjuk a' hirnév, a' dicsőség' megkisértését azokra, kiket lelkesitő geniusok magosan hordoz. Nem akarunk mi Déryné assz. eddig szerzett érdemeiből legkisebbet is levonni 's ugy hiszük, tiszteletből eredt baráti nézetünket tán ő maga is méltányolni fogja, 's elhiszi, hagy hasonló szerepekben mint Norma, gyakran szerencsét kisérteni, annyi volna, mint érdemeinkből mindig egy keveset feláldozni, vagy levonni akarni. — A' „művésznek igazi barátja, ki igazat mond neki," 's most már kérjük is szineszeinket, e' mondatot sohase tévesszék el szemügy elől.— Jun. 21kén „Máty ás király Moldvában" szinjáték 4 flvsban. Irta Weidman, forditotta, literaturánk zsengéjében, a' magának olly sok szép érdemet szerzett Czövek István. Egy tisztes, egésséges régi darab; egyszerü fonadéka; méltóságos menete 's kivitele; nem bélyegzi azt az ujabb dramaturgiai métely, apát ön leányával, testvért lánytestvérrel, testvért a' testvér hitvesével, mértetlen agygyal és kezekkel, undorító 's visszaborzasztó viszonyokba hozni. A' játék kerekdedségét csak egy jelenet zavarta, melly kissé későn történt. Illy hibáktól őrizkedjenek szinészeink.

Figyelmeztetés.

A' n. é. Közönséget „**Rajzolatink**" iránt előfizetési félhivásunkra utalva, bátorkodunk itt kérelmesen figyelmeztetni, hogy lapjainkért. a' jövő juliustól kezdendő uj félévre az előfizetési díjt, illető czimmel együtt, országos sokadalmi 's egyéb alkalmakkal legbiztosban küldhetni a' szerkesztőséghöz, Sebestyén- vagy a' kigyó-utczába is egyiránt átjáró Sebástiány-házba 390d. szám alatt.

A' „**Rajzolatok**" félévi ára divatképekkel 's nemzeti-képtárral postán **6** pengő frt., helyben **5** frt. pengő; képeknélkül **1** peng. forinttal jutalmasb.

Uj előfizetőinknek, korunk' legnagyobb művésze, Szentpétery ezüstművesünk' finom rézmetszetü 's a' vizárból a' pesti várospiacz térképével, ingyen szolgálandunk.

Szerkeszti Munkácsy.

NYOMATIK LANDERER BÉTUIVEL.

Pest
Junius 28kán
1838.
51dik szám.

RAJZOLATOK
A'
TÁRSAS ÉLET
ÉS
DIVATVILÁGBÓL.

Megjelen e' divatujság hetenkint 2szer. Helyben félévi dija 4 frt., egész évi 8 frt. Postán 5 fr. és 10 fr. pengő.

Előfizethetni Kigyó-utczában Sebastiány házban 390ik szám alatt. És minden cs. kir. posta hivatalnál.

Negyedik év'

Szent a' Törvény! szent a' Béke!
Ez legyen Hazánknak éke.

Első fele.

PÁLYA-KÉP.

Midőn még fürge kis
Gyermekcse voltam én,
Bú, 's gond nem ültenek
Évimnek reggelén,
Kevést ohajta e'
Szív' tiszta érzete,
'S minden csekély öröm
Forrón meglephete.
Midőn nem ösmerék
Szerelmi vágyakat,
A' bú' komor szinét
'S leány-hatalmakat,
Keblem még olly derült
Volt és elégedett,
Miként a' tiszta ég
'S csak egy angyal lehet.

De multak napjaim
'S a' szép idő lefolyt,
Leélve olly hamar
A' boldog évü kort.
Megláttam a' leányt,
Az égszinü szemet,
'S keblembe' felhevült
Egy édes érezet,
Hő édent képzelék
A' bibor ajkakon,
Szemén fénycsillagot
Mosolygó hajnalon, —
Még végre nyughatám
Lánykámnak menny-ölén,
És ismét olly derült
Olly boldog voltam én!

(1838.)

Szép évek tüntek el
'S lehunytak vágyaim,
Elszenderülve még
Dicsőbbek álmain;
Olly édes boldogúl
Egy szebb kort élve-át
Nem zengtem a' kebelt
'S a' lányka' szöghaját,
Szivemböl a' szerel'm
Érzése már kihalt,
'S kezdém feledni az
Édes szerelmi dalt;
Bennem nemesbre gyúlt
A' férfi érezet,
Elérni vágytam a'
Dicső hirt és nevet.

Mikint a' rengeteg
Terén hervadt fü-szál
Éltem magányosan
Most 's elhagyatva áll.
Őszek már fürteim
Kidúlva e' kebel;
Zajongó egykoron
'S heves érzelmivel.
'S csak egyért esdek én
Elaggott ősz öreg,
Remegve térdeken
Honom' nemtőjinek:
Te, a' kinek szivem
'S éltem feláldozám,
Örökre földerülj
'S légy boldog — ôh Hazám!

BERCZYTÓL.

VÁSÁRFIA.

Nékem is hozott a' medárdi elővásár valamit, nem ugyan külföldről finom szövetet, hanem kellemes divatot az ártatlanság' honából, — a' szép Betit. Épen asztalomnál ülék, azt számítandó, és pedig pontosabban mint egy uzsorás 25 forint két órai kamatját, valljon egy szerelmes lányka, ha minden perczben harmadfelet, azaz ugy sohajt, hogy a' harmadik sohajtás felén múlik el a' percz, két év, három hó, négy hét, öt nap, hét óra, tizenkét percz alatt mennyit sohajthat, midőn R** barátom a' kellemes hírrel toppan bé, hogy Beti itt van, 's ez okozá, hogy fentebbi számításom végre nem hajthatván, a' nyájas olvasónét, ha csak saját tapasztalása segédűl nem szolgál, bizonytalanságban kénytetem hagyni. Fekete frak, fehér nadrag, atlasz mellény, harisnya 's czipe és ah az a' hódoltató szemüveg, mellynek sokszor alatta kell néznünk, ha a' tárgyat tisztán akarjuk látni. Egy óra múlva az örvendetes hír után ez öltözetben fogott láthatni, nyájas olvasóném a' szép Betihez indulandót, 's hol van szálva kérdém R** barátomat? „Azt nem tudom" lőn válasza, én a' Váczi-utczán találám. Bajos lesz ugyan, gondolám, a' vendégházakat sorra járnom, de mit nem tesz az ember egy szép leányért! azonban először minden esetre a' Váczi-utcza fele indulék, hol a' különbféle drága árúczikkek szemlélése, ide értvén az ott seregleni szokott szépnemet is, legfenségesb éleményt szolgáltat szemünknek, 's a' divatnak, minden mellettem ellebegő szép kalapja alá tekinteni: most kettőzött szorgalommal hódolék. Figyelmesben, mint Thales a' nagy ég tüzeit, vizsgálék minden bóltot, de a' párizsi leánynál a' magyart; a' szép magyarnénál a' szebbet; 's a' magyar királynénál szívem királynéját hiában keresstem; 's szinte kétségbeesés közt indulék Amorhoz, (nb. párizsi-leány, szép magyárné, magyar királyné, Amor, bóltok a' váczi-utczában) de ez is a' kegyetlen, bár nála számos szépek sereglettek, azt, ki iránt keblem lángra gyúladt, nem tudá e' kebelnek visszaadni.

Testben lélekben bádjattan tértem szállásomra, 's délután kettőzött szorgalommal kezdém újra vizsgálódásomat folytatni, most azonban a' vendégházakat följárni vala szándékom, jó szerencsém legelőször is a' két oroszlányhoz vezetett, 's alig menék be a' kapun, mindjárt meglátám Jancsit az ügyes kocsist, ki a' farsang utóján egy negyed óra alatt kétszer borított fel. „Ki van ide ben?" kérdém Jancsit. „Hát a' téns asszony, meg a' kisasszony a' vőlegénnyel együt." válaszolt Jancsi. Én e' szóra „vőlegény" majd sárgaságba estem, 's csak Jancsi ezen szavaira „hej derék menyecskét hozunk ám a' házhoz" jöttem magamhoz, megtudván hogy vőlegény a' szép Beti bátyja, „mellyik szobában vagynak?" „ott a' garádics mellett; de most nincsenek ide haza 's csak késő estve is fognak megjőni, mert nem is tudom mit mondott a' tens asszony, hogy estvére hova mennek." Azon végtelen örömöt, melly ekkor meghata lerajzolni, 's e' rajzolatnak a' Rajzolatokban lapjai szűk volta miatt helyt adni lehetetlen, azért szép olvasónémat képzeletére vagyok bátor utasitni, — remélvén hogy egy régen ohajtott kedves tárgy feltalálásán származni szokott édes érzet előtte nem egészen ismeretlen.

Estve színházba indulék, jól tudván hogy Jancsi „nem tudom mije" bizonyosan a' színház leend. Épen Beatrice adatott, a' páholyok 's földszinti zártszékek jó eleve el valának kapkodva; minden páholy 's zártszék nyitogató tántoríthatlan hűséget esküdt bankótartomnak, hogy azon esetre, ha egy kellemes teremtést, kinek holló haja, nefelejts szeme, hattyúnyaka, hó keze, harmat gyengeséggel, feselni alig kezdő rózsabimbó szájacskája van, lát: hol létét tudtomra adandja. — E' rendelést téve, magam a' pénztár előtt, minthogy száz arany épen csak kilenczvenkilencz hijával, 's az is váltóczédulában vólt zsebemben, nem annyira sétalék mint csak járkálék, gondosan nézegetvén a' jövőmenőket, egy óra mulva a' földszinti 's első emeleti páholy, ugy szinte földszinti zártszéknyitogatók egyszerre rohannak rám, mindenik azon

álitással, hogy csak őt kivessem. Na gondolám, az omne trinum most bizonyosan nem perfectum 's kis tusa után, a' kijelelt földszinti páholyba menék, lassan tárám föl az ajtót, mellynek épen háttal két nő 's egy férfi voltak, lábújhegyen tipegék előre, hogy annál véletlenebb legyen a' meglepés, hirtelen kezet csókolok, 's ekkor egy „az istenért" kiáltást hallék, melly hang előttem egészen ismeretlen volt. Látván itten' tévedesemet, kirohantam 's hanyat homlok, kövön 's támaszon keresztül néhány felbukás után egyenesen haza jöttem. Minél tovább érjük el ohajtásunk tárgyát, annál forróbb vágyunk utánna, 's e' szülte nyugtalanságom okozá: hogy álom kerülte szemeimet, 's azon bóldogitó érzetek közt kelék föl reggel, hogy mit tegnap sok fáradság után nem éldelheték, ma húsz lépéssel, mert szállásom 's a' kétoroszlány közti távolság épen ennyi, elérni szerencsés lehetek, 's azon csalhatlan igazság érzésével, hogy legjobb mindent idejére várni, menék az emlitett vendégházhoz 's egyenesen a' tudva lévő szobába; de ez már zárva volt, 's mint megértém, a' kedves leányka reggel jókor haza fele indúlt, én és csalt reményem keserű érzései közt haza jövék 's bánatomban ez elbeszélést irám.

VARGA.

DÖHLER.

E' művész felöl, kit egy pár év előtt Pest' teremeiben is volt alkalmunk csudálni, egyik küiföldi lap következőket mond: *Hanover-Square-Roomsban* egy előkelő kitünő társaság mellett különösen sok elsőrendü művész jelent meg, mert minthogy a' párisi lapok *Lisztt*el és *Thalberg*gel hasonliták őt, a' várakozás a' legnagyobb fokra hágott. Fölléptekor örömmel fogadtatott. Ifjui termete és elmés arczulata, mellynek vonásai németek, kifejezése pedig olasz, egész igénytelen viseletével együtt lazonnal mindent lekötelezett maga iránt, 's az első hangok, melyeket hallánk, már mutaták, hogy a' zongorán nem mindennapi lélek uralkodik. Muzsikájának charaktere a' classicai mestert hirdeté, pompás tónusa a' tökéletes mester' biztosságát, 's az eredetiség a' szerzésben és előadásban teljesen szétüzé a' kétkedők' minden előítéleteit, 's *Döhler* csudáltan álla ott, mint korának egyik legnagyobb zongorajátszója. Diadala nagy volt 's gyorsan jutott hozzá 's csak *Thalberg*' fényes győzelmeivel hasonlitható. Donizetti „Anna Bolena" operájának „Vivi tu" ösmert themája felett kimerithetlen volt. Majd a' baszusban lehete azt hallani, majd, mintha három különféle kéz játszanék egyszerre, mig a' jobkéz csudateljes arpeggiokban futkozott a' billentyűkön. Hasonlón a' *Thalberg*éhez, *Döhler*' játéka is a' hangnemek roppant különfélesége által charakterizáltatik. Az átmenetek olly gyakoriak, hogy a' hallgató egészen zavarba jő, — 's mielőtt a' *Hogyan* és *Miért* felöl számát adhatna magának, uj chromaticai menetek és kitérések csapják meg füleit. Hüvelykének és kisujának használása, valamint keze' keresztbe tétele, *Döhler*nél is egészen ujnak látszik előttünk és saját találmánynak. — Játéka' hatásárol mást nem mondhatni, mint hogy az a' „*La Scala*"hoz méltó furorét szült. Ő is, nagy vágytársa és barátja *Thalberg* szerint, hangászkar-kiséret nélkül játszott 's a' műértök egyhangulag magasztalák őt az elragadt közönséggel.

BAREGESI FÜRDŐ.

A' pyrenaeák azon fölséges hegyek, mellyek Sapnyol- és Franeziaország közt egy természetes határszélt képeznek. Az atlanti tenger hullámai a' biscayai Baitól éjszaknyugati lejtőjük felé tolulnak, mellyek nyolcz mérföldnél messzebb igen festőileg hímezik a' partokat, innen a' halomesoportok délnyugati irányt vesznek, általában egész huszonöt mérföldig mindig nőve 's miután az egész országon több mint ötven mérföldig átfutottak, a' középföldi tenger' partján végződnek.

E' nagy hegyvidéket számtalan egyenetlen magosságu csúcsok lepik, mellyek terjedelmes síkokat viselnek vállaikon 's itt-ott kiterjedt és különös szépségü tavakat foglalnak magokban. Távolból csupa szögletekből álló körületet mutatnak és egyforma setétes kékes szint, ugy hogy idegenek gyakran azon gondolatra jőnek, hogy a' — négy vagy öt napi járásra eső hegyeket — kevés óra alatt elérhetni.

A' franczia oldalon egyesült körületeikben némileg kerekded alakot mutatnak, a' legnagyobb csúcsok ez iv' hegyét teszik, mig a' kisebbek mind két oldalrol lassankint kicsinyednek, mig egészen eltünnek szem elöl. A' legnagyobb csúcsokat örök hó födözi. A' dombok' és halmok' különböző távolsága 's a' síkságok' különféle lejtősége légmérsékleti különségeket okoznak, mellyek, a' mint hideg vagy szelid charakterüek, — borzasztó pusztaságnak vagy meztelenségnek, avagy virágzó szépségnek és gazdagságnak jeleneteivel kinálkoznak. — A' magosabb hegyeken a' skót fenyvek, elszórt rendetlen csoportokban, 6500 lábnyi magosságra mennek. — Ezeken a' nyomoru közönséges fenyü terjesztgeti szét elágazó galyait a' szélvészdulta mészkövek felett. Még felebb, 8000 lábnyira a' tengeren felül, a' *ranunculus parnastifolius*, *saxifraga groenlandica* és az *artemisia rupestris* nyulonganak ki hellyel közzel a' mohlepte szirtekből; végre Perdu hegy' legmagosabb csúcsain, olly szirtlapokon, mellyek sokkal simábbak és résintebbek, sem hogy a' havat soká fentarthassák, a' *cerastium albinum* és a' rózsavirágu *aretia alpina* verik vékony finom gyökereiket a' kőbe 's virágaikat az alattok elterjedő hófödélre bocsátják.

Ollykor ollykor magas csúcsokra is jut a' vándor, hol pusztaságnál és meztelenségnél egyéb nem uralkodik 's hol az örök egyformaságot legfelebb egy véletlen mocsok a' szirtkövön szakasztja félbe. — De e' pusztaságokat sem akará a' természet laktalanul hagyni, itt lakozik szirti barlangokban a' pyrenaei medve 's az aranysas.

Egészen különböznek e' hideg vad jelenetektöl azok, mellyeket az éjszaki és nyugati sikok mutatnak. Itt az izmos földmüvelőnek gyakran derék épületeit a' szőlő és olajfa gazdagon környezi, 's a' *vad* kertben a' czukornád, kávéfa, mandula, füge, narancs 'stb. egész bujaságban és erőben tenyésznek. Juhnyájak legelnek a' tavak' közelében 's éjjelre védhelyet kapnak a' pálma' széles levelei alatt; kecskék, kis ökrök és tarkán szerszámozott öszvérek fejezik be a' vidék nomadi charakterét.

Ut e' hegyen egyik országból a' másikba öt van; a' három fő ut közül egyik Sz. Sebestyéntől Sz. Jean de Luzbe; a' másik Pampelonától Sz. Jean de Luzbe 's a' harmadik Jonquieratol Perpignamba vezet.

Barége szép városkája a' Pyrenaeákban fekszik. Különös hírben van meleg gyógyerejü fürdői miatt, valamint fekvésének kitünő szépsége miatt is 's nyári hónapokban gyakran látogattatik. — Vizének hévmérséke 73tol 139ig megy *Fahrenheit* szerint és kénhydrogengazt foglal magában kevés natrummal, egy kis konyhasót 's igen csekély mennyiségü nyálkás anyagot, 's mint mondják, altesti fájdalmakban, hólyagszenvedésekben és fájdalmatlan daganatokban igen jó szolgálatokat tesz.

A' városban van egy kis franczia őrsereg 's ezek egyetlen lakosi a' téli időben, midőn minden birtokos és vendég elhagyja lakhelyét; — ekkor a' medve sétálgat az utczákon, 's ezt különöson éjjel egészen bántatlanul tenné, ha a' nagy komondoroknak, mellyek a' pyrenaeákban otthonosak, szemessége 's bátorsága abban nem akadályoznák.

A' CSUDÁLKOZÓHOZ.

Ne csudáld az ifjut
Lányka! olly korán
Mért komor, busongó,
Mért olly halovány?

Szenvedő kebelnek
Nincs vigalma itt,
Túl e' földi léten
Úzi álmait.

GURDÉLYI ENDRE.

HIRLAPI FURCSASÁGOK.

I.

Bizonyos N. I. a' Jelenkorban (50d. sz.) közlött hosszu „budapesti napló"jában többi közt azt mondja, hogy Szigligeti' *Gyázvitézeinek* másodszori adatásukkor a' nézők' száma bizonyosan nagyobb leende, ha a' játékszíni lapon olvasható lett volna, hogy a' jövedelem' egy része a' szerző' jutalma, mert midőn Vörösmarti „Marót bán"ja adaték, többtül lehete hallani e' szókat: „Márha a' jövedelem' egy része a' *szózat'* dalnokáé, ugy csakugyan véteknek tartanám az elmaradást." Helyes tehát az előbbi igazgatóságtól bevett szokás, 'stb. Jámbor lelkü N. I.! láttad e' két szemeddel, hogy a' szózat' dalnokának Marótjába, mind a' mellett, hogy a' czédulán olvasható volt: „a' jövedelem' egy része a' szerző' jutalma," mégis olly kevés számmal mentek' a' nézők? holott akkor jó idő volt, a' Gyászvitézek' második adatásakor pedig eső? Tudod e azt, hogy illy kéregetéseket a' czédulára feliratni vagy róla elhagyni, nem az igazgatóság' dolga, mert az azt bizonyosan akármelly irónak megteendi, ki illy furcsa fogásokkal akar látogatókat előkiáltozni? Hallottál e valaha illy okoskodást: Ez a' csizmadia nekem jó sarut vart, véteknek tartanám nála köpenyeget nem csináltatni? mert a' lyrát és drámát egy tehetségtől várni, szinte annyi mint a' sarut és köpenyeget egy müvestől. Vörösmartitól pedig már több practicum argumentumot nem kivánunk annak bebizonyitására, hogy ő tőle a' szinpadra soha egy türhető drámát sem várhatni. Hátha már most valakinek tetszeni fog a' fentebbi mondat szerint igy okoskodni: „Már ha a' *szózat'* dalnoka is illy drámát ir, mit várjak akkor N. I. tól?" — 'S ez okoskodás szerint darabodba, mellyet ne tán irandasz, el nem megy, mind a' mellett, hogy igen csekély tehetség szükséges rá, Vörösmartiénál jobb szinművet irnod? — Ekkor nem a' névkitétel lesz e oka a' közönség' elmaradásának? Ugy hiszem, jámbor barátom! ha a' szinmű jó, nem szüséges oda semmi kéregetés; ha pedig rosz, hasztalan ott minden kéregetés. — A' ki pedig a' szózat' dalnokát, mint szózat' dalnokát becsüli, hihetőleg lesz annak annyi jártossága szinészetünk dolgában is, hogy az irónak szokott jutalmaztatási módját tudja; mert sok helyen és többször elmondatott már, hogy a' jutalom számára a' három első előadásból jár ki. *†*

II.

Az „Athenaeum' krónikája" (50ddik szám) azt mondja egy magyarra forditott bohózatról (‚Ismeretség a' város-erdőcskében 's a' t.') hogy *‚épen olly sületlenség mint a' Garabonczás diák.'* — Oh, ti krónikások! nektek ajándékozom a' „Garabonczás diákot," ha sületlen, süssétek meg; vagy ha ezt nem akarjátok, süssetek ki már egy olly darabot, melly *öt esztendeig tartsa magát a' szinpadon* 's melly legalább *10—15 ezer forint* tiszta hasznot szerezzen annak.

Szól tovább a' krónika: illy bohózat irásához, probálja meg akárki, *igen kevés ész kell.* Szép; *de ha az ember illyet sem ir, ahhoz mennyi ész kell?* — Ahhoz tehát hogy olly darabot irjon valaki, melly tartsa magát a' szinpadon, *ahhoz nem kell ész;* de ahhoz, hogy olly darabot irjon valaki, melly megbukjék a' szinpadon, *ahhoz ész kell.* Ez is szép.

Most jön a' legszebbike. Ahhoz hogy egy színműben olly jelenetet gondoljon ki valaki, mellyben a' fegyverteremben egy ifju magára öltsön egy fegyveröltözetet 's abban kihallgassa az összeesküvőket, mint azt kigondolá *„Párviadal"* czimü szomorújátékában *Hazucha, ahhoz nem kell ész;* de ahhoz, hogy az ember drámabiró legyen és másnak ezen gondolatját eltulajdonitsa, azaz: hogy az ember a' *„macsói bánt"* hasonló fegyverteremben, hasonló fegyveröltözetbe öltöztesse, hogy hűtlen hitvese szerelmeskedését kihallgassa, — már *ahhoz ész kell!* — Practica est multiplex, qui non scit, est simplex. — Ugyan ti, kik részrehajlatlan férfiaknak, kik illedelemtől korlátolt iróknak nevezitek magatokat, mutassatok már egyetlen egy tettet, hozzatok fel egyetlen egy documentált adatot ellenünk, kik az igaz, a' szent ügy mellett vivunk, és akkor haggyán, követeljétek az egész Haza' színe előtt *nyilván* és *fennhangon,* hogy némuljunk el: mert alacsonyak tetteink, mert illetlen, tiltott eszközökkel, rosz czélra törekszünk.

Magyar színház. Junius 22kén: *„Bájló férj és a' vaknő."* Vigjáték 1 flvnásb., — franczióból *Vrányi Viola.* A' kedvesen ható játék tartalma: Regényi (Fáncsy) Tinkát, ki vak, (Lendvayné) nőül veszi; hosszas utat tesz a' tengeren, melly idő alatt Tinka szemvilágát viszszanyeri, mire férje, ki nem a' legszebb férjfiu, hazatértével felette szomoru, hogy most már őt, kit neje szépnek hitt, többé szeretni nem fogja. Tinka képzelődése, melly férjét va-

lóban szépnek festé, Lengefy Gyulában (László) véli azt feltalálni, ki unoka a' házhoz, de kit Tinka nem ismer 's ki részéről Rózsavölgyinét, (Laborfalvi Róza) Tinka barátnéját, ki most Regényinének tartatik, szereti. Tinka családásában örül szép férjének, de első séta után mindjárt lepke természetünek találja őt; egy szerelmes jeleneten lepi Rózsavölgyinével 's most már nem igen boldognak érzi magát szép férjével, ki utóbb Regényitől megtudva mindent, Tinka előtt magát kicsapongónak, korhelynek szinli; — mi Tinka szerelmét derék és nemes viseletü férjéhez elősegélli. A' darab, mellyben Miskolczy Julia is mint Tinka anyja részt vön, igen kerekdeden adatott 's egyik fiatalabb szinészünket, László urat, olly oldaláról tanultuk ismerni, melly őt társalkodási szerepekben, illy szép ügyekezet mellett, első rangu szinészünkké teendi. Ügyeljenek rá szinészink, hogy az összekulcsolt kezeket, nem szabad — nem illik, a' test törzsök aljáig homlok egyenest egészen leereszteni, hanem annak, vagy a' mellen kell fönakadni, vagy pedig a' job- vagy bal oldalon mindjárt a' csipők alá hajolni. Átaljján véve a' szinész, ki a' kezeivel való bánást classicus szinésztől nem tanulhatja, legjobban teszi, ha legkevesebbet bibelődik kezeivel, mert igy azok természeti állásukat vagy hajlékonyságukat megtartva, legkevésbbé fogják őt zavarba hozni.

A' bájló férjet követé *Kisfaludy Károly*' vígjátéka 1 flvsban „nem mehet ki a' szobából.“ Megyeri „Bajszövő“ uzsorást con amore játszotta, 's igen jól hatott e' vígjáték jeles előadására Kovácsné, Bartháné, Szerdahelyi, Telepy 's Szilágyi játéka. Erkelné assz. mindinkább otthoniasodni kezd a' szinpadon, mihez kétségkivül leginkább szükséges, hogy necsak szerepünket tudjuk, hanem az egész darab lelkét, szellemét, mintegy sajátunkká tegyük. Junius 23d. „Kronsteini harczjáték.“ 24d. „Garabonczás diák.“ 25d. „Korona és vérpad“ mellyben Lendvayné Howard Katalint, Szentpétery a' királyt, Fáncsy Ethelwoodot mindig müvészileg adják. 26d. Udvarhelyi jutalomjátéka: „Veszta szüze.“

Mai számunkkal kitelvén a' félév, ugyancsak ez utolsó számunk is e' félévre. Ujságlapi boritékunkat, *Szentpétery*' igért arczképével, együtt, melly csak most kerülhete munkába, közelebbi postával fogjuk szétküldözni.

Figyelmeztetjük eddigi t. Előfizetőinket, hogy jövő félévi lapjainkat ismét KARACS THERÉZNEK egy elbeszélésével, melly *Sóskút*' folytatása, kezdendjük meg. Még egyszer ismételjük itt, hogy akárminemü hosszasabb vitákat lapjainkba ezentul nem nyomatunk, hanem azokat legfeljebb is külön fogjuk lapjaink mellett közölni. Felhijuk ez alkalommal ujból ismét eddigi t. Előfizetőinket, hogy lapjainkat továbbá is gyámolitani legyenek szivesek.

Figyelmeztetés.

A' n. é. Közönséget „**Rajzolatink**“ iránt előfizetési félhivásunkra utalva, bátorkodunk itt kérelmesen figyelmeztetni, hogy lapjainkért, a' jövő juliustól kezdendő uj félévre az előfizetési díjt, illető czimmel együtt, országos sokadalmi 's egyéb alkalmakkal legbiztosban küldhetni a' szerkesztőséghöz, Sebestyén- vagy a' kigyó-utczába is egyiránt átjáró Sebástiány-házba 390d. szám alatt.

A' „**Rajzolatok**“ félévi ára divatképekkel 's nemzeti-képtárral postán **6** pengő frt., helyben **5** frt. pengő; képeknélkül **1** peng. forinttal jutalmasb.

Uj előfizetőinknek, korunk' legnagyobb művésze, Szentpétery ezüstművesünk' finom rézmetszetü 's a' vízárból a' pesti várospiacz térképével, ingyen szolgálandunk.

TARTALOM.

A' számok a' divatujság lapjait jelelik.

I. Elbeszélések, novellák, regék 's a' t.

Sóskut *(Karacs Theréz)* 3, 9, 17, 25, 33.
Lenka (Bérczy) 41, 49.
A' két ifju 65, 76.
A' szép Czili (Domján) 73, 81 97, 105.
Gunda (Országh) 121, 129.
Első párviadal (Barkóczi) 137.
Gyujtogatók (Sósrévi) 101, 208.
Egy őrült' nászünnepe 225, 233.
Egy szerelmes' kinórai (Frankenburg) 249, 257, 292.
Hit, remény, szeretet (Pajer) 277
A' jövevények (Bérczi) 305, 313.
A' fáradt tánczosnő (Ferenczhalmi) 347, 356.
Szerelem? boszu (Bérczi) 396.
Jakabhegyi rabló (Baumholczer) 377, 385.

II. Drámai művek.

Fukardi, vigjáték 165, 177.

III. Költemények.

Vándordalok (Garai) 17.
Költő' panasza (Bérczhavi) 38.
Siri dal *(Tarnavölgyi)* 44.
Csendeslak (Bérczy) 59.
Szent Mihály' lovára (Földi) 65.
A' haldokló (Laszlavik) 67.
Satyra *(Makláry)* 71.
A' férj (Sujánszky) 78.
Julia fájdalma (Szabó D.) 81.
Fenyegetés (Borkúti) 100.
Föld' szerelme (Pajer) 118.
Csalódás (Sujánszki) 165.
Mellyik az én csillagom? (Sósrévi) 168.
Epigramma (Sujánszki) 168,
Népdal 196.
Csüggedés (Romvai) 197.
Költő' panasza (Bérczhavi) 199.
Vigasztalóm 207.
Epigramma (Romvai) 211.
Lányszemérem. Szerelem (Romvai) 219.
Temetés (Sósrévi) 236.
Rózához (Romvai) 238.
Egykor és most (Bérczhavi) 239.
Epigramma (Bérczhavi) 246.
Könyeim (Sósrévi) 346.
Epigramma (Zenei) 247.
Lánykám' sírja (Bérczi) 251.
Arvel 265, 273, 281.
Kivánat (Romvai) 286.
Nefelejtsek (Romvai) 294.
Halotti harangszó (Pajer) 301.
Epigrammák 319.
Szerelem (Bérczhavi) 326.
Rosz tanács (Bérczhavi) 330.
Vád és mentség (Bérczhavi) 333.
Az én imádságom (Bérczhavi) 342.
Az álkirály (Bérczi) 348.
Bölcsődal (Bérczi) 363.
Merengés (Bérczi) 383.
Népdal 390.

IV. Belletriai mindenféle.

Rapsodia (Domján) 5, 22, 35, 44, 60.
Minden ujabbra egy? 68.
A' köny 95.
Sírbeszéd (Szabó Dávid.) 142, 148.
Barátom' emléke (Varga S.) 147.
Szellemiségünkről (Tapsonyi) 171, 181, 198, 206.
Levelezés a' halállal (Munkácsy) 185, 345.
Kisvárosi kaland 187.
Ujságszerkesztő és a' publicum 227.
Oh áldott cholera! 235.
Emlékbeszéd (Kunoss) 238.
Orvosi javallat 244.
A' közép (Kerepesi) 261.
Ámor' panorámája 269.
Költői képok 278, 295, 303, 335.
Boszu 284.
Az érzelem (Kapi S.) 286, 287.
Szerelmes levelek (Domján) 315, 351, 364.
Előfizetési előbeszéd 329.
Saphir' humoristicai felolvasása 351, 361.

V. Életirások.

Byron lord' élete és munkái 84 89, 100.
Socrates' végsorsa 93.
Dante 107.
Petrarca 108.
Ariost 113.
Tasso 145.
Cervantes 220.
Corneille 252.
Moliére 253.
Racine 260.
Young 262.
Metastasio 262.
Ghigi festő 291, 297.
Robespierre 301.
Strauss és Lanner (Kapi) 321.
Field János 337.
Carriere 358.
Liszt Ferencz 364, 373.

VI. Ország- 's népismertetés.

Közlemény Péczeli' historiájaból 193.
A' két kereszt 213.
Szerencsekivánás a' trüsszentéshez 352.

VII. Utirajzok.

Uti kalandok (Kemenesi) 21, 29, 36, 57.
Télszaki utazás (Tátrai) 153, 169, 178, 217, 241.

VIII. Természet-történet 's tudomány.

A' dohányrol (Jelenffi) 298, 309.
A' kolibri 334.

IX. Különféle.

Uj évi ohajtás a' szépekhez (*Varga S.*) 13.
Nyalánkságok 31.
Nyilt levél (Matics) 80.
Maria Therezia 92.
Szenvedélyek (Kapi) 114.
A' pesti nagy árvíz 173.
A' világ 176, 184.
Földindulás 183, 191.
Mik tetszenek nekem leginkább 204, 211.
Pilulák a' lázhév ellen 215, 246.
Nyilt levél 237, 255.
Barát, barátság 287, 295.
Millyenek az emberek? 303.
Az ember (Pajer) 307.
A' nőnem 318.
Gondolatfüzér 318, 356.
Vasárnápdélután 319.
A' szerelem 324, 330.
Hit, remény, szeretet (Domján) 324.
Kilencz boldogság 326.
Szikrák az életből 334.
Kérem alázatosan (Domján) 372.
Négy erősség (Domján) 381, 387.

X. Intézetek, találmányok, épitkezések 's a' t. ismertetése.

Pest' hostyái lemosva 279, 385.

XI. Litteratura.

Hajnal 13.
Schedelnek (Frankenburg) 62.
Nyilt levél 63.
Czáfolat (Kunoss) 71.
Észrevételek Schedelhez 117, 125.
A' Jelenkorhoz (Munkácsy) 133.
Észrevételek a' Figyelmezőhöz 149.
Bánsági szózat 197.
Hírlapi furcsaságok 215, 221, 254.
Litteraturai mozgalmak 245.
Jutalom-hirdetés 247.
Iróink' álnevüségeről 263.
Gyászvitézek Szigligetitől 365.
Némelly lángeszek' sorsa 368.
Alairási felszólitás a' magyar szinészet' barátihoz (Hazucha) 391.

XII. Szinészet.

Egy pár szó a' szineszetről.? (Munkácsy) 52.
Utasitás a' Rajzolatok' számára 78.
Nyilatkozás (Hazucha) 89.
Játékszinről és szinigazgatásról (Munkácsy) 119.
Töredékek a' magyar szinészetről 140, 170.
Szinészet (Y. Z.) 375.
'S ezentul minden divatlapon.

XIII. Müvészet.

Müvészet, Göthe után 69, 110, 150.

XIV. Apróságok.

Csemegetár uj esztendőre 7.
Jutalom-hirdetések 15.
Egyveleg 15, 87, 111, 191, 239.
Rejtvények 116.
Anekdoták 255.
Mese 255.
Jeles mondások 255.
Krix-Kráx (László) 321, 342, 350.
Rips-Raps (Domján) 339.
Gondolatok (Szávics) 343.
Tréfafüzér 3[illegible]63.
Mese 368.
Különös házas[illegible]383.
Tükör 383.
Furcsaságok 390.

Budapesti, hazai és külföld, hírek vannak minden hir- és divatlapon.

M. T. AKADÉMIAI KÖNYV-TÁRA

Szerkeszti Munkácsy.

NYOMATIK LANDERER BETÜIVEL.